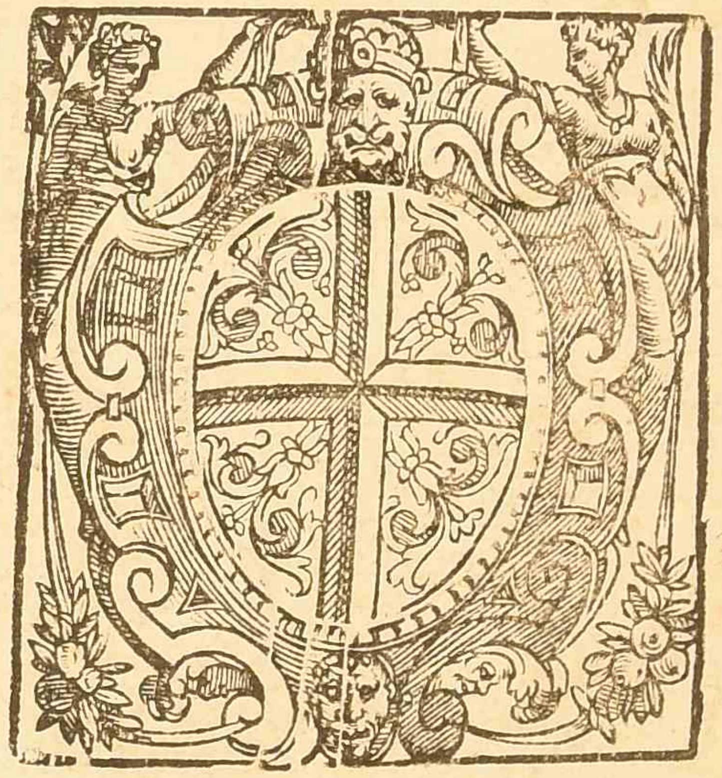
LIBRI
QVINQVE
STATVTORVM INCLYTAE CIVITATIS MVTINAE.

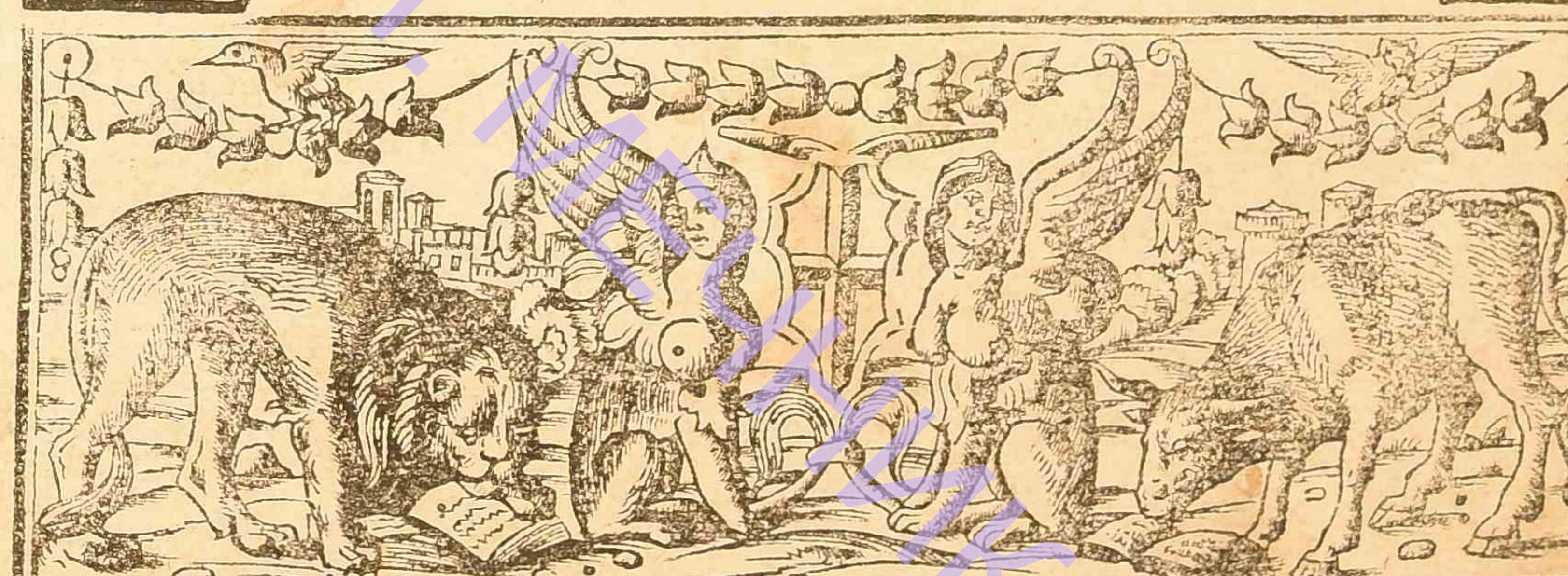
Cum Reformationibus, additionibus, ac tribus locupletiſſimis Indicibus, denuo in lucem æditi.



MVTINAE.

Apud Paulum Gadaldinum.

Anno ab Orbe redempto. M. D. XC.



НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

ИМПЕРАТ. НОВОРОС. УНИВЕРСИТЕТ
155
507

INDEX MATERIARVM ET RERVM QVAE INPRIMO ET SECVNDO VOLVMINE CONTINENTVR

per ordinem alphabeticum.

A

ABſentis, uel negligẽtis bonorũ cura cui ſpectet c.162.165
Acquiſitio alteri a quocunque fieri poteſt. c.151
Actor cui data ſit tenuta bonorũ debitoris quomodo procedere debet. car. 82
Actor agens reali contra contumacem ſtatim in poſſeſsionem eſt mittendus. car.86
Actor agens perſonali in poßeſsionem eſt mittendus. c.82
Actor eligens ſibi dari tenutam alicuius rei iuris, uel nominis debitoris ab ipſa electione recedere non poteſt. ca.82
Actor agens contra contumacem quodnam ſtatutum ſeruare teneatur. car.82
Actor agens reali contra non contumacem quænam ſeruare teneatur. ca.82
Actor perſonali actione agens ab ipſa recedere non poteſt. ib.
Actor inſtantiæ renuncians tenetur ſoluere expenſas reo. c.84
Actor agens reali, & in poſſeſsionem immitti uolens ſaltem per iuramentum probare intentionem ſuam debet. car.97
Actione hypothecaria qualiter agatur. car. 112
Actor cui inſtantia perierit poteſt uti probationibus in ipſa inſtantia prius ſolutis expenſis. ca.163
Actiones quas alter alteri cedere nequit. car.164
Aditio hæreditatis intra quæ tempora fiat ca.191
Adiudicatio bonorũ debitoris non contumacis quando fiat. c.89
Adiunctorum ſine conſeruatoribus officium eſt nullũ. c.31.32
Adiuncti cum conſeruatoribus omnimodam poteſtatem habent ſuper rebus communis, præterquam in alienando. car. 31
Adiuncti quam pœnam incurrant aliquid communis aliquo titulo alienantes. car.32
Adiuncti antequam eant in conſilium ſcire debent ea de quibus tractaturi ſunt, & quomodo fiant certiores. car.33
Adiuncti ſemel requiſiti intereße debent negotio propter quod fuerunt requiſiti. car. 33
Adiũcti aliqua re propoſita poſſunt trahere ſe in partem, & de ipſa diſſerere inter ſe antequam eant in conſilium. ca.39
Adminiſtrationis ratio per tutorem eſt reddenda. c.171.172
Aduenæ, & forenſes qui ſint. ca.134.157
Adultus qualiter citetur. car. 81
Adulto quomodo de curatore prouidendum. ibidem
Aduocatorum communis officium. car. 20
Aduocati qualiter iurare teneantur. ca.20
Aduocati in quibus caſibus decreta interponant. car.20.21
Aduocatorum ſalarium. ibidem
Aduocati quando plura interponant decreta. ibidem
Aduocati qua hora ſedere debeant ad Tribunal. ibidem
Aduocati quando officio priuari debeant: ibidem
Aduocatorum iuriſdictio priuatiue, non cumulatiue uenit ibid.
Aduocationis officium quinam exercere prohibeantur. ca.149
Aduocatus pauperum quinam ſit. car. 190
Aduocatorum ſalarium. c.154.155
Aduocati, & procuratores contra commune conſeruatores eſſe non poſſunt. car.28
Aduocati, & procuratores pro aliis fideiubere non poſſunt, & fideiuſsio eorum nulla. car.172
Aeſtimatores bonorum contumacis debitoris quorum data fuit creditori tenuta qualesnam eſſe debent, a quo eligantur, & quæ præſtare teneantur. car. 84
Aeſtimatores bonorum non contumacis. car.88
Affinis datur curator impuberi furioſo mentecapto, ſurdo, & muto. car 80. 81
Reformatum fuit iſtud ſtatu. ut in lib. Ref. car. 1
Affinitas, conſanguinitas, & coniunctio qualiter probentur. car. 103
Agnati tranſuerſales qualiter in bonis agnatorum ſuccedant. car 190. 191
Alienatio rerum communium quando permittitur. Ref. c. 2
Alienatio, uel locatio apothecæ quando prohibeatur. car.155
Alienatio bonorũ pupilli furioſi et mẽtecapti, prodigi ꝓhibita car. 168.269
Alienatio rerum communium, uel confinantium qualiter fiat. car. 173. 174
Alienata re immobili saluum ſit ius laboratoris. car.177
Alimenta quando & quæ, & quomodo carceratis ſint præſtanda. car. 148
Ambaſciatorum ſalarium. car.34
Reformatum fuit ut in Refor. car.1
Ambasciatores qui eſſe poſsint. car. 34
Ambaſciatorum electio ad conſeruatores ſpectat car. 134
Ambaſciatorum expenſa in conſilio generali prius approbari debet. ibidem
Ambaſciatores electi ſi ſint ex illis qui prohibentur eligi poße acceptare ambasciariam non debent. ibidem
Ambaſciatores ante diſceßum habere in ſcriptis debent quæ ad ambaſciariam pertinent. ibidem
Annorum quindecim præscriptio quando impediat petitionem crediti. car.142.143
Apotheca uide locatio.
Appellans ſemper causam grauaminis, uel exceſſus exprimere tenetur. car.114
Appellatione interpoſita quænam ſeruentur. car.114
Appellationes, & earum tempora. c.113.114
Reformatum fuit in Refor. c.2
Appellationes a quibus ſententiis non dentur. c.113
Reformatum fuit ut in Refor. c.2
Appellatio quando uiua uoce, & quando in ſcriptis interponatur. c.113
Appellatio ad quem detur. c.114
Appellatio non datur a declaratione D. Gubernatoris ſuper legitima cauſa ſuſpitionis uel non. c.114
Appellatiõ non datur in cauſis coram iud. ad minora. c.16

Ap,

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

INDEX.

Appellatio quo caſu non concedatur. c.89
Appellatio non datur a ſententiis ſuper emergentibus uel incidentibus latis a conſultore. c.109
Appellatio datur a ſententia ſuper definitiua lata a conſultore perinde ac ſi lata ſuiſſet a iudice ordinario. c.109
Appellatio ab interlocutoriis quãdo, & quomodo detur. c.118
Idem libro eo. c.113
Appellatus quod tempus ad reſpondendum habeat. c.115
Appellatione ab executione interpoſita quidnam agendũ. 118
Arationes p quatuor uices faciendæ antequã ſeminetur. c.180
Arbitramentũ qualiter ad arbitriũ boni uiri reducatur. c.120
Arbitratorum ſalarium. c.151.152
Archiuus ſtatu. originalium cuſtos. c.52
Arrabbiati non ſunt conſeruatores c.29
Nec habere poſſunt offi. c.48
Nec eſſe ambaſciatores c.34
Artem uilem exercentes non ſint conſeruatores. c.28
Aſcendentibus qualiter ſuccedatur. c.188.189
Aſcendentes qualiter ſuccedant in bonis deſcendentium. c.190
Atteſtationes factæ in prima inſtãtia quæ perempta ſuerit poſſunt in alia inſtantia produci item, & confeſsiones. c.94
¶ Autoritas D. Prætoris in ſubiiciendo aliquem tormentis quouſque extẽdi poſsit. Re. c. 5. & lib. 3. c.193.227.228
¶ Augumentum dotis pro parte mulieris unde peruenerit eſt probandum. c.187

B

BAllotæ, ſiue calculi terminant partita in conſilio, & partitum ſine ballotis factum eſt nullum. c.37
Ballotæ quomodo dentur Conſeruatoribus. ibi.
Ballotæ quomodo in buxullo poni debent. ibi.
Ballotæ quomodo demonſtrantur. ibi.
Ballotam unam ponere debet quilibet ex conſeruatoribus. ibi.
Ballotas plures ponens in buxullo officio conſeruatoratus priuatur omnimodo. ibi.
Ballotæ non dantur niſi adſit Prætor ibi.
Ballotæ non oſtenduntur nec etiam iuſſu Prætoris. c.39
Banniti pro falſitate quibus officiis priuentur. c.149
Bariſelus quoſnam non poſsit ducere in carcerem cum ducendus promittit præſentare ſe Prætori. c.39
Beſtiæ qualiter a laboratoribus teneantur. c.181
Beſtiarum ſocietas qualiter fiat, & earum præſcriptio. c.185
Bonis quomodo alicui interdicatur. c.172
Bona abſentis, uel negligẽtis a quibus ſint curãda. c.164.165
Bona mobilia quorum data fuit creditori tenuta quando uendi, & licitari poſsint. c.82
Bona quænam pignorari nequeant. c.89 90
Item nec ſequeſtrari. ibi.
Bonorum mobilium quando detur creditori tenuta, & quomodo ſuper ea procedatur. c.82
Bonorum immobilium quæ fuerint debitoris tempore oblati libelli datur tenuta creditori etiam ſi alienata fuerint. c.86
Bonis immobilibus datis in tenuta creditori quomodo procedatur ex primo, & ſecundo decreto. c.86 87
Bonis qui cedere poſsint, & quomodo. c.137
Bonorum defuncti poſſeſsio tranſit in hæredem. c.165
Borgoſanorum immunitates, & iura, & officium. c.58
Boues aratorii qualiter teneantur. c.181
Bulleta ordinaria penes ſyndicum doctorẽ cõis ſtare dẽt. c.48

C

CAlculatore calculum referente non datur appellatio Ref. car.6
Calculatores, & eorum offi. c.95
Calculatores & eorum offi Refor. c.6
Calculi uide in dictione ballotæ.
Calculo dubio iudex illud intra biduum declaret. c.95
Calculum fieri inſtans in expenſis condemnatur. c.95
Reformatum fuit, ut in Refor. c.6
Cancellarii cameræ uide in diction. Notarius cam.
Cancellariorum cam. pæna ſcribentium in uno conſilio plura partita quã quinque. c.32
Capella palatii quomodo, & a quo gubernanda. c.59
Capi non poſſunt uenientes ad mercatum c.159
Capitaneus plateæ, & eius offi. c.19
Capitoli ſtato, & forma dell'unione. c.63
Capitula quæcunque a iudice admitti debẽt ſaluo iure impertitium. c.100
Captura de aliquo quomodo concedatur. c.124
Carcerati quomodo teſtari poſſunt. Ref. c.3
Carcerati quomodo, et quando in ſubſidium alendi c.149
Carceres, quando, & a quibus uiſitandi c.150
Carpi datiarii a tranſeuntibus per aggerem Panzani quando ueſtigal exigere nequeant. c.69
Carrezzare non poſſunt laboratores ſeu mezzadri ſine patroni licentia. c.18 .182
Caſus omnes in quibus non obſtantibus feriis ius reddi debet. c.78
Cauſæ ciuiles a quo terminantur. Refor. c.12.13
Cauſæ nullitatis executionem differunt. c.129
Cauſæ nullitatis quæ tempora habeant. ibi.
Cauſæ nullitatis quando admittantur, & alia ad ipſas cauſas pertinentia. ibi.
Cauſæ depoſiti qualiter fiant, & cognoſcantur, & decidantur. c.137.138 139
Cauſidicorum ſalarium. c.153.154
Cedens iura ſua quando audiri non debeat. c.164
Cecca & battere di monete conceſſa a Modo. c.56
Ceſsio bonorum a quibus, & quomodo fieri poſsit. c.137
Citandi qui ſit modus, & forma. c.78
Citationes ſupra ſol. xx. in ſcriptis fiant. c.78
Citationes nomen, & cognomen citati, cauſam citationis, locũ ad quem citatur tempus quando citatur, offi. iudicis coram quo citatur, nomen, et cognomen illius ad cuius inſtantiam citatur continere debent. ibi.
Citationes ſigillo Iudicis ſigillari debent. ibi.
Citationes binæ mittantur ſi citatus perſonaliter non inueniatur ibidem.
Citationes ad ciuem, uel diſtrictualem habitantes quomodo mittantur. c.79
Citationes ad ciuem, uel diſtrictualem non habitantem quomodo mittantur. ibi.
Citationes ad forenſẽ & nullo modo ſubiectũ qualiter fiant ibi.
Citationes ad hæredem qualiter. c.79.80
Citationes ad commune collegium uniuerſitatem uillam, & Capitulum qualiter fiant. c.80
Citatio ad adultum qualiter fiat. c.81
Citatio ad filiumfamilias qualiter. c.81

Cita-

INDEX.

Citationes ad actus ſingulæ ſufficiũt niſi ad ſententiam quæ perſonaliter non inuento citato binæ ſunt mittendæ. c. 78.79
Citationes, & relationes reformatæ. Refor. c.1
Citationes coram Iudice ad minora qualiter fiant c.17
Citationes facta excuſsione qualiter tertio poſsidente fieri debent. c.111
Citationes ad executiones quales c.122
Ciues habentes terras extra diſtrictum Muti. tenentur interpellare conciues, & confinantes an uelint emere. c.176
Ciues quinam ſint uere c.48.49
Ciues a ſportulis immunes c.55
Ciues immunes a Gabellis. c.56
Ciuibus in territorio alieno grauatis quomodo ſuccurratur. c.58
Ciuis uel diſtrictualis quomodo citandus. c.79
Ciuis uel diſtrictualis non habitans quomodo citandus. c.79
Clauſendæ domorum qualiter fiant. c.179.180
Clauſendæ domorum quomodo deſtrui debẽt. Ref. c.2
Clerici non ſunt Conſeruatores c.28
Clerici priuilegiis ſtatuti non poſſunt uti. c.145
Clerici quando a magiſtratibus audiendi, & quando non. ibi.
Clericis turbantibus aliquem in ſua poſſeſsione prætor iubere debet ut deſiſtant & poſtea ius contra ipſos petitum facere. c.177
Collegium doctorum an poſſit iurari ſuſpectum. c.114
At cognoſci debet cauſa ſuſpitionis per D. Gubernatorem. ibi.
Comitatinis Muti. grauatis in alieno territorio quomodo ſuccurratur. c.58
Comminatio adulto de prouidendo ſibi de curatore faciẽda c.81
Commoda communis in quos non tranſeunt. c.47.48
Communis res uel confinans qualiter alienetur. c.173.174
Commune collegium & ſimilia qualiter citentur c.80
Communitatis iura a quocunque manu tenenda c.52.53
Communitatis res non alienandæ c.33
Communitatis credita more cameræ exigenda. c.57
Communitatis lites actiue, & paſsiue ſummariæ. c.21
Communitas in expenſis non condemnanda: c.22
Communitas a gabellis immunis c.74
Comparitio impugnantis pro libello habetur. c.84
Compromiſſa qualiter fiant, & quæ in compromiſsis ſeruari debeant, & cætera ad compromiſſa facientia. c.158.159 160.161.162.
Concubinæ nihil relinqui poteſt c.177
Concluſum eſt in cauſa finito termino reprobatorio. c.92
Concubinarii ad officia non admittendi. c.48
Concubinarii non poſſunt eſſe Conſeruatores. c.29
Conductores uolentes perſeuerare non poſſunt excludi. c.55
Condemnatus quis non poſsit eſſe Conſeruator. c.29
Conductores communis ad quæ præſtanda teneantur c.57
Confeſsiones in una inſtantia perempta producuntur in alia carte 94
Confeſſus ſe eſſe debitorem quodnam tempus ad ſoluendum habeat. c.110
Confidentes quinam dari poſſunt c.106
Confinantium res qualiter alienantur. c.173.174.175
Confinia inter Mut. & Bonon. c.2.3 4
Conſanguinitas qualiter probetur. c.103
Conſeruatores quãdocunque ferias repentinas inducunt. Refor. c.4
Conſeruatores a communi creari, & extrahi debent. c.27.28.
Conſeruatores quinam eſſe non poſsint. c.28.29
Conſeruatores a Ser. Duce approbandi c.27
Conſeruatorum quodnam ſit potiſsimum offi. c.30.31
Conſeruatores in manibus D. Prætoris iurantes quid. c.30.31
Conſeruatores ſeſe Illuſt. Gubern. offerentes. c.31
Conſeruatores quæ ſtatuta obſeruare debeant c.31
Conſeruatores quot partita in uno conſilio dare poſsint. c.32
Conſeruatores quando poſsint dare partita uide indict. partitũ
Conſeruatores ſine Adiunctis nihil arduum deliberant. c.33
Conſeruatores requiſitis Adiunctis non poſſunt deliberare ſine ipſis. ibi.
Conſeruatores partita alicuius mutæ infringere uolentes quem modum ſeruare debeant. c.33
Conſeruatores prius cum Adiunctis cauſam legationis & expenſam approbent poſtea ipſi ſoli legatos eligant. c.34
Conſeruatores quẽnam in Ambaſciatorem eligere non poſſunt. ibi.
Cætera de Ambaſciatoribus quære in dictione Ambaſciatores.
Conſeruatores offi. Ambaſciariæ non acceptant. c.34
Conſeruatores quinam, & quando ex conſilio expellendi. c.35
Conſeruatores duo primi iudicent, an conſeruator ſit ex conſilio expellendus nec ne. ibi.
Conſeruatores quotnam in deliberando eſſe debeant. li.1 c.36
Conſeruatores facta conſilii minime prodant. car.36
Conſeruatoribus facta conſilij pãdentibus pæna impoſita ibidem
Conſeruatores faciant fieri rationes communis per ſingulos ſemeſtres. ibidem
Conſeruatores pro ſuffragio unum calculum in buxullo ponant car. 37. 38
Cætera de calculis require in dictione ballotæ.
Conſeruatorum ſalarium. ca.38
Nota quod auctum fuit poſtea
Conſeruatores diebus ordinarijs tantum ſalarium lucrantur. car. 38
Conſeruatores niſi conſilio interſint non habent ſalarium ibi.
Conſeruatores abſque licentia Prætoris de cõs. nõ abeant. ibidẽ
Conſeruatoribus quid a Prætore præcipi poſsit ibi.
Conſeruatores non poſſunt cogi ut calculos oſtẽdant. ibi.
Conſeruatores aliqua re propoſita poſſunt ſe in partem trahere. c.39
Conſeruatores quinam eſſe non poſsint c.47 48
Conſeruatores dare non poſſunt ſalariũ illi qui ſine ſalario fuit electus. c.50
Conſeruatores prætori ut ſtat. obſeruet denuntient. c.70
Conſilium ſapientis in quibus cauſis peti poſsit c.105
Conſilio ſapientis petito ſuſpenditur Iudicis iuriſdictio. ibi.
Conſilium ſuper incidenti non egente probatione intra biduum petitur. ibi.
Si uero egeat probatione intra triduum. ibi.
Si præſentatio ſcripturarũ neceſſaria intra quatriduũ. ibi.
Conſilii acta debent eſſe ſecreta. c.36
Conſilio aperto quicunque introire poteſt. c.36
Clauſo niſi ab habita licentia. ibi.
Conſilium quando fieri debeat. c.38

✝ ✝ Con-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА

Conſilii adunatio & hora ad Priorem pertinet. ibi.
Conſtitutum poſſeſſiuum quomodo extendi debeat. Ref. c.10
Conſuetudo contra ſtat. non ualet. c.71
Conſultor qualiter eligatur c.106.107
Conſultor intra quæ tempora onus accipere, & ſententiam ferre debet. c.106
Conſultori quando ſocius adiungendus. c.107
Conſultoris merces. c.108
Conſultores ad conſulendum quomodo compellendi. c.108
Conſilium ſuper quibus detur. c.108
Conſultor quando poſſit ommiſſa corrigere. ibi.
Conſultor contra formam iuris doloſe uel imperitiſſime conſulens ad damna, & intereſſe parti læſæ tenetur. c.109
Conſilium intra quæ tempora deponatur. c.109
Conſilium quomodo præſentari debeat. ibi.
Conſultorum ſalarium. c.151.152
Contractus qui a mulieribus fiunt qualiter fieri debeant ad hoc ut ualeant. c.165.166
Contractus qui cum filiofamilias uel minore fit forma modus, & norma. c.169.170.171
Contractus cum eo cui bonis ſit interdictum ipſo iure nullus eſt. c.172
Contumacem Iudex ad Min. quando condemnare poſſit. c.17
Contumax quando aliquis dicatur c.81
Contumacis bona, & iura, & nomina debitorum quomodo actori ad poſſidendum danda. c.82
Contumax non refectis expenſis poſt litem conteſtatam non audiendus. c.81. & 83
Contumaci tempus ad recuperandā tenutā aſſignatā. c.82.83
Contumax quandocunque refectis expenſis admittitur ad ſe defenden. ſed non ad recuperandam tenutam. c.84
Correo pro alio obligato, & ſoluenti quomodo ſuccurratur. c.163.164
Creditor non recuperata a debitore tenuta bonorum ſibi in tenutā datorū quādo lucretur fructus, et quādo amittat. c.83
Curæ ratio a quocunque reddenda. c.171.172
Cura bonorum abſentium quibus ſpectet. c.164.165
Curator bonorum abſentis ad quæ teneatur. ibi
Curator ad lites qui, & quibus dandus c.80.81
Vide in reformationibus ſub Rub. V. c.1
Curator a Iudice datus ſit ex numero Cauſidicorum c.80
Curatori ſalarium ſoluendum ab eo qui curatorem dari petiit. c.80.81
Curatoris dati officium. c.81
Curator datus adulto ſui iuris, & ſanæ mentis c.81
Curator dum datur alicui tempora ſuſpendit c.81
Curator datus reſpondere poſitionibus nō tenetur. c.101

D

DAtiarij Carpi quando a Mut. uectigal non exigant. c.69
Datium Feſtæ communi a Ser. Duce donatum. c.55
Datium dotium ab eodem dono communi datum.
Datium officinæ laniene, ſeu beccariæ eodem modo. c.55
Datium macinæ limitatum. ibi.
Debitores communitatis Conſeruatores eſſe non poſſunt. c.28
Debita cameræ a Ser. D.N. omnibus remiſſa. c.56
Debitores in domo propria uel conducta tuti eſſe debent. c.73
In domo alterius etiam nolente domino. ibi.
Debita communitatis more cameræ exigenda. c.57
Debitores feriis paſcalibus ſemper tuti. Refor. c.4.5
Debitoris nomen creditori, creditoris quādo in tenutam ſit dādum. c.82
Debitor alicuius alteri debitoris confeſſus ſe debitorem aſſignatur pro debitore creditori creditoris ſui. c.84.85
Debitor debitoris citatus, & non comparens pro debitore habetur. c.85.86
Debitor principalis quandocunque ad ſe defendendum admitti debet ſolutis prius expenſis c.84.86
Debitor qui bona aliqua poſſidebat tempore oblati libelli ac ipſa alienauit in carcerem duci poteſt. c.86
Debita per uxorem occaſione mercaturæ quando per maritum ſoluenda. c.142
Decretum primum, & ſecundum contra contumacem quodnam ſit. c.82
Cum ſequentibus.
Decretum primum, & ſecundum contra non contumacem quidnam. c.86.87.88
Depoſitum mercedis conſultoris, & notarii intra quod tempus fiat. c.108
Depoſitū factū quomodo repeti poſſit, & omnia ad depoſitum pertinentia. c.137.138.139
Deſcendentes qualiter ſuccedant in bonis aſcendentium. carte. 187.188
Deſcendentes qualiter ſuccedant in bonis fœminarum aſcendentium. c.188.189
Detentio ſuſpectorum quando, & quomodo fiat. c.135.136
Detento aliquo pro ſuſpecto modus procedendi. ibi.
Dicta teſtium ſponte ad examen accedentium quando ualeant. c.151
Diſalcatio pretii rei uenditæ quomodo fiat. c.156
Diſtractio rei immobilis obligatæ qualiter fiat. Ref. c.11
Diſtrictuales quomodo citentur. c.79
Doctorum ſyndicorum communitatis officium. uide in dictione Syndicus Doctor.
Doctorum in legationem euntium ſalarium. Ref. c.1
Dominium ciuit. Mut. cum ſuis pertinentiis a communitate ipſa Ser. D. Duci N. dono datum. c.7.8
Domus cuique tutum eſt refugium. c.73
Domus locata uide in dictione locatio.
Domus pro arcendo incendio deſtructa per commune emendari debet. c.192
Domus deſtructa occaſione incendii in alia domo cœpti per cōmune Mut. emendari debet. pag. eadem
Fallit in incendario uoluntario. ibi.
Donationes qualiter fiant. c.176
Donationes ſponſæ uel uxori qualiter fiant c.176.177
Donationes uel relicta prohibita. ibi.
Donationes ex cauſa dotis quales. c.176.177
Donnicellus quomodo eligendus. c.46
Donnicelli offi. pœna ſalarium, & cætera ad ipſum pertinentia. c.46.47
Dos mulieris cognitæ in matrimonio, & defunctæ, & fructus bonorum dotalium ad quos pertineant. c.186
Dotis exactio quibus competat. c.186.187
Dos confeſſata præfertur poſterioribus creditoribus, niſi in caſibus ibi enumeratis c.187
Dos qualiter mulieribus conſtituatur. c.189

Duo

Duo de eadem familia ſimul habitantes non poſſunt eſſe ambo Conſeruatores. c.28

E

ECcleſia, & loca pia quando a magiſtratibus minime audiri debeant. c.145
Electio Illu. D. Gubernatoris ad quem ſpectet. uide in dictione Gubernator.
Electio Illuſtris D. Prætoris. uide in dictione Prætor.
Electio D. Iudicis appellationum. uide in dictione Iudex Appellationum.
Electio DD. Aduocatorum communis Mut. uide in dictione Aduocati.
Electio D. Syndici communis ad cauſas. uide in dictione Syndicus ad cauſas
Electio Præſidentium Memorialium. uide in dictione Præſidentes. Memor.
Electio Syndicatorum. uide in dictione Syndicatores.
Electio D. Syndici Doctoris communis c.39
Electio D. Syndici Mercatoris. uide in dictione Syndicus Mercator.
Electio Oſtiarii. uide in dictione Donnicellus.
Electio Theſaurerii. uide in dictione Theſaurerius.
Electio Tubicinum. uide in dictione Tubicines.
Electio Maſſaroli communis. uide in dictione Maſſarolus
Electio Maſſaroli pignorum adquos c.73
Electio ſtatuentium c.52
Eligi ad offi. quæ perſonæ non poſſint c.49
Electio facta non conſtituto ſalario non ualet. c.50
Fallit ubi ſalarium a ſtat. ſit conſtitutum. ibi
Electione ſemel ab actore facta de agendo ad rem aliquam amplius ab ea non eſt recedendum. c.82
Emancipationes qualiter fiant. c.176.177
Emendatio incendii quomodo fiat. Ref. c.5
Emergentia uide. incidentia
Emphiteotica bona quæ præſumantur & quomodo in ipſis ſit procedendum. c.156.157
Cætera ad emphitheotam pertinentia quære ibidem.
Emptio & uenditio bladorum ciuitati immunis. c.55
Emptio bladorum pro uſu ſuo ac familiæ ſuæ cuicunque ciui immunis a gabellarū ſolutione. c.56
Equites in legationem euntes quodnam ſalarium habeant. Refor. c.1
Euangelica denuntiatio quando facienda, et quando non, & alia ad ipſam facientia. c.131
Exactio dotis quibus competat. c.186.187
Examinatores quinam eſſe poſſint c.104
Examinator unus a partibus eligi debet. ibi
Examinator eſſe non poteſt qui non ſit notarius. ibi.
Examinatoris officium cura, & interrogationes. ibi.
Examinator, & Notarius quid iurare teneantur c.105
Examinator de periurio qualiter puniatur. c.105
Exceptiones quænam litis conteſtationem Impediant. c.90.91
Exceptiones quomodo terminentur. c.91
Exceptiones quomodo reſeruentur. c.93
Exceptiones non reſeruandæ intra quod tempus decidendæ. ibi.
Exceptionum probationes intra quæ tempora fiant. ibi.
Exceptiones de quibus in ſententia non facta fuerit mentio pro reiectis habentur. c.93.94
Exceptiones quænam oppoſitæ in appellatione efficiant ne procedatur in ſecunda inſtantia. c.115
Exceptiones quænam opponi non poſſunt contra iudices, & notarios. c.147
Excuſſio bonorum debitori quando non neceſſaria. c.36
Excuſſio bonorum debitoris qualiter fiat. c.111
Excuſſio quando abſque ſententia legitime facta dicatur. c.112
Executione commiſſa non datur appellatio niſi in caſibus a iure communi uel municipali permiſſis c.118
Executio quando committatur. c.122.123
Executio inſtrumentorum. qualiter fiat & quod in ea ſeruandum. car. 127.128.129
Exempti ab oneribus communis non poſſunt eſſe Conſeruatores. c.28
Expenſæ contra contumacem taxantur. c.82
Expenſis non ſolutis a contumace proceditur contra eum ac ſi non comparuiſſet. c.82
Expenſis ſolutis contumax eſt audiendus c.83
Sed non poteſt recuperare tenutam poſt x. dies ipſi aſſignatos. ibi.
Expensæ cauſa perempta quomodo reficiantur. c.84
Expensæ poſſunt peti in executione ſententiæ etiam ſi in ſentētia uictus condemnatus non fuerit, nec abſolutus. c.110
Cætera ad expensas pertinentia. uide ibidem.

F

FAlſarii quibus officiis ſint priuati c.149
Fœmininum genus ſub maſculino prolatum intelligitur niſi repugnet ratio ſermonis c.192
Famuli Conſeruatores eſſe non poſſunt c.28
Famulis ad eorum ſalarium conſequendum qualiter ſuccurratur. c.178.179
Famuli quando ſalarium amplius petere non poſſint. c.178
Feriarum tempora. c.75
Feriæ additæ ibidem, & Ref. c.1
Feriis durantibus quicquid actum fuit ipſo iure nullum. c.78
Feriæ ob neceſſitates hominum inductæ in quibus caſibus minime obſtent. c.78
Feriæ paſcales debitoribus ſaluumconductum faciunt. Reforma. c.5
Fideiuſſione a ſuſpecto detento præſtita liberandus eſt e carceribus, & quæ fideiuſſio eſt præſtanda c.135
Fideiuſſio a uendente rem immobilem quando non præſtanda. c.143.144
Fideiuſſio facta ab aduocato ſeu procuratore nulla eſt. c.172
Fideiuſſori correo uel mandatario pro alio ſoluenti quomodo ſuccurratur c.163.164
Fideiuſſor qui fideiubet pro conductore rerum communitatis more cameræ grauari poteſt. c.57
Fides quando & quibus ſcripturis priuatis adhibeatur. carte 129.130
Filii quomodo diuidere debeant dotem matris defunctæ. carte 186.187.188.189
Filiusfamilias qui quando, & quomodo contrahere poſſit, & quæ forma in ipſius contractu ſeruanda. c.169.170.171
Filiusfamilias niſi citato prius patre ad conſentiendum citari non poteſt ſiue illo in cuius poteſtate eſt. c.81
Filius patrocinium patri præſtare non poteſt. c.149

Fenum

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І.І. МЕЧНИКОВА

INDEX.

Fœnum uide Paleæ
Forenſes patrocinium ciui præſtare non poſſunt. c.149.
Forenſis caſu ſupraſcripto quis intelligatur. ibi
Forenſis, & qui nullo modo ſubiectus eſt quomodo citari debeat. c.79
Forenſes quomodo conueniendi. c.132
Forenses quinam intelligantur. c.134.137
Forenſibus quando ius reddi, & non reddi debeat. c.145
Item. & a car. 146. circa finem.
Fornarii panem uenalem facientes quando puniendi. Reforma. car. 6
Fornaſarii quos modulos ſeruare debeant. c.14
Forum ubi fieri debeat & non alibi. c.58
Foſſata a laboratoribus curanda. c.180
Frater fratri patrocinium minime præſtet. c.149
Fructus bonorum debitoris non recuperata tenuta cedant creditori. c.83
Si uero non produxerit libellum intra annum amittat. ibi.
Fructus arborum ſuper terris conductis ad laborandum qualiter diuidantur. c.183
Fructus bonorum dotalium ad quos ſpectent. c.186
Furioſorum bona alienari nequeunt. c.168.169

G

Gabellarii nec habentes officium in gabella ſunt conſeruatores. c.28
Genus maſculinum (non repugnante ratione) compræhendit fœmininum. c.192
Gerenti male facta ſua quomodo bonis interdicatur. c.172
Geruli non sunt Conſeruatores c.28
Glandes cuius ſint laboratoris an patroni c.183
Gratie conceſſe dal Ser. S. N. alla città c.54.55
Gubernatoris electio ad quem ſpectet c.8.9
Gubernatoris officium ac munus. ibi.
Gubernatori primus datur in ciuitate locus. ibi.
Gubernatoris officium eſt cognoſcere cauſas Conſeruatorum quando inter ſe se diſsident. c.33
Gubernator tenetur præſtare auxilium cuicunque officiali ut officium ſuum exerceat. c.49
Gubernator non poteſt cogere aliquem ut ſoluat alicui de pecuniis communis Mut. niſi Theſaurerio, & ſoluens eius iuſſu alteri quam Theſaurerio non liberatur a debito. c.52

H

Habitans in ciuitate per 30 annos & onera communis ſubiens efficitur ciuis. c.49
Hæreditas intra quæ tempora adiri debeat c.191
Hæreditas quando repudiari poſsit c.191
Hæreditariũ ius ad hæredes quando traſmittatur c.192
Hæres certus, uel incertum qualiter citetur. c.79.80
Hæredes poſſidere bona quæ erant defuncti abſque aliqua probatione intelligantur. c.165
Hoſpitalis ſeu domus Dei capitula. Vide in dict. Vnio.
Hypothecaria actione quomodo agatur. c.112
Hypothecam bonorum laboratoris quã habeat patronus. c.183

I

Illi qui ſunt de Ducatu ſoluunt ſportulas, & alias mercedes prout ſoluunt ciues ipſi Mut. c.51
Immunes ab oneribus communis non poſſunt eſſe Conſeruatores. c.28
Incendii arcendi cauſa domus deſtructa a communi emendanda. c.192
Incendii occaſione in alia domo cœpti domus deſtructa per commune Mut. eſt emendanda. c.192
Indemnitati mulierum quomodo ſit prouisum. c.165.166
Incendia quomodo per uillas emendentur. Refor. c.5
Incidentia, & emergentia quando reſeruentur in finem. c.93
Reliqua quære in uerbo Exceptiones
Iniuriæ a Ser. D. Duce remiſſæ. c.54
Inſinuatione de donatione non facta, donatio non ualet. c.176
Inſtantia perempta per ſolutionem expenſarum renouatur. carte. c.92
Inſtantia perempta non perimuntur atteſtationes, & confeſsiones. c.94
Inſtantia cauſarum extraordinaria ſeu ſummaria qualis. carte. 94
Inſtantia dimidiata quando pereat. ibi.
Inſtantia perempta ſoluendæ ſunt expenſæ, & quænam. ibi.
Inſtantia reductionis laudi petitæ quando pereat. c.121
Inſtantia non currit in præiudicium partium dum prouidetur de Curatore Adultis, & aliis c.81
Inſtantia, & tempora coram Iud. ad minora. c.14
Inſtantia quando periiſſe dicatur. c.92
Inſtrumenta ad Memorialia ponenda, & modus. c.60.61.62
Inſtantiarum executio qualis, & quæ in ea ſeruanda. carte 127.128.129
Inſtrumenta, & aliæ ſcripturæ publicæ per quod temporis ſpatium præſcribantur. c.142.143
Interdictio bonorum alicui male gerenti negotia ſua quomodo fiat. c.172
Interdictio bonorum patri qualiter a filio fiat. c.176.177
Inuentarium intra quæ tempora fieri debeat. c.191
Inueſtitura quando fieri debeat in rebus emphitheoticis altera partium inſtante c.156.157
Interrogatoria quænam fieri debeant c.98
Interrogatoriis & reſponſione factis, & actore intra decem dies libellum non mittente reus alienare poterit bona in interrogatoriis compræhensa. c.98
Interrogatoria a parte exhibita qualiter emendantur c.104
Iudex ad minora in cauſis coram eo examinator eſſe debet. carte. 104
Iudex pœnam periurii non exigens in eandem pœnam incidit. c.99
Iudicis appellationum electio c.99
Iudicis appellationum offi. c.12
Iudex appellationum quorum ſit Conſultor. ibi.
Iudicis appellationum ſalarium ibi.
Iudici appellationum quando ſolui debet ſalarium. ibi.
Iudici appellationum quando interdictum ſit accipere ſportulas. ibi.
Iudex quando, & quomodo iuretur ſuſpectus. c.148
Iudice recusato quomodo procedatur. ibi.
Iudex electus eandem cum priore poteſtatem habet ibi.
Iudicis Victualiũ offi. electio Iuram. iuriſdictio & præcedendi modus. c.14.15
Iudex ad minora ſit aduocatus pauperum. c.150
Iudicis ad minora offi. electio iuriſdictio & alia ad eum pertitia. c.15

Iu

INDEX.

Iudex ad minora quando. & quomodo iurari poſsit ſuſpectus car. 16
Iudice ad minora ſententiam ferente non datur appellatio. ibi.
Iudicis ſalarium. ibi.
Iudex ſemiplena probatione cum iuramento contentus. ibi.
Iudex per ſolum iuramentum quas lites dirimere poteſt. c.17
Iudicis ad minora prorogata iuriſdictio. Refor. c.14
Iudicum ſalarium. c.151
Iudices omnes obſeruare tenentur Statu. c.53
Iudiciũ unum quando non impediat aliud c.112
Iuramentum D. Prætoris in manibus DD. Conſeruatorum quale. c.10
Iuramentum D. Iudicis appellationum quale. c.14
Iuramentum militis ouero il caualliero del Podeſta c.17
Iuramentum quando a iudice in ſupplementum deferatur. carte. 99
Iuramentum quomodo teſtibus ſit deferendum. 151
Iura ſua alteri quis quando cedere nequeat. c.164
Iuriſdictio iudicis ad minora prorogata. Refo. c.14
Iuriſdictio Aduocatorum cõmunis qualiter ad alios officiales ueniat. c.21
Ius in quibus caſibus reddatur feriis ob neceſsitates hominum minime obſtantibus. c.78
Ius non redditur uinculo iuramenti ei qui non eſt obediens communi c.144
Iusiurandum a Iudice iurãdũ tẽpore ferendæ ſententiæ. c.84
Iusiurandum quomodo præſtetur alicui. c.98.99
Iusiurandum quale eſſe debeat c.99
Ius quando militibus reddatur. c.145
Ius a quibus ſemper reddi debeat c.146
Ius quomodo reddatur in cauſis mezzadriæ c.184
Ius hæreditarium quando ad hæredes transmittatur. c.192.

L

Laboratura equorum & ſimilium elapſis duobus annis non petitur. c.184
Laboratores qualiter reſpondere teneãtur dominis c.182
Laboratores qualiter pignonos facere teneantur. c.182
Laboratoris bona qualiter ſint obligata patronis. eadem pag.
Laboratores qui non obligantur c.183.184
Laboratoribus quando detur ſeu accipiatur licentia. c.184
Laboratores terrarum qualiter laborare teneantur. Reforma. car. 23
Laboratores quando uuas in ſtipulis natas habere nequeũt Reforma. c.2.3.
Laboratores quas beſtias tenere poſſint. Refor. ibi.
Laboratores quas beſtias habere teneantur c.181
Laboratores non poſſunt peruertere poſſeſsionem c.182
Laboratores non poſſunt carezzare aliis quam patronis. carte. 181.182
Laboratores artis lignaminis in artem non introeuntes quidnam pro honorantia ſoluere teneantur. Ref. c.6
Laboratoris ius re immobili alienata ſit ſaluum. c.177
Laboratores terras laborare teneantur c.180
Laboratores qualiter metere & triturare bladas teneantur. carte. 180
Laboratores non poſſunt tenere terras aliorum quam dominorum. c.181
Laboreria per æſtimũ facienda quomodo diuidantur. Re. c.6.7
Laborerium qualiter a magiſtris ſeu laboratoribus manutenendum. c.179
Laborerio relicto quid agendum. c.182.183
Laudum latum inter Beatiſsimum Pontificem, & Ser. Ducem Ferrariæ ſuper Ducatu Muti. & Ducatu Regii. c.5.6.7
Laudum quomodo annulletur uel reducatur ad arbitrium boni uiri c.120
Laudum quando executioni mandandum, & quæ ſeruanda car. 122
Laudum, & arbitramentum idem ius habent quod, & ſententia car. 123
Lazzi, & ſouralazzi limitati. c.55
Lectores publici qui. & alia ad eos pertinentia c.59.60
Legatum factum uxori de duabus rebus uſufructu uidelicet bonorum & libris mille non ualet niſi de una re quæ eſt in optione ipſius mulieris intra menſem, poſt menſem in optione hæredis. c.177
Legatum factum a muliere marito ualet. c.177
Legatum concubinæ uel meretrici ſuæ factum non ualet ullo modo car. 177
Legati. uide in dictione Ambaſciatores
Libellus quomodo contra contumacem porrigendus. c.81
Libellus non porrigitur niſi reo bis citato cum perſonaliter haberi non poterit. c.78.79
Libello porrecto bona omnia debitoris uel rei creditori uel actori hypotecata intelliguntur. c.86
Libelli forma seu qualis qualis petitionis. c.90
Libello miſſo cum citatione quando porrigendus. ibi.
Libello producto in actione reali poſt triduum lis habetur pro conteſtata c.96
Libellus ſi miſsus non fuerit intra x. dies utiles poſt interrogationem factam reo non obligatur reus quin rem ſuam uendere poſsit. c.98
Libello appellatorio producto quænam tempora dentur. c.114
Libris mercatorum quando fides adhibenda. c.17
Libri pignorari nequeunt. c.89.90
Licentia uendendi, uel alienandi res pupillorum prodigorum furioſorum & mentecaptorum dari non debet c.168.169
Licentia quando detur & accipiatur a laboratoribus terrarum. c.184
Licitationes de bonis non contumacis in tenutam datis quomodo c.88
Licitatione de bonis facta quæ plus ualuerint quã ſit creditum actoris quid ſeruandum. c.89
Licitatio, & uenditio pignorum qualiter fieri poſsit c.97
Lignaminis & muri magiſtri qualiter laboreria manu tenere teneantur. c.79
Lis quando dicatur conteſtata c.88
Item, & a car. 90
Lis quæcunque communitatis aut actiua aut paſsiua eſt ſummaria. c.21
Litem habens cum communitate non poteſt eſſe Conſeruator car. 28
Litem quænam impediant quominus conteſtetur. c.90
Lite conteſtata quantum detur partibus ſpatium ad probandum. c.91
Lis quomodo dicatur conteſtata cum agitur Reali. c.97
Locatio apothecæ quando prohibita. c.158

Refor.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМ. І. І. МЕЧНИКОВА

Reformatũ fuit ut in lib. Ref. c.2
Locator Apothecæ per ſex menſes tenetur expectare conductorem a die datæ licentiæ. Ref. c.2
Locator domus per tres menſes a die datæ licentiæ tenetur expectare conductorem. Ref. c.2
Ludum permittens in domo non poteſt eſſe Conſeruator. carte 29

M

MAcinæ datium limitatum. c.55
Magiſtratus quando Clericos audire non debeant. carte. 145
Magiſtratus ſoli ius reddere debent. c.146
Magiſtratus minime audire debent bannitum pro falſitate. carte. 149
Magiſtri lignaminis uel muri qualiter laboreria manutenere teneantur. c.179
Maritus qui lucretur in bonis uxoris. c.186.187
Maſſarolus communis quinam, & a quibus eligatur. c.45
Maßaroli offi. iuramentum obligatio ſalarium & alia ad ipſum pertinentia. c.45
Maſſarolus pignorum quinam eius officium cautio & ad quæ teneatur. c.73.74
Maſſarii conductores gabellarum Illu. Gubernatoris iuriſdictioni ſubiecti. c.9
Maſſarii locus offi. iurisdictio, & alia ad eius officium pertinentia. c.11.12
Maßarius Vnionis ſeu hoſpitalis. uide in dictione. Vnio
Maßarius uillæ uel caſtri quam cautionem præſtare teneatur & eius officium. c.53
Maſſarii Collegii notariorum quando, et ſuper quare notariis deferre iuramentum poſsint, & debeant c.150
Maſculino genere uerba prolata compræhendunt fœmininum car. 192
Memorialia uide in dictione Præſidentes Memorialium.
Memorialibus quæ inſtrumenta & quomodo commendanda car. 60.61.62.63
Menſibus ſex a die carcerationis factæ carceratus alendus ab eo qui ipſum in carcere detinet. c.148
Mentecapti bona alienari nequeunt. c.168.169
Mercatorum libris quando fides adhibenda. c.16.17
Mercator mercaturam de ſuo exercens non dicitur pauper. carte. 151
Mercatoris Syndici communis offi. uide in dictione Syndicus mercator.
Mercatũ dies uenientibus ad mercatum facit ſaluumconductum car. 155
Mercatũ ubi fieri debeat. c.58
Merces Conſultoris & notarii. c.108
Merces intra quod tempus deponi debeat. ibi.
Merces Conſultoris nunquam repeti poteſt etiã a uictore. carte. 108
Merces famulorum qualiter ſolui debeat c.178.179
Meretrici nihil relinqui poteſt. c.176.177
Metitura qualiter fiat. c.180.181
Mezzadri uide laboratores.
Militis D. Prætoris detto il Cavaliero officium, iuramentum, & obligatio. c.18
Militibus a quibus ius reddi debeat. c.145
Minor quando quomodo, & quibus ſolemnitatibus ſeruatis poſsit contrahere. c.169.170.171
Moduli fornaſariorum quales eße debeant. c.14
Modus rem immobilem uendendi absque fideiuſsione præſtanda. c.143.144
Molinarii non aſcribendi inter Conſeruatores. c.28
Mons Pietatis. Vide in dictione Præſidentes Montis.
Mons farinæ pro quanta quantitate a gabellis immunis. c.56
Mors alicuius in ciuitate mortui quomodo probetur. c.103
Mors alicuius extra ciuitatem mortui quomodo probetur. ibi
Mors alicuius iam decem annis elapſis mortui quomodo probetur. ibi.
Mors alicuius citra decem annos quomodo. ibi.
Mulier bona mariti pro dote poſsidens qualiter repelli poſsit & quomodo creditoribus contra eam ſuccurratur. Reformat. c.3
Mulier cui factum eſt legatum de uſufructu bonorum & de lib. 1000. unum tantum eligere debet infra menſem. alias in optione hæredis eſt eligere quodnam dare uelit. c.177
Mulier concubina, uel meretrix quando legati ſibi facti eſt incapax. ibi.
Mulier dotata nihil amplius in bonis aſcendentiũ petere Poſsit car. 188
Mulier non dotata quam dotem petere poſsit c.188
Mulier quomodo contrahere poſsit. c.21.c.183
Mulier absque præſentia procuratoris uel aduocati poſitionibus non reſpondet. c.101
Mulier honeſta non accedit ad forum pro reſpondendo poſitionibus. c.101
Mulier quando honeſta dici debeat ad hoc ut ad iuris Tribunal pro reſpondendo poſitionibus non accedat. c.101
Mulier ſine ſolemnitatibus contrahens quando obligari poſsit car. 142
Mulierum indemnitati quomodo prouiſum ſit carte. 165.166.167.168
Mulierum contractus quando ualeant. ibi
Cætera ad mulieres pertinentia quære. ibidem.
Mulieri quidnam a ſponſo uel uiro donari uel relinqui poſsit. car. 176 177
Mulier extra diſtrictum nubens priuetur, & priuata intelligatur omni, et toto eo quod ſibi a primo uiro, ſeu ſpõſo fuerat relictum. c.177
Mulier poteſt donare, & relinquere uiro quicquid ſibi placuerit ibi.
Mulieris cognitæ in matrimonio & defunctæ dos ad quos pertineat, & quomodo debeat diuidi. c.186
Mulieres ab hæreditate excluſæ qualiter dotentur. c.189
Mulier quando uſufructum habeat in bonis patris. c.192
Mulieris bona forenſi nubentis pertinent pro duabus partibus attinentibus proximioribus ipſis mulieribus quæ tamen uſufructum uiuentes habent. c.192
Mulieres forenſi nubentes ſunt hæreditatis incapaces ſiue ex teſtamento ſiue ab inteſtato. c.192
Mulieri pro dote non ſoluta quando competunt interuſuria in rationem quinque pro centenario.
Muratores qualiter teneantur manutenere laboreria. carte. 179

N

NEgligentis bona ſua cura quibus ſpectet. c.164.165
Nobiles in Conſeruatores non eligendi. c.29
Nomen debitoris quomodo in tenutam actori dandum. c.82
Nomen debitoris quomodo accipiendum a creditore. c.84.85
Quomodo aßignatur pro pignore. ibid.
Nominis debitoris tenuta data intra quod tẽpus recuperãda. ibi.
Nomina debitoris quando dicantur bona ſita in ciuitate, uel diſtrictu Mut. c.111
Notarius quilibet tenetur rogare de denuntiationibus D. Prætori circa ſtat. obſeruantiam factis. c.70
Notarius quicunq; rogans de teſtamento quidnam recordari teſtanti teneatur. Reform. c.3
Not. D. Gubernatoris debet exigere idem quod alij notarij ciuitatis. Reform. c 8
Notarius rogatus de lite ante Iudicem ad minora quantum recipere poſſit pro ſalario. c.16
Not. merces pro aliquo ſyndicando. c.36.37
Not. Cameræ Conſeruatorum quæ ſtat. legere in conſilio teneatur. c.35
Not. Cameræ prædictæ quæ nam proteſtari debeat. ibid.
Not. Cameræ prædictæ quas propoſitiones ſcribere teneatnr. car. 36.37
Not. quando conſilio intereſſe debeat. c.44
Not. quas propoſitiones, ſeu deliberationes ſcribere non teneatur, & ſcribens priuatur officio. c.44
Not. Cameræ prædictæ omnia ad utililatem cõis ſpectantia in regiſtro communis regiſtrare tenetur. ibid.
Not. Cameræ prædictæ literas ſcribit incantus rogat. ibid.
Notarius Clauium Archiui cuſtos. ibid.
Not. Cam. prædictæ ſalarium. ibid.
Not. Cam. prædictæ quando agitur de eligendo aliquem non conſtituto ſalario tenetur legere in conſilio ſtatutum ſeptuageſimum tertium. c.50
Notarij intra quæ tempora teneantur dare copiam litigantibus actorum omnium de quibus rogati fuere. c 91.92
Not. petenti copiam non tradens intra tempora a ſtat. limitata tenetur ad damna, & intereſſe partis ea de re læsæ. ibid.
Not. in examine teſtium prius ſcribere debet nomen, cognomen, ciuitatem, locum, cinquantinam, uiciniam, & alia ad cognoſcendum teſtem pertinentia, & diem, annum, & locum examinis recepti. c.104
Notarius admoneat teſtem de ueritate dicenda. ibid.
Not. ad ſcribendum examen electus alium not. ſubrogare poteſt. car. 105
Not. cum delatum fuerit conſilium a ſapiente quænam ſit merces car. 108
Notarij quando poßint recuſari, & iurari ſuſpecti. c.147
Notario iurato ſuſpecto quomodo procedendum. c.147
Notariorum aſſociationes minime fieri poſſunt. ibid.
Notarij in matricula deſcripti poſſunt eſſe procuratores, ſyndici, & actores, alij uero non, & quomodo hoc intelligi debeat. car. 150
Nuntiatio operis noui quomodo fiat, & quæ ſeruẽtur. Ref. c.9
Nuntij Palatij ſyndico palatij ſubiecti. c.20
Nuntiorũ cõmunis electio iuramentum fideiuſsio bireti rubei geſtatio, immunitas ab oneribus officiũ, & ſubiectio. c.72.73

O

OBligatio bonorum ſub clauſula generali in inſtrumento appoſita quomodo extendatur, & prouiſio ſuper ea edita Reform. c.10
Obligatio laboratoris filij familias quando teneatur. 184
Octo eligentes DD. Conſeruatores cuius ætatis, & conditionis eſſe debeant an officium recuſare poſsint, quomodo in eligendis Conſeruatoribus procedant, & alia ad ipſorum officium pertinentia. c.28.29
Officiales alij ciuitatis Mut. excepto Illuſtriſs. D. Gubernatore Ill. D Prætori, ac D. Iudice Maleficiorum non condemnent aliquem ultra lib. quinquaginta. c.49
Officialis quilibet ſuo durante officio de dolo, & barataria accuſari poteſt. c.50
Officialis non conſtituto ſalario electus ſi aliquid receperit reſtituat, & ab officijs cõis in poſterum excludatur. c.50
Officialis pro uno tantum officio ſalarium habeat. ibid.
Officialis facta cõſilij pandens officio priuatur et punitur. c.36
Officialis extractus ad aliud officium durante priori officio aut eo in numero Cõſeruatorum ſedente non recipiat. Secus uero ſi poſt finitum officium aliud principium haberet. c.42
Officiales quinam eſſe non poſsint. c.47.48
Officialis officium ſuum in alium non transferat. c.49
Fallit in Iudice ad Minora cum iuſto impedimento impeditur car. 15
Officialis quicunq; tenetur habere ſtatutum ad officium ſuũ pertinens penes ſe. c.49
Officiali cuicunque a DD. Gubern. & Prætore auxiliũ præſtatur, ut officio ſuo fungi ualeant. c.49
Officiales iura communis manuteneant. c.53.54
Officiales ſtatuta obſeruare debent. c.70
Officialium ſyndicatus. c.23.24.25
Officiales forenſes non poſſunt cognoſcere cauſas conterraneorum ſuorum. c.147
Fallit ſi uterque litigantium ſit de loco DD Officialiũ. ibid.
Officium D Gubernatoris. uide in dictione Gubernator.
Officium D. Prætoris. uide in dictione Prætor.
Officium D. Maſſarij Ducalis. uide in dictione Maſſarius.
Offic. Capit. plateæ ſiue Bariſelli. uide in dictione Bariſellus.
offic. militis D. Prætoris. uide in dictione Miles.
Offic. Iudicis ad Minora, uide in dictione Iudex ad Minora.
Offic. Syndici Palatij, uide in dictione Syndicus Palatij.
Offic. Iudicũ, ſiue Aduocatorum cõis, uide in dictione Aduocati.
Offic. Syndicatorum uide in dictione Syndicatores.
Offic. DD. Conſeruatorum, uide in dictione Conſeruatores.
Offic. DD. Adiunctorum, uide in dictione Adiuncti.
Offic. Doctoris Syndici Communitatis. c.39.40.41
Offic. Mercatoris Syndici Communis. c.39.40.41
Offic. Theſaurerij Communitatis Mut. ibid.
Offic. Not. Cameræ Conſeruatorum. c.44
Cætera require in dictione Not. Cameræ Conſeruat.
Offic. Maſſaroli communis, uide in dictione Maſſarolus.
Offic. Tubicinum communis, uide in dictione Tubicines.
Offic. Oſtiarij, ſiue donnicelli, uide Donnicellus.
Officia in quas perſonas non conferãtur. c.47.48
Offic. in eum, qui habere nequeat, collatum, & acceptum, qua pœna officialem ipſum afficiat. c.49
Offic. Statuentium quod nam ſit. c.52
Offic. Penſatorum Macinæ. Reform. c.6
Offic. Syndicorum uillarum, ſeu caſtrorum. c.52
Offic. Nuntiorum Palatij. c.72
Offic. Maßaroli pignorum. c.73.74
Offic. curatoris dati quale nam ſit. c.81

Offic.aduocati pauperum quod nam ſit. c.150
Offic.procuratoris pauperum ibid. c.150
Onera Communis non ſubeuntes in numerum Conſeruatorũ non cooptandi. c.28
Opera,& laboreria qualiter manutenenda. c.179
Operæ a laboratoribus terrarũ,quæ communi dandæ. c.57
Operæ ad laboreria qualiter diuidantur.Ref. c.6.& 7.
Operis noui nuntiatio quomõ fiat,& quæ ſeruẽtur.Ref.c.9.10
Oppoſitio uſurariæ prauitatis quando non admittenda. c.131
Oppoſitio uſurariæ prauitatis quando admittenda. ibid.
Ordinationes,ſeu deliberationes ab una muta Conſeruatorũ factæ,quomodo ab alia reuocari poſsint. c.33
Originales proceſſus,& aliæ ſcripturæ nulli accommodandæ. Refor. c.15
Originale Statutorum in Archiuo ponendum. c.52
Oſtiarius Com.Conſeruatorum,uide Donnicellus.
Oues qualiter ad ſocietatem dentur, & quando præſcribantur. car. 185.186

P

PActum precarij quomodo extendi debeat.Ref. c.10
Pactum conſtituti. ibid.
Pactum executiui. ibid.
Penſio aſinorũ,equorum,& ſimilium elapſis duobus annis amplius peti non poteſt. c.184
Pœna alienanti rem litigioſam impoſita. c.98
Pœna notarijs impoſita. c.51
Pœna recipienti officium quod habere nequit. c.49
Pœna recipienti pro duobus offic.ſalarium. c.50
Pœna officialis ſportulas contra ſtat.recipientis. c.51
Pœna periurij in ciuilibus qualis. c.99
Pœna neganti poſitiones appoſita. c.102
Pœna neganti ſcripturam,uel manu propria ſcriptam, uel ſubſcriptam appoſita. c.130
Palatij capella detta S Nicolò quomodo tenenda. c.59
Paleæ ſtramina,& fœnum dotes terrarũ eſſe intelligãtur,ita ut ſuper ipſis terrij ſint conſumendæ. c.181
Partiales e numero Conſeruatorum expellendi. c.28.34
Item nec ambaſciatores eſſe,nec aliquod officium habere poſſunt. c.48
Partitum de diſpenſando alicui ſtatuto non obtinetur niſi omnes calculi ſint albi. c.38
Partitum in conſilio quando dicatur obtentum. ibid.
Partitum ab una muta factũ qualiter reuocari poßit. c.33
Partita quando dari poſſunt ſuper re eadem die propoſita.c.32
Partita quot in uno conſilio dari poßint. c.32
Paſcalibus ferijs debitores quicunque tuti.Refor. c.4.5
Pater a filio conſilium habere non poteſt. c.149
Patre legitime citato poteſt contra filiumfam.procedi niſi ab eo legitima cauſa fuerit adducta. c.81
Patrocinium a quibus,& quibus minime præſtari poßit.c.149
Patrocinium a forenſe ciui præſtari non poteſt. c.149
Patronus quã hypothecã habeat ſuper bonis laboratoris.c.183
Pauperes quẽnam procuratorem,& Aduocatum habẽt. c.150
Pauperes quinam intelligantur. c.151
Pecunia communis Theſaurerio, & non alteri perſonæ eſt ſoluenda. c.51
Penſatorum macinæ officium,& obligatio. Reform.car.2.& car. 178.179
Periurus in propria cauſa qua pœna afficiatur. c.99
Perſonæ quæ officia communis habere non poſſunt. c.47
Perſonali actione ſemel intentata amplius ad rem agi non põt, nec e contra. c.82
Perſonaliter,qui,& quando capi non poſſunt. c.124.125
Petitio a creditore quando producenda,cui data ſit bonorum debitoris tenuta. c.83
Petitio Conſilij ſapientis qualiter fiat. c.105.106
Cætera require in dictione Conſilium.
Petitione producta Iudex tenetur impertiri creditori non comparente reo licentiam uendendi bona in tenutã data. c.83
Petitionis productæ,uide libellus.
Petitio reductionis laudi ad arbitrium boni uiri quomodo fiat. car. 120
Pignora ab executoribus alicui ablata cui conſignanda. c.20
Pignorationes qualiter fiant. c.73
Pignora quo tempore elapſo uendi poßint. c.74
Cætera ad pignus facientia. ibid.
Pignora data quando licitentur. c.97
Pignus quando oppigneretur publico fœneratori. c.98
Porci qualiter dentur ad ſocietatem. c.185
Porci qualiter teneri per mezadros debent. c.181
Poſitiones quæ produci poßint,& quæ nam tempora ſuſpendãt. car. 99.100
Poſitiones qui producit iurare de calumnia debet,& inſtare ſimili iuramento a reſpondente reſponderi. c.99
Poſitiones quæ nam eſſe debeant,& quid continere. ibid.
Poſitio debet eſſe ſimplex,& unum factum continere. ibid.
Poſitiones admiſſæ ſtatim intelliguntur ſaluo iure impertinentium. ibid.
Poſitionibus impertinentibus reſponſio facta non ualet. ibid.
Poſitionum impertinẽtium diſputatio ſeruatur in finẽ litis.ibid.
Poſitionibus productis præſens reſpondere tenetur. c.100
Poſitionibus continentibus factum eius qui reſpondere debet nõ trãſmittitur copia,ſecus uero ſi cõtineãt factũ alienũ.c.100
Poſitiones miſſa citatione cum comminatione ſi reſpondere debens non comparuerit habentur pro confeßis. c.100
Poſitiones in cauſa contumacis non poſſunt haberi pro confeßis niſi perſonaliter cõtumaci cũ comminatione traditæ fuerint. car 100
Poſitionibus qui reſpondere teneatur. c.100.101
Poſitiones quando expenſis ponentis,& quando expẽſis reſpondẽtis mitti debeant ad locum eius qui abſens a ciuitate illi reſpondere tenetur. c.100.101
Poſitionibus præſente procuratore,uel aduocato,quando, & a quibus reſpondendum. c.101
Poſitionum quot mutæ in quaecunq; inſtantia tempora ſuſpẽdãt. car. 101.102
Poſitiones negans qua pœna afficiatur. c.102
Poſſeßio bonorum defuncti tranſit in hæredem. c.165
Poſſeßione laici a Clerico,uel potente turbata qualiter procedendum. c.178.179
Poſte della piazza rimeſſe alla Communità. c.55
Potentes non poſſunt eſſe Conſeruatores. c.150
Potentes qui ſint. c.192
Potentes non poſſunt eſſe aduocati. c.149
Prætor curam capellæ palatij habere debet. c.59
Prætor,qui,& a quo eligẽdus,& e quo loco,& de ipſius officio car. 9
Prætor a nullo hoſpitio recipiendus. c.9
Prætor quæ iurare,& agere aduenienſ debeat. c.9.10.11
Prætoris ſalarium,& ſyndicatus. c.10.11

Prætoris iuriſdictio authoritas,& interdicta. c.11
Prætor conſilijs adeſſe debet. ibid.
Prætoris authoritas in ſubijciendo aliquẽ tormẽtis ampliata. Refor. c.5
Prætor non poteſt officio Aduocatorum cõis fungi. c.11
Prætori ludus cum ciue eſt prohibitus. c.11
Prætor in quam pœnam poßit de præcepto non obſeruato aliquẽ condemnare. ibid.
Prætor qualiter ſyndicetur. c.23.24.25
Prætor quos ad ſyndicandum præſentare teneatur. c.24
Prætor non poteſt diſcedere e ciuitate non finito ſyndicatus.ibi.
Prætor eos quos negotia tangit e conſilio expellat, & ſi de ſuo intereſſe agatur exeat ipſe. c.35
Prætor conſilio adſit ſemper dum partita dantur. c.37 38
Prætor non iubeat alicui, ut det calculũ albũ, uel nigrum. c.39
Prætor ne proponat aliquem ad officium quod habere nequeat. car. 49
Prætor alijs officialibus auxilium impartiatur. c.49
Prætor ſportulas recipiens contra ſtatuta puniendus. c.51
Prætor non poteſt facere,ut pecuniæ communis ſoluãtur alteri perſonæ quam Theſaurerio communis. c.51.52
Prætor ſtatuta obſeruet. c.70
Prætor pœnam poſitionum negatarum,non exigens in eandẽ pœnam incidit. c.102
Prætor uinculo iuramenti non debet reddere ius illi qui non eſt obediens communi Mutinæ. c.144
Prætor nõ poteſt cognoſcere cauſas conterraneorũ ſuorũ.c.147
Precarium quomodo reuocetur. c.125
Precarij pactum qualiter extendi debeat.Refor. c.10
Pretium rei uenditæ ſoluendum quomodo. c.139.140.141
Pretium rei uenditæ quando,& quomodo diffalcandũ. c.156
Pretium ſalis limitatum. c.56
Primum,& ſecundum decretum contra contumacẽ. c.82.83
Priuatæ ſcripturæ quando fidem mereantur. c.129.130
Priuatæ ſcripturæ quomodo recognoſcendæ, & quomodo ſuper eis ſit procedendum. ibid.
Priuata ſcriptura negata quomodo probanda. ibid.
Priuilegium Friderici Imperatoris circa confinia. c.2
Probationes de ſolutione per duos teſtes fieri poſſunt. c.163
Probationes in cauſa mezadriæ quales. c.184.& in Ref.c.3.
Probationes in cauſa ordinaria intra quod tempus fieri debent. car. 91
Probationes de alicuius ætate, aut morte qualiter fieri poßint ita ut ipſis plena fides adhibeatur. c.102.103
Probationes de affinitate,conſanguinitate,& coniunctione quales ſufficiant. c.103
Probationes quod aliquis ſit uel fuerit ciuis quomodo fiãt. ibi.
Quo uero ad honores conſequendos illæ probationes minime ſufficiunt. ibid.
Probationes in hypothecaria actione,quænã ſufficiant. c.112
Probationes factæ in una inſtantia,ualent in alia. c.163
Probatio quòd bona fuerit a defũcto poſſeſſa qualiter fiat.c.165
Procuratores quinã eſſe,& quinam non eſſe poßint. c.150
Procurator pauperũ quinã ſit,& quæ agere teneatur. pag.ead.
Procuratores pro alijs fideiubere non poſſunt. c.172
Proceſſus intra quæ tempora præſentari poßit,ac debeat.c.116
Proceſſu intra tres mẽſes nõ præſentato app.dicitur deſerta.ib.
Proceſſus,& acta coram eo qui non ſit magiſtratus nulla ſunt. car. 146
Proclamationes de uẽdẽdis bonis đbitoris cõtumacis quales.c.83
Proclamationes contra non contumacem quomodo fiant. c.87
Proclamationes quid continere debeant. ibid.
Prodigi bona uendi non poſſunt. c.168.169
Promittens aliquid pro aliquo officio conſequendo, qua pœna puniendus. c.49
Fallit in offic.Notariorum. ibid.
Propoſitiones in conſilio generali,uel ſpeciali quales. c.36
Protocolla pignorari nequeunt. c.89.90
Prouiſio ſuper originalibus proceſſuum non præſentandis. Reform. c.15
Pupillis ratio a tutoribus reddenda. c.171.172
Pupillorum res uendi non poſſunt. c.168.169

Q

QVi bonis cedere poßint. c.137
Quinam eſſe ueri ciues dicantur. c.48
Quomodo agendum ſit reali. c.96.97

R

RAtio adminiſtrationis per tutores reddẽda. c.171.172
Rationes Communis per ſingulos ſemeſtres fiendæ. c.36
Ratiocinator Communis,ſeu Syndicus mercator,uide in dictione Syndicus Mercator.
Reali actione intentata perſonalis intentari amplius nequit nec econtra. c.82
Reali quomodo ſit agendum. c.96.97
Recuſatio Notarij quando fieri poßit. c.147
Recuſatio Iudicis quomodo fiat. c.148
Reductio laudi ad arbitrium boni uiri quomodo petatur. c.120
Reductione petita intra quod tempus conſilium ſapientis peti ualeat. c.121
Reductione petita,& ſuper ea ſententia lata quando appellari, uel non liceat. c.122
Re icta ad pias cauſas quomodo diſpenſentur.Refor. c.3
Religionem ingredienti quis ſuccedat. c.191
Religioſi ſtat.priuilegijs minime gaudent. c.145
Religioſi quãdo a magiſtratibus minime,ſint audiendi pag. ead.
Religioſus qui in religione ſteterit per annum in numerũ Conſeruatorum cooptari non poteſt. c.29
Repræſalea quid ſit,& quando,& contra quos,& quomodo cõcedatur. c.125
Repudiatio hæreditatis quando fieri poßit. c.191
Reo cuius bonorũ actori data eſt tenuta non comparẽte proceditur ad incantus uenditionem,& adiudicationem. c.82
Reo contumaci ſoluenti expenſas licet recuperare tenutã intra decem dies utiles. c.82.83
Reus ſemper ad ſe defendendum admittitur ante ſententiã dum modo ſoluat expenſas. ibid.
Reus ſit actor quando. c.97
Reus quomodo reſpondere debeat Iudici ſuper re poſſeſſa, uel non. c.98
Reo aſſerẽte ſe poßidere rẽ de qua agitur res efficitur litigioſa,nec amplius in præiudicium actoris alienari põt. c.98
Reprobatorium tẽpus,quantum,& quomodo,& quin in eo reprobandum ſit, c.98
Re immobili alienata ſaluum eſt ius laboratoris. c.177
Fallit. ibid.
Rerum uẽditarum ruſticalium, ſeu conductitiarum pretium quando,& quomodo diffalcandam. c.156
Res,& iura Emphitheotica qualiter tractanda. c.136
Res communitatis immobiles nullo modo alienandæ. c.33
Res immobiles alicui obligatæ quomodo diſtrahãtur.Ref.c.18

Res communes quomodo alienentur. Ref.2
Res, & bona quæ ſequeſtrari nequeunt. c.90
Res quæ ſequeſtrari poſſunt. c.131.132
Res alicui datæ in ſolutum ab officialibus defendendæ ſunt ita ut in ille in tenuta permaneat. c.146
Res quando efficiatur litigioſa. c.98
Res uendita quomodo tradenda, & pretium eius quomodo ſoluendum. c.139.140.141
Res immobilis quomodo, ſine fideiuſsione uendi poteſt adeo quod emens tutus eſſe cenſeatur. c.143.144
Res pupillorum prodigorum, furioſorum, & mentecaptorum uendi nec alienari poſſunt niſi in caſibus in ſtatuto comprehenſis. c.168.169
Res communes uel confinantes qualiter alienentur. c.173.174
Res ſurreptæ reſtituendæ c.178
Reſponſiones poſitionibus factæ quænam eſſe debent. c.100
Reſtitutio ſuper eadem re una tantum uice concedenda. c.122
Reſtitutio in integrũ quibus, & quando detur. c.121.122
Reſtitutionis in integrum ſtatu reformatum. Ref. c.2
Reſtitutio in integrũ non datur contra poſitiones habitas pro confeſsis. c.100
Reſtitutio rerum ſurreptarum qualiter fiat. c.178
Reuocatio precarii quomodo fiat. c.125.126
Reuocatio precarii declarata & extenſa Refo. c.10.11
Ruſticus abſque procuratore poſitionibus non reſpondet, c.101

S

Sacramentum D. Iudicis Appellationum quale. c.14
Sacriſtia in turri communi ponenda. c.59
Salariati a Communi in numerum Conſeruatorum non deſcribendi. c.28
Salarium Ambaſciatorum c.34
Ampliatum fuit. Ref.c.1
Salarium uni Aduocato debitum diuidi inter multos debet, & eo uno omnes ſtare contẽti debent. Ref.c.2
Salarium Illuſtris. D. Gubernatoris a quo ſoluatur. c.9.
Salarium D. Prætoris uide in dictione Prætor.
Salarium DD. Aduocatorum Communis uide Aduocati.
Salarium Syndici Palatij, uide Syndicus Palatij.
Salarium Syndici cõis ad cauſas, uide Syndicus ad cauſas.
Salarium Syndicatorum uide Syndicatores.
Salarium Conſeruatorum, uide Conſeruatores.
Salarium Syndici doctoris communis. c.42
Salarium Theſaurerij communis. ibid.
Salarium Mercatoris Syndici. ibid.
Salarium Not. Cam. Conſeruatorum. c.44
Salarium Tubicinum communis. c.46
Salarium Oſtiarij, ſiue domicelli. c.47
Salarium alicui electo non conſtituto ſalario non eſt dãdũ. c.50
Fallit ſi illud a ſtat. ſit taxatum. ibid.
Salarium procuratoris pauperum quodnam. c.150
Salariũ Iudicum conſultorum, & arbitratorum. c.151.152
Salarium cauſidicorum. c.153.154
Salarium aduocatorum. c.154.155
Et in Refor. c.1.2
Salarium famulorum quomodo ſoluendum. c.178.179
Satiſdatio quando a non ſubiectis ſit præſtanda. c.142
Satiſdatio a ſubiectis quænam præſtanda. Ref.c.2
Scripturis priuatis quando, & quomodo adhibenda fides et quomodo ſuper eis procedendum. c.129.130
Scriptura priuata quomodo probetur. ibid.
Securitas quomodo præſtãda ei qui pro alio ſe obligauit. c.179
Sententiæ a quibus appellare non licet. c.113. & 118
Sñiæ a quibus nõ datur appellatio quã habeãt inſtãtia. Ref.c.2
Sententiæ ſyndicatorum ratæ, nec ab his datur appell. c.26
Sententia quomodo ferri poſsit, & quomodo citanda pars aduerſa ad ſententiam. c.78 79
Sententiæ qualiter ferri debeant. c.92
Sententia a Iudice non iurante lata nulla eſt. c.94.95
Sententia Conſultoris, quando, & intra quæ tpa ferẽda. c.109
Sententia abſoluens reum ab obſeruatione Iudicij intelligitur definitiua. c.113
Sententia in appellatione intra quæ tempora ferenda. c.116
Sententia, quando, & quomodo executioni mandanda. c.122
Septuagenarius capi non poteſt pro debito. Ref.c.2
Septuagenarius non poteſt contrahere, uel quaſi ſine Iudicis authoritate & decreto. c.171
Sequeſtrum ſuper quibus bonis fieri nequeat c.90
Sequeſtrorum factio & remotio cum omnibus ad ſequeſtra pertinentibus. c.131.132
Sequeſtrorum tempora, & modus procedendi. c.133
Syndicus, uide in dictione Syndicus.
Societas beſtiarũ qualiter fiat, & qualiter præſcribantur beſtiæ car. 185
Socius quando Conſultori adiungendus. c.107
Socio Conſultori adiuncto merces a petente deponitur. ibid.
Socio, & conſultore diſſentientibus quomodo procedẽdum. ibid.
Socius pro ſocio quando conueniri poteſt, & quæ ad ipſos pertinent. c.141
Socij quinam eſſe intelligantur. ibid.
Solutio probari poteſt per duos teſtes non obſtante pacto de probando per inſtrumentum ſolum. c.163
Solutione facta a fideiuſſore quomodo ipſi ſuccurratur pag. ead.
Speltæ a ciuibus non ſoluuntur. c.56
Speltis ſolutis unus capſoldus ſoluitur. c.53
Sponſæ qualiter donari poſsit. c.176.177
Sportulæ officiali ſe ſuper facto non transferẽti minime dandæ. car. 51
Reformatum fuit. Ref.c.2
Sportulas nullus officialis habere debet a ciuibus. c.13
Confirmatur. c.51
Quando autem liceat ipſis accipere ſportulas. ibid.
Statuta obſeruari debent ita ut nec mos nec ſtilus, uel conſuetudo allegari poſsint, nec aliquid aliud. c.71
Stat. a quo tempore ligare incipiant. c.71
Stat. a Iudicibus ad unguem obſeruanda. c.70
Stat. quæ Conſeruatores ſeſe obſeruaturos eſſe iurant. c.31
Statuta communis præualent ſtatutis artium. c.19
Stat. quorum induſtria fuerint ædita. c.1
Stat originalia in Archiuo ponenda. c.52
Stat. deficiente ad eius commune recurrendum. c.20
Et in Refor. c.4
Statuta tempore contractus uigentia in cauſa ipſius contractus debent ſeruari. c.93
Statutorũ priuilegia clericis, & religioſis minime pſũt. c.145
Statuentes quomodo eligendi. c.52
Stipulatio ad fauorem alterius a quocunq; fieri poteſt. c.151
Fallit quando ipſe acquirens non fuerit ratificatus. eod.
Stramina, uide paleæ.
Studium qualiter habendum in ciuitate. c.59 60
Stylus contra ſtat, minime allegandus. c.71

Sub-

Subiecti ſoli Sereniſs. Duci noſtro gaudent priuilegio retractus car. 175
Suburb a quænam ſint. c.58.59
Succeſsio deſcendentium in bonis aſcendentium maſculorum. car. 187.188
Succeſsio deſcendentium in bonis fœminarum aſcendentium. car. 188.189
Succeſsio aſcendentium in bonis deſcendentium. c.190
Succeſsio agnatorum tranſuerſalium. c.190.191
Succeſsio in bonis religionem ingredientium. c.191
Succeſsio uxoris & uiri. c.191
Supranumerarij qui. c.29
Surreptæ res reſtituendæ, c.178
Suſpectus quando poſsit iurari notarius. c.147
Suſpecti quomodo detinendi. c.135.136
Suſpecti quinam eſſe dicantur. c.135
Suſpectus quomodo quis iuretur. ibi.
Suſpecto detento quonam modo procedendum. ibi.
Syndicus generalis Doctor cauſam ſuſpitionis ſuper Iudice ad minora allegatam terminare debet. c.16
Syndicus cõis Doctor a quibus, et quomõ eligẽdus. c.39.40.41
Syndici Doctoris offic. in recordando D. Conſeruatoribus, ut obſeruent ſtatuta. c.40
Syndici Doctoris offic. eſt opponere omnibus propoſitionibus factis in conſilio contra utilitatem communis. c.40
Syndici Doctoris offic. eſt ut uideat partita antequam ponãtur in libris ne incidat error. c.40
Syndicus mercator, qui, & eius offic. ſpeciale. c.40 & 41
Syndici Mercatoris obligatio. c.44 & 45
Syndicus Doctor, nec mercator durante eorum ſyndicatu nõ poſſunt in Conſeruatores eligi. c.42
Syndicus ſiue Doctor, ſiue Mercator quando remanere debet in officio anno peracto. c.42
Syndici Doctoris ſalarium. ibid.
Syndici Mercatoris ſalarium. ibid.
Syndici durãtibus eorũ officijs nihil amplius petere poſſunt. ibi.
Syndici Doctoris & Mercatoris cura in uidẽdis Maſſaroli cõis computis, & probandis, ſeu reprobandis. c.46
Syndicus Doctor bullettã ordinariã penes ſe habere dẽt. c.47
Syndici Doctoris offic. eſt curare ne res cõis in decretudinẽ eãt & credita exigantur. c.47
Syndicus Palatij quinam ſit, & eius offic. c.19.20
Syndicus Palatij licẽtias & grauamina ſubſcribere debet, et mercedes Iudicum, not. & executorum taxare. ibid.
Syndicus Palatij examinãdis cõdẽnationibus intereſſe debet. ibi.
Syndicus Palatij curare debet ut ſtat. obſeruentur. ibid.
Syndici Palatij iuriſdictio quanta. ibid.
Syndici Palatij ſalarium. ibid.
Syndicus Cõitatis ad cauſas libellos contra Prætorẽ tpe ſyndicatus ipſius Prætoris conſcribere tenetur. c.26
Syndici Cõis ad cauſas electio, obligatio & ſalarium. c.21
Syndicatus Prætoris, & aliorum officialiũ quomodo fiat. c.23
Syndicatores ad ſyndicãdos officiales quomodo eligantur. c.22
Syndicatorum, & not. ſalarium. c.26 27
Syndicatorum ſententiæ abſq; appellatione. c.26
Syndicatorum extra ciuitatem euntium ſalarium. c.27
Syndicus nec Theſaurerius, nec aliquis de eorũ familia in Ambaſciatores eligi poſſunt. c.34
Syndicatores ſyndicare Prætorem debent ſuper eo quod admonitus de cõſilio cũ ageretur de ſuo ĩtereſſe nõ exiuerit. c.35
Syndicus Villarum, uide in dictione Villæ.
Syndicus Doctor cõmunis curare debet, ut fideiuſsiones idoneæ præſtentur a conductoribus bonorum communis. c.57

T

Taxationes mercedum quorumcunq; Iudicum, executorum notariorum & nũciorum ſpectant ad ſyndicũ palatij. c.20
Tempora non currunt in præiudicium alicuius partis cum de curatore egenti prouidetur. c.81
Tempora appellationum quæ nam ſint. c.113.114
Reformatum fuit, ut in lib Ref. c.1. & 10
Tempus ad probandum lite conteſtata, quãtum, & quomodo prorogari ualeat a iudice. c.91
Tempus reprobatorium quantum, & quale. ibid.
Tempora intra quæ præſentandæ ſunt iudici ſcripturæ. c.92
Tempus Iudici ſtatutum ad ferendam ſententiam. c.92
Tempora quando per poſitionum præſentationem retardentur. car. 101.102
Tempora in probationibus faciendis in appellatione quibus ex cauſis prorogari poſsint, ac debeant. c.115
Tempora in qualibet ſententia limitata. c.116
Tẽpora in reductione laudi petita ad arbitriũ boni uiri. c.120
Tempora ad cauſas ſuſpectorum detentorum pertinẽtia c.135
Tempora cauſarũ depoſiti, & depoſitariorũ. c.137.138.139
Tempora cauſarum pretij rei uẽditæ ſoluẽdi, & ipſius rei tradẽdæ. c.139.140.141
Tenuta bonorum immobilium alicuius contumacis quãdo actori danda ex primo & ſecundo decreto. c.81.83
Tenuta bonorum mobilium debitoris contumacis, quando actori danda ex primo, & ſecundo decreto. c.82
Tenuta bonorum immobilium contumacis actori data intra quod tempus recuperari poſsit refectis tamen expẽſis. c.82.83
Tenuta bonorum alicui data, & intra x. dies utiles non recuperata efficit ut fructus ſint eius cui data fuit tenuta. c.83
Tenuta nominis debitoris, quomodo, uel recuperanda, uel confirmanda ueniat, & quod nam dicatur nomẽ debitoris. c.84.85
Tenuta bonorũ debitoris non cõtumacis qualiter detur. c.86.87
Tenuta bonorum rei contra quem agatur reali quando recuperari poſsit c.97
Tenuta alicui de bonis alterius data ab officialibus eſt manutenenda. c.146
Terræ antequam ſeminentur quater ſunt arandæ. c.180
Termino ad ſoluendum creditori ſe debitorem confitenti non aſſignato intelliguntur aſsignati x. dies utiles tantum. c.110
Terminus qui nam detur ad adeundam hæreditatem. c.191
Terminus reprobatorius quantus. c.91
Termino reprobatorio finito concluſum eſt in cauſa. c.92
Terminus reprobatorius quando non concedatur. c.116
Terminus reprobatorius ad reprobandum tantummodo datur. ibidem.
Tertius ſua intereſſe allegans quando comparere poſsit. c.84
Idem uidere eſt. c.88
Tertius bona alicuius poſsidens quoquo titulo facta a creditore bonorum ipſius cuius erant bona excuſsione qualiter citandus. c.111
Tertius citatus quid nam probare debeat ad hoc ne ipſe conueniri poſsit a creditore illius cuius bona ipſe poſsidet quouis titulo. ibid.
Teſtamenta carceratorum qualia. Ref.c.3
Teſtis qualiter intra, & extra ciuitatem examinandi. c.95.96
Teſtibus examinandis quæ ſeruari debeant. c.95.96

Teſtibus

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

INDEX.

Teſtibus examinandis quando prorogatur terminus. c.96
Teſtis dictum ſcriptum a Notario poſt eius diſceſſum non ualet car. 104
Teſtibus quomodo deferendum iuramentum. c.151
Teſtis qui ſponte acceſſit dicta quando ualeant. c.151
Theſaurerius communis aliud offic. habere non debet. c.34
Theſaurerius cõis ſoluens ſalariũ uni pro duobus officijs de ſuo ſoluit, ſimili modo Syndicus, & notarius. c.50
Theſaurerius cõis ſolus recipere pecunias cõis debet. c.52
Similiter, & ſoluere debita. ibid.
Theſaurerius communis quomodo eligatur. c.39.40
Theſaurerius communis officium, & cura. c.41
Theſaurerius extractus ad aliquod officium quod incipiat poſt finitum eius officium illud recipere poteſt. c.42
Theſaurerius remanet in officio ſi ſucceſſor, uel ſit mortuus, uel abſens. c.42
Theſaurerij ſalarium. ibid.
Theſaurerius nihil ultra ſalarium recipere debet a cõi. ibid.
Tormentis quando aliquis ſubijci poſſit.
Vide Reform. librum. c.5
Trituratio bladorum qualiter fiat. c.181.182
Tubicines communis proclamata abſq; mercede publicare debent. c.46
Tubicines Communis Conſeruatoribus inſeruiunt. ibid.
Tubicines cõis incantus a Notario dictatos efficiant. ibi.
Tubicines ad oſtium Cameræ dum conſilium fit permaneãt. ibid.
Tubicines cõis incantus Montis Pietatis efficiant. ibid.
Tubicinum pœna, ac ſalarium. ibid.
Turris cõis pro Sacriſtia haberi debet. c.59
Tutores rationem adminiſtrationis reddere debent. c.171.172

V

Valor librarum ducentarum in rebus immobilibus non patitur aliquem dici pauperem, c.151
Vectigal a datiarijs Carpi quando exigi non debet. c.69
Venditio bonorum pupilli furioſi etc. prohibita. c.168.169
Venditio pignorum quomodo fiat. c.97
Venditæ rei pretium quomodo ſoluendum. c.139.140
Vendita res quomodo tradenda. c.140.141
Venditio rei immobilis ab eo qui fideiuſſionẽ præſtare nequeat qualiter facienda, & quæ nam ſeruanda. c.143.144
Venditæ rei pretium quando diffalcandum. c.156
Venditore non exprimente rem eſſe, uel ruſticalem, uel conducticiam pretium diffalcari debet. c.156
Venientes ad mercatum capi non poſſunt. c.155
Verba maſculino genere prolata intelliguntur, & fœminino prolata niſi ratio repugnet. c.192
Vicarij D. Prætoris electio, qualitas, tempus, ætas, ſalariũ, obligatio, iuriſdictio, offic. ſubrogandi eius poteſtas, ſyndicatus, locus in ciuitate, & iuramentum. c.13.14
Victus uictori quando in expenſis condemnandus. c.110
Victus uictori in exceptionibus curſum temporis impediẽtibus ſemper condemnandus. c.115
Villæ quos ſyndicos habere debent, & quod nam ſit ſyndici uillæ alicuius officium, & cura. c.52
Villæ ſyndicos ſuos ſibimet ipſis eligant. c.52
Cætera ad dictos ſyndicos pertinentia quære. ibi.
Villæ nõ grauantur niſi prius citato eorũ ſyndico legitime. ibi.
Villa, uniuerſitas, collegium, & capitulum qualiter citari poſſint. car. 80.
Vites, ac arbores a laboratoribus bis zappandæ. c.180
Vnionis forma, capitula & alia ad ipſam Vnionem pertinentia Cætera require in lib proclamatum. c.63.64.65
Vniuerſitas, commune, collegium, capitulum, ac uilla quomodo citetur. c.80
Vſurarius inter Conſeruatores non ponendis. c.29
Vſurarum oppoſitiones quando fieri poſſint, uel non. c.131
Vuæ in ſtipulis natæ cuiusnam eſſe debeant. Ref.c.3
Vxor in matrimonio cognita, & poſtea defuncta, ſi ſit terrigena dimidium dotis amittit, ſi alienigena retinet iura patriæ ſuæ ac ſi alicui ciui ſuo nupta fuiſſet. Ref.c.3.4
Vxor bona mariti pro dote poſſidens quomodo expellatur, ac ei de dotibus ſuis prouideri poſſit. Ref.c.3
Vxoris debita quando per uirum ſoluenda. c.142
Vxori quid, & quantum relinqui poſſit. c.176.177
Vxor uiro poteſt relinquere quicquid ipſi placet. c.177
Vxoris cognitæ in matrimonio, & defunctæ dos qualiter diuidi debeat. c.185
Vxoris, & uiri ſuceeſſio. c.191

Z

Zapelli intra ſuburbia a quibus aptandi. c.59

Explicit Index primi, & ſecundi voluminis.

INDEX MATERIARVM
ET RERVM QVAE IN TERTIO ET QVARTO
STATVTORVM LIBRO CONTINENTVR

Abolitiones damnorum datorum ante conſignationem libri exactori Cameræ fieri ab accuſante poſſunt. c.255
Accuſationes in cauſa criminali ad cameram mitti debent. car. 198. & 231
Accuſator in criminali prius ſatiſdare debet de proſequenda accuſatione. c.196
Accuſatus in criminali qualiter citandus, & terminus ad ſe defendendum illi conſtitutus. c.196
Accuſatus in criminali antequam reſpondeat inquiſitioni ſatiſdare debet, aut in carceribus detinendus. c.193.196
Accuſato fatente qualiter procedendum. c.195
Accuſato negante qualiter procedendum. ibid.
Accuſato confeſſionem reuocante qualiter procedendum. ibid.
Accuſatus intra quæ tempora condemnandus. ibid.
Accuſatus contumax quomodo banniendus, & quod in banno exprimendum. ibid.
Accuſator non proſequens accuſationem criminalem, ſeu nõ probans qua pœna puniatur. c.196.197
Accuſati nomen pronomen, & uicinantia in inquiſitione apponẽda. c.198
Accuſato cuilibet concedenda licentia ut ſe ueniat ad defendendum. c.202.203
Accuſare de damno dato quinam poſſunt. c.249
Accuſationes de damno dato intra quantum tempus fieri poſſunt c.250
Accuſari qui poſſint de damno dato. ibid.
Accuſationum modus, & forma. c.250.251
Accuſatori de damno dato ciui ſe diſtrictuali quando, & quomodo credatur. c.253
Accuſatio unica datur pro damno dato uno, & eodẽ die in una, & eadem petia terræ, & non plures. c.254
Accuſatio quando dicatur una, uel plures. c.254
Accuſatio quando dicatur calumnioſa. c.255
Accuſans ſemper abolere poteſt accuſationem a ſe datam ante conſignationem factam de libris exactori Cam. c.255
Accuſatio non æſtimata per æſtimatores, nec per ſtatuta exigi non poteſt, nec per accuſantem nec per Cam. c.256
Adulterium quomodo puniatur. c.214
Aeſtimatores damnorum datorum a quibus eligantur, & eorum officium. c.248.249
Aeſtimatores de damnis datis per ſtatuta quales ſint, tam de beſtijs groſſis, quam minutis cuiuſcunq; generis, & speciei, & de hominibus. c.256.257
Aeſtimationes damnorum in alijs terris datorum, uide in paginis ſequentibus. 258. 259. 260. & ulterius.
Arbores hortis nocentes intra circas ciuitatis ſunt omnimodo incidendæ. c.262
Arbor ab arbore quantum diſtare debet. c.262
Arborum inciſio qualiter æſtimanda. c.259
Arborum ſcaluatio, ſpoliatio, & sbrocatio, qualiter æſtimanda car. 260
Arma quæ nam dicantur uetita. c.206.207
Armorum delatio cui competit. c.233. & 234
Aſſaſſini quomodo puniendi. c.215
Authoritas D. Prætoris in ſubijciendo aliquem tormentis. car. 193.227.228.
Et in Reform. c.5

B

Baculus, ſiue baſtonus uide in dictione percuſſio.
Banchæ ante domos non tenendæ. c.217
Bannitus qui fuerit captus cui præſentandus. c.200
Bannitus quando non rebanniendus. c.201
Bannitus pro maleficio a quocunque impune offendi põt. c.201
Bannitum receptantes qua pœna puniantur. c.211. & a c.234
Baratariæ quomodo puniendæ. c.222
Baſtonus uide in dictione percuſſio.
Batturæ, uide in dictione percuſſiones.
Beſtiæ ſine cuſtode repertæ poſſunt conduci ſuper hoſpitiũ, nec inde amoueri debent niſi ſolutis omnibus expenſis. c.264
Beſtiæ de nocte inuentæ in campo ſuo a domino poſſunt impune interfici. c.264
Blaſphemantes quomodo puniantur. c.203. & 233

C

Cancellationes damnorum datorum ſemper antequam libri conſignentur exactori ducali poſſunt fieri ab accuſante. car. 255
Capella communis pro carcere ſeruire non debet. c.201
Capitanei cinquantinarum maleficia non denunciantes qua pœna puniendi c.208
Cauedonum faciens de nouo ultra pœnam tenetur illud tollere. car. 261
Cauedoni a latere inferiori debent omnino tolli cum ſuperiori foſſata ſua excauauerit. c.262
Citatio pro eadem re uno in loco fieri debet. c.220
Ciuis comitatinum occidens non punitur pœna pecuniaria, niſi quantum ualuerint facultates occiſi dummodo non tranſcendant ſummam lib. 1000. c.240
Ciues extra ducatum offenſi uindicãtur, ac ſi in ciuitate fuiſſent offenſi. c.211
Coadunatio perſonarum prohibita quæ. c.234
Collecta, uel mutuum a nullo poni poteſt. c.221
Comitatinus ciuem offendens quomodo puniendus c.212. & a car. 239.240
Comitatinus ciuem occidens de banno nunquam extrahi poteſt. car. 212 239 240
Comitatinus ciuem occidens etiam habita gratia poteſt impune occidi. ibid.
Condemnationes duplicatæ ſunt ſcribendæ. c.200
Condemnationes a Prætore nullo modo exigendæ. c.200
Condemnationibus intra terminũ non ſolutis quid adiungatur de pluri. c.205
Conſilium ſapientis in criminali minime peten. c.200
Credentiæ nulli pandendæ. c.208

D

Damnorum datorum accuſatio, & gabellarũ non procedunt uti maleficia. c.196.198
Damnorum datorum qui ſit iudex. c.245
Damnorum datorum ſententiæ adeo firmæ ſunt, ut nullum remedium

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І.І.МЕЧНИКОВА

dium contra eas intentari poßit. ibid.
Damnorum datorum præſidentes a quibus eligantur, & eorum officium. ibid.
Damnorum datorum notarij electio, & officiũ, et ſalariũ. c.245
Damnorum datorum æſtimatores, & eorum officium. c.248
Damnorum datorum, uno, & eodem die, & in eadem petia terræ unica poteſt dari accuſatio. c.254
Damnorum datorum cancellationes ſemper ab accuſante fieri poſſunt non conſignatis exactori Cameræ libris. c.255
Damna data in terra ſeminata qualiter æſtimari debeãt. c.256. 257.
Damna data in pratis qualiter æſtimentur per ſtatuta. c.257
Damna data a porcis in pratis qualiter æſtimentur. c.257
Damna data in terra, nec ſeminata, nec pratiua qualiter æſtimari debeant. c.257
Damna data in carezando qualiter æſtimentur. c.258
Damna data pro bladis exportatis qualiter æſtimari debeant. car. 258
Damna data in canape, & lino exportato qualiter æſtimentur. car. c.258
Damna data in nemore qualiter æſtimentur. c.258
Damna data in fructibus arborum, ſeu uitium qualiter æſtimari debeant. c.258.259
Damna data in exportandis lignis a foco qualiter emendari debeant. c.259
Damna data in faſcibus exportatis qualiter emendentur. c.259
Damna data in arboribus inciſis, ſiue in campis, ſiue in uijs, ſiue in alijs locis qualiter æſtimentur. c.259
Damna data in excauando tractorias, inſerituras, & prouanas qualiter æſtimentur. c.260
Damna data in ſcaluando, sbrocando, & sfoliando arbores qualiter æſtimentur. c.260
Damna data in hortis, broilis, & zardinis qualiter æſtimentur. car. 260
Damna data in columbarijs, piſcarijs, & apibus qualiter æſtimẽtur. c.260
Damnum quando non dicitur datum. c.260
Dãno per ſtatuta nõ æſtimato recurritur ad æſtimatores. c.263
Damnorum datorum pœnæ cui applicandæ. c.263
Defenſio in criminali quando non admittatur. c.229
Deſcriptio bonorum delinquentium quomodo fiat. c.219
Diſci uel banchæ pro domibus non tenendæ. c.217
Diſputatio de parte Ghelfa, & Ghibellina prohibita. c.224
Domus quales non deſtruendæ. c.216
Duplicatio pœnarum quando fiat. c.209

E

ECcleſia, turpinudine, lapidibus, & pirlando debet eſſe exẽpta. c.218.219
Electio Præſidentiũ damnorum datorum qualiter fiat. c.243
Electio Notariorum damnorum datorum qualiter fiat. c.245
Electio Saltuariorum qualiter fiat. c.246
Electio æſtimatorum damnorum datorum, & eorum officium. car. 248.249
Exempti ab oneribus communis non gaudent ſtatutis damnorũ datorum, niſi ij qui propter numerum duodecim filiorum sũt exempti. c.263
Expenſores falſæ monetæ quomodo puniendi. c.213.240.241

F

FAbricantes monetam falſam quomodo puniendi. c.212
Falſi teſtes, & alij falſarij quomodo puniendi. c.213
Falſos teſtes producens cadit a cauſa, & condemnatur in centũ libr. c.213
Cætera ad falſitatem facientia ibidem inuenies.
Ferutæ, uide in dictione uulnera.
Fidelitas qualiter nulli iuranda. c.225
Forenſes duplici puniuntur pœna. c.211
Forenſi pœnam pecuniariam infra duos menſes non ſoluente manus eſt amputanda. ibid.
Foſſatis explanatis quid ſit agendum. c.261
Foſſatum faciens ſuper terreno alieno illud ſtatim explanare tenetur. c.261
Foſſatum ſuum cauans a latere ſuperiori poteſt facere cauari foſſata a latere inferiori. c.261
Furum pœna. c.212
Furta qualiter puniantur. c.216

H

HOmicidæ qualiter puniantur. c.211
Homicidium doloſum capite punitur. c.211
Hortenſia quomodo a mezadris relinquenda. c.261

I

IMbrigans alienam terram qualiter puniatur. c.216
Imbrigatio nauigij prohibita. c.219
Immunes ab oneribus communis non gaudent priuilegijs ſtatutorum, niſi ſint immunes ob numerũ duodecim filiorum. c.263
Impedientes familiam Poteſtatis qua pœna puniantur. c.234
Incendiarij quomodo puniantur. c.212
Inceſtus quomodo puniatur. c.234
Inditiorum copia ei qui eſt torquendus danda. c.197
Emendata, ut in eodem lib. c.230
Inditia quando non ſint ſufficientia. c.230
Inquiſitionis copia accuſato in criminali quando danda. c.194
Emendata fuit ut in eodem lib. c.230
Inſultum facientes ad domũ, uel alibi quomodo puniãtur. c.210
Iudex damnorum datorum quinam ſit. c.243
Iudicis damnorum datorum officium. ibid.
Iudex accuſatori in primis, & ante omnia iuramentũ calũniæ præſtare debet. c.194
Iudex notas maleficiorum facere debet. c.201
Iudices, & notarij a nullo offendendi. c.224. & 235
Ius commune deficientibus ſtatutis in criminali eſt ſeruandum. car. 202
Iuramentum in damnis datis quantum accuſanti ciui, uel diſtrictuali proſit. a.252.253

L

LAboratori alieno qui dixerit talem terram, ne labores quã nam pœnam incurrat. c.216
Laicus nullus poteſt ſe intromittere in eccleſia beneficio præbẽda in electione ipſius. c.220
Lenones de uicinantijs expellendi. c.217
Licentia cuilibet accuſato, ut ſe ueniat ad defendendum concedẽda. c.202.203
Loca publica minime occupanda. c.217.218
Ludus ad ferutas, uel ut dicunt ad ſaxatas prohibitus. c.219

M

MAccaturæ, uide in dictione pugni.
Malefactores ultra taxatũ terminum detineri non debẽt. car. 199
Maleficia nocturna a quolibet denuntianda. c.200
Maleficia ſuper quibus procedere poteſt Prætor. c.193
Ampliatum fuit, ut in prouiſionibus eodem lib. c.227.228

Maleficiorum quæſtiones intra quæ tempora terminan. c.194
Maleficiorum quæſtiones non procedunt cum damnis datis, & gabellis. c.196
Maleficiorum notæ per iudicem ſeparatim fiendæ. car. 201. & a car. 235
Maleficiorum quando multiplicantur pœnæ. c.203
Maleficia forenſium duplici afficiuntur pœna. c.211
Maſſarij arma deferre poſſunt. c.248
Maſſarij quomodo creari, aut eligi debeant. c.247
Maſſarij officium. ibid.
Maſſarius inueniens aliquem damnum dãtem habet medietatem accuſationis. c.248
Maſſarij uillarum maleficia non denuntiantes quam pœnam incurrant. c.208
Maſſarij ſalarium. c.248
Maſſarij ſunt immunes. ibid.
Matrimonia qualiter fienda. c.214
Matrimonia fieri de nocte non debent. c.214
Medicus infirmum qui confeſſus non fuerit peccata ſua confeſſori, uiſitans qua pœna puniatur. c.226
Melegarij pro clauſendis non tenendi. c.216
Meretrices de uicinantijs expellendæ, & de pœna eas receptantis. c.217
Minor pœna cum maiori confunditur. c.211
Monetam falſam fabricans quam pœnam incurrat. c.212. & a car. 240.241
Monetam falſam expendens, & tonſans. ibid.
Mulier quas ueſtes, annulos, & iocalia ferre debeat, & contrafaciens qualiter condemnanda. c.214.215

N

NAuigium a nullo imbrigandum. c.219
Notarius falſum conficiens inſtrumentum perpetuo eſt infamis, & a quolibet impune poteſt offendi, & ab omni actu legitimo ſemper eſt excluſus, nec ullo unquam tẽpore poteſt artem Notariæ exercere, nec famæ reſtitui, nec abſolutione ſecuta reintegrari. c.213
Notarij damnorum datorum quomodo eligantur, ſalarientur, & de eorum officio. c.245

O

OBſeruantia ſtatutorum qualis eſſe debeat. c.225
Offendens ciuem, aut comitatinum Mut. extra comitatum Mut. pœna condemnatur, ac ſi in ciuitate offendiſſet. c.211
Officiales fraudem in officijs committentes quomodo puniãtur. car. 225
Officiales quid accipere ab hominibus de foris poßint. c.225
Officium præſidentium damnorum datorum quodnam ſit. c.243. 244.245.
Officium notariorum damnorum datorũ quodnã ſit. c.245.246
Officium Saltuariorum. c.247.248
Ordo procedendi in damnis datis. c.251

P

PAterfamilias tenetur pro omnibus de familia accuſatis. car. 250
Pace fracta qualiter quis puniatur. c.212
Pax quando uoluntarie facta dicatur. ibid.
Pax quando dicatur fracta. ibid.
Pax quando non proſit. c.229
Pax & confeßio qualiter proſit. c.199
Percußiones cum pugno, uel armis, uel baſtono in capite, uel inferius cum ſanguinis effuſione, uel maccatura, uel ſine, cum cicatrice remanſura, uel non, cum oßis fractione uel non, interdiu factæ, uel noctu quomodo puniantur. c.209.210
Omnia ad percußiones facientia ibidem inuenies.
Pignus prohibitum accipi qualiter uindicetur. c.222
Pœna in comitatino offendente ciuẽ duplicatur. c.212. & 239 240.
Pœnæ in quibus caſibus duplicentur. c.209
Pœna percutienti aliquem quoquo modo appoſita. c.209
Pœna uillæ malefactorem non inſequenti appoſita. c.208
Pœna capitanei cinquantinæ maleficia non denuntiantis. c.208
Pœna accuſatori in criminali accuſationem non proſequẽti, uel non probanti. c.196.197
Pœna eunti poſt ſonum tertiæ campanæ appoſita. c.206
Pœna tractantis quod Commune Mut. amittat uillã, uel caſtrum. car. 206
Pœna portantis arma uetita. c.206
Pœna offendentis Poteſtatem Mut. c.207
Pœna pandentis credentias. c.204
Pœna forenſium in maleficijs duplicatur. c.211
Pœna inſultum facienti impoſita. c.210
Pœna homicidium committentis. c.211
Pœna receptantibus bannitos appoſita. c.211
Pœna incendiariorum. c.212
Pœna rubatorum, ſeu furum. c.112
Pœna comitatinorum ciues offendentium. c.212
Pœna pacem frangentis. c.212
Pœna falſam monetam fabricantis. c.213.240.241
Poteſt minui arbitrio D. Poteſtatis. c.213
Pœna teſtium falſorum. c.213
Pœna falſos teſtes producentium. ibi.
Pœna notariorum, & aliorum falſariorum. c.213
Pœna ſponſi, & ſponſæ, notarij, & teſtium contra ſtatutũ matrimonia nocte conficientium rogantis, & aſtantium. c.214
Pœna ſtuprantium adulterantium & inceſtuoſorum. c.214
Pœna eius qui aliquem in ſua poſſeßione turbat. c.215
Pœna terram alienam imbrigantis. c.216
Pœna eius qui iniuriam alicui fecerit dicendo talem terram ne ſis auſus laborare. c.216
Pœna meretrices tenentium. c.217
Pœna occupantis ſtratam uel loca publica. c.217.218
Pœna filiationem, fraternitatem, uel paternitatẽ negãtis. c.220
Pœna ſingularis perſonæ bãnitũ in domo receptãtis. c.220.221
Pœna barattariarum. c.222
Pœna prohibentis pignus accipi &c. c.222
Pœna offendenti iudices, uel notarios appoſita. c.224
Pœna officialium fraudem in officijs committentium. c.225
Pœna iuranti fidelitatem alicui appoſita. c.225
Pœna non obſeruantis ſtatuta. c.225
Pœna medici infirmum non confeſſum uiſitantis. c.226
Pœna furtum committentis. c.226
Pœna minor cum maiori confunditur. c.211
Pœna aſſaßini. c.211
Pœnæ in damnis datis cui applicandæ. c.263
Pœna dicenti uerba iniurioſa, aduocato, uel procuratori, cuius iuramento ſtatur occaſione aduocationis, uel procuræ impoſita. c.224
Pontem deuaſtans ad illius refectionem tenetur. c.261
Porticus aperti ſunt tenendi. c.218
Poſſeßio alicuius turbata qualiter uindicetur. c.216
Potentes patrocinium nulli præſtent. c.208

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

INDEX.

Potentes non poſſunt ſtare in caſtris absq; licentia. c.204
Potentes nullum grauare poſſunt. c.205
Potentes tempore rumorũ ſecum aliquem trahere non debent, nec aliquis ad eorum domos accedere. c.205
Potentes de aliqua quæſtione cognoſcere non debent. c.213
Prætor ſuper quibus maleficijs habeat arbitrium. c.193
Aucta fuit eius poteſtas, ut in eodem lib. c.227.228
Et in Reform. c.5
Prætor nouus in quibus maleficijs tempore alterius prætoris cõmiſsis procedere poßit. c.193
Prolungatum fuit uſq; ad ſex menſes. c.229
Prætor quando ad capturam accuſati procedere poßit. c.196
Prætor condemnationes nullas exigere poteſt. c.200
Prætor nullum maleficia denuntiantem grauare poteſt. c.204
Prætor habet arbitrium minuendi pœnas inſpecta qualitate percuſsionis, & perſonæ, percutientis, & percuſsi. c.210
Præſidentes damnorum datorum a quibus eligantur, & eorum officium. c.243.244.245
Probationes in damnis datis quæ ſufficiant. c.253
Procedendi ordo in damnis datis. c.281
Proditorum Nonantulæ bannum. c.204
Pugni, quales, & qualiter puniantur. c.209.210
Pugnus cum maccatura in facie qualiter puniatur. ibid.
Pugnus ſine maccatura in facie qualiter puniatur. ibid.
Pugnus cum effuſione ſanguinis, uel oßis fractione qualiter puniatur. ibid.
Cætera ad pugnos facientia ibidem require.

Q

Quæſtiones maleficiorum intra quæ tempora terminandæ. c.194
Quæſtiones maleficiorum conſilio ſapiẽtis nõ cõmittẽdæ. c.200
Quando uertitur dubium in qua uilla ſit aliqua res, uel petia terræ, quomodo decidendum. c.255

R

Receptãtes bãnitos qua pœna puniãtur. c.211. & a c.234 236. & 237.
Receptans perſona ſingularis bannitos in domo quomodo punien. c.220.221
Recipiens ſacramentum de non faciẽdo pacẽ quomodo puniatur c.219.220.
Res eadem duobus uendi non poteſt. c.219
Rubatores quomodo puniantur. c.212. & a c.238
Rumpens pacem quomodo puniendus. c.212

S

Sacramentum recipiens pro pace non facienda, qua pœna ueniet afficiendus. c.219.220
Saltuariorum electio, & officium. c.246.247
Saltuarius aliquem damnum dantem inueniens medietatem accuſationis conſequitur. c.248
Saltuarij ſalarium, & immunitas. ibi.
Saltuarij arma deferre poſſunt. ibi.
Sartor ueſtem contra ſtatutũ faciens qua pœna puniatur. c.215
Satiſdare, uel ſecuritatem dare uolens quando non detinendus. car. 199
Scaffæ ante domos teneri non debent. c.219
Sententia in qua imponitur pœna ſanguinis appellationem non admittit. c.229
Sententia lata a Vicario abſente Poteſtate ualida. c.201
Sepem eijciens, uel euellens, uel perticam quam pœnam incurrat. c.261
Sepis uiridis damnum duplicatur. ibi.
Sepes & hortenſia quomodo a mezadris in eorum diſceſſu ſunt relinquenda. c.261
Singularis perſona bannitum in domo receptans quomodo punitur. c.220
Sodomiam exercens, tam agens quam patiens igne concremandus. c.214
Sponſalitia de nocte non fienda. c.214
Sponſalitijs factis contra ſtatutum qui eſt præſens punitur in centum lib. Mut. ibi.
Statutis deficientibus ius commune ſeruandum. c.200.201
Statuta qualiter obſeruari debent. c.225
Statutorum uolumina antiqua caſſata. c.226
Stipendiarij communis Mut. ſunt Prætori ſubiecti. c.200
Strata, & loca publica occupari non debent. c.217.218
Stuprum qualiter puniatur. c.214
Suſpenſiones in damnis datis quando fieri poſſunt. c.255

T

Terminus trium dierum ad reſpondendum inquiſitioni quãdo datur. c.194
Non datur detento. c.196
Termino taxato elapſo malefactores non detinendi. c.199
Terræ confinium uenditæ per poteſtatem ſunt circandæ. c.206
Tonſatores monetarum quomodo puniendi. c.213.240.248
Tormentis non poteſt aliquis ſubijci niſi præcedant inditia. car. 197
Turpitudo circa eccleſiam nulla facienda. c.218

V

Vendens eãdem rem duobus quam pœnam incurrat. c.219
Verba dicens iniurioſa aduocato, uel procuratori qua pœna puniatur. c.224
Verba in genere maſculino plata fœmininũ cõpræhẽdũt. c.263
Verba pluralia ſingulare compræhendãt. c.265
Veſtis, & iocalia quæ dicãtur prohibita. c.214.215
Via, & iter, & actus quando concedendi. c.261
Viam qui habet per prædia aliena non poteſt per eam ducere porcos, & alia animalia niſi euacuandi, & ſtercorandi cauſa. ibid.
Vicarius abſente Poteſtate ſententiam ferre poteſt. c.201
Villa malefactores non inſequẽs qua pœna afficienda. c.208
Vulnera cuiuſcunq; qualitatis exiſtãt, uel cum pugno, uel baculo, uel armis uetitis, uel de die facta, uel de nocte; In facie, uel inferius cum ſanguinis effuſione, uel ſine, cum oßis fractione uel ſine, cum cicatrice remanſura, uel ſine, & omnia alia ad uulnera facientia, & ad percuſsiones require in lib. 3. car. 209.210

Explicit Index tertij, & quarti voluminis Statutorum ciuitatis Mutinæ.

INDEX RVBRICARVM PRIMI VOLVMINIS STATVTORVM

quod de Officijs appellatur.

Quorum induſtria ædita fuerint ſtatuta rub.1.c.1
Priuilegium Friderici Imperatoris Auguſti in quo fines ſeu termini inter Mutin. & Bonon. cõſtituũtur. rub.2 carte. 2
Declaratio alia confinium ſeu terminorum Epiſcopatus Mut. uſque ad S. Peregrinum. rub 3 c.5
Laudum latum inter Sanctitatem Summi Pontificis, & Sereniſsimum Ducem Ferrariæ. rub.4.c.5
De Dominio Ser. Ducis N. rub.5.c.7
De electione & officio Illuſt. D. Gubernatoris Mut. rub.6.c.8
De electione D. Prætoris ciuitatis Muti. rub 7.c.9
De iuramento D. Prætoris. rub 8.c.10
De officio D. Prætoris. rub.9.c.11
Quæ ſint interdicta D. Prætori rub.10 c.11
De offi. D. Maſſarii Ducalis. rub 11.c 11
De electione officio iurisdictione, & ſalario D. Iudicis Appellationum nullitatum nec non maleficiorum. rub. 12.c.12
De electione D. Vicarii, & illius iurisdictione. & ſalario. rub.13 c.13
De ſacramento præſtando per D. iudicem appellationum, & D. Vicarium, & alios officiales. rub.14.c.14
De officio D. Iudicis Victualium. rub.15.c.14
De offi. D. iudicis quindecim librarum ſeu ad minora. rubrica. 16 c.15
De inſtantia, & modo procedendi coram iudice ad minora. rubrica 17. c.16
De officio militis D. Prætoris rub 18.c.18
De ſacramento militis D. Poteſtatis rub.19.c.18
De officio Capitanei Plateæ. rub.20.c.19
De officio Syndici Palatii iuris communis Mut. ru.21.c.19
De electione, & officio iudicum ſeu aduocatorum communitatis Mut. ru.22.c.20
De Syndico ad cauſas Illu. communitatis mut. rub.23.c.21
Qualiter procedatur in cauſis Illu. cõitatis. rub.24.c.21
De electione Præſidentium Memorialium, & de qualitate perſonarum. rub.25.c.22
De electione præſidentium montis pietatis. rub.26.c.22
De promiſsione iuramento, & ſatisdatione Præſidentium memorialium ru.27.c.22
De Syndicatu officialium ciuit. Mut. rub.28.c.23
De electione & extractione Syndicatorum, & notarii officialium Mut. ru.29.c 26
De ſalario Syndicatorum, & notarii officialium ciuitatis Muti. ru 30. c.26
De Syndicatoribus officialium extra ciuitatem & diſtrictum Muti. ru.31.c.27
Quod electio creatio, & ordinatio, & extractio DD. Conſeruatorum & aliorum de Cõſilio ſpectet, & pertineat, ad commune Mut. rub.32.c.27
De electione, & officio eligere debentium DD. Conſeruatores & alios de conſilio. rub.33.c.28
Qui prohibentur eſſe de Conſilio. ru.37.c.28
De electione DD. Conſeruatouum, & aliorum Dominorum de Conſilio. rub.35.c.29
De officio DD. Conſeruatorum. ru.36 c.30
De iuramento præſtando DD. Conſeruatoribus. ru.37.c.31
De officio DD. Adiunctorum. ru.38.c.31
Quot partita dari poſsint in uno Conſilio. ru.39.c.32
Quod eo die quo res proponitur non poſsit ſuper ea dari partitum. rub 40.c.32
Super Arduis non poſsint deliberare DD. Conſeruatores ſine Adiunctis. rub 41.c.33
Vbi Adiunctos quis requiſiuerit deliberatio ſine ipſis fieri non poſsit rub.42.c.33
De rebus communis non alienandis. rub.43.c.33
Quod factum ordinatum ue fuerit per unam mutam. DD. Cõſeruatorum non poſsit reuocari per aliam niſi modo infraſcripto. ru 44.c.33
De Ambaſciatoribus, & eorum ſalario. ru 45.c.34
Quod nullus ex numero DD. Conſerua. nec Syndicus nec Theſaurerius nec aliquis de eorum familia poſsit eligi in aliqua legatione uel ad aliquod officium communis ru.46 c.34
De expellendis de Conſilio his quos negotiũ tangit. r.47 c.35
Quod in quolibet Conſilio interuenire debeãt ad minus nouem rub.48. c.35
De non pandendo facta uel dicta in Conſilio. ru.49.c.36
Quod DD. Conſeruatores faciant uidere rationes communis p ſingulos ſemeſtres. ru 50.c.36
De propoſitionibus in Conſilio generali uel ſpetiali r 51.c.36
De calculis pro partitis dandis. ru.52.c.37
Quando partitum dicatur obtentum. ru.53.c.38
Quibus diebus, & quoties Conſilium fieri debeat. ru 54.c.38
De non diſcedendo ex Conſilio, & de ballotta iuſſu Prætoris non retinenda & de ea non moſtranda. rub.55.c.38
De trahendo ſe in partem. ru.56 c.39
De electione officio ac ſalario Syndici Doctoris Illuſtris cõmunis Mut. ru.57.c.39
De electione officio, & ſalario Syndici mercatoris Communitatis Mutinæ. ru.58 c.39
De electione officio, & ſalario Theſaurerii Illuſtris Communitatis Mut. ru 59.c 39
Prouiſione, & ordinatione che ſi ha da oſſeruare per l'auuenire nello eleggere gli Syndici & Theſorieri della Illuſtre Communità di Modona. rub.60.c.39
De officio Cancellariorum ſeu notariorum DD. Conſeruatorũ rub.61. c.44
De officio Ratiocinatoris communis Mut. & de eius electione & ſalario. ru 62.c.44
De electione ſalario, & offi. Maſſaroli. ru.63 c.45
De offi. Tubicinum communis Mut. ru.64.c.46
De officio oſtiarii ſeu donnicelli DD. Conſeruatorum & eius ſalario. ru.65.c.46

Quod

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Quod Syndicus Doctor habere debeat penes ſe bulletam ordinariam. ru. 66. c. 47
De his qui non poſſunt eligi ad officia, ſeu commoda communis. rub. 67. c. 47
De his qui ſint ueri ciues. rub. 68. c. 48
De pena recipientis officiũ quod habere non poſsit r. 69. c. 49
De officiis in alium non transferendis, & de pœna promittentis uel recipientis aliquid occaſione officii conſequendi: rubrica. 70. c. 49
Quod quilibet qui fuerit in officio habeat in ſcriptis quicquid ad eius officium pertinet. rub. 71. c. 49.
Quod D. Prætor teneatur adiuuare quemlibet in officio ſuo rub 72. c. 49
De eo qui electus fuerit non conſtituto ſalario. ru. 73. c. 50
De non ſoluendo alicui per duobus officiis eodem tempore. rubrica. 74 c. 50
De ſportulis. ru. 75. c. 51
Quod illi qui ſunt de ducatu tractentur uti ciues in ſolutionibus mercedum actorum ſententiarum & inſtrumentorum; & ſportularum. ru. 76. c. 51
De pecunia communis ſoluenda ſolum Theſaurerio communis ru. 77 c. 51
De electione, & offi. ſtatuentium ru. 78. c. 52
Quod in Archiuo communis ponatur originale ſtat. r. 79. c. 52
De electione, & offi. Syndicorum Villarum. r. 80. c. 52
De ſatisdatione præſtanda per maſſarios caſtrorum, & uillarum quod in dictis locis ius non reddatur. ru. 81. c. 53
De iuribus communis Mut. manutenendis rub. 82. c. 53
Procmio delle gratie fatte dal Ser. Sig. Duca Alphonſo alla città di Modona rub. 83. c. 54
Quod conductores Molendinorum domuum & ſtationum communis Mut. teneantur ea communi reſtituere in tam bono ſtatu quo erant quando conduxerunt, & quod non poſsint ædificare abſque licentia. rub. 84. c. 57
De Vecturis, & opibus dandis communitati Mut. rub. 85. c. 57
Quod nemo poſsit ſe intromittere de aliquo redditu finita ſua conductione. ru. 86. c. 57
Qualiter communi Muti. & fideiuſſoribus debitorum ſuorum ius reddatur. ru. 87. c. 57
De foro non faciendo in aliqua parte Epiſcopatus Mut. rubrica. 88. c. 58
De ciuibus, & comitatinis qui habent poſſeſsiones extra districtum Mut. ru. 89. c. 58
De ſuburbiis ciuitatis Mut. & inquantum ſe extendant. rubrica. 90 c. 58
Quod turris communis habeatur pro ſacriſtia communis. rubrica 91 c. 59
De Capella palatii communis Mut. rub. 92. c. 59
De ſtudio habendo ru, 93. c. 59
De inſtrumentis ponendis in memorialibus communis Mut. a libris quinquaginta monetæ Mut. ſupra. ru. 94. c. 60.
Capitoli & ordinationi dell'Vnione delli frutti degli hoſpitali, & altri luoghi pii della città di Modona. ru. 95. c. 63
De Vectigali non exigendo per Datiarios Terræ Carpi pro rebus conductis per aggerem panzani per Mutinenſes. rubrica 96. c. 69
Quod Iudices obſeruent ſtatuta r. 97. c. 70
De obſeruantia ſtatutorum. ru. 98. c. 71
A quo tempore incipiant ligare ſtat. rub. 99. c. 71
De electione nuntiorum. rub. 100. c. 72
De his ad quæ tenentur Nuntij. rub. 101. c. 72
De electione Maſſaroli pignorum. rub. 102. c. 73
Quod Communitas ſit immunis a ſolutione gabellarũ. rub. 103 car. 74

Index Rubric. ſecundi voluminis ſtatut. quod ad Ciuilia nuncupatur.

De ferijs, & temporibus quibus ius reddi debeat. rub. 1. car. 75
Quibus caſibus ius reddi, aut dici poßit ferijs non obſtantibus, et ſine figura iudicij rub. 2. c. 78
De modo citandi, & in ius uocandi. rub. 3. c. 78
De modo citandi, & in ius uocandi ciuem, uel districtualem habitantes in ciuitate, uel diſtrictu Mut. rub. 4. c. 79
De modo citandi ciuem, uel districtualem alias habitantes in ciuitate Mut. uel diſtrictu. rub. 5. c. 79
De modo citandi forenſem, uel nullo modo ſubiectum. r. 6. c. 79
De modo citandi hæredes. rub 7. c. 79
De modo citandi commune, collegium, uniuerſitatem, aut capitulum rub. 8. c. 80
De dando litis curatore. rub. 9. c. 80
De in ius uocatis, & uenientibus. rub. 10. c. 81
De primo & ſecundo decreto cõtra contumacem. rub. 11. c. 82
De modo procedẽdi in accipiendo tenutam, ſeu poſſeſsionem nominis debitoris. rub. 12. c. 84
De primo, & ſecundo decreto contra non contumacem. rub. 13 car. 86
De bonis pignerari prohibitis. rub. 14. c. 89
De in ius uocatis, & uenientibus. rub. 15. c. 90
De reſeruatione exceptionum incidentium, uel emergentium. rub. 16. c. 93
De atteſtationibus, & confeſsionibus poſt peremptionem inſtãtiæ. rub. 17. c. 94
De inſtantia cauſarum in quibus non porrigitur libellus, & extraordinarie, uel ſummarie proceditur. rub. 18. c. 94
De reficiendis expenſis perempta inſtantia rub. 19. c. 94
De iureiurando quod iurare debent iudices tempore ferendæ ſententiæ. rub. 20. c. 94
De Calculatoribus. rub. 21. c. 95
De teſtibus examinandis extra ciuitatem, & diſtrictum Mutinæ. rub. 22. c. 95
Quomodo agendum ſit reali. rub. 23. c. 96
De licitatione, & uenditione pignorum. rub. 24. c. 97
De interrogatione, & reſponſione in iudicio facienda. & quomodo res efficiatur litigioſa. rub. 25. c. 98
De iureiurando, & pœna peierantis. rub. 26. c. 98
De poſitionibus, & capitulis. rub. 27. c. 99
De his qui admittuntur, & poſitionibus reſpondere tenentur. rub. 28. c. 100
De mutis poſitionum. rub. 29. c. 101
De pœna negantis poſitiones. rub. 30. c. 102
De probationibus. rub. 31. c. 102
De examinatore, & Notario eligendis ad examinandum. rub. 32. c. 104

INDEX.

De petitione conſilij ſapientis. rub. 33. c. 105
Intra quæ tẽpora Conſilium ſapiẽtis peti ualeat. rub. 34. c. 105
De confidentibus, & ſuſpectis. rub. 35. c. 106
De electione Conſultoris. rub. 36. c. 106
De ſocio Conſultori adiungendo. rub. 37. c. 107
De mercede conſultoris, & notarij, & de eius depoſitione. rub 38. c. 108
De compellendis conſultoribus ad conſulendum. rub. 39. c. 108
Super quo ſit conſulendum rub. 40. c. 108
Intra quæ tempora deponi conſilium debeat. rub 41. c. 109
De ſententia ferenda iuxta conſilium ſapientis, & intra quæ tẽpora, & num ab ea appellari poßit. rub. 42. c. 109
Victus uictori in expenſis condemnetur. rub. 43. c. 110
De præcepto in confitentem faciendo. rub. 44. c. 110
Quomodo fiat excußio. rub. 45. c. 111
Quomodo agendum ſit hypothecaria, & qualiter probentur bona fuiſſe debitoris. rub. 46. c. 112
A quibus ſententijs liceat appellare. rub. 47. c. 113
Quando, & intra quod tempus ſit appellandum. rub. 48. c. 113
Ad quos appellandum ſit. rub 49. c. 114
De temporibus appellationum. rub. 50. c. 114
De appellationibus ab interlocutorijs. rub. 51. c. 118
A quibus ſententijs liceat appellare. rub. 52. c. 118
De cauſa nullitatis. rub. 53. c. 119
De temporibus cauſæ nullitatis. rub. 54. c. 119
De petitione reductionis laudi, ſeu arbitramenti ad arbitrium boni uiri. rub. 55. c. 120
De reſtitutione in integrum. rub. 56. c. 121
De ſententijs, uel laudis executioni mandandis. rub 57. c. 122
Vbi, quãdo, & qui non poßint capi perſonaliter. rub. 58. c. 124
De repreſaleis. rub. 59. c. 125
De reuocatione precarij, & quomodo in ea procedatur. rub. 60 car. 125
De executione inſtrumentorum, & ultimarum uoluntatum. rub. 61. c. 127
De ſcripturis priuatis quæ in iudicio producuntur, & de ipſarum fide. rub. 62 c. 129
De euangelica denuntiatione, & oppoſitione uſurariæ prauitatis. rub 63. c. 131
De ſequeſtro, & remotione ſequeſtri. rub. 64. c. 131
De forenſibus conueniendis. rub. 65. c. 134
De detentione ſuſpectorum, & modo procedendi in eorum cauſis. rub. 36. c. 135
Qui bonis cedere poßint. rub. 67. car. 137
De depoſito, & depoſitarijs. rub 68. c. 137
De pretio rei uenditæ ſoluendo, & de re uendita, & tradẽda. rub. 69. c. 139
Quod ſocius pro ſocio agere, & conueniri poßit. rub. 70. car. 141
De debitis cõtractis per uxorem occaſione mercaturæ. rub. 71 car. 142
De ſatiſdatione a non ſubiectis præſtanda. rub. 72. c. 142
De præſcriptionibus. rub. 73. c. 142
De modo tenendo ab eo qui uult uendere rem immobilem, & fideiuſſorem præſtare non poteſt rub. 74. c. 143
Quod Poteſtas, nec aliquis magiſtratus reddat ius alicui perſonæ, quæ non ſit obediens communi dictæ ciuitatis. rub. 75. car. 144
Quod Clerici Prælati, uel perſonæ Religioſæ, ſeu loca pia nõ gaudeant beneficijs ſtatutorum. rub. 76. c. 145
De Prælatis, Clericis, Eccleſijs, & locis religioſis non audiẽdis a magiſtratibus ſi noluerint ſub Epiſcopo reſpondere. rub. 77. c. 145
De iure reddendo contra milites rub. 78. c. 145
Qui habet res in ſolutum defendatur in tenuta, uſq; ad cognitã rationem rub. 79. c. 146
Vbi, & a quibus ius reddi debeat. rub. 80. c. 146
Quod idem ius reddatur illis forenſibus, quod redditur Mutinẽſibus in eorum terris. rub. 81. c. 146
Quod Poteſtas aut Vicarius non poßint cognoſcere cauſas conterraneorum ſuorum. rub 83. c. 147
De exceptionibus non opponendis contra Iudices, & notarios rub. 83. c. 147
De recuſatione notarij. rub 84. c. 147
De recuſatione Iudicis. rub. 85. c. 148
De carceratis in ſubſidium alendis rub. 86. c. 148
De non patrocinando coram patre, uel filio, uel fratre, uel domino, uel uaſſallo. rub. 87. c. 149
Quod quis non utatur patrocinio forenſis. rub. 88. c. 149
Quod nullus bannitus pro falſitate poßit eſſe Syndicus, Procurator, uel notarius. rub 89. c. 149
De Aduocatis ciuitatis Mut. rub 90. c. 149
De Procuratoribus. rub 91. c. 150
De Aduocato, & procuratore pauperum. rub 92. c. 150
De Pauperibus rub 93. c. 151
De iuramento teſtibus præſtando. rub 94. c. 151
Quod quilibet alteri poſsit ſtipulari. rub 95. c. 151
De ſalario Iudicum, Conſultorum & arbitratorum. rub. 96. car. 151
De ſalario patrocinij cauſidicorum. rub. 97. c. 153
De ſalarijs Aduocatorum. rub 98. c. 154
De non capiendis uenientibus ad mercatum. rub. 99. c. 155
De alienatione, uel locatione apothecæ locatæ prohibita, & tacita locatione rub. 100. c. 155
De diffalcatione pretij rerum ruſticalium, uel conductitiarum libere uenditarum. rub. 101. c. 155
De rebus, & iuribus emphiteoticis. ru. 102. c. 156
De compromißis faciendis, & de modo, & forma pronuntiandi per arbitros. ru. 103. 158
Quod probationes factæ in una inſtantia ualeant in alia. rub. 104. c. 163
De probatione ſolutionis. ru. 105. c. 163
De eo qui pro alio obligatus ſoluerit. rub. 106. c. 163
De iuribus & actionibus non cedendis. ru. 107. c. 164
Quibus ſpectet cura bonorum abſentium, uel bona ſua negligentium. ru. 108. c. 164
Quod hæredes cuiuslibet perſonæ, bona quæ defunctus tempore mortis ſuæ pro ſuis, & tanquam ſua tenebat, & poßidebat poßidere intelligantur rub. 109. c. 165
De Indemnitatibus mulierum, & earum contractibus, ru 110. car. 165
De non danda licentia uendendi, uel alienandi, res pupillorum, prodigorum, furioſorum, & menteeaptorum. ru. 111. c. 168
De non contrahendo cum aliquo filiofamilias, uel minore, uel alijs. ru 112. c. 169
De ratione adminiſtrationis per tutores adultis reddenda, &

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМ. І. МЕЧНИКОВА

cui deferatur tutela, uel cura.ru.113. c.171
De interdicendo bonis cuilibet male gerenti negotia ſua. rub.114. c.172
Quod Aduocati, & procuratores non poßint pro alijs fideiubere.ru.115. c.172
De modo alienandi res cõmunes, uel confinãtes, ru.116.c.173
De donationibus.ru.117. c.176
De emancipationibus .ru.118. c.176
Qualiter donari poſsit, uel relinqui ſponſæ, uel uxori, & de prohibitis donationibus, uel relictis in concubinas, & meretrices.ru.119. c.176
Quod in omni alienatione rei immobilis ſaluum ſit ius laboratoris ru.120. c.177
Ne Prælati, uel Clerici, uel Potentes alicui uim faciant. ru.121. c.177
De ſurreptis rebus reſtituendis.ru.122. c.178
De ſalario, & mercede famulorum, & aliorũ. ru.123.c.178
De ſecuritate danda ab eo pro quo quis ſe obligauit. ru. 124. car. 179
De operibus, & laborerijs manutenendis.ru.125. c.179
De clauſendis domorum.ru.126. c.179
Qualiter teneantur laboratores, ſeu mezadri laborare terras. ru.127. c.180
De meſſe, & trituratione a laboratoribus facienda ru.128. car. 180
De paleis, ſtraminibus, & fæno.ru.129. c.181
De beſtijs tenendis per laboratores.ru.130. c.181
De non carezando per laboratores, ru.131. c.181
Quod laboratores non poßint peruertere poſſeßionem, nec quæſtionem dominij inferre, nec bona ipſa alienare. ru.132. car. 182
De laboratore recuſante dare partem patrono. ru.133.c.182
De pignonis faciendis, & de modo reſpondendi patrono. ru.134. c.182
De laborerio derelicto.ru.135. c.182
De hypotheca in bonis laboratorum.ru.136. c.183
De fructibus arborum.ru 137. c.183
De obligatione laboratorum.ru.138. c.183
De probationibus in cauſa mezadriæ.ru.139. c.184
De licentia danda, aut accipienda a laborerio.ru.140. c.184
De iure reddendo in cauſis mezadriæ.ru.141. c.184
De laboratura, ſeu penſione boum, uaccarum, equorum, equarũ, aſinorum & aſinarum.ru.142. c.184
De ſocietate beſtiarum, & eius præſcriptione.ru.143. c.185
De dote uxoris cognitæ in matrimonio defunctæ, & de fructibus bonorum non dotalium.ru.144. c.186
Quibus competat exactio dotis.ru.145. c.187
De dote confeſſata.ru.146. c.187
De ſucceſsione deſcendentium in bonis aſcendentium maſculorum ru 147. c.187
De ſucceſsione deſcendentium in bonis fœminarum aſcendentium.ru.148. c.188
De modo dotandi mulieres excluſas ab hæreditate aſcendentium.ru.149. c.189
De ſucceßione aſcendentium in bonis deſcendentium.ru.150. car. 190
De ſucceßione agnatorum tranſuerſalium.ru 151. c.190
De ſucceßione in bonis ingredientiũ religionẽ. ru.152.c.191
De ſucceßione uiri, & uxoris.ru.153. c.191
De termino dando ad deliberandum, & adeundam hæreditatẽ. ru.154. c.191
De iure hæreditario non acquiſito ad hæredes traſmittendo. ru.155. c.192
De bonis mulieris nubentis forenſi.ru.156. c.192
Quod domus deſtructa pro bono communi, & incendij arcendi cauſa emendetur.ru.157. c.192
Quod uerba prolata in genere maſculino intelligantur prolata in genere fœminino.ru.158. c.192
Qui intelligantur potentes.ru.159. c.192

Rubricæ tertij libri qui maleficia continet.

DE Maleficijs in quibus Poteſtas arbitrium habet. ru.1. car. 193
In quibus Maleficijs commißis tempore alterius Poteſtatis nouus Poteſtas poſsit procedere.ru.2. c.193
De ordine procedendi in maleficijs &c.ru.3. c.194
De ſatiſdatione præſtanda ab accuſatore, & accuſato.rub.4. car. 196
De pœna non probantis, uel proſequentis accuſationem.ru.5. car. 196
De non ſubijciendo aliquem tormentis.rub.6. c.197
De accuſationibus ad Cameram mittendis.ru.7. c.198
Quod nomen, pronomen, & uicinantia cuiuslibet.&c.ru.8. car. 198
De non detinendis malefactoribus ultra taxatum terminum. ru.9. c.199
De non tenendo aliquem detentum ſi dare uoluerit ſecuritatem. ru.10. c.199
Quod pax, & confeſsio proſint in infraſcriptis caſibus.ru.11. car. 199
Quod nulla criminalis quæſtio committatur conſilio ſapientis. ru.12. c.200
Quod Poteſtas Mut. teneatur punire ſtipendiarios ciuitatis Mut.ru.13: c.200
De condemnationibus duplicatis ſcribendis.ru.14. c.200
Quod Poteſtas, nec aliquis de ſua familia poßit condemnationes exigere.ru.15. c.200
Quilibet poßit denuntiare maleficia de nocte commiſſa. ru.16. car. 200
Quod qui ceperit bannitum, uel inimicum præſentare teneatur. ru.17. c.200
Quod ubi non eſt determinata pœna per ſtatuta ſeruetur ius commune.ru.18. c.200
Quod nullus potens qui non ſit conſuetus iudex audeat præſtare patrocinium alicui perſonæ &c.ru.19. c.202
Quod Vicarius D.Poteſtatis poſsit ferre ſententias ſi contigerit Poteſtatem eſſe extra diſtrictum Mut.ru.20. c.201
De notis fiendis per Iudicem maleficiorum. ru.21. c.201
Quod nullus detineatur in Capella communis ru.22. c.201
De bannitis pro infraſcriptis maleficijs non rebanniendis. ru.23. c.201
De bannitis impune offendendis.ru.16. c.202
De concedenda licentia cuilibet bannito, & accuſato. & inquiſito, ut ueniat ad ſe defendendum.ru.25. c.202
De non blaſphemando Deum, nec Sanctos.ru.26. c.203
Quod nullus debeat tractare contra honorem D.Marchionis, & communis Mut.ru.27. c.203
De puniendo pandentes credentias.ru.28. c.204
De proditoribus Nonantulæ.ru.29. c.204
De Potentibus qui non poßunt ſtare in caſtris ru. 30.c. 204
De pœna impoſita Poteſtati & alijs officialibus ſi grauẽt aliquẽ ſibi aliquid denuntiantem ru 31. c.204
Quod nullus grauetur a potentibus.ru. 32. c.205
De pœnis condemnationum non ſolutarum ru.33. c.205
Quod nullus Potens trahat ad rumorem.ru. 34. c.205
De terris confinium uenditis circandis per Poteſtatem, ru.35. car. 206
De pœna illius qui tractauerit quod Commune perdat caſtrum, uel iuriſdictionem, uel non acquirat ru.36. c.206
De pœna euntis poſt ſonum tertiæ campanæ.ru.37. c.206
De pœna portantis arma uetita, & quæ ſint arma uetita.ru 38. car. 206
De pœna offendentis Poteſtatem &c ru.39. c.207
De pœna Capitaneorum cinquantinarum, & maſſariorum uillarum maleficia non denuntiantium.ru.40. c.208
De pœna uillæ non inſequentis malefactores.ru 41. c.208
De multiplicatione pœnarum in maleficijs ru.42. c.209
De pœna percutientis aliquem. ru.43. c.209
De pœna eius qui inſultum fecerit.ru.44. c.2 0
De pœna homicidij ru.45. c.211
De aſſaßinis, & eorum pœnis.ru.46. c.211
De pœna forenſium.ru.47. c.211
De pœna offendentium ciues, & comitatinos extra ciuitatem, & comitatum.ru.48. c.211
De pœna receptantes bannitos in eorum terris.ru.49. c.211
De incendiarijs, & eorum pœnis.ru 50. c.212
De Robatoribus.ru.51. c.212
De pœna comitatinorum offendentium ciues.ru. 52. c.212
De eo qui pacem fregerit.ru.53. c.212
De fabricatoribus, & expenſoribus falſæ monetæ, & tonſatoribus.ru. 54. c.213
De falſis teſtibus, & falſo inſtrumento, &c.ru 55. c.213
De ſponſalitijs, & matrimonijs ru.56. c.214
De pœna committentis adulterium ſtuprum & inceſtum.ru.57 car. 214
De prohibitis ueſtibus, & alijs iocalibus muliebribus.ru.58. car. 214
Quod aliquis non perturbet aliquem in poſſeßione. ru. 59. car. 216
De pœna illius qui imbrigauerit terram alicuius ne laboretur. ru.60. c.216
De eo qui fecerit iniuriam alicui dicendo ne ſis auſus laborare talem terram.ru.61. c.216
De domibus non deſtruendis in ciuitate, &c.ru 62. c.216
De Melegarijs, & palea non tenendis pro clauſendis. ru.63. car. 216
De pœna tenentium diſcos, uel bancas &c.ru. 64. c.217
De meretricibus, & lenonibus expellendis de uicinantijs, & de pœna tenentium ipſas, uel ipſos in domibus.ru. 65. c.217
De pœna occupantis, uel aſtringentis ſtratam, uel loca publica communis.ru. 66. c.217
De tenendis apertis porticibus ru 67. c.218
De turpitudine non facienda circa eccleſiam, turrim, & palatium communis Mut.ru. 68. c.218
De non proijciendo lapidem in dicta eccleſia, nec pirlando in ea.ru. 69. c.219
De non ludendo ad ſerutas, nec portando ſronziam per ciuitatem.ru.70. c.219
De eo qui imbrigauerit nauigium ru 71. c.219
De lapidibus magnis non extrahendis de epiſcopatu. ru.72. car. 219
De pœna illius qui rẽ eandem uendiderit duobus.ru.73.c.219
De pœna eius qui ſacramentum receperit pro pace non facienda.ru.74. c.219
Quod nullus laicus poſsit intereſſe alicui electioni alicuius eccleſiæ præbendæ uel prælati &c.ru.75. c.220
Quod nullus poſsit citare pro eadem re niſi in uno loco.ru.76 car. 220
De pœna illius qui negauerit filiationem, paternitatem, uel fraternitatem.ru.77. c.220
De pœna ſingularis perſonæ receptantis aliquem bannitum in domo.ru 78. c.210
Quod nulla uilla &c audeat, uel præſumat ponere aliquã collectam, uel mutuum ru.79. c.221
De barattarijs puniendis.ru 80. c.222
De pœna prohibentis pignus accipi, uel tenutam dari.ru.81. car. 222
Quod nullus potens clericus, uel laicus audeat cognoſcere de aliqua quæſtione ru 82. c.223
De Iudicibus & notarijs non offendendis.rub.83. c.224
Quod nullus improperet offenſam, uel diſputet de parte.ru.85 car. 224
De pœna Officialium, qui fraudem commiſerint in officijs. ru 85. c.225
Quod Officiales nihil accipiant ab hominibus de foris, ultra quam habere debent per ſtatuta.ru.86. c.225
Quod nullus debeat iurare fidelitatem, nec fieri uaſſallus alicuius.ru.87. c.225
De obſeruantia ſtatutorum, & pœna non obſeruantium.ru.88. car. 225
De pœna furtum committentis ru.89. c.226
De pœna Medici qui bis infirmum uiſitauerit qui confeſſus non fuerit.ru 90. c.226
De caſſatione trium uoluminum ſtatutorum antiquorum.ru.91 car. 226
Sequuntur prouiſiones de quibus in tertio libro fit mentio, uſque ad finem tertij libri.

Rubricæ libri quarti qui de damnis datis inſcribitur.

QVi ſit Iudex damnorum datorum, & de eius officio. ru.1. c.243
De electione officio, & ſalario Præſidentium damnorum datorum ru.2. 243
De electione notariorum damnorum datorum, & eorum officio & ſalario ru. 3. c.245
De electione ſaltuariorum, ru.5. c.246

De

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

De electione ſaltuarij.ru. 6. c.247
De immunitate ſaltuariorum, & maſſariorum.ru.7. c.248
De ſalario ſaltuariorum, ſeu maſſariorum.ru. 8. c.248
De electione æſtimatorum, & eorum officio.ru.9. c.248
De ijs qui poſſunt accuſare.ru. 10. c.249
Intra quantum tempus accuſationes fieri poſſunt.ru.11. c.250
Qui poßint accuſari.ru. 12. c.250
Quod paterfamilias teneatur pro omnibus de familia.ru. 13. car. 250
Modus accuſationum.ru.14. c.250
De modo procedendi in damnis datis.ru.15. c.251
De iuramento, & probationibus in damnis datis.ru.15. c.252
Quod pro damnis datis in uno, & eodem die in eandem petia terræ non poßit dari niſi unica accuſatio.ru.17. c.254
Quando una uel plures dicantur accuſationes.ru.18. c.254
Quando accuſatio præſumatur calumnioſa ru 19. c.255
Quando dubium uertitur in qua uilla ſit res, uel aliqua petia terræ.ru.20. c.255
De abolitionibus, & cancellationibus accuſationum. ru. 21. car. 255
De ſuſpenſionibus in damnis datis,ru.22. c.256
De accuſatione pro damno non æſtimato per præſentia ſtatuta, nec per ipſos æſtimatores.ru.23. c.256
De æſtimationibus damnorum datorum, & primo in terra ſeminata frumento.ru.24. c.256
De damno dato in pratis.ru.25. c.257
De damno dato in terra non ſeminata, nec etiam pratiua.ru.26 car. 257
De damno dato in carezando.ru.27. c.258
De damno dato pro bladis exportatis.ru.28. c.258
De damno dato in lino, & canape exportatis.ru.29. c.258
De damno dato in nemore.ru.30. c.258
De damno dato in fructibus, arborum, & uitium.ru.31. c.258
De damno dato in exportando ligna a foco.ru.32. c.259
De damno dato in faſcibus exportatis.ru.33. c.259
De damno dato in arboribus inciſis in campis, uijs, & alijs locis. ru.34. c.259
De damno dato in excauando tractorias, inſcrituras, & prouanas.ru.35. c.260
De damno dato in ſfoliando arbores, ſcaluando, & sbrocando. ru.36. c.260
De damno dato in hortis, broilis, & zardinis.ru.37. c.260
De damno dato in columbarijs, piſcarijs, & apibus.ru.38. c.260
Quando dici non debet damnum datum.ru.39. c.260
De foſſatis explanatis, & fontibus, & ſepibus deuaſtatis. ru.40. c.261
De uia itinere, & actu concedendi.ru.41. c.261
De ſepibus, & hortenſibus relinquendis a mezadris. ru.42. car. 261
De ſpatio quod eſſe debet inter arborem, & arborem. ru. 43. car. 262
De foßatis cauandis.ru.44. c.262
Declaratio ad ſtatutum de electione æſtimatorum, & eorum officio.ru.45. c.263
Quod in uerbis prolatis in maſculino comprælendatur genus fœmininum, & e contra, & in ſingulari numerus pluralis, & e contra.ru.46. c.263
Quod ubi damnum non reperiatur æſtimatum recurratur ad ſtatut. ſub titulo de æſtimatorum electione.ru 47. c.263
De ijs qui uti non poſſunt beneficio præſentium ſtat. ru 48. car. 263
De applicatione pœnarum in damnis datis.ru.49. c.263
De beſtijs in campis repertis ſine cuſtode.ru. 50. c.264
Quot beſtias tenere poßint paucas terras habentes. ru. 51. car. 264

Index rubricarum quinti voluminis Victualium.

De poteſtate & arbitrio D. Iudicis Victualium in condemnando, ſeu mulctando.ru.1. c.265
De ſyndicando Iudice Victualium, & eius notarijs,ru.2. c.265
De ordine procedendi.ru.3. c.265
De accuſationibus, denuntiationibus, & inquiſitionibus.ru.4. car. 267
De faciendis, & ſcribendis inuentionibus.ru.5. c.267
De officio bonæ opinionis.ru.6. c.267
De Mina.ru.7. c.268
De quartario ſtarij ru.8. c.268
De Raſora.ru 9. c.268
De pœna uendentium cum menſuris falſis.ru.10. c.269
De menſura uini.ru.11. c.269
De uendendo, uel emendo ad penſam Mut.ru.12. c.269
De ſtatera, bilancijs, & penſis,ru.13. c.270
De perticarationis.ru.14. c.270
De paſſo, & brachio communis.ru.15. c.270
De officiali ad menſurandum.ru.16. c.270
De officio penſatorum bladorum.ru.17. c.271
Qualiter granum, & farina penſari debeat.ru.18. c.272
Quod ſtari debeat iuramento D. Iudicis an farina ſit minus, uel male macinata.ru.19. c.273
Quomodo emendari debeat farina ſi inuenta fuerit in minori pondere.ru 20. c.273
De Munarijs, & portatoribus.ru.21. c.273
De moleturis accipiendis.ru.22. c.274
Quilibet munarius habeat capſam in domo penſæ in qua reponatur farina.ru.24. c.275
De grano ſtatim penſando, & de farina penſata ſtatim reportanda.ru.24. c.275
De Cupellis.ru.25. c.277
De cogendo munarios, ſeu portatores exercere artem ſuam. ru.26. c.277
De bulletinis non ponendis in ſaccis non habitantium in ciuitate, uel in burgis.ru.27. c.277
De Palmento molæ.ru.28. c.277
De molis molendinorum.ru 29. c.277
De modo tenendi ſaccos grani, uel farinæ.ru.30. c.278
De molendinis abbaſſandis & de mora ipſorum.ru.31. c.278
De canalibus cauandis.ru.32. c.278
De ſoratorijs & paratorijs ru.33. c.279
De ripis canalium reparandis, & reparatis manutenendis. ru.34. c.279
De non extrahendo aquam de canalibus.ru.35. c.280
De imbuccatore, & imbuccatura aquæ Situlæ.ru.36. c.280
De Molendinis denuo non faciendis, & deſtruendis quæ ſunt in fluminibus Situlæ, & Panarij.ru.37. c.281

De non ponendo aquam in canalibus niſi neceſſariam pro molendinis.ru.38. c.281
De Canali Claro.ru.39. c.281
De ſcaletis ex quibus deſcenditur in canale clarum, ſeu aliud. ru.40. c.281
De Vezia Canalis Clari, & Modenellæ facienda per Ill.Communitatem.ru.41. c.282
De cauamento Canalis Clari.ru 42. c.282
De Canali Circæ.ru.43. c.283
De canali nauigij.ru.44. c.283
De murazolis canalium.ru 45. c.284
De ſoratoribus, & ſuſtineis apertis tenendis.ru.46. c.284
De non plantando, ſeu tenendo arbores ſuper ripis ipſis nauigij ru.47. c.284
De Canali magno.ru.48. c.285
De Canali Modonellæ.ru 49. c.285
De Canali abißi.ru.50. c.286
De Canalibus cauandis ru.51. c.286
De iuramento præſtando fornarijs.ru.52. c.287
Quibus diebus fornarij nõ poſſunt coquere panẽ. ru.53. c.287
De fornarijs coquentibus panem non uenalem.ru.54. c.287
De fornarijs facientibus panem uenalem.ru. 55. c.288
De Calmerio Panis.ru.56. c.289
De cercatore pro incarceratis.ru.57. c.289
De pane forenſi.ru 58. c 289
De Macellarijs ſeu beccarijs, & primo de iuramento præſtãdo beccarijs.ru 59. c.289
De beſtijs interficiendis. ru.60. c.290
De non tenendo niſi de una ſorte carnis, & de pœna uendentis unam carnem pro alia.ru.61. c.290
De meta carnium.ru.62. c.290
De Tabella tenenda per beccarios ſuper banchis.ru.63. c.290
De tenendo carnem ſuper banca, & de uendendo cuilibet, & alijs prohibitionibus.ru.64. c.261
De uendendo ad ſtateram, & de falſis libris,ru.65. c.291
De Beccarijs communitatis.ru.66. c.291
De ſufficientia carnis.ru 67. c.292
De non occidendis beſtijs non habentibus medullam firmam. ru.68. c.293
De non emendis, nec occidendis beſtijs infirmis.ru.69. c.293
De diuidendis beſtijs per filum ſchenæ.ru.70. c.293
De ſalcicciarijs.ru.71. c.293
De ſalciccia.ru.72. c.293
De lætamine, & immunditijs tollendis per beccarios.73. c.294
De piſcatoribus.ru 74. c.294
De non reuendendo piſces.ru.75. c.294
De uendentibus piſces ad oculum.ru.76. c.295
De piſcibus palam tenendis. ru.77 c.295
De tabernarijs.ru.78. c.295
De bene tractando hoſpites.ru.79. c.295
De pœna uendentis uinum ad minutum cum menſura non iuſta. ru.80. c.295
Quod tabernarij tenere debeant menſuras iuſtas,ru.81. c.296
De pœna portantium uuas in ciuitatem.ru.82. c.296
De portatoribus uini, & eorum mercede.ru.83. c.296
De mercede gerulorum,ru.84. c.296
De Raſtellinis.ru.85. c.297
De Carraterijs a manibus.ru.86. c.297
De non tenendis porcis per ciuitatem.ru.87. c.297
De non filando per ueditrices ſuper rebus uenalibus. ru.88. car. 297
De hortolanis.ru.89. c.297
De non eundo obuiam portantibus, ſeu deferentibus uictualia ad ciuitatem.ru 90. c.297
De mercede magiſtrorum lignaminum, & muratorum. ru.91. car. 298
De menſura quartorum, & ſtangarum.ru 92. c.298
Quod quilibet poßit laborare de lignamine.ru.93. c.298
De lignis non extrahendis extra diſtrictum.ru.94. c.299
De mercede ſeccatorum herbarum, ſeu feni. ru.95. c.299
De mercede Meſſoris bladorum.ru.96. c.299
De mercede triturantium.ru.97. c.299
De mercede Carreggiatorum.ru.98. c.299
Quod bubulcus non uadat ſuper plauſtro.ru.99. c.300
Quod plauſtra non conducantur in plateam.rub.100. c.300
De non currendo cum equo per ciuitatem.ru.101. c.300
De uecturis equorum.ru.102. c.300
De mareſcalchis, & eorum mercede.ru.103. c.300
De candelis, & duplerijs de cera.ru.104. c.301
De candelis de ſepo.ru.105. c.301
De non faciendo aliquam artem, uel mercatum, uel aliquam turpitudinem in eccleſia, uel prope eccleſiam Cathedralem. ru 106. c.301
De pellibus non ſquaſſandis per pelliparios.ru.107. c.301
De non tenendo, uel battẽdo culcitras in platea.ru.108. c.302
De calceolarijs ru 109. c.302
De ſcarpis, & alijs calceamentis.ru.110. c.302
De cartularijs, & eorum laborerijs.ru.111. c.302
De animalibus non excoriandis ſuper foueis, nec alijs locis publicis.ru.112. c.303
De non proijciendo aliquid in ſtratis publicis.ru.113. c.303
De non lauando per tinctores in Canali Claro ante nonas. ru.114. c.303
De canalibus cauandis, & terraceo exportãdo.ru.115. c.303
De plateolis diſgombrandis.ru.116. c.304
De uinaceis non tenendis ſub porticu.ru.117. c.304
De letamine ſgombrando.ru 118. c.304
De non tenendis impedimentis in uijs publicis, uel porticibus. ru.119. c.305
De uijs publicis non occupandis, uel anguſtãdis.ru.120. c.305
De podiolis. ru.121. c.305
De clauſendis domorum.ru.122. c.305
De Columbis non capiendis, & trapola non tenenda.ru. 123. car. 306
De laborerijs non faciendis tempore meßium, & uindemiarum. ru.124. c.306
De ueneratione Veneris Sancti.ru.125. c.306
De feſtis obſeruandis.ru.126. c.306
De bãchis, & diſchis non tenen. ante apothecas.ru. 127. c.307
De ſtratis ſalegandis.ru.128. c.307
De ſtratis publicis exeuntibus infra circas ciuitatis Mutinæ glareandis.ru.129. c.307
De pontibus faciendis & quorum expen.ru 130. c.308
De uijs conſeruandis. ru.131. c.308
Qui teneantur ad impenſas põtium, ſtratarum, fontium, & canale/

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ МЕЧНИКОВА

nalectarum huiuſmodi.ru.132. c.308
De fontibus,& puteis manutenendis.ru.133. c.309
De turpitudine non facien.circa fontes.ru.134. c.313
De mercede pilantium porcos.ru.135. c.313
De mercede canapes laborantium ciuibus.ru.136. c.313
De non emendo per tabernarios,hoſpites, & reuenderolos ante nonam infraſcriptas res.ru.137. c.313
De non emendo per beccarios caprettos,agnos, uel porcos ante nonas pulſatas.ru.138. c.313
De reuenditoribus prohibitis emere aliquam graßiam ante nonam;ru.139. c.314
De reuenditoribus bladorum.ru,140. c.314
Pro euitandis incendijs.ru.141. c.314
De Ferrariis.ru.142. c.315
De carbone non exportando extra ducatum.ru.143. c.315
De recocta,& butiro.ru.144. c.315
De infirmis S Lazari.ru.145. c.316
Quod D. Iudex Victualium cogere debeat omnes operarios operari pro mercedibus taxatis in præſentibus ſtatut. ru.146. c.316
De rebus non emendis a filiis familias,famulis,uel pediſſequis, uel aliis perſonis ſuſpectis.ru.147. c.316
De immunitate uenientium ad faciendum pignolatum in ciuitate Mutinæ ru.148. c.316
De modulis tegularum,& lapidum,& eorum pretio.ru.149. car. 317
De oleariis.ru.150. c.317
De cimatoribus pannorum.ru.151. c.317
De mundatoribus bladorum.ru.152. c.317
De andronis,ſeu canalectis cauandis.ru.153. c.318
Quod canalectæ caput habere debeant ru.154. c.318
De andronis hominum S Petri,& portæ Albareti lauandis de aqua Molendini a Sonzia.ru.155. c.318
De officio capitaneorum cinquantinarum.ru.156. c.319
Quod capitanei cinquantinarum teneantur currere ad incendia, & de rebus quas habere debeãt pro dictis incendiis.ru.157 car. 319
De non macerando in dugariis, uel aliis ſoratoriis. ru.158. car. 319
De non emendo per reuenditores lignamina aliqua ab opere,uel circulos ante nonas pulſatas.ru.159. c.319
De mercede circulatorum.ru.160. c.320
De mercede nautarum nauigii Mut.ru.161. c.320
De mercede nautarum tranſitus Situlæ.ru.162. c.320
De capacitate caſtellatarum.ru.163. c.322
Quod de curribus intrantibus in ciuitatem non poßit aliquid accipi.ru.164. c.322
Quod Hortulanæ non dimittant immunditias in plateis. ru.165. c.322
Quod latrinæ,& ſecchiarii,aut cloacæ non diſcurrant in uiam publicam.ru.166. c.323
De non perdendo res per contrafacientem.ru.167. c.323
De pœna fieri facientibus.ru.167. c.323
Quod genus maſculinum concipiat fœmininum.ru.169. c.323
De applicatione pœnarum.ru.170. c.323
Quod forenſes ſubiiciantur pœnis præſentium ſtatutorum. ru.171. c.323
Approbatio ſtat.per Sereniſs.Ducem Herculem. c.323

Explicit Index rubricarum totius voluminis ſtatutorum ciuitatis Mutinæ.

LIBER PRIMVS STATVTORVM INCLYTAE CIVITATIS MVTINAE.

DE OFFICIIS.

Quorum induſtria ædita fuerint Statuta. RVB. I.

PLVRES quotidie (vt rerum vſu docemur) incidunt caſus, quibus, nec ipſa natura rerum magiſtra, nec leges prouiderunt, & iccirco oportet Legiſlatores alias denuo condere leges, alias vero corrigere, & emẽdare, quibus eiusmodi caſibus conſulatur: antiquitas vero, quæ caſus hoſce proſpicere non potuit, minime vituperãda eſt. Quæ enim leges tam perfectæ ſunt, quæ caſus adeo uarios complecti potuerint, aut denique tam rectæ, & ſanctæ, quæ aliquando correctione, atque innouatione non egeant? Non immeritò igitur Conſeruatores nobiliſsimi huius celeberrimæ vrbis, qui illo tempore remp. Mutinenſem administrabant, decreuerunt, & prorſus deliberarunt vnà cum Egregiis Adiunctis leges alias denuo condere, & eas, quibus vſque in hodiernũ diem vſi ſunt, mutare, & corrigere, vt eorum ciuitas perpetua in pace eſſe poſsit, & vt ſi forte aliqua controuerſia inter ciues oriretur, ea quam primum dirimatur, ac tollatur, ſine vllo, vel quam minimo labore, & negotio eorum, qui remp. adminiſtrabũt. Quæ res maximo erit honori, & laudi ciuitati huic, mirumquein modum augebit imperium atque ditionem Sereniſsimi Herculis Eſtenſis eius nominis Secundi, & Ducis Ferrariæ, & huiuſce Ciuitatis Mutinæ, & Regii IIII. Poteſtas autem hæc denuo ſcilicet condendi leges, ſeu Statuta, nec non corrigendi, & mutandi ea, quæ Ciuitas ipſa adhuc obſeruauit, ab ipſis Conſeruatoribus data eſt Dño Ludouico Bellẽcino iuris vtriuſque Doctori, & Equiti. Dño Ioanni Caſteluitreo iuris vtriuſque Doctori, & Equiti. Dño Alphonſo Sadoleto iuris vtriuſque Doctori, & Equiti, Dño Io. Baptiſtæ caput Bouis iuris vtriuſque Doctori, duobusque doctiſsimis Cauſidicis, Domino Dino Zẽzano, & Dño Philippo Vignolæ, nec non duobus egregiis notariis, Dño Antonio Taſſono, & Dño Io. Franciſco Fontanæ. Qui viri doctrina, & rerum experientia valde præditi, & ſi negotium ſuis viribus impar eſſe ducerent, freti tamen fauore Dei Opt. maximi, & Ieſu Chriſti ſeruatoris noſtri, & Spiritus ſancti, nec non Mariæ virginis, & omnium Sanctorum precibus, & præſertim Diui Geminiani antiſtitis huius ciuitatis dictorum Conſeruatorum honeſtiſsimæ voluntati libentiſsime obtemperarunt, atque pro communi omniũ quiete, & tranquillitate tantum onus ſubire, ac ſuſcipere voluerunt. Itaque antedicti Magnifici Doctores, cæterique viri Egregii vnà, atque vnũ in locũ quam ſæpiſsime congregati, lectis accuratè ſatis multis huiuſce, & aliarum nonnul-

larum Ciuitatum legibus,& ſtatutis antiquiſsimis, diligenterque perſpectis
quam plurimorum virorum ſcriptis, & ad hanc materiam maxime ſpectanti-
bus,tandem leges has,& ſtatuta ſcripſerunt,& ad Conſeruatores ciuitatis,pe-
nes quos reip. cura tunc erát,detulerunt. Quæ quidem ſtatuta, & ſi a Conſer
uatoribus ipſis ſummopere laudata ſunt,tñ optimũ eſſe duxerũt,vt ea a quam
plurimis, priusquam in vulgus exeant,etiam atque etiam legantur, & denuo
ſi forte opus fuerit, caſtigentur. Ad ea igitur denuo reuiſenda, atque caſtigan
da Conſeruatores ipſi vno omnium ore elegerunt hos viros eruditione, & mo
rum probitate ornatiſsimos. Dominum Bartholomeum Mareſcotum. D. Fran
ciſcum Bellencinum. D. Io. Baptiſtam Taſſonum. D. Carolum Caput Bouis
Iuris Conſultos omnes D. Nicolaum Caloram. D. Henricum Cimiſelum. D.
Franciſcum Valentinum, D. Franciſcum Mariam Baranzonum. Qui quidem
viri leges,& Statuta ipſa diligenter perlegerunt,& caſtigarunt, conſeruatori-
busque ipſis huncin modum reddiderunt. Verum quia hac in re labor immẽ
ſus,& ſumptus non mediocris fruſtra comſumptus eſſet, niſi Statuta hæc a
Sereniſs. Duce Ferrariæ,Mutinæ,& Regii Domino noſtro confirmarentur, &
eius nomine in publicum æderentur,& omnibus nota fierent. Quam ob rem
Dominus Carolus Caput Bouis. D. Io. Baptiſta Taſſonus iuris vtriuſque Do-
ctores D. Ioãnes Calora. D. Thomaſinus Lancilotus Equites honeſtiſsi. D. Al-
bertus Caſtaldus. D. Andreas Macius. D. Antonius Grillinzonus. D. Ioannes
Donzius. D. Albertus Fontana. D. Gregorius Calora. D. Ioannesmaria Magna
ninus Ciues claro loco nati omnes conſeruatores antedictæ reip. nec non D. Al
bertus Balugola eques inſignis, Alexander Fontana, Hieronymus Pazanus, Io.
Baptiſta Feſtaſius, Georgius Condumerius, Nicolaus Draghettus, Thomas de
Aciis, Sebaſtianus Sighicius, Bartholomeus Pellizarius, Antonius Zauariſius
Forcirolus de Forcirolis, Franciſcus Baſtardus, Nicolausmaria Sigonus, Io.
Marcus Capellus, Thomas Tauonus, Lanfrancus Bellẽcinus, Io. Baptiſta Maſ
ſettus,& Iulius Macius Ciues haud ignobiles, penes quos tunc erat reip. Mut.
adminiſtratio, decreuerunt Ferrariam mittere prædicta ſtatuta ad Sereniſs.
Herculem Eſtenſem Principem,& Dominum noſtrum, vt ab ipſo comproba
rentur, confirmarenturque. Hoc aũt decretum eſt ab ipſis Conſeruatoribus
Anno a natiuitate Domini noſtri Ieſu Chriſti M. D. XLV. Indictione III. Die
xxvii menſis Iunii. Gubernante Illuſt. Domino Franciſco Villa nobili Ferra-
rienſi huius ciuitatis Præſide digniſsmo, nec non ſub auſpiciis Illuſtris iuris
vtriuſque Doctoris Domini Martini de Gabriellis de Penna Ducatus Vrbini
dictæ ciuitatis Prætore. & Mag. D. Gerardini Molzæ nobilis Mutinenſis præ-
dictæ vrbis Maſſarii,& Magnifici Domini Thadei de gratianis a Codignola Iu
dicis appellationum,& maleficiorum.

¶ Priuilegium Friderici Imperatoris Auguſti in quo fines, ſeu termini inter Mutin. & Bononien. conſtituuntur. RVB. II.

FRidericus Dei gratia Romanorum Imperator ſemper Auguſtus Hieruſa-
lem, & Siciliæ Rex, Per præſens ſcriptum notum facimus vniuerſis fideli-
bus noſtris tam præſentibus, quam futuris, quod nos attendẽtes integritatem
fidei,& deuotionis ſynceræ, nec non & accepta ſatis ſeruitia, quæ Mut. ciues fi-
deles

deles noſtri nobis ſemp̃,& imperio exhibuerũt, & iugiter exhibere non ceſsãt,
vt fides probabilis eorũdẽ de bono sẽper creſcat in melius,& ad deuotionẽ, &
fidẽ noſtrã multi trahãtur alii per exẽplũ, de plenitudine Poteſtatis noſtræ, &
ſpeciali gratia, q̃s habemus ad ipſos, Compromiſsum factum inter Bononien.
& ipſos Mutin. in Vbertinum tunc Poteſtatẽ Bononiæ de quibuſdam terris
& locis,& confinibus,& Laudum ab eo factum,& confirmationẽ a quocũq; de
prædictis,& deſignationẽ factã ab eodem,& poſitionẽ terminorũ; & oĩa, quæ
facta fuerũt de prædictis locis,& terris,& confinibus,& pro prædictis locis oc-
caſione dicti Compromiſsi, vel alia occaſione, cum prædicti Mutin. poſſede-
rint, vel quaſi,& Bononien. ab eis peterent, caſſamus, & in irritũ deducimus,
ita quod prædictum compromiſsũ, vel aliquod prædictorum nullius ſit mo-
menti. Reſtituentes eis Rocam de Corneta, quam dicti Bononienſes eisdem
Mutinenſibus abſtulerunt, Conſtituentes etiam ipſum commune Mutinen.
poſſeſſorem de predictis locis, & terris omnibus, & Roca, & poſsint vti lo-
cis ipſis, & terris,& Roca,& eorum poſſeſsionibus, ſicuti Domini ſuæ rei. Con-
fines autem,& terminos, inter Bononienſes,& Mut. ſtatuimus, & ordinamus
inuiolabiliter obſeruari,& teneri, videlicet a ſummo alpis magnæ, vbi dicitur
ad ſcalas a cornu orientali ipſius alpis,& inde per vallem Guffonariam deſcen
dendo,& veniendo per montes,& colles rectos vſq; in Cibrianum, per mediũ
Cibrianum,& per mediũ collinũ veniendo ad voltitium, & inde per collinas
ad Sanecellium, tenendo colliuas per mediã Staneatoriam,& per podium de
caſtornio,& inde per collinam eundo per podiolũ roſegnanũ, veniẽdo ioſum
a mane Caneuatiæ,& per collinam a mane paulatæ vſque ad fontanã lombar-
deſem,& iſta collina fuit antiquitus nominata alpis maximi, & a dicta fonta-
na tendunt ioſum ſicut ſtrata currit per hoſpitale Præsbiteri paſſuti, & per la-
mam Azonis de freguano,& inde per ſyluam monteſanam, ſiue per Canolam
roſregnanam ad ſanctã Luciam,& a latere ſanctæ Luciæ eſt terminus,& a ſan-
cta Lucia deſcendunt per ſtratam ioſum vſque ad crucẽ de touleto, & per ip-
ſam ſtratam ad crucem pipini,& inde ad montem de termino eundo per mon
tem Iulianum,& per podium de Ipinzola,& per molendinũ de riuo de Scam-
lia, & vſque ſuper montẽ prædictũ terminũ aſcendendo,& per mediũ ipſum
montem deſcendendo ioſum per riuũ, qui eſt inter Stãtianum, & Tingentem,
& inde aſcendendo ad montẽ Acutũ,& a monte Acuto in caſtaneolo,& a caſta
neolo ad lauadetũ,& ad montẽ Capucciũ,& inde ad riuũ de vidiclis,& per ip-
ſum riuũ vſque ad cluſam,& inde verſus ſero eundo per terminũ fixũ ad mon-
tatas de Siniſello,& ab eo termino ad riuũ de terdetullo, & inde ad borram,
quæ eſt a domo manganorum,& ita quod ipſæ domus ſe colligũt a parte Mut.
& inde ad terminũ fixum iuxta domũ Fauatiorũ, & inde veniendo per caſolã,
quæ venit a Gaudiano per caſolanũ,& tendit ioſum a boſco Cereti in riuo, &
per riuũ vſque ad ſalſam de lauarolo,& ioſum per ipſum riuũ inter montẽ Cal
uulum, & Mongenarium,& ſicut diſcurrit idẽ riuus vſque ad ſemitã, quæ eſt
& quæ aſcendit ſurſum deſuper domum de pelaochis de granarolo vſque ad
viam, quæ inde vadit,& per ipſam uiã comprædendendo infra dictos confines
mandriam,& ſanctum Andream in corniliano,& deſcendendo ad foſſatũ de-
ſubtus

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

ſubtus granarolo inter Bondanienſes, & Barufaldos factum deſupra de ſplagiis, & eundo verſus mane vſque ad viazolã de podio belii, & inde eũdo recto fine p viã, & cãpos vſq; ad locũ, ubi fuit molẽdinũ de Belio, & inde a mane glaream trãſeũdo uſq; ad codomas, & ad cãpũ ſaxonũ, & inde paſſando viã; & lamacetũ, & cãpũ Ioannis lupi, per medium vſque ad viã deſurſum, colligẽdo cãpũ ad foſſadatũ eũdo vſq; ad braidã marociã, ipſa braida remanẽte a parte Mut. eũdo ioſum per riolũ de medio de fontana de aplo vſque ad bucã rioli de ſancto Ruffillo, ſicut idẽ riuus currit inter braidã Barufaldonis, & terrã S. Ruffili vſq; ad aliã viã deſubtus, redeundo per illã viã vſq; ad braiadã Archipresbiteri de montebelio, quæ remanet a latere Mut. & Bazani, & inde eũdo vſq; in Carubiellũ de pingazolis, & eũdo per viã vſq; ad Albarellũ Marini, & inde per viazolã, quæ quondã fuit inter Bondianũ, & illos de S. Colũbano vſq; ad foſſas, & cãpũ de Muſaſtis, qui remanet a latere Mutin. & Badiani, & inde ad Sãbugellũ inter illos de Badiano, & de S. Colũbano, & inde ad ſlopas Gueriſii de Sancto Marco in ripa Samazolæ, & tranſeundo Samazolã vſque ad polonetũ recto fine inde eũdo iuxta cãpũ poltonerii de S. Marco, & inde eundo vſq; ad viazolã, & carubiellũ, qui eſt a mane clauſuræ Andreuccioli ferrarii, & inde ioſũ per viazolã vſq; ad viã della Pazaneſe a ſero dictæ clauſuræ Andreuccioli uſq; ad caſolã, & per eã caſolã ioſum uſque ad cluſam de Magnanis, & inde ioſum eundo per Beſentullũ uſque ad Brudiacos, & inde ad cantonem de pratis de Paule, & inde uſque ad foſſatum nouũ, & ab eo foſſato recto fine uſque ad ſtratã Claudiã, & in ipſa ſtrata uſq; ad lazã rioli ultra ponteſelũ ſitum in ſtrata iuxta domũ pontis S. Ambroſii de campo maiore, & vltra ipſum pontem per ſex tornaturas in loco, in quo fuerunt furches, uſque ad uiam lauarezã, quæ eſt a Raſtellino ab inde inferius uſq; ad foſſãmatã inter pazanũ, & diſtrictũ Bonon. & a diſtrictu Panzani inferius per caſarellos a mane roborum de portis à ſero Gazoli prope ipſum Gazolũ, & ab inde inferius vſque ad Caſumariũ a mane pontis Ducis vſque ad podiũ Pallare, & ab ipſo podio a mane cepe Donni Syluestri, quæ eſt deſubtus a S. Maria de porto, perueniendo a mane dictæ villæ S. Mariæ per ſparatã Abatis Nonantulæ uſque ad eccleſiam S. Antonii de precariis, & ab ipſa Eccleſia, ut currit alueus Panarii, vſque ad Colzinum, remanendo Eccleſiã de folio in diſtrictu Mut. & inde a mane uſque ad cluſam factã in Panario a mane, ſiue a mane ipſius cluſæ, ſicut taliter ab antico per Mutin. detenti ſunt, & per Mutin. comitatum. Ipſa ẽt loca, & terras ſub imperiali protectione recipientes damus licentiã Cõi Mut. ingrediendi poſſeſsionẽ prædictarum rerum imperiali authoritate. Et hæc oĩa ex certa ſcientia ſtatuimus & decernimus in perpetuum obſeruari, ex certa ſcientia derogantes oĩ iuri, & priuilegio ſpeciali, uel generali in hac parte aduerſanti. Statuentes & præſentis ſcripti authoritate firmiter iniungẽtes, ut nulla oĩo perſona magna, uel parua, ſecularis, uel eccleſiaſtica iam dictos Mutin. ciues fideles noſtros de prædictis oĩbus aliquo ad uenienti tẽpore temerario auſu perturbare, ſeu moleſtare præſumat, quod qui præſumpſerit in ſuæ temeritatis vindictã indignationẽ noſtrã, & pænã. L. lib. auri puri ſe nouerit incurſurũ, quarũ medietas cameræ noſtræ, reliqua paſsis iniuriã perſoluãtur, ad huius aũt rei euidẽtiam, & ſtabilẽ in per-

ꝑpetuũ firmitatẽ pñs ſcriptũ fieri, & ſigillo Maieſtatis nr̃æ iuſsimus cõmuniri Huius vero rei teſtes ſunt Albertus Magdeburgẽ. H. Mediolanẽ. & L. Reginus Archiepiſcopus Curreneñ. & Abas S. Galli Ciceñ. Baſilieñ. Vuarieñ. C. Ildeſeñ. I. Caierineñ. Brixieñ. & Imoleñ. Epiſcopi. L. Lantgrauius Turingiæ, Dux Saxoniæ. Rainaldus Dux Spoliti Comes. S. de Viena, & alii quã plures, Datæ apud Burgũ S. Donini anno Dñi incarnationis. M.CC.XXVI. mẽſe Iunii quartæ decimæ indictionis. Imperante D. N. Friderico. II. Dei gatia inuictiſsimo Romanorũ imperatore, sẽp augusto Hieruſalẽ, & Siciliæ Rege. Anno Ro. Imperii eius ſexto, regni Hieruſalẽ primo, & regni Siciliæ vigeſimo, feliciter. Amen.

¶ Declaratio alia confinium, ſeu terminorum Epiſcopatus mutinæ, vſq; ad Sanctum Peregrinum. RVB. III.

IN Chriſti noĩe Amen. Anno a natiuitate eiuſdẽ M.CC.XVI. Indictione IIII. die Sabati VIII. intrante Octobri. Cũ Dñs Frugerius Mut. Poteſtas cũ Ambaſciatoribus Mu. ſcilicet D. Gerardus Rangonus D. Aldoprandinus de Pizo, D. Bartholomeus de Nonantula, D. Richerius de Boccadelucio, D. Oliuerius de Boccabadata D. Thomaſinus de Saxolo D. Ardicionus de Tonſis D. Guido de Loueleto, D. Paris de S. Marco, obuiã pro communi Mut. proficiſcerentur Regi Henrico filio Roman. Regis Friderici, conuocato cœtu virorũ militũ, & arcatorũ alpes Mut. diſtrictus, & epiſcopatus aſcendit, & pro communi Mut. & Epiſcopatu, & diſtrictu cũ illa quantitate militũ, qui cum eo erãt per alpes ipſas uſque ad Hoſpitale S. Peregrini profectus eſt, ut prædictum regem Henricum ibi pro confine, & termino epiſcopatus, & diſtrictus Mutinæ ſecure reciperet, & inde verſus Mutinam ſecure, & libere pro Communi Mutinæ conduceret, & cuſtodiret. Ideoque in hoſpitali prædicto prædictũ regẽ ab Archiepiſcopo palermitano ſibi oblatum per Communi Mut. recepit cuſtodiendũ, & conducendũ per alpes, & ab alpibus verſus Mutinã, ſicut ire voluit per epiſcopatũ, & diſtrictũ Mu. Proteſtatus fuit igitur D. Frugerius alta voce, & palã, & corã omnibus audire volentibus pro Communi Mut. quod terminus, & confinis erat, & eſt epiſcopatus, & diſtrictus Mutinæ vſque ad dictũ hoſpitale S. Peregrini, & dixit quod ideo recipiebat prædictũ Regẽ, & recepit cuſtodiendũ & conducendũ ad honorẽ ciuitatis Mut. & ad eius periculũ, & eius guardiam, ipſum, & oẽs, qui cum eo erant per alpes, & a S. Peregrino verſus Mutinam vſque quo protendebatur epiſcopatus, & diſtrictus Mut. Vnde ita per epiſcopatum, & diſtrictũ Mut. a S. Peregrino per alpes, & ab alpibus uſque ad Pontem de guligna in medio aluei fluminis, in quo alueo Ambaſciatoribus Parmæ, & Regii, qui ibi erant quia vlterius non protendebatur epiſcopatus, & diſtrictus Mut. voluntate Archiepiſcopi eis Ambaſciatoribus conduxit, & tradidit. Præſentibus teſtibus rogatis fuerunt ſcilicet ſupraſcripti Ambaſciatores, & Amirale de Meſsina, & alii plures.

Ego Gulielmus de Caneparia ſacri palatii notarius interfui, & iuſſu D. Frugerii Poteſtatis Mutinæ rogatus ſcribere ſcripſi.

¶ Laudum latum inter Sanctitatem Summi Pont. & Sereniſsimum Dominum Ducem Ferrariæ. RVB. IIII.

CArolus. V. diuina fauente clementia Romanorum imperator auguſtus,

A 3 Rex

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Rex Germaniæ Hiſpaniarũ,vtriuſque Siciliæ,Hieruſalē, Inſularũ Balearium,
Fortunatarũ,ac noui orbis Indiarum &c.Archidux Auſtriæ, Dux Burgondiæ,
Galliæ belgicæ Dñs &c. In cauſa compromiſſoria,& arbitratoria vertente co-
rã nobis inter Beatitudinē Sanctiſs. D.N. Clemētis VII. Pontificis maximi tã
ſuo,q̃ ſedis apoſtolicæ nomine ex vna,& Seren.Alphonſum Eſtenſem Ducem
Ferrariæ partibus ex altera. In Chriſti nomine,uiſis Compromiſſo,actis,iurib.
titulis,teſtibus,allegationibus,motiuis,informationibus,& aliis ꝑ partes hinc
inde exhibitis,deductis, prætenſis,& fieri petitis,& oĩbus miature,& conſulto
digeſtis,penſatis,& conſyderatis tã de iure q̃ de facto,& ex bono,& æquo, cũ
omni ea authoritate,qua in hac parte fungimur,poſſumus, & valemus,dici-
mus,ſñtiamus,pronunciamus,atque laudum noſtrũ ꝓferimus in his ſcriptis ꝑ
ut ſequitur.Quod Ser.Alphonſus Eſtenſis præfatus intra duos menſes a die
publicationis huius noſtræ ſñtiæ,& laudi ꝑ ſe, & ſuos ꝓcuratores ab eo ſpāle
mãdatũ habentes ſupplicabit Sanctiſs. D.N.Clemēti Pontifici maximo ſupra
nominato,ut quæcũque hactenus errata,& admiſſa per ſupradictũ Alphonsũ
aut ſuos familiares ſubditoſue,quæ ſua Sanctitas,aut ſedis apoſtolicæ authori-
tas ægre,aut quouis modo grauate merito ferre poſſet,ſibi remittere, & ipſum
in ſuam,& eiusdem Sanctæ ſedis apoſtolicæ gratiã recipere dignetur, quod eũ
dem Sanctiſs,pro ſua ſingulari clementia oĩo facturũ confidimus.Et præterea
ex iuſtis,& rationalibus cauſis ex actis reſultantibus, & animũ noſtrũ mouen-
tibus condemnamus prædictũ Alphonſum ſuoſq; hæredes,ac ſucceſſores Du-
ces Ferrariæ in ꝑpetuũ ſingulis ãnis in vigilia beatorũ Apoſtolorũ Petri,& Pau
li de menſe Iunii ſub pœna priuationis eiusdē Ducatus Ferrariæ ipſo facto quã
docũque incurrēdæ dare,& ꝑſoluere eidē Sãctiſs.D. N. eiuſq; ſucceſſoribus,&
ſanctæ ſedi apoſtolicæ antedictis ſummã ſeptē milliũ ducatorũ auri de camera
boni,& iuſti ponderis in Roma currentiũ ſuis ſumptibus,& periculo, & fortu
na deferendã in locũ cenſus ducatorũ centũ,& vnius libræ argenti puri,ac cen
tũ armigerorũ,quos dictus Alphonſus ex capitulis Papæ Adriani quotannis re
quiſitus dare,& præſtare tenebatur,ac ēt ſoluere eidē Sãctiſs.& ſãctæ ſedi apo
ſtolicæ ſummã centũ milliũ ducatorũ ſimiliũ pro vna uice, medietatem videli-
cet quinquaginta milliũ ducatorũ in die inueſtituræ per eum petendæ,& ſibi
concedendæ ut infra ſubiicitur,& aliam medietatē quinquaginta millium du
catorũ ſimiliũ in fine anni ab eodem die,inueſtituræ reuoluendi, pro qua tũc
ſoluenda tenebitur ipſe Dux Alphonſus cautionē idoneã,& ſufficientē præſta
re in Ciuitate Romæ,Venetiarũ,aut Genuæ,uſque ad q̃ ſolutionē realiter fa-
ctã,& eandē cautionē (ut permittitur) præſtitã Ciuitas Mut.cum ſuis perti-
nētiis ſtabit,& remanebit ſequeſtrata ſub noſtra adminiſtratione,& regimine,
ꝓut durãte dicto compromiſſo hactenus fuit. Quã quidē ciuitatē dicta ſolu-
tione facta,& cautione præſtita,& nobis in hoc conſtito,uolumus, & manda-
mus prædicto Duci illico remitti,& relaxari,prout per pñtē noſtrã ſñtiã remit
timus,& relaxamus. Et tenebitur prædictus Sanctiſs. D.N. ad humilem ſup-
plicationem ſupradicti Alphonſi,aut ſuorũ procuratorum in uigilia apoſtolo-
rum Petri, & Pauli proxime futura cum debita oblatione iuramēti fidelitatis,
& reali exſolutione ſeptem milliũ ducatorũ pro uno,& primo anno dicti cen-
ſus

ſus ſupra per nos (ut præmittitur) ſtatuti,& arbitrati,nec non & quinquagin
ta ducatorũ miliũ pro medietate centum miliũ ducatorũ ſupradictorũ faciē
da dare,& concedere eidē Alphonſo pro ſe,ſuiſq; hæredibus, & ſucceſſoribus
inueſtiturã dicti Ducatus Ferrarien.cum ſuis pertinentiis vniuerſis iuxta for-
mã ſolitã,& conſuetã.Declarantes inſuper quod dicta capitula Papæ Adriani
in reliquis oĩbus in quibus per præmiſſa non eſt immutatum, obſeruabũtur,
& tenebitur præfatus Sanctiſsi.dicto Alphonſo de ſupradictis capitulis cum
immutatione antedicta dare,& tradere bullã ſub plumbo, quã idē Adrianus
Papa per breue ſuæ Sanctitatis dare promisit. Quantũ vero ad reſtitutionem
ciuitatũ Mutinæ,Regii, Caſtri Ruberiæ cum ſuis pertinentiis,nec non & Ca-
ſtri Cotignolæ per prædictũ Sãctiſs.præhenſam,& petitã,dicimus prædictũ Al
phonsũ abſoluendũ fore,pro ut eũ abſoluimus,ſimiliter & eundem Sãctiſs. ac
ēt Alphonſum antedictũ a reliquis hinc inde petitis abſoluentes & cætera.
Quæ oĩa ſupradicta dicimus,laudamus,& pronuntiamus ex oĩ ea authoritate
& poteſtate nobis in hac parte data,& competente,& quomodocunque alias
melius poſſumus,& debemus,eisdē ēt authoritate,& poteſtate nobis reſeruã-
tes declarationem,& interpretationē huius noſtræ ſñtiæ,& laudi in futurum
quandocũq; faciendã ſi deſuper aliquã dubietatē,aut difficultatē exoriri con-
tingat & cætera. Actũ in ciuitate Coloniæ die.xxi.menſis Decēbris.Anno Dñi
M.D.XXX.ſic ſignatũ. Carolus. Et ad mandatũ Ceſareæ,& Catholicæ Maie-
ſtatis perpetuũ. Alphonſus Valdeſius &c. Aperta,lecta,& publicata fuit hæc
ſñtia,& laudũ, & arbitramentum per me Antonium perrenũ ſacræ Cæſareæ
maieſtatis ſecretariũ,& pub.ap̃lica,& imperiali authoritate notariũ de expre-
ſo mandato, & commiſsione eiuſdem Cæſareæ maieſtatis & in eius pñtia, at-
q; Reuerēdorũ Dominorũ D.Hieronymi epiſcopi Vaſionēſ. Sãctiſ.D.N.aulæ
præfecti,Nicolai de Aragonia ſacri palatii apoſtolici cauſarũ auditoris, & Io.
Franciſci burlæ aulæ conſiſtorialis aduocati,eisdē Sanctiſs.D.N. nuntiorũ,&
procuratorum,atque Mag.Dñi Matthei Caſellæ Ser.Ducis Ferrariæ oratoris
& mandatariis ad hanc cãm ſpāliter deputatorũ. Pñtibus ibidem Excellenti-
bus & Mag. viris D.Gratia de Padiglia milite calatraue ſupremo præceptore
D.Nicolao perrenoto D.Grantuelle D. Franciſco de loſcouos milite Sancti
Iacobi in regno legionis ſupremo præceptore,eiuſdem Cæſareæ maieſtatis,
primariis conſiliariis in oppido Gaudano in aula Cæſareæ maieſtatis, die Ve-
neris xxi. menſis Aprilis. Anno Dñi M.D.XXXI. ſic ſignatum.

¶ Antonius perrenus,& cætera.

Coll'ota,& auſcultata cum vero originali per me Antonium Perrenum.&c.

¶ De Dominio Sereniſsimi D.N. RVB. V.

OMnis Ciuitas,Populus,& Resp.Mutinen.ſtatuit,& ſolemniter ordinauit,
& ordinat quod Ser. Dux Hercules ſecundus, & Dei gratia Ferrariæ,Mu-
tinæ,& Regij Dux IIII. Marchio Eſteñ, & eius filii, & hæredes in perpetuum
ſint,& eſſe debeant perpetui domini,& patroni ciuitatis, diſtrictus, ducatus,
& epiſcopatus Mut.& habeant,& habere intelligantur merũ,purum, & miſtũ
imperium, & omnimodam iurisdictionem, & vniuerſam gladii poteſtatem
in ipſis ciuitate,diſtrictu,ducatu,& epiſcopatu,& in homines perſonas, com-

munia,collegia,vniuerſitates,& bona,& iura prædictorum,ita quod ipſe ; &
eius filii,& hæredes poſsint in dictis locis leges,& iura condere,tollere , inter-
pretari,cōdēnare,abſoluere,bannire,ſuſpendere,interdicere,tā in ciuilibus q̃s
in criminalibus pœnas exigere,& cameræ ſuæ applicare, condemnationes re-
mittere,gratias facere,bella facere contra inimicos,pacē, & treguas inire , ſo-
cietates contrahere,contra inimicos,& rebelles procedere,famæ, & patriæ re
ſtituere,officiales iuxta ſolitū creare,& mittere tā in ciuitate,q̃s in diſtrictu, &
toto Epiſcopatu,eosdē officiales caſſare,remouere,coercere,,abſoluere , con
dēnare,ſalaria eis conſtituere,& deniq; oīa,& ſingula facere,quæ cōpetūt , ha-
bent,& exercent ſupremi Principes,put dicta ciuitas,& Populus eūdē Ducē,
filios,& hæredes ſibi in ſupremū Principē cōſtituūt,haberē deſiderāt, & eo frui
contentātur.Et ex nunc ciuitas ipſa;& totus populus Mutin.fidelitatē,& obe
dientiā iurant prælibato Ser.D.N.eius filiis,& hæredibus modo infraſcripto ,
& alias omni meliori modo videlicet.Ciuitas,& totus Populus Mutin. promit
tit Ser.D. Herculi ſecūdo Duci Ferrariæ,Mutinæ,& Regij IIII. Marchioni
Eſtenſi,ſuisq; filiis,& hæredibus in perpetuū , & iurat quod ab hac hora in an-
tea erit,& perſeuerabit fidelis prælibato D.Duci,& eius hæredibus in perpe-
tuū contra oēm hominē,vniuerſitatē,& omnē Principē, & nūq̃s dictæ ciuitatis
& populi facto,vel conſilio eueniet,quod ipſe,vel ipſi in ære, vel in perſona re
cipiāt aliquā læſionē,vel contumeliā,& minus faciēt,vel curabūt quod præliba
tus Ser. vel ſui filii,& hæredes amittant aliquē honorē,vel regalia , quem,vel
quæ nūc habēt,vel habebūt prælibati DD.ſui,& ſi ſciuerint,vel audiuerint ali
quos cōſpirare,vel coniurationē facere,vel velle conſpirare contra prælibatū
Ser.D.N.ſuos filios,& hæredes vt ſupra in perſonis,bonis,vel ære eorum , ſta-
tim mox propalabunt præfata oīa præfato Ser.ſuis filiis, & hæredibus, & eo-
rum officialibus,& ſe oībus uiribus , & toto poſſe ſuos opponent, ne conatus
conſpiratio,& coniuratio effectū hēant,& ſi ſciuerint,vel cognouerint præfa-
tū Ser.ſuos filios, & hæredes fore in aliquo periculo , vel diſcrimine vltro, &
ſponte facient ea,que ſpectabunt ad bonū,& fidelem ſubditū,& pro perſonis,
& tuitione ſtatus ſui omne ſuum poſſe facient Et deniq; iurant ſe oīa factutos
geſturos,& executuros,quæ erūt,& eſſe cognoſcent ad honorē,& vtilitatē præ
fatorum DD.ſuorū,proteſtantes,& dicētes ſe oīo uelle viuere, & mori ſub um
bra alarū Ser.D.N.& filiorū ſuorū,& hæredū ſuorū, & iurant præfata ad ſan-
cta Dei Euangelia manibus tactis ſcripturis,inuocantes in rei fidem , & teſti-
moniū Dominū Ieſum Chriſtū,ac Beatā Virginem Mariam, & antiſtitem no-
ſtrum Diuum Geminianum,& cæteros Cœlicolas.

¶ De Electione,& officio D.Gubernatoris Mutinæ. RVB. VI.

PRæſes,ſeu Gubernator ciuitatis Mut.creetur,& eligatur per Ser, Ducem
noſtrum,& ſit patritius,& nobilis annorū ſaltem xxxv de loco diſtanti a ciui
tate Mut.per xxx.ſaltem milliaria,teneatque primū locum in ciuitate,ab om-
nibus in maximo honore habeatur,& omnes ei obediant,& aſsiſtant , habitet
Caſtellū,seu arcem ciuitatis Mut.& eam,& totā ciuitatem ſolicite die noctu-
que tueatur, cuſtodes, & vigiles ponat prout oportuerit, curā habeat militū,
& armatorū pro tuitione,& defenſione ciuitatis,eosdē caſtiget, & eis imperet

pa-

pacem,& vnionem inter ciues procuret,ſcādalis occurrat,& ea oīa faciat,quæ
ſpectare dignouerit ad bonum Præſidem.Cauſas hebreorū,& miſerabiliū per
ſonarū cognoſcat,terminet,decidat,ſummarie,& de plano,ſine ſtrepitu , & fi-
gura iudicii.Et ſimiliter cauſas inter Maſſariū Ducalē, & conquerentes de &
ſuper aliquibus occaſionatis ex gabellis,& datiis,vbi Maſſarius cōductor eſſet
gabellarum,& datiorum ciuitatis,& Ducatus Mutinæ:in aliis aūt cauſis ciui-
libus nullā penitus habeat iuriſdictionem actu,vel habitu ita vt ēt eius iuriſdi
ctio prorogari non valeat tacite,vel expreſſe,& oīs proceſſus,& ſñtia in contra
riū ſit ipſo iure nullus,& nulla,& ſemper poſsit dici de incompetentia agendo
vel excipiendo,niſi tñ eſſet in aliquo caſu delegatus a Ser.D.N.tunc.n.habeat
eam iuriſdictionē,quæ ſibi attributa fuerit.Solicite autē procuret vt D.Præ-
tor ciuitatis,& cæteri officiales cauſas coram eis pendentes decidant,& expe-
diant;& in eis non ſe intromittat,niſi tñ periculū eſſet in mora, vel ſcandalum
eſſet venturū.Prouideat ēt,& exequatur ea,quæ ad fælicē ſtatū Ser. D. Ducis
expedire putauerit,& cognouerit,claues portarū ciuitatis teneat ipſe Dñs Gu
bernator,faciatq; portas claudere,& aperire horis congruis , curare ēt debeat
ut puniatur quicunq; foueas ciuitatis transgreſſus fuerit, & terralea , ſiue po-
mœria aliquo modo deſtruxerit,volentes tñ quod ipſa terralea,intus, & extra,
& foſſæ ciuitatis ſint Cōis Mut.Et teneatur ipſe Gubernator ſaltē ſemel in an-
no viſitare caſtella ciuitatis Mut.& in eis prouidere de neceſſariis pro tuta-
mine ſtatus Ser. D.N.Ducis,& habeat a camera Ducali ſalarium,quod ſibi ta
xabitur a Sereniſsimo Domino Noſtro Duce.

¶ De electione D. Prætoris Ciuitats Mutinæ. RVB. VII.

CVm Ciuitas Mut. inter ciuitates inſignes habeatur , nec vltimū locū in-
ter ciuitates Italiæ teneat,& plena ſit ingenti populo,& viris honeſtis,&
ad mercationes deditis,æquū eſt vt eadem ciuitas gubernetur a viro moribus,
& ſcientia inſigni,ac ius reddatur in ea a viro literato , & præclaro , propterea
ſtatuimus quod Prætor dictæ ciuitatis,qui eligetur a Ser.Duce noſtro ſit, &
eſſe debeat maior annis xxx. in iure canonico,& ciuili doctoratus in gymnaſio
aliquo publico per trienniū ſaltē ante illius electionē de ciuitate, vel loco di-
ſtanti ab vrbe Mut.per milliaria ſaltē triginta,in quo loco ciuis ciuitatis Mut.
ſimiliter eligi poſsit ad ſimile officium, & niſi habeat qualitates prædictas non
valeat,nec teneat ipſo iure electio. Officiū aūt Prætoris Ciuitatis Mut.ſit an-
nale,niſi fuerit per prælibatū Ser.D.N.prorogatum,& prorogatio ipſa ualeat
per alium annū tantum,& non vltra vllo modo, Prætor ēt electus ueniens in
ipſam ciuitatem non hoſpitetur,neque hoſpitari poſsit in domo alicuis de di-
cta ciuitate,ſed in hoſpitio tantum,& congregare,& adunare faciat Illu. D.
D.Conſeruatores reip.Mut.prout eos ad omnem inſtantiā noui Prætoris con-
gregari volumus,exponatque D.D. Conſeruatoribus quæ ſibi occurrent , &
eiſdem, ſeu eorum Cancellario exhibeat Priuilegium ſui doctoratus in publi-
cam,& authenticam formam,nec non patentes literas ſui officii. Quibus pri-
uilegio, & patentibus literis exhibitis Cancellarius publice perlegat priuile-
gium,& literas prædictas,& ſi aliquod iuridicū non obſtiterit eundē moder-
nū Prætorem admittere debeant ad officiū præturæ modo infraſcripto. Nam

præ-

præfatus D.Prætor aſſociantibus D.D.Conſeruatoribus eat viſitatũ Dei eccleſiam,& altare Diui Geminiani eccleſiæ cathedralis Mut. & poſtea reuertens in palatium accedat ad tribunal iuris,vbi coadunatis Illu. D.D. Conſeruatoribus D. Prior D.D. Conſeruatorũ habita oratione, ſi ſibi placuerit, tradat & conſignet nouo Prætori ſceptrum iuſtitiæ, & Cancellarius Communitatis legat publice pñs ſtatutum, ac ẽt ſequens. Quibus lectis D. Prætor, & eius miles ad ſancta Dei euangelia iuret,& iurare debeat ut infra dicetur. Et finito Prætoris officio teneatur cum tota ſua familia ſtare ad ſyndicatum iuxta diſpoſita in ſtatutis noſtris. Salariũ autẽ D.Prætoris ſit ſingulis menſibus de lib. L Monetæ currentis in Mut. quas ſingulis menſibus, & in fine cuiuslibet menſis teneatur Theſaurerius communitatis de pecunia communis ſoluere in pecunia numerata dicto D.Prætori ſeu legitime agẽti ꝑ eo, excepto tñ ſalario vltimorũ duorũ menſiũ officii ſui. Quod ſalariũ Theſaurerius ipſe ſoluere non debeat niſi poſt finitũ ſyndicatũ ſuũ, alias ſoluiſſe intelligatur de ſuo proprio.

¶ De iuramento D. Prætoris. RVB. VIII.

EGo talis prætor ciuitatis diſtrictus, territorii, & comitatus Ciuitatis Mut. iuro, & adiuro ad ſancta Dei Euangelia manibus corporaliter tactis ſcripturis ad delationẽ Illu. D. Prioris, Illu. D D. Conſeruatorũ ciuitatis Mutipñtis,& acceptantis pro ipſa Illu. Communitate,& pro oĩbus, & ſingulis quorũ intereſt, vel in futurũ intererit, me inuigilaturũ oĩ diligentia,& cura defẽſioni, manutẽtioni, conſeruationi,& augumẽtationi ſtatus, ſeu ditionis Ser. D. D. Ducũ Ferrariæ, Mutinæ, Regii,& Marchionũ Eſtenſiũ,& totis viribus pugnaturũ pro manutẽtione dicti ſtatus,& conſeruaturũ,& recuperaturũ oĩa iura, res,& bona Illu. Communitatis Mut. nec permiſsurũ quod aliquis nobilis, ciuis, vel plebeus occupet, vel occupata teneat iura, vel bona ſpectãtia ad dictũ Commune & me adminiſtraturum æquo libramine ius, & iuſtitiã tã in ciuilibus, q̃ in criminalib. ſeu miſtis, tã populari, q̃ nobili, tã paruo, q̃ magno, poſt poſitis omni timore, amore, odio, ſordibus,& alia humana gratia, ſolũ Deũ præ oculis habendo. Viduas, pupillos, orphanos pupillos,& alias miſerabiles perſonas protegã,& defendã,& non habenti curatorẽ ad lites, procuratorem vel aduocatum dabo: calumnias,& vias indirectas repellam, ſingulis diebus iuridicis durante officio meo ſedebo pro tribunali, proceſſus,& negotia mei officii expediam, explicabo,& debito fini q̃ celeriter demãdabo, ſtatuta prouiſiones, ordinamenta Communis,& cunctos bonos mores, vſus, conſuetudines, quæ non erũt contra honorẽ Ser. D. N. ſeruabo,& ſeruare faciã. Et deficiẽtibus ſtatutis, prouiſionibus, bonis moribus,& cõſuetudinibus recurrã ad ius Commune ſacrorũ Imperatorũ,& nõ ad ſtatuta ciuitatis Ferrariæ, aliquod munus eſculẽtũ, vel poculẽtũ, quod vna die ab vno ſolo conſumi non poſsit, minime recipiã, alia aũt ẽt pretii vnius quadrãtis exiſtẽtia recuſabo, Ciuit. Mut. & eius diſtrictũ, & territoriũ pacatũ,& purgatũ tenebo pro viribus pacẽ, & concordiã inter ciues ſuadebo,& contrahã, rebelles, inobedientes contumaces, bannitos & condẽnatos conuenientibus pœnis caſtigabo,& deniq; oĩa adimplebo, quæ de iure, vel conſuetudine, ſpectabunt ad officium meum, nihil excipiens, vel reſeruans in hoc meo iuramẽto. Contẽtus ero ſalario mihi ordinato per diſpo-

ſitio-

ſitionem ſtatutorum Communis Mut. nihil ultra accipiam ab aliqua perſona, Communi, vel vniuerſitate,& finito officio meo ſtabo ad ſyndicatum iuxta diſpoſita in ſtatutis Communis Mutinæ.

¶ De officio D. Prætoris. RVB. IX.

STatuimus,& ordinamus quod D.Prætor ciuitatis diſtrictus, & comitatus Mut. qui ex priuilegio imperiali Communi Mut. conceſſo eſt verus comes durante eius officio habeat,& habere intelligatur uirtute pñtis ſtatuti merũ, purum,& miſtum imperium, ac omnimodã iurisdictionem, & gladii poteſtatem tã in ciuilibus, q̃ in criminalibus,& miſtis & cognoſcere poſsit de oĩbus,& ſingulis cauſis ciuilibus ſolus inter quoſcũq; ciues, diſtrictuales, & homines de ducatu,& epiſcopatu, ẽt ſi talia loca,& caſtra per nobiles aliquos, vel eorum officiales, vel ẽt per officiales Ser. D. N. gubernata eſſent; in ipſis. n. ẽt locis cõtulimus omnimodam iurisdictionẽ. D. Prætori ciuitatis Mut. In criminalibus vero habeat iurisdictionẽ,& cognitionẽ, & cauſarũ criminaliũ deciſionẽ, ꝑut & ſicut diſponitur in ſtatuto ſub tit. Qui ſint iudices in maleficiis. Et denique oĩa poſsit ipſe D.Prætor, præterquã ea, quæ ſunt ſibi denegata, vel uetita per præſentia noſtra ſtatuta. In quolibet ẽt conſilio gñali, vel ſpeciali intereſſe poſſit, nec partitũ aliquod in aliquo conſilio gñali, vel ſpeciali dari poſſit niſi authorante ipſo D.Prætore, vel eius Locũtenẽte, ſeu ſubſtituto, & teneat ſecũdũ locum in ipſa ciuitate,& multum honorari debeat.

¶ Quæ ſint interdicta D Prætori. RVB. X.

STatuimus,& ordinamus, quod D.Prætor ciuitatis Mut. inhabitet palatiũ Communis in locis ſolitis, vbi continue audientiã præſtet oĩbus, & maxime Procuratoribus,& Aduocatis,& eis benignas aures exhibeat. Et ut commodius deciſiones cauſarũ properet,& lites citius finiãtur, prohibemus eidem quominus poſsit eſſe auditor, vel conſultor generalis, vel ſpecialis D. Gubernatoris ciuitatis Mut. vel Maſſarii Ducalis, ſuum. n. habent ordinarium conſultorem D. Iudicem appellationum. Et ſñtiæ latæ per D. Gubernatorem, vel Maſſarium de conſilio dicti D.Prætoris ſint nullæ, nullius ualoris, vel momenti. Interdicimus ẽt eidem D.Prætori nẽ aliquo modo ſe intromittat, cognoſcat, vel iudicet de cauſis, vel litibus ſpectantibus ad officiũ D. Iudicis ad Minora, ſatis. n. grauatur. D.Prætor ſuo onere,& nihilominus ſi de dictis cauſis cognouerit, vel iudicauerit, proceſſus,& ſñtiæ non valeant ipſo iure. Et ſimiliter D. Prætor non poſsit ſe intromittere in ſpectantibus ad officiũ DD. Aduocatorũ Communis Mut. excepto tñ quod poſsit,& valeat conſtituere tutorẽ, vel curatorẽ ad lites, prout in dies contigerit abſque perceptione alicuius ſalarii, nec poſsit ipſe poteſtas familiaritatem intrinſecam,& immenſam habere cum aliquo ciue,& minus cum eo ludere, ꝗnec poſsit de ſuo præcepto non obſeruato condemnare aliquem ultra libras xxv. & ſi condemnauerit non valeat condẽnatio, nec exigi poſsit ẽt ſi in libris Cameræ fuerit deſcripta, & nihilominus ẽt poſsit in ſyndicatu puniri ob cauſam prædictam.

¶ De Officio D. Maſſarii Ducalis. RVB. XI.

STatuimus quod D. Maſſarius Ducalis multũ honorari debeat, & teneat in ciuitate locum immediate poſt D. Prætorem, & cognoſcat, & habeat

me-

merum,& miſtũ imperium,& iuriſdictionem cognoſcẽdi, & decidẽdi, omnes
cauſas occaſione gabellarũ,& datiorũ,vel dependentiũ a datiis,& gabellis, ſit
que Iudex competens inter oẽs Datiarios Ducalis Cameræ, & inter Nautas,
ſeu Nauarolos in concernentibus eorũ artẽ. In prædcis aũt oĩbus procedat, &
cãs terminet cũ conſilio D.Iudicis Appellationũ ciuitatis Mut. prout diſponi
tur in ſtatuto ſub titulo. De electione, & officio D.Iudicis appellationũ. De-
clarantes quod omnes cauſæ pro intereſſe cameræ Ducalis cognoſcantur in
ciuitate Mut. pro minori partiũ diſpendio, neque trahantur in ciuitatẽ Ferra-
riæ. Et non ꝑmittat aliquo modo D.Maſſarius, quod Gabellarii ſibi ipſis ius di-
cant, ſub pœna ipſi Maſſario,& Gabellariis,& cuilibet eorum lib xxv. Mone-
tæ Mut. applican. cameræ Ducali,& nihilominus acta, proceſſus, & ſñtiæ ſint
nullæ ipſo iure. Habeatque D.Maſſarius nuntium ſuum, qui pro intereſſe ca
meræ citet, pigneret,& incarceret debitores cameræ Ducalis.

¶ De electione, officio, iuriſdictione,& ſalario D.Iudicis appellationum.
nullitatum, nec non maleficiorum.
RVB. XII.

DOminus Iudex appellationum, nullitatis dictionum,& maleficiorum eliga
tur,& eligi debeat per Ser. D.D. Marchiones Eſtenſes, & hẽat merũ,& mi
ſtum imperium, & omnimodam iuriſdictionem in oĩbus cauſis appellationũ
& nullitatis dictionũ interpoſitis in ciuitate Mut. vel ducatu, ut in prouincia
Frignani, caſtro Herberiæ, caſtro Nonantulæ, caſtro Montis Turturis, caſtro
Guiliæ,& caſtro Montis Floreni cum pertinentiis, nec non,& caſtro S Felicis
& aliis locis in ducatu Mut. conſiſtẽtibus ĩmediate ſubiectis Ser D.N. nec non
in cauſis damnorũ datorũ. poſsit ẽt mulctare inobediẽtes officio ſuo, ut in ſta-
tuto ſub tit. De mulctis. Nec non conſtituere tutorẽ, ſeu curatorẽ ad lites in-
ceptas, ſeu incipiendas corã eo, ſine tñ perceptione alicuius ſalarii, & in oĩbus
caſibus, in quibus ex forma noſtrorũ ſtatut. concederet̃ vel attribueretur iuriſ
dictio. In aliis aũt caſibus nullã penitus hẽat iuriſdictionẽ actu vel habitu, &
quicquid ageretur corã eo ſit nullũ,& inualidũ ipſo iure. In maleficiis aũt hẽat
eã iuriſdictionẽ prout de ea diſponitur in ſtatuto ſub tit. Qui ſint Iudices in ma
leficiis. ſit ẽt ipſe D.Iudex ordinarius conſultor D. Gubernatoris non docto-
ris legũ, nec non & D.Maſſarii Ducalis, Capitanei uetiti,& Bariſelli, & Ma-
giſtri cãpaneæ, ſeu uenationis,& ſine eius cõſilio dicti D. Gubernator, Maſſari
us, Capitaneus uetiti, Bariſellus,& Magiſter campaneæ nequeant contra ali-
quẽ procedere, condemnare, uel mulctare, & proceſſus, condemnatio & mul
cta ſit nullus,& nulla ipſo iure,& nihilominus prædicti,& quilibet predictorũ
cadat in pænã lib. C. pro qualibet uice, qua contrafecerit, applican. in totũ ca-
meræ Du. Salariũ aũt præfati. D.Iudicis ſit de li. xxx. monetæ currẽtis in Mut.
ſingulis mẽſibus, quarũ xix. cõſequatur a Theſaurerio Illu. Cõmunitatis Mut:
& lib. xi. a camera Duc. exceptis tñ duobus ultimis mẽſibus ſui officii, quo-
rum ſalaria ipse Theſaurerius cõmunis ſoluere non teneatur, nec dẽat. D. Iu-
dici niſi poſt finitũ ſyndicatũ ſuũ. Volẽtes quod ĩ cãis appel. nullitatis dictionũ,
& in oĩbus aliis cauſis cognoſcendis, & quæ cognoſci debent iure ordinario,
non poſsit ipſe D.Iudex habere, uel conſequi aliquas ſportulas ab aliquo ter-
rige[na],

rigena, aduena, vel forenſi,& maxime ab omnibus locorum, quorũ appellatio
nes deuoluunt iure ordinario ad D.Iudicẽ præfatum ut ſupra, ſaluo tñ quod
ſi occaſione alicuius differentiæ ad locũ aliquẽ ſe conferret, quia eo caſu volu-
mus D.Iudicem præfatũ habere mercedem ut in ſtatuto ſub titulo. De Spor-
tulis,& ſaluo ẽt quod pro examine teſtiũ examinatorũ in cauſis criminalibus
ad defẽſionem habeat ſol. v. pro quolibet teſte ab inducente teſtem. Declarã-
tes ẽt quod in oĩbus cauſis, in quibus eſt ordinarius conſultor prædictorũ con-
ſulẽs in quauis dcãrum cauſarũ hẽre non poſsit aliquã mercedẽ, ſportulas, vel
ſalariũ aliquod ẽt a ſponte dare volẽtibus, ſed contẽtus eſſe debeat ſalario ſuo
& de hoc poſsit ſyndicari, & puniatur contrafaciens in quadruplũ non com-
putato ſimplo. Diſponentes idem ſeruari in D.Gubernatore, Maſſario, Capi-
taneo vetiti, Bariſello,& Magiſtro Campaneæ, quibus ſimiliter interdictũ ſit,
& interdicimus ne accipiant, nec accipere poſsint aliquas ſportulas.

¶ De electione D.Vicarii,& illius iuriſdictione ac ſalario. RVB. XIII.

STatuimus electionem D. Vicarii D.Prætoris ciuitatis Mut. ſpectare ad D.
D.Conſeruatores reip. Mut.& non ad aliũ quempiã, & Vicarius eligendus
ſit annorũ ſaltẽ xxx. de loco diſtante a ciuitate Mut. per milliaria ſaltem. xx.
ſitque doctor in utroque iure,& creatus doctor in aliquo publico gymnaſio,
& non ab aliqua perſona authoritatẽ ẽt habente a Maximo Pontifice, vel Im-
peratore,& aliter electio non ualeat ipſo iure. Illius officium ſit per annũ con-
tinuũ,& non vltra, niſi fuerit per eoſdẽ D.D. Conſeruatores cõfirmatus, quod
facere ualeãt per aliũ annũ,& non ultra ullo modo, uel ratione. Et habeat ip-
ſe Vicarius ſingulis menſibus pro ſuo ſalario a Communi Mut. libras xxv. mo-
netæ currentis in Mutina, nec aliquid ultra accipere poſsit,& ſedeat pro tribu
nali ſingulis diebus iuridicis horis deputatis per Syndicũ palatii, nec a dcã ci-
uitate recedere liceat ſine licentia D.D. Conſeruatorũ, niſi ex cã alicuius diffe
rentiæ, quæ rei uiſionẽ requireret, quo caſu poſsit per unũ diẽ, vel duos abeſſe
a dcã ciuitate. Et dicto D.Vicario damus merũ,& miſtũ imperiũ,& oĩmodã iu
riſdictionẽ in oĩbus,& ſingulis caſibus ciuilibus,& miſtis, exceptis tñ illis, quos
prohibitũ eſt cognoſcere ex forma noſtrorũ ſtat. D.Prætori Mut. quia in illis ẽt
caſibus D.Vicarius nullã habeat iuriſdictionẽ,& quicquid in contrariũ factũ
extiterit nullũ,& inane ſit ipſo iure. Declaramus tñ quod, ſi contigerit D.Præ
tori abeſſe a ciuitate,& diſtrictu Mut. uel aliter impediri ægritudine, vel alio
impedimẽto D.Vicarius ſit ipſo iure ſubrogatus,& loco D.Prætoris tam in ci
uilibus, vel miſtis cauſis, quã in criminalibus,& in illis eã habeat iuriſdictionẽ,
quã haẽt. D.Prætor, quãdiu ipſe Prætor ſteterit abñs, vel ſuũ officiũ exercere
nequiuerit vt ſupra. Volentes quod durãte ipſius abñtia, vel impedimẽto ipſe
Vicarius teneatur procedere in cauſis oĩbus ẽt inceptis, & pendentibus corã
D.Prætore ciuilibus, vel criminalibus,& eas decidere,& terminare, reintegra
ta tñ inſtãtia ad ferendã ſentẽtiã, ſi forte pñtatæ fuiſſent ſcripturæ corã D.Præ
tore. Et ex ſua iuriſdictione poſsit mulctare inobedientes iuxta tradita in ſta-
tuto ſub titulo. De mulctis,& in fine ſui officii ſtare habeat ad ſyndicatũ de ge
ſtis, neglectis,& omiſsis per eum,& prout in ſtatutis noſtris, habeat autem lo-
cum ſuum poſt. D.Iudicem appellationum ciuitatis Mutinæ.

¶ De Sa-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

¶ De Sacramento præſtando per D. Iudicem appellationum, & D. Vicarium & alios officiales. RVB. XIIII.

STatuimus, quod quilibet officialis ciuitatis Mut. de quorũ iuramẽtis præ
ſtãdis ſpecialiter non fuerit ꝓuiſũ in ſtatutis noſtris, teneatur tẽpore introi
tus iurare in manibus D.D. Conſeruatorũ recipiẽtiũ uice, & nomine Ser. D.N
& oĩum, quorũ intereſt, vel intererit ſecundũ formã infraſcriptã videlicet. Ego
Iudex talis iuro, & adiuro per Deũ ad ſancta Dei euãgelia manibus tactis ſcri
pturis me cogniturũ, & definiturũ bona fide, & ſine fraude oẽs cauſas, lites, &
controuerſias ſpectantes ad officiũ meũ ſecundũ ſtatuta & prouiſiones Com-
munis Mut. & eis deficientibus ſecundũ ius commune, & non ſecundũ ſtatu-
ta ciuitatis Ferrariæ, & me non accepturũ aliquod donũ, xeniũ, præmiũ; ſeu ali
quam quantitatẽ pecuniæ præter tñ eſculenta, & poculenta non tranſcendẽ
tiã ſoldos decẽ pro una uice tm̃ ab aliqua perſona clericali, uel laicali, commu
ni, collegio, uel uniuerſitate, quacũque ratione, vel cã: & me obſeruaturũ om
nia ſtatuta, & leges, ad quas tenebor uirtute officii mei, & me obſeruaturum
æqualitatẽ, & iuſtitiã, & non facturũ ulli iniuriã, vel contumeliã aliqua occa-
ſione, & defenſurũ pro poſſe meo ſtatũ, honorẽ, & ditionem Ser. domus, & fa
miliæ Eſtenſis, & me defenſurũ, & augumentaturũ iura Cõis Mut. nec me pro
palaturum arcana Ser. D. N. vel Cõis Mu. & quod ero contentus ſalario meo
& ſtabo ad ſyndicatum iuxta ſtatuta ciuitatis Mut.

¶ De officio D. Iudicis victualium, & eius ſalario. RVB. XV.

STatuimus & ordinamus quod Spectabilis. D. Iudex victualium, cuius ele-
ctio, & creatio ſpectat ad Ser. D.N. Ducem, antequã inchoet officiũ ſibi de
mandatũ, teneatur ſuas parẽtes literas exhibere Illu. D.D. Conſeruatoribus
ciuitatis Mut. de more congregatis, & eis lectis iurare in manibus D.D. Con-
ſeruatorũ ad ſacroſancta Euãgelia manibus tactis ſcripturis, quod ſine fraude
& dolo, & poſtpoſitis oĩ amore, timore, ſordibus, & humana gratia adimplebit
& exercebit officiũ ſibi decretũ, & in fine ſui officii ſtabit ad ſyndicatum iuxta
tradita in ſtatutis noſtris, ac parebit dictis. D.D. Syndicatoribus, atq; obſerua
bit omnia ſtatuta, prouiſiones ſpectantes, ſeu ſpectantia ad dictum officium
ſuum, nihil prætermittens, quod faciat ad honorem, & augumentũ Ser. D.D.
Marchionum Eſtenſium, & ad utilitatem Communis, & hominũ ciuitatis, &
dictrictus Mut. Qui dictus. D. Iudex habeat uirtute præſentis ſtatuti merum,
& miſtum imperiũ, & iuriſdictonem in ſpectantibus ad eius officium. Eius au
tem officium ſit ſingulis diebus una cum uno ex notariis, & nuntio ſuo facere
cercam ſolemnem, & inquiſitionẽ ſubtilem de omnibus contrafacientibus ſta
tutis, & ordinibus officii ſui, & maxime bona fide, & ſine fraude curare, ut Pi-
ſtores, Tabernarii, Munarii, Beccarii, Portitores, & oẽs alii artifices obſeruẽt,
& obſeruare debeant ſtatuta ad eorũ artes ſpectantia, & oĩ hebdomada ſaltẽ
bis ſine terrore debeat penſare panem, & cercabit ſimiliter in ſex menſibus ſe-
mel ad minus penſas, & ſtateras omnium rerum, & modulos fornaſariorũ, & ſi
non inueniet ferratos, & iuſtos ad modum ſignatũ in pariete cathedralis eccle
ſiæ, & ipſas menſuras rectas, condemnabit eos, & quemlibet eorũ ſecundũ for-
mã ſtatutorũ Cõis Mut. Item teneatur ſtateras, & bilances, pondera Becca-
rio-

riorum, & aliarum perſonarum vendentium ad pondus cercare, & ſi inueniet
pẽſas non rectas, & pondera non iuſta debeat eos condemnare, & alia omnia
facere, quæ ſpectabunt ad eius officium procedens ſemper ſecundum formã
ſtatutorum. Declarantes quod vbi ſtatuta aliquarum artium, vel collegiorum
eſſent contraria ſtatutis Communis Mut. volumus quod ſtatuta Communis
præualeant, & attendantur, etiam ſi ſtatuta artium, vel collegiorum prædicto
rum habeant clauſulam derogatoriam, vel aliter derogarent ſtatutis Commu
nis Mut. Et poſſit, & valeat D. Iudex intrare quaſcunque apothecas, magazi-
nos, cameras quoruncunque artificum, & videre merces, ſtateras, & pondera,
& non teneatur requirere Maſſarios, vel Maſſarium aliquem alicuius artis.
Procedat aũt Iudex in ſpectantibus ad eius officium ſummariẽ, & de plano, ſi-
ne ſtrepitu, & figura iudicii, ſola facti veritate inſpecta, ſeruata tamen inſtan-
tia, & modo procedendi, vt in ſtatuto ſub titulo. De ordine procedendi, in li-
bro victualiũ, & habeat ſalariũ a Camera Ducali prout hactenus eſt ſeruatũ.

¶ De officio Iudicis quindecim librarum, ſeu ad minora. RVB. XVI

CVpimus cauſas ciuiles non excedentes ſummam, vel valorem, ſeu æſti- Iuriſdictio Iudi-
mationem lib. xv. in longum non protrahi, ſed faciliorem, ac breuiorem cis ad minora
exitũ hẽre, quam hactenus habuerint, quod recta ratione euenire putauimus, prorogata fuit
ſi cauſas ipſas ciuiles, quibus per quam maxime. D. Poteſtas premitur, atque prout in libro
plurimum redditur grauatus, diuiſerimus, & earum cognitionem terminatio Reformationum
nemque ad aliud tribunal dederimus. Propterea diſponimus, & ordinamus, a Car. 14
quod omnes cauſæ ciuiles vſque ad ſummam, & quantitatem lib. xv. incluſiue
ſpectent, & pertineant ad cognitionem, & deciſionem. D. Iudicis appellati ad
minora, quem iudicem conſtituimus ordinarium in cauſis prædictis, eximen
tes in totum eas cauſas, & earum cognitionem ab ipſo. Do. Prætore, & ab om-
nibus aliis officialibus ciuitatis Mut. ita quod nullus alius etiam Gubernator
non poſſit ſe intromittere. Volumus aũt quod omnes Doctores Collegii Domi
norum Aduocatorum ciuitatis Mutin. imbuxullẽtur per. D. D. Conſeruatores
in capſula ad id deputata, quæ remaneat penes. DD. Conſeruatores, & ſingulo
quoque ſemeſtri videlicet in fine Decembris, & in fine Iunii vnus eximbuxulla
tis extrahatur ꝑ D.D. Conſeruatores. Qui extractus ſi abſẽs fuerit reponatur
in buxulla, quouſque aliqui ex imbuxullatis præſentes fuerint, omnibus aũt
qui in buxulla forent abñtibus, noua fiat imbuxullatio de omnibus. Mandan-
tes quod ipſe Doct. ſic extractus iurare deãt in manibus. D.D. Conſer. ſe æqua
lance iuſtitiã adminiſtraturum, ac ſeruaturũ ſtatuta, & prouiſiones Communis
Mut. & non recepturum aliquid etiam minimum occaſione officii ſui vltra ſa
larium ſuum. Teneatur etiam D. Iudex ſingulis diebus, & horis congruis, & iu-
ridicis adeſſe in palatio Communis ad ſedendũ, & ius reddendum, nec poſſit
ſeruire per ſubſtitutum, niſi ſubſiſtente impedimẽto infirmitatis, uel abſentiæ
reip. cauſa, ſub pœna lib. xv. applicãda pro dimidia Cameræ Ducali, & pro alia
dimidia Communi. Quibus impedimentis, vel aliquo ſubſiſtente non poſſit
ſub eadem pœna ſubſiſtuere loco ſui niſi alium ex imbuxullatis. Et in fine ſui
officii poſſit, & debeat ſyndicari per Iudicem nouiter extractũ de commiſſis ꝑ
eum dolo, vel barataria tantum, & non de alia aliqua re. Nec poſſit coram
iudice

iudice comparere, nec admitti aliquis procurator, nec etiam notarius niſi pro minore vſque ad annum.xviii.aut muliere aut infirmo aut abſẽte a ciuitate,& diſtrictu Mutinæ,& niſi aduerſarius eſſe procurator, aduocatus, vel notarius, quibus caſibus poſſint procuratores,& notarii intercedere. Et quilibet notarius iuris poſsit eſſe notarius de medio,& eſſe rogatus de actis celebrandis, & faciendis ad prædictum tribunal,& poſsit etiã Iudex recuſari ſuſpectus, ſi fuerit allegata legittima cauſa,& probata intra tres dies vtiles aliter quam per iuramentum coram Syndico generali doctore, qui illico terminare teneatur dictam cauſam ſuſpitionis intra alios tres dies vtiles. Qua approbata D. Prætor de cauſa cognoſcat,& iudicet ſimili modo,& forma, quibus iudicaſſet ipſe. D. Iudex ad minora, ſi vero cauſa non fuerit probata, Iudex procedat ad vlteriora,& non poſsit amplius recuſari,& a ſententiis, vel a præcepto latis, ſeu facto in cauſis ſiue lib.triũ, ſiue octo, ſeu quindecim ut infra, nec ab interlocutoriis ſuper incidentibus, vel emergentibus in eiſdẽ nullatenus poſsit appellari, ſupplicari, recurſus haberi, de nullitate dici etiã per uiã exceptionis, vel reſtitutio peti etiã ex capite minoris ætatis, vel officium Iudicis, vel aliquod remedium intentari, licet ipſa nullitas, vel iniquitas eſſet euidens, ſeu notoria, vel conſtaret euidenter ex actis, ſolũ.n. parti reſeruamus remedium, vt tempore ſyndicatus poſsit impetere iudicem,& contra eum procedere. Salarium aũt dicti D. Iudicis ſit librarum quinque ſingulo quoq; menſe, quod conſequatur ab Illu: Communitate Mut.& ſic ponatur in bulletta ordinaria, vltra aũt dictũ ſalariũ non poſsit aliquid habere, vel ſub nomine ſportularum, vel alio quoquo modo, vel colore, nec pro examine teſtiũ, nec pro bullatura de grauãdo ſub pœna ipſi.D.Iudici lib.xv.& amiſsionis ſui ſalarii,& quod in perpetuum non poſſit admitti, vel extrahi ad dictum officium. Notarius aũt de medio non poſsit percipere pro rogatu actorum,& teſtiũ vltra x.ſoldos pro qualibet parte. Declarantes ẽt quod in conſequendis dictis x.ſoldis ab vtraque parte, volumus taxam mercedum notariorum dimidiari debere in computando vſque ad dictos ſoldos decem.

¶ De inſtantia,& modo procedendi coram Iudice ad minora. RVB. XVII.

Vide preallegatã Reformationem. a Car. 14

STatuimus,& ordinamus quod in litibus,& quæſtionibus vere, vel veriſimiliter non excedentibus ſummã, valorem, ſeu æſtimationem rei, vel facti librarum trium incluſiue Iudex ad minora habeat liberum, & merum arbitrium in citando, procedendo, cognoſcendo,& decidendo ſola facti veritate inſpecta ſine ſcriptis,& per iuramentum ab eo deferendum petenti, vel conuento, prout.D.Iudici placuerit, deficientibus tamen hinc inde probationibus. In cauſis vero, vel litibus vere, vel veriſimiliter excedentibus ſummã, vel æſtimationem librarum trium vſque ad quantitatem librarum octo incluſiue, ſimiliter habeat merum arbitrium in citando, cognoſcendo, & decidendo in ſcriptis, vel ſine ſcriptis ſola facti veritate inſpecta, in decidendo tñ requirimus ſemiplenam probationem cum iuramento deferendo a Iudice illi, qui ſemiplene probauerit. Semiplenam autem probationem diſponimus etiam fieri per libros mercatorum, ſeu artificum in rebus pertinentibus ad mercationem, ſiue artificium ſuum, vt ſic eis credatur ad quantitatem lib. quinque incluſiue

tamen,

tantum, ſiue ſit vna poſta, ſiue ſint plures ẽt maiorẽ ſũmã lib.quinq; excedẽtes; vt ſic dũtaxat credatur vſq; ad dictã qtitatẽ lib.octo,& non vltra, ſiue ex eadẽ cauſa, ſiue ex diuerſis cauſis, ſiue eodẽ tẽpore, ſiue diuerſis tẽporibus debitũ, vel debita contracta ſint, cũ iuramẽto ipſius mercatoris bonæ conditionis,& famæ, qui ſcripſit, vel ſcribere fecerit, vel ſocii, vel inſtitoris bonæ vitæ, & prout iudici videbitur. Et hoc ſi tales libri ſint in principio ſui bene, & congrue intitulati, vt mos eſt bonorum,& proborũ mercatorũ,& etiã ſi poſtæ, per quas intẽdũt probare contineant expreſſe annũ, menſem diẽ,& perſonam dare debentẽ, & cauſam,& non appareant in aliquo vitiatæ, ſed omni careãt ſuſpitione. Poſſint ẽt dictæ lites,& cauſæ, & ceteræ aliæ cuiuſcũq; ſummæ dirimi per iuramẽtum a parte parti ſpontanee delatũ, vel relatũ ſecundũ,& pro vt iura permittunt. In cauſis aũt litibus,& quæſtionibus vere, vel veriſimiliter excedẽtibus ſummã, vel æſtimationẽ lib.octo uſq; ad quindecim libras incluſiue abſq; alia petitione in ſcriptis oblata, redacta tñ in ſcriptis per notariũ penes acta, continente quidẽ ſummam, vel æſtimationẽ,& cãm petitionis, reus ad inſtantiam actoris citetur per aliquẽ ex nuntiis Communis Mut. ſemel inuentus perſonaliter,& bis non inuentus perſonaliter cũ termino competenti ad veniendũ, & reſpondendũ de iure,& non veniens aut non reſpondẽs legitimo tẽpore expectatus pigneretur per nuntiũ, ut ſic tædio affectus veniat reſponſurus, ac deponantur pignora nec reſtituantur niſi refectis expenſis contumaciæ. Et ſi pignoratus perſeuerauerit in contumacia damus facultatẽ actori petendi a Iudice, vt pronuntiet ad vlteriora procedendũ in cã, quod Iudex facere teneatur parte tñ ad hoc citata eaq; pronũtiatione facta lis habeatur pro conteſtata,& immediate ſtatutus ſit,& eſſe intelligatur vtriq; parti terminus.xv.dierum ad oĩa quæ infra dicentur,& per oĩa procedatur vt infra, quando reus comparuit, excipit, vel negat,& in hoc caſu contumaciæ in decidendo ſufficere volumus contra dictũ contumacẽ ob eius cõtumaciã ſemiplenã probationẽ vſq; ad dictã quantitatẽ lib.xv.& non vltra cũ iuramẽto vt ſupra diximus in quæſtionibus non excedentibus quantitatẽ vel æſtimationẽ lib.octo. Reo aũt comparente, & confitente fiat ei præceptũ de ſoluendo, vel faciendo id, quod confeſſus eſt in totũ, vel in partẽ ad illum terminum qui D Iudici videbitur, inſpectis facultatibus, vel conditionibus perſonarum, & aliis, quæ in talibus conſideranda veniunt. Et eo vero comparente,& excipiente, vel negante ipſo iure immediate ſtatutus ſit,& eſſe intelligatur utriq; parti terminus.xv.dierũ continuorũ ad probandũ,& probatũ habendum, quo finito oĩa ipſo iure intelligantur eſſe publicata,& ſtatutus eſſe intelligatur vtriq; parti terminus quinq; dierũ cõtinuorũ ad opponendum quicquid velint. Quo elapſo Iudex intra octo dies continuos altera parte inſtante per ſuam ſententiã cauſam ipſam terminare teneatur. Et ſi in huiuſmodi terminatione requiſitus negligens fuerit, incidat in pœnã ipſo iure lib.trium parti inſtanti applicandã, quas illico ſoluere teneatur,& nihilominus ẽt ſñtiã proferre teneatur ſub pœna amiſsionis officii. Diſponentes quod in ſupradictis oĩbus caſibus Iudex poſſit oẽs,& ſingulos terminos,& dilationes abbreuiare, dilatare, ac moderare arbitrio ſuo & prout opportunũ,& neceſſariũ ſibi videbitur. Declarãtes attẽdẽdũ eſſe id, quod petitur

B prin-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

principaliter ratione ſortis,non aũt expenſarũ,& ſi quis in fraudẽ pñtium con-
ſtitutionũ partẽ vnius debiti fuerit proſecutus, ꝓcedat petitio ſuper eo quod
fuit petitũ,licet debitum eſſet maius,pars vero non petita ipſo facto ſoluta in-
telligatur ita,quod amplius peti non poſsit.Declarantes ẽt quod ſi vnus habue
rit ex diuerſis cãſis plura credita cõtra aliquẽ,q̃ ſingula credita ꝑ ſe,nõ coacer-
uata non excedãt ſummã lib.xv.poſsit,& valeat conuenire debitorẽ ſuũ ꝓ ſingu
la poſta corã prædicto D.Iudice non conſiderata aliqua coaceruatione.

¶De officio militis D.Prætoris Mut. RVB. XVIII.

MIles D.Prætoris ciuitatis Mut.ſermone materno detto il Cauallier del Po-
deſta conducatur per ipſum D.Prætorem, qui ſit annorũ ſaltem xxx , &
de loco diſtanti per xx. milliaria ſaltem a ciuitate Mut. & pro ſuo ſalario ha-
beat omne id, quod ipſe exiget,& habebit a carceratis in camera alba palatii
Communis Mut.iuxta taxas,& prouiſiones dictæ ciuitatis,& in eo, quod per-
cipiet ex redditu dictorũ carcerũ D.Prætor nullã partẽ habeat,& minus poſsit
aliquid habere,vel recipere a dicto Milite occaſione prædicta, non obſtãte ali
qua conſuetudine ſeu corruptela,& ſi Poteſtas quicq̃ perceperit,vel habuerit
occaſione prædicta cadat in pœnã lib.L.applicã.pro dimidio Cameræ Ducali
& pro alio dimidio Cõi Mut.& nihilominus poſsit,& debeat ſyndicari, hẽat ẽt
alias mercedes,& ſalaria iuxta formã noſtrorũ ſtatutorũ, & ea omnia ſuccedãt
loco ſalarii ſui.Declarantes quod nulla executio corporalis,vel tenuta, vel pi
gnoratio,vł executio realis poſsit,vel valeat ex parte D.Prætoris fieri,niſi cũ in
teruentu dicti militis,vel eius Locũtenentis,& ipſe teneat facere allegatas exe
cutiones cũ ſuis biruariis,& ẽt cũ biruariis D.Capitanei Plateæ, ſi ſibi videbi-
tur,moderate tñ,& niſi dictus miles,vel eius Locũtenẽs interuenerit non vale-
at captura ꝑſonalis vł rei pignoratio,tenuta,uł ſequeſtratio ipſo iure. Tenea-
tur ẽt dictus miles inculpatos ligare ad funem, quando dabitur tortura iuſſu
officialiũ Cõis Mut.& ẽt teneatur bene,& diligenter cuſtodire carceres dictæ
cameræ albæ,& præſtare teneatur fideiuſſorẽ D.Prætori de bene, legaliter , &
ſine fraude exercẽdo officiũ ſuũ de libris cẽtũ monetæ currentis in Mutina.

¶De Sacramento Militis D.Poteſtatis. RVB. XIX.

IVret Miles Poteſtatis ad ſancta Dei euangelia quod bona fide, & ſine frau-
de dabit bonum conſiliũ,& auxilium D.Poteſtati , ut ſuum Sacramentum
obſeruet,& attendat,& credentias ipſius Poteſtatis,& Communis Mut.per pe
tuo tenebit,& nemini pandet.Et ſi aliquid ſibi commiſſum fuerit per Poteſta-
tem,vel per Commune Mut.ut faciat,illud recte,& fideliter faciet,prout me
lius,& utilius crediderit faciendũ ad utilitatẽ D.Poteſtatis,& Cõis Mut.& ni-
hil accipiet pro ſe,vel pro alio ab aliqua perſona, vel vniuerſitate, occaſione
ſui officii,nec aliqua alia occaſione.Et in omnibus negotiis,quæ ante eũ erunt
pro ſuo officio æqualitatẽ,& iuſtitiã ſeruabit in cognoſcendo , & terminando,
quæ ad ſuum officiũ ſpectabunt,vel ſibi fuerint commiſſa,& ea omnia , & ſin-
gula,quæ in ſtatutis Communis Mut.continentur,obſeruabit , & attendet ad
maiorem utilitatem.D.Marchionis,Communis,& Populi Mut. Et ſi aliquod
aliud generaliter , vel ſpecialiter iurare deberet per hoc ſacramentum iuraſſe
intelligatur.

De

¶De officio Capitanei Plateæ. RVB. XX:

CApitaneus Plateæ ciuitatis Mutinæ teneatur tempore nocturno ſcilicet
cũ dimidia familiæ ſuæ vſque ad mediã noctẽ,& altera parte a media no-
cte vſque ad ſonũ campanæ diei, quæ ſonat in mane,diligentẽ curã,cuſtodiã,
& inquſitionẽ facere per ciuitatẽ Mut.de maleficiis,& ne fiãt maleficia,& oẽs
delinquere depræhenſos,ſiue in actu delinquendi,ſiue delinquere volendi,&
ſine lumine inuentos ducere ad D.Prætorẽ Mut.& ipſi referre fideliter actũ,
in quo talẽ,vel tales reperierint.Et ſimiliter quolibet die ſaltẽ ſemel cũ tota fa
milia miniſtrorum in aliis non occupatorũ inquirere per ciuitatẽ maleficos,
& bannitos,ac portantes arma, & ipſos repertos pñtare D. Prætori vt ſupra.
Volumus tñ quod ſi quẽ reperierit tempore nocturno, vel ſtantẽ in triuio, vel
alibi,qui ipſis militibus videretur honeſta perſona , & bonus ciuis non ducat
ipſum,ſi promiſerit ſeſe præſentare mane ſequenti ipſi D.Prætori.Et ſimililer
ſi reperierit aliquẽ portantẽ arma,niſi alia ſuſpicio adſit , ipſum non ducat ad
Prætorem,ſi fideiuſſorẽ præſtiterit de ſoluendo pœnã,qua veniret condemnã-
dus,& de ſe ẽt præſentando. Teneatur ẽt dictus Capitaneus inquirere , vel in-
quiri facere per comitatũ Mut.ſaltem ſemel in menſe de bannitis, & portanti
bus arma,& repertos pñtare vt ſupra.Quibus inquirentibus dari volumus , &
mandamus poſsibile auxiliũ requiſitũ, ſiue perſonas requiſitas per Maſſarium
loci,ſiue Præſidentẽ in loco cuiuſuis conditionis, & ſtatus exiſtat , ſub pœna
non danti ut ſupra ad requiſitionem impoſita lib.C.monetæ Mut. pro qua exi
gi poſsit,& teneri quilibet ſubiectus tali Præſidenti,qui auxilium , vel perſo-
nas dare negauerit,ſi talis Præſidens eſſet de numero Potentum,vel ad inſtan-
tiam Potentis præſideret.Et teneatur Prætor Mut.talem requiſitum a militi-
bus,ſiue a Capitaneo,qui ſubſidium denegauerit requiſitum,ſiue non præſtite
rit vt ſupra,facta ſibi relatione per dictos milites, ſiue per Capitaneum , ſiue
per vnũ ex notariis maleficiorum,vel per nuntiũ Communis Mut. quos ſẽper
ſecum ducere teneantur,& debeant ſub pœna lib.x.Monetæ Mut.tam de die
q̃ de nocte,& tã in ciuitate,quã extra condemnare ad dictã pœnã C.lib. mone
tæ Mut.ſub pœna lib.CCC.ipſi Poteſtati impoſita ſi prædicta non adimpleue
rit. Teneatur inſuper ipſe Capitaneus oĩa alia facere,& adimplere quæ ſibi in
cumbunt ex forma noſtrorũ ſtatutorũ,ad quæ oĩa,& ſingula obſeruari facien-
da per dcõs Capitaneũ,& milites teneatur Prætor ſub pœna lib. xxv monetæ
Mut.pro qualibet uice,qua neglexerit prædcã obſeruari facere ſine iuſta cau-
ſa,ab ipſo per Syndicatores irremiſsibiliter auferenda. Et hoc ſtatutũ ,ipſe Præ
tor ſemel ſaltem ſingulis annis in die ſabbati publicare faciat ad ſuggetũ , ſiue
ad arrengheriam ut tranſeat ad omnium notitiam.

¶De officio Syndici Palatii iuris Communis Mutinæ.
RVB. XXI.

TEneatur Syndicus palatii curã habere ne in maleficiis,& damnis datis com
mittatur fraus,& dolus,& ne delicta remaneant impunita, & puniat nota-
rios male, & inhoneſte viuentes, prouideatq; ne ab aliquo ipſorũ fiãt extorſio
nes,& baratariæ aliquæ,ſignet,& ſubſcribat oẽs licentias,& grauamina facta,
& conceſſa per quoſcunq; officiales Mut.ad grauandum, & pignerãdũ omnes

&

& quaſcunq; perſonas ſiue in ciuitate, ſiue in diſtrictu Mut. nec aliqua licentia
poſsit executioni mandari niſi ſit ab ipſo Syndico ſubſcripta, aliter habeatur
pro non facta, & oīa exinde ſecuta ſint nulla, & abſq; expēſis grauatis ipſis reſti-
tuātur pignora ablata. & prædicta non habeāt locū in licentiis, ſiue grauami-
nibus conceſsis contra perſonas ſuſpectas in quibus non requiritur huiuſmodi
ſubſcriptio. Et debeat intereſſe examini condemnationum criminalium faciē
darū per quoſcunq; officiales ciuitatis Mut. & adeſſe in maiori, & generali con
ſilio quando fuerint publicandæ condemnationes. Et dictus Syndicus ſit ſupe
rior, & Iudex oīum præconū & nuntiorū; & executorū ciuitatis Mut. & diſtri-
ctus: & audiat querimonias factas contra prædictos, & eos puniat prout ſibi
æquū viſum fuerit, & deputare teneatur horas congruas reddendo iuri ipſis
iuſdicentibus & condemnare teneatur oēs iuſdicentes negligentes in compa-
rendo, & ſedendo ad tribunalia ſua per competens tēporis ſpatiū prout iuſtū
viſum fuerit. & teneatur ſimiliter punire notarios in ſoldis x. pro qualibet vi-
ce, qua negligentes fuerint ad comparendū ad tribunalia ſua iuris & taxet oīa
& quæcunq; ſalaria Iudicum, mercedes notariorū, & cuſtodū carcerū tā cōita-
tis quā arcis, & caſtelli, & nuntiorū, & capitanei plateæ, & eius familiæ, & alio-
rum quorūcunque executorū ciuitatis, & diſtrictus Mut. & tā in criminalibus
quā in ciuilibus executionibus taxando ēt numerū ipſorū executorū iuxta for-
mā ſtat. & curet ne pignora remaneant penes dictos executores, ſed conſignen
tur ſtatim Maſſarolo Cōitatis Mutinæ, & vltra taxationem ab eo factam non
poſsit peti, nec grauari quiſpiam ſub pœna amiſsionis eius, quod de iure ipſis
officialibus, vel executoribus deberetur. & lib. x. Mut. a contrafaciente pro
qualibet vice irremiſsibiliter auferenda. Debeat ēt ipſe Syndicus diligenter da
re operā ut ſtatuta, & prouiſiones Mut. per officiales obſeruentur, & omnia fa
cere, & exercere poſsit ipſe Syndicus quæ ex forma ſtatutorum ad eius officiū
pertinent. Et habeat dictus Syndicus ſingulo ſemeſtri ab æſtimo rurali diſtri-
ctus Mut. libras xxiiii. Mutinæ pro ſuo ſalario.

¶ De electione, & officio Iudicū, ſeu Aduocatorū Cōis Mut. RVB. XXII.

STatuimus quod omnes doctores deſcripti in matricula Collegii DD. Iuriſta
rum ciuitatis Mut. viuentes ponantur per breuia in una buxulla ad id de-
putata, quæ ſtare habeat penes notarium dicti collegii, & quolibet ſemeſtri ui
delicet in fine Decembris, & in fine Iunii cuiuſlibet anni extrahantur per Prio
rem Collegii quatuor breuia ex vrna prædicta, & illi quorū nomina fuerint ex
tracta, ſint Aduocati Communis Mut. pro illo ſemeſtri, & de ipſorū extractio-
ne fiat publicū inſtrumētū per notariū Collegii, & ſi aliquis abſens lōga uериſimi
liter abſentia extractus fuerit de vrna, aliud breue extrahatur, & abſens extractus in
vrna reponatur. Qui Iudices Aduocatorum extracti vt ſupra teneantur, & de-
beāt iurare in manibus dicti Prioris ſe bene, iuſte, ſine dolo, vel fraude, & abſq;
receptione, vel promiſsione alicuius quantitatis pecuniæ, vel rei eorum officiū
& ſtatuta, ac prouiſiones Communis Mut. obſeruare, & vbi defecerint, ius Cō-
mune, & non ſtatuta ciuitatis Ferrariæ ſeruaturos. Et ipſi Iudices habeant om
nimodā iuriſdictionē circa infraſcripta, poſsint tutores & curatores dare pu
pillis, adultis, mentecaptis, furioſis, prodigis, mutis, & ſurdis, & aliis quibus de
iure

iure cōi prouidendū eſt de aliquo defenſore, & decreta interponere vt in con-
tractibus mulierū iuxta tradita in ſtatuto ſub titulo. De indemnitatibus mulie
rū. nec non inuētariis, ſeu celebrationi inuētariorū, quæ fieri contigerit, & alia
oīa, quæ ſunt volūtariæ iuriſdictionis exercere in qualibet parte ciuitatis, & di
ſtrictus, & omnia alia facere, quæ ſibi concedūtur ex forma noſtrorū ſtatutorū.
Volētes quod alii officiales ordinarii, vel extraordinarii, ſeu delegati non con-
currāt cū prædictis DD. Aduocatis, ſed iuriſdictio dictorū DD. Aduocatorum
veniat priuatiue, & non cumulatiue ad iuriſdictionē aliorū officialiū, & pro
authoritatibus, & decretis dicti Aduocati poſsint accipere ſoldos ſeptē mone
tæ Mutinæ in palatio publico, vel in priuatis eorū domibus, ſi autē alibi decre
tum interpoſuerint intra ciuitatē Mut. habeāt ſoldos x. In diſtrictu autē poſsit
conſequi ſol. xx. intra octo milliaria, vltra autē poſsit habere ſol. xl. & expenſas
niſi oportuerit pernoctare, quo caſu duplicetur ſalariū. Declarantes in prædi
ctis quod ſi opus fuerit pluribus authoritatibus, quæ ſint conſecutiuæ, & con-
nexæ adinuicē ad validitatem actus habeantur pro vna, ſi vero fuerint ſepa-
ratæ, & non connexæ, & non conſecutiuæ in eodem actu, vel ſi plures perſonæ
fuerint authorandæ pro pluribus habeātur quoad ſolutionē prædictā. Et te-
neātur ipſi Iudices ſingulis diebus, & horis iuridicis ad ſua officia ſedere, & pe
tētibus iuſtitiā adminiſtrare tā circa taxationē dotiū mulierū, quā circa alia a ſta
tutis diſpoſita, & habeant ſalariū ſecundū taxationē poſitam aliis officialibus
ſportulas habere debentibus ſub pœna decē ſoldorū dicto Collegio applican.
pro qualibet vice, qua fuerit contrafactum, niſi iuſta cauſa interuenerit, & ſi
quid criminoſum fecerit ipſo iure dicto officio priuatus eſſe intelligatur.

¶ De Syndico ad cauſas Illuſtris Cōitatis Mutinæ. RVB. XXIII.

STatuimus quod oēs Cauſidici de collegio D D. Cauſidicorū ciuitatis Mut.
qui ſint maiores ſaltem annis xxxv. deſcribantur in breuibus cum ſuis nomi
nibus, & cognominibus & mittantur ipſa breuia in capſulā, vel vrnam ad id
deputatā & calendis Ianuarii ſingulis annis vnū ex breuibus prædictis extraha
tur & deſcriptus in illo debeat eſſe Cauſidicus, vel Syndicus Illuſtris Com-
munitatis, & patrocinium ſuum præſtare teneatur ipſi Illu. Communitati in
oībus cauſis, & quæſtionibus ſuis actiue, & paſsiue duret illius officiū p annū
cōtinuū immediate ſecuturū, & habeat p ſalario annuo lib. xxv. videlicet ſingu
lis menſibus ratam. Et immiſsio, vel imbuxullatio prædicta fiat per Illuſtres
DD. Conſeruatores exiſtentes tempore, quo immiſsionem fieri contigerit.

¶ Qualiter procedatur in cauſis Illuſtris Communitatis. RVB. XXIIII.

STatuimus quod oēs, & ſinguli officiales in ciuitate Mut. ſub vinculo iura-
menti teneantur oīo procedere in cauſis motis, ſeu mouendis qualitercunq;
& quomodocunq; noīe prædictæ Communitatis contra quoſcunq;, & ēt vni-
uerſitatē, vel collegiū, minorē, vel potentē ſummarie, de plano, ſine ſtrepitu, &
figura iudicii, & ſola facti veritate inſpecta. Et ſimili priuilegio dcās cauſas, ſeu
quæſtiones decidere, & ſniās ad eius fauorē exequi, & executioni demandare
non obſtante aliquo ſtatuto, ſeu prouiſione alio modo diſponente. Volentes
quod ſi ipſa Cōitas mouerit aliquā litē, quæſtionē cauſā vel controuerſiam ali
cui, vel contra ipſam Cōitatē mota fuerit lis, vel controuerſia aliqua, & i cā ſeu

cau-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

cauſis ipſis ſuccubuerit,non poſsit aliquo modo in expēſis cōdemnari, & ſi fue
rit condemnata , talis condemnatio non valeat ipſo iure, & idem ſi inſtantia
ipſa ipſi communitati laberetur.

¶ De electione Præſidētiū Memorialū M.& de pſonarū qualitate.RVB.XXV.

PRouiſum,& ordinatum eſt quod ad memorialia Cōis Mut.eligātur, & de-
putentur per DD.Conſeruatores Communis,& Maſſarios Collegii DD.
Notariorū ciuitatis Mut.duo boni,legales,& ſufficientes,ac experti Notarii,
ciues Mut.bonæq; opinionis,& famæ,qui ſint ad minus ætatis annorū xxxx.qui
præſideant memorialibus prædictis,& faciant,& adimpleant quæ per Præſi-
dentes memorialium prædictorū fieri,& adimpleri ordinatum eſt in ſtatutis,
& puiſionibus dictorū memorialiū. Cuius Præſidentis officiū duretq;, & dura-
re debeat p tres annos cōtinuos,& ab inde ſupra ad beneplacitū dictorū DD.
Conſer.& Maſſariorū prædictorū,intelligēdo quod dicti Maſſarii non habeāt
tantā vocē quātā Conſeruatores,ſed inſimul DD.Conſeruatorū, & Maſſariorū
fiat ballottatio,& valeat,& obtineat quod factum fuerit per duas partes DD.
Conſeruatorū,& Maſſariorum,qui inſimul præſentes fuerint.

¶ De electione,& officio Præſidentium Montis Pietatis. RVB. XXVI.

PRæſint Monti pietatis Religioſi quatuor.Primus eligendus per Capitulum
Eccleſiæ Cathedralis . Secundus per Abbatem monaſterii Sancti Petri or-
dinis Sancti Benedicti . Tertius per Priorem ſancti Dominici . Quartus per
Guardianum Sanctæ Ceciliæ ordinis minorum de obſeruantia, & vbi aliquis
præeſſe dcō monti,aut eligere recuſauerit,ſeu neglexerit , aliorum præſiden-
tia, & electio volentium ſufficiat, duretq; electorū ut ſupra officium quoad
vixerint,& in ciuitate permanſerint.Item ciues nouem ciuitatis Mut.laici bo
næ famæ,conditionis,& opinionis,ex quibus tres ſint Doctores iuris,aut medi
cinæ vnus, tres ex nobilibus ciuibus dictæ ciuitatis ēt in dignitate poſitis, ſi ha
beri poterunt,& non mercaturā exercentes.Itē,& tres mercatores.Quorū om
nium officium duret per annum , & in fine anni ſex ex dictis nouē ab officio
vacent , ita vt tres ſinguli tm̄ ex conditionatis prædcis in officio perſeuerent
in fine ſecundi anni,& tunc oīo abſq; ſorte vacent ab officio prædicto.Sed reli
qui tres remouendi ſorte deponantur,vel alii tres confirmentur ſorte ut infra,
loco quorum eligantur ſex alii eiuſdem conditionis forma,& modo infradicē-
do,alii autē officiales tredecim Præſidentes Montis Pietatis nuncupentur,ſu-
per quorum humeris,& cōſcientia totum onus montis prædcī incumbat,ipſi-
us videlicet ordinandi,viriliter gubernandi,manutenendi,ampliandi,contra
quoſcūq; defenſandi,& ad oē illud, quod ad ipſum montē attinet, & utile ſit
puidendi,ita vt in facultate illorū ſit oīa,& ſingula ad vnguē in infraſcriptis ca
pitulis contenta obſeruari facere,& ēt moderari ea,& interpretari,& limitare
& diſtinguere,& modificare pro tēporis exigentia,& prout magis ad honorem
Dei,& populi vtilitatē ipſis expedire,& vtile eſſe videbitur . Eligantur autē in
fine anni per Præſidentes laicos alii Præſidentes noui anni ſequentis, & ſic ſuc
ceſsiue fiat quolibet anno,& primo vt dictum eſt deponantur tresq;, vel confir-
mentur alii tres de veteribus, & ſex noui eligantur de conditionibus, & quali
tatibus prædictis per viam confidentium dādo in ſcriptis clauſis repetitis vici-
bus,

bus,ſi opus fuerit,vt conueniant per quemlibet,eorum nouem noīa eligendo
rū in manibus ſupraſcriptorū religioſorū,& ſub ſigillo confeſsionis.Qui religio
ſi dcā noīa in ſecreto,& confeſsione,& ſub ſua conſcientia hēre debeāt, & ex il
lis eligere,& capere,& publicare illos tres veteres,& illos ſex nouos, qui a ma-
iori parte ipſorum nouē erunt noīati,& electi,capiēdo de qualitatibus, & con
ditionibus ſupraſcriptis,vt tres ſint Doctores,tres nobiles, videlicet artē non
exercentes,& tres mercatores,& ſi inter eos aliqua diſcordia remaneret de pa
ritate uocum,inter ipſos religioſos præſidētes cauſæ cognitio ut infra adhibea
tur,& interponāt partes ad ſcrutiniū,& illi præferātur,quibus dicti religioſi de
derint vocē ſuā.Et qui nouē confirmati, & ſic electi pro Præſidētibus anni ſe-
quentis habeantur confirmatione tm̄ prius facta, & iuramēto ipſis præſtito de
officio ſuo fideliter exercendo per Illuſt.DD.Conſeruatores præſidētes reip.
Mut.Et teneantur prædicti Præſidētes prædcūm officium acceptare,& intra.
xv. dies ab aſſumpto officio ſuo prouidere de oībus officialibus ſuis pro mon-
tis gubernatione, cum reſignatione officii, & inſtrumentorum neceſſariorū
facienda illis nouis per officiales iam officio functos Qui ēt intra dictum tem
pus compellātur reddere rationem adminiſtrationis officii ſui Præſidentibus,
vel his,quos dicti præſidentes huic operi præpoſuerint . Et quæ electio ut ſu-
pra facienda Præſidentium laicorum fieri debeat ſingulo anno de menſe De-
cembris,ut officium tunc electorū incipere habeat in calendis Iannuarii anni
tunc proxime ſequentis.Et vacent à dicto officio Præſidentes veteres per an-
nos duos,& etiam tres,ſi fieri poſsit , vt ad officium præfatum non eligantur,
nec admittantur aliquo modo,ſed alii ciues eligantur ut ſupra.

¶ De Promiſsione,iuramento,& ſatisdatione Præſidentium
Memorialium. RVB. XXVII.

STatuimus quod Præſidentes Memorialiū electi vt in ſtatuto ſuperiori,pro-
mittāt ſolēniter,& ſub eius iuramēto ī manibus DD.Conſer. de bene, & le-
galiter ſibi commiſſum officiū gerēdo,exercendo & adminiſtrādo bona fide ,&
& ſine fraude,& quod nihil vltra ſalariū ſuū taxatū p ſtat. occaſione dcī officii
accipiet ēt a ſpōte dare volētib.Et de ſic faciēdo quilibet eorū præſtet bonā,&
idoneā fideiuſsionē dcīs DD.Conſer.vſque ad quātitatē lib.D.ſaltem.

¶ De Syndicatu Officialium ciuitatis Mutinæ. RVB. XXVIII.

STatuimus,& ordinamus quod oēs,& ſinguli officiales (excepto Gubernato
re)iuriſdictionē hēntes in ciuitate Mut.& eius diſtrictu,finitis eorū officiis
ſyndicentur,& ſyndicari debeāt ſecundū diſpoſitionē pn̄tis ſtatuti. Declaran-
tes quod ea,quæ dicētur de ſyndicatu D.Prætoris,& familiæ ſuæ ſeruentur,&
ſeruari debeāt in ſyndicatu ēt aliorū Officialiū dictæ ciuitatis,& ducatus , ſin-
gula ſuis ſingulis congrue referēdo.Finito itaq; officio D Prætoris,& nō ante,
modo aliquo,ratione uel cā,die immediate ſequēti teneatur ipſemet Præ.con
uocari facere DD.Conſer.ciuitatis Mut.& inſtare ipſis conuocatis,ut extrahi
deant Syndicatores ad ſyndicādū ipſum,& totā eius familiā.Et ipſi DD.Cōſer.
tunc nulla mora interpoſita debeant extrahi facere per nouum D Prætorē, &
eo abſn̄te per aliū ex vrnis ad id deputatis tres Syndicatores, vnū ex vrna DD.
Doctorū collegii, aliū ex vrna DD.Cauſidicorū,& Notariorū ciuitatis Mut.&
alium

alium ex vrna ciuiũ ſecundũ diſpoſita in ſtatuto ſub Rub. De electione Syndi
catorũ. Qui DD. Syndicatores extracti vt ſupra iurare debeãt in manibus DD.
Conſeruatorũ quod bene, & fideliter exercebunt dcũm officiũ, & ſolã iuſtitiã
præ oculis habebũt. & ſi dcĩ Syndicatores recuſarẽt, & nollẽt acceptare dcũm
officiũ, cogi, & compelli debeant ad illud acceptan. & exercendũ. Teneãtur
autẽ ipſi Syndicatores ea die, qua acceptauerint, vel immediate ſequenti for-
mare inquiſitionẽ gñalem contra ipſum D. Prætorem, & quẽlibet ſuũ iudicẽ,
vel de familia ſua de oĩbus commiſsis, omiſsis, & neglectis, contra, & præter for
mã iuris, vel ſtatutorũ Cõis Mut. tẽpore ſui regiminis. Qua gñali inquiſitione
formata, & eidẽ lecta per vnũ ex Cancellariis Illu. DD. Conſeruatorũ, ipſe D.
Prætor, & cæteri ſui iudices cũ iuramẽto ipſis, & cuilibet ipſorũ delato, & præ
ſtito, reſpondeat inquiſitioni clare, aperte, pure, & ſimpliciter, & nõ conditio-
naliter, pari modo, & immediate promittat de ſe præſẽtãdo ſingulis diebus, &
horis congruis durante dicto Syndicatu, & de iudicio ſiſti, & de ſoluendo oẽm
condemnationẽ de eo, vel aliquo ſuo iudice occaſione dictæ inquiſitionis gña-
lis, ac ẽt petitionũ & quærimoniarũ contra eos ꝓducẽdarũ. Et ſic pro prædcĩs
attẽdẽdis & obſeruandis teneatur ipſe Prætor, & alii ſupradcĩ præſtare idone
os fideiuſſores in ciuitate Mut. habitãtes, qui ſe principaliter, & in ſolidũ obli-
gẽt cũ præfato D. Prætore, & aliis de quibus ſupra. & vbi dcãm fideiuſsionem
nollẽt, vel non poſſent præſtare, ita ut ẽt iuratoria cautio nõ ſufficiat, tunc ipſe
D. Præt. & cæteri ſupradcĩ (excepto Gubernatore) nõ præſtãtes dcãm fideiuſ-
ſionẽ remaneãt, & remanere debeãt detẽti vſq; ad expeditionẽ Syndicatus præ
dcĩ. Quibus ſic expletis ipſi DD. Syndicatores ſtatim teneãtur publico edicto
ad ſuggeſtũ, ſiue ad arẽgheriã publicã notificare oĩbus, & ſingulis, quod inſtãti
die, & hora inchoatus fuit ſyndicatus præfati D. Prætoris, & aliorũ de ſua fami
lia. Et ſi quis habitãs ĩ ciuitate, vel diſtrictu Mut. voluerit agere, impetrare, vel
cõuenire ipsũ D. Prætorẽ, vel alios de ſua familia comparere debeat intra tres
dies cõtinuos & ſi habitauerit extra ciuitatẽ, vł diſtrictũ Mut. intra quinq; dies
continuos ad dãdũ, & porrigẽdũ corã ipſis DD. Syndi. intra dicta tempora reſ-
pectiue quaſcũq; petitiones ſeu quærimonias cõtra ipsũ D. Prætorẽ, vel aliquẽ
de ſua familia, alias, ſi in dcĩs terminis reſpectiue non comparuerit, & eiſdẽ tẽ
poribus petitiones, & quærimorias ſuas non ꝓduxerit, amplius non audiatur,
ꝓut audiri eũ non debere ſtatuimus. Nã ſi in dicto termino, ſeu terminis non
fuerit porrecta petitio, ſeu quærimonia contra ipsũ D. Prætorem, vel aliquẽ de
ſua familia, tũc non poſsint amplius ꝓduci, & ipſe D. Poteſtas, & dcã eius fa
milia abſolui debeat ab ipſis Syndicatorib. & ſic abſolutus poſsit, & valeat re
cedere libere, & abſq; aliquo impedimẽto a ciuitate diſtrictu, & ducatu Mut.
Si vero in dcĩs terminis reſpectiue porrectus fuerit libellus aliquis, ſeu quæri-
monia contra D. Prætorẽ, vel quẽpiã de ſua familia, elapſis dcĩs quinq; diebus
in ꝓclamate aſsignatis, ſtatutus ſit, & eſſe intelligatur terminus. x. dierũ conti
nuorũ tã ipſis Syndicãdis, q̃ his q libellos porrexerunt, ad ꝓbãdũ, & ꝓbatũ ha-
bendũ per oẽm modũ, genus, & ſpeciẽ ꝓbationis, & reprobationis, niſi difficul-
tas rerũ contingentiũ maiorẽ dilationẽ expoſceret, quo caſu dcũs terminus. x
dierũ vt ſupra ſtatutus, prorogari poſsit ad arbitriũ DD. Syndicatorũ, volentes

tamen

tamẽ quod in iſto termino x. dierũ poſsit ꝓduci vnus ordo poſitionũ tm̃ & non
vltra. Quo termino x. dierũ, & prorogationis, ſi fuerit prorogatus terminus, ela
pſo, tunc ipſo iure ſtatutus ſit terminus octo dierũ continuorũ ipſis DD. Syndi
catoribus ad ꝓferendã ſñtiã condemnatoriã, vel abſolutoriã ſecũdũ formã iu-
ris, & ſtatutorũ. Et DD. Syndici teneãtur in dicto Syndicatu diligenter inqui
rere de oĩbus, & ſingulis quæ imputabuntur Prætori, vel alicui de familia ſua
ꝓ veritate, & iuſtitia tm̃. Declarãtes quod ipſe D. Prætor, vel alius eius officia-
lis non poſsit modo aliquo ſyndicari ante finitũ officiũ cuiuslibet eorũ, & ſi ſyn
dicatus fuerit non valeat, nec teneat ipſo iure, ꝑinde ac ſi ſyndicatus non fuiſ-
ſet, & denuo ſyndicari debeat in fine officii. & ẽt teneatur ipſe D. Prætor oẽs, &
ſingulos de ſua familią pñtare Syndi. alias ꝓ ipſis teneatur, non obſtante, quod
fuerint durãte ipſius officio ſyndicati, & abſoluti, & quotieſcũq; ipſe D. Prætor
pñtauerit tẽpore ſyndicatus ſui aliquẽ de ſua familia ipſis Syndicatoribus, ita
vt talẽ pñtatũ poſsint facere detineri, ipſe D. Prætor ꝓ tali pñtato ãplius non
teneatur in aliquo, nec condemnari poſsit. Quẽ vt ſupra pñtatũ teneãtur Syn
dicatores in carcere Cõi Mut. vel alibi vbi tuto fieri poſsit, detineri facere, niſi
ipſe pñtatus idonee ſatisdederit Syndicatoribus ut ſupra, quod eorũ relinqui
mus arbitrio. Et ſi contra aliquẽ pñtatũ ꝑ ipsũ D. Prætorẽ porrecta fuerit ali-
qua petitio ut ſupra, & non contra ipsũ D. Pretorẽ, poſsit, & debeat ꝓcedi ad
abſolutionẽ ipſius D. Prætoris, non obſtante pendẽtia iuris contra pñtatum.
Et quia volumus quod oĩo prædcĩ oẽs officiales debeãt ſyndicari, ideo ſtatui-
mus, quod D. Prætor, & alii de ſua familia modo aliquo, ratione, vel ingenio
non poſsint petere abſolutionẽ, vel literas abſolutorias ſyndicatus ſui vel dila-
tionẽ ſyndicatus a conſilio priuato, vel publico ciuitatis Mut. vel a Sereniſs.
D. N. nec ꝑ aliquod ſtatut. vel decretũ factũ, vel faciẽdũ ĩ cõtrariũ ſtatuti & mi
nus aliqua pſona ꝓ dcĩs D. Prætore & aliquibus de ſua familia poſsit referre in
cõſiliũ & ſenatũ, quod D. Præt. & alii vt ſupra ſtare non dẽant ad ſyndicatũ per
dcã tẽpora, & quicquid ſcũm fuerit in contrariũ non valeat, nec teneat ipſo iu
re, quinimmo nouus Præt. teneat vinculo iuramẽti ꝓ viribus ſuis curare cũ effe
ctu, vt ipſe D. Præt. & oẽs alii de ſua familia ſtare debeãt ad ſyndicatũ vt ſupra.
Et ſi D. Præt. vel aliquis de ſua familia ante finẽ officii ſui, & anteq̃ ſit ſyndica-
tus, abierit a ciuitate Mu. & ſic paſſus nõ fuerit ſe ſyndicari iuxta formã pñtis
ſtatuti, tũc ꝓcedatur ad inſtatiã Syndici Ciuitatis ad extractionẽ Syndicorũ vt
ſupra. Qui Syndici formare debeãt inquiſitionẽ gñalẽ contra ipsũ ſic abſẽtem,
& citare faciãt ipsũ ad ſuggeſtũ, ſiue ad arẽgheriã publicã Mut. ꝑ Tubicinem,
quatenus comparere debeat intra ſex dies cõtinuos iuxta diſpoſita in pñti ſta-
tuto. Qui ſi non comparuerit pſonaliter, & non ꝑ interpoſitã pſonã intra dcũm
terminũ, & dictæ inquiſitioni non reſponderit, habeatur ꝓ confeſſo, & conui-
cto de oĩb⁹, & ſingulis contentis in dcã inquiſitione gñali, & petitionibus cõtra
eũ formatis, & ꝓductis reſpectiue, quos libellos ꝓduci volumus ꝑ edictum, de
quo ſupra, & intra tẽpora, de quibus ſupra, & ſic in prædcĩs oĩo condẽnari de-
beat ꝑ Syndicatores, & in oĩbus expenſis. Quod ſi formata inquiſitione, & ſic
inchoato ſyndicatu ipſe D. Prætor vel aliquis de ſua familia diſceſſerit, vel au-
fugerit a ciuitate, vel diſtrictu Mut. ſi nullã dederit fideiuſsionẽ, habeatur pro

con-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

confeſſo, & conuicto pro oībus contentis in inquiſitione generali, & petitionibus contra eũ productis vel porrigẽdis intra tẽpora prædcã. Si vero præſtiterit fideiuſsionẽ vt ſupra, tunc habeatur ꝑ confeſſo, & conuicto ꝑ contentis in inquiſitione generali concernentibus pœnã corporalẽ, ꝑ contentis vero in petitionibus porrectis contra dcũm fugientẽ minime habeatur ꝑ confeſſo, & conuicto, ſed procedatur in eis iuxta formã iuris, & ſtatutorũ, ac ſi pñs eſſẽt in ciuitate. A ſententiis aũt abſolutoriis, vel condemnatoriis definitiuis, vel habentibus vim definitiuæ, vel mere interlocutoriis de, & ſuper emergentibus, ac incidentibus aliquibus, ſiue expreſſæ fuerint, ſiue tacitæ, non poſsit per aliquẽ appellari, & de nullitate dici ẽt notoria vel euidenti, niſi nullitas prouenirct ex capite alicuius noſtri ſtatuti, nec ẽt reſtitutio in integrũ ex capite ẽt minoris ætatis peti, nec ſupplicari, vel officiũ iudicis contra dcãs ſentẽtias implorari, vel aliud remediũ attentari, ſed oĩo, ſi ipſæ ſententiæ definitiuæ fuerint condemnatoriæ, exequantur, ac executioni mandẽtur per ipſos DD. Syndicatores, ſi hoc voluerint ipſi Syndici oĩbus exceptionibus remotis, & abbreuiatis terminis, & dilationibus in aliis executionibus datis, ſeu cõceſsis, alias ipſe D. Prætor nouus ad requiſitionem cuiuslibet executioni mandare teneatur omni exceptione remota intra menſem, poſtq̃ fuerint publicatæ. Declarantes quod Syndicus Illuſt. Communitatis Mut. quoties fuerit requiſitus, teneatur ſcribere libellũ ꝑ quolibet qui ſe paſsũ iniuriã diceret, ac eũdẽ porrigere, ac ꝓſequi cãm, & quæſtionẽ ad ipſius paſsi iniuriã, vel iniuſtitiã volũtatẽ, & eidẽ præſtare gratis patrocinium ſuũ, vel ſoluere de ſuo alteri patrocinanti pro dicto iniuriato

¶ De electione, & extractione Syndicatorũ Officialiũ Ciui. Mut. RVB. XXIX.

STatuimus, & ordinamus quod fiant, & fieri debeãt tres immiſsiones, ſiue imbuxullationes per Illu. DD. Conſeruatores ciuitatis Mut. pro tẽpore exiſtẽtes. In prima vrna ponãtur, & poni debeant oĩa noĩa, & cognomina omnium DD. Doctorũ de collegio ſuo. In ſecunda ponantur viginti ex cauſidicis, & notariis cum ſuis nominibus, & cognominibus. In tertia vero ponantur viginti ciues Mut. origine paterna annis xxxx. maiores. Et ipſæ vrnæ ponantur in capſa, in qua ſeruãtur aliæ capſulæ officiorũ Illu. Communitatis Mut. & vbi contigerit aliquẽ officialem ciuitatis vel diſtrictus Mut. Syndicari, extrahatur per D. Prætorem vnus pro qualibet vrna, & illi ſic extracti ſint, & eſſe intelligãtur Syndicatores talis officialis, pro quo Syndicatores extracti fuerint. Et poſtq̃ oĩa noĩa alicuius vrnæ extracta fuiſſent, vel non remanſiſſẽt niſi noĩa mortuorũ vel abſẽtium, tunc dcã vrna repleatur nouis noĩbus modo, & forma prædcis, ẽt ſi reliquæ vrnæ non eſſent exhauſtæ, vel noĩa penitus extracta non eſſent. Et ſic de ſingulis urnis obſeruetur.

¶ De Salario Syndicatorum, & Notarii officialium Ciuitatis Communis Mut. RVB. XXX.

CVm oĩs labor optet præmiũ. Statuimus quod quilibet Syndicator, & Notarius, de quibus ĩ præcedẽti ſtatuto ſatis dcũm eſt, heãt, & habere deãt lib. iiii. monetæ Mut. ab Illu. Cõitate, ſi Officialis ſyndicatus fuerit ciuis Mut. alias a quolibet officiali ſyndicato, & non ab ipſa Cõitate, ſiue abſolutus fuerit dictus officialis, ſiue condemnatus. Quod tñ ſalarium Syndicatorum, & Notarii

poſsit

poſsit augeri ex multitudine rerũ contingẽtiũ in huiuſmodi ſyndicatu, prout uiſũ fuerit Priori DD. Iudi. collegii, & vni ex Maſſariis cũ Notar. Mut. ãtiquiori vſq; ad quantitatẽ lib. x. pro quolibet Syndico, & Notario, & non vltra, quorũ declarationi omnino ſtari, & pareri volumus. Nec poſsit Notarius ipſorum DD. Syndicatorũ, qui ſit, & eſſe oĩo debeat vnus ex Cancellariis Illuſtris Communitatis Mut. percipere ab ipſo D. Prætore pro proceſsibus, quotquot fuerint, vltra dcũm ſalariũ, niſi pro copiis ſcripturarũ, & aliter ſyndicatus ipſe non valeat ipſo iure. Teneantur tñ dci ſyndici condemnare officialẽ in expẽſis, & ſalario, ſi de aliquo torto, vel iniuſtitia ipsũ culpabilẽ reperierint, & nõ aliter

¶ De Syndicatoribus Officialium extra ciuitatem, & diſtrictum. Mutinæ. RVB. XXXI.

STatuimus, quod, vbi contigerit aliquẽ officialẽ cuiuſcunq; dignitatis, vel nominis extra ciuitatẽ, & diſtriſtum Mut. de ducatu tñ dictæ ciuitatis, ſyndicari debere, prout oẽs ſyndicari volumus, ſtatim finito officio Commune loci, & ſeu caſtri altera die immediate ſequenti per nuntium ſpecialem ſcribat, & ſcribere debeat Illuſt. DD. Conſeruatoribus ciuitatis Mut. quod finitum eſt officium ſui officialis, & propterea quod inſtat tempus ſyndicandi dictum officialem, vnde petit commune, & homines dicti caſtri, ſeu loci, quod immediate mittant, & mittere debeant Syndicũ vnum ex Doctoribus collegii DD. Doctorum ciuitatis Mut. ad ſyndicandũ dcũm officialem. Et DD. Conſeruatores mox, & incontinenti congregati, vt mos eſt, extrahant, ſeu extrahi faciant ex vrna DD. Doctorũ breue vnum, & ille cuius nomen fuerit extractum, ſit ſyndicus virtute præſentis ſtatuti dicti officialis, & altera die, incontinẽti, arrepto itinere vadat ad caſtrum, vel locum illum, & incontinenti formata inquiſitione generali procedat, faciat, terminet, & decidat, ac finiat ſyndicatum modo, & ordine, & prout continetur in ſtatuto ſub titulo De Syndicatu Officialiũ ciuitatis Mut. ſingula ſuis ſingulis debite referendo. Et dcõrum Syndicatorum Notarius ſit vnus ex Cancellariis DD. Conſeruatorum, & per alios, vel aliter ſyndicari non poſsint dicti officiales, & ſi aliter ſyndicati fuerint, non valeat ipſe ſyndicatus, & nullius ſit momenti. Et habeat Syndicator pro ſe, & famulo equeſtri, quem ſecum ducere poſsit, libras duas monetæ Mut. ꝑ quolibet die, & expenſas, & notarius ipſius Syndici equeſter habeat ſoldos xx. pro quolibet die, expenſas, & non vltra, aliqua ratione vel cauſa ſoluendas, & faciẽdas per Cõitatẽ, vel Cõitates Poteſtariæ vel officii, cuius officialis ſyndicabitur. Teneantur tñ dicti Syndici condemnare dictũ officialẽ in dictis expenſis, & ſalario, ſi de aliquo torto, vel iniuſtitia ipſum culpabilem reperierint, & non aliter.

¶ Quod electio, creatio, ordinatio & extractio DD. Conſeruatorũ, & aliorũ de conſilio, ſpectet, & pertineat ad Commune Mut. RVB. XXXII.

STatuimus, & ordinamus quod ꝑpetuo, & ꝑpetuis, & futuris tẽporibus electio, creatio, imbuxullatio, & extractio DD. Conſeruatorũ, & aliorũ de conſilio ciuitatis Mut. ſpectet, & ꝑtineat ad cõe Mu. ſeu ad electos, ſeu deputatos ꝑ dcũm Cõe ad faciendũ dcãm electionẽ, imbuxullationẽ, & extractionẽ ita tñ quod anteq̃ dicti DD. Conſeruatores, & alii de dicto conſilio ponantur in urna, ſeu buxulla ad id deputata, electi ipſi in vno folio deſcripti tranſmittantur

ad Se-

a Sereniſsimo D N. ad effectũ, ut per Celſitud. ſuã dicti electi approbentur,
vel reprobẽtur, pro ut ſibi videbitur, ꝑ bono, & pacifico regimine dictæ ciuit.

De electione, & officio eligere debentium Dominos Conſeruatores, & alios de conſilio. RVB. XXXIII.

CVpientes remp. Mut. bene iuſte, & ordinate regi, & gubernari quod eue-
nire putauimus, ſi ad regimen illius eligantur viri probi, honeſti, & ido-
nei pro adminiſtranda rep. Statuimus, & ordinamus quod, regimẽ ipſius reip.
duret, & durare debeat de bienio in bienniũ, incipiẽdo a calẽdis Aprilis, & eũdo
ut ſequitur modo infraſcripto videlicet Nã volumus quod Illuſtres DD. Con-
ſeruatores vltimorũ triũ menſiũ cuiuslibet biennii in principio menſis Martii
eligant, & eligere debeant vinculo ſacramenti ad ſuffragia octo ciues origina-
rios origine ſaltem paterna præfatæ ciuitatis Mut. bonæ conditionis, & famæ,
non partiales, vel ſeditioſos, ſed amatores boni publici, ætatis annorũ xl. ad mi
nus, & patres familias, niſi fuerint de collegio DD. Aduocatorũ ciuitatis Mut.
inter quos ſic eligẽdos ſint, & eſſe debeãt duo de collegio prædcõ, duo notarii
collegii dominorũ Tabellionũ ciuitatis Mut. & alii quatuor ciues eiuſdẽ ciui-
tatis Qui octo uiri electi ſtatim quod cõuocati fuerint ex parte Illu. DD. Cõ-
ſeruatorũ teneantur iurare in manibus D. Prætoris, & dictorũ DD Conſerua-
torũ ad ſancta Dei Euangelia manibus tactis ſcripturis ſe electuros illos ciues,
quos putauerint idoneos & ſufficiẽtes, non partiales, vel arrabbiatos & non ꝓ-
hibitos eligi ex diſpoſitione alicuius ſtatuti ciuitatis Mut. Et dicto iuramento
præſtito teneantur dicti octo electi intra tempus ſex dierũ continuorũ eligere
Dominos Conſeruatores, & Dominos Supranumerarios pro toto ſequenti bi
ennio incipiẽdo in calẽdis Aprilis proxime ſequentis. Declarantes quod dicti
octo uiri non poſsint recuſare officiũ ſibi commiſsũ ſub pœna librarũ centũ ap
plicanda pro dimidia cameræ Ducali, & pro alia dimidia Communi Mutinæ.

Qui prohibentur eſſe de conſilio. RVB. XXXIIII.

STatuimus, & ordinamus quod infraſcripti non poſsint eligi, vel eſſe de nu-
mero DD. Conſeuatorũ DD. Adiunctorũ, vel Supranumerariorũ neque in
conſilio generali, vel ſpeciali vocẽ habere. Qui non ſit ciuis Ciuitatis Mut. ori-
ginarius origine ſaltem paterna, qui non ſit maior annis xxx. qui non ſit pater
familias, exceptis tñ Doctoribus collegiatis in collegio dominorũ Doctorũ ci-
uitatis Mut. qui quoad regimen, & beneficia, ac officia ciuitatis habeãtur pro
patribusfamilias, dummodo ſint maiores annis. xxv. Qui non ſubeunt oĩa one
ra in communi ꝑut ſubeũt alii ciues, exceptis tñ his, qui habent immunitatẽ a
dictis oneribus ob numerũ duodecim liberorũ. Et oẽs illi qui tempore ele-
ctionis haberẽt officiũ cũ ſalario a Communi, quinimmo, ſi aliquis non habẽs
officiũ electus fuerit, & tempore, quo extrahitur, haberet officiũ a Communi
cũ ſalario ut ſupra non poſsit eſſe de conſilio, ſed loco ipſius vnus ex Supranu
merariis extrahatur. Omnes Gabellarii, ſeu habentes aliquod officiũ in gabel-
la D. Iudex victualium. Debitores ipſius Cõis in parua, vel magna quantitate.
Affictuarii eiuſdem cõis; Habentes litem vel cauſam cũ ipſo Cõi. Aduocatus,
vel Procurator habentium controuerſiã cũ Communi Clericus, Molinarius,
Famulus, Gerulus, & Exercens artem vilẽ, nec Duo de eadẽ familia ſimul ha-
bitantes,

bitantes, niſi unus eorum eſſet doctor, vel eques. Quicũq; exiuerit de religio-
ne aliqua, in qua ſtetiſſet per annũ. Condemnatus pro aliquo crimine publico
ad pœnã corporalẽ, Concubinarii. Vſurarii. Qui permittunt ludum in domi-
bus ſuis. Nobiles, Potentes, nec aliquis de eorum familia. Et alii omnes prohi-
biti ex diſpoſitione aliquorũ aliorũ ſtatutorum.

De electione Dominorum Conſeruatorum & aliorum Dominorum de Conſilio. RVB. XXXV.

STatuimus quod præfati Dñi octo electi ut ſupra Deũ ſolum præ oculis ha-
bentes, & poſtpoſitis quouis amore, timore, odio, vel alia humana gratia in-
tenti bono publico legere ſibi faciant ſtatutum præcedens per Cancellarium
vnũ dicti Cõis, ut ſciant prohibitos eligi de numero prædctorũ de conſilio. Et
poſtea habeant ante ſe nomina Familiarum ciuitatis Mut & noĩa virorũ cuiuſ
libet familiæ, & conſideratis bene qualitatibus oĩum de dictis familiis, prout
melius ipſis videbitur, eligant, & eligere debeant ad ſuffragia octuaginta vi-
ros honeſtos, & moribus inſignes, ciues non prohibitos eſſe de conſilio ex for-
ma ſtatutorum noſtrorũ, vel ex cenſura iuris communis, quos putauerint eſſe
idoneos, & ſufficientes ad regendã remp. Mutinenſem. Et de dictis octuaginta
viris electis faciant ſeu componant octo ordines, ſeu mutas, & in quolibet or-
dine ponant, ſeu deſcribant decem uiros, inter quos adſit neceſſario unus do-
ctor de collegio DD. Iuriſtarum ciuitatis Mut. qui ſit & vocetur Prior, & ſecũ
do loco adnotent vel alium doctorem, vel equitẽ de melioribus, & alios octo
de melioribus præponendo ſemper ætate prouectiores in quolibet ordine. Et
factis, ſeu compoſitis dcĩs ordinibus conſiderantes iterum dictas familias, &
noĩa uirorum dictarum familiarum eligant, & eligere debeant alios quadra-
ginta uiros non prohibitos eſſe de conſilio, ut in proximo præcedenti ſtatuto.
Et de dictis uiris quadraginta fiant, ſeu conſcribantur duo ordines, ſeu mutæ
& in quolibet dictorum ordinum ſcribantur noĩa uiginti de dcĩs. xl. uiris, inter
quos xx uiros adſit unus doctor, ſeu eques, qui ſit Prior in ordine, in quo deſcri
ptus fuerit. Et quia intra biennium, quo durãt antedicti ordines, aliqui ex de
ſcriptis in breuibus DD. Conſeruatorum poſſent uitam cum morte commuta
re, ſeu ſe abſentare longa abſentia, ideo ne reſp. detrimentum patiatur, volu-
mus præfatos DD. Octo debere eligere. xx. alios viros non prohibitos eſſe de
conſilio, qui vocẽtur Supranumerarii, & in ſingulis breuibus ponãtur eorũ noĩa
Et factis huiuſmodi electionibus, dcĩ ordines, & noĩa prædcõrũ ponãtur in
vno folio de ordine tñ in ordinẽ, præmittẽtes ordines DD. Conſeruatorũ, dein
de ordines DD. Adiũctorũ, & poſtea noĩa Supranumerariorũ, & deinde dcũm
foliũ mittatur per DD. Gubernatorẽ, vel per aliũ, prout placuerit dcĩs octo ui
ris ad Ser. D. N. Ducẽ, ut Celſitudo ſua dcãm electionẽ approbet, vel improbet
prout eidem videbitur, pro bono, & pacifico regimine huius ciuitatis. Et cũ
dcũm folium remiſſum fuerit, antedicti octo uiri perficientes prouinciam ſibi
demandatam, incidentes quemlibet ordinem DD. Conſeruatorũ DD. Adiun-
ctorũ, & nomina Supranumerariorũ, & dcõs ordines, & noĩa complicantes, &
filo circũligantes, ordines, & noĩa colligatos, & colligata coniiciant, ſeu po-
nant in urnis ſuis ad id deputatis. Et quæ urnæ, ſeu capſetæ reponantur in vna
ca-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

capſula ad id deputata,quæ habeat duas claues diuerſæ ſortis,quarum unā te
nebit Prior,& alterā Subprior DD.Conſeruatorum, & quæ capſula ſtare ha-
beat in camera æſtimi,& nūquā inde amoueatur niſi cū tēpus extractionis fa-
ciendæ inſtabit. Et ut ſequens muta DD. Conſeruatorū informari valeat de
geſtis,& factis per præcedentē mutā, ordinatur quod duo primi noīati in mu
ta præcedenti ſemper remaneāt,& adiūcti eſſe intelligātur nouæ mutæ,& ſede
re habeāt poſt duos primos nouæ mutæ. Declarantes quod,ſi quis ex deſcriptis
in muta extracta haberi non poſset,aut quia præmortuus eſſet,aut abeſſet ab
ſentia veriſimiliter diutius duratura,vel alio iuſto eſſet impedimento impedi
tus,tūc loco illius ſorte extrahat̄ unus de Supranumeratis prædictis q ītelliga
tur ſubrogatus loco talis mortui,abſētis,vel Impediti,ſedeat tñ extractus poſt
oēs Conſeruatores dictæ mutæ. Volentes quod,extracta una muta de dcīs mu
tis,deſcripti in ea ſint,& eſſe intelligantur veri Conſeruatores,& habeant om-
nimodā baliā ſuper adminiſtratione,& Gubernatione reip. Volentes ēt quod
nullus alius intereſſe poſsit conſiliis DD Conſeruatorū,vel Adiunctorū,niſi qui
fuerit electus,& deſcriptus vt ſupra. Et dictæ mutæ,ſeu noīa Supranumera-
torū non poſsint corrigi, vel emēdari,vel reformari,nec eis adiūgi aliquid ſub
pœna lib. centū a quolibet contrafaciente auferenda , & applicanda Cameræ
Ducali,& nihilominus contrafaciens perpetuo ſit excluſus a Conſilio.

¶ De Officio DD.Conſeruatorum. RVB. XXXVI.

STatuimus quod Illu. Dñi Conſeruatores reip. Mutiñ. tempore, quo præfue
rint dictæ reip. ſolicite debeant inuigilare circa regimen dictæ reip. & tam
circa iuſdicentes,quam mercatores & artifices , ut dicti Iuſdicentes bonā ad
miniſtrent iuſtitiam,& artifices non utantur fraudibus,& merces ſuas vendāt
iuſto pretio,& merces ipſæ ſint bonæ,& non fraudatæ, & maximā habeant cu-
rā circa Beccarios,Panaterios,& Munarios. volumus.n.quod ipſi DD.Conſer
uatores pro tempore ponant ſuis temporibus calmeria panis,carnium,piſciū,
& aliorum uictualiū,& metam imponāt circa moleturas accipiendas per mu
narios,& nullus alius poſsit ſe intromittere circa prædcā,& ad ſolos DD.Con
ſeruatores ſpectent electiones officialium,ambaſciatorū,& oīum aliorū, quos
eligi contigerit ad aliquid negotiū,vel officiū ipſius Communitatis. Et in ipſis
electionibus non ſe intromittant Dñi Adiuncti. Habeantque durante corū
officio poteſtatem,& arbitriū in oībus aliis,& ſingulis, quæ ſibi permiſſa repe-
rientur per præſentia ſtatuta,& in oībus & ſingulis negotiis Communis Mut.
prouidēdi,& deliberandi,ſaluo quod ſuper negotiis arduis Communis Mut.
occurrētibus,& vbi tractaretur de diſtributione,ſeu erogatione facultatū Cō-
munis maioris quantitatis,ſeu æſtimationis librarū decē Mut. tūc enim volu-
mus quod dicti D.D. Conſeruatores non poſsint ſine D.D. Adiunctis aliquid
prouidere,ordinare,vel deliberare,nec aliquē cōtractū,vel quaſi,obligationē
vel quaſi facere ꝑ maiori qūtitate lib. x. vt ſupra,ſeu re,vel facto maioris æſtima
tionis prædictæ in præiudiciū cōitis,& ſi cōtrafactū fuerit nō valeat,nec teneat
ipſo iure,& nihiloīus quilibet ex dcīs DD. Conſeruatoribus,qui interfuerit ta
li ꝓuiſioni,alienationi,cōtractui,obligationi,vel quaſi , & nō cōtradixerit ex-
preſſe,incurrat periuriū,ac pœnā li. C. applicādarū ꝑ dimidia cameræ Ducali,
& pro

& ꝑ alia dimidia ipſi Cōitati. Inuigilēt ēt prædicti. D.D. Conſeruatores vt ci
uitas magis decora fiat,& ædificia fiant eo meliori modo,quo ipſis videbit̄, &
maxime ꝓhibeāt ne parietes fiāt de terricea ꝑ ciuitatē,& ſi aliqui reperiant̄ cu
rent vt deſtruātur,& oīo fiant de lapidibus. Habeāt ēt curā viarū,& ſtratarū ci
uitatis,& ad ipſos ſpectet concedere,vel retinere in cōi vacua exiſtētia in ciui
tate ipſa,Poſsint ēt creare ciues ad honores,& cōmoda ciuitatis ī forma ſolita.

¶ De iuramēto præſtando D.D. Conſeruatoribus. RVB. XXXVII.

STatuimus quod expenſis Communitatis fiat,& fieri debeat vna tabella, &
ſuper ea ſcribantur rubricæ ſtatutorum,& in prima ſeſsione, qua quælibet
muta. D.D. Conſeruatorū ſedebit,ſeu ſe congregabit,teneatur, anteq̄ aliquid
poſsit tractare vel ordinare,vel etiam loqui de rebus,ſeu negotiis Communis,
iurare in manibus Illu. D. Prætoris ad ſancta Dei euangelia manu tactis ſcri-
pturis ſuper dcā tabella ſe obſeruaturos,adimpleturos,& executuros oīa ſta-
tuta,& prouiſiones Communis Mut.& maxime ſtatuta ſub rubricis de quibus
infra. Quo iuramēto præſtito poſsint tractare de negotiis Communis, non tñ
aliquid determinare,ſed teneantur collegialiter accedere ad D. Gubernato
rem pro tempore exiſtentem ad notificandum Dñationi ſuæ, qualiter ipſi fue
runt extracti pro Conſeruatoribus in ſequenti trimeſtri , & eidē Dñationi ſuæ
offerre ſe in oībus, quæ ſpectabunt ad eorum officium. Statuta aūt de quibus
ſupra, ſunt infraſcripta.

¶ Quot partita dari poſsint in vno conſilio.
¶ Quod eo die,quo res proponitur,non poſsit ſuper ea dari partitum.
¶ Super arduis non poſsint deliberare DD. Conſeruatores ſine DD. Adiūctis
¶ Vbi Adiunctos quis requiſiuerit ſine ipſis deliberatio fieri non poſsit.
¶ De rebus Communis immobilibus non alienandis.
¶ Quod factum ordinatumue fuerit per vnam mutam Conſeruatorum, re-
uocari non poſsit per aliam niſi modo infraſcripto:
¶ De Ambaſciatoribus,& eorum ſalario.
¶ Quod nullus ex numero DD. Conſeruatorum,nec Syndicus ,nec Theſau-
rerius,nec aliquis de eorum familiis poſsit eligi in aliqua legatione, vel ad
officium aliquod Communis.
¶ De expellendis de conſilio his,quos negotium tangit.
¶ Quod in conſilio quolibet interuenire habeant ad minus nouem.
¶ De non pandendo facta,vel dicta in conſilio.
¶ Quod D.D. Conſeruatores faciant videre rationes Communis per ſingulos
ſemeſtres.

¶ De Officio D.D Adiunctorum. RVB. XXXVIII.

STatuimus quod D.D. Adiuncti per ſe ſine D. D. Conſeruatoribus nullam ha-
habeant poteſtatem,ſed cum ipſis D.D. Conſeruatoribus omnimodam ha-
beant poteſtatem prouidendi,& ordinandi de quolibet habere,& dare ipſius
Communis & ſuper quibuſcunque negotiis arduis Communis Mut. peragen
dis,præterquam quod non poſsint aliquam rem immobilem Communis Mut.
vel habitam pro immobili ut ſupra,liuelli perpetui,& huiuſmodi,& aliquā iu
riſdictionem ipſius Communis quoquo modo, vel titulo obligare, alienare,
vel

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

vel in alium transferre titulo lucratiuo,ſeu oneroſo,nec in emphiteoſim,ſeu ſi
uellum concedere.Nec etiam poſsint prouidere,& ordinare |,| ſiue diſpenſare
contra aliquod ſtatutū, vel legē,prohibens,vel prohibentē poſſe ſtatui,vel or
dinari,aut decerni contrarium eius,quod continetur in aliquo ſtatuto,vel le-
ge. Et prædcā procedāt tam in DD.Conſeruatoribus ſolis,& DD.Adiuctis ſo-
lis,q̄ȝ inſimul.Volumus.n.& prohibemus ne prædictæ alienationes aliquo mo
do ut ſupra fieri ualeāt,& bona conſeruentur in Communi,& quod factū fue-
rit non valeat,nec teneat ipſo iure,& pro non facto habeatur, & intelligatur.
Sed teneantur ipſi deliberantes,ſtatuentes,& ordināntes contra prædicta,vel
aliquod prædictorum de ſuo proprio effectui mandare,& nihilominus incur-
rant pœnā lib.C pro quolibet,qui dictæ congregationi,& deliberationi inter
fuerit,& expreſſe non contradixerit.Et notarius,qui aliquam deliberationem
prouiſionem,& ordinamentum factā,& factū contra,vel præter formam præ
ſentis ſtatuti,vel ſtatuti ſub titulo. De Officio DD.Conſeruatorum ſcripſerit,
vel notauerit,incurrat pœnā lib.C.pro qualibet vice. Quæ pœnæ applicētur
pro dimidia Cameræ Ducali,& pro alia dimidia Communi Mut. Et ēt ipſe no
tarius ipſo iure ſit priuatus officio ſuo,& oī alio officio Cōmunis in perpetuū.

Quot partita dari poſsint in vno conſilio. RVB. XXXIX.

STatuimus quod licet plura poſsint proponi in eodem conſilio ut in ſtatuto
ſub titulo De propoſitionibus,nolumus tn̄ quod dari,ſeu deliberari poſsint
vltra quinque partita in vno,& eodem conſilio,ſiue generali,ſiue ſpeciali,& ſi
plura data fuerint partita non valeant ipſo iure,quæ data fuerint vltra quinq;
Et nihilominus quilibet DD.Conſeruatorum,& Adiunctorum, ſi interfuerit
cadat in periurium,nec non in pœnam lib.xv,applicandā Cameræ Ducali,Im
ponentes,& oīo præcipientes D. Syndico,& Cancellariis vt de hoc ſtatuto cer
tiores reddere debeant DD.Conſeruatores,& Adiunctos,& quod dicti Cancel
larii non ſcribant dicta vlteriora partita.Declarantes, quod ſi pro vna re,vel
occaſione vnius negotii plures ballotarentur,non dicantur plura partita,ſed
vnum tantum.

Quod eo die, quo res proponitur,non poſsit ſuper ea dari
partitum. RVB. XL.

VT res Communis procedant cum maiori deliberatione,& negotia reip.ma
gis atque magis,& cōſultius trutinētur,volumus,& ſtatuimus quod eo die
quo res aliqua,vel negotium aliquod propoſitū fuerit in conſilio,(quod quan
do,& quoties fieri poſsit,abunde ſcriptum eſt in ſtatuto ſub titulo. De Propo
ſitionibus)non poſsit res ipſa ballottari,vel ſuper ea haberi partitum modo ali
quo ſub pœna periurii DD.Conſeruatoribus,& lib.x.auferen.a quolibet Con
ſeruatore,& applican.Cameræ Ducali, & nihilominus partitum obtentum
non valeat,neque teneat,& quicquid factum eſt contra formā præſentis ſtatu
ti ſit nullū ipſo iure.Quæ aūt ſupra in præſenti ſtatuto diximus non procedant
qn̄ periculum eſſet in mora, & res ipſa non pateretur dilationem, quod oīo
declarari prius debeat per D.Prætorem,& dcā declaratio ſcribi, & notari de-
beat per Cancellarium in vaccheta actorū,nec aliter partitum, vel ordinatio
valeat ſub pœna periurii,& lib.x.pro quolibet Conſeruatore applican. vt ſu-
pra

pra.Volentes quod,vbi contigerit euocari DD.Adiūctos ad conſiliū,quod vo
camus gn̄ale Prior ipſorū DD.Adiunctorū vocari debeat in conſilio DD.Con
ſeruatorū vna ſaltē die præcedenti,āteq̄ȝ vocentur ipſi DD.Adiuncti,& eidem
Priori DD.Adiunctorū exponatur per D.Priorem DD.Conſeruatorū res, ſeu
negotiū,& cā negotii,quare dicti DD.Adiuncti vocari debeant,& deſideretur
eorum interuentus ad effectum vt Dominus Prior Adiunctorum informare
poſsit de re ipſa conſocios ſuos,& negotium procedat cum maturitate.

Super arduis non poſsint deliberare Domini Conſeruatores
ſine Adiunctis RVB. XLI.

STatuimus,& ordinamus quod DD.Conſeruatores non poſsint aliquo mo-
do deliberare aliquod arduū,nec ſuper arduis aliquid diſponere ſine inter-
uentu DD.Adiunctorum.Et ſimiliter non poſsint facere aliquem contractū,
vel quaſi,obligationem,vel quaſi,nec donationem pro maiori q̄titate lib.x.ſeu
re,vel facto maioris æſtimationis lib.prædcārum in præiudicio communis ſine
Adiunctis prædcis. Et ſi contrafactum fuerit,quicquid actū, geſtum e fuerit
ſcienter,vel ignoranter non valeat,nec teneat ipſo iure, & ſemper dici poſsit
de nullitate,nec huic ſtatuto poſsit diſpenſari,ſed ſit præciſum, & truncum.

Vbi Adiunctos quis requiſiuerit,ſine ipſis deliberatio
fieri non poſsit. RVB. XLII.

STatuimus quod vbicunq; per aliquem ex DD.Conſeruatoribus poſtularen
tur Adiuncti,non poſsint dcī DD.Conſeruatores ſine dcīs Adiūctis aliquid
ordinare,vel deliberare ſuper eo,quo Adiuncti petiti fuerint.

De rebus Communis immobilibus non alienandis. RVB. XLIII.

STatuimus quod DD. Conſeruatores cum Adiunctis,vel ſine non poſsint ali
quo modo,ratione,vel cauſa alienare aliquo titulo bona aliqua immobilia
vel iuriſdictionem aliquam,nec annuū perpetuum redditū Communis Mut.
& prout in ſtatuto ſub titulo.De officio DD.Adiunctorum.ſub pœna cuilibet
prædictorū periurii & lib.C.Applican.Communi, & nihilominus alienatio,
vel obligatio,aūt contractus ſuper inde confecti,ſint ipſo iure nulli.

Quod factū, ordinatūue fuerit per vnā mutā DD. Conſeruatorū reuocari
non poſsit per aliam niſi modo infraſcripto. RVB. XLIIII.

QVia quod factū eſt in conſilio decet eſſe manſurum propterea ſtatuimus
& ordinamus quod ſi vna muta, ſeu vnus ordo Conſeruatorum fecerit
aliquā prouiſionē cuiuis rei vel aliquid ſolum ordinauerit per ſolemne parti-
tum iuxta formā ſtatutorum noſtrorum, alius ordo DD.Conſeruatorum præ
dictorum non poſsit,vel valeat ordinationem,prouiſionem,vel partitum præ
dcām,vel prædictū reuocare,immutare,vel corrigere, aut aliquo modo emen
dare,niſi prius vocatis duobus ex magis idoneis mutæ,in qua dcūm partitū eſt
habitum,& obtentum. Quibus vocatis,& uenientibus res ipſa diſcutiatur ad
plenum,& ſi remanſerint concordes dcī DD Conſeruatores,& vocati, id fiat,
& exequatur,in quo concordes remanſerint.Si autem diſcordes fuerint,tunc
Illuſt. D.Gubernator pro tempore exiſtens cognoſcat de re ipſa, & mandet,
& declaret,& exequatur,quod ſibi iuſtum videbitur.Et prædcā, procedant ēt
ſi quid in conſilio gn̄ali cum dcīs Adiunctis factum fuerit,quia,ſi tractari con-
C tigerit

tigerit de immutando,& corrigendo,ac emendãdo in totũ,vel in partẽ aliquã
ẽt minimam,fiat,& obſeruetur vt ſupra dictum eſt,vocatis tamen , & exiſtenti
bus in conſilio.DD.Adiunctis mutæ volentis reuocare,vel immutare vt ſupra.

¶ De Ambaſciatoribus,& eorum ſalario. RVB. XLV.

Vide in libro Reformationum a C. ı Rub. 2.

STatuimus quod,quotieſcunque contigerit eligi,vel creari aliquem, vel ali-
quos Ambaſciatores ad Sereniſs. D. Noſtrũ ,vel alium pro re ſpectante ad
remp.Mut.in primis cã,& expenſa approbari,& collaudari debeat in conſilio
per DD.Conſeruatores,& Adiunctos inſimul,poſito partito ad calculos albos
& nigros,nec aliter creari,vel eligi poſsint legati aliqui,& hoc ſit pro forma.
Approbata aũt cã legationis,& impenſa,electio de dictis legatis ſpectet,& ſpe
ctare debeat ad DD.Conſeruatores tñ,& non ad DD.Adiũctos ſimul. Hortã-
tes ipſos DD. Conſeruatores vt eligant ciues originarios origine ſaltem pater-
na,quos putauerint eſſe idoneos,ſufficientes,ac vtiles pro ipſa rep. non partia
les,vel arrabbiatos grauantes conſcientiam prædictorũ DD. Conſeruatorum
vt ſolum intendant vtilitati reip.non animaduertentes ad parentellas,vel cliẽ
tellas,ſed ad ſufficientiã,& idoneitatem eorum qui eliguntur.Prohibentes ſub
pœna periurii ipſis DD.Conſeruatoribus vt non eligant,vel eligere valeant ali
quẽ,qui eſſet de numero DD.Conſeruatorum,vel DD.Adiunctorũ, & electio
aliter facta non valeat ipſo iure,ẽt ſi electus fuerit ſine ſalario, & ipſe electus
legationẽ acceptauerit ſine ſalario.Nam,vt experientia docuit, variis, & indi-
rectis viis huiusmodi electi obtinent poſtea ſibi præſtari ſalaria , vt aliis ſolẽt
præſtari in graue damnum reip.& animarũ eorũ, qui aſſentiũtur petitionibus
eorũ inhoneſtis,& iniuſtis,nec poſsit diſpẽſari huic ſtatuto.Et electis dcís Am-
baſciatoribus teneantur DD.Conſeruatores in ſcriptis dare legatis quicquid
agere habeant,& tractare in ſua legatione,nec poſsint vltra id,aliquid aliud at
tentare,vel de alio alloqui Principem ſub pœna amiſsionis ſalarii, & priuatio-
nis in futurum,quod eligi non poſsint in legatos. Et prædcí legati,q̃ citius po-
terunt,debeãt ſuã legationẽ expedire,& domum reuerti,& ipſi legati pro ſala-
rio,& expenſis habeant lib.quinq; monetæ Mut.pro quolibet doctore iuris,&
ſingulis diebus.Si autem non fuerit huius gradus,vel conditionis habeat vnus
quiſq; libras tres,& ſoldos decem monetæ Mut.ſingulis diebus.

¶ Quod nullus ex numero DD.Conſeruatorũ,nec Syndicus , nec Theſaure-
rius,nec aliquis de eorũ familia poſsit eligi in aliqua legatione, vel
ad aliquod officium Communis Mut. RVB. XLVI.

STatuimus quod oẽs illi,qui pro tempore fuerint de numero DD.Conſerua-
torũ,& DD.Syndici, & Theſaurerii pro tempore,non poſsint aliquo modo
eligi in aliqua legatione,vel ad aliud officium dicti Communis exercendũ,vel
habendum tempore dictorũ ſuorũ officiorũ reſpectiue,ſiue poſt , vigore ele-
ctionis,vel nominationis de eis,vel aliquo eorũ factæ,dum eſſent in officiis præ
dictis.Et ſimiliter aliqui de familia prædictorũ DD.Conſeruatorũ,Syndicorũ,
& Theſaureriorum non poſsint eligi,admitti,vel nominari ad aliquod officiũ,
vel miniſterium,andatã,vel ambaſciariã,ita quod vigore electionis,& nomina
tionis factæ de dicto tempore,ſeu temporibus,quibus prædicti DD.Conſerua
tores.Syndici,& Theſaurerii erunt in officiis,ſiue eorum officiis finitis , vigore
tamen

tamen electionis factæ de aliquo de eorum familia tempore ſuorum officiorũ.
Et prædicti DD Conſeruatores,Syndici,& Theſaurerii , & quilibet de ſua fa-
milia electi,vel noiati vt ſupra,non poſsint habere,vel percipere aliquam mer
cedẽ,ſalariũ,vel ſolutionẽ a Communi Mut.vel ab aliqua perſona,vel vniuer-
ſitate,nec etiam expenſas victus ſub pœna ꝑ quolibet eorum, & qualibet vice
librarum viginti applicanda Communi Mutinæ.

¶ De expellendis de conſilio his,quos negotium tangit. RVB. XLVII.

STatuimus, quod de conſilio quolibet gñali & ſpeciali Communis Mutinæ
expelli debeãt perſonæ de ipſo conſilio,ad quos negotiũ,quod proponitur,
tangit, & pater,& frater,& nepotes,& omnes agnati,& cognati,& affines con-
iuncti vſq; ad quartũ gradũ incluſiue,connumerando gradũ ſecundũ ius cano-
nicũ.Et omnis deliberatio,& ordinamentũ,vel prouiſio facta in fauorẽ præfa-
ti ciuis,ſi pater vel coniuncti vt ſupra adeſſent, non valeat ipſo iure, & nihilo-
minus ille talis coniunctus qui pñs fuerit tali deliberationi, ẽt ſi monitus non
fuerit ut diſcederet, incurrat pœnã lib.x.Mut.pro qualibet vice. Et teneatur
notarius reformationũ,ſiue Cameræ Conſeruatorũ,qui interfuerit cõſilii con-
gregationi,qñcunq; ante q̃ aliquod proponatur in conſilio legere pñs ſtatutũ,
& exponere per modũ,quod oẽs de conſilio illud intelligant. Et,ſi aliquid pro
poſitum fuerit in conſilio,quod tangat aliquem de ipſo conſilio,vel eius con-
iunctum in gradum præfatum vt ſupra,teneatur ipſe notarius , cum primum
id nouerit , proteſtari D Prætori,quod ipſum talẽ expellat, & remoueri faciat
de ipſo conſilio ſub pœna ipſi notario prædcã non obſeruanti pro quolibet , &
qualibet uice lib.xxv.Mut.Et nihilominus ſub pœna præfata teneatur ſi præ-
tor talẽ,vel tales ad eius requiſitionẽ nõ expulerit inde diſcedere,& nullo mo-
do aliquid ſcribere,quod contra prædcã deliberaretur, uel fieret, & ipſe præ-
tor,qui præfata non obſeruauerit,vel in prædictis adimplendis negligens fue-
rit,incurrat ipſo iure pro quolibet & qualibet vice pœnã lib.CCC. Mut. Et
idem intelligatur,& fiat,ſi tractabitur de intereſſe D Prætoris,uel alicuius de
ſua familia,quia uolumus eum diſcedere debere ex conſilio prædicto. Et ſi re
uocaretur in dubium,an tale quid,de quo ageretur,tangeret aliquem de con-
ſilio,uel coniunctum ut ſupra,ſtetur declarationi duorum ex primis Conſer-
vatoribus ſcriptis in liſta. Et hoc ſtatutum ſit præciſum,& truncum,& teneã-
tur DD.Syndicatores ipſum de prædictis Syndicare.

¶ Quod in quolibet cõſilio interuenire dẽant ad minus nouẽ.RVB.XLVIII.

STatuimus quod Illuſtris D. Prior Ill.DD.Conſeruatorũ pro tempore,quan
do conſiliũ gñale,uel ſpeciale haberi contigerit ordinarie ſeu extraordina
rie,ordinare debeat,& dicere tempus uocationis dicti conſilii & in tẽpore ſta-
tuto per eũ uocentur,& uocari debeant omnes DD.Cõſeruatores, & DD.Ad-
iuncti,ſi eos interuenire contigerit,ſono Campanæ , & nuntii , ſeu nuntiorum
requiſitione . Et in quolibet conſilio ſpeciali intereſſe ſeu interuenire habeãt
nouẽ ex dictis DD Conſeruatoribus & niſi fuerint in dicto numero , non poſ-
ſit haberi,vel trahi aliquod partitũ quantumuis minimum,ſaluo tamen,quod
ſi unus ex dictis nouem requiſitis ex forma præſentis ſtatuti in conſilio deiſſet,
alius puta Syndicus, qui in conſilio adeſſet,uel Maſſarolus,uel alius quiſpiam

 poſ-

poſsit ſubrogari loco deficientis Conſeruatoris, & talis ſubrogatus habeat in
oibus vices, & facultaté illius Conſeruatoris, in cuius locum ſubrogatur, præ-
terq; quoad ſalarium. In conſilio vero gñali vltra dcós noué Conſeruatores, in
tereſſe debeát ad minus. xiiii. ex DD. Adiunctis ordinariis, ſi ordinarii haberi
poterunt, alioquin ex ſupranumerariis imbuxullatis, qui ſupranumerarii, quo
ties in conſilio interuenerint, habeant ſalarium ordinatum pro quolibet Adiú
cto. Excepto tñ quod, vbi vnus tñ, & non plures ex Adiunctis ordinariis, & ex-
traordinariis in conſilio defecerit, poſsit alius, qui non eſſet de Adiunctis præ
dcís ſubrogari loco deficientis prout ſupra ordinatú eſt de DD. Conſer.

¶ De non pandendo facta, vel dicta in conſilio. RVB. XLVIIII.

STatuimus quod acta, geſta, vel dicta in conſilio DD. Conſeruatorum debe
ant teneri, & haberi in ſecretis per oés dictos DD. Conſeruatores, & alios in
conſilio exiſtentes, ut liberius negotia Communitatis agantur, & practicæ re-
moueantur, & inimicitiæ non ſurgát. Et ſi quis manifeſtauerit dicta, aut ge-
ſta in dicto conſilio, ſi fuerit de numero DD. Conſeruatorú cadat in pœnam
periurii, & lib. centú applican. pro dimidia Côi, & ꝑ alia dimidia Cameræ Du
cali, & nihilominus non ſit amplius de numero DD. Conſeruatorú pro illo té-
pore, ſeu muta. Si autem fuerit alius cadat in allegatam pœná applican. ut ſu-
pra & nihilominus priuetur officio ſuo, & amplius non poſsit admitti ad tale
officium, in quo eſſet, nec ad alia officia dictæ Illuſtris Communitatis.

¶ Quod DD. Conſeruatores faciant videre rationes Communis
per ſingulos ſemeſtres. RVB. L.

STatuimus, ne rationes Communitatis inueteraſcant, & eant in obliuioné,
quod Illu. DD. Conſeruatores ſub pœna periurii debeant omnino ſingulo
ſemeſtri, quo eſſent Conſeruatores, operari quod D. Theſaurerius Communi-
tatis Mut. oſtendat, & faciat rationes Communitatis, & referat Syndicus DD.
Conſeruatoribus in fraſcriptis in quo ſtatu ſit, & eſſe reperiatur Communitas
cum ipſo Theſaurerio circa il dare, & l'hauere Communis. Et unus ex Can
cellariis ſit rogatus de relatione, vt omnibus ſit notum de ſtatu reip.

¶ De Propoſitionibus in conſilio generali, vel ſpeciali. RVR. LI.

VOlumus, & permittimus, quod oés tam ciues, quam aduenæ cuiuſcunq; ſta
tus, vel conditionis, poſsint, & eis liceat, congregato conſilio ſiue generali,
ſiue ſpeciali, intrare in dictum conſiliú, ſeu congregationé Illu. DD. Conſerua
torum, anteq; ipſum conſilium ſit clauſum, & poſt clauſum conſilium cú licen
tia DD. Conſeruatorum. Et huiuſmodi intrans, & Prior DD. Conſeruatorú, &
qlibet alius de dcís DD. Conſeruatoribus poſsit, & valeat, & eis & cuilibet ip-
ſorum liceat proponere coram ipſis DD. Conſeruatoribus omne, quod propo
nens putauerit utile, & proficuú reip. vel aliter tendere ad vtilitatem publicá,
ſeu ſpectare ad officium præfatorú DD. Conſeruatorú, & dictas propoſitiones
quomodocunque, & de quacunque re fiant, debeant ipſi DD. Conſeruatores
benignis auribus auſcultare, & eas propoſitiones admittere. Et vnus ex Can-
cellariis dictorum DD Conſeruatorum ſcribat, & ſcribere teneatur per ordi-
nem in quinterno ad id deputato oés ſeriatim propoſitiones, quas fieri contige
rit in conſilio, & poſsint quinque vel plures propoſitiones fieri. Prohibentes eas
fieri

fieri poſſe niſi demum pulſata campana conſilii, & adunatis ipſis DD. Conſer-
uatoribus, vel ſaltem D. Priore, & tribus aliis de numero DD. Conſeruatorum
Quæ propoſita debeant tunc, & in conſilio ſequenti examinari, & diſcuti cum
oi poſsibili dilgétia, quibus ad plenum diſcuſsis inter ipſos. DD. de conſilio ſpe
ciali, vel generali, prout materia patietur, debeant dictæ propoſitiones ſingu-
læ de per ſe, nec eo die, quo eas fieri contigerit, decidi, & terminari ad calcu-
los albos, & nigros, prout in ſtatuto ſub titulo. De calculis pro partitis dandis.

¶ De calculis pro partitis dandis. RVB. LII.

STatuimus, & ordinamus, quod de qualibet propoſitione facta in conſilio, ſi
ue fiat per aliquem ex DD. Conſeruatoribus, ſiue per quemlibet alium, &
de quauis re ét minima, ſeu negotio quouis, debeát partita dari modo infraſcri
pto ad calculos albos, & nigros, non aút poſsit aliquid terminari, vel decidi ꝑ
ipſos DD. Conſeruatores, vel Adiunctos voce, ſeu partito non interueniéte, &
quicquid in contrariú fuerit factú, vel geſtú per ipſos DD. Conſeruatores cum
DD. Adiunctis, vel ſine, prout acciderit, non valeat, nec teneat, ſed ipſo iure ſit
nullú, & ſemper poſsit de nullitate dici, & repeti quod datú, vel ſolutú fuerit
vigore partiti contra formá pñtis ſtatuti, non obſtante ét quod facta eſſet exe-
cutio, & lapſum eſſet tépus longiſsimú. Et vlterius ipſi DD. Conſeruatores, &
Adiuncti, ſi interuenerint, cadát in pœná librarú quindecim pro quolibet eo-
rum, & in pœná periurii in animarum ſuarú detrimentú, ipſa aút partita ſint,
& eſſe debeant modo infraſcripto. Nam volumus quod re ipſa bene diſcuſſa,
& habitis ſermonibus inter ipſos de conſilio prout contigerit, vnus ex Cácel
lariis DD. Conſeruatorú legere debeat ſingulas propoſitiones primo in ordi-
ne ſcriptas alta voce, diſtincte, & clare, & ſermone materno, ut merito bene
oés intelligant, & interim ſi admonitus fuerit Maſſarolus, vel alius quiſpiam ex
ſeruientibus præfatæ Illu. Communitati vt præſtet ciuilibet calculos, ipſe in-
ſeruiens acceptis calculis in numero ſufficientibus tradat oibus, & ſingulis in
ſolidú DD. Conſer. & Adiunctis, ſi interuenerint, duos calculos, albú vnú, & ali
um nigrum. Et præſtitis calculis vnicuiq; vt ſupra, legat vnus ex Cancellariis vt
ſupra, & dicat cui videtur, & placet quod tale fiat, det calculú album, & cui vi
detur quod non, det calculú nigrú. Et tunc inſeruiens prædictus primo acci-
piat in buxullú coopertú a quolibet Conſeruatore, ſeu Adiuncto calculú vo-
tiuú cuiuslibet, & incontinéti receptis dcís calculis in buxullo eos oés ſpargat
in vaſe deputato corá D. Prætore, ſeu eius D. Locuntenéte, qui videre habeat,
& dinumerare quot ſint calculi albi, & quot ſint nigri, & ſic an partitum ſit
obtentum, nec ne, ut infra dicetur. Et collectis dictis calculis vt ſupra idem in
ſeruiens colligat in buxullo alios calculos, & eos ſpargat in dicto vaſe ad effe-
ctú, vt D. Prior, ſeu eius D. Locuntenens cognoſcere poſsit, an fraus ſit facta in
dictis calculis, ſeu partito. Et Cancellarius ſuo tépore incontinéti ad dictamé,
ſeu vocé D. Prætoris, ſeu eius D. Locútenentis ſcribat, & ſcribere teneatur ſub
vinculo iuramenti, & pœna lib. xxv. applican. in totum cameræ Ducali, quot
calculi albi fuerint, & quot nigri. Prohibentes quod nullus ex dictis DD. Con
ſeruatoribus, vel Adiunctis poſsit dare, ſeu ponere in buxullo niſi vnum calcu
lú ꝑ vice, & ſi plures calculos imponat tunc cadat in pœná lib. L. applican. vt
ſupra

ſupra,& vlterius priuatus ſit officio conſeruatoratus tunc & in futurũ in perpetuũ. Volentes quod, qñ aliqua res,vel negotiũ cuiuſcũq; importantiæ ponitur ad partitũ D.Prætor ciuitatis Mut.ſeu eius Locuntenens debeat intereſſe in conſiliis ad effectũ,vt ſi aliqua controuerſia oriretur in ponendo partito,vel alias quomodocunq; huiuſmodi dubiũ poſsit decidi per præfatũ D.Prætorẽ iudicẽ ordinariũ in conſiliis Cõmunis Mut.& vt oía etiã procedant ſine fraude.

¶ Quando partitum dicatur obtentum. RVB. LIII.

STatuimus,& ordinamus quod ad obtinẽdũ partitũ cuiuſcũq; ſortis,vel quãtitatis in conſilio generali,vel ſpeciali,ſemper,& neceſſario requirãtur calculi albi vltra duas partes ex tribus,niſi vbi agarur de diſpenſando alicui ſtatuto,quia iſto caſu volumus quod omnes calculi ſint albi.

¶ Quibus diebus,& quoties conſilium fieri debeat. RVB. LIIII.

VT rectius,& diligentius reſp.noſtra Mutinen.regatur,& res Cõis ſint cordi Illuſt.DD. Conſeruatoribus,ſtatuimus,quod in ſingulis ſeptimanis fiant,& habeãtur duo ſaltẽ cõſilia,vnũ in die Lunæ,alterũ in die veneris,niſi aliquod feſtũ in honorẽ Dei ſolemne,quo apotecæ clauduntur,in dictis diebus,vel aliquo eorũ inciderit.Nam hoc caſu conſiliũ fieri,& celebrari volumus die ſequẽti non feſtiua,& hæc conſilia ordinaria appellentur. Vbi aũt multitudo,vel neceſsitas occurrentiũ inſtaret,tunc permittimus alia fieri conſilia, prout D. Priori DD.Conſeruatorũ expedire videbitur,ad ipsũ enim ſpectare volumus, quibus aliis diebus,& quibus horis fiat conſiliũ,& ideo imponimus Seruientibus reip.Mut.vt eant ſciſcitatũ a D.Priore de tempore conſilii. Et vt frequentiores,& magis ſoliciti ſint DD.Conſeruatores,& DD.Adiuncti, & vt eorũ facilius habeatur numerus,volumus quod ſalarium DD.Conſeruatorũ,& DD. Adiunctorũ ſit,& eſſe debeat vt infra. Nam ſingulis diebus conſiliorũ ordinariorũ ut ſupra,quilibet ex DD.Conſeruatoribus,qui interfuerit conſilio habeat ſoldos quinq; monetæ currentis Mut. Pro aliis vero conſiliis exceptis ſuprascriptis,Conſeruatores prædcí nihil habere poſsint,vel conſequi pro ſalario. Pro qualibet aũt vice, qua contigerit Adiunctos vocari,quilibet ex Adiunctis, qui conſilio interfuerit,habeat ſoldos tres. Declarantes quod tantum illi, qui interfuerint in conſilio ſpeciali,vel generali,habeãt dcãs mercedes vt ſupra reſpectiue,nec excuſari poſsint niſi ex cauſa infirmitatis breui duraturæ.

¶ De non diſcedendo ex conſilio,& de ballota iuſſu Prætoris non retinenda, & de ea non monſtranda. RVR. LV.

STatuimus quod aliquis ex DD.Conſeruatoribus, & DD. Adiunctis exiſtentibus in conſilio ſpeciali,vel generali non poſsit, ſeu valeat ſine licentia D. Prætoris,ſeu eius Locuntenentis recedere ex conſilio prius q̃ꝫ totũ cõſiliũ non fuerit abſolutũ,& completũ,ad effectũ ut negotia Communis expediãtur, & fini debito demandentur ſub pœna contrafacienti lib.xxv. pro quolibet contrafaciente,& qualibet vice applican.Cameræ Ducali, ꝓ dimidia, & Communi Mut.ꝓ alia dimidia. Et nihilominus D.Prætor,ſeu eius Locuntenens exiſtẽs in conſilio poſsit facere præceptũ in faciẽ dicto volenti diſcedere,quod ſub eadẽ pœna non diſcedat vſq; ad conſumationẽ cõſilii,& det ballottã albã, vel nigrã iuxta voluntatẽ,& arbitriũ eius. Et præterea et D.Prætor,nec eius Locun-

te-

tenens poſsit mãdare,ſeu bãnũ dare alicui de conſilio,qñ partita fiunt ad ballottas,quod in ſe retineat ballotã,vel ipsã oſtẽdat,ſed cuilibet ſit libera voluntas,& facultas ponendi calculũ,quẽ voluerit. & ſi per D.Prætorẽ,vel Priorem conſilii fuerit contrafactũ incurrat pœnã ſupraſcriptã applican. ut ſupra. Et quia ex oſtenſione ballottæ poſſent naſci ſcãdala,& inimicitiæ, vel aliter aliqd ſiniſtri,propterea volumus quod nullus DD.Cõſeruatorũ,vel DD.Adiũctorũ oſtẽdere poſsit ballottã albã,vel nigrã,q̃ꝫ dederit, ſed teneatur illas dare bene coopertas,& ſecretas, ita quod poſsit diſcerni quã ballottã dederit in partito facto ſub pœna periurii,& librarũ centum applicanda Cameræ Ducali.

¶ De trahendo ſe in partem. RVB. LVI.

STatutũ eſt,quod DD.Conſeruatores,nec non DD. Adiuncti ſimul,ſeu ſeparatim poſsint libere, & impune ſe trahere in partem in palatio Cõis,& maxime in Camerino ſemel,& pluries,quandocũque eis videbitur,ſi quæ ꝑ ſe vellent videre,& conferre ad inuicem de propoſitis corã eis per D.Prætorẽ, vel per alium quempiam,& de quolibet alio negotio,de quo ipſis videbitur.

¶ De electione officio,ac ſalario Syndici Doctoris Illuſtris Communitatis Mutinæ. RVB. LVII.

STatuimus quod electio,officiũ, & ſalariũ Syndici Doctoris ſit ut in capitulis ſub titulo.Prouiſione,& ordinatione,che ſi ha da oſſeruare per l'auenire nello eleggere gli Syndici,& Theſorieri della Illu.Cõità di Modona.

¶ De electione,& officio,ac ſalario Syndici Mercatoris Communitatis Mutinæ. RVB. LVIII.

STatuimus quod electio,officium, & ſalarium Syndici Mercatoris pro Illuſtri Communitate Mutinæ ſit, & eſſe debeat ut in capitulis ſub titulo. Prouiſione,& ordinatione,& cætera.

¶ De electione officio,& ſalario Theſaurerii Illuſtris Communitatis Mutinæ. RVB. LIX.

STatuimus quod electio,officium,& ſalarium Theſaurerii ſit ut in capitulis ſub titulo.Prouiſione,& ordinatione,che ſi ha ad oſſeruare,& cætera.

¶ Prouiſione,& ordinatione,che ſi ha ad oſſeruare per l'auenire nello elegere gli Syndici,& Theſorieri della Illuſtre Communità di Modona. RVB. LX.

IN primis che ſi habbia a fare vna imboſſollatione di trenta Cittadini di Modona natiui,& originarii origine paterna,vel auita, & non altrimenti, di buona,& ottima conditione,& fama, cioe di dieci Dottori colleggiati nel colleggio delli Dottori di Modona di età di trentacinque anni ad minus, & che altre volte ſieno ſtati de numero Conſeruatorum dictæ ciuitatis, & di vinti cittadini natiui,& originari vt ſupra,& della età predetta, che ſiano idonei, & ſofficienti a ſimile impreſa, & vfficio,che ſappiano tenere conto dè libri. Et delli detti trenta cittadini ſe ne faciano dieci liſte, & in ciaſcuna liſta ſia ſcritto vn Dottore,& due cittadini predetti, delli quali i due primi in liſta ſieno Syndici,cioè il Dottore,& il cittadino,che gli ſara ſcritto appreſſo, & l'altro cioe il terzo ſia Theſoriero,ouero depoſitario dell'entrate della Communità per vn'anno,& non piu oltre, & coſi ogni anno nel fine di Decembre per

gli

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І.І. МЕЧНИКОВА

gli Conſeruatori,che ſaranno allhora , ſi habbia a cauare vna delle dette liſte
fin che ſia finita la detta imboſſolatione.La quale finita,di nuouo per gli Con-
ſeruatori,che ſaranno in quel tẽpo,ſe n'habbia a fare vn'altra ſimile perpetuis
futuriſq; tẽporibus con l'ordine predetto . Et i preſenti Conſeruatori authori
della p̃nte ordinatione poſſano,& debbano fare la predetta imboſſolatione,
& cauare fuora gli detti Syndici, & Theſoriero per l'anno proſsimo ſeguente,
accioche la predetta preſente ordinatione habbia oĩo a ſortire effetto.Et che
eſſo Dottore,che ſarà eſtratto,vt ſupra,ſia,& s'intenda eſſere Syndico, & Auuo
cato in tutte le liti,& negotii della predetta Communità, & debba intraueni
re in tutti i conſigli , che ſi faranno per gli detti Conſeruatori , che ſaranno pro
tẽpore,& maſsime quando ſi tratterà,o haurà da trattare nelli detti cõſigli di
alienare,o, per modo alcuno ſpendere delle entrate,ouero dell'hauere della
detta Comunità oltre la ſomma a loro Conſeruatori conceduta da gli ſtatuti.
Et debba il detto Syndico per lo tempo del ſuo officio ricordare alli predetti
Conſeruatori,& a qualunque altro vfficiale di eſſa Communità,che oſſeruino
gli ſtatuti, & prouiſioni della detta città,& maſsime quella,che vuole che ſie
no ſpinte fuora di cõſiglio le perſone,che gli hauranno intereſſe o per ſe , o per
loro parenti fino in quarto grado . Et debba il detto Syndico nominare quel-
le tali perſone,che gli haueranno intereſſe,o inſtare che ſi partano di cõſiglio
ſotto la pena del periurio,& anche ricordargli che gli uffici di eſſa Communi-
tà ſieno annali,& non paſsino oltre l'anno.

Et ẽt debba il detto Syndico ſempre contradir a tutte le propoſte,che ſi farã-
no nelli cõſigli contra l'vtile,commodo,& honore di eſſa Cõità ſenza riſpetto
alcuno. Et in caſo che il detto Syndico dottore per qualche occorentia nece-
ſaria non poteſſe intrauenire nel detto cõſiglio,che l'altro debba ſupplire , &
fare, quel tanto,che e detto di ſopra.

Et debba il detto Syndico eſſere p̃nte , quando per i Canceglieri di giorno in
giorno nelli tempi del cõſiglio ſaranno notate ſoura le vachette le coſe propo-
ſte,& ſtatouite ſi dalli Signori Conſeruatori,che pro tempore erunt , come da
altre particolari perſone,& conſiderare bene quello,che da eſsi Canceglieri ſa
ra notato,& ſcritto,accioche ne per errore,ne per altra uia , & modo ſia nota-
to,& ſcritto piu,& manco di quello,che ſarà propoſto,& ſtatouito.

Et che il Syndico,che non ſarà dottore , debba per lo tempo che durerà il ſuo
vfficio particolarmente tenere vn Giornale , & vn libro maeſtro , ſoura delli
quali habbia da notare tutte le entrate,& le ſpeſe di eſſa Illu. Communità , &
tutti gli debitori , & creditori di eſſa coſi vecchi come nuoui , & di giorno in
giorno ſecondo che ſi coſtuma,& oſſerua per li Banchieri,ſcriuere ogni coſa a
conto doppio , accioche ſi poſſa ogni volta che ſi vorrà vedere apertamente i
conti delli detti libri,& di eſſa Communità chiari,& aperti. Et che eſſo Syndi
co,che terrà li detti libri,non poſſa riceuere,ne per modo alcuno tenere preſ-
ſo di ſe per alcun tempo danari alcuni di eſſa Illu. Communità , ma gli debba
mandare al Theſoriero,ouero al Depoſitario,facendolo debitore ſoura gli det
ti libri. Et ſe per caſo ſi trouerà,ouero ſi trouaſſe, che eſſo Syndico haueſſe ri-
ceuuto,ouero tenuto,o riceueſſe,ouero teneſſe preſſo di ſe per alcun modo da
na-

nari alcuni di eſſa Communità,o in picciola,ouero gran quantità contra quel
lo , che e detto di ſopra , ſia tenuto a reſtitutione del doppio , & ſia ipſo facto
priuato dell'vfficio,& del ſalario.

Et che il terzo cittadino , che ſarà notato ſopra la liſta eſtratta, ſia, & s'intẽda
eſſere Depoſitario,ouero Theſoriero della predetta Ill.Communita, & delle
ſue entrate per un anno,& non oltre,& che nell'ingreſſo del ſuo vfficio habbia
a dare vna idonea ſegurtà di mille ſcudi d'oro alla detta Communità , che ſi
habbia ad obligare principalmente,& in ſolido col detto Theſoriero di eſſer-
citare bene,& legalmente l'vfficio ſuo,& di rendere ragione della amminiſtra
tione con la conſegnatione del reſto.Et che eſſo Theſoriero non poſſa,ne deb-
ba p̃ modo alcũ pagare a p̃ſone alcune di che cõditione,o grado ſieno , & eſſer
vogliano quãtità alcuna di danari, ne grãde, ne picciola dello hauere di eſſa
Cõita ſenza authentico mandato ſcritto di man propria di eſſo ſecondo non
dottore,che ſara pro tempore, & ſottoſcritto di man propria del ſopraſcritto
Syndico dottore.Et ſe eſſo Theſoriero contra la predetta forma pagherà quã-
tità alcuna non gli debba eſſer p̃ modo alcuno accettata dalli agẽti,ouero vffi
ciali della predetta Illuſtre Cõità , ma s'intẽda hauer pagato del ſuo, & che
non ſi poſſa per modo alcun diſpenſare contra la forma ſopraſcritta , & ſi deb
ba il p̃nte modo inuiolabilmẽte oſſeruare . Et che gli ſopraſcritti Syndici , li
quali pro tempore ſaranno,non poſſano , ne per modo alcun debbano far pa-
gare quantità alcuna de danari,ne grande ne picciola,ne far mandati , ouero
ſottoſcriuergli ad alcuna p̃ſona di qual grado,o,conditione,ſia,o eſſer ſi voglia
ſe prima non habbiano i mandati ſcritti di mano di uno cancegliero della pre-
detta Illu.Cõità,& ſottoſcritti da due delli capi delli predetti Signori Conſer
uatori,che pro tempore ſarãno , & quãdo altrimẽti faceſſero ogni coſa ſia per
non fatta,& s'intenda che i detti danari ſieno pagati a conto del ſuo ſalario.

Et che il ſopraſcritto ſecondo Syndico,che ſarà pro tempore,oltre quello che
e detto di ſoura,debba fare pre lo tempo che ſarà in vfficio tutto quello , che ſi
appertiene,& ſpetta all'ufficio del Ragionato,& Tauolacino della Communi
tà,& che p̃ lo auenire nõ ſi habbia piu ad eleggere altro Ragionato , ne altro
Tauolacino per la detta Cõità,ma in tutto,& per tutto ſieno leuati , & cãcella
ti,accio che la predetta Cõità ſia ſolleuata dal tale grauezza,& ſpeſa ſuperflua
Et che i ſopradetti Syndici,& Theſorieri,che pro tempore ſarãno eſtratti,non
poſſano quoquomodo eſſercitare l'vfficio ſuo,ſe prima non hauranno ſolenne
mente giurato nelle mani delli predetti Sig.Conſeruatori d'eſſere fedeli , &
giuſti,& d'oſſeruare ne i loro uffici fedelmente quanto è per la ſopraſcritta , &
ſottoſcritta prouiſione,& ordinatione ſtatouito,& ordinato,& dato la ſegurtà
predetta.Et che al tempo del giuramẽto ſia data per i Cãceglieri di eſſa Cõità
alli predetti Syndici & Theſorieri vna copia di tutta la p̃nte prouiſione,& or-
dinatione.Et che il detto Syndico ſecondo habbia a dare,& conſegnare,& rila
ſciare tutti gli libri predetti all'altro ſecõdo Syndico ſucceſſore nel ſuo luogo
nel fine del ſuo ufficio,& di tale cõſignatione n'habbiano ad eſſere rogati i Cã-
ceglieri d'eſſa Ill. Cõità. Et che finito l'ufficio del detto Theſoriero inconti-
nenti ſenza interuallo di tempo ſiano fatti diligentemente , & bene gli ſuoi
con-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА

conti per gli Syndici che ſaranno ſucceſsi, & che ſaranno pro tēpore. Et che ogni volta che ſi caueranno le mute, ouer liſte degl'Illu. Sig. Conſeruatori, & che nelle dette liſte ſe gli trouaſſero ſcritti, o notati alcuni delli predetti Syndici, o Theſoriero, vno, o piu, che in quel caſo eſsi Syndici, o Theſoriero non poſsano, o debbano per alcun modo eſſer delli Conſeruatori, ma ipſo facto ſieno caſſati per quella volta, & in luogo di eſsi ſi habbiano ad eſtrahere delli Cōſeruatori ſouranumerari. Et queſto però s'intenda ſino attanto che duraſſe o durerà l'vfficio delli predetti Syndici, o Theſoriero, & in caſo che, finito eſſo ſuo vfficio, duraſſe il tēpo della muta delli predetti Sig. Conſeruatori, nella quale ſe gli foſſe trouato vno, o piu de predetti Syndici, o Theſoriero, che eſsi tornino al luogo ſuo delli predetti Conſeruatori, & poſſano eſſere, & ſieno delli detti Conſeruatori per lo tēpo che reſta. Et che quando accadeſſe, ouero occorreſſe che della liſta, la quale pro tēpore ſi eſtraherà delli ſouraſcritti Syndici, & Theſoriero, vno, o due foſſero morti, ouero non voleſſero accettare, ouero che ſi trouaſſe eſſer Maſſaro della vnione, che in quel caſo, & in ſimil luogo di quel tale, o di quelli tali che foſſero morti, o abſenti, o non voleſſero, o non poteſſero accettare i vecchi vfficiali di quella ſorte, conditione, & qualità, debbano perſeuerare per l'anno ſeguente, & s'intendano eſſer confermati ciaſcuno nel luogo ſuo. Et in caſo che tutti tre foſſero abſenti, & non voleſſero, o poteſſero accettare, che ſi habbia ad eſtrahere vna nuoua liſta, & ſe, dopoi che ſarà eſtratta vna liſta delle ſouraſcritte, & i nominati vfficiali in quella haueſſero accettato, & cōminciato ad eſſercitare il loro vfficio, ꝑ caſo accadeſſe che vno o piu moriſſe, o ſi abſentaſſe per abſentia che duraſſe oltra vn meſe, che allhora in quel caſo gli Illu. Conſeruatori, che pro tēpore ſaranno, debbano eleggere per ballotte in luogo di quelli tali altri ſimili, & di quella medeſima qualità & conditione, & ſotto il modo, & l'ordine, che parla la pn̄te prouiſione, & con la ratta del ſalario per lo tempo che reſterà, ſi il morto, ouero abſente, come il ſucceſſore, ne per via alcuna poſſa hauer maggior ſalario del ſouradetto ſtatuito. Et per lo tēpo che durerà l'vfficio delli ſouraſcritti Syndici, & Theſoriero, eſsi ne alcun di loro, ne altri per loro poſſano dimandare, ne impetrare, ne far dimādare, ne fare impetrare dalli Signori Aggiunti, ouero da gl'Illuſt. Sig. Conſeruatori, che ſarāno pro tēpore, directe, vel indirecte, tacite, vel expreſſe coſa alcuna ne grande, ne picciola ad vtilità ſua, ne delli cohabitanti ſeco, ne gli prefati Signori Conſeruatori da per ſe, ne con li Signori Aggiūti poſſano ēt motu proprio darli, & concedergli alcuna coſa ut ſupra, & in caſo che gli foſſe conceduta, per modo alcuno tale conceſsione non poſſa, ne debba hauere effetto, ma s'intenda eſſere ipſo iure nulla, & inualida. Et che non ſi poſſa alla preſente ordinatione per modo alcuno derogare, & diſpenſare. Et accioche gli predetti Syndici, & Theſoriero, che pro tēpore ſaranno, piu accuratamente, & con diligentia poſſano, & debbano eſſercitare il lor vfficio, & anche, perche omnis lobor optat præmium, ſi ordina, & ſtatouiſce che gli predetti Syndici per ſuo ſalario d'vn'anno debbano hauere dalla prefata Ill. Communità per ciaſcun di loro lire cento, & il Theſoriero lire cinquanta, da eſſergli pagate ogni tre meſi la ratta per lo tempo che ſeruiranno ad eſſa Cōità ſenza

al-

altro emolumento di ſeſsione. Et ſi che oſſerui vna lettera di Sua Altezza regiſtrata qui appreſſo alla Illu. Communità, che vuole, & commanda, che tutti gli uffici di queſta Communità, che di loro natura ſi hanno a diſtribuire d'anno in anno, ſieno, & habbiano ad eſſere annali, & non durino piu di vn'anno, come vuole il douero, & la ragione, accioche ogni cittadino poſſa participare del cōmodo di eſſa Illu. Cōita. Et ꝑche pare che la detta lettera nō ſi ſia fin qui oſſeruata per negligentia, o per altra cagione ſi ſia, ꝑ volere li preſenti Ill. Conſeruatori mandarla ad eſſecutione inſieme con la ſouraſcritta ordinatione delli predetti vfficiali, ſi ſupplica Sua Altezza, che voglia concedere, che eſsi preſenti Signori Cōſeruatori poſſano adeſſo fare una nuoua imboſſolatione di tutti gli predetti vfficii della detta Cōità, & eſtrahere gli loro vfficiali ꝑ l'anno ſeguēte, laſciādo però gli preſēti vfficiali perſeuerare nel ſuo vfficio fino al Natale che viene, accio che ſi dia principio alle ſouradette buone, & ſante ordinationi, non oſtāte ſtatuto, & ꝓuiſione, che voleſſe, o commādaſſe che gli vffici di detta Ill. Cōità s'haueſſero a diſtribuire per gli Conſer. che ſarāno al Natale, alli quali, & ad ogni altra coſa, che faceſſe in contrario de plenitudine poteſtatis gli ſia per la eſſecutione delle predette coſe pro hac vice tantū derogato.

HErcules ſecundus Ferrariæ, Mutinæ, & Regii Dux quartus, Carnutum primus Marchio Eſtenſis, Rodigii, & Giſordii Comes, Carpi Princeps, Prouinciarū Carfignanæ, Frignani, & Romādiolæ, Comacliq;, & mōtis Arguti, dn̄s &c. La noſtra fideliſsima Cōità di Modona ci ha fatto eſshibire ꝑ M. Giouanni Caſteluetro dottore Modoneſe l'anteſcritta prouiſione, & ordinatione fatta compilata ſoura la elettione, che per lo auenire ſi ha da oſſeruare circa gli Syndici, & Theſorieri di eſſa Cōità, & inſieme ci ha fatto ſupplicare, che gliele uogliamo confermare. Noi aūt hauēdola vdita, & ben conſiderata, & ueduto che ella ſpetta all'utile, ꝓfitto, & ſodisfattione della detta noſtra Cōità, ſiamo ſtati contēti di eſſaudirla. Et però in virtū delle pn̄ti nr̄e patēti lettere di noſtra ſciētia, & plenitudine della noſtra Duc. podeſtà, & authorità apꝓuiamo, cōfermiamo, & validiamo la detta ꝓuiſione, & ordinatiōe di q̄l modo ꝓprio, che ella ſtā & vogliamo che da mo innāzi ella ottēga vigore, & forza di legge irreuocabile nella predetta noſtra Cōità, cōmādando al noſtro pn̄te Gouernatore di Modona, & alli futuri di tēpo, in tēpo, che doue biſogna ꝓuegano, che tal ꝓuiſione & ordinatione ſia inuiolabilmēte oſſeruata, non oſtāte coſa che in alcun modo faccia, & diſponga in contrario. Approuiamo ēt, confermiamo, & validiamo il ſecondo capitolo della detta ꝓuiſione, & ordinatione, col mezo della quale ſi determina che s'oſſerui una noſtra lettera, con la quale gia ordinaſsimo, che tutti li uffici della predetta noſtra Cōità, che di lor natura ſi hanno a diſtribuire di anno, in anno ſieno, & habbiano ad eſſere annali, & non durino piu di un'anno, & coſi ordiniamo, & commandiamo, che tal capitolo, & il tenore di quello ſia inuiolabilmēte oſſeruato, prout iacet de verbo ad verbū. Eccettuamo però da queſta determinatiōe l'egregio Andrea Māzuolo al preſente Canceglliero della detta noſtra Cōità, il quale ci piace ꝑ la buona opinione, che hauemo di lui, che egli eſſerciti, mentre che viue, quel cancellariato, ſi perche eſſo ne ha gia da noi perpetua confermatione, ſi anche ꝑche il ſoura

detto

detto M.Giouanni Caſteluetro ci ha riferto, che buona parte di quelli noſtri Conſeruatori ſe ne contenta. Et queſto non oſtante ſtatuto, o prouiſione, che in modo alcun faceſſe in oppoſito, come nel detto ſecondo capitolo ſi contiene, a che de plenitudine poteſtatis noſtræ deroghiamo, & vogliamo che gli ſia derogato per queſta volta ſola, quanto ſia per le coſe promeſſe, & per riſpetto loro ſolamēte. Et in fede di cio noi hauemo fatto fare registrare, & bollare col mediocre noſtro ſigillo conſueto le pñti noſtre patēti lettere. Date in Ferrara nella noſtra Cancellaria Ducale il xxiii. giorno di Maggio. M.D.XLIIII.

Alexander Guarinus.

De officio Cancellariorū, ſeu Notariorū DD. Conſeruatorū. RVB. LXI.

Teneātur Cācellarii, ſeu Notarii Dominorū Conſeruatorū intereſſe cōtinue conſiliis ciuitatis Mut. & ſcribere ea, quæ proponuntur in dictis conſiliis, & ſucceſſiue oēs deliberationes, prouiſiones, & ordinationes, quæ fiēt in dictis conſiliis ſecundū formā ſtatutorū ſuper his æditorū. Et ſi aliqua propoſitio, prouiſio, deliberatio vel ordinamentū factū fuerit non ſeruata forma ſtatutorum, non debeant, nec poſſint dicti notarii ipſam talē propoſitionē, deliberationē, vel ordinamentū ſcribere, nec tali conſilio intereſſe; ſed ſe debeant abſentare ſub pœna priuationis illius officii, ſi aliquam prouiſionem, deliberationē, propoſitionē, vel ordinamētū ſcripſerint præter, vel contra formā ſtatutorū ſuper his æditorū, & eorū ſcripturis, actis, vel inſtrumētis, ſi auſu temerario in poſterū ſcribere, vel conficere auſi fuerint, nulla fides adhibeatur. Volentes, & mādātes ipſis Cancellariis quod ſub dicta pœna, quandocunq; coadunari contigerit aliquod conſiliū, ſiue DD. Conſeruatorū, ſiue DD. Adiūctorū, & quodlibet aliud conſiliū gñale vel ſpeciale, debeāt, anteq̄ aliquid ꝓponatur in ipſo conſilio, ſaltē illico cū aliquid fuerit propoſitū, & anteq̄ ſuꝑ propoſitione aliquid reſpondeatur vel ſaltē partitū ponatur legere, & vulgariter explanare per modū, quod oēs intelligant oīa ſtatuta in quibus impoſitū eſt præciſe ipſis Cancellariis vt ipſa legant in conſiliis. Teneātur etiā dicti Cācellārii iura Cōis Mut. vtilitatē dicti Cōis concernentia, & oēs prouiſiones, & reformationes, quæ de tempore in tēpus fieri contigerit, & oēs gratias impetrandas regiſtrare in regiſtro, de quo prouiſū fuerit. Et ēt teneātur ſcribere oēs literas deſtinandas ꝑ agētes Ill. Cōitatis, & ēt rogare oēs incātus, deliberationes, inuentaria, & inſtrumēta faciēdas, & faciēda ꝑ Cōitatē ipsā, nihil ꝑcipiendo a Cōitate ipſa ꝓ talibus rogationibus. Et quod prædcī Cācellarii tenere habeāt penes ſe claues Cameræ Archiui Illu. Cōitatis, & ſigillum eiuſdē, tenere ſub eorum cuſtodia oīa iura, & ſcripturas ipſius Cōitatis per tempora, quibus ipſi erunt Cācellarii. Et oīa alia facere, ad quæ ex forma ſtatutorū noſtrorū tenētur ſub pœna li. xxv. ꝓ qualibet reformatione, ꝓuiſione, & iure non regiſtratis inter tēpora eorū officii, applicād. ꝓ dimidia Cameræ Duc. & ꝓ alia dimidia Cōi. Et vterq; dictorū Cācellariorū hēat ꝓ ſuo ſalario ſingulo quoq; menſe libras ſeptē excepto Andrea Māzolo Cācellario moderno qui quoad vixerit hēre debeat ſuum ſalarium conſuetum.

De officio Ratiocinatoris Cōis, & de eius electione, & ſalario. RVB. LXII.

Statuimus quod Ratiocinator Cōis eligatur, & eius ſit ſalariū & officiū, ꝓut in capitulis ſub Rub. Prouiſione, & ordinatione, che ſi ha ad oſſeruare per l'aue-

l'auenire nello eleggere i Syndici &c. Et teneatur videre, & examinare rationes Cōis Mut. adminiſtrātiū res, vel bona Cōis quoquomō, exceptis tñ rationibus Theſaurerii, intra menſem poſt finitū officiū cuiuslibet ex dcīs adminiſtratoribus, & intra menſem ipſum referre in ſcriptis. DD. Conſeruatoribus, an ille talis adminiſtrator ſit, vel fuerit debitor, vel creditor Cōis, & an remanſerit aliquid de bonis, vel habere Cōis penes talē, Quā relationē in ſcriptis factam vt ſupra teneatur tranſcribere, & extendere ſuper libro ad id deputato, quem habere debeat a Cōi, & ipſi relationi ſtetur, & credatur plene, & hēat executionem paratā contra dictos, quorū rationes, & computa viderit, & examinauerit. Et ſimiliter credatur aliis ſcripturis dicti raciocinatoris rētis, & gubernatis more ratiocinatorū Communis plene, & eam executionem habeant vt ſupra.

De electione, ſalario, & officio Maſſaroli. RVB. LXIII.

Statuimus, quod ꝑ DD. Conſeruatores ad ballottas albas, & nigras eligātur decem ciues ciuitatis Mut. originarii origine ſaltem paterna maiores annis xxx. & bonæ conditionis, & famæ & faciles ut conueniantur, & reddant rationē de adminiſtratis, & qui ſint ſoluendo ad arbitriū ipſorū DD. Conſeruatorū. Qui decem ciues ſic electi ponantur in buxulla ad id deputata, & ſingulis annis in fine menſis Decembris extrahatur per manus D. Prætoris breue vnū ex imbuxullatis, & ille, cuius nomē extractū fuerit, ſit, & eſſe intelligatur Maſſarolus Communis Mut. pro anno tūc ſequēti, & ſic ſucceſſiuis temporibus fiat extractio de imbuxullatis prædcīs vſq; ad conſumationē breuiū prædictorū & finita dicta imbuxullatione alia renoueтur vt ſupra. Et Maſſarolus extractus de tempore in tempus iuret in manibus DD. Conſeruatorū fideliter & ſine fraude eius officiū exercere, & reddere rationē de geſtis, & adminiſtratis ꝑ ipſum cum reliquorum conſignatione ad pñtiam D. Syndici gñalis doctoris prædictæ Cōitatis. Et teneat ipſe Maſſarolus præſtare cautionē prædictæ Cōitati de libris C. anteq̄ intret ad dictū officiū ꝓ maneggio ſuo. Et ſtatim dicto iuramento aſſūpto, & dicta fideiuſſione præſtita teneatur facere inuētariū oīum repertorū de bonis prædcī Cōis, & ipſi inuētario addere oīa, quæ de tempore in tēpus emerētur, & acquirerētur. Et de dicto inuētario rogari debeat vnus ex Cancellariis Cōitatis Mut. Et eius officiū verſetur in his, quæ ſibi impoſita fuerint ꝑ DD. Conſer. & maxime ſolicitā curā hāeat de fabricis ipſius Cōis quæ fieri contingēt expenſis Cōis, nec nō, & de expēſis, quæ fiēt circa reſidētiā prædictorū DD. Conſeruatorū, & de expenſis, quæ fient in reparationibus ædificiorū Communis, & de aliis expenſis minutis Quas oēs expenſas dietim ſcribere teneatur ſuper vno libro, & poſtas ipſas debeat clare ſcribere, notando noīa, & cognomina operantiū, & quantitates rerum, a quibus receperit, & alia diſtinguat, ita quod poſſit ſumi rei informatio, & aliter D. Syndicus non teneatur, nec poſſit admittere poſtas alio modo formatas, vel ſcriptas. Et finito opere, ſeu reparatione, vel negotio ipſe Maſſarolus teneatur computa negotii ꝑ eū facti exhibere, & cōſignare D. Syndico generali, & Ratiocinatori Communis, q Syndicus, & Ratiocinator Cōmunis videre, examinare, & caſtigare hāeat rationes prædictas, & admittēdas admittant, & reprobandas reprobent in damnū prædicti Maſſaroli, & factis dictis rationibus fiat mandatū ipſi Maſſarolo ꝑ DD.

DD.Conſer.de eo, quod relatũ fuerit legie, factũ per dictũ Maſſarolũ. In fine aũt officii ſui teneat cõſignare bona exiſtẽtia penes eũ nouo Maſſarolo ſucceſſori ſuo. Et ipſe Maſſarolus pcipere hẽat a Cõi Mut. libras quinq; ſingulis Menſibus p eius ſalario, teneaturq; dcũs Maſſarolus acceptare pignora facienda p nuntios, & executores, & illa cuſtodire iuxta formã noſtrorum ſtatutorum.

¶ De officio Tubicinum Communis Mut. & eorum ſalario. RVB. LXIIII

STatuimus quod tubatores Communitatis Mut. electi, & ſalariati a prædcã Communitate teneãtur ſono tubarũ præmiſſo facere, ſeu publicare ad loca conſueta quæcunq; pclamata tã ex parte Ser. D. N. Ducis, q̃ Illu. DD. Conſer. Mut. Poteſtatis, & aliorũ Officialiũ, & cuiuslibet eorũ ciuitat. Mut. & ẽt quaſcunq; citationes fiendas ex parte ipſorũ Officialiũ ad arẽgheriã, aut ad loca conſueta contra aliquos inquiſitos, denunciatos, vel accuſatos, tã ex cã maleficii, damni dati, & delationis armorũ, q̃ ex alia cauſa ciuili, vel criminali, qñ fiẽt p ipſos Officiales, vel aliquẽ ex eis condemnationes pecuniariæ, vel corporales, ipſas cũ ſono tubæ præconizare, vt mos eſt, teneanturq; inſeruire, & obedire D. D. Conſer. ciuitatis Mut. in negotiis ipſius Communitatis, tam in vocando cũ tuba, & voce DD. Conſeruatores ad conſiliũ, q̃ in eundo ante ipſos euntes per ciuitatẽ inſimul ad aliquã oblationem fiendã præconizãdo cũ tubis more ſolito, & ẽt in eundo, & equitando cũ eis, vel agentibus noĩe communitatis pro negotiis dictæ Communitatis, ubi opus fuerit, & in faciendo fideliter noĩe prædictorũ DD. Conſer. quaſcunq; ambaſciatas. Et qñ fiẽt incantus, & ſubhaſtationes datiorũ per agentes noĩe Communitatis, debeãt, & teneãtur ipſos, & ipſas ſono præmiſſo manifeſtare, publicare, offerre, & dicere intelligibili voce, ſicuti in prædcĩs, & circa prædicta eiſdẽ dictabitur per vnũ ex notariis reformationũ, ſeu per aliũ notariũ, qui interfuerit publicationi taliũ proclamatũ, ſtareque debeãt oẽs, & ſinguli tubicines, quãdo fiet coſiliũ DD. Conſeruatorũ, ad oſtiũ loci, vbi conſiliũ fiet, continue, & vſq; quo factũ fuerit dictũ conſilium, vt poſſint adoperari per DD. Conſeruatores, & hæc facere teneantur abſque aliqua ſolutione. Poſſint tñ dicti Tubatores & debeant facere præconizare incãtus, & ſubhaſtationes, & venditiones pignorũ tam Montis Pietatis, quam aliarum quarumcunque perſonarũ, & ſimiliter omnes ſubhaſtationes ex primo, & ſecundo decreto, & alias publicationes, & notificationes ad inſtantiam cuiuſcunque perſonæ fiendas, & ſibi ſatisfieri facere de eorum mercede, prout ordinatum fuerit, & conuentum. Quæ omnia, & ſingula facere teneantur, & obſeruare diligenter, & ſi in aliquo prædictorũ contrafecerint incurrant in pœnã ſoldorũ xxv. pro quolibet, & qualibet vice ex ſalario ſuo retinendorũ per Theſaurerium. Habeatque vnuſquiſque eorum pro ſuo ſalario a Communitate Mutinæ libras quinque monetæ currentis in Mutina.

¶ De officio Oſtiarii, ſeu Donnicelli Dominorum Conſeruatorum, & eius ſalario. RVB. LXV.

STatuimus, & ordinamus, quod ſingulis annis extrahatur vnus ciuis diligẽs, & fidelis, qui vocetur, & ſit Oſtiarius DD. Conſeruatorũ reip. Mut. & cuius officium ſit, quotieſcunque pulſatum fuerit conſiliũ DD. Conſeruatorum, ſe præſentare D. Priori, & Conſeruatoribus, & ea facere, quæ ſibi imponẽtur pro faciendo, & expediendo dictũ conſiliũ, & tam in vocando, & ſolicitãdo ad conſiliũ quoſcunq; de numero DD. Conſeruatorũ, & Adiunctorũ & alias perſonas intereſſe habentes in conſilio, q̃ in faciendo quæcunq; alia negotia imponenda per D. Priorem, cui & cuicunque de conſilio prædicto, & notarius reformationum teneatur fideliter inſeruire, & obedire in prædictis, & circa prædicta. Et poſtq̃ fuerint congregati prædicti DD. Conſeruatores in cõſilio, debeat dictus Donnicellus ſeu Oſtiarius continue durante dicto conſilio ſtare ad oſtium loci, vbi fuerit factũ conſiliũ, & non permittere aliquẽ ingredi, qui non ſit de conſilio, & ſeu qui non fuerit vocatus ex parte DD. Conſeruatorũ, & poſſit ẽt ipſe Oſtiarius vocare, & alia facere, quæ ſibi committentur p dictos exiſtẽtes in conſilio, eundo ad domum cuiuslibet eorũ, & aliò, prout opus fuerit, vt perſonaliter eos inueniat. Et vbicunq; præfati DD. Conſeruatores facerent oblationes, & ſeu pceſſiones, vel aliter inſimul p ciuitatẽ irent, teneatur dictus Donnicellus ſeu Oſtiarius eos aſſociare, & illis inſeruire, put opus fuerit, ſub pœna ſoldorũ viginti retinẽdorũ ex ſalario ſuo per Theſaurerũ pro qualibet vice, qua in præmiſſis, vel aliquo præmiſſorũ contrafecerit. Et teneat iurare in principio officii ſui de obſeruãdo prædcã, & defaciẽdo fideliter officium ſuum, & habeat pro eius ſalario ſingulo menſe a Communitate Mut. libras tres.

¶ Quod Syndicus doctor habere debeat peneſe bullettam ordinariam. RVB. LXVI.

STatuimus, quod D. Syndicus doctor in principio officii ſui teneatur; & obligatus ſit facere, & notare nctulam in ſcriptis manu propria, ſuper qua ordinate ponat noĩa oĩum, quibus ſoluendũ eſt ordinarie de pecunia Communitatis, & quantitates denariorũ, & cãs ſolutionũ. Nec non & oẽs introitus ponendo notam debitorum, & quacunq; de cã ſiue liuellorũ ſiue affictuum, ſiue datiorũ, ſiue aliorũ introituũ. Et bonũ teneat computũ de oĩbus prædictis & curam ſolertẽ adhibeat, vt credita Communis exigantur, & non eant in deſuetudinẽ, ſed de tẽpore in tẽpus exigantur, & exacta in burſã Cõmunis reponãtur.

¶ De his, qui non poſſunt eligi ad officia ſeu commoda Communis. RVB. LXVII.

STatuimus quod infraſcripti non poſſint, vel debeant eligi, vel extrahi, nec habere, vel conſequi aliquod officium, vel commodũ directe, vel indirecte a Communi Mutinæ, & ſi electi fuerint, eorum electio ipſo iure non valeat, & extractio ſit nulla, & loco eorum alii extrahantur, & eligantur. Perſonæ autẽ prohibitæ ſunt infraſcriptæ videlicet.

Qui non ſit ciuis originarius origine ſaltem paterna.

Item qui non ſuſtinet onera, & factiones in totum vna cũ aliis ciuibus in Communi exceptis tñ his, qui ſunt exempti ob numerum duodecim liberorum.

Item banniti, vel condemnati in aliqua pœna corporali, excepta pœna funis, dum fuerint banniti, vel condemnati, habita autem gratia poſſint admitti, ſi aliquid ipſis non obſtiterit.

Item banniti, vel condemnati pro aliqua falſitate, furto, ſodomia, tradimento, ſtrata robata, violatione monacharum, raptu virginum, lenocinio, incendio, & falſa moneta fabricata, ẽt ſi gratiam habuerint, & reuerſi fuerint in pa-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА

patriam perpetuo enim volumus eſſe excluſos ab omnibus ſupraſcriptis.
Item qui egerint, vel machinationem, aut auxilium præſtiterint contra Communitatẽ, hos enim volumus eſſe ſimiliter excluſos a bñficiis Communis.
Item omnes clerici.
Item conuerſi.
Item religioſi, qui conueniri non poſſunt coram iudicibus ſecularibus.
Item omnes, qui exierint de religione aliqua, in qua ſteterint per annum continuum, talis enim non poſsit eſſe in aliquo officio Communis, nec de conſilio Ciuitatis Mutinæ nec in teſtimonio recipiatur, nec eius teſtimonium valeat. Nec poſsit Iudex, vel notarius eſſe, & ſi electus acceptauerit iudicis, vel notarii officium puniatur in libris vigintiquinq; Mutinæ.
Item omnes, qui detractauerint ſuo, vel alieno Priuilegio ſubire onera in (Communi.
Item nullus minor vigintiquinque annis.
Item nec nobiles,
Item nec potentes.
Item nec aliqui de eorum nobilium, & potentum familiis.
Item omnes qui exercuerint artem ruſticalem tempore ſuæ electionis.
Item omnes, qui non habitauerint in ciuitate Mut. cum tota eorũ familia, vel ſaltem pro maiori parte per annum continuum immediate præcedentem.
Item partiales.
Item arrabbiati.
Item concubinarii, dum tenent concubinas ad poſtam.
Item, & excommunicati.
Item, & hæretici.

Alii autem, qui non ſunt prohibiti ex forma pñtis, vel alterius ſtatuti, ſeu iuris Communis, poſsint eligi, vel extrahi ad beneficia, & commoda Cõmunis Mut. prout acciderit, vel contigerit, maxime qñ DD. Conſeruatores mutæ Decembris eligerent officiales ſuos prout virtute præſentis ſtatuti diſponimus eos poſſe eligere ſingulos eos officiales de anno in annum. Et quilibet poſsit accuſare, & denuntiare, & teneatur in credẽtia, & habeat medietatem pœnæ, & D. Prætor debeat de præfatis inquirere, & condemnare, & non permittere aliquem eligi contra formam ſtatutorum noſtrorum, ſub pœna lib. C. Mut. ab ipſo auferenda per Syndicatores. Et teneatur Cancellarius quilibet DD. Conſeruatorũ, qui interfuerit cõſilio, proteſtari ipſis DD. Conſeruatoribus quod obſeruẽt contenta in pñti ſtatuto, & nullatenus ſcribat, nec ſcribere debeat electionem & nominationem factã de aliquo ex ſupra notatis contra formam pñtis ſtatuti ſub pœna lib. x Mut. applican. cameræ Duc. Et nihilominus quicquid factũ fuerit contra formã prædcãm non valeat, nec teneat ipſo iure. Et Theſaurerius Cõis non teneatur, nec debeat facere ſolutionẽ aliquã contra diſpoſita in pñti ſtatuto. Volẽtes quod Cãcellarii tẽpore, quo eligẽtur dñi Conſer. legant Dñis octo electoribus hoc præſens ſtatutũ, quod teneãtur prædcĩ Dñi octo ſeruare.

Qui ſint veri ciues. RVB. LXVIII.

DIſponimus, quod infraſcripti tm̃ ſint veri ciues ciuitatis mutinæ, videlicet. Quicunq; fuerit originarius dictæ Ciuitatis origine ſaltem paterna, vel vlterioris

vlterioris aſcẽdentiæ per lineã maſculinã, nec non, & quicunq; habitauerit per ſe, vel immediate per eius aſcendentes per lineã maſculinã per xxx. annos continuos, & intra dcũm tempus ſubierit in totũ onera in Cõi. Et hos volumus admitti ad officia, & beneficia dictæ ciuitatis, ſaluis tñ, & reſeruatis particularium noſtrorũ ſtatutorũ diſpoſitionibus, quia dcã ſtatuta in ſuis caſibus particularibus attẽdi volumus, & præualere huic pñti ſtatuto. Declarantes etiam quod quoad officia is tãtum ciuis admittatur ad ea, qui in dicta ciuitate habitauerit cũ tota familia, vel maiori parte tempore delati officii.

De pœna recipientis officium, quod habere non poſsit. RVB. LXIX.

SI aliquis receperit, vel conſecutus fuerit aliquod officiũ ẽt ſine emolumento, quod ex forma ſtatutorum noſtrorũ hẽre non poſsit, ſoluat, & condemnatus ſit ipſo iure in pœnã lib. xxv applican. ꝑ dimidia cameræ Ducali, & pro alia dimidia Cõi, & inſuper ſalariũ amittat, & ab officio remoueatur. ſi ex perſona ſua dictũ officiũ hẽre non poſsit, ſi vero ex perſona eligentis habere non poſsit officium, nullam pœnam patiatur, niſi quod non admittatur ad officiũ. Et de hoc poſsit accuſari dictus officialis qñcunq; tam tempore dicti eius officii, q̃ꝫ poſt. Et D. Prætor, vel aliquis alius non poſsit ponere ad conſilium de concedendo alicui aliquod officium quod hẽre non poſsit ex forma noſtrorũ ſtatutorũ, & contrafaciens condemnetur in libris xxv. Mutinæ applican. vt ſupra.

De officiis in alium non transferendis, & de pœna promittentis, vel recipientis aliquid occaſione officii conſequendi. RVB. LXX.

STatuimus, quòd nullus electus, vel extractus ad aliquod officiũ Communis Mut. poſsit in totum, vel in partem, illud in alium trãsferre titulo lucratiuo, vel oneroſo, ẽt ſi ille alius eſſet æq; bonus, & idoneus, ſine licẽtia DD. Cõſeruatorũ, & Adiũct nec aliũ ſubſtituere, vel locũtenẽtẽ facere, vel loco ſui ſubrogare niſi talis electus eſſet impeditus aliquo iuſto impedimẽto, quòd relinquimus arbitrio præfatorũ. DD. Conſeruatorũ. Et recipiens in ſe tale officium vel ſubſtitutus, vel ſubrogatus puniatur in libris xxv. applicandis cameræ Ducali, & nihilominus quod ei datũ fuerit amittatur, nec repeti poſsit, & proceſſus inde habitus ſit caſſus & irritus ipſo iure, & eãdẽ pœnã ille patiatur qui dederit vel ꝓmiſerit, vel receperit, aut dari, aut promitti fecerit pretiũ aliquod, ſeu pecuniã aliquã pro aliquo officio hẽndo, vel officiali eligendo. Et prædcã non vendicent ſibi locũ in officiis collegii DD. Notariorum, circa quæ obſeruari volumus ſtatuta prædicti collegii, & hoc ſtatutum ſit præciſum, & trũcũ.

Quod quilibet, qui fuerit in aliquo officio, habeat in ſcriptis quicquid ad eius officium pertinet. RVB. LXXI.

STatuimus quod quilibet officialis Cõis Mut. teneatur, & debeat habere in ſcriptis penes ſe oĩa ſtatuta, & ordinamenta, & oĩa alia quæ ad eius officiũ pertinẽt, ad hoc vt melius exerceat, & ſciat quæ ad eius officia pertineant.

Quod D. Prætor teneatur adiuuare quẽlibet in ſuo officio. RVB. LXXII.

TEneatur Illuſtriſ. Dñs Gubernator, & D. Prætor, & quilibet eorum inſolidum adiuuare, & fauorẽ ſuũ præſtare oĩbus officialibus ciuitatis Mut. ne aliquam iniuriam, vel damnum patiantur occaſione officii ſui, ſeu pro eorum officio exercendo, & punire oẽs qui iniuriã fecerint, vel dixerint contra prædi

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

ctos officiales ad effectũ ut iuſtitia, & executiones fieri poſsint ſine reſpectu aliquo. Pœnæ aũt ſint, quæ reperiũtur in pñtibus noſtris ſtatutis, & vltra poſsint iniuriantes, vel damnũ dãtes punire arbitrio ſuo, dũ modo nõ excedãt ſummã lib. L. Liceat tñ oĩbus denuntiare dolos, fraudes, & baratarias commiſſas per aliquos officiales in eorũ officiis, & inſtare quod remoueantnr ab eorũ officiis.

¶ De eo, qui electus fuerit non conſtituto ſalario. RVB. LXXIII.

VT occurratur malis conſuetudinibus, & vſurpationibus bonorum Cõis, & malitiis eorum, qui procurant multoties electiones de ipſis fieri non conſtituto ſibi aliter ſalario, ut facilius eligantur, poſtea vero petunt ſalaria, & indirecte extorquent partita a DD. Conſeruatoribus, & Adiunctis eo ſub colore, quod oĩs mercenarius eſt dignus mercede ſua. Statuimus, & ordinamus, quod nullũ ſalariũ, præmiũ, merces, remuneratio, beneficiũ, vel aliquod aliud quocũq; noĩe cenſeatur, poſsit, nec debeat per DD. Conſeruatores ẽt vna cũ DD. Adiunctis conſtitui, vel ordinari modo aliquo in parua, vel magna quantitate alicui pſonæ, vel perſonis occaſione ambaſciariæ, officii, miniſterii, ſeu facti, ſi in electione talis electi nominatũ non fuerit ſalariũ ipſum conſtitutũ, vel merces, vel viaticum conſtitutũ. Facta enim electione de aliquo, in qua non fuerit conſtitutũ ſalariũ, vel merces vt ſupra, vel fuerit exp̃ſſe dcũm, quod electio, ſiue nominatio fit ſine ſalario, huiuſmodi electus, ſeu nominatus non poſſit hẽre aliquod ſalariũ, præmiũ, remuneratiõẽ, beneficiũ, viaticũ, vel mercedem, & ſi habuerit, vel conſecutus fuerit aliquid, ſemper teneatur ad reſtitutiõẽ, & nũq̃ poſſit admitti ad aliquod officiũ dicti Cõis, ſed ꝑpetuo ſit excluſus. Et DD. Cõſeruatores, & Adiuncti, qui fecerint contra formã pñtis ſtatuti, & non obſeruauerint ad vnguẽ pñs ſtatutũ, cadãt in pœnã periurii, & de ſuo ſatiſfacere cogãtur, & perpetuo ſint excluſi ab officiis Cõis. Prædicta aũt non procedant, vbi quis poſſit eligi ad aliquod officium, & merces, ſeu ſalariũ eſſet expreſſe taxatũ ꝑ ſtatuta noſtra, hoc. n. caſu, licet in electione non ſit facta mentio de ſalario, aliquo, ꝑmittimus talẽ electũ poſſe petere ſalariũ taxatũ, & illud conſequi. Quod ſtatutũ ſit præcisũ, & truncũ, & præciſe obſeruari debeat, nec diſpenſari poſſit, & ſi diſpenſatũ fuerit non valeat ipſo iure. Et notarius reformationum, ſeu cameræ. DD. Conſeruatorũ teneatur iſtud ſtatutũ legere, & vulgarizare in conſilio, qñcunq; in ipſo tractabitur de prædcĩs, uel aliquo prædictorum, ſub pœna ipſi notario librarum decem applicanda Communi in totum.

¶ De non ſoluendo alicui pro duobus officiis eodẽ tẽpore. RVB. LXXIIII.

STatutum eſt, quod nemo poſsit habere duo officia a Cõi, quorum occaſione ſimul, & eodẽ tẽpore hẽat, vel percipiat ſalarium de vtroq; officio, ſed tantũ de primo officio, & non de alio ſalariũ conſequatur, ſub pœna lib. C. applican. ꝑ dimidio cameræ Duc. & ꝑ alio dimidio Cõi Mut. & nihilominus quod reciperet ꝑ ſecundo, vel vlteriori officio reſtituere teneatur. Et Syndicus, & Theſaurerius, & oĩs alius, q̃ de pecunia, vel habere Cõis ſoluerit, cadat in pœnã prædictã applican. ut ſupra, & de ſuo ꝓprio teneatur ei, cui ſic ſoluerit, & notarius qui inde fecerit aliquam ſcripturã, cadat in pœnam ſoldorum centum applican. Communi Mut. Et hoc ſtatutum ſit præciſum, nec poſsit diſpenſari.

De

¶ De Sportulis. RVB. LXXV.

STatuimus quod in futurũ D. Prætor, & alii iusdicentes in ciuitate Mut. non poſsint aliquo modo habere, vel percipere aliquas ſportulas a quouis ciue, vel habitatore ciuitatis, diſtrictus, & totius ducatus Mut. in cauſis, quas ipſi officiales, vel aliquis eorũ cognoſcit, vel cognoſceret, vel terminaret iure ordinario, & ad ipſos iure ordinario venirent, ẽt ſi iuriſdictio, q̃ dcõ iure habẽt in dictis cauſis, fuiſſet excitata, vel aliquo modo alterata ꝑ clauſulas alterantes iurisdictionẽ, vt clauſula ſũmarie, de plano ſine ſtrepitu, & figura iudicii, & clauſula, ſola facti veritate inſpecta, vel alia clauſula maioris ẽt importantiæ, ſed in ipſis cauſis ſint, & eſſe debeãt contenti ſalario ſuo, ſub pœna contrafacienti li. C. applican. ꝑ dimidia cameræ Duc. & ꝑ alia dimidia parti, quæ ſoluiſſet dcãs Sportulas, & nihilominus poſſit in ſyndicatu ẽt moleſtari iuxta tradita in ſtatutis noſtris. Volentes tñ quod, ſi duo forẽſes litigarẽt ad inuicẽ corã vno, vel pluribus ex dictis officialibus, vel forenſis conueniret aliquẽ ciuem, ſeu de ducatu, vel ciuis, ſeu de ducatu cõueniret forenſem, in his caſibus iudices poſſint, & valeant hẽre dcãs ſportulas a dcĩs Forenſibus, & pro parte ad eos ſpectante reſpectiue vt ſupra ſine aliquo timore pœnæ, vel ſyndicatus. Quæ ſportulæ taxari debeant iuxta prouiſiones Cõis Mut. decernentes quòd vbi ciuis, ſeu de ducatu in cã ſuccumberet, & condemnaretnr in expenſis, vel ẽt expreſſe ꝑ Iudicem condemnatus extiterit in ſportulis ad beneficiũ dcĩ forenſis, huiuſmodi ciuis, vel de ducatu non teneãtur ad huiuſmodi ſportulas. Volentes ẽt quod ſi contigerit aliquem officialem conferre ſe ſuper loco differẽtiæ pro inſtructione cauſæ huiusmodi officialis ꝑ ſua mercede poſſit hẽre ſummas infraſcriptas. Nam ſi nõ exiuerit e ciuitate hẽat ſol. xv. pro qualibet parte, ſi vero extra ciuitatem intra tñ ſuburbia habeat ſol. xx. ꝑ parte, extra vero ſuburbia habeat ſol. xxx. pro parte ſingula die, & expen. pro ſe, & ſeruitoribus, & equis.

Vide Reformationem in libro Reformatio. a Car. 2. Rub. 11

¶ Quod illi, qui ſunt de ducatu tractentur, vt ciues in ſolutionibus mercedũ actorũ, ſñtiarũ, inſtrumentorũ, & ſportularũ. RVB. LXXVI.

STatuimus quòd oẽs illi, qui erunt de ducatu ciuitatis Mut. tractẽtur, & tractari debeant vt ciues, & ꝑ ciuibus quo ad ſolutiones mercedum faciendas, ſeu debitas notariis, ſeu habentibus cãm ab ipſis ꝑ rogitu, exẽplatura, & copia quorũcũq; inſtrumẽtorũ, teſtamẽtorũ, priuilegiorũ, actorũ, ſententiarũ, & ſportularũ iudicibus debitarũ, & q̃ñ debebũtur, nõ obſtantibus aliquibus ſtatutis, prouiſionibus, & cõſuetudinibus, quibus expreſſe derogamus, & nihilominus imponimus ẽt pœnã cuilibet notario, & iudici cõtrafaciẽtibus lib. xxv. ꝑ qualibet vice applic. ꝑ dimidia cameræ Duc. & ꝑ alia dimidia dcõ damnum paſſo.

¶ De pecunia Cõis Mut. ſolũ ſoluen. Theſaurerio Cõitatis. RVB. LXXVII.

COnductores reddituũ Cõis Mut. & alius quicunq; debitor, vel ad cuius manus ꝑuenerit aliqua occaſione, vel cã, pecunia, vel aliqua alia res prædicti Cõis, vel quæ ad Cõe pertineat, nõ poſſit, nec debeat de ipſa pecunia, vel re aliquã ſolutionẽ, mutuũ, vel depoſitũ, aut reſtitutionẽ ẽt de mãdato D. Prætoris, vel alterius cuiuſuis officialis nec cõpenſationem, uel retentionem opponere, vel obiicere mõ aliquo, uel occaſione aliqua, ſed id totũ, quod fuerit debitor, uel quod ad eius manus ꝑuenerit, det, & cõſignet Theſaurerio Ill. Cõitatis,

nec

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

nec alii perſonæ modo aliquo ėt ſi talis perſona haberet mādatū a DD.Conſeruatoribus ſubſcriptū a ſcribere debētibus. Quia volumus quod oīo introitus, redditus, res, & pecuniæ Cōitatis vadant ad manus Theſaurerii prædcī, ad effectū maxime ne rationes dcī Cōis implicent̃, & minus poſsit cōductor huiuſmodi, debitor, vel alius, ad quem res Cōis ꝑuenerit, in ſe, vel penes ſe retinere aliquid occaſione feudi, præmii, ſalarii, vel alia occaſione. Et hoc ſtatutū in omni ſui parte debeat inuiolabiliter obſeruari ab oībus officialibus, ėt ſi eſſet D. Gubernator, in tm̄ quod ſoluens, vel reſtituens alteri perſonæ, ꝗ prædicto Theſaurerio, ėt ſi fecerit cum mandato ut ſupra, non liberetur; nec liberatus eſſe intelligatur, ſed in perpetuum remaneat obligatus, & nihilominus incurrat in pœnā tripli eius, quod ſoluerit alii, quam dicto Theſaurerio.

¶ De electione, & officio ſtatuentium. RVB. LXXVIII.

ELigantur ſtatutarii in pñtia D. Prætoris Mut. ꝑ DD. Conſer. reip. Mutin. tēpore, quo uiſum fuerit conſilio gñali DD. Conſeruatorū, & DD. Adiunctorum, quorū quatuor ſint legū doctores de collegio DD. Iuriſtarum, & duo Procuratores, & alii duo poſsint eſſe quicunq; ciues ſubeuntes tamē onera in Cōi. Quibus ſtatutariis aſſignetur ꝑ DD. Conſeruatores locus, in quo conuenire habeant, & eiſdem dentur duo notarii, & unus nuntius, & ipſis ſtatutariis, & nuntio ſtatuatur, & decernatur ſalariū, quod viſum fuerit ipſis DD. Conſeruatoribus, & DD Adiunctis. Et teneantur ipſi qualibet die poſt electionem de eis factam ad locum aſſignatum conuenire, & ibidem tractare de ipſis ſtatutis, & ipſa ordinare prout ipſis videbitur, ſeu ſaltem ſex ipſorum.

¶ Quod in Archiuo Cōis ponatur originale Statutorum. RVB. LXXIX.

SIatuimus, & ordinamus, quod Syndicus doctor Cōis Mut. teneatur ponere in Archiuo originale ſtatutorum, quæ originalia fuerunt confirmata, & approbata per Sereniſs. D. N. ad quæ ſtatuta originalia repoſita vt ſupra recurri volumus, quotieſcūq; dubitari contigerit de errore aliquo ſtatutorū in formis æditorum tanquam ad matricem ipſorum ſtatutorum. Et dcō volumini ſtatutorum exiſtenti in Archiuo pleniſſima, & indubitata fides adhibeatur. Volumus tamen quod expenſis Communis dictum uolumen manuſcriptum aptetur, & corrigatur, & intra aſſides coopertas corio rubro ponatur, & cū fibulis ſuis claudatur ad perpetuam rei memoriam.

¶ De electione, & officio Syndicorum villarum. RVB. LXXX.

AD hoc, ut homines diſtrictus, & comitatus Mut. defendantur, maxime ab extorſionibus quæ in dies fiunt contra hoīes villarum ꝑ exactores, & biruarios, ordinatū eſt, quod quælibet villa ſeu locus diſtrictus, & comitatus Mut. teneatur ſibi eligere, & conſtituere Syndicū in ciuitate Mut. Et electio non fiat ab ipſo ſolo Maſſario, ſed eligatur a maiori parte hominū dcī loci, & eius ſalariū ſit prout remanſerint in concordiā. Et electione facta de dicto Syndico, Maſſarius loci vna cum duobus ex hominibus dicti loci teneatur quolibet anno de menſe Ianuarii accedere ad vnum ex Cancellariis Cōitatis, & ſcribi facere in vno quaterno nomē Syndici, & in qua cinquantina habitet, & nomen villæ, cuius ſit Syndicus, & Cancellarius non poſsit hēre vltra duos ſoldos Mut. pro eius mercede pro quolibet Syndico. Officium autem dicti Syndici ſit te-

nere computa, & rationes dcī loci, & maxime numerum, & pretium ſpeltarū, quæ dantur annuatim Seren. D. N. nec non, & ſolutiones taxarum, quæ ſimiliter fiunt dicto Seren. D. N. ſeu eius agentibus ſingulo anno, aduertēdo ad exactiones capſoldorū, ut ad euitandū dictos capſoldos fiat ſolutio taxarū debitis tēporibus, vel ſaltē vt vnus capſoldus tm̄ ſoluatur, & aduertat ėt ad expēſas biruariorū, quæ fiunt ſuper hoſpitiis, qm̄ ad eas non tenentur, ſed cōputantur in capſoldo, & ab oībus aliis defendat, & protegat dictū Cōe, & homines, grauātes eius conſcientiam, vt in præfatis ſit ſolicitus. Statuentes quod nullus, vel quiſpiā alius non poſſit, nec debeat modo aliquo ire, vel mittere in aliquē locū expēſis ipſius loci, niſi prius legīe citato in ſcriptis dicto Syndico ꝑſonaliter, ſi haberi poterit, ſin autē, bis ad domū eius audiēte, & intelligēte familia ſua, ita quod poſsit venire ad contradicendum, & oſtēdendū iura dictorū hominum, vel obedire, & ſoluere quod de iure debebūt. Et ſi Syndicus ipſe, nec aliquis ꝓ eo comparuerit, tunc ꝓcedatur de iure ſub pœna officiali contrafacienti, & ėt parti non obſeruāti lib. C. applican. cameræ Duc. Et intelligatur, & ſit verus Syndicus, q deſcriptus fuerit ꝓ Syndico mō quo ſupra ꝑ Cācellariū Cōitatis ad inſtantiam Maſſarii, & dictorū hominū, vt ſupra pro illo anno tm̄, & non vltra

¶ De ſatiſdatione præſtanda per Maſſarios Caſtrorum, & villarum quod in dictis locis ius non reddatur. RVB. LXXXI.

STatutum eſt, & ordinatum, quod quodlibet caſtrū, & villa, ſeu Cōitas epiſcopatus Mut. teneatur, & debeat ſingulo anno de menſe Decembris eligere, & ſibi conſtituere vnū Maſſariū ex ditioribus dictæ Cōitatis, loci vel caſtri. Et teneat̃ quilibet Maſſarius cuiuslibet villæ, loci, vel caſtri epiſcopatus Mut. quolibet anno de menſe Ianuarii ſe pñtare in ciuitate Mut. & promittere, & iurare, & idoneā ſecuritatē, ſeu fideiuſsionē præſtare D. Poteſtati Mut. ſcribendam, & ſtipulandam per notarios ipſius D. Poteſtatis ad officium iuris deputatos, quod ipſi Maſſarii ꝓcurabunt toto ſuo poſſe, quod in eorū villis, & locis, vel caſtris, aliqua iuriſdictio non exercebitur, nec ius reddetur de maiori quantitate, ꝗ ſit permiſſum ex forma ſtatutorū noſtrorū, & quod oēs contrafaciētes denuntiabunt Iudici maleficiorum de oībus maleficiis committendis illo anno in eorum locis, villis, ſeu communitatibus, ad quæ teneatur ex forma noſtrorū ſtatutorū. Quæ promiſsio, & ſatiſdatio ſtipuletur, & ſcribatur per notarios ad maleficia deputatos. Et ꝓ prædictis ꝓmiſsionibus, & ſatisdationibus ſcribendis non poſſit exigi a dictis Maſſariis, videlicet pro qualibet ſatiſdatione præſtita ad officium maleficiorum, niſi ſoldos tres Mut. & pro qualibet ſatisdatione præſtita ad officium iuris niſi ſoldos ſex.

¶ De iuribus Communis Mutinæ manutenendis. RVB. LXXXII.

NOn minus inuigilare debemus conſeruationi iuriū Communis Mut. nec minus ſoliciti eſſe de acquirēdo dicto Cōi, ꝗ acquiſitioni, & manutentioni rei propriæ, propterea diſtricte præcipiendo mandamus, & uolumus oēs, & quoſcunq; officiales ciuitatis Mut. diligenter dare operam totis viribus ſuis, quod iura Cōis Mut. cuiuſcunq; conditionis ſint, conſeruentur, defendātur, & manuteneantur in Cōi, & ab aliquo non occupentur, vſurpentur, & ſi detine-

rẽtur, vel vſurparẽtur, debeãt, & teneãtur ſub vĩculo iuramẽti, & pœna lib. C.
Mut. manu regia, & de fcõ, & ſola facti veritate ĩſpecta reducere ĩ Cõi, & dictũ
Cõe reintegrare ĩ iuribus ſuis, reponẽdo ſtatim, & illico dictũ Cõe in ſua poſſeſ
ſione, vel quaſi dcõrũ iuriũ, nõ obſtãte aliqua præſcriptione ẽt cẽtũ annorũ, ꝗ
minime obſtare volumus dcõ Cõi. Et teneãtur dcĩ officiales, & ꝗlibet eorũ ſub
pœnis, ꝗbus ſupra, ꝓcedere, & punire huiuſmodi occupatores, & vſurpatores
iuriũ conſiſtẽtiũ in rebus mobilibus, vel immobilibus, & ſeſe mouẽtibus, vel in
ſcripturis, priuilegiis, monumẽtis, pœnis arbitrio ſuo moderãdis. Et tales vſur
patores, detẽtores, & occultãtes dcã iura priuẽtur & priuati ſint ciuilitate, &
nunquã poſſint eligi, vel admitti ad aliqđ officiũ dcĩ Cõis. Et, ut facilius dcã
iura veniãt in notitiã ipſius Cõitatis, ſtatuimus qđ Syndicus doctor diligenter
inquirere, & inueſtigare dẽat de oĩbus, & ſingulis iuribus Cõis, & præconizari
facere ꝑ ciuitatẽ ſaltẽ ſemel in anno, qđ Capitanei cĩquãtinarũ, & Maſſarii vil-
larũ debeãt ipſi Syndico denũtiare oẽs detẽtores, & occupatores rerũ, bonorũ,
& iuriũ, vel iuriſdictionũ, inſtrumẽtorũ, priuilegiorũ, & ꝓceſſuũ ad ipsũ Cõmu-
ne ſpectãtiũ. Et teneatur dcũs Syndicus oĩa iura recuperata, & oẽs deliberatio
nes, declarationes, ſñtias, contractus, & priuilegia, qui, vel quæ fiẽt, vel conce-
dẽtur, eius durãte officio, in fauorẽ dicti Cõis ſolicitare, & effectualiter effice-
re, quod redigãtur in publicã formã, & regiſtrentur in regiſtro, ſeu in archiuo
Communis Mut. ſub pœna lib. L. pro qualibet vice, qua contrafecerit appli-
can. pro dimidia Cameræ Ducali, & pro alia dimidia Communi Mutinæ.

¶ Proemio delle gratie infraſcritte. RVB. LXXXIII.

¶ ALPHONSVS DVX.

ALPHONSVS Dux Ferrariæ, Mutinæ, & Regii, Marchio Eſtẽſis, Comeſq;
Rodigii, &c. Hauendo Il Sere. noſtro Padre, & anteceſſore di lodatiſſima
memoria dominato lunghiſſimamẽte cõ giuſto, & legitimo titolo, come è no-
torio a tutto il mõdo, la noſtra dilettiſſima città di Modona, la quale ꝑ molti
anni ingiuſtamẽte ci era occupata, & hauẽdola noi al pñte co l'aiuto, & gratia
di Dio recuperata, & non ſolamẽte ſenza contraſto, ma con giubilo, & lieto ap
plauſo del popolo, il quale ha dimoſtrato di ritornare volentieri, & cupidamẽ
te ſotto il dominio noſtro, come prima da uiolẽtia gli è ſtato prohibito, & aper
toci il buono animo, & la deuotione verſo di noi, hauemo deliberato, ſecondo
che a grato, & benigno Prencipe ſi conuiene, dimoſtrare con effetto, & opera
quanto amiamo la diletta noſtra città, & popolo, & quanto la fede, & oſſeruan
za, che ci hà moſtrato, ci ſia grata, & accetta.
Et per uirtù di queſto noſtro decreto fatto, & conceſſo con animo deliberato,
ex certa ſcĩa, & de plenitudine ptãtis noſtræ, per noi, & noſtri ſucceſſori, oltre
gli altri piaceri, & commodi, che pẽſiamo di tẽpo in tẽpo, ſcđo che accaderà,
conferire alla detta noſtra città di Modona, & ſuo contado al preſente da noi
recuperata gli facciamo per hora le infraſcritte gratie, & doni, cioe.

¶ Remiſſione delle ingiurie, & gratia alli banditi. CAP. I.

PRima. Noi ꝑdoniamo uolẽtieri ꝑ riuerẽza di Dio a tutti quelli, che in qual ſi
voglia modo ci haueſſero offeſi nel tẽpo della detta occupatione fino al di
preſente, & che haueſſero machinato contra la propria uita noſtra, & cõmeſſo

crimen læſæ maieſtatis. Et facciamo remiſsione, & gratia a tutti gli banditi, &
condãnati della detta Città, & contado in quel modo, & forma, che per vna
noſtra grida publicata adi viii. del pñte meſe ſi contiene. Promettendo in fede
di buono, & leale Prencipe di oſſeruare quanto nella detta grida è dichiarato.

¶ Remiſsione delle poſte della piazza. CAP. II.

SEcondo. Noi rimettiamo alla detta Città, & al contado il datio delle poſte
del vendere sù la piazza. Et vogliamo che da quì innanzi ſia perpetuamen-
te libero ad ogn'uno il vendere sù la detta piazza.

¶ Della Feſta. CAP. III.

TErzo. Noi rimettiamo alla detta noſtra Città il datio della feſta.

¶ Delle Bocche, Biolci, Zappe, & Carri. CAP. IIII.

QVarto. Noi rimettiamo alla detta noſtra Città, & al cõtado la metà ogn'ã-
no in perpetuo di tutto quello, che la noſtra camera ſolea cauare ogn'ã-
no delle Bocche, Biolci, Zappe, Badili, & Carri ferrati, & non ferrati.

¶ Delle Doti. CAP. V.

QVinto. Noi rimettiamo liberamente, caſſiamo, & annulliamo la gabel-
la delli contratti delle Doti. Et vogliamo che per l'auenire non ſi poſſa,
ne ſi debbá eſſigere, ma che tali contratti ſi poſſano fare da ciaſcuno liberamẽ
te, & ſenza alcun pagamento, & gabella.

¶ Della compra, & vendita delle biade. CAP. VI.

SEſto. Noi rimettiamo, & doniamo alla detta noſtra Città la gabella della
compra, & vendita, ouero altre contrattationi delle Biade. Et vogliamo per
beneficio, & commodo della detta noſtra Città, & maſſime della pouertà, che
a ciaſcuno ſia lecito nella detta Città di vendere, comperare, & contrattare le
dette biade ſenza alcun pagamento di gabella.

¶ Datio della Beccheria. CAP. VII

SEttimo. Noi concediamo, & doniamo volentieri alla detta noſtra dilet-
tiſsima Communità tutto il Datio della Beccheria, che ſpettaua alla Ca-
mera noſtra. La quale non vogliamo che piu habbia ad eſſigere coſa alcuna
del detto Datio, ma che egli ſia tutto della detta Communità,

¶ Della Macina. CAP.

OTtauo. Per beneficio vniuerſale di queſto noſtro dilettiſsimo popolo ſiamo
contenti, & concediamo che per la Macina non ſi debba, ne ſi poſſa eſſige-
re da hora innanzi ſe non quattro quattrini per ogni cento lire di farina di for-
mento. Et per la farina d'ogni altra ſorte di biada la metà, cioe quattrini due.

¶ De Lazzi, & Souralazzi. CAP. VIIII.

NOno. Per maggiore dimoſtratione del noſtro buono animo verſo la ſou-
raſcritta Città, & contado, noi rimettiamo, & pogniamo in ꝑpetuo ſilẽtio i
Lazzi, & Souralazzi, che gia ſoleua eſſigere la noſtra Ducal camera nelli paga
mẽti, che ſi faceano in eſſa città. Et uogliamo, & eſpreſſamẽte ordiniamo, che
tali Lazzi, & Souralazzi ꝑ l'auenire nõ ſi poſſano piu eſſigere. Et q̃ſto ĩtẽdiamo
che ſia cõceſſo ꝑ q̃l, che ſpetta alli ſudditi noſtri della detta città, & cõtado, &
non alli foreſtieri. Et commettiamo che le entrate della detta camera noſtra,
& di ogni datio, & gabella ꝑ l'auenire ſi habbiano ad eſsigere a moneta corrẽ-

te in eſſa nr̃a Città di Modona da eſsi noſtri ſudditi, nõ intẽdẽdo delli foreſtieri.

¶ Che gli Cittadini non paghino Spelte. CAP. X.

DEcimo. Perche la ſouraſcritta città, & contado ſolea gia dare alla noſtra Ducal Camera diecemilia ſtaia di ſpelta ogn'anno per precio di ſoldi quattro il ſtaio, noi ſiamo contẽti da hora innanzi di pagare la ſpelta, che leuera eſſa camera noſtra q̃l precio che per lo Fattor noſtro generale, o diputato ꝑ lui vnitamẽte cõ li Sauii di eſſa città ſarà giudicato conueniẽte. Et in caſo che fra eſſo noſtro Fattore, & li Sauii foſſe diſparere, & diferẽtia alcuna in giudicare il detto precio, riſeruiamo a noi la dichiaratione di eſſo. Et per dono di maggior gratia rimettiamo liberamente della detta ſomma di ſpelta quella parte, che tocca alli cittadini di eſſa noſtra Città.

¶ Precio del Sale. CAP. XI

VNdecimo. Coſi come ꝑ lo paſſato era conſueto di vẽderſi il Sale per la detta noſtra Ducal camera ſette denari la lira, ſiamo cõtẽti, & vogliamo ꝑ vniuerſale beneficio, che da hora innãzi i ꝑpetuo, eſſa noſtra Camera, & Salinari diano il detto Sale alla detta noſtra Città, & territorio, come diſopra ricuperato, per ſei denari la lira, ma che egli non ſi poſſa comperare da altri; che dalli noſtri Salinari.

¶ Delli debiti alla Camera. CAP. XII.

DVodecimo. Noi facciamo libera remiſsione, dono, & gratia a tutti quelli, che foſſero ſtati debitori alla detta noſtra Ducal camera al tẽpo della detta occupatione, ꝑ cõto d̃ cõdãnationi, ouero ꝑ gabelle nõ pagate, lequali ꝑ cõtratti o, ꝑ altre cauſe, haueſſero douuto pagare, eccettuãdo pero s'alcuno noſtro cõduttore, o eſſattore di gabelle foſſe reſtato debitore d̃lla d̃tta nr̃a Duc. cam.

¶ Della Cecca, & battere monete in Modona. CAP. XIII.

TErzodecimo. Noi concediamo ꝑ commodo della detta noſtra Città, che in eſſa ſi poſſano battere monete d'oro, d'argento, & quattrini, ſeruando il modo che ſi ſolea ſeruare al tẽpo noſtro auanti alla ſouradetta occupatione.

¶ Che ſi poſſa comperare in ogni luogo libero d'ogni ſorte di biade per ſuo uſo. CAP. XIIII.

QVartodecimo. Vogliamo, & concediamo a qualunque noſtro cittadino di Modona, che poſſa cõperare ꝑ ſuo uſo in ogni Terra, & Caſtello d̃l ducato, o diſtretto di eſſa noſtra città, o, ſia vnito, o, nõ con la detta città ogni ſorte di vino, & di biade, & d'altri frutti, & fargli portare a Modona ſẽza pagamẽto d'alcuno datio, ſenon del datio delle porte, come ſe foſſero comperati nelle uille del cõtado di Modona vbidienti alla città. Et q̃ſto medeſimo s'intẽda d̃lli frutti, che eſsi di Modona ricoglieſſero d̃lle lor terre, & beni nelli d̃tti luoghi

¶ Del Monte della Farina. CAP. XV.

QVintodecimo. Noi concediamo ꝑ bñficio publico, & maſsime della pouertà, che delle biade, che ſi cõprerãno ꝑ il Mõte d̃lla farina, non ſi paghi gabella, ne macina alcuna q̃ſto ſia ꝑ ſtaia mille cinquecẽto di formento ogn'ãno, quãdo ſi cõprera ꝑ il detto Mõte, & quãdo ſi vederà alla detta pouertà.

ET ſi come di buono animo Noi facciamo le ſouraſcritte gratie, concediamo, & ordiniamo quãto è ſouradetto, coſi cõmãdiamo al Gouernatore noſtro di Modona, & per quanto ſpetta all'entrate noſtre al Fattore noſtro gñale

&

& al Maſſaro noſtro di Modona pñti, & futuri, che inuiolabilmẽte oſſeruino il tutto di pũto i pũto, & che non ardiſcano di fare il cõtrario, ſotto pena della diſgratia noſtra. Et i fede di cio il preſente noſtro Decreto ſarà ſouraſcritto di nr̃a ꝓpria mano, & munito con l'appẽſione del nr̃o maggior Sigillo. Dato in Modona adi xiii. di Giugno. MDXXVII. ALPH. Opizo Remus.

¶ Quod Conductores molendinorũ, domorũ, & ſtationũ Cõis Mut. teneantur ea Cõmuni reſtituere in tã bono ſtatu, quo erant qñ conduxerũt, & quod non poſſint ædificare ſine licentia. RVB. LXXXIIII.

COnductores molendinorũ, & domorũ Communis, q ꝓ t ꝑe fuerint, teneãtur reſtituere Communi Mut. dcãs domos, & molẽdina i tã bono ſtatu, quemadmodũ erãt qñ receperũt, ſiue conduxerũt a Communi, & hoc tã i vtẽſibilibus, & ædificiis molẽdinorũ, & domorũ, q̃s aliorũ ædificiorũ Cõis, & iurium. Et nullus Conductor alicuius ſtationis, vel domorũ, aut alicuius molẽdini Cõis, nec aliqs eius ſocius poſſit, vel debeat facere aliqd̃ ædificiũ, vel deſtruere, vel mutare i ipſis ſtationibus, vel domibus, aut molẽdinis ſua authoritate ſine volũtate conſilii gñalis. Et dicti Conductores teneãtur præſtare fideiuſſorẽ idoneũ approban. expreſſe per D. Syndicum doctorem, qui principaliter, & in ſolidum ſe obliget pro prædictis omnibus, & pro affictu ſoluen. ſuis temporibus.

¶ De vecturis, & operibus dandis Communitati Mutinæ. RVB. LXXXV.

STatutum, & ordinatum eſt, quod quilibet Comitatinus diſtrictus Mut. laborans cum bobus teneatur dare ſingulis annis vnam operam paris boum cum plauſtro Communitati Mut. Et quilibet Bracentus teneatur præſtare vnã operam a manibus dictæ Communitati, & vt ſeriatim dictæ operæ præſtentur, deſcribantur per ordinem a Ratiocinatore Communitatis Mutinæ.

¶ Quod nemo poſſit ſe intromittere de aliquo redditu, finita ſua conductione. RVB. LXXXVI.

ALiqs Conductor alicuius redditus Cõis nõ poſſit, nec dẽat ſe intromittere d̃ aliquo redditu Cõis vltra diẽ anni noui i præiudiciũ Cõis, niſi denuo conduxerit, & ſi ſe intromiſerit, vel tenuerit aliquo mõ a dcõ die i antea, intelligatur denuo cõduxiſſe eo mõ, & forma, qbus antea cõduxerat, ſi plus in ea alius nõ obtulerit. Nec aliqs cõductor alicuius redditus poſſit, vel dẽat recuperare petere, vel exigere aliquã gabellã, vel pecuniã ꝓ gabella alicuius redditus ab aliqua ꝑſona finito tempore ſuæ locationis a ſex menſibus in antea.

¶ Qualiter Communi Mutinæ, & fideiuſſoribus debitorum ſuorum ius reddatur. RVB. LXXXVII.

STatuimus, & cõcedimus, qd̃ debitores, & fideiuſſores Cõitatis Mut. exigãtur, & exigi poſſint, ac cõtra eos ꝓcedatur, & ꝓcedi poſſit sũmarie, & d̃ plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicii, more cameræ Ducalis, & ſi qs ꝓ aliqua ꝑſona, Cõi, Collegio interceſſerit, vel pignus dederit penes Cõe Mut. ac ei ſatis fecerit, idẽ ius reddatur tali fideiuſſori, vel dãti pignus, qd̃ dicto Cõi redditur contra ſuos debitores, & fideiuſſores, & maxime præſtetur ſecuritas d̃ cõſeruãdo fideiuſſorẽ indẽnẽ, vel d̃ ſuis bonis i ſolutũ datio fiat ad electionẽ fideiuſſoris, ita q̃ ille, ꝓ quo interceſſerit, vel pignus dederit, nõ poſſit vĩdicare rẽ ſic i ſolutũ acceptã, & Cõe teneatur defendere eam, ſaluo iure cuiuslibet. Idẽ intelligatur ſi quis ꝓ alio ſe

Com-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

Cõi obligauerit. Nec poſſint cogi prædicti interceſſores ſoluere vltra condena-
tionẽ principaliter factã, ẽt ſi renũtiauerint, vel ẽt ſi vltra ꝓmiſerint, ſe ad pœnã
aliã obligando. Quæ omnia locũ habeant in præteritis, præſentibus, & futuris.

¶ De foro nõ faciẽdo in aliqua parte epiſcopatus Mutinæ. RVB. LXXXVIII.

STatum Seren. D. N. ac reip. ciuitatis Mut. manutenere, & augere cupientes
ſtatuimus, & ordinamus, iuris, & æquitatis debitũ imitantes, quòd de cætero
in aliqua parte diſtrictus, comitatus, vel epiſcopatus non fiat, nec fieri poſſit fo
rum, ſiue mercatũ excepto q; in ciuitate Mut. & burgis. Et quicũq; ſiue officia
lis, ſiue quoquo mõ præſidens de iure, vel de facto in aliqua parte epiſcopatus
prædicti, ſiue comitatus, caſtri, villæ, vel loci dicti epiſcopatus auſu temerario
præſumpſerit fieri facere, ſeu fieri permittere forum, ſiue mercatũ in loco, cui
præſideat, ſeu in loco ipſius comitatus, villæ, vel caſtri dicti epiſcopatus ipſo fa-
cto ſit ab omni actu legitimo remotus, & excluſus, & incurrat pœnam. D. lib.
Mut. pro qualibet vice, qua contrafactum fuerit ab ipſo tali officiali præſiden
te, vel Communitate irremiſſibiliter per D. Prætorem Mut. exigenda ſine alia
condemnatione, ſub pœna tantũdẽ ipſi Prætori negligenti imminẽte. Et quæ-
cunque ſingularis perſona, quæ iuerit ad dictũ forũ, incurrat ipſo facto pœnam
lib. xxv. Mut. q; dictus Prætor exigere teneatur vt ſupra ad inſtantiã cuiuslibet
denũtiantis, notificãtis, vel accuſantis, cui dicta pœna pro dimidia applicetur.
Et teneatur Prætor ſingulis duobus menſibus præſens ſtatutum, & in eo contẽ
ta publice præconizari facere ad arengheriam Communis Mut. diebus ſabbati
ſub pœna præfata ab ipſo auferenda vt ſupra.

¶ De Ciuibus, & Comitatinis, qui habent poſſeſſiones extra diſtri-
ctum Mutinæ. RVB. LXXXIX.

CVm multi ciues, & comitatini Mut. & diſtrictus habentes poſſeſſiones in
diſtrictu Bononiæ, Regii, & in quolibet alio loco extra diſtrictũ Mut. com
pellantur ad coltas, & datia, ſtatutũ eſt pro Communi Mut. quod Ptãs Mut. in
fra primũ menſem ſui regiminis teneatur taliter ꝓuidere, & laborare, & ꝓcura
re quod prædictæ coltæ, & datia, & exactiones debeãt remoueri. Qđ ſi ꝑ Cõia,
vel Dños locorũ prædictorũ ſteterit quin prædcã fiant, Poteſtas Mut. teneatur,
& debeat ipſos indẽnes ſeruare, & de dcís coltis, & datiis dandis ꝑ Cõi Mut. de
bonis, & rebus hominũ locorũ prædictorũ, quas habent in epiſcopatu Mutinæ
vſq; ad quantitatem pecuniæ, q; ſoluerint í prædcís coltis, & datiis infra vnum
menſem poſtquã ſoluerint í prædcís dcãs coltas, & exactiones, facta certificatio
ne poteſtati Mut. de dictis coltis, & datiis ab eis ſolutis, ſatisfieri facere.

¶ De ſuburbiis ciuitatis Mut. & in quantum ſe extendant. RVB. CX.

STatuimus quod Suburbia ciuitatis Mut. ſe extẽdant, & ſint, & eſſe ĩtelligan-
tur ꝑ ĩfraſcripta ſpatia, videlicet a porta Cittanouæ vſq; ad altare magnum
ſitum in eccleſia Sancti Leonardi, vbi eſt lapis marmoreus. & ſpatiũ interme-
dium a mœniis ciuitatis vſq; ad dictum lapidẽ eſt de perticis ſexcentũ, & decẽ.
Propterea declaramus qđ dictum ſpatium circum circa dictam ciuitatem, &
vtrinq; debeat eſſe, & totum illud ſpatium ſit, & intelligatur eſſe ſuburbia di-
ctæ ciuitatis. Et ꝑ clariori demonſtratione dictorũ ſuburbiorũ volumus, quod ĩ
qualibet uia ueniẽte, & caput immittẽte ad foueas ciuitatis, vel ad ſtratã Clau-
diam

diam ponatur in extremo dictarũ perticarũ ſexcẽtũ, & decem vnus terminus
lapideus bene magnus, & in terra affigatur, ita quod diutius ibi permanere ha
beat. Declarantes quod oẽs habitantes in dictis ſuburbiis ut ſupra tractentur,
& habeantur pro veris ciuibus ciuitatis Mut. & quantũ ſit pro datiis tam porta
rũ q; aliorum ſint immunes, & exempti, nec poſsint cogi ad aliqua onera ſubeũ
da, q; ſubeant ciues intra ciuitatem habitantes, exceptis tñ oneribus infraſcri-
ptis videlicet. Quod ipſi Borgoſani, & habitantes in dictis ſuburbiis aptent, &
aptare teneantur Zappellos, & uias intra ſuburbia, excepta ſtrata claudia, &
cauare, ac cauatos tenere barbacanos præfatæ ciuitatis intus, & extra ſuis ex-
penſis, & ad pontes conferre in dictis ſuburbiis exiſtentes. Ad alia autem one-
ra non cogantur, nec cogi poſsint, ſiue tendant ad utile Communis, ſeu came-
ræ Ducalis, ſatis enim grauati ſunt grauaminibus præfatis.

¶ Quod Turris Communis habeatur pro ſacriſtia Cõis. RVB. XCI.

STatutum eſt, quod Turris Communis Mut. de cætero habeatur ꝑ ſacriſtia,
& camera Cõis, & in eã camera deinceps ponantur oĩa, quæ ad Cõe pertinẽt
& ibi gubernentur, teneantur, & ponantur, & chartæ, & priuilegia oĩa Cõis vbi
cunq; ſint. Et firmetur oſtiũ dictæ cameræ, q; melius poterit cum quatuor cla-
uibus, ſcilicet cum duabus clauaturis, & cũ duabus clauibus in quolibet oſtio,
duæ quarũ clauium, ſcilicet una cuiuslibet oſtii, teneatur per unum probum
virum eligendum per DD. Conſeruatores, & alia per Maſſarium. S. Geminiani
tali modo, forma, & conditione, quod dicta oſtia non aperiantur, nec de dicta
camera aliquid extrahatur, vel ponat̃ ſine pñtia Poteſtatis. Imponẽtes dicto
Prætori quod pñs ſtatutum, & contenta in eo inuiolabiliter obſeruet, & obſer
uari faciat ſub pœna librarum ducentarum applican. Cameræ Ducali.

¶ De Capella Palatii Cõis Mutinæ. RVB. XCII.

STatuimus, quod de cætero aliqua turpia non fiant in capella in Palatio Cõ-
munis ſub titulo S. Nicolai, & quod teneatur ſemper, & continue bene ſcop
pata, & mundata, & clauſa cum claui, quæ ſtare debeat penes Sacerdotem,
qui pro tempore celebrabit in oratorio. S. Io. Baptiſtæ ciuitatis Mut. Et D Præ
tor ciuitatis prædictæ ſingulis annis in feſto Diui Nicolai ſuis expenſis teneatur
celebrari facere in dicta capella ſaltẽ tres miſſas, vnam cantatã, & alias ſub vo-
ce ſubmiſſa. Et in dicta capella poſsint miſſæ, & alia diuina celebrari maxime
qñ aliquos iuſtitiari contigerit, quia ibi celebrari eo tempore poſsit miſſa exiſtẽ
tibus ibidem commendatoribus animarum iuſtitiandorũ. Et ſimiliter poſsint
ibi Illu. DD. Conſeruatores congregari, & conſilia facere ad libitum, & uolun
tatem eorum, & D Prætor teneatur ſeruare hoc pñs ſtatutum.

¶ De ſtudio habendo. RVB. XCII.

VT Ciuitas hæc Mut. repleatur uiris honeſtis, & literatis, & eorum fulgens
ſcientia augumẽtet̃ in melius ſtatuimus, & ordinamus, quod per DD. Con
ſeruatores pro tempore imbuxullentur nomina omnium Doctorum Iuriſtarũ
collegiatorũ in collegio D. Iudicum in buxullo, & in fine menſis Iunii, & mẽſis
Decembris extrahatur per Illu. D. Prætorem ad præſentiam Dominorum
Conſeruatorum vnũ ex dictis breuibus imbuxullatis, & illẽ extractus habeat
lecturã in legibus, & legere habeat inſtitutiones publice, & in ſcolis publicis in
Pa-

palatio Cõis per totũ ſequens ſemeſtre, & legere oĩbus diebus, & horis, quibus
feſta non celebrabuntur in honorem Dei ſolemniter clauſis apotecis, & ha-
beat ꝓ ſuo ſalario libras L. ſoluendas ſingulis mẽſibus ꝓ rata ꝑ Theſaureriũ Cõi
tatis. Declarantes quod, ſi aliquis ex Doctoribus imbuxullatis extraheretur, q
non acceptaret onus legendi, breue amplius non ponatur in dicto buxullo, ni
ſi tunc eſſet infirmus, vel abſẽs, & aliæ excuſationes non poſſint allegari. Et ſi
ipſis. DD. Conſeruatoribus expediẽs, & neceſſariũ eſſe videbitur eligere vnũ le
ctorẽ Medicinæ, & vnũ Humanitatis, ſeu humanarũ literarũ, id facere poſſint
cũ ſalario, reſpectu tñ Medici lib. xl. ꝓ ſingulo ſemeſtri, & lib. xxx. reſpectu legẽ
tis literas humaniores ſingulo ſemeſtri. Quæ ſalaria ſoluãtur ſingulis mẽſibus
ꝓ rata. Declarãtes quod dcã ſalaria poſſit augeri ſm qualitatẽ ꝑſonarũ legẽtiũ,
accẽdente tñ. DD. Adiunctorum conſenſu, & non aliter, nec alio modo.

¶ De inſtrumentis ponendis in memorialibus Communis Mutinæ a libris quinquaginta monetæ Mutinæ ſupra. RVB. XCIIII.

AD hoc vt Cõe Mut. vel ſingulares ꝑſonæ ciuitatis Mut. vel diſtrictus de
cætero ꝑ inſtrã fictitia, ſeu ſimulata, vel alio mõ doloſe facta non frauden
tur, & vt in perpetuũ poſſint haberi iura cuiuslibet, ſtatutũ eſt quod de quoli-
bet inſtrõ emãcipationis, & de quolibet inſtrõ cuiuslibet obligationis, uel præ-
cepti facti in confitentẽ, uel teſtamenti, vel alterius vltimæ volũtatis, quod de
cætero fiet in ciuitate Mut. diſtrictu, vel comitatu ĩ pecunia, vel re aliqua, ſeu
facto aliquo valenti vltra. L. libras Mut. cõi æſtimatione tẽpore dci inſtri, tabel
lio in pœna, & banno xxv. lib. Mut. cum vno ex contrahentibus, vel faciẽtibus
id, quod deducitur in ipſo inſtrõ, ad minus, vel ꝓcurator ipſius ad hoc ſpeciali
ter cõſtitutus corã Tabellione deputato cameræ actorũ infra tres dies, quo fa-
ctũ fuerit dictũ inſtrũm ſi factũ fuerit in ciuitate Mut. uel infra circas ciuita-
tis, & ſi extra circas in diſtrictu, uel comitatu Mut. factũ fuerit, infra xv. dies ve
nire debeat, & denuntiare notariis cameræ actorũ & in regiſtro retinendo in
ipſa camera actorũ in pñtia ipſius notarii cameræ actorũ manu propria ipſius
notarii denuntiantis ſcribere effectũ talis inſtri, ſcribẽdo perſonas prædicta fa-
cientes ſupra tanta pecunia, vel tali re, vel facto, & ex tali cauſa, vel tali inge-
nio. Et ego talis notarius feci inſtrumentum præſentibus talibus teſtibus, po-
nendo ſaltem duos teſtes, qui interfuerunt dicto inſtrumento tali anno, indi-
ctione, & die, & loco, ponẽdo effectũ prædictũ inſtrumentorũ fiendorũ in ciui
tate, vel burgis infra circas de ꝑ ſe in vno regiſtro, & inſtrumẽtorũ fiẽdorũ in co
mitatu in alio regiſtro de per ſe. Quæ regiſtra duo ibidẽ fiãt, & ponãtur in char
tis mẽbranis expẽſis Communis Mut. & renouentur quotieſcũq; opus fuerit,
& nihilominus teneatur ipſe notarius rogatus de tali inſtrõ ipſum inſtrũm ſcri
bi facere extẽſe per notariũ unum ex notariis deputatis ad memorialia ſcriben
da infra tres mẽſes poſt dictã denuntiationem, & infra tres menſes poſt eius fi-
nitum officium teneatur ad memorialia notarius cameræ actorum deſignare.
Et ſi aliquod inſtrũm prædictorum factũ fuerit, & non fuerit ſcriptũ in dicto re
giſtro, & in dictis memorialibus, vt dictum eſt, illud ſit caſſum, & vanũ & nul-
lius valoris, nec ex eo aliquid peti poſſit, vel exigi. Et ſi quis vſus fuerit ĩ iudicio
aliquo inſtrõ, quod non reperiatur denuntiatũ, & ſcriptũ in regiſtro, & in me-

mo-

morialibus, condẽnetur in L. libris Mut. Et nihilominus qlibet ex dcís nota-
riis, qui negligẽs fuerit ĩ prædcís, vel aliquo prædictorũ incurrat pœnã xxv. lib.
Mut. ꝓ quolibet, & qualibet vice, & teneatur ad dãna & intereſſe parti exinde
læſæ. Et ſi aliquis error reperiretur in dcís memorialibus, ꝓpter quẽ annullare
tur, ſeu viriaretur dictũ inſtrũm, ille notarius, cuius defectu dictus error cõti-
gerit, teneatur, & dẽat reficere oia dãna, & intereſſe parti, quã læſit ſuo defectu
Et ſi nõ appareret ex cuius defectu dictus error interuenerit, tunc notarius, q
ſcripſit, & rogauit dictũ inſtrũm, & notarius, q ipsũ poſuit in memorialibus Cõ
munis Mut. teneãtur ad dcã dãna & intereſſe parti damnificatæ ex errore com
miſſo. Et ſi ꝑ dictũ notariũ memorialis ſteterit, quod inſtrũm aliquod nõ ſcribe
retur in memoriali Cõis denũtiatum vt ſupra intra dictũ tps mõ prædcõ, & hoc
legie appareat, tunc poſſit cõpelli ꝑ D. Poteſtatẽ, vel iudicẽ ad ciuilia deputa-
tum ſcribere dictũ inſtrũm in dcís libris memorialiũ durante officio dci nota-
rii, & nõ vltra. Et in dcõ caſu intelligatur dictũ inſtrũm eſſe in dcís memoriali-
bus, & valeat ac ſi ſcriptũ fuiſſet in dcís memorialibus infra dictum tempus, &
nihilominus talis notarius incurrat pœnã. xxv. lib. Mut. Quæ oía, & ſingula lo-
cum habeant in oĩbus contractibus factis extra iudiciũ exceptis inſtrís pertinẽ
tibus ad officium Maſſarii generalis Communis Mut. & oĩbus ſpectantibus ad
officiũ Cameræ ſapiẽtum, exceptis ẽt inſtrís procurationũ, ſyndicatuũ, curato-
rũ, & actorũ, locationũ terrarũ, & domorũ ad penſionẽ, vel ad laborandum, &
mutuorũ ẽt pecuniæ factorũ laboratoribus terrarũ in auxiliũ laborandi, loca-
tionum diſcipulorũ poſitorũ ad artes, & ſeruitorũ, qui ſe locant ad ſtandũ cum
Dominis, & quibuslibet ſcripturis priuatis & exceptis vltimis voluntatibus fa-
ctis in ſcriptis iuris Communis ſolemnitate ſeruata, & exceptis inſtrumentis ſo
lutionum collectarum, & reddituum, mutuorum impoſitorum ꝑ Communi,
& ẽt inſtrís ſolutionũ, & introitus pertinentiũ ad Cõe Mut. & exceptis reforma
tionibus Cõis Mut. & cinquantinarũ, & inſtrís oĩbus ad vtilitatem Cõis Mut.
pertinentibus. Ad prædcã ſcribenda eligantur quatuor tabelliones boni, & le-
gales maiores. xx. annis, ſaluo, quod non poſſit opponi contra aliqua teſtamen-
ta, præcepta, vel inſtrã hactenus condita, & facta, & ĩ memorialibus Cõis Mut.
ſcripta, quod tabellio, qui ea ſcripſerit in dcís memorialibus, non fuerit eius
ætatis, cuius eſſe debuit ſecundum formã ſtat. Communis Mut. Qui quatuor
notarii teneantur ſtare continue ad dictũ officiũ ſuũ exercendũ, & Maſſarii no
tariorum teneantur circari facere eos, oĩ hebdomada ſemel ad minus, & ſi eos
non inuenerint horis congruis, tũc eũ, quẽ non inuenerint, cõdẽnare Cõi Mut.
in x. ſoldis ꝓ qualibet vice ſub pœna totidẽ cuilibet ex ipſis Maſſariis negligẽti-
bus prædcã adimplere. Quã condemnationem exigat. D. Poteſtas ad ſimplicẽ
requiſitionẽ ſub pœna eidem Poteſtati negligẽti lib. x. Mut. & ſimiliter a dcís
Maſſariis negligẽtibus præfata adimplere, exigere de ſuo ꝓprio teneatur vt ſu
pra ſub dcã pœna. Et dẽ prædcís ſcripturis memorialiũ faciat qlibet ipſorũ nota
riorũ vnũ librũ authẽticũ, q ponatur, & ſtet ad camerã actorũ ĩ armario ad hoc
deputato, & qlibet dictorũ librorũ hẽatur ꝓ memoriali Cõis Mut. niſi pars, con
tra quã ꝓduceretur, oñderet, qd contra formã ſtatutorũ Cõis Mut. ſit poſitũ. &
ſcriptum in memorialibus Cõis Mut. Et dci notarii iurare debeant prædcã fa-
cere,

cere,& exercere ſolicite bona fide,& ſine aliqua fraude,& exceptio, quòd in-
ſtrumētū nō ſit in memorialibus Cōis Mut.vel minus legíe,nō poſsit opponi ni
ſi infra tertiā diē poſt productionē inſtrumēti in iudicio factā,& vltra ipsā ter-
tiā diē oppoſita,vel allegata nō præiudicet producenti inſtrūm, quo minus ip-
ſi inſtrō fides adhibeatur, ac ſi cōſtaret legíe denuntiatū, & ſcriptū in regiſtro,
& memoriali Cōis Mut. quæ exceptio probetur per eū, q dictā exceptionē op-
poſuerit.Itē quòd nō poſſit opponi in inſtrís,cōtractibus,& obligationibus fcís
ab hinc retro,nec í aliquo alio facto,vel faciēdo,exceptio gabellæ non ſolutæ,
æſtimi nō fcí,collectarū nō ſolutarū,ſalis nō accepti,bāni,& cōdēnationis, non
obſtāte aliquo ſtat.& reformatione in cōtrariū loquente. Itē ad maiorē decla-
rationē eius,quod ſuperius dictū eſt de teſtamēto,& qualibet vltima volūtate
ponēdis í memorialibus,ſtatuimus quòd notarii,q ſcripſerít aliqua teſtamēta,
codicillos,& vltimas uoluntates,debeant facere ſcribi,& poni in memoriali-
bus teſtamētū,& vltimas volūtates,put ſupra continetur, & in ſup oēs ſuſtitu-
tiones,quæ continentur in teſtamēto,& ultima voluntate,& omnia,& ſingula
legata,quæ fuerint quātitatis vltra L.lib.Mut.& dationes tutorū. Declaramus
ēt,& ſtatuimus quod notarii deputati ad memorialia ſcribēda teneāt ponere,
& ſcribere í memorialibus Cōis Mut.totū tenorē cuiuslibet inſtrí,contractus,
teſtamēti,& alterius vltimæ volūtatis,& cuiuslibet ſcripturæ ad poſtulationē
contrahētiū,vel contrahentis,ſiue teſtātiū, vel contrahētiū vltimas volūtates,
vel procuratoris eorū,ſiue notarii conficiētis dictū inſtrūm,contractū,teſtamē
tū,vltimā volūtatē,vel ſcripturā,vel earū partē,q̄s voluerint,poſito quod de ne
ceſſitate non debuerint, quia non ſunt de his,quæ ſuperius dicuntur poni de-
bere ex forma huius ſtatuti. Teneantur ēt de neceſsitate ponere,& ſcribere in
libris memorial.Cōis Mut.pœnas, & obligationes bonorū contentas in inſtrís,
contractibus,teſtamentis,vltimis volūtatibus,& quibuscūq; ſcripturis, qui, &
quæ poni debeāt in memorialibus Cōis Mut.ſecundū formā pn̄tis ſtatuti. Sed
ſi poſitū fuerit inſtrūm contractus,teſtamentū,vltima volūtas,vel alia ſcriptu-
ra in libro memorialiū Cōis Mut,infra terminū ſtatuti,deficiat tn̄ aliquod pa-
ctū, vel pars inſtrumēti,teſtamenti,vltimæ volūtatis ſcripturæ,ſiue contractus
in ipſis memorialibus,quod,vel quæ poni debuerit de neceſſitate ſecundū for
mā pn̄tis ſtat.ppter hoc non vitietur pars, q̄ poſita fuit í memorialibus ppter
id quod omiſſum fuit,ſed dicta pars,quæ poſita fuit ſecundū formā pn̄tis ſtatu
ti intelligatur legíe poſita in memorialibus,dūmodo poſuerit notarius memo
rialiū Milleſimū,Indictionē,Annū,Menſem,Diē,Locū,& Nomē Tabellionis,
& alia,quæ ſm formā pn̄tis ſtatuti poni debent. Et habeāt p ſua ſolutione de
oí eo,quòd recipere debent occaſione cuiuſcunq; ſcripturæ, vltimæ volunta-
tis,inſtrí,ſiue contractus,quas,& quæ poneret,ſiue ſcriberet in ipſis memoriali
bus,infraſcriptā ſolutionē tn̄ đ qualibet gricia conſueta, & ſm modū cōſuetū
in quaternis conſuetis,quæ hēat ſaltem.xxv.dictiones,vnum denariū Mut.vſq;
ad quantitatem.L.lib.Mut.ab inde ſupra vſq; ad quantitatem.D.lib.Mutinæ
vnum denariū,& medium,& ab inde vero ſupra duos denarios Mut. quanta-
cūq; fuerit quātitas.Itē puida deliberatione,ad euitāda inconueniētia,& dāna
intolerabilia,quæ ſequerent hoíbus,& perſonis ciuitatis Mutinæ,& diſtrictus
pro-

propter extractiones factas de infinitis inſtrumentis de dictis memorialibus,ſi
inſtrumentis non repertis in dictis memorialibus fides non adhibetur, ſtatui-
mus,& ordinamus, quod inſtrumentis hactenus factis, & celebratis, etiam ſi
non fuerint deſcripta in dictis memorialibus,aut in ipſis non reperirentur, fi
des plenaria adhibeatur,& poſsint ipſa cuiuſcunq; conditionis fuerint produ
ci in iudicio,& ipſis quilibet impune vti in caſibus tn̄ non deciſis tranſactione,
vel ſn̄tiā,non obſtāte ſtat. De inſtrís ponendis in memorialibus poſito in libro
ſtat.veterū Cōis Mut.& quocūq; alio ſtat.prouiſione,vel deliberatione prædi-
ctis contrariis,quibus oío derogatū ſit,& intelligat in quātū obſtarēt prædcís.

¶ Capitoli,& ordinationi dell'Vnione delli frutti degli Hoſpitali,& altri
luoghi Pii della Città di Modona. BVB. XCV.

PRima che la pn̄te vnione ſia,& s'intenda eſſere delli frutti ſolamente degli
hoſpitali,& altri luoghi pii della noſtra città,& non altrimenti a beneplaci-
to della Ill.Communità,il quale beneplacito s'intenda ipſo facto reuocato, &
coſi ex nunc prout ex tunc il reuochiamo ogni volta,che foſſe impetrato,con-
ſigliato,ouero trattato d'impetrare da qual ſi voglia perſona coſi laica, come
eccleſiaſtica auanti qual ſi voglia ſuperiore coſi laico,come eccleſiaſtico, & p
qual ſi voglia cauſa penſata,o nò,o che veriſimilmente ſi poteſſe penſare. Per-
che la mente,& intētione della predetta Ill.Communita ſi è,che la detta vnio
ne delli frutti ſolamente ppetuamēte perſeueri a beneficio delli poueri,& che
per modo niuno poſſa eſſere impetrata da perſona niuna. Et in caſo che perſo
na alcuna di che ſtato,grado,o,conditione voglia eſſere, o, ſia coſi foreſtiera,
come terriera ardiſſe,ouero preſumeſſe di penſare,& tentare d'impetrare tale
vnione,che ipſo facto,& ipſo iure caggia in quella pena,& pregiudici che pa-
reranno conuenienti al Sereniſs. Signor Duca noſtro.

SEcondo.Che ciaſcū decimo anno gli Sig. Conſeruatori facciano vna buſſol-
la di cento cittadini del grado,& conditione infraſcritta, delli quali ſiano
deſcritte dieci perſone,videlicet,Vn dottore di leggi,Vn Procuratore,Vn No
taio,Vn Mercatāte buono di fama,& di facultà qual ſia Maſſaro, & coſi nelle
dette liſte ſia ſcritto per Maſſaro, Due delle compagnie, ouero confraternità
vnite della detta città,& Vn Maſſaro dell'arte delli Fabri,& altri tre cittadini
coſi artefici,come mercatanti, & nobili. Et ciaſcuno anno a San Martino di
Nouembre tirano fuori gli Sig.Conſeruatori vna delle dette liſte, & doue co-
lui,che foſſe ſcritto per Maſſaro nella detta liſta,non voleſſe,o non poteſſe ac-
cettare il detto vfficio,ſe n'habbia ad eſtrahere della buſſola delli eſtraordina
ri vn'altro,& coſi ſucceſſiuamente tanto che uno accetti.

TErzo.si habbiano da fare due altre buſſolle di eſtraordinari,vna de cittadi
ni mercatanti,& banchieri di buona facoltà,conditione,& fama, delli qua
li ſi habbia ad eſtrahere vn Maſſaro in caſo che quel,che ſarà deſcritto nella li
ſta delli diece, non voleſſe,o, non poteſſe accettare. Della qualle buſſolla an-
chora de Maſſari ſi habbiano ad eſtrahere due i quali inſieme col Maſſaro nuo
uo habbiano a ſyndicare il Maſſaro,che vſcirà dell'ufficio.Et nell'altra buſſol
la đ cittadini di buona fama,& cōditione,delli quali ſe n'habbia ad eſtrahere
vno,o,piu í caſo che alcuno,che ſi eſtraherà ſecōdo il modo ſouraſcritto delli
de-

deſcritti,eccetto il Maſſaro,nelle dette liſte nō voleſſe,o, nō poteſſe accettare.
QVarto. Che ſi habbia ad aggiūgere alli diece deſcritti nella detta liſta vn
Canonico d'l Clero della detta Città,quel che ſarà eletto viua voce dalli
S.Cōſer.il quale poi ſi habbia da dimādare al S.Vic.& Cap.inſieme,& nō potē
do hauer q̄llo,ne debbano eleggere, & dimādare vn'altro al modo predetto.
QVinto. Che tutti i diece deſcritti debbano auāti ad ogn'altra coſa giura-
re nelle mani delli detti.S.Conſer.& il Canonico in pectus ſuū dināzi al
Reuerendiſs.Vic.del Veſcouo,q erit p tēpore,di fare il loro vfficio ſenza ingā
no,& cō diligētia,come iſimili vffici ſi ricerca ad honor di Dio, & ad vtilità de
poueri.Poi fatto queſto giuramēto debbano ragunarſi inſieme, & eleggere gli
infraſcritti vfficiali.cioè due preti,vn notaio,vn theſoriero, vn fattore di fuo-
ri,o,piu,vn guardian maggiore,& due minori,& vn ſpeciale, & quelli s'inten-
dano eletti,i quali hauerāno i due terzi delle ballotte fauoreuoli. Gli altri ſer-
uitori ad vſo d'll'Hoſpitale ſia i arbitrio d'l d'tto Maſſaro di eleggere, & di caſſa
re ad ogni ſua poſta ſecōdo la cōſciētia,& la neceſſità,& vtilità d'l detto luogo.
SEſto. Che il Maſſaro poſſa hauere p vn'anno,che dura il ſuo vfficio,lire cen-
touenti,accioche eſſo poſſa laſciare l'altre coſe,& attendere a queſta, coſi p
carità,come p honeſta vtilità Et habbia tutta quella authorità,che hāno di ra-
gione i Gouernatori degli hoſpitali, ſe non in quanto ella ſarà alli p̄ñti capito
li riſtretta,habbia ſpecial cura delle perſone dell'Hoſpitale, & le uiſiti con di-
ligentia almeno vna volta la ſettimana,& delle poſſeſſioni tutte,alle quali eſſo
debba andare almeno vna volta fra un meſe dal principio del ſuo vfficio. Et ſi
milmente, ſe a queſti hoſpitali hora, o per l'auenire s'vniſse coſa alcuna, che
haueſſe qualche grauezza,come di maritare donzelle,di celebrare meſſe, di
curare ponti,& altre ſimili coſe,debba con ogni ſolecitudine adempire quel
la tal grauezza,ſi che la ſua negligentia non preſti cagione di biaſimare queſta
ſanta,& lodeuole opera.
SEttimo. Che gli altri deſcritti nella detta liſta delli Preſidenti compagni
del detto Maſſaro debbano dare buoni,& amoreuoli ricordi, & conſigli al
Maſſaro di eleggere vfficiali non per propria affettione,ma ad vtile delli poue
ri, di non approuare le ſpeſe diſutili,& alla fine di non laſciare l'Hoſpitale ſen
za difeſa. Et ſaranno contēti ad inſtantia del detto Maſſaro di ragunarſi alme
no vna volta la ſettimana per vtilità del detto luogo, & ragionare delle coſe
occorrenti,& viſitare il detto luogo.
OTtauo. Che il detto Maſſaro non poſſa far ſpeſa alcuna ſenza mandato di
mano del notaio della detta unione ſottoſcritto di mano di due Preſiden-
ti deputati da gli altri,che ſarà ſpeſa eſtraordinaria,ma eſſendo ordinaria, co-
me di pagare ſalario,& balie,& ſpeſe di caſa quotidiane,che ſimilmente hab
bia ad hauere il mandato,il quale ſe gli faccia in fine della ſpeſa fatta ogni gior
no,ouero ſettimana ſecondo che parerà alli Sig.Preſidenti,& Maſſaro. I quali
anchora non poſſano ſpendere ſe non fino alla ſomma di lire cēto,& che la det
ta ſpeſa ſia approuata fra li Sig.Preſidenti ottenuta fra loro,& le ſpeſe altrimē
ti fatte non ſiano accettate nel rendere delli conti. Et il notaio debba tenere
preſſo di ſe la nota delli detti mandati, ſimilmente ogni coſa di qualche mo-
men-

mento,anchora che non conteneſſe quantità,come in caſſar mezadri, in far
caſamenti,& fabriche,& altre ſimili coſe,non poſſa fare il Maſſaro ſe il partito
non ſarà ottenuto fra tutti. Ma doue intraueneſſe ſpeſa oltra cento lire,o,alie
natione perpetua dè beni ſtabili,o,dè liuelli perpetui,o, alcuna altra obliga-
tione,o,remiſſione di caducità de liuelli, o, ſimili coſe non habbiano alcuna
authorità i detti Maſſari,o,Preſidenti,ma ſi ottenga il partito fra gli S.Conſer
uatori,& Aggiunti,& anchora ottenuta licentia dal Veſcouo circa le aliena-
tioni,ſe foſſe coſa veſcouile,o,dal ſommo Pontefice.
NOno. Gli due Preti ſouradetti ſi eleggano vn per li Contagioſi, & l'altro
per la caſa di Dio,di buona vita,& di ſofficiente dottrina, che poſſano mi
niſtrare i neceſſari ſacramenti & confortare gli infermi, & conſolare i morien
ti per quella fede,che in Dio ſi dee hauere per lo noſtro S.Gieſu Chriſto,con
conueniente prouiſione ſecondo la conſcientia de gli ſouradetti Maſſari, &
Preſidenti Et ſia tenuto quel della caſa di Dio d'inſegnare le prime lettere a
Fanciulli dell'hoſpitale, come prima ſeruauano in eſſa.
DEcimo. L'auocato,che pro tempore ſi trouerà nel numero delli Preſidēti,
ſia tenuto nel tempo del ſuo Preſidentato preſtare il ſuo patrocinio, & nō
habbia ad hauere premio alcuno terreno,ma ſeruire per l'amor di Dio nelle
cauſe,che occorreranno all'vnione. Et quando il detto Auocato non voleſſe,
o,non poteſſe cio fare,facciaſi poi all'hora circa ciò quello, che ſarà meglio
per beneficio dell'Vnione.
VNdecimo. Che il notaio ſia il primo,che ſi elegga, accioche eſſo poi poſſa
eſſer rogato della elettione degli altri ufficiali con le conſtitutioni delli
lor ſalari,& debba ſcriuere tutti gli altri ordinamenti,& tutti i contratti,che
farà il Maſſaro,mandati,inuentari, & conſegnationi di tutte le robe dell'ho-
ſpitale, che in alcun modo ſi faranno,& i ſaldi delli conti fra gli fattori, guar-
diani,& altri vfficiali. Et ſieno tenuti di laſciar ſempre gli libri, & ſpecialmēte
finito l'ufficio,preſſo all'hoſpitale, i quali cō gli cōti ſouraſcritti ſi cōſegnerà
no p inuētari come l'altre robbe dal Maſſaro vecchio al nuouo. Et habbia q̄l
ſalario,che gli ſarà ordinato nella ſua elettione ſcđo la conſcía degli Elettori.
DVodecimo. Che i S. Preſidenti,& il maſſaro viua voce eleggano vn Medi-
co del Collegio delli Medici della detta città per la caſa di Dio, il quale
non duri ſe non l'anno del lor preſidentato. Et quegli,che ſarà ſtato vn'anno,
non poſſa eſſer piu eletto fino attanto che non ſieno paſſati ſei anni proſſimi,
ſaluo ſempre ſe per vrgente neceſſità non foſſe forza fare altrimenti. Et ſimil-
mente ne eleggano un'altro al luogo de Contagioſi,che ſia Chirugico. I quali
Medico,& Chirugico habbiano ſpecial cura, che ſia nel detto hoſpitale vna
ſpetieria,& che gli ſia vn ſpetial nel luogo, il quale habbia cura di fare che la
detta ſpetieria ſia fornita di coſe neceſſarie, & che non dia il detto ſpetiale
niente ſenza commiſſione del Medico. Anchora guardino i detti Medici con
gran cautella,che le robbe del ſpetiale per gli infermi ſieno freſche,& buone,
& di ciò grauiamo le lor conſcientie. Et habbiano i detti Medici, & il ſpetiale
quella prouiſione,che alla diſcretione delli Signori Preſidenti, & Maſſaro
parerà honeſtà.

E Ter-

TErzodecimo. Che il Theſoriero ſi elegga come di ſopra, & ſia vn delli Banchieri approuato & ſufficiente di facultà, & che habbia dato ſicurtà ſecondo l'vſo delli Banchieri, il quale pigli tutti gli denari del ſpetiale, & ne faccia debitore il Maſſaro, & paghi ſimilmente ciò che ſarà neceſſario con mandati, & ne'l faccia creditore. Et debbano i mãdati coſi del Maſſaro, come del Theſoriero contennere la ragione delli pagamenti, laquale ſia tale, che appartenga all'hoſpitale, altrimenti vada a conto priuato del detto Maſſaro, & Theſoriero ſotto pena di ſpergiurio, & della quarta parte del ſuo ſalario, che per gli Syndici gli ſia ritenuta ſenza alcun perdono, o, ſcuſa per ogni volta, che ſi trouerãno hauer contrafatto nel toccare alcuna picciola, o, gran quantità di denari del detto hoſpitale per qualunque cagione, ma tutti vadano alle mani, & per le mani del Theſoriero. Et poſſa il Maſſaro ad ogni ſua poſta, & volontà vedere i detti libri del Theſoriero, & ſaldare i ſuoi conti, & debbano i detti libri remanere preſſo l'hoſpitale, & non ſia aſſoluto il Maſſaro, ſe prima non haurà con effetto coſtretto il Theſoriero di pagare tutto quello, che eſſo ſi trouerà hauere in mano di quello dell'hoſpitale, saluo ſe non foſſe impotente detto Theſoriero ſenza coſa alcuna del detto Maſſaro. Et habbia nondimeno l'hoſpitale ancora cõtra eſſo Theſoriero ſalue le ſue ragioni, & ſia al principio dell'vfficio conſegnato vn gran libro nuouo al detto Theſoriero, ſopra il quale ſi tenghino detti conti.

QVartodecimo. Il Fattore di fuora vno, o, più ſi elegga come di ſopra con gran cura, che ſia perſona ſolecita, fedele, & intẽdente, & ancora il Guardiano di dentro della caſa di Dio, dal quale dependano gli altri due Guardiani detti. Et ſimilmente ſi eleggano uno alla cura delli fanciulli, & delle balie, l'altro al luogo delli contagioſi con le prouiſioni honeſte, che ſieno perſone caritatiue, & amoreuoli, & aſſai buoni di facultà, & ſe ſi può che ſieno ſenza figliuoli. Et il Fattor di di fuora oltre il ſuo ſalario habbia le ſpeſe della robba dell'hoſpitale per una caualcatura, ne poſſa torre areſani, o, altri ſoſtituti biſognandogli ſe non quegli, che gli ſaranno dati dal Maſſaro, & mandi, & conſegni l'entrate al Guardiano il quale le diſpenſi ſecondo la uolontà del Maſſaro in uſo delli poueri, & diſtribuiſca alli altri Guardiani quanto gli ſarà commeſſo ſecondo le lor neceſſità, & il ſoprauanzo lo conſegni al Maſſaro. Il qual non poſſa mouere le robbe della caſa dell'hoſpitale, ne vendere a credenza, ſe la cauſa non ſarà approuata dalle due parti delli preſidenti, o, ſenza ciò ne ſia debitore il Maſſaro, nondimeno poſſa ancora l'hoſpitale dimandare a chi hauerà hauuto la robba dell'hoſpitale inſino che con effetto ſia ſodisfatto. Coſi ancora che ſi prendeſſe robba a credenza, ſenza che la cauſa foſſe approuata, come di ſopra, non habbia il creditor ragione contra l'hoſpitale, ſaluo ſe non appareſſe conuerſo in utilità neceſſaria dell'hoſpitale, & che al Maſſaro non foſſe ſtato fatto buono, da coſe di Spetieria in fuori come più auanti. Et ciaſcun meſe ſi ſaldino i conti fra queſte perſone, ancora piu toſto ſecondo l'opportunità ad ogni inſtantia del Maſſaro, & delli Preſidenti. Ancora habbia ciaſcuno delli detti Guardiani la ſua vachetta, ſoura la quale ſieno deſcritte per mano del Maſſaro tutte le perſone, che eſſi hanno ſotto la ſua cura, & ſi cã-

cellino

cellino ſecondo che ſi partono, coſi degli infermi, come delli fanciulli, & qual dĩ ſieno ſtati tolti, & qual dĩ ſi partano, o, per morte, o, per altro, & nel riceuere le perſone ſi ſerui il modo ſouraſcritto.

QVintodecimo. Al luogo delli contagioſi biſogna la teſtimonianza delli Medici ſottoſcritta per mano del Maſſaro. Alla caſa di Dio alli infermi biſogna la teſtimonianza del Cappellano, o, di due buoni huomini della contrada, della pouertá, o quella del Medico della infermità ſottoſcritta per mano del Maſſaro. I Fanciulli da tre anni in giù ſi riceueranno tutti quelli, che non ſi ſa, di chi eſſi ſi ſieno, ma ſapendoſi, o, pur da tre anni in sù biſogna la commiſſione del Maſſaro, & ſottoſcritta al meno da due Preſidenti. Niuno ſia mandato uia ſenza commiſsione del Maſſaro, poi che ſarà ſtato riceuuto con i debiti modi, il quale poſſa mandar via i diſubidienti, & faſtidioſi, & anchora leggiermẽte caſtigargli, come padre figliuolo, o, Maeſtro diſcepolo, o patrõ ſeruitore.

SEſtodecimo. Habbia cura il Maſſaro di mandare gli infermi ſanati, & i fanciulli creſciuti, & che habbiano imparato meſtiero da poter viuere, mentre che ſono ſtati nell'hoſpitale, facendo imparare coſi i maſchi, come le femine, tenendo una donna atta ad inſegnare alle fanciulle ſecondo il biſogno, & vſando loro a ſeruire ſpecialmente alli infermi con ogni honeſtà, & cercando di acconciargli per ſeruitori, o, per ſeruitrici, o, per matrimonio, o, in qualche altri honeſti modi. Et volendo congiũgerſi per matrimonio inſieme quei dell'hoſpitale con licentia del Maſſaro, ſia a loro vſata alquanto di più corteſia, & ſia lor data ſenza obligo alcuno, & morendo ſenza figliuoli alcuni quello, che eſſi hauranno riceuuto, torni all'hoſpitale.

DEcimoſettimo. I ſani, & gagliardi, che vogliono andare mendicando, non ſieno riceuuti nell'hoſpitale, anzi ſcacciati ancora della città, ſe non laſciano ſtare. Et il Maſſaro, & anchora gli altri vfficiali habbiano authorità di cacciarli, & habbiano in ciò tutti i meſsi del Commune vbidiẽti, anchora che foſſero ſtorpiati di alcun membro, o, pareſſero, & per altro foſſero gagliardi.

DEcimoottauo. I poueri foreſtieri per paſſaggio poſſano hauere per una ſera alloggiamento, & gli ſia dato pane, & uino, & fuoco per tempo di verno ogni volta che non paſsino la ſomma di diece, ma eſſendo í maggior numero habbiano ſolo il couerto, & poſſano per quella ſera andare mendicando. I foreſtieri infermi ſieno riceuuti ne gli altri, & ſi tenga conto delle robbe, che vi portano, accio che guarrendo, quelle ſe gli reſtituiſcano, & morendo ſieno dell'hoſpitale.

DEcimonono. Venendo in neceſsità alcune perſone di quelle delle arti, che hãno beni, & entrate incorporate, con l'unione, ſi habbia di lor principale memoria, & conſideratione, & eſsi ſieno gli primi ſouuenuti, & aiutati delle limoſine della detta Vnione.

VIgeſimo. Che degli luoghi dell'hoſpitale, & altre opere pie vnite, le quali ſono reſtate vacue, ſi faccia opera di cauare qualche ẽtrata con l'affittarle, o altrimenti per beneficio dell'Vnione, ouero ſeruino a qualche commodità, & neceſsità degli poueri, & non altrimenti ſi concedino ad uſo de particolari.

VIgeſimoprimo. Si habbia conſideratione che eſſendo la detta vnione debi-
trice di buona ſomma di danari per doti promeſſe a diuerſe donzelle auāti
che ſi faceſſe la detta vnione,& che perciò fino attanto che non ſiano ſodisfat
ti i detti debiti,non ſe ne ponno maritare ogn'anno tante,quante ſarebbe il bi
ſogno della pouertà,che almeno i detti Preſidenti , & Maſſari ſieno obligati
maritarne ogn'anno xv.dandole lire xxv ꝑ ciaſcuna in danari contāti , & non
in altre coſe,fino attanto che ſieno intieramēte ſodisfatte le bollette delle det
te promeſſe doti auanti la detta unione.Le quali ſodisfatte i ſopradetti Preſi-
denti,& Maſſari ſieno tenuti di maritarne ogn'anno xxv. con ſimili doti di li-
re xxv. in contāti per ciaſcuna.

VIgeſimoſecondo . Che gli detti Preſidenti, & Maſſari ſiano obligati di pro-
uedere alle pouere Conuertite di lire L.ogn'anno per ſouuenire alle lor ne-
ceſſità.

VIgeſimoterzo . Gli Sindici eletti,ouero eſtratti per ſorte come di ſopra giu
rino inſieme con gli altri vfficiali in mano delli Sig.Conſeruatori di fare gli
vfficí loro diligentemente con lealtà, & faccino i detti Sindici fare le gride co
me ſi uſa per gli altri vfficiali del Commune,& poſſano hauere il ſalario conſue
to,quietato che hauranno il Maſſaro, o uero condotto a rēdere quello,che ha
uerà in mano eſſo,& quei altri ſuoi vfficiali,o,pur condannati.La qual ſentētia
habbia paratiſsima eſſecutione,& ſia fauorita dauanti a qualūque Giudice.

VIgeſimoquarto.Che ſi eleggano per gli S.Conſeruatori due viſitatori, & cu
ratori d'āno in anno huomini pietoſi,& d'authorità, quali poſſano ad ogni
loro arbitrio ſoprauedere ogni coſa,& ricordare a tutti gli vfficiali il debito lo
ro,& ſpecialmente che alle perſone dell'hoſpitale ſia proueduto delle coſe,di
che hauranno biſogno , & doue ammoniti gli detti vfficiali ritrouaſſero duri,
& negligēti riferire al loro ſuperiore,& curare che facciano opportuna ꝓuiſio
ne. Anchora lodare eſsi,& commendare queſta ſanta opera, & perſuadere,&
far perſuadere alli Predicatori,& altri l'utilità di queſta opera al popolo, & ri-
mouerlo da l'altre uie non coſi certe d'impetrare la remiſsione delli peccati;
& la ſententia fauoreuole del dì del giudicio per quella fede , che ſi ha in Dio
Padre per quello ſuo figliuolo,& Sig.Noſtro Chriſto Gieſù .

VIgeſimoquinto.Che per gli ſopraſcritti Capitoli non ſi intēda fatto pregiu-
dicio alcuno all'authorità, & ſopraintendentia dell'Ordinario , laquale è
de iure Communi maſsime per la Clemētina.Quia contingit. De religioſis do
mibus.anzi ſempre ſia in facultà di viſitare , & correggere come di ragione ſo-
pra gli è conceduto.

VIgeſimoſeſto.Si facciano due authentici di queſti Capitoli,dināzi alli qua
li ſia ſcritta l'authorità delli Compoſitori,& uno ſtia all'hoſpitale,& l'altro
nella Camera degli atti della Illuſtre Communità,alli quali ſi poſſa giungere,
& ſcemare,ſecondo che parerà agli Illu. Conſeruatori che il tempo ricerchi,
ſeruando il modo,& l'ordine,ſecondo che hora ſi è fatto nella compoſitione
delli detti Capitoli,cioè accedente il conſenſo,& l'authorità del Sereniſsimo
Signor Duca,& dell'Ordinario,qui pro tempore erit.

ET

ET per ſodisfare agli huomini della Compagnia della confraternità della
morte,ſi ordina che i Sig.Preſidenti,che vſciranno fuori, hauuta diligente
informatione di quello,che veriſimilmente poſſano,ſpendere ogn'anno gli det
ti huomini pei biſogno della detta compagnia, debbano in denari contāti pa
gare alli detti huomini ogn'anno la metà al Natale, l'altra metà à San Pietro,
tanti che baſtino alli biſogni della detta Compagnia.

QVia ſæpenumero experiētia docet ea in quibus lex lata deficiat,prut eue
nit in capitulis præcedentibus,in quibus non fuit prouiſum quod aliqui
ex ordine ſeu numero præcedenti remanerent & eſſet adiūcti Mutæ ſubſequē
ti a quibus nouus ordo,ſiue muta habere poſſet informationem de geſtis per
ordinem præcedentem.Propterea adiungentes præcedētibus Capitulis diſpo
nimus quod in perpetuum Maſſarius , & Procurator Mutæ præcedentis ſint
de confirmatis in ſubſequenti muta,& habeant uocem prout alii de muta ſub-
ſequenti,& ſedeant,& ſedere habeant,videlicet Procurator confirmatus poſt
Procuratorem nouum,& Maſſarius confirmatus poſt Maſſarium nouum. Diſ-
ponimus tamen quod ipſi confirmati nullum habeant ſalarium , ſed inſeruire
habeant amore Dei,& intuitu pietatis.

De vectigali non exigendo per Datiarios Terræ Carpi
pro rebus conductis per Murinenſes per viam
aggeris Panzani per ſententiam.
RVB. XCVI.

IN Chriſti nomine amen Nos Ioānes de Ventis iuris utriuſque doctor Ferra
rien.& poteſtas Ducalis Terræ Carpi,ac in præſenti cauſa auditor Cameræ
Ducalis Carpi.
Cognitor,& deciſor litis,cauſæ & quæſtionis verſæ & vertentis per,& inter Ma
gnificum D. Ioānem Franciſcum Barzellam affictuarium introituum Terræ
Carpi,ac Camerarium eiuſdem Cameræ ex una, & Ioannem Montanarium,
Mattheum Villanum , & Nicolaum Moranum de villa Panzani partibus ex
altera ſe defenden.mediantibus eorum procuratoribus.Vnde primo viſis Ca-
pitulis productis pro parte dictorum de Panzano,ac ēt pro parte dictæ Cameræ
viſis que teſtibus in præſenti cauſa examinatis per dictas partes,viſoque to-
to proceſſu in præſenti cauſa coram nobis agitato per dictas partes,& eius pu-
blicatione,viſaque monitione per nos facta dictis procuratoribus pro præſen
ti die,& hora ad hanc noſtram audien.ſententiam,uiſiſque omnibus uidendis
& coſideratis conſiderandis,&c.
Chriſti nomine repetito Quia nos Ioannes de Ventis in hac parte Ducalis Ca
meræ Carpi Auditor,& cætera dicimus pronunciamus declaramus,& ſententiamus D.Io Franciſcum Barzellam Camerarium non habere ius aliquod col
ligendi vectigal,ſeu gabellam aliquam de bonis recollectis ex villa Panzani,& ter
ritorii Mut.quæ conducuntur ad territorium Mutinæ,ſeu Mutinam,ſuper ag
gere Panzani,& ei perpetuum ſilentium imponimus iuſtis de cauſis, de qui-
bus in proceſſu . Iccirco pronunciamus Ioannem Montanarium, Mattheum
Villanum , & Nicolaum Moranum de villa Panzani nullum contrabannum
commiſiſſe,& ſic pro dictis rebus ſuis,de quibus in proceſſu,non teneri aliquam

ga-

gabellam ſoluere,ſeu aliquod aliud pro contrabanno eis imputato. Et partes
ab expenſis ob iuſtas cauſas animum noſtrorum mouentes abſoluimus,& libe-
ramus,præterquam a ſalario noſtro,noſtrique notarii, in quo utramque parté
pro dimidia condemnamus. Et ita dicimus omni meliori modo, quo poſſu-
mus,& debemus &c.

Ioannes de Ventis.

Lata,lecta,data,& in his ſcriptis ſententialiter pronũtiata,& promulgata fuit
ſupraſcripta ſententia per præfatum D. Poteſtatem, ac auditorem ſupraſcri-
ptum pro tribunali ſedentem ad ſuum ſolitum iuris bancum in mane hora iu-
ris dicendo, & ſententiãdo ut ſupra oĩ meliori modo &c. Currẽtibus annis D.
N. Ieſu Chriſti milleſimo quingenteſimo quadrageſimo, Indictione tertiade-
cima,Die Veneris primo Octobris. Præſente Præfato D.Nicolao Maria Coc-
capano Procuratore prædictorum de Panzano, & prædicta acceptante in
parte,& partibus,& cætera.

Præſente Ser.Nicola parmen.Syndico,& Procuratore Cameræ præfatæ, ſeu
præfati D.Ioannis Franciſci,& prædictis non conſentiente,&c.& uiua voce ap
pellante ſaluo iure appellandi in ſcriptis,&c.

Qui Mag.D. Poteſtas auditis antedictis prædicta admiſit ſi,& in quãtum,&c.
Præſentibus D.Leonello Coccapano D.Michaele Sauano, & Ser Ludouico
Parmé.notariis publicis Carpé.teſtibus idoneis ad præfata vocatis, & rogatis.

EGo Franciſcus filius quondam Spectabilis uiri D. Hieronymi de Zuchu-
lis de Carpo publicus apoſtolica, imperialique authoritatibus notarius
Carpen. prædictis omnibus,& ſingulis, dum ſicut ſupra fierent,& agerentur,
ſemper præſens fui,vidi,audiui,intellexi,& rogatus ſcripſi,& in hãc publicam
formam redegi,& ideo in fidem omnium præmiſſorum me ſubſcripſi,& ſoli-
to meo ſigno ſignaui.

¶ Quod Iudices obſeruent ſtatuta. RVB. XCVII.

STatutum eſt quod,quandocunque D.Prætor,aut alius quiuis Iudex Mut fa
ceret,vel facere intenderet quod eſſet contra ſtatuta,ordinamenta,vel pro
uiſiones Communis Mut.aut reformationes conſilii DD.Cõſeruatores, & Syn
dicus doctor teneantur,& debeant,antequam dictum negotium fiat, ſi ſciue-
rint,aut poſtquam actum fuerit, intra triduum a die ſcientiæ denuntiare D.
Prætori,vel alteri Iudici,ſeu officiali, quod in tali negotio, nec in alio faciat
contra formam dictorum ſtatutorũ. Et quod reuocare debeat omnino quod
eſt factum contra ſtatuta,demoſtrando eidem,& legẽdo ſtatutũ,contra quod
eſt factum,vel forte facere intendebat. Et ſi dictus D. Prætor, ſeu iudex alius
non reuocauerit,vel non deſtiterit poſt dictam denuntiationem factam, totũ,
quod factum eſt contra formam prædictam,ipſo iure,& facto ſit nullum, & re
uocatum. Quinimmo volumus quod cuilibet perſonæ ſit licitum denuntiare
cuiuis officiali, ac contra eum proteſtari, quod obſeruet,& obſeruari faciat ſta
tuta,prouiſiones,& ordinationes,ac reformationes Communis Mut. Et quili
bet notarius teneatur rogari de huiuſmodi denuntiationibus, & proteſtationi
bus ſub pœna lib.C.applican.pro dimidio Cameræ Ducali, & pro alio dimi-
dio dicto Communi. Et officialis ipſe non debeat iraſci de huiuſmodi denun-

tiis,

tiis & proteſtationibus,& minus aliquem condemnare,vel grauamen aliquod
alicui inferre occaſionibus præfatis,& ſi quempiam condemnauerit Prætor ip
ſe teneatur ſoluere dictam condemnationem, & conſeruare indemnem con-
demnatum,contra quem aliqua executio fieri non poſsit occaſione condem-
nationis prædictæ.

¶ De obſeruantia ſtatutorum. RVB. XCVIII.

STatuimus quod omnia,& ſingula ſtatuta nouiter ædita publicata, atque in
volumine præſentium ſtatutorum regiſtrata valeant, teneant, ac obtineát
validam roboris firmitatem & perpetuo ſeruari debeant in futurũ, & non alia
ſtatuta inantea condita contraria præſentibus ſtatutis,vel poſita ſub eiſdem in
effectu titulis,ſeu Rubricis,illa.n.volumus eſſe ſublata ac correcta,& præſẽtia
præualere ita ut nec ſtilus aliquis,vel mos,aut aliqua conſuetudo, antiquus,
vel antiqua,nouus,vel noua ſuperueniens contra ipſa ſtatuta vel aliqua eorũ,
vel formam traditam ab eis,vel aliquo eorum,tacitus,vel expreſſus,tacita,vel
expreſſa aliquo modo,valeat nec eorum diſpoſitioni derogari poſsit, immo ſi
quid actum fuerit etiam prætextu ſtili,moris,vel conſuetudinis,contrarii,ſeu
contrariæ,ſit ipſo iure,& ipſo facto nullum, neq; quoquo modo obſeruari de-
beat Derogantes ex nunc omnibus legibus municipalibus, ſtatutis, ꝓclama-
tionibus,prouiſionibus,& reformationibus quibuscunque,quæ leges, ſtatuta
proclamata,prouiſiones,& reformationes contradicerẽt; & ſeu contra eſſent
præſentibus noſtris ſtatutis,vbi.n.eſſent contrariæ, vel contraria his noſtris ſta
tutis volumus ea,& ſeu eas infringere,& annullare. Et ut efficatius ſtatuta ip-
ſa obſeruentur per DD. Iuſdicentes volumus,& ſtatuimus quod D. Syndicus
Communitatis Mut.doctor ſingulis duobus menſibus ex ſuo officio, & quãdo
cunque ad inſtantiã particularis perſonæ teneatur, & debeat denũtiare dictis
DD. Iuſdicentibus,& cuilibet eorum quod debeãt obſeruare ſtatuta, & pro-
uiſiones dicti Communis,& eiſdẽ ꝓteſtari,quod i ſyndicatu íſtabit & ꝓuidebit
eos puniri,& condemnari propter inobſeruantiam ſtatutorum, quatenus ea
non obſeruauerint Et quilibet notarius teneatur facere inſtrumẽtũ de huius-
modi denuntiatione,& ꝓteſtatione. Volẽtes quod dictus Syndicus debeat tẽ-
pore ſyndicatus dcõrũ Officialiũ porrigere querelas Syndicis de oĩbus & ſingu
lis quibus ipſe Poteſtas contrafecerit ſtatutis vel ipſa non obſeruauerit.

¶ A quo tempore incipiant ligare præſentia ſtatuta. RVB. XCVIIII.

STatuimus quod poſt publicationem præſentium ſtatutorũ dicta ſtatuta ap-
præhendãt,& ligent,& appræhendere,& ligare intelligãtur oẽs ciues,diſtri
ctuales,& oẽs, & ſingulos de comitatu poſt menſem a die publicationis factæ
ſolemniter. Et poſt dictum menſem dicta ſtatuta locũ habeant,& robur, &
firmitatem ſuam operentur,& ſeruari debeant in omnibus,& ſingulis caſibus,
præterquam in cauſis criminalibus.vel miſtis pẽdentibus tempore publicatio
nis præfatæ, & in cauſis appellationum,querelationũ, nullitatis dictionũ, ſeu
reſtitutionũ,& reductionũ quarũcunq; depẽdẽtibus, natis ſeu ꝓcedentibus a
ꝓceſſibus agitatis,factis, ſeu pendentibus ante publicationẽ huiuſmodi ſeu tẽ
pore eius publicationis. In quibus omnibus caſibus,& cauſis vetera iura mu-
nicipalia de his tractantia tam quoad ordinationem proceſſus, quam quoad

deci-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА

deciſionem negotii & cauſæ principalis debeant obſeruari donec ipſæ lites fue
rint finitæ,& extinctæ. Mandantes præſentia ſtatuta tranſmitti ad omnia loca
Ducatus Mutinæ & in illis de cætero obſeruari.

¶ De electione Nuntiorum. RVB. C.

STatuimus, & ordinamus quod nuntii Communis Mut. poſſint eſſe vſq; ad
numerum xxiiii. & quolibet anno de menſe Ianuarii debeant eligi per DD.
Conſeruatores dicti menſis. Qua electione facta infra octo dies teneantur, &
debeant in manibus. D. Poteſtatis, uel eius Vicarii, uel notarii cameræ. DD.
Conſeruatorum iurare ſolemniter quod facient, & fideliter adimplebunt om
nia, quæ erunt eis commiſſa, & incumbentia eorum officio. Et de prædictis fi-
deiuſſionem idoneam præſtare, quam notarii deputati recipiant, & recipere
teneantur & debeant portare biretum rubeum in capite cum ſignis domini
noſtri. D. Ducis, nec non. D. Poteſtatis Communis Mut. Et quicunque reper-
tus fuerit ſine ipſis biretis ſaltem cum duobus ex dictis inſignibus condemne
tur pro qualibet uice in quinque ſoldis Mut. Et ſi in illo interim aliquid ac
ceperit pro aliquo exercitio dicti officii teneatur ad reſtitutionem dupli eius,
quod acceperit. Bireta autem eis dentur expenſis Communis Mutinæ in fe-
ſto Beatiſſimi Geminiani patroni noſtri, vel in eius uigilia. Et teneantur Do-
mini Conſeruatores eligere uſque ad numerum duodecim nuntiorum ad mi
nus, ſi habiliter haberi poterunt, & fiat inquiſitio, & proclama in locis conſue-
tis, ſi poterunt reperiri. Et ſi contigerit aliquos deficere dicto numero. xii. poſt
electionem factam aliqua de cauſa, tunc DD. Conſeruatores illius menſis ex
noua electione numerum ſupplere poſsit ut ſupra. & vſque ad dictum numerũ
DD. Conſeruatores, qui pro tempore eſſent, referendo ſupraſcripta ſingula
ſingulis, a D Poteſtate arctari, & cogi poſſint modo prædicto. Vt autem faci-
lius poſſint inueniri, ſtatuimus, quod dicti nuntii deſcripti ad cameram. DD.
Conſeruatorum, & exercentes officium, quod exercere teneantur per vnum
annum completum a die acceptationis computãdum, ſint, & eſſe intelligãtur
penitus immunes, & exempti ab omnibus oneribus realibus, & perſonalibus,
& miſtis etiam, vt conſuetum eſt.

¶ De his, ad quæ tenentur nuntii. RVB. CI.

STatuimus quod quilibet nuntius Communis Mut. ſit, & eſſe debeat fidelis
in oĩbus ſpectantibus ad eorum officium D Poteſtati, & eius Iudicibus Pa-
latii dicti D. Poteſtatis, nec non facere cuſtodias conſuetas in palatio, & officio
D. Poteſtatis, & Vicarii, Iudicis maleficiorum, & Iudicis victualium. Et qui
contrafecerit puniatur, & mulctetur inſpecta qualitate delicti, & contuma-
ciæ vel contemptionis, vel inobedientiæ, per eum, cuius mandata neglexerit
adimplere, ſit quiuis ita tñ quod non excedat mulctas a ſtatutis limitatas, ſeu
pœnas impoſitas a iure Communi, vbi non forent a ſtatutis limitatæ, vel im-
poſitæ Citationes autem fideliter faciant, & referant ſine dilatione, & quam
citius poterũt ſm formã ſtatutorũ Communis Mut. & ſi aliqui prædictorũ con
trafecerint ꝑ qualibet vice condẽnentur in v. ſol. Mut. & nihilominus tenean-
tur ad reſtitutionẽ dupli eius, quod acceperint, & ad oẽ dãnũ, & intereſſe par-
ti læſæ. Super quibus omnibus, & ſingulis fiat ius ſola facti veritate inſpecta ſi-
ne

ne datione libelli infra terminum octo dierum per iudicem, qui dictæ cau
ſæ præerit, ſub pœna periurii, & x. lib. march. & plus, & minus, inſpecta qualita
te facti, parte inſtante, & ita proteſtante. Et hæc omnia uendicẽt ſibi locum
in præceptis ſequeſtrationibus, tenutis dandis, notificationibus pignerationi-
bus quibuſcunque, & aliis ſibi commiſſis, quæ relationem exigunt. Volumus
etiam quod nullus poſſit pignerari ab authoritatem habente pro prima uice,
& ex contumacia, niſi cum uno nuntio. Pro debito autem poſſit quandocunq;
præhabita licentia cũ nuntio Communis, & vno ex familia D. Poteſtatis, ſi tñ
dictũ debitũ non exceſſerit ſummã C. ſol. Ab inde vero ſupra pignerari poſsit
toties, quoties viſum fuerit iudici, & parti, inſpectis primo quãtitate debiti, &
qualitate facti, & conditione ꝑſonæ, & hoc ſi facultas capiendi ipſum adeſt, a-
lias pignerari poſſit toties, quoties viſum fuerit actori, & vna via electa poſſit re
uerti ad aliam. Et ſi pignerandus, vel quiuis de eius familia non permiſerit pi-
gnus accipere, tunc teneatur & debeat referre iudici, & notario dictæ cau
ſæ dictam prohibitionem, & facta relatione poſsit iterum pignerari, ſi credi
tor voluerit cum nuntio, & uno ex biruariis D. Poteſtatis. Quibus ſi ſimiliter ꝓ
hibitum fuerit ne pign' accipiant, illico tunc teneantur eis proteſtari, quod re-
uertentur cum familia D Poteſtatis, qua proteſtatione, & relatione facta ut
ſupra, de quibus credatur eius ſimplici dicto in actis redigendo, tunc demum
teneatur, & debeat iudex dictæ cauſæ mittere familiam dicti D. Poteſtatis.
Qiubus ẽt ſi prohibitum fuerit vt ſupra, & poteſtatione præmiſsa per princi-
palem de dicta familia Poteſtatis; quod ab illa hora inantea, ſi D. Iudex ſibi mã
dabit abſque alia pigneratione ipſum perſonaliter capient, & ad ipſum D. Iu
dicem ducent. Et ſubſequenter dictus D. Iudex teneatur, & debeat ipſis de
familia ſic mandare, & eum capi facere abſque alia pigneratione, dummodo
in domo propria, vel conducta non capiatur, nec etiam in alia quacunque in-
uito habitatore qui non relaxetur niſi primo refectis oĩbus expenſis ſuper in-
de factis, & ſatisdatione præſtita de parendo iuri. Adiicimus tñ quod vnoquo
que præm iſſorũ facto ad aliud minime ꝓcedatur, & ſic de actu in actũ niſi par-
te inſtãte, & petente. Et ſi contingeret per partem ſtare, quominus poſt primũ
contẽptũ prædicta exequãtur, teneatur ſatisfacere nuntio, & biruariis de mer-
cede ſua ſecundũ limitationẽ factã in pignerationibus, & non vltra. Proceden
tes aũt actus & quilibet eorũ fiat, & fieri debeat diuerſis horis, niſi iuraretur ſu
ſpectus, & aliter facti non teneãt, & fieri faciẽs vel ꝓcurãs condẽnatus ſit fictio
ne pñtis ſtatuti in x. ſoldis Mut. & in expenſis ſuper inde factis, & faciendis.

¶ De electione Maſſaroli pignorum. RVB. CII.

INnouamus ẽt, & ſtatuimus quod & anteceſſores noſtri ſalubriter ꝓuiderũt,
videlicet quod eligatur vnus Maſſarolus ꝑ DD. Conſer. Cõis Mut. penes quẽ
deponentur oĩa pignora, quæ per nũtios, & biruarios accepta fuerint &, quæ
pignerari contigerit. Qui Maſſarolus ipſa pignora cuſtodire, & ſaluare tenea-
tur, & debeat, & nemini præter q̃ eius dño, cui accepta fuerint tradere, niſi pri
mo integraliter ſatisfactũ fuerit nũtiis, & biruariis ꝓ mercede ſua. Et qui Maſ-
ſarolus teneat, & debeat ſcribere in lib. dcã pignora, & ſigna pignorũ, & ꝑ quẽ
nũtiũ fuerint accepta, & ad cuius petitionẽ, & nomẽ illius, cuius fuerit pignus
&

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І.І. МЕЧНИКОВА

& de cuius iudicis,vel officialis mãdato fuerit accepta,& diẽ conſignationis ip ſorũ ſibi factæ,& breue ad pignora ponere,in quo ſit deſcriptũ nomen pſonæ, cuius fuerint pignora,& ſoluere teneatur nuntio,& biruariis de eorum viatico,& labore ſecundũ formã præſentiũ ſtatutorũ. Et habere debeat dictus Maſſarolus pro qualibet pigneratione,et ſi in ea fuiſſent plura pignora accepta,dũmodo pro una perſona,& vno debito tm̃, ab eo, cui facta fuit dicta pigneratio,denarios ſex Mut.pro ſuo labore.Pignora uero ſic conſignata maneant, & manere debeant penes dictum Maſſarolum,illo,cuius ſunt,non exigente,vſq; ad ſex menſes incluſiue.Quo termino elapſo liceat ipſi Maſſarolo, licentia tamen præhabita a Iudice,de quo ſupra,vel eius ſucceſſore,de qua appareat in actis,vendere ad incantum ſine tuba tamen,ut euitentur expenſæ, in platea Communis Mut.plus offerenti,& ſi quid ſuperfuerit,deductis expenſis,teneatur,& debeat illud plus dare,& conſignare illi cuius dicta pignora erunt, infra octo dies,vel ſaltem illi notificare.Et ſi in aliquo prædictorum fuerit negligens,vel remiſſus incidat in pœnã ſol.x.pro quolibet pignore, & pro qualibet uice,,qua contrafecerit. Et teneatur dictus Maſſarolus,facta electione de eo, incontinenti legíe,promittere, & ſatisdare notario cameræ DD. Conſeruatorum dicti Communis, qui notarius dictam ſatisdationem recipiat de dictis pignoribus cuſtodiẽdis,& ſaluãdis,& de prædictis oĩb. obſeruãdis, & de his bonã reddere rationem,& de eius officio in oĩbus,& per omnia bene, & legaliter exercendo.Et illius officium duret per annum,quo elapſo teneatur rationem deſignare deputãdo,vel deputandis per Commune Mut.& librum ipſius Maſſaroli dimittere & conſignare notariis Cameræ actorũ,qui ipſum in cameram ipſam accipiant,& deponant. Et ſi contigerit dictum Maſſarolũ officiũ explere ante ſex menſes, ex quo pignus recepit, quod tunc teneatur dicta pignora eius ſucceſſori in officio conſignare,& de eis rationem ut ſupra facere,recepta tamen eius mercede,niſi fuerit confirmatus,& pro rata temporis,& omne id,quod ſoluit pro dictis pignoribus,a ſucceſſore ſuo exigat, & exigere poſſit.

¶ Quod Cõitas Mut.ſit immunis a ſolutione Gabellarum. RVB. CIII.

STatuimus quod Communitas Ciuitatis Mut.non teneatur, vel cogi poſsit ad ſolutionem gabellæ pro parte ſpectante ad ipſum Commune,prout hactenus dicta Communitas immunis fuit a ſolutione prædicta vigore conceſsionis ſibi factæ vſque de anno M.CCCC.LXXIIII. & de menſe Iulij.

Finis primi Libri.

LIBER SECVNDVS

¶ DE FERIIS, ET TEMPORIBVS, QVIBVS IVS REDDI DEBEAT.

RVBRICA PRIMA.

IVS REDDATVR OMNINO PER TOTVM ANNVM exceptis diebus infraſcriptis feriatis, vel in honorem Dei, vel ob neceſſitates hominum ut infra, Dies feriati in honorem Dei ſunt infraſcripti. videlicet.

MENSIS IANVARII.

Dies prima propter feſtum Circuncisionis Domini Noſtri.
Dies VI. propter feſtum Epiphaniæ
Dies XVII. propter feſtum Diui Antonii.
Dies XX. propter feſtum Beati Sebaſtiani.
Dies XXII. propter feſtum Sancti Vincentii.
Dies XXV. propter feſtum Conuerſionis Sancti Pauli.
Dies XXVI propter feſtum diui Geminiani contra Attilam.
Dies XXVIII.XXIX. & XXX.& XXXI.propter feſtum Sãcti Geminiani,&
Dies Dominici.

MENSIS FEBRVARII.

Dies prima propter feſtum beati Seueri,& ferias Sancti Geminiani.
Dies II. propter feſtum Purificationis Deiparæ Virginis; & ferias prædictas
Dies III. propter feſtum diui Blaſii,& ferias antedictas
Dies V. propter feſtum diuæ Agathæ.
Dies XVIII.propter feſtum miraculi Sancti Geminiani contra Gallos.
Dies XXII.propter feſtum Cathedræ Sancti Petri.
Dies XXIIII.propter feſtum Sancti Matthiæ Apoſtoli,&
Dies Dominici.

MENSIS MARTII.

Dies XII.propter feſtum Sancti Gregorii.
Dies XVIIII. propter feſtum Sancti Ioſeph.
Dies XXV.propter feſtum Annuntiationis diuæ Virginis, &
Dies Veneris omnes, &
Dies Dominici.

MENSIS APRILIS.

Dies XXIIII.propter feſtum beati Georgii.
Dies XXV.propter feſtum Sancti Marci.
Dies XXVII. XXVIII. XXIX. & XXX. propter ſolemnitatem diui Geminiani,&
Dies Dominici.

MEN-

MENSIS MAII.

Dies prima propter feſtum S. Iacobi, & Philippi, & ferias S. Geminiani.
Dies II. propter ferias Sancti Geminiani.
Dies III. propter feſtum Inuentionis Sanctæ Crucis, & ferias S. Geminiani;
Dies XX. propter feſtum Sancti Bernardini, &
Dies Dominici.

MENSIS IVNII.

Dies XI. propter feſtum Sancti Barnabæ.
Dies XIII. propter feſtum Sancti Antonii de Patauio.
Dies XV. propter feſtum Sancti Viti, & Modeſti.
Dies XXIIII. propter feſtum Sancti Ioannis Baptiſtæ.
Dies XXIX. propter feſtum Sancti Petri, & Pauli, &
Dies Dominici.

MENSIS IVLII.

Dies XII. propter feſtum Conſecrationis Eccleſiæ Cathedralis, & Sanctorum Naboris, & Felicis.
Dies XX. propter feſtum Sanctæ Margaritæ.
Dies XXII propter feſtum Sanctæ Magdalenæ.
Dies XXV. propter feſtum Sancti Iacobi Apoſtoli, &
Dies Dominici.

MENSIS AVGVSTI.

Dies prima propter feſtum Sancti Peregrini.
Dies V. propter feſtum Sanctæ Mariæ a Niue, & S. Dominici.
Dies VI propter feſtum Transfigurationis Domini Noſtri.
Dies X propter feſtum Sancti Laurentii.
Dies XII propter feſtiuitatem Sanctæ Claræ.
Dies XV. propter feſtum Aſſumptionis Beatæ Mariæ.
Dies XVI. propter feſtum diui Rochi.
Dies XXIIII. propter feſtum Sancti Bartholomei Apoſtoli.
Dies XXVIII. propter feſtum diui Auguſtini, &
Dies Dominici.

MENSIS SEPTEMBRIS.

Dies VIII. propter feſtum Natiuitatis Virginis Mariæ.
Dies XIIII. propter feſtum Exaltationis Sanctæ Crucis.
Dies XVI. propter feſtum Sanctæ Euphemiæ.
Dies XXI. propter feſtum Sancti Matthei Apoſtoli.
Dies XXVIIII. propter feſtum Sancti Michaelis.
Dies XXX. propter feſtum Sancti Hieronymi, &
Dies Dominici.

MENSIS OCTOBRIS.

Dies IIII propter feſtum Sancti Franciſci.
Dies XVIII. propter feſtum Sancti Lucæ.
Dies XXVIII. propter feſtum Sancti Simonis, & Iudæ Apoſtolorum, &
Dies Dominici.

MEN-

MENSIS NOVEMBRIS.

Dies prima propter feſtum omnium Sanctorum.
Dies II. propter officium mortuorum vſque ad nonas.
Dies XI. propter feſtum Sancti Martini.
Dies XXV. propter feſtiuitatem Sanctæ Catherinæ Virginis.
Dies XXX. propter feſtum Sancti Andreæ, &
Dies Dominici.

MENSIS DECEMBRIS.

Dies VI. propter feſtum Sancti Nicolai.
Dies VII. propter feſtum Sancti Ambroſii.
Dies VIII. propter feſtum Conceptionis Virginis Mariæ.
Dies XIII. propter feſtum Sanctæ Luciæ.
Dies XXI, propter feſtum Sancti Thomæ Apoſtoli, &
Dies XXII. XXIII. XXIIII. ob feſtiuitatem Natiuitatis Domini noſtri.
Dies XXV. propter Natiuitatem ipſam Domini Noſtri.
Dies XXVI. propter feſtum Sancti Stephani.
Dies XXVII. propter feſtum Sancti Ioannis Euangeliſtæ.
Dies XXVIII. propter feſtum Sanctorum Innocentium.
Dies XXIX XXX. propter reuerentiam Natiuitatis Domini Noſtri.
Dies XXXI, propter feſtum Sancti Sylueſtri, &
Dies Dominici.

Item Dies Pentecoſtes, Aſcenſionis, Corporis Chriſti, & rogationum.
Item primus dies Quadrageſimæ, & omnes dies ipſius Quadrageſimæ vſq; ad nonas propter diuina officia. Iſti tamen dies, & dies mortuorum habetur pro die integra.
Item omnes dies a Die Dominica Palmarum incluſiue, & per totam octauam incluſiue Reſurrectionis Domini noſtri Ieſu Chriſti.
Feriæ autem ob neceſsitates hominum ſunt videlicet,
Dies Iouis, Veneris, Sabbati, Lunæ, & Martis Carnis priuii. Item
Dies omnes ab XI. die Iunii incluſiue, vſque ad diem XX. Iulii incluſiue. Item
Dies oẽs a XVI. Auguſti incluſiue, vſque ad diẽ XX. Septembris incluſiue. Vide Reform. Car. 1.

Omnibus enim his feriis ius reddi aut omnino dici non poſſit, niſi aliud ſtatutum fuerit ſiue a iure communi, ſeu Municipali, vel niſi partes ipſæ prædictis feriis renunciauerint, ſiue eas irritas vno conſenſu fecerint, quod ab ipſis partibus fieri poſſe ſtatuimus. Sed ut facilius dierum iuridicorum cognitio haberi posſit, mandamus, & volumus quod omnes, & ſinguli notarii, qui præſunt officiis iuris, vel appellationum communis Mutinæ, debeant habere vnam vachettam, & in ea tantummodo ſcribere, & notare dies omnes feriatos, & iuridicos ita ut ex ipſius lectione manifeſtum fiat, qui dies fuerint feriati, & qui iuridici, & qua de cauſa, ſub pœna decem ſoldorum quoties contrafactum fuerit, a quolibet contrafaciente auferenda, ſeu ſubeunda, & applicanda, ſeu perſoluenda Collegio dominorum notariorum, & Maſſarii Collegii prædicti teneantur diligentiam adhibere, & accurate inquirere, an notarii ipſi huiuſmodi vachettam habeant nec ne, & a quocũque contrafaciẽ-

te

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

te pœnam ſupradictam exigere. Statuimus etiam quod ius reddatur, aut dicatur ſolum ſemel in die, mane, aut veſperi, vti conſtitutum fuerit a Syndico Palatii, & habeatur pro die integra, & quod omnes termini, & temporum ſpatia aſſignata, ſiue data a Iuſdicētibus, ſiue a ſtatutis noſtris ſint, & eſſe intelligantur dierum vtilium, niſi de diebus continuis expreſſe facta fuerit mentio. Nullus autem ciuis, vel diſtrictualis Ciuitatis Mutinæ (exceptis debitoribus cameræ, ſeu fiſci Ducalis) poſsit, & valeat ad inſtantiam ciuis alicuius, vel forenſis durantibus feriis Sācti Geminiani, quæ ſunt in fine menſis Ianuarii, & Aprilis, de quibus etiam ſupra diximus, pignorari, vel grauari, ſeu in carcerem duci occaſione cuiuſcunque debiti ciuilis, etiam ſi eſſet ſuſpectus, aut fugitiuus, immo ſi debitum etiam eſſet iuratum, vel renūtiatum eſſet huic præſenti ſtatuto: Iuramentum .n. & renuntiatio ipſa, quicquid contra prædicta factum fuerit, doloſe, & malitioſe actum eſſe cenſeatur, & ſit ipſo iure nullum, & qui contrafecerit teneatur, & debeat ſoluere parti læſæ damna, & intereſſe, & expenſas, & ſtatim a carcere liberabitur, & ipſi reſtituentur pignora ſine aliqua ſolutione executori, vel notario facienda.

Vide aliam prouiſionem de feriis paſcalibus In lib. Refor. a car. 4.

¶ Quibus caſibus ius reddi, aut dici poſſit feriis non obſtantibus, & ſine figura iudicii. RVB. II.

DOminus Prætor, & alii magiſtratus Ciuitatis, & Ducatus Mutinæ debent cognoſcere, & iudicare cauſas infraſcriptas ſummarie, de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicii, & feriis ob neceſſitates hominum non obſtantibus, cauſas ſcilicet ſalariorum, ſeu mercedes, penſionum, rerum acceptarum a reuenditricibus, & reuenditoribus, & rerum relictarum ad pias cauſas, dotium, depoſiti, rei emptæ, ſeu venditæ, mezadriæ & alimentorum etiam præteritorum, & omnes cauſas, quæ maiorem ſummam librarum quinquaginta non contineāt, nec non & cauſas eccleſiarum, viduarū, pupillorum, & eorum, qui pro alio ſeu aliis ſoluerint, & miſerabilium perſonarum agentium contra alios non priuilegiatos. & intelligantur miſerabiles illi, de quibus in ſtatuto ſub titulo. De pauperibus Item & cauſas Careggiatorum, Mulionum, Nautarum, Hoſpitū actiue, & paſsiue, & Fœneratorū paſſiue tantum. Et omnes denique cauſas de quibus ſic ut ſupra de iure Communi, vel municipali, ius reddi, aut dici poteſt.

¶ De modo citandi, & in ius vocandi. RVB. III.

ORdinamus quod omnes citationes ſupra ſoldos XX fieri debeāt in ſcriptis vna cum nomine, & cognomine eius, qui in ius vocandus eſt, & eius, ad cuius inſtantiam in ius vocatur, & contineant huiuſmodi citationes etiam qua de cauſa citetur, & in ius vocetur, & locum, & tempus, nec non nomen officii Iudicis ita ut is, qui in ius vocatur, ſcire poſſit, vbi, & quando, & coram quo Iudice comparere debeat, & ſint ſubſcriptæ manu Notarii. Præcepta autem ſint etiam impreſſa ſigillo Iudicis, coram quo quæſtio habetur, & antequam dictæ citationes, vel præcepta tradantur nuntiis, vel bannitoribus, ſeu præconibus notarius ipſe teneatur notare in actis mandata, & commiſſiones Iudicis talia continentes, & ad productionem libelli ſi citandus perſonaliter haberi non poterit (hac enim in re fides nuntio præſtanda erit) citabitur bis ſecundum formam præſentium noſtrorum ſtatutorum, Item & ad ſen-

tentiam, dummodo huiuſmodi duæ citationes ad ſentētiam ſint pro eadēmet die, & hora. In cæteris autem omnibus, & ſingulis actis ſufficiat unica citatio tantum.

¶ De modo Citandi, & in ius vocandi ciuem, vel diſtrictualem habitantes in ciuitate Mutinæ, vel diſtrictu.

RVBRICA. IV.

STatuimus, & ordinamus quod, vbi oportuerit in ius vocari aliquem ciuem, vel diſtrictualem habitantes in ciuitate, vel diſtrictu Mutinæ reſpectiue, perſonaliter citari debeat per nuntium Communis Mutinæ, ſi perſonaliter haberi poterit, ſin minus ad domum ſuæ habitationis palam, & alta voce, ſaluis tamen his, quæ tractata ſunt in ſtatuto proxime præcedenti.

Vide Reform. Car. 1. Rub. 2.

¶ De modo Citandi, ſeu in ius vocandi Ciuem, vel diſtrictualem alias habitantes in Ciuitate Mutinæ, vel diſtrictu.

RVBRICA. V.

SI quis ciuis, vel diſtrictualis non habitans in Ciuitate, vel diſtrictu tempore citationis emanatæ in ius vocandus ſit, ſi quidem habuerit eo tempore, quo citatio facta erit, habitationem in ipſa ciuitate, vel diſtrictu, is ſiue ciuis, ſiue diſtrictualis, ſi perſonaliter haberi non poterit, citabitur ad habitationem prædictam palam, & alta uoce, & pulſato oſtio cum affixione citationis in ſcriptis. Si vero habitationem eo tempore non habuerit, tunc citari debebit, ſi perſonaliter haberi non poterit, ad domum ſuæ vltimæ habitationis palam, & alta voce, & oſtio pulſato ut ſupra, & ad Arengheriam per vnum Tubicinem, ſeu Præconem Communis Mutinæ ſono tubæ præmiſſo, & ad ſcalas palatii plateas verſus cum affixione citationis in ſcriptis ad dictam domum.

¶ De modo Citandi Forenſem, vel nullo modo ſubiectum.

RVBRICA. VI.

ORdinamus quod, ſi quis Forēſis, vel non ſubiectus iuriſdictioni Communis Mutinæ ad inſtantiam alicuius ciuis vel diſtrictualis vocandus ſit in ius coram D Prætore, vel aliquo Iuſdicentium in ciuitate, vel diſtrictu Mutinæ, is vocari debeat per vnum Tubicinem communis Mutinæ ad Arengheriam palatii ipſius Comunis alta, & intelligibili voce, ſono tubæ præmiſſo, & per vnum nuntium Communis prædicti ad ſcalas Palatii plateas verſus cum affixione citationis in ſcriptis.

¶ De modo Citandi hæredes.

RVBRICA. VII.

STatuimus quod, ſi quis ut hæres alicuius in ius vocari debuerit, ſi quidem certus fuerit ipſe hæres, ipſe certus vocari debeat pſonaliter, ſi perſonaliter haberi poterit, ſin minus ad domum habitationis ipſius hæredis, ſi tunc habitationem habebit in ciuitate, uel diſtrictu, ſin minus ad domum ſuæ ultimæ habitationis, & prout in ſtatutis ſub titulo. De modo citandi ciuem, vel diſtrictualem habitantem in ciuitate Mutinæ, vel diſtrictu, & ſub titulo proxime ſequenti. Si vero hæres incertus ſit, tunc citari debeat unus ex affinitate ipſi defuncto coniunctis, ſi aliquis ei forte fuerit affinitate con-

coniunctus in ciuitate vel districtu, ſin minus vicinus magis propinquus vlti.
inæ habitationi dicti defuncti, & ad ſcalas Palatii Communis Mutinæ plateas
verſus per vnum ex nuntiis dicti Communis cum affixione citationis reſpecti
ue ad loca prædicta, & ad Arengheriam Communis per vnum Tubicinem, ſeu
præconem Communis Mutinæ alta, & intelligibili voce, ſono tubæ præmiſſo,
& cum affixione dictæ citationis, ipſe quoque affinis, vel vicinus perſonaliter
citari debeat, ſi perſonaliter haberi poterit, ſin minus ad domum habitationis
vniuſcuiuſque eorum ſecundum contenta in prædictis ſtatutis. Tenor autem
dictæ citationis ſit, quatenus ſit, vel eſſe velit hæres talis defuncti, alioquin hæ-
redes, ſi qui ſunt, vel eſſe volunt talis defuncti.

¶ De modo citandi Commune, Collegium, Vniuerſitatem, aut Capitulum. RVB. VIII.

STatuimus quod ſi oportuerit in ius vocare aliquod Commune, Collegium,
Capitulum, Villam, vel Vniuerſitatem, ſatis ſit facere citare Maſſarium,
vel Syndicum, ſeu alium Adminiſtratorem quouis nomine nuncupatũ huiuſ-
modi Communis, Collegii, Capituli, Villæ, vel vniuerſitatis pſonaliter, ſi perſo
naliter hẽri poterit, ſin min⁹ ad domũ ſuæ habitationis, & ad eccl'am magis p-
pinquà dicto adminiſtratori cũ affixione citationis ad prædicta loca. Si autem
Maſſarium, aut Syndicum, vel Caput aliquod non habuerit huiuſcemodi
Commune, Collegium, Capitulum, Villa, vel vniuerſitas, tunc citari debeant
duo homines dicti Communis, Collegii, Capituli, Villæ, vel vniuerſitatis, qui
ſint Patresfamilias, & maiores annis xxx. maiores autem, & patresfamilias cen
ſeantur eſſe niſi contrarium probatum fuerit.

¶ De dando litis Curatore. RVB. VIIII.

Vide Reform. Car. 1. Rub. 5

STatuimus, & ordinamus quod ſi oportuerit dare Impuberi, vel Furioſo,
vel Prodigo, vel Mentecapto, vel Surdo, vel Muto, ſui iuris exiſtentibus, &
curatorem generalem non habentibus aliquem curatorem, ſeu defenſorem
litis in quemlibet eorum illatæ, vel inferendæ ſeruentur, & ſeruari omnino de
beãt modus, & ordo infraſcripti. Nã ad inſtãm eius, qui mouet, ſeu litẽ mouere
intendit cuilibet eorum, citentur, & citari debeant coram Iudice competen-
ti duo affines eius, cui dari oporteat litis Curator, maiores annis xxv. minime
ſuſpecti, & quorum nihil interſit, ſi duos affines fortaſſis habuerit, ſin minus ſa
tis ſit vnum tãtum citare, & ſi nullus tandem ei affinitate coniũctus eſſet, duo
eius vicini prædictæ ætatis, & qualitatis citari debeant ad prouidendum expẽ-
ſis eorum, vel eius qui curatore indiget, intra biduum utile immediate ſequẽs
eis, vel ei præſenti, vel abſenti, volenti, nolentiue de curatore idoneo, ſeu litis
defenſore, quæ in eos, vel eorum aliquem infertur, vel inferenda eſt. Qui affi-
nes, ſeu affinis, vel uicini ſi intra dictum tempus de idoneo curatore, ſeu litis de
fenſore prouiderint, in huiuſmodi curatorem, & litis defenſorem iudicium,
& actio dirigatur, ſin minus prouiderint, Iudex ipſe ex officio eis, vel ei præſen
ti, vel abſenti prouidebit de dicto idoneo litis curatore, qui ſit de numero Do-
minorum Cauſidicorum Ciuitatis Mutinæ. Qui curator teneatur ſuſcipere
huiuſmodi curæ officium & ad id ſuſcipiendum cogi poſſit ab ipſo Iudice mul-
cta indicta, & captis pignoribus, recipiens tamẽ in ſupraſcripto caſu, & non in
alius

aliis debitã mercedẽ ab eo, ad cuius inſtãtiã curator ipſe, ſeu litis defenſor de-
cretus, ſeu datus eſt, quã mercedẽ ſolutã ipſi curatori agẽs ipſe repetere poſſit
a victo pro ea parte, quã in lite obtinebit, & quã mercedẽ victus ipſe teneatur
virtute præſentis ſtatuti ſoluere dicto agenti. Curator interea, ſeu litis defen-
ſor teneatur bona fide, & ſumma cũ diligẽtia ea agere in huiuſmodi lite, quæ
ad eius officium maxime ſpectabunt, & pertinebunt. In adultis autem ſui iu-
ris, non furioſis, neque prodigis, neque mente captis, ſurdis, ſeu mutis, ſatis ſit
citare ipſum adultum ad prouidendum ſibi de curatore, ſeu litis defenſore in
tra biduũ proximum vtile cũ comminatione quod, vbi ipſe adultus ſibi non
prouiderit, ſeu prouideri non fecerit de dicto curatore, ſeu litis defenſore. Iu-
dex ex ſuo officio prouidebit ipſo amplius non requiſito, & ita cogimus ipſum
Iudicem ad prouidendum dicto adulto de curatore idoneo, ſeu litis defenſo
re, qui ſit de numero Dominorum Cauſidicorum vt ſupra. At ſi quis conueni-
re, vel agere uoluerit contra aliquẽ Filiumfamilias, ſi quidem ipſe Filiusfami
lias fuerit minor annis xxv. ſatis ſit eum citare, in cuius poteſtate eſt ipſe Filius
familias, vti legitimum adminiſtratorem, ſi uero fuerit maior annis xxv. ſatis
ſit facere, vt is citetur, in cuius poteſtate eſt Filiusfamilias, ad conſentiendum
dicto filiofamilias, qui ſi contumax fuerit, vel nullam probabilem ad arbitriũ
domini iudicis cauſam attulerit, habeatur ipſo iure pro conſentiẽte. Interim
autem donec pupillis, & aliis, de quibus ſupra, prouiſum fuerit de curatore,
ſeu litis defenſore prædictis, vel conſenſum fuerit vt ſupra, inſtantiæ, & tempo
ra non currant, ſeu prætereant in præiudicium partium, ſed ſtent in ſuſpenſo
virtute præſentis ſtatuti.

¶ De in ius vocatis, & non venientibus. RVB. X.

STatuimus quod, ſi aliquis experiri, vel agere contra aliquem voluerit, cita-
re eum legitime faciat cum copia libelli, ſeu qualisqualis petitionis pro cer
tis die, & hora ſecundum tradita in Statuto ſub Rubrica. De modo citandi.
quibus die, & hora agens ipſe producere teneatur libellũ, ſeu qualẽ qualẽ pe-
titionẽ corã ipſo Iudice competenti, cuius mãdato reus ipſe citabitur, & ſi qui
dem citatus, vel legitima pro eo perſona in iudicio legitime comparuerit, tũc
ſeruentur tradita in ſtatuto ſub titulo. De in ius uocatis, & venientibus. Si ve-
ro citatus ipſe, vel alia perſona pro eo legitime non comparuerit, tunc produ
cto libello, ſeu quali quali petitione, & accuſata citati contumacia, ſi ipſe agẽs
voluerit procedere vſque ad definitiuã ſniam contra ipſum citatũ, notificari
tur in ſcriptis eidẽ reo productio ipſius libelli, ſeu qualis qualis petitionis, eũ-
dẽ admonẽdo, quod intra triduũ iuridicũ immediate ſequens poſt relationem
dictæ notificationis debeat ad ipſam petitionẽ rñdere, ſin minus ipſo non re-
ſpondente lis habeatur pro conteſtata, prout elapſo dicto triduo eã pro con-
teſtata haberi uolumus uirtute pñtis ſtatuti, & ulterius procedatur uſque ad
definitiuam ſententiam incluſiue, ſeruatis tñ terminis, ſeu temporibus de qui
bus in dicto ſtatuto. De in ius uocatis, & uenientibus. Verum ſi intra dictum
triduum, & ante litem conteſtatã citatus ipſe comparuerit nequaquã admit
tatur, uel admitti debeat, niſi ſoluerit expenſas ipſi agẽti factas occaſione con

F tuma-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

tumaciæ, quas expensas taxamus, & eſſe uolumus ſoldorum decem pro Procu
ratore, pro notario autẽ, & nuntiis prout in ſtatutis noſtris, & ſi huiusmodi ex-
penſas continuo ſoluerit admittatur, & eidem concedatur, & detur, & conceſ
ſus, & datus eſſe intelligatur terminus, ſeu ſpatium reſpondendi ad dictum li-
bellum, ſeu qualem qualem petitionem duorum dierum vtilium, & prout tra
ditur in ſtatuto prædicto. De in ius vocatis, & venientibus, ſi uero dictas expen
ſas ſtatim non ſoluerit, procedatur, & procedi debeat ad alia in dicta cauſa, ac
ſi ipſe reus non comparuiſſet. Et ſi agens, vel petens elegerit ſibi dari tenutam,
ſeu poſſeſſionem bonorum non comparentis, tunc ſi actum fuerit reali, ſeu ad
rem, producta petitione, & accuſata non comparentis contumacia, ſeruentur
tradita in ſtatuto ſub titulo. Quonam modo agendum ſit reali. Si vero actum
ſit perſonali, ſeu Iudicis officio, tunc agens fidem faciat eorum, quæ continen
tur in libello seu quali quali petitione ſaltem per iuramentum, qua fide facta,
committatur, & committi debeat a Iudice cauſæ parte inſtante eidem dari te-
nutam, ſeu poſſeſſionem bonorũ non comparentis pro ſumma, ſeu pretio, vel
æſtimatione contentorum in petitione, & expenſarum factarum, & facienda-
rum, & ſucceſsiue detur ipsa tenuta, ſeu poſſesſio bonorum non comparentis
mobilium, vel immobilium iurium, & actionum, & etiam nominum debitorũ
ipſius non comparentis, & prout maluerit, aut elegerit ipſe agens, & ea electio
valeat, & ab ea deinde recedere nequaquam posſit, & ea data ad ulteriora pro
cedatur ſecundum tradita in ſtatuto proxime ſequenti. De primo, & ſecundo
decreto contra contumacem.

De primo, & ſecundo Decreto contra contumacem.
RVBRICA. XI.

STatuimus quod data agenti ipſa tenuta, ſeu poſſeſſio bonorum contumacis
vt proxime præcedenti ſtatuto ordinatum eſt, ſi quidem data fuerit poſſeſ-
ſio nominis debitoris ipſius non comparentis ſeruentur tradita in ſtatuto ſub
titulo. De modo procedendi in accipiendo tenutam, ſeu poſſeſsionem nomi-
nis debitoris. Si uero data fuerit rerum mobilium obſeruentur tradita in ſtatu
to ſub titulo De licitatione, & venditione pignorum. Si autem data fuerit bo-
norum immobilium procedatur ad alia, modo, & forma infraſcriptis. Poſſeſſio
enim, ſeu ipſius poſſesſionis datio in ſcriptis notificabitur, & notificari debebit
ei, de cuius bonis ipſa poſſeſsio data fuerit, exprimendo in ipſa notificatione ea
bona, quorum data fuerit poſſeſsio, ſitum, & confinia, ſummam, pretium, ſeu
æſtimationem rei, vel facti, quorum cauſa data fuerit ipſa poſſeſsio, & in eadem
notificatione requiratur ipſe reus contumax quatenus debeat ipſam poſſeſsio
nem recuperare intra decem dies vtiles proxime ſequentes, & ipſo non com-
parente, neque dictam poſſeſsionem recuperante procedatur ad venditioné
ſcilicet, & ad publicos incantus, vel ad adiudicationem ex ſecundo decreto ip
ſi agenti faciendam pro integra ſumma, pretio, vel extimatione rei, vel facti, &
pro expenſis factis, & faciendis. Qui reus ſi intra dictum tempus comparuerit
admittatur ad ſe ſe defendendum, ac ſi a principio comparuiſſet, & ſucceſſiue
recuperata ſit, & eſſe intelligatur poſſeſſio data ut ſupra, quoties reus ipſe dicto
agenti ſoluerit omnes expenſas nuntiorum, & proceſſuum eo uſque factorum,
ac

ac procuratoris, quas procuratoris expenſas taxamus, & eſſe volumus ſoldorũ
viginti, & non aliter admittatur, vel admitti poſsit. Si vero intra terminum di-
ctorum decem dierum non comparuerit, vel comparens re ipſa, & in effectu ex
penſas non ſoluerit, teneatur Poteſtas, ſeu Iudex, coram quo dicta quæſtio ha-
betur, ad inſtantiam agentis depellere quam primum manu etiam militari ip
ſum reum conuentum de poſſeſſione bonorum, quorum poſſeſſio data fuerit,
& ipſum agentem, vel eius legitimum procuratorem poſſeſſorem verum con-
ſtituere, & ĩ ipſa poſſeſsione manu etiam militari (ſi opus fuerit) manutenere,
ſeu retinere, & eá omnibus iuris remediis tueri, ac defendere, & is, qui miſſus
erit in poſſeſsionem, elapſo tempore dictorum decem dierũ lucretur fructus
rei ipſius, cuius data fuerit poſſeſsio, pro ea rata, ſeu portione ſummæ, & pre-
tii, vel æſtimationis rei, vel facti, quæ vel quod petitur, & expenſarum, & pro ra
ta, ſeu portione temporis, quo permanſerit in poſseſsione prædicta. Creditor
autem elapſis dictis decẽ diebus, & poſseſsione ab ipſo reo, ſeu debitore non
recuperata teneatur intra annum proxime ſequentem a die elapſi termini, ſeu
ſpatii dictorum decem dierum ſuam porrigere, ſeu producere petitionem, ci-
tato ipſo prætenſo debitore, quo anno elàpſo, & non producta petitione præ-
dicta prætenſus creditor amplius non lucretur fructus, ſed eos teneatur com-
putare, ſeu compenſare cum ſorte, vel reſtituere prout iuſtum fuerit, & a iure
conceſſum, & in dicta petitione debeat petere a Iudice, vt ſibi liceat vendere
pro Communi Mutinæ ipſam rem, ſeu res, quarum data fuerit poſſeſsio, ad pu
blicum incantum plus bona fide offerenti, & emptore non inuento, vt ſibi li-
ceat eam, vel eas emere, ſeu in ſolutum pro Communi Mutinæ ex ſecundo de-
creto adiudicari ſecundum æſtimationem faciendam ab æſtimatoribus vti in
fra eligendis, ſeu id dictarum rerum tantum, quod ſatis ſit, & ſufficiat ſatisfa-
ctioni ſummæ crediti æſtimationis rei, vel facti petitorum, & expenſarum, ea
de cauſa factarum, & faciendarum, quæ omnia ſupraſcripta, & infraſcripta va
leant, etiam ſi bonorum curator datus nequaquam fuerit, dummodo ſerue-
tur ſolemnitas infraſcripta. Nam volumus quod petitione producta ut ſupra,
& reo citato, & non comparente Iudex cauſæ teneatur impartiri licentiam, ſeu
dare poteſtatem antedicto creditori vendendi dictas res, & faciendi ea om-
nia, quæ ſupra, & infra ſtatuta ſunt. item & quod eius mandato fiant, & fieri
debeant duæ proclamationes ab vno ex nuntiis Communis Mutinæ publice,
& alta voce ante tribunal iuris Iudice pro tribunali ſedéte hora iuridica, & ad
arengheriam Palatii dicti Communis, & ad locum vbi citationes fieri debent
cum affixione earum ad ſcalas Palatii prædicti plateas verſus infraſcripti teno
ris. verum inter unam, & alteram proclamationem intermedius ſit terminus,
ſeu ſpatium trium dierum vtilium proxime ſequentium, & volumus quod in
ſingulis proclamationibus exprimatur nomen Iudicis, coram quo quæſtio ha-
betur, & eius, ad cuius inſtantiam data fuerit bonorum poſſeſſio, & eius, de
cuius bonis data fuerit, & ſumma debiti, ſeu æſtimationis rei, vel facti, quorũ
cauſa data eſt poſſeſsio, & res, cuius data eſt poſſeſsio prædicta, nec non ipſius
rei ſitus, & confinia, exprimatur etiam ſi debitor ipse, vel aliqua alia perſona ſit
quæ ſua putans intereſſe velit opponere dictæ poſſeſsioni, vel petitioni produ-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. МЕЧНИКОВА

ctæ poſſeſsioni,vel petitioni productæ vt ſupra,comparere debeat coram ipſo
Domino Iudice intra triduum vtile proxime ſequens poſt ſingulas proclama-
tiones ad excipiendum,contradicendum,& opponendum,quicquid excipe-
re,contradicere,& opponere voluerit,ne præmiſſa fiát, & ſi aliquis tertius ſua
putans intereſſe comparuerit,admittatur ad ſeſe defendendum,& ad demon
ſtrandum iura ſua,& ſeruetur in ipſa oppoſitione,& contradictione ordo no
ſtrorum ſtatutorum,ipſe autem prætenſus debitor admittatur,& admitti ua-
leat vti infra. Qui debitor,vel quiuis alius ſi intra dictum tempus non compa-
ruerit,vel etiam comparuerit,tunc probata intentione agentis legitime,eligã-
tur ab ipſo D. Iudice tres æſtimatores maiores annis XXV. boni nominis,& fa
mæ,qui ſint vicini,& propinqui loco,vbi ipſa bona,quorum data fui: poſſeſsio
ſunt poſita,& ibidem poſsideant bona immobilia,qui æſtimatores amoto om
ni odio,amore,& humana gratia æſtimare teneantur vna, nec non diligenter,
& accurate dcā bona,& ad id cogi poſsint mulcta indicta,& captis pignoribus,
& poſtquam dicta bona æſtimauerint ut ſupra, tunc citato ipſo prætenſo de-
bitore referant eorum iuramento , & referre debeant in ſcriptis coram ipſo
D. Iudice pro tribunali ſedente æſtimationem prædictorum bonorum clare,
aperte,& diſtincte,qua relatione facta reliqua fiant,& fieri debeant , quæ tra-
dita ſunt in ſtatuto ſub titulo. De primo,& ſecundo decreto contra non contu
macem.Quæ quidem omnia ibidem diſpoſita poſt relationem a dictis æſtima
toribus factam habeantur hic pro repetitis,& ad verbum notatis , eo tamen
ſemper ſaluo,quod quotiescunque ante auctionem , & venditionem factam
plus offerenti,vel ante adiudicationem ex ſecundo decreto prætenſo credito
ri factam prætenſus debitor comparuerit admittatur,& admitti debeat ad di
cendum cauſam & ad omnes,& quaſcunque defenſiones oppoſitiones, exce-
ptiones.& ad demonſtrandum iura ſua,præterquam ad recuperandum tenu-
tam,ita ut ipſe reus reuera ſoluere teneatur ipſi prætēſo creditori omnes expē
ſas aduocatorum,procuratorum,nuntiorum,& proceſſuum, & ipſo debitore
admiſſo,vel tertio aliquo,cuius interſit,comparente,quo ad inſtantiam,& mo
dum procedendi ſeruentur tradita in ſtatuto ſub titulo. De inſtãtia cauſarū,
in quibus non porrigitur libellus.

¶ De modo procedendi in accipiendo tenutam,ſeu poſſeſsionem
nominis debitoris. RVB. XII.

SI Agens petierit ſibi dari tenutam, ſeu poſſeſsionem nominis debitoris Rei
conuenti contumacis,ſiue,non contumacis in aliquo caſu,quo tenuta , ſeu
poſſeſsio bonorum debitoris prætenſi danda,& concedenda erit,ſeruentur,&
ſeruari debeant infraſcripta.Nam ad inſtantiam ipſius Agentis citari debet de
bitor Rei conuenti,ut compareat coram Iudice ad dicendum, & ſuo iuramen
to reſpondendum, an ipſe citatus ſit debitor Rei conuenti alicuius quantita-
tis,rei,vel facti,& quantum,vel quam rem,ſeu factum debeat,& ſi comparue-
rit & confeſſus fuerit ſe eſſe debitorem prætenſi debitoris tantæ quantitatis,
rei,ſeu facti,tunc dictum nomen debitoris aſsignabitur dicto creditori ꝓ con-
currenti quantitate crediti,æſtimatione,ſeu valore facti,vel rei petitæ,& expē
ſarum factarum,& quæ in futurum fient loco pignoris,& hypothecæ,dicendo

cre-

creditori,habeas hoc nomen debitoris loco pignoris,& hypothecæ,præcipiē-
doque debitori dicti debitoris, ne alteri ſoluat. Quo peracto citetur reus
conuentus ad recuperandam tenutam,ſeu poſſeſsionem dicti nominis debito
ris datã ut ſupra intra x. dies vtiles,& prout in ſtatuto ſub titu. De primo, & ſe
cundo decreto contra contumacem.& ſub titu. De primo, & ſecūdo decreto
contra non contumacem reſpectiue.qui reus conuentus ſi ad ipſam recuperã
dã intra dictū terminū comparuerit,ſeruentur reſpectiue quæ in dictis ſtatutis
diſpoſita ſunt.Si aūt non comparuerit ipſe principalis debitor, vel minus legi
time,tūc a D. Iuſdicente iterum præcipiatur debitori prædicti debitoris,ne ali
cui ſoluat ſine licentia,ſeu mandato expreſſo ipſius D. Iuſdicentis, & inſtante
creditore fiant duæ ꝓclamationes,ut ordinatū eſt in prædictis ſtatutis. & ſi in-
tra terminū aliquē dictarū ꝓclamationū reus,vel alius ſua putãs intereſſe com
paruerit,ſeruētur tradita in dictis ſtatutis reſpectiue,& in ſtatuto ſub titulo.
De inſtantia cauſarum,in quibus non porrigitur libellus Si vero reus principa
lis non comparuerit,vel comparuerit,& excluſus fuerit,tunc , ſi tenuta nomi-
nis debitoris data fuerit contra contumacē,agens ipſe ꝓbare, ac ꝓbaſſe teneat̄
legitime intentionē ſuã intra decem dies utiles,& ꝓbata dicta intētione, & ela
pſis ēt terminis proclamationum,ſi tenuta data fuerit vigore ſtatuti ſub titu-
lo. De primo,& ſecundo decreto contra non contumacē.tunc debitor ille prin
cipalis debitoris cogatur oībus iuris remediis ad ſoluendum , ſeu conſignandū
prætenſo creditori omne id quod confeſſus fuerit ſe ſe debitorem, & ipſe debi
tor principalis debitoris ſoluens ut ſupra plenariam conſequatur abſolutio-
nem,nec in poſterum ab aliqua perſona quoquo modo moleſtari poſsit occa-
ſione dicti debiti,rei,vel facti. Si vero debitor ipſius debitoris principalis cita
tus vt ſupra negauerit ſe eſſe debitorem dicti debitoris in quantitate, re vel fa-
cto petitis,vel in parte quantitatis rei,vel facti petitorum,& agens probauerit
debiti quantitatē,rem,vel factum,vel eorum partem aliquam per publicum,
& authenticum inſtrumentum,ſeu per aliam ſcripturam,cui plena fides adhi
beatur,ut libris campſorum Ciuitatis Mut. tūc exhibito huiuſmodi inſtrumē
to,ſeu ſcriptura prædicta Iudex ipſe ad inſtantiam agentis teneatur aſsignare
dictum debitorē debitoris principalis loco pignoris, & hypothecæ dicto agen
ti pro concurrenti quantitate debiti,vel æſtimatione,ſeu valore , facti,vel rei
petitæ,& expenſarum,quæ & factæ ſunt,& in futurum fiēt , & præcipere dicto
debitori vt ſupra ordinatum eſt. Et ipſa tenuta data ut ſupra dicti nominis de
bitoris citetur principalis debitor,quod recuperare debeat intra decē dies vti
les dictam tenutam,& alia fiant,& ſeruentur quæ ſupra tradita ſunt in tenuta
data nominis debitoris confitentis,& actis,ſeu proceſſu facto contra debitorē
principalem,ſeu contra alios ſua intereſſe putantes ut ſupra, tunc agens ipſe
cenſeatur,& intelligatur virtute præſentis ſtatuti conſtitutus verus procura-
tor in rem ſuam dicti nominis debitoris,& poſsit,& valeat creditor agere con-
tra debitorem ipſius debitoris principalis omnibus iuris remediis ꝓut,& quē-
admodum debitor ipſe principalis agere potuiſset. Si vero debitor ipſe debito
ris principalis citatus ꝑſonaliter non comparuerit, habeatur perinde ac ſi con
feſſus fuiſſet tantam quantitatem,rem,vel factū,quæ,vel quod ex aduerſo pe-

F 3 titur

titur,& contra eum ſeruentur diſpoſita ſuperius in confitentem. Declaramus
etiam quod debitor principalis contra quem in contumaciam data eſt tenuta
prætenſo creditori nominis debitoris ſui uigore ſtatuti ſub titulo.De in ius vo
catis,& non uenientibus.poſſit quandocunque ante ſolutionem , ſeu traditio-
nem debiti,rei,vel facti coram Iudice comparere.& admitti debeant eius de-
fenſiones,ac ſi a principio comparuiſſet, ſolutis tamen expenſis ab ipſo reo di-
cto agenti tam aduocatorum & procuratorum,quam proceſſuum.

ℂ De primo,& ſecundo decreto contra non contumacem. RVB. XIII.

STatuimus,& ordinamus quod,ſi ab aliquo petatur,vel peti contigerit ſecũ-
dum formam noſtrorum ſtatutorum ſibi dari tenutam bonorum alicuius
non contumacis condemnati,vel habiti pro condemnato, mobilium,vel im-
mobilium iurium,vel actionum,ſeu nominum eius debitorum, ſeruetur, &
ſeruari debeat modus infraſcriptus.Nam ſi actum fuerit reali,ſeu ad rẽ, actor
ipſe petet a Iudice,ut mittat ſe in poſſeſsionem rei in ſentẽtia, vel in præcepto
contentæ, qua re petita mittatur a prædicto Iudice in poſſeſsionem dictæ rei,
& in ea manuteneatur,ſeu retineatur omnibus iuris remediis,etiam manu mi
litari,ſtatimque efficiatur uerus,& legitimus poſſeſſor Si vero actum fuerit p-
ſonali,vel officio Iudicis ipſe creditor,vel eius hæredes petere poſsint a Iudi-
ce ſibi dari poſſeſsionem bonorum ut ſupra,& quorum petens ipſe maluerit,&
potius elegerit,uſque ad integram ſummã debiti,ſeu æſtimationis facti,vel rei,
& expenſarum factarum,& faciendarum,verum ab ea prima electione bono-
rum creditor ipſe nullo modo deinde recedere valeat . Qui Dominus Iudex
tunc teneatur dare ipſi petenti pro integra ſumma ut ſupra poſſeſsionem bo-
norum dicti condemnati,vel habiti pro condemnato & eorũ bonorum, quæ
non ſolum poſsideat reus ipſe ſeu debitor,verum etiam eorum quæ tanquam
ſua poſsideat tempore tenutæ,ſeu poſſeſsionis, vel ſaltem tempore oblationis
libelli,ſeu qualis qualis petitionis productæ contra eum,vel tempore litis con
teſtatæ,vel habitæ pro conteſtata,nulla etiam facta excuſsione bonorũ , dicti
condemnati,vel habiti pro condemnato.Verum ſi eadem bona deinde ab ali
quo poſſeſſa eſſe reperirentur,nihilominus ipſe debitor (ſi creditori ita placue
rit) non obſtante poſſeſsione ſupradicta ſemper, & quoad ſecuta fuerit bono-
rum adiudicatio capi poſsit & in carcerem duci a quo relaxari , ſeu liberari
nunquam debeat,donec integre ſatisfecerit & perſoluerit ipſi creditori , vel
eius hæredibus totam ſortẽ,& expenſas omnes antedictas Si vero poſſeſsio da
ta fuerit bonorum mobilium tunc ſeruentur tradita in ſtatuto De licitatione
& venditione pignorum.Si autem nominis debitoris data fuerit,obſeruentur
contenta in ſtatuto.De modo procedendi ad tenutam,ſeu poſſeſsionem nomi
nis debitoris.At ſi ipſa poſſeſsio data fuerit bonorum immobiliũ ut ſupra,tunc
ſeruabitur ordo,& modus infraſcripti Nam uolumus quod ipſa poſſeſsio , ſeu
potius poſſeſsionis datio mandato,ſeu nomine Domini Iudicis notificetur ipſi
debitori,vel eius hæredi perſonaliter,vel citetur quemadmodum citari debet
ſecundum formam noſtrorum ſtatutorum exprimendo ſummam debiti , ſeu
pretium rei,vel facti,nomen officii Iudicis,qui poſſeſsionem dictarum rerum
dederit,nec non ipſarum rerum ſitum,& confinia , requiratur præterea ipſe
de-

debitor,ſeu eius hæres ad inſtantiam creditoris quatenus recuperare debeat
ipſam poſſeſſionem intra decem dies vtiles proxime ſequentes,quam poſſeſsio
nem recuperari poſſe tunc tantum volumus & ſtatuimus , cum debitor, vel
eius hæres integre ſatisfecerit,& perſoluerit ipſi creditori ſummam debiti, vel
pretium rei,vel facti,contentum in ſententia,ſeu præcepto, & expẽſas omnes
factas,& non aliter,nec alio modo ab ipſo debitore vel eius hærede recupera-
ri poſsit. Elapſis autem dictis decem diebus teneatur D. Iudex ad inſtantiam
creditoris,vel eius legitimi procuratoris depellere manu militari debitorem
condemnatum,vel habitum pro condemnato,vel eius hæredem, de poſſeſsio-
ne eius rei,vel rerum, cuius,vel quarum data fuerit poſſeſsio , & quas res ipſe
debitor,vel eius hæres haberet, & teneret tempore oblati libelli , ſeu qualis
qualis petitionis, ſeu executionis petitæ, vel inſtantiæ factæ, etiam ſi poſtea
compertum eſſet eas a tertio aliquo poſſideri nulla bonorum executione etiã
facta ut ſupra , & ipſum creditorem, vel eum, qui pro eo eſſet, manutene-
re , ſeu retinere in dicta poſſeſsione omnibus iuris remediis pro rata ſeu
portione crediti,& expenſarũ , reſeruato iure dicto creditori,vel eius hæredi
virtute præſentis ſtatuti adeundi ad alia bona,ſi ea quorum data fuerit poſſeſ-
ſio,ſatis non fecerint ſummæ dicti crediti,& expenſarum factarum , & facien-
darum.Et is, qui miſſus fuerit in poſſeſsionem prædictam,tanquam verus, &
legitimus poſſeſſor poſt dictos decem dies lucretur fructus rei ipſius, ſeu rerũ
quarum data fuerit poſſeſsio,pro rata , ſeu portione ſummæ, æſtimationis fa-
cti,vel rei,quod,vel quæ petitur,& pro rata,ſeu portione temporis,quo in poſ
ſeſſione permanſerit Et ſi dicta poſſeſsio intra dictos decem dies non fuerit re-
cuperata ut ſupra creditor ſaltem intra annum peractis dictis decem diebus
debeat ſuum producere libellum , ſeu qualem qualem petitionem ex ſecun-
do decreto,citato ipſo condemnato,vel habito pro condemnato,ſeu eius hære
de, quo præterito licet poſſeſsio firma,& rata ſit,dictus creditor tamen non lu
cretur fructus dictæ poſſeſsionis , & in ea petitione petet a Iudice licentiam,
ſeu poteſtatem proclamationis faciendæ,nec non licitandi,& vendendi plus
offerenti res ipſas æſtimatas,& emptore non inuento ſibi in ſolutum ex ſecun-
do decreto adiudicari,& prout infra dicetur. Qua petitione producta ut ſu
pra procedatur ad alia,& ea etiam valeãt,que fient ſine curatore , dummodo
ſolemnitas infraſcripta ſeruetur . Nam uolumus quod mandato Domini Iudi
cis fiant, & fieri debeant duæ proclamationes per unum ex nuntiis Commu-
nis Mutinæ,publice , & alta uoce ante Tribunal Iuris Iudice pro tribunali ſe
dente , & ad arengheriam palatii dicti Communis,& ad locum ubi citationes
fieri debent ſecundum formam noſtrorum ſtatutorum,ad quem locum relin-
quatur,& affigatur cedula infraſcripti tenoris,& hoc ſeruetur in ſingulis pro-
clamationibus,& inter primam,& alteram proclamationem interſit ſpatium
trium dierum utilium In una quacunque autem proclamatione,& cedula ex
primatur nomen officii Iudicis nomen,& pronomen creditoris , & debitoris,
res quarum data fuerit poſſeſsio,ſitus,& confinia,ſumma , ſeu pretium, uel
æſtimatio rei,uel facti,præterea in ipſis proclamationibus, & cedulis dicatur,
quod ſi quiſquam eſt,qui ſua putans intereſſe velit dictæ poſſeſsioni , vel peti-
tio-

tioni coram ipſo Domino Iudice productæ opponere , is comparere debeat
coram ipſo D. Iudice intra tempus dictorum trium dierum vtilium ad oppo-
nendum, excipiendum, & contradicendum, ne ea fiant, quæ in petitione peti
ta fuerunt. Et ſi aliquis ſua putans intereſſe comparuerit, & intra dictum tẽ-
pus oppoſuerit, exceperit, & contradixerit, in huiuſmodi contradictione, & op
poſitione ſeruentur tradita in ſtatuto. De inſtantia cauſarum , in quibus non
producitur libellus, ipſe autem debitor nequaquam admittatur ad opponen
dum, ſed ſolum ad ſoluendum vt ſupra . Si autẽ aliquis tertius pro ſuo intereſ
ſe non comparuerit, vel comparuerit, & excluſus fuerit, tunc producta ſenten
tia, ſeu ſententiis, & actis, in qua, vel quibus debitor ipſe fuerit condemnatus,
vel habitus pro condemnato, eligãtur, citato debitore, ab ipſo Iudice tres æſti
matores boni nominis, & famæ, maiores annis xxv. qui ſint vicini loco, vbi poſi-
ta ſunt bona, quorum data fuerit poſſeſsio, vel ibidem poſsideant bona immo
bilia, qui tres æſtimatores amoto omni amore, odio, & humana gratia, ſimul,
& vna æſtimare debeant dicta bona, & ad id cogi poſſint mulcta indicta , & ca-
ptis pignoribus. Qui poſtea quam æſtimauerint dicta bona, debeant referre,
& ad referendum cogi poſſint æſtimationem dictorum bonorum in ſcriptis eo
rum iuramento, de quo in actis notarii cauſæ fiet ſpecialis mentio , & dicta re-
latione facta fiant, & fieri debeant mandato D. Iudicis tres licitationes ante
tribunal iuris. & Iudice pro tribunali ſedente hora iuris, per vnum ex præco-
nibus Communis Mut. publice, & alta voce, ſono tubæ præmiſſo, & inter unã,
& alteram licitationem interſit, & intereſſe debeat ſpatium ſaltem trium die-
rum utilium proxime ſequentium, tenorem autem cedulæ, & dicendorum ꝑ
ipſum præconem ſtatuimus talem eſſe debere. Nam volumus quod in ea expri
matur nomen officii Iudicis , nomen, & cognomen creditoris , & debitoris,
ſumma debiti , ſeu æſtimationis rei, vel facti, res, quarũ data fuerit poſſeſsio,
ſitus & confinia, & æſtimatio dictarum rerum ab æſtimatoribus facta. Item, &
in ea exprimatur quod, ſi quiſquam eſt, qui velit ipsam, vel ipſas res emere ma
iore pretio quam æſtimatæ fuerint, is comparere debeat coram ipſo D. Iudice
intra tempus trium dierum utilium proxime ſequentium ad offerẽdum quan
to pretio illam, vel illas emere voluerit, & quoties licitabitur, toties afferantur
cedulæ continentes effectum ſupraſcriptum, & affigantur per vnum ex nun-
tiis Communis Mutinæ ad ſcalas palatii Plateas verſus, & ad locum , vbi reus
citari debet ſecundum formam noſtrorum ſtatutorum. Et comparente vno,
vel pluribus plus offerente, vel offerentibus intra tempora dictarum licitatio-
num, a Iudice dabitur ipſi creditori licentia, ſeu poteſtas vendendi plus offe-
renti eam, vel eas res, vel partem eius, vel earum, quæ ſufficiat ſatisfactioni cre
diti, & expenſarum factarum, & faciendarum, & ita plus offerenti a creditore,
ſeu eius hærede vendentur ipſæ res , & emptor in earum poſſeſsionem mitte-
tur, & in ea a Iudice omnibus iuris remediis manutenebitur, & retinebitur, &
habebit ipſe emptor bona dicti debitoris , & non creditoris hypotechata pro
euictione, ac ſi ipſe debitor ea vendidiſſet, & bona ſua obligaſſet. Si res autem,
quam uendendi licentia, ſeu poteſtas facta fuerit ipſi creditori ut ſupra , com
modam diuiſionem non caperet, & ideo neceſſe eſſet, ut maior pars dictæ rei
ven-

venderetur, quam eſſet debitum principale vna cum expenſis factis, & facien-
dis, tunc creditor, ſeu emptor teneatur id omne, quod ſupereſt, ſoluere condẽ
nato prædicto vel eius hæredibus, vel deponere penes idoneam perſonam peri-
culo creditoris ipſius ad eum finem, ut ſoluatur dicto condemnato , vel habi-
to ꝓ condẽnato, ſeu eius hæredibus . Verum ſi quiſquam intra tempus dicta-
rum licitationum plus offerens non comparuerit, tunc Dominus Iudex, corã
quo eſt quæſtio, ex ſecundo decreto adiudicabit creditori, ſeu eius hæredibus
ſecundum æſtimationem ab æſtimatoribus factam, rem, ſeu res, ſeu earum par
tem (ſi commode diuidi poſſit) quæ ſufficiat ſolutioni crediti, & expenſarum fa
ctarum, & faciendarum, quas quidem expenſas factas , & faciendas idem Iu-
dex taxare teneatur in ſententia dictæ adiudicationis ſecundum tradita in ſta
tutis noſtris. Si uero res ipſa, cuius data fuerit poſſeſsio, & quæ adiudicata fue
rit, minus ualeret, habita ratione æſtimationis, quam eſſet creditum principa-
le vna cum expenſis, tunc poſſit creditor proficiſci ad alia bona , donec ſibi in-
tegre ſatisfactum fuerit. Si autem res quæ commodam non capit diuiſionem
adiudicata eſſet, pluſque valeret , quam eſſet creditum principale vna cum
expenſis, tunc creditor reſiduum illud teneatur illico ſoluere condẽnato præ-
dicto, vel eius hæredibus, vel penes idoneam perſonam deponere ut ſupra , &
in poſſeſsione ipſa a Iudice manuteneatur, retineatur, & defendatur omnibus
iuris remediis, & habeat bona debitoris hypotechata, & uere, & expreſſe obli-
gata pro euictione ipſius rei, ac ſi ipſe debitor eam vendidiſſet, ſeu in ſolutum
dediſſet creditori antedicto, & bona ſua expreſſe obligaſſet pro euictione præ
dicta. A prædictis autem contentis in præſenti ſtatuto, vel aliquo prædictorũ
appellari minime poſsit, nec de nullitate dici, uel in integrũ reſtitutio peti etiã
ex capite minoris ætatis, & is contra quem prædicta fuerint facta, ius aliquod
dicere, ſeu obtinere non poſſit modo aliquo, ratione, vel cauſa, niſi ſi ipſius rei
plus uenditum, uel adiudicatum fuiſſet, quam eſſet debitum principale una
cum expenſis ut ſupra reſpectiue.

¶ De bonis pignerari prohibitis.

RVBRICA. XIIII.

STatuimus quod bona infraſcripta non poſſint quoquo modo, vel aliqua cau
ſa publica , uel priuata pignerari a quouis executore, nec dictorum
bonorum capi poſsit poſſeſsio, & ſi prædicta fierent authoritate alicuius
Iudicis uolumus præſumi geſtum de facto, & etiam ſi debitum eſſet iura-
tum, quia reſpectu ſupraſcripto dictum iuramentum præſumitur ſimula-
tum, & doloſum, & extortum, ſub pœna librarum uigintiquinque a Iuſ-
dicente, ſi contrafecerit, auferenda, & applicanda, ſeu ſoluenda pro di-
midio Fiſco Ducali, & pro alio dimidio parti læſæ, & etiam ſub pœna li-
brarum decem ab ipſo executore auferenda, & applicanda , ſeu ſoluenda
ut ſupra & illico bona infraſcripta, ſi pignerata fuerint reſtituantur patro
nis , ſeu eorum dominis abſque aliqua ſolutione cuiuis facienda, quinimmo
ipſe executor teneatur ſatisfacere damnis, & intereſſe partis, cuius iuramen
to fidem adhiberi volumus uſque ad ſummam ſoldorum viginti, ſaluo iure pro
bandi maius damnum , ſi forte maius acciperit. Bona autem ſunt infraſcri-
pta

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

pta videlicet Boues ſeu vaccæ a iugo,ligones,ſeu Zappæ, plauſtra, & omnia
alia inſtrumenta apta ad agriculturam,libri cuiuſuis ſcientiæ,protocolla, ſeu
quæcunque ſcripturæ publicæ notariorum,vel aliorum, penes quos eſſent ip-
ſæ ſcripturæ,& prædicta ſibi locum vendicent,ſiue data eſſet poſſeſsio, ſiue pi-
gnoris loco accepta eſſent virtute ſtatuti. De primo,& ſecundo decreto con-
tra contumacem.ſeu ſtatuti.De primo, & ſecundo decreto contra non contu
macem.ſiue pignus conuentionale,ſiue prætorium eſſet.Item & dicta bona ſe
queſtrari non valeant,& ſequeſtrum,ſi quod factum fuerit, ſit ipſo iure nullũ,
ſaluo tamen quod,quoties non reperirentur alia debitoris bona, de quibus
poſsit creditori ſatisfieri,tunc poſseſsio,vel pignus,ſeu ſequeſtrum prædictorũ
bonorum,vel alicuius eorum,dari,accipi,ac fieri poſſit,& data,acceptum, ac
factũ reſpectiue valeat authoritate præſentis ſtatuti.

De in ius vocatis,& venientibus.
RVBRICA. XV.

SI quis agere,experiri,vel litem intendere alicui voluerit iuribus ſibi compe
tentibus,citato ipſo cui litem vult intendere cum copia libelli, ſeu qualis
qualis petitionis prout citari eum volumus,teneatur ipſe agens ſeu agere vo-
lens coram Iudice,cuius mandato reus citatus fuerit,& ea hora, qua fuerit ci
tatus,producere,ſeu porrigere libellum,ſeu qualem qualem petitionem con
tinentem ſaltem nomen officii Iudicis,nomen, ac cognomen actoris, & rei,
ſummam,rem,vel ius,quod petitur cauſam petitionis,& dictum libellum,ſeu
qualem qualem petitionem productam ut ſupra in actis relinquere. qua pe-
titione porrecta & in actis relicta ut ſupra,ſi citatus ipſe non comparuerit,ſer-
uentur tradita in ſtatuto.De in ius vocatis,& non venie͠tibus.At ſi ipſe citatus,
vel aliquis eius nomine legitime reſponſurus comparuerit, petere quidẽ non
valeat copiã libelli,ſeu qualis qualis petitionis ad eũ,ut ſupra diximus, trãſmiſ-
ſam,ſed ei ſtatuatur, & ſtatutũ eſſe intelligatur virtute præſentis ſtatuti tẽpus
duorũ dierũ utiliũ immediate ſequentiũ ad excipiendũ,& reſpondendũ & op
ponendũ dicto libello,ſeu quali quali petitioni,intra quod ſpatiũ dierum ſi re
us ipſe,vel legitimus eius procurator nihil exceperit, vel oppoſuerit petitioni
prædictæ,ſeu libello non habeatur pro contumace,verũ lis ipſa habeatur, &
ſit vere conteſtata,& ad alia procedatur ut infra Si autem reſponderit ad con
tenta in libello,ſeu quali quali petitioni vel aliquã eorũ partẽ confeſſus fue-
rit,tunc procedatur ad id,quod confeſſus fuerit,prout ordinatum eſt in ſtatu
to. De præcepto in confitentem faciendo.Si vero oppoſuerit, vel etiam ſim-
pliciter negauerit narrata,prout narrantur,vel petita,prout petũtur, vel ali-
quo modo, conditioneue aliqua confeſſus fuerit,vel aliis ſimilibus modis uſus
fuerit,lis ſimiliter habeatur, & ſit omnino conteſtata etiam ſi proteſtatũ eſſet
ab excipiente litem nolle conteſtari, ſi modo exceptio perſonæ non legitimæ,
vel mandati non legitimi,vel exceptio incompetentiæ,ſeu fori,vel exceptio fi-
deiuſsionis non præſtitæ ſecundũ formam ſtatutorum noſtrorũ, vel exceptio
litis pendentiæ.vel reficiendarum expenſarum oppoſita non fuerit, quo caſu
lis non habeatur,neque ſit conteſtata,niſi præterito tempore ſex dierum infra-
ſcri-

ſcripto,vel niſi poſtquã a Iudice terminatæ fuerint dictæ exceptiones,quas ter
minare Iudex debeat intra ſex dies vtiles proxime, & immediate ſequẽtes ſub
pœna librarum decem in quam ipſo iure incidat nec non teneatur ſatisfacere
damnis,& intereſſe partis læſæ. Quibus exceptionibus terminatis intra dictũ
tempus,vel præterito dicto tempore ſex dierum,& non terminatis dictis exce-
ptionibus lis habeatur,& ſit uere conteſtata,& procedatur ad alia, non obſtã
tibus dictis exceptionibus forte non terminatis,reſeruatis aliis exceptionibus
peremptoriis ſeu miſtis quibuſcunque in tempora diſputationis ferendæ ſen-
tentiæ,prout & ſicut continetur ſub titulo.De Incidentibus & emergentibus.
Et lite ipſa conteſtata,vel habita pro ſeu vti conteſtata ut ſupra,eadem die vir
tute præſentis ſtatuti intelligatur,& ſit ipſo iure datum vtrique parti ſpatium
xxv.dierum utilium immediate ſequentium ad probandum, & probatum ha
bendum omni genere,& ſpecie probationis,ſeu defenſionis quicquid probare
uoluerit,niſi aliqua partium dixerit ſe habere probationes extra ciuitatem, &
diſtrictum Mut.quo caſu poſſit,& debeat Iudex,coram quo eſt quæſtio, tẽpus
prædictum probatorium,ac reprobatorium prorogare, prout habetur in ſta-
tuto.De teſtibus examinandis extra ciuitatem,& diſtrictum Mut.Et durante
tempore dictorum xxv.dierum vtilium poſſit quælibet pars producere quæcũ
que iura,inſtrumenta,monumenta,documenta,& inducere, & facere exami-
nare teſtes,& probare iura ſua, prout ſibi melius, & iuſtius eſſe uidebitur ad
obtinendam in cauſa victoriam.& dicto termino,ſeu tempore elapſo nihil am-
plius in dicta inſtantia produci,uel probari poſſit,& ſi productum,probatũue
fuerit ipſo iure non ualeat.Ipſo autem xxv.dierum termino,ſeu ſpatio elapſo,
proceſſus,dicta,& atteſtationes teſtium ipſo iure ſint publicata,& uti publica
ta habeantur,& currat utrique parti ipſo iure tempus xv. dierum utilium im-
mediate ſequentium ad habendum copiam teſtium in cauſa examinatorum,
& inſtrumentorum,ac omnium in ea productorum,& ad opponendũ,& con-
tradicendum,& excipiendum quicquid pars ipſa uoluerit, & etiã ad reprobã
dum teſtes inſtrumenta,& ſingula producta,ſi reprobare uoluerit, & ad pro-
bandum,& probatum habendum dictas reprobationes omni genere,& ſpecie
reprobationis.Et vltra dictum tempus nulla partium in præmiſsis reprobatio
nibus amplius audiatur,vel admittatur,ſed ſi quid poſt dictum tempus repro-
batorium productum, exhibitum, uel probatum fuerit, illud minime valeat,
aut poſsit adiumentum aliquod afferre producenti,vel probanti, hoc præte-
rea addito,quod ſi quis inſtrumenta aliqua producere,ſeu exhibere voluerit,
ea producere,& exhibere teneatur intra primos ſex dies termini reprobatorii,
quæ,& ſi poſtea producerentur,non admittantur,neq; proſint & omnium in-
ſtrumẽtorũ,documentorum,& ſcripturarum quarumlibet qualibet in parte
iudicii productarum copia,ſeu exemplum petenti immediate detur vna cum
die,anno teſtibus,& loco,ſi in ipſis ſcripturis fuerint,& ne dolo,vel iniuria no-
tarii pars impediatur reprobare intra dictum tempus reprobatoriũ teſtes, ſeu
atteſtationes teſtiũ vel inſtrumenta,ſeu monumenta, vel alias quaſuis ſcriptu-
ras, volumus quod notarius ipſius cauſæ requiſitus ab aliqua partium tenea-
tur intra quatuor primos dies reprobatorii temporis prædicti exemplari,
ſeu

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

ſeu deſcribere ipſas atteſtationes,inſtrumenta,& quaſuis alias ſcripturas & co
pias,ſeu exempla prædictorum omnium intra dictum temporis ſpatium trade
re,& conſignare parti petenti,recepta tamen competenti mercede,ſub pœna
librarum xx.applicanda,ſeu ſoluenda Fiſco Ducali pro dimidio, & pro alio di
midio parti petenti. Et ita Iudex ad inſtantiam cuiuslibet partis præcipere de
beat notario cauſæ ſub dicta pœna,vel etiam maiori arbitrio ſuo imponenda,
vt intra dictum tempus arbitrio quoque Iudicis ſtatuendum, reuera copiam
prædictam tradat parti petenti, & notarius nihilominus teneatur ad omnia
damna & intereſſe partis ea de re læſæ,& quæ copia,ſeu exẽplum debeat eſſe
auſcultatum,& idem eſſe cum originali,& ſubſcriptum ſaltem manu ipſius no
tarii cauſæ,& dictæ copiæ,ſeu exemplo ſubſcripto fides adhibeatur. Termino
autem reprobatorio finito,prima die iuridica immediate ſequẽti intelligatur
proceſſus teſtes,& dicta eorum publicata,& concluſum eſſe in cauſa virtute
præſentis ſtatuti, & concluſo in cauſa,ſeu habito pro concluſo nulla partium
poſſit amplius quicquam producere, exhibere, vel quoquo modo probare,
adeo quod ipſe Iudex non poſſit ex officio etiam ſuo quoquo modo aliquid fa
cere vel admittere,ſed tantum de iam actitatis valeat interrogare pro verita
te cognoſcenda. Et poſt dictam concluſionem ipſo iure detur vtrique parti
ſpatium xv.dierum continuorum ad habendum copiam totius proceſſus, cui
copiæ fides adhibeatur,quoties ſubſcripta ſit manu notarii cauſæ cum eius ſi
gno.quo elapſo poſſit quælibet pars quandocunque intra terminum ſex men
ſium continuorum proxime ſequentium omnes ſcripturas, & totũ proceſſum
actualiter tantum Iudici præſentare, ſeu offerre ad finem ferendæ ſententiæ.
& ſi intra dictum terminum ſex menſiũ ut ſupra minime præſentatus, vel ob
latus fuerit inſtantia cauſæ actori pereat,& periiſſe omnino intelligatur. Di
cta autem præſentatione facta Iudex ipſe in qualibet cauſa tam ordinaria,quã
delegata etiam a Principe habeat terminum xx. dierum vtilium ad ferendam
ſententiã definitiuã clarã,& apertã,non in confuſo,neq; per relationẽ ad acta,
niſi conſilium ſapiẽtis ab aliqua partium petitum fuerit intra primos quatuor
dies utiles dictorum xx.dierum vtiliũ iuxta tradita in ſtatuto. Intra quæ tem
pora conſilium ſapientis peti valeat.quo caſu id fiat quod in ſtatutis noſtris eſt
ordinatum,& ſententia lata poſt ipſum tempus xx.dierũ ſit nulla,& ſi intra di
ctos xx.dies ſñtia lata non fuerit,ipſi inſtantia pereat, & Iudex in prædictis ne
gligẽs,vel in aliquo prædictorũ teneatur ſatisfacere de damnis, & intereſſe, &
de libris x. parti læſæ.Declarantes quod, vbi inſtãtia cauſæ perempta fuerit,ſi
actor ipſe omnes ipſius proceſſus expenſas in effectu reo perſoluerit, inſtantia
renouetur,& ipſo iure renouata ſit,& dictus actor teneatur proceſſum & ſcri
pturas intra x.dies utiles ipſi Iudici præſẽtare ad finẽ ferẽdæ ſñtiæ,quibus pr
ſentatis ſeruẽtur,& ſeruari debeant quæ ſupra diximus poſt præſentationẽ ſcri
pturarũ.Declaramus etiã quod ſi contigerit aliquã cauſam alias ordinariã,vel
extraordinariã delegari ẽt a Principe,vel ſubdelegari expreſsis verbis illis,ſum
marie, ſimpliciter,de plano,ſine ſtrepitu, & figura iudicii, vel aliis verbis
dicta cauſa ſic delegata habeat eandem inſtantiam,quam haberet ſi delegata
non eſſet,& quo ad ſolutionem ſportularũ habeatur pro non delegata. Inſu

per

per ſtatuimus quod cauſas,vel quæſtiones non excedentes ſummam, vel pre
tium,vel intereſſe librarum xv. ſolummodo cognoſcere debeat D. Iudex ad
minora,& non alius,& eis finem debitum imponat,prout traditur in ſtatuto.
De officio Iudicis ad minora.Cauſas vero excedentes ſummam,vel pretiũ, ſeu
intereſſe dictarum lib xv. vſque ad lib.L. incluſiue D. Prætor,& cæteri alii Iuſ-
dicentes cognoſcant,& terminent,& decidant ſummarie, de plano ſine ſtre-
pitu,& figura iudicii,& ſola facti veritate inſpecta. Et p̃ñtis ſtatuti beneficio
gaudeant etiã Forenſes, niſi aliud ſtatutum ſpecialiter eos audiri non debere
conſtitueret.Et hoc ſtatutũ in procedendo ſeruetur etiã in actionibus natis ex
contractibus ante præſentis ſtatuti adiectionem celebratis, at in decidẽdo ſta-
tuta tempore confectionis ipſorum contractuum vigentia obſeruentur.

Prorogata fuit iu riſdictio Iudi. ad minora,ut in lib.Ref.C.14

¶ De reſeruatione exceptionum,incidentium, vel emergentium. RVB. XVI.

QVoniam nobis curæ eſt lites,quæ immortales iam fere factæ ſunt, dimi-
nuere,ac laboribus,& diſpendiis(quoad fieri poteſt) litigantes leuare, ic
circo mutata deliberatione ſtatuimus quod vbi in aliqua lite, ſeu cauſa ciuili
vel miſta,ordinaria,vel extraordinaria vel delegata ẽt a Principe,ſeu ſubdele
gata,oppoſitæ fuerint aliquæ exceptiones dilatoriæ peremptoriæ, vel miſtæ,
vel emerſerint aliqua incidẽtia, vel emergentia etiam falſitatis, ſiue in prima,
ſecunda vel vlteriori inſtantia,ſiue in principio litis,ſiue tẽpore litis conteſta-
tæ,ſiue poſtea quandocunque,Iudex ipſe, coram quo eſt quæſtio,teneatur,&
debeat huiuſmodi exceptiones,incidentia,vel emergentia ſtatim reſeruare ta
cite,vel expreſſe in tempus ferendæ ſententiæ de & ſuper negotio principali.
At ſi a Iudice reſeruatæ,ſeu reſeruata non fuerint, ipſo iure virtute præſentis
ſtatuti reſeruatæ,ſeu reſeruata eſſe intelligantur, ut citius cauſæ finis impona
tur ſaluis tamen, & exceptis iis,quæ in aliis ſtatutis ordinauimus, & maxime
in ſtatuto De in ius vocatis & venientibus.& in ſtatuto.De temporibus appel-
lationum.dummodo huiuſmodi exceptiones oppoſitæ, vel dicta incidentia,
ſeu emergentia oppoſita,ſeu euenientia,ut in principio præſentis ſtatuti,ex na
tura ipſorum,& ex negotii qualitate in dictum tempus reſeruari poſſint Nam
ſi dictæ exceptiones, seu incidentia, vel emergentia huiuſmodi reſeruari non
poſsint ut ſupra, tunc ea terminari, & decidi omnino a Iudice volumus intra
ſex dies vtiles immediate ſequẽtes a die oppoſitionis, uel deductionis eo-
rum. & ſi opus fuerit aliqua probatione pro deciſione exceptionum præ-
dictarum, vel incidentium, vel emergentium, eam fieri mandamus intra
primos quatuor dies dictorum ſex dierum vtilium ſummarie, & de plano,
& ſine figura iudicii,& extra tribunal Iudicis, & eo etiam non ſedente pro tri
bunali. Quod tempus dictorum quatuor dierum nullo modo, nullaue uia
ſuſpendi,vel prorogari valeat reſpectu etiã poſitionum in cauſam, ſeu incidẽs
vel emergens forte productarum,& quæ exceptiones incidentia,vel emergen
tia ſi intra dictum tẽpus a Iudice deciſa non fuerint, ad ulteriora procedatur
non obſtantibus dictis exceptionibus,incidentibus,vel emergentibus. Decer-
nentes quod ubi in caſibus antedictis exceptiones ipſæ,vel emergentia, ſeu in
cidentia tacite,ſiue expreſſe reſeruatæ,ſeu reſeruata fuerint ut ſupra, & de eis

n

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

in ſententia de & ſuper negotio principali lata aliqua mentio facta non fue-
rit, penitus reiectæ, ſeu reiecta eſſe cenſeantur virtute præſentis ſtatuti.

¶ De atteſtationibus, & confeſſionibus poſt peremptionem inſtantiæ.
RVBRICA. XVII.

STatuimus quod, & ſi inſtãtia alicuius cauſæ ordinariæ, ſeu extraordinariæ,
vel delegatæ etiam a Principe, uel ſubdelegatæ aliquo modo expirauerit,
vel perierit, confeſſiones tñ partiũ tacitæ, vel expreſſæ, & depoſitiones teſtium
receptorum in dicta inſtantia non expirẽt, etiam ſi ipſæ depoſitiones non fue
rint publicatæ, & poſſint in aliam inſtantiam produci, & confeſſiones prædi-
ctæ, & atteſtationes probent, & ualeant inter eaſdem perſonas.

¶ De inſtantia Cauſarum in quibus non porrigitur libellus, & extraordina-
rie, vel ſummarie proceditur. RVB. XVIII.

STatuimus, & ordinamus quod oẽs dilationes, & tempora, quæ ſeruãtur, &
ſeruari debent in cauſis ordinariis iuxta tradita in ſtatuto. De in ius vocatis
& venientibus. dimidiatæ, ſeu dimidiata eſſe intelligatur ipſo iure in omnibus
cauſis, ſeu quæſtionibus, in quibus non porrigitur libellus, ſeu qualis qualis
petitio, & proceditur extraordinarie, vt exempli gratia. Si quis ratione ſui in-
tereſſe impugnaret tenutam, pignus, ſequeſtrum, recommendationem, poſ-
ſeſſioné. ſiue executioné & in oĩbus caſibus, in q̃bus de iure cõi, vel municipali
procedi poteſt ſummarie, de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicii. Et dictæ cau
ſæ cognoſcantur, & decidantur intra dicta tempora ſic ut ſupra dimidiata,
ſin minus inſtantia pereat, & impugnans, ſeu petens in expẽſis omnino condé-
netur. Declarantes primam comparitionem impugnantis haberi loco libelli,
ſeu qualis qualis petitionis.

¶ De reficiendis expenſis perempta inſtantia. RVB. XIX.

STatuimus, & ordinamus quod perempta inſtantia cauſæ principalis ordina
riæ, uel extraordinariæ &, ſeu delegatæ etiam a Principe, actor ipſe in alio iu
dicio nequaquam audiri debeat, niſi in primis, & reuera reo ſoluerit expenſas
totius proceſſus, ac mercedem procuratorum, & aduocatorum, ſi ei cauſæ in-
terfuerint, iuxta taxationes ſtatutorum noſtrorum. Et idé obſeruetur, ſi actor
tacite, vel expreſſe renuntiauerit inſtantiæ dictæ cauſæ, nihilominus enim reus
quandocunque ipſas expenſas, & mercedem petere, & exigere poſſit, etiam ſi
actor ipſe aliud iudicium non incohauerit, vel litem aliam non inceperit.

¶ De iureiurando, quod iurare debent Iudices tempore ferendæ ſententiæ.
RVB. XX.

IVſiurandi religio ab omnibus ſummo ſemper in honore eſt habita ita, vt qui
eam neglexerint periuri, & maxime impii in perpetuum exiſtimati fuerint,
pœnasque impietatis, & periurii Deo ipſi, hominibusque quam grauiſſimas
merito dederint. Ideo ſtatuimus quod Iudices prius quam ferant definitiuam
aliquam ſententiam, vel habentem uim definitiuæ teneantur, & debeant palã
manibus tactis ſcripturis per Euangelium Dei iurare, quod rite, & recte iudi-
cabũt omnibus precibus, pretio, & humana gratia poſthabitis. Hoc ãt iuramé-
tũ in actis præſertim a notario cauſæ deſcribetur, & de eo ſimiliter in ipſa ſenté
tia mentioné faciet, Iudice enim non iurante ſententia contra formam præſen
tis

præſentis ſtatuti ab eo lata non valeat, nec teneat, & pro nulla habeatur.

¶ De calculatoribus. RVB. XXI.

QVoniam tempora, vt litibus nũquam finis imponatur, ſæpenumero dicũ-
tur lapſa eſſe, & aliquando adhuc non eſſe lapſa, & ſic nimis propere. Ic- Vide Reformat. lib. 2 Car. 6. Rub. xxvi.
circo ſtatuimus quod, ubi aliquod prædictorum in iudicio, vel compromiſſo
alias emerſerit, notarius cauſæ ipſo iure intelligatur electus uigore præſentis
ſtatuti ad calculandum, ſeu dinumerandum dicta tempora, qui notarius ſuo
iuramento manibus tactis ſcripturis intra biduum vtile proxime futurum ſuũ
referat in actis calculum ſub pœna ipſi notario non referenti intra dictum té-
pus librarum .x. applicãda ſeu perſoluenda parti in cuius damnum, & contra
quam prædicta vel aliquod prædictorum allegaretur & adduceretur. & nihi
lominus intra aliud biduum vtile calculum ſuum in actis referre debeat ſub
eadem pœna, & a calculatione, ſeu dinumeratione, & relatione prædictis ap-
pellari, de nullitate dici non ualeat, vel in integrum reſtitutio peti etiam ex ca
pite minoris ætatis. Declarãtes quod vbi ex calculo relato aperte non conſta-
ret de lapſu, vel non lapſu dictorum tẽporum, vel dubium aliquod ex lectio-
ne ipſius calculi emerſerit, tunc Iudex ipſe intra aliud biduum vtile pronuntia
re clare debeat an dictum tempus lapſum, ſeu præteritum ſit nec ne, ſub pœ-
na librarum x. applicanda, ſeu perſoluenda ut ſupra, a qua declaratione ſimi-
liter non poſſit appellari, nec de nullitate dici, vel in integrũ reſtitutio peti ut
ſupra. & quoties intra dictum biduum pronuntiatum non eſſet ad alia in cau
ſa procedatur. Declarantes etiam quod, ſi actor vel reus, durante adhuc pro-
batorio, vel reprobatorio tempore reſpectiue, ideo oppoſuerit lapſum eſſe pro
batorium, ſeu reprobatorium tempus reſpectiue, ut impediat examen teſtiũ,
& ut pars expenſis fruſtretur. & poſtea compertũ fuerit ex dictis temporibus
reſpectiue aliquid ſupereſſe, tũc pars, quæ oppoſuerit lapſum probatorii, ſeu
reprobatorii temporis, cadat ipſo iure in pœnam librarum x. applicandam,
ſeu perſoluendam alteri parti, prout eas dictæ parti aſcribimus, & applicamus
loco damnorũ, & intereſſe ita ut commiſſum ſit grauamen, & eſſe intelligatur
& nulla adiuuetur excuſatione qui aliquod prædictorum oppoſuerit, neque
audiatur in cauſa niſi reuera ſolutis dictis libris x. vt ſupra. Et de prædictis pro
curator cenſeatur hũiſſe legitimum mandatum, prohibentes expreſſe partib.
ne poſſint eligere calculatorem alium quam notarium cauſæ. Et hoc ſtatutũ
ſit præciſum, & truncum.

¶ De teſtibus examinandis extra ciuitatem, & diſtrictum.
Mutinæ. RVBRICA. XXII.

STatuimus quod, ſi aliqua partium litigantium in cauſa ciuili vel ordinaria,
vel extraordinaria ſeu delegata etiam a Principe, dixerit ſe habere probatio
nes extra ciuitatem, & diſtrictum prædictum, & indigere dictis probationibus
& ideo dixerit, ut obtineat infraſcripti termini probatorii ſeu reprobatorii p-
rogationem Iudex coram quo lis eſt, dictam prorogationem concedere tenea
tur ſeruatis tamen infraſcriptis. Nam in primis principalis ipſe, ſi præſens fue
rit in ciuitate vel diſtrictu, ſi autem abſens fuerit, eius legitimus procurator iu
rare teneatur manibus tactis ſcripturis per Euangelium Dei ſe non dolo, vel
ca-

calumnia,nec animo litem longius producendi prædicta petere, vel dicere,
ſed quia certo nouit ſe ſe indigere in cauſa dictis probationibus. Et præterea
teneatur nominare ſaltem ipſi iudici nomen, & cognomen omniũ teſtiũ,quos
vult examinare & nomẽ,ſeu nomina locorũ,vbi in animo ei eſt velle facere hu
iuſmodi probationes,vel conficere inſtrumẽta,ſeu documenta aliqua habere,
ſeu velle releuare,tunc enim ipſe Iudex tenebitur tam probatorium,quam re
probatorium tempus prorogare,& quantum ſibi videbitur, conſiderata loco
rum diſtantia,ac itineris longitudine, & habita ratione multitudinis teſtium
nominatorum. Et ſi pars,quæ dictum terminum probatorium ſeu reprobato
rium ſibi prorogari obtinuerit ut ſupra,aliquas probationes per inſtrumenta,
ſeu teſtes in dictis loco,ſeu locis habitantes examinan. vel reuelan. reſpectiue
non fecerit in loco,ſeu ſingulis locis nominatis,ſi plura loca fuerint nominata
vel eas deinde,durantibus dictis temporibus reſpectiue,coram Iudice prædi
cto in Ciuitate Mutinæ actualiter non produxerit,tunc ipſo iure incidat,& in
cidiſſe intelligatur in pænam librarum x.pro quolibet loco nominato, in quo
probationes, vti dixerat ſe velle facere,non fecerit,vel eas non produxerit,ſeu
præſentauerit Iudici ut ſupra,applicandam,ſeu perſoluendam prout applica
mus,& aſcribimus alteri parti loco damnorum,& intereſſe. Quam pœnam
Iudex ad inſtantiam partis intra triduum vtile, poſtquam requiſitus fuerit,exi
gere teneatur,teneaturque committere grauamen reale, & perſonale contra
partem,quæ petierit ſibi prorogari terminum prædictum,ſub pœna tantun
dem ſoluendi ab ipſo Iudice prædicta non adimplente auferenda & applican
da ut ſupra.& nequaquam pars ipſa,contra quam grauamen fuit commiſſum
audiatur,vel audiri poſsit in cauſa,niſi in effectu perſoluerit pœnam, ſeu pœ
nas prædictas & expenſas ea de cauſa legitime factas, & ſupraſcripta habeant
locum,niſi per duos teſtes idoneos probatum fuerit coram Iudice in Ciuitate
Mutinæ iuſtum impedimentum probationis,ſeu productionis non factæ. Et
ut occuratur calumniis huiuſmodi, declaramus quod, ubi quis teſtes, vel in
ſtrumenta,vel plura loca nominauerit,quorum locorum alter Ciuitati fortaſ
ſe propinquus ſit, alter vero ab ea longe abſit,& tamen in loco propinquiori
ſolum examinare fecerit ipſos teſtes,cum temporis prorogatio conceſſa fuerit
habita ratione loci remotioris,is, qui nominauerit & probationes non fecerit
in prædictis omnibus locis a ſe nominatis & eas non produxerit,incidat ipſo iu
re in pœnas ſupraſcriptas. Et hæc omnia ſupraſcripta vendicent ſibi locum in
præſenti caſu,in quo etiam procurator intelligatur habere legitimum manda
tum ita ut faciat principalem ſuum incidere in dictam pœnam, licet haberet
mandatum ad cauſas tantum.

¶Quomodo agendum ſit reali. RVB. XXIII.

ORdinamus quod quicunque reali actione,ſeu ad rem agere voluerit,is cita
re faciat poſſeſsorem,ſeu detentorem rei petitæ ſecundum formam noſtro
rum ſtatutorum,& ſi pars citata comparuerit,tũc procedatur ſecundum for
mam ſtatuti.De in ius vocatis,& venientibus.ſin minus comparuerit, & con
tumax fuerit tunc accuſata citatæ partis contumacia & miſſo libello ad locũ,
vbi citata eſt fuerit, ſtatutus ſit ipſo iure terminus trium dierum vtilium ipſi
par-

parti conuentæ ad reſpondẽdum libello,ſeu quali quali petitioni.quo termino
elapſo lis quidẽ habeatur pro conteſtata. Verũ ſi agens voluerit procedere ad
definitiuã ſententiã ſecundum qđ prouiſum eſt ſupra in agẽte perſonali in ſta-
tuto. De in ius vocatis,& non venientibus.tunc in cauſa ipſa procedatur ad
alia ſeruatis tamẽ dilationibus,& terminis de quibus in ſtatuto. De in ius vo-
catis,& venientibus.Si vero actor ipſe malueritimmitti in poſſeſſionem rei pe-
titæ,tunc poſt terminum lapſum trium dierum probabitur ab ipſo actore eius
intentio ſaltem per iuramentum.Et deinde mandato, & authoritate Domini
Iudicis,coram quo eſt quæſtio,immittetur per vnũ ex nuntijs Communis Mu-
tinæ in poſſeſſionem dictæ rei petitæ,ſtatueturq; dicto reo ſpatium decem die-
rum vtilium ad ipſam poſſeſſionem recuperandam quemadmodum dictũ eſt
in agente perſonali in ſtatuto De primo,& ſecundo decreto contra contuma-
cem.Elapſis autẽ dictis decem diebus vtilibus,& non recuperata ipſa tenuta,
amplius ipſam recuperare non poſſit,ſed efficiatur ipſe conuentus de poſſeſſo-
re petitor,ſuper quo petitorio audiatur vſq; ad tempus,quo de iure communi
audiri debet,& poteſt.Declarantes quod ſi immiſſus in poſſeſſionem voluerit
poſt dictos decem dies etiã procedere ſuper dominio,vel quaſi,rei petitæ, vel
hypothecaria competẽti vſq; ad definitiuã ſententiã poſſit hoc facere,& currãt
tempora ad probandũ,& quoad omnia alia ſequentia obſeruentur contẽta in
ſtatuto.De vocatis in ius & veniẽtibus.Tenuta aũt in præmiſſis recuperari poſ
ſit,prout in ſtatuto De primo,& ſecundo decreto contra contumacem.

¶De licitatione,& venditione pignorum. Rub. XXIIII.

SI quis habebit penes ſe aliquod pignus rei mobilis ab aliqua perſona,& ela-
pſum ſit tempus ſoluendi debitũ,cuius cauſa datum fuerit pignus,& is, qui
habet pignus,voluerit ſibi ſatisfieri,teneatur comparere coram Iudice compe
tente,& eius mandato interpellare debitorẽ in ſcriptis per vnũ ex nũtijs Com-
munis Mutinæ,quod ipſe debitor debeat intra tẽpus decẽ dierum continuorũ
ſoluere,& ſoluiſſe creditori debitũ,& expẽſas,quorũ cauſa dictũ pignus fuerit
ipſi creditori datum,& luere, & luiſſe dictũ ſuum pignus cum comminatione
quod ſi non reluerit dictũ pignus intra dictũ tẽpus,dabitur licẽtia,ſeu poteſtas
ipſi creditori vẽdendi illud ad publicũ incantũ plus offerenti, & vnus ex nota-
rijs iuris tũc notabit ſigillatim deliberationẽ ſcilicet & pretiũ,& cui venditum
fuerit pignus ipſum,& ſolutionem creditoris,& ſi dictum pignus pluris,vel mi
noris venditũ fuerit,ſaluum ſit ius ſuum vtriq; parti.Si autem captum fuerit pi
gnus vigore primi decreti contra contumacem,vt in ſtatuto.De in ius vocatis,
& non venientibus.tunc facta fide debiti ab ipſo creditore aliter quam per iu
ramentum procedatur ad incantũ,& venditionem vt infra proxime dicetur.
Si vero dictũ pignus captũ fuerit vigore primi decreti contra non contumacẽ,
tunc ponatur huiuſmodi pignus penes Maſſarolum,vel alium idoneum depo-
ſitarium,quo depoſito facto citetur debitor in ſcriptis, quod debeat intra tem
pus quatuor dierũ continuorũ ſoluere debitum,& expenſas, & luere pignus cũ
comminatione quod elapſo dicto tempore vendetur ad publicum incantum
plus offerenti.Qui debitor ſi intra dictum tempus non ſoluerit concedatur li-
centia,ſeu poteſtas a D.Iudice creditori vendendi ipſum pignus ad publicum
G incan-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

incantū bona fide,& ſine fraude aliqua,qua licentia, & poteſtate conceſſa pi-
gnus ponatur ad publicū incantum,& deliberetur plus offerenti, & ſi pignus
ipſum factis dictis tribus incantis diuerſis diebus vendi non poterit a credi-
tore oppignerari poſſit publico Fœneratori pro ſatisfactione debiti,& expenſa
rum factarum,ſaluo iure creditori eundi ad alia bona,ſi integre ſibi ſatisfactū
non fuerit.Et dicta licentia,ſeu poteſtas in caſibus prædictis,& quolibet prædi
ctorum dari non poſſit niſi ſeruatis ſupraſcriptis.

De interrogatione,& reſponſione in Iudicio facienda,& quo modo res efficiatur litigioſa. RVB. XXV.

STatuimus quod in omni Iudicio,in quo agitur reali,ſeu ad rem, & qualibet
eius parte poſſit ab actore reus conuentus, vel conueniendus coram Iudice
competenti interrogari,an rem totam,cuius cauſa conuenitur vel conuenien
dus eſt,poſſideat,vel teneat,& ſi non totam,quam partem ipſius poſsideat, vel
teneat,narrando totius rei,ſeu partis ſitū & confinia, ad quā interrogationem
reus ipſe ſtatim teneatur reſpondere,& eius reſponſio notabitur a notario cau
ſæ.Si aūt reus reſponderit ſe non poſsidere dictā rē,neq; eius partē tenere, con
tra ipſum negantē ad inſtantiā interrogantis procedatur iuxta a iure tradita.
Si vero dixerit ſe totū dictæ rei,vel partē eius poſsidere, res ipſa ſtatim efficie-
tur litigioſa in eo toto,ſeu parte,quod, vel quā dixerit ſe poſsidere, ita vt non
poſsit ipſe conuentus dicti rē,vel eius partē alienare, vel aliquo alio titulo in
alium transferre,& alienatio,vel ipſius rei translatio,vel poſſeſsionis traditio
ipſo iure non valeant in præiudicium agentis,vel agere volentis vt ſupra, im-
mo teneatur ipſe reus reſpondere, & conueniatur ac ſi ſemper poſſediſſet, &
poſsideret,& contra ipſum fiat executio,ac ſi res eſſet penes ipſum,non obſtan
te alienatione,& poſſeſsionis traditione vt ſupra, & nihilominus contrafaciēs
alienando totū,vel eius partē incidat in pœnā librarum xxv. cuius pœnæ dimi
dium applicabitur Fiſco Ducali & aliud dimidium actori. Et quæ dicta ſunt
ſupra de re ipſa,quæ fit litigioſa per reſponſionē prædictam, item & alia ſupe-
rius ſcripta habeant ēt locum ante reſponſionē,citatione tamen facta in quo-
libet iudicio reali,ſeu ad rē,& interrogatio,vel reſponſio non præiudicet quo
minus Iudex non poſsit vt ſuſpectus recuſari a qualibet partiū. Volentes tamē,
& mandantes quod quicunq; aliquem citare fecerit vt ſupra, poſt citationē ip
ſam intra decē dies teneatur libellū,ſeu qualē qualē petitionē reo legitime ci-
tato offerre, & cauſam perſequi intra inſtantiā a noſtris ſtatutis limitatā ſuper
re,cuius cauſa actor ipſe voluerit ipſum citatum conuenire alioquin interroga
tio prædicta,& reſponſio,ac citatio pro nullis habeātur,& liceat citato,vel in-
terrogato facere alienationem,obligationem,traditionem ipſius rei, & ipſius
poſſeſsionis translationem pro libito ſuo,ipſa citatione,interrogatione,reſpon
ſione,& præſenti ſtatuto,atq; in eo contentis non obſtantibus.

De iureiurando,& pœna peierantis. Rub. XXVI.

STatuimus quod, ſi quis ante, vel poſt litem conteſtatam ſtare, ſeu credere
voluerit iuramento alicuius de aliqua pecuniæ ſumma, ſeu re, vel facto,
is coram Iudice competenti producere teneatur formam ipſius iuramenti vt
infra,citato eo,cuius iuramēto ſtare, ſeu fidem adhibere voluerit perſonali-
ter

ter ſaltem ſemel,ſi debitum,ſeu æſtimatio rei vel facti erit infra ſummam libra
rum x.ſi autem dictum debitum erit ſupra prædictam ſummam bis citabitur
perſonaliter.Iuramentum vero nequaquam ſit,vel eſſe debeat,an actor,ſeu au
thor numerauerit, dederit, & conſignauerit réo pecuniam,rem, vel factum,
vel per verba eiuſmodi,quæ præteritum tempus deſignant, ſed dictum iura-
mētum omnino ſit huiuſmodi,an actor in præſenti creditor ſit,vel reus in præ-
ſenti ſit debitor necne,& ſub alia forma nulla partium cogi poſsit iuramentū
præſtare,vel referre.Et ſi citatus vt ſupra non comparuerit D. Iudex teneatur
deferre iuramentum prætenſo creditori,ſi iurare voluerit. Si autem compa-
ruerit,ſi quidem ipſa forma iuramēti factum proprium ipſius citati contineat
D.Iudex tunc,& non alias teneatur cogere illum, cuius iuramento altera par
tium dixerit ſe velle ſtare,ſeu credere,ad ſubeundum iuramentum, ſeu referē
dum.Verum quoties ille,cui delatum,vel relatum fuerit iuramentum peiera
uerit,& pars aduerſa intra decem dies vtiles proxime ſequentes a die delati,ſeu
relati iuramenti per veras,& legitimas probationes probauerit,quod peieraue
rit,vel veritatē non reſponderit,ſtatim incidat in pœnā librarū xxv. ſi debitū fue
rit infra ſummam,ſeu æſtimationem librarum C. ſi autem maior fuerit incidat
in pœnam librarum L.tantum.Quæ pœnæ applicentur,& aſcribantur, & ap-
plicatæ,& aſcriptæ eſſe intelligantur pro dimidio Fiſco Ducali & pro alio di-
midio parti læſæ,& eas teneatur exigere D.Iudex intra ſpatium decem dierum
continuorum a die quo requiritur,alioquin incidat etiam ipſe Iudex in eandē
pœnam applicandam,ſeu aſcribendam vt ſupra. Præterea dictum iuramen-
tum ei,qui iurauerit,& peierauerit,nullum afferat commodum,nec præiudi-
cium aliquod faciat parti,contra quam iuratum fuerit.Declaramus etiā quod
illum amplius pœnitere non poſsit, qui in iudicio ſemel dixerit ſe velle ſtare,
ſeu credere iuramento alicuius,& volumus,quod ſi ſuper eodem facto plures
teſtes depoſuerint,qui tamen ſint ſingulares ſingularitate non obſtatiua, non
obſtante teſtium ſingularitate poſsit deferri a Iudice iuramentum in ſupple-
mentum ſemiplenæ probationis.

¶ De poſitionibus,& Capitulis. Rub. XXVII.

STatuimus quod quibuſcunq; in cauſis ēt criminalibus,in quibus procede-
retur per accuſationem,fieri,& produci poſsint poſitiones a principalibus
litis,vel ab alijs mandatū habentibus a lege,vel ab homine,& iurari de calum-
nia in cā,in qua dictæ poſitiones producuntur,prius tamē iuramētū calumniæ
iurabitur ab eo,qui eas producit. Quælibet autē poſitio debeat eſſe ſimplex,
& continere vnicum factum tātum,ſin minus,ēt ſi reſponſum fuerit, reſponſio
ipſa ipſo iure non valeat,niſi poſitio ipſa ante reſponſionem faciendā fuerit di-
uiſa. Et poſitiones ipſæ ſtatim a Iudice,arbitro, ſeu arbitratore admittantur,&
admiſſæ eſſe intelligantur ſaluo iure impertinentiū,& non admittendarū, qui
bus impertinentibus,& non admittendis ſi fuerit reſponſum, reſponſio ipſa ip
ſo iure non valeat,quod reſeruatum ſit virtute præſentis ſtatuti tpe diſputatio
nis,& ferendæ ſentētiæ.Et ſi forte eo tpe,quo producūtur dictæ poſitiones,is,
q reſpondere tenet̄,aderit,vel præſens fuerit in iudicio,& corā Iudice,arbitro,
ſeu arbitratore,ab eis cogi poſsit,anteq̄ diſcedat ab eorū præſētia,ad reſpondē

 dum

dũ illis poſitionibus, quæ ex facto proprio pẽdẽt, quibus quoties non reſponde
rit habeãtur ꝑ confeſſis, vel negatis ad vtilitatẽ eius, qui eas poſuerit prout eas
haberi volumus Si aũt pẽdeant ex facto alieno, tũc ſeruentur ea, quæ inferius
dicẽtur de citato ad reſpondendum poſitionibus pendentibus ex facto alieno.
Verũ ſi is, qui reſpondere tenetur, & contra quẽ poſitiones producunt, abſens
fuerit a præſentia Iudicis, arbitri ſeu arbitratoris, tunc dimiſſis dictis poſitioni-
bus penes notariũ cauſæ citabitur ad inſtantiã partis, quatenus prima die iuri-
dica ſequẽti comparere debeat corã Iudice, arbitro, ſeu arbitratore ad reſpon-
dendũ dictis poſitionibus cũ iuramẽto calũniæ, cũ comminatione quod ſi non
comparuerit, & dictis poſitionibus non reſponderit intra ſpatiũ aliorũ duorũ
dierũ vtiliũ proxime ſequentium Iudex, arbiter, ſeu arbitrator pronũtiabit eas
pro confeſſis. Et ſi quidẽ dictæ poſitiones, vel earũ pars pendeat ex facto ꝓprio
eius, qui reſpondere tenetur, copia ſeu exemplũ earũ ad eũ minime tranſmittẽ
dũ erit, ſi aũt ex facto alieno pendeãt, tunc earũ copia trãſmitti debeat tꝑe com
minationis, de qua ſupra. Qui citatus ſi non comparuerit & contumax eſſe per
ſeuerauerit, tũc D. Iudex, arbiter, ſeu arbitrator teneatur vltima hora dictorũ
duorũ dierũ ad inſtantiã eius qui poſitiones produxerit eas pronũtiare ꝑ con-
feſſis. Si vero comparuerit, & paratus ſit ad reſpondẽdũ dictis poſitionibus pro
ductis vt ſupra, in primis reſpondere teneatur eis, quæ ex facto proprio pẽdeãt,
quibus cũ reſponſum fuerit, Iudex deinde teneatur decernere copiã earũ, quæ
ex facto alieno pendent, parti, contra quã productæ fuerint, & ſtatuatur a Iudi
ce, arbitro ſeu arbitratore tẽpus duorũ dierum vtilium a die decretæ copiæ, &
plus, & minus, vti Iudici videbitur, inſpecta qualitate facti, & perſonæ, ad ſeſe
informandũ & conſulto reſpondendũ, quæ ſi intra dictos duos dies non reſpon
derit, Iudex arbiter, ſeu arbitrator ipſas pro confeſſis pronuntiare debeat. Et
ſuprascriptæ pronuntiationes, ſcilicet quod poſitiones habeantur pro confeſ-
ſis, ratæ ſint, quatenus ad ipſam cauſam, nec ab ea, vel eis poſsit appellari, nec
de nullitate dici, nec in integrũ reſtitutio peti etiam ex capite minoris ætatis.
Reſponſio autem poſitionibus facienda ſit, & eſſe debeat clara, & aperta, per
verba hæc credit, vel non credit, confitetur, vel negat abſq; conditione aliqua,
reiecta illa reſponſione. non credit vt ponitur, quam fieri poſſe omnino prohi-
bemus. Declarantes quod in cauſis in quibus proceditur ad definitiuam ſentẽ
tiam contra contumacem, non poſsint poſitiones pronuntiari pro confeſsis,
quemadmodũ ſupradictum eſt niſi dicto contumaci perſonaliter traditæ fue-
rint cum comminatione de qua ſupra. Statuimus itẽ quod omnia, & quæcunq;
capitula producta a qualibet partium in principali inſtantia criminali, vel ci-
uili admittantur, & admitti debeãnt a Iudice cauſæ, ſaluo iure impertinentiũ,
& non admittendorum, Et ſi hoc Iudex nequaquam dixerit pro dicto habea-
tur, niſi tamen dicta capitula eſſent palam impertinentia, quod relinquimus
arbitrio D. Iudicis iudicandum.

De his qui admittuntur, & poſitionibus reſpondere tenentur.
RVB. XXVIII.

STatuimus quod principales perſonæ contra quas producuntur poſitiones,
habiles ad iurandum de calumnia, eis reſpondere debeant, ſi modo fuerint

in ciuitate, vel diſtrictu Mut. tempore litis inceptæ. Si vero diſceſſerint a dicta
ciuitate, vel diſtrictu poſt litem inceptam ſine cauſa euidenti & neceſſaria di-
cto abſenti, vel eius legitimo procuratori a Iudice, arbitro, ſeu arbitratore da-
bitur & dari debebit ſpatium temporis competens, conſyderata loci diſtantia,
& itineris longitudine, intra quod temporis ſpatium dictis poſitionibus reſpon
dere debeat in ciuitate, vel loco, vbi tunc fuerit, expenſis quidem illius, qui
abeſt, & poſitionibus prædictis reſpondere teneatur, quo tempore præterito,
& nulla reſponſione ipſis poſitionibus ab eo facta pronuntientur pro confeſſis,
vel negatis in commodum, & vtilitatem eius, qui eas produxerit. Si autem ille,
contra quem producuntur poſitiones, a ciuitate, vel diſtrictu aberit ante litẽ
inceptam, tunc (ſi Iudici placuerit) is expectetur, aut ad eum earum copia, ſeu
exemplum mittatur expenſis ipſius ponentis, aut admittatur procurator dicti
abſentis ad reſpondendum dictis poſitionibus, dando eidem procuratori earũ
copiam, ſeu exemplum, & ſpatium temporis duorum ſaltem dierum ad ſeſe in-
formandum, qui ſi intra ſpatium prædictum eis non reſponderit, pronuntiẽtur
pro confeſſis. Declarantes quod Curator datus bonis indefenſi, vel abſentis po
ſitionibus reſpondere non poſſit nec teneatur, nec eius confeſſioni fides adhi-
beatur in præiudicium indefenſi, vel abſentis. Et quoties principales litis poſi-
tionibus reſpondent ex facto proprio pendentibus volumus quod eorum pro-
curatores, vel aduocati adeſſe nequaquam poſsint, vel debeãt, niſi principalis
eſſet aut mulier, aut ruſticus. Nam huiuſmodi perſonæ reſpondere poſitioni-
bus minime teneantur niſi cum præſentia, & conſilio ſui procuratoris, vel ad-
uocati, qui quidẽ procurator, vel aduocatus iurare teneantur, quod eos mulie
rẽ ſcilicet, & ruſticũ ſemper ſuadebũt ad veritatẽ dicendã. Declarãtes ẽt quod,
cum oportuerit hoiem infirmũ, vel honeſtã mulierẽ reſpondere poſitionibus,
vel interrogationibus, ſufficere debeat ad probandam hominis infirmitatem,
vel honeſtatem mulieris, ſi procurator eorum iurauerit, quod ipſe homo infir-
mus ſit, vel ipſa mulier ſit honeſta. Et tunc mittatur notarius ad deferendum
dicto infirmo iuramentum, & ad ſcribendum ipſius reſponſiones ſuper eiſdem
poſitionibus, mulier autem accedat ad locum ſibi a Iudice conſtituendũ, quo
ẽt accedet iudex ipſe, & dictæ mulieri iuramentum deferet, & ſcribet ipſe, aut
notarius reſponſiones eius omnes, & idem ſeruetur in deferendo iuramento ca
lumniæ, vbi de calumnia ab infirmo vel honeſta muliere iurandum erit. Quæ
iuramentorum delationes, & interrogationes, ac reſponſiones, non obſtãte par
tis abſentia valeant, ac teneant perinde ac ſi factæ eſſent in Palatio Communis
Mutinæ coram Iudice, & præſente parte ponente, vel interrogante, & prædi-
cta fiant expenſis eorum, qui reſpondere debent.

De mutis poſitionum. Rub. XXIX.

QVia ſæpenumero producuntur a partibus poſitiones ad ſuſpendẽdaq; ſeu
impediẽda cauſarum fata, & ad quamlongiſsime protrahẽdas lites, iccir-
co, vt huiuſcemodi dolis occurratur, ſtatuimus quod ante litẽ conteſtatã, vel
habitã pro conteſtata non poſsint quoquo modo ab aliqua partiũ produci poſi
tiones, quæ impediãt, vel ſuſpendant curſum tẽporis. Poſt vero litem conteſta-
tam, vel habitã pro conteſtata, duæ tantum mutæ poſitionum a qualibet parte

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

produci poſsint in prima inſtantia, quæ ſuſpendant, vel retardent curſum fatalē, & poſt dictas duas mutas eadem pars in eadē inſtantia item poſsit producere alias poſitiones, verū non impedietur, nec retardabitur ipſius inſtantiæ curſus, ēt ſi a Iudice cauſæ in contrariū fuerit pronuntiatū, quæ pronuntiatio quo ad prædicta non valeat ipſo iure, & ea non obſtante tempora currant. In ſecunda vero inſtātia, vel vlteriori vna tantū muta a qualibet partiū produci-poſsit, quæ impediat, & impedire valeat ne tēpora inſtantiæ currant. Aliæ vero poſitiones, quotquot produci contigerit, minime efficiant, vel efficere poſsint ne inſtātia currat non obſtāte ēt Iudicis arbitri, ſeu arbitratoris ſentētia vt ſupra.

De pœna negantis poſitiones. RVB. XXX.

STatuimus quod ſi in aliqua cauſa ciuili, vel criminali coram Iudice, arbitro, vel arbitratore contigerit partē ſuo, vel alieno nomine poſitionibus reſpondentem negare per verbum non credit, vel tantundem valens, earum aliquā pendentem ex facto ipſius reſpondentis, vel eius, pro quo quis reſponderit, & a parte aduerſā fuerit e contra legitime probatum, negans ſuo, vel alieno nomine incidat in pœnam librarum quinq; pro vna quaq; poſitione negata, & a parte aduerſa probata, applican. ſeu aſcriben. in totū parti probāti. Quam pœnā poſitionum coram Iudice, arbitro, ſeu arbitratore negatarum D. Prætor omni iuris, & facti exceptione, appellatione, nullitatis dictione, in integrum reſtitutione reiectis, & abſq; alia condemnatione faciē. cogere debeat realiter, & perſonaliter partem, quæ ita negauerit, ad ſoluendum alteri parti probanti intra octo dies vtiles a die quo fuerit requiſitus ſub eadem pœna applican. vt ſupra, non obſtante etiam quod lata fuerit ſentētia in negotio principali. Statuimus etiam quod, ſi quis poſitionibus reſpondēs ſuo, vel alieno nomine per verbum non credit, vel ſimile, vel ſub conditione tacita, vel expreſſa negauerit alicuius mortem, vel ætatem, agnationem, vel cognationem vſq; ad tertium gradum incluſiue ſecundum ius ciuile, affinitatem, matrimonium, vel fraternitatem alicuius, vel quem eſſe, vel fuiſſe ciuem ciuitatis Mutinæ, vel diſtrictualem eiuſdem, vel quem fuiſſe, vel eſſe in poſſeſſione, vel quaſi matrimonij, filiationis, vel fraternitatis, incidat in pœnam librarum quinq; pro qualibet poſitione negata applican. alteri parti prædicta legitime probanti. Et intelligantur prædicta eſſe legitime, & plene probata etiam ſi probata fuerint ſecundum tradita in ſtatuto. De probationibus. quam pœnam D. Prætor vt ſupra exigat, & exigere debeat iuxta ſuperius dicta in præſenti Statuto, & ſub eadem pœna applican. vt ſupra.

De probationibus. Rub. XXXI.

PRobationes ampliandæ quidem ſunt, & non in anguſtum deducendæ, iccirco ſtatuimus quod, ſi quis probare voluerit ætatem alicuius, ſufficiat eā probari ex libris, ſeu vachetis ſcriptis manu Capellanorum Eccleſiarum parochialium, qui ex conſtitutione ſynodali tenentur habere vnam Vachetam, & in ea ſeriatim ſcribere nomina, & cognomina eorum omniū, qui ab ipſis baptizantur, nec non nomina, & cognomina Compatris, & Commatris. Cui Vachetæ quoad dictam ætatem proban. in iudicio, & extra fidem adhiberi volumus. & ꝑ deſcriptione ſingulæ poſtæ capellanus ipſe habeat ſoldos quinq; pro

eius

eius mercede. Ex dicta etiā vacheta, in qua ſimiliter ſic ſtatuente ſynodali conſtitutione Capellani tenentur manu ſua ſcribere nomina, & cognomina eorū omnium qui ſepeliuntur in Cœmiterijs ſuarum eccleſiarum, volumus probari poſſe mortem dictorum deſcriptorum, & tempus mortis eorum deſcriptum in dicta vachera, & dicti Capellani pro mercede ſua habeant ſoldos quinq; ꝑ qualibet poſta deſcripta, & ſubſcripta manu ſua. His etiam modis mors alicuius ꝓbari poſſit, nam ſi aliquis, vel de iure communi, vel modis infraſcriptis dicetur mortuus in ciuitate, vel diſtrictu, vel alibi iam decem annis elapſis ſufficiat ꝓbare eius mortem publica voce, & fama per tres teſtes maiores annis xxv. boni nominis, & famæ, teſtantes vocem, & famam publicam eſſe de morte illius in ciuitate Mutinæ, vel loco vbi dicitur mortuus. Si autem diceretur mortuus citra minus tēporis ſpatium in Ciuitate ipſa, vel diſtrictu, vel alibi infra L. millia paſſuum ſatis erit probare eius mortem per tres teſtes boni nominis, & famæ, qui teſtentur ſe interfuiſſe exequijs illius, vel alicui diuino officio celebrato in mortis illius memoriam, vel per vnum teſtem teſtantem ſe vidiſſe illū mortuum, & alios duos teſtantes eſſe publicam vocem, & famam mortis illius qui fertur vita defunctus in Ciuitate Mutinæ, vel alio loco. Si vero dicatur mortuus extra Ciuitatem, & diſtrictum vltra L millia paſſuum, tunc ſiue iam peractum ſit prædictum decennium, ſiue non ſatis ſit mortem eius probare publica voce, & fama per tres teſtes vt ſupra dictum eſt. Et in prædictis caſibus diſtātia loci eodē met modo, & forma probetur, & ſupradictæ probationes ratæ ſint niſi contrarium probatum fuerit. Statuimus etiam quod ad probandas infraſcriptas coniunctiones, conſanguinitates, & affinitates, probare ſufficiat infraſcriptas perſonas vt infra publice, & palam affines eſſe, & ſeſe mutuo tenere, & appellare, ſeu ſeſe inuicem tenuiſſe, & appellaſſe, & ab omnibus vicinis, & eorum notis ita creditos, & appellatos ſemper fuiſſe, licet nomina vicinorum vel notorum non nominentur, modo perſonæ prædictæ, quæ inter ſeſe affines exiſtimantur, non fuerint mortuæ iam annis xxv. peractis. Nam ſi mortuæ fuerint peractis dictis annis xxv. probare ſufficiat dictas coniunctiones, conſanguinitates, affinitates publica voce, & fama per quatuor teſtes boni nominis, & famæ, & eos tales exiſtimari volumus niſi contrarium probatum fuerit. Perſonæ, de quibus ſupra ſunt videlicet, Pater, Mater, Filius, & Filia, Nepos, & Neptis, & omnes deſcendentes vtriuſq; ſexus, Fratres, & Sorores, & conſanguinei, ſeu vterini tantum, Fratres patrueles, maritus, & vxor, ſocer, & ſocrus, ſororius, & ſororia, & omnes affines infra quartum gradum de iure canonico. Sufficiat autem ad probandum aliquem eſſe Ciuem Mutinæ, ſi ipſe, vel pater eius habitet de præſenti & iam ab annis quinq; in Ciuitate Mutinæ cum tota eius familia, & hoc quoad ius in iudicio conſequendum, & obtinendum, quoad alia vero beneficia, & honores aſſequendos intelligantur ciues Mut. tantum illi, de quibus dictum eſt in ſtatuto. Qui intelligantur eſſe ciues. Sufficiat itē ad probandum aliquem eſſe, vel fuiſſe diſtrictualem ciuitatis Mutin. ſi ipſe, vel pater eius deſcriptus eſſe reperiatur in æſtimo alicuius villæ, vel loci diſtrictus Mut. Quæ omnia ſibi locum vendicent tam in præteritis, quam in futuris.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

De examinatore, & Notario eligendis ad examinandum. RVB. XXXII.

STatuimus, quod in cauſis non excedẽtibus ſummã librar. xv. a partibus non
eligatur, nec eligi poſſit aliquis examinator teſtiũ ſed D. Iudex ſit, & eſſe de-
beat Examinator, & loco examinatoris. In cauſis aũt excedẽtibus dictã ſummã
a partibus eligatur & eligi debeat examinator vnus tantũ, alioquin nullum ſit
examẽ, ẽt ſi de communi conſenſu plures eligerẽtur, & huic ſtatuto a partibus
ipſis renũtiari non poſſit. Et examinator eligẽdus ſit, & eſſe debeat notarius de
ſcriptus in matricula notariorũ ciuitatis Mutinæ, aliter eligi non poſſit, vel fa-
cere officiũ examinatoris in ciuitate, vel diſtrictu Mutinæ, & ſi fecerit, examẽ
ipſũ ſtatim ſit nullũ, & præterea teneatur reſtituere dãna, & intereſſe parti læ-
ſæ. Et ſi in eligẽdo dicto examinatore ipſæ partes fuerint concordes, is ſit exami
nator, & examinare debeat teſtes ab ipſis partibus producẽdos, ſi aũt non erũt
concordes, teneantur ambæ partes dare ſuos confidentes notarios vt ſupra, iu
xta modũ inferius dictũ in ſtatuto De electione Conſultoris, & huic examina-
tori vt ſupra electo non poſſit ab aliqua partiũ ſocius adiũgi, examẽ aũt fiat ordi
ne infraſcripto. Nã ante oĩa notarius cauſæ teneatur ſcribere teſtis producti no
mẽ cognomẽ ciuitatẽ, locũ, cinquantinã, & viciniã & breuiter omne id, ex quo
facilius & melius teſtis ipſe cognoſcatur, nec non annũ, menſẽ, & diẽ, ac locum
examinis, & receptionis prædictæ. Quo facto examinator ipſe electus vt ſupra
teneatur, & debeat dicto teſti diſtincte, & clare legere, & vulgarizare id, cuius
cauſa producitur & de quo teſtimoniũ dicere debet, & ẽt admonere ipſum te-
ſtẽ vt dicat ſyncere, & ſine dolo quicquid ipſi vere conſtet, & ſciat de contentis
in articulis Qui quidẽ teſtis, ſi dixerit quod vera ſunt, vel quod credit vera eſſe
quæ continentur in articulis, dictũ huiuſmodi a notario minime ſcribatur, & ſi
ab eo ſcriptũ fuerit non valeat ipſo iure. Verũ ſi poſtea ipſe teſtis redderet ra-
tionẽ dicti ſui, & ore proprio diceret quid ſciat de contentis in articulis, tũc di
ctetur, & ſcribatur vt infra. Nã volumus quod in caſibus ſupradictis reſpectiue
examinator ipſe dictet, & dictare debeat ad verbũ notario ſcribenti totũ ipſius
teſtis dictũ clare, & aperte, & non per notas, cuius teſtis dictũ ẽt ipſe notarius
apertũ, & non aliter ſcribere debeat, & anteq̃ ipſe teſtis recedat ab examine,
ſub pœna ipſi examinatori, & notario librarũ xxv. auferen. & applicã. Fiſco Du
cali, & ſi ipſius teſtis dictũ a notario ſcriberetur poſt eius diſceſſũ, examẽ ipſũ,
& ipſa teſtificatio a notario notata, & ſcripta ſit nulla, examinator præterea in-
terroget teſtẽ de cauſa ſciẽtiæ dicti ſui, loco, tpe, & conteſtibus, & ſucceſſiue ſu-
per interrogatorijs alterius partis prout examinatori & eius prudẽtiæ, ac con
ſcientiæ videbitur, reſponſiones aũt huiuſmodi ſcribantur a notario clare, & q̃
latiſſime. Et ſi pars inſtiterit interrogatoria exhibita ab altera parte tanquã ſu-
perflua, & calumnioſa, aut ad probandũ tendẽtia reſecari, & corrigi. Poteſtas,
ſeu Iudex corã quo eſt quæſtio dicta interrogatoria emẽdet, & corrigat, prout
ſibi videbitur, adijcientes quod ſi aliqua pars inſtiterit, quod Iudex cauſæ inter
ſe debere, & poſſe examini prædicto, nihil tamen hac de cauſa percipere poſ
ſit, Iuramentum autem examinatoris, & notarij ſit vt infra. Nam ipſe exami-
nator

nator iurare debeat per Euangelium Dei, quod bene, diligenter, ac fideliter
examinabit, & interrogabit teſtes examinandos, & ipſe notarius quod fideliter,
& ſine dolo ſcribet dicta, & reſponſiones teſtium iuxta ſupraſcriptam formam
& præterea quod nullus eorum publicabit dicta teſtiũ directe, vel indirecte,
verbo, motu, ſcriptura, vel oſtendet alicui partium, vel alteri perſonæ, donec
fuerint publicata, ſub pœna librarum xxv. applican. vt ſupra, & ſimiliter teſtis
iurabit in manibus notarij ſeſe nequaquam diuulgaturum dictum ſuum vt ſu
pra ſub pœna prædicta. Et huiuſmodi iuramenta examinatoris, & notarij ſcri-
bantur in actis iuramentum autem teſtis ipſius ideo ſcribatur in principio, vel
in fine examinis quod ſi contigerit eos, vel aliquem eorum diuulgare teſtifica-
tiones ſuas poſſint de periurio puniri, verum ſi dicta iuramẽta notata non fue-
rint non iccirco teſtificationes receptæ vitientur. Adijcientes quod notarius
electus ad ſcribendum examẽ poſſit ſibi ſubrogare alium notarium, qui ſubro
gatus iurare, & facere ea omnia teneatur quæ notarius principalis facere tene
tur vigore præſentis ſtatuti.

De Petitione Conſilij Sapientis. RVB. XXXII.

STatuimus quod in quauis petitione ordinaria, vel extraordinaria, vel dele-
gata etiam a Principe, ſeu ſubdelegata excedente ſummam, vel æſtimatio-
nem libr. xv. a qualibet parte peti valeat Conſilium Sapientis tam ſuper meris
interlocutorijs incidentibus, vel emergentibus, quam ſuper definitiua, vel ha-
bente vim definitiuæ & tam ſuper cauſa principali, quam appellationis, ſeu ap
pellationum. Et Iudex cauſæ, corã quo petitum fuerit Conſiliũ, eadẽ die, qua
petitum fuerit & anteq̃ a tribunali recedat illud decernere teneatur, non ob-
ſtãte ẽt quod ab altera parte diceretur illud peti calũnioſe, vel ſuper articulo
iuris, vel re clara, & eadem et die, vel ſequenti teneat̃ compellere partes ad dã-
dũ ſuos confidẽtes iuxta tradita in ſtatuto De electione Conſultoris. Et Conſi
lio petito vt ſupra Iudex ipſe non poſsit in cã ad vlteriora ꝓcedere ſed ſuſpẽſa
cẽſeatur eius Iuriſdictio virtute præſentis ſtatuti, q̃ ſi ad vlteriora in cã ꝓcedere
voluerit quicquid ab eo actũ fuerit ipſo iure non valeat, ſed ſtatim incidat in
pœnã librarũ xxv. applicã. pro dimidio parti læſæ, & pro alio dimidio Fiſco Du-
cali. Et etiam teneatur perſoluere damna, & intereſſe parti ea de re læſæ.

Intra quæ tempora Conſilium Sapientis peti valeat. RVB. XXXIIII.

STatuimus quod Conſilium Sapiẽtis peti valeat intra tempora infraſcripta.
Nam ſi illud peti contigerit ſuper mera interlocutoria emergenti, vel inci-
denti, ſi quidem huiuſmodi incidens vel emergens non egeat probatione, con
ſilium ſapientis peti valeat intra biduum vtile a die quo dictum incidens, vel
emergens inciderit, vel emerſerit. Si vero aliquas probationes ex natura in-
cidentis, vel emergentis ipſius requirat, & dilatio petita, & aſſignata fuerit,
tunc elapſo tempore aſſignato ad faciendas huiuſmodi probationes dictum
conſiliũ peti poſsit intra triduũ proxime ſequens vtile. Si aũt dictũ conſilium
petitũ fuerit ſuper definitiua, vel habẽte vim definitiuæ, ſi quidẽ in dicta cauſa
ex forma noſtrorũ ſtatutorũ neceſſaria fuerit ſcripturarũ præſentatio, conſiliũ
prædictũ peti valeat intra quatuor dies vtiles poſt dictã ſcripturarum præſen-
tatio-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І.І. МЕЧНИКОВА

tatione. Si vero dictarũ ſcripturarũ præſentatio ex forma dictorũ ſtatutorũ ne-
ceſſaria minime fuerit, tunc peti valeat intra tres dies vtiles a die primæ moni-
tionis ſeu citationis ad audiendum ſententiam. Decernentes quod poſt prædi-
cta tempora dictum conſilium peti minime poſſit ab aliqua parte, & ſi petitũ
fuerit Iudex cauſæ illud minime decernere debeat niſi de conſenſu alterius
partis, ſub pœna dicto Iudici librarum xxv. applican. Fiſco Ducali. Et ſi intra
dicta tempora ad petendum conſilium ſapientis conceſſa vt ſupra Iudex ipſe
ſententiam tulerit, vel ad vlteriora procedere voluerit in cauſa, ſententia ipſa,
& proceſſus ipſo iure non valeant.

De Confidentibus, & ſuſpectis. RVB. XXXV.

STatuimus quod omnes Doctores habitantes in ciuitate, vel diſtrictu Muti-
næ deſcripti in Matricula Mag. Collegij DD. Doctorum Ciuitatis prædictæ
dari poſsint a qualibet parte in conſilijs Sapientum petendis, exceptis tamen
aduocatis cuiuslibet partis, quotquot fuerint, & agnatis, & cognatis ĩtra quar-
tum gradum de iure ciuili, & etiã exceptis illis, qui alicui parti inimici eſſent.
Oẽs autẽ alij doctores non habitantes, ſed tamen collegiati vti confidẽtes dari
non poſsint niſi forte de comm uni conſenſu partium eligerentur, quo caſu ſta-
tutum ſit tempus decem dierum continuorum vtriq; parti, intra quod Conſul
tor electus certiorem reddere debeat Iudicẽ cauſæ de onere conſulẽdi a ſe ſu-
ſcepto aut recuſato, quo tẽpore præterito procedatur ad electionẽ noui con-
ſultoris intra tempora de quibus in ſtatutis noſtris, ac ſi dictus non habitãs, ſed
tamen collegiatus electus non fuiſſet. Verum ſi notificauerit dicto Iudici ſe di-
ctum onus conſulendi accipere, tunc ipſe Conſultor teneatur præſentare, &
deponere ſeu præſentari & deponi facere conſilium penes notarium cauſæ in-
tra tempora de quibus in ſtatuto, Intra quæ tempora debeat deponi conſiliũ a
conſultoribus. Et declaramus quod quoties conſultor eſſet aduocatus, agna-
tus, vel cognatus, vel inimicus parti, & pars ipſa hoc non oppoſuerit tẽpore ele-
ctionis, vel etiam oppoſuerit, & non probauerit intra duos dies vtiles, & conſi-
lium ſuum dederit, conſilium, & ſententia iuxta illud lata non ſit nulla, immo
valida, ac ſi ipſe conſultor aduocatus, agnatus, vel cognatus, vel inimicus parti
non eſſet. Et prohibemus collegium prædictum poſſe recuſari, vel dici ſuſpe-
ctum, & argumentum ipſum ſuſpicionis calumnioſum cenſeatur ratione præ-
ſentis ſtatuti.

De Electione Conſultoris. RVB. XXXVI.

STatuimus quod ad eligẽdos conſultores ordo infraſcriptus ſeruari debeat.
Nã volumus quod ille, qui conſilium petierit, primo teneatur dare Iudici,
& notario cauſæ in ſcriptis nomina duorũ doctorum, eorũ ſcilicet, de quibus
in proxime præcedẽti ſtatuto facta eſt mentio, deinde & aduerſarius eius illud
idem facere teneatur, ex quibus quidem doctoribus, is conſultor ſit, in quo am-
bæ partes forte conſenſerint. Verum ſi partes ipſæ in aliquo eorum conſentien-
tes minime fuerint, ille, qui conſilium petierit, denuo teneatur dare in ſcriptis
Iudici, & notario antedictis noĩa aliorum duorum doctorũ vt ſupra, quod itẽ
fiet ab aduerſario, & ex his iterum dat s; is conſultor eſto, in quo ambæ par-
tes fuerint conſentientes. Si vero in his dictæ partes et diſſentientes erunt tum

cui-

cuilibet earum liceat dare alios doctores, & quotquot ſibi magis placuerit, in-
ter quos ſi aliquis eorum, qui primo atq; iterum dati ſunt, fortaſſe fuerit in quo
conſenſerint, is conſultor conſtituatur. Poſtremò ſi dictæ partes in omnibus
his a ſe nouiſſime datis etiam diſſentirent, tunc volumus quod Iudex publica-
re teneatur eos doctores, qui primo atq; iterum ab ipſis partibus dati ſunt ad
hunc finem, vt ſors huic rei finem imponat. Nam quælibet pars eliget vnũ do-
ctorem ex publicatis a D. Iudice, quorũ nomina in vno pileo a Iudice ipſo po-
nentur ex quo hic, qui primum a notario cauſæ extrahetur, conſultor omnino
ſit, & eſſe debeat. Declarantes quod nulla pars recuſare poſſit, quin det, & da-
re debeat ſemel atq; iterum ſuos confidentes, & quoties eorum aliquis recuſa-
uerit, tunc Iudex debeat omnino eligere vnum eorum, qui dati ſunt ab altera
parte, & hic a Iudice hunc in modum electus ſit conſultor, nec recuſari poſſit
vt ſuſpectus.

De Socio Conſultori adiungendo. RVB. XXXVII.

STatuimus quod Conſultor electus ſuper aliqua mera interlocutoria, incidẽ-
ti, vel emergenti ab aliqua partium recuſari non poſſit, vel peti ſocium ei ad-
iungendum. Quoties vero electus fuerit ſuper definitiua, vel habenre vim de-
finitiuæ tunc quidem peti poſſit a qualibet parte dictum ſocium conſultori ad-
iungendum intra quatuor dies vtiles ex dictis octo diebus ipſi conſultori con-
ceſſis vt in ſtatuto Intra quæ tempora conſilium deponi debeat. Quo caſu Iu-
dex coram quo eſt quæſtio, eadẽ die, qua hoc petitum fuerit, teneatur ad ele-
ctionem dicti ſocij procedere, vt in ſtatuto proxime præcedenti dictum eſt, &
eum, qui petierit, compellere ad mercedẽ dicti ſocij deponendam, quæ quidẽ
eius quantitas erit, cuius eſt conſultoris merces. Ambo autẽ teneantur, & de-
beant intra octo dies vtiles proxime futuros a die quo ſocius conſultori ipſi ad-
iũctus fuerit, & acceperit, deponere eorum conſilium penes notarium cauſæ,
ſi in conſulẽdo conſentiẽtes fuerint, vel notificare Iudici in actis eos eſſe inter
ſeſe diſſentientes. Tunc Iudex eadẽ die, qua ei notificatum fuerit, teneatur ta-
xare mercedẽ tertij conſultoris eligendi, & ad eius electionẽ procedere iuxta a
nobis tradita in ſtatutis noſtris, & vtranq; partẽ omnino compellere ad dictam
mercedẽ deponendã intra duos dies continuos penes notariũ cauſæ. Qui ter-
tius conſultor vna cũ conſultore, & ſocio, & eorũ quilibet teneat, & debeat in-
tra octo dies vtiles ꝓxime futuros a die, quo dictus tertius ſui electionem acce-
perit, eorũ conſiliũ ſeu conſilia penes notariũ prædictũ deponere, & præſẽtare
ſub pœna libr. xxv. monetæ a quolibet contrafaciente auferenda, & fiſco Duca-
li ꝑſoluenda. Nulli eorũ præterea liceat dicere, vel proteſtare, quod conſilio al-
terius non conſentiat, ne conſiliũ, vel ſentẽtia ſit nulla, & ſi hac, vel alia aliqua
de cã nulla fuerit, is, cuius culpa hoc acciderit, teneatˀ reſtituere oẽs expẽſas li-
tis, dãna, & intereſſe, nec non pœnã librarũ x. monetæ parti læſæ perſoluere, in
quã ipſo iure incidiſſe intelligatur, quã tamẽ diminuendã, moderandamq; arbi-
trio D. Iudicis permittimus. Qui quidẽ Iudex teneatur quemlibet eorum con-
trafacientẽ compellere ad ſoluendum dicta damna, intereſſe, ac pœnam parti
prædictæ intra xx. dies continuos a die quo ipſe requiſitus fuerit ſub pœna li-
brarum L. monetæ ab ipſo auferenda, & Fiſco Ducali applicanda.

De

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

De mercede Conſultoris, & Notarij, & de eius depoſitione. RVB. XXXVIII.

STatuimus quod merces D. Conſultoris electi ſuper mera interlocutoria in quacunq; parte iudicij emergente ſit, & eſſe debeat ſoldorũ L. Notarij vero ſoldorum xxv. Quæ quidẽ merces tam conſultoris, quã notarij deponi debeat a petente conſilium penes notarium cauſæ ea die, vel ſequenti, qua petitũ fuerit. Merces aũt conſultoris electi, ſeu eligendi ſuper definitiua, vel habẽte vim definitiuæ taxari debeat ab ipſo Iudice cauſæ iuxta tradita in ſtatutis noſtris ea die, vel ſequenti, qua conſilium petitum fuerit, ſub pœna ipſi Iudici xx. librarũ applican. pro dimidio parti, & pro alio dimidio Fiſco Ducali, at notarij merces erit dimidium mercedis taxatæ ipſi conſultori, & die tertia depoſitum dictæ mercedis fieri debeat a petente dictum conſilium penes notariũ prædictum. Quod depoſitum ſi in prædictis caſibus, & vt ſupra non fuerit factum, conſiliũ vti non petitum, vel etiam non decretum habeatur, & amplius peti, vel decerni non poſſit, ſed Iudex cauſæ procedat ad eius expeditionem, ac ſi dictum conſilium petitum vel decretum non fuiſſet. Depoſitum vero, & ſolutio mercedis conſultoris facta vt ſupra non poſſit repeti, vel exigi ab altera parte etiam ſi in expenſis fuerit condemnata, & a taxatione mercedis huiuſmodi, vel a lapſu tẽporis, vel depoſitione non facta vt ſupra non poſſit appellari, vel de nullitate dici, nec in integrũ reſtitutio peti ẽt ex capite minoris ætatis, declarantes quod non poſsit aliquis conſultor habere mercedem ſibi ſtatutã niſi prius ſuũ conſilium depoſuerit penes notarium, qua omnino contentus eſſe debebit.

De compellendis Conſultoribus ad conſulendum. RVB. XXXIX.

STatuimus quod Conſultor a partibus electus habitans in ciuitate, vel diſtrictu Mutinæ, & matriculatus in Collegio DD. Doctorũ dictæ ciuitatis non poſsit quoquo modo recuſare electionem de eo factam ad conſulẽdum, immo compelli poſsit a iudice cauſæ realiter, & pſonaliter, & ſub pœna lib. x. applic. Fiſco Duc. ad accipiendam dictam electionem, & ad conſulẽdum in cauſa, & conſiliũ ſuũ deponẽdũ penes notariũ cauſæ intra tẽpora, de quibus in ſtatuto. Intra quæ tẽpora deponi conſilium debeat niſi tamen dictus electus iuſtam arbitrio D. Iudicis cãm recuſationis haberet, cuius cauſæ improbatio reſideat in arbitrio Iudicis quando ipſum eligent, & ſi cognitum fuerit per D. Iuſdicẽtem electũ iuſtã cauſam recuſationis habere, tunc ad electionẽ alterius conſultoris procedetur modo, & forma, de quibus in ſtatuto. De electione Conſultoris.

Super quo ſit Conſulendum. RVB. XL.

STatuimus pro faciliori litiũ expeditione quod minime neceſſe ſit formare articulum, ſuper quo ſit conſulendum, ſed conſultor hac de cã ſemper electus eſſe cẽſeatur, vt Iudici conſular, quæ ſint, & eſſe debeant eius partes in Iudicãdo eo, ſuper quo dictus conſultor electus eſt. Volẽtes, quod conſultor ipſe conſulere teneat̃ ſup oĩbus, & ſingulis ſup qbus electus fuit ad conſulendũ, ſub pœna lib. x. applic. Fiſco Duc. Et ſi qua ab eo ommiſſa fuerint, teneatur ea die, vel ſequenti, qua ſententiatum fuerit iuxta conſiliũ ſup ommiſsis conſulere, & eius conſilium deponere penes notarium cauſæ ſub eadẽ pœna, & ſub refectio-

ne damnorum, & expenſarum parti læſæ, abſq; noua electione de ipſo faciẽda, vel aliqua alia mercede ab eo percipienda. Verum ſi conſultor doloſe, vel imperitiſsime, vel quoquo modo contra formam iuris, vel ſtatutorũ conſuluerit, ſiue ſuper principali, ſiue ſuper emergenti, vel incidenti, teneatur reficere dãna, & intereſſe parti ea de re læſæ. Et etiam incurrat in pœnam lib. v. ipſo iure applic. pro dimidio parti læſæ, & pro alio dimidio Fiſco Ducali.

Intra quæ tempora deponi conſilium debeat. RVB. XLI.

STatuimus quod ſi electus ad conſulendum habitauerit in ciuitate, vel diſtrictu Mut. ſi quidem electus fuerit ſuper mera interlocutoria emergenti, vel incidenti, teneatur præſentare, & deponere penes notarium cauſæ intra v. dies vtiles a die acceptationis per ipſum factæ, conſilium ſuum in ſcriptis clauſum, & eius ſolito ſigno obſignatum, & condemnare ſemper victum in expẽſis victori reficiendis, antequam victus ipſe audiri poſsit. Si vero habitans vt ſupra electus fuerit ſuper definitiua, vel habente vim definitiuæ, dictum conſilium præſentare, & deponere debeat penes notarium prædictum vt ſupra, intra terminum octo dierum vtilium a die ſuæ acceptationis. Si autem conſultor habitauerit extra ciuitatem, & diſtrictum, & electus fuerit ſuper mera interlocutoria, ſiue ſuper definitiua, vel habente vim definitiuæ, teneatur conſilium ſuum deponere, ſeu deponi facere expenſis partium penes notarium cauſæ intra terminum xx. dierum continuorum a die ſuæ acceptationis. Et ſi in aliquo caſuũ prædictorum conſultor non præſentauerit, & depoſuerit penes notarium cauſæ conſilium ſuum intra tempora in præſenti ſtatuto contenta, cognitio ipſius cauſæ reuertatur ipſo iure ad Iud. coram quo antea vertebatur, & in ijs terminis ſcilicet, in quibus eſſet reperiebatur tẽpore conſilij petiti, nec vlterius conſilium ſapientis peti, vel dari poſſit ſuper eo, ſuper quo petitum fuerat.

De Sententia ferenda iuxta Conſilium Sapientis, & intra quæ tempora, & num ab ea appellari poſsit. RVB. XLII.

STatuimus quod in omnibus caſibus, in quibus ex forma noſtrorum ſtatutorũ contigerit conſiliũ ſapientis præſentari, & deponi penes notariũ cauſæ, Iudex, qui cãm cognoſcit, teneatur, & debeat ad inſtantiã partis die depoſiti conſilij p conſultorẽ, vel intra duos dies vtiles poſt conſiliũ depoſitũ immediate ſequentes ſuã ferre ſententiã, ſiue pronuntiationẽ iuxta conſiliũ conſultoris, ſeu conſultorũ, vel maioris partis reſpectiue, & aliter lata non teneat ipſo iure. Et ſi lata fuerit ſuper mera interlocutoria, incidenti, vel emergenti, non poſsit ab aliqua partiũ appellari, nec de nullitate dici, vel in integrũ reſtitutio peti ẽt ex capite minoris ætatis. Et ſi appellatũ, vel dictũ de nullitate, vel reſtitutio in integrũ petita fuerit, pro non interpoſita vel dicta, vel petita reſtitutione habeatur, & procedatur in cauſa perinde ac ſi appellatum, vel de nullitate dictũ, vel in integrum reſtitutio petita non fuiſſet non obſtante ẽt quacunq; inhibitione. Si vero dictum conſilium fuerit ſuper definitiua, vel habente vim definitiuæ, & iuxta illud ſentẽtia lata fuerit, ab ea appellari poſsit, vel non poſsit, prout appellaretur, ſi ipſe D. Iud. ſententiã ipſam tuliſſet abſq; conſilio Et ſimiliter non poſſit peti, quod eligatur peritior, qui denuo conſulat, ſed ſententia ipſa exequatur, prout exequeretur ſi Iudex ſententiam ipſam tuliſſet vt ſupra.

Vi-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ МЕЧНИКОВА

¶ Victus Victori in expenſis condemnetur. Rub. XLIII.

STatuimus,& ordinamus quod in omnibus, & quibuſcunq; cauſis victus victori ſemper condemnetur in expenſis, non obſtante aliquo iuramento de calumnia,vel veritate,vel credulitate per partes, vel aliquam earum præſtito,niſi tamen victus habuerit iuſtam cauſam litigandi,quod relinquimus arbitrio D Iud. Verum quoties victus expreſſe non fuerit a Iudice in expenſis condemnatus vel abſolutus,tunc ipſo iure condemnatus eſſe intelligatur virtute præſentis ſtatuti. Et in executione dictæ ſententiæ poſſint peti ipſæ expenſæ perinde ac ſi in ſententia de eis victus ipſe condemnatus eſſet,reſeruato tamen iure dicto habito pro condemnato petendi eas ab ipſo Iud. ommittente condemnationem,vel abſolutionem ipſam tempore eius ſyndicatus. Et præmiſſa vendicent ſibi locum in ſententia definitiua lata,ſeu ferenda in prima inſtantia,in ſecunda vero inſtantia,ſi ille,qui ſuccubuit in prima inſtantia,ſuccumbat & in ſecunda,debeat omnino condemnari,nec cauſa etiam iuſtiſſima ipſum victum excuſare poſſit,quin in dictis expenſis omnino condemnetur. Si vero ille,qui obtinuit in cauſa principali,ſuccumbat in cauſa appellationis, ſi quidem ſuccumbit in appellatione ex antiquis actis, in expenſis omnino condemnetur ſi vero ex nouis ſuccumbit in dictis expēſis condemnari,vel abſolui valeat,prout in prima inſtantia ſupra dictum eſt,niſi ipſa noua acta facta fuerint ad probandum propriū factum ipſius victi negatum tacite, vel expreſſe per ipſum victū, quo caſu,ne victus ipſe ex inficiatione ſua,vel malitia beneficium aſſequatur, ipſum condēnari omnino debere ſtatuimus,& ordinamus. Et in ſupraſcriptis omnibus caſibus merces procuratorum,& aduocatorum,qui cauſæ interuenerunt,compræhendatur,& taxetur.

¶ De Præcepto in confitentem faciendo. Rub XLIIII.

SI quis in Iudicio conuentus per ſe,vel legitimum eius procuratorem, ante litis conteſtationem, vel in ipſa litis conteſtatione confeſſus fuerit pure ſe debere id totum,vel partem aliquam eius,quod ab ipſo petitur,Iudex ipſe,coram quo prædicta aguntur,præcipere teneatur abſq; aliqua alia ſententia confitenti,vel eius legitimo procuratori,vt ſoluat,& ſoluere debeat creditori id, quod confeſſus eſt,intra terminum decem dierum vtilium,niſi quantitas, vel qualitas debiti,vel negotij maiorem dilationem poſtularet,quod relinquimus arbitrio Domini Iudicis tunc enim dari poſsit dilatio triginta dierum vtilium, & plus,& minus,arbitrio magiſtratus, qui prædicta cognouerit. Et ſi Iudex terminum aliquem non aſsignauerit,tunc ipſo iure terminus decem dierū vtilium tantum aſsignatus eſſe intelligatur, & teneatur Iudex ipſe facere notare in ſingulis præceptis cauſam præcepti,ſeu debiti,quibus temporibus reſpectiue elapſis,ſi debitor non ſoluerit grauetur,& grauari poſsit abſq; aliqua executione petita pro ſorte debiti,& expenſis factis & faciendis,realiter, & perſonaliter, dummodo debitum excedat ſoldos quadraginta. Verum ſi poſt litem conteſtatam conuentus confeſſus fuerit vt ſupra,Iudex teneatur intra triduū vtile per ſuam ſententiam deffinitiuam condemnare confitentem in eo, quod confeſſus fuerit,& in hoc caſu intelligatur ipſo iure renūtiatum omnibus dilationibus iuris, & ſtatut. Et prædicta omnia in præſenti ſtatuto contenta ſeruari

uari volumus in quocunque foro,& coram quocūque Iud. tā ordinario, quam extraordinario,ſeu delegato etiam a Principe,ferijs quibuſcunq; non obſtantibus,exceptis introductis in honorem Dei.

Quo modo fiat excuſsio. RVB. XLV.

STatuimus,& ordinamus quod in oībus caſibus,in quibus,vel ex forma iuris communis,vel ſtatutorum noſtrorum excuſsio bonorum alicuius eſſet faciēda,ſufficiat petenti facere excuſsionem,etiam nemine citato ad comparendū coram competenti Iud.& exponere,quod neſciat bona aliqua debitoris ſui expedita,de quibus,vel ſuper quibus poſsit ſatisfieri intentioni ipſius petentis,& ideo inſtare committi per ipſum Iudicem excuſsionem dictorum bonorum fieri,& ita,etiam abſq; citatione alicuius,Iudex ipſe committat fieri excuſsionem modo,& forma infraſcriptis. Primo committatur duobus nūtijs Com. Mut. vt eant,& inquirant a vicinis,& vbi ſolitus eſt habitare ille,cuius bona excutienda ſunt,vel à vicinis terrarum,vel poſſeſsionum,& bonorum,quæ conſueuit ipſe debitor excutiendus in ciuitate Mut. vel eius diſtrictu tenere, & poſsidere, an ſciant de bonis dicti debitoris,cuius bona excutiuntur,expeditis. Qui nuntij ſi inuenerint de dictis bonis expeditis,quæ ſint ſufficientia ad ſatisfaciendū intentioni agentis,tunc in & ſuper eis procedatur ſecūdum formā iuris, & ſtatutorum,ſi aūt inuenerint bona aliqua expedita vt ſupra,ſed non idonea, nec ſufficientia ad integram ſatisfactionem intentionis ipſius agentis, tunc ſuper dictis bonis expeditis procedatur vt ſupra,& pro reſiduo, de quo non poſsit ſatisfieri agentis intentioni,ſi autem bona aliqua,expedita non inuenerint,tunc nuntij ipſi in actis cauſæ referant,quòd inquiſitione facta non inuenerūt bona aliqua expedita,vel niſi pro tāta quātitate,vel pretio, exprimendo quātitatē ipſam,vel pretiū. Qua relatione facta,citetur tertius,contra quem eſt agendū, & eidem aſsignetur terminus x. dierum vtilium ad demonſtran. de bonis expeditis dicti debitoris,vel de bonis ipſius debitoris alienatis per dictū debitorē poſt titulū acquiſitionis ipſius citati, exiſtentibus in ciuitate vel diſtrictu Mut. quæ bona ſint ſufficiētia pro integra ſatisfactione intentionis agentis, & quæ auocari poſsint per ipſum agētem. Et quo ad præſens ſtatutum nomina debitorum intelligātur eſſe bona ſita in ciuitate, vel diſtrictu Mutinæ ſi debitor, cuius nomē ſit oſtēſum,habitet in ipſa ciuitate,vel diſtrictu,& ſit ſubiectus iuriſdictioni D. Pot. Mutinæ. Qui citatus ſi in dicto termino non probauerit, ſeu oſtēderit de bonis dicti debitoris expeditis, ſeu alienatis poſt acquiſitionis ſuæ titulum,& quæ ſint ipſi creditori obligata,vel per eum auocari poſsint, & quæ poſita ſint in ciuitate, vel diſtrictu Mutinæ,& quæ ſint ſufficientia pro integra ſatisfactione crediti,& intētionis dicti agētis,tunc poſsit ipſe creditor conueníre dictum citatum,& contra eum,& bona per eum poſſeſſa experiri iuribus ſibi competētibus. Si vero oſtēderit,& probauerit ipſe citatus de bonis ſupradictis habentibus qualitates,de quibus ſupra,& vt ſupra, eo caſu non poſsit ipſe creditor dictum tertium citatum conuenire,vel moleſtare,ſed teneatur prius contra ipſa bona oſtenſa,& probata procedere. Si autem citatus oſtēderit quidem de bonis,de quibus ſupra,ſed non ſufficientibus pro integra ſatisfactione intētionis ipſius agentis,tunc agens teneatur contra dicta bona oſtēſa, & eorū

poſſeſ-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА

poſſeſsionem procedere, & experiri, ſcilicet pro illa rata, vel portione, vel pretio dictorum bonorum vt ſupra demonſtratorum, & pro concurrenti quantitate pretij, ſeu communis æſtimationis eorum, & pro ſatisfactione reſidui iurũ & intentionis ipſius agentis, poſsit ipſe connenire dictum citatum, & experiri iuribus ſibi competentibus contra bona dicti ſui debitoris poſſeſſa per dictum citatum, & vnum iudicium in caſu prædicto non impediat aliud, ſed vno eodemq; tempore in vtroq; procedi valeat. Et in dicto termino decem dierum, & in præſenti iudicio excuſsionis, citatus, & conuentus amplius non audiatur niſi ad demonſtrandum, & probandum de dictis bonis vt ſupra, etiam ſi velit ipſe citatus dicere, vel probare ſe non poſſe conueniri, vel habere meliora, & potiora iura in ipſis bonis, ſed hæc in hypothecaria eſſe intelligantur & ſint ipſo iure reſeruata. Et dicto termino decem dierum vt ſupra elapſo, ipſe tertius citatus habeat terminum octo dierum vtilium ad faciẽdum per Iud. declarari, & pronuntiari ſe de dictis bonis expeditis vel alienatis vt ſupra, & de quibus ſupra, legitime oſtendiſſe, & ad faciendum ferri ſententiam ſuper prædictis, a qua ſentẽtia appellari poſsit ſecundum formam noſtrorum ſtatutorum. Et ſi pronunciatum fuerit in fauorem dicti citati oſtenſum fuiſſe de bonis expeditis, vel alienatis vt ſupra, per ipſam pronunciationem nullum fiat præiudicium ipſi creditori, ſed iura ſua ſalua ſint & illæſa, ſi qua habebat, vel habet contra ipſum citatũ, & bona per eum tenta & poſſeſſa, & valeat ipſe creditor recurſum habere, & regreſſum contra tertium ipſum, & bona prædicta in caſu ſcilicet, in quo ſuper oſtenſis bonis non poſſet intẽtioni creditoris ſatisfieri, & pro eo in quo ipſi creditori ſatisfieri non poſsit in & ſuper bonis prædictis. Quod ſi intra dictum terminum octo dierum lata non fuerit ſententia eo finito abſq; alia ſententia vel declaratione, virtute præſentis ſtatuti intelligatur dictam excuſsionem eſſe legitime factam contra dictum citatum, & bona per eum tẽta & poſſeſſa, & contra ipſum, & bona prædicta iure medio procedi poſsit; reſeruatis nihilominus ipſi tertio citato cæteris iuribus ſuis in alio iudicio vel inſtantia vt ſupra dictũ eſt. Et quantum ad diſpoſita in præſenti ſtatuto bona exiſtentia penes debitorem & ſita in ciuitate, vel diſtrictu Mut. intelligantur eſſe expedita & auocabilia, niſi per aduerſam partem contrarium fuerit probatum.

¶ Quomodo agendum ſit hypothecaria, & qualiter probetur bona fuiſſe debitoris. RVB. XLVI.

STatuimus quod quicunq; experiri vel agere voluerit hypothecaria procedat & obſeruet ea, quæ continentur in ſtatuto. Quomodo agendũ ſit reali. Ad probandũ aũt bona, ad quæ agitur hypothecaria, fuiſſe debitoris, ſufficiant infraſcriptæ probationes & pro plenis & legitimis probationibus habeãtur, & intelligãtur virtute præſentis ſtatuti. Nam ſi dicta hypothecaria agatur contra principalem debitorem, tunc probari ſufficiat ipſum debitorem bona ipſa ad quæ agitur, tenere & poſſidere de præſenti, vel ſaltem tenuiſſe & poſſediſſe tempore Iudicij moti. Si vero agatur contra hæredẽ debitoris, ſiue ipſe hæres inuẽtarium fecerit, ſiue non, tunc probari ſufficiat debitorem defunctũ ea tenuiſſe & poſſediſſe tpe obligationis vel poſtea quandocunq; pro ſuis, & tanquam ſua & ſic illius fuiſſe præſumantur, niſi ipſe hæres legitime probauerit illa bona ad

ſe ex

ſe ex alia iuſta cã & iuſto titulo ſpectare, & pertinere. Verum ſi agatur contra tertium poſſeſſorem poſſidentem bona, quæ aſſerũtur fuiſſe debitoris, ſufficiat ꝓbatio infraſcripta. Nam ſi de aliquo titulo ipſius debitoris, vel alterius, cuius bona auocarentur, non conſtaret, tunc ſufficiat probare, quod ipſe debitor vel ipſa perſona, cuius bona auocarentur, tenuerit & poſſederit ipſa bona ꝓ ſuis, & tanquam ſua pacifice & quiete tempore obligationis, vel poſt, dũmodo poſſederit per quinquennium continuum. Si vero de titulo ipſius debitoris vel illius perſonæ, cuius bona auocarentur, probaretur, ſi quidem ipſe poſſeſſor nullum titulum habet ab ipſo debitore vel ab eo, cuius bona auocarentur, tunc probare ſufficiat ipſum debitorem, vel alium vt ſupra tenuiſſe, & poſſediſſe illa bona tpe obligationis, vel poſt, dũmodo per annum continuũ poſſederit. Sed ſi habet titulũ ab ipſo debitore, vel habente causã ab illo, cuius bona auocari velint poſt tẽpus obligationis, tunc ſufficiat ꝓbare ipsũ titulũ, quem habet ipſe poſſeſſor a dicto debitore, vel habente cãm ab ipſo ſaluũ tamen ſit ius in prædictis ipſi poſſeſſori conuento, ſi meliora & potiora iura in ipſa re habuerit.

¶ A quibus Sententijs liceat appellare. RVB. XLVII.

STatuimus quod a quibuſcunq; ſententijs definitiuis, vel habentibus vim definitiuæ, in quibuſuis cauſis ciuilibus, ſeu miſtis in Ciuitate, vel Ducatu Mut. latis per D. Prætorem, vel alium magiſtratum ordinarium, vel delegatum etiã a Principe, vel ſubdelegatum, ſiue in prima inſtantia, ſiue ſecunda, vel vlteriori, appellare liceat donec fuerint duæ conformes, & appellatio ipſa deuoluat prout in ſtatuto. Ad quos appellandum ſit. Quod procedat, & obſeruetur in qualibet etiam ſententia definitiua lata ſuper quouis poſſeſſorio, & etiam in caſu ſtatuti ſub titulo. Quod poſſeſſio defuncti continuetur in hæredem. quantũ vero ad appellationes ab interlocutorijs ſeruetur ſtatutũ. De appellationibus ab interlocutorijs. Declarantes, quod licet principalis, ſeu procurator citatus etiam perſonaliter fuerit ad audiendam ſententiam, & non comparuerit, nihilominus eius appellatio admittatur, ac ſi comparuiſſet.

¶ Quando, & intra quod tempus appellandum ſit. RVB. XLVIII.

STatuimus quod ſi quis appellare voluerit ab aliqua ſententia definitiua, vel habente vim definitiuæ in cauſa ciuili vel miſta prolata, ſi quidem appellare viua voce voluerit, appellatio ipſa incontinenti interponatur, videlicet ea hora, qua prolata fuerit ſentẽtia, Iudice ipſo adhuc pro tribunali ſedente in loco in quo ipſam tulit ſententiam & in caſu prædicto. Si poſtea intra x dies continuos vt infra appellatio in ſcriptis fuerit interpoſita, tunc procedatur ſuper appellatione in ſcriptis, ac ſi appellatio viua voce facta non fuiſſet, & huiuſmodi appellatio viua voce per teſtes probari poſſit. Si vero in ſcriptis appellare voluerit ſimpliciter, vel ẽt cauſa nullitatis annexa, appellationem ipſam intra x. dies continuos a die ſcientiæ ipſius ſentẽtiæ computãdos interponere teneatur, & quo ad hoc ſẽtẽtia, p qᷓ reus abſoluitur ab obſeruatione Iudicij, intelligatur definitiua. Si aũt appellare voluerit ab aliqua ſentẽtia interlocutoria mera, vel habente vim definitiuæ, quæ expectat aliam ſententiam poſt ſe, & a qua non ſit ex forma ſtatutorum prohibitum appellare, teneatur hoc facere intra tempora de quibus in ſtatuto. De appellationibus ab interlocutorijs. Et in prædictis

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

omnibus caſibus appellans non teneatur apoſtolos ſemel etiam petere. Et in appellationibus quibuſcunq;, etiam ab interlocutorijs appellans cauſam grauaminis, ſiue exceſſus exprimere teneatur.

¶ Ad quos appellandum ſit. RVB. XLVIIII.

STatuimus quod a ſētētijs in prima inſtātia latis in ciuitate, vel Ducatu Mut. per quoſcunq; magiſtratus ordinarios, vel extraordinarios, vel delegatos ēt a Principe primo appelletur, & appellari debeat ad D. Iud. Maleficiorū Ciuitatis Mut. qui in ipſis primarū appellationū cauſis ſit, & eſſe cenſeatur Iud. ordinarius, niſi Iudex ipſe ſententiā illā, a qua fuerit prouocatū, vti delegatus, vel conſultor, vel alio quocunq; modo protulerit, quo caſu ad ipſum D. Præt. Mutinæ, vel eius Vicarium appelletur. A ſententijs vero in cauſis appellationū per ipſum D. Iud. quomodocunq; latis, ſi prætor ipſe, vel eius Vicarius (habita conſyderatione perſonarū & non officij) primā non tulerit ſententiā, ad ipſum D. Præt. vel eius Vicariū appellari debeat, ſi aūt Præt. ipſe, vel eius Vicarius vt ſupra primā tulerit ſentētiā, appellari oīno debeat ad collegiū DD. Iuriſdoctorū Ciuitatis Mut. quo caſu, appellatione ipſa interpoſita, teneatur tā pars appellata, q̃; appellans, ad inſtantiā tamen ipſius appellantis, intra dies v. vtiles elegiſſe vnū ex dictis doctoribus præfati collegij, procedendo ad eius electionē iuxta formā ſtatuti. De electione conſultoris, Alioquin appellatio ipſa deſerta ſit, & eſſe cenſeatur virtute præſentis ſtatuti, niſi collegiū ipsū ex cauſa aliqua in ſcriptis allegaretur ſuſpectū. Quo caſu cā ipſa ſuſpicionis cognoſci, & terminari debeat per D. Gubernatorē Ciuitatis Mut. intra v. dies vtiles, an collegium ipſum ex cauſa legitima, & probata, ſit ſuſpectum. Qui vbi declarauerit cauſam ſuſpicionis propoſitæ eſſe legitimam, & probatam, tunc appellatio ipſa interpoſita ipſo iure deuoluat ad Ill. Conſilium Iuſtitiæ Sereniſs. D. N. quod in eo caſu ſit Iudex in ipſa app. cā. Vbi aūt intra dictū tēpus ſuper prædicta ſuſpicionis cauſa non fuerit declaratū, vel ēt ſit declaratū cām ſuſpicionis non eſſe legitimā, vel non eſſe probatā, tunc oīno ꝓcedatur ad electionem dicti doctoris vt ſupra, & a declaratione prædicti D. Guber. nullo modo appellari poſſit, nec contra eā de nullitate dici, vel in integrū reſtitutio peti, etiā ex capite minoris ætatis, & ſi ab ipſo electo, vel eius ſententia appellaretur, appellatio ipſa deuoluat ad ipſum collegium, & alius ex dicto collegio eligatur modo quo ſupra.

¶ De temporibus appellationum. RVB. L.

Vide Reformat. Rub. vi. Car. i.

STatuimus quod interpoſita appellatione a ſentētia definitiua intra tp̄a præfixa in ſtatuto. Quando, & intra quod tēpus appellādum ſit, teneatur appellans parte altera citata cū copia libelli appellatorij, ſeu appellationis loco libelli producere dictum libellū appellatorium, vel appellationē ipſam loco libelli corā Iud. ad quē, intra terminū v. dierū vtilium a die interpoſitæ appellationis, & ſi ad collegiū DD. Aduocatorum Ciuit. Mut. fuerit appellatum à die electionis ipſius Iud. electi. Quod ſi intra tempora præfixa in ſtatuto prædicto non fuerit appellatum, vel intra dictos terminos productus non fuerit libellus, vel appellatio vt ſupra, ſententia ipſa rata maneat, & ipſo facto intelligatur in rem Iudicatam tranſiuiſſe. Libello autem appellatorio, vel appellatione loco libelli producta vt ſupra, aſſignatus ſit, & eſſe intelligatur parti con-

tra

tra quam fuerit appellatum præſenti, vel abſenti terminus duorum dierū vtilium ad reſpondendum & opponendum dicto libello, ſeu appellationi loco libelli productæ ipſi in citatione tranſmiſſo, vel tranſmiſſæ. Et ſi pars appellata intra dictum terminum nihil oppoſuerit, vel etiam oppoſuerit quaſlibet exceptiones, ſeruentur & ſeruari debeant diſpoſita in ſtatuto. De incidentibus & emergentibus. niſi fuerit oppoſita exceptio procuratoris, vel incompetentiæ Iudicis, aut ſatiſdationis non præſtitæ ſecundum formam ſtat. vel oppoſitum fuerit appellationem non deuoluere, vel ei non fuiſſe nec eſſe deferēdum, ſeu appellationem aliquo modo eſſe deſertam. Quibus caſibus Iudex ſuper ipſis omnibus oppoſitionibus, ſeu qualibet earum pronuntiare expreſſe teneatur intra terminum quinq; dierum vtilium a die oppoſitionis. Qui ſi pronuntiauerit ſatiſdationē præſtandā, Iudicē incompetentē, vel competentē, mādatū legitimū, vel non legitimū, aut appellationē deuoluere, ſeu illi fuiſſe deferen. vel inſtantiā appellationis non eſſe deſertā, ab huiuſmodi pronuntiatione minimè poſſit appellari, nec de nullitate dici, vel aduerſus eam reſtitutio in integrum peti ēt ex capite minoris ætatis. Si vero pronuntiauerit appellationem non deuoluere, vel ei non fuiſſe deferendū, vel inſtantiam appellationis fuiſſe vel eſſe deſertam, à dicta pronuntiatione appellari valeat, quæ appellatio interponatur, & in ea ꝓcedatur, atq; termineturiuxta tēpora præfixa in præſenti ſtatuto. De appellationibus ab interlocutoria. Et in his omnibus caſibus ſemper victus victori condemnetur in expenſis, & condemnatus eſſe intelligatur ēt ſi per Iudicē non condēnaretur. Et vbi & quando in cā appellationis interpoſitæ á ſententia ſuper negotio principali lata ꝓcedatur, vel procedendum ſit, ꝓcedi debeat modo, & forma infraſcriptis. Nam expeditis ijs, de quibus ſupra, vel lapſis dictis temporibus, incontinenti aſſignetur, & aſſignatus eſſe intelligatur virtute præſentis ſtatuti partibus terminus qratuordecim dierum vtilium ad probandū, & probatū haben. ꝑ oēm modum, ſpeciem, & genus probationis, & defenſionis. Et poſt dictū terminū non poſſit aliqua pars aliquid probare, producere, vel contradicere, niſi pars aliqua allegauerit in prædicto, vel infraſcripto termino probatorio, ſeu reprobatorio ſe indigere atteſtationibus aliquorum teſtium, vel productione aliquorum inſtrumentorum in remotis adeo partibus exiſtentium, vt meritò longior terminus exigatur, quo caſu tam quo ad dictū probatorium, q̃; reprobatorium terminum prorogandum ſeruetur quod ſancitū eſt in ſtatuto. De teſtib. exam. extra ciuitatē. Quo termino dierum quatuordecim præterito, ea die publicatus ſit ipſo iure proceſſus, dicta, & atteſtationes teſtiū. Et ſi in dicto termino xiiij. dierū vtiliū nullæ denuo factæ fuerint probationes per inſtrumenta, vel teſtes, eo caſu nullus aſſignetur, nec aſſignatus eſſe intelligatur terminus ad reprobandum, & reprobatū habendum, immo ipſo iure concluſum ſit in cā virtute præſentis ſtatuti. Si aūt per ipſas partes, vel aliquā earū in dicto termino aliquid denuo probatum fuerit, tūc aſſignetur, & aſſignatus eſſe cenſeatur terminus x. dierum vtilium ad reprobandum, & reprobatum habendum per omne genus, & ſpeciem reprobationis, ſeu defenſionis, ſaluo quòd ſi is, contra quē in termino prædicto probationes denuo factæ fuiſſēt, ꝓteſtatus in actis fuerit ſe nolle nec ipſos teſtes, nec atteſtationes, nec inſtru-

H 2 menta

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

menta contra ipſum inductos,factas,vel producti reprobare, tunc ſi ex parte
ſua nullæ factæ fuerint probationes,nullus terminus ad reprobandum aſſigne
tur,vel aſſignari poſſit,& quatenus terminus ipſe incepiſſet currere,facta in a-
ctis dicta proteſtatione ſtatim & ipſo iure finiatur , & finitus eſſe intelligatur,
& procedatur in cauſa. Et termino reprobatorio aſſignato vt ſupra, poſſit pars,
contra quam factæ fuerint probationes,vel producta inſtrumenta , produce-
re altera parte præſente , vel legitime citata,articulos ,ſeu capitula tendentia
tantum ad reprobandum producta,vel probata per alteram partem in termi-
no probatorio ipſius cauſæ appellationis , & hoc in primis quinq; diebus dicti
termini reprobatorij,poſt quos quinq; dies articuli,ſiue capitula aliqua produ
ci minime valeant,& producta non admittantur,& ſi admiſſa fuerint,& teſtes
forte examinati,eorum dicta non valeant,nec probent,immo nec indicium fa
ciant. Et copia dictorum capitulorum decernatur alteri parti petenti cum ter
mino vnius diei vtilis ad faciendum interrogatoria , & in quatuor primis die-
bus termini reprobatorij(vbi terminus ipſe reprobatorius aſſignatus ſit)tenea-
tur notarius cauſæ dediſſe copiam omnium teſtium,& atteſtationum in cauſa
ipſa examinatorum parti ſeu partibus reprobare volentibus,ſub pœna libra-
rum decem applican. pro dimidio parti reprobare volenti, & pro alio dimidio
Fiſco Duc.& inſuper teneatur parti læſæ ad damna & intereſſe. Et termino pro
batorio , & reprobatorio(vbi reprobationi locus ſit(elapſis vt ſupra , tunc ipſo
iure in cauſa concluſum ſit,& pro concluſo habeatur abſq; alia declaratione,
& vlterius nulla partium poſſit aliquid probare,vel iura aliqua producere ,
vel in actis exhibere,etiam ad declarationem actitatorum & producta, vel ꝓ-
bata ſeu exhibita non proſint,nec auxilientur.& ſic concluſo,vel habito ꝓ con
cluſo in cauſa currat vtriq; parti terminus x. dierum continuorum ad facien-
dum deſcribere,& ad habendum ſcripturas,& acta,& proceſſus cauſæ. Quo
termino x dierum elapſo,currat ipſo iure vtriq; parti terminus trium mẽſium
continuorum ad præſentandum proceſſus,& ſcripturas Iud. ad finem ferendæ
ſententiæ,& poſſit quælibet pars quandocunq; intra dictum terminum trium
menſium dictum proceſſum,& ſcripturas Iud. præſentare, parte præſente , vel
legitime citata,& nihilominus appellans intra dictos tres menſes continuos di
ctũ proceſſum,& ſcripturas vt ſupra præſentare teneatur,& ſi proceſſus,& ſcri
pturæ,præſentatus,& præſentatæ non fuerint appellatio ſit ipſo iure deſerta.
Præſentato aũt proceſſu,ſi qua partiũ conſiliũ ſapientis petere voluerit, illud
petere poſſit iuxta tradita in ſtatutis noſtris,& præſentatis ſcripturis vt ſupra,ſi
petitum non fuerit conſilium ſapientis,vel lapſum tempus conſultori ad con-
ſulendum,Iudex,coram quo cauſa pendebit,teneatur , & debeat intra termi-
nũ viginti dierum vtilium ſuam ferræ ſentẽtiam claram,& apertam, & non per
relationem ad acta,quæ ſi intra dictum terminum lata non fuerit , vel lata ſit
minime clara,& aperta,ſed referens ſe ad acta,inſtantia pereat, & appellatio
ſit,& eſſe intelligatur omnino deſerta. Et quæ dicta ſunt ſupra procedant , &
procedere intelligantur quo ad inſtantiam primæ , vel ſecundæ , vel vlte-
rioris appellationis interpoſitæ niſi in aliquo , vel aliquibus caſibus aliter
diſpoſitum eſſe reperiatur per noſtra ſtatuta. Quò vero ad tempora appella-

tionũ ab interlocutorijs meris,ſiue habentibus vim definitiuæ,& quæ expectãt
aliã ſentẽtiam poſt ſe,& a quibus liceat ex forma noſtrorum ſtatutorum appel-
lare,ſeruentur,& ſeruari debeant tempora infraſcripta. Nam vbi dãtur ad ap
pellandum a definitiua decem dies continui , ſint in qualibet interlocutoria
quinq; dies continui,& vbi dantur in definitiua ad producen. libellum,ſeu ap
pellationem loco libelli quinq; dies vtiles,ſint in qualibet interlocutoria tres
vtiles tantum,& vbi dantur in definitiua ad pronuntian. ſuper mãdatis, incom
petentia,ſatiſdatione non præſtita,deferendum,vel non deferendum, a deſer-
tione appellationis quinq; dies vtiles,ſint in qualibet interlocutoria tres dies
vtiles tantũ. Reliqua aũt tempora in appellationibus a definitiuis in præſenti
ſtatuto contẽta dimidiẽtur,& dimidiata eſſe intelligãtur ipſo iure in qualibet
interlocutoria. Declarãtes,quod prædicta oĩa tpa aſſignata per præſens ſtatu-
tum appellationibus interpoſitis,ſiue à definitiuis,ſiue ab interlocutorijs pro-
cedant,& locum habeãt quò ad appellationes interpoſitas a ſententijs latis in
ciuitate,vel diſtrictu Mut. quò verò ad appellationes interpoſitas a ſententijs
latis extra ciuitatẽ,& diſtrictũ,ſeruari volumus etiam tpa ſupraſcripta, præter
quam tempus appellationis interponendæ , & tempus producendi libelli ap-
pellatorij,ſeu appellationis loco libelli coram Iud. ad quem,quia in ijs ſeruari
volumus tempora infraſcripta. Nam quo ad tempus appellationis interponẽ-
dæ ſeruari volumus ſtatuta locorum,& ijs deficientibus ius commune, quo ve
rò ad tempus ꝓductionis libelli appellatorij, ſi quidem lata fuerit ſententia in
aliquo loco citra Serrã Lugurzani,teneatur appellans libellum appellatoriũ,
vel appellationẽ loco libelli appellatorij producere intra terminũ xij. dierum
vtiliũ à die interpoſitæ appellationis iure ordinario deuolutæ ad aliquẽ Iud.
in ciuitate Mut. vel à die delegationis cauſæ appellationis delegatæ . Si vero la
ta fuerit in aliquo loco ſito vltra dictam Serrã,teneatur appellans intra termi
nũ xvi. dierũ vtiliũ producere libellũ appellatoriũ, ſeu appellationẽ loco libel-
li appell. a die interpoſitæ appellationis,vel delegationis vt ſupra reſpectiue,&
ad huiuſmodi ꝓductionem libelli,vel appellationis vt ſupra citari legitime de
beat appellatus,vel eius legitimus ꝓcurator ꝑ nuntiũ Com. Mut. vel ꝑ literas
cũ citationibus introcluſis directiuas ad Iud. ſub cuius iuriſdictione habitaue-
rit citãdus cũ comminatione, qđ ẽt veniat ad eligen. locũ in vrbe Mut. vbi cita
ri deinceps in dicta cauſa debeat,vel poſſit, aliter eligentur ſcalæ palatij , & ꝓ-
ut diſponitur in ſtatuto, De citationibus. Et hæc, quæ proxime dicta ſunt de ap
pellationibus interpoſitis a ſententijs latis extra diſtrictum,quo ad productio-
nem libelli locum habeant,& procedant in omnibus appellationibus interpo
ſitis ſiue a ſententia definitiua,ſiue interlocutoria mera, vel habente vim defi-
nitiuæ,à quibus ſecundum ſtatuta locorum liceret appellare. Inſuper ẽt ſtatui
mus,quod omnia & ſingula ſtatuta loquentia de appellationibus interpoſitis,
ſeu interponendis,procedant,& locum habeant , ſiue appellationis eã ſimpli-
citer,ſiue miſtim cum cauſa nullitatis annexa fuerit deducta. Item ſtatuimus
quod ſufficiat appellãti quo ad libelli appellatorij productionẽ , facere citare
ſecundũ formã noſtrorum ſtatutorũ appellati procuratorẽ, qui in ꝓxime præce
denti inſtantia ſententiã ad ſui fauorẽ tulerit ita tamen , quod vltra dictam li-

bellı productionem teneatur appellans facere citare ipſum appellatū, ſi modo dictus procurator noluerit vlterius proſequi ipſam cām appellationis, & ita in actis expreſſe proteſtatus fuerit. Et hæc omnia procedant, vbi aliter per aliud ſtatutum in appellationum cauſis ſpecialiter non eſſet prouiſum, quia vbi ſpecialiter eſſet prouiſum illud obſeruari volumus.

¶ De Appellationibus ab interlocutorijs. Rub. LI.

VT longitudini litium & ſubterfugijs, ac calumnijs litigātium occurratur, præſenti hoc ſtatuto ordinamus, quod ab aliqua interlocutoria habente ēt vim deffinitiuæ lata quandocunq; ante ſententiā ſuper negotio principali, ſiue huiuſmodi interlocutoria pariat præiudiciū reparabile, ſiue irreparabile ꝑ appellationē a definitiua non poſſit appellari, nec de eius nullitate dici, nec in integrū reſtitutio peti ēt ex capite minoris ætatis, niſi vna cū appellatione a ſētentia ſuper negotio principali lata, & non prius modo aliquo, ratione, vel cā. Quā appellationē, nullitatis dictionē, & in integrū reſtitutionē vna cū definitiua terminari, ac finiri volumus ſimul cū negotio principali. Quod aūt diximus ab interlocutorijs appellari & de nullitate dici, vel in integrū reſtitutionē peti poſſe vna cū appellatione a ſententia ſuper negotio principali vt ſupra lata, intelligatur, & procedat, ſi ab ipſa ſententia ſuper principali lata appellari poſſit. Vbi aūt ab ipſa ſententia ſuper negotio principali lata non liceret appellare, tūc a dicta interlocutoria, ſeu interlocutorijs, nec appellari, nec de nullitate dici, nec in integrū reſtitutionē peti poſſe concedimus, & minime reſeruatū intelligatur aliquod ius appellandi, vel de nullitate dicen. vel reſtitutionis petendæ, ſed penitus, & oīno ſit extinctū. Et prædicta non procedant vbi contra aliquā partiū eiuſmodi lata eſſet pronuntiatio ꝑ q̄ʒ impediretur, ne ad definitiuā ſententiā deueniri poſſet. Quo caſu a tali pronuntiatione appellari, & de eius nullitate dici, ac in integrum reſtitutionem peti poſſe permittimus. Et ipſa appellatio interponatur, & terminetur intra tempora præfixa appellationibus ab interlocutorijs, de quibus in ſtatuto. De temporibus appellationum.

¶ A quibus ſententijs non liceat appellare. RVB. LII.

Vide Reformat. Rub. vii. Car. 2.

STatuimus quod quotieſcunq; duæ ſententiæ inueniātur conformes in toto, vel in parte aliqua, ab eo, in quo erunt conformes, non liceat alicui partiū appellare, item & appellare non liceat, nec de nullitate dicere, vel in integrū reſtitutionē petere a ſentētia non excedēte ſummam, vel pretiū, ſeu intereſſe, librar. xv. monetæ Mut. vt in ſtatuto. De officio Iud. ad minora. Quo vero ad appellationes ab interlocutorijs ſeruetur ſtatutum. De appellationibus ab interlocutorijs. Ab executione autē iuris, ſeu facti commiſſa, ſeu facta ſeruatis ſeruan. non liceat modo aliquo appellare, vel de nullitate dicere, nec reſtitutionē in integrū petere, niſi in caſibus a iure communi, vel municipali ꝑmiſſis. Quibus ēt caſibus permiſſis, volumus per appellantem ſtatim, vel die immediate ſequenti a die interpoſitæ appell. fieri debere depoſitū actuale lib. x. penes notariū cauſæ, ſi debitum, pro quo commiſſa fuit executio, non excedat ſummam lib. C. ſi vero excederet ſummam prædictā, & tamen non traſcenderet quātitatē vel pretiū lib. trecentarū, appellās, vel de nullitate dicens non admittatur, niſi facto depoſito lib. xv. debito vero excedente ſummam, & pretium lib. CCC. non

non admittatur appellatio, vel nullitatis dictio, niſi facto actuali depoſito lib. xx. monetæ Mut. Et ſi dictum depoſitum factum non fuerit procedatur, & ꝓcedi debeat ad vlteriora in cā abſq; alia pronūtiatione, perinde ac ſi appellatū & de nullitate dictū non fuiſſet. Si aūt factū fuerit depoſitum, & appellans ipſe quoquo modo in cā ſuccubuerit, ſeu in appellatione non obtinuerit, illico depoſitarius ipſum depoſitū realiter, & perſonaliter ſoluere cogatur ipſi appellato loco pœnæ, damnorum, & intereſſe ipſius appellati, & præterea ſaluum ſit appellato ius etiam expenſas conſequendi contra ipſum appellantem.

¶ De Cauſa nullitatis. RVB. LIII.

SIcut in ſtatuto De appellationibus eſt diſpoſitum, quod a mera interlocutoria, vel habente vim definitiuæ non liceat appellare quoquo modo, niſi vna cum appellatione a ſententia ſuper negotio principali lata (vbi tamē locus ſit appellationi) Idem etiam ſeruari volumus & mandamus omnino, ſi quis dicere voluerit de nullitate alicuius interlocutoriæ meræ, vel habentis vim definitiuæ, etiam ſi nullitas euidens eſſet, vel notoria prout in dicto ſtatuto ordinatum eſt circa appellationem. Si quis vero dicere voluerit ſententiam ſuper principali negotio latam nullam eſſe, vel inualidam per viam principalis, ſeu ſimplicis petitionis, ſi quidem vna tantum ſententia, vel plures non conformes ſuper ipſo negotio principali latæ fuerint, liceat tunc de nullitate dicere, & de ea cognoſcatur intra tpa ſub titulo De temporibus nullitatis, & executio differatur ipſa nullitate pendente Si vero duæ latæ fuerint ſententiæ conformes, tūc de nullitate quidē dici poſsit, ſed executio nullo modo impediatur, vel retardetur, ſeu retardari valeat ꝑ iudiciū nullitatis principaliter intentatæ vt ſupra.

¶ De temporibus cauſæ nullitatis. RVB. LIIII.

SI quis dicere propoſuerit aliquā ſententiā nullā in caſibus non prohibitis ex forma noſtrorum ſtat. teneatur petitionē huiuſmodi nullitatis coram Poteſtate, vel Iud. appell. ciuitatis Mut. producere intra octo dies vtiles a die ſcientiæ latæ ſentētiæ, de cuius nullitate dicere voluerit, parte tamē citata, vel eius procuratore, qui vltimus fuit in inſtātia ipſius ſententiæ, quæ allegatur nulla, qui procurator non poſſit dicere, vel allegare ſe nolle eſſe ꝓcuratorē, & prout in ſtat. De temporibus appellationum in fine. Et petitione porrecta vt ſupra, tunc aſſignatus ſit, & eſſe intelligatur alteri parti terminus duorū dierum vtilium ad opponen. & excipien. Quo termino elapſo, ſiue pars reſponderit, ſiue non, lis habeatur ꝓ conteſtata, & procedatur in cā non obſtantibus exceptionibus quibuſcunq;, & prout in ſtatuto De in ius vocatis, & venientibus, & ipſo iure aſſignetur, & aſsignatus eſſe intelligatur terminus xv dierum vtilium ad ꝓbandū, & probatū habendū per oēm modū & ſpeciē probationis, & dicto termino elapſo dicēs de nullitate intra terminū octo dierum continuorū debeat præſentaſſe ſcripturas iudici cauſæ ad finē ferēdæ ſentētiæ. Quibus præſentatis teneatur Iud. ſuā ferre ſententiā clarā, & aptā intra terminū x. dierū vtilium immediate ſequentiū, qui terminus nullo modo ꝓrogari poſsit, niſi ſemel tantū ꝑ tres dies vtiles de conſēſu partiū, & ſi vltra ꝓrogaretur, prorogatio huiuſmodi ſit nulla, ēt ſi cum iuramēto facta eſſet, & in tali caſu iuramentum dolo ipſius de nullitate dicentis, & metu Iudicis extortum præſumatur. Si vero per Iud.

 ſte-

ſtetent quin cā termínetur in dicto termino, Iudex ipſe ad damna, & intereſſe
parti læſæ ipſo iure teneatur, & ēt incidat in pœnam librarum xxv. applicandā
pro dimidia parti læſæ, & pro alia dimidia Fiſco Ducali, & nihilominus inſtan-
tia pereat, & firma maneat ſententia, de cuius nullitate dictum fuerit. Si autē
aliqua partium conſilium ſapientis petere voluerit, illud intra primos tres dies
termini dati ad ferendam ſententiam petere teneatur, & vltra illos petere non
poſſit, quo petito, illud ſeruetur, quod circa ſententias definitiuas in ſtatutis
noſtris ordinarum eſt. Et ſi ſententia declarata fuerit valida, tunc a tali ſentē-
tia appellare non liceat, ſi vero ipſa ſententia pronunciaretur nulla, tunc intra
quatriduum continuum a die ſcientiæ appellari poſſit & in ipſa appellationis
cauſa ſeruentur tempora ſuprascripta in prima inſtantia ipſius nullitatis ordi-
nata. Quo vero ad nullitatem grauaminis, ſeu executionis commiſſæ, vel renu-
tæ datæ, vel dari commiſſæ ſeruatis ſeruandis ſeruetur forma tradita in ſtat.
A quibus ſententijs non liceat appellare.

De petitione reductionis laudi ſeu arbitramenti ad arbitrium boni viri RVB. LV.

SI quis per modum principalis petitionis petere voluerit aliquod laudū, ſeu
arbitramentum annullari, vel reduci ad arbitrium boni viri procedat, & p-
cedere debeat modo, & ordine infraſcriptis Nam ſi ſimpliciter dicere voluerit
de nullitate laudi, ſeu arbitramenti (quod vbi dicere valeat dictum eſt in ſtat.
De cauſa nullitatis) tunc in dicta cā nullitatis procedat iuxta tradita in ſtatu-
to De tēporibus cauſæ nullitatis. Si vero petere voluerit laudum, ſeu arbitra-
mentum reduci ad arbitrium boni viri, admiſta ēt cā nullitatis incidenter, vel
principaliter deducta, tunc producere debeat ipſam reductionis petitionē co
rā D. Prætore Mutinæ, vel eius Vicario intra terminum quinq; dierum vtiliū a
die ſcientiæ laudi, ſeu arbitramenti immediate ſequentium, parte tamen legi-
time citata, contra quam petita fuit reductio, cui parti legitime citatæ poſt ip-
ſam petitionē productam aſsignetur, & aſsignatus eſſe intelligatur ipſo iure
terminus duorum dierum vtilium ad opponendum & excipiendum. Quæ om
nes exceptiones tam dilatoriæ, declinatoriæ, & miſtæ, quam peremptoriæ ſal-
uæ, & reſeruatæ eſſe intelligantur virtute præſentis ſtatuti tempore diſputatio
nis, & ferendæ ſententiæ, exceptis tamen exceptionibus terminandis ante litē
conteſtatam, de quibus in ſtatuto. De in ius vocatis & venientibus. Quibus ter
minatis vel elapſo tempore ad terminandum eas, ſi quæ fuerint oppoſitæ, ſtatu
tus ſit ipſo iure vtriq; parti terminus duodecim dierum vtilium ad probandū,
& probatum habendum per omne genus, & ſpeciem probationis, & eo termi-
no duodecim dierum ad probandum elapſo, ſtatutus ſit ipſo iure vtriq; parti
terminus quinq; dierum vtilium ad reprobandum, & reprobatum habendum
per omne genus & ſpeciem reprobationis. Et eo termino v. dierum elapſo, neu
tra pars poſsit quicquam amplius producere, exhibere, vel probare quouis mo
do, ſed ſit concluſum, & pro concluſo habeatur in cauſa, & currat vtriq; parti
terminus x. dierum continuorum ad faciendum deſcribere, & ad recipiēdum
ſcripturas a notario cauſæ, & ad præſentandum per vtranq; partem ipſas ſcri-
pturas Iudici ad finem ferendæ ſententiæ, & nihilominus ſi reclamans intra di-
ctum

ctum tempus x. dierum dictas ſcripturas non præſentauerit, inſtantia reductio
nis, & nullitatis pereat & laudum tranſeat in rem iudicatam. Quibus ſcriptu-
ris præſētatis vt ſupra, aſsignatus ſit ipſo iure Iudici cauſæ terminus octo dierū
vtilium ad dandum, & proferendum ſententiam claram, & apertam, & non
confusā, nec p relationē ad acta, alioquin inſtantia pereat vt ſupra. Poſsit autē
vtraq; pars in ſuprascripto, & ſuprascriptis caſibus petere conſilium ſapientis
intra quatuor primos dies dictorū octo dierum vtilium, quod Iudex decernere
teneatur iuxta tradita in ſtatutis noſtris. Et ſi intra dicta tempora Prætor, vel
alius Iudex aditus, laudum, ſeu arbitramentum ipſum confirmauerit in totū,
vel in partē, tūc neutri parti liceat appellare, vel quoquo modo reclamare ab
ipſa ſententia, vel pronuntiatione reductionis pro ea parte, ſeu toto, in qua,
vel quo ſententia ipſa reductionis conformis fuerit laudo, ſeu arbitramēto præ
dicto. Si vero dictum laudum, ſeu arbitramentum in totum, vel in partem de-
claratum fuerit nullum, vel reductū ad arbitriū boni viri, tunc liceat parti ſuc
cumbenti ab ea parte, pro qua laudum, ſeu arbitramentū fuerit infirmatū, ap-
pellare, ſeu reclamare, admiſſa ēt nullitatis cā, intra v. dies continuos a die ſciē
tiæ immediate ſequentes, & dicta appellatione interpoſita, appellans ipſe pro-
ducat, & producere teneatur, intra terminum v. dierum vtiliū corā Iud. appel
lationum ciuitatis Mut. libellum appellatoriū, ſiue appellationem ipſam loco
libelli, legitime tamen citata parte appellata. Quo libello producto ipſa appel
lationis, ſeu nullitatis admiſtæ cauſa terminetur, & terminari debeat, ac in ea
procedi iuxta, & ſecundum tempora præfixa cauſæ, ſeu inſtātiæ ipſius reductio
nis, aliter appellatio ipſa deſeratur, & deſerta ſit, & ſententia, a qua fuit appel-
latum, firma maneat, & ſimiliter ſi ab hac ſententia, vel pronuntiatione in cau
ſa appellationis lata contingeret appellare, huiuſmodi appellatio ēt admiſta
nullitatis cauſa introducatur coram vno ex aduocatis Mag. Collegij DD. Do-
ctorū ciuitatis Mutinæ eligendo iuxta formam ſtatutorum noſtrorum traditā
ſub titulo. Ad quos appellandum ſit, & libellus ſiue appellatio loco libelli pro
ducatur, & in dicta cauſa procedatur, ac finiatur, & terminetur iuxta tempora
appellationis proxime præcedentis. Verum ſi Iudex cauſæ in prædictis ſenten-
tijs ferendis reſpectiue negligens fuerit, teneatur ad damna, & intereſſe parti
læſæ, & nihilominus incidat in pœnam libr. xxv. applicandam pro dimidia Fi-
ſco Duc. & pro alia dimidia parti læſæ. Addentes quòd ſi ad producendā redu-
ctionis petitionem, vel libellum appellatorium contingeret citari aliquem ex-
tra ciuitatem, & diſtrictum Mut. tunc quo ad tempora producendæ appell. vt
ſupra interpoſitæ, ſeruari volumus tradita in ſtat. De temporibus appella.

De Reſtitutione in integrum. RVB. LVI.

SI quis, Commune, vel Collegium, ſeu vniuerſitas petierit ex quacunq; cau-
ſa, etiam minoris ætatis, reſtitutionem in integrum ſuper ea hoc ordine pro Vide Reformat. Rub. viii. Car. 2.
cedatur. Nam ſi per modum principalis petitionis ipſa reſtitutio petita fuerit
aduerſus contractum, vel quaſi, ſeu ſententiam aliquam, tunc ſuper ipſa reſti-
tutione procedatur iuxta tempora reductionis ad arbitrium boni viri, nec ob
ipſam reſtitutionem impediatur iudicium inchoatum, vel incohandum occa-
ſione dicti contractus, vel ſententiæ, præſtita tamen cautione idonea per actο-
rem

rem dicto petenti reſtitutionem de reſtituendo ipſi petenti reſtitutionem om-
ne id, & totum, quod conſequetur actor vigore dicti contractus, vel ſententiæ,
& damna, & intereſſe ea de reſpaſſa, vel patienda. Si vero dicta reſtitutio petita
fuerit per modum exceptionis, vel incidenter, tunc, ſi ex ſui natura reſeruari
poſſit tempore diſputationis ferendæ ſententiæ, ipſo iure intelligatur reſerua-
ta, & ſuper ipſa reſtitutione admittantur probationes, defenſionesq́, & alia ne-
ceſſaria, vel opportuna. Si vero huiuſmodi reſtitutio ex ſui natura non poſſit re
ſeruari temporæ dictæ diſputationis ferendæ ſententiæ, tunc ipſe Iudex intra
terminum quinq́; dierum vtilium ſuper ea expreſſe pronuntiet, vel reijciat ta-
cite, vel expreſſe, & a dicta pronuntiatione, vel reiectione per aliquam partiũ
non liceat appellare, vel de nullitate dicere. Declarantes quòd vbi reſtitutio
in integrum peteretur aduerſus omiſſionem aliquam, ex qua petens tanquam
læſus veniat reſtituendus, tunc reſtitutio ipſa non aduerſus totum tempus ſed
ad illud ſolum quod arbitrabitur, & ſtatuetur per D. Iud. attenta negotij quali
tate, & ſi petens in prædictis reſtitutionem nihil probauerit intra tempus ſibi
ſtatutum condemnetur in lib. x applicandis ipſo iure alteri parti, non obſtãte,
quod principalis ſit minor, vel procurator non habeat legitimum mandatum
ad facien. cadere Dominum in pœnam. Declarãtes etiam, quòd vbi ſemel con
ceſſa fuerit reſtitutio aduerſus idem ex eadem, vel diuerſa cauſa etiã ſuperue-
niẽte non poſſit amplius dicta reſtitutio peti, vel per Iud. concedi quoquo mo
do, & ſi conceſſa fuerit ipſo iure non valeat.

¶ De Sententijs, vel laudis executioni mandandis. RVB. LVII.

STatuimus, & ordinamus quod quælibet ſententia Ciuilis, vel Criminalis, ſeu
miſta lata in ciuitate Mutinæ, vel extra per Iudices ordinarios vel extraordi
narios, ac delegatos, cuius executio petitur, debeat executioni mãdari elapſis
decem diebus continuis a die prolationis ipſius, tempore quadrimeſtri non ob
ſtante, hoc modo videlicet. Citetur condemnatus, vel eius hæres ad inſtãtiam
creditoris, ſeu petitoris, vel eius hæredis de mãdato D. Iud. coram quo petetur
executio, quàtenus prima hora iuris proxime futura comparere debeat coram
ipſo Iud. ad videndum produci dictam ſententiam, & eius peti executioné pro
contentis, vel aliquo contentorum in ea, & pro expenſis factis, & faciendis, &
ſucceſſiue ad videndum, & audiendum ſibi ſtatui, & aſſignari terminũ triũ die-
rum vtilium proxime futurorum ad habendum copiam dictæ ſententiæ, & ei-
dé opponendũ, & contradicen. quicquid voluerit, ne dicta ſententia contra eũ
exequatur. Et ſic dicta prima die iuridica ꝓducatur dicta ſententia in publica
forma, & authentica, & fiat inſtãtia vt ſupra, & ſi quidé citatus non comparue-
rit, tunc D. Iudex ſententiã exequatur modo infraſcripto, ſi vero comparuerit,
& copiã petierit, tunc eidé aſſignetur terminus triũ dierũ vtiliũ ad habendum
copiã, & ad opponendum, & excipiendũ contra dictã ſentẽtiã, ſeu executioné
petitã. qui ſi in dicto termino nihil oppoſuerit, dicta ſentẽtia ſimiliter executio
ni mandetur vt ſupra, ſi vero intra dictum terminum trium dierũ aliquas ex-
ceptiones oppoſuerit tunc ſaluis ipſis exceptionibus tempore ferendæ ſenten-
tiæ ſiue dilatorijs quibuſcunq́; ſiue peremptorijs, ſiue miſtis, ſiue etiam illis, de
quibus in ſtatuto. De in ius vocatis, & venientibus, ipſo iure ſtatutus ſit vtriq́;
parti

parti terminus duodecim dierum vtilium ad probandum, & probatum habẽ-
dum per omne genus, ſpeciem, & modum probationis. Quo termino xij. dierũ
ad probandum elapſo ipſo iure ſtatutus eſſe intelligatur terminus quinq́; die-
rum vtilium ad reprobandum per omne genus, & ſpeciem reprobationis. Et
ſi quidem in dicto termino vt ſupra, dictum fuerit de nullitate ſentẽtiæ, cuius
petitur executio, ſi dicatur principaliter, & ſimpliciter de nullitate, fiat, & ſer
uetur id quod traditur in ſtatuto. De cauſa nullitatis. Si autem per viam exce-
ptionis oppoſitum fuerit de nullitate, tunc dicta nullitas, ſeu nullitates cogno
ſcantur, & terminentur prout, & quando aliæ exceptiones terminantur. Et ſi
fuiſſet appellatum a ſententia, vel reclamatum a laudo, de qua, vel de quo pe
teretur executio, & opponeretur de pendentia appellationis, vel reclamatio-
nis, & de deſertione replicaretur, non obſtante quòd pronũtiatum non fuerit
appellationem, vel reclamationem deſertam, cognoſcatur incidenter intra tẽ
pus datum a ſtatuto ad terminandum exceptiones, an ſit deſerta, nec ne, & con
ſtito quod ſit deſerta, exequatur ſententia, vel laudum huiuſmodi exceptione
non obſtante, Termino autem dictorum quinq́; dierum elapſo concluſum ſit,
& pro concluſo in cauſa habeatur, & ipſo iure aſsignatus ſit terminus decẽ die-
rum vtilium Iudici ad proferendum ſententiam ſuam claram, & apertam, &
non in confuſo. Quo elapſo, ſi ſententia lata non fuerit, inſtantia pereat, & per-
empta ſit ipſo iure, & ſententia executioni mandetur vt ſupra. Et ſi pronuntia
tum fuerit ſententiam exequendam, & exceptiones non obſtetiſſe, nec obſta-
re, tunc ſimiliter mandetur executioni vt infra, nec ab huiuſmodi ſententia ap
pellari aliquo modo poſsit, & de nullitate dici niſi nullitas eſſet ex ordinatione
alicuius ſtatuti noſtri, nec in integrum reſtitutio peti, ét ex capite minoris æta-
tis. Si vero pronuntiatum fuerit exceptiones obſtare, & ſucceſsiue ſententiam
ipſam non eſſe exequendam in totum, vel in partẽ aliquã, grauatus huiuſmodi
ſententia appellare poſsit, & de nullitate dicere in ea parte, quam pronuntia-
tum fuerit non eſſe exequendam, intra duos dies continuos a die ſciẽtiæ ipſius
ſententiæ. Qua appellatione interpoſita, teneatur appellans libellum appella
torium, vel appellationem loco libelli appellatorij producere intra terminũ
quinq́; dierum vtilium coram D. Iudice ad quem, citata legitime parte aduer-
ſa, cui ſtatutus ſit ipſo iure terminus duorum dierum vtilium ad excipiendum
dicto libello appellatorio, quo elapſo ſtatutus ſimiliter ſit terminus ad proban
dum & reprobandum vt in prima inſtantia, & alia ſeruentur in cauſa huius, vel
alterius appellationis, de quibus ſupra in prima inſtantia. Exceptiones autem
omnes opponi contra ſententiam, ſeu executioné petitã permittimus, quæ a iu
re Communi, vel municipali noſtro opponi poſſe non prohibentur. Verum ſi
is, qui opponit eas exceptiones, non probauerit, vel in ipſis ſuccubuerit, condé
netur, & condemnatus eſſe intelligatur ipſo iure in expenſis taxandis, & mode
randis arbitrio prædicti D. Iudicis, & in libris quinq́; pro qualibet exceptione
oppoſita, & non probata, ſeu in qua ſuccubuerit, applicandis parti executio-
nem petenti. Quam pœnam, & expenſas Iudex coram quo executio petita eſt,
exigere teneatur ſub eadem pœna, in quam incidat ipſo facto, ſi intra quinq́;
dies vtiles poſtquam fuerit requiſitus, non compulerit realiter, & perſonaliter
alte-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

alteram partem ad ſolutionem prædictam. Et ſentētia in caſibus prædictis exe-
cutioni mandetur hoc modo videlicet. Nam denuntiatio fiet in ſcriptis princi
pali condemnato, vel eius hæredi iuxta formam citationum traditam a noſtris
ſtatutis, de mandato Iud. coram quo citabitur, vt intra tertiam diem vtilē pro-
xime venturam ſit concordatus cum creditore ſuo, ſeu petitore de re contēta
in ſententia. A qua denūtiatione nolumus poſſe appellari quoquo modo, nec
reſtitutionem in integrum peti, & aliquas exceptiones nequaquam opponi im
pedientes executionem, niſi opponeretur exceptio nouæ conuentionis, vel ſa-
tisfactionis factæ poſt ſententiam, exceptiones. n. huiuſmodi opponi poſſe per-
mittimus ēt poſt dictā denuntiationem citra tamen moram legitimæ executio
nis faciendæ, & executionis effectualiter denuntiandæ. Quam conuētionem,
vel ſatisfactionem probari volumus intra menſem proxime ſequētem a die di-
ctæ oppoſitionis, & ſi probatum fuerit de conuentione, vel ſatisfactione, præ-
tenſus debitor repetere poſſit ſolutum, & omnia damna, expenſas, & intereſſe a
prætenſo creditore, ſeu petitore, & præterea aſſertus creditor, vel petitor ca-
dat in pœnā contentā in ſtatuto. De pœna petentis debitum ſolutum ꝑ inſtru-
mētū. Quo termino denuntiationis elapſo, ſi ipſe debitor non fuerit in concor
dia cum creditore, vel victore, tunc ſiue actū fuerit reali, ſiue perſonali, fiāt, &
ſeruentur quæ traduntur in ſtatuto. De primo, & ſecūdo decreto contra non
contumacem. Ex laudo aūt, vel arbitramento agi poſſit, & ex eo oriatur actio
vt & quēadmodū oritur ex ſententia ordinarij, non obſtantibus aliquibus ver-
bis, vel pœna appoſitis in compromiſſo, & huiuſmodi laudū, ſeu arbitramētū
exequi poſſit, & debeat, prout exequitur ſentētia ordinarij vt ſupra dictum eſt.
Quæ omnia dicta in executione ſententiarū latarū per Iudices in præſenti ſta-
tuto intelligantur, & ēt locum habeant omnino in executione laudorū, ſeu ar-
bitramentorum latorum in ciuitate Mut. vel alibi, & inter quoſcunq; ēt foren
ſes. Declarantes quod D. Pot. Mut. & quilibet ex iudicibus Com. poſſit, tenea-
tur, & debeat ad requiſitionem cuiuſlibet legitimi petitoris executioni māda
re ſententias quaſlibet latas, vbicunq;, & inter quoſcunq; etiam forenſes, & per
quoſcunq; Iudices etiam delegatos à principe, vel ſubdelegatos, etiā ſi per Iudi
cem, qui tulerit ipſam ſententiam, non fuerit requiſitus executioni mandare,
ſi modo alias de iure executionem mereatur, & quæ in præſenti ſtatuto contē
ta ſunt non vendicent ſibi locum in ſententijs latis vigore alicuius contractus,
vel obligationis vſurarij, vel vſurariæ, vel vſurarij, vel qui intelligeretur vſura-
rius ſecundum formam noſtrorum ſtatutorum.

¶ Vbi, quando, & qui capi non poſſint perſonaliter. RVB. LVIII.

Vide Reformat. Rub. x. Car. 2.

NVllus cuiuſuis conditionis capi perſonaliter poſſit ſiue ſeruatis ſeruādis; ſi
ue ob ſuſpicionem fugæ in palatio Com. Mut. nec in domo, vel apotheca
propria, vel conducta, nec ſeruatis ſeruandis in diebus feriatis in honorē Dei.
Et ſimiliter non poſsint infraſcripti quoquo modo capi perſonaliter ſeruatis
ſeruandis, vel ob ſuſpicionem fugæ videlicet, Pupillus, Furioſus, Mētecaptus,
Mutus Surdus, hæres alicuius, cui competat beneficium inuentarij, Doctor le
gum, ſiue artium, Eques, Comes Palatinus, & Senex ſexagenarius, nec aliqua
Mulier, niſi eſſet caupona, hoſpitatrix, ſtabularia, lena, meretrix, aut matrona
mere-

meretricum, etiam ſi in caſibus prædictis, vel aliquo prædictorum contētorum
in præſenti ſtatuto debitor ipſe eſſet obligatus creditori obligatione iurata, &
cū iuramento renuntiaſſet in genere, vel in ſpecie auxilijs, beneficijs, & priuile-
gijs ſibi a lege, vel ab homine competentibus, & etiam beneficio legis Pleriq;.
ff. De in ius vocando, vel huic ſtatuto noſtro. Nam diſponimus, quòd in omni-
bus ijs caſibus renuntiatio, & iuramētum aſſertum exiſtimetur doloſum, ſimu-
latum, fictitium, dolo, & fraude extortum, & contra bonos mores, & nutritiuū
peccati. Et ſimiliter nullus capi poſſit perſonaliter, niſi debitum ſit vltra libras
tres monetæ, vel vltra pretium librarum trium.

¶ De Repreſaleis. Rub. LVIIII.

STatuimus quod, ſi lata fuerit aliqua ſententia contra aliquem habitatorem
alicuius loci, ducatus, vel diœceſis Mut. qui locus non ſit ſubiectus Com-
muni, & Poteſtati Mut. & ideo non poſſit dicta ſententia per ipſum poteſtatē,
vel aliū Iud. Com. Mut. in effectu executioni mandari, quia bona non poſſideat
in diſtrictu Mut. nec poſſit perſonaliter capi (qua de re fides adhibeatur iura-
mento petentis executionem) tunc teneatur D. Præt. Mut. & quilibet Iudex di
ctæ Communitatis de hoc requiſitus, executionem realiter, & perſonaliter fa-
cere contra quemlibet habitatorem oppidi, vel loci, in quo habitabat condem
natus ipſe tempore condemnationis, ſub pœna ipſis iudicibus librarum centū
applicanda pro dimidio Com. Mut. & pro alio dimidio creditori, dummodo
dictis iudicibus conſtiterit quod in proceſſu ſententiæ, ſeu ſententiarū ipſe con
demnatus fuerit citatus per literas directiuas iudici domicilij ipſius condēna-
ti, aut ei fuerit notificatū de lite mota in ciuitate Mut. ita vt potuerit venire
ad ſe ſe defenden. Et ēt conſtiterit, quod tpe contractus ipſe condēnatus poſſi-
deret immobilia in loco domicilij, & quòd præſens ſtatutū fuerit notificatum
magiſtratui dicti loci ad hunc finem, vt tranſeat in notitiā hominum prædicti
loci. Et præterea ēt teneatur ad damna, & intereſſe parti læſæ. Statuētes tamē
quòd, ſi ageretur contra aliquē habitātē vt ſupra, & præſentaretur in manibus,
ſeu viribus dictorū magiſtratuū, ſeu magiſtratus, corā quo ipſæ repreſaleæ petū
tur, reuocentur, & reuocata eſſe intelligantur omnia acta, & actitata contra
alios dicti loci, abſq; ſolutione aliquarum expenſarum, quas ſoluere ipſo iure
teneatur ipſe præſentatus abſq; alia condemnatione.

¶ De Reuocatione Precarij, & quo modo in ea procedatur. Rub. LX.

STatuimus, & ordinamus quòd, ſi in aliquo inſtrumento obligationis alicu-
ius contineatur precarium, ſeu pactum precarij creditor ipſe, vel eius hæ-
res poſſit, & valeat reuocare precarium ipſum contra debitorem, vel eius hæ-
redē, & ēt contra tertium poſſeſſorē excuſſione tamē prius facta ſecundū formā
noſtrorū ſtatutorū, in & ſuper bonis, quæ poſſidebātur per ipſum debitorē tem
pore obligationis contractæ, vel poſtea quandocunq;, fiat autem, vel fieri de-
beat dicta precarij reuocatio modo & forma infraſcriptis. Nam creditor, ſiue
eius hæres producat inſtrumentum obligationis, & precarij coram Iud. compe
tenti, & dictum precarium in inſtrumento contentū reuocet, abſq; ēt citatione
partis, quo inſtrumento producto, & reuocatione facta citare faciat coram eo
debi-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

debitorem, vel eius hæredē, ſeu ipſum tertiū poſſeſſorē, quatenus legitime co-
ram dicto Iud. comparere debeat intra duos dies vtiles proxime ſequentes ad
dandū, & nominandū ſuos ſuſpectos, & confidentes æſtimatores, qui vna cum
æſtimatore, ſeu æſtimatoribus per ipſum creditorem nominandis intra dictos
duos dies vtiles æſtimare debeant bona in quibus reuocatum fuit precarium,
exprimendo ſemper debitum, & eius quantitatē, & bona, in quibus reuocatū
fuit dictū precariū per ſitū, latera, & confinia, vel ad contradicendū quicquid
voluerit, ne præmiſſa fiant, & ipſo debitore, vel eius hærede, ſeu ipſo tertio poſ
ſeſſore intra dictum tempus non comparentibus, vel etiam comparentibus, &
nullā exceptionē, ſeu cām contradictionis opponentibus, vel oppone͂tibus ali-
quas, quæ poſtea minime terminatæ fuerint, vt infra, tunc, & in his ſingulis caſi
bus procedatur, & procedi debeat ad æſtimationē, & ad adiudicationem vt in
fra. Si vero citatus comparuerit, & oppoſuerit, ſeu contradixerit, tunc lis fit con
teſtata, & procedatur in cauſa reſeruatis exceptionibus quibuſcunq; dilatorijs
peremptorijs, miſtiſq;, tempore diſputationis, & ferendæ ſententiæ, & aſſigne-
tur, & aſſignatus eſſe intelligatur ipſo iure terminus xij. dierum vtilium imme
diate ſequentium vtriq; parti ad probandum, & probatum habendum per om
ne genus, & ſpeciē probationis. Et ipſo termino xij. dierū elapſo, aſſignetur, &
aſſignatus eſſe intelligatur ipſo iure terminus vij. dierum vtilium ad reproban
dū, & reprobatū habendū ꝑ omne genus, & ſpeciē reprobationis, quo termino
quinq; dierum elapſo, publicatus ſit, & eſſe intelligatur proceſſus, dicta, & atte
ſtationes teſtium, & Iudex cauſæ ſuam debeat proferre ſententiam claram, &
apertā, & non in confuſo, nec per relationem ad acta, intra x. dies vtiles imme
diate ſequentes. Et ſi in dicto termino ſententia vt ſupra latā non fuerit, æſtima
tores electi, ſeu electus per creditorē cenſeantur confirmati virtute præſentis
ſtatuti, & nihilominus Iudex in hoc negligens condemnatus ſit, & eſſe intelli-
gatur in pœnam lib. xxv. applican. pro dimidio Fiſco Duc. & pro alio dimidio
parti læſæ, & vlterius teneatur eidem parti ad refectionem omnium damnorū,
& intereſſe, & a ſententia in præmiſſis lata a die ſcientiæ intra biduū continuū,
& ab omiſſione terminationis exceptionum a die lapſus dictorum terminorū
intra aliud biduum continuū appellari, & de nullitate dici poſſit. Qua appella
tione interpoſita, admiſta ēt cā nullitatis, appellans ipſe, & de nullitate dicens
teneatur, & debeat parte legitime citata ſecundum formam noſtrorum ſtatu-
torū libellū appellatoriū, ſeu appellationem loco dicti libelli producere intra
quinq; dies vtiles a die interpoſitæ appellationis, & nullitatis dictionis, quo li-
bello producto, appellatus habeat duos dies vtiles proxime ſeque͂tes ad oppo-
nen. & excipien. contra dictū libellū, quibus duobus diebus elapſis currant v-
triq; parti, & Iudici reſpectiue tempora ſupra in prima inſtantia aſſignata. Et
ſi ſecunda in totū, vel in partē fuerit conformis primæ, ab eo, in quo fuerit con-
formis minime appellari, vel de nullitate dici valeat, ſi vero non fuerit confor-
mes, ab eo, in quo conformes non fuerint, liceat appellari, & de nullitate dici,
donec duæ conformes latæ fuerint, & in ea, vel vlteriori appellatione introdu-
cenda, perſequenda, & terminanda currant parti, & Iudici reſpectiue te͂pora,
de quibus ſupra. Modus autem electionis æſtimatorum, nec non & ipſius æſti-
ma-

mationis, ac declarationis iuſti pretij faciendæ, fiat vt infra. Nam eligantur, &
eligi debeant duo æſtimatores videlicet vnus a qualibet parte, & debitore cita
to non comparente, vel recuſante dare ſuum æſtimatorem, tunc D. Iudex eli-
gere debeat vnum ex confide͂tibus datis per creditorem minus ſuſpectū (quod
arbitrio ipſius Iudicis relinquimus) qui æſtimatores bona fide, & ſine fraude,
æſtimare debeāt ipſa bona, ſuper quibus reuocatum fuit precarium & ſuā æſti-
mationem in ſcriptis cum iuramento Iudici pro tribunali ſedenti referre, & re
tuliſſe, & ipſa relatione æſtimationis facta D. Iudex quotieſcunq; requiſitus fue
rit teneatur intra duos dies vtiles ad inſtantiam creditoris ſub pœna lib. x. de-
clarare illud fuiſſe, & eſſe iuſtum pretiū, & iuſtam æſtimationem, quod, & quā
dicti æſtimatores retulerunt, & licere dicto creditori habere emptam pro con
currenti quantitate crediti, & expenſarum, rem, ſeu res ipſas pro pretio, & æſti-
matione prædictis, & ita adiudicet, & in ſolutum aſſignet omni meliori modo,
& a dictis relatione, declaratione & adiudicatione non liceat aliquo modo ap
pellare, nec de nullitate dicere, nec in integrum reſtitutionem petere, nec in-
ſtare, vt prædicta corrigantur, vel emendentur aliquo modo, ſaluis tamen, &
reſeruatis iuribus creditori pro reſiduo crediti ſuper alijs bonis debitoris vt ſu
pra, ſi forte integre credito non fuerit ſatisfactum ex pretio rerum ſibi adiudi-
catarum.

ℂ De executione inſtrumentorum, & vltimarum voluntatum. RVBR. LXI.

Nota quòd loco ſtatuti veteris abrogati repoſuimus ſequens ſtatutum reformatum.

STatuimus, quòd omnia inſtrumenta publica confecta, ſiue in Ciuitate Mu-
tinæ, ſiue alibi dummodo in Dominio Seren. D. N. habeant executionē mo
do, & ordine infraſcriptis. Nam citari volumus iuxta formam ſtatutorum no-
ſtrorum debitorem nominatum in inſtrumento, vel eius hæredem pro certa
die, & hora coram Iudice competenti ad inſtantiam creditoris, vel eius hære-
dum ad videndum, & audiendum produci quoddam publicum, inſtrumentū,
& eius peti executionem pro contentis, vel aliquo contentorum in eo, & pro
expenſis factis, & faciendis, & ſucceſſiuè ad videndum ſibi ſtatui terminū triū
dierum vtilium proximè futurorum, ad habendum copiam dicti inſtrumenti,
& eidem opponendum, & contradicendum quicquid vult, & intendit, ne di-
ctum inſtrumentum contra eum exequatur pro ſorte, & expenſis prædictis, &
alijs contentis in inſtrumento, pro quibus fuerit petita executio prædicta: de-
bitore autem ita legitimè citato vel eius hærede creditor, vel eius hæres produ
cere debeat die, & hora citationis inſtrumentum in forma publica, & non ali-
ter, & illius petere executionem vt ſupra. Et Iudex ipſe teneatur aſſignare di-
cto debitori præſenti terminum dictorum trium dierum à die habitæ, vel obla
tæ copiæ ad opponendum, ne exequatur vt ſupra. Et ſi citatus ipſe intra dictū
terminum trium dierum non comparuerit, vel comparuerit, & aliquas exce-
ptiones non oppoſuerit tunc ſimiliter dictum inſtrumentum exequatur, vt in
fra. Permittitur tamē creditori poſt terminum dictorum trium dierum poſſe
liquidare allegatum inſtrumentum per totum tempus octo dierum ad ſoluen
dum, de quo infra, ſi liquidatione opus fuerit. Si verò intra dictum terminum
trium

trium dierū comparuerit, & aliquas exceptiones oppoſuerit, omnes exceptio-
nes, ſiue dilatoriæ, declinatoriæ, mandati illegitimi, ſatiſdationis non præſtitæ,
reficiendarum expenſarum ſiue peremptoriæ, ſiue miſtæ reſeruentur & reſer-
uatæ eſſe intelligantur ipſo iure tempore diſputationis ferendæ ſententiæ. A
die verò oppoſitionis, ſeu contradictionis prædictæ currat ipſo iure vtrique par
ti terminus octo dierum vtilium immediate ſequentium ad probandū, & pro-
batum habendum, per omne genus & ſpeciem probationis, quo termino octo
dierum elapſo, currat ipſo iure vtriq; parti terminus quatuor dierum vtilium
ad reprobandum, & reprobatum habendum per omne genus, & ſpeciē, ac mo
dum reprobationis: termino autem quatuor dierum elapſo Iudex coram quo
cauſa tractatur teneatur & debeat, intra terminum decem dierum vtilium im
mediate ſequentium ſuam proferre ſententiam claram, & apertam, & non in
confuſo, ſub pœna librarum xxv. applican. prætenſo debitori; quibus decē die-
bus elapſis pereat, & perempta ſit omnino debitori inſtantia, & inſtrumētum
exequatur vt infra, & à ſententia, ſeu pronuntiatione ſuper exceptionibus lata
intra biduum continuum a die ſcientiæ latæ ſententiæ ab ommiſſione quidem
terminationis oppoſitionum intra biduum ſimiliter continuum à die lapſus
octo dierum datorum, vt ſupra ad proferendam ſententiam appellari, & ſi-
mul de nullitate dici valeat, facto tamē prius omninò actuali depoſito per ap-
pellantem, etiā quòd non fuerit ex aduerſo petitum quantitatis, de qua in in-
ſtrumento, & quæ petita fuerit penes campſorem eligendum per D. Iudicem
cauſæ, & non penes aliam perſonā, aliàs appellatio, & nullitatis dictio pro non
interpoſita habeatur, & appellatione ipſa interpoſita admiſſa etiam nullitatis
cauſa, vt ſupra, appellans ipſe teneatur, & debeat, altera parte legitimè citata
ſiue eius procuratore qui in prima inſtantia interuenerit legitimè citato pdu-
cere libellum appellatorium ſeu appellationem loco libelli, appellatorij intra
tres dies vtiles à die interpoſitæ appellationis. alioquin appellatio, & nullitatis
dictio ipſo iure ſit, & intelligatur deſerta; quo libello producto, appellatus ipſe
habet duos dies vtiles proximè ſequentes, & ipſo iure aſſignati eſſe cenſeantur
virtute præſentis ſtatuti ad opponendum, & excipiendum contra dictum libel
lum. Quibus duobus diebus elapſis ipſo iure currant vtrique parti, & Iudici
reſpectiue tpa de quibus ſupra in prima inſtantia. Si verò ſententia in cauſa ap-
pellationis lata in totū, vel in partē fuerit conformis; ab eo, in quo fuerint con-
formes minimè appellari, vel de nullitate dici liceat, Si aūt non fuerint confor
mes, tunc ab eo, in quo diſſentiētes erūt liceat appellare, vel de nullitate dice-
re donec duæ conformes ſentētiæ latæ fuerint & in huiuſmodi, vel vlteriori ap
pellatione introducenda, perſequenda, & terminanda aſſignētur. & aſſignata
eſſe intelligantur partibus, & iudici reſpectiue tempora, de quibus ſupra, in-
ſtrumentum autem executioni mandetur hoc modo videlicet. Nam iudex ad
inſtantiam ipſius creditoris, vel eius legitimi procuratoris ſtatuere debeat ipſi
debitori præſenti, vel abſenti, legitime tamen citato ſemel perſonaliter, vel bis
ad domum terminum octo dierum continuorum ad ſoluendum, & ſatisfaciē-
dum creditori de debito, & expenſis, a qua aſſignatione non poſſit aliquo mo
do appellare, vel de nullitate dicere, quo termino octo dierum elapſo ſi debi-
tor

tor ipſe non ſatisfecerit creditori, tunc poſſit debitor ipſe ad inſtantiam credi-
toris capi, retineri perſonaliter, & in carcerem Communis Mutinæ conijci (ni-
ſi ex eis quiſpiam eſſet, qui perſonaliter capi non poſſunt) a quo carcere non di-
mittetur niſi fuerit in concordia cum ipſo creditore & poſſit etiam ipſe credi-
tor, non obſtante debitoris retentione, petere ſibi dari tenutam de bonis iuri-
bus, & actionibus ipſius debitoris ſuper qua proceditur iuxta tradita in Statu-
to de primo, & ſecundo decreto contra non contumacem, & vna via electa cre
ditor ſibi non præiudicet in altera, niſi demum adiudicatione vel ſatisfactio-
ne ſubſequuta, ſeu facta dicto creditori. Et quæcunque dicimus in præſenti
ſtatuto vendicent ſibi locum in vltimis voluntatibus, de quibus appareat pu-
blicum inſtrumentum. Declarantes quod præſens ſtatutum, & etiam ſtatu-
tum de reuocatione precarij, necnon & ſtatutum quomodo procedatur ſuper
ſcriptis priuatis non habeat locum in vſurarijs, vel aliquo de familia ipſorum
vſurariorum, nec in potentibus ſeu in ijs, qui ſunt de numero potentum Ciui-
tatis Mutinæ, nec in aliquo, qui non ſit pleno iure ſubiectus Iuriſdictioni Com
munis Mutinæ, & dominio dictæ Ciuitatis aſſerentibus ſibi aliquid deberi ab
aliquo populari, vel ciue Ciuitatis Mutinæ, vel ab aliquo diſtrictuali ciuitatis
prædictæ. Volumus tamen, quod clerici ſeculares ciues Mutinæ gaudeant,
& gaudere poſſint beneficijs dictorum ſtatutorum contra quoſcunque cum
Laici ciues Mutinen. contra eos in eorum foro poſſint vti dictis ſtatutis iuxta
diſpoſita in conſtitutione quadam ſynodali. Declarantes, quod ille contra
quem fuerit petita executio, ſi in appellatione per eum interpoſita ſuccubue-
rit, cadat ipſo iure in pœnam quartæ partis quantitatis ab eo petitæ, applican.
parti victrici loco damnorum per eam paſſorum vltra expenſas prædictas, &
pro dicta met quarta parte intelligatur etiam commiſſa executio virtute præ-
ſentis ſtatuti. &c.

De ſcripturis priuatis, quæ in iudicio producentur, & de ipſarum fide. RVB. LXII.

Nota quòd loco ſtatuti veteris abrogati repoſuimus ſequens ſtatutum reformatum.

STatuimus, quod omnibus, & ſingulis ſcripturis cuiuſcunque perſonæ, in
quibus aliquis etiam tantum ſub ſcribendo confeſſus fuerit, ſe aliquid ab
aliqua perſona recepiſſe, vel aliquid penes ſe habere, vel habuiſſe quod ad a-
liū pertineret, vel ſe promiſiſſe, vel promitteret aliquid dare, vel facere, plena fi
des adhibeatur, & probationē faciant de oībus, quæ continētur in eis, quantū
contra eos facerēt, qui ſcripſerint, vel eorū hæredes, ēt ſi parte abſente fierent,
ſeu factæ eſſent vel ſi cauſa, vel locus, vel ſigillū, vel aliud ſignū, vel ſubſcriptio
ppria, vel teſtis appoſita non fuiſsēt ēt ſi exceptioni non numeratæ pecuniæ, vel
alij exceptioni de iure competenti renuntiatum non eſſet; dūmodo ſcribens ſit
talis, qui ſe, & ſua bona ſine authoritate, vel conſenſu alterius valeat obligare.
Declarantes ēt, quod ſcriptura legitime recognita habeat vim plenæ pbatio-
nis contra eū, q ſcripſerit, & contra eius hæredes, ēt qđ diceret in recognitione
ſcripturā non continere veritatem: & quod à die, ſub qua dicta ſcriptura fuerit
data, vel ſcripta bona prædicta ſcribentis ſint & eſſe intelligantur expreſſe obli
gata ei, in cuius fauorem prædicta ſcriptura facta eſſet, quo ad præiuditiū præ-
l dicti

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

dicti ſcribentis,& hæredum ſuorum, & non aliarum quarumcunque perſona-
rum.Adijciētes,quod quilibet qui ſcripſiſſe diceretur & hæres eius teneatur, &
compellatur opportunis remedijs perſonaliter comparere ad ipſam ſcripturā
videndū,& recognoſcendum & confitendum,ſeu negandum ſi propria manu
ſcripſerit vel non ipſe vel defunctus. Et ſi quidem confeſſus fuerit ſe, vel defun-
ctum ſcripſiſſe,talis ſcriptura ſic recognita,& confeſſata plenam fidē & proba-
tionem faciat de omnibus quæ continentur in ea in præiudicium recognoſcē-
tis,& hæredum ſuorum,& exequatur,vt in ſtatuto proxime præcedenti. Sed ſi
fuerit contumax non reſpondendo,vel etiam non comparendo , & bis per in-
teruallum ſaltem vnius diei citatus per nuntium de mandato Iudicis,ſeu arbi-
tri,vel arbitratoris,coram quo cauſa tractanda eſſet , ſeu tractaretur ad domū
habitationis,ſi perſonaliter haberi non poſſit ad recognoſcendum,vt ſupra di-
ctum eſt , cum comminatione in vltima quod aliàs habebitur pro confeſſata,
contumax fuerit,habeatur pro confeſſo,ac ſi dicta ſcriptura recognita fuiſſet,
& eius manu deſcripta,vel defuncti cui ſucceſſerit , & exequatur vt ſupra. Si
autem negauerit,ſe vel defunctum ſcripſiſſe compellatur ille qui ſcripſiſſe dice-
retur,ſi Mutinæ vel in diſtrictu eſſet manu propria ſcribere aliquam aliā ſcri-
pturam , ex qua fieri valeat comparatio literarum ad literam ſcripturæ, de
qua tractaretur,& ea comparatio fieri poſſit,& debeat per tres Notarios Ciui-
tatis Mutinæ practicos,& expertos,& fide dignos partibus non ſuſpectos eligē-
dos per iudicem,qui de cauſa cognoſceret,de quibus partes ad inuicē concor-
darent,ſi de hoc concordes fuerint. Alioquin idem iudex ſuo arbitrio illos eli-
get quos ſecundum ſuam conſcientiam idoneos putauerit ad dictam compara-
rationem faciendam, quorum,ſeu maioris partis eorum relationi credatur &
ſtetur. quæ electio,comparatio,& declaratio , & relatio ſcribantur in actis per
notarium cauſæ & eodem modo fieri poſſit,& valeat comparatio ex alia quacū
que ſcriptura,ſeu cum alia quacunque ſcriptura,quæ eiuſdem negātis, vel eius
cui ſucceſſerit manu propria probaretur deſcripta, quæ probatio ad effectum
prædictum fieri poſſit per quatuor teſtes bonæ famæ conditionis , & vitæ teſtifi-
cantes etiam de credulitate,& cognitione dictæ ſcripturæ. Et dicta probatio
nihilominus fieri poſſit per teſtes,& per alios modos a iure inductos , & talibus
probationibus factis dicta ſcriptura priuata,quæ producta eſſet , plenam fidē,
& probationem faciat de omnibus,& ſingulis,quæ continentur in ea contra ip-
ſum & eius hæredes non autem contra alias quaſcunque perſonas,& ſic conui-
ctus,ſi fuerit ſcribens,teneatur ſoluere ſortem contentam in dicta ſcriptura,&
vltra ſortem tantundem pro pœna loco damnorum,& intereſſe creditoris ap-
plicanda ipſi creditori victori,& etiam pro pœna exequatur,vt ſupra , in ſtatu-
to proxime præcedenti. Et prædictis adijcimus,quod ſi perſona, quæ alteri ſuc-
ceſſerit eſſet literarum ignara,tunc compelli non poſſit ad recognitionem di-
ctæ ſcripturæ,ſed per alios modos fieri debeat probatio pro vt ſupra dictū eſt.
Declarantes quod omnia,& ſingula prædicta procedāt in quacunque alia ſcri-
ptura,etiam liberatoria ,excepta pœna reſpectu hæredis niſi hæres eſſet filius
ætatis annorum viginti tempore mortis paternæ, qui ſciat legere , & ſcribere,
&c.

¶ De

¶ De Euangelica denuntiatione,& oppoſitione vſurariæ prauitatis. RVB. LXIII.

STatuimus quòd,ſiquis in iudicio coram Iudice ſeculari conueniatur tanquā
debitor ex contractu,vel quaſi,vel ex ſententia,& ipſe allegatus debitor , vt
in longū litē ꝓducat,confugerit ad eccleſiaſticū Iudicē intentans denuntiatio-
nem Euangelicam,vel aſſerens debitū,vel obligationē vſurariū,ſeu vſurariam,
vel quid aliud impediens proceſſum Iudicis ſecularis,& ideo inhibitionem ob
tinuerit a Iudice eccleſiaſtico,& illa emanauerit ad Iud.ſecularem,vel etiā ad
partē,ne ꝓcedatur in cauſa,ſeu cauſis corā Iud.ſeculari motis, Iudex ipſe ſecu-
laris ꝓcedat,terminet,& exequatur cauſā,ſeu cauſas prædictas, & pars ipſa eas
perſequi valeat non attentis,nec obſtantibus prætentis inhibitionibus, vel no-
tificationibus prædictis,perinde ac ſi non fuiſſet ſibi inhibitum, notificatū , vel
proteſtatum,& nihilominus ille ipſe , ad cuius inſtantiā emanauerit inhibitio,
vel citatio contra alterā partē,& notarius,ac nuntius,& quilibet eorum inſoli-
dum cadat in pœnā ſcutorum ducentorū auri applicandam pro dimidio Fiſco
Duc.& ꝓ alio dimidio parti læſæ.Statuētes et quòd,ſi coram eodē Iud.ſeculari
oppoſitum fuerit ab aliqua partium de vſuraria prauitate contractus,vel obli-
gationis, Iudex ipſe ſecularis ipſam prauitatem cognoſcat vna cum alijs exce-
ptionibus,& procedatur omnino in cauſa.Verum facta ſatisfactione,ſeu ſolu-
tione ꝑ debitorē creditori prædicto de ſorte,& expen. poſſit ipſe debitor coram
Iudice eccleſiaſtico experiri iuribus ſuis intentādo dictā denuntiationē Euan-
gelicam,vel allegando,& probando dictas vſuras.Et vt aliquo modo ſuccurra-
tur debitori,ſtatuimus quòd ſi dictus creditor non eſſet ſoluēdo, & facta ſibi ſa
tisfactione periculū eſſet ne inanis eſſet actio,creditor ipſe teneatur , & debeat
præſtare coram Iud.eccleſiaſtico idoneam fideiuſſionē de iudicio ſiſti , & iudi-
catū ſoluendo,& totum id pro quo contra eum agatur,& fideiuſſor ipſe teneat
obligare ſe principaliter,& inſolidū,tam pro cá principali quam primæ,vel vl-
terioris appellationis,& ſic obligatus eſſe cenſeatur virtute præſentis ſtatuti.

¶ De Sequeſtro,& remotione ſequeſtri. RVB, LXIIII.

POteſtas ciuitatis Mut.& quilibet alius Iudex competens,ordinarius,ſeu de-
legatus,vel ſubdelegatus debeat,etiam abſq; aliqua cauſæ cognitione ad cu-
iuſcunq; requiſitionem committere ſequeſtrari debere rem quamlibet mobilē,
vel ſe mouentem,iura , & actiones,ſiue res ſequeſtranda fuerit propria ſeque-
ſtrantis,ſiue eius,contra quem ſequeſtrum fieri petitur,pro debito quantitatis
facti,vel rei.Iurabit tamē petens ipſe quòd poſtulat huiuſmodi ſequeſtrū fieri
non dolo,vel malitia aliqua , ſed quia iuſtis de cauſis animum ſuum mouenti-
bus habet ſuſpectum eum,contra quem fieri petit ſequeſtrū , vel timet ne res ,
quæ petitur ſequeſtrari,permutetur,vel auferatur,ſingula ſingulis congruè re-
ferendo,exprimendo quantitatem debiti, vbi petens fieri ſequeſtrum præten-
deret ſe eſſe creditorē pecuniæ,vel æſtimationis rei,vel facti. Quilibet autem
apud quē inuēta fuerit res,quam quis voluerit ſequeſtrari facere ,teneatur ſub
pœna libr.quinq;,& æſtimationis rei,ſeu actionis ſequeſtrandæ ab eo auferen-
da ; & ſequeſtranti ipſo facto applicanda , ſequeſtrum ipſum , ſeu rem ipſam ,
vel ius penes ſe detinere.Si vero res ſequeſtranda non fuerit penes aliquem ter-

 tium,

tium,& ſic penes neminem,vel penes prætenſum debitorem, tunc ſequeſtrari
poſſit penes Capitaneum illius cinquantinæ,ſeu Maſſarium illius loci , ciuita-
tis,vel diſtrictus Mut.in quibus res ipſa reperitur,qui teneatur ſub pœnis præ-
dictis recipere dicta ſequeſtra,expenſis tamen petentis fieri ſequeſtrū,quasilli
co,& incontinēti ſequeſtrans ſoluere teneatur,ſi petitæ fuerint, alioquin ſeque
ſtrum nullum eſſe cenſeatur. Verum ſi in loco,vel cinquantina vbi eſſent res
ſequeſtrandæ non eſſet Capitaneus,vel Maſſarius,vt præmittitur, tunc duo ex
proximioribus vicinis rei ſequeſtrandæ idonei debeant ſequeſtrum penes ſe,re-
cipere,ſeu detinere,ſub pœnis prædictis,expenſis etiam petentis vt ſupra. Si
quidem ſequeſtrum factum fuerit vt ſupra de aliqua re vt propria ſequeſtrātis,
tunc ſi is,contra quem fit ſequeſtrum , confiteatur rem ſequeſtratam ſpectare
ad ſequeſtrantem,res ipſa incontinēti dimittatur ei, cuius cauſa factum fuit ſe
queſtrū,vel alias cautus reddatur de re ipſa ſibi reſtituenda, & ſimiliter ſe debi
tor fateatur ſe debere id totū,vel eius partē,cuius cā ſequeſtrū factū fuit, tūc ei
dē confitēti fiat præceptū de ſoluendo ſequeſtrāti debitū, ſeu partē dicti debiti
ꝑ quo factū fuerit ſequeſtrū , intra tempora ex forma noſtrorum ſtat. limitata,
firmo interea manente ſequeſtro donec debitum ſoluatur , vel res reſtituatur
ſequeſtranti.Si vero negauerit rem ipſam ſpectare ad ſequeſtrantem, vel ſe fo-
re debitorem pecuniæ,vel facti,vel rei petitæ,ſeu eorum æſtimationis , ſi quidē
ſequeſtrata fuerit tanquam propria eius,qui eam fecerit ſequeſtrari, tunc præ-
ſtito per eum,contra quem factum eſt ſequeſtrum, vel per eum , penes quē res
inuenta fuit,fideiuſſore idoneo facultatibus in ciuitate , vel diſtrictu Mut. ac
facilitate conueniendi,de re ſequeſtrata cuſtodienda,preſentanda,& reſtituen
da mandato D.Iuſdicentis,de cuius item mandato factum eſt ſequeſtrū, & de
expen.factis & faciendis ſequeſtranti reſtituēdis,ipſum ſequeſtrum remoueri ,
& dimitti omnino debeat,& res ipſa dimittatur ei,qui cautionē præſtiterit an-
tedictam,primo illi,penes quem inuenta fuerit tempore ſequeſtri, alioquin ei
cuius intereſt probato prius intereſſe ſuo. Si vero ſequeſtrata fuerit tanquam
propria eius,contra quem petitur fieri ſequeſtrum,vt puta pro aliquo præten
ſo debito,vel re alia quæ peteretur,tunc præſtita cautione idonea vt ſupra per
eum,contra quem fit ſequeſtrum,& de re ipſa ſequeſtrata cuſtodienda, & reſti
tuenda mandato D.Iuſdicentis,& de expen.integre reficiendis, ſequeſtrum ip
ſum remoueri,& res ipſa dimitti debeat allegato debitori , & præſtita ſecurita-
te antedicta in caſibus antedictis,ſingula ſingulis congrue referendo,quā præ-
ſtari poſſe declaramus intra v.dies vtiles proxime ſequentes a die relationis nū
tij de re ſequeſtrata,& non poſt.Is vero,qui ſequeſtrum fieri obtinuerit, ſuā te-
neatur porrigere petitionem contra eum,contra quem factū fuit ſequeſtrū, in-
tra quinq; dies vtiles poſt relationem factam per nuntium de huiuſmodi ſeque
ſtro,alias ſequeſtrum huiuſmodi irritum eſſe intelligatur virtute præſentis ſta-
tuti,nec amplius eadem de cauſa poſſit dicta res ſequeſtrari,& præterea ſeque
ſtrans teneatur ad damna,& intereſſe ei,contra quem factum eſt ſequeſtrū vt
infra.Petitione vero huiuſmodi porrecta intra terminum prædictum currant
vtriq; parti dilationes,& tempora a ſtatuto noſtro tradita. De in ius vocatis &
venientibus.quibus elapſis,& ſucceſſiue lapſa inſtātia ſequeſtrū nullū,ac inuali-
dum

dum reddatur , & ipſo iure ita eſſe intelligatur , & fideiuſſor virtute præſentis
ſtatuti ipſo iure liberetur,ſequeſtrans etiam teneatur ad omnia damna,& inte
reſſe alteri parti.Si autem is,contra quem factum fuerit ſequeſtrum, cautionē
non præſtiterit antedictam intra tempus ſupraſcriptum , ſequeſtrans ſimiliter
teneatur ſuam porrexiſſe petitionem intra quinq; dies vtiles a die relationis di
cti ſequeſtri.Qua porrecta currat biduum vtile ei,contra quem factum fuit ſe
queſtrum,ad excipiendum,& opponendum quaſcunq; exceptiones ſuas, & di-
cto biduo elapſo ſiue oppoſuerit,ſiue non,lis ſit conteſtata , & ꝓ conteſtata ha-
beatur reſeruatis quibuſcunq; exceptionibus dilatorijs, peremptorijs , & miſtis
tempore diſputationis,& ferendæ ſententiæ , excepta exceptione ſatiſdationis
præſtandæ ſecundum formam noſtrorum ſtatutorum,& ſtatutus ſit , & eſſe in-
telligatur vtriq; parti terminus decem dierum vtilium ad probandum, & pro-
batum habendum per omne genus,& ſpeciem probationis quibus elapſis cur-
rat ipſo iure,& immediate partibus prædictis terminus quinq; dierum vtilium
ad reprobādum,& reprobatum habendum per omne genus, & ſpeciem repro-
bationis.Verum finito tempore dictorum quinque dierum ſtatuatur, & ſtatu
tus eſſe intelligatur Iudici terminus decem dierum vtilium ad proferendam
ſententiam claram,& apertam,& non in confuſo,quibus elapſis ſi ſentētia ipſa
prolata non fuerit vt ſupra,inſtātia pereat,& perempta eſſe intelligatur ſeque-
ſtranti omni defenſione,vel remedio ceſſantibus.A ſententia autem in præmiſ
ſis lata appellari,& de nullitate ſimul dici liceat vtriq; parti intra tēpus quinq;
dierum continuorum a die ſcientiæ latæ ſententiæ.Qua appellatione interpo-
ſita teneatur appellans,admiſſa etiam cauſa nullitatis , libellum appellatoriū,
vel appellationem loco libelli producere intra tempora , de quibus in ſtatuto
noſtro De temporibus appellationum . Quo libello producto appellatus ha-
beat biduum vtile ad reſpondendum libello , quo elapſo, ſi quidem præſtita
fuerit cautio vt ſupra dictum eſt,tunc currant,& ſeruentur , tempora de qui-
bus in ſtatuto De temporibus appellationū, ſi vero cautio aliqua præſtita non
fuerit,& ideo ſequeſtrum firmum ſteterit , tunc ſtatutus ſit vtriq; parti termi-
nus ſex dierum vtilium proxime ſequentium ad probandum, & probatum ha-
bendum per omne genus,& ſpeciem probationis,ad reprobandum vero ſtatu-
tus ſit ſolummodo terminus trium dierum vtilium,quibus diebus elapſis Iudex
ipſius appellationis teneatur ſuam ferre ſententiā claram vt ſupra intra tempo
ra ſupraſcripta,alioquin inſtantia pereat appellanti.Et ſi ſententia lata in cau
ſa appellationis fuerit conformis primæ ſentētiæ in toto,vel in parte, ab ea non
liceat appellare in ea parte , in qua ſunt conformes,in ea autem , in qua non
ſunt conformes liceat appellare,& de nullitate dicere intra tempora ſupraſcri
pta,& introducatur,finiatur,& decidatur huiuſmodi , vel vlterior appellatio
intra tempora inſtantiæ primæ appellationis,de qua ſupra , alioquin inſtantia
pereat,& in prædictis,quoties fideiuſſio non eſt præſtita , procedatur ſumma-
rie,& omnibus diebus etiam feriatis præterquam in honorem Dei.At in omni-
bus caſibus prædictis , in quibus ſequeſtrum redditur nullum , ſeu remoue-
tur , vel ſequeſtrans ſuccumbit,teneatur ipſe Iudex , coram quo quæſtio pen-
det, cogere, & compellere ſequeſtrantem ad reſarciendum omnes expen-

ſas,damna,& intereſſe factas,vel ſecuta occaſione prædicta, ſummarie, & ſola veritate inſpecta, ei,in cuius præiudicium,vel damnum ſequeſtrum factũ fuerit,& ad ea ſoluenda ſequeſtrans compelli debeat realiter, & perſonaliter per ipſum Iudicem intra tertiam diem vtilem poſt requiſitionem ea de re factam, ſub pœna ipſi iudici librarum decem exigenda,& applicanda parti requirẽti, & nihilominus ſequeſtrans omnino cogatur vt ſupra. Declarantes, quòd fideiuſſor præſtitus in prima inſtantia cenſeatur præſtitus etiam in ſecunda, vel vlteriori inſtantia virtute præſentis ſtatuti,etiam ſi nihil dictum fuerit de ſecũda, vel vlteriori inſtantia,& teneatur,& obligatus ſit principaliter, & in ſolidum, & contra eum procedi poſſit nulla litis conteſtatione, vel excuſſione neceſſario interuenire debentibus & ex ijſdem actibus,ac omnibus diebus feriatis,sũmarie,de plano, ſine ſtrepitu,& figura Iudicij. Volumus enim quòd abſq; vlteriori proceſſu fiat eidem fideiuſſori præceptum, quod debeat præſentaſſe corã Iud. rem ſequeſtratam integram,& illæſam,vel ius ſequeſtratum intra tres dies continuos,ſi fuerit in ciuitate, & ſi extra ciuitatem fuerit, intra ſex dies continuos ſub pœna librarum trium applicanda Fiſco Ducali quoties non præſentauerit,& nihilominus teneatur ipſe fideiuſſor,& ſic omnino cogi debeat ad rẽ ipſam præſentandam realiter,& perſonaliter ſub ijſdem pœnis ſucceſſiuis, quouſq; realis fuerit facta præſentatio rei,vel iuris ſequeſtrati, omni appellatione, nullitatis dictione,& in integrum reſtitutione etiam ex capite minoris ætatis penitus reiectis,& ceſſantibus in omnibus,& ſingulis caſibus prædictis. Volentes etiam quòd fructus,& redditus terrarum,vinearum,pratorum, & quarumcunq; poſſeſſionum pendentes,vel a ſolo ſeparati ſequeſtrari poſſint,& valeant vt ſupra diſpoſitum eſt in qualibet alia re. Statuentes, quòd res alicuius poſſidentis bona immobilia in ciuitate,vel diſtrictu Mut. ſufficientia ad ſatisfactionem prætenſi debiti,& expenſarum ad alicuius inſtantiam ſequeſtrari minime poſſint,& maxime animalia a iugo, aut aliqua inſtrumenta ad agriculturã apta aliquorum ſubiectorum iuriſdictioni Com. Mut. ſi modo in alijs bonis poſſit ipſum ſequeſtrum fieri, ſub pœna in prædictis, & quolibet prædictorum lib. v. pro quolibet,& qualibet vice applican. parti ea de re læſæ nullo interuallo, & appellatione, ac nullitatis dictione non interuenientibus, ſed penitus reiectis,& nihilominus ſequeſtrum ſit ipſo iure nullum.

De Forenſibus conueniendis. RVB. LXV.

STatuimus,& ordinamus quòd quilibet forenſis, ſeu aduena allegatus debitor ex contractu,vel quaſi,celebrato,ſeu facto in ciuitate,vel diſtrictu Mutinæ,vel etiam extra, poſſit & valeat ad inſtantiam cuiuſuis ciuis, vel diſtrictualis ciuitatis Mut. conueniri,& in iudicium trahi corã quocunq; magiſtratu ciuitatis prædictæ ordinario,vel delegato,ſeu extraordinario, quãuis etiam ſolutio non eſſet deſtinata in ciuitate,vel diſtrictu Mut. & quamuis etiam ipſe forenſis non reperiretur in dicta ciuitate,vel eius diſtrictu, ſeu eius ducatu, & contra huiuſmodi forenſes procedatur iuxta tradita in ſtatuto. De in ius vocatis,& venientibus,vel in alijs ſtatutis noſtris, prout materia conueniens erit, ſeu patietur. Forenſes autem intelligantur vt in ſtatuto. De detentione ſuſpectorum, & modo procedendi in eorum cauſis.

De

De detentione ſuſpectorum,& modo procedendi in eorum cauſis. RVB. LXVI.

STatuimus,& ordinamus quòd quilibet ſiue ciuis ſiue comitatinus, ſiue forẽſis, qui non poſſideat bona immobilia ſufficientia ad ſatisfactionem debiti, vel facti, ſeu rei petitæ, ſi dicetur,vel iurabitur ſuſpectus, & fugitiuus poſſit, & valeat capi, detineri,& in carcerem Com. Mut. poni ad inſtantiam cuiuſuis ciuis,vel diſtrictualis Mut. tantũ, facta tñ prius fide de debito, ſeu facto, vel re petita, vel eorũ æſtimatione ſaltẽ ꝑ iuramentũ ẽt non ſuperuenta noua ſuſpicionis cã poſt obligationẽ natã, ſeu contractũ, vel quaſi debitũ, vel quaſi factũ, vel commiſſum. Et a dicta detentione ipſe debitor ſiue iuratus ſuſpectus liberari minime poſſit, niſi vel integre pro ſorte,& expeñ. petitori ſatisfecerit, vel præſtiterit fideiuſſionem de iudicio ſiſti, iudicatũ ſoluendo, & reficiendis expenſis. Qui fideiuſſor ſit,& eſſe debeat idoneus bonis,& facilitate conueniendi, alioquin notarius ipſe recipiens huiuſmodi fideiuſſionẽ non idoneã teneatur abſq; aliqua exceptione, vel oppoſitione facieñ. vel detentus ipſe probauerit ſe poſſidere ꝓ ſuis,& tanq; ſua tot bona immobilia in ciuitate, vel diſtrictu Mut. quot ſufficiant pro ſatisfactione prædicta,& donec ipſe detentus ſatiſdederit vt ſupra, vel probauerit ſe poſſidere vt ſupra dicta bona non liberetur a dicto carcere, ſeu detentione ipſa, ſed ꝓcedatur in cã vt infra. Nam volumus & ſtatuimus quòd ille, ad cuius inſtantiã facta fuerit detẽtio, teneatur, & debeat intra duos dies vtiles a die relationis nuntij de ipſa captura facta, alioquin captus liberetur,& fideiuſſor ipſo iure ſit liberatus, ſuum libellum, ſeu qualem qualem petitionem legitime producere, ſiue detẽtus fideiuſſerit, ſiue non, ſiue probauerit ſe poſſidere dicta bona vt ſupra ſiue non, quo libello, ſeu quali quali petitione per actorem producta teneatur reus intra biduum vtile per ſe, vel legitimum procuratorem eidem reſpondere. Quo biduo elapſo ſiue reſponderit petitioni, ſiue non, lis habeatur pro conteſtata,& in cauſa procedatur reſeruatis omnibus & quibuſcunq; exceptionibus dilatorijs, peremptorijs & miſtis tempore diſputationis,& ſententiæ ferendæ,& ſtatim ſtatutus ſit, & eſſe intelligatur virtute præſentis ſtatuti vtriq; parti terminus xij. dierum vtilium ad probandum, & probatum habendum per omne genus, ſpeciem, & modum probationis,& ad reprobãdum ſtatutus ſit terminus quatuor dierum vtilium finito dicto termino probatorio,& præterea non admittatur aliquo modo ad probandum per teſtes, vel inſtrumenta, iura, vel monumenta aliqua, niſi vna pars diceret, & iuraret ſe habere teſtes, vel inſtrumenta extra diſtrictum Mut. Quo caſu fiat prout diſponitur in ſtatutis noſtris,& termino probatorio, & reprobatorio elapſo Iudex, corãm quo quæſtio erit, teneatur, & omnino debeat cauſam ipſam terminare,& ſententiam ferre claram,& apertam,& non in confuſo, vel per relationem ad acta intra terminum x. dierum vtilium immediate ſequentium, alioquin inſtantia ipſa pereat actori,& captus omnino liberetur, & liberatus eſſe intelligatur ipſo iure,& amplius dicta de cauſa detineri non poſſit, & nihilominus ille, ad cuius inſtantiam aſſertus debitor captus fuerit, teneatur dicto debitori ad omnia damna,& intereſſe taxãda ipſo facto per Iudicem cauſæ. Verũ ſi in ferenda ipſa ſententia Iudex negligens fuerit,& ob eius culpam, vel negli-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

gentiam inſtantia lapſa erit,teneatur ad omnia damna, & intereſſe ipſi actori,
& præterea cadat in pœnam librarum xxv. quarum dimidia applicetur Fiſco
Ducali,& alia dimidia parti damnum de inſtantia lapſa patienti,& a ſententia
in prædictis lata poſſit vtraq; pars appellare,& de nullitate dicere coniunctim
vel diuiſim intra duos dies continuos proxime ſequentes diem, quo ipſa pars
ſcientiam habuerit de dicta ſententia,& eius tenore. Et ſi fuerit in dicto tempo
re appellatum,vel de nullitate dictum vt ſupra teneatur appellans, vel de nul
litate dicens libellum appellatorum, vel appellationem loco libelli produce-
re intra tres dies vtiles proxime ſequentes,alioquin appellatio, & nullitatis di-
ctio ſit deſerta,legitime tamen citato procuratore eius,qui in prima inſtantia
obtinuit,qui procurator non poſſit quo ad hoc dicere ſe non eſſe, vel nolle eſſe
procuratorem eius,qui obtinuit vt ſupra,& ſi procuratorem non habuiſſet ci-
tari debeat appellatus ad domum ſuæ habitationis, ſi habitationem habuerit
in ciuitate ipſa,& iuxta formam ſtatutorum noſtrorum,alioquin ad valuas pa-
latij,ad quas citari ſufficiat appellatum in caſu prædicto. At libello appellato-
rio producto vt ſupra currat vtriq; parti terminus octo dierum vtilium ad ex-
cipiendum,replicandum,probandum,& probatum habendum per omne ge-
nus,& ſpeciem probationis,quo elapſo currat incontinenti terminus triũ die-
rum vtilium ad reprobandum ita,vt neutra pars elapſo dicto probatorio, & re
probatorio tempore poſſit amplius aliquid producere quoquo modo, ratione
vel cauſa. Quibus terminis elapſis Iudex ipſius appellationis ſuam teneatur
ferre ſentẽtiam vt ſupra intra x. dies vtiles,alioquin inſtantia appellationis ſit,
& habeatur oĩno vti deſerta,vt in prima inſtantia,ſub pœnis de quibus ſupra,
& ſi ſecunda ſententia in cauſa appellationis lata conformis fuerit cum prima
in totum,vel in partem,ab eo,in quo fuerint conformes, amplius appellari,
vel de nullitate dici non poſſit, alioquin permiſſum ſit vtriq; parti appellare,
vel de nullitate dicere intra tempora ſupraſcripta,donec dictæ duæ ſententiæ
conformes fuerint. Quæ ſi latæ fuerint conformes ad fauorem carcerati,ſeu de
tenti,vel vna tantum,quæ tranſiuerit in rem iudicatam,tunc captus ipſe libe-
re dimittatur,& ille,ad cuius inſtantiam captus fuerit, teneatur ipſi capto ad
damna,& intereſſe,& ad omnes expenſas litis,in quibus condemnatus eſſe cen
ſeatur virtute præſentis ſtatuti,niſi ab eis in ſententia, vel ſententijs per Iudicẽ
fuerit ſpecialiter abſolutus. Vbi vero captus fuerit condemnatus per duas ſen-
tentias conformes,vel vnam tantum,quæ tranſiuerit in rem iudicatam, non li-
beretur quouis modo a dicto carcere niſi integre ſatisfecerit creditori de ſor-
te,& expenſis,in quibus fuerit condemnatus, niſi cedere velit bonis iuxta for-
mam noſtrorum ſtatutorum,vel obtinuerit inducias quinquennales, ad quæ
flebilia remedia admittatur ſi fuerit ciuis,vel diſtrictualis Mut. & non aliter,
nec alio modo. Quoniam iniuſtum,& inurbanum eſt eum, qui poſſederit in ci
uitate,vel diſtrictu bona pro ſuis,& tanquam ſua ſufficientia pro aſſerto debi-
to,vel æſtimatione rei,vel facti iurari ſuſpectum,& fugitiuum,& in carcerẽ du
ci,vel detineri,ideo diſponimus quòd vbi captus poſſederit in ciuitate, vel di-
ſtrictu pro ſuis,& tanquam ſua bona ſufficientia pro aſſerto debito,vel æſtima-
tione prædictorum,& ſi hoc ita eſſe declaratum fuerit per D. Iud. cauſæ(a qua
decla-

declaratione minime appellari,vel de nullitate dici liceat)ille, ad cuius inſtan
tiam aſſertus debitor captus fuerit,eidem capto condemnatus ſit ipſo iure in
libris xxv. ſi prætẽſus creditor ſeu petitor hoc ſciuerit, vel ſcire veriſimiliter de-
buerit,& ad dictas libras xxv. perſoluendas cogatur per dictum Iudicem intra
triduum vtile a die requiſitionis ſub pœna ipſi Iudici ſoluendi tantundem de
ſuo proprio ipſi capto. Et quia ſuperius cautum eſt aliquem ciuem, diſtrictua-
lem,vel etiam forenſem pro ſuſpecto,& fugitiuo capi non poſſe ad inſtantiam
alicuius forẽſis etiam pro contractu,vel quaſi, Mutinæ celebrato, vel delicto,
vel quaſi,in ea commiſſo etiam ſi ſolutio in dicta ciuitate eſſet deſtinata, limi-
tando hoc reſtringimus ne procedat, vbi idem ius redderetur Mutinenſibus
contra ſuos debitores in ciuitate,vel loco, vnde eſſent huiuſmodi forẽſes(quod
probare teneantur)hoc enim caſu permittimus ad inſtantiam dicti forenſis ci
uem,diſtrictualem,vel etiam forenſem poſſe iurari,& capi pro ſuſpecto, & fu-
gitiuo,& prout ſupra diximus in ciue iurante. Et ſimiliter nolumus quæ ſupra
dicta ſunt de forẽſi,qui non poſſit iurare ſuſpectum aliquem procedere ſi quis
reducens ſe de alieno territorio in ciuitatem,vel diſtrictum Mut. reperitur cũ
re,vel rebus alicuius forenſis,quia tunc volumus ipſum talem ſic ſe reducentẽ
cogi debere ad reſtituendam dictam rem,vel res penes ipſum repertas ipſi fo-
renſi,cuius ipſæ res forent. Forenſes autem quantum ad prædicta intelligi vo-
lumus omnes,qui de præſenti non habitant,nec habitauerint in ciuitate, vel
diſtrictu Mutinæ per quinquennium proximum continuum citra.

¶ Qui bonis cedere poſſint. RVB. LXVII.

STatuimus,& ordinamus quod aliquis terrigena cuiuſcunq; conditionis, &
ſtatus ſit aliquo modo,ratione,vel cauſa non poſſit cedere bonis ſuis niſi pri-
us tribus diebus in die ſabbati dictorum trium dierum, & hora mercati,ter du
catur circum plateam ciuitatis Mut. cum tuba a latere anteriori ſonãte, cum
capite raſo, ſine capitio, & cum vna mitra in capite, in qua ſit ſcriptum C. &
quoties ductus fuerit circum plateam,toties teneatur,& debeat,dare, & ſede-
re ſuper lapidem arengheriæ dicendo ter cedo bonis. Nemo vero poſſit ali-
quo modo cedere bonis ſuis niſi prius ſeruauerit omnia prædicta, & ſi aliter
ceſſerit,tunc talis ceſſio non valeat, quod quidem locum non habeat, nec te-
neat in ruſticis nec forenſibus.

¶ De Depoſito,& depoſitarijs. RVB. LXVIII.

Nota quòd loco ſtatuti veteris abrogati repoſuimus ſequens ſtatutum reformatum.

SI pecunia,vel quæuis alia res depoſitata fuerit penes aliquem, ſi quidem de
poſitum ipſum fuerit ſimplex,& non ad certum vſum,vel tempus huiuſmo-
di depoſitum illico,& abſque vllo temporis interuallo poſſit per deponẽtem,
vel eius hæredem peti,& exigi à depoſitario,vel eius ſucceſſore ſeu fideiuſſore
principaliter obligato,ſecundum modum infraſcriptum. Si verò depoſitum
rei,vel pecuniæ factum fuerit ad certum tempus, tunc finito tempore, & non
prius exigi valeat,vt infra. Si vero deponendo data fuerit pecunia, vel res ad
certum vſum,tunc poſt menſem à die denuntiationis depoſitario, ſeu hæredi,
uel fideiuſſori eius factæ,ut reſtituat depoſitum, & non prius exigi ualeat, ut
infra. Nam in caſibus prædictis reſpectiuè deponens ipſe,uel eius hæres citare
faciat

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

faciat legitimè coram Iudice competenti depoſitarium,vel eius hæredem, aut fideiuſſorem eius,vt ſupra principaliter obligatum pro certa die,& hora ad videndum,& audiendum peti,& inſtari per ipſum deponētem,vel eius hæredē, quod grauamen reale & perſonale committatur contra depoſitarium,vel eius hæredem,vel fideiuſſorem pro contentis, ſeu aliquo contentorum in inſtrumento depoſiti,vel altera authētica ſcriptura,qui citatus, ſi non comparuerit, tunc ſtatim & ſine mora intelligatur,& ſit commiſſum grauamen reale,& perſonale pro contentis in inſtrumento,& ſcripturis,& pro expenſis.Si verò comparuerit,& copiam inſtrumenti vel alterius ſcripturæ, cum termino ad opponendum petierit,ipſe D.Iudex decernere debeat copiam inſtrumenti vel ſcripturæ,& ſtatuere ipſi citato terminum duorum dierum vtilium ad opponendum,ne committatur grauamen vt ſupra;, intra quod tempus ſi reus ipſe nihil oppoſuerit,ſtatim commiſſum intelligatur,& ſit grauamen,vt ſupra. Si verò intra dictum tempus duorum dierum vtilium aliquas exceptiones oppoſuerit, tunc ipſo iure ſtatutus ſit vtrique parti terminus octo dierum vtilium ad probandum,& probatum habendum per omne genus, & ſpeciem probationis, & dicto termino elapſo ſtatutus ſit etiam terminus trium dierum vtiliū ad reprobandum,& reprobatum habendum per omne genus, & ſpeciem reprobationis,quo elapſo neutra pars poſſit amplius quicquam producere, vel probare, ſed ſtatim per lapſum dicti termini concluſum ſit, & pro concluſo in cauſa habeatur.Verum ſtatutus ſit ipſo iure Iudici terminus octo dierum vtiliū immediate ſequentium ad committendum dictum grauamē reale,& perſonale,vel pronuntiandum exceptiones obſtetiſſe,& ſic dictum grauamen non eſſe committendum,& pro vt iuris fuerit,quo termino octo dierum elapſo, ſi Iudex intra tempus ſupraſcriptum oppoſitiones ſeu cauſam non terminauerit ipſo iure grauamen ſit commiſſum contra depoſitarium, & fideiuſſorem prædictum pro ſumma,vel re vt dicitur depoſitata,ac expenſis, & nihilominus Iudex negligens teneatur ad damna,& intereſſe parti ea de re læſæ, & puniatur in libris xxv.applicandis pro dimidia Fiſco,& pro alia dimidia dictæ parti. Declarātes, quod terminus octo dierum,vt ſupra Iudici præfixus ad committendum grauamen nullo modo via ratione vel cauſa prorogari,ſuſpendi,vel differri poſſit; a grauamine autē commiſſo,& ab ommiſſione terminationis appellari poſſit, & de nullitate dici per depoſitarium intra duos dies continuos à die lapſus termini dictorum octo dierum,vel à die ſcientiæ grauaminis commiſſi facto tamē depoſito reali,actuali,& effectuali,quantitatis,ſeu rei,cuius cauſa eſt commiſſum grauamen,vel habitum pro commiſſo per ipſum depoſitarium penes cāpſorem eligendum per Iudicem cauſæ,& non alium die, & hora appellationis interpoſitæ,etiam parte aduerſa non petente,nec inſtāte,alioquin appellatio, & nullitatis dictio pro non interpoſita,ſeu interpoſitis habeantur; Appellatione autem interpoſita,admiſſa etiam cauſa nullitatis teneatur appellās producere libellum appellatorium die proximè ſequenti iuridica, alioquin appellatio,& nullitas ſit ipſo iure deſerta,& libello producto,vt ſupra ſtatutus ſit ipſo iure vtrique parti terminus ſex dierum vtilium immediate ſequentium ad probandum,& probatum habendum per omne genus,& ſpeciem probationis, &

ipſo

ipſo termino probatorio elapſo aſſignatus ſit terminus trium dierum vtiliū ad reprobandum,& reprobatum habendum per omne genus, & ſpeciem reprobationis, ſi denuo factæ fuerint probationes per inſtrumenta, vel per teſtes, alioquin non currat iſte terminus reprobatorius,quo termino trium dierū elapſo concluſum ſit,& habeatur pro concluſo in cauſa,& Iudex habeat terminū octo dierum vtilium immediate ſequentium ad proferendum ſententiam claram,& apertam & non in confuſo,alioquin inſtantia pereat, & ipſo iure grauamen ipſum confirmatum intelligatur,qui terminus,vt ſupra,prorogari,& nullo modo ſuſpendi poſſit,vt ſupra,at ſi ab huiuſmodi ſententia in cauſa appellationis lata contigerit appellari,ac appellari potuerit,appellatio ipſa interponatur,libellus producatur,& cauſa terminetur,prout de prima appellatione, & temporibus illius ſuperius dictum eſt.Et quæ diximus in præſenti ſtatuto ꝓcedant,ſiue conſtet de ipſo depoſito per inſtrumentum publicum, ſiue per libros Campſoris,vel alterius,cui fides ſit adhibenda,ſiue per ſcripturam priuatam manu depoſitarij ſcriptam,ſiue ſubſcriptam cum duobus teſtibus Declarantes,quod vbi depoſitarius in cauſa ſuccubuerit,vel exceptiones ſuas non ꝓbauerit,cadat in pœnam quartæ partis quantitatis ſeu rei depoſitatæ applicanda parti victrici,vel eius hæredi,pro qua etiam commiſſum ſit & eſſe intelligatur ipſo iure grauamen,teneatur autem Iudex in prædictis omnibus caſibus ꝓcedere ſummarie de plano ſine ſtrepitu,& figura iudicij, & ferijs non obſtantibus etiam repentinis.Et hoc ſtatutum ſit preciſum,& truncum.&c.

¶ De pretio rei venditæ ſoluendo,& de re vendita,& tradenda.

RVB. LXVIIII.

Nota quòd loco ſtatuti veteris abrogati repoſuimus ſequens ſtatutum reformatum.

SI quis rem aliquam vendiderit,& eam emptori tradiderit ſiue nullus terminus ſolutioni ſit appoſitus,ſiue appoſitus fuerit,& lapſus, venditor ipſe, vel eius hæres legitime citare faciat coram Iudice competenti emptorem,vel eius hæredem pro certa hora ad videndum,& audiendum fieri fidem de venditione,& pretio conuento,& peti,& ſucceſſiuè inſtari grauamen committi contra ipſum emptorem,vel eius hæredem pro pretio,ſiue reſiduo pretij rei venditæ cum comminatione,quod ipſo non comparēte contra ipſum committetur grauamen,& ſi ipſe emptor,vel eius hæres non comparuerit, tunc accuſata eius contumacia,& facta fide per venditorem,vel eius hæredem de pretio conuento,& re tradita,& legitimatis perſonis, (quatenus legitimatione opus ſit) infra triduum vtile grauamen reale,& perſonale ſtatim committatur,& commiſſum eſſe intelligatur ipſo iure pro pretio,ſeu parte pretij, & expenſis factis, & faciendis.Si verò citatus ipſe comparuerit,ſi quidem confeſſus fuerit ſe debitorem eſſe de pretio,vel parte aliqua pretij, quod ab eo petitur, tunc aſſignetur ei terminus octo dierum continuorum ad ſoluendum dictum pretium, & expenſas illuc vſque factas,quo termino elapſo grauamen ipſum reale, & perſonale commiſſum ſit ipſo iure pro ſorte quā confeſſus fuit & expenſis prædictis. Si verò dictus emptor vel eius hæres venditionē negauerit vel dixerit pretiū, vel partem pretij venditori,vel alicui de eius mandato ſoluiſſe,tunc aſſignetur & aſſignatus eſſe intelligatur terminus octo dierum vtiliū immediate ſequen-

tium

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

tium vtriq; parti ad probandum, & probatum habendum per omne genus, &
ſpeciem probationis, quo lapſo ſtatutus ſit terminus trium dierum vtiliũ ad re-
probandum, quo termino reprobatorio elapſo concluſum ſit, & pro concluſo
habeatur in cauſa, & iudex debeat intra terminum octo dierum proxime futu-
rorum committere grauamen reale, & perſonale contra emptorẽ, vel eius hære
dem, ſeu eius fideiuſſorem principaliter obligatum pro pretio, ſeu parte pretij,
& expenſis, vel abſoluere dictum emptorem, ſeu hæredem, pro vt iuris fuerit,
alioquin inſtantia pereat emptori, ſeu eius hæredi, & commiſſum ſit, & eſſe cen
ſeatur grauamen reale, & perſonale pro ſorte, & expenſis ipſo iure contra cita-
tos, a quo grauamine commiſſo contra emptorem prædictum, vel eius hæredẽ,
& ab omniſſione terminationis ſuper principali appellare minime liceat, nec
de nullitate dicere niſi intra biduum continuum à die lapſus termini dictorũ
octo dierum, vel a die ſcientia grauaminis commiſſi facto depoſito actuali, ẽt
parte non inſtante penes notarium cauſæ, per appellantem librarum decem, ſi
pretium, quod petitur non excedat ſummam librarum centum, ſi autem ma-
ior fuerit ſumma, fieri debeat depoſitum vltra dictas libras decem ſoldorum
duorum pro qualibet libra ſoluendum appellato, quotiens appellans ipſe ſuc
cumbat, vel litem proſequutus non fuerit, loco damnorum, & intereſſe ipſius
appellati, a pronuntiatione autem abſolutionis in totum, vel in partem permit
timus appellari poſſe per prætenſum venditorem, vel eius hæredem nullo etiã
facto depoſito, quæ appellationes vt ſupra reſpectiue interponi debeãt per ap-
pellantes intra biduum continuum, & appellatione interpoſita libellus appel
latorius, ſeu appellatio loco libelli producatur, & produci debeat intra triduũ
vtile, & cauſæ appellationum prædictarum habeãt inſtantiam ſuperius aſcri-
ptam dictæ primæ inſtantiæ, Declarantes, quod venditor agens ad pretiũ, vel
partem pretij cadat in pœnam quartæ partis pretij petiti, ſi ipſe emptor proba
uerit, ſe dictum pretium, vel partem pretij petiti ſoluiſſe ipſi venditori, vel alte
ri de eius commiſſione, & ſimiliter ipſe emptor negans cadat in dictam pœnam
quartæ partis prædictæ ſi venditor probauerit de venditione, ipſe verò emptor
non probauerit de ſolutione pretij petiti, vel partis pretij, pro quantitate enim
non probata per emptorem committi contra eum volumus grauamẽ, vt ſupra
reale, & perſonale vna cum ſententia ſuper principali ferenda, ſeu grauamine
ſupradicto. Pro quantitate verò ſolutionis pretij petiti probata per emptorem
committi volumus grauamen contra venditorem, quas pœnas reſpectiuè ap-
plicamus alteri parti loco damnorum eius, & intereſſe, non obſtante etiam in
prædictis, quod pars offerret ſe accipere quod ſolutum fuerit ad dictum com-
putum. E contra verò ſi quis emerit rem aliquam, vel promiſſum ſibi fuerit per
aliquem de vendendo, vel retrouendendo rem aliquam, & ſoluerit pretium,
vel paratus ſit cum effectu id ſoluere emptori, vel cui dicta promiſſio eſt facta,
vel eius hæres citari faciat venditorem, ſeu promiſſorem, vel eius hæredem ad
videndum, & audiendum inſtari, & peti emptorem prædictum vel eius hære-
dem immitti in poſſeſſionem, vel quaſi rei venditæ, vel promiſſæ de vendendo,
vel retrouendendo cum comminatione, quod ipſo non comparente, immiſſio
prædicta committetur; & ſi ipſe citatus non comparuerit, & ſic contumax fue-
rit,

rit, tunc immiſſio realis fiat contra citatum, & grauamen committatur pro ex-
penſis, facta tamen fide de dicta venditione, ſeu promiſſione. Si vero comparue
rit ipſe citatus, tunc ſi confiteatur dictam venditionem, vel promiſſionem aſſi-
gnetur ſibi terminus trium dierum continuorum ad rem illam tradendam va
cuam & expeditam, vel venditionem, ſeu retrouenditionem faciendam, qui ſi
in dicto termino rem venditam non tradiderit, vacuam, & expeditam, vel ven
ditionem, ſeu retrouenditionem, iuxta promiſſa non fecerit, tunc emptor, vel
is cui dicta promiſſio eſt facta, ſeu eorũ hæredes immittãtur & immitti debeãt
in poſſeſſionem, vel quaſi dictæ rei, & grauamen committatur contra vendito-
rem, ſeu promiſſorem, vel eius hæredes, pro expenſis factis, & faciendis, & pro
quantitate quartæ partis pretij conuenti loco damnorum, & intereſſe. Si verò
dictam venditionem ſeu promiſſionem negauerit, tunc procedatur, & fiat, pro
vt ſupra diximus de emptore conuento comparente, & negante, vel opponen-
te, quæ omnia habeantur hic pro dictis, & repetitis ſingula ſingulis congrue re-
ferendo, & prædicta locum habeant, vbi venditor haberet facultatem rei tradẽ
dæ. Vbi facultatem dictæ rei tradendæ, & conſignandæ non haberet, & hoc ita
eſſe venditor ipſe probauerit, ſi quidem dicta impoſſibilitas proceſſerit ſine cul
pa facto, & mora venditoris, tunc venditor, ſeu promiſſor teneatur ad reſtitu-
tionem pretij habiti tantum, & ad expenſas. Si verò impoſſibilitas ex facto, vel
culpa ipſius venditoris, ſeu promiſſoris, vel eius hæredis, vel forte quia rem alie
nam vendidit, vel promiſit vendere, & propterea eam tradere non poteſt, tũc
illico cogatur realiter, & perſonaliter ad reſtituendum pretium habitum, & ad
dimidium totius pretij conuenti alteri parti loco damnorum ſuorum & inte-
reſſe. Et in prædictis, & quolibet prædictorum omnes, & ſinguli magiſtratus te
neantur & debeant procedere ſummarie de plano ſine ſtrepitu, & figura iudi-
cij, & ferijs meſſium, & vindemiarum non obſtantibus, & quilibet magiſtratus
qui non ſeruauerit omnia & ſingula in præſenti ſtatuto contenta, toties currat
ipſo iure in pœnam librarum vigintiquinque applicandam pro dimidia Fiſco
Ducali, & pro alia dimidia parti ea de cauſa læſæ. &c.

Quod ſocius pro ſocio agere, & conueniri poſſit. RVB. LXX.

¶ Quod ſocius pro ſocio agere, & conueniri poſſit.

SI fuerint duo, vel plures, qui fecerint, ſeu faciant ſimul aliquam mercaturã,
vel trafficum, quilibet ipſorum inuicem teneatur pro rebus habitis, vel de-
bitis contractis per alterum occaſione dicti ſui traffici, & poſſit conueniri inſo-
lidum, etiam ſi vnus ſoluere incepiſſet. Similiter quilibet eorum inſolidũ poſ-
ſit agere, & exigere omnia, & quæcunq; credita, res, & bona occaſione dicti traf
fici, & ſoluens, ſeu reſtituens alteri eorum plenariam, & inſolidum conſequa-
tur abſolutionem, & ſufficiat apparere de ipſa ſolutione, vel reſtitutione per ſo
lam vnius confeſſionem, vel per publicum inſtrumentum, vel per teſtes legiti-
me deponentes, vel per libros ſocietatis, & ſocius, qui eſſet obligatus pro ſocio
occaſione traffici vt ſupra, poſſit agere contra ſocium ad conſeruationem in-
demnitatis iuxta tradita in ſtatuto. De ſecuritate danda ab eo, pro quo quis eſt
obligatus, Intelligantur autem ſocij quantum ad prædicta omnes illi, qui in ea
dem ſtatione, vel negotiatione morantur, vel mercantur, niſi liquidiſſime pro-
bentur diſcipuli.

¶ De

❡ De debitis contractis per vxorem occaſione mercaturæ.
RVB. LXXI.

SI vxor habitans cum viro ſuo aliquam mercaturã exercuerit palam, & publi-
ce, & occaſione dictæ mercaturæ aliqua debita in re, vel pecunia conſiſten-
tia contraxerit, vxor ipſa teneatur, & cogi poſſit ad huiuſmodi debita non obſtã
tibus etiã diſpoſitis in ſtatuto. De indemnitatibus mulierum. Et creditoribus
ſatisfieri poſſit, & debeat de rebus repertis in ſtatione, in qua tenebatur mercatu-
ra, non obſtantibus etiam diſpoſitis in contrarium per ſtatuta noſtra prohiben
tia dotes, vel bona dotalia non poſſe alienari per mulierem, ſeu maritum.

❡ De ſatiſdatione a non ſubiectis præſtanda. RVB. LXXII.

NVlla perſona, Commune, Collegium, vel vniuerſitas non ſubiecta pleno iu
re iuriſdictioni DD. Magiſtratuũ ciuitatis Mut. agens, vel experiens, ſeu ẽt
excipiens contra aliquem ſubiectum iuriſdictioni prædictorum magiſtratuũ, ſi
ue cauſa fuerit ciuilis, ſiue criminalis, ſiue miſta, ſiue conuẽtionalis, ſiue recon-
uentionalis quoquo modo audiri non debeat ab ipſis magiſtratibus, ſed peni-
tus audientia ei denegari, niſi in primis præſtiterit in qualibet parte Iudicij par
te ita inſtante fideiuſſorem idoneum facultatibus exiſtentibus in ciuitate, vel
diſtrictu Mutinenſi, & facilitate conueniendi corã prædictis DD. magiſtrati-
bus. Qui fideiuſſor principaliter, & inſolidum obligãdo ſe, & ſua bona promit-
tat de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo in prima & vlteriori inſtantia, prout
cenſeri volumus illum obligatum eſſe, licet ſimpliciter ſe obligauerit de iudi-
cio ſiſti, & iudicatum ſoluendo. Quantum autem ad iuratoriam cautionem ſta
tuimus, quòd ſi ipſe non ſubiectus egerit contra ſubiectum, vel ſubiectus ꝑ mo-
dum principalis petitionis egerit contra non ſubiectum, ijs caſibus reſpectiue
non ſubiectus teneatur præſtare dictam fideiuſſionem de iudicio ſiſti, & iudi-
catum ſoluendo reſpectiue non obſtante etiam quòd dictus non ſubiectus, fa-
cta diligenti inquiſitione inueniendi, & præſtandi dictam fideiuſſionem, cautio
nem ipſam iuratoriam præſtaret. Verum ſi ipſe non ſubiectus vt ſupra agens re
conueniatur per ſubiectum, quia huiuſmodi reconuentio calumnioſe fieri poſ
ſet, tunc pro cauſa reconuentionis non ſubiectus admitti poſſit ad iuratoriam
cautionem. Hoc tamen intellecto quòd ſi poſtea contingeret non ſubiectũ con
demnari in petitis, vel aliquo petitorum per ſubiectum in cauſa reconuẽtionis,
tunc in cauſa appellationis ab eo interpoſitæ non audiatur, niſi præſtito dicto
fideiuſſore, alioquin inſtantia ſibi pereat. Si vero ipſe non ſubiectus reconueni-
ret dictum ſubiectum, non ſubiectus teneatur ad dictam fideiuſſionem. Subie-
cti autem quoad præſens ſtatutum intelligantur omnes ciues laici originarij
origine paterna habitantes, vel non habitantes in dicta ciuitate, & omnes laici
poſſidentes bona immobilia in ciuitate, vel diſtrictu Mutinæ ſufficientia ꝓ de-
ductis in iudicio vt ſupra reſpectiue, & omnes laici habitantes in ciuitate, vel
diſtrictu Mutinæ tempore motæ litis, & ante per annum continuum, & citra
cum tota familia. Reliqui vero intelligantur non ſubiecti.

❡ De Præſcriptionibus. RVB. LXXIII.

STatuimus quòd ſi quis habuerit creditum, vel ius aliquod agendi, vel peten
di etiam per officium iudicis deſcẽdens ſiue ex contractu, ſiue ex quaſi con-
tractu.

tractu, ſiue ex quauis cauſa, vel occaſione, quod quidem creditum, vel ius pro-
betur, ſeu probari poſſit vel per inſtrumentum iuratum, vel ſcriptum iuratũ,
vel teſtes, & huiuſmodi creditum, vel ius ipſe creditor, ſeu quaſi, & eius hæres
non petierit iudicialiter intra annos xv. continuos a die ſolutionis ſibi facien-
dæ (ſi dies ſolutionis fuerit præfixus, alioquin a die celebrati contractus) aſſer-
tus creditor, vel eius hæres petens, vel agens poſt dictos vigintiquinque an- quindecim
nos, nec audiatur, nec audiri poſſit a quouis magiſtratu etiam excipien-
do, niſi per exceptionem adduceretur compenſatio crediti conſiſtentis in
quantitate, ſpecie, vel genere contra debitũ, vel ius petitum ab aduerſario con
ſiſtens in quantitate, ſpecie, vel genere, ſi debitor viuens, vel eius legitimus pro
curator habens ad hoc ſpeciale mandatum iurauerit ſe ſoluiſſe, vel aliter ſatis-
feciſſe creditori, vel alteri de eius mandato, cuius debitoris iuramento fides ad
hibeatur, & habeatur pro plena, & vera probatione virtute præſentis ſtatuti.
Debitore vero mortuo cenſeatur, & intelligatur ſolutum, vel ſatisfactum præ-
tenſo creditori, vel hæredi, ſi hæres, vel ſucceſſor debitoris, vel eius procurator
legitimus iurauerit ſe credere, quod creditori, vel eius hæredi ſatisfactum fue-
rit a ſuo authore, & iuramentum in inſtrumẽto, vel ſcriptura præſtitum in hoc
non obſtet, ſed quantum ad prædicta præſumatur doloſum, ſimulatum, meti-
culoſum, & fictitium, & dolo, metu, & per vim extortum virtute præſentis ſta-
tuti, & hæc locũ habeant ẽt in ſententijs, & præcepto ſuꝑ debito pecuniario la
tis, & in quibuſcunq; obligationibus, vel quaſi quomodocunq; contractis in eis
ſeu creatis, locũ tñ præsẽs ſtatutũ non habeat contra minores xx. annis, & alios,
contra quos mero iure non currit præſcriptio, nec contra mezadros, ſeu labora
tores de medio, nec in dotibus, aut augumẽtis dotiũ. Addẽtes quòd ſi quis alle-
garetur creditor alicuius, vel ex operibus diurnis, vel famulatu, vel ex nutritio
ne, vel aduocatione, vel procuratione, vel medicatione, & per annũ continuũ
a die finitorum operum, famulatus, nutritionis, aduocationis, procurationis
medicationis in iudicio non petierit id quod ſibi debetur ex aliqua cauſa, vel
occaſione prædictorum poſt dictum annum continuũ amplius non audiatur,
nec ei ius reddatur de prædictis, ſed virtute præsẽtis ſtatuti præſumatur ei fuiſ
ſe ſatisfactum, maxime cum non ſit veriſimile quòd vltra annum differret ad
ſuum ſalarium, ſeu mercedem poſtulandam, niſi tamen appareret de confeſſio
ne debitoris facta intra annum prædictum, quia eo caſu ſtatutum præſens pro
allegatis mercedibus ceſſare præſumatur, & ceſſet.

❡ De modo tenendo ab eo, qui vult vendere rem immobilem, & fi-
deiuſſorem præſtare non poteſt. RVB. LXXIIII.

STatuimus & ordinamus, quòd ſi quis Commune, vel collegium, vel vniuerſi
ras vellet aliquam ſuam rem immobilem, quam poſſideat in ciuitate, vel di-
ſtrictu Mut. vendere & fideiuſſorem de euictione dare non poſſit, compareat
coram Poteſtate, vel eius Vicario, vel alterius ipſorum locumtenente ſedente
ꝓ tribunali hora iuris, & ibi in actis vnius notarij dicti tribunalis dictam rem
vendendam det in ſcriptis, exprimẽdo in qua parochia ciuitatis ſit, vel quæ vil-
la, ſi erit in diſtrictu & eius confinia, & iugerum numerũ, vel circa, & eius con-
ditionem, dicendo ſe velle omnino eam vendere, & non habere fideiuſſorẽ, qui
velit

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

velit pro eo de euictione promittere, propter quod inſtat committi proclamationem in forma infraſcripta. Qua inſtantia facta Iuſdicens teneatur committere per vnum ex bannitoribus Com. ſono tubæ præmiſſo fieri tres proclamationes ad Arengheriam, & ad ſcalas palatij Com. Mut. plateam verſus, & ante rem vend dam, ſi erit in ciuitate, ſi vero erit in diſtrictu ciuitatis ad eccleſiam villæ, in qua erit ipſa res incontinenti poſt celebrationem miſſarum, in die dominico, multitudine hominū aſtante in præſentia maſſarij, & duorum teſtium de dicta villa, clamando alta voce & ſono tubæ præmiſſo. Qualiter talis perſona, vel vniuerſitas, vel tale Commune, vel collegium vult vendere talem rē, exprimendo nomen, & cognomen eius, qui vult vendere, & ipſius rei latera, & confinia & conditionem vt ſupra, & ſiquis habet, vel habere prætendit in ipſā rem ius aliquod iure dominij, vel quaſi hypothecæ, vel quacunq; alia de cauſa, comparere debeat coram ipſo iudice ad opponendum, & contradicendum, & demonſtrandum quicquid voluerit de iuribus ſuis intra terminū ſexaginta dierum continuorum numerandorum a die vltimæ proclamationis faciendæ, & exprimatur in ipſis proclamationibus, quæ ſit dictarum proclamationum prima, ſecunda, & tertia. Quas proclamationes ter fieri volumus diuerſis diebus in quolibet prædictorum locorum cum dimiſſione cedulæ manu notarij prædicti ſubſcriptæ effectum & tenorem dictarum proclamationum continentis, & affixione ad quodlibet dictorum locorum. Item quòd inter vnam proclamationem, & alteram interſint ad minus octo dies continui incluſiue, intelligendo vnam proclamationem id quod ſemel factum fuerit in locis prædictis, & adſit ſemper notarius, qui omnia ſcribat ordinate. Et elapſis dictis ſexaginta diebus, & nemine comparente, poſſit ipſa res vendi cuilibet emere volenti, & quicunq; emerit hac forma ſeruata non poſſit, nec debeat ab aliquo creditore ipſius venditoris, nec ab aliquo communi, collegio, vel vniuerſitate, nec ab aliqua alia pſona aliquo modo vel iure inquietari, vel moleſtari in dicta re ſicut ſupra empta, nec aliquis vltimus audiatur contra talem emptorem. Si quis vero comparuerit intra dictum terminum ſexaginta dierum, vel poſtea quandocunq; ante confectum inſtrumentum venditionis audiatur, & ſibi ius fiat per ipſum Iuſdicentem. Prædicta vero locum non habeant contra eccleſiam, vel alia quæcunq; loca pia, nec in dotibus, nec in abſentibus nec in Camera Duc. nec in minoribus, nec in aliqua cauſa, quæ quoquo modo dependeat, vel dependentiam habeat a Camera Duc. cui Maſſarius, aut alius magiſtratus Sereniſs. D.N. pro intereſſe Altitudinis ſuæ intereſſe debeat, neq; etiam intelligatur per ſupraſcripta præiudicari poſſe, vel debere alicui liti quocunq; modo ſopitæ per tranſactionem, vel ſententiam, vel per alium quemcunq; modum, vt ipſa ſopita inſtaurari poſſit, ſed ſolum habeat locum in cauſis non deciſis.

¶ Quod Poteſtas, nec aliquis magiſtratus Mut. reddat ius alicui perſonæ, quæ non ſit obediens Communi dictæ ciuitatis. RVB. LXXV.

POteſtas, & alij magiſtratus Comm. Mut. non poſſint, nec debeant vinculo iuramenti reddere ius ſecundum ſtatuta, & ordinamēta ciuitatis alicui non obedienti dicto Comm. & quiſquis inobediens fuerit minime gaudeat dictis ſtatutis, nec ei proſint, vel patrocinentur. Verū dicti DD. Iud. poſſint tantummodo

modo inobedientibus ipſis ius reddere ſecundum ius commune, & non ſecundum ſtatuta ipſa ea concernunt fauorem prædictarum perſonarum, quoad vero concernant eorum præiudicium ipſis ſtatutis obligati ſint. Saluis tamen diſpoſitis per alia noſtra ſtatuta.

¶ Quod Clerici, vel Prælati, vel perſonæ Religioſæ, ſeu loca pia non gaudeant beneficijs ſtatutorum. RVB. LXXVI.

LIcet ſtatuta noſtra non auferant, nec eis auferre intendamus Clericis, Prælatis, vel religioſis perſonis, ſeu locis pijs ea, quæ ipſis in priuilegium vel alias conceduntur de iure Communi, quinimmo diſponimus ea ipſis a quibuſcunq; magiſtratibus ſeruari, volumus tamen quod ipſi clerici, vel prælati, vel perſonæ religioſæ, vel loca pia non poſſint vti, nec gaudere beneficijs ſtat. noſtrorū, ſed penitus ſint dictis beneficijs priuati, & ab eis penitus excluſi, non obſtātibus quibuſcunq; priuilegijs ſibi quouis modo conceſſis ēt a sūmo Pontifice, niſi huiuſmodi religioſi, clerici, vel prælati ſe ſubiecerint cum effectu oībus oneribus Communis Mut. vel niſi D. Epiſcopus ꝑ conſtitutionē validā oīa, & ſingula ſtatuta noſtra legitime apꝓbauerit, & confirmauerit quatenus ēt ipſa ſtatuta concernāt præiudiciū religioſorū, & locorū piorum, & non aliter nec alio modo.

¶ De Prælatis Clericis, Eccleſijs, & locis religioſis non audiendis a magiſtratibus, ſi noluerint ſub Epiſcopo reſpondere. RVB. LXXVII.

STatutū eſt quòd vbi ſubiectus iuriſdictioni Com. Mut. contraxerit, vel quaſi
cū aliquo prælato, clerico, vel eccleſia, aut loco religioſo, ſiue ipſe ſubiectus
aliquā iniuriā a prædictis quoquo modo acceperit, ſeu prædicti clerici, vel præ
lati quoquo modo deliquerint, vel quaſi in aliquē ſubiectū iuriſdictioni prædi
ctæ ēt ſi prædicti haberēt ſolū ſuperiorē D. Pontificē, vel aliū ſuperiorē eccleſia
ſticū ſuo, vel eccleſiarū ſuarū noīe, ſi dicti clerici, vel eccleſia, aut collegium ijs
contractibus, vel quaſi, debito, vel quaſi, a ſubiecto conuenti noluerint reſpon
dere corā D. Epiſcopo Mut. Poteſtas, & oēs alij magiſtratus Com. Mut. aliquod
corū negotiū, ſiue eccleſiarū ſuarū non audire debeāt vllo modo, & ſic nullū ius
reddi debeat ab aliquo magiſtratu Com. Mut. dictis prælatis, & alijs ſupraſcri-
ptis, nec eorum inquilinis, ſeu laboratoribus, vel colonis. Addentes quòd nul-
lus magiſtratus Com. Mut. poſſit, nec debeat reddere ius alicui non ſubiecto iu
riſdictioni prædictæ niſi ita fecerint, & obſeruauerint, vt quilibet ſubiectus poſ
ſit conſequi ius contra eos ſub ſuis iudicibus in ciuitate Mut. & extra. Et Pote
ſtas, & reliqui magiſtratus maxime teneantur obſeruare præſens ſtatutum, ſub
pœna librarum centum applicanda Fiſco Ducali.

¶ De iure reddendo contra Milites. RVB. LXXVIII.

STatutum, & ordinatum eſt quòd per D. Poteſtatē, & quemlibet alium magiſtratum ordinarium poſſit, & debeat reddi ius ſummarium ſine ſtrepitu, & figura iudicij, & aliqua petitione in ſcriptis redacta, cuilibet contra quēcunq; militem, capitaneum, vel anteſignanum occaſione penſionis domus, & cuiuſlibet alterius rei, quam receperit ab alio, & nulla cinquantina, vel ſingularis pſo ua compelli poſſit ad dandū domum aliquam alicui militi, vel forenſi. Verum qn̄ accederent milites Mut. in magna quantitate adeo qđ non poſſint inuenire commode domos, vel hoſpitia, tūc fieri debeat diligēs inquiſitio ad inueniēdū

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

eiſdem domos,prout D.Guber.videbitur,& nihilominus ipſi milites teneãtur
ſoluere dominis penſiones dictarum domuum.

¶ Qui habet res in ſolutum,defendatur in tenuta vſq; ad cognitam
rationem. RVB. LXXVIIII.

POteſtas,& eius Iudices,cæteriq; magiſtratus communis Mut.in primis,&
oĩno teneantur defendere,& tueri et manu militari quẽlibet in tenutã,&
poſſeſſionẽ earũ rerum,quæ ipſi datæ fuerint,vel dabuntur per magiſtratus in
ſolutũ.Et ſi quis impedierit poſſeſſorem,vel fructus abſtulerit abſq; cauſæ co-
gnitione,Poteſtas,& alij magiſtratus teneantur, & debeant abſq; oblatione li-
belli oĩbus diebus ẽt feriatis,præterq̃ in honorẽ Dei,compellere huiuſmodi im
pedientẽ ad reſtituendũ poſſeſſionẽ & fructus poſſeſſori,ſeu poſſeſſoribus habẽ
tibus in ſolutũ res ipſas vt ſupra dictũ eſt. Inſuper Poteſtas,& alij magiſtratus
teneantur condemnare talem ſic impedientẽ vel poſſeſſionẽ,ſeu fructus poſſeſ
ſori auferentem in libr.quinquaginta applicandis pro dimidia Fiſco Duc.& p
alia dimidia damnum paſſo,& in damnis,& expenſis,quas ſuo iuramento decla
rauerit dictus impeditus,vel is,cui poſſeſſio ſeu fructus ablati fuerint,taxatio-
ne tamen Iudicis præmiſſa a quo,ſeu quibus non poſſit aliquo modo appellari,
nec de nullitate dici,& hoc præſens ſtatutum locum non habeat contra eum,
qui tempore tenutæ,& dationis in ſolutum tenebat,& poſſidebat rem prædi-
ctam in ſolutum,ſi ad prædicta citatus non fuerit.

¶ Vbi,& à quibus ius reddi debeat. RVB. LXXX.

STatuimus quòd in ciuitate,vel diſtrictu Mut.ius ſiue in ciuilibus,ſiue crimi
nalibus,ſiue miſtis reddatur per magiſtratus Com.Mut.tantũmodo,& non
per alios quocunq; noĩe cenſeantur,vel quacunq; præfulgeant dignitate,ẽt ſi ci
ues ipſi vel diſtrictuales conſentirent,ſeu prorogarent iuriſdictionẽ alterius,
q̃ magiſtratus Mut.Et ſi fuerit contrafactum proceſſus ſententia,vel condẽna
tio ipſo iure non valeãt,& nihilominus ipſe exercens iuriſdictionẽ ẽt per vnicũ
actũ contra formã præſentis ſtatuti,& notarius rogatus de proceſſu,ſententia,
vel condẽnatione,priuati ſint eorũ officijs,nunq̃ in ciuitate,vel diſtrictu Mut.
officium,beneficium,ſeu dignitatem habituri,& vlterius quilibet eorum cadat
in pœnã libr.centum applican.pro dimidia accuſatori,& altera dimidia Com-
muni Mutinæ,& actor,& ẽt reus conſentientes ſi contrafecerint cadant in præ
dictas pœnas applican.vt ſupra,& nihilominus actor priuetur omni iure ſuo.
Declarantes quòd nullus ciuis vel habitator ciuitatis,vel diſtrictus Mut.poſ-
ſit conuenire alium ciuem,vel habitatorem ciuitatis,vel diſtrictus prædicti ra-
tione rei ſitæ,corã aliquo magiſtratu alicuius loci,caſtri,vel villæ,ducatus,vel
extra ducatũ Mut.ſed tãtũ poſſit,& debeat eũ conuenire coram magiſtratibus
ciuitatis Mut.pro re,ſeu rebus ſitis in dictis locis ſub pœnis prædictis applican
dis vt ſupra,& nihilominus proceſſus,& ſententiæ ſint nullæ ipſo iure.

¶ Quod idem ius reddatur illis forenſibus,quod redditur Mutin.
in eorum terris. RVB. LXXXI.

STatuimus quòd forenſes,& non ſubiecti gaudeãt beneficijs pñtiũ oĩum ſtat.
ciuitatis Mut.ſi idẽ ius reddatur Mutinẽſibus in eorũ terris,ſeu foro,in caſu,
de quo agitur,quòd ipſis forẽſibus reddi petitur in ciuitate,vel diſtrictu Mut.

¶ Quod

¶ Quod Poteſtas,aut Vicarius non poſſint cognoſcere cauſas conterra-
neorum ſuorum. RVB. LXXXII.

STatuimus quòd Poteſtas non poſſit,aut valeat cognoſcere aliquã cãm ciuilẽ
alicuius qui ſit de loco,vel oriundus,vel habitator tp̃e officij ſui,de quo for-
te loco ſit ipſe Poteſtas,ſiue Vicarius,aut alius Iudex D.Poteſtatis.Similiter Vi
carius,aut alius quiuis ex iudicibus D.Poteſtatis non poſſint cognoſcere cauſas
ciuiles alicuius,vel aliquorũ,qui ſint de loco,vel oriũdi,vel habitatores vbi,&
vnde ſit ipſe D.Poteſtas,ſeu Vicarius.Nec ipſe Poteſtas,vel aliquis ex dictis iu
dicibus cognoſcere valeant cauſã alicuius ex famulis,& ancillis ſuis,ſub pœna
in prædictis librarũ CCC.applicandarum in totum Fiſco Duc.& nihilominus
parte opponente acta ſint nulla,& præſens ſtat.locum non habeat,ſi vterq; eſ-
ſet de loco D.Poteſtatis ſeu Vicarij,vel prædictorum magiſtratuum.

¶ De Exceptionibus non opponendis contra Iudices,& Notarios.
RVB. LXXXIII.

STatuimus quòd ſi quis terrigena,vel forenſis exiſtens in aliquo officio,ſeu
quaſi poſſeſſione alicuius officij Com.Mut.fecerit,vel exercuerit aliquid ad
dictum officium ſpectãs ſi quidem huiuſmodi geſtum,vel factum productum
fuerit per aliquem in cauſa ciuili vel criminali,contra id opponi non poſſit,
quòd ille talis non fuerit Iudex vel de collegio Iudicum Com.Mut.Et ſi oppo
ſitum fuerit,huiuſmodi oppoſitio pro nulla habeatur,& ea non obſtãte in cau-
ſa procedatur,nec etiam ſuper eo conſilium ſapiẽtis peti valeat,& nihilominus
opponens condemnetur in ſoldis xx.pro qualibet vice applicandis pro dimidia
Fiſco Duc.& pro alia dimidia alteri parti,ſaluis tamen ſemper omnibus alijs
exceptionibus contra prædicta competentibus.Et idem diſpoſitum ſit,ſi quis
exiſtẽs in collegio DD.Tabellionum ciuitatis Mut.vel quaſi poſſeſſione Nota-
riæ aliquid geſſerit ſpectãs ad officium Notariæ,& contra huiuſmodi factum,
vel geſtum oppoſitum fuerit,quòd ille non erat,vel non eſt tabellio,nã huiuſ-
modi exceptionem pro nulla habemus,& vt ſupra,& nihilominus opponens
cadat in pœnam ſupraſcriptam applicandam vt ſupra.

¶ De Recuſatione Notarij. RVB. LXXXIIII.

STatuimus quemlibet not.cuiuſuis Iud.ordinarij vel delegati etiam a Princi
pe,ac D.Maſſarij Duc.poſſe in qualibet parte Iudicij vſq; ad concluſionem
in cauſa vel habita pro concluſa recuſari,& iurari ſuſpectum ꝓ quamlibet par-
tem litigantem,& ſufficiat iuramentum partis,vel eius procuratoris,actoris,
ſeu curatoris,etiam ſi cauſæ ſuſpicionum non exprimantur,ad quas exprimen-
das,& probandas nolumus teneri ipſum recuſantem,& præſtito in actis huiuſ-
modi iuramento,altera die proxime ſequenti iuridica partes ipſæ teneãtur da-
re,porrigere,& exhibere ſuos confidẽtes de numero DD.notariorum iuris vel
appellationũ tantũ,prout materia patietur,iuxta modũ traditũ in ſtat.De ele
ctione Conſultoris Et notarius electus non poſſit amplius recuſari,vel iurari ſu
ſpectus,& ſolus rogetur de ꝓceſſu,& ſentẽtia illius cauſæ,remoto in totũ dicto
notario recuſato.Prohibẽtes oĩno ꝓ vtilitate publica principaliter aſſociatio-
nes notariorũ,ẽt ſi partes ipſæ conſentirent,& hoc ne expẽſæ multiplices fiãt &
ſi aliter in prædictis proceſſum fuerit,omnia inde ſecuta ſint ipſo iure nulla.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

¶ De Recuſatione Iudicis. RVB. LXXXV.

STatuimus quòd ſi quis ſuſpectum habeat in aliqua cauſa ciuili Iudicē aliquē ordinariū, vel delegatū ēt a Principe procedatur in hunc modum. Nam ipſa pars vel ea abſente procurator eius habens legitimū mādatū compareat corā ipſo iuſdicēte, ac proponat recuſationem ſuam in ſcriptis, & iuret p ſanctum Dei Euangeliū quòd habet ipsū Iudicē ſuſpectū ex iuſtis, & rationabilibus cauſis, & huiuſmodi recuſatio valeat, & p:edat abſq; ēt expreſſione aliquarū cauſarū & pbatione ipſarū, teneaturq; talis iuidicens recuſatus dictam recuſationē admittere, alioquin acta inde ſecuta ſint nulla ipſo iure. Et partes teneantur altera die ſequenti iuridica dare ſuos confidentes iuxta tradita in ſtat. De electione Conſultoris. & fiat electio de confidentibus vt in ſtat De Confidētibus, & ſuſpectis. Et coram dicto electo procedatur in ipſa cauſa, prout procedebatu co-ā Iud. ſuſp cto ante ſuſpicionē allegatā habeatq; electus illas authoritates & poteſtates, quas habebat Iudex recuſatus, non poſſit tamē Iudex electus recuſari, aut peti vt aſſocietur, quia hoc eſſet pcedere in infinitū, ſed bene corā eo peti poſſit conſiliū ſapientis iuxta tradita in ſtatutis noſtris. Et dictam recuſationē permittimus poſſe fieri vſq; quo lapſum ſit tēpus ad petendum conſiliū ſapientis ſup definitiua, vel habente vim definitiuæ, poſt vero dictum tempus recuſatio ipſa non admittatur, niſi cauſa ſuſpicionis allegetur, & pbetur, quæ probatio fieri debeat coram D. Iudice appellationum, & ſi Iudex appellationum fuerit ille qui allegetur ſuſpectus coram D. Poteſtate, vel eius Vicario, qui teneatur declarare ſuperinde intra ſex dies vtiles a die propoſitæ recuſationis ſub pœna ipſi iudici impoſita Scutorum viginti applicanda in totum parti recuſanti. Declarationi autem ſuperinde ſtetur ſine remedio appellationis, & nullitatis, & in integrum reſtitutionis etiam ex capite minoris ætatis. Et ſi cauſa, ſeu cauſæ ſuſpicionum probatæ non fuerint per recuſantem, pars ipſa opponens incidat, & incidiſſe intelligatur in pœnam librarum quinq; & in expenſas cauſæ recuſationis alteri parti applicandas.

¶ De Carceratis in ſubſidium alendis. RVB. LXXXVI.

STatuimus quòd vbi detentus ex cauſa, ſiue criminali, ſiue ciuili ſiue miſta ad inſtantiā alicuius ciuis, vel diſtrictualis ciuitatis Mut. vel forenſis ſteterit in carcere per ſex menſes continuos, & modū non habeat ſe alimentādi per ſe, vel aſcendentes, vel deſcendentes ſuos maſculos (quod præſumi volumus p dictū tempus quouſq; p creditorē probatum fuerit contrariū) creditor ipſe, ad cuius inſtantiā detentus fuit per dictū tempus, teneatur ſingulis quibuſq; diebus per ſe, & non p aliā perſonā perſonaliter portare ad carcerem quadrantes ſex monetæ currentis Mutinæ, & eos ſine ſpe rehabēdi dare & dimittere ipſi debitori detento, alioquin detentus ipſe liberetur, ac liberatus ſit ipſo iure a carcere ipſo, licet non a debito, pro quo detinebatur, & amplius p eodem debito capi non poſſit, niſi forte fieret locupletior, & debitum prædictum ſoluere nollet. Declarātes non ſufficere ſi creditor ipſe ſolueret, vel ſoluere vellet debitori ſemel aliq̄ quantitatē pecuniæ p pluribus diebus, quia volumus dictū creditorē grauari ſingulis quibuſq; diebus ad portādū, & ſoluendū dictos ſex quadrātes, vt tædio affectus vel libere dimittat debitorem, vel cum eo concordiam faciat.

¶ De

¶ De non patrocinando coram Patre, vel Filio, vel Fratre, Domino, vel Vaſſallo. RVB. LXXXVII.

SI Pater ſit Iudex ordinarius, vel delegatus etiam a Principe in aliqua cā, non poſſit filius nomine ſuo, vel alieno patrocinium alicui præſtare, nec econtra, & ſimiliter, nec pater habere conſilium a filio. Et idem diſpoſitum intelligatur de fratre corā fratre, & de Domino coram Vaſſallo, & e contra, ſub pœna contrafacienti librarum quinq; applicanda parti aduerſæ.

¶ Quod quis non vtatur patrocinio Forenſis. RVB. LXXXVIII.

NVllus ciuis, vel comitatinus, nec aliqua alia perſona vtatur patrocinio Forenſis corā Poteſtate Mut. vel ſuis Iudicibus, aut alijs magiſtratibus Com. Mut. & qui contrafecerit ſoluat pro banno libras quinquaginta monetæ Mut. & quilibet poſſit accuſare, & medietas ſit accuſantis. Et poteſtas teneatur exigere dictum bannum, ſeu pœnam ſine remiſſione infra dies xv. poſtquā requiſitus fuerit, ſub pœna quinquaginta librarum irremiſſibiliter ab eo ſoluenda. Et intelligatur quantum ad prædicta forenſis, quicunq; non fuerit ciuis originarius origine ſua, vel paterna, vel auita.

¶ Quod nullus bannitus pro falſitate poſſit eſſe Syndicus, Procurator, vel Notarius. RVB. LXXXVIII.

STatutum eſt quòd quicunq; eſt, vel fuit bānitus, vel condemnatus ex aliqua ciuitate, caſtro, vel loco pro inſtrumento falſo, vel aliqua alia falſitate non poſſit eſſe procurator, curator, actor, vel ſyndicus alicuius villæ, loci, collegij, vniuerſitatis, monaſterij ſeu capituli, vel ſingularis perſonæ, nec coram aliquo magiſtratu in ciuitate Mut. patrocinium præſtare pro aliquo, agendo, vel defendendo, nec artem notariæ quoquo modo exercere in ciuitate, vel diſtrictu Mut. Quilibet autem magiſtratus, coram quo comparuerit, eum audire non debeat, nec poſſit, ſed omnino à ſe repellere, & nihilominus Poteſtas teneatur, & debeat talem bannitum, vel condemnatū qui pro aliquo comparuerit, vel artem notariæ exercuerit, in xxv. libris condemnare applicandis pro dimidio Collegio DD. notariorum, & pro alio dimidio Fiſco Duc. & a dicta procuratione, & omnibus ſupraſcriptis expellere, & caſſare ſub eadem pœna, quam incurrat ipſo iure Iudex, vel magiſtratus prædictus, applicanda vt ſupra. Et inſuper omnis proceſſus ſuo, vel alieno nomine, & in eius fauorem, & quodlibet aliud inſtrumentum, ſiue ſcriptura ipſo iure nullius ſit momenti, & ſub eadem pœna huiuſmodi bannitus, vel condemnatus minime poſſit magiſtratum gerere, vel eligi ad aliquod officium ciuitatis, ſeu Communis Mutinæ, & electio in contrarium facta non valeat ipſo iure.

¶ De Aduocatis Ciuitatis Mutinæ. RVB. XC.

NVllus, qui ſit potēs, vel de genere potentum poſſit eſſe Aduocatus alicuius vniuerſitatis, ſeu ſingularis perſonæ in ciuitate, vel diſtrictu Mutinæ, nec officium Aduocati in dictis locis exercere. Item & non poſſit exercere officiū prædictum qui non ſit deſcriptus in matricula venerandi collegij DD. Iuriſtarū ciuitatis prædictæ, nec aliqui ex prædictis poſſint dari pro confidentibus, nec eligi in conſultores etiam de conſenſu partium, & ſi electi fuerint, & forte exhibita conſilia p eos, non valeat electio, nec ſententia forte lata iuxta eorū conſiliū.

 ¶ De

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

De Procuratoribus. RVB. XCI.

STatuimus quòd nullus potens, vel de genere potentum poſſit, vel debeat eſſe procurator, actor, vel curator, ſeu tutor alicuius collegij, vel ſingularis perſonæ ciuitatis, vel diſtrictus Mut. ſub pœna libr. centum auferenda a quolibet potente, vel de genere potentum, & qualibet vice. Similiter qui non ſit in matricula DD. notariorũ non poſſit eſſe actor, ſyndicus, procurator, vel intercedere pro aliquo in iudicio niſi vſq; ad litem conteſtatam, poſtea autem teneatur procuratorem conſtituere, qui ſit ciuis, & in matricula DD. notariorum deſcriptus. Prædicta autem intelligantur quantum ad iudicia, non autem quã tum ad negotia, vel ad ſubſtituendum, vel conſtituẽdum procuratores, & omnis qui fuerit matriculatus & originarius ciuitatis Mut. poſſit exercere officiũ procuratoris in quocunq; foro & coram quibuſcunq; iudicibus. Verum is, qui exercet officium procuratoris, non poſſit per ſe, vel ſuppoſitam perſonam quoquo modo exercere officium iuris, vel appellationum in ciuitate, vel diſtrictu Mut. ſub pœna impoſita tam ipſi procuratori, quam perſonæ ſuppoſitæ, lib. xxv applicanda collegio DD. notariorum, & nihilominus perſona ſuppoſita deleatur de matricula DD. notariorum, nec amplius exercere valeat artem notariæ. Et ad detegendas fraudes mandamus Maſſarijs dicti collegij, & cuilibet ipſorum ſub pœna lib xxv. applicanda vt ſupra, quòd ſingulis ſex menſibus faciant de prædictis diligentem inquiſitionem, & vt facilius conſtent fraudes volumus quòd ipſi Maſſarij poſſint deferre iuramentum cuilibet ex notarijs prædictis, an ipſi exerceant dicta officia, vel aliquod eorum nomine, ſeu contemplatione alicuius procuratoris comparentis in iudicio, & maxime ſi talis procurator participet ſecum de emolumentis dictorum officiorum, & an ſit eius ſubſtitutus, vel diſcipulus, & huiuſmodi notarius teneatur iurare, & ſi recuſauerit habeatur pro conuicto & confeſſo, & ſit plena probatio contra ipſum. Et ſimiliter poſſint deferre iuramentum procuratori qui teneatur iurare vt ſupra. Qui vbi iureiurando affirmauerint partem affirmatiuam, vel recuſauerint iurare vt ſupra, vltra pœnas ſupradictas quilibet eorum teneatur ad damna, & intereſſe alicuius læſi.

De Aduocato, & Procuratore Pauperum. RVB. XCII.

STatuimus quòd D. Iudex ad minora, qui pro tẽpore fuerit ſit, & eſſe debeat Aduocatus pauperum, & miſerabilium perſonarum, quibus teneatur officium aduocationis gratis, & amore Dei præſtare, & ad hoc compelli poſſit per D. Poteſtatẽ Mut. & DD. Conſeruatores. Et procurator Magnificæ Communitatis Mutin. qui pro tempore fuerit, ſimiliter pro tempore officij ſui teneatur, & debeat eſſe procurator dictorum pauperum, & miſerabilium perſonarum, & pro illis intercedere pro ſalarijs, quæ recipiunt a magnifica Communitate, & illis debeant eſſe contenti excepto ipſo procuratore, qui etiam habeat ſalarium alias ſibi legatum, & taxatum per Magnificam D. Conſtãtiam Rangonã. Et teneantur ipſi tam D. Iudex, quam procurator ſingulis tribus diebus ſaltem viſitare carceres, & Carceratos, & interrogare eos de cauſis carcerationum, & facere ea, quæ ſpectant ad eorum officium ſub pœna priuationis ſalariorũ, quæ percipiunt ab ipſa Illuſtri Communitate.

De Pauperibus. RVB. XCIII.

QVia ſæpius in ſtatutis noſtris fit mentio de Pauperibus, ne dubium ſit qui dicãtur pauperes, ſtatuimus quòd illi ſint, & intelligantur pauperes, qui non habent in bonis immobilibus vltra valorem librarũ Ducentũ, & non exercent aliquam mercaturam de ſuo, & quibus procurator iurauerit præſtare patrocinium ſuum amore Dei.

De iuramento teſtibus præſtando. RVB. XCIIII.

NE propter difficultates probationum ius alicuius pereat ſtatuimus quòd ſi teſtes inducendi in aliquam cauſam habitarent extra Ciuitatem Mut. poſſit, & valeat is, qui vult inducere illos, & quemlibet illorum hoc facere, vt iuramentum eis deferatur quacunq; hora diei & etiã extra bancũ, & quocunq; die, dummodo non ſit feriatus in honorẽ Dei, & ẽt abſente Iudice, dummodo iurẽt in manu notarij cauſæ, parte tñ altera legitime citata, vel monita ad hoc. Qui cum eis iuramentũ delatũ fuerit poſſint examinari quocunq; die, interpellata tamen parte, & dictũ cuiuſlibet teſtis, qui vt ſupra iurauerit, etiam ſi non fuerit citatus, vel coactus, ſed ſponte acceſſerit, valeat ac ſi coactus fuiſſet.

Quod quilibet poſſit alteri ſtipulari, & acquirere. RVB. XCV.

STatuimus quod quilibet ẽt non ſubiectus poteſtati illius, cui ſtipulatur, & acquirit, poſſit, & valeat ſtipulari, & acquirere cuicunq; etiam extraneo, & valeat ſtipulatio contractus, & acquiſitio perinde ac ſi eſſet notarius, vel perſona publica qui ſtipulatur, vel acquirit, abſq; etiam alia ceſſione, ipſo tamen cui ſtipulatum, contractum, & acquiſitum fuit, ratificante, & non aliter.

De Salario Iudicum, Conſultorum, & Arbitratorum. RVB. XCVI.

STatuimus quòd in cauſis Ciuilibus, vel criminalibus, ex quibus imponeretur pœna pecuniaria, ſalarium Iudicum (quibus tamẽ ſalarium ex forma noſtrorum ſtatutorum debeatur) conſultorum, arbitrorum, & arbitratorũ, etiam ſi prædicti plures eſſent, quia quoad dictum ſalarium prædictos omnes, quotquot fuerint, pro vno haberi volumus, ſit, & taxari debeat, vt infra, & plus peti, vel taxari non poſſit. Et primo pro qualibet interlocutoria mera expreſſe lata recipiat in totum libras II. & ſoldos X. Pro qualibet vero definitiua, vel habẽte vim definitiuæ, ſi æſtimatio eius quod petitur vere, vel veriſimiliter tam reſpectu conuentionis, quam reconuẽtionis (quod ſimul adiungi volumus) ſit librarũ XX. recipiat in totũ libram I. Si vero fuerit a libris XX vſq; ad XXX. recipiat in totũ libr. I. & ſoldos X. A libr. aũt XXX. vſq; ad L. recipiat in totum libras II. A libris L. vſq; ad LXXX. recipiat in totum libras III. A libris LXXX vſq; ad C. recipiat in totum libras III. & ſoldos X. A libris C. vſq; ad CL. recipiat in totum libras IIII. A libris CL. vſq; ad CC. recipiat in totum libras V. A libris CC. vſq; ad CCL. recipiat in totum libras V. & ſoldos X. A libris CCL. vſq; ad CCC recipiat in totũ libras VI. A libris CCC. vſq; ad CCCL. recipiat in totũ libras VI. & ſold. X. A libris CCCL. vſq; ad CCCC. recipiat in totũ libr. VII. A libris CCCC. vſq; ad CCCCL. recipiat in totũ libras VII. & ſoldos X. A libris CCCCL vſq; ad D. recipiat in totum libras VIII. A libris D. vſq; ad libras DL. recipiat in totũ librſa VIII. & ſoldos X. A libris DL. vſq; ad DC. recipiat in totum libras VIII.

A libris DC.vſq; ad DCL.recipiat in totũ libr. VIIII. & ſoldos X.A libr. DCL.
vſq; ad DCC.recipiat in totum libras.X.A libris DCC. vſq; ad DCCL. recipiat
in totum libras X.& ſoldos X.A libris DCCL.vſq; ad DCCC. recipiat in totum
libras XI.A libris DCCC.vſq; ad DCCCL.recipiat in totum libras XI.& ſoldos
X. A libris DCCCL. vſq; ad DCCCC. recipiat in totum libras XII. A libris
DCCCC.vſq; ad DCCCCL.recipiat in totum libras XII. & ſoldos X. A libris
DCCCCL.vſq; ad M recipiat in totum libras XIII.A libris M.vſq; ad MC.reci-
piat in totum libras XIII.& ſoldos X.A libris MC. vſq; ad MCC. recipiat in to-
tũ libras XIIII.A libris MCC.vſq; ad IIM.recipiat pro quolibet M. vltra mer-
cedem prædictam in totum libras III.A libris IIM. vſq; ad XM. recipiat pro
quolibet M.vltra mercedem prædictam in totum libras III. A libris XM.vſq;
ad XXM.recipiat pro quolibet M.vltra mercedem prædictam libras II. in to-
tũ. Ab inde vero ſupra,quantacunq; ſit ſumma, non poſſit recipere amplius q̃
ſoldos xxx pro quolibet.M.Pro ſententia quã pronuntiaretur deferendum,vel
non deferendum appellationi,recipiat in totum libras III.Pro cauſis autẽ non
continentibus quantitatem implicite, vel explicite, ſtetur arbitrio D.Prioris
Conſeruatorum,& Syndici palatij.In cauſis vero Criminalibus, ubi ueniret im
ponenda pœna mortis,etiam cum bonorum confiſcatione,ſiue ſit abſolutoria,
ſiue condemnatoria,recipiat in totũ libras XXV. Vbi vero veniret imponẽda
aliqua pœna corporalis,etiam ſi cum dicta pœna corporali irrogaretur aliqua
pecuniaria,recipiat in totum libras XV.Vbi autem veniret imponenda ſolum
pœna pecuniaria,recipiat ſolum ſalarium prout taxatum eſt in ciuilibus. Et
Iudices ipſi,vel arbitri,ſeu arbitratores ſalarium ipſum recipiãt poſt latam ſen-
tentiam,& non ante,modo aliquo,ratione,vel cauſa,& ſi ante petierint,vel re
ceperint,incurriſſe intelligantur in crimen baratariæ, & ſi non ferretur ſenten
tia,vel partes concordarent ante litem conteſtatam,vel ſi periret inſtantia cul
pa Iudicis,vel arbitri,ſeu arbitratoris,non ſoluatur ſalarium aliquod. Si vero
concordarent partes poſt litem conteſtatam,& ante concluſum in cauſa,ſolua
tur tertia pars ſalarij tantum.Si vero poſt concluſum in cauſa fieret concordia,
vel inſtantia periret culpa petentis,ſoluatur totum ſalarium.Et in ſupradictis
omnibus caſibus ſoluatur vnicum ſalarium,ſiue ſint plures Iudices,vel arbitri
ſeu arbitratores,vel vnus tantum,ſiue in cauſa,ſiue in petitione,aut in inquiſi-
tione plures continerentur perſonæ,quia quoad prædicta pro vna tantum per-
ſona haberi ordinamus.Et Iudices ordinarij pro cauſis,quarum iure ordinario
eſſent Iudices,nullas ſportulas etiam a ſponte dare volẽtibus accipere poſſint,
etiam ſi cauſæ ipſæ delegarẽtur etiam cum clauſula ſola facti veritate inſpecta.
D.Gubernator autem,vel eius conſultor inter ciues, vel diſtrictuales ſportu-
las aliquas habere,vel petere minime poſſit, præterquam in cauſis delegatis a
Principe.Statuentes quòd,ſi quis obtinuerit aliquam cauſam ciuilem,vel cri-
minalem, ſeu miſtam ad preces alicuius delegari etiam a principe alicui non
ordinario,talis impetrans teneatur ad ſolutionem omnium ſportularũ, ſi quæ
debebuntur,& eas immediate lite conteſtata teneatur deponere penes nota-
rium cauſæ,alioquin delegatio ſit nulla,& ad vlteriora procedi non valeat.& ſi
fuerit proceſſum,acta ſint nulla,etiam altera parte non opponente,& minime

dictas

dictas ſportulas rehabere valeat a parte altera in expenſis etiam condemnata.
Et Iudices tam ordinarij,quam delegati,ſi contigerit eos, vel aliquem eorum
ire ad locum alicuius differentiæ,recipiant intra ciuitatem ſoldos x.a qualibet
parte,intra vero ſuburbia ſoldos xv.a qualibet parte,per diſtrictum vero eun-
do habeant libras tres in totũ ſingulis diebus,& expẽſas pro ſe,famulo,& equo.

De Salario Patrocinij Cauſidicorum. RVB. XCVII.

HAbeant Cauſidici pro mercede ſui patrocinij in cauſis ſalaria ſibi ipſis ſol-
uenda prout infra ordinatur videlicet.In prima inſtantia.A libris XV. vſq;
ad libras XXX.pro libello,vel primis exceptionibus ſoldos X.Pro alijs ſcriptu-
ris,& toto proceſſu libram I.& ſoldos X.A libris XXX.vſq; ad LX.pro libello,
vel primis exceptionibus ſoldos XV.Pro alijs ſcripturis,& toto proceſſu libras
II.& ſoldos X.A libris LX.vſq; ad C.pro libello, vel primis exceptionibus librã
I.Pro alijs ſcripturis,& toto proceſſu libras III.A libris C.vſq; ad CL. Pro libel-
lo vel primis exceptionibus libram I.& ſoldos X.Pro alijs ſcripturis, & toto p-
ceſſu libras III.& ſoldos X.A libris CL.vſq; ad CC. Pro libello,vel primis exce-
ptionibus libram I.& ſoldos XV Pro alijs ſcripturis,& toto proceſſu libr. IIII.
& ſoldos X.A libris CC. vſq; ad CCC. Pro libello,vel primis exceptionibus li-
bras II.Pro alijs ſcripturis,& toto proceſſu libras V.& ſoldos X. A libris CCC.
vſq; ad CCCC.Pro libello,vel primis exceptionibus libras II.& ſoldos X. Pro
alijs ſcripturis,& toto proceſſu libras VI.A libris CCCC.vſq; ad D.Pro libello,
vel primis exceptionibus libras II.& ſoldos XV.Pro alijs ſcripturis,& toto pro-
ceſſu libras VI.& ſoldos X. A libris D.vſq; ad DC. Pro libello,vel primis exce-
ptionibus libras III.Pro alijs ſcripturis,& toto proceſſu libras VII.A libris DC.
vſq; ad DCC. Pro libello,vel primis exceptionibus libras III. & ſoldos V. Pro
alijs ſcripturis,& toto proceſſu libras VII & ſoldos X. A libris DCC. vſque ad
DCCC.Pro libello,vel primis exceptionibus libras III.& ſoldos X.Pro alijs ſcri
pturis,& toto proceſſu libras VIII.A libris DCCC vſq; ad DCCCC. Pro libel-
lo,vel primis exceptionibus libras III.& ſoldos XV.Pro alijs ſcripturis, & toto
proceſſu libras VIII.& ſoldos X A libris DCCCC.vſq; ad M.Pro libello,vel pri
mis exceptionibus libras IIII.Pro alijs ſcripturis,& toto proceſſu libras VIIII.
A libris M.vſq; ad MD. Pro libello,vel primis exceptionibus libras V. Pro alijs
ſcripturis,& toto proceſſu libras X.& ſoldos X.A libris MD.vſq; ad IIM.Pro li-
bello,vel primis exceptionibus libras V & ſoldos X.Pro alijs ſcripturis, & toto
proceſſu libras XII.A libris IIM.vſq; ad IIIM. Pro libello,vel primis exceptioni
bus libras VI.& ſoldos X.Pro alijs ſcripturis,& toto proceſſu libras XIII. A li-
bris IIIM.vſq; ad IIIIM.Pro libello, vel primis exceptionibus libras VII. Pro
alijs ſcripturis,& toto proceſſu libras XV.A libris IIIIM. vltra. Pro libello,vel
primis exceptionibus libras VII.& ſoldos X. Pro alijs ſcripturis,& toto pceſſu
libras XV.Et vltra taxam ſupraſcriptam ſoldos X.po quolibet C.a libr. IIIIM.
vltra.In cauſis appellationum.Pro appellatione a libris XV. vſq; ad L. ſoldos
XV. A libris L.uſq; ad libras C.libram I.A libris C. vſq; ad libras D.libram I.&
ſoldos V.Ab inde ſupra libram I.& ſoldos XV. Item pro libello appellatorio,
uel appellatione loco libelli producta,uel primis exceptionibus habeat procu
rator ut ſupra taxatũ eſt in appellatione. Pro alijs uero ſcripturis,& toto pro-

ceſſu

ce. lu habeat vt ſupra taxatum eſt in prima inſtantia. In cauſis vero executiuis,
& alijs, in quibus non producatur libellus in ſcriptis, ſed inſtrumentum, ſenten
tia, ſeu laudum, vel prima inſtantia, ſeu petitio oretenus facta habeatur loco li-
belli, pro eo prætenſo libello, & pro primis exceptionibus, & toto proceſſu di-
midietur ſalarium eius, & dimidiatum eſſe intelligatur, quod taxatur per præ-
ſens ſtatutũ in cauſa, ſeu cauſis in quibus porrigitur libellus in ſcriptis. Et præ-
dicta omnia procedant, & vendicent ſibi locum in cauſis reconuentionum, vt
ipſa reconuentio ſit pro libello, & exceptiones ad reconuentionem ſint per ex-
ceptionibus ad libellum, & reſiduum proceſſus ſit pro proceſſu cauſæ petitio-
nis. In cauſa vero alicuius præparatorij in qua fertur ſententia in contradicto-
rio iudicio habeat procurator dimidium illius, quod taxatum eſt in principali
cauſa. In cauſis vero ab interlocutoria mera, a qua liceat appellare, habeat pro
curator appellantis ſoldos XXXX. & procurator appellati ſoldos XXX. pro to
ta cauſa. In cauſis non continentibus certam ſummam implicite, vel explicite
habeat procurator pro libello, vel primis exceptionibus libram I. & ſoldos XV.
Pro alijs ſcripturis taxetur ſecundum importantiam, attentis laboribus, & qua
litatibus perſonarum. In cauſis ſeruitutum pro libello, ſeu querela conuentio-
nali, vel primis exceptionibus libram I. & ſoldos V. Pro alijs ſcripturis, & toto
proceſſu libras III. Et ſi qua pars habuerit plures procuratores non teneatur
condemnatus niſi ad ſalarium vnius tantum, & iuxta taxam prædictam.

¶ De Salarijs Aduocatorum. RVB. XCVIII.

Vide Reformat. Rub. xij Car. 2.

SAlaria ſunt mirum in modum Aduocatis debita, cum eorum ſcientia, bona,
& aliquando vita hominis defendatur, ideo ſtatuimus & taxamus eiſdem ſa
laria modis infraſcriptis. Nam ſi Aduocatus fuerit in cauſa ciuili, & conſuluerit
faciendo, vel gloſſando ſcripturas, & non fuerit allegatum oretenus, vel in ſcri-
ptis percipiat tantummodo dimidium ſalarij, quod percipit procurator a par-
te ſua, iuxta tradita in proxime præcedenti ſtatuto. Si vero duxerit cauſam, &
in ea oretenus, vel in ſcriptis allegauerit, percipiat, & taxatum ſibi eſſe intelli-
gatur ſalarium ſecũdum modum, & formam, & ad eandem rationem, quibus
ſupra taxata ſunt ſalaria procuratorum cum quarto tamen de pluri, ſi aduoca
tus reportauerit victoriam in cauſa, quod loco palmarij ſuccedat, & ſi non ob-
tinuerit, non habeat ipſum quartum. & quæ dicta ſunt ſupra non habeant lo-
cum, ſi duo aduocati interuenerint. Nam ſi duo a principio interuenerint ad-
uocati habeant ſalarium ſupraſcriptum, & dictum quartum in caſu victoriæ, &
etiam tertiam partem totius ſalarij taxati pro vno aduocato cum tertio dicti
quarti pro palmario. Si vero vnus aduocatus a principio interuenerit, alius au
tem poſtea, qui a principio duxit cauſam habeat ſalarium totum, alter vero ha
beat dictum tertium ſalarij prædicti. In cauſa vero criminali criminaliter intē
tata, ſiue ex inquiſitione, ſiue ex accuſatione, ſi fuerit pœna pecuniaria ſalariũ
pro patrocinio taxamus vt ſupra, & ſi fuerit pœna ſanguinis citra mortem, taxa
mus ſcutos tres, & pro palmario ſcutum vnum, ſi vero pœna mortis fuerit, pro
defendendo ſcutos ex, & pro palmario ſcutos duos. Et ſi quis aduocatus con-
duceretur extra ciuitatem Mut. ad allegandum, aut aliter ad patrociniũ ſuum
præſtãdum in aliqua cauſa percipiat, & habeat, & habere poſſit vnum ſcutum
quoli-

quolibet die, & expen. cibi, & potus pro ſe, vno famulo, & duobus equis. At ſala
rium alicui aduocato taxari non poſſit, niſi ille ſit deſcriptus in collegio DD.
Iuriſtarum ciuitatis Mutinæ, nec ad illud teneatur pars condẽnata in expen.
Et nullus poſſit habere in eadem cauſa vltra duos aduocatos.

¶ De non Capiendis venientibus ad mercatum. RVB. XCVIIII.

STatuimus & ordinamus quod nullus habitator extra ciuitatem in Ducatu
Mutinẽſi poſſit, vel debeat detineri in die ſabbati, & etiam veneris, reſpectu
habitantium vltra decem milliaria a ciuitate Mutinæ, pro aliquibus debitis ci
uilibus, etiam fiſcalibus, vel condemnationibus pecuniarijs, vel pro debito ali-
quo gabellarum, vel ſalinæ, nec quoquo modo moleſtari, vel grauari poſſit in
rebus, vel perſona in dictis diebus reſpectiue, etiam ſi ſuſpecti, & fugitiui alle-
garentur. Et ſi captus fuerit contra formam præſentis ſtatuti, talis captura ſit
nulla ipſo iure, & ille, ad cuius inſtantiam captus fuerit, teneatur ad omnes ex-
penſas ac damna & intereſſe capto. Et hoc ſtatutum ſeruari volumus inuiola-
biliter pro intereſſe publico, cui ſtatuto renuntiari non poſſit per debitorem ẽt
cum iuramento, quod iuramẽtum præſumatur doloſum, ſimulatũ ac per vim,
& metum extortum, & habitantes in iuriſdictione Saxoli & Caſtellarani com-
præhendantur in præſenti ſtatuto & gaudeant beneficio illius.

¶ De Alienatione, vel locatione apothecæ locatæ prohibita, & tacita locatione. RVB. C.

AD euitandas expenſas mercatorum ſtatuimus, & ordinamus quod ſi quis lo
cauerit alicui mercatori apothecam aliquam in ciuitate, vel Ducatu Mu-
tin. qui eam tenuerit pro tempore ſuæ conductionis, & penſionem iuxta conuẽ
ta ſoluerit, ipſe locans eam alteri vendere, vel locare etiam finita prima loca-
tione non poſſit, etiam pro maiori pẽſione, niſi prius ipſe conductor, qui in apo
theca merces ſuas habere reperietur, fuerit requiſitus & interpellatus an eam
emere, vel reconducere pro illo iuſto pretio, vel iuſta pẽſione, quod, vel quam
ab alia perſona bona fide conſequi, & habere poteſt. Et ipſo primo conducto-
re eam volente illo modo quo poteſt patronus illam alteri vendere, vel locare,
teneatur ipſe proprietarius eam locare, ſi locare propoſuerit, vel vendere, ſi vẽ
dere voluerit, ipſi primo conductori, & facta tali denuntiatione habeat inter-
pellatus terminum xv. dierum continuorum ad ſeſe deliberandum, an velit eã
reconducere, vel emere, prout fuerit requiſitus, & ſi exprimeretur penſio obla
ta, vel pretium oblatum, quod videretur iniuſta, vel iniuſtum, ſtetur iuramen-
to vendere, vel locare rem volentis. Et elapſo dicto termino ſi interpellatus ni
hil dixerit, liceat ipſi patrono eam vendere, vel locare cuicunque alteri perſo-
næ, & prædicta procedant, niſi locator, vel eius hæres voluerit pro ſe, vel filijs,
& deſcendentibus, & tranſuerſalibus intra ſecundum gradum ſecundum ius ci
uile apothecam prædictam, quo caſu teneatur ipſe locator licentiam dare in
ſcriptis ipſi conductori, & eum expectare per menſes tres continuos immedia-
te ſequentes a die datæ licentiæ, vt poſſit ipſe conductor de alia apotheca com
mode ſibi prouidere. Et ſiquis locauerit domum aliquam alicui in ciuitate, vel
Ducatu Mut. pro vno, vel pluribus annis expreſſis, teneatur locator, ſi eam al-
teri voluerit locare, licentiam ipſi conductori dare in ſcriptis per vnũ menſem
con-

hodie e tres menses, ut hic in reformat. rubric. 13. ibi quaero ad domos. pg. 2.

continuum ad minus, antequam finiatur locatio præcedens, & contra condu-
ctor, ſi ex ea exire voluerit, teneatur ante finitam conductionem per vnum mē
ſem notificare in ſcriptis ipſi locatori, quòd non vult reconducere tacite, nec
expreſſe dictam domū, alioquin huiuſmodi notificatione non facta, intelliga-
tur ipſo iure locatio, ſeu conductio per vnum annum immediate ſequentem re
nouata. Et ſucceſſiue in fine anni prorogati dictæ notificationes reſpectiue fie-
ri debeant, alioquin de anno in annum intelligatur relocata, ſeu reconducta,
& ſi in locatione non eſſet expreſſum tempus ſolutionis affictus faciendæ, ſta-
tuimus tacite actum fuiſſe inter partes, quòd medietas affictus ſolui debeat in
fine primi ſemeſtris, & altera medietas in fine anni.

ℭ De diffalcatione pretij rerum ruſticalium, vel conductitiarum libere venditarum. RVB. CI.

AD obuiandum hominum fallacijs ſtatuimus quòd ſi quis ſcienter, vel igno
ranter vendiderit rem aliquam, quæ ſit ruſticalis, vti ciuilem, & pro ciuili,
vel conductitiā iure proprio, ſit in arbitrio emptoris poſſe ipſam rem reſtitue-
re & nolle illam emiſſe. Et ſi dixerit nolle illam cum tali onere, venditio ipſa
ſit ipſo iure nulla & nullius momenti, & venditor teneatur, & condemnatus eſ
ſe intelligatur ipſo iure ad reſtitutionem pretij per eum accepti, & quinq; pro
centenario, & ad rationem centenarij, etiam ſi incontinenti ſolueret, & etiā ſin
gulis annis ſi vltra annum differet ſolutionem, & ad damna, expenſas, & intereſ
ſe Si vero emptor vellet rem emptam retinere, ſed de pretio diffalcari quanto
minoris pretij diminuatur pretium vt infra videlicet. Primo ſi erunt ruſticales,
& vti ciuiles vēditæ fuerint, diminuatur tertia pars pretij conuenti, & reſtitua-
tur ſi ſoluta fuerit ſi vero iure proprio venditæ fuerint, & eſſent conductitiæ ci
uiles tamen, diminuatur, & reſtituatur tertia pars pretij vt ſupra ſi vero eſſent
ruſticales, & conductitiæ & iure proprio, & vti ciuiles venditæ fuerint, detra-
hatur, & reſtituatur reſpectiue medietas pretij conuenti. Si vero venditæ fue-
rint vti conductitiæ, & ciuiles, & ruſticales reperiantur, detrahatur & ſoluatur
vt ſupra tertia pars pretij conuenti, & facta fide de præmiſſis ſummarie, Iudex,
ſeu Domini Compilatores æſtimi ruſticalis teneantur compellere ipſum vendi
torem ad prædicta abſq; alia condemnatione. Et prædicta procedant quando
venditor expreſſit, quo iure, vel modo vendat ipſam rem, ſi vero nihil expreſsū
ſit clare, & aperte, licet ſit dictum quod venditor vendebat rem cum iuribus
ſuis, tunc valeat contractus, nec ab eo diſcedere valeat emptor, & venditor te
neatur diffalcare partem, ſeu ratam de qua ſupra.

ℭ De rebus, & iuribus emphiteoticis. RVB. CII.

CVm ſæpe occurrat quod ignorato inſtrumento emphiteoſis, vel liuelli, aut
feudi, aut vſus, aliqua pars negat tale ius, aſſerendo forſan affictum ſimpli-
cem, vel proprietatem ſibi aſcribendo, iccirco volentes fraudibus occurrere,
hoc præſenti ſtatuto ordinamus quòd ſi reperiretur aliqua pſona, quæ tenuiſ-
ſet aliquam rem immobilem per quinquennium continuum, & ſoluiſſet pēſio-
nem, ſeu canonem, & haberet receptiones manu proprietarij directi, in quibus
eſſet ſcriptum tales receptiones, & ſolutiones factas fuiſſe pro emphiteoſi, vel
liuello, vel feudo, aut vſu, tunc ipſi proprietario noceat, & contra eum tales re-
ceptio-

ceptiones probent rem in emphiteoſim vel liuellum, vel feudū vel vſum, pue
receptiones cantabunt conceſſam. Et ipſo ſoluente petente cogatur, & tenea-
tur ipſe proprietarius inſtrumentum inueſtituræ facere, expen. tamen ipſius pe
tentis, abſq; ſolutione aliqua laudemij iuxta formam iuris, & ſimiliter obſerue-
tur contra ſoluētem, ſi erit perſona, quæ ſciat legere, cū non ſit veriſimile, quòd
huiuſmodi receptiones fecerit, niſi veritas ſic ſe haberet, & accipere inueſtitu-
ram teneatur ipſo D. directo petente, expen. tamē directi D. abſq; ſolutione ali-
qua laudemij, ſi autem ipſe ſoluens eſſet literarum ignarus prædicta contra ip-
ſum procedant ſi ſoluerit, & receptiones in ſcriptis acceperit per decennium
continuum, & hæc procedant vbi non conſtaret nec conſtare poſſet per teſtes,
inſtrumentum, vel inueſtituram factum, vel factam fuiſſe, alioquin receptio-
nibus non extantibus ſeruetur ius commune. Si vero conſtare poſſet inſtrumē
tum inueſtituræ factum fuiſſe, licet ignorentur omnes qualitates, & ipſum de-
perditum aliquo caſu fortuito, puta incendio ruina, naufragio, vel alio ſimili
caſu, ſtatim facta fide ſaltem per duos teſtes fidedignos conceſſionem vel inue
ſtituram factam fuiſſe, teneatur quælibet pars altera petente, vel inſtante acci
pere, vel facere inueſtituram iuxta formam iuris, videlicet iure emphiteotico,
ſi probabitur inueſtituram factam in emphiteoſim, vel iure vſus, vel iure feu-
di, prout probatum fuerit, licet aliæ ſingulares qualitates non ita præciſe pro-
barentur. Et ſi reperiatur aliqua conceſſio facta in perpetuum, vel ſimpliciter
abſq; pacto renouationis, & iam res ipſa perueniſſet ad quartam generationē,
poſſit cogi Dominus directus ad renouandum inueſtituram, & ſimiliter con-
ductor, ſeu ſucceſſor ad accipiendum renouationem abſq; ſolutione laudemij,
expen. tamen petentis reſpectiue, & ſi quis non ſoluerit debitum canonē iuxta
formam iuris, & ipſo termino lapſo negligens fuerit etiam vltra præfatum ter-
minum per menſem continuum cadat a iure ſuo Domino volēte, & nullo mo
do poſſit moram purgare, ſimiliter etiam ſi conceſſio facta fuerit cum pacto re-
nouandi in fine annorum xxviiij. vel ad aliud certum tempus, teneatur condu-
ctor, vel ſucceſſor renouationem ipſam petere iuxta conuenta, & ſi finito ter-
mino ſteterit per annum immediate ſequentem quòd inueſtituram non petie-
rit ſi ſciens fuerit, vel veriſimiliter ſcire potuerit ipſo iure cadat ab omni iure
ſuo, & ipſi iuri renuntiaſſe præſumatur virtute præſentis ſtatuti, Domino tamē
volente, & non aliter, & ſi in tali conceſſione non adeſſet pactum renouādi, ſed
ſolum terminus conceſſionis, videlicet vſq; ad triginta annos vel per totam pri-
mam, vel ſecūdam generationem & huiuſmodi terminus ſit lapſus res ipſa, Do
mino volente, reuertatur ad ipſum dominum, reſeruato iure melioramentorū
ipſi conductori, vel hæredibus eius, & hæc procedant in conceſſionibus priua-
torum. Vbi vero conceſſio facta eſſet ab eccleſia Nonantulana, vel alia ſerue-
tur laudum alias latum inter commune Mut. & Abbatem Nonantulanum, &
diſpoſita per Summos Pontifices. Et quæ ſupra ordinata ſunt in proprietario
vero, vel præſumpto procedere etiam ſtatuimus contra eorum, & cuiuſlibet
eorum ſingularem, vel vniuerſalem ſucceſſorem & tempus ſucceſſoris coniun-
gatur cum tempore authoris ita vt, quo ad prædicta eadem met perſona cen-
ſeantur.

ℭ De

De compromiſſis faciendis, & de modo, & forma pronunciandi per arbitros. RVB. CIII.

Nota quòd loco ſtatuti veteris abrogati repoſuimus ſequens ſtatutum reformatum.

STatuimus, quod ſi contigerit aliquod peti, vel fieri compromiſſum inter quaſ-
cunque perſonas de quacunque re, ſeu quantitate, vel de quocunque facto,
ſeu intereſſe in aliqua lite, cauſa, ſeu controuerſia quacunque occaſione, modo
valor, vel æſtimatio litis, vel controuerſiæ tranſcendat ſummam librarum quin
quaginta monetæ Mutinæ, ſi partes concordauerint quæſtiones huiuſmodi
committi in arbitros, ſeu arbitratores, ſi partes de vno non concordauerint ar-
bitro, vel arbitratore, in quem ſolum compromiſſum fiat de quæſtionibus eo-
rum facta nominatione ex qualibet parte de ſuo confidenti arbitro, vel arbitra
tore, qui non fuerit, nec ſit aduocatus in cauſa, & qui alicui partium non con-
ſuluerit, & qui non fuerit procurator, ſolicitator, vel interceſſor in cauſa vel ali
ter conuenerit cum aliqua partium de eligendo ipſum in arbitrum, vel arbitra
torem de quibus omnibus pars eligens, & ipſe eligendus ante omnia iuramen-
tum præſtare teneantur altera parte inſtante, teneantur partes ſuos dare confi-
dẽtes & ſuſpectos infra biduum vtile coram D. Poteſtate vel Iudice cauſæ, qui
eligere debeat tertium, vbi partes de tertio non concordarẽt hoc ordine vide-
licet quod pars quæ petierit compromiſſum, primo teneatur dare in ſcriptis
D. Iudici, & notario cauſæ nomina quatuor hominum exceptis ſupra nomi-
natis, deinde altera pars illud idem facere teneatur, ex quibus perſonis is ter-
tius ſit, in quo ambæ forte conſenſerint, verum ſi partes ipſæ in aliquo eorũ non
concordauerint, ille qui compromiſſum petierit denuo teneatur dare in ſcri-
ptis iudici, & notario antedictis nomina aliorum quatuor, vt ſupra. Quod tẽ
fiat ab aduerſario, & ex ijs iterum datis is tertius ſit, in quo ambæ partes fue-
rint concordes. Et ſi partes in omnibus præfatis, vt ſupra datis diſſentient tunc
volumus, quod iudex publicare teneatur illos qui prima, & ſecunda vice ab ip
ſis partibus dati ſunt ad hunc finem vt ſic huic rei finem imponat. Nam quæli
bet pars eligat vnum ex publicatis à D. Iudice, & datis per aduerſam partem,
quorum nomina ponantur in vno pileo à D. Iudice, ex quo ille qui primum à
notario cauſæ extrahatur tertius arbiter, & arbitrator ſit, & eſſe debeat. Decla
rantes, quod nulla pars recuſare poſſit quin det, & dare debeat ſemel atq; iterũ
ſuos confidentes, & quotiens aliquis eorum recuſauerit, tunc Iudex debeat om
nino eligere vnum eorum qui dati ſunt ab altera parte, & hic a Iudice hunc in
modum, & formam electus ſit tertius arbiter, & arbitrator nec vti ſuſpectus re
cuſari poſſit, & iſte tertius cum alijs duobus primo electis arbitris, & arbitrato-
ribus habeant iudicare, laudare, & decidere litem iurantes prius ad ſacra Dei
euangelia de recte iudicando & laudando, ac terminando omnia eis commiſſa,
ſeu de quibus in eum vel eos factum fuerit compromiſſum per quæcunque ver
ba ſub quacunque poteſtate & authoritate, ita quod laudum, ſeu arbitramen
tum ſit deciſiuum totius quæſtionis compromiſſæ, & omnino finem liti impo
nens, & quæſtioni. Statuimus, quod dicti domini arbitri vel arbitratores vnus,
vel tres (quia in duos, vel quatuor, aut numero pares fieri poſſe compromiſſum
omnino prohibemus) acceptare debeant in actis notarij publici compromiſſũ
in eos

in eos factum infra dies tres continuos à die facti compromiſſi. Qua electione
facta, ſi ipſi electi præſentes fuerint, & ſe electos intellexerint, intelligantur ac-
ceptaſſe, niſi immediate recuſauerint, & ſi abſentes fuerint debeat ipſa electio
eis legitime notificari, qui facta notificatione intelligantur acceptaſſe compro
miſſum, niſi infra duos dies continuos à die notificationis numerandos accepta
re recuſauerint, & ipſa recuſatione facta, ſi fuerit ex primis duobus electis te-
neatur & cogi debeat realiter, & perſonaliter pars ipſa, quæ eum ſic recuſantẽ
elegerit die ſequenti, cum ſciuerit ipſum recuſaſſe alium loco ipſius recuſantis
ſubrogare. Si verò tertius electionem de ſe factam recuſauerit, aut non acce-
ptauerit, tunc ad electionem alterius tertij procedatur modo, & forma ſupe-
rius dictis. Et idem obſeruetur ſi ipſe tertius vel alter ex alijs duobus, vt ſupra
electis, poſt acceptationẽ factam aliquo iuſto impedimento non poſſit ſibi com
miſſa expedire arbitrando tamen a D. iudice cauſæ, intra quos tres dies partes
deponere debeãt ſalarium ex forma ſtatutorum taxatum penes notarium cau-
ſæ quod ſalarium totum ab vtraque parte altera pars poſſit deponere, & Iudex
teneatur ad inſtantiam partis deponẽtis alteram partem non deponentẽ com-
pellere realiter, & perſonaliter ad deponendum partem ſuam, vel ad reficien-
dum parti quæ totum depoſuerit partem contingentem ipſi parti deponenti,
& poſt ipſam acceptationem electus, ſeu electi arbitri vel arbitratores, vt ſupra
teneantur cauſam, ſeu cauſas, & lites, vel quæſtiones in eum, vel eos compro-
miſſis laudare, & terminare vt ſupra, intra duos menſes continuos proxime ſe-
quentes inchoandos a die acceptationis, vt ſupra factæ ſub pœna libr. xx. mone
tæ prædictæ pro quolibet arbitro, ſeu arbitratore contrafaciente applican. pro
dimidia Cameræ Ducali, & pro alia dimidia pauperibus Orphanellis Ciuitatis
Mutinæ, quod tempus duorum menſium non poſſit ſuſpendi per poſitiones in
iudicio productas ab aliqua partium, nec per pronuntiam arbitrorum, & arbi
tratorum interim tempus non currere. Et nihilominus ad proferendum ſentẽ-
tiam, ſeu laudum, vel arbitrium ſeu arbitramẽtum teneantur & compelli poſ-
ſint & debeant realiter, & perſonaliter per D. Prætorem Mutinæ, vel eius Vi-
carium intra viginti dies proxime ſequentes poſt finitum terminum ſupraſcri-
ptum. Et ſi poſt dictum terminum proferre diſtulerint, ſiue diſtulerit condem
netur quilibet contrafaciens, ſeu differens, & condemnatus eſſe intelligatur in
libris quinquaginta monetæ prædictæ applican. vt ſupra, & nihilominus inſtan
tia compromiſſi pereat, neque a pœnis prædictis excuſentur aut excuſari poſ-
ſint arbitri vel arbitratores vllo prætextu, etiam ſi dixerint ſibi de cauſa non li-
quere, quia oĩno laudo, & arbitramento compromiſſum terminare volumus,
vt ſupra. Et ſi eueniet, quod alter ex arbitris durante compromiſſo ab hac vita
decederet, volumus per mortem illius compromiſſum non expirare, nec finiri,
& ordinamus, quod ſi talis fuerit electus ab altera partium pars ipſa teneatur
alterum eligere loco illius intra duos dies a die ſcientiæ mortis illius, & ſi fue-
rit tertius, qui defunctus ſit, eligatur à partibus alter, qui ſit tertius loco illius
defuncti modo & forma, de quibus ſupra ordinatum eſt in electione tertij, qua
electione facta volumus tempus duorum menſium aſſignatum, vt ſupra arbi-
tris, & arbitratoribus ad laudandum ſtare in ſuſpenſo ſpatio decem dierum ad
hoc,

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

hoc, vt nouiter electus poſſit ſe informare de geſtis, & actitatis ac de alijs neceſſarijs, & acta, & iura coram primis arbitris, & arbitratoribus facta, & producta, & atteſtationes factæ faciant fidem, & probationem, etiam coram nouo arbitro, & arbitratore.

Adijcientes quod illud valeat, & ſeruari debeat, ac ſortiatur effectum, quod maior pars arbitrorum, ſeu arbitratorum concorditer laudauerit, & pronuntiauerit, ſeu arbitrata, vel arbitramentata fuerit, etiam ſi alius, vel alij alter vel alio modo pronuntiauerint, & laudauerint, dummodo intra tempora inſtātiæ ſupraſcriptæ pronūtiauerint, & laudauerint. Poſſint autem partes de communi concordia terminos, vt ſupra inſtantiæ præfixos ſuſpendere, & prorogare ſemel, ac pluries ad eorum volūtatem, dūmodo ſuſpenſio, & prorogatio vna, vel plures non excedant terminum aliorum duorum menſium continuorum, ita quod in omni caſu tempus inſtantiæ compromiſſi tempus quatuor menſium continuorum excedere nequeat, compræhenſis viginti diebus ſupraſcriptis, niſi acciderit, quod alter ex arbitris decederet tempore compromiſſi, quo caſu volumus inſtantiam duorum ſiue quatuor menſium perſeuerare per illud tēpus, quod datum eſt arbitro ſiue arbitris, nouiter electis loco defuncti pro eorum informatione in tali caſu, & omnia, ac ſingula ſupradicta quo ad modum, & formam laudandi, & arbitrandi intelligantur repetita in tempore prorogato ſub eiſdem pœnis vt ſupra applicandis.

Si vero dicti omnes arbitri, vel arbitratores eſſent in laudando, & pronuntiādo varij, & diſcordes, tunc dictum laudum, vel pronuntiatio cuiuſque dictorū arbitrorū nullo modo valeat, & procedatur in cauſa corā D. Iuſdicente cœpta.

Volentes, quod quando fit compromiſſum iuxta formam ſtatutorum videlicet duraturum per duos menſes, vel per aliud tempus terminatum a partibus, & vltra ad beneplacitum arbitri, vel arbitratoris arbitrorum, vel arbitratorū, vel partium tale beneplacitum vltra quadrimeſtre ſupradictum extendi nequeat, ita quod inſtantia compromiſſi in totum ſit de quatuor menſibus continuis, & non vltra, ſaluis ſupraſcriptis, poſſit tamen de breuiori tempore declarari ab arbitris vel arbitratoribus reſpectiue.

Et quia magis diſpendioſa plerunque ſunt iurgia, & lites inter attinentes quam inter extraneos, prouidemus, quod ſi contigerit litem, quæſtionem, vel cauſam, aut contentionem moueri ſiue per libellum, ſiue per aliquam petitionem, vel exceptionem, vel quocunque alio modo in aliqua cauſa ciuili, ordinaria, vel extraordinaria, ſiue executiua, etiam habente originem a criminali corā aliquo magiſtratu communis Mutinæ inter aliquos coniunctos vſque ad quartum gradum incluſiue numerando gradus ſecundum formam iuris ciuilis, ſiue ſint agnati, ſiue cognati, affines autem non compræhendantur in præſenti ſtatuto, inter quos moueretur dicta lis, & contentio, & aliqua partium petet coram D. Iuſdicente partem aduerſam ſibi, vt præmittitur coniunctā compelli ad compromiſſum faciendum de dicta lite quæſtione, vel cauſa dictus D. Iudex vel officialis qui de hoc requiſitus fuerit teneatur vinculo ſacramenti ſui, & ſub pœna vigintiquinque librarum monetæ Mutinæ Cameræ Ducali applicandarum partes ipſas tam realiter quam perſonaliter cogere ad compromiſ-

ſum

ſum faciendum, & per illum modum, & formam ſupra traditum, ſeu traditam circa principium, vbi de numero arbitrorum ſeu arbitratorum diſpoſitū fuit, ita vt omnia, & ſingula ſupra ordinata, quo ad tempus & inſtantiam compromiſſi, & quo ad formam traditam electioni, & acceptationi arbitrorum, & ſeu arbitratorum & quo ad diſpoſitionem ſalarij intelligantur, ac ſint repetita, ac inſerta in præſenti ſtatuto, & obſeruari, ac adhiberi debeāt omnimodo. Et compromiſſum fieri debeat à partibus cum poteſtate procedendi, & terminandi ſola, & mera facti veritate inſpecta, & de facto ſuper omnibus contentis in dicto libello, ſeu petitione porrecta exceptionibus, ac inſtantia quacunque & qualitercunque hinc inde facta per partes prædictas. Et vna parte petente compromiſſum propter coniunctionem ſupraſcriptam ſi altera pars negauerit eſſe in gradu requiſito à ſtatuto poſſit, & debeat iudex ſe de attinentia informare ſola facti veritate inſpecta, & ſuperinde pronuntiare teneatur ſecundum informationes habitas infra quinque dies vtiles a die negationis per partem factæ numerandos, & ab eius pronuntia, ſiue pronūtiauerit partes eſſe in gradu, vel non: non liceat modo aliquo appellare, querelare, aut de nullitate dicere, vel contrauenire nec reſtitutionem in integrum petere, etiam ex ratione minoris ætatis, & ſi pars negans parentelam ſuccubuerit ipſo iure condemnata eſſe intelligatur & ſit virtute præſentis ſtatuti in libris decem monetæ ſupraſcriptæ applicandis parti petenti compromiſſum loco damnorum & intereſſe, & abſque alia condemnatione Iudex ipſe, cui denegamus facultatem excuſandi, aut abſoluendi dictum ſuccumbentem à pœna prædicta vlla ratione, vel cauſa teneatur ſub pœna ſoluendi de ſuo committere grauamen reale, & perſonale contra negantem. Similiter neque a pronuntiatione ipſa de compromiſſo faciendo, vel non, minimè liceat quoquomodo appellare, vel querelare; aut de nullitate dicere, vel contrauenire, nec reſtitutionem in integrum petere etiam ratione minoris ætatis. Declarantes, quod deinceps non poſſit coram aliquo Iudice ciuitatis Mutinæ, coram quo petitum fuiſſet fieri compromiſſum, opponi, excipi, ſeu peti, quod fiat compromiſſum compromiſſi, & ſi dicta oppoſitio, exceptio, ſeu petitio fieret, non valeat ipſo iure, neque debeat in aliquo caſu per iudicem admitti ſub pœna librarum centum ipſi iudici infringenda, & omnis ſtilus vel conſuetudo, ac doctorum authoritates in contrarium intelligantur & ſint omnino ſublatæ.

Similiter, neque modo vllo, ſi ſuper prædictis oriretur difficultas poſſit peti conſilium ſapientis, quod ad euitandas fraudes, ac deluſionem præſentis ſtatuti nullo modo peti poſſe volumus.

Mandantes ipſis iudicibus ciuitatis Mutinæ quod prædicta obſeruēt & obſeruari faciant ſub pœna in præſenti ſtatuto compræhenſa, & electio, vt ſupra facta, valeat, & teneat, & ſeruari debeat, etiam tertio aliter vel alio modo laudāte, & pronuntiante, requiſito tamen, de qua requiſitione conſtet in actis notarij cauſæ. Et, ſi petito compromiſſo, inſtantia, vt ſupra prefixa, perierit, ita, quod per arbitros, vel arbitratores non fuerit laudatum, & pronuntiatum ſuper deffinitione negotij principalis ſibi commiſſi, amplius non poſſit prætextu attinentiæ quiſpiam ad aliud compromiſſum cogi, ſed procedatur in cauſa

L mota

mota coram Iudice vel officiali cuius compulſione factum fuerit compromiſ
ſum,quam cauſam volumus ſtetiſſe in ſuſpenſo pendente compromiſſo ſic pe-
tito,quod generaliter volumus eſſe ſtatutum de omnibus alijs cauſis, & quæ-
ſtionibus, in quibus tempora nullo modo currant quouſque durauerit com-
promiſſum inter quoſcunque factum de & ſuper petitis in quæſtionem , & ſeu
litem deductis inter ipſas partes quomodolibet coram quocunque iudice. Et
probationes factæ coram dictis arbitris, ſeu arbitratoribus habeantur perin-
de ac ſi factæ fuiſſent coram ipſomet iudice ordinario. Adijcientes ad euitan-
da ſubterfugia,& protelationes litium,quod ſi facto compromiſſo inter attinē-
tes,vt ſupra,extraiudicialiter , nullo adhuc Iudice adito,inſtantia a partibus
compromiſſo præfixa perierit, cæpto poſt modum iudicio, aut mota lite ſu-
per eo,de quo prius , vt ſupra extraiudicialiter compromiſſum fuerat,non li-
ceat in iudicio aliud compromiſſum peti, ad quod petendum quiſpiam nulla-
tenus audiatur. In ſuper ſtatuimus ad hoc compromiſſum ſic vt præfertur in-
ter dictos attinentes faciendum compelli poſſe pupillos cuiuſlibet ætatis mi-
noris vigintiquinque annis, & teneantur eorum tutores , & curatores ſuper
ijs omnibus,& ſingulis authoritatem præſtare , & ſi eſſent infantes tunc tutores
illorum nomine cogantur ad omnia, & ſingula prædicta & ſimiliter curatores
furioſorum,ſurdorum,& mente captorum , & ijs caſibus bona duntaxat ipſo-
rum pupillorum minorum ac aliorum prædictorum ſint obligata, non autem
tutorum vel curatorum.

Hoc tamen compromiſſum volumus peti poſſe in cauſa principali tantum
infra quindecim dies continuos à die litis conteſtatæ excluſiuè , & non poſtea
vllo modo,quod autem inter attinentes prædictos fuerit per arbitrum, vel ar-
bitros,ſeu arbitratorem,vel arbitratores laudatum, pronuntiatum,præceptū,
vel viſum,illud per Prætorem , vel eius Vicarium executioni mandetur om-
ni reductione, appellatione , nullitatis dictione in integrum reſtitutione ,
vel recurſu , & ſupplicatione in contrarium factis & exceptionibus quibuſ-
cunque prorſus reiectis, ſiue illud fuerit emologatum per partes, ſiue non,
quia pro emologato ipſo facto haberi volumus, & diſponimus , quam emo-
logationem volumus intelligi in laudo emanato inter prædictos attinentes ,
etiam ſi ipſum laudum emanauerit ſuper compromiſſo voluntario, & ſponte
per ipſos attinentes facto , & a laudo lato inter prædictos attinentes non poſ-
ſit modo aliquo per aliquam partium reclamari , nec contra ipſum laudum
aliquod opponi prætextu alicuius læſionis enormis, enormioris, & enormiſſi-
mæ, vel alio modo cauſatæ , nec officium Iudicis implorari, nec aliquo alio
beneficio legis, vel ſtatuti contrauenirì ; immò firmum ſit ipſum laudum, &
perinde,ac ſi eſſet ſententia,quæ trāſiuiſſet in rem iudicatam contra cuius exe-
cutionem nulla exceptio poſſit opponi quin ſententia ſortiatur debitam exe-
cutionem. Adijcientes etiam quod ſupradicta de compromiſſo faciendo in-
ter coniunctos non vendicent ſibi locum in rebus finitis, vel quæſtionibus,
ſiue controuerſijs,ſiue cauſis in iudicio , vel extra per iudicialem ſententiam,
vel per laudum,ſeu tranſactionem,ſeu pactum,vel iuramentum,vel aliter quo
modocunque finitis,ſeu terminatis,ſed quod finitum,& terminatum fuerit ple

num robur obtineat,ac etiam diſponimus, quod compromiſſum locum non
habeat in caſu,quo de obligatione quacunque cuiuſcunque ſpeciei appareat
publicum inſtrumentum ex quacunque cauſa factum, vel ſcriptura priuata
manu propria debitoris, vel etiam ſi appareat ſcriptura priuata manu tertiæ
perſonæ cum ſubſcriptione duorum vel trium teſtium de conſenſu debitoris
ſubſcribentium,vel ſi ex libro publici campſoris ciuitatis Mutinæ probaretur
factum,vel debitum. Et ſimiliter ceſſet huius ſtatuti diſpoſitio, & compromiſſi
petitio vbicunque peteretur legatum,vel relictum in ultima uolūtate, de qua
appareat publicum inſtrumentum,neque in caſibus prædictis peti poſſit com
promiſſum,etiam ſuper exceptis contra inſtrumentum,ſcripturam, ut ſupra,
priuatam,& librum campſoris.

Declarantes in omnibus ſupraſcriptis caſibus,ualere compromiſſum,& lau
dum, etiam ſi inſtrumento uel inſtrumentis compromiſſi contineretur quod
quælibet pars elegerit arbitrum uel arbitratorem ſuum, & pro parte ſua tātū,
& eidem ſolummodo authoritatem,& facultatem attribuerit, & non etiam ar
bitro,vel arbitratori electo per aliam partem,vel ſorte extracto,vt ſupra, quia
volumus intelligi compromiſſum eſſe factū communiter in electos per dictas
partes,& ſorte extractos,vt ſupra,&c.

¶ Quod probationes factæ in vna inſtantia valeant in alia. RVB. CIIII.

QVoniā quandoq; contingit propter ineptam petitionē acta corruere, ita
quòd partes patiuntur maximū diſpendiū,prouidētes earū indēnitati, &
vt lites citius finiantur,mandamus quod ubi ex cā prædicta ꝓceſſus redderetur
nullus,oīa acta ꝓbatoria ēt non publicata valeāt in qualibet alia inſtātia inter
eaſdem pſonas,ac ſi apta petitio ab initio ꝓducta fuiſſet. Declarantes tñ quòd
actor non poſſit gaudere beneficio pñtis ſtatuti, niſi prius actor ipſe integrali-
ter,& cum vero,& perfecto effectu, & non per viam depoſiti refecerit reo oēs
expenſas p ipſum in cā factas,& a taxatione ipſarū expenſarū, per aliquam par-
tem non liceat appellare,vel querelare,nec contra eam aliquid opponere.

¶ De probatione ſolutionis. RVB. CV.

STatuimus quòd ſi inter partes ēt cum iuramento conuētum fuerit non poſ-
ſe probari ſolutionē debiti,vel ſatisfactionem niſi per inſtrumentum publi-
cum,vel alio certo modo nihilominus poſſit debitor probare ipſam ſatisfactio
nem per duos bonos,& legales teſtes. Quæ qualitates legitime probari debeāt
ipſa conuentione,& iuramento non obſtante, quòd iuramentū in caſibus præ-
dictis dolo,& metu volumus præſumi eſſe extortū, nec huic ſtat. modo aliquo
renuntiari poſſit,ēt cum iuramento,& ſi renuntiatū fuerit, renuntiatio non te-
neat,& iuramentum prædictū vi,& metu vt ſupra interpoſitum præſumatur.

¶ De eo qui pro alio obligatus ſoluerit. RVB. CVI.

SI quis fideiuſſor,correus,vel mandatarius, vel alius pro alio obligatus ciuis,
vel diſtrictualis Mut. pro eo aliquid ſoluerit, vel ſatisfecerit quoquo modo,
ſiue volens,ſiue coactus,compellatur debitor, pro quo ſoluerit, & ſatisfece-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

rit,ei ſoluere omne id,qđ ꝑ ipſo debitore ꝓbauerit fideiuſſor, vel alij ſupraſcri-
ſit,ei ſoluere omne id,qđ ꝑ ipſo debitore ꝓbauerit fideiuſſor, vel alij ſupraſcri-
pti ſe ſoluiſſe,& vltra hoc omne damnũ,& intereſſe,quod paſſi fuerint, & quod
ſoluerint credendo de damno,& intereſſe ſacramento illorũ, qui ſoluerint in-
ſpecta qualitate ꝑſonæ,& quãtitate debiti,præmiſſa taxatione Iudicis. Et Præ-
tor,& alij officiales Com.Mut.qui cauſas cognoſcent,teneantur,& debeant di
ctam cauſã definire intra xv.dies ſummatim,ſine porrectione libelli,& ſine ali-
qua iudiciorum figura,non obſtantibus aliquibus ferijs, ſub pœna librarũ xxv.
cuius medietas ſit ipſius ſoluentis vt ſupra,& altera ſit communis Mutinæ, exi
gen.vt ſupra per Theſaurerium ipſius communis.

¶ De iuribus,& actionibus non cedendis. RVB. CVII.

NEmo ẽt forenſis poſſit cedere,vendere,vel mandare , vel transferre alicui
perſonæ ẽt forenſi aliquo titulo lucratiuo, vel oneroſo, & quocunq; modo
aliqua iura,& actiones contra aliquẽ ciuẽ,vel diſtrictualẽ Mut.niſi ceſſio fieret
in caſibus neceſſarijs,vt ſi ipſe ceſſionarius fuerit obligatus cũ eo, contra quẽ di
cta iura,& actiones cederentur,& pro eo ſoluiſſet,vel ſatisfeciſſet creditori,vel
niſi ex natura contractus,vel in contractus conſequentiã facienda eſſet prædi-
cta ceſſio,vt in venditione,emptione,permutatione,diuiſione,& donatione,&
alijs ſimilibus contractibus rerũ mobiliũ,& immobiliũ, ac hæreditatis exiſten-
tiũ,vel exiſtentis penes ipſum cedentẽ,& alienantẽ,vel niſi iura prædicta in ſo-
lutum cederentur pro ſatisfactione rei immobilis acquiſitæ,& non aliter.Qđ
caſu quo dictæ res non exiſterẽt apud dictum cedentẽ,vel alienãtem, nolumus
quoquo modo fieri poſſe dictã ceſſionẽ,vel alienationẽ , & qđ contra factũ fue-
rit ipſo iure non valeat,& nullũ ſit,ẽt ſi appoſitum ſit iuramẽtum, quod metu,
& dolo extortũ præſumi volumus.Et cedens , & recipiẽs contra formã præſẽtis
ſtat.ipſo iure puniatur in quinta parte rei,& iurium ceſſorum,qua applicamus
pro dimidia Cameræ Ducali,& pro alia Com.Mut.Et quiſquis ceſſerit iura ſua
contra formam præſentis ſtatuti modo aliquo non audiatur.

¶ Quibus ſpectet cura bonorum abſentium,vel bona ſua negligentium.
RVB. CVIII.

STatutum eſt quoties contigerit aliquẽ ſe abſentare extra ciuitatem, & diſtri-
ctũ Mut.vel alio modo relinquere,vel negligere domũ propriã,vel res ſuas,
quòd tunc propinquior agnatus eius maſculus,vel deficientibus agnatis proxi
mior cognatus maſculus ſit ipſo iure curator bonorum dicti ſic ſe abſentantis,
vel alio modo res,domũ,& bona ſua negligentis,ita quod talis curator debeat
fideliter,& diligenter curare bona prædicti,cuius bonorum curator erit,& iu-
rare vtilia pro dicto abſente,& negligente facere,& inutilia prætermittere, &
inuentariũ bonorũ eorũ conficere,ac fideiuſſionẽ idoneã præſtare, & omnia,&
ſingula ad dictã curam ſpectantia bene,& legaliter adminiſtrare & agere.Qui
curator prædictũ abſentẽ,vel negligentem defendere poſſit,& debeat & ipſius
nomine agere,& experiri ꝓ quibuſcunq; iuribus ẽt pro tempore non perituris,
& pro prædictis bona abſentis vel negligentis intelligantur,& ſint obligata ad-
eo,quòd nullam ſatisfactionẽ iudicialiter præſtare cogatur curator prædictus,
& qui curator ad petitionem cuiuſlibet compelli poſſit ad ipſam curã inſumen
dam,gerendam,& exercendam,niſi ex iuſta cauſa ſe excuſauerit, quæ quidẽ cã

vtrum

vtrum iuſta fuerit,nec ne,remaneat in arbitrio D.Prætoris,qui hoc declarare
debeat,prout ſibi æquum eſſe videbitur,infra terminum ſex dierum continuo
rum.Et curator prædictus quandocunq; ad petitionem dicti abſentis, vel ne-
gligentis,vel eius procuratoris legitimi,vel eius hæredis teneatur , & debeat
ſuorum geſtorum,& adminiſtrationis reddere rationem.

¶ Quod hæredes cuiuſlibet perſonæ bona, quæ defunctus tempore mortis
ſuæ pro ſuis,& tanquam ſua tenebat,& poſſidebat,poſſidere
intelligantur. RVB. CVIIII.

QVilibet ciuis, & diſtrictualis Mut. hæres cuiuſlibet perſonæ intelligatur
ipſo iure poſſidere omnia bona,quæ defunctus,cuius eſt hæres, tempo-
re mortis ſuæ pro ſuis,& tanq̃ꝫ ſua tenebat,& poſſidebat perinde ac ſi ſtatim eo
authore mortuo hæres corporalem dictorũ bonorum appræhendiſſet poſſeſſio
nẽ,& ita ẽt pronuntiari facere ꝑ quemcunq; Iudicẽ competentem poſſit dictus
hæres.In qua poſſeſſione,quæ pro vera habeatur,Prætor,& Commune Mut.te
neantur eos defendere quouſq; legitime cognitũ fuerit de iuribus partium,& ſi
quis contrafecerit turbando,vel inquietando,ſeu auferendo dicto hæredi ipsã
poſſeſſionẽ condemnetur Com.Mut. & huiuſmodi hæredi in libris L. Mut. &
nihilominus ipſe hæres defendatur , vt ſuperius dictum eſt,contra quoſcunq;
ẽt non ſubiectos,& contra quaſlibet vniuerſitates , & idem ius habeat in dictis
bonis,qui emit ab hærede prædicto,vel qui aliam iuſtam cauſam,vel titulũ ha-
beat ab eo.Et intelligatur defunctus bona tenuiſſe,& poſſediſſe tempore mor-
tis vt ſupra,ſi probabitur ipſum defunctum ipſa bona ꝓ ſuis, & tanquam ſua te
nuiſſe,& poſſediſſe tempore mortis ſuæ,vel a tempore mortis retro intra vnum
menſem,dummodo non probetur ꝑ aduerſarium ſe,vel alium,quam ipſum de
functũ,ipſa bona dicto tꝑe poſſediſſe.Et prædicta de continuatione poſſeſſio-
nis in hæredẽ locum habeant ẽt ſi interim,ante q̃ꝫ adita eſſet ipſa hæreditas,poſ
ſeſſio dictorũ bonorũ fuiſſet quoquo modo appræhenſa per tertium,quæ appræ
henſio in caſu prædicto pro nulla habeatur,& allegari non poſſit.Et nihilomi-
nus ꝓdicta poſſeſſione ſic vt ſupra virtute præſentis ſtatuti attributa dicto hæ-
redi competant quælibet remedia poſſeſſoria ẽt poſſeſſionis recuperandæ , &
omnibus diebus ius reddatur de,& ſuper prædictis ſummarie,& ſine ſtrepitu,
& figura Iudicij,& ferijs etiam repentinis non obſtantibus,niſi ob aliquã publi
cam cauſam,& neceſſitatem indictum eſſet,& ita inſtituimus.

¶ De Indemnitatibus Mulierum,& earum contractibus. RVB. CX.

MVlierũ indemnitati,quarum ſexus eſt fragilis,quæq; blanditijs,vel minis fa
cile circumueniũtur,in quantũ poſſumus ꝓuidentes ſtatuimus,quòd nul
la Mulier cuiuſcũq; ætatis ſit,ẽt cum tutoris,vel curatoris authoritate, nupta ,
vel non nupta poſſit aliquẽ contractũ,vel quaſi contractũ,vel liberationẽ,diſtra
ctũ, obligationẽ ẽt ex cã dotis,vel confeſſionẽ alicuius qualitatis,receptionẽ,re
nuntiationẽ,fideiuſſionẽ,donationẽ,venditionẽ,alienationem,vel hæreditatis
aditionem,vel immiſtionẽ,vel alium quemuis contractum,vel quaſi,per quem
quoquo modo ipſa mulier appareat obligata,vel aliquid, qualecunq; præiudi-
ciũ ſibi generaretur,inire,vel facere ſine præſentia,& conſenſu patris ipſius mu
lieris,ſi ſupereſt,vel ſi patrẽ non habuerit , vnius ſaltem ex filijs ipſius mulieris

 maio-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА

maioris tamē xxv. annis, & ſui iuris, vel ipſis patre, & filijs non extantibus, vel in
habilibus , vel contumacibus, ſiue recuſantibus, ſine præſentia, & conſenſu
vnius ſaltem ex fratribus ipſius mulieris maioris, & ſui iuris vt ſupra, & ipſis fra-
tre, vel fratribus deficientibus, vel inhabilibus exiſtentibus, vel contumacibus,
ſeu recuſātibus, abſq; præſentia, & conſenſu duorum proximorum attinētium
ipſius mulieris maiorum annis xxv. vt ſupra, & cum decreto vnius Iudicis aduo
catorum Comm. Mut. ſi extant, & ſi non erunt duo, ſaltem cum præſentia, &
conſenſu vnius attinentis, & vnius vicini cum decreto tamen Iudicis vt ſupra;
& quicquid contrafactū fuerit ipſi mulieri quoquo modo præiudiciū generans
non valeat ipſo iure. Addentes tamen quòd caſu quo primo loco requiſitus re-
cuſauerit conſentire contractui, vel actui celebrando per mulierē, eo caſu poſ
ſint fieri contractus, & actus vt ſupra per dictas mulieres cū conſenſu aliorum,
de quibus ſupra, & cum decreto Iudicis, citato tamē illo recuſante conſentire,
ad finē vt prædictus Iudex cognoſcere poſſit recuſationis cauſas, & an expediat
ipſi mulieri decretum per ipſum Iudicem interponi, & intelligatur cognitū de
cauſis recuſationis, & eas reiectas eſſe, vbi Iudex decretum ſuum interpoſuerit.
Volumus tamen quòd ſi aliqua mulier per annum continuum tenuerit, & poſ
ſederit bona hæreditatis ad eum ſpectantis, vel eorum partem aliquam, ea in-
telligatur, & præſumatur dictam hæreditatem ſolemniter, & legitime adiuiſſe,
vel ei ſe immiſcuiſſe ita tamen vt nullo caſu vnquam grauari poſſit vltra vires
hæreditarias, ſed perinde ſit, ac ſi dictam hæreditatem legitime adiuiſſet, vel ei
ſe immiſcuiſſet cū beneficio legis, & inuentarij ita tamen, quòd ad inſtantiā cu
iuſlibet intereſſe prætendentis quandocunq; teneatur inuentarium bonorū le-
gitime conficere, alioquin inuētarij beneficiū amittat. Item & quòd perſonæ,
quæ in prædictis ſuum præſtiterint conſenſum in prædictis nullum habeāt in-
tereſſe, & in ipſo contractu, vel inſtrumēto nullo modo eidē, cui ſe obligat mu-
lier, obligentur, alioquin quicquid geſtū fuerit per ipſas mulieres in eorū præ-
iudicium et cū pñtia, & conſenſu prædictis caſſum ſit, & irritū, ac inane, & nul
lius roboris, vel momēti ipſo facto. Et nulla pſona poſſit contrahere, vel quaſi,
vel aliquid agere aliquo ex prædictis modis cū aliqua muliere ſine ſolemnitate
pñtis ſtatuti, ét ſi in prædictis, vel aliquo prædictorū interceſſerit iuramētum,
quòd in caſibus prædictis authoritate pñtis ſtatuti præſumatur metu, dolo, &
p vim extortū & contra bonos mores tā iuris canonici, quàm ciuilis, & in ſexus mu-
liebris fraudē. Inhibentes Notarijs qui rogati erunt de aliquo inſtrumento in-
de & ſuper prædictis, vt non deferāt iuramentū ipſis mulieribus, nec ſcribant,
aut memoriā aliquā faciant de delatione dicti iuramenti ipſis mulieribus, niſi
ſeruata ſolemnitate prædicta ſub pœna lib. xxv. applicanda collegio Notario-
rum ciuitatis Mut. quam Maſſarij prædicti Collegij illico exigere teneātur ſub
pœna ſoluendi tantundem de ſuo applicanda prædicto collegio. Et ex contra-
ctu, vel facto aliquo celebrato, vel geſto cū aliqua muliere contra formā prædi
ctā, aliquis non audiatur corā quocunq; iudice, immo petēs, vel excipiēs vigore
dicti contractus, vel facti contra pñtis ſtatuti formā geſti, huius ſtatuti autho-
ritate cadat ipſo iure ab omni iure ſuo, quod haberet aduerſus ipſam mulie-
rem, & in pœnam ſoluendi de ſuo ipſi mulieri, vel eius hæredibus tantundem,

quantum eſſet id, quod in ipſo contractu, vel obligatione cum dicta muliere
factis continetur, reficiendiq; ipſi mulieri omnes expen. & damnum, ac intereſ
ſe, quæ ipſa ideo paſſa eſſet. Et vt omnis tollatur circumſcriptio, & occaſio frau
dis volumus ſupradicta omnia locum habere, ét ſi per interpoſitam perſonā,
vel quoquo modo mulier contra formā præſentis ſtatuti apparuerit obligata.
Et ſi aliquis ex prædictis, cuius præſentia, & conſenſus requiritur fuerit abſens
a ciuitate, & diſtrictu Mut. illius præſentia, & conſenſus adhibeatur, cuius ne-
ceſſarius eſſet, ſi ille abſens non eſſet in rerum natura, dummodo de dicta abſē
tia appareat per relationē nuntij Com. qui ipſum attinentē citauerit in ſcriptis
ſaltē bis per interuallū ad eius habitationis domū. Quod ſi dictus talis attinēs,
cuius præſentia, & conſenſus requiritur fuerit requiſitus a dicta muliere, vel
ab alia perſona eius nomine in præſentia teſtiū, vel de commiſſione vnius ex Iu
dicibus Aduocatorū Com. Mut. vel alterius Iudicis per nuntium Communis
Mut. vt veniat ad conſentiendū alicui ex prædictis & declaretur ei locus, & tē-
pus contractus, & actus celebrandi & ille venire neglexerit, tunc debeat alius
attinens proximior eodem modo requiri, & eius venientis præſentia, & conſen
ſus ſufficiat, ac ſi requiſitus, & negligens vt ſupra non eſſet in rerum natura, ita
vt amplius non ſit neceſſaria eius requiſitio, ſponte tamen veniens admittatur,
& adhibeatur. Quibus oībus non extantibus vel non repertis, ſiue abſentibus,
vel negligentibus, vel præſentibus, & recuſantibus ſuum præſtare conſenſum
recuſationis cauſas allegando, vel non allegando, poſſint ipſæ mulieres contra-
ctus ipſos & oīa prædicta facere libere eorum abſentia vel contradictione non
obſtante, cum authoritate tamen, & decreto vnius ex Iudicibus Aduocatorū
Com. Mut. & cū præſentia & conſenſu duorū ipſarū mulierū vicinorum ætatis
perfectæ. Et dictus Iud. teneatur tunc perſcrutari diligēter a dictis vicinis cau-
ſas contractus ipſius, vel actus celebrandi per mulieres, & ſi viderit prædicta
tendere ad earum vtilitatem, ſuā & Communis Mutinæ authoritatem interpo
nat, & decretū & non aliter, in quo ipſius conſcientiā oneramus. Statuimus in-
ſuper, & ordinamus quòd ſi mulier aliqua aliquā obligationē fideiuſſionem, vel
promiſſionē fecerit pro marito ſuo ét in caſu quo loquitur Authentica. Si qua
mulier Codice ad Velleianum, vel cum ipſo marito et cū ſolemnitate præſentis
ſtatuti non valeat, neq; teneat ét ſi in dicta obligatione, fideiuſſione vel promiſ
ſione fuerit iuramentū interpoſitum, quod diſpoſitione præſentis ſtatuti præſu
matur & metu, & ꝓpter minas & terrores eidem illatos extortum, ét ſi aliquo
tempore talis actus fuerit per mulierē ratificatus, nec poſſit pro vero in contra
rium admitti, nec vigore talis obligationis, fideiuſſionis vel promiſſionis poſſit
quis agere, excipere in iudicio, nec a quocunq; Iudice quomodolibet audiatur
& agens incidat in pœnas, de quibus ſupra. Et ſimiliter non valeat renuntia-
tio facta per mulierem in matrimonio exiſtentem, ét ſeruata forma & ſolemni-
tate per præſentē legē indictam in vltimis bonis viri, vel alterius perſonæ ſibi
obligatis pro iure eidē competenti pro ſuis dotibus, ſeu augumentis dotiū, ac
donationibus ſponſalitijs in & ſuper dictis bonis, ſcilicet quantū ſit vſq; ad quā-
titatē ipſarū dotiū augumentorū, ac donationū tantum, ét ſi iuramentū ratifi-
catū, & iteratū vt ſupra, ac repetitū pro parte mulieris interuenerit, quòd ſimi-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

liter præſumatur metu,dolo,propter minas,& terrores ei illatos extortum,& ſi
mulatum,& agens,ac excipiens vigore huiuſmodi renuntiationis cadat in pœ-
nas,de quibus ſupra.Inhibentes notarijs,qui de prædictis contractibus, & acti
bus rogabuntur ſub pœnis vt ſupra diximus in alio caſu præſentis ſtat.Et prædi
cta ſibi locũ vendicent niſi in aliquo ex caſibus proxime dictis fuerit diſpenſatũ
per Ill.DD.Conſeruatores ciuitatis Mut.qui diſpenſare poſſint in caſibus præ-
dictis ita demũ ſi iuſta,neceſſaria,& legitima cã interuenerit, de qua in inſtru-
méto p mulieré celebrando fiat mentio ſpecialis cũ præſentia tñ,& conſenſu,ac
decreto,& ſolénitatibus prædictis,& non aliter.Et prædicta non intelligantur
in conſtitutionibus ꝓcuratorũ ad cãs,vel lites nec in actibus,vel negotijs iudi-
cialibus,nec in tenutis accipiendis,vel in poſſeſſionibus, nec in receptionibus,
ſeu receptionis confeſſionibus pecuniarũ vſq; ad x.libr.incluſiue ſemel tãtum
factis ꝓ vno,eodemq; debito,nec in caſibus,in quibus mulieres ipſæ receperint
aliquid extra pecuniã ꝓ neceſſitate ſui victus,& veſtitus,nec in locationibus do
morũ,poſſeſſionũ,vel aliarũ rerũ mobiliũ,vel immobiliũ,ac ſeſe mouentiũ, dũ-
modo dicta locatio non trãſcendat tẽpus v.annorũ,& dicta mulier in vno anno
ꝓ pluribus annis mercedé,& ſeu penſioné non recipiat nec in conductionibus
laboratorũ,ac operariorũ,& colonorũ partionariorũ,vel famulorũ,ac ancilla-
rũ,in quibus oĩbus caſibus ſufficiat ſeruari formã a iure Communi traditã, te-
neãtur tñ ipſæ mulieres ex contractibus,& actibus ſuis ſine ſolemnitatibus præ
dictis celebratis eatenus,quatenus factæ ſunt locupletiores,ne cum aliena ia-
ctura ditentur.Quæ oĩa in præſenti ſtatuto compræhenſa locũ habeant in qui-
buſcunq; obligationibus, & actis ẽt celebrandis extra iuriſdictionem Prætoris
Mut.inter aliquos ciues,vel diſtrictuales Mut.in quantum aliter facta concer
nerent præiudicium alicuius ciuis,vel diſtrictualis Mutinæ.

¶ De non danda licentia vendendi,vel alienandi res pupillorum, prodigorũ, furioſorum,& mentecaptorum. RVB. CXI.

PVpillorũ indénitati,prodigorũq;,& furioſorũ ac mentecaptorũ prouidẽtes
ſtatuimus,quòd Prætor, vel aliquis alius Iud. vel aduocatus Communis
Mut.alicui tutori,vel curatori alicuius prædictorũ aliquo modo,aliqua ratio-
ne,vel cauſa licentiã dare non poſſit vendẽdi,alienãdi,obligandi aliquã rem im
mobilẽ alicuius prædictorũ,niſi creditore ipſorũ pupillorũ,cæterorumq; prædi
ctorũ inſtãte,& ſibi corã ipſo Iud.in actis ſatisfieri petẽte,aut niſi legitima cau-
ſa vrgente,quæ ſimiliter in actis appareat,& niſi in primis dictus Iud.fuerit in
formatus de valore, ac æſtimatione dictæ rei ꝑ duos ad minus vicinos dictæ rei
vẽdẽdæ,prout ipſi Iud.videbitur,& niſi de mãdato,& commiſſione ipſius Iud.a
quo ipſa licentia petetur,factæ fuerint tres ꝓclamationes, quarũ vna fieri de-
beat in conſpectu rei vendendæ,aliæ duæ ad tribunal ipſius Iudicis, a quo peti
tur licentia,ipſo pro tribunali ſedente hora iuris, & ad arengheriã Communis
Mut.diebus,& horis,quibus ius redditur,palã,& alta voce,ſono tubæ præmiſ-
ſo per vnum ex tubicinibus,ſeu bannitoribus Communis Mut.& inter vnã pro
clamationẽ,& aliã ſit,& eſſe debeat terminus triũ dierũ ad minus.In quibus ꝓ
clamationibus exprimatur,& notificetur,quòd ipſa res talis pupilli,vel talis ꝓ-
digi,ſeu furioſi,vel mentecapti eſt vendenda,vel obliganda per eius tutorem,
vel

vel curatorẽ,& ex cã,ꝓ qua licẽtia fuerit petita,& ſi pretiũ aliquod erit in actis
ꝑ aliquẽ ꝓ emptione dictæ rei oblatũ,exprimatur dicti pretij quantitas, & no-
mẽ,ac cognomẽ eius,qui pretiũ obtulerit.Et ſi aliquis eſt, qui velit aliquid con
tradicere,vel opponere,ne res ipſa vendatur,alienet̃,vel obliget̃, & ne petita li
centia detur,ſeu quia non ſit iuſta de cauſa petita,vel qui velit ipſam rem eme
re,debeat in termino trium dierum proxime futurorũ in qualibet ipſarum ꝓ-
clamationũ apponendo corã ipſo D.Prætore,vel Iud.comparere ad opponen.
quicquid voluerit,ne præmiſſa fiant,& ad proferendum quid,& quantum da-
re voluerit pro emptione,ſeu pretio dictæ rei, & cedula continens omnia præ-
dicta ponatur,& affigatur ad ſcalas palatij Communis,& ad ipſam rem vendẽ-
dã.Et ſi in dicto termino alicuius dictarum proclamationum comparuerit ali-
quis,& contra prædicta oppoſuerit,vel dixerit,Prætor,ſeu Iud.prædictus intra
terminum x.dierum cognoſcere,& declarare debeat ſuper dictis exceptioni-
bus,& oppoſitionibus,prout ſibi iuſtum,& æquum eſſe videbitur. Et ſi cogno-
uerit licentiã non eſſe dandã,ad aliquid vlterius non procedatur,nec procede
re poſſit,ſed ſi ſibi videbitur licentiã prædictam iuſta de cauſa eſſe petitam, &
non dolo,vel fraude,& oblatum pretium eſſe iuſtum,tunc licentiã det, & con
cedat vendendi,alienandi,vel obligandi dictã rẽ illi,qui plus obtulerit quando
cunq; ante licentiã conceſſam.Et dictæ Prætoris,vel Iud.declarationi ſtetur,&
res,de qua alienanda vt ſupra fuerit licẽtia poſtulata,& ſic ſeruatis ſeruan.præ
dictis data,vendi,alienari,& obligari libere poſſit,nec in ipſa alienatione,& ob
ligatione poſtea ſecuta neceſſario requiratur amplius dicti Prætoris, vel Iudi-
cis licentia,& aliter vel alio modo res aliqua immobilis alicuius prædictorum
vendi,alienari vel obligari non poſſit,neq; de ipſa vendenda,alienanda,vel ob-
liganda licentia dari,& ſi data fuerit nullius ſit momenti.Venditio autẽ, alie-
natio,& obligatio facta contra dictam formam nullæ ſint,& omni careãt firmi-
tate,ẽt ſi iuramẽtum fuerit interpoſitum,quod volumus præſumi dolo, & per
vim extortum,& nihilominus Prætor vel Iudex, qui prædictam licentiã dede-
rit,non ſeruata forma prædicta incurrat pœnam C.librarum Mut.applican.ꝑ
dimidia ærario Duc.& pro alia Communi Mut.

¶ De non contrahendo cum aliquo filiofamilias,vel minore, vel alijs. RVB. CXII.

NVllus contrahere poſſit,vel quaſi,cum aliquo filiofamilias in quacunq; æta
te conſtituto,nec aliquem omnino actũ cum ipſo celebrare, per quẽ quo-
quo modo appareret ipſe filiusfamilias obligatus,vel aliquod qualecunq; præ
iudicium ſibi generaretur,ſine conſenſu eius,in cuius poteſtate eſſet.Cum con
ſenſu autem ſolo eius,qui eum in poteſtate haberet,dũmodo ſit pubes, & alias
habilis,poſſit dictus filiusfamilias quencunq; contractum,vel quaſi contractũ,
ac obligatorium actum facere,& prædicta locum habeãt quotieſcunq; ipſe pa-
ter,vel habens in poteſtate ipſum filium præſens fuerit in ciuitate,vel diſtrictu
Mut.& ſuũ præſtare voluerit conſenſum.Vbi vero is,qui habet in poteſtate ip
ſum filiumfamilias,abſens eſſet a ciuitate,& diſtrictu Mut.vel præſens nollet ſi
ne iuſta cauſa conſentire contractui,obligationi,ſeu actui per ipſum filiumfa-
milias celebrãdo,tunc,ſi ipſe filiusfamilias fuerit minor xxv.annis,in dictis con
tra-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

tractibus,vel quaſi, ac obligationibus,& actis quibuſcunq; per eum celebran-
dis eruetur forma per præſens ſtat.in contractibus minorum ſui iuris tradita.
Vbi vero dictus filiusfamilias eſſet ætatis perfectæ, tunc prædicta omnia face-
re poſſit cum decreto,& authoritate vnius ex Iudicibus aduocatorũ Commu-
nis Mut.vel Iudicis loci,in quo habitaret extra diſtrictum Mut. & non aliter,
& an recuſationis cauſa ſit iuſta,nec ne,ſtetur arbitrio, & declarationi D. Iudi-
cis decretum interponere debentis. Et quicquid contra formã præſentis ſtat.
actum vel geſtum fuerit non valeat ipſo iure, et ſi iuramentũ fuerit interpoſi-
tũ,quòd in caſibus prædictis præſumatur dolo,& per vim extortum, ac ſimula-
tum. Cæterum quilibet filiusfamilias maior xviij. annis,qui ſit publicus,& con
ſuetus mercator vel qui vniuerſaliter bona eius in cuius fuerit poteſtate,admi
niſtret,ſimiliter & quilibet ſui iuris maior xviij. annis publicus & conſuetus mer-
cator obligetur,& obligatus eſſe intelligatur illis,cum quibus contraxerit, vel
quaſi,et ſine ſolennitate præſentis ſtat & minoritate non obſtante. Idemq; intel-
ligatur,& fiat de quolibet alio filiofamilias maiore xxv. annis habitante per ſe,
ſeorſum a patre,vel eo,in cuius eſt poteſtate,& faciente,ac gerente facta,& ne
gotia ſua ſeorſum a patre vel eo in cuius eſt poteſtate, & poſſint prædicti age-
re,& conueniri in iudicio tanq̃ patresfamilias in contrarium facientibus non
obſtantibus quibuſcunq;. Addẽtes et quòd aliquis ſui iuris minor xxv. annis ali
quo modo,ratione vel cauſa extra iudiciũ cũ aliquo contrahere non poſſit,vel
aliquid gerere ſibi quoquo modo dãnoſum,et cũ tutoris, vel curatoris autho-
ritate abſq; decreto & authoritate vnius ex iudicibus aduocatorũ Communis
Mut.vel iudicis loci,in quo habitaret extra diſtrictũ Mut & abſq; conſenſu duo
rũ minoris ipſius propinquo.ũ attinentiũ habitãtiũ in ciuitate Mut.vel diſtri-
ctu,vel ipſis non extantibus,vel recuſantibus ſine iuſta cã,de qua ſtetur decla-
rationi dicti D.Iud vt ſupra,cũ conſenſu duorũ habitatorũ cinquantinæ,villæ,
caſtelli,vel loci,in quo,vel in qua habitabit ipſe minor in ciuitate Mut. vel di-
ſtrictu,& ſi in ciuitate Mut.vel diſtrictu non haberet ipſe minor, abſq; conſen-
ſu duorũ habitatorũ cinquantinæ dictæ ciuitatis, villæ, caſtelli, vel loci vltimæ
ipſius minoris ſolitæ habitationis ſi ipſe unq̃ habitauerit, alioquin vltimæ ha-
bitationis patris,ſi habuerit,& vltimo loco aui paterni ipſius minoris, & ſi pa-
ter,vel auus in ciuitate,vel diſtrictu non habitaſſent,abſq; conſenſu duorum ci
uiũ,vel diſtrictualiũ Mut.cognoſcentiũ ipſum minorẽ. At ſupraſcriptis oĩbus
deficientibus abſq; conſenſu duorum cognoſcentium, a quibus propinquiori-
bus,& habitatoribus,& cognoſcentibus vt ſupra, Iudex prædictus, qui authori
tatẽ ſuã,& decretũ interponet in contractu,vel quaſi, ac alijs ſic (vt præmittit)
p minorẽ faciendis,informationem recipere debeat,ſi ipſi, qui erunt præſentes
ſint propinquiores minoris ipſius,vel habitatores,& cognoſcentes vt ſupra. Et
ſi contractus,& obligatio,quę,vel q̃ minor facere voluerit ſit iuſta de cauſa,&
non dolo,vel fraude,& ſi Iudici videbitur ipſa informatione præhabita fieri iu-
ſta de cauſa,& non dolo vel fraude,ſuã & Communis Mut.authoritatem inter
ponat,& non aliter,& intelligãtur eſſe,& fuiſſe propinquiores, & habitatores,
& cognoſcentes prædicti,de quibus ſupra continetur illi,a quibus Iudex præ-
dictus informationẽ receperit ſupradictã, ſi notarius fecerit in inſtrumẽto mẽ
tio-

tione,quòd Iudex illos p talibus vt ſupra approbauerit. Statuentes,& ordinan
tes quòd in extraiudicialibus iudices aduocatorũ Communis Mut.ſolũ, & non
alij minoribus prædictis curatorem dare poſſint,& debeant,& ſuam, & Com-
munis Mut.authoritatem,& decretum interponere. Et ſi contra aliquod præ-
dictorum factus fuerit actus non valeat,nec teneat ipſo iure, et ſi iuramentum
per ipſum minorẽ fuerit præſtitũ ſuper prædictis, ſiue iurauerit non contraue-
nire,ſiue ſe maiorem eſſe,ſiue alio quocunq; modo,quod iuramentum in omni
bus prædictis caſibus præſumatur vi,& dolo extortum, prout docente expe-
rientia ſæpiſſime,& communiter accidiſſe compertum eſt. Addentes inſuper,&
ſtatuentes ad euitandas multorum fraudes,qui ſimulationibus, & blanditijs
ſenes circumueniunt,quod nullus maior annis LXX. poſſit quoquo modo con
trahere,vel quaſi contrahere,vel ſe obligare ſine decreto,& authoritate vnius
ex iudicibus aduocatorum Communis Mut.vel Iudicis loci, in quo habitaret
extra diſtrictum Mut.& quicquid fuerit contrafactum ſit ipſo iure nullũ etiã
ſi iuramentum interuenerit,quod in caſibus prædictis præſumi volumus dolo,
& per vim extortum. Quæ omnia in præſenti ſtatuto comprænhenſa vendicent
ſibi locum in contractibus,& obligationibus,vel quaſi, ac actibus quibuſcũq;
obligatorijs etiam celebrandis extra iuriſdictionem Præt. Mut. per aliquos ci-
ues,vel diſtrictuales Communis Mut. Et hæc omnia in hoc ſtat.comprænhenſa
locum habeant etiam in quibuſcunq; contractibus factis, & celebratis per ſu-
praſcriptos cum quibuſcunq; campſoribus,& mercatoribus etiã ciuitatis Mut.
non obſtantibus quibuſcunq̃ ſtat.& priuilegijs ipſorum campſorum,& merca
torum etiam quouis iuramento roboratis.

¶ De ratione adminiſtrationis per tutores adultis reddenda, & cui deferatur tutela,vel cura. RVB. CXIII.

FInita tutela ſi tutor velit rationem reddere,& abſolui, vel adultus vellet ra-
tionem a tutore ipſo reddi de tutela,& adminiſtratione,prouideatur de cu
ratore ipſi minori ad hunc actum,qui curator ſit attinens ipſi minori, & homo
bonæ famæ,& conditionis,& dato curatore coram vno ex Iudicibus aduocato
rum Mut.cum authoritate ipſius curatoris eligantur duo attinentes pximio-
res ipſius minoris,vnus videlicet ex parte ipſius,& alius ex parte tutoris,qui ſint
maiores annis xxv.& homines bonæ famæ,& conditionis,& experti in calculan
do computa,ſi extarent,& ſi non extarent de attinentibus, qui eſſent habiles,
eligantur duo alij probi viri experti,& bonæ famæ,& conditionis, & ipſis ele-
ctis,& confirmatis per ipſum Iudicem deferatur iuramentum de legaliter cal-
culando computa,& rationes ipſorum minoris,& tutorum,remotis amore, ti-
more,pretio,& omni humana gratia. Et hoc facto calculentur ipſa computa,
& rationes adminiſtrationis dictæ tutelæ,& his calculatis referant in actis corã
ipſo D.Iudice tam de neglectis,vel ommiſſis, quam de geſtis in præſentia ipſius
adulti,& curatoris, & decernatur copia ipſi minori,& curatori eius cum termi
no quatuor dierum continuorum,dummodo non ſint feriati in honorem Dei,
ad videndum,& conſiderandum ipſa computa,& ad opponendum,ſi quid op
ponere intendit. Et ſi oppoſuerit aliquid ſummarie,& ſola facti veritate inſpe
cta,examinentur cauſæ oppoſitionis,& terminentur prout iuri conueniẽs fue-
rit,

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА

ſit,ſi autem non fuerit oppoſitum,vel ſi fuerit oppoſitum,ſed terminatũ circa
talem oppoſitionem,& veniat facienda abſolutio per minorem, ſolutis his quæ
ſoluenda eſſent,fiat talis abſolutio cũ authoritate dicti curatoris adhibitis duo
bus alijs proximioribus attinentibus iuxta formam ſtatuti præcedẽtis. De non
contrahendo cum filiofamilias,& ratio aliter reddita non valeat. Et tutela,vel
cura minorum,vel bonorum abſentis,vel furioſorum,vel mentecaptorum,vel
aliorum ſimilium deferatur prius,& dari debeat attinentibus illorum habitan
tibus in ciuitate,vel diſtrictu Mut. quam alijs etiam proximioribus ſuis, q non
habitarent in ciuitate,vel diſtrictu Mut. vel matre,vel auia tutrice tranſeũte,
vel tranſire volente ad ſecunda vota,& inſtante de tutore prouideri pupillo ſit
locus legitimo tutori,reiecta penitus nominatione ipſius matris,& auiæ.

¶ De interdicendo bonis cuilibet male gerenti facta ſua.

RVB. CXIIII.

SI quis attinens,vel affinis,ſeu vicinus alicuius perſonæ ciuitatis Mut. vel di-
ſtrictus,Prætori,vel ſuis iudicibus manifeſtum fecerit per tres teſtes, inter
quos ſaltem adſit vnus ex attinentibus infraſcripti malegerẽtis negotia ſua,vel
alias legitimas probationes,coniunctum,vel affinem,vel vicinum male tracta-
re ſubſtantiã ſuã in ludis,vel cauponulis,ſiue tabernis,vel aliter,Prætor,vel ſui
officiales pronuntient eum prodigum, & teneatur Prætor per præconem pu-
blicari facere,quòd nullus quoquo modo debeat contrahere cũ prædictis,vel
de rebus ſuis accipere loco pignoris,vel alia quacunq; de cauſa. Et ſi aliquis
contrafecerit teneatur ad reſtitutionẽ rerum,quas habuit a prædictis, & con-
tractus cum ipſis factus ꝓ nullo habeatur ẽt ſi iuramentum interuenerit,quod
in caſibus prædictis dolo,& metu extortum præſumatur, & prædicta fiant ſine
figura iudicij,etiam parte aliter non citata,& remota quacunq; appellatione.

¶ Quod Aduocati,& procuratores non poſſint pro alijs fideiubere.

RVB. CXV.

QVoniam aduocati,& procuratores conſueti,& periti ſuis ſubtilitatibus li
tes faciunt protelari,& ſubterfugijs vtuntur,& iccirco faciles ſunt ad ſe-
ſe pro alijs obligandum,ideo ne ex hoc damnum aliquis ſuſtineat, ſtatutum,&
ordinatum eſt quod aliquis Iudex,ſeu Aduocatus, qui ſit in matricula iudi-
cum ciuitatis Mut. & aliquis cauſidicus ſolitus non poſſit eſſe fideiuſſor alicu-
ius perſonæ,collegij,vel vniuerſitatis,nec etiam poſſit conſtituere ſe pro aliquo
ſoluturum,nec pro alio,nec ſecundo loco,nec principaliter aliquid promitte-
re,vel ſe obligare in iudicio,vel extra iudicium etiam ipſi Communi Mut. ali-
quo modo,vel cauſa quæ dici,vel excogitari poſſit. Et ſi quis aduocatus,vel cau
ſidicus prædictus aliquid prædictorum fecerit ipſo iure non teneatur, nec con
ueniri,nec condemnari poſſit,etiam ſi iuramentum fuerit interpoſitum, quod
præſumatur dolo,& fraude,& per vim extortum,& hoc ſtatutum ſit præciſum,
& truncum,cui renuntiari non poſſit. Et ſi renuntiatum ſit, renuntiatio nulla
ſit ipſo iure etiam ſi iuramentum interuenerit,quod metu, & dolo interpoſi-
tum præſumatur,& omnes obligationes,vel contractus factæ, & facti contra
formam præſentis ſtat. non valeant,nec teneant ipſo iure.

¶ De

¶ De modo alienandi res communes,vel confinantes.

RVB. CXVI.

Nota quòd loco ſtatuti veteris abrogati repoſuimus ſequens ſtatutum reformatum.

STatuimus quemlibet habentem rem aliquam immobilem communem,ſta-
bulum,apothecam,hortum,cortile,vacuum, vel aliud quodcunq; ſtabile,
vel quæ alias fuerit communis,aut ſub eodem contextu,ſiue tecto cum aliqua
perſona in Ciuitate vel diſtrictu Mutinæ,non poſſe partem ſuam alij vendere,
alienare,vel in alium transferre titulo tamen oneroſo,niſi prius requiſita fuerit
altera perſona quæ habebit vel habuiſſet,aut authores eius habuiſſent rem ip-
ſam communem,vel ſub eodem contextu,aut tecto cum ipſo alienare volẽte,
an eam velit emere illo pretio quo alteri vendere,vel in alium trãsferre potue
rit vel poterit,dummodo ſit iuſtum & conueniens pretium arbitrio boni viri
per peritos communiter eligendos,& teneatur talis requirens ipſum tunc vel
alias ſocium interpellare,& requirere in præſentia duorũ teſtium & vnius No-
tarij,qui mentionem faciat de tali interpellatione ſeu requiſitione aut per viã
iudiciariam ipſo citato ſecundum formam Statutorum de modo citandi. Et
hoc ſi requirendus ſiue interpellandus erit maior. Si vero eſſet minor,furioſus,
mentecaptus,prodigus,mutus,vel alius cui de iure debeat dari tutor vel cura-
tor,requiratur mediantibus eorum tutoribus,& curatoribus reſpectiue. Et ſi
ipſe ſiue ipſi requiſitus vel requiſiti vt ſupra eam emere vellent cuilibet præfe
rantur aut præferatur. Si autem requiſitus ſiue interpellatus vt ſupra dixerit
nolle emere vel acquirere, poſſit ipſe alienare volens partem ſuam alienare ad
libitum ſuum cui voluerit, ſi autem nihil reſponderit teneatur expectare per
quindecim dies continuos,quibus elapſis intelligatur ei data licentia alienan-
di vt ſupra partem ſuam ad ſuum libitum & ita virtute præſentis Statuti data
ſit & eſſe intelligatur ipſo iure omni exceptione ac reſtitutione in integrum ẽt
ex capite minoris ætatis aut alio quocunq; remoto beneficio. Et ſi eſſent plures
qui haberent rem communem vel quæ alias fuerit communis vt ſupra cum ip
ſo alienare volente,ſi adeſt alius attinens,detur proximiori ſecundum ſucceſ-
ſionem ab inteſtato tàm iuris quàm ſtatutorum. Si vero aliqui ex prædictis atti
nentibus eſſent in pari gradu ſucceſſionis vt ſupra tunc ſit locus gratificationi
etiã ſi lis mota eſſet. Et ſi nullus eſſet attinens ſit in electione ipſius alienare vo-
lentis eam rem vendere vel alienare cui ex ſocijs voluerit etiam mota lite,& ta
les interpellationes renuente ſocio emere tacite vel expreſſe ſuam habeant vir
tutem per annum tantum finiendum à die lapſi termini quo ſocius reſpondit
tacite vel expreſſe,& non vltra,quoniam ſi poſt annum integrum vendere ſta-
tuerit,volumus venditorem teneri ad faciendum denuo interpellationes vt ſu
pra. Si vero aliqua perſona haberet domum,aream,ſiue vacuum,ædes,ſeu do-
mum diruptam,ſtabulum,apothecam,hortum,cortile, & ſiue quodcunq; ſta-
bile ſiue ſint ſeparata,ſiue contigua,& connexa, vel aliquam petiam terræ etiã
ſi haberet domum,& alia ædificia ſuperexiſtentia quæ non excedat quantitatẽ
iugerum viginti non communem,vt ſupra,& uellet eam alienare,uendere, uel
in alium transferre ut ſupra titulo tamen oneroſo teneatur eam dare,& uende
re confinanti eam emere uolenti,& ſi eſſent plures confinantes, uel unus qui

confi-

confinaret à pluribus lateribus qui eam emere vellent, detur in primis attinē-
ti confinanti & ſi plures eſſent, detur proximiori, vt ſupra. Et ſi aliqui ex dictis
attinentibus confinātibus eſſent in pari gradu ſit locus gratificationi vt ſupra,
etiam lite mota. Si vero non confinaret attinens qui eam vellet, detur illi quià
pluribus lateribus ſiue plagis mundi confinaret. Si autem pariter confinarent
ſit locus gratificationi etiam mota lite, & teneatur ipſe alienare intendens vici
nos omnes interpellare, & requirere & domum ac alia ſupradicta alicui ex vici
nis vendere pro iuſto pretio vt ſupra. Et quod ſupradictum eſt de ſtabulo, hor
to, cortili, & area, vel æde dirupta non habet locum quando quis venderet vel
alienaret domum vſui cuius ſtabulum, hortum, cortile, ſiue area, vel uacuum
reſpectiue eſſent deſtinata, quia tunc præferatur confinans domui tanquā mē
bro principali etiam reſpectu horti & aliorum acceſſoriorum de quibus ſupra.
Item non habent locum quando quis venderet vel alienaret poſſeſſionem di-
ſtinctam in pluribus petijs terrarum, quæ poſſeſſio intelligatur, quando exce-
dat quantitatem bubulcarum vigintiquinq́; licet ſeparatarum cum domo ſu
per extante, & quælibet alienatio vel in alium tranſlatio aliter facta non valeat
& ſit ipſo iure nulla in præiudicium ſociorum vel confinantium vt ſupra. Et
hoc ſtatutum procedat non ſolum in alienatione voluntaria, ſed etiam neceſ-
ſaria, etiam ſi bona alienanda eſſent ſubiecta emphiteoſi etiam Eccleſiasticæ re
ſpectu vtilis dominij, niſi concurreret Dominus directus cum emptore, quia
tunc dominum præferri volumus, niſi ſecuta eſſet ad iudicatio bonorum, ex
cauſa dotis conſtante matrimonio, quia vbi ex quacunq́; alia cauſa ad talem
actum eſſet deuentum, etiam ſi alias eſſet priuilegiata, & etiam ſi interueniſſet
iuramentum, quod præſumatur doloſe ac fraudulenter præſtitum vti contra
vim & formā præſentis ſtatuti, & ſi venditor non factis interpellationibus præ-
dictis proceſſerit ad venditionem, ſit in libertate & facultate emptoris retrahē
tis vel vti & potiri ijſdemmet pactis, & commodis quibus res ipſa alteri vēdita
fuerit prius, vel deuenire ad electionem æſtimatorum vt ſupra. Similiter ille
confinans qui haberet ſeruitutem luminis tantum in domo vendenda, tunc ta
lis confinans præferatur alij vicino non habenti talem ſeruitutem luminis, niſi
tamen adeſſet attinens, qui eo caſu præferatur. Vlterius ille qui voluerit ven-
dere, & alienare, vt ſupra, ſi proceſſerit ad alienationem, non facta requiſitio-
ne vt ſupra, & confinantes non interpellauerit, teneatur omnino vendere illā
rem ſocio vel confinanti, vt ſupra pro illomet pretio, quo alteri vendita fuerit,
ſi retrahenti placuerit, vel iuſto pretio vt ſupra, & vti ac gaudere poſſit ijſdē pa
ctis, & commodis quibus prius alienata res fuerat, nec amplius locus ſit pœni-
tentiæ quoquomodo. Et ius dicendi alienationem nullam, & retrahendi rem
ipſam contra formam huius ſtatuti venditam, vel alienatam, vel in alium tran-
ſlatam duret per bienniumà die ſcientiæ etiam præſumptæ, quo biēnio elapſo
habeatur pro vera ſcientia, abſq́; alia probatione talis ſcientiæ, quæ cenſeatur
inducta virtute præſentis ſtatuti dēptis minoribus, & abſentibus, quibus qua-
tuor anni conceduntur continui ad ſcientiam introducendam vigore præſen-
tis ſtatuti, vt excludantur & ipſi tali tempore ab omni remedio reſtitutionis
ex quocunq́; capite competenti, & prædicta locum habeant quo ad alienatio-
nes,

nes, quas in futurū fieri contigerit. Quo vero ad alienationes ſiue, venditiones
factas ante pñs ſtatutū, volumus, & declaramus, quod ſi qs voluerit retrahere
aliqs ex prædictis rebus vēditis ſeu alienatis, vt ſupra ante pñs ſtatutū, & ſit in ca
ſu quo ſit locus retractui, tunc poſſit eas retrahere, ſed tñ teneat̃, & obligatus ſit
ſoluere iuſtū pretiū p pitos vt ſupra eligēdos eſtimādū tpe quo velit retrahere,
non aūt eo pretio, quo prius vēdita fuit vel alienata, id tamen conceditur intra
tpa prædicta præfixa, vt ſupra reſpectiue, & non poſt, & prædicta non habeāt lo
cum in alienationibus ſeu venditionibus factis ad publicum incantum, quorū
ſubhaſtationes ex forma ſtatutorum, & iuris diſpoſitione fieri debent citatis ta
men, & interpellatis vicinis ſiue ſocijs, vt ſupra ad videndum fieri tales ſubha-
ſtationes, & non aliter. Et præſens diſpoſitio non habeat locum in cauſis ſeu li-
tibus pendentibus. Et quia noſtræ intentionis eſt, quod ſtabilia prædicta, quæ
ſuppoſita eſſe reperiuntur iuriſdictioni, & obedientiæ Sereniſſimi Principis no
ſtri ſiue Communi Mutinæ ad ſubleuationem aliorum Ciuium, & diſtrictua-
lium remaneant noſtro Sereniſſimo Principi ſubiecta, & obnoxia ob bonū pu
blicum, propterea ſtatuimus, & ordinamus quod priuilegium ſiue beneficium
præſentis ſtatuti, & commodum huius noſtræ ordinationis non tranſeat neq́;
tranſire poſſit ad eos, qui pleno iure non ſint ſubiecti Sereniſſimo Principi no-
ſtro, & Communi Mutinæ, grauando in hoc pro vt grauamus venditores ſub-
iectos, vt ſupra, quod eorum bona, & iura minime in ſupradictas perſonas quo
quomodo alienare valeant directè vel indirectè, aut alio quoquis quæſito colo
re. Inijcientes ex nunc pro vt inijcimus vinculum obligationis rebus, & iuribus
prædictis ita, quod nulla ratione vel cauſa ad extraneas perſonas non ſubiectas,
vt ſupra tranſire poſſint quominus ſubditi noſtri ſub colore, & prætextu alicu
ius priuilegiati, ementis vel emere procurantis ab acquiſitione prædicta impe
diri aut diſtrahi poſſint, pro vt alias vſu eueniſſe comperimus ſupponendo ta-
les perſonas. Volentes quod prædicta bona dictorum ſubditorum ſint vigore
præſentis ſtatuti tali onere retractus affecti adeo quòd tranſeant ad quaſcunq́;
perſonas cum tali onere, & ſi alienatio facta fuerit in non ſubiectos, vt ſupra do
minium aliquod non tranſeat neq́; poſſeſſio, ſed ſtatim reuocari poſſit, & inte-
rim ſit & intelligatur virtute præſentis ſtatuti violenta vitioſa, & clandeſtina,
quo ad præiudicium ſociorum vel vicinorum, vt ſupra, & ſtatim ac ipſo iure ſit
locus retractui, & venditor etiam ſi opus fuerit cogatur, & cogi poſſit per ſo-
cios, vel confinantes, vt ſupra ad recuperandum, ſiue retrahendum rem vitioſe
alienatam in talem non ſubiectum & non obſeruantem præſentia ſtatuta no-
ſtra. Et talis venditor ſi non curauerit cum effectu, quod confinās, vt ſupra con
ſequatur bona, vt ſupra vendita infra menſem, tunc incurrat in pœnam amiſ-
ſionis pretij applicandam pro medietate vicino vel ſocio ratione damnorum,
& pro alia medietate fiſco Sereniſſimi D.N. Prohibentes ex nunc omnes frau-
des, & cautelas quibus præſens noſtra ordinatio ſuum non poſſet de cætero ſor
tiri effectum adinuentas, vel quæ inueniri poſſent per vēditores vel alios, quas
volumus probari poſſe per coniecturas, & præſumptiones arbitrio iudicis, quo
niam tale ſtatutum fauore publico inductum eſſe cenſemus, & declaramus.
Et idem ſeruari volumus vt ſupra, ſi res mobilis, vel ſe mouens communis vt
ſupra.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМ. МЕЧНИКОВА

ſupra venderetur. Inſuper ſtatuimus, & ordinamus, quod Ciues habentes prædia, domos, & alias res eiuſdē generis ſitas alibi extra diſtrictum Ciuitatis Mutinæ vt ſupra non poſſint neq; valeant, vel eas alienare, vel in alium transferre titulo tamen oneroſo, niſi prius interpellatis conciuibus, confinantibus, vel habentibus rem communem vt ſupra ſub pœna dimidij pretij rei vendendæ, vel in alium transferendæ, vt ſupra applicanda pro dimidia Ciui conſocio, vel confinanti, & pro alia dimidia fiſco Sereniſſimi Ducis noſtri. Et vlterius ad prædicta etiam cogi poſſint, per officiales Ciuitatis Mutinæ ad vendendum ac tradendum rem ſiue communem, ſiue confinantem contra prædicta alienatam in alium quam in Ciuem.

De donationibus. RVB. CXVII.

STatuimus & ordinamus quòd quælibet inter viuos donatio maioris quantitatis, valoris, ſeu æſtimationis centum librarum Mut. debeat inſinuari, & ſi inſinuata non fuerit non valeat ipſo iure. Et prædicta locum habeant etiam ſi iuramentum fuerit interpoſitum, quod in prædictis præſumatur dolo malo, & per vim extortum, & huic ſtatuto renuntiari non poſſit.

De Emancipationibus. RVB. CXVIII.

SAncimus quòd quælibet Emācipatio debeat publicari ad Arengheriā Communis Mut. palam, & alta voce, & ſuper ſcalis palatij Communis plateā verſus, & ad tribunal Iudicis, corā quo fiet dicta emancipatio, hora iuridica tpe dictæ emancipationis p vnū ex præconibus, & bannitoribus Communis Mut. ſono tubæ præmiſſo, quod ſi non fuerit obſeruatū emācipatio non valeat ipſo iure. Itē volumus quòd ſi quis filiusfamilias male vtatur, vel male tractet bona patris, vel propria, Prætor, & quilibet alius Iuſdicens, Communis Mut. requiſitus a patre teneatur compellere talē filiū recipere emancipationē, cui tñ filio in caſu prædicto, ſi non ſit idoneus ad quærēda ſibi alimēta condecentia, teneat pater ſm̄ facultates, & qualitatē perſonarū alimēta præſtare, vel ſupplere. Si vero pater male vtatur ſua ſubſtantia, vel dicti ſui filij, tūc & eo caſu pater cogatur ipſum ſuum filium emancipare, & ipſi patri interdicat bonis ſecundum formā ſtatutorum, remanente dicto filio, vel filijs adminiſtratione bonorum propriorum, & patris, cui teneatur ipſe filius alimenta condecentia miniſtrare.

Qualiter donari poſſit, vel relinqui ſponſæ vel vxori, & de prohibitis donationibus, vel relictis in concubinas & meretrices. RVB. CXIX.

NVllus ſponſus, vel maritus, cui dos conſtituta, vel promiſſa fuerit, aut ſoluta ex parte ſponſæ, vel vxoris infra ſummam librarū mille, poſſit inter viuos, vel cauſa mortis ſponſæ, vel vxori ſuæ donare vltra ſummam libr. cētū quinquaginta, vel aliud excedens ſummā prædictā, & in maiori quātitate non valeat ipſo iure, quod ſi dos exceſſerit ſummam librarū mille, vſq; ad bis mille poſſit donare vſque ad ſummā librarum ducentarū. Si verò erit trium mille donare poſſit libras tercentū, & ſi erit de quatuor mille ſcutos centum auri donare poſſit, & ſic pro ſingulis mille ſcutis poſſit ſponſus, vel maritus donare ſcutos centum ſponſæ, vel vxori, & non vltra abſque vlla inſinuatione.

Adijcientes, quod vltra prædicta liceat marito, vel ſponſo donare ſponſæ vel vxori quaſcunque veſtes, & quæcunque ornamēta per ipſum maritū, vel ſponſum

ſum ad uſum uxoris facta, & ſeu deſtinata. Ex ultima uerò uoluntate quauis diſpoſitione, ſeu prohibitione de non moleſtando, uel introſpiciendo capſas, uel alias quomodolibet a marito, uel ſponſo facta non obſtante, non poſſit ſponſa, uel uxor conſequi aliquid de bonis ſponſi uel mariti ultra uſumfructū integrū bonorum illius dempto uſufructu legitime deſcendentiū, & eorū quibus de iure debetur in bonis defunctæ pſonæ, uel libras mille ad plus, & quaſcūq; ueſtes & quæcunq; ornamēta per ipſum maritū, uel ſponſum ad uſum ſponſæ, uel uxoris deſtinata ſeu facta. Debeat tamen uxor, uel ſponſa cui uſufructus, & libræ mille eſſent in ultima uolūtate relictæ eligere an mille, uel uſumfructum uelit infra menſem proxime ſubſequentem à die interpellationis, ſeu monitionis per iudicem in ſcriptis ſibi factarum qua electione per uxorem, uel ſponſam, ut ſupra non facta transferatur electio in hæredem ipſius relinquentis.

Addentes, quod in omni caſu quo mulier extra diſtrictum nuberet ipſo iure priuetur & priuata ſit eo, quod ſibi fuerit relictum.

Vlterius ſtatuimus, nullum poſſe aliquo titulo donationis, aut relinquere in ultima uolūtate aliquid etiam minimum concubinis, uel meretricibus ſuis, & in omnibus prædictis caſibus quicquid factum fuerit contra formam præſentis ſtatuti ſit nullum, & iuramentum ſuper eo appoſitum præſumatur dolo, & per fallaciam extortum.

Declarantes prædicta non habere locum in donatis, ſeu relictis per vxorē, ſeu ſponſam marito ſeu ſponſo. Quia uolumus eas pro libito ipſarum uoluntatis poſſe inter uiuos donare, & in ultima uoluntáte maritis relinquere.

Quod in omni alienatione rei īmobilis ſaluū ſit ius laboratoris. RVB. CXX.

STatuimus quòd in omni alienatione rerum immobilium quarūcunq; ſaluū ſemper & in omni caſu ſit, & eſſe debeat ius Laboratoris, ita quòd per ipſam alienationem, capiendo eam etiam largo modo, non fiat aliquod præiudicium colono, vel laboratori poſſeſſionis vnius, vel rei particularis, quo minus ſuā portionem fructuum, & redditu um vndecunq; venientium percipiat, ac ſi dicta alienatio facta non fuiſſet, niſi tamen alienans eſſet Laborator dictæ rei, quo caſu Laborator ipſe nihil petere poſſit de dictis fructibus, niſi tamen alienans ius ſuum pro fructibus reſeruaſſet, vel aliter conuentum eſſet inter alienātem, & laboratorem, volumus enim dictas conuentiones ſeruari.

Ne Prælati, uel Clerici, uel Potentes alicui uim faciāt. RVB. CXXI.

SI quis Prælatus, vel Clericus fecerit aliquam violentiam alicui ciui Mut. vel diſtrictuali in poſſeſſione alicuius petiæ terræ, ſeu domus, quæ petia terræ, ſeu domus fuerit poſſeſſa, ſeu detenta tempore uiolentiæ, uel turbationis per ipſum ciuem, uel diſtrictualem, uel per aliquem eius nomine, Poteſtas teneatur ad poſtulationem dicti ciuis, uel diſtrictualis, cui facta fuerit dicta uiolētia mittere nuntiū ſuum p Communi Mut ipſi Prælato, vel Clerico, ne inquirat, imbriget, vel turbet, & fructus non auferat, uel laboret, uel laborari faciat, uel moleſtet in poſſeſſione ipſius terræ dictum ciuem, uel diſtrictualem. Et ſi hoc facere contempſerit facta requiſitione prædicta, poſtea miles poteſtatis pro Communi Mut. ad uillam, uel locū mittatur, in qua, uel in quo dicta terra, uel domus fuerit, qui miles ipſum ciuē, & diſtrictualē defendat in poſſeſſione, & te-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. МЕЧНИКОВА

nuta dictæ terræ,ſiue domus,& fructuũ omniũ,& præcipiat conſuli, vel officia
libus dictæ villæ,ſeu loci,ſi placuerit dicto ciui,vel diſtrictuali,dictam terram,
ſiue domũ tenere,& laborare,ſeu laborari facere pro ipſo, & medietatẽ totius
bladæ,quã ipſi perceperint,dicto ciui in ciuitatẽ Mut.conduci facere expenſis
illius villæ,vel loci. Et ſi,dictus Prælatus,vel Clericus aliquos fructus a ſolo re
mouiſſet,teneatur Poteſtas Mut.& eius Iudices facere vt dicto moleſtato,tur-
bato,vel inquietato dicti fructus reſtituantur ſi extent, alias eorum æſtima-
tionem declarandam ſacramento vim paſſi,vel turbati,vel inquietati, vel mo-
leſtati, faciendo executionem fieri in quibuſcunq; bonis poſſeſſis per dictũ Præ
latum,vel Clericũ. Et ſi dictus Clericus,vel Prælatus voluerit conſequi rationẽ
de dicto ciue,vel diſtrictuali occaſione prædicta,Mutinam venire debeat ipſe,
vel eius procurator Poteſtati,vel officialibus Communis Mut.oſtenſurus de iu
re ſuo,ſi quod habuerit contra prædictũ ciuẽ,vel diſtrictualẽ. Et prædicta poſ-
ſit petere perſona moleſtata,vel inquietata officio Iudicis ſummarie,ſine libel
lo,& citatione,& ſtrepitu aliquo,vel ordine,vel ſolemnitate iudiciorũ, ipſa ta
li perſona plene probante,quòd turbatus poſſidebat, vel eius nomine poſſide-
batur eo tpe,quo ſe moleſtatũ dixerit,vel inquietatũ. Idem obſeruetur qñ ali-
quis de populo diceret ſe moleſtatum,vel turbatũ eſſe in poſſeſſione terrarũ,&
poſſeſſionum ab aliquo potente,vel eius domeſtico,vel familiari,vel eius caſtal
do,vel factore,vel quocunq; modo cenſeatur. Et Poteſtas Mut.& eius Iudices
& milites teneantur præſens ſtatutũ in omnibus ſuis partibus obſeruare,& ob-
ſeruari facere præciſe vt iacet,ſub pœna C.librarum Mut.irremiſſibiliter ab ip
ſis auferenda,quoties per ipſos,vel per aliquem eorum fuerit contrafactum,ap
plicanda pro medietate vim paſſo,turbato,vel inquietato, & pro alia medie-
tate Cameræ Ducali. Et teneantur Syndicatores prædictam pœnam exigere
ſub pœna tantundem de ſuo ab ipſis auferenda,& applicanda vt ſupra.

¶ De ſurreptis rebus reſtituendis. RVB. CXXII.

VT fraudibus,& dolis hominum quoad eius fieri poteſt occurratur manda-
mus quòd,ſi quis ſurripuerit aliquid alicui,poſſit ille,cui res ſurrepta fuerit
a quolibet poſſeſſore illam recuperare,& poſſeſſor incontinenti illam reſtitue
re omnino teneatur,neq; aliquid recipere poſſit pro dicta re ſurrepta, vel eius
reſtitutione,& ad id compelli debeat ſublatis exceptionibus quibuſcunq;, &
præſertim ſi dictus poſſeſſor allegaret,& probaret ſe dictã rem emiſſe pro do-
mino,& etiam ad publicum incantum. Et ad probandum rem fuiſſe eius, cui
ſurrepta diceretur,ſufficiat petenti,ſi probet ſe illam poſſediſſe tempore ſurre-
ptionis,vel ante,is autem,qui eam rẽ per alium ſurreptam habet,condemnari
non poſſit in aliquam pœnã applicanda ærario,vel parti,niſi dolum, vel culpã,
dum ſurrepta fuit,adhibuerit,vel dictam rem ſciens eſſe furatam acquiſiuerit.

¶ De ſalario,& mercede famulorum,& aliorum. RVB. CXXIII.

SAncimus quòd alicui ius non reddatur de ſalario ſuo ſi ſteterit cum aliquo ꝑ
famulo,vel famula,niſi intra vnum annum,poſtquam ſe ſeperauerit a Dño,
vel eo,cum quo ſteterit,quærimoniã fecerit coram D.Prætore,vel alio Iudice,
vel officiali Cõis Mut.de dicto ſalario,vel niſi appareat de confeſſione Dñi,vel
patroni facta,poſtq̃ ſe ſeperauerit dictus famulus,vel famula a Dño,vel ab eo.

cũ quo ſteterit, quòd ipſis pro dicto ſalario teneatur. Et prædicta locũ habeãt,
dũmodo dominus ipſe,vel patronus iurauerit ſe ſatisfeciſſe prædictis,quòd iu-
ramentum pro plena,& ſufficienti probatione ſatisfactionis habeatur. Quod
ſi prætenſus debitor fuerit mortuus,volumus quòd hæredis iuramentũ ẽt cre-
dulitatis ſufficiat,& plenã faciat ꝓbationem,& idem obſeruetur in fabris mu-
rarijs,& lignarijs,ac magiſtris,& operarijs quibuſcunq;, & quibus merces ali-
qua debetur,cum non ſit veriſimile,quod aliquis ex prædictis vltra annum diſ
ferat ad mercedem ſuam,& ſeu ſalarium poſtulandum.

¶ De ſecuritate danda ab eo,pro quo quis ſe obligauit. RVB. CXXIIII.

SI quis eſt obligatus ꝓ aliquo quacunq; de cã principaliter,vel ſecundario etiã
ex cã euictionis,teneatur ille,ꝓ quo is ſe obligauit, dare idoneã ſecuritatem
ẽt cum fideiuſſione de eo conſeruando indemnẽ ab obligatione, & ꝓmiſſione,
in qua eſt ꝓ eo obligatus poſt annum a die obligationis contractæ,niſi is ꝓ quo
ſe obligauit,eſſet ſuſpectus, & cauſa ſuſpicionis probaretur ſaltem ſemiplene
ad arbitrium Prætoris. Quo caſu teneatur prædictam ſecuritatẽ præſtare quan
docunq; ad voluntatẽ,& requiſitionẽ eius qui ſe pro alio obligauit. quòd ſi præ
dictã ſecuritatẽ non præſtiterit,tunc Prætor, vel quilibet alius competens Iu-
dex teneatur ad voluntatem illius,qui ſe pro alio obligauerit,contra illum,pro
quo ſe obligauerit, procedere realiter,& perſonaliter,& illum cogere ad dictã
ſecuritatem præſtandam ſub pœna Prætori,vel Iudici prædicta non obſeruã-
ti librarum L Mut.applicanda prædicta fieri petenti,& nihilominus teneatur
Iudex in prædictis negligens ad damna,& intereſſe parti læſæ; & in prædictis ꝓ
cedatur ſummarie,& ſine figura iudicij.

¶ De operibus,& laborerijs manutenendis. RVB. CXXV.

PRo euidenti vtilitate ciuium,& diſtrictualium Mut.ordinamus quòd quili
bet magiſter muri,vel lignaminis,qui acceperit aliquod laborerium, vel
opus a Communi Mut.vel ab aliqua ꝑſona,vel vniuerſitate faciendum ad ſum
mã,teneatur ipſum opus,vel laborerium manutenere per annos x. continuos
a die perfecti operis. Et ſi laboreriũ ipſum interim corrueret, vel ruinam mina
retur in totum,vel in partem,præſumatur id accidiſſe culpa ipſorũ magiſtrorũ,
& ſucceſſiue teneantur ad reſtitutionem totius mercedis,& ad refectionẽ om-
nium impenſarum per Dominum operis factarũ,& ad omnia alia damna, & in
tereſſe ipſius domini. Ad quas impenſas,& damna, ac intereſſe taxanda eligan-
tur duo periti de confidentibus partium,& in caſu diſcordiæ eligatur tertius ꝑ
D.Prætorẽ,& eorum relationi ſtetur,nec poſſit appellari,vel peti quòd corriga
tur,vel emendetur,nec contra eam aliquid opponi poſſit. Et ſuper prædictis
reddatur ius ſummarium,& ſola facti veritate inſpecta.

¶ De Clauſendis domorum. RVB. CXXVI.

OMnes qui habuerint domũ iuxta vicinũ ſuum teneantur facere communi-
ter,& ꝓ dimidia clauſendam ad poſtulationem vicini per totũ inter vnam
domum,& aliam,quantum ambæ domus ſimul aſcendunt, ſcilicet in vrbe Mu
tin. & eius ſuburbijs ex lateribus coctis, extra vrbem vero & ſuburbia ſiue de
muro,ſiue de alia materia prout D.Prætori Mut.videbitur,& qui habuerit do
mum altiorem domo vicini,ſi eam ab inde ſupra claudere voluerit hoc faciat

ſuis expenſis. Item qui habent in vrbe Mut. & eius diſtrictu caſamenra vacua,
& hortos iuxta vicinos ſuos teneantur claudere ſepibus, vel muro, vel alia ma-
teria communibus expenſis prout arbitrabitur D. Prætor Mut. qui teneatur
facere vt prædicta fiant ab omnibus, de quibus quærimoniã habuerit, intra x.
dies continuos, ſub pœna xxv. libr. Mut. prædicto Prætori præfata adimplere
negligenti irroganda. Et ſi contigerit aliquam domũ deuaſtari, clauſendæ exi-
ſtentes inter ipſam domũ, & domos vicinorum non poſſint, nec debeãt deuaſta
ri etiam ſi non eſſent in totum illius, cuius domus deſtruitur, & ſit præciſum.

¶ Qualiter teneãtur laboratores, ſeu mezadri laborare terras. RVB. CXXVII.

LAboratores, qui vulgo mezadri dicuntur, teneantur terras ꝑ eos ad laborã-
dũ conductas laborare arbitrio boni viri & foſſata ipſarũ terrarũ bene ſtirpa
re, & fodere, ſeu cauare, & reparata, & cauata tenere ſumptibus ſuis, & vites, ac
arbores tp̄ibus congruis putare, ipſaſq; vites, & arbores fructiferas ſingulis an-
nis bis zappare debitis tp̄ibus, videlicet in menſe Aprilis, & Iunij, & terras per
quatuor vices anteq̃ ſeminentur arare, & prius terras ad laborandũ acceptas
ſeminare, q̃ proprias, & cum arauerint dictas terras, teneantur dñis, vel eorum
factoribus denuntiare quòd ſunt aratæ, & ſimiliter quando fuerint retaliatæ,
reterzatæ, & requartatæ. Et ſi dicti laboratores terras ad laborandũ conductis
non laborauerint vt ſupra, liceat patrono terrarũ, ſiue ſit dñs, ſiue affictuarius
accipere ēt propria authoritate tantã terram deſeminatã, vbi aliqua ſeminata
fuerit, quãta erit illa, quæ laborata, ſeu ſeminata non fuerit ita tñ, quod non ex
cedat portionẽ debitã patrono, & fructus ex ea ꝑcipere, & habere. Vbi vero ter
ras ipſas non laborauerint vſq; ad ſummã debitã patrono, tunc teneantur labo-
ratores huiuſmodi reſpondere patronis ꝓ terris non laboratis vt ſupra, ſecundũ
quòd terræ conſinantes bene aratæ, & ſeminatæ reſponderint dominis earum,
& ſi in aliquo prædictorum contrafecerint incurrant pœnam librarum triũ ꝓ
qualibet vice, & re, qua, & pro qua contrafactum fuerit applicanda Dño ipſo
iure. Ipſi aũt laboratores prædicta obſeruantes dimidiũ oĩum fructuum etiã in
ſtipulis exiſtentiũ habeãt ſingulo anno, ēt vltimo, quo diſcederent a laborerio,
præterea ēt habeant oẽs glandes ipſarum terrarum, ſi carnem pro affictu corti
lis ſoluerent, & alias honorantias, vel porcos ad medium tenerent.

¶ De meſſe, & trituratione a laboratoribus facienda. RVB. CXXVIII.

TEneantur laboratores, ſeu mezadri tempore debito metere bladas terrarũ
ad laborandum conductarum, a patrono tamen accẽpta licentia, & omnes
bladas terrarum, quas ad laborandum acceperint, in garba conducere ad areã
poſſeſſionis, ſeu terrarum ipſius patroni, & area in dictis terris non extante te-
neantur illas conducere ad alium locum prædictarum terrarum, quas labora-
uerint ad voluntatem patroni etiam ſi eſſet affictuarius ille, cui eſſet reſpon-
dendum vti patrono & ibi ipſas bladas triturare tempore debito, & partem
patroni ſuper granario patroni conſignare, & exonerare expenſis ipſius labora
toris excepta gabella. Et poſſit quilibet patronus etiam ſi eſſet affictuarius vt
ſupra ponere, & dare ſuo laboratori tempore triturationis vnum areſanum
expenſis ſui laboratoris ſi erit aptus ad adiuuandum ipſum laboratorem, & eũ
adiuuauerit ad triturandum bladas ipſarum terrarum, ſi autem non adiuuaret

labo-

laboratores, tunc detur expeñ. ipſius patroni tantum, alias laboratores contra
facientes incurrant pœnam libr. v. pro qualibet vice, qua fuerit in prædictis, &
quolibet prædictorum contrafactum applicandam ipſo iure ipſi patrono, & ſi
militer teneantur laboratores affictum cortilis, & omnia alia debita patrono
ad domum ipſius patroni debitis temporibus conducere expen. proprijs ipſorũ
laboratorum ſub pœna prædicta applicanda vt ſupra.

¶ De paleis, ſtraminibus, & fœno. RVB. CXXIX.

DEclaramus quòd tota palea, & fœnũ, & ſtramina collecta, ſeu nata ex terris
quas mezadri, ſeu laboratores laborauerint, ſint, & eſſe intelligantur dos ip
ſarum terrarum, & ad eas terras ſpectent, & pertineant. Et ipſi laboratores, ſeu
mezadri non poſſint, nec valeant de talibus paleis, fœno, & ſtraminibus contra
here, vel alienare, ſed hæc omnia ſuper ipſa poſſeſſione conſumere teneantur in
alendis beſtijs tentis, ſeu tenendis ſuper prædictis terris, & ad beneficiũ ipſarũ
terrarum, & lætamen non vendant, ſed illud totũ ſuper ipſis terris ad laboran-
dum conductis ſpargere teneantur, ſub pœna libr. v. ꝓ qualibet vice, qua con-
trafactum fuerit, applicanda ipſi patrono. Et prædicta locum habeant in quo-
libet laboratore, etiam ſi non adeſſet domus ſuper dictis terris, & etiam in quo
libet conductore ad pretium, niſi aliter fuerit inter partes conuentum.

¶ De beſtijs tenendis per laboratores. RVB. CXXX.

STatuimus quòd laboratores, ſeu mezadri teneantur, & obligati ſint oẽs be-
ſtias cuiuſcunq; qualitatis, & generis, exceptis bobus aratorijs, ad mediũ te-
nere a patronis, ſiue ſint ꝓprietarij, ſiue affictuarij, & non ab aliqua alia perſo-
na, ēt ſi eſſent propriæ, & hoc intelligatur quoties patronus ipſe dictis laborato
ribus aut dare noluerit, aut non potuerit. Et oẽs beſtiæ, quæ reperirentur penes
ipſos laboratores, exceptis bobus aratorijs, virtute pñtis ſtatuti præſumãtur, &
intelligãtur eſſe patroni vt ſupra, ſi patronus hoc allegauerit, & iurauerit, niſi
aliter p legitimas ꝓbationes contrariũ ꝓbaretur. Laboratores aũt ipſi habere te
neantur boues aratorios ꝓprios pro laborerio neceſſarios, vel conductos ab ip-
ſo patrono, vel ab alio, ſi patronus dare noluerit, & ad iuuaticã teneãtur ipſi la
boratores tantum, & non patroni, & teneãtur ipſi laboratores tenentes porcas
ad mediũ ad ipſo patrono illos tenere vſq; ad feſtum S. Thomæ apoſtoli ſingu-
lis annis, & ante diuidere illos non poſſint inuito domino, & facta diuiſione
non poſſint dicti laboratores partem ſuam tenere ſuper ipſa poſſeſſione vltra
octo dies, niſi patrono expreſſe conſentiente, ſub pœna libr. trium pro qualibet
vice applicanda pro dimidia patrono, & pro alia dimidia accuſatori.

¶ De non carrezando per laboratores. RVB. CXXXI.

NOn poſſit, nec debeant ipſi laboratores pro aliqua alia perſona vltra patro
num carrezare, vel carregium aliquod facere, vel operam aliquam bouum
pro carrezando, vel arando extra terras ad laborandum conductas præſtare ſi
ne licentia, & voluntate patroni, ſub pœna librarum trium pro qualibet vice,
qua contrafactum fuerit, applicanda ipſi patrono, etiam ſi eſſet ipſe patronus
affictuarius ad pretium. Et nullus laborator, qui aliquam poſſeſſionem accepe
rit ad laborandum ad medium, ſuper qua habitaret cum eius familia, poſſit
aliquas alias terras accipere, vel conducere ad laborandum, ſeu ad affictum ſi-

 ne

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

ne voluntate, & licentia patroni ipſius poſſeſſionis, ſuper qua habitaret ſub pœna prædicta applicanda vt ſupra.

¶ Quod laboratores non poſſint peruertere poſſeſſionem, nec quæſtionem dominij inferre, nec bona ipſa alienare. RVB. CXXXII.

NVllo modo, nulla ve cauſa poſſint ipſi coloni partiarij vel laboratores quæſtioné dominij patrono, vel locatori terrarũ inferre, vel poſſeſſioné patroni ſeu locatoris peruertere, vel ipſam poſſeſſionem in aliũ transferre, vel rem ipſá conductá ad laborandum alienare, vel alium in ipſam poſſeſſioné ponere, vel inducere ſine patroni, ſeu locatoris licentia, & ſi contrafactum fuerit, tam ipſe laborator, quam accipiens in centum libris Murinæ condemnetur, & plus arbitrio Iudicis inſpecta qualitate, & quantitate negotij & terrarum. Quæ pœna applicetur pro dimidia Cameræ Duc. & pro alia dimidia ipſi locatori, & nihilominus incontinenti reſtituatur, & reſtitutus ipſo iure ſit, & intelligatur ad ſuam priſtinam poſſeſſionem abſq; aliquo proceſſu, ſed ſola facti veritate inſpecta, & manu regia abſq; ordine aliquo iudiciario.

¶ De laboratore recuſante dare partem patrono. RVB. CXXXIII.

SI quis colonus partiarius, ſeu laborator recuſauerit, vel omiſerit dare, & conſignare patrono ſuo, ſeu locatori parté fructuũ ipſarũ terrarum ipſi patrono ſpectanté, & eã ad domũ dicti patroni conducere ad mãdatũ D. Prætoris Mut. vel eius vicarij, teneatur pro ipſis fructibus terrarũ, quas laborauerit, videlicet pro frumento, ſpelta, faba, & alijs quibuſcunq; reſpondere ipſi patrono, ſeu locatori pro parte ei ſpectante tantũ de terra clauſurata, campanea, pratiua, vineata, vel alia qualicunq; terra, quantum communiter reddiderint aliæ terræ eiuſdem villæ, & viciniæ, ſimilis qualitatis, & bonitatis illo anno ſuis patronis, niſi dominus, vel locator probauerit, quod terræ per eum locatæ ad laborandum tali laboratori reddidiſſent maiorem quantitatem fructuum, quam reddiderint ſupradictæ circumuicinæ terræ. Quo caſu ipſe laborator teneatur reſpondere ſecundum quod locator ipſe, ſeu patronus probauerit.

¶ De pignonis faciendis, & modo reſpondendi patrono. RVB. CXXXIIII.

TEneatur quilibet laborator, ſeu colonus partiarius ſtatim meſſis bladis reducere oés bladas in pignonos in campis, & illas illinc non amouere abſq; licentia patroni ſeu locatoris. Et pignonis factis teneatur illud patrono ſuo denuntiare infra biduum continuũ, vt ipſe patronus poſſit numerare, vel numerari facere anteq̃ moueantur, ſi ei placuerit. Et poſſit quilibet patronus, ſeu locator accipi facere vnum pignonum bladæ de quolibet, & pro quolibet campo, & illud triturari facere per ipſum laboratorem, & tantum, quantum illa blada reddiderit, teneatur ipſe laborator de cæteris ipſi patrono reſpondere ad rationem dictæ bladæ trituratæ abſq; alia probatione, reiecta quacunq; exceptione, quæ quacunq; de cauſa opponi poſſet. Et quilibet laborator in prædictis, & ſingulis prædictorum contrafaciens incurrat ipſo iure pœnam librar. x. pro qualibet vice, qua contrafactum fuerit applicandam pro dimidia patrono, & pro alia dimidia Cameræ Fiſcali.

¶ De laborerio derelicto. RVB. CXXXV.

SI contingeret quòd aliquis laborator, vel colonus partiarius culpa, vel facto ſui reliquerit laborerium, vel terras ſine licentia patroni durante mezadria,

zadria, ſeu tempore laborerij patronus ipſe, ſeu locator lucretur, & licite habere, & accipere poſſit partem fructuum ſpectantem ad ipſum laboratorem, teneatur tamen patronus facere expenſas recollectus, & laborerij illius anni, & inſuper talis laborator cadat in pœnam librar. quinquaginta applicandam ipſi patrono loco damnorum & intereſſe.

¶ De hypotheca in bonis laboratorum. RVB. CXXXVI.

BEſtiæ oés, & ſingulæ, & fructus, & res oés, & ſingulæ, quos, & quas laboratores habere reperiuntur, ſeu reperirentur, vel haberent in domibus, vel cortili, vel ſup terris, quas laborarent, vel laborauerint, ſint, & eſſe intelligantur generaliter, & ſpecialiter, & prout magis patronis expedierit, obligatæ, & obligati. Et in his, & qualibet ipſarũ rerũ præferantur ipſi patroni oĩbus alijs, licet ipſi alij haberent anterioré hypothecam, vel potiora iura ẽt ſi alias fuiſſent patroni talis laboratoris, & præferantur ẽt quilibet patroni pro debitis mezadriæ, vel alijs quibuſcunq; debitis contractis cum ipſis patronis tempore mezadriæ vxoribus, matribus, & nuribus ipſorũ laboratorũ, & hypothecis, ac obligationibus quibuſcunq; dotiũ, & donationũ mulierum quorumlibet laboratorũ, licet haberent ipſæ mulieres anteriorem hypothecam tacitam, vel expreſſam. Inſuper ſtatuimus quòd dotes etiam, & donationes, & omnia bona, & iura, & actiones prædictarum mulierum, & omnis, & cuiuſlibet perſonæ familiæ cuiuſlibet laboratoris ſeu coloni partiarij, ſint ipſo iure obligatæ, & obligata ipſis patronis pro debitis per ipſos mezadros qualitercunq; contractis cum patrono ex cauſa mezadriæ, vel quacunq; alia de cauſa durante mezadria.

¶ De fructibus arborum. RVB. CXXXVII.

FRuctus oés arborũ exiſtentium ſuper terris conductis ad laborandũ cuiuſcunq; qualitatis & quantitatis ſint, diuidantur inter patronum, & laboratoré, & communes ſint exceptis glandibus, quæ eſſe debeant laboratoris, cum ipſe ſoluat carné, vel pecuniá patrono vel cum teneat porcos ad medium. Et hoc ſeruetur in fructibus cuiuſlibet anni, & tam vltimi q̃ primi, & tam cortilis, & horti quam aliarum terrarum, non obſtante quod ſoluatur affictus cortilis, cũ hoc, quòd vltimo anno ſi laborator haberet porcos ad medium, & eos diuideret ante feſtum Natiuitatis Domini Noſtri Ieſu Chriſti, teneatur etiam diuidere glandes, quas habere reperiretur tempore diuiſionis porcorum, quarũ glandium non poſſit aliquam quãtitatem vendere ante dictam diuiſionem ſub pœna ſoldorum viginti pro quolibet ſtario.

¶ De obligatione laboratorum. RVB. CXXXVIII.

STatuimus quod quilibet laborator maior xviij. annis, etiam ſi eſſet filiusfamilias, poſſit ſe obligare realiter, & perſonaliter patrono abſq; aliquo curatore, vel aliqua alia ſolemnitate ſtatuti poſiti ſub Rubrica. De non contrahendo cum aliquo filiofamilias, vel minore, cui ſtatuto in his, & ſequentibus in præſenti ſtatuto derogamus. Et quælibet perſona de familia ipſius laboratoris, ſiue ſit minor, ſiue filiusfamilias & quælibet mulier etiam filiafamilias ſit, & eſſe intelligatur virtute præſenti, ſtatuti principaliter, & in ſolidum obligata pro debitis contractis per ipſum laboratorem cum patrono vt ſupra in præſenti ſtatuto, & alijs præcedentibus, cuius patroni dicto cum iura-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

iuramento credi ſtatuimus vſq; ad q̃titaté libr. x. abſq; alia ꝓbatione in debitis prædictis. Familiares vero famulos videlz, & famulas, q, vel quæ cũ laboratoribus ſtarẽt ad ſalariũ ſub ipſa obligatione minime compræhẽdi ſtatuit, & laborator aliquis, vel alius de eius familia non poſſit quoquo modo cedere bonis, vel inducias q̃nquẽnales, vel ſaluũcõductũ ĩpetrare, nec eis vti ĩ præiudiciũ patroni, & ſi ceſſerit, vel ĩpetrauerit talis ceſſio, vel conceſſio ſit ipſo iure nulla quoad præiudiciũ patroni, nec aliq̃s iudex poſſit illã obſuare ſub pœna ſoluẽda de ſuo.

¶ De probationibus in cauſis mezadriæ. RVB. CXXXIX.

SI patronus facto recollectu integro ſteterit p annũ continuũ quod non petierit portionẽ ſuã fructuũ, intelligatur habuiſſe partem ſuã fructuũ illius recollectus ſi ipſe colonus iurauerit ſe patrono, vel eius familiæ conſignaſſe portionem ſuã illius anni, & hoc durãte mezadria. Finita aũt mezadria ſeruetur ſtatutũ poſitũ ſub Rub. De creditore, & patrono, qui tenuerit p certũ tẽpus, & ſi patronus allegaret laboratorẽ ſibi teneri in aliqua q̃titate ꝓ rebus ipſi laboratori datis, vel relaxatis ex portione ipſius patroni ſtetur eius iuramento vſq; ad quãtitatem libr. x. quod iuramentum in hoc ſit plena & legitima probatio.

¶ De licentia danda aut accipienda a laborerio. RVB. CXL.

PAtronus, q licentiã laboratori dare vellet, eã dare, & laborator, qui licẽtiã accipere prætenderet, eã accipere teneatur a principio menſis Aprilis vſq; ad finẽ Maij, & licẽtia data, vel accepta in dicto tp̃e ſit legitima. & ſic laborator p totũ menſẽ Octob. teneatur euacuare domũ poſſeſſionis a qua fuerit licẽtiatus. At poſt dictũ tẽpus non poſſit dari, nec peti ꝓ illo anno, & data non valeat, ſed nullius valoris & momenti penitus ſit, & habeat ipſe laborator eo anno, quo diſcedit ab ipſis terris videlicet a domo talis poſſeſſionis, ſeu terrarũ, tm̃ fœni, q̃tũ ſibi ſufficiat ꝓſeminãdo videlicet vnũ cẽtenariũ fœni ꝓ qualibet bubulca ſeminata.

¶ De iure reddendo in cauſis mezadriæ. RVB. CXLI.

OMnes cauſæ mezadriæ inter ipſos patronos ſeu hæredes, & laboratores, ſeu eorum hæredes ẽt finita mezadria cognoſcantur, & decidantur ſola facti veritate inſpecta non obſtante ſtatuto. De ius vocatis & venientibus. Et Iudex quilibet teneatur omnia, & ſingula ſtatuta de laboratoribus loquentia, & omnia, & ſingula in eis contenta obſeruare, & obſeruari facere ſub pœna libr. xxv. applicanda pro dimidia Cameræ, pro alia dimidia parti læſæ.

¶ De laboratura, ſeu penſione boum, vaccarum, equorum, equarum, aſinorum, & aſinarum. RVB. CXLII.

AD vtilitatẽ ciuiũ, & diſtrictualiũ, & aliorũ de Duc. Mut. ſtatuimus quod q-libet, qui locauerit boues, vel vaccas, aut equos, aut equas, vel aſinos, vel a-ſinas, aut alias res mobiles, vt ſunt lecti, vegetes &c. pro certa pẽſione, teneatur finito quolibet anno, ſi penſio annua debebitur, talẽ penſionẽ, ſeu collaticã, vt dicitur, petere infra terminũ duorũ annorũ immediate ſequentiũ poſt talẽ annũ, ꝓ quo vellet penſionẽ petere. Et ſi non petierit in dicto termino, & poſt illũ petere vellet, ſi conductor, ſeu hæres eius allegabit ſolutionẽ, ad eã probandam ſtetur eius iuramento, ſi iurauerit ſoluiſſe, & iuramentum talis conductoris ẽt iurãtis de credulitate ſit plena, & legitima probatio, cũ veriſimile non ſit quod locatores fuerint ita negligentes in petendo. Et ſi vellet locator petere pro plu-

ribus

ribus annis non poſſit petere niſi pro tribus annis tunc ꝓxime præteritis, ꝓ pluribus vero ſi conductor, vel hæres eius allegabit ſolutionẽ aliorũ ſtetur eius iuramento, quod iuramentũ ſit plena, & legitima probatio, & hæc procedant durãte locatione. Finita aũt locatione teneatur locator infra annũ immediate ſequentẽ a die finitæ locationis petere illud, quod ſibi deberetur, aliter ipſo anno elapſo ſtetur iuramento conductoris, aut hæredis allegantis ſolutionẽ vt ſupra, & iuramentũ eius ſit plena, & legitima probatio vt ſupra. Et ſi conductor promiſerit ſoluere certã q̃titatem frumenti poſſit, & valeat ſoluere aut frumentũ, aut ſoldos trigintaquinq; pro quolibet ſtario, & ad rationẽ ſtarij, ꝓut ſibi magis placuerit tp̃e ſolutionis, & huic electioni, & ſtatuto nullo modo poſſit renũtiari, & ſi fuerit renuntiatum ẽt cum iuramento ipſo iure intelligatur, & præſumatur, & per talem renuntiationẽ probatum ſit tale iuramentũ dolo locatoris acceptũ, & factum, & eidem locatori aliterius non reddatur, ſed aliter petẽdo repellatur, nec Iudex aliquis poſſit, vel valeat aliquẽ conductorẽ compellere ad ſolutionẽ talis frumenti niſi vt ſupra, ſub pœna ſoluendi tantundẽ de ſuo læſo. Et hoc ſtatutum ſit præciſum, & truncum, & curſus ſupradicti temporis non ꝓcedat contra minores, vel abſentes, vel alios de iure agere non valentes.

De ſocietate beſtiarum, & eius præſcriptione. RVB. CXLIII.

CVm ſæpe occurrit quòd aliquis det beſtias in ſocietatem, vel vt vulgo dicitur in ſocidam ſimpliciter, & dubitari contingat qualiter contractum eſſe intelligatur, vel diuidi debeant. Propterea volentes ꝓuidere ne ex tali dubitatione lites oriãtur ſtatuimus, & ordinamus quòd ſi patronus alicui ſuo laboratori ſeu colono partiario ſuper terris ipſius patroni proprijs, vel ab alio conductis, beſtias aliquas cuiuſcũq; conditionis, vel generis, ſiue ſint oues, ſiue alterius ſpeciei, exceptis porcis, dederit in ſocietatẽ, ſi inter eos facta non fuerint pacta ſpecialia, intelligantur datæ his modo, & forma uidelicet, quod ſaluũ ſemper ſit capitale ipſi patrono, niſi perijſſet caſu fortuito, uel diuino iudicio, & ſeu ꝑ fluxũ tp̃is, abſq; tñ culpa aliqua ipſius conductoris, ſeu laboratoris, cum ipſe patronus ponat beſtias, & terras, ſuper quibus paſcũtur ipſæ beſtiæ, & fructus oẽs, & tam naſcentes, q̃s alij æque diuidantur ſuis tp̃ibus. In porcis uero firmo manẽte capitali ipſi patrono, niſi perierint caſu fortuito vt ſupra, diuidantur ſingulo anno naſcentes, dummodo coloni teneãtur pro quolibet laborerio vnius paris bouũ ad minus tenere quatuor porcos ſeu tp̃ales a carne, qui diuidi non poſſint, nec debeãt inuito dño, niſi in hebdomada præcedẽte feſtũ Natiuitatis D. N. Ieſu Chriſti iuxta ſtatutũ ſub rubrica. De colonis partiarijs. In alijs vero ꝑſonis, videlicet quæ non ſint patroni, & laboratores inſimul, vt ſi quis daret beſtias alicui perſonæ, quæ non eſſet eius colonus partiarius, tunc talis ſocietas durare habeat p annos quatuor continuos, quibus finitis diuidantur oĩa videlicet capitale, & naſcẽtes, & alij fructus, qui diuiſi non fuerint æquis portionibus, exceptis porcis, quorũ ſocietas durare habeat per annos duos continuos. Et in oĩbus caſibus prædictis teneatur ille, qui beſtias acceperit vt ſupra, eas tenere, cuſtodire & alimentare arbitrio boni viri, & oẽm bonã curam præbere, alias teneatur ad oĩa dãna, & intereſſe patrono ipſo iure liquidañ. ſuis loco, & tp̃e, & in prædictis ius ſummarie, ac ſola facti veritate inſpecta reddatur. Et finita ſo-

cie-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

cietate ſi patronus,vel altera pars prætendens ius aliquod habere contra alte-
rā partē tacuerit ꝑ bienniũ continuũ,quod in iudicio non petierit,vel conuen-
tionē,vel concordiũ extra iudiciũ non fecerit,& poſtea petere vellet, ſi reus al-
legaret ſatisfactionē ex parte,talē ſatisfactionē probare poſſit,& valeat per iu-
ramentũ propriũ,ſiue ſit principalis, ſiue hæres iuxta diſpoſitionē ſtatuti poſiti
ſub Rubrica.De creditore &c.& hoc procedat & ſi in contrahēda ſocietate in-
teruenisſet inſtrumentũ iuratũ,quo caſu quoad impediendā prædictā ꝓbatio-
nem tale iuramentũ intelligatur,præſumatur,& ſit virtute præſentis ſtatuti do
lo aſſumptum.Et in apibus ſeruetur illud quod ordinatum eſt in ſecundo ca-
pitulo.In alijs vero perſonis &c.ſiue ſint coloni,ſiue aliæ perſonæ,cũ in his non
dentur alin ēta aliqua a patrono.Et ille qui dederit beſtias, & alia animalia vt
ſupra in ſocietatē,quoad portionē ſibi tangentem præferatur oĩbus ēt patrono
poſſeſſionis ſeu terrarum,ſuper quibus tenerentur,& habentibus anteriora iu-
ra & intelligatur in hoc prior & potior in iure,non obſtante ſtatuto. De labo-
ratoribus &c.ſub Rubrica.De hypotheca in bonis laboratorum.

¶ De dote vxoris cognitæ in matrimonio defunctæ , & de fructibus bonorum non doralium. RVB. CXXXXIIII.

Nota quòd loco ſtatuti veteris abrogati repoſuimus ſequens ſtatutum reformatum.

SI vxor à viro traducta vel cognita decederet abſq; liberis eiuſdē vel alterius
matrimonij maritus ipſe,non extantibus deſcendentibus ab ipſa vxore ex eo-
dem matrimonio lucretur indiſtincte dimidium dotis datæ,vel promiſſæ, ſeu
conſtitutæ nec non donationem ſimplicem totam ab ipſo viro,vel eius contem
platione vxori factam,quod & locum habeat in dote data,vel conſtituta, ſiue
promiſſa præcedēti viro quæ dos ipſo iure repetita intelligatur in quolibet ma
trimonio etiam ſi vxor minor eſſet, vbi in vltimo matrimonio in præmiſſis nihil
actum concluſumue eſſet in contrarium.

Volumus tñ ipsā vxorē haberi ꝓ cognita ſi publice more maritali ad domũ
viri acceſſerit,vel aliquo tpe cũ ipſo viro cohabitauerit. Et caſu quo ex dicta
vxore liberi maſculi,vel fœminæ extarēt ex alijs matrimonijs vno,vel pluribus,
non tñ extent filij maſculi,vel fœminæ ex vltimo matrimonio,in quo deceſſerit
tunc dos ipſius mulieris, & eius augumentũ æqualiter diuidatur inter filios
dictorũ matrimoniorũ vnius,vel pluriũ & maritũ vltimi matrimonij ſiñ nume-
rũ matrimoniorũ per ipsā mulierē contractorũ,ex quibus liberi extarent in ſtir
pes,& non in capita;Ita quod maritus ſolus tantā partē lucretur de dote præ-
dicta vel eius augumento,quanta contigerit cuilibet ſtirpi, & parti dictorũ li-
berorũ præcedentiũ matrimoniorũ vnius , vel pluriũ diuidendo dictā dotē ſiñ
numerũ matrimoniorũ per ipsā mulierē contractorũ ex quibus liberi extarēt ,
vt ſupra,nulla deducta legitima de dicta dote,vel eius augumento , ꝓ q̃; dedu-
ctionem pars mariti vllo modo minuatur,reliquas verò partes dictæ dotis,vel
eius augumēti reſtituere,vel relaxare teneat̃,vt ſupra. Si verò ex vltimo matri-
monio vno,vel pluribus extarent liberi,tunc ſeruētur tradita in ſtatuto ſub ru-
brica De ſucceſſione deſcendentiũ in bonis fœminarũ aſcēdentiũ. Adijcientes,
quod ſi quis perceperit fructus de poſſeſſionibus,& rebus vxoris,vel nurus,vel
pronurus non receptis in dotē,non poſſit ipſa mulier,vel eius hæredes ipſos fru
ctus,vel eorũ æſtimationē ab eo,vel eius hæredibus petere,nec maritus,nec ſo

cer,

cer,vel proſocer,vel eorum hæredes poſſint aliquid retinere,vel petere pro me-
lioramētis quibuſcunque,nec pro ſumptibus,& expenſis quas feciſſent,aut fe-
cerint in dictis bonis.Et oĩa,& ſingula in præſenti ſtatuto diſpoſita locum ha-
beant,non obſtantibus aliquibus legibus,aut ſtatutis in contrarium facienti-
bus,& maxime ſtatuto ſub rubrica De indemnitatibus mulierum.

¶ Quibus competat exactio dotis. RVB. CXXXXV.

STatuimus.& ordinamus quòd dos data,vel ꝓmiſſa ab illo,vel illis, qui tene-
bantur dotare,non obſtāte aliqua conuentione,quæ fieret in contrariũ, ſpe-
ctet,& ptineat in oẽm casũ,& euentũ dotis reſtituendæ,ad mulierē dotatā,vel
ad habentē cām ab ea.Si vero dos data,vel ꝓmiſſa fuerit ab eo,vel ab eis,qui do-
tare non tenebātur,& is,vel ij,qui dotarũt,non fuerint ſtipulati eā ſibi reddi,ip-
ſa dos ſit ipſius mulieris,& ipſi mulieri,ac eius hæredibus in oĩ caſu,in quo reſti-
tui,vel conſignari debet,exactio competat.Si aũt is,vel ij,qui dotarũt, vel dotē
ꝓmiſſerunt,ſtipulati fuerint ipsā dotē ſibi reddi,tũc exactio competat ipſis,ſti-
pulāti,vel ſtipulātibus,ac eorũ hæredibus , vbi matrimoniũ ſolueretur ꝑ mortē
mulieris decedentis ſine liberis eiuſdē matrimonij , in cæteris aũt caſibus dotē
ipsā,atq; eius exactionē ipſi mulieri,& habentibus cām ab ea competere diſpo-
nimus.Statuentes in oĩbus,& ſingulis in pñti hoc ſtatuto compræhenſis aliquo
modo ꝑ mulierē renũtiari non poſſe,& contraria conuentio,vel renuntiatio ēt
iurata,quæ prædictis contraria eſſet,non valeat,nec teneat ipſo iure.Quod iu-
ramentũ ſiue vnũ,vel plura præſumantur virtute præſentis ſtatuti per dolũ, &
metum extorta & nemo agens contra formā huius ſtatuti audiri debeat Iudex
autem,qui non denegauerit audiētiam contra prædicta, incurrat ipſo iure pœ-
nam libr.C.& nihilominus teneatur ad damna,& intereſſæ parti læſæ.

¶ De dote confeſſata. RVB. CXXXXVI.

STatuimus ꝓ bono publico quòd oĩs confeſſio dotis facta ꝑ maritũ,vel ex eius
parte,de qua conſtet publicũ inſtrumentũ cũ expreſſa hypotheca bonorum
valeat,& teneat,ſiue facta fuerit ante matrimoniũ,ſeu conſtante matrimonio,
ita quòd ꝓ dote ipſa vxor,& habentes cām ab ea præferātur in bonis ꝓ dote ob-
ligatis quibuſcunq; alijs poſterioribus creditoribus , & lex aſſiduis C.qui potio-
res in pignoribus habeātur,vēdicet ſibi locũ in dote vt ſupra confeſſata.Decla-
rantes tñ prædicta procedere,præterq̃; vbi opponeretur,& opponi poſſet con-
tra dictā confeſſionē exceptio non numeratæ dotis,vel præſcriptionis,vel renũ-
tiationis,vel probaretur,quòd confeſſio ſimulata fuiſſet], vel in fraudē credito-
rũ confecta,in quibus quidē caſibus ꝑ talē confeſſionem nolumus vllum præiu-
diciũ creditoribus afferri.Volentes inſuper quòd priuilegiũ ſupra datum in do-
te confeſſata procedat ſimiliter in augumento dotis , niſi confeſſio augumenti
dotis fieret conſtante matrimonio , quo caſu dicta confeſſio virtute præſentis
ſtatuti præſumatur emanata in fraudem creditorum etiam futurorum, ſi de ta-
li augumento vnde prouenerit,ex parte mulieris legitime non probetur.

¶ De ſucceſſione deſcendentium in bonis aſcendentium maſculorum. RVB. CXXXXVII.

QVoniā ꝑ diuitias decus,& honor familiarũ conſeruatur ideo , vt agnatio-
nũ dignitas præſeruari poſſit,ſancimus quòd filiæ,vel mulieres dotatæ,vel
non dotatæ,& deſcendentes ab ipſis cuiuſcunq; ſexus non ſuccedāt alicui aſcē-

denti

dẽti maſculo ab inteſtato decedẽti,ſiue aſcẽdens ipſe teſtabilis fuerit,ſiue non,
exiſtentibus prædicti aſcendẽtis cuiuſcunq; gradus deſcendẽtibus maſculis, &
p lineã maſculinã legitimis,& naturalibus,vel legitimatis, dummodo legitima
tionẽ celebrandã præcedat inſtrumentũ publicũ continens expreſſam volunta
tẽ eius,de cuius hæreditate agitur,quòd talis legitimari, ſeu diſpẽſari valeat ad
ſibi ſuccedendũ.Dotes aũt prædictarũ mulierũ ſint vt infra.Nã quæ dotata fue
rit de bonis alicuius aſcendentiũ,vel deſcendentium,qui ex forma pñtis ſtatuti
eas excludũt,ſi nupta ſit dote ſibi data,aut promiſſa,vel conſtituta contẽta ſit,
& eſſe debeat.Si aũt nupta non eſſet,vel dotata non foret, vel eſſet dotata mi-
nus conuenienter attentis his,quæ in ſtatuto noſtro ſub Rubr.De modo dotan
di diſponitur,tunc poſſit ipſa mulier petere ſe dotari,vel ſibi augeri dotẽ ſecũ-
dũ formã ſtat.De modo dotandi mulieres excluſas & interim vſq; quo congruẽ
ter dotatæ non fuerint alimentari debeant arbitrio boni viri a deſcendentibus
eas excludentibus,ita tñ quòd mulieres prædictæ præſtent operas ſuas,vel per
eas non ſtet quo minus illas præſtare velint ad beneficiũ alimentare debentis.
Poſſint ẽt dciæ mulieres vt ſupra excluſæ cõſequi & petere omne id,qđ ab ipſis
aſcendentibus,vel ex contractu,vel ex vltima voluntate eis relictũ datum,vel
promiſſum fuiſſet,nec poſſit vlla mulier,vel deſcendentes ab ea , exiſtentibus
prædictis deſcendentibus maſculis,& hæreditatẽ aſcendentis maſculi agnoſcẽ-
tibus,teſtamentũ,vel aliã q̃libet vltimã voluntatẽ ſui aſcendentis maſculi præ
textu alicuius legitimæ ſibi debitæ aliquo modo infringere.Vbi vero non exta-
rent deſcendentes maſculi,de quibus ſupra,vel extarent, & hæreditatẽ prædi-
ctorũ aſcendentium non agnoſcerent,ſeu agnoſcere non poſſent, tunc deſcen
dentes fœminæ,vel nati ex eis cuiuſcunq; gradus exiſtant,ſuccedant ipſis aſcen
dentibus prout de iure imperiali diſponitur, non obſtante aliqua renuntiatio-
ne,vel ceſſione facta per dictas deſcendentes fœminas , vel natos ex ipſis ante
mortẽ talis aſcendentis de cuius ſucceſſione agitur ẽt ſi fuerint iuramento val-
lata.Quod iuramentũ ſiue vnũ, ſiue plura in quantũ contrariantur diſpoſitio-
ni huius ſtatuti præſumi volumus per dolum,& metum fuiſſe extorta.Tencan
tur tamen dictæ fœminæ,& ab eis deſcendentes conferre dotes datas , conſti-
tutas,vel promiſſas ab ipſo aſcendente illis,qui ſuccedant vna cum eis.

¶De ſucceſſione deſcẽdentiũ in bonis fœminarũ aſcẽdentiũ. RVB.CXLVIII.

SAncimus quòd deſcendentes maſculi ex muliere,quæ in primo matrimonio
deceſſerit,vel deſcendentes maſculi ab ipſis deſcendentibus maſculis, ſalua
gradus prærogatiua,ſuccedant ab inteſtato ipſi mulieri eorum aſcendenti,ſiue
ipſa mulier fuerit teſtabilis ſiue non ,excluſis deſcendentibus fœminis, & ma-
ſculis ex eis deſcendentibus,ſaluo tñ ſtatuto ſub Rubr.De modo dotãdi mulie
res excluſas.Si vero in vlteriori matrimonio deceſſerit, ſtantibus tantum filijs,
vel deſcendentibus primi matrimonij ſuccedant dicti deſcendentes ipſi mulie
ri aſcendenti eo modo,quo ſupra dictũ extitit.Si aũt deceſſerit dicta mulier cũ
deſcendẽtibus tantũ ſecundi,vel vlterioris matrimonij,eius ſucceſſio deferatur
eo modo & ordine,quo ſuccederent deſcentes primi matrimonij , ſi ſoli eſſent,
vbi vero dicta mulier mortua eſſet relictis deſcendentibus ex diuerſis matrimo
nijs dos & cætera bona ipſius defunctæ,firmo manente ſtatuto ſub Rubr. De
dote vxoris cognitæ in matrimonio . deferãtur iure ſucceſſionis ad deſcendẽtes
vtriuſq;

vtriuſq; ſexus ipſius mulieris defunctæ ſm̃ iuris communis diſpoſitionẽ,ita tamẽ
quòd oẽ id,qđ puenerit,ſeu puenire poſſet ex tali ſucceſſione deſcendẽtibus fœ
minis,& earũ deſcendentibus ẽt maſculis tranſeat ipſo iure, & in effectu ad de
ſcendentes maſculos ipſius aſcendentis, vel ex maſculis deſcendentes natos ex
eodẽ matrimonio cum dictis deſcendentibus fœminis,ſaluo quòd in bonis de
functæ aſcendentis peruẽtis ad eã a viro,vel eius contẽplatione , volumus illos
tantũ ſuccedere eo ordine,& forma,de quibus ſupra,qui deſcendunt ab illo , a
quo,vel cuius contẽplatione dicta bona peruenerunt. Declarantes ẽt quod in
caſibus prædictis in quibus fœminæ,& deſcendentes ab eis excluſæ ſunt, ſi ea-
rũ aliqua dotata ſit de proprijs bonis alicuius deſcendentis maſculi eã excludẽ
tis,cæteri,qui ſunt in pari gradu cũ eo,qui dotauit,ſi non ſatisfecerint pro rata
dotis datæ,vel promiſſæ ei,qui dotẽ dedit,vel promiſit,non admittãtur ad por-
tionem tangentẽ ipſam dotatã in bonis dictæ aſcendentis defunctæ,ſed eorum
ius acquiratur ei,qui eam dotauit.Item ordinamus quòd quælibet mulier ha-
bens deſcendentes ex diuerſis matrimonijs non poſſit,nec valeat p aliq̃ vltimã
voluntatẽ,vel donationẽ cã mortis de dote ſua diſponere in præiudicium ſuorũ
deſcendentium cuiuſcunq̃ matrimonij ſed dicta dos inter eos diuidatur ſecun
dum ordinem,& modum ſupraſcriptum.In cæteris autem caſibus in hoc ſtatu
to non compræhenſis ius commune ſeruari volumus,& mandamus.

¶De modo dotandi mulieres excluſas ab hæreditate aſcendentium,
RVB. CXXXXVIIII.

VT conſultũ ſit mulieribus,quæ ex forma præcedentiũ ſtatutorũ noſtrorum
excluduntur ab hæreditate aſcendentiũ,ſtatuimus quòd quælibet mulier,
quæ veniret dotãda virtute prædictorũ ſtatutorũ,ſtatim quòd puenerit ad æta
tẽ xij.annorũ ſi nubere intendit,vel religionẽ ingredi,poſſit petere corã vno ex
DD. Iudicibus aduocatorũ Communis Mut.ſibi taxari,& conſtitui dotẽ com-
petẽtẽ.Qua petitione facta teneatur ipſe Iudex infra tres dies pxime ſequẽtes
eligere duos proximiores attinentes ipſius mulieris dotãdæ,qui ſint bonæ con-
ditionis,& famæ,& maioris annis xxv.& ſi non adeſſent attinentes,tũc loco at-
tinentiũ deficientiũ,vel illius attinentis,qui non adeſſet , eligantur arbitrio di-
ct. Iudicis,cuius conſcientiã in hoc oneramus,duo probi viri, vel vnus tm̃ , ita
quòd compleatur numerus duorũ electorũ. Qui duo ſic electi delato eis iura-
mẽto p Iudicẽ de dote taxãda arbitrio boni viri teneãtur taxare dictã dotẽ vna
cum donis,& iocalibus infra tempus xxx.dierũ continuorũ pxime futurorum,
quæ dos computatis dictis donis,& iocalibus non ſit minus legitima,q̃ quæ de
iure Communi eidẽ mulieri deberetur,quã dotẽ vt ſupra taxatã Iudex ipſe con
firmare teneatur.Et ſi ij,qui dotare tenentur infra tẽpus præfixũ taxationi præ
dictæ,impediuerint quominus ipſa taxatio dotis fieri non potuerit,vel facta ta
xatione,poſtq̃ mulier ipſa nupta fuerit,vel religionẽ ingreſſa,diſtulerint ſolue
re dotẽ ſaltẽ in bonis hæreditarijs p ſex menſes continuos immediate ſequẽtes,
tunc ij,qui dotare tenentur,ipſo facto incurrãt,& condẽnati ſint,& eſſe intelli
gantur ad vtilitatẽ ; & p augumẽto dotis ipſius mulieris in pœnã quarti pluris
eius,quòd continebitur in ipſa dotis taxatione. Mãdantes quòd in omni caſu,
in quo dos veniret ſoluenda cũ augumento prædicto,vel ſine,ſemper interuſu
ria dotis p ea parte,quæ ſoluta non eſſet,ſeu alimenta debita ipſi mulieri , vſq;
quo

quo in effectu ꝓ ſolutioné dotata fuerit, debeátur ad rationé quinq; pro cétena rio, & ad rationé centenarij ſingulo anno, niſi aliter p partes conuentũ fuerit, & mulieres vt ſupra dotádæ interim alimẽtari debeát a dotare debentibus, vt in ſtatuto ſub Rubr. De ſucceſſione deſcendentiũ in bonis aſcendentiũ maſculo rũ continetur. Et ſi contigerit aliq̃s ex prædictis mulieribus in euentũ dotis ſibi reſtituendæ ſoluto matrimonio abſq; eius dolo, facto, vel culpa non poſſe in bo nis mariti, & alterius cuiuſcunq; ad reſtitutioné obligati recuperare doté ſuá, tunc teneantur hæredes ipſorũ aſcendentiũ, q eá excluſerunt, & oés alij, qui de iure Communi primo loco tenebantur eá dotare, denuo ipsá dotare modo, & forma prædictis mulier aũt, quæ iterũ dotaretur, teneatur, & debeat ſoléniter, & ꝑ publicũ inſtrumentũ cedere ipſis dotátibus oés actiones ſuas, & oía iura, q̃ & quas ipſa habet, vel habere poſſet cá, & occaſione primæ dotis, & ſi dicta ceſ ſio facta non fuerit ꝓ facta ipſo iure, & ſoléniter ſit, & eſſe intelligatur, non obſtãte ſtatuto ſub Rub. De iuribus non cedẽdis. Inſuper ſtatuimus quòd quibuſcunq; mulieribus dotes ſuas petẽtibus, & non habẽtibus vnde ſe alere, alimẽta, ac expẽſæ litis ꝓ dote conſequẽda præſtari debeãt ab illis q ex forma iuris Com munis, vel ſtat. noſtrorũ eas dotare, vel quoquo modo ipſis reſtituere dotes tenẽtur, debeãt tñ dictæ mulieres, ſi filios non habuerint, operari ad commodũ, & vtilitaté dotare debentiũ, ſi non ſunt ipſi mulieri penitus extranei. Et ꝓ prædictis dote, & alijs, & conſtituẽdis, vel taxádis vel ſoluẽdis, aut aliter exequẽdis, bona oía, & ſingula eorũ, in quorũ bonis dictæ mulieres dotádæ eſsẽt, intelligãt eẽ & ſint eiſdẽ ſpecialiter hypothecata pacto precarij & agi poſſit í forma, & ad ea bona deueniri, licet poſſeſſa fuerit p tertiũ poſſeſſorẽ nulla excuſſione facta.

¶ De ſucceſſione aſcendentium in bonis deſcendentium. RVB. CL.

SI quis, vel ſi qua, inteſtatus, vel inteſtata deceſſerit, ſiue teſtabilis fuerit, ſiue non, nullis poſt ſe relictis deſcendẽtibus, aſcendẽtes maſculi, & p maſculos, ſaluis ijs, quæ dicentur in ſequẽti ſtatuto, ſm̃ ius commune ſuccedãt ipſi defuncto, excluſis penitus matre, & oíbus alijs aſcendẽtibus ex linea materna, & hoc ꝓcedat ẽt in bonis peruentis ad defunctũ mediãte conſanguinitate, ſeu ſucceſſione matris, vel alterius ex linea materna coniuncti, Volumus tñ ipſi caſibus matri, & oíbus coniunctis ex latere materno, qui de iure communi ſuccedere poſſent defuncto, vna cũ aſcendentibus maſculis præſtari alimẽta victus, & veſtitus ſm̃ vires facultatũ, & bonorũ illius, a cuius hæreditate excluduntur, ita tñ quòd prædicta mater, & eius coniuncti vt ſupra teneantur prædictis aſcendentibus maſculis conferre fructus dotium, & bonorum ſuorum.

¶ De ſucceſſione agnatorum tranſuerſalium. RVB. CLI.

VT conſulamus agnationi, q̃ diuitijs abundare valde cupimus, ordinamus quòd ſi aliqua pſona, ſiue fuerit teſtabilis, ſiue non, ab inteſtato deceſſerit abſq; deſcẽdẽtibus legitimis, & naturalibus, vel legitimatis, vt in ſtat. ſub titulo. De ſucceſſione deſcendentiũ in bonis aſcendentiũ maſculorũ. ipſi ſic decedẽti ſuccedãt eius agnati maſculi priores í gradu vſq; ad quartũ gradũ incluſiue, numerãdo gradus ſm̃ ius ciuile, excluſis ſorore, vel ſororibus, matre, auia, & ꝓauia, tã paternis q̃ maternis & filiabus fratrũ præmortui, & oíbus alijs coniunctis p lineã dictarũ pſonarũ vt ſupra excluſarũ. Conſequãtur tñ mater, & auia, vel ꝓauia prædictæ, vltra dotes ſuas, toto tpe vitæ earũ vſufructũ legitimæ, quæ eis ab inte-

ſtato alias de iure communi debita eſſet in bonis dictæ pſonæ defunctæ, & ſoror vſufructũ, vel ſorores dimidiæ portionis eius, quòd ad ſe de iure communi ſpectaret, qui vſufructus poſt mortem vnius cuiuſq; prædictarum mulierum conſolidetur cum proprietate pro parte ad mortuam ſpectante. Et quæ dicta ſunt in præſenti, & præcedenti ſtatuto locum habeant, & procedant, vbi etiam concurrerent aſcendẽtes, & trãſuerſales, excludẽdo mulieres ipſas reſpectiue.

¶ De ſucceſſione in bonis ingredientium religionem. RVB. CLII.

QVoniã, vt pluries in præcedẽtibus ſtatutis noſtris clariſſime expreſſũ fuit, intẽtionis noſtræ eſt conſeruare agnationé opulẽtã cũ in hoc ſummopere verſetur fauor publicus, ideo ſancimus quòd bona omnia, & iura etiam in ſpe probabili conſiſtentia cuiuſlibet volentis ingredi religionem, ſi ſequatur ingreſſus & religionis profeſſio, intelligantur, & ſint ipſo iure ante eius ingreſſum trãſlata in perſonam illorum, vel illius, qui de iure communi, vel ex forma ſtat. noſtrorum ab inteſtato ſuccederent, niſi ante religionis primum ingreſſum ipſe ingrediens aliter de bonis, & iuribus ſuis legitime diſpoſuerit.

Adest Decretum Cel. S. Raynaldi I. De success. Editum Die 17. April 1711. volens observari hanc Rubricam in universo Dominio Ducatus Mutinæ.

¶ De ſucceſſione viri, & vxoris. RVB. C.LIII. I.

SAncimus quòd Authentica. Præterea. C. vnde vir, & vxor & leges, ex quibus ſumitur, locum non habeant, ſed abrogatæ ſint, excepto tñ quòd in caſibus, in quibus locum habent, volumus ſupſtité quouſq; vixerit & vitam vidualé ſeruauerit loco ꝓprietatis habere tm̃ vſufructũ patris, ſeu portionis illius quæ ſibi defertur ex beneficio dictæ Authẽticæ, Præterea. Supraſcripta tamen locum tátum habeant extantibus agnatis, vel cognatis defuncti vſq; ad quartum gradũ computan. ſecundum ius canonicum agnoſcentibus hæreditatem defuncti.

¶ De termino dádo ad deliberãdũ, & ad adeundũ hæreditaté. RVB. CLIIII.

QVia, vt docuit experientia, quæ eſt rerũ magiſtra, obuiandũ eſt malitijs hominũ ideo ſtatuimus quòd ſi aliqua pſona quãtuncunq̃ minor, quæ prius hæreditaté legitime ſibi delatã non adierit, vel in ea ſe immiſcuerit, petierit í iudicio p ſe, vel eius legitimũ agenté terminũ ad deliberandũ, an acceptare velit dictã hæreditaté, vel ad eã adeũdã, ſeu ſe immiſcẽdũ in dicta hæreditate, & conficiendũ inuẽtariũ aſſignetur ei terminus ſm̃ quòd prudẽtiæ Iudicis conuenire videbitur, dũmodo non excedat tẽpus xxx dierũ continuorũ. Et talis terminus licet ſimpliciter petitus fuerit, & aſſignatus ad deliberãdũ, intelligat̃ tñ & ſic aſſignatus ẽt ad adeundã hæreditaté, vel ad immiſcen. ſe in ea, & ad conficiẽdũ inuentariũ, quo termino elapſo illa pſona, quæ terminũ prædictũ p ſe, vel mediãte eius legitimo agente petierit, ſi expreſſe infra dictũ tẽpus ipsã hæreditaté per publicũ inſtrumentũ legitime, & ſoléniter non repudiauerit, intelligatur ſimpliciter, & efficaciter p aditioné, ſeu immiſtioné ipſo iure dictã hæreditaté adiuiſſe, & in ea ſe immiſcuiſſe, nec poſſit contra terminũ vt ſupra ſtatutũ concedi p iudicé reſtitutio in integrũ ex capite minoris ætatis, vel alia quacunq; de cã. Si aũt peteretur reſtitutio aduerſus aditioné, ſeu immiſſioné factã virtute pñtis ſtat. concedimus petẽté audiri debere in his caſibus, in qbus de iure communi reſtitutio eidé competeret ad repudiãdũ hæreditaté p eũ prius acqſitã, & reſtitutione conceſſa ítelligat̃ ſtatim hæreditaté ipsã repudiaſſe, & aduerſus hác repudiationé non poſſit aliquo modo reſtitui vt ſupra. Et pñs ſtat. ſit ꝑciſũ, & tũcũ, & íuiolabiliter obſeruet̃ p quẽlibet iuſdicenté, ſub pœna piurij, & lib. L. quæ pœna

pœna ꝓ dimidia applicetur parti læſæ,& pro alia dimidia Communi Mutinæ.

¶De iure hæreditario non acquiſito ad hæredes tranſmittẽñ. RVB.CLV.

VT reſecētur difficultates,quæ quotidie occurrere poſſunt, mãdamus quòd
ſi vlla hæreditas, vel ius aliqđ hæreditariũ deferatur alicui mulieri in qua-
cunq; ætate conſtitutæ,vel alicui maſculo minori annorũ xxv. ſi viuētibus præ-
dictis, vel aliquo prædictorũ ipſa hæreditas,vel ius hæreditariũ non fuerit ab
eis acquiſitum(ſi tñ acquiri potuit)tranſmiſſa,& tranſmiſſum ipſo iure intelli-
gatur eſſe,& ſit ad quoſcunq; hæredes ſuos,vel extraneos ex teſtamento, vel ab
inteſtato.In maſculis aũt maioribus annis xxv.ius Commune ſequi volumus.

¶De bonis mulieris nubentis forenſi. RVB. CLVI.

STatuimus quòd oĩa,& q̃cũq; bona mulieris ciuitatis, & diſtrictus Mut. quæ
nupſerit alicui forenſi ptineant, & ſint pro duabus partibus ex tribus atti-
nentiũ ipſius mulieris,ſalua gradus prærogatiua ſm̃ formã iuris,vel ſtat.noſtro-
rũ ita tñ quòd dicta mulier vſquequo vixerit potiatur, & conſequat̃ vſufructũ
dictarũ duarũ partiũ.Itẽ volumus,& mãdamus,quod q̃libet mulier nubẽs vt ſu
pra ſit ĩcapax ex teſtamẽto,vel ab inteſtato oĩum,& quorũcunq; bonorũ cuiuſ
cunq; ciuis,vel diſtrictualis Mut.etiam ſi prius ſibi dicta bona eſſent acquiſita.

¶Quod domus deſtructa pro bono Communi,& incendij arcendi
Cauſa emendetur. RVB. CLVII.

SI domus vna,vel plures,fuerit,vel fuerint,deſtructa,vel deſtructæ,vel interci
ſæ in vrbe Mut.vel burgis,ſeu ſuburbijs incendij arcendi cã,ne vltra proce-
deret,& ſic continuando vlteriora corriperet,domus a Communi Mut.emẽde
tur arbitrio duorũ bonorũ virorũ intra duos menſes,licet incendiũ non perueniſ
ſet ad dictã domũ,vel domos ſic vt ſupra deſtructas. Et ſi contigerit domũ ali-
cuius vicini comburi in vrbe Mut.vel ſuburbijs in totum,vel in partẽ, vel ei dã
num aliquod datũ fuerit cauſa,vel occaſione incendij cœpti in alijs domo, vel
ædificio,vel loco,damnum ipſum vicino illatum emẽdari debeat a Communi
Mut.niſi oſtendatur doloſus incendiarius,qm̃ eo caſu volumus ipſum incẽdia
rium teneri ad emendationem prædictam. Nulla autem damni emendatio a
communi fiat ei,in cuius domo,vel loco incendiũ quomodocunq; ortũ habue-
rit ſiue fortuito,ſiue habitantiũ culpa ortũ fuerit dictũ incendiũ,ſiue dolo ter
tij,vel culpa,ſed hoc vltimo caſu iura ſint ei ſalua contra incendiariũ prædictũ.

¶Quod verba prolata in genere maſculino intelligantur prolata
in genere fœminino. RVB. CLVIII.

STatuimus,& ordinamus quòd verba ꝓlata in genere maſculino ĩ q̃buſcunq;
ſtat.poſitis in pñti ſecũdo libro voluminis ſtat.intelligant̃ ꝓlata ẽt in genere
fœminino,& ipsũ genus fœmininũ compræhẽdatur,vbi non repugnet ratio re-
cti ſermonis,& ĩtellectus,& ubi ex uerbis,uel mẽte de contrario non appareat.

¶Qui intelligantur potentes. RVB. CLVIIII.

POtentes intelligi uolumus oẽs,qui caſtella,arces ſeu fortilicia, ſiue caſtel-
lum,arcem,uel fortiliciũ teneant in Epiſcopatu,uel Duc.Mut.uel in con-
finibus,& prope confines ciuitatis Mut.& omnes de ipſorum agnatione,niſi ta
les de agnatione prædictorum habitarent in urbe Mutinæ, & ſuſtinerent one-
ra quæcunq; cum Communi Mutinæ,& cum alijs ciuibus ciuitatis Mutinæ.

Finis ſecundi libri Statut.Ciuitatis Mutinæ

LIBER TERTIVS
STATVTORVM CIVITATIS MVTINAE.

¶De Maleficijs in quibus Poteſtas habet arbitrium.
RVBRICA. I.

IN his omnibus,& ſingulis maleficijs.ſ. homicidijs, pace ru-
pta,incendio,tradimento,ſtrata robata,deprædatione,vel
rapina,haueris,vel perſonarum,in furtis,& falſis teſtibus,
falſo inſtrumento,falſam monetam fabricãtibus, tonſatori
bus monetæ,qui vſus fuerit falſis teſtibus,falſo inſtrumẽto,
in ferutis ſanguinolentis factis cum ſpata,vel alijs armis ve-
titis & in eo qui traxerit cum baliſta,vel arcu contra aliquẽ
vel ad domum alicuius,& in quolibet, & de quolibet deli-
cto commiſſo per comitatinum,vel ruſticum,vel forenſem in perſonam alicu-
ius ciuis ciuitatis Mut.Et de quolibet alio crimine pro quo veniret imponen-
da pœna corporalis,vel pecuniaria excedens quantitatem centum libr. Mut.
habeat Poteſtas arbitrium inquirendi ſuo officio per ſe,vel per ſuos iudices.In
alijs autem quibuſcunq; criminibus negotijs,vel factis, vel delictis, vel aliquo
eorum non poſſit Poteſtas,vel aliquis officialis D. Poteſtatis, vel Communis
Mutinæ inquirere ſuo officio,nec per inquiſitionem procedere etiam facta de-
nuntiatione per Capitaneum cinquantinæ.Et ſi Poteſtas, vel aliquis ex ſuis Iu
dicibus aut familia contra prædicta, vel aliquod prædictorum fecerit circa-
tores Communis Mut.teneantur dictum Poteſtatem condemnare ꝓ qualibet
vice in trecẽtis libr.Mut.nec proceſſus inde ſubſecutus teneat ipſo iure. Quod
ſtatutum in qualibet ſui parte ſit præciſum,nec poſſit abſolui.

Require in fine huius libri Maleficiorum Prouiſiones i. ij. iij. iiij. & v. ad hoc ſtatutum facientes.

¶In quibus maleficijs commiſſis tempore alterius Poteſtatis nouus Poteſtas
poſſit procedere. RVB. II.

DE maleficijs ſeu iniurijs de quibus tamen aliàs poſſit inquiri commiſſis tem-
pore alterius Poteſtatis inquiſitiones poſſint fieri per ſequentes Poteſtates
ſi fuerint commiſſa infra vnum menſem ante introitum dicti Poteſtatis.Si ve-
ro commiſſa forent per dictum menſem ante introitum dicti Domini Poteſta-
tis non poſſit ipſe Poteſtas nec aliquis officialis Communis Mutinæ procedere
ſub pœna tercentarum librarum Mutin. pro qualibet vice cuilibet contrafa-
cienti per ſindicatores imponenda,& exigenda excepto quam de homicidijs,
pace rupta,incendio,tradimento,ſtrata robata,deprædationibus,rapinis, fur-
tis,falſis teſtibus,falſo inſtrumento,& falſam monetam fabricantibus, & expẽ-
dentibus,tonſatoribus,& vtentibus falſis teſtibus,& falſo inſtrumento, viola-
toribus monialium,& raptoribus virginum,per violentiam violantibus hone-
ſtas mulieres,ſodomijs agentibus,& patientibus maioribus quatuordecim an-
nis,& lenocinium committentibus,ſeu tractantibus.

Require in fine huius libri Maleficiorum Prouiſionem vi. ad hoc ſtatutum facientem.

N ¶De

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

De ordine procedendi in maleficijs infra quantum tempus debeat quæſtio criminalis terminari. RVB. III.

STatuimus,& ordinamus quòd accuſatione porrecta coram Domino Pote-
ſtate,& iudice maleficiorum,& ſatiſdatione præſtita de accuſatione proſe-
quenda ſecundum formam noſtri ſtatuti poſiti ſub Rubrica De ſatiſdatione
præſtanda ab accuſatore,vel accuſato ipſe Poteſtas , vel Iudex antequam di-
ctam accuſationem admittat teneatur deferre ſacramentum calumniæ ipſi ac
cuſatori,& ipſo præſtito ipſam accuſationem admittat,& ipſa accuſatione ad-
miſſa,vel inquiſitione formata citetur ipſe accuſatus , vel inquiſitus ſecundum
formam noſtri ſtatuti poſiti ſub rubrica De citationibus fiendis vt infra quinq;
dies coram ipſo iudice debeat comparere ad ſe defendendum, & excuſandum
a dicta accuſatione,vel inquiſitione.Et ſi in dicto termino comparuerit & co-
piam accuſationis,vel inquiſitionis petierit decernatur ſibi copia dictæ inqui
ſitionis vel accuſationis,videlicet ipſius accuſationis, expenſis accuſatoris , &
inquiſitionis ſine aliqua ſolutione fienda notario dictæ cauſæ, & ipſi ſtatuatur
terminus trium dierum a die habitæ copiæ, vel oblatæ ad reſpondendum ipſi
accuſationi, vel inquiſitioni . Cuius tamen reſponſio non admittatur , & pro
non facta intelligatur niſi primo ipſe accuſatus,vel inquiſitus ſatiſdederit ſecũ-
dum formam prædicti ſtatuti,vel niſi ipſe detentus remaneret , aut quia ipſam
ſecuritatem præſtare non poſſet, aut quia de tali delicto foret accuſatus, vel
inquiſitus quòd detentus ſtare deberet ſecundum formam ſtatuti poſiti ſub ru
brica De non tenendo aliquem detentum &c.Quo termino trium dierum ela
pſo,ſiue reſpondiderit ; ſiue non lis habeatur pro conteſtata non obſtantibus
quibuſcunq; exceptionibus oppoſitis,quæ tamen ſaluæ ſint, & examinẽtur po-
ſtea quandocunq; ante concluſum in cauſa.Et reſponſione facta ſi reſpondide
rit,vel dicto termino lapſo currat ipſo iure tam accuſatori quam accuſato , &
tam iudici quàm inquiſito terminus viginti dierum continuorum ad proban-
dum,& probatum habendum per omnem modum, genus, & ſpeciem proba-
tionis de iuribus ſuis.Quo termino elapſo incontinenti die ſequenti prima iuri
dica publicatus ſit,& eſſe intelligatur proceſſus & dicta & atteſtationes teſtiũ.
Et currat ipſo iure ad reprobãdum,& reprobatum habendum terminus octo
dierum continuorum,infra quorum primos duos dies teneatur dare notarius
copiam proceſſus,& actitatorum vtriq; parti ſi copia ante petita fuerit ſub pœ
na decem librarum Mutin. poſt quem terminum octo dierum prima die ſe-
quenti iuridica concluſum ſit, & eſſe intelligatur in dicta cauſa . Et conclu-
ſo in cauſa, vel habito pro concluſo , vt ſupra teneatur ipſe Poteſtas infra de-
cem dies continuos proxime ſequentes ipſam cauſam terminaſſe citatis tamen
partibus , vel parte ad ipſam ſententiam audiendam ſecundum formam ſta-
tuti poſiti ſub rubrica De citationibus fiendis ſub pœna librarum centum
Mutinen.ipſi Poteſtati,& iudici prædicta omnia non obſeruantibus pro qua-
libet vice auferenda,niſi iuſta, & probabili cauſa fuerint dicti Dominus Pote-
ſtas,& iudex impediti.Et poſt dictum terminum inſtantia pereat & nihilomi-
nus teneatur ad damna, & intereſſe accuſationis , accuſati , vel inquiſiti.
Et incontinenti lapſa dicta inſtantia accuſatus , vel inquiſitus , & eius
fide-

fideiuſſor abſoluti ſint,& eſſe intelligantur fictione præſentis ſtatuti . Et ſi car-
ceratus eſſet ipſe accuſatus,vel inquiſitus debeat incontinenti relaxari ſub pœ
na antedicta.Et prædicta ſibi locum vendicent quando accuſatus, vel inquiſi-
tus comparuit,& negauit contenta in accuſatione,vel inquiſitione , vel exce-
ptiones ſeu exceptionem oppoſuerit Sed ſi confeſſus fuerit in accuſatione,vel
inquiſitione contenta in iudicio iudice pro tribunali ſedẽte in palatio iuris ad
bãchum maleficiorũ ipſa confeſſione facta ſi fuerit detentus mittatur illico ad
carceres Communis Mutin.Et ſi in dicta confeſſione perſeuerauerit quia eam
non reuocauerit,vel aliam defenſionem non fecerit legitimam infra duos dies
proxime ſequentes tunc dictis duobus diebus elapſis infra octo dies proxime
ſequẽtes poſſit,& debeat dictus Dominus Poteſtas prædictum accuſatum ,
vel inquiſitum ſic confitentem,& perſeuerantem condemnare ſub pœna præ
dicta irremiſſibiliter auferenda per ſindicos. Si vero dictus accuſatus , vel in-
quiſitus prædictam confeſſionem vt ſupra factam infra duos dies quouis modo
reuocauerit,vel aliam legitimam defenſionem fecerit tunc dictus Poteſtas,&
iudex dictam talem reuocationem,vel defenſionem admittere teneatur,& de-
beat ſub pœna prædicta,& illico ſtatuere dicto accuſato , vel inquiſito termi-
num quinq; dierum continuorum proxime futurorum ad probandum,& pro-
batum habendum per omnem modum,genus & ſpeciem probationis dictam
reuocationem,vel legitimam defenſionem Poſſit tamen dictus Poteſtas & Iu-
dex dictum terminum prorogare,prout eis videbitur conſiderata qualitate fa
cti,vel defenſionis Qua dilatione finita teneatur, & debeat ipſum talem inqui
ſitum,vel accuſatum condemnare,vel abſoluere ſub pœna antedicta infra tres
dies proxime ſequentes. Si vero accuſatus,vel inquiſitus,citatus vt ſupra non
comparuerit infra dictum terminum,tunc banniatur ipſe accuſatus, vel inqui
ſitus per vnum ex bannitoribus Communis Mutinæ ſono tubæ præmiſſo ſuper
arengheriam palatij Communis Mutinæ in certa quantitate pecuniæ, quæ vi-
debitur dicto iudici,in quo banno exprimatur cauſa ipſius banni,& delictum
de quo bannitur,& ipſo banno ſibi dato vt ſupra ſi non comparuerit infra octo
dies continuos proxime ſequentes tunc iterum citetur ad arengheriam per v-
num ex bannitoribus Communis Mutinæ ſono tube præmiſſo, & per vnum nũ
tium in ſeriptis ad locum vbi citationes fieri debent ſecundum formam noſtro
rum ſtatutorum, quòd infra alios octo dies continuos proxime ſequentes de-
beat comparere coram dicto Domino Poteſtate , vel iudice ad faciendum
ſe extrahi de dicto banno, & ad ſe defendendum , & excuſandum a dicta ac-
cuſatione , vel inquiſitione exprimendo cauſam propter quam accuſatus vel
inquiſitus eſt.Quæ citationes,& bãnum ponãtur per notarium dicti proceſſus
per ordinem in libro dicti proceſſus.Et elapſo dicto termino vltimæ citationis
dictus accuſatus,vel inquiſitus non comparuerit habeatur pro confeſſo , & ip-
ſum teneatur Poteſtas condemnare ſecũdum formam noſtrorum ſtatutorum
infra x.dies proxime ſequẽtes ſub pœna antedicta.Volumus tamẽ quòd qñcũq;
ante publicationem ſentẽtiæ,& condemnationis poſſit dictus accuſatus,vel in
quiſitus comparere,& ſe excuſare , & defendere non obſtantibus prædictis.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Et ex tunc videlicet ipſius defenſione facta currant termini, & dilationes
ſupra ſtatutæ, & limitatæ in citato comparente. Et omnia alia locum ſibi vendi
cent, ac ſi in principio comparuiſſet. Concedimus tamen licentiam Poteſtati
& iudici antedictis procedendi ad capturam cuiuſcunq; inculpati de delicto
ex quo veniret corporaliter puniendus, vel etiam pœna pecuniaria ſi modo du
bitaretur an eſſet talis inculpatus minus idoneus ad dictam pœnam ſoluendá,
vel de delicto ex quo poſſet ſubijci tormentis ſecundum formam noſtri ſtatuti
poſiti ſub rubrica de non ſubijciendo aliquem tormentis. Et vbicunq; in caſu
permiſſo reperietur accuſatus, vel inquiſitus detentus non requiratur prima
citatio de qua ſupra. Et ſi veniret corporaliter puniendus talis detentus: poſ-
ſint ipſe Poteſtas, & iudex arctare ipſum ad reſpondendum inquiſitioni tátum
non data dilatione trium dierum ad reſpondendum ipſi inquiſitioni quam da-
ri ſupra diſpoſuimus ad reſpondendum inquiſitioni, vel accuſationi. Et quæſu
pra dicta ſunt ſibi locum non vendicent in accuſationibus damnorum dato-
rum, nec gabellarum, ſaluo quàm quòd admittantur defenſiones eorum quan
docunq; ante publicationem ſententiæ vt ſupra.

Require in fine huius libri Maleficiorum Prouiſiones vij. viij. viiij. & x. ad hoc ſtatutum facientes.

¶ De ſatiſdatione præſtanda ab accuſatore, & accuſato.

RVBIRCA. IIII.

STatuimus, & ordinamus quòd quicunq; aliquem accuſare voluerit ante-
quàm eius accuſatio admittatur, teneatur, & debeat fideiuſſorem præſtare
de ipſa accuſatione proſequenda, & de expenſis reſtitueudis, & condemnatio-
ne de eo fienda ſoluenda ſi non probauerit, vel proſecutus non fuerit dictam
accuſationem, vel ſuccubuerit, & accuſatio admiſſa ipſa fideiuſſione non præ-
ſtita pro non admiſſa habeatur, & ſit, & proceſſus inde ſecutus non valeat, nec
teneat ipſo iure. Et nihilominus iudex qui ipſam accuſationem admiſerit ipſa
fideiuſſione non præſtita incurrat pœnam vigintiquinque librarum Mutin. Et
prædicta vendicent ſibi locum niſi ipſe accuſare volens vellet ſtare detentus
in carceribus Mut. pro prædictis obſeruandis, quo caſu non teneatur ad ipſam
fideiuſſionem præſtandam. Teneatur etiam accuſatus, & inquiſitus antequam
eorum defenſiones admittantur fideiuſſionem præſtare de iudicio ſiſti, & iudi
cato ſoluendo in caſu quo præſtita fideiuſſione veniret relaxandus ſecundum
formam noſtrorum ſtatutorum, vel ſtare detentus. Et eius reſponſiones, vel
defenſiones aliter non admittantur, & admiſſæ non valeant, & pro non factis
habeantur. Et nihilominus Iudex admittens incurrat pœnam ſupraſcriptam.

¶ De pœna non probantis, vel non proſequentis accuſationem.

RVBRICA. V.

QVicunq; accnſauerit aliquem de delicto de quo veniret puniendus cor-
poraliter, & dictam accuſationem non fuerit proſecutus, vel non proba-
uerit, ſiquidē dicta pœna corporalis eſſet mortis, vel mēbri abſciſſionis condē-
netur ipſe accuſator in libris centum Mut. Si vero minor pœna veniret impo-
nenda condemnetur ipſe accuſator in quinquaginta libris Mut. Sed ſi veniret
imponenda pœna pecuniaria ſiquidem quingentarum librar. Mut. vel maior

da pœna pecuniaria ſiquidem quingentarum librarum Mutineñ vel maior
condemnetur in libris xxv. Mut. Si vero minor quingentarum librarum, maior
tamen centum condemnetur in x. libris Mut. Abinde vero infra condemnetur
pro qualibet libra condemnationis quæ veniret de eo fiēda in vno ſoldo Mut,
Et nihilominus condemnetur in expenſis dãnis & intereſſe. Et prædicta ſibi lo-
cum non vendicent ſi ipſe accuſator deſiſteret ab ipſa accuſatione, ſeu ipſius
accuſationis abolitionē impetraret de voluntate, & conſenſu ipſius accuſati.
Quam abolitionem quandocunq; ante publicationem ſentētiæ impetrari poſ-
ſe, & concedi debere volumus, & mandamus Qua abolitione impetrata de vo
luntate accuſati vt ſupra non poſſit ex ipſa accuſatione ſententia ſequi, & ſecu-
ta non valeat. Et nihilominus ipſe Poteſtas, & iudex, & eorum quilibet qui di-
ctam abolitionem non concederent, vel ipſa petita procederēt condemnetur
in centum libris Mut. ab ipſis irremiſſibiliter auferendis.

¶ De non ſubijciendo aliquem tormentis. RVB. VI.

STatuimus, & ordinamus quòd Poteſtas Mut. eius iudices milites, & alij offi-
ciales Communis Mutinæ non poſſint, nec debeant aliquem ſubijcere tor-
mentis, ſeu alicui generi tormentorum niſi præcedant inditia ſufficientia ad
ſubijciendum dictis tormentis & niſi pñs ſit vnus ex notarijs maleficiorũ Com-
munis Mutinæ ſub pœna tercentarũ libr. Mutin. ab ipſo Poteſtate, vel officiali
præſens ſtatutũ non obſeruante irremiſſibiliter per ſindicatores auferenda pœ
na tãtundem ipſis imminente. Et ſi petita fuerit copia inditiorum teneatur ip-
ſe Poteſtas & quilibet alius officialis dictam copiam antequam ad torturã pro
cedant dare & dari facere petenti quem torquere voluerint, vel alteri eius no
mine. Et ſi ipſe ſubijciendus tormētis, vel alius eius nomine in petendo dictam
copiam inditiorum obtulerit ſe paratum dicta inditia purgare; ſtatuatur per
ipſum Poteſtatem, vel officialem terminus congruus eius arbitrio ad ipſa indi
tia purganda. quo elapſo ſi non fuerint purgata, & ſufficientia fuerint ipſa in-
ditia poſſit ad torturam procedere, & ipſum talem eontra quem forent dicta
inditia tormentis ſubijcere. dum tamen præſens ſemper ſit vnus ex dictis nota-
rijs maleficiorum per quem ſcribi volumus & mandamus ipſa inditia, & genus
ipſorum tormentorum, ac quantitatem ſub pœna vigintiquinq; librarum Mu-
tiñ. a notario qui adhibitus tormentis prædicta adimplere omiſerit. Et ſi præ-
dicta facta non fuerint, & obſeruata vt ſupra non poſſit ex confeſſione ſecuta
per tortum inquiſitio, nec ſententia ſequi nec proceſſus formari. Et ſi forma-
tus fuerit, ſeu ſententia lata fuerit non valeat ipſo iure. Et nihilominus ipſe
Poteſtas, & alius officialis prædicta non obſeruantes pro quolibet ex conten-
tis in præſenti ſtatuto omiſſo, vel contrafacto pœnam prædictam libr. tercēta-
rum Mutineñ. incurrat ipſo iure, nec poſſit ipſe Poteſtas, vel aliquis alius offi-
cialis ſub pœna antedicta aliquem ſubijcere tormentis etiam præcedentibus
inditijs, niſi in caſibus, & pro delictis infraſcriptis videlicet pro homicidio,
pace rupta, incendio, tradimento, ſtrata robata, depredatione, rapina
haueris, vel perſonarum, furto, falſis teſtibus, falſo inſtrumento, falſam
monetam fabricantibus, & vtentibus, & tonſatoribus monetæ. Et ſi quis
vſus fuerit falſis teſtibus, vel falſo inſtrumento, & falſum inſtrumentum

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

fabricantibus : ſodomijs tàm contra agentes quàm patientes maiores tamen
quatuordecim annis , in ferutis ſanguinolentis ex quibus os fractum fuerit ,
vel membrum debilitatum , vel cicatrix remanſerit . Et in quolibet alio de-
licto pro quo veniat imponenda aliqua pœna corporalis , vel pecuniaria ma-
ior tamen centum librarum Mutineñ. Et in quolibet delicto commiſſo per
aliquem comitatinum , vel ruſticum , vel forenſem in perſonam alicuius
ciuis Mutin. Et hoc ſtatutum ſit præciſum , & truncum nec poſſit fieri ſtatu-
tum prouiſio, & reformatio, vel decretum in contrarium , & ſi factum fuerit
non valeat, nec teneat ipſo iure.

De accuſationibus, inquiſitionibus, & denunntiationibus mittendis ad cameram. RVB. VI.

AD euitandas fraudes quas quotidie fieri videmus, ſtatuimus, & ordinamus
quòd Poteſtas, & eius iudices teneantur ea die, vel ſequenti qua producta
fuerit accuſatio, vel denuntiatio coram ipſis, vel eorum aliquo, & qua per ipſos
vel eorum aliquem formata fuerit inquiſitio copiam ipſius accuſationis, denũ-
tiationis, vel inquiſitionis mittere ad cameram actorum Communis Mut. & in
ipſa ipſam deponere ſub pœna prædicta non obſeruanti centum libr. Mut. Et
nihilominus accuſatio, denuntiatio, vel inquiſitio, cuius copia non fuerit tranſ
miſſa vt ſupra, & proceſſus exinde ſecutus ſint nullius momenti efficaciæ, vel
valoris. Et notarius cameræ actorum teneatur dictam copiam recipere, & ſu-
per ipſam diem præſentationis illico ſcribere, & ipſam in dicta camera repone
re, & infilzare ſub pœna decem librarum Mut. Nec poſſint dictus Poteſtas, vel
iudices miſſa dicta copia vt ſupra ipſam accuſationem, denuntiationem, vel in
quiſitionem mutare, corrigere, vel emendare, nec mutari, corrigi, vel emenda-
ri permittere ſub pœna centum librarum Mutin. Quæ locum non habeant in
accuſationibus damnorum datorum .

Require in fine huius libri Maleficiorum Prouiſiones xi. & xij. ad hoc ſtatutum facientes.

Quòd nomen, & pronomen, & vicinantia cuiuſlibet in qua habitat qui denuntiabitur, vel accuſabitur, ſiue contra quem inquiretur aliquid de aliquo facto, & etiam in condemnatione ſcribatur per quemlibet Not. qui aliquid ſcribet de prædictis. RVB. VII.

STatutum eſt ad hoc vt condemnationes facilius recuperentur, & ne aliquis
error impediat recuperationem ipſarum quòd quotieſcunq; fiet aliqua ac-
cuſatio, ſeu denuntiatio , ſiue ex officio inquiratur quòd debeat ſcribi nomen,
& pronomen accuſati, ſeu denuntiati , ſeu illius contra quem fieret inquiſitio
ex officio & nomen loci, ſeu villæ, ſeu caſtri, ſeu vicinantiæ in qua habitat . Et
quòd tabellio in qualibet condemnatione ſcribere debeat nomen , & prono-
men condemnati, & locum, & vicinantiam in qua habitat. Idem faciat de fi-
deiuſſore dato a quolibet accuſato, ſeu denuntiato , vel ab eo contra quem
procederetur ex officio . Et ſi tabellio aliquid ex his prætermiſerit Poteſtas,
teneatur eum condemnare in centum ſoldis Mut. ſine remiſſione . Et quòd ſi
notarij non receperint idoneã ſecuritatẽ compellãtur ſoluere de ſuo, quod exi-
gi non poſſet a principali, vel a fideiuſſore . ſicut compelleretur principalis,
& fi-

& fideiuſſor. Poſſit tamen habere regreſſum contra principalẽ & fideiuſſorẽ &
ei fiat ratio, quemadmodũ fieret communi per officiales communis Mutinæ.

De non detinendis malefactoribus vltra taxatum terminum. RVB. VIIII.

NOn poſſit nec debeat Poteſtas nec aliquis alius officialis communis Muti-
næ aliquem pro maleficio detinere in palatio communis Mutin. vltra tres
dies continuos, ſed teneatur ipſum mittere ad carceres communis Mut. vel ip-
ſum relaxare ſub pœna tercentarum libr. Mut. a contrafaciẽte irremiſſibiliter
auferenda. In carceribus aũt non poſſit aliquem detinere, ſeu detineri facere vl
tra quinquaginta dies continuos, ſed debeat ipſum abſoluere vel condemnare
infra dictum terminum ſub pœna antedicta irremiſſibiliter auferenda. ſaluo
quòd ſi fuerit in pecunia condemnatus aliquis infra dictũ terminũ poſſit deti-
neri donec ſoluerit condemnationẽ de eo factã, ſiue fuerit ſimpliciter in pecu-
nia condẽnatus, ſiue ad certã pœnã corporalẽ ſi non ſolueret aliquã q̃titatẽ pe
cuniæ in ſumma limitatam infra terminum in ipſa ſententia aſſignatum. quo
caſu vſq; ad terminum præfixum poſſit in dictis carceribus detineri.

De non tenendo aliquem detentum ſi dare voluerit ſecuritatem RVB. X.

NEmo in palatio ſeu in carceribus , nec alibi perſonaliter detentus retineri
poſſit per Poteſtatẽ vel aliquẽ de ſua familia, vel aliquem alium officialem,
ſeu per præceptum alicuius eorũ pro maleficio, vel quaſi ſi paratus eſt ſatiſdare
de ſe repreſentando, vel ſoluẽdo totũ, quod eſſet condemnãdus illa occaſione ,
de qua inculparetur, inquireretur vel denũtiaretur, vel accuſaretur. Et iudex
teneatur certificare quantitatẽ in qua qui dictã ſecuritatẽ præſtat, poterit con-
demnari ſm̃ formam ſtatutorum. Et ad plus non teneatur fideiuſſor datus. Sal
uo niſi eſſet denuntiatus vel accuſatus, vel inquireretur contra eum de tali cri
mine de quo deberet perſonaliter condemnari vel puniri & contra eum proce
di, vel de delicto pro quo poſſet ſubijci tormentis , vel niſi in pœnam alicuius
criminis veniret carcerandus . Et ſi Poteſtas vel aliquis de ſua familia contra
prædicta, vel aliquod prædictorũ fecerit, condemnetur p circatores in tercẽtis
lib. Mut & in extimatione iniuriarũ ei cui facta eſſet iiuria prædicta occaſione.

Quòd pax & confeſſio proſint infraſcriptis caſibus. RVB. XI.

STatuimus & ordinamus quòd quicunq; delinquẽs qui ex delicto veniret pe
cunialiter tantum condemnandus, produxerit inſtrumentũ pacis vel pacẽ
factam legitime probauerit q̃cunq; ante condemnationẽ conſequatur remiſ
ſionem duarum partium condemnationis fiendæ. Et quicunq; confeſſus fuerit
delictum ſi ex dicto delicto venit pecunialiter tantum condemnandus vt ſu-
pra conſequatur remiſſionẽ tertiæ partis condemnationis fiendæ ſi pacem non
habuerit ab offenſo Si vero pacem habuerit & confeſſus fuerit condemnetur
tantum in quarta parte eius in qua veniret condemnandus. Nec poſſit Poteſtas,
nec aliquis officialis communis Mut. condemnare aliquem in maiori q̃titate,
quam ſibi liceat ex forma præſentis ſtatuti ſub pœna tercẽtarum librarum Mu
tinæ, quam incurrat ipſo facto quotiens contrafactum fuerit .

Require in fine huius libri Maleficiorum Prouiſionem xiij. ad hoc ſtatutum facientem.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМ. І.І. МЕЧНИКОВА

¶ Quòd nulla criminalis quæſtio committatur conſilio ſapientis. RVBRICA. XII.

POteſtas ciuitatis Mut. puniat illos, qui puniendi ſunt, cum conſilio ſuorũ iudicum tantum ſm̃ formam noſtrorum ſtatutorum. Et aliquæ quæſtiones criminales ſeu aliquis articulus, vel quid incidens vel emergens in dictis quæſtionibus criminalibus non poſſint nec debeant committi conſilio ſapientis.

¶ Quòd Poteſtas Mut. punire teneatur ſtipendiarios ciuitatis Mutinæ. RVB. XIII.

POteſtas Mut. teneatur & debeat inquirere & procedere contra oẽs & ſingulos ſtipendiarios communis Mut. & ipſos punire & condemnare de omnibus & ſingulis maleficijs, rixis & delictis, quæ, & quas inſimul, cũ quacunq; alia perſona fecerint, vel commiſerint ſecundum formam noſtrorum ſtatutorum communis Mut. ſub pœna librarum tercentarum Mut. ſi omiſerit procedere vt ſupra & ad eius notitiam peruenerit tale delictum.

¶ De condemnationibus duplicatis ſcribendis. RVB. XIIII.

TEneãtur notarij ad maleficia deputati & alij notarij q̃ rogati fuerint de aliquibus condẽnationibus, vel abſolutionibus ipſas condẽnationes & abſolutiones in duobus quaternis ſiue libris ſcribere, videlicet in quolibet quaterno ſiue libro de per ſe. Et vnus quaternus, ſiue liber deſignetur maſſario generali communis Mut. alius vero quaternus, ſiue liber deponatur in ſcrineo tertij iudicis. Teneatur tamen ipſe maſſarius generalis communis Mut. dare, ſeu dari facere folia pro ſcribendis duplicatis ipſis condemnationibus, vel abſolutionibus not. prædictis vt hactenus conſueuit.

Require in fine huius libri Maleficiorum Prouiſionem xiiij. ad hoc ſtatutum facientem.

¶ Quòd Poteſtas & aliquis de ſua familia non poſſit condemnationes exigere. RVB. XV.

NOn poſſit Poteſtas ciuitatis Mut. nec aliquis Iudex, nec aliq̃s de eorũ familia condẽnationes exigere, nec exigi facere, ſeu ꝑmittere ſub pœna libr. x. Mut. ꝓ qualibet libra Mut. exacta ab ipſo ꝑ ſindicatores irremiſſibiliter auferẽda.

¶ Quilibet poſſit denuntiare maleficia de nocte commiſſa. RVB XVI.

ITẽ ſi contigerit aliqđ graue maleficiũ vel ferutã committi in ciuitate Mut. vel burgis noctis tp̃e ꝑ aliquẽ ciuẽ, comitatinũ, vel aliã perſonã. Quod quilibet poſſit talẽ delinquentem publice, vel priuatim, prout voluerit dicto D. Poteſtati, vel eius curiæ denuntiare, & accuſare, & teneatur in credentia.

¶ Quòd qui ceperit bannitum, vel inimicum ipſum præſentare teneatur. RVB. XVII.

ITem quòd ſi quis ceperit aliquem bannitum, vel aliquem inimicum Dñorũ Marchioñ & communis Mut. quòd vnicuiq; licitum ſit & ea die, vel ſequenti teneatur deſignare Poteſtati Mutinæ, & in fortiam communis reducere. Et qui contrafecerit condemnetur in quinquaginta libris Mutiñ.

¶ Quòd vbi non eſt determinata pœna per ſtatuta ius commune ſeruetur. RVB. XVIII.

STatuimus quòd Poteſtas Mutinæ, & alij officiales communis Mut. in condẽnationibus fiendis teneãtur ſequi formam ſtatutorum communis Mutinæ ſub

ſub pœnis in ipſis ſtatutis comprehenſis. Et ſi comprehenſæ non eſſent in aliquo ſtatuto quod non obſeruarent incurrat pœnam pro qualibet vice, & quolibet articulo non obſeruato ipſi Poteſtas, & officiales, & eorum quilibet librarum centum Mutin. Vbi vero pœna non eſſet determinata per noſtra ſtatuta ius commune ſeruari volumus & mandamus ſub pœna antedicta.

¶ Quòd nullus potens, qui non ſit conſuetus Iudex audeat præſtare patrocinium alicui perſonæ, nec eſſe curator, vel procurator in aliqua quæſtione ciuili, vel criminali. RVB. XIX.

STatuerunt etiam quòd nullus magnus, vel potens ſeu filius alicuius eorum de cætero audeat vel præſumat patrocinium præſtare alicui perſonæ in ciuili, vel criminali cauſa, ſeu quæſtione coram Poteſtate Mutinæ, ſeu aliquo officiali Communis Mut. nec eſſe curator, vel procurator, ſeu defenſor, vel adiutor cuiuſcunq; vocabuli niſi eſſet eis coniunctus parentela vſq; ad tertium gradũ, vel ſit conſuetus iudex & ſcriptus in matricula. Et qui contrafecerit ſoluat pro banno Communi Mutinæ, & condemnetur per Poteſtatem pro qualibet vice in vigintiquinq; libris Mutin. ſine remiſſione.

¶ Quòd vicarius D. Poteſtatis poſſit ferre ſententias ſi contigerit Poteſtatem eſſe extra diſtrictum Mut. RVB. XX.

ORdinamus quòd ſi contigerit Poteſtatem eſſe extra ciuitatem, & diſtrictũ Mut. quòd eius vicarius poſſit ſententiam etiam ſanguinis, & capitalem ferre ſicut ipſe Poteſtas facere poſſet, ſi præſens eſſet.

De notis fiendis per iudicem maleficiorum. RVB. XXI.

STatutum eſt quòd iudex maleficiorum debeat ſcribere manu propria vel ꝑ aliũ fidedignũ notas oĩum accuſationũ, denũtiationũ, & inquiſitionum quæ corã ipſo fierẽt ſub pœna centũ libr. Mutiñ. ꝑ qualibet vice. Itẽ quòd ipſe iudex habere debeat ſemꝑ penes ſe in vno libro ſiue quaterno, nomina, & ꝓnomina oĩum carceratorũ qui fuerint & erunt decætero capti ꝑ communi Mut. & etiã cauſas, quare ſint ibi depoſiti Quem librum ſiue quaternum debeat deſignare ſucceſſori ſuo, & etiam oẽs ipſos carceratos perſonaliter deſignare in pñtia Poteſtatis qui pro tẽpore fuerit in ciuitate Mutinæ ſub pœna xxv. libr. Mut. Et de his omnibus fiat publicum inſtrumẽtum, vt declaratum eſt ſub eadem pœna.

Require in fine huius libri Maleficiorum xv. & xvi. Prouiſiones ad hoc ſtatutum facientes.

Quòd nullus detineatur in capella communis. RVB. XXII.

AD honorem & reuerentiam Dei, & omnium Sanctorum duximus ſtatuendum quòd decætero nulla perſona detineatur ſiue cuſtodiatur pro aliquo maleficio, nec aliqua alia occaſione in capella communis Mut. Et hoc ſtatutum Poteſtas, & eius familia teneatur, & debeat obſeruare, & obſeruari facere inuiolabiliter, & præciſẽ ſub pœna vigintiquinq; libr. Mutiñ.

¶ De bannitis pro infraſcriptis maleficijs non rebanniendis. RVBRICA. XXIII.

AD hoc vt malefactores de ſuis malis operibus grauamen, damnum, & iniuriam poſſint & debeant ſuſtinere Et ne ſpe futuri beneficij vel ſubſidij cauſam habeant faciendi, vel operandi illicita contra honorem & bonũ ſtatũ DD. Marchionum & Communis Mutinæ, & mala conſuetudo hactenus obſeruata tolla-

tollatur: firmatũ & ordinatum eſt quòd quicunq; eſt, vel decætero erit poſitus, & ſcriptus in banno communis Mut. pro homicidio, vel robaria, incendio, aſſaſſinio, falſitate, ꝑditione, ſiue ſtrata robata, filia, vel vxore alicuius rapta, vel corrupta ꝑ vim non poſſit ꝑpetuo exire de banno, vel condemnatione ſibi dato, vel data, modo aliquo, vel ingenio, ſed perpetuo eſſe & ꝑmanere in bãno Dñorum Marchionum, & Communis Mut. prout poſitus & deſcriptus eſt, vel fuerit, ita quòd nullũ ſtatutum, reformatio, decretũ, prouiſio, vel abſolutio, poſſit, vel debeat fieri in fauorẽ eorũ, vel alicuius eorum. Et ſi facta factũ, conceſſum, vel conceſſa fuerit, non valeat, nec teneat ipſo iure, ſed ſm̃ formã condemnationis, & banni habeãtur pro bãnitis & condemnatis nullo remedio, vel exceptione obſtãte. Ita quòd perpetuo poſſit offendi in ꝑſonis & rebus impune. Et quòd dñs Poteſtas poſſit, & debeat ſuo arbitrio contra talẽ bãnitum inquirere, & eũ punire ſm̃ formam iuris & ſtatutorũ Communis Mut. Et per dictũ D. Poteſtatẽ, & conſilium Mut. prædicta debeãt inuiolabiliter obſeruari ſub pœna mille libr. Mut. eidem D. Poteſtati totiẽs auferẽda quotiẽs fuerit contrafactum. Quam etiam pœnam incurrat Poteſtas, & quilibet officialis Communis Mut. qui quo quomodo procederet contra offenſorem, vel offenſores dictorum bãnitorũ. Ex alijs vero quibuſcunq; maleficijs, vel delictis bãniti, nullatenus rebanniri poſſint, nec de bãnis cãcellari, niſi habita pace ab offenſo ſi vixerit, vel ſi non vixerit ab eius hærede, & agnatis maſculis omnibus exiſtẽtibus infra tertium gradum incluſiue habitantibus in ciuitate Mut. vel comitatu. Et ſi aliqua reformatio, decretum, prouiſio, vel abſolutio facta fuerit in fraudem alicuius prædictorũ pace non habita vt ſupra non valeant, nec teneant ipſo iure. Sed teneatur Poteſtas ipſos punire perinde ac ſi facta non fuerit ſub pœna antedicta.

¶ De bannitis impune offendendis. RVB. XXIIII.

NE puerſi de ſuis puerſionibus valeãt gloriari: ſtatuimus & ordinamus quòd quicũq; ꝓ maleficio ſit bãnitus, vel ĩ futurum bãnietur ex quo debeat pati pœnã mortis, vel membri abſciſſionẽ, vel aliã pœnã corporalem ſm̃ formã iuris, vel ſtatutorũ communis Mut. impune realiter, & perſonaliter poſſit offẽdi, & ipſo iure ab oĩ legitimo actu penitus ſit excluſus. Et quicũq; ĩterfecerit aliquem bãnitum ex prædictis ſi fuerit bãnitus vnus, vel plures, qui bãnum prædictum interfecerit, vel ĩ fortiam Dñi Poteſtatis, & communis Mut. præſẽtauerit rebãniatur, & rebãniti eſſe intelligãtur fictione præſẽtis ſtatuti. Si vero bãnitus non fuerit qui bãnitum ĩterfecerit, ſeu præſẽtauerit, vt ſupra habeat, & habere debeat a Communi Mut. pro quolibet bãnito præſẽtato, vel occiſo libr. quinquaginta Mut. ĩcontinẽti ipſo occiſo, vel præſẽtato. Et Poteſtas ciuitatis Mut. ſingulis mẽſibus ĩ die Sabbati hora mercati teneaẽ facere præconizari ad arẽgheriam palatij Communis Mut. & ĩ foro mercati præſẽs ſtatutum, & contẽta ĩ eo ſub pœna cẽtum libr. Mut. pro qualibet vice qua prædicta omiſerit adĩplere.

¶ De concedenda licentia cuilibet bannito, & accuſato, vel inquiſito, vt veniat ad ſe defendendum. RVB. XXV.

STatutũ eſt quòd ſi aliquis fuerit denũtiatus, vel accuſatus, vel contra aliquẽ voluerit inquiri de aliquo maleficio, vel quaſi, & ille talis fuerit bannitus Communis Mut. vel condẽnatus pro aliquo maleficio, vel quaſi poſſit Poteſtas

&

& quilibet ex ſuis iudicibus corã quo prædicta fuerint, vel fieri vellent, dare ei fiduciã, vt poſſit venire corã eo ad ſe defendendũ de eo, de quo denuntiatus fuerit, vel accuſatus, ſeu de quo contra eũ inquiri voluerit vſq; ad terminum, infra quẽ ex forma noſtrorũ ſtatutorũ quæſtio, de qua eſſet accuſatus, vel inquiſitus, debeat terminari. Et ſi venerit infra dictũ terminũ interim talis bannitus, uel inquiſitus debeat in carceribus Communis Mutinæ detineri, & continue imbogatus cuſtodiri ita quòd interim ſine voluntate D. Poteſtatis, vel iniuriã paſſi de dictis carceribus exire non poſſit, nec modo aliquo relaxari, & infra terminũ ei datũ in veniendo, ſtando, & redeundo non poſſit impune offendi. Qua fiducia data Poteſtas, vel aliqui officiales non poſſint eũ punire ꝓ primis bannis, vel condẽnationibus, ſi non inuentus fuerit culpabilis ex delicto de quo nũc inculpatur tꝑe fiduciæ, vel non culpabilis donec Poteſtas, vel alius officialis reduci fecerit talẽ bãnitũ, inquiſitũ, vel condẽnatũ extra ciuitatẽ Mut. & diſtrictũ, & eũ ibidẽ fecerit liberũ, & ſecurũ dimitti. Et cuſtodes carceris ſic eũ cuſtodire & imbogare teneãtur. Et ſi contrafactũ fuerit condẽnẽtur cuſtodes ĩ cẽtũ libr. Mut. & plus, & minus ad volũtatẽ D. Poteſtatis ĩſpecta qualitate ꝑſonæ, & negocij cuius condẽnationis medietas ſit iniuriã paſſi & alia medietas ſit Cõis.

¶ De non blaſphemando Deum, nec ſanctos, & de pœna appoſita ſuper hoc. RVBRICA. XXVI.

NEmo debeat blaſphemare Deũ, nec beatã virginẽ Mariã, nec alios Sanctos. Et qui contrafecerit Deũ, vel beatã Virginẽ Mariã blaſphemãdo, vel deſorando ſoluat ꝓ bãno ꝓ qualibet vice x. libr. Mut. Qui vero blaſphemauerit, vel deſorauerit B. Geminianum almificũ patronum noſtrum Antiſtitem ſoluat ꝓ qualibet vice v. libr. Mut. Qui vero blaſphemauerit alios Sanctos, & Sãctas puniatur ꝓ qualibet vice in tribus libr. Mut. medietas cuius banni ſit accuſantis, & ſi non poterit dictum bannum ſoluere ponatur ad catenã, & ſtet per vnã diẽ.

Require in fine huius libri Maleficiorum Prouiſiones xvij. & xviij. ad hoc ſtatutum facientes.

¶ Quòd nullus debeat tractare contra honorem D. Marchionis, & Communis Mut. RVB. XXVII.

ITem ſtatutũ & ordinatum eſt ad hoc vt ciuitas Mut. & diſtrictus pacifice conſeruetur ſub dominio dicti Domini Marchionis quòd aliqua perſona cuiuſcunq; conditionis exiſtat, non audeat, nec præſumat dicto, vel facto aliquid tractare, ordinare, vel operari contra honorem dicti Domini Marchionis, & bonum, & pacificum ſtatum ciuitatis Mut. & diſtrictus. Et quòd Dominus Poteſtas Mut. & eius iudices, & quilibet eorum habeant liberum, generale, & abſolutum arbitrium procedendi, & inquirendi omni modo contra omnes, & ſingulos qui dicerentur modo aliquo conſcij, ſeu culpabiles de prædictis, vel aliquo prædictorum, vel dependentibus ab eiſdem, & puniendi realiter, & perſonaliter ad eorum, & cuiuſlibet eorum liberam voluntatem. Saluo ſemper, & reſeruato mandato prædicti Domini Marchionis non obſtãtibus aliquibus ſtatutis, prouiſionibus, & reformationibus factis, vel quæ fierent in contrarium loquentibus. Et quicquid dixerint, & fecerint in prædictis, & circa prædicta valeat, & teneat de iure, & intelligatur legitime factum.

¶ De

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

¶De puniendo pandentes credentias. RVB. XXVIII.

STatutum & ordinatum eſt quòd ſi aliqua tractarentur, ordinarentur, vel fierent per D. Poteſtatem, vel regimen, & ſapientes, ſiue de per ſe, ſiue cũ Adiũctis ſuper aliquo facto, ſeu negotio, & impoſita eſſent in credentia de prædictis per ipſos ſapientes, vel adiunctos, & aliquis panderet alicui, vel in aliquo referret quæ ordinata eſſent niſi primo publicata eſſent incurrat ipſo facto pro qualibet vice talis pandens pœnam xxv. libr. Mut. quam ſoluere teneatur infra xx. dies poſtquam conſtiterit de propalatione legitime. Et ſi non ſoluerit infra dictum terminum lingua ei amputetur.

¶De proditoribus Nonantulæ. RVB. XXIX.

STatutum eſt quòd proditores qui prodiderunt Nonantulam, & dederũt caſtrum Nonantulæ in manibus Bononienſium ſint perpetuo banniti Dominorum Marchionum, & Communis Mutinæ ipſi, & eorum filij, & hæredes, & omnia bona ſua publicata ſemper remaneant in Communi. Et ſi aliquo tempore ipſi, vel aliquis eorum venerint in fortiam Dominorum Marchionum, vel Communis Mut. furcis ſuſpendantur. Et hoc ſtatutum ſit truncum, & præciſũ & inuiolabiliter debeat obſeruari, nec poſſit tolli niſi decem partes ex duodecim conſilij generalis Communis Mut. facto de hoc partito ad fabas albas, & nigras fuerint in concordia. Et Poteſtas, vel alius officialis Communis Mutinæ, qui hoc propoſuerit aliter quàm ſuperius dictum eſt in mille libr. Mut. & arenghator in trecentis libris Mutin. & notarius qui ſcripſerit in tantundem condemnentur. Et Poteſtas qui nunc eſt, vel pro tempore fuerit teneatur, & debeat inquirere de prædictis ſub pœna centum librarum Mutineñ.

¶De potentibus qui non poſſunt ſtare in caſtris. RVBRICA. XXX.

STatutum eſt quòd nullus potens, vel nobilis ſeu de genere potentum, vel nobilium, ſiue ſit legitimus, ſiue naturalis, vel clericus, vel laicus, poſſit, vel audeat ire, vel intrare, ſtare, vel habitare in aliquo caſtro, ſeu in aliqua fortilicia Communitatis Mutinæ ſine licentia Domini Marchionis ſub pœna quingentarum librarum Mutineñ. Et quòd nullus rector, vel officialis, vel capitaneus, vel cuſtos dictorum caſtrorum, vel fortilitiarum permittat aliquem de potentibus, & nobilibus antedictis intrare in dictis locis ſine dicta licentia ſub pœna prædicta. Et de prædictis poſſit inquiri per D. Poteſtatẽ contra quẽlibet eorũ, & quilibet poſſit accuſare, & denunciare, & habeat medietatẽ condẽnationis.

¶De pœna impoſita Poteſtati, & alijs officialibus ſi grauent aliquem ſibi aliquid denuntiantem. RVB. XXXI.

STatutum eſt quòd Poteſtas, & eius iudices, & milites & quilibet alius officialis Communis Mutinæ, & quilibet eorum qui pro tempore fuerint teneãtur pacifice audire, & recipere denuntiationes, & proteſtationes cuiuſcunq; denũtiantis, & proteſtantis, & denuntiare, & proteſtari volentis eis, vel alteri eorum ex quacunq; cauſa. Et non debeat, nec poſſit aggrauare, nec aliquam violentiá, vel iniuriam, verbis, vel factis tali denuntianti proteſtanti, vel denuntiare, & proteſtari volenti inferre, nec eius aduocatis, vel procuratoribus, nec notarijs, qui ad hæc fuerint vocati, nec aliquibus teſtibus qui ibi adeſſent, vel vocati eſſent.

ſent. Et etiam teneatur compellere quemlibet notarium quẽ denuntians poſtulauerit vt ex ipſa denũtiatione, & proteſtatione faciat, & facere debeat publicum inſtrumentum incontinenti omni occaſione ceſſante. Et Poteſtas vel iudex, vel miles ipſius Poteſtatis qui contra prædicta, vel aliquod prædictorũ fecerit, vel facere præſumpſerit condemnetur per ſindicatores in cẽtum libr. Mut pro qualibet vice. De qua pœna talis denuntians, vel proteſtãs, vel denũtiare, & proteſtari volens, vel quiuis alius prædicta occaſione aliq̃s iniuriam vel grauamẽ ſuſtinuerit habeat medietatẽ dictæ pœnæ, vel condẽnationis, & commune aliam medietatem. Et nihilominus Poteſtas, vel iudex, vel miles contrafaciens teneatur coram dictis ſindicatoribus de iure dictis denuntiantibus, vel paſſis iniuriam reſpondere.

¶Quòd nullus grauetur a potentibus. RVB. XXXII.

ITem quòd quilibet officialis ciuitatis, & comitatus Mutinæ teneatur expreſſim ſuo ſacramento dare operam toto opere, & poſſe ſuo, ne aliquis de ciuitate Mut. vel diſtrictu indebite moleſtetur, ſeu grauetur, vel iniurietur, vel modo aliquo opprimatur ab aliquo potente, ſeu magnate ciuitatis Mut. vel diſtrictus ſeu comitatus in iure ipſius. Et ne alicui de ciuitate Mutinæ, & diſtrictu aliqua violeatia modo aliquo inferatur, neq; damnum aliquod, vel iniuria, ſeu rapina inferatur, vel fiat qui ſit ſubiectus Dño Marchioni, & communi Mutinæ Si vero aliqua violentia, vel rapina, vel oppreſſio, ſeu iniuria alicui facta fuerit in perſona, vel in rebus teneatur ſacramento, & debeat prædictum patientem, vel ſubſtinentem prædicta adiuuare, & operam dare quòd inferens, vel faciens modo debito per Poteſtatem puniatur & condemnetur.

¶De pœnis condemnationum non ſolutarum ad terminum. RVB. XXXIII.

QVælibet perſona quæ fuerit condemnata communi Mut. in aliqua quantitate pecuniæ ſoluere debeat ſi fuerit ciuis, vel de ciuitate Mut. infra decem dies a die publicationis ipſius condemnationis. Et ſi fuerit comitatinus, vel quis alius infra xv. dies Quod ſi non fecerit ſoluat pro pœna duodecim denarios Mut. ꝑ qualibet libra Mut. ſi ſumma illius condẽnationis fuerit a tribus libr. Mut ſupra. Et ſi condemnatio fuerit in ſumma trium libr. Mut. vel abinde infra ſoluat vnum denarium Mut. pro quolibet ſoldo Mut. Quod locũ non habeat in condemnationibus quæ fierent ex arbitrio per Poteſtatem.

¶Quòd nullus potens trahat ad rumorem aliquem, & quòd nemo tempore rumoris vadat ad domum alicuius potentis. nis Mut. RVB. XXXIIII.

NVllus potens ciuitatis Mut. diſtrictus, vel comitatus debeat trahere ad aliquam meſclantiam, vel rumorem, qui fieret in ciuitate, vel burgis cum armis, vel ſine armis, eques, vel pedes ſine licentia Poteſtatis Mut. ſub pœna centum libr. Mutiñ. pro qualibet vice & plus ad voluntatem Domini Poteſtatis. Item quòd nullus de ciuitate Mut. vel diſtrictus, ac comitatu tempore alicuius rumoris, vel meſclãtiæ quæ fieret in ciuitate Mut. vel burgis debeat ire, agere, vel trahere ad domum alicuius potentis cum armis, vel ſine armis ſine licentia prædicta, & qui contrafecerit in centum libris Mut. condemnetur.

¶De

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

¶ De terris confinium venditis contra formam ſtatuti circandis per Poteſtatem, & eius iudices. RVB. XXXV.

TEneatur Poteſtas, & eius iudices inquirere omnes perſonas quæ vendiderũt ſeu vendiderint, vel aliquo modo alienauerint terras, & poſſeſſiones confinium contra formam ſtatuti, & alienatas, & venditas in communi reducere, & alienantes, & recipientes condemnare. Et hoc locum habeat in præſentibus, præteritis, & futuris. Et de his poſſint fieri accuſationes, & denuntiationes, & inquiſitiones. Et quòd nullus qui habet terras, & poſſeſſiones in confinibus epiſcupatus Mut. poſſit eas vendere, vel alienare aliquo ingenio, nec locare alicui vel aliquibus ad laborandum niſi hominibus de ciuitate Mutin. & diſtrictus in dicta ciuitate, vel diſtrictu habitantibus. Et ſi quis contrafecerit Poteſtas teneatur rem in communi Mut mittere, & prætium venditoribus auferre, & ſoluat pro banno quinquaginta libr. Mut. & ſine remiſſione, cuius bãni medietas ſit accuſantis, vel denuntiantis. Et terræ, & poſſeſſiones intelligãtur eſſe in confinibus, quæ ſunt prope confines, epiſcopatus Mut. & diſtrictus per duo miliaria. Saluo quòd locari poſſint ad laborandum cuilibet qui habitauerit in diſtrictu Mutinæ etiam ſi ſit de alieno diſtrictu.

¶ De pœna illius qui tractauerit quòd commune perdat caſtrum, vel iuriſdictionem, vel non acquirat. RVB. XXXVI.

NOn audeat aliquis præſumere ſeu facere, vel tractare quòd commune Mutin. perdat ciuitatem, vel aliquod caſtrum, ſiue locum, vel iuriſdictionem, nec tentare, ordinare, procurare, vel impedire quòd caſtrum, vel fortilitiæ, quæ aliquo tempore fuerint, vel erunt de iuriſdictione Communis Mut. vel in ipſo Communi Mut. aliquo tempore obedierunt etiam quæ nunc non detinentur per ipſos Dominos Marchiones, vel alios Communi Mut nunc non obediẽtes, vel obedientes non veniant ad mandata dictorum Deminorum, & Communis Mut. Et qui contrafecerit, vel attentauerit furcis ſuſpendatur, & eius bona publicentur, & veniant in communi. Et quòd de prædictis poſſit cognoſci etiam tempore alterius Poteſtatis quolibet tempore non obſtante ſtatuto quòd eſt ſub rubrica in quibus maleficijs commiſſis tempore alterius Poteſtatis nouus Poteſtas poſſit procedere.

¶ De pœna euntis poſt ſonum tertiæ campanæ. RVBR. XXXVII.

NEmo poſt tertium ſonum campanæ debeat ire per ciuitatem ſine licẽtia Poteſtatis, vel officialis cuſtodiæ, vel ſine lumine. Et qui repertus fuerit per militem ipſius Poteſtatis ſociatum vno notario ad maleficia deputato, & vno nuntio Communis puniatur in ſoldis viginti Mut. Volentes tamen quòd propter vnicum lumen non excuſetur niſi vnus ſimul cum deferente niſi eſſet lumen vnius duplerij vel plurium candelarum ſaltem trium.

¶ De pœna portantis arma vetita, & quæ ſint arma vetita. RVB. XXXVIII.

SI aliquis repertus fuerit per militem Dñi Poteſtatis Mut. habentem ſecum vnum ex notarijs maleficiorum, & vnum nuntium Communis Mut. portare arma vetita per ciuitatem Mut. puniatur in libra vna Mutiñ. pro quolibet pe-

petio dictorum armorum, & nihilominus arma amittat, quæ ſint ipſius militis inuentoris, quam pœnam exigere teneatur ipſe miles ſine aliqua condemnatione, & Communi Mut. aſſignare infra octo dies poſtquàm repertus fuerit deferre arma ſub pœna decem libr. Mut. ab ipſo milite auferenda. Si vero extra ciuitatem Mut. repertus fuerit aliquis ciuis iens ad villam portare arma non poſſit aliquo modo puniri. Sed ſi aliquis comitatinus vel habitator comitatus repertus fuerit in ciuitate, vel comitatu tempore pacis deferre arma vetita excepta roncheta, pro laborando puniatur in ſoldis centum Mut. pro quolibet petio dictorum armorũ. Et quæ ſupra dicta ſunt locum non habeant in forenſibus itinerãtibus per vias publicas, ſiue in ciuitate Mut. ſiue extra, nec in ciuibus Mutinæ equitantibus, vel pedes euntibus ſi tamen dicti pedites habeant arma ligata, vel bechatam in ferris dictorum armorum, ſeu capellum. Et pœnæ prædictæ duplicentur in repertis arma portare de nocte. Volumus tamen quòd aliquis non poſſit inquiri, nec puniri ratione delationis armorum niſi ſic repertus fuerit per militem, vt ſupra dictum eſt. Et condemnatio ſeu punitio facta contra dictam formam ſint nullius momenti. Et nihilominus contrafaciens incurrat pœnam ipſo facto librarum vigintiquinq; Mut. communi Mut. applicandã. Arma vetita declarantes fore lanceam, glauarinam, lanzonum, dardum, ronchonum, ronchetam acetam, sbirum, mazã ferratam, vel de cupro, vel de plũbo, ſpetum, enſem, ſtochum bergaminum, piſtorenſem, culteleſſam, dagã quadreletum baſilerium, cultellum feritorium a cornibus, & quemlibet alium cultellum maioris longitudinis ſex vnciarum niſi ſpuntatus fuerit. Addijcientes quòd dictus miles ſociatus, vt ſupra, & non aliter poſſit circare quoſcunq; voluerit pro dictis armis. Et quemlibet quem reperierit habere arma prohibita poſſit ducere ad palatium niſi ſatiſdederit de ſe præſentando, & de ſoluendo pœnam ſupradictam & infra terminum ſupradictum, & ipſum non relaxare donec dictam pœnam ſoluerit, aut ſatiſdederit de ſoluendo dictam pœnam infra dictum terminum. Et quilibet qui non permiſerit ſe circari a milite puniatur in libris tribus Mutineñ. & ſi inuentus voluerit ſatiſdare de ſe præſentando pœnam ſoluendo non debeat duci ad palatium, nec detineri ſub pœna ipſi militi librarum decem Mutineñ.

Require in fine huius libri Maleficiorum Prouiſiones xviiij. xx. xxi. & xxij. ad hoc ſtatutum facientes.

¶ De pœna offendendis Poteſtatem, & eius Iudices, & officiales Communis Mutiñ. RVB. XXXIX.

SI quis Poteſtatem, Capitaneum, vel Poteſtatis, Iudices, vel Maſſarium generalem Communis offendiderit pœnæ in noſtris ſtatutis limitatæ quadruplicentur. Si vero offendiderit iudicem victualium, vel milites ipſius Domini Poteſtatis pœnæ triplicentur. Si vero birouarios, familiares, vel alios officiales dictorum Dominorum Poteſtatis, Capitanei & Maſſarij pœne duplicentur. Et ſi Poteſtas, Capitàneus, & Maſſarius fuerint percuſſi cum armis in perſona tunc perpetuo exuletur vltra pœnas prædictas. Quæ locum non habeant ſi reperti fuerint noctis tempore extra plateam, vel domos eorum habitationis.

Require in fine huius libri Maleficiorum Prouiſionem xxiij. ad hoc ſtatutum facientem.

¶ De

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

De pœna Capitaneorum cinquantinarum,& maſſariorum villarum non denuntiantium maleficia. RVB. XXXX.

STatutum,& ordinatum eſt quòd Capitanei cinquantinarum, & maſſarij vil
larum,caſtrorum,& locorum comitatus Mut.teneantur,& debeant denun
tiare rixas,& meſclantias factas de quibus Poteſtas habet arbitrium inquirẽdi
ex forma ſtatuti poſiti ſub rubrica de maleficijs in quibus Poteſtas habet arbi-
trium in eorum cinquantinis villis vel locis. Et non intelligatur de aliqua cin-
quantina,platea & maior eccleſia,videlicet Capitanei cinquantinarum infra
quintam diem.Et maſſarij villarum & caſtrorum comitatus Mut. infra octa-
uam diem a die commiſſi maleficij Domino Poteſtati , ſeu Iudici maleficiorũ
apponendo ibi nomina delinquentium,& veritatem delicti quam ſciuerint,&
locum in quo prædicta fuerint,& teſtes quos crediderint melius veritatẽ ſci-
re de prædictis bona fide. Quod ſi non fecerint puniantur ipſi Capitanei cin-
quantinarum,& maſſarij villarum,ſeu locorum prædictorum in centum ſoldis
Mut.de ſuo proprio hauere.Maleficia vero,ſeu rixas de quibus non poſſit Pote
ſtas per inquiſitionem procedere ſecundum formam dicti ſtatuti denuntiare
non teneantur,nec cogantur,& ſi coacti quoquo modo fuerint cogẽs incurrat
in pœnam centum libr.Mut.pro qualibet vice ipſo facto. Et nihilominus ſup
ipſa denuntiatione procedi non poſſit,& ſi proceſſum fuerit proceſſus ipſo iure
non teneat,nec aliqua condemnatio ſequi poſſit,& ſecuta non valeat. Et vlte-
rius teneatur ipſe cogens ad damna,& intereſſe cuiuſlibet exinde læſi.

Require in fine huius libri Maleficiorum Prouiſionem xxiij.ad hoc ſtatutum facientem.

De pœna villæ,vel loci,vel caſtri non inſequẽtis malefactores. RVB.XXXXI.

STatutum eſt quòd quælibet villa,vel caſtrum comitatus Mut. teneatur da-
re operam ne furta,ſiue robariæ,homicidium,incendium, vel damnum ali-
quod dari,vel fieri debeat alicui perſonæ. Et ſi rumor occaſione damni ,vel ro-
bariæ ſonuerit in aliqua villa,caſtro,vel loco comitatus Mut. quilibet de dicta
villa,loco,& caſtro,& omnes habitantes in ea ,& etiam villæ circunſtantes , &
habitantes in eis teneantur campanas ſonare ad ſtremitam,& currere poſt ma
lefactores,& eos capere & in fortiam Communis Mut.conducere , & hoc tàm
de die quam de nocte.In quibus omnibus & ſingulis ſi negligentes fuerint con
demnetur quælibet vniuerſitas in decẽ libr. Mut. a quinquaginta focolaribus
infra,& abinde ſupra in xxv.libr.Mut.& ſingularis perſona quæ tempore dicti
damni,vel robariæ fuerit in dicta villa,vel loco in xx ſold.Mut.ille vero qui ab-
ſens fuerit tunc non teneatur ad dictas condemnationes. Damnum vero ſiue
robaria,& furtum per villam,vel caſtrum in cuius territorio factum , vel facta
fuerit emendetur per omnes habitatores illius terræ , & terrarum confinantiũ
cum dicta villa ſiue fuerint negligentes,ſiue non.

Et de his teneatur Poteſtas cognoſcere oĩ die feriato,& non feriato,& sũma-
rie ſine oblatione libelli, & ſtrepitu iudiciorũ Et a die motæ q̃ſtionis infra xxx.
dies deffinire.Et hoc ſtatutũ teneat Poteſtas facere præconizari ad arengheriã
quolibet anno de meſe Ianuarij in die Sabbati hora mercati ſub pœna cẽtum
libr.Mut.eidem de ſuo ſalario auferenda ſi prædicta omiſerit obſeruare.

Require in fine huius libri Maleficiorum Prouiſiones xxv. & xxvi.ad hoc ſtatutum facientes.

De

De multiplicatione pœnarum in maleficijs. RVB. XXXXII.

SI quis commiſerit aliquod maleficium de comprehenſis in duobus proxime
ſequentibus ſtatutis,in platea Communis Mut.in quantum ſe extendit ſale-
girum de lapidibus dictæ plateæ vel in aliqua eccleſia ciuitatis Mutinæ, vel
in palatio iuris & reſidentiæ D.Poteſtatis vel alibi vbicunq; in præſentia D.Po
teſtatis Mut pœnæ in dictis ſtatutis compræhenſæ duplicentur. Volumus etiã
quòd vbicunq; aliquis comitatinus vel habitator comitatus ruſticus commiſe
rit aliquod ex maleficijs antedictis in aliquem ciuem ciuitatis Mutin. pœnæ in
prædictis ſtatutis compræhenſæ ſimiliter duplicentur Duplicentur etiam pœ
næ prædictæ ſi aliquod ex dictis maleficijs committatur de nocte. Et intelliga-
tur eſſe nox poſt vigeſimamquartam horam, vſq; ad campanam diei quæ pul-
ſatur in mane.Duplicari etiam volumus quaſcunq; pœnas pecuniarias in qua-
libet parte noſtrorum ſtatutorũ compræhẽſas in quocunq; ciue ciuitatis Mut.
qui non ſubeat onera cum communi Mut. & non ſit extimatus in extimo com
munis Mut.aliquod delictum committente , niſi ea ratione paupertatis non
eſſet deſcriptus in dicto extimo,& ita onera non ſubiret.

De pœna percutientis aliquem. RVB. XXXXIII.

SI quis percuſſerit aliquem a facie inferius manibus vacuis ſiue cum pedibus
ſine ſanguine condemnetur in tribus libr.Mut.pro qualibet percuſſione.Si
vero percuſſerit in facie ſine ſanguine & liuido , vel machatura condemnetur
in decem libr.Mut Si autem cum liuido vel machatura vel cum effuſione ſan
guinis de naribus ſine ruptura tamen condemnetur in libris xv.Mut. pro qua-
libet percuſſione.Percutiens vero in capite extra faciem ſine ſanguine condem
netur in libr. quatuor Mut.pro qualibet percuſſione. Sed ſi quis percuſſerit
aliquem manibus vacuis vel pedibus in perſonam a facie inferius cum ſangui
ne condemnetur in libr.ſex Mut.pro qualibet percuſſione. Et ſi in facie abſq;
membri debilitatione & cicatrice remanſura condemnetur in xv.libr.Mut.p
qualibet percuſſione & ſi in capite extra faciẽ cũ ſanguine condẽnetur in libr.
octo Mut.pro qualibet percuſſione.Percutiẽs aũt aliquẽ ſine armis vetitis cum
baſtone,vel alia materia in perſonam a facie inferius ſine ſanguine condẽnetur
in libr.ſex Mut.pro qualibet percuſſione.Si vero in facie,vel in capite , & ſine
ſanguine,& membri debilitatione & oſſis fractione condemnetur in libr.xv.
Mut.pro qualibet percuſſione.Et ſi in perſonã percuſſerit a facie inferius cum
ſanguine ſine mẽbri debilitatione,& oſſis fractione condẽnetur in libr.x. Mut.
pro qualibet percuſſione.Si vero in facie vel in capite cũ ſanguine abſq; debili
tatione mẽbri oſſis fractura ac cicatrice remanſura in libr.xxv. Mut. condem-
netur pro qualibet percuſſione.Quicunq; vero percuſſerit aliquẽ cũ armis veti
tis,& ferro dictorũ armorũ ſi percuſſerit in perſonã a facie inferius ſine ſangui-
ne condẽnetur in xxv.libr.Mut. Si verò cũ ſanguine abſq; membri debilitatio-
ne,& oſſis fractione condemnetur in quinquaginta libr.Mut. Si vero in facie.
vel in capite ſine ſanguine, & abſq; membri debilitatione & oſſis fractione con
demnetur in quinquaginta libris Mutinæ. Si vero cum ſanguine abſq; tamen
membri debilitatione , oſſis fractura , & cicatrice remanſura condemnetur
in centum libris Mutinæ pro qualibet percuſſione. Quicunq; autem per-

cuſ-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА

cuſſerit aliquem,& membrum abſciderit,vel debilitauerit cum armis vetitis, vel ſine condemnetur in quingentis libris Mut. quarum medietas perueniat ad ipſum cuius membrum fuerit abſciſſum,uel debilitatum, cui nihilominus ſaluum ſit ius ad damna,& intereſſe contra talem percutientem,alia uero medietas Communi Mutinæ. Cicatricem uero faciens in facie,ſeu uulnus faciés ex quo cicatrix in facie remaneat,uel frangens os condemnetur in ducentis libr.Mut.Et ſi quis aliquem ſcarminauerit,aut ſpinſerit,& ex ſpintura ceciderit in terram abſq; eo quod repercutiendo ſanguis factus fuerit condemnetur in libris quinq; Mut.Si vero ex ſpintura ceciderit in terram,& repercutiendo ſanguis factus fuerit condemnetur in decem libris Mut. Si vero ex ſpintura non ceciderit condemnetur in ſoldis quadraginta Mutin. Si autem aliquis aliquem ceperit ad gulam,vel ad pectus,vel ad capitium,vel aliquem deſcapuzauerit condemnetur in libris tribus Mutin. niſi ille quem talis capiens per gulam ad pectus,ſeu ad capitium, ſiue deſcapuzauerit ſe nolle habere moleſtè prædicta,vel aliquod prædictorum dixerit. Et tunc in prædictis, & quolibet prædictorum ex prædictis caſibus in aliquo non debeat condemnari.Si autem aliquis contra aliquem euaginauerit, vel amenauerit aliquod armorum vetitorum,& non percuſſerit in libris quinq; Mutin.condemnetur. Si autem aliquis amanauerit cum aliquo baſtone,vel alia materia contra aliquem, & non percuſſerit in quinquaginta ſoldis Mutin.condemnetur. Et ſi aliquis contra aliquem lapidem proiecerit, & non percuſſerit condemnetur in libris tribus Mutin. Ille vero qui cum baliſta,vel arcu,lancea,vel glauarina,vel dardo traxerit & manus eius exiuerit contra aliquem, & non percuſſerit condemnetur in vigintiquinq; libris Mutin. Dantes tamen arbitrium Poteſtati minuendi dictas pœnas inſpecta qualitate percuſſionis, & perſonarum percutientis, & percuſſi.

¶ De pœna eius qui inſultum fecerit. RVB. XXXXIIII.

SI quis aliquem aſſaliuerit,cum armis vetitis ſtudioſe,& cum adunantia plurium tribus hominibus ad domum aſſaliti,vel de ipſa domo per vim extraxerit,vel per vim ipſam domum intrauerit condemnetur in tercẽtis libr. Mut. qua etiam pœna condẽnetur quilibet de dicta adunantia pro quibus aũt exigi dicta pœna nequiuerit teneatur ipſe principalis conducens. Si autem ſine armis de dicta domo per vim extraxerit condemnetur in centum libr. Mut.Et ſimili pœna condẽnentur ſinguli qui cũ eo fuerint, pro quibus etiam vt ſupra teneatur.Si aũt inſulũ fecerit ad domum aſſaliti cũ adunantia prædicta vt ſupra dictũ eſt ſine tamen armis condemnetur in quinquaginta libr.Mut.& in totidem quilibet de dicta adunãtia pro quibus teneatur vt ſupra.Si vero ſine adunantia aliquis aliquem aſſaliuerit ad domum ipſius aſſaliti cum armis vetitis condemnetur in libr.vigintiquinq; Mutin. Si vero ſine armis vetitis condemnetur in libris decem Mutin.

Inſultum vero faciens contra aliquẽ ad alium locum quam ad domũ ipſius aſſaliti ſi cum armis vetitis condemnetur in x.libr. Mut. ſi ſine armis in v. lib. Mut.condemnetur.Et hoc ſi ſine adunantia, ſi vero cum adunantia, & cum armis vetitis in quinquaginta libr. Mut.Et ſi ſine armis vetitis in vigintiquinq; libr.

libr.Mut.condemnetur ipſe conducẽs,& quilibet de adunãtia ꝓ quibus teneatur vt ſupra. Declarãtes quòd ſi vulnus, vel percuſſio ſecuta fuerit ex dicto inſultu,vel vltra dictum inſultum minor pœna contundatur cum maiori.

¶ De pœna homicidij. RVB. XXXXV.

SI quis per ſe,vel aliũ doloſe homicidiũ commiſerit capite puniatur. Et nihilominus in mille libr.Mutin.condemnetur,quarum medietas perueniat ipſo iure ad hæredes occiſi,& alia medietas Communi Mutin.applicetur. Et tertia pars bonorum ſuorum confiſcetur.

Require in fine huius libri Maleficiorum Prouiſiones xxvij. & xxviij. ad hoc ſtatutum facientes.

¶ De aſſaſſinis, & eorum pœnis. RVB. XXXXVI.

QVicunq; in ciuitate Mut.burgis,& diſtrictu,comitatu,vel alibi aliquẽ occiderit,vel percuſſerit,vel aſſaſiuerit prece precio,vel cauſa ipſum derobandi condemnetur ad mortẽ.Item quòd tanagetur,& furcis ſuſpendetur.

¶ De pœna forenſium. RVB. XXXXVII.

SI quis forenſis ꝑcuſſerit,vel vulnerauerit aliquẽ ciuẽ Mutin. pœnæ in noſtris ſtatutis compræhẽſæ duplicentur.Et ſi occaſione prædicta condẽnetur aliquis forenſis in ducentis libr.vel in maiori quãtitate,& non ſoluerit infra duos menſes a die condemnationis factæ de eo manus eius amputetur. Declarantes forenſes intelligi quãtũ ad contenta in præſenti ſtatuto omnes qui non habitaſſent ipſi,vel eorũ aſcendentes in ciuitate Mut.vel diſtrictu vltra annum.

¶ De pœna offendentium ciues,& comitatinos extra ciuitatem,& comitatum. RVB. XXXXVIII.

SI quis aliquem ciuem,diſtrictualem, vel comitatinum Mutinæ offenderit ꝑ ſe,vel aliũ ẽt extra comitatum Mutinæ puniatur,& condemnetur per Poteſtatem Mutinæ perinde,ac ſi ipſum offendiſſet in ciuitate Mutinæ, diſtrictu, vel comitatu. Et contra tales offendentes teneatur Poteſtas Mutinæ procedere,& ipſos condemnare,& punire ſub pœna ducentarum libr.Mut. irremiſſibiliter ab ipſo per ſindicatores auferenda.

¶ De pœna receptantium bannitos in eorum terris. RVB. XXXXIX.

QVicunq; cuiuſcunq; conditionis exiſtat ſcienter receptauerit, vel morari permiſerit in aliquo caſtro,ſeu villa, vel fortilitio ipſius ſitis in comitatu Mutinæ,vel dioceſi aliquem bannitum ciuitatis Mutinæ quacunq; de cauſa ſit bannitus condemnetur in mille libris Mut. Et in tantundẽ condemnetur communitas in qua ſteterit talis bannitus,aut receptatus fuerit,& contra talem receptantem,vel receptantes,& ipſam communi atem teneatur Poteſtas Mutinæ procedere etiam per inquiſitionem non obſtante aliquo ſtatuto in contrariũ faciente, & ipſum,vel ipſos ac ipſam condẽnare pœna prædicta ſub pœna mille libr.Mut.ab ipſo Poteſtate qui neglexerit procedere, & condẽnare infra menſẽ poſtquam eidem notificatum fuerit,vel ad eius notitiam peruenerit ir remiſſibiliter & per ſindicatores auferenda. Et quilibet poſſit denuntiare ipſi Poteſtati prædicta. Et teneatur per ipſum Poteſtatẽ, & aliũ quemcunq; in credentia,nec pandatur ſub pœna centum libr.Mut. a pandente auferenda. Et ꝗlibet de dicta coĩtate poſſit capi,& a quolibet exigi dicta pœna realiter, & ꝑ-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І.І. МЕЧНИКОВА

ſonaliter. Et quilibet qui notificauerit Poteſtati palam aliquē bannitū de præ
dictis retinen̄ p aliquē, vel in aliquo loco ex prædictis habeat, & habere debeat
a Communi Mut. p quolibet bānito, & receptatore denuntiato libr. v. Mut.
ſi ſecuta fuerit dicta condemnatio aliàs a dicto Poteſtate tēpore ſui ſindicatus.

De incendiarijs, & eorum pœnis. RVB. L.

QVicunq; incendium fecerit ſtudioſe, vel doloſe in domibus, vineis, bladis,
igne concremetur, & in emendatione damni, ſeu intereſſe condemnetur
damnum paſſo. Et ſi tempore condemnationis fiendæ non foret in fortia Po-
teſtatis vltra dictam pœnam condemnetur in quingentis libr. Mut. Communi
Mut. Si vero in alijs rebus fiat incendium arbitrio Poteſtatis puniatur, & con-
demnetur ſm̄ qualitatē loci, & perſonarum, & dānū paſſo emendare teneatur.

De robatoribus. RVB. LI.

QVicunq; aliquē derobauerit, vel depredationē fecerit, ſeu rapinā, aueris,
vel perſonarū furcis ſuſpendatur. Et ſi viſum fuerit Poteſtati primo ſtraſſi
netur. Et ſi tpe fiendæ condēnationis non erit in fortia Poteſtatis, poſſit vltra
dictam pœnam pecunialiter condemnari arbitrio ipſius Poteſtatis.

Require in fine huius libri Maleficiorum Prouiſionem xxix. ad hoc ſtatutum facientem.

De pœna comitatinorum offendentium ciues. RVB. LII.

STatuimus, & ordinamus ad tollendas comitatinorum audacias, & temerita
tes, ne de facili irruant in ciues, quòd ſi aliquis ruſticus, vel comitatinus occi
derit aliquem ciuem Mut. pœna capitis puniatur & in mille libr. condēnetur,
& eius bona confiſcentur. Adijciētes, & diſponētes quòd homicidio commiſſo
p aliquē ex prædictis, vt ſupra bona patris aui paterni, & oīum aliorū de eadem
familia quicunq; fuerint publicētur, nec ex ipſis bonis poſſit dos aliqua exigi,
ſeu ſalua remanere, ſed ſimul cum alijs bonis confiſcetur, quorum oīum bono
rū, & pœnæ medietas applicetur Communi Mut. & alia medietas ſit hæredis
occiſi. Et ſi ruſticus, vel comitatinus non occiderit, ſed percuſſerit ciuem Mut.
pœnæ duplicent̄, vt ſupra prouisū eſt in ſtatuto de duplicatione pœnarū. Et ip
ſæ pœnæ exigi poſſint, & debeant in bonis ipſius patris, & aui paterni, ac omniū
de eorum familia, nec aliqua dos deduci poſſit in præiudicium exactionis dicta
rum pœnarum, nec poſſit de banno extrahi tale homicidium committens, vt ſu
pra etiam habita pace. Et omnis prouiſio reformatio decretum, & ordinamen
tum in contrarium facta nullius ſit momenti. Et etiam poſſit impune offendi,
& occidi etiam habita gratia quam pro nulla haberi volumus.

Require in fine huius libri Maleficiorum Prouiſiones xxx. & xxxi. ad hoc ſtatutum facientes.

De eo qui pacem fregerit. RVB. LIII.

PRo euidenti vtilitate, & integratione ciuitatis, & populi Mut. & ad confir-
mationē dictorū DD. Marchionum, ſtatuimus, & ordinamus, quòd ſi aliquis
ciuis comitatinus, vel diſtrictualis ciuitatis Mut. vel aliquis in ciuitate Mut. vel
alibi pacē voluntarie fecerit, & intelligatur volūtarie facta ſi in inſtrumēto di-
ctæ pacis contineatur quòd volētes fecerūt cū aliquo; cū quo diſcordiā, & inimi
citiā habuerunt dictā pacē debeant inuiolabiliter obſeruare. Et ſi quis dictam
pacē fregerit per ſe, vel aliū facto offendendo eum, vel eos, cum quo, vel cū qui
bus pacem fecerit in quingentis libr. Mutin. ſine remiſſione condemnetur.

De

De fabricatoribus, & expēſoribus falſæ monetæ, & tonſatoribus RVB. LIIII.

SI quis falſam monetam fabricauerit in ciuitate Mut. diſtrictu vel comitatu,
vel etiam alibi ſi modo ad formam monetæ Communis Mut. vel Domin rū
Marchion. igne comburatur omnibus ſuis bonis publicatis, & in mille libr.
Mut. & alij culpabiles & participes tanquam falſarij monetæ puniantur. Ea-
dem pœna puniatur quicunq; ſcienter falſam monetam expendiderit, ſi modo
vltra tres libras ipſius falſæ monetæ expendiderit. Si vero aliquis tonſauerit mo
netam manus dextra ei amputetur. Poſſit tñ dicta pœna minui arbitrio Poteſta
tis inſpecta quantitate delicti, & qualitate delicti, ac conditione perſonæ.

Require in fine huius libri Maleficiorum Prouiſiones xxxij. & xxxiij. ad hoc ſtatutum facientes.

De falſis teſtibus, & falſo inſtrumento, & eo qui producit falſum inſtru-mentum falſos teſtes, & pœna eorum. RVB. LV.

STatutum eſt quòd quælibet perſona quæ falſum teſtimoniū tulerit ſi in cau
ſa criminali puniatur ea pœna qua puniretur ille contra quem teſtificatur
ſi culpabilis foret. Et eadem pœna puniatur producens. Et hoc locum ſibi vē-
dicet ſi talis pœna foret corporalis, vel pecuniaria. Si tamen maior fuerit, pœ-
na infraſcripta alias locum habeat ipſa pœna infraſcripta. Si vero in cauſa ciui
li falſum teſtimonium tulerit, vel inſtrumentum falſum ſcripſerit, ſeu fabrica-
uerit ſi venerit in fortiam Communis Mut. manus dextra ei amputetur, & de
ciuitate Mutinæ & diſtrictu perpetuo expellatur. Si autē non venerit ad præ-
cepta Poteſtatis tunc talis malefactor puniatur, & condemnetur in quingētis
libr. Mut & perpetuo banniatur. Et ſi quis ſciens produxerit falſos teſtes, vel
falſum inſtrumentum cadat a cauſa, & in centum libr. Mut Communi Mut.
condemnetur. Et ſi quis alieno nomine ſciens produxerit falſos teſtes, vel fal-
ſum inſtrumentum, ſeu ipſis falſis teſtibus, vel falſo inſtrumento vſus fuerit in
centum libr. Mut condemnetur, & a cauſa cadat. Et inſuper eadem pœna con
demnetur etiam ſi per alium productum fuerit inſtrumentum falſum, ſeu pro
ducti falſi teſtes. Et ipſe principalis producens falſos teſtes, vel falſum inſtru-
mentum intelligatur ſciens niſi clare contrarium probauerit. Adijciētes quod
quilibet notarius, qui condēnatus fuerit occaſione alicuius inſtrumenti falſi
per eum confecti, ſeu conuictus fuerit, vel confeſſus perpetuo ſit infamis, & a
quolibet perpetuo poſſit offendi impune, & ab omni actu legitimo ſemper ſit
excluſus, nec poſſit vllo vnquàm tempore inſtrumenta conficere, ſeu quoquō
modo artem notariæ exercere, nec famæ reſtitui poſſit. Et quælibet abſolutio
decretum, vel ordinamentū in contrarium factum, vel facta nullius ſit momē-
ti, & ipſis non obſtantibus vendicent ſibi locum oīa ſupraſcripta. Mandantes
maſſarijs artis notariorū quòd ſinguli ſemeſtri teneantur, & debeāt conuoca-
re, & conuocari facere omnes, & ſingulos not. ciuitatis Mut. & in matricula de
ſcriptos qui ſint præſentes in ciuitate Mut. diſtrictu, vel comitatu, & ipſos mo-
nere quòd ſe abſtineant a falſitatibus, & notificare ipſis omnia in præſenti ſta-
tuto contēta ſub pœna decem libr. Mut. a quolibet maſſario auferenda, & arti
not. applicanda ſi prædicta adimplere neglexerint quas omnimodo ab ipſis ſine
aliqua condēnatione Poteſtas Mut. teneat exigere incontinēti poſt x. dies fini-
to ſemeſtro officij ipſorū maſſariorū. Qui Poteſtas ſub pœna centū libr. Mut. te
neat ingrere bis in anno vz de mēſe Ianuarij, & Iulij an prædictā monitionē, &

O 3 no-

notificationem fecerint dictis not. vt ſupra, de quibus fidem faciant per publicum inſtrumentum, & ſi reperierit ipſam non eſſe factam ab ipſis dictam pœnã exigere teneatur ſub pœna ipſi Poteſtati imminente libr. centum Mut. ab ipſo per ſindicatores irremiſſibiliter auferenda, & Communi Mut. applicanda.

¶ De ſponſalitijs, & matrimonijs, & pœnis appoſitis facientibus contra formam huius ſtatuti. RVB. LVI.

NVllus decætero audeat, vel præſumat accipere in vxorem, ſeu deſponſare filiam alicuius de ciuitate Mut. vel diſtrictu etiam de voluntate fœminæ abſq; conſenſu patris, & ſi patrem non habeat abſq; conſenſu aui, vel proaui paterni ex linea paterna. Et ſi prædictos non habeat abſq; conſenſu fratrum maſculorum deſcendentium ex linea maſculina. Et ſi fratrem, vel fratres non habeat abſq; conſenſu patrui, his deficientibus abſq; conſenſu duorum proximiorum propinquorum ex vtraq; linea. Quod locum non habeat in muliere viginti annos habente quòd in filio maſculo etiam obſeruetur. Et ſi quis per vim acceperit filiam alicuius, vel aliam mulierem de ciuitate Mut. vel diſtrictu vim inferens puniatur, & condemnetur ſecundum formam iuris. Sponſalitia decætero non fiant de nocte. Et ſi contrafactum fuerit ſoluat pro banno qui ad dicta ſponſalitia fuerit tam ſponſus quam ſponſa teſtis notarius, & laudator, & quilibet in centum libr. Mut.

¶ De pœna committentis adulterium, ſtuprum, vel inceſtum. RVB. LVII.

SI quis de cætero in ciuitate Mut. vel diſtrictu adulterium commiſerit cum nupta muliere condemnetur in centum libr. Mut. mulier vero nupta quæ commiſerit adulterium tondetur, & verberetur per ciuitatem Mut. & amittat dotem, quæ dos perpetuo ſit mariti, & eius hæredum. Si vero quis commiſerit ſtuprum cum virgine condemnetur in centum libr. Mut. Si vero cũ vidua, vel alia muliere honeſte viuente condemnetur in quinquaginta libris Mut. Si vero cum famula, vel pediſequa alicuius, vel alia muliere leuis vitæ, & conditionis condemnetur in x. libr. Mutin. Et in prædictis caſibus aliquis vltra prædictas pœnas non poſſit condemnari, nec de prædictis poſſit niſi per accuſationẽ procedi. Si vero aliquod prædictorum maleficiorum commiſſum fuerit ꝑ vim capite puniatur. Quicunq; autem monialem, ſacratam, vel profeſſam carnaliter cognouerit, vel de monaſterio extraxerit capite puniatur. Et eadem pœna puniatur ille qui inceſtum commiſerit cum aliqua ſibi coniuncta vſq; in quartum gradum incluſiue computando gradum ſecundum ius canonicum. Ille vero qui ſodomiam commiſerit tam agens quam patiens igne concremetur.

¶ De prohibitis veſtibus, & alijs iocalibus muliebribus. RVBRICA. LVIII.

ATtendẽtes quòd hoĩes ciuitatis Mutinæ in veſtibus, & alijs iocalibus ornamentis mulierũ, ſe, & ſua bona conſumunt & ultra quã recipiãt a mulieribus, ut plurimũ expendũt in ipſis quod redundat in magnũ præiudiciũ eorum prædictis obuiare volentes ſtatuimus & ordinamus, quòd aliquæ mulieres cuiuſcunq; conditionis exiſtant non poſſint, nec debeant deferre aliquas veſtes, quæ terram tangant taliter quòd per terram trahantur aliquo modo, nec aliquas veſtes fodratas aliqua pelle in aliqua parte ipſarum ueſtiũ. Itẽ quòd nulla

nec aliquas veſtes fodratas aliqua pelle in aliqua parte ipſarũ veſtiũ. Itẽ quòd nulla mulier poſſit, vel debeat habere vltra vnã veſtẽ panni ſerici cum qualitatibus tamen antedictis, nec aliquã veſtem pãni brocati aurei, vel aliter deaurati, vel contexti de auro, nec aliquã veſtẽ recamandã in futurũ aliqua ſpecie recamaturæ, nec poſſint deferre aliquæ mulieres argentũ, vel aurũ ſup aliqua veſte vltra x. vncias argenti in totũ, nec poſſint deferre vltra tres annulos valoris ad plus inter oẽs ducatorum duodecim Mut. nec poſſint deferre vltra ſex vncias perlarũ valoris libr. ſex Mut. pro qualibet vncia ad plus, nec aliquas gemmas, ſeu zoielos vltra ſpecificata ſub pœna ſold. xxxx. Mutin. pro qualibet vice, qua in aliquo prædictorum contrafecerit aliqua mulier, & pro quolibet exceſſu contra prædicta exigenda irremiſſibiliter ſine aliqua condẽnatione a viro dictæ mulieris ſi habuerit alias a patre ipſius mulieris ſi patrem habuerit. Et ſi patrẽ non habuerit, vel cum eo non habitauerit a patrefamilias domus in qua habitauerit, vel ab ipſa contrafaciente. Cuius pœnæ tertia pars perueniat ad officialem inuentorem & duæ partes Communi Mut. Et ſi officialis non inuenerit, ſed alius accuſauerit, vel denuntiauerit ipſi officiali, tũc tertia pars dictæ pœnæ perueniat ad ipsũ accuſatorẽ, alia tertia pars ipſi officiali exigenti, & reliqua tertia pars Communi Mut. Et quilibet ſartor qui inciſerit aliquod veſtimẽtũ maioris latitudinis, vel longitudinis prædicta, ſeu qui inciſerit aliquod veſtimentũ alicui mulieri qualitatis non licitæ tali mulieri pœnã v. libr. Mut. ꝑ qualibet uice qua contrafecerit incurrat ipſo facto. Et quòd credatur ſacramento accuſatoris cũ duobus teſtibus ſi accuſator, uel denuntiator fuerit, & teneatur in credentia ſi uoluerit. Ac ipſi officiali, & notario ipſius officialis ſimul credatur, & non alijs. Qui notarius teneatur ſcribere ſigna, & qualitatem rei repertæ per modum quòd non poſſint allegari, ſeu ſubijci aliæ res loco repertæ. Quod ſi recuſauerit ad mandata ipſius officialis mulier præſentare per modũ quòd poſſit ueritas apparere pœna dupli committatur, ut ſupra exigenda, & applicãda, ut ſupra. Imponentes iudici uictualiũ Poteſtatis ciuitatis Mut. quòd diligentẽ inquiſitionẽ quolibet die facere teneatur, & debeat de prædictis. Et pœnas ꝑ repertis culpabilibus de prædictis exigere infra tertiã diẽ ſine aliqua condemnatione poſt inuentionẽ factã per ipſum officialem, vel denuntiationẽ, ſeu accuſationẽ legitime probatã vt ſupra ſub pœna ipſi officiali xxv. libr. Mut. pro qualibet vice qua prædicta oĩa & ſingula adimplere neglexerit ab ipſo irremiſſibiliter auferenda per ſindicatores, pœna tantundem ipſis negligentibns imminẽte. Et teneatur Poteſtas Mut. tempore ſui introitus ſaltem infra xv. dies, & ſucceſſiue ſingulis tribus menſibus durante ſuo officio præſens ſtatutũ, & contẽta in eo preconizari facere per loca publica, & conſueta ciuitatis Mut. ſub pœna libr. centum Mutin. pro qualibet vice qua prædicta adimplere neglexerit ab ipſo irremiſſibiliter auferenda per ſindicatores ſub pœna tantundẽ ipſis imminente. Et prædicta ſibi locũ non vendicent præterquam in longitudine in vxoribus militum, doctorũ, & nobilium, ac ẽt ciuium artem mechanicã non exercentiũ, & viuentium more nobili, & in vxoribus cuiuſcunq; ciuis qui fuerit in aliquo regimine alicuius ciuitatis, & in vxoribus quorumcunq; ciuium qui ſibi ipſis faciant veſtem eiuſdem panni de quo voluerit vxorem ſuam induere.

¶ Quòd aliquis non perturbet aliquem in poſſeſſione. RVB. LIX.

STatutum eſt quòd nemo poſſeſſionem alicuius rei immobilis ab alio poſſeſſæ debeat occupare, ſeu poſſidentem in ipſa poſſeſſione turbare, vel ipſius rei poſſeſſionem accipere, ſeu intrare ſua auctoritate ſine voluntate poſſidẽtis. Et qui contrafecerit, Poteſtas, & ſui Iudices teneantur ius conquerenti facere ſummarie, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, ac cognoſcere ſine datione libelli, ac ſine ſtrepitu, & figura iudicij, & omnibus diebus feriatis, & non feriatis, & dictá poſſeſſionem reſtitui facere conquerenti, & expenſas cum fructibus perceptis, & ipſum a turbatione deſiſtere. Et inſuper communi Mutinæ condemnetur in xxv. libr. Mut. Et inſuper ius quod habeat in dicta re amittat.

¶ De pœna illius qui imbrigauerit terram alicuius ne laboretur.
RVBR. LX.

SI aliquis imbrigauerit alicui ciui, vel diſtrictuali, aut contraſtauerit terram ſuam ne laboretur, vel ne vtatur, vel fruatur ſoluat pro banno xxv. libr. Mutiñ. Et de prædictis credatur cuilibet de populo ſacramento ipſius popularis contra quemlibet potentem, vel non ſubeuntem onera cum communi Mutin. per modum declaratum in ſtatuto de duplicatione pœnarum, & contra oẽs, & ſingulos familiares ſeruos, vaſſallos, tezolanos, potentum, vel non ſubeuntium onera vt ſupra Quod locum habeat in præſentibus, & futuris.

¶ De eo qui fecerit iniuriam alicui dicendo ne ſis auſus laborare talẽ terram.
RVB. LXI.

QVicunq; iniurias fecerit, vel intulerit alicui laboratori alicuius, vel alicui de ſua familia occaſione iuris quod dicat ſe habere in aliqua terra, vel dicendo quòd non ſit auſus laborare, vel laborari facere terram, vel poſſeſſiones aliquas quas ipſe habet, vel tenet in quocunq; loco eas habuerit in ciuitate Mut. diſtrictu, vel comitatu, vel eis vti, puniatur in libr. xxv. Mut. Si vero aliqua perſona non ſubiecta Communi Mut. vel non ſubiens onera cum dicto Communi, vt ſupra proximo ſtatuto dictum eſt prædictam iniuriam fecerit condẽnetur in centum libr. Mut. Et nihilominus ſatisfaciat conquerenti de damno dato ab eo.

¶ De domibus non deſtruendis in ciuitate, ſeu confinibus ciuitatis, ſeu in caſtris. RVB. LXII.

ALiquis homo ciuitatis Mut. vel diſtrictus qui habet domũ in ciuitate Mut. vel burgis, aut in aliquo caſtro diſtrictus Mut. vel quis alius non debeat deſtruere, nec deſtrui facere ipſas domos niſi cauſa meliorationis, vel refectionis præſtita tamen fideiuſſione idonea de ipſa domo reficienda infra terminum arbitrio Poteſtatis ſtatuendũ. Et qui contrafecerit ſoluat ꝑ banno libr. xxv. Mut. Cuius bãni medietas ſit accuſantis, nec in contrariũ licẽtia concedi poſſit quoquo modo. Et ſi conceſſa fuerit non valeat. Et nihilominus prædictá pœná incurrat ipſe deſtruens & in eandem pœnam licentiam concedens incurrat.

¶ De mellegarijs, & palea non tenendis pro clauſendis.
RVB. LXIII.

MEllegarios neq; paleam neq; ſtorias in domo aliqua in ciuitate, vel burgis pro clauſenda, nemo teneat ſub pœna quinq; libr. Mutin. Et Poteſtas infra decem

decem dies poſt introitum officij ſui teneatur hoc ſtatutum publicari facere per ciuitatem, & burgos ſub pœna decem libr. Et ante dictam proclamationẽ non pœna poſſit ab ipſis exigi, nec committi.

¶ De pœna tenentium diſchos, vel banchas, vel obſtaculum iter impedientia.
RVB. LXIIII.

NVllus poſſit tenere in platea Communis Mut. aliquod banchum, ſiue diſchum, ſiue ſcaffam, vel aliud ſimile affixum, ſeu conficatum ſub pœna libr. trium Mut. in ſtrata vero Claudia, vel alibi in ſtratis, ſeu vijs ciuitatis Mut. vel burgorum etiam ſub porticibus non poſſit aliquis tenere banchum, diſcũ, ſcaffam, ſeu aliud quid ſimile maioris latitudinis duorum brachiorum, ſeu quæ impediant iter per dictam ciuitatem, vel burgos, quo minus remaneat iter ſub porticu ſaltem latitudinis trium brachiorum ad minus ſub pœna prædicta. Poſſint tamen habentes ſtationes in dicta ciuitate, vel burgis ante ipſam ſtationem tenere inter vnam columnam, & aliam, ſcaffam, quæ non ſit maioris latitudinis quam ipſæ columnæ, dummodo non teneantur in loco per quem ſolitus ſit tranſitus fieri alias puniatur pœna prædicta.

¶ De meretricibus, & lenonibus expellendis de vicinantijs, & de pœna tenentium ipſas, vel ipſos in domibus. RVB. LXV.

STatuimus, & ordinamus quòd Poteſtas Mut. & eius Iudices & Officiales ad inſtantiam, vel querelam cuiuſlibet de aliqua vicinia teneatur, & debeat in continenti facta ſibi fide per duos, vel tres teſtes de publica voce & fama quòd illa, vel ille, quam, vel quem expelli petierit minus honeſte viuat ſiue lenociniũ committẽdo, ſeu ſe proſtitui faciendo expellere de dicta vicinia ſub pœna quinquaginta libr. ab ipſo Poteſtate, vel officiale requiſito negligente irremiſſibiliter auferenda, & Communi Mutinæ applicanda. Et nihilominus teneatur ꝓcedere contra committentem lenocinium, & inquirere, & condemnare ſecundum formam noſtrorum ſtatutorum ad inſtantiam cuiuſlibet ſub pœna prædicta. Et ſi aliquis lenocinium commiſerit, vel tentauerit aliquam mulierem inducere ad aliquid inhoneſtum faciendum condemnetur in centum libr. Mutiñ. quas ſi non ſoluerit infra decem dies a die condemnationis de eo, vel ea factæ per ciuitatem Mut. fuſtigetur, & perpetuo banniatur de ipſa ciuitate, & comitatu. Et hoc ſiue ſecutum fuerit tale inhoneſtum tentatum ſiue non. Si tamen tentata muliere conſentiente. Si vero ipſa non conſentiente fuerit ſecutũ tale lenocinium committens capite puniatur, niſi ipſa foret vilis conditionis, & inhoneſtæ vitæ, quo caſu pœna pecuniaria prædicta duplicetur. Prohibemus inſuper quòd meretrices publicæ non poſſint exire locũ poſtribuli, & plateã ſine fazolo ad collum, & cum chyrotecis in manibus per modum quòd diſcerni poſſint ab alijs mulieribus. Sub pœna xx. ſoldorum Mut. pro qualibet vice, nec in contrarium poſſit concedi licentia ſub pœna prædicta.

¶ De pœna occupantis, vel aſtringentis ſtratam, vel publica loca Communis.
RVBRICA. LXVI.

NVllus claudat, vel occupet, aut aſtringat aliquam ſtratam publicã, vel vicinalẽ, vel aliqua alia loca publica Communis Mut. vel caſtrorũ, aut villarũ nec occupatam, vel clauſam detineat. Et qui contrafecerit ſoluat pro banno pro

pro qualibet vice x.libr.Mut.Et nihilominus compellatur obſtaculum remo-
uere. Et Capitanei cinquantinarum,& maſſarij villarum,& caſtrorum tenean
tur denuntiare contrafacientes ſindico Communis Mut.& D. Poteſtati ciuita
tis Mut.infra quinq; dies poſt attentationem occupationis ſub pœna centum
ſoldorum Mut.Qui ſindicus facta ſibi denuntiatione prædicta teneatur infra
biduum inſtare cum dicto Poteſtate,quòd opus prædictum remoueri faciat,&
in priſtinum ſtatum reduci,ſeu prohibere quo minus fiat.Ad cuius inſtantiam
teneatur Poteſtas prædicta executioni mandare infra octo dies ſub pœna xxv.
libr.Mut.Et quòd omnes,& ſinguli ciuitatis Mut.& burgorum, qui nunc ha-
bent,vel habituri ſunt de cætero porticalia,ſiue taſſella ſuper ſtratas, ſeu publi
ca communis tendentia ab vna domo ad aliam,ſiue quibus itur ab vna domo
ad aliam poſſint & debeant licite,& impune,& eis licitum ſit ipſa porticalia,
ſeu taſſella ibi habere,& tenere coperta,& diſcoperta,& ipſa taſſellare,& cope-
rire,& taſſellata,clauſa,& coperta tenere,& habere prout voluerint dummo-
do ſint tantæ altitudinis quòd currus oneratus fœno,vel paleis poſſit habiliter
pertranſire ſub ipſis.Et dummodo non fiant,nec teneantur ſuper ſtrata Clau-
dia,niſi tantum alta ſint,aut fiant,quòd ſub ipſis tranſire poſſit vnus eques cum
lancea recta abſq; eo quòd ipſum pozolum tangat.Et ſi aliter facta ſunt remo-
ueantur,& ipſa remoueri faciat Poteſtas,& ne fiant prohibere ſub pœna libr.
centum Mut.ab ipſo per ſindicatores irremiſſibiliter auferenda. Et contrafa-
cientes punire,& condemnare ſub pœna xxv. libr. Mut. facta tamen notifica-
tione publicata contentorum in præſenti ſtatuto per decem dies quam facere
teneatur Poteſtas infra menſem poſt publicationem præſentis ſtatuti ſub pœ-
na antedicta.Et quòd omnes,& ſinguli habentes caſamenta,vel domos in ripa
canalis qui dicitur canale magnum quod labitur per ciuitatem Mut. a molen
dino de Sonza vſq; ad Eccleſiam Sanctæ Margharitæ volentes edificare ſuper
ipſis caſamentis,& domibus poſſint ædificare,& ædificia facere ſuper viam pu
blicam ad ripam canalis alta a terra per decem brachia, ita quòd non noceat
euntibus,& redeuntibus cum perſonis,bobus,& plauſtris oneratis, & anima-
libus,& equis per dictam viam faciendo in ripam dicti canalis per totam ſuam
ſpondam muri altam ſuper terra per brachium ad conſeruationem dictæ ripæ
& vtilitatem habentium penes ipſum canale.

¶ De tenendis apertis porticibus. RVB. LXVII.

P Orticus domus circa plateã communis debeãt aperiri, & aperti teneri ſm̃
modũ conſuetũ.Et qui contrafecerit ſoluat pro bãno pro qualibet vice xx.
ſoldos Mut.& in quacunq; parte ciuitatis Mut.& burgorum portici domorũ
ſint,& eſſe debeant aperti ſine aliquo impedimento muri per tranſuerſũ por-
ticorum.Et quòd nullus debeat eleuare,vel leuatum tenere ad modum tribi
terrenum porticus domus ſuæ vltra porticum vicini ſui. Et qui contra prædi-
cta,vel aliquod prædictorum fecerit condemnetur in decem libris Mut.

¶ De turpitudine non facienda circa Eccleſiam,& turrim, ac palatium
Communis Mutinæ. RVB. LXVIII.

S Tatutum eſt quòd circa Eccleſiam,& turrim Sancti Geminiani,ac prope pa
latia communis,nec in ipſis palatijs,ſeu ſuper ſcalis eorum nemo mingere,
ſeu

ſeu turpitudinem aliquam facere,vel proijcere,vel proijci facere vrinam, ſeu
turpitudinem aliquam in platea Communis Mut.nec letamen tenere debeat
per duas perticas prope.Et qui contrafecerit ſoluat pro qualibet vice pro ban
no x.ſoldos Mut.Et quilibet poſſit accuſare,& habeat medietatẽ bãni.Et Po-
teſtas,& eius officiales inquirere,procedere,& punire contrafacientes poſſit,&
teneatur.

¶ De non proijciendo lapidem in dicta Eccleſia,nec pirlando in ea.
RVB. LXIX.

S Tatutum eſt ad honorem S.Geminiani quòd nullus proijciat lapidem, nec
ludat ad dados armelas,ſiue nuces in ipſa eccleſia, nec pirlet in ea. Et qui
contrafecerit ſi fuerit maior quatuordecim annis ſoluat pro banno qualibet
vice xx.ſoldos Mut.Si vero minor quatuordecim annis ſoluat pro banno quin
que ſoldos Mut.vel pater,vel rector eius.Cuius banni medietas ſit accuſantis,
vel denuntiantis.

¶ De non ludendo ad ferutas,nec portando fronziam per ciuitatem.
RVBRICA. LXX.

N Vllus debeat ludere ad ferutas,nec portare fronziam, nec proijcere cum
balotaria,vel arcu per ciuitatem. Et ſi quis contrafecerit pater puniatur
pro eo in decem ſoldis Mutin.

¶ De eo qui imbrigauerit nauigium. RVB. LXXI.

S I quis imbrigauerit,vel imbrigatum tenuerit nauigium ita quòd naues non
poſſint ire libere, & expedite a Mutina vſq; ad Padum,& ſpecialiter vſq; ad
Bondenum per Poteſtatem ſuo arbitrio realiter,& perſonaliter puniatur.

¶ De lapidibus magnis non extrahendis de epiſcopatu. RVB. LXXII.

L Apides magni qui fodiuntur de terra non extrahantur extra epiſcopatum
Mut.& qui contrafecerit lapides publicentur, & venditor pretiũ amittat,
cuius banni medietas ſit accuſantis,& alia medietas perueniat in Communi.

¶ De pœna illius qui vendiderit rem eandem duobus.
RVBRICA. LXXIII.

Q Vicunq; vendiderit duobus diuerſis temporibus rem eandem mobilem,
vel immobilem Poteſtas teneatur ei qui vendiderit rem mobilem aufer-
re centum ſoldos Mut.Ei vero qui vendiderit rem immobilem vt ſupra libras
xxv.Mut.& prima venditio ipſo iure teneat,ſecunda pro nihilo habeatur. Et
hæc ſibi locum vendicent ſi ipſe venditor pretium,vel maiorem partem pre-
cij a primo emptore recepiſſet,vel termino conuento ad ſoluendũ ipſum pre-
cium pendente venderet alteri,ſeu termino nullo conuento infra mẽſem poſt
perfectam primam venditionem alteri venderet,poſt vero terminum conuen
tum per contrahentes,vel termino non conuento poſt menſem ſi precium non
fuerit ſolutum alteri perſonæ impune vendere poſſit.

¶ De pœna illius qui ſacramentum receperit pro pace non facienda.
RVB. LXXIIII.

S Tatutum eſt quòd ſi aliquis receperit ſacramentum promiſſionem, vel pi-
gnora,ſeu aliquam aliam obligationem ab aliquo, vel aliquibus de non fa-
ciendo pacem de aliqua offenſione alicui,vel aliquibus facta ſine parabola, &
con-

conſenſu alicuius,vel aliquorum Poteſtas teneatur ei qui fecerit nomine ban-
ni auferre quinquaginta libras Mut.& tantundem ab eo qui dictum ſacramē-
tum,promiſſionem,vel pignora,ſeu aliam obligationem alicui præſtiterit, vel
fecerit in tantundem not. qui rogatus fuerit de inſtrumento puniatur, & Pote
ſtas teneatur ei qui dictam ſecuritatem pignus obligationem,vel pignora rece
perit compellere eum,vel eos a quo,vel a quibus receperit, vel receperint di-
ctam ſecuritatem pignus,pignora,vel promiſſionem de quibus banni medietas
ſit accuſantis.

¶ Quòd nullus laicus terrigena,vel forenſis poſſit intereſſe alicui electioni, alicuius eccleſiæ præbendæ,vel prælati, vel clerici tempore ipſius electionis. RVB. LXXV.

STatuimus,& ordinamus,ac inuiolabiliter præcipimus obſeruari, quòd nullus laicus,terrigena,vel forenſis audeat,vel præſumat ſe intromittere de aliqua eccleſia,beneficio,vel præbenda,ſeu etiam prælatura in ciuitate Mut.vel diſtrictu,nec tempore vacationis alicuius eccleſiæ ad ipſam eccleſiam accedere,ſeu ſtare cum clericis,vel ſine clericis in ea,vel eius pertinentijs, donec ipſa electio fuerit celebrata,& electio effectualiter confirmata,nec de ipſa electione,modo aliquo,vel ingenio imbrigare præſumat,nec ipſos ad quos ſpectat electio aliqualiter impedire quo minus liberam faciant electionem de perſona quam velint.Et qui contrafecerit ſi fuerit de potentibus in quingētis libr. Mutin.& ſi de popularibus in tercentis libr.Mut.& minus arbitrio Poteſtatis condemnetur inſpecta conditione perſonæ,& negotij qualitate. Saluo quòd iuris periti tam aduocati quam notarij,& teſtes neceſſarij, & legitimi patroni beneficiorum dictæ electioni poſſint libere intereſſe.

¶ Quod nullus poſſit citari pro eadem re niſi in vno loco. RVB. LXXVI.

STatutum eſt quòd ſi aliquis fecerit citari aliquem coram aliquo iudice, vel officiali Communis Mut.occaſione aliqua,& poſtea illum coram alio iudice fecerit citari pro eadem cauſa infra ſex menſes a die primæ citationis,quod condemnetur in viginti ſoldis Mut.Poſt vero ſex menſes poſſit coram alio iudice,vel tribunali citari, ſi tamen citari faciens ſatisfaciat expenſas factas per citatum coram primo iudice.

¶ De pœna illius qui negauerit filiationem paternitatem, vel fraternitatem. RVB. LXXVII.

STatutum eſt quod ſi aliqua perſona ſuo nomine,vel alieno negauerit filiationem,paternitatem,vel fraternitarem in aliqua cauſa,vel quæſtione, & poſtea probabitur contra eum de eo quod negauerit condemnetur pro quolibet & qualibet vice in centum ſoldis Mut.Quod etiam locum habeat in ſacramēto credulitatis.Et prædicta locū habeant inter ciues,& comitatinos Mut.tātū.

¶ De pœna ſingularis perſonæ receptantis in domo aliquem bannitum Communis. RVB. LXXVIII.

STatutum eſt quòd nullus magnus,potens,vel aliquis alius audeat,vel præſumat tenere,recipere,vel receptare in domo ſua propria,vel conducta,vel teneri facere in ciuitate Mut.vel burgis,ſeu diſtrictu,vel comitatu aliquem bā-
nitum

nitum ad pœnam corporalem modo aliquo,vel ingenio,nec auxilium, vel con
ſilium,vel iuuamen ei dare,vel præſtare dicto vel facto. Et qui contra faceret,
vel veniret,puniatur,& condemnetur in centum libr.Mut. ꝓ quolibet,& qua-
libet vice realiter,& perſonaliter ad voluntatem D. Poteſtatis. Qui vero rece-
ptauerit aliquem bannitum pœna pecuniaria,ſeu ipſi aliquod auxilium,con-
ſilium,vel iuuamen,dicto,vel facto præbuerit ſiquidem ſit bannitus in quanti
tate libr.quingentarum,vel abinde ſupra condemnetur in libr. quinquaginta
Mut. A quingentis vero libris infra vſq; ad centum condemnetur in libris xxv.
Mut. A centum vero libris infra vſq; ad xxv.libras incluſiue condemnetur in
centum ſoldis Mut.talis receptans,auxilium,conſilium,vel fauorem præſtans.
Et quilibet poſſit accuſare contrafacientes publicè,& priuatè, & habeat me-
dietatem condemnationis,& teneatur in credentia.

¶ Quòd nulla villa,caſtrum,vel vniuerſitas audeat,vel præſumat ponere aliquam collectam,vel mutuum. RVB. LXXIX.

STatutum,& ordinatum eſt quòd nulla villa,caſtrum, vel uniuerſitas cuiuſ-
cunq; conditionis,& ſtatus exiſtat,audeat,uel præſumat de cætero impone-
re,ſeu imponi permittere aliquam collectam,uel mutuum,uel datia, uel ali-
quod aliud loco prædictorum quocunq; nomine cenſeatur in fraudem prædi-
ctorum occaſione dandi,donandi,uel mutuandi alicui nobili,uel potenti,uel
alteri perſonæ nomine eorum,uel alicui de eorum familia ſub pœna,& banno
uniuerſitati contrafacienti,& habitanti a quinquaginta focholaribus ſupra cē
tum libr.Mutin & ab inde infra in quinquaginta libr.Mutin.Et cuilibet aren-
ganti, & notario ſcribenti xxv.libr.Mut. Et quilibet in dicta congregatione
fuerit,& conſenſerit,ſeu expreſsè non contradixerit in libr.x.Mutin. condem-
netur.Et quilibet poſſit accuſare,denuntiare publice,& priuatim, & teneatur
in credentia & habeat medietatem condemnationis & teſtes qui teſtificabun
tur in prædictis etiam perpetuo teneātur in credentia. Et inſuper dictus Po-
teſtas per ſe poſſit inquirere publice,& priuatim ad eius voluntatem cum tor-
mentis,& ſine tormentis habendo arbitrium in prædictis. Et potens cuius no-
mine prædicta imponentur condemnetur in ducentis libr.Mut.pro qualibet
vice. Et quòd nullus potens ab aliquo ciue,vel comitatino ciuitatis Mut. vel
diſtrictus,vel in bonis alicuius ciuis Mutin.vel diſtrictualis aliquid extorqueat
minas,vel terrorem inferendo per ſe,vel per alium,vel aliqua ratione,vel cau
ſa.Et D.Poteſtas poſſit,& debeat inquirere,& tormentis ſubijcere teſtes, & de
linquentes in prædictis,& quolibet prædictorum præcedentibus inditijs, vel
non.Et dictum vnius teſtis,vel fama habeatur & teneatur pro plena, & legiti-
ma probatione ſi fama fuerit in dicta villa,vel loco ſeu caſtro, ſiue etiam in ci
uitate Mut.non obſtante quòd teſtes de fama ſint ſingulares in dicto ſuo. qui
teſtes teneantur in credentia ſi voluerint.Et quòd maſſarius dictæ villæ, vel ca
ſtri,ſeu loci & quilibet alius prædicta,vel aliquod prædictorum procurans di-
cto,vel facto in quinquaginta libr.Mut.ſoluendis Communi Mut. condemne
tur.Et nihilominus dicta villa,caſtrum,ſeu vniuerſitas tantundem quantū erit
collecta,mutuum,vel datia impoſita modo prædicto,ſeu imponenda de cæte-
ro dare,& ſoluere Communi Mut.teneatur. Ad quam condemnationem vni-
uerſi-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

uerſitatis, villæ, vel caſtri, non teneantur abſentes, vel contradicentes viduæ, & pupilli, nec illi qui de iure non tenentur eſſe ad arengum. Et dictum ſtatutũ præconizetur per ciuitatem, & burgos in locis publicis infra menſem primum introitus D. Poteſtatis Mut. ſub pœna libr. centum Mut. ab ipſo Poteſtate prædicta oĩa, & ſingula non obſeruante irremiſſibiliter per ſindicatores auferẽda.

De baratarijs puniendis. RVB. LXXX.

STatutum eſt quòd nulla perſona cuiuſcunq; conditionis exiſtat, audeat, vel præſumat per ſe, vel per alium corrumpere, ſeu barattariam facere cum aliquo officiali, terrigena, vel forenſi. Nec aliquis officialis, terrigena, vel forenſis, audeat, vel præſumat facere aliquam barattariam, vel colluſionem cum aliqua perſona, & ipſa perſona corrumpens, vel corrumpere attentans aliquem officialem Cummunis Mut. ipſo facto cadat a cauſa. Et nihilominus incurrat pœnam centum libr. Mut. ab ipſo corrumpente, vel corrumpere tentante irremiſſibiliter ſine aliqua condemnatione a Poteſtate, & a quolibet alio officiali auferenda. Et ſi officialis ſe corrũpi pmiſerit incurrat ipſo facto in pœnã tercẽtarum libr. Mut. ab ipſo per ſindicatores irremiſſibiliter auferenda. Et nihilominus ſi aliquem læſerit prece precio, vel aliqua gratia teneatur parti læſæ ad dãnum, & intereſſe in quadruplum. Et intelligatur officialis corruptus, ſi probabitur ipſum officialem recepiſſe ab aliquo aliquam quantitatem pecuniæ, vel aliam quamlibet rem maioris valoris x. ſoldorum Mut. Prohibẽtes quibuſcũq; officialibus Communis Mut quòd aliqua ratione, vel cauſa, quæ dici, vel excogitari poſſit, non poſſint, nec debeant aliquam quantitatem pecuniæ, nec aliam rem maioris valoris vt ſupra quoquo modo etiam occaſione delegationis ſibi factæ, examinationis teſtium, ſeu alia quacunq; cauſa etiam a volentibus recipere vltra quam expreſſe a noſtris ſtatutis ſit permiſſum, & alio caſu quam pmiſſis ex forma noſtrorum ſtatutorum ſub pœna antedicta ipſo facto committenda, & exigenda qualibet vice qua contrafactum fuerit vt ſupra. Itẽ ad hoc, vt dictæ barattariæ, & colluſiones ceſſent, ſtatutum & ordinatum eſt quòd ſi aliquis fecerit aliquam barattariam cum aliquo officiali, terrigena, vel forenſi, vel ipſum officialem corruperit in officio qualitercunq; poſſit licite, & impune eas pandere, & ſuper his teſtimonium ferre tempore ſindicatus, & ante. Cui tamen ſoli non credatur. ſed volumus quòd ad probandum barattariam commiſſam per officialem ſufficiat probatio vnius teſtis omni exceptione maioris.

De pœna prohibentis pignus accipi, vel tenutam dari. RVB. LXXXI.

STatutũ eſt quod quilibet qui pignorari debet ex parte D. Poteſtatis, ſeu cuiuſlibet alterius officialis Communis Mut. iuriſdictionem habentis ſup hoc ſi prohibuerit nuncio Communis habenti mandatum de pignorando in ſcriptis ſubſcriptum manu not. & ſigillatum ſigillo officialis cuius mandato pignorari debet, ſibi pignus accipi, condẽnetur in decem ſoldis Mut. ſi ille ad cuius inſtantiam pignorari debuerat hoc voluerit, & non aliter, qui poſſit quandocunq; ante publicationem condemnationis accuſationi rẽnuntiare. Et renuntiatione facta ſi condemnatio ſequeretur non valeat ipſo iure. Quæ omnia ſibi locum vendicẽt etiam in caſu ſequenti. Et ſi prohibuerit ſibi tenutam accipi con-

con-

demnetur in xx. ſoldis Mut. Et de prædictis credatur relationi nuntij habẽtis præceptum de hoc vt ſupra a iudice competenti. Saluo quòd ſi talis qui debet pignorari venerit coram dicto officiali cum dicto nuntio, vel ante, vel ea die periturus mandatis dicti iudicis, & ſcribi fecerit in actis ad dictam pœnam minime teneatur.

Quod nullus potens, clericus, vel laicus, audeat cognoſcere de aliqua quæſtione. RVB. LXXXII.

ITem prouiderunt, & ordinauerunt quòd nullus potens, nec de eorum ꝓgenie, clericus, vel laicus, naturalis, & legitimus, vel naturalis tantum, audeat, vel præſumat cognoſcere de aliqua cauſa, lite, vel quæſtione ciuili, vel criminali per ſe, vel alios inter aliquos de ciuitate Mut. vel de Fregnano, vel de Abbatia comitatu, vel alicuius terræ, loci, vel caſtri diocesis Mut. nec ſententiã, laudum, vel arbitramentum dare, vel dari facere inter prædictos, vel aliquẽ prædictorum, nec aliquam poteſtariam, vicariam, ſindicariam, vel aliquod aliud regimen, quocunq; nomine cenſeatur recipere, vel exercere, per ſe, vel p alium in aliqua villa, vel caſtro, vel ciuitate, vel locis prædictis, nec aliquid extorquere, vel petere ab aliquo ciue, vel comitatino contra eius voluntatem, vel ab aliquo commune prædicto. Sed omnes de ciuitate Mutinæ, diſtrictu, & comitatu teneantur, & debeant venire coram officialibus Communis Mutinæ ad ius petendum, tam in ciuili, quam in criminali. Et potẽs, vel de progenie ipſorum, qui contra prædicta, vel aliquod prædictorum fecerit puniatur, & condemnetur in ducentis libr. Mut. pro quolibet, & qualibet vice, & obligatio, & ſententia laudum, vel arbitramentum ipſo iure non valeat. Et quilibet prædictorum inter quos cognouerit, ſententiauerit, perceperit, vel arbitratus fuerit, puniatur, & condemnetur in vigintiquinq; libris Mut. pro quolibet, & qualibet vice, niſi infra tertiam diem denuntiauerit Domino Poteſtati, vel eius iudici. de qua denuntiatione appareat ſcriptura publica manu not. dicti D. Poteſtatis. Et not. qui ſcripſerit prædicta, vel aliquod prædictorum facta per dictos potentes puniatur, & condemnetur in vigintiquinq; libris Mut. pro quolibet, & qualibet vice. Et maſſarij collegij artis not. teneantur, & debeant ipſum facere cãcellari de arte notariorum, & ipſo iure, & facto habeatur pro cancellato & nũquam poſſit exercere artem notariæ in ciuitate Mut. vel diſtrictu, vel comitatu. Et quilibet qui pro tali potente fecerit contra prædicta, vel aliquod prædictorum puniatur, & condemnetur in vigintiquinq; libris Mut. pro quolibet & qualibet vice, & habeatur pro exempto a protectione Communis Mut. donec ſoluerit dictam condemnationem. Et ſi prædictus potens, ſeu de eorum progenie fuerit clericus contra prædicta, vel aliquod prædictorum habeatur ipſo iure, & facto ipſe, & ſui familiares pro exemptis a protectione, & defenſione Communis Mut. donec fuerit ſoluta condemnatio de ipſo facta, vel ſolutũ id quod fuerit declaratũ ipſum ſoluere debere qui fecerit contra prædicta, vel aliquod prædictorum. Et nihilominus proximior laycus de progenie ſua compellatur ad ſolutionem dictæ condẽnationis. Et villa, vel caſtrum, uel uniuerſitas quæ elegerit, uel receperit, uel paſſa fuerit aliquem potẽtẽ officium, regimẽ, uel Poteſtariam, uel uicariam facere contra prædictam formam condẽnetur in quin-

gen-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

gentis libr. Mut. pro quolibet, & qualibet vice. Et maſſarij villarũ, & caſtrorum in quibus talia committerentur, teneantur vinculo ſacramenti denũtiare oẽs potentes, & de eorum progenie, & oẽs alios facientes contra prædicta, vel aliqd̃ prædictorũ, pœna, & bãno xxv. libr. Mut. de ſuo hauere. Et quinquaginta libr. Mut. de hauere ipſius Communis. Quã ꝓuiſionẽ teneant maſſarij dictarũ villarũ, & caſtrorũ in ſcriptis accipere de mẽſe Ianuarij, & quolibet mẽſe legi facere in conſilio, vel arengho, & de ipſa lectione fieri faciãt publicũ inſtrumentũ. Et de prædictis oĩbus, & ſingulis teneat, & debeat D. Poteſtas qui nũc eſt, vel ꝓ tẽpe fuerit ꝓcedere, & cognoſcere ꝑ accuſationẽ, & denũtiationẽ, notificationẽ, vel inquiſitionẽ sũmarie, ſine ſtrepitu, & ſolẽnitate iudiciorũ oĩbus diebus feriatis, & non feriatis. Et qlibet poſſit accuſare, & denuntiare, & habeat medietatẽ banni, & condẽnationis. Et Poteſtas Mut. infra menſẽ a die ſui introitus teneat ſub pœna antedicta contẽta in pñti ſtatuto præconizari, & notificari facere ad arẽgheriã palatij Coĩs Mut. Et teneãtur ſindicatores ſpecialiter de contẽtis in pñti ſtatuto dictũ D. Poteſtatẽ ſindicare, & reptũ culpabilẽ negligẽtẽ, & remiſſum condẽnare ſub pœna xxv. libr. Mut. cuilibet ipſorũ ſindicatorũ imminẽte.

De iudicibus, & notarijs non offendendis. RVB. LXXXIII.

STatutũ eſt quod nullus de cætero audeat, vel præſumat offendere, vel offendi facere aliquẽ iudicẽ, ſeu notariũ ſcriptos in collegijs artiũ ipſorũ iudicum, vel notariorũ ciuitatis Mut. occaſione alicuius aduocationis, procurationis ſindicariæ, vel officij, quã, vel quod fecerit, vel exercuerit in palatijs Coĩs Mut. vel alibi contra eũ. Et ſi aliqs potẽs contrafecerit puniatur, & condẽnetur in quadruplũ pœnarũ contentarũ in ſtatutis, & ꝓuiſionibus Coĩs Mut. Si vero fuerit popularis puniatur, & condẽnetur in duplo dictarũ pœnarũ contentarũ in dictis ſtatutis, & ꝓuiſionibus. Et ſi aliquis familiaris alicuius potẽtis, ſeu alicuius forenſis contrafecerit, & dictã condẽnationẽ ſoluere non poſſet quadruplicatã, vt ſupra dictũ eſt puniatur, & condẽnetur ꝑſonaliter arbitrio D. Poteſtatis q ꝓ tẽpe fuerit infra tertiã diẽ. Et credatur contra potẽtes, & eorũ familiares, & contra forẽſes ſacramẽto iudicis, vel notarij offenſi iurãtis ſe eſſe offenſũ, vel ꝑcuſſũ occaſione dictæ aduocationis, procurationis, ſeu officij prædictorũ ſine aliqua ꝓbatione teſtiũ, & ẽt ſacramento hæredis iudicis, vel notarij prædictorũ, ſi prædicti fuerint occiſi, & iurauerint eos eſſe occiſos occaſionibus prædictis. Adijciẽtes quòd ſi aliquis dixerit verba iniurioſa alicui aduocato, procuratori, vel ſindico, ſeu notario occaſionibus prædictis, vel aliqua ipſarum condemnetur in xxv. libr. Mut. Et credatur ſacramento dicti aduocati, procuratoris, ſindici, vel notarij contra quem dicta eſſent dicta verba. Et de prædictis poſſit inquiri.

Quòd nullus improperet offenſam, vel diſputet de parte. RVB. LXXXIIII.

ITem quòd nulla perſona terrigena, vel forenſis, audeat in ciuitate Mut. vel diſtrictu contendere, vel diſputare cum aliquo de aliqua parte ghelfa, vel ghebellina, vel alia, nec improperare alicui aliquam offenſam quæ facta eſſet ab aliquo dictæ ciuitatis contra alium de ciuitate potentem, vel popularẽ ſub pœna cuilibet de domo nobilium quinquaginta librarum Mut. populari xxv. libr. qui contrafecerit, quam ſi non poſſet ſoluere condemnetur ad ſtandum in carceribus per ſex menſes.

De

De pœna officialium qui fraudẽ commiſerint in officijs. RVB. LXXXV.

SI cognouerit Poteſtas aliquẽ officialẽ Coĩs Mut. vel notariũ exiſtentẽ in officio, dolũ, vel fraudẽ feciſſe, teneatur in conſilio nũciare, & ab officio ꝓiuare & feudũ ei auferre, & tãtundẽ de ſuo, & illud in quo dolũ, vel fraudẽ commiſerit in pecuniaria re ꝙ ꝑ ſe, vel in ſuos vſus retinuerit in duplũ eũ reſtituere compellat. Idẽ obſeruetur in officialibus villarũ, & terrarũ epiſcopatus Mut. & de his q ſunt ſup laborerijs vicinorũ ciuitatis Mut. & de laborerijs vniuerſitatis, & terrarũ epiſcopatus Mut. Et qlibet poſſit accuſare, & denũtiare habiturus medietatẽ condẽnationis. Et teneatur ĩ credẽtia ſi ei placuerit. Et Poteſtas teneat ingrere de prædictis ad poſtulationẽ cuiuſlibet ſub pœna tercentarũ lib. Mut. ab ipſo Poteſtate irremiſſibiliter auferenda ſi prædicta neglexerit adimplere.

Quod officiales nihil accipiant ab hominibus de foris, vltra quam habere debent per ſtatuta. RVB. LXXXVI.

ORdinatũ eſt quod officiales Coĩs Mut. & notarij exiſtẽtes in officio qñ vadũt ꝑ diſtrictũ Mut. non poſſint, nec debeãt exigere, vel accipe ab aliquo Communi, vel ſingulari ꝑſona ſeu vniuerſitate occaſione ſui ſalarij, vel expẽſarũ, nec aliqua alia de cã, niſi ſalariũ quod ſibi conceditur ꝑ ſtatuta Coĩs Mut. vel conceditur ꝑ reformationẽ conſilij generalis Coĩs Mut. Et q contrafecerit ſoluat ꝓ bãno x. libr. Mut. ꝓ qualibet vice. Et reſtituat id totũ quod plus acceperit cũ pœna dupli. Et quilibet accuſare, & denuntiare poſſit contrafacientem. Et Poteſtas teneatur de prædictis inquirere ad poſtulationem cuiuſlibet.

Quod nullus debeat iurare fidelitatem, nec fieri vaſſallus alicuius. RVB. LXXXVII.

NVllus de cætero audeat, vel præſumat, nec debeat iurare fidelitatẽ alicui, nec fieri vaſſallus alicuius aliqua occaſione, vel ingenio quæ excogitari poſſit. Et qui contrafecerit ſi fuerit Dñs amittat rẽ, ſiue denarios quos dedit, & veniat in Communi. Qui vero iurauerit fidelitatẽ, & factus fuerit vaſſallus contra prædictum modũ ſoluat pro banno qualibet vice xxv. libr. Mut. Et caſſum, & irritũ habeatur quicquid factũ fuerit. Et nullus tabellio debeat ĩde facere inſtrumentũ. Et qui contrafecerit ſoluat ꝓ banno x. libr. Mut. pro qualibet vice medietas quorum bannorum omnium ſit accuſantis, & denuntiantis.

De obſeruantia ſtatutorum, & pœna non obſeruantiũ. RVB. LXXXVIII.

MAlitijs cupientiũ effugere obſeruationem ſtatutorũ Coĩs Mut. obuiantes, ſtatuimus, & ordinamus quòd nullus cuiuſuis ſtatus, & conditionis exiſtat, audeat, vel præſumat dicere, opponere, vel allegare quòd aliquod ſtatutũ compræhenſum in volumine ſtatutorum Coĩs Mut. non valeat aliqua ratione, vel cauſa etiam ſi diceretur fore, & eſſe contra libertatem eccleſiaſticã. Et ſi quis auſu temerario dixerit, oppoſuerit, vel allegauerit aliquod ſtatutũ non valere ſoluat ꝓ pœna libr. quingentas mut. Et in eandẽ pœnã incurrat iudex ipſo iure qui dictam allegationem, vel exceptionẽ ádmiſerit, vel ꝑꝑ eam ſtatutum aliquod ſeruare diſtulerit. Et ſi talis opponens, vel allegans non fuerit ſuppoſitus iuriſdictioni D. Poteſtatis Mut. perpetuo non audiatur in aliquo ſuo iure, nec ei ius reddatur per aliquem officialem Communis Mutinæ agendo, excipiendo, vel accuſando, & ſit exemptus a protectione Communis Mutinæ.

P De

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

¶ De pœna furtum committentis. RVB. LXXXIX.

SI quis furtũ commiſerit in ciuitate Mut. diſtrictu, vel comitatu de re minoris pretij x. lib. ꝑ primo furto condemnetur in lib. xxv. Mut. ꝑ ſecundo vero furto ſi ſimul coaceruata non fuerint de maiori quantitate, vel re maioris quãtitatis xxv. lib. fuſtigetur, ſi tamen dicta furta ſimul fuerint de re maioris quantitatis, vel maiori quantitate x. lib. Si vero dictum primum furtum foret de maiori quantitate x. lib. non tamen maioris quantitatis xxv. lib. poſſit fuſtigari, vel etiam in pecunia condemnari ꝓut viſum fuerit Poteſtati Mut. Si vero ipſum primum furtum fuerit de maiori quantitate xxv. lib. poſſit ſuſpendi, vel mitius condemnari in perſonam inſpecta qualitate perſonæ furtum committentis. Similiter poſſit, & debeat puniri quilibet qui tertium furtum commiſerit cuiuſcunq; quantitatis fuerit dummodo ſimul coaceruata fuerint maioris quantitatis x. lib. Et in omni caſu non compræhenſo in præſenti ſtatuto condemnetur arbitrio Poteſtatis. Et ſemper condemnetur quilibet ad reſtitutionem rei, ſeu rerum furto ſubtractarum in duplum furtum paſſo.

¶ De pœna Medici qui bis infirmum viſitauerit, qui confeſſus non fuerit. RVB. LXXXX.

PRopter bonum, & ſalutem animarum, & vt minus infirmi terreantur, ſtatuimus, & ordinamus quod quilibet Medicus qui de cætero aliquem infirmũ viſitauerit in ciuitate Mut. diſtrictu, vel comitatu teneatur prædicere infirmo qualicunq; infirmitate oppreſſo, prima vice qua ad ipſum acceſſerit, quod debeat ſua peccata confiteri, & venerandum Chriſti corpus aſſumere. Et quod ad eum viſitandum ſecundo non accedat niſi prædicta ipſe infirmus effecerit. Et non poſſit ipſe Medicus ſecundo ad infirmum accedere, niſi ei conſtiterit infirmum confeſſum eſſe, & Corpus Chriſti aſſumpſiſſe. Et quilibet Medicus qui contra prædicta fecerit quoquo modo per D. Poteſtatem Mut. in lib. x. condemnetur. Et vt huius ſtatuti ignorantia prætendi non poſſit, volumus quòd quilibet Poteſtas ciuitatis Mut. infra mẽſem a die introitus ſui officij teneatur ſub pœna xxv. lib. compræhenſa in præſenti ſtatuto per præconem Communis Mut. præconizari facere per loca publica ciuitatis Mutinæ.

¶ De caſſatione trium voluminum ſtatutorum antiquorũ. RVB. XCI.

STatuimus, & ordinamus quòd omnia ſtatuta poſita in primo libro, tertio, & quarto ſtatutorum Communis Mutinæ cum additionibus, ꝓuiſionibus, decretis, & ordinamentis quibuſcunq; factis ſuper, & de contentis in dictis tribus libris de connexis, & dependentibus ab eiſdem quæ hactenus obſeruata fuerũt ſint caſſa, & irrita nullius valoris efficaciæ, vel momenti in totum in omnibus eorum partibus. Et deinceps ſeruentur, & ſeruari debeant ſtatuta præſentia, & præſentialiter edita, & compoſita. Quæ tamen vendicent ſibi locum in futuris, & non præteritis, in quibus præteritis ſeruentur quoad deciſiones, ſtatuta antiqua in omnibus caſibus, præterquam in caſibus in quibus ſpecialiter prouiſum eſt ſtatuta præſentia, vel aliquod ex ipſis ſibi locum debere vendicare, tã in præteritis, præſentibus, & futuris, quibus caſibus ſeruetur quod in nouis ſtatutis prouiſum, & ordinatum eſt.

Finis Tertij libri Statutorum Ciuitatis Mutinæ.

PROVISIONES DE QVIBVS IN TERTIO LIBRO fit mentio ſunt infraſcriptæ, videlicet.

¶ Quod arbitrio D. Poteſtatis Maleficia puniantur. Prouiſio I.

Nicolaus Marchio Eſtenſis &c.

CAriſſime noſter. Quia ſcimus, & ſic docet caſuum experientia, quod nonnulla interdũ per facinoroſos hoĩes ſcelera committuntur acerbiorẽ exigentiã punitatẽ, quam leges, & ſtatuta diſponant, vt eiuſmodi punitio alijs delinquendi aĩum detrahat, & trãſeat in exemplũ. Tibi tenore pñtium committimus, & concedimus, & licentiã tradimus, & plenũ arbitriũ de prudentia, & modificatione tua plene confiſi, quatenus in criminalibus contra quoſcunque facinoroſos, & delinquentes poſſis aĩaduertere, & procedere, & ꝓcedi facere mulctare, condẽnare, & punire realiter, & ꝑſonaliter arbitrio tuo et vltra, & aliter quã iura, ſtatuta, prouiſiones, conſtitutiones & ordinamenta Cois & ciuitatis Mut. velint, atq; diſponãt, non obſtãtibus ipſis iuribus, & ſtatutis in contrariũ diſponẽtibus. Et hoc de noſtra certa ſciẽtia, & de noſtræ plenitudine poteſtatis concedimus. Dat. Ferrariæ die 29 Aug. MCCCCIIII. A tergo. Poteſtati noſtro Mut.

¶ Literarum proxime ſupraſcriptarum confirmatio. Prouiſio II.

Nicolaus Marchio Eſtenſis &c.

CAriſſimi noſtri. Recepimus literas veſtras, & cũ illis copiã ſtatutorũ nouorũ, & veterũ, circa modũ procedẽdi conceſſorũ contra delinquẽtes ꝑ noſtrũ Poteſtatẽ Mut. ad quas vobis rñdemus, qđ viſis dictis veſtris literis, & viſa ſubtractione arbitrij ꝑ ipſa ſtatuta vetera noſtro Poteſtati conceſſi, ꝑ qđ præbet materia delinquẽdi, & qđ delicta remaneãt ĩpunita in graue dãnũ, & præiudiciũ Cameræ noſtræ illic Mutinæ, volumus, & harũ noſtrarũ literarum tenore damus, concedimus & attribuimus noſtro Poteſtati prædicto Mut. q nũc eſt, vel in futurũ erit, illã iuriſdictionẽ, arbitriũ, & authoritatẽ, qđ & quas alij noſtri Poteſtates & Rectores ciuitatis Mut. habuerũt ex forma, & occaſione ipſorũ ſtatutorũ veterũ, & aliarũ noſtrarũ literarũ ipſi noſtro Poteſtati conceſſarũ ſuꝑ hoc de anno Dñi N. Ieſu Chriſti 1404 die 29 Aug quarũ copiã nobis ſupraſcriptã ſtatutis ipſis veteribus miſiſtis Non obſtantibus in aliquo ſtatutis ipſis nouis expoſt editis qbus ꝑ pñtes volumus eſſe derogatũ, ſi in aliquo poſſent obeſſe, quo minus ipſa ſtatuta vetera, & dictæ noſtræ literæ non deberent ſeruari. Volẽtes, ac vobis mãdantes, vt has noſtras literas fãciatis itẽ regiſtrari ad ꝑpetuã memoriã futurorũ in volumine ſtatutorũ Cois Mut. prædictæ Dat. 1. Iulij. MCCCCXX.

¶ De mulctandis inobedientibus vſq; ad xxv. libr. Prouiſio III.

Nicolaus Marchio Eſtenſis &c.

CAriſſime noſter. Quoniam habemus quod multi ſubditi noſtri officio veſtro ſunt inobedientes, damus, & concedimus vobis licentiam, & liberam poteſtatem puniendi, & mulctandi inobedientes vſq; ad quantitatem lib. 25. mon. vbi ſolum habebatis licentiam mulctandi & condemnandi tales inobedientes in ſoldis XX. Mut. & hoc ad terrorem inobedientium, & reproborum. Mutinæ XXVI Octobris. M. CCCCXXVI.

A tergo. Iudici noſtro maleficiorũ, & tertio Iudici Mut. noſtro cariſſimo:

¶Contra quos Minores poteſt procedi. Prouiſio IIII.

Nicolaus Marchio Eſtenſis &c.

CArißimi noſtri. Vidimus literas veſtras, quibus ſignificatis nobis, quid ꝑ vos actum ſit, & qualiter proceſſum fuerit contra Bartholomeum della Cella per vos inquiſitum vti latius in ipſis veſtris literis continetur. Quæſiuiſtis vos declarari, an attenta forma ſtatuti, & ordinamentorum in illa noſtra ciuitate Mutinæ vigentium, & formam dantium de modo procedendi in criminalibus cauſis contra abſentes vocatos, & non venientes, contra quos ex ipſorum ordinamentorum ſerie, banna, & ſñiæ definitiuæ proferri poſſunt, & Minores annis xxv. ſub ipſorum diſpoſitione ordinamentorum compræhendātur. Ita quod & ipſi minores contumaces bannum patiātur accuſati inquiſiti, vel denūtiati de crimine contra eos, valida poſſit proferri ſententia. His diligēter penſatis, & ſuper eiſdem matura deliberatione præhabita vobis ſcribimus, atq; per præſentes decernimus, & mandamus etiam addentes ad ea quæ pridie vobis de noſtri ſcientia ſcripta ſunt, vt contra maiores annis xiiij. poſſit, & valeat per vos, & ſucceſſores veſtros procedi ad banna, & ad ſententias quaſlibet ſeruata forma ordinamentorum ibi vigētium, quæ diſponunt de modo procedendi contra contumaces. Et in cauſis criminalibus minores ipſi maiores tamen annis xiiij. habeantur tanquam maiores, & ſub ordinamentis ſuprafcriptis, & eorum diſpoſitione compræhendantur, ac ſi annos xxvi. exceßiſſent in omnibuſq; & per omnia, quo ad formam procedendi maioribus æquiparentur. Sic etenim in caſu de quo ſcripſiſtis, ac etiam futuris caſibus ſeruari volumus, & mandamus. Decernentes, atq; mandantes proceſſus omnes ac ſententias, quos, & quas fieri, & ferri continget, tam in caſu de quo agitur, quam in facto contra tales minores ſub forma ordinamentorum ſuprafcriptorum omnes vires, & omne robur habere, quas habere dignoſcuntur hæ, & hi, quæ, & qui contra maiores proferuntur, & fiunt. Mandantes inſuper, vt hæ noſtræ literæ in volumine ſtatutorum Communis Mutinæ regiſtrentur, quas āmodo pro inuiolabili lege volumus obſeruari. Vobis inſuper remittimus proceſſum, & ſcripturas dictæ inquiſitionis, quas nobis miſiſtis diebus elapſis. Ferrariæ die 4. Decēb. M. CCCCXXXI.

A tergo. Poteſtati, & Iudici Maleficiorum noſtris Mutinæ.

¶Contra quoſcunq; malefactores Diœceſis Mut. Poteſtas Mut. poſſit procedere. Prouiſio V.

Nicolaus Marchio Eſtenſis. &c.

CArißimi noſtri. Noi hauemo riceuuto vna voſtra lettera, la quale hauemo bene inteſa. vogliamo, che voi procediate contra quelli c'hāno morto quello Martino da Fellina, ſecondo che vuole la ragione. Auiſandoui, che ſe noi hauemo donato alla Margherita noſtra figliuola Magreda. Noſtra intentione è, che la giuridittione rimanga à voi in far fare ragione. Præterea noſtra intentione è che in criminalibus voi procediate contra ogni malfattore, ſia di qual terra ſi voglia della giuridittione, ò Veſcouato di quella noſtra città di Modona. Et coſi volemo, che voi diciate da noſtra parte al Podeſtà noſtro di Campogagliano. Foſſadalbari XVII. Octob. M. CCCCXXXIIII.

Atergo. Poteſtati noſtro Mut. ac Iudici Maleficiorum noſtrorū ibidem.

¶Limitationes, & additiones ad nonnulla ſtatuta. Prouiſio VI.

Leonellus Marchio Eſtenſis. &c.

CArißimi noſtri. Statuta veſtra illi vetera egebant in aliqua parte, ſui additione, & modificatione, Quod cū ita ſit, ea fecimus rectius loqui ꝑ infraſcriptū modū videlicet. Vbi ſtatutū ſīn in ordine voluminis Statutorū Maleficiorū, poſitū ſub Rub In quibus Maleficijs commiſſis tpe alterius Poteſtatis, &c. loqtur & diſponit infra vnū mēſem, Volumus, & decernimus quod dicat infra ſex mēſes. Ad ſtatutū vero ſub Rub. de non ſubijciendo aliquē tormentis ibi vbi dicit; vel cicatrix remanſerit, addi volumus, vel in alijs ferutis quouis modo factis cū ſanguine, dummodo pœna ſit maior xxv. libr. & locū habeat in præteritis, præſentibus, & futuris. Has ergo additiones volumus, & mandamus de cætero ſeruari per vos, & ſucceſſores veſtros. Quod vt fiat, facite has noſtras illic regiſtrari in volumine ſtatutorum Maleficiorum illius noſtræ Ciuitatis.

Ferrariæ X. Martij. M. CCCCXXXIX.

A tergo. Poteſtati, & Iudici maleficiorū ciuitatis noſtræ Mut. noſtris cariſſimis.

A ſñia ex qua venit imponēda pœna ſanguinis appellari non poteſt. Prou. VII.

Leonellus Marchio Eſtenſis. &c.

DIlectiſſime noſter. Remittimus vobis his inſertā copiā litterarū alias ordinatarū ꝑ fœlicis, & nunq̃ delēdæ mem. Sereniſs. D. Genitorē noſtrū ſuper eo, quod ab aliqua ſñia, quæ ꝑ illos Poteſtates Mut. in cauſa criminali, in qua pœna ſāguinis veniat imponēda, & lata fuerit cū conſenſu totius curiæ eorundē non poſſit appellari, &c. Et quia ordinamentū illud iuſtū, & ſanctū eſt, Ideo tenore pñtium comprobamus, & ratificamus totū tenorē & effectū ſuum Et ita volumus ꝑ vos, & ſucceſſores veſtros obſeruari, & executioni mādari. Præterea ſuborta eſt difficultas, & dubietas, an ordo ipſe vendicet ſibi locū ēt circa condemnationē per contumaciā factā, vt eſt in caſu illius ſalui. De l'Oca, quē habetis in vinculis, & de quo ad nos ſcripſiſtis. Quare volentes ēt occurrere huiuſmodi introductæ dubietati edicimus, & ex noſtra ſcientia mandamus quod de cætero ordinamentum præallegatum non ſolū locū habeat in maleficio conuicto, & confeſſo, ſed etiam in condemnationibus, quibuſcunq; ex contumacia emanatis. Quocirca faciatis has noſtras illic authenticæ regiſtrari, & publicari, quæ vim, & robur vnius ſtatuti teneant. Ferrariæ XXVI. Febr. MCCCCXXXXV.

A tergo. Poteſtati noſtro Mutinæ.

¶Vbi non eſſet, ſeu intelligeretur pœna determinata per ſtat. Prouiſio VIII.

Leonellus Marchio Eſtenſis &c.

DIlectiſſimi noſtri. Voi Giudice del maleficio ci ſcriuete di due caſi occorſi, alli quali male ſi può procedere, ꝑche non troppo bene ſi può hauere la verità, & gli ſtatuti non dāno altro arbitrio, come ſi facciano. Et coſi queſti, & altri aſſai paſſariano impuniti, chi non prouede opportunamēte à ciò. Onde che ꝑ prouedere à tali eceſſi, & à tali delitti oltre la forma de gli ſtatuti, deliberiamo, & vogliamo, che ſia in arbitrio di voi Regimento di dare licentia al Giudice di procedere in tali delitti oltre la forma de gli ſtatuti, ſecondo che parerà à voi Regimento, & alla voſtra prudenza, che meriti il caſo. Et queſto arbitrio vi ſia conceſſo tam pro præteritis, quam pro futuris caſibus. Et per tanto voi Giudice haurete ſempre ricorſo al Regimento, & farete

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ МЕЧНИКОВА

ſecondo che vi ſarà detto per loro. Ferrariæ VIII. Nouẽb. M. CCCCXXXXVI.

Regimini noſtro Mut. & Iudici Maleficiorum noſtro. ibi.

Atergo. Regimini noſtro Mut. & Iudici Maleficiorum noſtro. ibi.

Quando non ſunt indicia ſufficientia. Prouiſio IX. Hercules Dux Ferrariæ &c.

DIlectiſſime noſter. Egli ne conſta manifeſtamẽte, che molti delitti, & maleficij ſono paſſati, & paſſano impuniti, per hauere atteſo voi, & voſtri preceſſori alla forma di certi ſtatuti di quella noſtra cittade, per li quali non potete ꝓcedere contra li malfattori ſenza indicio, & ſenza che ſia data copia alla parte per purgare detti indici. Onde ne ſegue molte volte, che detti malfattori, & ꝓcuratori loro hauuta detta copia, & inteſi i fondamenti, che ſi hanno contra loro, & ſuoi delitti, cautamente cercano con ogni sforzo d'occultare la verità, & con ſotterfugij, & cauillationi impugnano, & impediſcono il procedere contra loro, poſto che re vera ſiano in mancamẽto. Onde volendo noi ꝓuedere à queſto mancamento, & aiutare la giuſtitia quãto ſia poſſibile, per meglio raffrenare, & punire i cattiui, vi diciamo, che noi habbiamo ſtatuito, & ordinato, & coſi ſtatuiamo, & ordiniamo, che voi, & voſtri ſucceſſori poſſiate procedere in Maleficijs contra qualunque perſona, che vi ſarà denuntiata, & accuſata per delinquente, & culpabile di qualche delitto, con quegli indici, ch'alla prudenza diſcretione, & conſcienza voſtra pareranno, ſenza che ſiate obligati à dare copia di detti indici, ſe non quanto pareſſe à voi, & à voſtri ſucceſſori, aſſoluendo ex nũc voi & voſtri ſucceſſori da ogni pena, la quale v'imponeſſe alcuno ſtatuto, lege, conſtitutione, ò decreto, & da ogni libello, & moleſtia, che vi poteſſe eſſer data per tal cagione, ita & taliter, che non ſiate tenuti di ſtare à ſindicato per lo procedere in detti malefici, niſi appareret, quod haueſte commeſſo in eſſo procedere alcuno furto, ò barataria, ò che altro dolo, ò fraude ex parte veſtra gli foſſe interuenuto. Et hoc non obſtantibus aliquibus in contrariũ quouis modo faciẽtibus. Quibus oĩbus, & ſingulis quantũ eſt ꝓ præmiſſis, & reſpectu præmiſſorũ duntaxat ex certa ſciẽtia derogamus. Et voi farete regiſtrare queſta noſtra iui ad ꝑpetuã rei memoriã, accioch'ella ſia per regola à voi, & à voſtri ſucceſſori, ꝑ quello che circa ciò haurete à fare. Regij X. Nouẽb. M. CCCCLXXVI.

A tergo. Poteſtati noſtro Mutinæ.

¶ Quando non admittatur defenſio. Prouiſio X. Dux Ferrariæ &c.

DIlectiſſimi noſtri. Noi intẽdiamo, che dà vn tẽpo in quà, egli ci è indotta, & ſeruata vna conſuetudine vel potius corrottela al Tribunale di voi noſtro Podeſtà, & giudice del Maleficio, per la quale molte fiate i malfattori vengono aſſoluti da i delitti per loro commeſſi contra il debito della giuſtitia, cioè, che quando lo è inquiſito, & che per l'vfficio ſi procede contra alcuno malfattore, per delitto, che meriti pena corporale, egli compare vno non come procuratore, perche sà di non eſſere admeſſo dalla ragione, ma come iſcuſatore, ò come vnus, & quilibet de populo, & adduce giuſtificatione, & teſtimoni ad iſcuſare il malfattore ſenza che egli compariſca perſonalmente, come di ragione è obligato. Et per queſta via viene ad ogni ſua giuſtificatione, benche alcune fiate ſiano taliter, qualiter, & coſi molti delitti ſe ne paſſano impuniti, & altri pigliano ardire di commettere maggiori mali, & più facilmente perſuadendoſi di poterſi aiutare, & difendere per queſta via, la quale coſa, come non lodeuole anzi male fatta non ci pare eſſer da comportare.

Et però vogliamo, & per queſta noſtra dichiariamo, ſtatuiamo, & ordiniamo, che la predetta conſuetudine da mò innanzi ſia in tutto, & per tutto annullata, & reuocata, & ch'ella non ſi poſſa ne debba oſſeruare per modo alcuno. Et che in ſimili caſi non ſia ammeſſa perſona, ne coſa alcuna à defenſione, & giuſtificatione di detti malfattori, s'eſſi non comparono perſonalmente, come vuole la ragione. Coſi adunque prouedete, che queſta noſtra dichiaratione ſia poſta in oſſeruanza non oſtante alcuna coſa, che faceſſe in contrario. Et queſta noſtra farete regiſtrare doue ſarà biſogno ad perpetuam rei memoriam.

Mediolani XI. Octobris. M. CCCCLXXIX.

A tergo. Regimini noſtro Mutinæ.

¶ Quod copia inquiſitionum ſubito ad Cameram Sereniſs. D. N. mittatur. Prouiſio XI.

Leonellus Marchio Eſtenſis. &c.

CAriſſime noſter. Vt de cætero diligentior habeatur cura, quam hactenus habita ſit ad ſolicitandas eas condẽnationes, quæ faciẽdæ ſunt ex inquiſitionibus, quæ ex iſto maleficiorum officio fiunt. Volumus, ac mandamus vobis, & ſucceſſoribus veſtris, vt inquiſitiones omnes quæ ex maleficijs formabuntur ad cameram noſtram ibi, eo modo, & forma mittatis quo mitti conſueuerant ad cameram actorum illius Communis noſtri, non obſtante aliquo ſtatuto iſtius ciuitatis noſtræ Mutinæ in contrarium diſponente.

Ferrariæ VIII. Ianuarij. M. CCCCXLVI.

A tergo. Iudici noſtro maleficiorum Mutinæ præſenti, & ſucceſſoribus.

¶ De deſcriptione bonorum delinquentium. Prouiſio XII.

Leonellus Marchio Eſtenſis. &c.

DIlectiſſimi noſtri. Quando egli accade, che ſi hà da fare la deſcrittione di qualche malfattore coſtì. Egli ne pare di vedere, ch'ella ſi faccia alla ſciolta, & non con quella auerẽtza, che ſi conuerria. Et per occorrere, & ouuiare à ciò, maſſime ꝑ l'intereſſe della Camera, deliberiamo di metterci queſt'ordine. Vuolſi, che accadendo queſti caſi, Tu Maſſaro ſij chiamato da voi Podeſtà, & dal Giudice, acciò che tu le ſoleciti, che le faccino debitamẽte, & coſi ſi faccia per li ſucceſſori. Con queſto che vi vadi vn famiglio della Camera, come ſolea hauere, benche da poco tẽpo in quà il non ſe habbia coſtumato. Et oltre ciò immediate fatta la deſcrittione il notaio del maleficio la mandi alla Camera, per che il giudice non hà biſogno della deſcrittione, ne in procedere, ne in giudicare. Et accioche la coſa paſſi anchor meglio lodereſſimo, che v'andaſſe anco vno de i notari della Camera inſieme con l'altro. Queſta è la prouiſione, che ne pare, che ſia vtile, & neceſſaria intorno à queſto propoſito. Fatela regiſtrare iui in volumine ordinamentorum palatij, & Maſſariæ, & facciatela ſeruare pro præſenti, & futuro. Belreg. VIII. Auguſti. M. CCCCXXXXIX.

A tergo. Regimini noſtro Mutinæ. &c.

¶ Quando pax non proſit. Prouiſio XIII.

Leonellus Marchio Eſtenſis &c.

STatuimus, & ordinamus, quod in delictis, ꝓ quibus corporalis pœna, aut ẽt pecuniaria vltra ſummam libr. XXV. Marc. gr. veniret imponenda, ſecundũ

formam ſtatut. Communis Mut. probatio pacis aliter non fiat, nec fieri poſſit, nec facta proſit, quam per inſtrumentum publicum manu publici Notarij rogatum, niſi forte pax ipſa fieret in loco tali, aut tali temporis vrgente neceſſitate, vbi, & ſeu quo copia Notarij haberi non potuerit veriſimiliter, de qua vrgēte neceſſitate ſtetur arbitrio Iudicis de medio. Quibus in caſibus ſufficiat pacē probari per tres fide dignos teſtes, & omni exceptione maiores, & non per pauciores rite, & recte receptos, & ipſam pacem concludentes. Vbi vero ſola pecuniaria pœna citra dictam pœnam ſit imponenda ſecundum formam dictorum ſtatutorum ſufficiat illam per duos teſtes idoneos, & omni exceptione maiores rite, & recte receptos, & pacem ipſam concludentes probari. Et aliter per teſtes de pace probatio facta nihil proſit.

Prouiſionem xiiij citatam in xiiij. Rubr. require in prouiſione xxiiij. in iij. capitulo.

¶ Quinam habere debeat baſtardellum in quo denuntiæ ſcribantur. Prouiſio XV.

Leonellus Marchio Eſtenſis. &c.

QVi ſyndicus damnorum datorum curam habeat, & teneat baſtardellum in quo deſcribantur denuntiæ, & accuſæ criminales quam primum factæ fuerint, ne tranſeant impunitæ, &c.

¶ Sine Iudice D. Poteſtas, nec Iudex ſine Poteſtate in criminalibus procedere poteſt. Prouiſio XVI.

Nicolaus Marchio Eſtenſis &c.

CAriſſimi noſtri. Iudices deputati per ſuperiores annos ad officiū Maleficiorū huius noſtræ ciuitatis ſolebant accipere notificationem querelatam omnium rerum criminalium abſq; præſentia Poteſtatis noſtri, At cum dicta conſuetudo non ſatis honeſta videatur. Id vel ex eo fit vt ea poſtpoſita eaq; non obſtante velimus, ac decernamus tenore præſentium, vt nullæ denūtiationes vobis Domino Iudici Maleficiorum de cætero fieri poſſint ſine præſentia veſtri Domini Poteſtatis, nec ſuper illis procedi poſſit abſq; volūtate vtriuſq; veſtrū. Quod cum ita ſit volumus, & vobis mandamus, vt vnanimiter, & concorditer diſponatis vos ad ſic faciendum vice mutua, & officio concordi.

Mut. die 28. Iulij. M. CCCCXXXXIX.

Atergo. Poteſtati, & Iudici Maleficiorum Mut. noſtris cariſſimis.

¶ Contra Blaſphemos. Prouiſio XVII.

QVælibet perſona quæ auſa fuerit blaſphemare omnipotentem Deum, ſeu ſacratiſſimam Virginem Mariam, aut verba ignominioſa, vel vituperoſa proferre relinquendo tamen in arbitrio D. Poteſtatis ibidem, quæ ſint, aut quæ dicantur verba blaſphemiæ, ignominiæ, vel vituperij condemnetur in libr. x. m. pro dimidia Maſſariæ, pro altera dimidia accuſanti applican. Si vero Sāctum, vel Sanctā in libris quinq; m. vt ſupra, & ſtetur in arbitrio D. Poteſtatis adhibere fidem ipſi accuſatori. Poſſit tamen dicta pœna propter paupertatē diminui, vel in aliam quamlibet commutari arbitrio D Poteſtatis.

Ibidem ſuperius eſt hæc modificatio.

INſuper attenta paupertate per maxima tam ciuium, quam comitatinorum blaſphemantium, ludentium, & repertorum cum armis pœnæ minorentur.

hoc

hoc eſt. Quod blaſphēmans Deum puniatur in libris tribus, blaſphemans vero beatam Mariam Virginem, Apoſtolos Dei, & beatum Geminianum patronū noſtrum in quadraginta ſolidis; cæteros vero in viginti ſolidis &c.

¶ Contra blaſphemantes. Prouiſio XVIII. Borſius Dux. &c.

CAriſſimi noſtri. Per mettere ordine, & modo, che coloro che beſtemmierāno, & giuocheranno in quella noſtra città contra la forma delli ſtatuti, & gride ſiano puniti. Et per prouedere anco che gli accuſatori ſiano tenuti più ſegreti, perche alla brigata venga voglia d'andargli à denontiare, & che non ſi ritirino per paura d'eſſere paleſati. Hauemo determinato, che tutte le denontie, & accuſe, che ſi faranno da qui innanzi per beſtemmie, & per giuoco, ſi faccino ne gli atti del Cancelliero di voi Regimento, il quale nota etiam l'altre noſtre coſe ſegrete in quel luogo. Et queſto accioche ogn'vno con più confidenza ardiſca d'andare à denontiare chi caderà in mancamento. Coſi vogliamo, & v'imponiamo, che fin da mò cominciate à mettere in oſſeruanza con fare etiam regiſtrare queſta noſtra ad perpetuam rei memoriam, la quale vogliamo quod habeat vim, & robur legis, & ſtatuti in hac parte. Et le condannationi, che ſi farāno per dette cagioni, vogliamo che voi Podeſtà, & ſucceſſori voſtri ſiate quelli, che le habbiano à fare. Herberiæ die 16. Iulij. MCCCCLXI.

Atergo. Regimini, & ſapientibus ciuitatis noſtræ Mutinæ nobis ſincere dilectiſſimis.

Hercules Dux Ferrariæ &c. Prouiſio XIX.

DIlectiſſimi noſtri. Per ouuiare à molti diſordini, & inconuenienti, che tutto'l dì accadono in quella noſtra cittade, & ſuo ducato per eſſerci perſone aſſai diſcorrette, proſontuoſe, & male obedienti, le quali non ſolo per ſe ſono male coſtumate, ſed etiam incitano altri al mal fare, Habbiamo ſtatouiti, & ordinati gl'infraſcritti capitoli, & ordini, li quali vogliamo che voi, & voſtri ſucceſſori facciate ſeruare in omnibus, & per omnia p le leggi ſolenniſſime di quella noſtra città, & ſuo ducato, non oſtante altri ſtatuti, leggi, prouiſioni, ordini, conſuetudine, & decreti, & qualunque altra coſa che in contrario appareſſe, Quibus omnibus, & ſingulis expreſſe derogamus.

Regij die X. Nouembris. M. CCCCLXXVI.

A tergo. Poteſtati noſtro Mutinæ. Paulus Ant.

PRimo vogliamo, ſtatuiamo, & ordiniamo, che non ſia perſona alcuna di che conditione, ſtato, preeminentia, & grado voglia eſſere, ò ſia, la quale ardiſca portare armi offenſibili, ò defenſibili, in quella noſtra Città di Modona, ne nelli ſuoi borghi ſotto pena di lire 25. de Mar. per ogni pezzo d'armi. Della qual pena i due terzi s'applichino alla Camera noſtra, l'altro terzo all'inuentore. Et la quale pena ſe fra'l termine di tre dí non ſarà pagata per quelli che foſſero trouati con le armi od altri per loro gli ſiano dati per il reggimento noſtro di Modona tre tratti di corda. Et queſto s'intende eſſendo trouati di dí, ma eſſendo trouati di notte, ſiano raddoppiate le pene, ſe ſarāno trouati ſenza lume. Ma ſi che ſia lecito à tutti li gentil'huomini, & huomini d'armi portare vn'arma à ſuo piacere per ciaſcuno di loro, non autem ſia lecito ad alcuno loro famiglio portare ſotto la pena predetta.

¶ De

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

¶De coadunatione perſonarum. Prouiſio XX.

ITem vogliamo, ſtatuiamo,& ordiniamo, che non ſia perſona di che conditione voglia eſſere, ò ſia, coſi nella città predetta, come nel ſuo ducato, la quale ardiſca, ne preſuma fare alcuna coadunatione di genti armate da perſone cinque in sù per alcuna cagione ſenza eſpreſſa licenza in ſcritto del regimento noſtro predetto alla pena di ducati cinquanta d'oro per ciaſcuno delli capi di detta coadunatione. Et di ducati 25. per ciaſcuno delli ſeguaci per cadauna volta, che ſarà contrafatto da eſſere applicati alla Camera noſtra. Alle quali pene ſono tenuti, & obligati cadauno delli coadunati principalmente, & in ſolido per gli altri coadunati. Et ſe caſo fuſſe, che niuno delli coadunati haueſſe da pagare gli ſiano dati de facto quattro tratti di corda per cadauno, & ciaſcheduno poſſa eſſere accuſatore, & guadagnarà la terza parte delle ſoprascritte pene pecuniarie, & ſarà tenuto ſegreto, & gli ſarà creduto con ſuo giuramento, con vn teſtimonio degno di fede.

¶De bannitorum receptatione. Prouiſio XXI.

ITem vogliamo, ſtatuiamo,& ordiniamo, che non ſia perſona alcuna di che conditione voglia eſſere, ò ſia, la quale ardiſca per alcun modo accettare, ne dare ridotto ſcienter in caſa ſua coſi nella città, & borghi, come nel ducato ad alcuno bandito, & condannato per maleficio alcuno, al quale vada pena corporale ſotto pena di lire cento de Mar. per cadauna volta, che ſarà contrafatto da eſſere applicate per li due terzi alla Camera noſtra, & per l'altro terzo al lo'nuentore od accuſatore, alli quali ſarà data piena fede con ſuo giuramento con vn teſtimonio degno di fede, & ſaranno tenuti ſegreti. Et intendeſi che tali contrafacienti habbiano ſcienter ricettati tali banditi, ſe non faranno legitima fede d'hauerli ricettati ignoranter, & ſine aliqua ſcientia delli loro bandi, & condannationi.

¶Quod euntes rus ferre poſſint arma. Prouiſio XXII.

Borſius Dux Mut. & Regij Marchio Eſtenſis, Rodigijq; Comes. &c.

DIlectiſſime noſter. Inteſo quanto ne ſcriue di quel figliuolo di Thomaſino Caualllerino, & di Gaſparo Regierino cittadini noſtri de lì, per le armi con ch'erano ſtati trouati ſenza beccata, ti diciamo, che ſiamo contenti, che tu non gli procedi, ne dia altro impaccio. Et coſi per l'auuenire ſiamo contenti, che li cittadini per il ſuo andare & tornare poſſano portare le armi, ò voglino con beccata, ò ſenza beccata. Et per queſta noſtra oltre di ciò approuiamo, & confermiamo ogni ſentenza, & condannatione, che tu haueſſi fatto da qui indietro contra tali cittadini per il portare dell'armi, & al tuo ſindicato tu potrai preſentare queſta lettera per tua ſaluatione.

Saxoli XXII. Iulij. MCCCCLIII.

A tergo. Poteſtati noſtro Mutinæ.

¶Contra impedientes familiam Poteſtatis, & alios. Prouiſio XXIII.

Borſius Dux. &c.

DIlectiſſime noſter. Inteſo quanto ne hauete ſcritto per vna voſtra vi diciamo, che niuna coſa del mondo tanto ne diſpiace circa gubernationē ſtatus noſtri, quanto che la giuſtitia ſia impacciata, & che gli officiali non poſſano eſſercitare gli vffici loro. Onde poiche hauete manifeſta proua di quello Matheo, che impacciò il Caualliero voſtro a condurre quel ſuo fratello per nome Paſquino da Porcile, & che non v'è ſtatuto, che limiti la pena, vogliamo & commettiamoui, che gli debbiate fare tagliare tutte due le mani, & condannarlo ad perpetuos carceres, & oltre ciò facciate fare vna publica grida, che da qui innanzi qualunque incorrerà in quello errore d'impacciare la eſſecutione del l'officio voſtro & della voſtra famiglia, & coſi delli voſtri ſucceſſori, ſarà punito eadem pœna d'eſſergli troncate ambe le mani, & eſſere dannato ad perpetuos carceres, & fatela regiſtrare ne gli ſtatuti di quel noſtro commune ad perpetuam rei memoriam.

Ferrariæ die 28. Maij MCCCCLVIII A tergo. Poteſtati noſtro Mutinæ.

Leonellus Marchio Eſtenſis. &c. Prouiſio XXIIII.

DIlectiſſimi noſtri. Gli ordini che furono poſti là per conſiglio, & maturo eſſamine da gli Giudici noſtri della corte per ouuiare alli Gargoci, & turpitudine che ſi faceuano per l'vfficio de malefici, li quali tunc commandaſſimo, che ſi publicaſſero, & deinceps s'oſſeruaſſero per ſtatuti & legge, non dubitiamo, che vi ſiano noti. Et perche per quello intendiamo non ſono meſſi in pratica, ne oſſeruatione, & grandemente ſe ne marauigliamo. In per tanto vi diciamo, & expreſſe commandiamo, che ſe non ſono publicati, gli facciate publicare, & deinceps oſſeruare per ſtatuti, & legge, mettendoli in prattica, ſi che ſentiamo, c'habbiano luogo, & ſiano oſſeruate com'è noſtra intentione, & fermo propoſito. Ferrariæ die 26. Iunij. MCCCCXLVIII.

Atergo. Regimini noſtro Mutinæ.

PRimo quod Notarij ad Maleficia deputati debeant tenere per totū tempus officij ſui vnum librum autenticum intitulatum, cum ſigno Tabellionatus ſui & cartis ſingulis bullatis ſigno Maſſariæ ſeu cameræ Sereniſs D. N. Super quo ipſi debeant ſcribere ſerioſe, & annotare denuntias, inquiſitiones, proceſſus, actus & determinationes, & præſertim dicta teſtium diſtincta, & clara. Et non poſſint deſcribere aliquam denuntiam, inquiſitionem, actum, & quamuis aliam ſcripturam ad officium prædictum pertinētem ſuper aliquo alio libro, ſeu ſcartafacio ſeu aliter in folijs, & cedulis aliquibus, niſi ſuper dicto libro authentico ſub pœna libr. 25. m. applicanda cameræ præfati D. N. Item quod ipſi notarij debeāt tenere vnam vacchettam ſimili modo intitulatam cum ſigno tabellionatus, & cū ſingulis cartis ſignatis, & bullatis ſigno Maſſariæ Mutinæ. Super qua vaccheta notare, & deſcribere debeant omnia extraordinaria, & omnes informationes, & indicia ad officium prædictum Maleficiorum pertinentes, & pertinentia ſub pœna infraſcripta applicanda vt ſupra. Hoc addito quod dicta Vaccheta ſtet continue, & ſtare debeat penes Poteſtatē, vel penes Iudicem Maleficiorum.

Item quod Notarij prædicti quamprimum præſentatæ fuerint eis denuntiæ per Capitaneos cinquātinarum & alios ad quos denuntiandi pertinet officiū, eodem die præſentationum teneantur, & debeant in ſumma denotare & ſub breuitate effectum denuntiationis ſuper vna vacchetta, quam dominus Iudex Maleficiorum tenere debeat intitolatam ſigno Notarij, & cum cartis ſignatis, & bul-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

latis vt ſupra ſub pœna ſold. xx. m. pro qualibet vice qua contrafecerint.

Item quod D. Poteſtas, & D. Iudex Maleficiorum ciuitatis Mutinæ poſt præſentationem denuntiæ, quam dictus not. teneatur, & debeat notare in libro vt ſupra dictum eſt infra octo dies debeant formare inquiſitionem ab ipſa denuntia deriuantem, & deinde facere proceſſum ſecundum formam iuris ſtatutorum, & prouiſionum Communis Mutinæ ſub pœna lib. xxv. m. applicanda vt ſupra.

Prouiſio xxv. nullibi inuenta deeſt.

Borſius Dux Mut. & Regij, Marchio Eſtenſis, Comesq; Rodigij. &c.

Prouiſio XXVII.

ANimaduertentes quantum nos deceat iuſtitiam colere, & obſeruare, & proinde occurrere, & prouidere ne delicta quæ ſæpius committuntur in ducatu noſtro Mutinenſi, & Regino etiam in terris, & locis quæ noſtri nobiles, & Caſtellani inibi a nobis qualitercunq; tenent, & recognoſcunt remaneant impunita. Quod frequenter accidiſſe didicimus ex confugio ipſorum delinquentium de loco perpetrati criminis ad alia loca noſtra, & nobilium noſtrorũ præmiſſorum ex diſtinctione iuriſdictionis eorundem locorum tutelam, & frãchiſiam prætendentium, Cupientes modum ponere, quo huiuſmodi facinora, & talium improborum hominum auſus temerarij reprimantur. Attendẽtes quoque quod pro iure, & ſuperioritatis noſtræ, quam in vniuerſo ducatu dictorũq; nobilium noſtrorum terris, & locis prænarratis nos habere dignoſcimur. Regularitas eorum omnium pro communi bono, & iuris obſeruantia ad nos ptinet hac lege in perpetuum valitura ſtatuimus, & ordinamus quod ſi quis delictum aliquod commiſerit in ciuitatibus noſtris Mut. & Regij, earumq; territorijs, terris, & locis ipſis obedientibus, & inde fugiens ſe trãſtulerit ad terras, & loca nobilium præfatorum in ducatu præmiſſo non ſint de cætero tuti, nec ſecuri in ibi Quin immo ad omnem requiſitionem Poteſtatum noſtrorum dictarum ciuitatum, terrarum, & locorũ vt ſupra præſentium, & qui pro tempore præfuerint, quæ de ipſis delinquentibus dandis, ſeu remittendis ad ſe fiat, vel per eorũ litteras, vel per nuntium in dilate dentur, & remittantur ad eos noſtros Poteſtates, vt reperti culpabiles conuenientibus pœnis plectantur. Et idem fieri, & obſeruari prouidemus per eoſdem Poteſtates noſtros præmiſſarum ciuitatum, vt præmittitur contra, & aduerſus delinquentes in terris, & locis præfatorum nobilium caſtellanorum noſtrorum, & confugientes ex ipſis locis, & terris ad iam dictas ciuitates, terras, & loca eiſdem obedientia vt præfertur, vt talium delinquentium, & ſic confugientium cognitio, & punitio ad ipſos noſtros Poteſtates ſpectet, & pertineat, nec hoc caſu alicui remiſſioni locus ſit inſtantibus ipſis nobilibus ad loca delicti perpetrati, vel originis, vel domicilij eiſdem nobilibus quouis modo ſubiecta. Sed vbi fuerint depræhenſi per prædictos Poteſtates noſtros ibidem congruas pœnas excipiant delinquentes pro eorum criminibus, & exceſſibus perpetratis. Quod ſi delinquentes ipſi, & malefactores in aliquo loco præfatorum nobilium dicti ducatus noſtri confugerint ex ipſo loco delicti commiſſi ad alium locum aliorum nobilium noſtrorum, præmiſſorũ & alterius iuriſdictionis, & dominij; volumus, & ordinamus quòd eo quoq; caſu

ſu ad requiſitionem illius nobilis, cuius ſit iuriſdictio eius loci, in quo commiſſũ ſit delictum, ſeu officialis ſui inibi alius nobilis, ſeu caſtellanus in cuius locum, ſeu terram ſe reduxerit fugiendo ipſe malefactor teneatur, & debeat ipſum capi facere, & detineri, & ad locum perpetrati delicti remittere iuſtitia exigente ibidem puniendum. Et hoc ita niſi locus ille ad quem ſe tranſtuliſſet ipſe malefactor caſualiter foret locus domicilij, vel originis eius delinquentis. Nã tũc diſponimus nulli remiſſioni, ſeu dationi locum eſſe de eo. ſed huiuſmodi reũ criminis ibidem poſſe diſtringi, & puniri perinde ac ſi in eo loco delictum perpetraſſet. Sane prouidemus quòd in omni caſu quo ſecundum præſentem ordinationem noſtram reum criminis fugiẽtem remitti, ſeu dari oportuerit, id fiat, & fieri debeat expenſis ipſius criminoſi ſuppetentibus ad id facultatibus ſuis alioquin expenſis, & ſumptu Cameræ noſtræ, ſeu præfatorum nobilium noſtrorum petita remiſſione in caſibus præmiſſis ſingula ſingulis congrue referendo. Prædictis omnibus locum obtinẽtibus in delictis illis duntaxat pro quibus imponenda fuerit pœna capitalis, ſeu alia corporalis, ſeu etiam pecuniaria maior tamen libr. centum monetæ in præfatis terris, & locis currentis, quæ Cameræ noſtræ, ſeu forſan præmiſſis nobilibus eſſet applicãda. Cæterum quia ſæpe contingit ad exaggerãdas pœnas criminum bona ipſorum delinquẽtium confiſcari, ſuperinde prouidentes decernimus quòd talis publicatio, & confiſcatio ſe extendat etiam ad alia bona talis criminoſi exiſtentia in alio loco, & in alia iuriſdictione ab illo, ſeu illa in quo ſententiam huiuſmodi paſſus ſit incorporanda tamen illi loco, & ad eius commodum, & vtilitatem in quo extabunt tempore latæ ſententiæ præmiſſæ, modo vterq; locus, & iudicij, & bonorum vt præmittitur eiſdem ſtatutis in effectu quo ad eius criminis punitionem vtãtur. Quod ſi vigerent ſtatuta, & ordinamenta diuerſa tunc talis confiſcatio effectum, & robur ſuum porrigat quo ad bona loci iudicij duntaxat, & non ad alia quæ exterius eſſe reperientur. Vbi vero ex crimine bona venirent confiſcanda iure communi ſic diſponente, & citra municipalem cenſuram ſuperinde iſto caſu volumus, & declaramus omnia bona delinquentis, & vbilibet conſtituta compræhendi & illi loco, ſeu illis acquiri, cui & quibus, & prout forma iuris acquiri ſtatuerit, & incorporari. Hanc autem conſtitutionem noſtram ad cohercẽdos maleficos homines ſaluberrimam extendi iubemus ad præterita, præſentia, & futura, & ſuum robur ac vigorem obtinere in vniuerſo ducatu noſtro Mutin. & regino poſt dies decem a publicatione huius noſtræ legis inchoandos non obſtantibus aliquibus legibus communibus, ſtatutis, municipalibus, ordinamentis, conſuetudinibus, priuilegijs, & conceſſionibus quibuſcunq; ciuitatum, terrarum, & locorum dicti ducatus noſtri, vt præmittitur, & alijs quibuſlibet quæ facerent in contrarium. Quibus obſtantibus, & obſtare valentibus ex certa ſciẽtia, & de noſtræ abſolutæ poteſtatis plenitudine nobis a ſacro Romano Imperio ſpecialiter attributæ, qua publice fũgimur generaliter, & ſpecialiter derogamus, & derogatum eſſe volumus, & mãdamus, ac ſi de eis de verbo ad verbum facta eſſet mentio ſpecialis quoniam ea omnia haberi ꝓ ſufficienter expreſſis decernimus, & declaramus.

Dat. Ferrariæ 22. Febr. MCCCCLVII.

Aſen-

¶ A ſententia ex qua pœna ſanguinis oriatur appellari non poteſt. Prouiſio XXVII.

Nicolaus Marchio Eſtenſis &c.

CAriſſime noſter. Quia plerumq; illic contingit per aliquos capitali ſupplicio damnatos ad impediendã, & turbandam executionem Iuſtitiæ contra ſe, a ſententijs contra eos latis viua voce, & coram vniuerſo populo appellatum fuiſſe, ex quo ſcandalum ſequutum eſt, huiuſmodi rei pro futuro remediũ iſtud pro iuſtitiæ executione, & expeditione adhibere curauimus. ſ. quod de cætero ab aliqua ſententia, quæ aut per vos, vel ſucceſſores veſtros ex illo officio, in cauſa criminali, in qua venit imponenda pœna ſanguinis lata fuerit cum conſenſu totius curiæ veſtræ, vel curiæ dictorum ſucceſſorum veſtrorum, non poſſit appellari de nullitate dici, vel querelari, aut ab ea aliquo modo prouocari. Sed talis ſententia mitti debeat, & mittatur executioni non obſtante aliqua appellatione, querela, vel nullitate facta, vel interpoſita. Quæ ſi interpoſita ſit, habeatur & intelligatur pro non interpoſita, & ita ſeruari volumus per vos, & ſucceſſores veſtros in perpetuum ad quorum ſucceſſorum notitiam facite præſentes noſtras literas regiſtrari.

Ferrariæ die XXIX. Decembris. M. CCCCXXXVII.

A tergo. Poteſtati noſtro Mutinæ.

Prouiſionem xxviij. citatam in rub. xlv. vide in Prouiſione vij. quæ eſt eadem.

¶ Contra raptores æris, & mulierum alienarum. Prouiſio XXIX.

Borſius Dux Mut. & Regij, Marchio Eſtenſis, Rodigijq; Comes. &c.

QVicunq; aliquem derobauerit, vel depredationem fecerit, ſeu rapinã habueris, vel perſonarum furcis ſuſpendatur. Et ſi viſum fuerit Poteſtati, primo ſtraſſinetur. Et ſi tempore fiendæ condemnationis non erit in fortia Poteſtatis poſſit vltra dictam pœnam pecunialiter condemnari arbitrio ipſius Poteſtatis. Hoc addito, & declarato, quod quicunq; aliquam mulierem cuiuſcunq; gradus, ſtatus, & conditionis exiſtat, rapuerit etiam ſi ipſa cum ipſo raptore per verba de futuro cum patris, aut aliorum eius conſanguineorum conſenſu ante raptam contraxiſſet, & pœna puniatur, de qua ſupra, niſi poſt raptum matrimonium contraxiſſet per verba de præſenti, & carnaliter conſummaſſet, quo caſu condemnetur in lib. 100. applicandis ꝑ tertia parte Cameræ, & ꝑ tertia Communi Mut. & pro alia tertia principali iniuriam paſſo, vni vel pluribus.

Quicunq; autem aliquam mulierem cum qua ante raptũ non contraxiſſet per verba de futuro, vel de præſenti rapuerit, & poſt raptum per verba de præſenti contraxerit, aut matrimonium conſumauerit, puniatur pœna 500. ducatorum, cuius dimidia applicetur Ducali Cameræ, alia dimidia Communi Mutinæ. Quam pœnam ſi non ſoluerit infra terminum arbitrio Poteſtatis ſtatuendum amputetur ſibi manus dextra. Si vero aliquis rapuerit aliquam mulierẽ, cum qua prius contraxiſſet per verba de præſenti, condemnetur in lib. xxv. applicãdis vt ſupra in primo capitulo ſtatuti. Et eiſdem pœnis puniantur, & condemnẽtur omnes conſocij criminis, & omnes qui auxilium, & fauorem talibus raptoribus præſtiterint ſingula ſingulis congrue referendo. Quicunq; vero ſciẽter tales raptores conſocios, & ſeu auxilium, conſilium, & fauorem præſtantes

in

in domibus proprijs, vel conductis receptauerit, condemnetur in lib. 50. applicandis vt ſup. in 1. cap. ſtat. ſi modo tales receptantes non fuerint reſiſtentes dictæ receptationi, & fecerint, quicquid potuerint, ne receptarent. Quod remaneat in arbitrio D. Poteſtatis declarare vtrum fuerint reſiſtentes vt ſupra. Et ipſis repertis reſiſtentibus, & eos feciſſe quicquid potuerunt vt ſupra in nihilo condemnentur. Volentes inſuper, quod quicunq; a prædictis, vel aliquo prædictorum ſe defendere, vel ſponſalia, vel matrimonia, de quibus vt ſupra probare voluerit, teneatur legitime probare per duos teſtes, vel tres ad minus omni exceptione maiores, & ad quam probationem mulieres raptæ nullo modo admittantur.

¶ Contra ruſticos offendentes ciues. Prouiſio XXX. & XXXI.

Leonellus Marchio Eſtenſis. &c.

DIlectiſſimi noſtri. Veluti Oratoribus illius noſtræ ciuitatis datum fuit hic reſponſum ad quartum capitulum Capitulorum per eos nobis exhibitorũ, quo petebatur confirmari per nos prouiſionem per vos factam ad reprimendã ruſticorum audaciam, quam habebant in ciues, ne ita proni, & faciles forent ad irruendum in eos &c. Ita factum eſt. Et quoniam petitio ipſa atq; prouiſio iuſta, & æqua, ac ſancta ſibi, atq; etiam vobis eſſe videtur, Ideo tenore noſtrarum præſentium literarum prouiſionem ipſam, & omnia, & ſingula in ea contẽta approbamus, confirmamus, ratificamus, & validamus, Volentes, decernentes, & mandantes, vt ipſam ſeruetis, ſeruariq; pro lege faciatis aliquibus in contrariũ facientibus minime obſtantibus, haſq; noſtras ad perpetuam rei memoriam facite regiſtrari.

Ferrariæ die XI. Nouembris. MCCCCXLII.

A tergo. Regimini noſtro Mutinæ, & ſapientibus gerentibus negotiũ Communis noſtri ibi dilectiſſimis noſtris.

In Chriſti nomine Amen. Anno a natiuitate eiuſdem milleſimo quadringenteſimo ſecundo Indictione quinta, die vigeſimo octauo menſis Octobris:

COngregatis ad conſilium in officio Maſſariæ Mutinæ ſono campanæ, & nũtiorum conſilij requiſitione, & de mandato ſapientum, & Spectabilis militis D. Feltrini de Boiardis honorandi Capitanei ciuitatis Mut. pro Sereniſs. D. N. D. Leonello Marchione Eſtenſi &c. ac præſentialiter repræſentantis totum regimen Mutinæ præfatis Dominis ſapientibus gerentibus negotia Communis Mutinæ, & præſenti Trimeſtri præſidentibus in numero ſufficienti. Propoſitum fuit, Quod ad reprimendam audaciam ruſticorum quam habent in ciues, ne ita de facili irruerent in eos, præſtaret Reipublicæ, & bonũ, atq; ſalubre foret prouidere, facere, & ordinare, quod omnes habitantes in cinquãtinis extra muros ciuitatis Mutinæ exercentes opera ruſticalia habeantur pro ruſticis & comitatinis, & non pro ciuibus ciuitatis Mutinæ, quantum ad hoc, ſi homicidium commiſerint, aut in ipſos commiſſum fuerit. Sed ad inſtar aliorum comitatinorum, & ruſticorum comitatus Mutinæ habitãtium extra dictas cinquantinas puniantur, teneantur, & reputentur in omnibus, & ꝑ omnia, quantum eſt reſpectu prædicto, & pœnæ ex dicto homicidio actiue, & paſſiue committendo, ſi committi contigerit, imponantur. Ita tamen quod ſi aliquis ex dictis

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

ctis habitatoribus in illis cinquantinis dictam artem ruſticalem exercentibus;
vt ſupra, aut alius quiuis habitans extra dictas cinquantinas ruſticalem artem
exercens occideretur ab aliquo ciue ciuitatis Mutinæ, non poſſit ipſe ciuis, quã
tum eſt pro pœna pecuniaria in plus cõdemnari, quam valuerint facultates
dicti occiſi deductis deducendis. Intelligendo ſemper quod dicta pœna non
poſſit tranſcendere pœnam mille librarum, & confiſcationem tertiæ partis bo-
norum taxatam, & limitatam a ſtatuto Communis Mutinæ. Minus autem poſ
ſit, & debeat ad modum, & ad menſuram facultatum talis occiſi deductis dedu-
cendis. Intelligendo filiumfamilias nihil habere in bonis paternis. Super qua di
cta propoſitione permulta dicta ſunt, & tamen in reformatione dicti conſilij
dato partito ad fabas albas, & nigras per dictum D. Capitaneum totũ regimẽ
repræſentantem, vt ſupra videlicet. Qui vult, & cui placet, quod ita fiat, & pro
uideatur, ac ſtatuatur, prout in dicta propoſitione continetur det fabam albã,
qui non vult, det nigram. Placuit octo dantibus fabas albas ita fieri. Quæ qui-
dem reformatio viſa, & examinata fuit per denuntiationem fabarum. Dans au-
tem fabam nigram fuit vnus, & ſic prouiderunt, ſtatuerunt, & ordinauerunt di
ctos habitantes in cinquantinis extra muros ciuitatis Mutinæ exercentes ope-
ra ruſticalia haberi pro ruſticis, & comitatinis in omnibus, & per omnia, prout
in dicta propoſitione continetur.

¶ Contra fabricantes falſas monetas. Prouiſio XXXII.

MAgnificus, ac generoſus Eques, & iuris Doctor, & Comes D. Luchinus de
Nigris de Saona hon. Poteſtas ciuitatis Mut. ac ſui ducatus pro Sereniſs.
Principe, & D. noſtro D. Borſio Duce Mut. ac Regij, Marchione Eſten. Rodi-
gijq; comite &c. Ac eximius legum Doctor D. Ioannes de Calcetis ciuis Ferra-
rien. Iudex maleficiorum, ac appellationum ciuitatis Mut. ſuiq; ducatus. &c. ꝑ
eodem Sereniſs. Principe, &c. Commiſerunt publicari ſupraſcriptum ꝓclama
contra il fabricare, traſegare, & ſpendere, & generalmente vſare per ogni mo-
do, arte & ingegno delle falſe monete, coſa deteſtabile, ſcandaloſa, abhomine-
uole, & prouocatiua ad ogni male Et per ſradicare ogni delinquente, & mal-
fattore & leuargli il penſiero di mal oprare circa tal reprobo, & dannato pen-
ſiero, hauuto ſopra ciò opportuno conſiglio, & diligente eſſamine Statuiſce, or
dina, vuole, & comanda, che ciaſcuna perſona di che conditione, ſtato, grado,
preeminentia, & dignità voglia eſſer, ò ſia, la quale fabricaſſe, ò faceſſe fabricare
falſe monete di alcuna ſorte, & di qualunque metallo, ſtampe, & cunio, ò fuſſe
del prefato noſtro Signore, & della Sereniſs. Caſa da Eſte, ò di qualũque altro;
Papa, Imperatore, Duca, Marcheſe, Principi, Baroni, Signori, Communità, Cit
tà, & popoli ſi vogliano in queſta ſua Città di Modona, & ſuoi borghi, contado,
& diſtretto, & in tutti gli altri luochi, terre, caſtella, & ville ſottopoſte per alcũ
modo allo'mperio, iuriſdictione, gouerno, & ſignoria del predetto Sig. noſtro, i
quali ſi habbiano in queſto per ſufficientemente eſpreſſi, & nominati, & ſe à det
ta moneta falſa ſpendibile, & non ſpendibile nella detta Città di Modona, &
ſuoi borghi, & contado, & diſtretto, & in detti altri luoghi, terre, caſtella, & vil-
le ſopradette. Et coſi chi daſſe, & preſtaſſe, per ſe, ò per altri, per diretto, ò per
indiretto, paleſemente, ò occultamente alla fabrica di dette monete falſe, co-

mo

come di ſopra alcuno fauore, & conſiglio mandato o haueſſe compagnia, &
participaſſe de tal fabrica ꝑ qualũque modo forma cagione & ragione. Et ſpe
cialmẽte chi ſecretamente gli concedeſſe, & accomodaſſe ſua caſa capãna co-
perto, fondo, o luogo alcuno ꝓprio o condotto per lo detto miniſterio, & fabri
catione, & monete falſe cada alla pena del fuoco cioe di eſſere bruſato & arſo
ſi che il muora, & l'anima dal corpo ſi partiſca, & alla confiſcatione, & publi-
catione di tutti li ſuoi beni alla Camera del prefato noſtro ſignore in Modo-
na. Et chi comparaſſe o per altro modo riceueſſe falſe monete, vt ſupra da
chi fabricaſſe, o faceſſe fabricare, o da altri auſiliatori, fattori, mandatori, com
pagni, & altri participeuoli ſopranominati, & chi ſcientemente le portaſſe in
detti luogi, o in alcuno de eſſe hauẽdone comperate, o hauute da chi fabricaſ-
ſe, o faceſſe fabricare, o da ſuoi fattori, & auſiliatori, o altri participeuoli co-
me di ſopra, & foſſeno comprate, hauute, & portate in detti luoghi ꝑ ſpendere
o per non ſpendere, o per fare mercantia, & venderla ad altri, & coſi foſſe ſe-
guito, o non ſeguito, in queſti caſi, & cadauno de eſſe cada alla pena d'eſſergli
tagliata la mano dritta, cauato l'occhio ſiniſtro, & hauere bando perpetuo di
terre, citta, e luoghi del prefato Ser. Sig. noſtro, & oltra piu paghi per pena il
doppio di bone monete di quello in che hauera contrafatto alle parti ſopra-
dette referendo debitamẽte l'una parte all'altra, & l'altra all'altra. La qual pe
na vada, & ſi debba applicare alla Camera antedetta. Et ſi per altro modo, &
via, & da altri che da li ſopranominati alcuna perſona ſcienter comperaſſe o
haueſſe comperato, o altramente riceueſſe falſe monete per ſpendere, ouero
quelle ſpendeſſe, o haueſſe ſpeſo, o fatto ſpendere per altri o fuſſe anchora per
farne mercantia cada alla pena del decuplo de buone monete, come di ſopra
applicanda ut ſupra, & de ſtare due meſi in prigione. Et che niuno cambiato-
re, banchiero o altro mercadante poſſa ne debba tenere moneta falſa de alcu
na ragione come di ſopra apreſſo a ſe in botega, o in caſa ſua, o aliena in la det
ta città de Modona, ſuoi borghi, & contado, & diſtretto, & in detti altri luoghi
terre, caſtelle, & ville ut ſupra. Et contrafacendo cada alla pena di lire cento
de marchis per ogni volta che gli ſara trouata, che vada alla Camera antedet-
ta. et ſel fuſſe perſona artefice che teneſſe apreſſo di ſe in caſa, o in botega di de
ta moneta falſa ſcientemente, & gli fuſſe trouata cada alla pena di lire cinquã
ta de march. de buone monete che vada alla Cam. antedetta per tãte volte quã
te ſarà trouato hauere preſſo di ſe di dette monete falſe, & reprouate. Notificã
do ad ogni perſona che'l ſi farà di tutte le predette coſe diligenre inquiſitione
& chi ſerà trouato in fallo ſerà punito ſecondo il tenore del preſente ordina-
mento, & non hara gratia perche la intentione del prefatto noſtro Sig. total-
mente e di purgare, & mondare dette ſue terre, & luoghi dal fabricare tal mo-
nete, & da ogni uſo di eſſe. Et chi non obedirà per propria uirtu lo facia ꝑ pau-
ra delle ſopradette pene. Il quale ordinamento il prefatto Sig. noſtro vuole co
mãda, & ſtatuiſſe debba hauere uigore di legge, ſtatuto, & decreto perpetuo;
non oſtante alcune altre gride, & legge o altri ordini fatti da qui indietro che
faceſſe in contrario. Alli quali la prefatta Ducale Altezza vuole, & inten-
de ex certa ſcientia, & animo deliberato derogargli, & vuole eſſere derogato.
m. ccccLxviiii. die uigeſimotertio menſis Iulii.

Q

¶ Super monetis argenteis tonſis. Prouiſio XXXIII.

VOlendo il noſtro Sereniſs Prencipe, & Sig. il Sig. Donno Hercole Duca di Ferrara, Modona, & Reggio, Marcheſe di Eſte, & Conte di Rouigo, &c. prouedere, & ouuiare alla malignita delli cattiui che ſecretamente, che non ſi puo intendere chi ſiano, che toſano, & guaſtano le monete d'argento, & contra etiam a quelli che le fanno legiere, & non al debito peſo, che le doueriano eſſere, & che le ſfogliano, & che li ſuoi cittadini, & ſudditi non rimangano ingãnati in pigliare ſimili monete in pagamento, o per qualunque altro modo tuorle, & accettarle.

Egli ſi fa commandamento, & eſpreſſa prohibitione per la preſente grida ꝑ parte di ſua Altezza che da queſt'hora inanti non ſia perſona alcuna coſi terriera come foreſtiera, & ſia di che grado ſtato, preeminẽtia, & autorita ſi voglia che ardiſca per alcun modo, & via diretta, ouero indiretta coſi paleſemente come aſcoſamente, ouero ſecretamente ſpendere, & dare in pagamento, o per qualſi que altro modo dare ad altri ouero ad alcuna perſona in la Citta di Modona ſuoi borghi, & ducato alcuna moneta d'argento ſia di che cunio, o ſtampa ſi voglia che ſia legiera, & manco del debito peſo a che ella e fatta, & battuta. Et ſimiliter che'l non ſia perſona alcũna ſia di che conditione ſi voglia come e detto di ſopra che ardiſca, o preſuma tuore in pagamento o per qualunque altro modo ſimili monete dette di ſopra.

Et alli banchieri, & mercadanti di detta Città il ſimile ſi prohibiſce, & fa comãdamento a non pigliare ne tuore, ne tenere alcuna quantità di ſimili monete o in piccola o in gran quantità ne tenerle per alcun modo ne li ſuoi banchi, & ſacche ſotto pena a cadauno nominato di ſopra, & ꝑ cadauna volta ſara contrafatto alla preſente grida di lire vinticinque di mar. applicand. per la terza parte alla camera del prefatto Ser. Sig. per un'altra terza parte al commune della Città di Modona, & per l'altra terza parte all'accuſatore, ouero inuentore, & piu, e manco come parerà ad eſſo noſtro Ser. Sig. conſiderata la quantità di dette monete ſpeſe, ouero date, & tolte, & le conditioni delle perſone che ſi ritroueranno hauere contrafatto, alli quali accuſatori, & inuentori ſera creduto con giuramento ſuo ſe al magnifico regimento di Modona gli parera perſona di conditione che merita eſſere creduta ſenza altra proua non gli parendo con vno teſtimonio fide degno. Notificando a cadauno che la intentione del prelibato Sig. noſtro vuole che la preſente grida inuiolabiliter ſe oſſerui accio li ſudditi ſuoi non rimangano diſſatti, ſiche ognuno ſe guardi di fallire, & dal la mala ventura.

Finis Prouiſionum.

LIBER QVARTVS STATVTORVM CIVITATIS MVTINAE.

DE DAMNIS DATIS.

¶ Qui ſit Iudex damnorum datorum, & de illius officio. RVB. I.

STatuimus, & ordinamus quod D. Iudex appellationũ, & maleficiorũ ciuitatis, & diſtrictus Mut. ſit, & eſſe intelligatur virtute pñtis ſtatuti Iudex competẽs de, & ſup oĩbus, & ſingulis dãnis datis in Ciuitate, & diſtrictu Mut. & ſup oĩbus accuſationibus, & litibus occaſione dãnorũ datorũ, ac ſup eorum emergentibus, annexis, connexis, & dependẽtibus ab eiſdẽ. Et in eis, vel ſuper eis habere intelligatur ordinariã poteſtatẽ, & iuriſdictionẽ, & cauſas, & quæſtiones prædictas cognoſcat, terminet, & decidat ſũmarie, de plano, ſine ſtrepitu, & figura Iudicij, & ſola facti veritate inſpecta, ita tñ quod intra terminos, & inſtãtias ꝑ pñtia ſtatuta præfixas cauſas & q̃ſtiones ipſas decidat, & fini debito mãdet, ſub pœna ipſi Iud. impoſita ꝑ ipſa ſtatuta. Et a ſñijs, ſiue meris interlocutorijs, vel habẽtibus vim definitiuæ, ſiue definitiuis, mulctis, & alijs depẽdẽtibus ab eis, quas ꝑ ipſũ Iudicẽ ſuperinde ferri contigerit, non poſſit ab aliqua partiũ appellari, aut de nullitate dici, ſiue per viã principalis petitionis, ſiue per viã exceptionis, ſiue per viam officij Iudicis, nec contra eas opponi, aut aduerſus eas ſupplicari, & omnis appellatio, nullitatis dictio etiam notoria, vel euidens, & ſupplicatio ſint, & eſſe cenſeãtur ipſo iure nullæ. Et ſi forte appellaretur, aut de nullitate diceret, vel ẽt Iudici a quo inhiberetur per Iudicem ad quem, nihilominus ſententia lata ſuper damnis datis exequatur, & executioni mandetur, non obſtantibus prædictis, ſolũ enim, & duntaxat reſeruamus læſo, vel grauato ius querelandi contra Iud. tempore eius ſyndicatus. Statuẽtes etiam, ut in cauſis, & litibus dãnorum datorum, vel occaſionatis ab eiſdem minime peti, vel decerni poſſit conſiliũ ſapientis, ſiue illud peti contingat ſuper meris interlocutoriis, ſiue definitiuis, vel habẽtibus vim definitiuæ, & ſiue cauſa ſit ordinaria, ſiue extraordinaria.

¶ De electione, officio, & ſalario Præſidentium damnorũ datorũ. RVB. II.

QVoniam nobis curæ eſt, ne comitatini, & diſtrictuales ciuitatis Mut. inde bite grauentur, aut iniuſtis, & calumnioſis accuſationibus vexentur, ſtatuimus quod ſingulis annis in menſe Decẽbris duo notarii matriculati in matricula notariorum Ciuit. Mut. maiores annis quadraginta legales, bonæ famæ & conſcientiæ eligantur per Ill. DD. Conſeruatores Ciu. Mut. pro tempore exiſtentes, vel extrahantur de vrna ad hoc deputata, prout magis placuerit ipſis Conſeruatoribus, & unus eorum præſit damnis datis Portæ Albareti, & Baioariæ, alter Cittanouæ, & Sancti Petri. Qui Præſidentes electi, aut extracti ut ſupra antequam adipiſcantur ſuum officium iurare debeant in manibus Dominorum Conſeruatorum de exercendo rite, recte, legaliter, bona fide,

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

de,& ſine fraude, & ſecundum formam noſtrorum ſtatutorum ipſum offici-
um Præſidentiæ, ad quod electi, aut extracti fuerunt, & quod non accipient ēt
a ſponte dare volentibus quicquam, uel minimum, & quod contenti erūt ſuo
ſalario ſibi taxato per hæc noſtra ſtatuta. Eorum autem officium incipiat in
Calendis Ianuarii, & duret per illum annum totum vſq; in finem, & durante
officio vt ſupra non poſſint dicti præſidentes, vel aliquis eorum eligi, vel voca-
ri ad aliquod aliud officium collegij notariorum. Faciant autem dicti Præſidē-
tes ſuam continuam reſidentiam in Palatio Communis Mutinæ, & in ſala ma-
gna iuris, vt accuſare volentes facile eos inueniant. Habeatq; ipſe Præſidens ſin-
gulis quibusq; ſemeſtribus, & in principio ſemeſtrium vnum librum bullatū ſi-
gno Illuſtris Communitatis Mut. a quolibet notario damnorum datorum ex-
penſis dicti notarij, ſuper quibus notare debeant accuſationes, & æſtimationes
omnes fideliter, & ſine fraude iuxta tradita in ſtatuto ſub titulo. Modus accu-
ſationum. Nec alius præter ipſos Præſidentes poſſit recipere, ſcribere, vel no-
tare accuſationes, alias omnia exinde ſecuta ſint nulla, & inualida ipſo iure, &
nihilominus talis, & maxime ſi eſſet aliquis ex notariis damnorum datorum,
recipiens accuſationes contra formam præſentis ſtatuti incurrat in pœnam li-
brarum decē applican. pro dimidia Cam. Duc. & pro altera dimidia Commu-
ni Mut. ſaluo quòd vnus ex Præſidentibus, altero abſente breui abſentia, poſ-
ſit accipere, ſcribere, & notare accuſationes alterius collegæ ſuper libro dicti
abſentis, & ſaluo quòd, vbi vnus ex dictis Præſidentibus eſſet infirmus, vel ab-
futurus a Ciuitate Mutinæ abſentia diu duratura, poſſit licite ſubſtituere
quemlibet alium notarium æque tamen idoneum, & legalem. Qui ſubſtitu-
tus antequam officium exercere incipiat, iurare debeat modo, & forma qui-
bus in præſenti ſtatuto. Dicti autem Præſidentes vinculo iuramenti, & ſub pœ-
na ſupraſcripta teneantur, & quilibet eorum debeat ſingulis menſibus facere,
& ſcribere vnā liſtam pro vna quaq; villa ſub vna præſidentia, & in ea ſcribere
omnes perſonas illuc vſq; accuſatas per damnum paſſos, ſeu per ipſum Saltua-
rium, & eam in vltimo Sabbato cuiuslibet menſis tradere Maſſario, ſiue Sal-
tuario villæ ad effectum, vt ipſe Maſſarius, vel Saltuarius publicet, ſeu publi-
care faciat, & poſtea referat Præſidenti, & prout in ſtatuto. De officio Saltua-
rij. & quam relationem ipſe præſidens ſcribere debeat ſuper libris accuſatio-
num prædictarum clare, & extenſe, ſub pœna ipſi Præſidenti librarum trium
applicanda Cameræ Ducali ſingulis vicibus, quibus prædicta non obſeruaue-
rit. Salarium autē dictorum Præſidentium ſit, & eſſe debeat infraſcriptum vi-
delicet. Quia volumus quòd districtuales Mutinæ, ſi quidem laborauerint cū
bobus, ſoluere teneantur pro quolibet pari bouū a iugo Præſidenti, ſub cuius
præſidentia reperitur, quadrantes decem monetæ Mut. ſi vero laborauerint
cum vaccis ſoluant pro quolibet pari vaccarum a iugo ſoldum vnum monetæ
prædictæ, ſi uero non laborauerint cum bobus, nec cum vaccis, ſed ſint labo-
rantes cū brachiis, quælibet familia teneātur in totū ſoldū vnū, & non ultra.
Et quia ſæpenumero laborantes cum brachiis ſolent vagari, ideo volumus
quòd patroni domorū in quibus habitabūt teneātur pro eis ad dictā ſolutionē
mercedis prædictæ, ac grauari poſſint eo modo, & forma, qbus grauari poterāt
ipſi

ipſi laborantes cū brachijs. Et ut habilius, ac facilius huiuſmodi exactio fieri
valeat, ſtatuimus Maſſarios villarum, & loco eorū Saltuarios teneri ad omnē
requiſitionem Præſidentiū ſingulis annis in ſcriptis dare notulā nominū ſingu-
lorū laborantiū cū bobus, & vaccis, ac numerū bouum, & vaccarum, cum qui-
bus laborauerint, nec non nomina omnium laborantiū cū brachijs. Et nullus
habitans in diſtrictu ciuitatis Mut. ēt ſi laborauerit ī villis Marzalearū, Gorza-
ni, Campi Sancti, & Domuſcuporū, & ſi ēt fuerit mezadrus, ſeu laborator ali-
cuius nobilis, vel perſonæ exēptæ, vel alicuius monaſteri eccleſiæ, beneficij, vel
ēt epiſcopatus, ſit immunis ab huiuſmodi ſolutionibus mercedis prædictæ,
alioquin non gaudeāt beneficijs iſtorū ſtat. eccleſiæ, clerici, pſonæ religioſæ, vel
exēpti, vt in ſtat. De iis, qui vti non poſſunt beneficijs præſentiū ſtatu. Volentes
quòd mezadri, & laboratores cū brachijs laicorū non nobilium habitantes in
villis Marzalearū, Gorzani, Campiſancti, & Domuſcuporū omnino teneantur
ad dicta ſalaria vt ſupra, ēt ſi D D. ipſorū, vel ēt ipſi mezadri, vel laborantes cū
brachijs nolent uti beneficio iſtorum ſtat. & quòd Maſſarij, ſeu Saltuarij villa-
rum teneantur exigere ſuis impenſis, & laboribus dicta ſalaria, & pecunias exa-
ctas dare dictis Præſidentibus intra annum officij ipſorum Præſidentium.

¶De electione Notariorum damnorum datorum, & eorum officio,
& ſalario. RVB. III.

STatuimus quòd ſingulis ſemeſtribus cuiuſlibet anni, videlicet in Calendis
Ianuarij, & Iulij ſorte extrahantur iuxta ordines collegij dictorum tabellio-
num Ciuit. Mut. quatuor breuia, videlicet vnum pro officio damnorum dato-
rum Portæ Albareti, & aliud Portæ S. Petri, & aliud Portæ Cittanouæ, & aliud
Portæ Baioariæ. Et notarij, quibus obuenerint dicta breuia, ſint notarij ad di-
cta officia damnorum datorum pro illo ſemeſtri, & ſic in principio cuiuslibet
ſemeſtris fiat ſimilis extractio. Qui notarij ſic extracti in introitu officij ſui iu-
rare debeant ad ſancta Dei Euangelia in manibus DD. Maſſariorum collegij
notariorū ſe bona fide, & ſine fraude facturos ſua officia per ſe, & non per aliā
perſonam, & nil petituros, vel recepturos ēt a ſponte dare volentibus vltra ſala-
rium debitū, quod ſibi taxatum ſit, & promiſſum ex forma ſtatutorū ſub pœna
amiſſionis officij, & librarum decem applican. Ca. Duc. ac ſe fore ſolicitos, &
diligentes in eorum officiis, & obſeruaturos ſtatuta Ciuit. Mut. ad dictum offi-
cium pertinentia. Habeantq; vnum librum bullatum in ſingulis chartis ſigno
Illu. Co. Mut ſufficientium chartarum, & ipſi notarij teneantur in fine cuius-
libet menſis leuare, ſeu tranſcribere in dictis ſuis libris omnes accuſationes re-
ceptas, & deſcriptas in libro ſuorū Præſidentium, & eas ſeriatim de uerbo ad
verbū ſcribere, & notare ſuper libro, ſeu libris ſuis, & dicti Præſidentes ad om-
nē requiſitionē dictorū not. debeant pati, & permittere dictos no. leuare accu-
ſationes ad ſe ſpectātes, & eas ſcribere in lib. ſuis, & cōtinue dcī Præſidētes ſint
præſētes, dū ſic ſcribetur ut ſupra, & dcīs accuſationibus trāſcriptis p notarios
liber notarii, & Præſidentis conferātur, & facta auſcultatione cū Præſidēti de-
beant Præſidentes in margine chartarū, in quibus fuerint ſcriptæ accuſationes
ſcribere eas exēplatas fuiſſe a libro ſuo. Prohibentes dictis Præſidētibus quo-
minus

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ МЕЧНИКОВА

minus tradant, vel dimittant libros ſuos in manibus dictorum notariorum, qui portent, vel portare debeat, aut poſſint dictos libros de loco ad locū, & teneantur ipſi notarij abſq; vlla mercede ad requiſitionē accuſatorum oſtendere accuſationes ſcriptas in libris ſuis, vt poſſint videre, an ſint accuſati, & quod prædicti notarij non poſſint cancellare aliquas accuſationes niſi de commiſſione accuſatis vel facto depoſito, ꝓut in Stat. De abolitione accuſationū ſub pœna lib. x. applic. ꝑ dimidia Ca. Duc. & ꝑ altera dimidia accuſanti, & nihilominus et teneantur ad emēdationē dāni contenti in accuſatione damnū paſſo. Salariū aūt, ſeu merces dictorū notariorum ſit vt infra videlicet. Quia volumus quòd notarius quiſquā ad dicta officia damnorum datorum non poſſit habere, vel percipere ꝓ mercede ſua niſi ſoldū vnum monetæ Mut. a quolibet accuſato; et ſi accuſatio ipſa contineret damnū datū a pluribus beſtijs, & in ea continerentur plura damna, & prout in ſtatuto ſub titulo. Quando una, uel plures dicantur accuſationes. Et prædicta procedant ubi proceſſus non fieret, ſi autē proceſſus fieret, tam pro actis, quam alijs quæ fieri contingent in eius actis habeat, & percipiat prout ordinatum eſt in noſtris ſtatutis in cauſis ciuilibus.

¶ De electione Saltuariorum. RVB. V.

ORdinamus quòd in uillis, & burgis diſtrictus Mut. per homines ipſorum locorum fiant, & debeant fieri Saltuariorū electiones modo, & forma infraſcriptis. Quia coadunatis hominibus cuiuslibet burgi, vel villæ ſono campanæ in eccleſia dicti loci, per ipſos homines adunatos, ſiue eorū maiorē partem nominari, & ſcribi debeat unus pro qualibet familia habitans in dicta villa, uel loco, qui tñ ſit maior annis triginta, idoneus, & non prohibitus exercere dictū officiū, & ſcriptis breuibus, ea omnia ponātur in urna ad id deputata, quæ ſtare continue debeat penes Capellanum eccleſiæ dictorū locorū pro tēpore exiſtente, & ſingulis annis in calēdis Ianuarij extrahatur unū breue, & qui fuerit ſcriptus in illo ſit, & eſſe intelligatur Saltuarius illius villæ, vel burgi pro tū illū annū. Qui ſic extractus non poſſit aliquo modo recuſare dictū officium, ſub pœna librarum v. applicañ. Cam. Duc. & nihilominus ad dictum officiū exercendū compellatur mulcta indicta, & captis pignoribus, niſi fuerit impeditus iuſto impedimento, quod relinquimus arbitrio D. Iu. damnorū datorū. Et ipſe Saltuarius intra octo dies a die extractionis ſub pœna prædicta applicāda ut ſupra ſe præſentet Præſidēti villæ, vel burgi, ſub cuius præſidentia burgus, vel villa reperietur. Et in primis ad delationē dicti Præſidētis iurare teneat ſe bene, & legaliter, & cū oī diligētia dictū officiū Saltuarii facturū ī dicto anno, nec in eo aliquā fraudē ſe cōmiſſurū, & idoneū præſtare fideiuſſorē de ſoluēdo oīa, ī qbus fuerit cōdēnatus occaſione dicti officij ſui & de ſtādo continue in dicta villa, ſeu burgo, durāte dicto ſuo officio, quē fideiuſſorē recipiat Præſidens ſuo periculo. Et ſi pendente dicta imbuxullatione aliquis ex dictis imbuxullatis receſſerit a dicta villa, vel burgo, & tēpore extractionis habitauerit alibi, vel mortuus fuerit, aut alio modo eſſet inhabilis ad officiū prædictū extractus de vrna reiiciatur, & aliud breue loco eius extrahatur. Si vero aliquis dicta imbuxullatione durante venerit de alio loco ad habitādum in burgis, vel villis, qui ſit idoneus, & non prohibitus per ſtatuta noſtra, ipſi homi-

nes burgi, vel villæ teneantur iſtum talem ſic venietem imbuxullare cum alijs tempore, quo ſaltuarius fuerit extrahendus. Deelarantes cauponem, macellarium, molendinarium, & famulum alterius non poſſe, vel debere imbuxullari ad huiuſmodi officium. Concedimus autem licentiam cuilibet villæ, vel loco, ſi noluerint habere ſaltuarium pro minori eius diſpendio, vt habeāt ſolū Maſſarium, qui faciat officium Maſſarij, & Saltuarij, procedendo ad electionem dicti Maſſarij, modo, & ordine, quibus ſupra, & dictus Maſſarius faciēs officium Saltuarij, vt ſupra habeat ſalarium ſupraſcriptum, ſi aliter de ſalario non fuerit conuentum, alioquin habeat mercedem conuentam, & pactam, & non vltra.

¶ De officio Saltuarij. RVB. VI.

STatuimus quòd Saltuarij villarum, vel burgorum diſtrictus Mut. die, noctuq;, & per totum dictum tempus teneantur inuigilare, ac diligenter cuſtodire clauſuras, terras, hortos, prata, ſegetes, vites, & arbores, & omnes alios fructus hominum, & perſonarum ciuitatis Mut. & eius villarum, vel locorum, & alterius cuiuſcunq;, qui de prædictis aliquid poſſideat in dictis villis ſuo nomine, vel alieno. Et teneantur ad minus vna vice in ſingulis hebdomadis, & ſi magis placuerit in die Sabbati, niſi dies illa fuerit feſtiua, quo caſu die prima ſequenti non feſtiua ſe præſentare coram ſuo Præſidenti in Ciuitate Mut. & ad eius locum reſidentiæ ad videndum omnes accuſationes ſibi, & alijs de ſua villa factas, & inſtitutas in præcedenti hebdomada ſub pœna ſoldorum xx. Cam. Duc. applicanda pro qualibet vice, qua prædicta non adimpleuerint ipſi Saltuarij, vel Maſſarij. Teneanturq; in vltimo ſabbato cuiuſlibet menſis accipere, & habere a ſuo Præſidente liſtam vnam, in qua deſcripti ſint omnes accuſati ꝑ damnis datis, & prout diſponitur in ſtatuto ſub titulo. De electione, officio, & ſalario Præſidentium, & ſequenti die Dominico teneantur illam liſtam, & nomina accuſatorum publicare, vel publicari facere per capellanum dicti loci intra ſolemnia miſſarum, & dicta publicatio, & intimatio habeatur pro vera & legitima citatione, & in ſequenti ſabbato referre teneantur talem publicationem dicto Præſidenti, & ſi negligentes fuerint in prædictis, vel aliquo prædictorum qualibet vice incidant in pœnam ſoldorum xx. applicandam Cam. Duc. & vltra prædictam pœnam teneantur ad damna, & intereſſe damnum paſſo. reſeruato tamen ſibi inuicem iure conſequendi ab eo qui damnum intulerit. Volentes quòd dicti Saltuarij, vel Maſſarij, bene, & diligenter ſe informent de dānis datis, & a quibus proceſſerint, & ſine dolo, fraude, odio, vel mala volūtate, & cum iuramento extendant, & extendere teneantur accuſationes ſibi datas, quas extendi volumus intra hoc tempus videlicet incipiendo ab vno Sabbato, in cuius hebdomada data fuerit accuſatio ipſi Saltuario, vſq; ad aliud ſequens Sabbatum, Et elapſo dicto termino, & non facta dicta extenſione, non poſſit amplius dictus Saltuarius, vel Maſſarius accuſationes ipſas extendere ſed de ſuo teneatur, ac ſi vere Saltuarius ipſe damnum dediſſet, volumus. n. vt ipſi Saltuarij, aut Maſſarij metu pœnæ ſint ſolertes, & diligentes in extendendis accuſationibus. Teneatur etiam quilibet Saltuarius circa horā ſecundam noctis cū duobus, vel tribus perſonis de villa ſua ab eo requiſitis peragrare, & videre, an in cortilibus, & locis conſuetis ſint omnes beſtiæ, quæ ſolent ſtabulari in dictis villis.

villis. Quod ſi tales requiſiti ire neglexerint cadant in pœnam ſoldorum xx. applicandam vt ſupra, & reſtitutiones damnorum, liceatq; Saltuario, ſi reperierit beſtias diurno, vel nocturno tempore cum cuſtode, vel ſine, damnum dãtes in quibuſcunq; terris, accuſare damnificantes, modo, & forma contentis in præſentibus ſtatutis, & medietas accuſationis iſto caſu ſit ipſius Saltuarij, vt ſit diligentior in prædictis omnibus, & altera medietas ſit damnum patientis.

¶ De immunitate Saltuariorum, vel Maſſariorum.

RVB. VII.

STatuimus quòd Saltuarij Burgorum, & Villarum diſtrictus Mutinæ ſint immunes ab omni onere perſonali durãte eorum officio, nec compelli poſſint ipſi, vel aliqui pro eis ad aliquas operas, vel labores faciendos, excepta opera, ſeu laborerio Sitúlæ, ad quos poſſint aſtringi pro rata æſtimi ſui. Poſſint etiam die, noctuq; arma ſua defenſibilia etiam haſtata deferre impune, & abſq; aliqua licẽtia, & in quocunq; loco, & in tripudijs, & triuijs, nec proclamata ædita, vel ædenda ſub quauis conceptione verborum, comprænhendant, vel ligẽt ipſos Saltuarios, vel Maſſarios. Et hoc ſtatutum ſit præciſum.

¶ De Salario Saltuariorum vel Maſſariorum.

RVB. VIII.

STatuimus quòd quilibet Saltuarius, vel Maſſarius Burgorum, vel Villarum habeat pro ſalario ſuo ſtarium vnum frumenti, vel ſoldos xxx. pro vt maluerit colonus, vel partiarius pro quolibet pari boum a iugo ab ipſo colono, vel partiario, qui de ſuo tantum ſoluere debeat, & pro quolibet pari vaccarũ vnã minam frumenti, vel ſoldos xv. pro vt magis voluerit ſoluere debens, Et a quolibet laborante cum brachijs quartarium vnum frumenti, vel ſoldos ſeptẽ cũ dimidio, pro vt ipſi laboranti cum brachijs magis placuerit, dummodo in domo habitationis huiuſmodi laborantis cum brachijs ſint boues, vel vaccæ a iugo. Declarantes quòd ſi Domini poſſeſſionum ciues laborare fecerint aliquam poſſeſſionem per famulos, & non per colonos teneantur ſoluere tantundẽ eius, quod ſupra taxatum eſt ſingula ſingulis congrue referendo. Volentes vt ſoluere debentes ſalaria prædicta aſtringantur ad ea ſoluenda illi Saltuario tantum illius villæ, in qua habitant, & non Maſſario, vel Saltuario alterius villæ, in qua eſſent aliquæ terræ, quæ per ipſos laborarentur, non tamen in ea habitarẽt, & ſalarium dicti Saltuarij ſoluatur ad feſtum Sanctæ Mariæ menſis auguſti ad minus. Et intelligatur contra ſoluere debentes commiſſum grauamen ſeruatis ſeruandis.

¶ De Electione æſtimatorum, & eorum officio. RVB. VIII.

STatuimus quod quælibet Villa, vel Burgus diſtrictus Mut. teneatur in feſto S. Sylueſtri, vel Circunciſionis D. N. Ieſu Chriſti facere de vrna infraſcripta duos æſtimatores, modo, & ordine infraſcriptis. Nã volumus quòd in dictis diebus oẽs patres ſeu capita familiarũ dicti Burgi, vel Villæ poſt prandiũ debeant in vnũ conuenire ſono cãpanæ in eccleſia, vel domo eccleſiæ dicti loci ſub pœna ſold. xx. cuilibet contrafacienti impoſita. Et congregatis ſimul prædictis, vel eorũ maiori parte duo ſeniores in præſentia Reuerendi Capellani dicti loci ſcribere faciant per dictũ Capellanum, vel alium in ſingulis breuibus noĩa oĩum

corum,

eorum, qui ad arbitrium dictorum ſeniorum reputabuntur idonei ad huiuſmodi officiũ æſtimandi, & oĩa breuia ponantur in pileo, & D Capellanus, vel puer extrahat ex dicto pileo duo breuia noĩum, & ſic extracti ſint, & eſſe intelligantur æſtimatores ꝑ illo anno dictæ villæ, vel loci, nec valeãt recuſare dictũ officiũ ſed quilibet illud ſubire teneatur, ſub pœna ſupraſcripta. Officium aũt prædictorum æſtimatorum ſit, & eſſe debeat, quia vbi contigerit aliquod damnum æſtimari debere, tunc æſtimatores illius villæ, vel loci, vbi damnum datũ fuerit, bona fide, ſine fraude, & paſſione bene oĩa conſiderantes æſtimẽt, & æſtimare teneantur intra tempus a Iud. ſtatuendũ damnũ quodlibet datũ, & ſuam æſtimationem, & relationem in actis faciant cum eorũ iuramentis. Et a tali æſtimatione, & relatione non poſſit appellari, nec de nullitate dici, & minus peti quòd corrigatur, vel emendetur tanquam improba, vel iniuſta. Volentes tamẽ quòd, vbi ciuis dãnum paſſus haberet dictos æſtimatores ſuſpectos, cum vnus comitatinus fouere ſoleat potius alteri comitatino, quam ciui maxime ea ratione, quia comitatinus accuſatus poſſet aliquando æſtimare damnum quod imputaretur illi, qui de præſenti æſtimat damnum, tũc ad inſtantiam ipſius ciuis non confidentis de dictis æſtimatoribus eligatur, & eligi debeat ciuis vnus nominandus per damnum paſſum poſſidens bona immobilia in dicta villa, vel loco, pro æſtimando, qui ciuis, & vnus ex æſtimatoribus villæ, vel loci faciat vt ſupra dictum eſt. De æſtimatoribus villæ. Et ſi ciuis electus, & æſtimator villæ erũt diſcordes, tũc D. Iudex aquarũ, ſub cuius iuriſdictione eſt villa, in qua damnum aſſeritur datum, ſit loco tertij æſtimatoris, & ipſe poſtea etiam ſolus æſtimet, & referat vt ſupra, & eius relationi ſtetur in omnibus vt ſupra dictum eſt. Salariũ aũt ipſorum æſtimatorum ſit, & eſſe debeat ſoldi vnius cum dimidio pro qualibet æſtimatione, quod ſalariũ teneatur ſoluere accuſatus, vel inquiſitus, ſi damnũ ſit aliquod, alias ipſe accuſans, & denuntiãs teneatur ſoluere dictũ ſalariũ.

¶ De ijs qui poſſunt accuſare. RVB. X.

STatuimus, & permittimus quod oẽs Ciues, & diſtrictuales Mut. tam ſeculares, quam religioſi (ſaluis diſpoſitis in cæteris noſtris ſtatutis) ac omne collegium, commune, & vniuerſitas, & monaſteria (ſaluis diſpoſitionibus ſtatutorũ, vt ſupra) poſſint, & valeant accuſare, & accuſationes inſtituere occaſione damnorum datorum, nec non, & quilibet filiusfamilias, nuntius, & factor accuſare valeant, dummodo dominus ipſe ratum habeat factum per prædictos, & poſſit ratum habere ẽt poſt ſententiã. Item & oẽs procuratores habentes ẽt ſimplex mandatum ad negotia. Item, & omnis proprietarius, emphiteota, liuellarius, feudatarius, conductor ad medium, vel modicum, vel longum tempus, vſufructuarius, vſuarius, commodatarius, depoſitarius ſequeſter, & quilibet alius, qui rem, in qua aſſeritur damnum datum eſſe, poſſederit per ſe, vel aliũ, a quo cauſam habet, per ſex ſaltem menſes ante damnum datum, & prædictorum omnium famuli, nuntij, & alij de ipſorum familia, Item & laboratores de medio ꝑ parte ſibi tangente. Et prædicta procedant ſiue accuſatores ſupraſcripti fuerint maiores annis xxv. ſiue minores, dummodo ſint maiores quatuordecim, & curatore generali careant, in quo ſtetur eorum iuramento. Item ſiue fuerit ſui iuris, ſiue in alterius poteſtate, dummodo ij, qui habent eum in poteſtate, rati-

ficent

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМ. І. І. МЕЧНИКОВА

ficent vt ſupra,vel adminiſtrent bona eius,in cuius eſt poteſtate in totum,vel in partem.

ℭ Intra quantum tempus accuſationes fieri poſſint. RVB. XI.

VT certius poſſit eſſe damnum,& de eo verior haberi notitia,volumus quod accuſationes pro damnis datis valeant fieri intra vnum menſem tantum a die ſcientiæ damni dati numerandum,& non vltra,niſi tamen accuſare volẽs per id tempus fuerit abſens a ciuitate,vel diſtrictu Mut. Et vt cognoſci poſſit de lapſu dicti menſis,præcipimus cuilibet Præſidenti,vt in qualibet accuſatione facta apponat,& apponere debeat annum,& menſem damni dati, & aliter accuſationes inſtitutæ non valeant.

ℭ Qui poſſint accuſari. RVB. XII.

STatuimus quòd quilibet cuiuſcunq; ſexus,gradus,& conditionis exiſtat,qui aſſeratur damnum dediſſe in aliqua re mobili, vel immobili cum perſona,vel eorum beſtijs,vel coniunctim,vel alias quoquo modo,& tam in ipſa Ciuitate Mut.quam extra,poſſit,& valeat accuſari,ſiue cuſtos beſtiarum,vel damnum dans ſit maior,vel minor.

ℭ Quod paterfamilias teneatur pro omnibus de familia. RVB. XIII.

STatuimus quod,ſi filius,vel nepos,uxor,uel nurus,famulus, uel famula, & quicunq; alij de familia alicuius,uel ſi beſtiæ alicuius cuſtoditæ,uel non cuſtoditæ per aliquẽ ſupraſcriptum damnum dederint,ipſe paterfamilias,ſiue regens,uel patronus maior,uel minor annis xxv.teneatur pro dictis damnis datis,ac ipſe paterfamilias,patronus,uel regens damnum intuliſſet,uel beſtiæ eſſent per ipſum cuſtoditæ,nulla habita differentia,an paterfamilias,regens,uel patronus facti fuerint locupletiores,uel non , uel ſi prohibere potuerint, uel non,uolumus enim ipſum teneri pro dictis damnis datis.

ℭ Modus accuſationum. RVB. XIIII.

STatuimus quòd qui accuſare voluerit aliquẽ,qui ſibi damnũ dedérit, in primis debeat iurare quòd non animo calumniæ id facit,ſed quòd credit , vel ſcit contenta in accuſatione vera eſſe,& aliter , & alio modo accuſatio non teneat,vlterius ẽt teneatur obſeruare modũ infraſcriptum.Quia ſcribi faciat per Præſidentem annum,menſem,& diẽ,quibus accuſatio datur, iuramentum ipſius accuſantis,ac nomen accuſantis,& accuſati,& locum habitationis accuſati,ſi perſonam dantem ſibi damnum per ſe,vel beſtias accuſare voluerit,in qua re,ſeu rebus datum fuerit damnum , cum appoſitione duorum ſaltem confinium petiæ terræ,in qua,ſeu ſuper qua datum fuerit,annum, & menſem damni dati,& quantitatem damni,videlicet.Die 1.Septẽb.MDLIIII.Petrus Garutus habitator Mut.uel diſtrictus iuramento calumniæ ſecundum formam ſtatut.accuſat Martinum Spezanum habitatorẽ Collegariæ de damno dato ſibi in frumento paſto a tribus beſtijs bouinis in petia terræ laboratiuæ ſita in villa Collegariæ iuxta Petrum Zambonum ab uno,& Mattheum Salanum ab alio; ſaluis alijs,de anno,& menſe præſentibus,& facit damnum ſuum ſecundũ prouiſionem,uel de libris tribus,& prout accuſatori uidebitur. Si uero accuſare

uolue-

voluerit Saltuarium,vel Maſſarium Villæ,ſeu Burgi in qua,ſeu quo damnum datum fuerit,ſimiliter ſcribere faciat annum,diem,& menſem accuſationis datæ,iuramentum calumniæ,nomen,& cognomen accuſantis , ac ipſum Saltuarium,ſeu Maſſarium,& in qua re,vel rebus damnum datum fuerit cum appoſitione ſaltem duorum confinium in qua,ſeu ſuper qua damnum fuerit datum,& an a perſonis,vel beſtijs datum fuerit,annum,& menſem damni dati,& quãtitatem damni,hoc modo videlicet.Die 10.Septemb.MDXLIIII. Odoardus Salanus ciuis,vel diſtrictualis Mut.iuramento calumniæ, & ſecundum formã ſtatutorum accuſat Saltuarium Villæ Sorbariæ de damno dato anno præſenti,& menſe præſenti,in prato paſto a beſtijs decẽ bouinis ſito in dicta villa Sorbariæ iuxta Petrum Valentinum,& illos de Heris,ſaluis alijs,& facit damnum ſecundum prouiſionem. Et Saltuarius accuſatus vt ſupra habita informatione iuxta poſſe ſuum extẽdat intra tempora a ſtatutis noſtris præfixa dictam accuſationem,ponendo in loco ſui eum,vel eos,quem,vel quos duxerit nominandum,vel nominandos videlicet. Die tali Saltuarius loco ſui ponit Mazonum Valentinum habitatorẽ Sorbariæ,& facit damnum de tribus beſtijs, vel de illa quantitate beſtiarum de qua ſecundum informationem habitam, & conſciẽtiam ſuam videbitur.Quando autem Saltuarius ipſe agros peragrando inuenerit beſtias alicuius damnum facientes in alienis cãpis ex officio ſuo accuſet hoc modo videlicet.Antonius Goldonus Saltuarius talis villæ denuntiat , & accuſat Petrum Guandalinum cum decem bobus dediſſe damnum Martino Syluatico in ſuo frumento,in tali petia terræ,in villa Albareti diſtrictus Mutinæ iuxta Antonium Pulcianum,& Titium,& cet.edendo,paſcendo,vel vaſtando , & facit damnum iuxta formam prouiſionis,& ſtatuti,& cet.

ℭ De ordine procedendi in damnis datis. RVB. XV.

STatuimus quòd facta relatione ꝑ Saltuariũ,vel Maſſariũ Præſidẽti , prout in ſtatuto ſub titulo,De officio Saltuariorũ,vel Maſſariorũ , tunc immediate,& ipſo iure ſtatutus ſit,& eſſe intelligatur dictis accuſatis,& citatis vt ſupra,terminus quindecim dierum vtiliũ ad comparendũ,& ſe defendendũ a dictis accuſationibus,& a contẽtis in eis Et ſi ipſi accuſati,& citati vt ſupra non comparuerint intra dictũ tẽpus,tũc ipſo iure ſtatutus intelligatur terminus accuſato ad concordandũ cũ dãnũ paſſo,& ẽt ſe defendẽdũ ꝑ totũ tẽpus quouſq; libri accuſationis repoſiti fuerint in Camera Ducali,quo caſu accuſati ipſi habeãtur ꝑ confeſſis,& vere conuictis,ac condẽnatis tã accuſanti,quã Cameræ Ducali,ſaluo tñ quòd,ſi accuſans prius cãm ipsã dãni dati expedire voluerit,poſſit,& ei liceat citari facere,elapſis tñ dictis xv.diebus,prædictũ accuſatũ ad opponen. intra terminũ octo dierũ vtiliũ quicquid voluerit,ne contra eũ committatur grauamen pro contẽtis in dictis accuſationibus, & expẽſis factis,& faciẽdis.Et elapſo dicto termino octo dierũ,& ipſo accuſato non comparẽte, commiſſum ſit,& eſſe intelligatur contra accuſatũ grauamen pro contẽtis in dictis accuſationibus,& expenſis,& vlterius præfatus accuſatus non audiatur ad aliquã defenſionem faciendam.Si vero accuſatus comparuerit(quod facere poſſit ſemꝑ antequã ſit condemnatus,vel habitus pro condemnato)tunc perinde ſit, ac ſi in principio comparuiſſet,& currant termini,& dilationes partibus , de quibus

infra

infra videlicet. Nam ipſe accuſatus veniens ad defenſionem, citato tamen accuſatore, in primis præſtare teneatur fideiuſſionē de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo accuſanti, iuxta formā ſtatuti ſub titulo de ſatisdatione præſtanda ab accuſatore, & accuſato, in libro Criminaliū, nec non & iurare non animo Calumniæ, nec contra veritatē ſe defendere, & opponere quicquid vult contra dictā accuſationē, & aliter comparitio ipſa nō admittatur. Et prædictis adimpletis, & notificatis accuſanti, & relatione habita, ſtatuatur, & ſtatutus eſſe intelligatur accuſatori terminus duorū dierū utilium ad reſpondendū dictæ defenſioni, & ſi intra dictū tēpus duorū dierū oppoſitæ fuerint aliquæ exceptiones dilatoriæ, & maxime exceptio procuratoria, tunc ipſe Iudex eas terminare debeat intra tres dies tunc proxime ſequentes, quæ ſi terminatæ non fuerint intra dictū tēpus tunc ſaluis, & reſeruatis ipſis exceptionibus tempore ferendæ ſententiæ, poſt ipſos tres dies, continuo die ſequenti ſtatutus ſit ipſo iure ambabus partibus terminus xii. dierum utilium ad probandū, & probatū habendū per omne genus, & ſpeciē probationis cum ſuis monitionibus hinc inde. Si vero aliquæ exceptiones dilatoriæ oppoſitæ non fuerint, tunc elapſis dictis duobus diebus datis ad reſponden. defenſioni prædictæ currat immediate terminus prædictus duodecim dierum datus ad proban. & probatum habēdum ut ſupra cum monitionibus hinc inde. Et quo termino xii. dierum vtiliū elapſo, ſequenti die iuridica publicatus eſſe intelligatur proceſſus, & currat ipſo iure utriq; parti terminus octo dierum vtilium ad reprobandum, & reprobatum habendum cum monitionibus hinc inde. Quo termino octo dierū elapſo concluſum ſit, & eſſe intelligatur in cauſa, & utriq; parti currat terminus decem dierum continuorum ad releuandum ſcripturas. Quo termino elapſo ſtatutus ſit. & eſſe intelligatur terminus xii. dierum vtilium Iudici ad proferendum ſuam ſententiam claram, & expeditā, & ſi intra dictum tempus Iudex ſuam non tulerit ſententiam, inſtantia pereat, & accuſatus ipſo iure ſit abſolutus ab accuſatione, & a contentis in ea, ſaluis tamen iuribus tā parti, quam Cameræ Ducali experiendi contra iudicē tēpore eius ſyndicatus, ſi eius culpa vel negligentia inſtantia perierit. Volētes etiā quòd licet quis fuerit condemnatus in contradictorio iudicio, ſiue ēt per contumaciā non amittat, nec amiſiſſe intelligatur aliquod ius in proprietate, vel in poſſeſſione rei, de qua, ſeu cuius occaſione fuerit condemnatus. Volumus tamen quòd accuſatus ſiue ꝑ damnum paſſum, ſiue per Saltuarium, quādocunque in iudicio comparuerit, teneatur antequam diſcedat a banco, ſiue loco Iudicii eligere locum in Ciuitate Mut. in quo debeat citari pro quolibet actu faciendo uſq; ad ſententiam definitiuā incluſiue, quòd ſi dictus locus fuerit electus ut ſupra, vel ex eo quia comparens recuſauerit, vel oblitus fuerit locum ipſum eligere, in quolibet caſu prædictorum ſcalæ palatii Communis Mut. verſus plateam electæ eſſe intelligātur virtute præſentis ſtatuti. in quibus ſcalis quælibet citatio affigi debeat per nuntium publicū Communis Mut. & ibi affixa admitti.

¶ De iuramento, & probationibus in damnis datis. RVB. XVI.

QVia damna vt plurimū in occulto dantur, qui enim male agit, odit lucē, ideo hoc ſalubri ſtatuto ordinamus quòd vbi quis aliquē in perſona ac-

ac-

accuſauerit, ſi quidem accuſans ſit ciuis Mutinen. tunc ei credatur plene, & quoad perſonam, & quoad damnum datum, & quoad quantitatem damni videlicet vſq; ad ſummā ſoldorum decē, ſi iurauerit per iuramentū veritatis, & non ſufficiat iuramentū credulitatis quod an iuret accuſans de veritate, vel credulitate teneatur exprimere notarius in ipſa accuſatione. Si vero accuſās fuerit diſtrictualis, & iurauerit per dictum iuramentū veritatis plene ei credatur quoad perſonā, & quoad damnum vſq; ad ſummā ſoldorū quinque. Iuranti autē de firma credulitate ſi fuerit ciuis credatur ſibi quoad perſonam, & quoad damnum vſq; ad ſummā ſoldorum quinq;. ſi vero fuerit diſtrictualis credatur ei quoad perſonā, & quoad damnum vſq; ad ſummā ſoldorū trium. Volumus tamē quòd accuſatus ipſe poſſit contrariū probare uidelicet, vel quòd ipſe damnum non dederit, vel quod damnum non fuerit in tanta ſumma, quibus caſibus accuſatus omnino abſoluatur, & accuſans condemnetur in expenſis, & in eis condēnatus eſſe intelligatur, nec abſolutio forte in contrariū facta valeat. Nolumus tamen quòd accuſans moleſtari valeat per partem, vel iudicem etiam ex eius officio ratione iuramenti, ſeu periurii exinde forſan ſecuti, & ſi quis in perſona accuſauerit aliquē, & fecerit damnū ſuū de maiori ſumma, quā ſupra reſpectiue ſcriptum eſt, tunc ſibi minime credatur, nec quoad perſonā, nec quoad damnū datū, nec quoad quantitatē damni, ſed teneatur accuſās vltra iuramentū veritatis, vel credulitatis omnino probare perſonam, quæ aſſeritur dānum dediſſe, & damnū ipſum fuiſſe datū ſaltem per vnum teſtem idoneum. Quantitatē vero damni dati accuſans probare non teneatur, ſi quantitas ipſius damni fuerit taxata ꝑ ſtatu. noſtra, ſi uero quantitas taxata non fuerit, vel accuſans vltra ſummā taxatā accuſauerit, tūc ſummā probare, & liquidare teneatur iuxta tradita in ſtatu. ſub titulo De Electione æſtimatorum. ſaluo etiam accuſato iure probandi contrarium in prædictis, ad quod probandū admittatur intra tempus, & tempora, de quibus in ſtatu. ſub titulo. De ordine procedendi in damnis datis. At ſi quis non perſonam dantem ſibi damnum, ſed Saltuarium, ſiue Maſſarium villæ pro damno ſibi dato accuſauerit, & Saltuarius accuſatus loco ſui aliquem poſuerit tūc credatur Saltuario ut infra. Nam ſi Saltuarius loco ſui aliquem poſuerit, ei plene credatur, & quoad perſonam loco ſui poſitam, & quoad hoc, quod damnum fuerit datum, niſi legittime per accuſatū fuerit probatū in contrariū. Et ſi legitime probauerit ſe non fuiſſe, qui damnum dederit, vel nullū damnū datū fuiſſe, tūc Saltuarius teneatur accuſanti ꝓ omni eo, & toto in quo accuſatus teneretur, ſi vera fuiſſēt contenta in accuſatione extenſa ꝑ Saltuariū, & nihilominus Saltuarius ipſe teneatur ad expenſas, dāna & intereſſe tā accuſanti, quā ei, contra quē accuſationē extenderit. quantū uero ad æſtimationem dāni credi volumus Saltuario vt infra. Nam ſi æſtimatio damni, pro quo accuſatio eſt extenſa, reperiatur in ſtatutis noſtris, ea ſit æſtimatio, ſi uero æſtimatio ipſius dāni non ſit in prædictis ſtatutis volumus quod dicto Saltuario iuranti per verbum ēt credulitatis credatur, & credi debeat plene vſq; ad ſummā ſoldorum quadraginta incluſiue, niſi accuſatus probauerit damnum eſſe in maiori ſumma quo caſu Saltuarius condemnetur in eo, in quo de pluri damnum fecerit, & in expenſis per accuſatum

factis

factis in probando contrariũ. Vltra vero dictã ſummã credatur ẽt dicto Saltuario iuranti vt ſupra, niſi ꝑ accuſatum de dicta æſtimatione conqueſtũ fuerit in actis notarij, ſeu Præſidentis, quo caſu Saltuario non credatur, ſed dictũ dãnũ æſtimari debeat, vt in ſtat. ſub titulo. De electione æſtimatorum, ad quod probandum admittatur intra tẽpus, & tpa, de quibus in ſtat. ſub titulo. De ordine procedendi in dãnis datis. Declarando quòd ſi æſtimatio dãni dati eſſet maior, vel ſm̃ tradita in ſtat. noſtris, vel ẽt ſm̃ quod æſtimaretur, vt in ſtatuto ſub titulo. De electione æſtimatorũ. quã eſſet sũma, ꝓ qua accuſatori iurãti vt ſupra reſpectiue creditur, tũ accuſans fecerit dãnũ ſuũ de sũma, ꝓ qua ſibi iurãti reſpectiue creditur vt ſupra, tunc accuſator admittatur ad beneficiũ pñtis ſtatuti, & credatur ſibi pro debita, & congrua ſumma, vt in principio præſentis ſtatuti, ſingulis congrue referẽdo. ſi vero accuſans fecerit dãnũ ſuũ de maiori ſumma, quã ſibi iuranti credatur iuxta tradita in dicto principio, puta ſi faceret damnum ſm̃ prouiſionẽ, vel ſm̃ æſtimationẽ faciendam, & prouiſio contineret maiorẽ ſummã, vel æſtimatio eſſet ſimiliter de maiori ſumma, tunc ſibi non credatur ẽt ꝓ ſumma, pro qua iuranti vt ſupra creditur, & ſic vtile per inutile vitietur, & niſi probauerit vt ſupra, accuſatus in totum abſoluatur, & idem ſeruetur in accuſationibus inſtitutis, vel datis per Saltuarium.

ℭ Quod pro damnis datis in vno, & eodem die in eadem petia terræ non poſſit dari niſi vnica accuſatio. RVB. XVII.

STatuimus quòd ſi vno, & eodem die, licet diuerſis horis, ac in eadem petia terræ plura damna data fuiſſe a pluribus beſtijs eiuſdem domini allegentur non poſſint tamen dari, ſiue inſtitui plures accuſationes, ſed vna tantũ, & ſi plures datæ fuerint, prima tantum valeat, cæteræ autem non valeant, & ſint nullius valoris. Quod ſi beſtiæ fuerint plurium dominorum, tũc tot accuſationes dari poſſint, quot erunt domini beſtiarum. Declarantes etiam quòd eadem perſona non poſſit pluries accuſari pro diuerſis allegatis damnis eiuſdem diei, & in eadem petia terræ.

ℭ Quando vna, vel plures dicantur accuſationes. RTB. XVIII.

STatuimus quòd accuſatis pluribus ꝑſonis ꝑ eodẽ dãno, intelligantur eſſe plures accuſationes, accuſatis vero pluribus beſtijs eiuſdem domini ꝑ eodẽ dãno vnã dicatur accuſatio. Ex præmiſſis inferẽtes quòd ſi plures ꝑſonæ dederint dãnũ inſimul, tot dicantur dãna, quot erunt inſimul ꝑſonæ, & ſi æſtimatio dãni, habito reſpectu ad ſingulas perſonas, non exceſſerit quantitates, ꝓ quibus reſpectiue creditur iuranti ſibi damnum datum fuiſſe, vt in ſtat. ſub titulo. De iuramento, & alijs probationibus in damnis datis. tunc non facta coaceruatione aliarum perſonarum admittatur ad beneficium dicti ſtatuti in principio. Et ſi plures beſtiæ damnum dederint, non poſſit admitti ad dictum beneficium habita cõſideratione ad ſingulas beſtias, in totum enim eſt vna accuſatio. Et prædicta etiam ſibi locum vendicent etiam reſpectu mercedis notarii, quoniã volumus quod notarii damnorũ datorũ habeãt pro qualibet perſona accuſata ſ. l. l. non autem pro qualibet beſtia. ſi plures beſtiæ inſimul damnũ dederit.

ℭ Quan-

ℭ Quando accuſatio præſumatur calumnioſa. RVB. XVIIII.

STatuimus quod accuſatio damni dati cenſeri debeat calumnioſa in infraſcriptis caſibus. Primo ſi probatum fuerit damnum aliquod datũ non fuiſſe in re, vel ſuper re, in qua, ſeu ſuper qua data fuerit accuſatio. Item ſi probatum fuerit accuſantẽ ſciuiſſe alium quam accuſatum ſibi dediſſe damnum. Item ſi plures accuſationes in eodem anno dederit de eadem re, ſeu ſuper eadem re, quæ accuſationes, ſeu æſtimationes earum tranſcenderent id, quod in ipſo anno accuſator ipſe de eadem re veriſimiliter percepturus fuiſſet, vel accuſauerit aliquem ſibi dediſſe damnum cum beſtis, quas tamen accuſatus non haberet, vel damnum datum fuiſſe cum maiori numero beſtiarum, quam haberet ipſe accuſatus (quod probare poſſit per duos teſtes) in caſibus enim ſupraſcriptis accuſatio data, ſeu inſtituta per principalem accuſatorem, vel extenſa per Saltuarium, ſeu loco eius per Maſſarium villæ, vel burgi præſumatur fictione præſentis ſtatu. calumnioſa, & temeraria. Et tunc tam accuſans, quam Saltuarius cadant in pœnam dupli eius, quod fuiſſet condemnatus accuſatus, ſi accuſatio vera fuiſſet, applicandam parti, & vlterius accuſans ipſe non poſſit accuſare per biẽnium aliquem pro damnis ſibi datis. & Saltuarius, vel Maſſarius, ab officio ſuo remoueantur, & remoti ſint ipſo iure, & etiam condemnentur in ſol. xx. Cam. Duc.

ℭ Quando dubium vertitur in qua villa ſit res, vel aliqua petia terræ. RVB. XX.

STatuimus quòd ſi dubium oriatur in qua villa, ſeu guardia ſit aliqua res, ſeu petia aliqua terræ, tunc huiuſmodi res, ſeu terra intelligatur eſſe quoad omnia de guardia illius villæ quæ habet domum propinquiorẽ dictæ rei, & Maſſarius illius villæ quæ habet domum propinquiorem dictæ rei, ſeu terræ ſit, & cẽſeatur eſſe Maſſarius, ſeu Saltuarius reſpectu dictæ rei, de qua inter partes dubitatur, niſi quòd ſi aliqua partium diceret ſe velle probare contrarium, ſtatuatur terminus duodecim dierum vtilium ad probandum partibus, quo termino elapſo. D. Iudex damnorum datorum decidat cauſam intra octo dies vtiles, quibus elapſis ſeruetur quod ſupra dictum eſt.

ℭ De abolitionibus, & cancellationibus accuſationum. RVB. XXI.

STatuimus quod accuſãs quilibet, ſeu legitime agens pro eo valeat pro libito eius voluntatis ſemper, & quandocunque antequam libri damnorum datorum traditi, & conſignati fuerint per notarium damnorum datorum exactori Duc. Cam. accuſationi errore datæ, vel inſtitutæ renuntiare, & omne ius tam ipſius accuſãtis, quam Cam. Duc. ſit extinctum, nec ulterius poſſit accuſatus moleſtari per accuſantem, vel Cameram Duc. uel aliqua ſententia poſtea lata valeat. Similiter ſi accuſatus, antequam libri prædicti aſſignentur dicto exactori, fecerit depoſitum de ualore, & æſtimatione damni dãti penes notarinm dãnorũ datorum, penes quem ſolum illud fieri poſſit, & ſic illud appareat in eius actis, accuſatio habeatur pro cãcellata, & remiſſa, quantum ſit quod accuſatus vlterius moleſtari non valeat per accuſantem, vel Cam. Duc. Et notãrius damni dati ad omnem requiſitionem accuſantis nulla alia ſententia ſecuta eodem die realiter, & perſonaliter cogatur depoſitum ſoluere dicto accuſanti

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА

ti ſub pœna tantundem de ſuo applicanda dicto accuſanti.

De ſuſpenſionibus in dannis datis. RVB. XXII.

STatuimus quod omnes dilationes, & termini aſſignati in cauſis damnorũ datorum per præſentia noſtra ſtatuta poſſint de commvni partium conſenſu non tantum ſemel, ſed pluries, & pluries ſuſpendi, vel prorogari, prout ipſæ partes maluerint, & ualeat ſuſpenſio, & prorogatio per omne id tempus, quod voluerint accuſans & accuſatus. Similiter quandocunque, antequam libri dãnorum datorum aſſignentur, & relaxentur exactori Cam. Duc. dictæ accuſationes poſſint ſuſpendi de expreſſa voluntate accuſantis, & ipſa ſuſpenſione ſtãte non poſſit modo aliquo procedi contra accuſatum, & proceſſus, & ſententia in contrarium non valeat ipſo iure.

De accuſatione pro damno non æſtimata per præſentia ſtatu. nec per ipſos æſtimatores. RVB. XXIII.

STatuimus quod ſi accuſatio aliqua fuerit inſtituta, & damnum pro quo accuſatio eſt inſtituta, non reperiatur æſtimatum neque per præſentia ſtatuta neq; per æſtimatores electos iuxta tradita in ſtatu. ſub titulo. De æſtimatione æſtimatorum. & contigerit librum accuſationũ deferri in Camerã Duc. iuxta tradita in ſtatutis noſtris, aliqua pœna pro dicto damno non æſtimato minime exigi poſſit pro dictis accuſis per Cameram Duc. nec etiam per damnum paſſum, quinimmo accuſatio, ſeu accuſationes ipſæ habeantur pro non factis, ac ꝑ non ſcriptis. Declarantes damnum intelligi eſſe æſtimatum per præſentia noſtra ſtatuta in omnibus illis caſibus, in quibus creditur plene iuramento accuſantis, ſeu Saltuarii extendentis, vel inſtituentis accuſationem iuxta tradita in ſtatuto ſub titulo. De iuramento, & probationibus in damnis datis.

De æſtimationibus damnorum datorum, & primo in terra ſeminata frumento. RVB. XXIIII.

QVoniam rapacitas multorum iuſtum, & æquum quandocunque excedit ideo neceſſe fuit vt legis authoritas eas refrenet, & ſuis debitis terminis quemlibet faciat ſtare contentum. Hinc eſt quod ad puniendum audacias dãtium damna venimus ad æſtimationes, limitationes, taxationes æſtimationum vt infra. Et primo pro damno dato in terra ſeminata frumẽto, ſtatuimus quod ſi damnum datum fuerit in terra ſeminata frumento, accuſatus ſoluere debeat pro ipſo damno quouis tempore dato ut infra videlicet. Pro qualibet beſtia bouina, equina, aſinina, mulina, vel alia beſtia groſſa, & qualibet uice ſol. V. damnum paſſo. Pro qualibet beſtia minuta quadrupede, puta pecude, & ſimilibus, excepto porco, pro qualibet vice damnum paſſo ſol. II. & denarios VI. pro quolibet porco, vel porcello quocunque modo damnum dederit, & pro qualibet vice damnum paſſo ſol. II. Pro Capra autem ſol. III. Pro qualibet beſtia bipede, ut puta gallina gallo, & ſimilibus, pro qualibet uice damnũ paſſo denarios VI. Pro anſere, & anate ſol. I. & denarios VI. Pro quolibet homine cum equo & qualibet vice, ſi fuerit venator, damnum paſſo ſol. xxx ſi fuerit uiator damnum paſſo ſol V. Pro quolibet pedite, & qualibet vice damnum paſſo ſi fuerit venator ſol. V. ſi fuerit viator, damnum paſſo ſol. I. Pro qualibet perſona faciente herbam pro qualibet vice damnum paſſo ſol. VII. Si vero inciderit fru-

frumentũ in herba damnũ paſſo ſol. X. Si vero terra, in qua damnũ fuerit datũ, ſeminata erit ſpelta, faba, vicia, hordeo, faſeolis, ciceribus, & alijs leguminibus pœnæ de quibus ſupra, dimidientur, & dimidiatæ eſſe intelligantur, ſingula ſuis ſingulis debite, & congrue referendo, demptis tamen ciceribus, & faſeolis, pro quibus ſeruetur quod dictum eſt ſupra de terra ſeminata frumento. Si vero damnũ datũ fuerit in terra ſeminata croco, vel zafrano, ſi quidem damnũ datum fuerit a beſtia groſſa æſtimatio damni ſit pro qualibet beſtia, & qualibet vice damnũ paſſo ſol. XX. Si vero damnum proceſſerit a beſtia minuta quadrupede, excepto porco æſtimatio ſit damnum paſſo ſol. X. Si vero beſtia minuta fuerit bipes æſtimatio ſit pro qualibet beſtia, & qualibet vice dãnum paſſo ſol. V. Si vero damnum datum fuerit in terra ſeminata canape, vel lino, æſtimatio ſit damnum paſſo, vt dicitur in æſtimatione damni in hortis dati. In alijs vero fiat, & obſeruetur vt dictum eſt de damno dato in terra ſeminata frumento.

De damno dato in pratis. RVB. XXV.

STatuimus quòd ſi damnũ datum fuerit in pratis a die feſtiuitatis S. Mariæ de menſe Martij in herba maiatica, ſeu fœno a beſtijs groſſis puta boue, equo, aſino, & ſimilibus condemnetur dominus beſtiarum, vel is, qui habuerit in ſocietatem, vel conduxerit damnum paſſo, pro qualibet beſtia, & qualibet vice ſol. VI. Si aũt in herba, ſeu fœno guaiumo condemnetur dãnũ paſſo ꝑ qualibet beſtia & qualibet vice ſol. IIII. Si vero in tertiarolo vſq; ad menſẽ Septẽb. condẽnetur dãnũ paſſo in ſol. II. Ab inde vero vltra, & alio tpe condemnetur in ſol. I. pro qualibet beſtia, & qualibet vice. Si vero damnum datum fuerit a beſtijs minutis in prato in fœno maiatico vt ſupra, dempto porco condemnetur dñs, & vt ſupra dãnum paſſo ꝑ qualibet beſtia, & vice ſol. II. In fœno guaiumo ſol. I. Ab inde vltra, & alio tpe den. VI. connumerando anſeres & anates in beſtijs minutis Si vero damnum datum fuerit a porco paſcente in prato abſq; rugatura, eodẽ modo & forma, vt ordinatũ eſt in beſtijs groſſis. Si autem damnum datum fuerit in prato a porco rugante, condemnetur dominus, cuſtos, & qui habuerit in ſocietatẽ eos vltra pœnas prædictas in ſol. I. pro qualibet rugatura & ad emẽdandum, & reaptandum rugaturas Si vero damnum datum fuerit ab homine in prato faciente herbã, vel exportante, condemnetur pro qualibet vice & perſona in ſol. x & ad emendationem damni damnum paſſo quod damnum intelligatur pro quolibet cumulo ſeu muchia, vel tractu & andata de ſol. xx & hæc omnia intelligantur de pratis ſolitis ſecari. Si vero damnum datum fuerit in terra ſolida, quæ nondum ſit redacta ad pratum, pœnæ dimidientur habito reſpectu ad tempora & beſtias vt ſupra.

De damno dato in terra non ſeminata, nec etiam pratiua. RVB. XXVI.

STatuimus quòd ſi datum fuerit damnum in terra, quæ non ſit ſeminata, neq; ſit pratiua, ſi quidem eſt laboratiua, & damnum datum ſit a beſtia groſſa, æſtimatio damni ſit pro qualibet beſtia & qualibet vice ſol. I. Pro quolibet vero porco & qualibet vice de denarijs VI. Si damnum datum fuerit in terris nemoroſis ſaldiuis ſtirpiuis, valliuis, & ſimilibus a beſtia groſſa, damnum ſit de ſol. III Si vero damnum datum fuerit in dictis terris a beſtia minuta damnum ſit de ſol. I.

R De

❡De damno dato in carrezando. RVB. XXVII.

STatuimus quòd pro qualibet carrezata currus, aratri, barocij, & elciæ cum bobus, vaccis, vel equis, ſi facta fuerit in terra ſeminata frumento, æſtimatio damni pro qualibet carrezata, & qualibet vice ſit de ſold. xxx. In terra vero ſeminata ſpelta, hordeo, faba, faſeolis, vicia, & alijs leguminibus, ꝑ qualibet carrezata, & qualibet vice ſol. X. In terra vero non ſeminata, nec pratiua, ſed laboratiua, & arata pro qualibet carezata, & qualibet vice ſol. XV. Si carrezata facta fuerit vt ſupra in pratis a feſto Sanctæ Mariæ menſis Martij quouſq; ſectum fuerit fœnum maiaticum pro qualibet carrezata, & qualibet vice damnum ſit de ſol. XXX. Si autem carrezata facta fuerit poſtquam ſectum fuerit fœnum maiaticum vſquequo fuerit ſectum fœnum guaiumum damnum ſit de ſoldis XX. Si vero damnum datum fuerit carrezando in pratis ſectis, & ſublatis dictis fœnis reliquis temporibus, damnum ſit pro qualibet carrezata, & qualibet vice ſol. XV. In ſtipulis vero damnum ſit ſol. XII. Si vero facta fuerit in terra nemoroſa, ſtirpiua, ſaldiua, vel paludiua, damnum ſit pro qualibet carrezata, & qualibet vice de ſol. X. Et prædicta omnia in præſenti ſtatuto contenta procedant, niſi via, per quam ſolitum eſt carrezari, eſſet adeo deſtructa, & redacta ad modum, quòd ſine periculo per eam non poſſet carrezari, vel iri. Iſtis enim caſibus licere volumus impune ire per campum illius, qui confinat viæ deſtructæ. Iudex tamen ad hoc deputatus cogat, & cogere debeat omnes, qui ſoliti ſunt reparare dictam viam ad reaptandum illam, dummodo non appareat quod ex culpa habentium teſtatas via ſit deſtructa.

❡De damno dato pro bladis exportatis. RVB. XXVIII.

STatuimus quòd ſi exportatum fuerit e campis aliquod genus bladorũ, æſtimatio damni ſit pro quolibet couo frumenti exportato de ſol. XX. Pro quolibet alio Couo aliorum bladorum ſol. X.

❡De damno dato in lino, & canape exportatis. RVB. XXVIIII.

STatuimus quòd ſi exportata fuerit aliqua quantitas lini, vel canapis, dánum ſit pro quolibet faſce canapis, & lini ſol. XXX.

❡De damno dato in nemore. RVB. XXX.

STatuimus quòd ſi dãnũ datũ fuerit in nemore a beſtijs, ſi quidem datũ fuerit damnũ a beſtia groſſa, vt puta, boue, vacca, aſino, & ſimilibus, damnũ ſit pro qualibet beſtia, & qualibet vice ſol. V. Si vero a beſtia minura, puta capra, pecude, & ſimilibus damnum ſit pro qualibet beſtia, & qualibet vice ſol. III.

❡De damno dato in fructibus arborum, & vitium. RVB. XXXI.

STatuimus quòd ſi damnum fuerit datum in vuis pendentibus, ſeu in maſſa exiſtentibus, ſi exportatæ fuerint in ſolio, damnum ſit pro qualibet vice, & quolibet ſolio ſol. XXX. Si vero cum ciſta, damnum ſit pro qualibet ciſta, & qualibet vice ſol. XV. Si vero cum bozio, pro quolibet bozio, & qualibet vice ſol. XV. Si vero in rocijs pro quolibet rocio, & qualibet vice ſol. X. Et intelligatur ſi damnum datum fuerit in vuis maturis, & non maturis. Si autem damnum datum fuerit a beſtijs in vuis in maſſa exiſtentibus, tunc damnũ æſtimari debeat iuxta diſpoſita in ſtat. De electione æſtimatorum, & eorũ officio. Si vero damnum datum fuerit a beſtijs groſſis in vua pendẽte matura, ſiue non matura,

matura, æſtimatio damni ſit pro qualibet beſtia, & qualibet vice ſol. V. Si vero cum beſtia minuta quadrupede æſtimatio damni ſit pro qualibet beſtia, & vice ſol. III. Si vero quis accipiens, ſeu deijciens vuas ex arboribus eas porcis dederit, ſeu alio modo æſtimatio damni ſit pro quolibet porco, & qualibet vice ſol. V. At ſi damnum datum fuerit a perſonis in pomis, piris, ceraſis, nucibus, perſicis armeniacis, prunis, meſpilis, caſtaneis, ficubus, zezulis amygdalis, auellanis, ſorbis, & alijs ſimilibus fructibus pro qualibet vice, & qualibet perſona æſtimatio damni ſit ſol. X. Si quis aſcenderit arborem ex prædictis fructiferam, & ipſam quaſſauerit vt fructus cadant, ſiue exportauerit, ſiue non, condemnetur ꝑ qualibet vice, & qualibet perſona damnum paſſo ſol. xxx. Et hoc ſi arbores non fuerint in terra ſeminata tempore dicti damni. Si vero terra fuerit ſeminata pœna duplicetur. Si vero damnum datum fuerit in glandibus a perſonis condemnetur pro qualibet perſona, & vice ſol. V. Quatien. autem, & deijcien. glandes, & alios fructus porcis, vel alijs beſtijs, damnum ſit pro quolibet deijciente, & qualibet beſtia, & qualibet vice ſol. XX.

❡De damno dato in exportando ligna a foco.
RVB. XXXII.

STatuimus quòd ſi damnum datum fuerit in exportando ligna a foco iam inciſa, æſtimatio damni ſit prout infra. Pro qualibet carica a dorſo hominis dãnum ſit ſol. X. Pro qualibet carica muli, aſini, vel equi damnum ſit ſol. xx. Pro quolibet barocio, ſeu elcia, damnum ſit ſol. xxxx. Pro quolibet curru lignorum damnum ſit ſol. lxxx. Pro quolibet ligno ab opere ſol. lx. Et prædicta locum ſibi vendicent, vbi ligna exportarentur ex terra non ſeminata, ſi vero ex terra ſeminata pœna duplicetur.

❡De damno dato in faſcibus exportatis.
RVB. XXXIII.

STatuimus quòd ſi damnum datum fuerit in exportando faſces ad comburẽdum æſtimatio damni ſit prout infra. Pro qualibet carica faſcium exportata à perſona damnum ſit de ſol. V. Pro qualibet carica aſini ſol. X. Pro qualibet carica equi, vel muli ſol. xv. Pro quolibet barocio, vel elcia ſol. xx. Pro quolibet curru faſcium ſol. xxxx. Et hoc ſi damnum datum fuerit in terra non ſeminata. Si vero in terra ſeminata, pœnæ duplicentur.

❡De damno dato in arboribus inciſis in campis, vijs, & alijs locis.
RVB. XXXIIII.

QVia vt docet experientia rerum magiſtra, quamplurima damna committuntur in incidendo, frangendo, ſcorzando arbores virides fructiferas vel infructiferas adiunctis, vel non adiunctis vitibus, quæ arbores aliquando ſunt craſſæ, aliquando tenues, ita quòd difficile, & fere impoſſibile eſſet taxare, ſiue æſtimare damnum ſingularum arborum, tum propter varietates arborum, tum propter ætates earum. Propterea ſtatuimus, quòd ſi damnum datum fuerit in aliquibus arboribus viridibus, magnis, vel paruis, fructiferis vel non, cum vite, vel ſine, in terra ſeminata, vel non, & in via, & in alijs locis, æſtimatio huiuſmodi damni fiat iuxta tradita in ſtat. ſub Rub. De electione æſtimatorum, & eorum officijs.

¶De damno dato in excauando tractorias, inſerituras, & prouanas.

RVB. XXXV.

STatuimus quòd ſi qua inſeritura, ſeu planta arboris fructiferæ ſcilicet pirorum, pomorum, perſicorum, prunorum, & aliarum huiuſmodi, ac etiam mororum inciſa, euulſa, vel fracta fuerit in cãpis, æſtimatio damni ſit pro qualibet inſeritura, vel planta de libr. IIII. Pro excauatione, & euulſione Tractoriarum vitium æſtimatio dãni ſit pro qualibet tractoria & qualibet perſona ſol. xx. Et hæc omnia ſi de die, ſi vero de nocte, pœna duplicetur.

¶De damno dato in ſcaluando arbores, sfoliando, & sbrocando.

RVB. XXXVI.

STatuimus quòd ſi damnum datum fuerit in ſcaluando aliquam arborem viridem fructiferam, æſtimatio damni ſit ꝑ qualibet arbore ſcaluata ſol. xxxx. Si vero non fructifera ſol. xv. ſi in dictis caſibus dicta arbor erat ſine vite, ſi vero cum vite damnum ſit de quarto pluri. Si vero damnum datum fuerit in sfoliãdo ſeu sbrocando arbores ſine vite, æſtimatio damni ſit ſol. VII. Si vero cum vite ſit ſol. x. Et prædicta procedant in terra non ſeminata, in terra vero ſeminata addatur quartum de pluri.

¶De damno dato in hortis broilis, vel zardinis.

RVB. XXXVII.

STatuimus quod ſi damnum datum fuerit in hortis, broilis, vel zardinis citra tamen fractionẽ vel ſcorzaturam arborum, ſi quidẽ damnum datum fuerit a beſtijs groſſis vel minutis quadrupedibus æſtimatio damni ſit ſol. xxx. Pro quolibet vero anſere, vel anate, & pro qualibet vice, damnum ſit ſol. V. Pro qualibet vero gallina & alia qualibet beſtia bipede, & pro qualibet vice, damnum ſit de ſol. III Si vero in fractione, vel ſcorzatura arborum damnum datum fuerit æſtimatio ſit vt infra dicetur. Si autem damnum datum fuerit a perſonis, tunc ſi huiuſmodi damnum datum fuerit in rebus hortenſibus, vel fructiferis horti, vel zardini, ſeu arboribus exiſtentibus in horto, vel zardino, æſtimatio ipſius damni ſit pro qualibet vice, & qualibet perſona de lib. V. Si vero huiuſmodi damnum datum fuerit in arboribus eas incidendo, ſcaluando, frangendo, vel ſcorzando, vel euellendo, tunc ſi damnum datum fuerit in inſerituris, ſeu ente æſtimatio damni ſit pro qualibet inſeritura, & ente, & pro qualibet perſona de lib. x. Si vero huiuſmodi damnum datum fuerit in alijs arboribus exiſtentibus vt ſupra, ſiquidem dictæ arbores fuerint fructiferæ æſtimatio ſit pro qualibet arbore, & pro qualibet perſona de lib. xx. Si vero arbor non fuerit fructifera æſtimatio ſit pro qualibet arbore, & qualibet perſona de lib. x.

¶De damno dato in Columbarijs, Piſcarijs, & Apibus.

RVB. XXXVIII.

STatuimus quòd, ſi damnum datum fuerit in columbarijs & piſcarijs, æſtimatio damni ſit pro qualibet vice, & qualibet perſona de ſcutis decem auri pro apibus vero damnum ſit pro qualibet perſona de ſcutis decem auri.

¶Quando dici non debet damnum datum RVB. XXXVIIII.

STatuimus quod vbi perſona aliqua occiderit, vel vulnerauerit beſtiam aliquam cuiuſuis conditionis, & qualitatis, & in quocunque loco, vel ſi canis, vel lupus,

pus, vel alia beſtia occiderit, vel vulnerauerit, ſeu aliquo modo damnificauerit aliquam beſtiam groſſam, vel minutam, & cuiuſcunq; maneriei, huiuſmodi dãna non veniant appellatione damnorum datorum, nec præſentia ſtatuta in eis locum vendicent ſibi, ſed paſſi huiuſmodi damna agant actionibus ſibi competentibus, prout de iure communi.

¶De foſſatis explanatis, & pontibus, & ſæpibus deuaſtatis.

RVB. XL.

STatuimus quòd ſi quis explanauerit, vel atterrauerit foſſatum alienum, ſiue communem ſoluat libras tres Mo. Mut. damnũ paſſo, & alias libr. tres Cam. Duc. & nihilominus teneatur reficere dictum foſſatũ bene foſſum, & credatur vni teſti non ſuſpecto. Et eadem pœna teneatur, qui fecerit foſſatum ſuꝑ terreno alieno, & teneatur illud ſtatim explanaſſe. Ille vero qui obicem, vel cauedonum fecerit in aliquo foſſato, vel dugario, teneatur in ſimili pœna applican. vt ſupra, & leuare tale obſtaculum, & cauedonum. Et ſi quis deuaſtauerit, deiecerit, vel abſtulerit aliquem pontem priuatum, vel pub. in totum, vel in partem, teneatur illico ad refectionem dicti pontis, & ſoluere pro pœna libr. v. applican. Cam. Duc. Et idem intelligatur de illo, qui abſtulerit, vel deuaſtauerit in totum, vel in partem claudendam, ſeu portitiam alicuius campi, & qui ſepem euulſerit, vel deiecerit, ſeu aliquo modo deuaſtauerit, æſtimatio damni ſit de ſol. X. ꝑ quolibet brachio ſepis euulſæ, deuaſtatæ, ſeu exportatæ. Et hoc, quod dictum eſt de ſepibus, non habeat locum in mezadris, ſeu laboratoribus ipſarum terrarum, quia de illis ſpecialiter eſt diſpoſitum ſub titulo. De ſepibus, & hortenſibus relinquendis a Mezadris. Et hæc intelligantur de ſepe ſicca, de viridi autem pœna duplicetur.

¶De via, itinere, & actu conceden. RVB. XLI.

STatuimus quòd licitum ſit omnibus perſonis habentibus prædia, ſiue campos, qui, ſeu quæ non teneant ſeu habeant caput ad viam, ire, & redire per prædia, ſeu campos vicini ſui proximioris viæ cum bobus, aratro, plauſtro, vel elcia, dummodo non faciat ſtudioſe, & vadat per locum minus damnoſum ipſi domino, niſi ipſe dominus deputauerit ipſi viam aptam, quam ille tunc teneatur ſequi, & non aliam ſub pœna infraſcripta. Et non ducat porcos, & alia animalia, niſi boues, vel vaccas a iugo, & equum, vel aſinum cauſa laborandi, vel fructus conducendi, ſeu ſtercorandi, & qui contrafecerit ſoluat ſol. X. damnum paſſo pro qualibet vice.

¶De ſepibus, & hortenſibus relinquendis a Mezadris.

RVB. XLII.

QVia ruſtici ſunt mirum in modum procliues ad inferen. damna patronis, inimicanturq; naturaliter eiſdem, maxime in eorum diſceſſu, quem faciunt a terris, & laborerijs quo quidem tempore vellẽt omnia bona patronorum ire peſſum, & in diſperſionem, hinc eſt, quòd ſepes cortilium, & hortorum aut comburunt, aut deijciunt, vel ſinũt eas euelli, diſſipari, & ad nihilum reduci. Quapropter, vt ipſi laboratores, ſeu mezadri ſolertes ſint, & inuigilent in faciẽ. manutenẽ. & conſeruãdis dictis ſepibus, & hortẽſibus, volum⁹, & ſtatuimus quòd ipſi mezadri, ſeu laboratores teneãtur, & debeãt facere, & reparare ſepes

prædictas,& reparatas,ac reaptatas tenere eaſdem per tempus,& tẽpora,quibus erunt laboratores,de viminibus dictæ poſſeſſionis,ſiue terrarum, ſeu faſcibus,& lignis communibus inter eos,& patronum. Et dictas ſepes bene contextas,& aptatas relinquere quando diſcedent a laborerio,ſeu terris,ſub pœna lib.x.applican.patrono,qui ſuo iuramẽto poſſit facere damnum ſuum de dictis libr.x.occaſione prædicta, reſeruata tamen laboratori facultate faciendi æſtimare damnum,vel detrimentum ipſarum ſepium iuxta tradita in ſtatuto ſub titulo De electione æſtimatorum,& eorum officio. Volentes etiam quod mezadri,ſeu laboratores prædicti,quando diſcedent a laborerijs,ſeu terris,non poſſint hortenſia exportare,euellere,vel deuaſtare,ſed ea teneãtur relinquere ſucceſſoribus ſuis intacta,illæſa,& non peſſundata abſq; aliqua ſolutione ipſi faciẽ. per ſucceſſores,ſub pœna prædicta applican.vt ſupra,reſeruata tamen eis facultate æſtimandi vt ſupra.

¶De ſpatio,quod eſſe debet inter arborem,& arborem.
RVB. XLIII.

STatuimus quòd omnes,qui de cætero voluerint aliquam arborem plantare a latere ſuperiori,vel a mane verſus terram conuicini ſui,teneãtur,& debeãt dimittere verſus dictum conuicinum ſex brachia terræ plantare volẽtes verſus dictum conuicinum.Et ſi aliter arbor plantata fuerit D.Iudex damnorum datorum,vel Iudex aquarum illius loci,in quo arbor extiterit,faciat cum effectu dictam arborem incidi,& euelli ad omnem inſtantiam conuicini damnum ſẽtientis.Declarantes tamen quòd ſi vna petia terræ diuideretur permutaretur, vel aliter alienaretur,& in vna parte remaneret aliqua arbor non habens talẽ diſtantiam verſus alteram partem deſubtus,vel a ſero,tunc ſupraſcripta ſibi locum non vendicent,ſed in prædictis caſibus obſeruetur quod inferius dicetur De arboribus plantatis tempore editionis prædictæ.Statuimus quòd ſi quidem arbor exiſtens a latere ſuperiori, vel a mane vt ſupra non habens talem diſtantiam fuerit fructifera,non debeat quoquo modo incidi,vel deradi, ſi vero fructifera non fuerit,ſed bene auitata, tũc debeat ſcaluari,& incidi a ſex brachijs ſupra,ſi vero ipſa arbor fuerit neq; fructifera,neq; auitata tunc dominus arboris teneatur incidere,vel radere inſurſum per quindecim brachia,vel vendere dictam arborem dicto conuicino ſub æſtimatione officialis,reſeruata electione domino arboris incidendi,vel vendendi. Quod in montanis partibus locum non habeat,& intelligãtur montanæ partes a Saxolo,Florano,Spezano, Solignano,Caſtrouitreo,Campilio,& Vignola ſupra.Declarantes quòd omnes arbores nocentes hortis exiſtentibus intra circas Ciuit.Mut.incidantur, & nulla plantata viridis inter vnum vicinum,& alium eſſe,vel fieri, ſed ſepes tantummodo poſſint.

¶De foſſatis cauandis. RVB. XLIIII.

STatuimus quòd quilibet habens terram inferius ad requiſitionem alterius, qui habet terram ſuperius & qui ſuum foſſatum fecerit,ſeu cauauerit,præciſe teneatur fodere,ſeu fodi facere foſſatum ſuum,nec non Cauedonos, carratas,& omnia alia impedimenta leuare,& pontes,& ſimilia a latere inferiori.Et iudex teneatur hoc fieri facere ſine mora,vel dilatione,& omnibus reiectis.

¶Declaratio ad ſtatutum.De electione æſtimatorum, & eorum officio.
RVB. XLV.

DEclarantes contenta in ſtatuto ſub titulo.De electione æſtimatorum,& eorum officio,in ea parte,in qua diſponitur accuſationes notificari debere accuſatis per Saltuarium quæ notificatio habeatur loco veræ citationis, & vt in allegato ſtatuto.Volumus,& diſponimus vt intelligatur procedere in habitatoribus villæ,vbi fit dicta notificatio, ſi autem accuſatio eſſet inſtituta contra non habitantem in dicta villa in re tamen,vel rebus exiſtentibus in dicta villa, dicta notificatio minime ſufficiat,ſed citari debeat per nũtium Communis iuxta tradita in ſtatuto.De citationibus.Et eo legitime citato cætera alia,de quibus in dicto ſtatuto,& alijs ſtatutis noſtris obſeruentur,& aliter accuſatio, vel condemnatio,ſiue in contumacia,ſiue alio modo non valeat, nec exigi poſſit, & habeatur accuſatio pro nulla ipſo iure.

¶Quod in verbis prolatis in maſculino comprændatur genus fœmininum, & è contra, & in ſingulari numerus pluralis, & è contra.
RVB. XLVI.

STatuimus quòd verba prolata in genere maſculino intelligantur prolata in fœminino,& è contra. Et ſimiliter verba prolata in ſingulari intelligantur prolata in plurali,& è contra niſi expreſsè reperiatur ſecus diſpoſitum eſſe.

¶Quod vbi damnum non reperiatur æſtimatum, recurratur ad ſtatutum ſub titulo.De æſtimatorum electione. RVB. XLVII.

STatuimus quòd ſi occurrerit dari aliquod damnum, quod per præſẽtia ſtat. non reperiatur taxatum,vel extractum,tunc tale damnum debeat æſtimari iuxta tradita in ſtat. ſub titulo. De electione æſtimatorum,& eorum officio. Saluis tamen diſpoſitis in ſtatuto ſub Rub.De probationibus per iuramẽtum, vel alias probationes.

¶De ijs,qui vti non poſſunt beneficio præſentium ſtatutorum.
RVB. XLVIII.

STatuimus,& ordinamus pro bono publico quòd Eccleſiæ,loca pia,monaſteria,clerici,aut perſonæ eccleſiaſticæ,nobiles,vel alias exempti,& ſimiliter eorum conductores,fictabiles,mezadri,coloni,& laboratores non poſſint,nec aliquis ſupraſcriptorum poſſit vti beneficijs præſentium noſtrorum ſtatutorum, niſi mezadri,coloni,& laboratores dictarum eccleſiarum,monaſteriorũ,clericorum,locorũ piorũ,& aliarũ perſonarum eccleſiaſticarum,nobilium,vel alias exemptorũ fecerint,& ſubierint oẽs,& quaſcunq; operas, & factiones in communi ordinarias, vel extraordinarias, & vndecunq; prouenientes ſiue a Sereniſs.D.N Duce,ſiue a Communitate Mut.pro vt,& quemadmodũ mezadri,laboratores,& coloni ſeculariũ non exẽptorum dicta onera, & factiones ſubeũt, & ſubire ſoliti ſunt.Exempti tamen ob numerum duodecim liberorum,& ſimiliter eorum mezadri,vel coloni non comprænhendantur in præſenti ſtatuto.Et hoc ſtatutum ſit præciſum,& truncum,& ad literam ſeruari debeat.

¶De applicatione pœnarum in damnis datis. RVB. XLVIIII.

STatuimus,& ordinamus quòd vbi quis eſt condẽnatus alicui vere,vel ficte ꝑ aliquo damno dato reſarciendo,reſarcio ipſius damni fiat, & applicetur,ac

applicari debeat damnum paſſo, & in tantundem etiam intelligatur condem-
natus fictione præſentis ſtatuti Cam. Duc. & illud tantundem ſolum exigi poſ-
ſit per Cam. Duc. non autem applicatio damni, ſub pœna ipſi exactori Ducali
libr. quinquaginta quotieſcunq; contrafecerit applicanda pro dimidia Cam.
Duc. & pro altera dimidia damnum paſſo. Declarantes, quòd ſi in aliqua par-
te noſtrorum ſtatutorum ſit facta mẽtio de aliqua pœna ex alia occaſione, ſem
per, & vbiq; intelligatur quòd dimidia ſit applicata Cam. Duc. & altera dimi-
dia dãnum paſſo, niſi ſpecifice cui debeat applicari fuerit dictum, cui tunc ple
narie ſtetur. Et ſi aliter dictum, vel ſententiatum fuerit, nullum ſit ipſo iure.

De beſtijs in campis repertis ſine cuſtode. RVB. L.

QVia ſæpenumero damna eueniunt, quia beſtiæ ſine cuſtode per campos vagantur in graue detrimẽtum ciuium, & diſtrictualium, ideo ſtatuimus quod ſi beſtiæ aliquæ cuiuſuis generis, ſeu qualitatis per quempiam in ſuo campo, vel conducto, ſeu tento repertæ fuerint ſine cuſtode, huiuſmodi reperiens ciuis, vel comitatinus poſſit, & valeat dictas beſtias ſic inuentas conducere, vel conduci facere ſuper hoſpitio, vel in domum maſſarij abſq; aliqua licentia officialis, etiam ſi ipſe reperiẽs ſciuerit cuius ſint dictæ beſtiæ, nec rehaberi poſſint per tenentes eas, vel quemuis alium, niſi hoſpitij, & alia quauis impenſa ſoluta. Et nihilominus pœnæ contentæ in ſtatutis noſtris ſingula ſingulis congrue referen. duplicentur pro damno dato. Et prædicta ſibi locum vendicent, ſi talis inuentio fuerit facta de die, ſi autem de nocte, tunc liceat inuentori conducere dictas beſtias vt ſupra, & pœnæ quadruplicentur, vel eas impune interficere poſſit. Declarantes quòd ſi inuentæ fuerint de nocte, credi debeat iuramẽto inuentoris aſſerentis ſe eas inueniſſe in ſuo, vel vt ſupra, ſi autem de die credatur vt ſupra cum vno teſte idoneo, & non aliter.

Quot Beſtias tenere poſſint paucas terras habentes. RVB. LI.

STatuimus, & ordinamus prohibitũ fore, & eſſe omnibus, & ſingulis in aliqua villa non habentibus, vel poſſidentibus plures bubulcas terrarum, quam decem, tantummodo tenere alias quadrupedes beſtias præter vnam vaccam, & vnum porcum pro vſu ſuo tantum, & non vltra.

Finis quarti libri Statutorum Ciuitatis Mutinæ.

LIBER QVINTVS STATVTORVM CIVITATIS MVTINAE.

VICTVALIVM.

De Poteſtate, & arbitrio D. Iudicis Victualium in condemnando, ſeu mulctando. RVB. I.

STatuimus quòd D. Iudex victualium Ciuitatis Mutinæ, & diſtrictus poſſit, & debeat punire, & condemnare omnes delinquentes in pœnis, & mulctis contẽtis in ſtatutis officij ſui, & non vltra, & vbi ſtatuta deficerẽt, & pœna non eſſet expreſſa, tunc poſſit punire, & mulctare ſingulos delinquẽtes vſq; ad ſummam ſoldorum xx. tantum, & non vltra, attẽta tamẽ qualitate delicti, & conditione perſonarum. Quæ pœnæ, ſeu mulctæ in prædicto caſu applicentur, & applicatæ eſſe intelligãtur ipſo iure, & facto Cameræ Ducali pro dimidio, & accuſatori, ſeu denuntiatori pro alio dimidio. Poſſit etiam facere præceptum in pertinentibus ad ſuum officium cuilibet perſonæ ſub pœna ſoldorum viginti ad plus de faciẽdo, vel non faciendo tale quid.

De Syndicando Iudice victualium, & eius Notarijs. RVB. II.

ORdinamus quòd D. Iudex victualium, & etiam notarij dicti officij finito Iudicis officio ſyndicari debeant per deputandos ab Ill. Comm. Mutinæ. Qui ſyndici poſſint, & teneantur tam ex eorum officio, quam ad querelã, ſeu accuſationem cuiuſlibet cum omni cura, & diligentia contra ipſos, & quemlibet ipſorum inquirere, & eos, & eorum quemlibet punire, condemnare de dolo, lataq; culpa, & quibuſcunq; baratarijs per eos commiſſis, quæ probari poſſint prout diſponitur in ſtatuto ſub Rub. De baratarijs puniendis. Et inſtantia, modus, & dilationes, qui ſeruantur in alijs officialibus ſyndicandis ex forma ſtatutorum noſtrorum, ſeruari etiam debeant in ſyndicandis Iudice, & notarijs prædictis.

De ordine procedendi. RVB. III.

STatuimus, & ordinamus quòd Spectabilis D. Iudex victualium ciuitatis, & diſtrictus Mutinæ procedere, mulctare, & condemnare poſſit, & debeat omnes, & quoſcunq; contrauenientes, vel non obſeruantes præſentia ſtatuta, vel aliter delinquẽtes in eorum artibus, & exercitijs, modo, & ordine infraſcriptis. Nam quis re ipſa repertus fuerit in contrafactione, ſeu maleficio, vel quaſi, tũc ipſe Dominus Iudex adnotata contrafactione, ſeu maleficio moneat, vel citari faciat iuxta formam ſtatuti ſub Rubrica. De citationibus faciendis inculpatũ, quatenus ipſe inculpatus comparere debeat coram præfato Domino Iudice intra tres dies continuos proxime ſequentes ad ſe defendendum, & excuſandũ a dicta inculpatione, & a contẽtis in ea, & ſi inculpatus in dicto termino comparue-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

paruerit,& cauſas excuſationis,ſeu defenſionis ſuæ deduxerit,admittantur, & admitti debeant per iudicem,quas probaſſe teneatur ipſe inculpatus intra terminum octo dierum continuorum.qui terminus ſit, & eſſe intelligatur ſtatutus tam Iudici,quam parti ad probandum,& probatum habendum per omne genus,& ſpeciem probationis Et ſi in dicto termino non comparuerit, vel comparens nullas cauſas excuſationis allegauerit, tunc ipſo iure habeatur pro confeſſo,& conuicto virtute præſentis ſtatuti, & contra eum procedi debeat ad condemnationem,eo tamen ſaluo quòd vbicunq; inculpatus comparuerit ante condemnationem contra eum factam,admittatur,& admitti debeat eius comparitio,& defenſiones,ac ſi a principio comparuiſſet,non obſtante ſibi in aliquo eius contumacia,credatur autem de inuentione , & contrafactione re ipſa dicto,ſeu atteſtationi D.Iudicis,& vnius ex notarijs ſuis,vel nuntij,referentium inſimul ſic ſe inueniſſe,vt in contrafactione,ſeu maleficio adnotata continetur.Niſi in prædictis,vel aliquo prædictorum fuerit per inculpatum probatum contrarium,vel legitime ſe excuſauerit dictus inculpatus a dicta inculpatione vt ſupra.Quo termino octo dierum elapſo dictus Iudex ipſum inculpatū infra quatuor dies vtiles condemnet,vel abſoluat prout iuris fuerit, & ipſo termino quatuor dierum elapſo intelligatur abſolutus ipſo iure fictione præſentis ſtatuti. Quod ſi in ipſa contrafactione,ſeu maleficio re ipſa inuentus non fuerit,ſed accuſatus,vel denuntiatus per aliquem fuerit, ſeu ipſe Dominus Iudex ex eius mero,& puro officio contra eum procedere voluerit, tunc adnotata ipſa accuſatione,ſeu denuntiatione,vel inquiſitione , ſeu defenſa per notarium Domini Iudicis in libro,ſeu vaccheta ſua Dominus Iudex victualium legitime citari faciat inculpatū quatenus comparere debeat ipſe inculpatus intra tres dies continuos coram ipſo D.Iudice ad ſe defendendum,& excuſandum vt ſupra.Et ſi in dicto termino comparuerit ſi quidem contēta in accuſatione,querela,vel inquiſitione ſponte confeſſus fuerit admittatur dicta confeſſio,& condemnetur in pœnis iuris,vel ſtatutorum ciuitatis Mutinæ,admiſſo tamen confitenti beneficio confeſſionis iuxta ordinata in ſtatuto ſub Rub. Quod pax,& confeſſio proſit,in caſibus infraſcript. Si vero comparens negauerit contenta in dicta accuſatione,denuntia,ſeu inquiſitione,vel defenſa in totum,vel in partem admittatur ſimiliter eius negatio,& eo tunc ſtatutus ſit, & eſſe intelligatur tam D.Iudici,quam inculpato terminus octo dierum continuorum ad probandum,& probatum habendum per omne gēnus,& ſpeciem probationis,niſi viſum fuerit ipſi D. Iudici dictum terminum prorogare attenta arduitate cauſæ.Quo termino elapſo D. Iudex ipſe intra dies quatuor vtiles condemnet vel abſoluat inculpatum,prout iuris fuerit,quo termino quatuor dierum elapſo inculpatus,ſeu inquiſitus ipſo iure abſolutus intelligatur, fictione præſentis ſtatuti.Si vero inculpatus ipſe non comparuerit,vel comparens nihil oppoſuerit,tunc iterum inculpatus citari debeat ex parte dicti D. Iudicis quatenus comparere debeat intra biduum proxime continuum ad dicendum,& allegandum cauſas,quare non habeatur prò confeſſo,& conuicto, & ſi venerit,& negauerit inculpationem admittatur ad eius defenſiones, ac ſi a principio comparuiſſet,& refectis tamen expenſis accuſatori,ſeu notario, ſi proceſſum fuerit ex

officio,

officio,ſi vero non venerit,vel comparens nihil oppoſuerit habeatur tunc pro conuicto,& confeſſo ac ſi ore proprio confeſſus fuiſſet, & procedatur ad condēnationem.A condemnationibus autem,ſeu mulctis dicti D.Iudicis a libr.quindecim infra non poſſit per quempiam appellari,querelari,vel de nullitate dici,vel aliquod aliud remedium contra eas implorari.A condemnationibus vero,ſeu mulctis a dictis libris quindecim ſupra poſſit appellari,& de nullitate dici ad D.Iudicem appellationum ciuitatis Mutinæ,& huiuſmodi appellationes & nullitatum dictiones per dictum D.Iudicem terminari debeant intra tempora conſimilia ſupra taxata in prima inſtantia.Et proceſſus, & condemnationes aliter factæ,non ſeruata forma præſentis ſtatuti,non valeant , nec teneant ipſo iure,nec ad aliquam condemnationem,excuſſionem,vel exactionem procedi valeat ſeu poſſit.Et proceſſus omnes faciendi vt ſupra rogari debeant per notarios dicti D.Iudicis,& habeant,& conſequi poſſint mercedem ſuam taxatam per alia noſtra ſtatuta.

De accuſationibus, denuntiationibus,& inquiſitionibus. RVB. IIII.

QVilibet poſſit,& valeat accuſare , vel denuntiare quoſcunq; fraudantes, delinquentes,vel contrafacientes,in his,& circa ea , quæ ſunt artis ipſius contrafaciētis,ex quibus ex forma ſtatutorū,vel alias de iure caſtigari vel puniri poſſunt.Et ſimiliter ipſe D.Iudex in prædictis,& in ſingulis prædictorū inquirere,cognoſcere,procedere,& condēnare poſſit ex eius puro,& mero officio,& etiam ad querelam cuiuſlibet querelantis iuxta diſpoſita in ſtatutis noſtris.

De faciendis, & ſcribendis inuentionibus. RVB. V.

STatuimus quod non poſſit fieri aliqua inuentio de pertinentibus ad officiū, D.Iudicis victualium,niſi ipſe. D.Iudex ſimul cū vno ſaltem ex notariis ſuis, vel nuntio,vel vnus ex notariis prædictis ſimul cum nuntio.D. Iudicis contrafacientem in ipſo delicto,ſeu contrafactione re ipſa inuenerit. Qua inuentione facta alter ex notariis prædictis teneatur omnino ſub pœna infraſcripta intra triduū continuum ſcribere,& notare inuentionem,ſeu inuentiones in vacheta bullata bullo.D.Maſſarij Ducalis,& non in baſtardello,nec in alio folio, nec poſſit habere niſi vnā vachetā ad inuentiones ſcribendas.Et ſi prædicta ſeruata non fuerint inuentiones ipſæ non valeant, nec teneant ipſo iure nec eārū vigore poſſit ſequi aliqua condemnatio ſub pœna ipſi Domino Iudici contrafacienti librarum decem applicandarum pro dimidio ærario Ducali, & pro alio dimidio Inculpato cōdemnato. Et elapſo triduo teneatur Dominus Iudex inquirere,procedere,& condemnare, vel abſoluere iuxta diſpoſita in ſtatuto ſub Rubrica.De ordine procedendi.Volētes quod,ſi inculpatus per legitimas defenſiones fuerit abſolutus, nihil ſoluere teneatur pro inuentione, & ſi quid ſolutum fuerit totum repetat,& repetere poſſit a notario, vel ab alia perſona.

De Officio bonæ opinionis. RVB. VI.

STatuimus, & ordinamus quod Ill.DD. Con.Ciuitatis Mut.eligere,vel confirmare debeant uirum probum legalem,& idoneum ad officium bonæ opinionis de menſe Decembris. Qui antequam exercere incipiat eius officium iurare debeat in manibus prædictorum Ill. DD.Con.de recte, & legaliter exer-

cendo

cendo officium ſuum, quod iuramentum ſcribatur per cancellarium prædicto rum DD. Conſeruatorum, & qui officialis bonæ opinionis bullare, & iuſtare habeat omnes, & quaſcunq; menſuras, ſtateras, pondera cum bullo D. Iudicis victualium, qui pro tempore erit, ſingulis ſex menſibus, exceptis tamen menſu ris, & ponderibus habentium dictas menſuras, ſeu pondera non exercentiũ aliquam mercantiam, volumus enim ſufficere eas ſemel fuiſſe bullatas cum bullo prædicto, nec Iudex poſſit contra eos procedere, dummodo menſuræ, ſeu pondera ſint iuſta, & habeat ipſe officialis pro eius mercede vnum quadrantem ꝑ qualibet bullatura, exceptis bullaturis caſtellatarum, pro quibus ſingulis vicibus, & bullaturis conſequi poſſit ſoldos duos ſingulo anno, & exceptis ingiſtarijs, & boccalibus hoſpitum, pro quorum ſingula bullatura habere poſſit duos quadrantes, & non vltra, & ſemel bullare ſufficiat dictas ingiſtarias, & boccalia. Et huiuſmodi mercedes ſupraſcriptas, habeant ipſe ſic electus, & notarius bonæ opinionis, & inter eos diuidant iuxta ſolitum, & conſuetum, vel ꝓut con cordes erunt, & nullum habeat ſalarium officialis ipſe a dicta Ill. Com. Et ſi officialis bonæ opinionis repertus fuerit fraudem, ſeu dolum commiſiſſe in eius officio, eo priuatus ſit ipſo iure, nec amplius poſſit ad aliud, vel aliud officium pro communi eligi, & vlterius puniatur prout arbitrabitur D. Prætor inſpecta qualitate, & conditione perſonarum.

¶ De Mina. RVB. VII.

OMnes, & ſingulæ minæ ſint, & eſſe debeant bene ferratæ de bono ferro groſ ſo, ſicut eſt mina rami, quæ reperitur, & ſolita eſt teneri penes officialem bonæ opinionis, ita quòd ferrum de facili non flectatur. Et mina debeat eſſe eius capacitatis, cuius eſt mina exiſtens penes ipſum officialem, & minoris non poſſit eſſe latitudinis a parte ſuperiori, quam ſit a parte inferiori, & non ſit altior octo vncijs, nec aliter bullari poſſit. Et officialis, qui bullauerit minam alterius capacitatis, latitudinis, & altitudinis perſoluere cogatur Fiſco Ducali ſold. xx. & perſona, quæ habere reperta fuerit minam alterius qualitatis vt ſupra, in totidem applicandis vt ſupra condemnetur, & minam perdat. Et prædicta omnia ſibi locum vendicent in perſonis vendentibus, & ementibus, & qui ſoliti ſunt emere, & vendere in plateis, & ad apothecas ſuas, & in omnibus alijs locis publicis dictæ ciuitatis. Alij vero ciues cuiuſcunq; qualitatis poſſint tenere in domibus ſuis proprijs minas cuiuſcunq; ſortis, & maneriei, dummodo ſint ad menſuram ſub pœna antedicta, & infraſcripta, & quilibet poſſit accuſare, ſeu denuntiare, & habeat a contrafaciente alios ſoldos viginti.

¶ De Quartario Starij. RVB. VIII.

QVartarius ſtarij ſit, & eſſe debeat qualitatum, & circunſtantiarum, quarũ debet eſſe mina vt ſupra in præcedẽti ſtatuto eſt ordinatũ, excepta latitudine. Quia volumus quòd quartarius ipſe ſit, & eſſe debeat vnciarum ſex ad plus, & non vltra. Et bullans, vel habens dictum quartariũ alterius ſortis, ſeu qualitatis puniatur pœna, ſeu pœnis, de quibus ſupra in præcedenti ſtatuto.

¶ De Raſora. RVB. VIIII.

STatuimus quòd raſora, cum qua raduntur menſuræ, in quibus res exiſtentes ad raſum venduntur, ſit, & eſſe debeat rotunda tota, & non lata, & radiens

aliter

aliter menſuras dictarum rerum puniatur in decem ſoldis, quorum dimidium applicetur Ducali ærario, aliud dimidium denuntianti, ſeu accuſanti.

¶ De Pœna vendentium cum menſuris falſis RVB. X.

STatuimus quod ſi quis inuentus, ſeu conuictus fuerit vendere, vel vendidiſſe cum menſura falſa, id eſt non iuſta, dato etiam quod eſſet bullata, & ferrata, condemnari debeat arbitrio. D. Iudicis victualium inſpecta qualitate facti, & importantia rei, frequentia venditionum cum menſura prædicta, & perſonarum conditione, dummodo non excedat ſummam librarum centum, cuius pœnæ medietas ſit accuſantis, ſeu denuntiantis, & alia medietas Cameræ Ducalis. Et præſumatur tenuiſſe, & vendidiſſe ſcienter cum falſa menſura, niſi probauerit contrarium per legitimas, & veras probationes.

¶ De Menſura Vini. RVB. XI.

QVartarius, quo vinum uenditur, & medius quartarius ſint ad menſuram & formam quartarij, & medij quartarij, qui eſſe reperiuntur in platea communis Mutinæ, & prope eccleſiam cathedralem. Quæ menſura quartarij in effectu eſt de libris trecentis pro quolibet quartario, & in rationem quartarij, & menſura quartarij, & medij quartarij ſignetur cum borchetis de ferro, ut dignoſci poſſit ipſa menſura. Et nulla perſona poſſit uendere uinum aliquod ad quartarium niſi ad menſuram prædictam, & cum menſuris iuſtis, & bullatis, & portatores uini portantes menſuras non iuſtas, uel non bullatas puniantur ut in ſtatuto. De pœna uendentium cum menſuris falſis, & priuentur officio, & teneantur dictas menſuras bullari facere per officialem bonæ opinionis in principio cuiuslibet ſemeſtris, alias incurrant pœnam librarum triũ, uendens uero ſcienter cum dictis quartario, vel medio quartario non iuſtis, vel non bullatis cadat in pœnam librarum trium pro qualibet uice quarum medietas ſit accuſantis uel denuntiantis, alia uero medietas Cameræ Ducalis, & quilibet poſſit accuſare in prædictis, & quolibet prædictorum, & ei credatur cum iuramento, & dicto unius teſtis.

¶ De Vendendo, uel emendo ad penſam Ciuitatis Mutinæ. RVB. XII.

STatuimus, & ordinamus quod omnes, & ſingulæ res cuiuſcunq; ſortis, & maneriei, quæ in poſterum uendentur, ementur, permutabunt, uel alio modo contractabuntur, ad penſam, uel bilancias in ciuitate, uel diſtrictu ciuitatis Mutinæ vendi, permutari, & contractari debeant, & ſic penſari ad penſam ciuitatis Mutinæ, & ſecundum penſam dictæ ciuitatis, & non ſecundum penſam ſeu bilancias alterius cuiuſcunq; loci, caſtri vel ciuitatis, non obſtantibus aliquibus conſuetudinibus hactenus forte ſeruatis, quas conſuetudines præſentes, uel futuras reprobamus, & corruptelæ potius præſumãt ui[illegible] præſentis ſtatuti, ſub pœna in prædictis, & quolibet prædictorum librarum trium, & amiſſione ſtateræ, ſeu bilanciæ applican. pro dimidia fiſco Ducali, & pro alia dimidia accuſatori, ſeu inuentori. Et ut occaſio tollatur penſandi ad penſam, ſeu bilãcias alterius ciuitatis, ſtricte prohibemus aliquos artifices, mercatores, uenditores poſſe tenere in eorum apothecis, domibus, habitationibus aliquas penſas, ſeu bilancias, niſi penſam, uel bilancias iuxta penſam, & pondus ciuita

tis

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

tis Mutinæ,ſub pœna librarum decem applican.ut ſupra,& D. Iudex uictualium pro debito officij ſui diligentem faciat de prædictis inquiſitionem.

¶ De Statera, & Bilanciis,ac penſis. RVB. XIII.

STatuimus quod bilancia debeat eſſe de ramo,ſtatera uero de ferro, aut ottono,& penſæ de ferro. Et tam bilanciæ, quam ſtatera, & penſæ debeant iuſtari,& bullari per officialem bonæ opinionis,& debeat eſſe ad uncias, & pondus bilanciarum,penſarum,& ſtateræ exiſtentium penes officialem prædictũ. Et quilibet ſtationarius,& venditor alias bilancias,ſtateras,vel penſas tenere, vel habere non poſſit, & ſi aliquis prædictorum inuentus,vel conuictus fuerit tenere ſtateras,bilancias,vel penſas non bullatas,etiam ſi ſint iuſtæ, cadat ipſo iure in pœnam ſoldorum quadraginta applican.vt infra. Si vero tenuerit,vel conuictus fuerit tenere bilãcias,penſas,vel ſtateram falſás,id eſt non iuſte ponderantes,cadat in pœnam librarum triginta, & plus arbitrio D.Iudicis ad victualia,conſiderata qualitate perſonarum,& imputationis qualitate,dummodo non vltra libras centum applican.pro dimidia Cameræ Ducali, & pro alia dimidia accuſatori,ſeu inuentori.

¶ De pertica rationis. RVB. XIIII.

PErtica rationis ſit, & eſſe debeat ad longitudinem perticæ rationis inſculptæ in pariete eccleſiæ cathedralis Mutinæ,& debeat eſſe ferrata in quolibet capite,& bullata per Officialem bonæ opinionis,qui pro eius mercede habeat pro qualibet bullatura denarios ſex. Et cum tali pertica menſurentur muri,lignamina,ligna,terrenum,& fœnum in ciuitate,diſtrictu, & Ducatu Mut. ſub pœna in prædictis,& quolibet prædictorum libr.v. applican. pro dimidio ærario Ducali,& pro alio dimidio accuſatori,& vbi accuſator non extiterit venerabili monti Pietatis ciuitatis Mutinæ.

¶ De paſſo,& brachio communis. RVB. XV.

PAſſus ſit,& eſſe debeat eius longitudinis,cuius eſt paſſus inſculptus in pariete eccleſiæ cathedralis Mutinæ,& brachium eſſe debeat dimidium dicti paſſus communis,& tam paſſus,quam brachium debeat eſſe ferreũ & non ligneũ, & bullari per officialẽ bonæ opinionis, qui pro eius mercede habeat denarios duos pro quolibet paſſo,vel brachio bullato. Et quilibet vendens panum lanæ lini,canapis,bambaſij,& quẽlibet aliũ panũ, vendere teneatur tenendo dictos panos extenſos,& apertos ſuper banca,vel ſcaffa,menſurando eos cũ dicto paſſo,vel brachio per medium petiæ dictorum panorum,excepto tamẽ in hoc pano ſericeo,qui mẽſurari poſſit iuxta ſolitum. Et qui contrafecerit cadat ipſo iure in pœnam libr.x.cuius dimidia ſit accuſantis,& alia dimidia Cameræ Ducalis,& ſuper prædictis D.Iudex teneatur facere diligentem inquiſitionem.

¶ De Officiali ad menſurandum. RVB. XVI.

ELigatur ſingulis annis per Ill.DD.Con. de mẽſe Decemb.vnus,qui ſit ciuis dictæ Ciuitatis ad officium menſurandi in platea,blada, & alia menſurari ſolita,& a communi habeat dictus officialis tres minas de ferro, vnum quartarium,& vnam quartarolam. Et quilibet ciuis,vel habitans in ciuitate,ſeu ſuburbijs ciuitatis volens menſurare blada,vel alia menſurari ſolita poſſit,ſi voluerit menſurare cum minis dicti communis, & habeat officialis pro quolibet ſtario

bladæ

bladæ menſurato vſq; ad ſtaria octo denarium vnum,ab inde vero ſupra habeat vnum denarium pro quolibet ſacco,quantacunq; ſit ſumma. Alij vero extra ciuitatem habitantes,& ſuburbia dictæ Ciuitatis non poſſint in platea menſurare niſi cum minis,ſeu menſuris dicti communis ſub pœna ſoldorum quinq; applican.officiali prædicto pro dimidia,& pro alia dimidia communi Mutinæ ſingulis vicibus,quibus fuerit contrafactum, & nihilominus in omni caſu teneatur ad ſolutionem mercedis vt ſupra taxatæ.

¶ De officio penſatorum bladorum. RVB. XVII.

PEnſatores bladorum ſint,& eſſe debeant maiores annis viginti, ac notarij matriculati. Et licet penſatores duo extrahantur ſingulis ſex menſibus per Maſſarios artis notariorum vna cum alijs officijs notariorum, & extracti ipſi exercere habeant dictum officium, Illuſtris tamen Communitas poſſit ſubrogare vnum alium notarium,qui ſibi placuerit, loco vnius ex dictis duobus extractis,recepta ſua ſolita,& iuſta recompenſa pro dicto officio. Et habeat quilibet eorum a communi ſoldos quinquaginta ſingulis menſibus, & tertiam partem condemnationum,quæ fieri contingent ex eorum inquiſitionibus,querelis,ſeu denuntiationibus,iurare etiam teneãtur in manibus D. Iudicis victualium ſingulis ſex menſibus,videlicet calendis Ianuarij, & calendis Iunij, quòd bona fide,& ſine fraude exercebunt eorum officium, ac ſeruabunt ſtatuta ad eorum officium pertinentia,ac præcipient munarijs & portatoribus Ciuitatis, & diſtrictus Mutinæ,quòd omnino ſeruare debeant ſtatuta pertinentia ad eorum officium,& omni poſſe ſuo cogent eoſdem munarios,& portatores ſeruare ſtatuta prædicta. Et vt ipſi penſatores ſeruare, ac ſeruari facere valeant ipſa ſtatuta,ſancitum eſt ipſos penſatores habere debere penes ſe ſtatuta loquentia de eorum officio,& de his,quæ agere,& obſeruare habent munarij,& portatores,ſtudeant etiam ipſi penſatores,ne in domo macinæ aliquis munarius, vel quælibet alia perſona ludat ad aliquem ludum etiam ſcaccorum,neq; blaſphemet,vel dicat turpia verba de Deo,Virgine,& Sanctis, & contrafacientes accuſare teneantur D.Iudici victualium,qui eos culpabiles repertos puniat omnino, Teneantur etiam penſatores continue ſtare ad penſam omnibus diebus etiam feſtiuis,quando molendina macinant, habeant etiam librum vnũ ab Illuſtri Communitate Mutinæ bullatum bullo communis, & dinumeratum per ſingulas chartas,ſuper quo libro ſcribãt de die in diem omnem quãtitatem grani,& diem,quo penſabitur,& omnem quãtitatem farinæ,& diem,quo reportabitur farina,penſabunt autem omnem quãtitatem grani,& farinæ, quã munarius acceperit in ciuitate,vel burgis,& poſtea reportauerit ad pensã,put diſponitur,in ſtatuto ſub Rub. Qualiter granum,& farina penſari debet. Et penſato ipſo grano teneãtur facere bulletinum vnum apponendum in ſingulis ſaccis,in quo ſcripta ſit quãtitas grani,& dies, quo portatũm a domo patroni fuerit ad pensã,& cuius ſit granum. Granum autem, & farinã penſabunt cum ſtatera, quæ currat vſq; ad vnã librã, & pro vna libra,& quæ ſit iuſta ſecũdum diſpoſita in ſtatuto ſub Rub. De penſa,& ſtatera,& quæ ſtare habeat continue in macina appenſa cum ſtaffeta ferrea,ita quòd ſtatera ipſa non poſſit tracollare. Et ipſi penſatores,quãdo penſabunt,& videbunt marcum ſtateræ adæquare, ſeu

adæ-

adæquatum eſſe ponderi, teneantur retrahere manum a ſtatera ita quod eam non tangant, nec permittere quod munarij ſe appropinquent ſtateræ quod eã tangere ualeant, & poſtquam penſauerint ut ſupra, ſi fuerit bladum portari faciant ad molendinum, ſi uero fuit farina ad domum eius, cuius fuerit in continenti, & pro ut in ſtatuto ſub Rub. De grano ſtatim penſando, & de farina ſtatim reportanda. Et teneantur etiam penſatores, ſi requiſiti fuerint ab aliqua perſona, præcipere munario cuilibet ſub pœna, quæ ipſis uidebitur, quod ire debeant ad accipiendum granũ talis ciuis, uel habitatoris in ciuitate, uel burgis ciuitatis Mut. & ſi munarius, cui præceperit, non obedierit, & obediẽs non fuerit, nec adimpleuerit dictum præceptum ea die, uel ſequenti teneantur, & debeant dictos inobedientes omnino. D. Iudici uictualium denuntiare, qui eũ uel eos, & quemlibet eorum condemnare debeat in ſoldis uiginti, credendo ipſi penſatori denuntianti cum ſacramento ſuo. Et ne dum in prædicto caſu teneantur dictos inobedientes, ſed etiã dicta eorum mancamenta, delicta, fraudes in quaternis ſuis ad unguem, & ſerioſe notare, & poſt ea dictos quaternos ſingulis menſibus dare dicto. D. Iudici, ut illos condemnet, uel abſoluat ſecũdum quod in ſtatutis eorum continetur. Et ut munarij ſint penſatoribus obediẽtes ultra alias pœnas, de quibus in ſtatutis noſtris decernimus inſuper quod penſatores poſſint dictis munarris præcipere in omnibus ſpectantibus ad eorũ officium ſub pœna ſoldorum decem, & ab eis, & a quolibet exigere, ſi fuerint inobedientes. Et ut penſatores iuſte exerceant eorum officium, & puniant, ſeu denuntient munarios prohibemus ipſos penſatores, & quemlibet eorum poſſe bibere, uel comedere, uel familiaritatem, ſeu amicitiam habere cum aliquo ex munariis, ſeu portatoribus prædictis, nec aliquis penſator, pater, filius, ſeu frater penſatoris habere poſſit partem aliquam, nec intereſſe in aliquo molendino, nec ſocietatem cum dominis molendinorum, munario, ſeu portatore. Et dicti officiales, uel aliquis eorũ non poſſit, nec debeat accipere, uel habere aliquid in pecunia, uel in re aliqua a munariis, portatoribus, uel conductoribus molendinorum, uel ab aliqua alia perſona eorum nomine, aliqua de cauſa, uel ſub alio quæſito colore, ſeu occaſione alicuius ſeruitij, uel alia ratione, quæ dici uel excogitari poſſit, ſed ſtent contenti ſalario ſuo. Et ſi prædicti, uel aliquis eorum contra prædicta, uel aliquod prædictorũ fecerit, uel acceperit, uel habuerit, condemnetur pro quolibet, & qualibet uice in centum ſoldis Mutinæ, & quilibet poſſit accuſare, & denuntiare, & credatur contra dictos officiales in prædictis extorſionibus ſacramento denuntiantis cum uno teſte, qui non ſit munarius, portator, uel conductor alicuius molendini, & ipſe teſtis teneatur in credentia, & ulterius remoueatur de officio prædicto, & ab omnibus aliis officiis communis tunc, & in futurum.

¶ Qualiter granum, & farina penſari debeat. RVB. XVIII.

STatuimus quòd vbi granum portatum fuerit in domo macinæ, ſtatim p vnũ penſatorem penſari debeat cum ſtatera penſæ, & eo tunc pondus ipſius grani per alium penſatorem ſcribi debeat in libro, quem habet a communi, & ſimiliter quando farina reportatur a molendino incontinenti penſari debeat per vnũ penſatorem, & per aliũ videri debeat poſta grani, ex quo facta eſt farina, & bul-

bulletinus ſacco appenſus, & ſi inuenerit farinam deficere, fiat prout ordinatum eſt in ſtatuto ſub Rub. Quomodo emendari debeat farina, ſi inuenta fuerit in minori pondere. Volentes quòd nulla alia farina, vel granum penſari poſſit niſi poſtquam prima farina, ſeu granum ſit penſatum, & habitus perfectus computus de ipſa farina prima, nec permittat aliquam aſinam, vel aſinum, equum, vel equam aliquo grano, vel farina oneratum exonerari, vel diſgrauari, niſi poſtquam primum bladum, vel farina primo diſcaricata fuerit, & caricata, & ſaccos, quos penſauit cum grano, penſari faciat cum farina, nec poſſit ſe excuſare ex hoc, quòd vna penſa, vel ſaccus adiuuet alium, & penſabit quamlibet bladam per ſe, ſub pœna arbitrio D. Iudicis victualium tam contra penſatorem, quam munarios, ſeu portatores, dummodo non excedat ſummam ſoldorum viginti.

¶ Quod ſtari debeat iuramento Domini, an farina ſit minus, vel male macinata. RVB. XIX.

ORdinamus quòd ſi aliquis de Ciuitate, vel diſtrictu Mutinæ inuenerit farinam ſuam in minori pondere, quam eſſe deberet, vel male macinata, ſi fuerit penſata, ſiue non, emendetur ei per munarium, qui eam macinauit, ſeu macinari fecit, & per portatorem, & quemlibet eorum in ſolidum, credẽdo de prædictis, & quolibet prædictorũ D. farinæ cum eius iuramẽto inſpecta tamẽ qualitate perſonarum. Et D. Iudex victualium debeat intra ſecũdam diem ex quo hoc dictũ, & denũtiatum fuerit ei prædicta obſeruare, & obſeruari facere, quòd ſi munarius, & portator hoc non fecerit intra dictũ terminum ſoluãt pro bãno ſold. xx. Mutinæ, & nihilominus damnum emendare teneantur. Et, vbi aliter quam per iuramentum probatum fuerit farinam fuiſſe ſubtractam, vel vitiatã per ipſum munarium, puniatur in duplum, & in tribus ictibus funis dictus munarius, ſeu portator.

¶ Quomodo emendari debeat farina ſi inuenta fuerit in minori pondere. RVB. XX.

SI farina alicuius ciuis, vel diſtrictualis ciuitatis Mutinæ, ſeu habitatoris in ea, inuenta fuerit librarum quinq;, vel ab inde infra pro quolibet ſacco minus, quam eſſe debuerit, teneatur penſator emendari facere per munarium incontinenti, & ſine mora, antequam remoueatur deſuper penſa, in ſimplum, & ab inde ſupra ſi inuenta fuerit minus vſq; ad decem libras farinæ pro quolibet ſacco in duplum ſine aliqua pœna, & a decem libris ſupra pro ſacco quãtumcũq; fuerit minus inuẽta in duplum, & in decem ſoldis Mutinæ puniatur munarius pro ſingulis vicibus applicãdis Communi Mut. Si autem farina inuenta fuerit in maiori quãtitate, & pondere, quam eſſe deberet, tũc dicta farina in quacũq; ſumma exiſtat, ſiue magna, ſiue parua, tota ſit, & eſſe intelligatur fictione præſentis ſtatuti ipſius Domini, qui eam macinari fecerit, nec officialis prædictus ſinat, vel quoquo modo permittat ipſis munarijs accipere, vel quicquam detrahere de dicta farina.

¶ De munarijs, & portatoribus. RVB. XXI.

NVllus munarius, vel portator poſſit exercere exercitium, ſeu artem macinãdi, ſeu portandi, niſi prius dederit idoneum fideiuſſorem de exercendo le-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

galiter artem ipſam,& de reſtituendo cuilibet perſonæ farinã cuiuſlibet blada
acceptæ ad macinandum,& damna,& intereſſe,ſi non eſſet macinata dicta bla
da arbitrio boni viri,alioquin vbi exerceret dictã artem non præſtita dicta cau
tione incurrat pœnam libr.v.pro qualibet vice,qua contrafactum fuerit,qua-
rum medietas ſit Cameræ,alia vero accuſantis,ſeu inuentoris. Item omnes,&
ſinguli munarij,& portatores teneantur,& obligati ſint ſingulis annis per totũ
quintumdecimum menſis Ianuarij iurare in manibus D. Iudicis victualium,
quòd bona fide cuſtodient granũ,& farinã ad vtilitatem patroni dictæ rei,nec
facient fraudem de eis,vel in eis,nec fieri permittent,nec conſentient,& quòd
ſtatuta,& ordinamẽta ad artẽ ſuã facientia ſeruabunt ,& quòd aliquod granũ
ad macinandũ non repudiabunt, quinimmo a quocunq; volente macinare ea
die,vel ſequenti,quo fuerint requiſiti granũ ipſum accipient,pro vt ſic eos acci
pere debere ſtatuimus ſub pœna ſold decem pro qualibet vice, & a quolibet
auferen.applicã.vt ſupra.Itẽ penſari facere teneantur quodlibet granũ cuius-
libet habitantis in Ciuitate, vel in Burgis Mutinæ per penſatorem Communis
antequã illud ad molendinũ portent,& intra triduũ continuũ farinam repor-
tare ad penſam teneãtur,& eã penſari facere,antequam exeant de pẽſa, & ipsã
penſatam incontinenti ad domũ patroni farinæ portare, & eam ſuper granario
reſignare iuxta ſtatutũ ſub Rub.De grano ſtatim penſando. Et hoc niſi canalia
eſſent exſiccata ita vt macinare non valeant,& vt etiam granum celerius maci
netur diſponimus,quòd poſtquam dictum granum pẽſatum fuerit, antequam
vadãt ad accipiendũ aliud granum,teneantur granum prius penſatum ad mo
lendinũ portare,vt per momentum non remaneat in loco pẽſæ poſtquã fuerit
penſatum ſub pœna in prædictis ſold.xx.applican.pro medietate inuentori,ſeu
accuſatori,& pro alia medietate Cameræ Ducali. Item poſtquam intrauerint
in locum penſæ cum aliquo grano,vel farina,de ipſo loco exire non poſſint,niſi
prius ipſum granum,vel farina fuerit penſatum,ſeu penſata,ſi penſator ibidem
fuerit,niſi ex aliqua iuſta corporis cauſa exiuerit de dicto loco, & ſi farina cre-
uiſſet ita quòd non potuiſſet ſtare in ſaccis penſatis teneatur ipſe munarius de-
nuntiare hoc penſatori,& ei præſentare alium ſaccum in quo farina,quæ creue
rit,fuit per ipſum poſita,& de eo fiat nota per penſatorem in libro ſuo,ne poſſit
fieri fraus patrono,& hoc ſub pœna librarum ſex applican.pro tertia Cameræ,
& pro alia patrono,& pro alia tertia parte accuſatori,& in actibus tribus funis.
Item non poſſint quoquo modo ipſi munarij aperire aliquem ſaccum grani,dũ
illud portant a domo patroni ad penſam,& ſimiliter nec aperire ſaccũ farinæ,
dum illam portant a penſa ad domum patroni ſub pœna in prædictis,& quoli-
bet prædictorum ſold.quadraginta pro ſingulis vicibus, quibus fuerit contra-
factum applican.pro dimidia Cameræ Ducali,& pro alia dimidia D.grani,ſeu
farinæ.Prohibentes ẽt ipſis munarijs,quòd minime præſumant aperire ſaccos,
in penſa,ſeu domo penſæ niſi in præſentia penſatoris tantum ſub pœna eadem
applican.vt ſupra. Teneantur etiam ipſi munarij ſeparatim accipere moleturã
de quolibet ſacco,& dictã moleturam accipere iuxta modũ,& menſurã,ac quã-
titatẽ,de qbus in ſtatuto ſub titulo. De moletura accipiẽda a munarijs,& non
aliter ſub pœna in dicto ſtatuto contenta.Prohibentes,& diſtricte vetãtes ipſis

munarijs,ne quid accipere audeãt,vel præſumant vltra dictam moleturã,& mi
nime aliqđ ſeruitiũ vltra eam pro macinando grano aliquo,vel celerius maci-
nando,vel pro melius ſeruiendo in macinãdo,vel alia quacunq; occaſione,vel
quæſito colore,quæ dici,vel excogitari poſſit,ſed ſint,& eſſe debeãt contẽti ipſa
moletura vt ſupra ſub pœna dupli eius,quod habuerint, ſeu conſecuti fuerint
ab aliquo ex aliqua occaſione prædictorum,& in pœna librarum trium appli-
can.vt ſupra,& vnus teſtis non habens intereſſe faciat plenam probationem.
Teneantur quoque ipſi munarij die, noctuq; ſtare in molendino ſaltem vnus
pro quolibet molendino, quãdo molendina macinabunt ſub pœna ſoldorum
decem applican.vt ſupra. Vlterius etiam ipſi munarij non poſſint ſtare ſuper
beſtijs ſuper quibus fertur granum,ſeu farina ſub pœna ſoldorum x. applican.
vt ſupra nec habere poſſint aliquas gallinas,ſeu pullos,caponos,anſeres,vel por
cos in molendino ipſo vbi macinatur,& ſi dicta animalia,vel aliquod prædicto
rum repertum fuerit in ipſo molendino,cadat in pœnam pro ipſo porco ſoldo
rum viginti,& pro alijs in ſoldis decem applican.vt ſupra. Et ſi quis munarius,
vel portator permutauerit,ſeu cambiauerit frumentum, vel farinam alicuius
incurrat ipſo iure in pœnam libr.x.applican.pro dimidio Cameræ Ducali, & ꝑ
alio dimidio Iudici victualium,& patrono frumenti,grani,vel farinæ teneatur
ad reſtitutionem grani,vel farinæ in duplum.Et teneantur munarij,ſeu porta
tores,quando pluit,tenere petiam de pano ſuper ſaccis ſub pœna ſold.v.appli-
can.pro dimidio Cameræ,& pro alio dimidio accuſatori. Dicti autem munarij
non poſſint macinare in aliquo Sabbato poſt veſperas, vſq; ad alias veſperas ſe-
quentis diei,nec in feſtiuitatibus natiuitatis Domini noſtri,Epiphaniæ,Paſca-
tum,glorioſiſſimæ Virginis Mariæ,& diui Geminiani ſub pœna ſold.x.applicã.
vt ſupra,& non poſſint facere aliquam conuenticulam, vel ſectam in præiudi-
cium alicuius cum aliquo de arte munariorum,vel portatorũ ſub pœna libr.v
applican.vt ſupra.Et intelligatur portator quilibet, qui per vnam diem tãtum
portauerit ad molendinum aliquod granum, diſponentes molinarium teneri
de geſtis,vel commiſſis per aliquem famulum ſeruientem,vel alium de eius fa-
milia ſpectantibus,& quoquo modo ſpectantibus,& pertinentibus ad artẽ mo
linarij, & primo ipſi poſſint conueniri , & contra eos exactio fieri pro prædi-
ctis,vel aliquo prædictorum,vel alius vt ſupra, ſaluo tamen iure ipſis munarijs
contra famulum,vel quemlibet de eius familia. Et ſi occurreret aliquis caſus
non prouiſus in præſenti,vel alijs ſtatutis. D. Iudicis victualium contra muna-
rios,poſſit D.Iudex punire in ſold.xx.& minus arbitrio ſuo applican. pro dimi-
dio ærario Ducali,& pro alio dimidio inuentori.

¶ De moleturis accipiendis. RVB. XXII.

STatuimus quòd nullus munarius Ciuitatis,vel Ducatus Mutinæ poſſit acci
pere quoquo modo,ratione,vel cauſa moleturam niſi de grano non macina
to,& modo infraſcripto,& non de farina,& contrafaciens ipſe cadat in pœnam
ſol.decem pro qualibet libra farinæ applican.pro dimidio Cameræ Ducali, &
pro alio dimidio accuſatori,& nihilominus munarius, ſeu portator teneatur
reſtituere farinã in duplũ Dño farinæ.Moletura autem accipien.per ipſos mu
narios de grano vt ſupra,ſit,& eſſe debeat ad rationẽ infraſcriptã videlicet.Vo-

lumus enim quòd vbi valor ſtarij frumẽti ſit a ſol. triginta infra tunc munarius habere poſſit pro moletura quinq; pro centenario, & non vltra, modo aliquo, & vbi pretium ſtarij frumenti exceſſerit ſummã ſol. triginta, & vſq; ad ſoldos quinquaginta munarius tunc habeat duntaxat pro moletura quatuor pro centenario, & in rationem centenarij, & ſi dictum pretium ſtarij frumenti fuerit vltra dictos ſol quinquaginta, tunc cuiuſcunq; fuerit pretij communis habeat ſolũmodo pro moletura tria pro centenario, & in rationem centenarij, & teneatur munarius accipere moleturam de quolibet ſacco grani in rationem prædictam & non de vno ſacco pro omnibus ſub pœna in prædictis, & in quolibet prædictorum ſoldorum viginti pro qualibet vice applican. pro dimidio Cameræ Ducali & pro alio dimidio inuentori ſeu accuſatori, & nihilominus ſi quid vltra dictum calmerium, ſeu taxam acceperit cogatur Domino grani reſtituere in quadruplum. Pro alijs autem bladis, vt eſt faba, vicia, milica, ſiligine, miſtura, accipere poſſint, & debeant, prout ſupra dictum eſt in frumento, dicti munarij p centenario, & in rationem centenarij recurrere ad prouiſionem officialis macinæ tantum, & non vltra ſub eiſdem pœnis. Et quilibet munarius poſſit pro vſu ſuo macinare blada ſua ſolita, ſoluta tamen gabella, vt alij ſoluere conſueuerunt, & de hoc poſſint inquiri.

¶ Quilibet munarius habeat capſam in domo penſæ, in qua reponatur farina. RVB. XXIII.

STatuimus quòd quilibet munarius habere debeat in macina communis vnã capſam, in qua ſemper, & continue ſit de bona farina, vt ſi contigerit ſaccum farinæ fore de minori pondere quam eſſe debuerit, poſſit de farina dictæ capſæ emendare, & tantum adiungere, quãtum ſit pro complemento ſub pœna ſold. decem pro qualibet vice applican. vt in præcedenti ſtatuto, non recedendo tamen a pœnis contra munarios, de quibus in ſtatuto ſub Rub. Quomodo emendari debeat farina.

¶ De grano ſtatim penſando, & de farina penſata ſtatim reportanda. RVB. XXIIII.

VT obuietur fraudibus munariorum in quantũ fieri poteſt ſtatuimus quod, vbi munarius, ſeu portator detulit granum a domo patroni ipſius grani in domum pẽſæ non debeat quoquo modo alibi exonerare de beſtia granum niſi ſuper aſſide penſæ pro faciendo illud penſare, & ſimiliter, vbi farina reportata fuerit a molendino in macinam ipſam, non poſſit eam exonerare niſi ſuper aſſide ipſa, a qua non poſſit ipſam farinam amouere, niſi fuerit penſata & quam teneatur ipſe munarius ſtatim, & illico portare ad domum patroni ita vt nec p momentum poſſit eã tenere in domo penſæ, vel alibi ſub pœna librarum trium in prædictis & quolibet prædictorũ applican. vt in præcedenti ſtatuto. Prohibentes etiam penſatori, vt ipſe penſator non valeat facere aliquem bulletinũ, niſi de frumẽto per ipſum pẽſato in macina communis, & non alibi etiam ſi dominus grani aliter vellet, & ipſi munario, quòd non audeat macinare aliquod granum, niſi fuerit pẽſatum in dicta pẽſa, ẽt ſi dominus aliter vellet, vel conſentire, ſub pœna cuilibet videlicet pẽſatori & munario librarum trium applicã. vt ſupra. Volẽtes quòd ſi munarius portãs granum a domo Domini ad pẽſam,

vel portans farinam a penſa ad domũ patroni viſus fuerit in itinere, vel alibi, quam in domo domini, & penſa diſcargare, ipſo iure præſumatur ſurripuiſſe, & fraudem commiſiſſe, & puniatur arbitrio D. Iudicis, qui in præfatis ſit diligẽs.

¶ De Cupellis RVB. XXV.

STatuimus quòd omnes, & ſinguli munarij tenẽatur habere, & tenere vnum cupellũ tantum de ramo ſtrictum de ſuper, & amplum deſubtus, qui bulletur, & bullari debeat per officialem bonæ opinionis ſingulis ſex menſibus videlicet in Calendis Ianuarij, & Iulij. Et ſi aliter tenuerint cupellum, & cum bullari non fecerint vt ſupra cadant in pœnam libr. trium applicandam vt ſupra, & hoc ſtatutum locum habeat in omnibus munarijs diſtrictus Mutinæ.

¶ De cogendo Munarios, ſeu Portatores exercere artem ſuam. RVB. XXVI.

MVnarij, ſeu portatores poſtquã exercuerint per annos duos artẽ munarij, ſeu portatoris, cogi poſſint per D. Iudicem victualium exercere artem prædictam ſub pœna ſold. quadraginta applican. Ducali Cameræ pro dimidio, & pro alio dimidio prædicto D. Iudici pro ſingulis vicibus.

¶ De bulletinis non ponendis in ſaccis non habitantium in Ciuitate, vel burgis. RVB. XXVII.

STatuimus quòd munarij, penſatores minime teneantur facere, vel tenere bulietinos ſuper ſaccis grani, quod eſt alicuius, qui non ſit de Ciuitate, vel burgis Ciuitatis Mutinæ.

¶ De Palmento molæ. RVB. XXVIII.

PAlmentum cuiuſlibet molæ macinantis ſit, & eſſe debeat infraſcriptæ conditionis. Nam ipſum palmentum ſit fabricatum, & confectum de bonis aſſidibus de robore, ſeu nuce, & habeat ſpondas a lateribus diſtantes ab ipſa mola macinante per ſpacium ſex vnciarum ad minus, & ipſæ ſpondæ confectæ ex dictis lignis ſint altæ, ſeu habeant altitudinem duodecim vnciarum ad minus, ſponda vero a parte poſteriori videlicet verſus canale diſtare habeat a dicta mola per ſpatium vnciarum octo ad minus, & ſit alta vt ſupra, ſuper qua ſponda partis poſterioris ponatur, ſeu affigatur vna aſſis, quæ vocatur la cauedagna, & dicta cauedagna ita affigatur, & recumbat in muro, & ſtet in modum decliua verſus molam, vt ab illa parte non poſſit cadere, ſeu labi, vel ſpargi farina ſub pœna ſol. xx. applican. vt ſupra. Et teneantur dicti munarij continue tenere cortinas circum circa dictum palmentum dum macinatur ſub pœna prædicta applican. vt ſupra.

¶ De molis molendinorum. RVB. XXVIIII.

QVilibet molendinarius, ſeu conductor, ſeu quilibet habens molendinum teneatur, & debeat habere, & tenere molas de bono lapide arbitrio boni viri, & non poſſit tenere in molendinis pro macinando aliquam molam mattam occaſione macinandi. Et D. Iudex victualium teneatur ſingulis menſibus ſemel ad minus perquirere, ſeu perquiri facere per ſuos notarios omnia, & ſingula molendina ciuitatis, & diſtrictus Mut. Et ſi aliquis ex prædictis inuentus fuerit tenere aliquam molam mattam, ſeu non aptam pro macinando condemnetur, & condemnatus eſſe intelligatur ipſo iure in pœnam librarum quinq;

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

applican.vt ſupra,& mola inferior eſſe debeat maior ad minus vno digito molæ ſuperioris.

¶De modo tenendi ſaccos grani,vel farinæ. RVB. XXX.

QVilibet molendinarius,qui habeat molendinum aliquod conductum,ſeu proprium teneatur, & obligatus ſit tenere, & habere in ipſo molendino vnum tabulatum bonarum aſſidum altum a terra ad minus per vncias quatuor,ſuper quo tenere debeat ſaccos bladorum,& farinarum, ne poſſint recipere humiditatem ſub pœna ſol.viginti pro qualibet vice, qua contrafecerit ſupradictis,vel alicui prædictorum applican. pro dimidio accuſatori , & pro alio dimidio Cameræ.

¶De molendinis abbaſſandis, & de mora ipſorum. RVB. XXXI.

PRo ſalute,& nitidatione ciuitatis Mut. ac purgatione canalectarum ſtatuimûs quòd molendina omnia Ciuitatis Mut.burgorum, & diſtrictus eiuſdē infra tria milliaria debeant abbaſſari,& abbaſſata teneri modo infraſcripto videlicet.Nam volumus quòd Dominus Iudex victualium vna cum duobus deputandis per Illuſt.Dominos Con.dictæ Ciuitatis Mut.debeant ſe conferre ad quodlibet molendinum infra terminos prædictos, & quodlibet molendinum, & eius ſtatum bene,& diligenter conſiderare,& examinare, & re bene intellecta ipſe D.Iudex cum prædictis nominatis ponat ſignum marmoreum in pariete ipſius molendini a parte aquæ defluentis cum literis inſculptis,& continentibus ſignificationem dicti ſigni,& vſq; ad dictum lapidem poſſit mora eleuari, & non vltra.Declarantes lignum,ſeu ſoleam,quod,ſeu quæ ponitur ſuper dicta mora,eſſe debere latitudinis vnciarum trium,& non vltra. Si mora,poſtquam dictus lapis pro ſigno vt ſupra poſitus fuerit,altior inueniatur,Dominus molēdini,& conductor in ſolidum puniatur in pœna libr.centum applican. pro dimidio Cameræ Ducali,& pro alio dimidio accuſatori,ſeu inuētori,quas ſi non ſoluerit ipſe contrafaciens infra decem dies continuos puniatur in quinq; ictibus funis,& vlterius perpetuo banniatur.

¶De Canalibus cauandis. RVB. XXXII.

CAnalia etiam dictæ Ciuitatis,Burgorum,ac diſtrictus Mut. volumus cauari per Dominos,ſeu conductores molendinorum iuxta, & ſecundum baſſuram,vel altitudinem moræ,& ſigni marmorei vt ſupra, & ſic ipſa canalia manu teneri debeant vt ſupra per ipſos Dominos,vel conductores molēdinorum ſub pœna in prædictis librarum decem pro qualibet vice applican.vt ſupra. Et vlterius D.Iudex poſſit expenſis ipſorum Dominorum,vel conductorum cauari facere vt ſupra dicta canalia,& cauata manutenere,quod ipſe D. Iudex teneatur facere ex ſuo officio,& ad poſtulationem cuiuſlibet habentis intereſſe ſub pœna libr.xxv.detinenda de ſuo ſalario,quarum medietas applicetur Cameræ Ducali,alia vero requirenti vt ſupra. Et hoc ſtatutum ſit præciſum,truncum,& inuiolabiliter obſeruari debeat,& contra ordinationem præſētis ſtatuti non admittatur,nec procedat,vel procedere,nec admitti poſſit præſcriptio,vel conſuetudo aliqua in contrarium allegata, vel probata,etiam ſi eſſet quadraginta annorum,& vltra.

¶De

¶De ſoratorijs,& paratorijs. RVB. XXXIII.

STatuimus,& ordinamus pro vtilitate publica quòd quilibet habens molendinum ad macinandum,ſeu fullandum teneatur habere iuxta ipſum molendinum vnum ſoratorium ante paratorias,& moram,& magis baſſum ipſa mora,altitudinis,& latitudinis ad arbitrium Domini Iudicis, per quod poſſit labi aqua quando non macinatur,& quando occurrunt inundationes aquarum ita etiam quòd aqua per dictum ſoratorium labens reuertatur in ipſummet canale,ne alia molendina inferiora detrimentum patiantur. Et etiam pro vtilitate publica volumus quòd quodlibet ſoratorium habeat ſuam paratoriam altam tantum,prout eſt altus ſolitus curſus aquæ,& non altiorem ad effectum,quòd vbi aqua creuerit,poſſit aqua ſuperabundans cadere a dicta paratoria in ſoratorium ſuum. Prohibentes omnino quòd cluſa non poſſit. fieri in ſoratorio loco dictæ paratoriæ ſub pœna in prædictis, & quolibet prædictorum librarum quinq; pro qualibet vice,qua contrauenire reperietur applican. pro dimidio accuſatori,& pro alio dimidio Cameræ,& nihilominus non poſſit macinare,vel macinari facere , ſeu fullari in dicto molendino per vnum annum proximum continuum.Paratoriæ autem dictorum molendinorum ſint,& eſſe debeant latitudinis vnciarum decem,& octo,& altitudinis vnciarum duodecim , & ipſi munarij teneantur illas tenere,quando macinant,tam altas, quòd vix tangant ſuperficiem aquæ tempore autem inundationum aquarum, & etiam quando non macinatur quacunq; de cauſa,tenere eas debeant eleuatas in totum,& ſoratorium penitus apertum,vt aquæ poſſint facilius labi,& diſcurrere ſub pœna librarum quinq; pro qualibet vice,qua contrafactum fuerit applicanda vt ſupra.Inſuper aliquis quacunq; dignitate præfulgeat non teneat, vel tenere præſumat,vel habere aliquod ſoratorium ad ſuum molendinum tali modo,ſeu forma,quod aqua,quæ vadit per ſoratorium,noceat,ſeu nocere poſſit fundo, ſeu campo alicuius ciuis,ſeu comitatini Mutinæ, nec aquam de canali extrahere cauſa ſorandi,vel alia de cauſa,& mittere per aliquem foſſatum,viam, vel locū debeat,vel poſſit adeo quòd noceat,vel nocere poſſit vijs publicis, vel priuatis, vel terris,ſeu domibus alicuius perſonæ ſub pœna prædicta applican.vt ſupra, & teneatur etiam ad damna,& intereſſe.

¶De ripis canalium reparandis, & reparatis manutenendis. RVB. XXXIIII.

RIpa canalis cuiuslibet reparari debeat per dominos , vel conductores molendinorum, ita vt aqua in ipſo lecto canalis contineatur , & aqua minime ſpargatur ſuper vijs. Et poſſit quilibet , qui habet terram iuxta dicta canalia , compelli ad vendendum terram tantam , quæ ſufficait pro ipſa reparatione facienda, & prout neceſſarium fuerit iuxta æſtimationem faciendam terreni vendendi per Dominum Iudicem victualium,ſeu aquarum, quorum conſcientias in hoc oneramus . Et ſi aqua exiuerit extra ripas canalis non vi pluuiarum , ſed alio modo , tunc omnes molendinarij , qui tenentur ad manutentionem dictarum riparum , condemnari debeant in libris tribus pro quolibet eorum,& qualibet vice applican. pro dimidio Came-

S 4 ræ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

ræ Ducali,& pro alio dimidio accuſatori,ſeu inuentori,& nihilominus cogantur incontinenti manu regia ad reparationem dictæ viæ, & riparum ſub eadem pœna.

¶De non extrahendo aquam de canalibus. RVB. XXXV.

STatuimus quòd nullus audeat tempore æſtiuo, vel hyemali aliqua ratione, vel cauſa tagliare, rumpere,vel incidere ripam, ſeu ripas alicuius fluminis publici vel priuati canalis,aquæductus,vſdugarij de die,vel de nocte, & minus ea ſcauezare,vel atterrare,vel cluſam in eis facere ſub pœna libr.x.applicã. pro dimidio inuentori,& alio dimidio Cameræ & nihilominus ſtatim,& manu regia cogatur reficere dictam ripam. Inſuper etiam nulla perſona quacunq; dignitate decorata audeat, vel præſumat extrahere aquam ex dictis canalibus, ſed permittere teneatur quòd labatur, & eat ad curſum ſuum ſub dicta pœna applican. vt ſupra exceptis tamen diebus ſabbati & vigilijs feſtiuitatum S. Mariæ, Diui Geminiani, Apoſtolorum, Aſcenſionis, Pentecoſtes, Corporis Chriſti, & S. Laurentij, a veſperis dictorum dierum vſq; ad alias veſperas ſequẽtes. Quibus temporibus volumus poſſe extrahi de canalibus aquas cauſa adaquandi & per eos tantum, qui adaquare poſſunt,& hoc procedat in quolibet canali,etiã ſuper quo eſt molendinum Domini noſtri,& etiam Illuſt. Communitatis Mutinæ pro vtilitate totius Ciuitatis,& diſtrictualium Ciuitatis Mutinæ,& Ducatu eiuſdem. Declarantes quòd extrahẽtes aquas præfatas in dictis temporibus teneantur facere in ripis canalium clauigas de lapidibus coctis,& calce, & in ſingulis clauigis ponatur foramen in lapide marmoreo, & fiat per ipſos adaquantes aquæductus a clauiga per totam viam publicam, qui conſtructus ſit de bonis lapidibus,& calce,ne viæ publicæ deſtruantur ſub pœna libr. trium extrahẽti dictam aquam abſq; dicta clauiga,& foramine prædicto,& aquæductu, pro qualibet vice applican. pro dimidio Cameræ Ducali, & pro alio dimidio accuſatori. Et D. Iudex aquarum deſubtus,vel deſuper teneatur omni cum diligentia prædicta obſeruare,& obſeruari facere & poſſit ipſe D. Iudex ſuper hoc ſyndicari,vel accuſari, & quòd non ſit licitum alicui perſonæ aliquam clauigam tempore pluuiarum aperire,vel apertam tenere in damnum alicuius perſonæ ſub pœna libr.x.applican. vt ſupra & inſuper teneatur emendare damnum paſſo. Et intelligatur aperuiſſe clauigam ille,ſeu illi,cuius, vel quorum fuerit clauiga ſi aqua modo aliquo intrauerit per ipſam clauigam, & damnum fecerit vicino ſuo. Et Iudex teneatur prædicta obſeruare,& obſeruari facere ſub pœna librarum x. de ſuo ſalario retinen.& applican. vt ſupra quoties prædicta negligenter non obſeruauerit.

¶De imbuccatore,& imbuccatura aquæ Sitılæ. RVB. XXXVI.

STatuimus quòd aqua Situlæ veniens in ciuitatem Mutinæ imbuccari debeat in locis,& temporibus ſolitis,& vbi commodius imbuccari poterit per Imbuccatorem eligendum per Illuſt. DD. Conſeruatores. Qui habeat libr. triginta octo ab Ill. Communitate prædicta ſingulis annis,videlicet libr. decẽ,& nouem ſingulo ſemeſtri. Reſiduum vero ſalarij,quod ſoluen. erit, ſoluatur per habentes molendina iuxta ripas canalium dictæ aquæ.

¶De

¶De Molendinis denuo non faciendis,ac deſtruendis,quæ ſunt in fluminibus Situlæ,& Panarij. RVB. XXXVII.

QVia molendina ſolent afferre immodica damna Ciuitati, & prædijs diſtrictus Mutinæ,& maxime quæ ſunt deſubtus ciuitatem propter eleuationem terrenorum,quæ paulatim in dies eleuantur, propterea ſtatuimus nemini licere,aut licitum eſſe denuo erigere,vel ædificare molendinum aliquod,p macinando,vel fullando,vel vetus aliquod molendinum in totum deſtructũ, & non aptum ad macinandum reparare,reædificare,vel inſtaurare in ciuitate, burgis,vel diſtrictu Mutinæ,& maxime iuxta,vel prope ripas Situlæ,vel Panarij etiam ſi in ſuo faceret,erigeret,vel reſtauraret ſub pœna libr. ducen. applican. pro dimidio cameræ Ducali,& pro alio dimidio Illuſt. Communitati Mutinæ,& nihilominus illico,& incontinenti teneatur omne ædificatum deſtruere,& in priſtinum reducere ſub eadem pœna vt ſupra. Et ordinatio,decretum, priuilegium,prouiſio,conſtitutio,ac conceſſio in contrarium facta non valeat, nec teneat ipſo iure.

¶De non ponendo aquam in canalibus niſi neceſſariam pro molendinis. RVB. XXXVIII.

NVlli liceat ponere aquam in canalibus niſi tantum imbuccatoribus,de quibus in ſtatuto ſub Rub. De imbuccatore, & imbuccatura,nec facere aliquam buccam in flumine Situlæ,vel Panarij niſi fiat per dictum imbuccatorem ſub pœna libr.x.applican. pro dimidio Ducali Cameræ,& pro alio dimidio inuentori,ſeu accuſatori. Et ipſe etiam imbuccator non poſſit,nec valeat ponere aquam in canalibus niſi neceſſariam tantum,& debitam,& quæ commode labi,& contineri poteſt in canalibus ipſis ita vt aquæ non exeant canalia,& damnum inferant vijs,ſeu fundis alicuius perſonæ ſub pœna ipſi imbuccatori libr. xx. applican. vt ſupra,& ſimiliter cuilibet prædictorum.

¶De Canali claro. RVB. XXXVIIII.

VOlumus quòd omnes confinantes Canali claro etiam mediante ſtrada debeant,& teneantur manutenere & reficere murazolos canalis clari de lapide,& calce,& denuo etiam facere,vbi dicti murazoli deficerent, ad modum, & mẽſuram arbitrij D. Iudicis victualium. Et vt dictum canale manuteneatur prohibemus aliquem poſſe proijcere,vel proijci facere aliquam turpitudinem in dicto canali claro ſub pœna libr. trium toties quoties contrafactum fuerit auferen. ab ipſo contrafaciente,& applican. pro dimidio inuentori,ſeu accuſatori,& pro alio dimidio Cameræ Ducali.

¶De ſcaletis,ex quibus deſcenditur in canale clarum,ſeu aliud. RVB. XXXX.

OMnes ſcaletæ,quæ ſunt,vel in futurum fient in ripis canalis clari, vel alterius canalis debeant eſſe de calce,& lapidibus,& non de lignamine, & aliqui non poſſint iuxta dictas ſcalas canalis clari,vel alicuius alterius canalis in ciuitate,vel burgis,vel alibi in ripis canalium fabricare impedimenta illa, quæ vulgo dicuntur le ſette,nec pontes aquam impedientes,& minus ponere, ſeu infigere aſſides pro lauandis forte panis,ne ex dictis impedimentis impediatur curſus aquarum,& paulatim fundi canalium creſcant,prout creſcere compertum

tum

tum eſt ſub pœna in prædictis, & quolibet prædictorum lib. trium applicantum vt ſupra & nihilominus ſtatim cogatur remouiſſe, & remouere dicta impedimẽta nunc, vel in futurum in dictis canalibus exiſtentia. Et D. Iudex victualium teneatur diligentem facere inquiſitionem, & facere dicta impedimenta remoueri ſub pœna lib. decem ab ipſo Domino Iudice auferenda, vbi negligens fuerit, retinenda de ſuo ſalario, & applican. pro dimidio Cameræ Ducali, & pro alio dimidio accuſatori.

¶ De vezia canalis clari, & Modonellæ facienda per Illuſt. Communitatem. RVB. XXXXI.

DEclaramus quòd vbi contigerit veziam canalis clari, quæ eſt ad Portam Baioariæ in foueis Ciuitatis reparari, refici, ſeu denuo fieri debere, huiuſmodi reparatio, & fabrica ſpectet ad Illuſt. Communitatem Mutinæ, & eius expenſis fieri debeat, prout huc vſq; ſolitum eſt fieri, & hoc idem obſeruetur in Vezia Modonellæ.

¶ De cauamento Canalis clari. RVB. XXXXII.

VOlumus quòd D. ſeu patronus, & conductor in ſolidum filatorij, ſeu torcitorij exiſtentis ſuper canali claro prope, & iuxta eccleſiam S. Georgij teneãtur, & obligati ſint cauare, & remundare totum canale clarum per totam ciuitatem Mutinæ, & cauatum, & remundatum teneri facere, & omnia alia facere, tam pro reparatione, & cauamento dicti canalis, quam pro ipſo ædificio filatorij quæ continentur in infraſcriptis capitulis vulgari ſermone inferius notatis pro maiori declaratione, quæ pro ſtatutis in omnibus, & per omnia obſeruari volumus, & ad ea obſeruanda, & adimplenda cogi poſſint, & debeant D. & conductor per D. Iudicem victualium manu regia, & ſub pœna arbitrio ſuo imponendis. Primo che il filatoio non ſi poſſa dare, ne vendere a potenti, ò à religioſi ne ponere nelle mani ſue accioche ſtia nelle mani di perſone, che commodamente ſi poſſano coſtringere per il Giudice delle vittouaglie alli cauamenti neceſſarij per il detto canale. Secondo che il patrone, che ſarà di tempo in tempo del detto edificio ſia obligato tenere cauato il canal chiaro predetto di ſopra, & di ſotto tante fiate quante ſarà neceſſario, ſi che i fondi delle canalette, le quali ſi ſcolano nel detto canale, ſtieno diſopra delle dette acque del canale, accioche ſi poſſano ſcolare commodamente, & di ſotto il ſegno che ſe le hà da ponere, non le eſſendo poſto. Tertio ſia obligato a fare ſegare l'herba del detto canale dentro & di fuori della città tante volte, quante biſognerà acciò che l'acqua poſſa ſenza impedimento ſcorrere al corſo ſuo. Quarto, che ſoura il detto canale non ſi poſſa far molini, follo, ò altro edificio di qual ſi voglia ſorte, ma ſolum gli habbia da reſtare il detto filatoio, ouero torcitoio a beneficio dell'arte della ſeta. Quinto, che ſi babbia á tenere baſſa la mora al ſegno poſto, ouero che ſe gli hà da ponere, non gli eſſendo, & per modo alcuno non ſi poſſa alzare ſoura il detto ſegno. Seſto, che ſe gli habbia da fare la mora di pietre con il ſuo ſoratoio larga in fondo del detto canale, & che ſia obligato il detto patrone, il quale ſoratoio ſia obligato il detto patrone aprire ogni Sabbato, & ogni vigilia delle feſte commandate nell'hora di veſpro, & quello continuamẽte laſciare aperto fino all'altro veſpro della Domenica, ò veſpro ſeguẽte, ouero

dare

dare le acque alle canalette da ſtrada in giù ſecondo il ſolito. Settimo, che ſia obligato detto patrone mantenere nel detto canale l'acqua pertinente al detto canale, accioche ſi habbia commodità di tale acqua a beneficio del publico. Ottauo, che tutti i patroni delle caſe ſopra alle canalette, che s'imboccano nel canale di Secchia, & con l'acqua del detto canale eſſe canalette ſi lauano, & poi hanno vſcita nel Canale chiaro, debbiano communibus expenſis fabricare di nuouo, o mantenere le chiauege a ciaſcuna delle dette bocche di canalette in modo, che quando dette acque di Secchia ſono torbide non poſſano per alcun modo nelle dette canalette entrare, & ſucceſſiuamente diſcendere nel detto canale chiaro, & coſi monire, & riempire di ſabbia il detto canale. Nono, che nella chiauega che è poſta nel detto canale chiaro appreſſo la gabella groſſa, & la caſa de Beccari, non ſe le poſſa tenere in fondo pietra alcuna di marmo, ne altro impedimento, ma ſe le habbia à tenere la ſua ſaraſineſca con le catene da poterla tenere alta, & abbaſſarla quando accaderà per lauare le canalette diſotto. Quæ omnia, & ſingula obſeruari, & adimpleri ſtatuimus, & ordinamus ſub pœna lib. decem applican. pro dimidio Cameræ Ducali, & pro alio dimidio accuſatori, ſeu inuentori toties quoties contrafactum fuerit committenda. Et D. Iudex victualium in prædictis adhibere teneatur curam, & diligentiam, vt prædicta obſeruentur, & adimpleantur ſub pœna prædicta ab eo auferenda, ſi negligens fuerit.

¶ De canali Circæ. RVB. XXXXIII.

CAnale quòd vulgariter appellatur la cerca, habens originem a flumine Situlæ, labens per ciuitatem prope eccleſiam diui Auguſtini debeat cauari, & cauatum manuteneri tam in Ciuitate, quam extra ciuitatem ad ſufficientiam, & arbitrio D. Iudicis victualium per Dominos molendinorum exiſtentium ſuper dicto canali ſuis expenſis, videlicet per quemlibet a ſuo molendino inferius vſq; ad aliud molendinum inferius, & ad id cogi poſſint, & debeant manũ etiã regia per D. Iudicem victualium quoties fuerit neceſſarium, & opportunum, & ad requiſitionem cuiuſlibet intereſſe habentis cum facultate mulctandi inobedientes vſq; in libr. x. pro qualibet vice, quarum dimidium applicetur Cameræ Ducali, & aliud dimidium accuſatori, ſeu ipſi D. Iudici.

¶ De canali nauigij. RVB. XXXXIIII.

STatuimus quòd Dominus, ſeu Domini molẽdini, quod eſt penes Sanctũ Dominicum, quod appellatur il molino della Cerca, nec non conductores, ſeu molinarij ipſius molendini in ſolidum teneantur, & debeãt cauare & cauatum tenere dictum canale a ſuo molẽdino inferius vſq; ad muros, ſeu portam Albareti Ciuitatis Mutinæ ad ſufficiẽtiam, & arbitrio D. Iudicis victualium, ita vt dictum canale liberum habeat decurſum, & ne dictum canale eleuetur, ſeu eius lectus eleuari contingat prohibemus hortos aliquos poſſe fieri, vel teneri intra muros caſtelli, & murazolos canalis, ſeu fouearum dicti caſtelli, & minus iuxta ripas dicti canalis, & illos hortos, qui reperiuntur de præſenti, volumus deſtrui omnino, & leuari, ex cultura enim dictorum hortorum terra aſſidue corruit in dictum canale, & ita aſſidue fundus dicti canalis eleuatur in damnum totius Ciuitatis. Et prohibemus etiã quòd aliquis poſſit proijcere immundicias, ruſcũ,

vel

vel aliquod terrenum in dicto canali, vel ſuper ripis, vel iuxta ripas ipſius canalis per brachia octo ſub pœna in prædictis, & quolibet prædictorum libr. trium pro qualibet vice applican. pro dimidio ducali Cameræ, & alio dimidio ipſi D. Iudici, qui diligẽtem in prædictis habere debeat inquiſitionem, & prædicta adimplere ſub pœna libr. x. ipſi Iudici prædicta omnia, & ſingula non adimplẽti applican. pro dimidio Ducali Cameræ, & pro alio dimidio Sanctiſſimo monti Pietatis Ciuitatis Mutinæ.

¶ De Murazolis canalium. RVB. XXXXV.

STatuimus quòd murazoli canalium fiant, & fieri debeant, ac fabricari, ſeu reparari per DD. domorũ exiſtentium ſuper ipſis canalibus etiam mediante via pro tanto, quanto Domus ipſæ ſe extendunt, ſeu confinant cum dicto canali. Et ad id quilibet poſſit cogi, & debeat per D. Iudicem captis pignoribus, & mulcta indicta vſq; in lib. x. & minus arbitrio D. Iudicis pro qualibet vice inſpecta qualitate rei, & conditione perſonarum applican. pro dimidio ipſi D. Iudici, & pro alio dimidio Monialibus Corporis Chriſti ciuitatis Mut.

¶ De foratoribus, & ſuſtineis apertis tenendis. RVB. XXXXVI.

QVia vt re ipſa notorium, & patens eſt, maxima fuit facta eleuatio terreni in fundis canalium, & canalectarum Ciuitatis Mutinæ, ex conſtructione molendinorum, & maxime eorum, quæ denuo fabricata fuerunt ſuper canale nauigij in loco detto il forcello, vt tota ciuitas & habitantes in ea maximum patiantur damnum, ea propter, vt dictæ eleuationi, & ſucceſſiue indemnitati Ciuitatis occurratur in quantum fieri poteſt, volumus, & diſtricte mandamus quòd quilibet molinarij, ſeu conductores molendinorum teneantur, & debeãt tenere foratoria molendinorum exiſtentium in ciuitate vel extra penitus, & in totum aperta ab hora vigeſima cuiuſcunq; Sabbati vſq; ad horam vigeſimã dominicæ ſequentis, & ſingulis diebus, quibus macinare eſt prohibitum, de quibus cauetur in ſtatuto ſub Rub. De Munarijs, & portatoribus videlicet ab hora veſperarũ in vigilia cuiuſlibet dictorũ dierũ vſq; ad aliã horam feſtiuitatis elapsã. Et ſimiliter conductores & molinarij molendinorũ nouorũ exiſtentiũ in dicto loco detto il forcello teneãtur, & oĩno debeãt tenere ſuſtinea, quæ sũt addicta molẽdina in canale nauigij, aperta penitus, & in totũ a dicta hora vigeſima ſabbati, & aliorũ dierũ vt ſupra vſq; ad vigeſimã horã feſtiuitatis ſequentis, ita vt libere aqua fluere poſſit per dicta ſuſtinea, niſi pro tranſitu nauium, ſub pœna in prædictis, & quolibet prædictorum libr. v. ſingulis vicibus, quibus contrafactum fuerit applican. p dimidio cameræ, & pro alio dimidio inuentori, ſeu accuſatori. Et Iudex in prædictis ſit, & eſſe debeat diligens, & prædicta oĩa adimplere tam ex ſuo officio, quam ad inſtantiam cuiuſlibet intereſſe habentis, & in eis procedere etiam manu regia, & vbi eſſet negligens, vel prædicta nõ adimpleret cadat in pœnam libr. x. applican. vt ſupra.

¶ De non plantando vel tenendo arbores ſuper ripis nauigij. RVB. XXXXVII.

STatuimus quòd aliquis non audeat, vel præſumat plantare ſuper ripis canalis nauigij per tantum, quantum ſe extendunt viæ publicæ vſq; in ipſum ca-

nale,

nale, aliquãs arbores cuiuſcunq; ſortis, uel maneriei, & tam in ripa reſpiciente uerſus ortum ſolis. Et ſi quæ arbores reperiuntur de præſenti uolumus quod omnino incidantur, & remoueantur ut facilior ſit trãſitus nauium, & prolapſus aquæ, & ne nauigium ipſum anguſtetur ſub pœna in prædictis, & quolibet prædictorum librarum trium applican. ſingulis uicibus, quibus fuerit contrafactum, pro dimidia Cameræ Ducali, & pro alia dimidia inuentori. Et ſimiliter Iudex victualium debeat facere diligentem inquiſitionem in quolibet prædictorum. Canale autem nauigii intelligimus, & intelligi uolumus a porta albareti Ciuitatis Mutinæ vſq; ad caſtrum Finalis.

¶ De Canale Magno. RVB. XXXXVIII.

STatuimus, & ordinamus quod canale magnum, quod diſcurrit per Ciuitatẽ Mutinæ fodi, & cauari debeat per conductores, vel dominos molendinorũ exiſtẽtiũ ſup dicto canali in dicta ciuitate toties quoties opus fuerit. Et quod murazoli exiſtẽtes in ripa dicti canalis fieri, & manuteneri debeant per habentes domos, ſeu ſtratas iuxta dictos murazolos ſub pœna librarũ trium applican. Cameræ Ducali pro dimidio, & pro alio dimidio accuſatori qualibet vice, qua contrafactum fuerit. Et ſimiliter idem Iudex teneatur incontinenti ſub eadem pœna curare cum effectu quòd dicti conductores, vel Domini molendinorum conduci facient extra ciuitatem Mut. terraceũ extractũ de ipſo canali.

¶ De canale Modonellæ. RVB. XXXXIX.

QVia ex eodem fonte, ſeu loco detto il Paullo qui eſt prope mœnia ciuitatis verſus montem trahunt originem duo ſatis inſignia ciuitatis canalia, videlicet Canale clarum, & Canale Modonellæ, propterea ſtatuimus quòd ipſe locus a quo trahunt ortum prædicta canalia, cauetur, remundetur, ac cauari, & remundari debeat expenſis hominum de Canali claro, & hominum de canali Modonellæ, & ſucceſſiue canale ipſum Modonellæ, quòd intrat in ipſam ciuitatem ſubtus mœnia ipſius ciuitatis, & diſcurrit iuxta domunculas Illuſtris Communitatis Mutinæ, ac deſcendit in monaſterium Venerabilium ſororum diui Pauli Ciuitatis Mutinæ, debeat ab ipſo ortu cauari, reparari, ac remundari prout oportuerit, & cauatum, reparatum, & ſtirpatũ bene teneri ita vt aqua ipſa poſſit, & valeat labi per ciuitatem, & curſum velocem habere pro vſu, & purgatione ædificiorum exiſtentium ſuper dicto canali. Et vt aqua in maiori copia veniat in dictum canale volumus quòd riuuli qui deſcendunt, & deſcẽdere ſoliti ſunt in dictum canale extra ciuitatem ſimiliter cauentur, & reparentur vt ſupra ad effectum prædictum, & quæ aqua dicti canalis labens per dictũ monaſterium diuiditur, & pars dictæ aquæ vadit per contratam, quæ tendit ad eccleſiam Dominæ Sãctæ Mariæ Seruorum, & poſtea trauerſat contratam Caſtellarij, & alia pars vadit in canale aliud, quòd tendit ad monaſterium Venerabilium Sororum Sancti Geminiani ciuitatis Mutinæ, ac deſcendit in canale alias detto della Macca de præſenti vero detto il Canalino, & trauerſat contratam Sancti Laurentij a principio verſus Caſtellarium. Et quæ duo canalia partita vt ſupra confluunt poſtea in idem, & faciunt etiam canale detto la Modonella, quòd diſcurrit per domos exiſtentes inter contratam ruæ magnæ, & contratam campanariam, & tandem deſcendit in canale magnum prope eccleſiã

diuæ

diuæ Margaritæ. Et vt dictum canale manuteneatur, & etiam immunditiæ canalectarum habẽtium caput in dictum canale ſeu canalia abluantur volumus quòd quælibet canalecta habens caput in præfatum canale, ſeu canalia debeat habere ſuam clauigam factam de lapidibus, & bono calce, & habeat ſuam ſaraſinefcam de bono ligno bene obturante caput canalectæ, & ſingulis Sabbatis poſt veſperas ſaràſineſchæ leuari poſſint a ſuis clauigis vt aqua poſſit intrare per dictas canalectas, & abluere immunditias dictarum canalectarum. Quæ ſaraſineſchæ diebus Dominicis ſequentibus poſt veſperas debeant abbaſſari, & reponi ad loca ſolita pro obturatione prædicta, nec aliquis præſumat diuertere, vel occupare aquas dictorum canalium a curſu ſuo ſolito, & in alium locũ conuertere, nec cluſam facere, vel impedimenta aliqua imponere in dictis canalibus puta ſettas facere, vel aſſides ponere cum palis infixis in canalibus prædictis ſub pœna in prædictis, & quolibet prædictorum libr. v. applican. pro tertia parte Cameræ Ducali, & pro alia tertia accuſatori, ſeu inuentori, & pro reſiduo Donnicellis Diui Geminiani, & vbi contigerit aliquam impenſam fieri pro cauamẽto, vel reparatione dictorum canalium volumus quemlibet teneri pro ſua teſta, quam habet ad dictam Modonellam licet via mediaret domos & contra recuſantem Dominus Iudex poſſit procedere manu regia. Et quia eſt rationabile quod abluentes canalectas ſuas cum dictis aquis conferant ad impenſam cauamenti, ſeu reparationis volumus quòd prædicti habentes domos ſuas ſuper canalectis prædictis ſoluere teneantur tertium eius, quòd ſoluetur per eos qui habent teſtas ſuas ad dicta canalia. Volentes etiam quòd dictum canale, ſeu canalia cauari, vel remundari debeant ſingulis tribus annis ad plus, & etiã prius ſi oportuerit.

ℂ De canale Abyſſi. RVB. L.

QVia ex aqua, quæ fluit per canale, quòd vulgariter nuncupatur il Canale d'Abyſſo, lauantur, & purgantur multæ canalectæ, & andronæ, & multæ immunditiæ abluuntur, propterea ſtatuimus quòd conductores molẽdini vulgariter nuncupati della ſonza teneantur etiã non requiſiti totam aquam fluẽtem ad dictum molendinum vertere, inuiare, & dimittere in canale prædictũ abyſſi per clauigam exiſtentem deſuper dictum molendinum, quam clauigam Illuſt. Communitas Mutinæ teneatur facere, ſeu reficere ſuis expenſis vbi oportuerit. Et dictam aquam ſic dimiſſam in omnibus diebus Sabbatorum relaxare, & dimittere vſq; ad alias veſperas diei Dominicæ, & ſimiliter ad veſperas aliorum dierum feſtiuorum ex præcepto S. Matris Eccleſiæ ſub pœna in prædictis & quolibet prædictorum libr. v. pro qualibet vice applicanda pro dimidio Sororibus Corporis Chriſti Ciuitatis Mutinæ, & pro alio dimidio Iudici mulctanti.

ℂ De Canalibus cauandis. RVB. LI.

DOmini molendinorum, ſeu conductores eorum teneantur iuxta tradita in ſtatuto ſub Rub De canali Circæ cauare, ſeu cauari facere, ac expedita, & cauata tenere canalia venientia a fluminibus Scultenæ, & Sitculæ ad Ciuitatem & per ciuitatem Mutinæ eorum expenſis, conſiderata debita latitudine & profunditate ita quòd aqua, quæ ducitur per dicta canalia ad Ciuitatẽ, poſſit conduci

duci libere, & expedite, & abſq; nocumẽto alicuius perſonæ, & ne aquæ ſpargantur ſub agris confinantium dictis canalibus, ſub pœna librarum quinque quotieſcunq; fuerit ſibi commiſsũ per D. Iudicem, & non fuerit obſeruatum.

ℂ De iuramento præſtando Fornariis. RVB. LII.

STatuimus, & ordinamus quod Maſſarij artis fornariorum, antequam officium ſuum exerceant, iurare debeant in manibus. D. Iudicis uictualiũ, quod bona fide, bene, & legaliter, & ſine fraude exercebunt officium ſuum maſſariæ ſecundum formam ſtatutorum communis Mutinæ, & artis prædictæ, & quod omni poſſe ſuo diligenter curabũt quod quilibet fornarius exercebit fideliter, & ſine fraude artem ſuam prædictam, & quod condemnabunt contrafacientes ſtatutis communis Mutinæ, & artis prædictæ in dicto exercitio ſub pœna dictis maſſariis ſoldorum viginti pro quolibet, & qualibet vice, qua fuerit contra factum applican. pro dimidio Cameræ Ducali, & pro alio dimidio accuſatori ſeu denuntianti. Et ſub eadem pœna applican. vt ſupra quilibet exercens artẽ prædictam teneatur in principio cuiuslibet anni ſaltem per totam quintãdecimã diem Ianuarij iurare in manibus prædicti. D. Iudicis de exercendo artem prædictam legaliter, & ſine fraude, & de obſeruando ſtatuta Communis Mut. ad ipſam artem pertinentia, & præcepta. D. Iudicis. Et Maſſarij iurantes vt ſupra ſoluere teneantur ſol. duos pro quolibet, & alij ſoldum vnũ pro quolibet.

ℂ Quibus diebus Fornarij non poſſint coquere panem. RVB. LIII.

ORdinamus quod nullus de arte Fornariorum audeat facere, vel coquere panes, ſeu fabricari, vel coqui facere in diebus feſtiuis ex præcepto Sanctæ Matris Eccleſiæ, niſi vrgente neceſſitate ſub pœna ſoldorum viginti pro quolibet contrafaciente, & qualibet vice, applican. pro dimidio, vt in alio ſtatuto præcedenti continetur, ſaluo tamen quod volumus de omnibus fornariis vendẽtibus panẽ venalẽ in Ciuitate Mut. fieri vnã imbuxullationem in vna vrna, & ſingulis menſibus, & prima die cuiuslibet menſis extrahatur vnus bulletinus, & tunc perſona, cuius nomen extractum fuerit, & non alius, poſſit, & valeat facere, & coquere, & vendere panẽ venalem dictis feſtiuis diebus totius mẽſis iuxta tñ calmeriũ, quod tũc curret, abolita quacũq; conſuetudine in cõtrariũ faciẽte

ℂ De Fornariis coquentibus panem non venalem. RVB. LIIII.

STatuimus quod Fornarij qui coquunt panẽ ad familias in Ciuitate, vel Burgis Mutinæ debeant bene, & diligenter cuſtodire panem, & menſurate coquere, & ſi male cuſtodierint, vel coquerint panem, ſeu panis defuerit, teneatur. D. Iudex victualium damnum emendari facere. Dño panis per fornariũ non admiſſa aliqua excuſatione, ſtando iuramento Dñi cuius panis fuerit, de quantitate farinæ dicti panis male cocti, a quo iuramento non poſſit appellari, vel de nullitate dici. Et vlterius etiam puniatur pœna infraſcripta. Et ad effectum vt bene panis coquatur volumus quod fornarij non poſſint informare panem, niſi ſit bene leuatus, & ponere teneantur panem in furno diſtantem vnum ab alio videlicet ita vt terriæ, ſeu manus panis non ſe tangant ad inuicẽ, ſub pœna in prædictis, & quolibet prædictorum arbitrio. D. Iudicis victualiũ, dummodo non excedat libras tres in condemnando pro qualibet vice applicandas

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМ. І.І. МЕЧНИКОВА

candas pro vno tertio Cameræ Ducali, pro alio tertio damnum paſſo, & pro reſiduo inuentori, habeat autem pro ſua mercede quilibet fornarius ſummas infraſcriptas. Nam ſi coquet ad buccas habeat pro ſingula bucca, quæ ſit maior annis quatuor pro vno anno, & in rationem anni ſol. nouem, & non vltra, ſi vero ad terrias, ſeu manus habeat pro ſingula manu denarium vnum, & pro ſingulis terrijs vnum quatrenum, & non vltra, & ſit in electione Domini panis coquere ad buccas, vel terrias, ſeu manus. Et ſi fornarius plus acceperit etiam a ſponte dare volentibus caſtigari debeat per Iudicem pœna ſold. quadraginta applican. vt ſupra.

¶De Fornarijs facientibus panem venalem. RVB. LV.

STatuimus quòd omnes, & ſinguli Fornarij Ciuitatis Mutinæ, & Burgorũ, qui faciunt, ſeu fabricant, vel fieri, vel fabricari faciunt panem venalem, teneantur, & debeant dictum panem fabricare ex bona farina non putrida, vel male olenti, nec loliata, vel viciata, & bene dictum panem cuſtodire, & coquere ita vt ſit bene, & cum fermento conuenienti leuatus, & non chiocatus ſub pœna amiſſionis panis diſtribuendi per D. Iudicem victualium ſtatim inuentione facta inter pauperes Chriſti, & carceratos ſcilicet duas partes ex tribus, & alia tertia parte ſit ipſius D. Iudicis notariorum, & nuntij. Et teneantur dicti fornarij tenere in platea Communis Mut. & locis ſolitis ſufficientiam panis pro vſu ipſius Ciuitatis, & aduenarum, nec vnus ſe poſſit excuſare ſuper alio, vel quòd alijs diebus maiorem quantitatem panis fecerit, quam alij, ſub pœna lib. x. applican. pro dimidio Cameræ Ducali, & pro alio dimidio inuentori, ab eo auferenda, quem D. Iudex vna cum notario, vel eius nuntio dixerit, vel atteſtatus fuerit defeciſſe in ſufficientia panis prædicti venalis. Et panis ipſe ſit, & eſſe debeat, ac fabricatus iuxta, & ſecũdum calmerium infraſcriptum, volumus enim dictum panem fabricari debere iuxta dictum calmerium ſub pœna ſoldorum quinq; pro qualibet terria, ſeu manu dicti panis, & amiſſionis ipſius panis, qui diſtribuatur vt ſupra. Et piſtores, & mulieres, quæ faciunt panem venalem, debeant habere linteamina, ſeu mantilia nitida, quæ adoperari non debeant niſi ad panem ſub pœna ſold. x. pro qualibet vice, & amiſſionis mantilium applicanda vt ſupra. Et nullus, vel nulla vendere poſſit panem in foro, vel alibi, niſi habeat toualeam pulchram, & nitidam ſubtus panem ſub pœna ſold. x. pro qualibet vice, & amiſſionis toualeæ, ſi inuenta fuerit non nitida. Teneantur etiam fornarij facere de pane ſecundo, vt vulgo dicitur da maſſaria, in ea quantitate, & quando, & prout D. Iudici victualium videbitur, pro vſu, & indigentia Ciuitatis, & diſtrictualium ſub pœna librarum trium applicanda vt ſupra. Et quilibet faciens panem venalem bullare debeat ſingulas manus, & terrias cum bullo, in quo ſit ſculptum nomen facientis ipſum panem, ſub pœna ſoldorum decem pro qualibet vice, qua fuerit contrafactum, applican. vt ſupra. Et Fornarij teneantur habere, & tenere caminos ad quemlibet eorum furnum ſic ordinatos, & aptatos, vt ignis exiens de furno nullum damnum faciat, vel facere poſſit ſub pœna librarum quinq; applicanda vt ſupra. Et Illuſtres Domini Conſeruatores poſſint calmeria facere, & ſecundum ea panem facere teneantur fornarij.

¶De

¶De Calmerio panis. RVB. LVI.

STatuimus, & ordinamus panẽ venalẽ de frumento albũ arbitrio boni viri, & bene coctum fieri debere ad rationem ponderum decem, & libr. ſeptẽ pro quolibet ſacco farinæ frumenti ex molendino reportatæ, & habito ſemper reſpectu ad dictum pondus, & ẽt cum augumento libr. xviij. panis pro quolibet centenario farinæ. Prohibentes vllo vnquã tempore aliud calmerium fieri poſſe de ſacco, vel grano frumenti rationibus alias allegatis, & quia ẽt eſt in facultate fornariorum non emere frumentum minoris ponderis, ſeu in eo minus ex pendere ſecundum eius bonitatem. Item dicimus ex dicto ſacco farinæ detrahi & diffalcari debere libras quatuor pro quolibet pondere farinæ, videlicet pro ſingulis libris xxv. pro furfure, & occaſione furfuris. Item ſimiliter dicimus diffalcari debere ex dicto ſacco farinæ pro remezolo, & occaſione remezoli libr. xxv. augumentum autem, & ſeu creſcimonia panis remezoli, a remezolo declaramus eſſe de lib. xxxij. pro ſingulo centenario, & ad rationem centenarij. Inſuper vltra pretium frumenti volumus poni de impenſa ſuper dicto ſacco farinæ ad commodum fornariorum, & in dicto calmerio infraſcriptas expenſas videlicet primo pro factura, & coctura panis totius dicti ſacci tam farinæ, quã remezoli ſol. octo, & pro gabella macinæ dicti ſacci farinæ ſoldum vnum, & denarios octo, & pro buratino ſol. vnum, & denarios quatuor, & pro mercede venditoris eiuſdem panis videlicet pro ſingulis ſol. xx. Mut. ſol. vnum, & denarios quatuor, pretio frumenti non excedente ſummã ſol. xlv. ab inde vero ſupra ſol. vnus tantum admittatur ad beneficium fornariorum pro venditore, ex quibus expẽſis detrahatur valor furfuris, minã cuius dicimus valere denariũ vnũ pro quolibet ſoldo pretij vnius ſtarij frumenti. Et ſic mãdamus obſeruari, & panem venalem fieri ſecundum concurrentem frumenti valorem de tempore in tempus.

Vide Calmeriũ nouum in fine Reformat.

¶De Cercatore pro incarceratis. RVB. LVII.

STatuimus quòd D Syndicus Illuſt. Commun. Mut. teneatur operam dare, quòd ſemper vnus vadat per ciuitatẽ cercãdo eleemoſynas pro pauperibus carceratis. Et qui cercator habeat de eleemoſynis ſibi pro carceratis factis partem prout conuenerit cum dicto D. Syndico, reſiduum autem dictarũ eleemoſynarum teneatur cercator dare ſupraſtãtibus ad carceres, qui æqualiter diuidãt eleemoſynas inter pauperes incarceratos. Et teneatur Ill. Communitas eligere ſingulo anno in calendis Ianuarij vnum deputatũ, ſiue præſidentẽ ex Collegio Ill. DD. Doctorũ Mut. ad cuſtodiã, & curã dictorum incarceratorum.

¶De pane forenſi. RVB. LVIII.

STatuimus, & ordinamus quòd quilibet forenſis poſſit conducere, vel conduci facere panẽ ad vendendũ, & vendere in Ciuitate Mut. ad libitum ſine ſolutione alicuius gabellæ, vel datij ẽt portæ, vel macinæ. Et intelligantur quantum ad hoc etiam forenſes illi de Campogaiano, & de Nonantula.

¶De Macellarijs, ſeu Beccarijs, & primo de iuramento præſtando beccarijs. RVB. LVIIII.

QVilibet volens exercere artem beccariæ teneatur in quolibet ſemeſtri iurare in actis Iudicis victualiũ ſe artem ipſam fideliter, & legaliter exercere, & penſare, & vẽdere iuſte ſecundũ formam ſtatutorũ, & in oĩbus, & per omnia

T nia

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА

nia ſeruare ſtatuta,& ordinamenta Ciuitatis Mut.& hoc ſub pœna ſold.viginti pro quolibet,& qualibet vice,qua fuerit contrafactum applicanda pro tertia parte Cameræ Ducali,& pro alia tertia Communi Mut. & pro alia tertia parte accuſatori,& notarius habeat pro quolibet iuramento, & qualibet perſona ſoldos duos.

¶De beſtijs interficiendis. RVB. LX.

STatuimus quòd nullus exercens artem beccariæ poſſit occidere aliquas beſtias groſſas,vel minutas,niſi in macello Communis Mut.& non alibi,nec in alio loco,ſeu apotheca,vel domo ſub pœna librarum trium applican. pro tertia parte Cameræ Ducali, pro tertia parte Communi Mut. & pro alia tertia accuſatori.

¶De non tenendo niſi de vna ſorte carnis,& de pœna vendentis vnam carnem pro alia. RVB. LXI.

STatuimus quòd nullus beccarius poſſit, aut valeat tenere eodem tempore, niſi de vna ſorte carnis ſuper banchis & minus vendere eodem tempore,niſi de vna carne ſub pœna libr.trium ſingulis vicibus applican.vt in præcedēti ſtatuto,excepto tamen niſi carnes diuerſæ ſortis venderentur eodem pretio,& excepta carne porcina.Quibus caſibus admittimus dictas carnium ſortes eiuſdē pretij,& carnem porcinam poſſe eodem tempore per beccarios teneri ſuper dictis bāchis,prohibentes quòd nulli beccario liceat tradere,ſeu accommodare de carne ſua alteri beccario,ſiue ſit caro bona,ſiue mala, & ex quacunq; cauſa tradatur,ne forte hoc colore captatæ malitiæ eludatur præſens ſtatuti diſpoſitio ſub pœna libr.trium cuiuſlibet eorum,& qualibet vice applicanda pro dimidio Ducali ærario,& pro alio dimidio accuſatori,ſeu denuntianti. Et ſi aliquis beccarius vendiderit vnam ſortem carnis pro alia cadat ipſo iure in eandem pœnam applican.vt ſupra,& reſtituto carnis pretio amittat carnem, quæ applicetur vt in ſtatuto.De vendendo ad ſtateram.

¶De meta carnium. RVB. LXII.

STatuimus quòd Ill.Dñi Conſ Ciuitatis Mut.pro tempore exiſtētes poſſint, & debeant ponere,& taxare pretia carnium vendendarum in Ciuitate, & diſtrictu Mut.bis tātum in anno,videlicet in principio menſis Octob.& in feſto Paſcatis Reſurrectionis D.N.Ieſu Chriſti.Et teneatur Cācellarius Illuſt. Communitatis Mut.incontinenti dare,ſeu intimare D.Iudici victualium metā poſitā carnibus per Dominos Conſeruatores ſingula quaq; vice, & vltra dictā taxā beccarij ipſi non poſſint vendere carnes ipſas in ciuitate,vel diſtrictu Mut.ſub pœnā ſold.xxx.applicāda pro tertia parte Cameræ Ducali,pro alia tertia Communi Mut.& pro alia inuentori,ſeu accuſatori.

¶De Tabella tenenda per beccarios ſuper banchis. RVB. LXIII.

VT occurratur fraudibus,quæ quotidie fiunt per beccarios,ſtatuimus quòd ipſi beccarij teneātur continue habere, & tenere tabellā appenſam ad raſtellum bāchæ propriæ ipſius beccarij tempore, quo carnem habet ſuper banchis,in qua literis groſſis ſcripta ſit ſors carnis beſtiæ mortuæ, quæ exiſtat ſuper bācha,& pretium ipſius carnis ſub pœna libr. triū pro qualibet vice auferenda a contrafaciente,& applican.vt ſupra.

¶De

¶De tenendo carnem ſuper banca,& de vendendo cuilibet,& alijs prohibitionibus. RVB. LXIIII.

STatuimus quòd beccarij teneantur tenere carnes mortuas ſuper banchis & raſtellis,& non in abſcondito,aut in eorum banchetis,ita vt quilibet poſſit videre carnes ipſas,& eas cognoſcere,& ſimiliter teneantur,& obligati ſint vēdere carnes prædictas cuilibet emere volenti,& in ea beſtiæ parte, & quantitate prout emere volens voluerit,& ſibi placuerit,nec excuſari poſſit ipſe beccarius eo colore,vel prætextu,quòd caro ipſa petita,vel quæ petetur per ipſum emere volentem,ſit alteri vendita,vel promiſſa,etiam ſi dicerent eam carnem promiſſam,vel venditam fuiſſe alicui officiali cuiuſcunq; dignitatis, vel præeminētiæ,ne ſub colore captatæ malitiæ defraudent præſens ſtatutum, ſeu emere volentes.Et ſimiliter dicti beccarij non poſſint vēdere,vel vendi facere capita,ſeu teſtas alicuius beſtiæ groſſæ,vel minutæ, vel zampetas vſq; ad nodum ginochij, vel interiora,ſeu inteſtina ad pondus cum alia carne,vel ſine,ſed tantum ea vēdere poſſint ad oculū vltro,& ſponte petenti ſub pœna in prædictis omnibus, & ſingulis ſold.xxx.in quolibet caſu,& qualibet vice,qua contrafactū fuerit applican.pro tertia parte Cameræ Ducali,pro tertia communi Mut.& pro alia tertia accuſatori,ſeu denuntianti.Inſuper non poſſit,nec valeat aliquis beccarius vendere carnes alicuius beſtiæ infirmæ,vel morboſæ, vel quæ aliquo accidēti mortua eſſet,vel alicuius vituli,qui non ſit maior xxv.diebus ad minus,ſub pœna prædicta applican.vt ſupra,& incurrenda toties quoties fuerit contrafactum,& amiſſionis carnis. Volentes etiam quòd teſtæ ipſæ incidentur a buſto tali modo quòd pars colli condecens remaneat teſtæ, & non totum collū remaneat buſto,quòd relinquitur arbitrio Iudicis & ſub pœna, quæ ſibi videbitur applican.vt ſupra,nec aliquæ teſtæ aliquarum beſtiarum incidi ſolitarum a buſtis poſſint,vel valeant per ipſos Beccarios,vel aliquem eorum incidi a buſtis,niſi ipſæ teſtæ prius viſæ fuerint per Iudicem victualium ſub pœna prædicta.

¶De vendendo ad ſtateram,& de falſis libris. RVB. LXV.

STatuimus quòd beccarij non poſſint,nec valeāt vendere eorū carnes niſi ad ſtaterā,quæ tamen ſtatera ſit,& eſſe debeat ſignata ab vtraq; parte,vt emens videre poſſit ipſa pondera,ſeu numerum lib.ſub pœna ſol. xxx. pro qualibet vice,qua contrafactum fuerit.Et ſi beccarius aliquis inuentus fuerit, vel probatum fuerit vendere,ſeu vendidiſſe carnes pro vno pondere,ſeu menſura, & in dicto pondere caro ipſa non inuenta fuerit,& ſic fraudē commiſerit in ponderando,tunc ipſo iure puniatur beccarius ipſe pœna ſol.xx.ꝑ qualibet vice,qua fuerit contrafactū,& credatur in prædictis iuramēto emptoris,quod habeatur pro plena probatione.Et Dñs,ſeu patronus banchæ teneatur pro facto famuli ſeu ſeruitoris.Quæ oēs pœnæ contētæ in præſenti ſtatuto applicētur,vt in præcedenti ſtatuto,& nihilominus teneatur ad reſtitutionem pecuniarū, & carnē amittat,quæ ſit ipſius Iudicis,vel pauperum,vel etiam eius,cui fuerat vēdita.

¶De Beccarijs Communitatis. RVB. LXVI.

STatuimus quòd nullus Beccarius poſſit exercere artē Beccariæ,nec occidere,nec vendere de carne aliqua niſi in beccarijs Communitatis exiſtentibus deſuper,& prope plateas,& iuxta iura hoſpitalis mortis, Hieronymum Vene-

 tum,

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМ. І.І. МЕЧНИКОВА

tum,& viam publicam ſub pœna librarum quinq; pro quolibet contrafaciēte, & qualibet vice,qua fuerit contrafactum applican.pro tertia parte accuſatori ſeu denuntianti,pro alia tertia Ducali Cameræ,& pro tertia communi Mutinæ,& ſic cogi poſſit ibi ſtare,& exercere artem prædictam.Et quas beccarias teneantur tenere bene nitidas,& ab omni immunditia expurgatas ſub pœna ſol. quinq; a quolibet contrafaciente auferenda, cuius medietas ſit Domini Iudicis victualium,& inuentorum,& alia medietas Cameræ Ducalis, & ſub dicta pœna non poſſint pelare,vel pelari facere aliquas beſtias,niſi in pelatorio publico.Prohibemus beccarios poſſe inflare quoquo modo beſtias aliquas groſſas, vel minutas ſcorticatas,ſiue non ſcorticatas, nec poſſit quoquo modo ponere redam vnius beſtiæ ſuper alia beſtia mortua, & ſic redare beſtiam aliena reda, & minus ponere aliam pinguedinem ſuper beſtijs ipſis,vt pinguiores,& ſic vendibiliores fiant ſub pœna libr. trium applican. pro tertia inuentori, pro tertia Ducali Cameræ,& pro alia tertia Communi Mutinæ.

De ſufficientia carnis. RVB. LXVII.

STatuimus quòd Maſſarij artis Beccariorum Ciuitatis Mut.necnon ipſi beccarij exercentes ipſam artem beccariæ teneantur,& omni tempore, & præciſe obligati ſint ad ſufficientiam carnium vendendarum in Ciuitate Mutinæ pro vſu,& indigentia hominum exiſtentium in ipſa Ciuitate, Burgis, & toto eius diſtrictu ſub pœna librarum viginti auferen.a ſingulis beccarijs,quos Maſſarij ipſi atteſtati fuerint cum iuramento non feciſſe partem ſuam carnium p̄dicta ſufficientia,quorum iuramento in hoc plene credi volumus,alioquin auferen.ab ipſis maſſarijs,quam pœnam in caſibus prædictis applicamus, vt in præcedenti ſtatuto diſponitur,& quam ſufficientiam declaramus eſſe debere de ſummis,ſeu quantitatibus infraſcriptis.Nam volumus quòd a feſto Reſurrectionis Domini noſtri Ieſu Chriſti excluſiue vſq;,& per totum medium menſem Septembris dicta ſufficientia ſit,& eſſe debeat ſingulis diebus,quibus venditur caro,de libris duobus millibus quingentis ad minus carnis, computato etiam calmerio,de quo infra in ſtatuto De diuidēdijs beſtijs,excepto ſabbato, in quo ipſa ſufficientia ſit,& eſſe debeat de libris tribus millibus quingentis ad minus, ſaluo tamen niſi occurrerent in hebdomada aliqua feſta prohibentia carnes fieri.Nam volumus quòd pro ipſis diebus feſtis fiat caro ad ſufficientiam iuxta taxam prædictam in die immediate præcedenti ipſum feſtum,ſeu feſta.A dicto autem medio menſe Septembris vſq;,& per totam quadrageſimam ipſa ſufficiētia ſit,& eſſe debeat ad arbitrium D.Iudicis victualium, & prout ipſe arbitrabitur conſideratis per eum conſiderandis.Declarantes quòd carnes ipſæ pro dicta ſufficientia ſint,& eſſe debeant partim de carne vituli, partim de carne manzij,& partim de alijs carnibus ad arbitrium ipſius D.Iudicis, & vt facilius, & prompte conſtare poſſit de dicta ſufficientia, vel inſufficientia, & qui in ea defecerint,vel adimpleuerint, volumus quòd pro declaratione prædictorum recurſus habeatur ad libros officialium beccariæ, qui in prædictis plenam fidem faciant,non obſtantibus in prædictis,vel aliquo prædictorum ſtatutis aliquibus,vel conſuetudinibus,quas omnino volumus non obſtare.

De

De non occidendis beſtijs non habentibus medullam firmam. RVB. LXVIII.

STatuimus quòd nullus beccarius audeat,vel præſumat occidere,nec vendere aliquem bouem,manzium,vel vaccam in beccarijs communis, qui, vel quæ non habeat firmam medullam ſub pœna contrafacienti ſold. triginta applican.pro tertio Cameræ,& pro alio tertio D.Iudici victualium,& incontinēti teneatur beccarius exportare dictum bouem,vaccam, vel manzium extra Ciuitatem Mutinæ.

De non emendis,nec occidendis beſtijs infirmis. RVB. LXVIIII.

STatuimus,& ordinamus quòd aliquis beccarius non emat aliquem bouem, manziũ,vel vaccam,vel aliud animal infirmum,vel infirmos,nec illos,& illa occidat nec vendat in beccarijs communis Mut.& ſi emerit,aut occiderit, vel vendiderit ſoluat pro banno ſold. xx. pro qualibet beſtia applican. pro tertia parte cameræ Ducali,& p̄ alia tertia Communi Mutinæ, & pro alia tertia parte inuentori,ſeu accuſatori.Et ſi dubitaretur an tale animal eſſet ſanũ,vel infirmũ,quòd nullo modo tale animal occidant,niſi prius illud fuerit oſtēſum Spectabili D.Iudici victualiũ,qui pro tempore fuerit,qui D.Iudex teneatur dictũ animal videre,& diligenter conſiderare,ſi eſſet infirmum,vel ſanum,& idoneũ ad occidendum in beccarijs,vel extra,& quod determinabitur per prædictum D.Iudicem,id obſeruetur,& obſeruari debeat, & qui contrafecerit prædictis, vel alicui prædictorum ſoluat pro banno ſold.xx.applican.vt ſupra.

De diuidendis beſtijs per filum ſchenæ. RVB. LXX.

STatuimus,& ordinamus quòd omnes Beccarij Ciuitatis, & diſtrictus Mut. teneantur,& omnino debeant diuidere quaſlibet beſtias diuidi ſolitas, ſiue groſſas,ſiue minutas per filum ſchenæ ipſius beſtiæ recta ſciſſura ſub pœna libr. duarum applican.pro vno tertio Cameræ Ducali,pro tertio communi, & pro alio tertio D.Iudici victualium,abolentes,& abrogantes quamlibet conſuetudinem,& ritum ipſorum beccariorum aliter huc vſq; diuidentium beſtias ipſas in graue damnum ementium de ipſis carnibus. Ideo ſtatuimus quòd ipſa beſtia diuidatur per filum vt ſupra,& vna ex dictis mezenis ad arbitrium Datiarij beccariæ ponderari debeat per officialem, & iuxta pondus dictæ mezenæ ſic ponderatæ vt ſupra ſoluatur,& ſolui debeat datium pro tota beſtia,ſed ipſe Datiarius teneatur,& debeat remittere,ſeu diffalcare omnibus computatis de ipſo datio vere ſoluendo ſecundum ſtatuta,ſeu prouiſiones duodecim pro centenario,& in rationem centenarij.

De Salcicciarijs. RVB. LXXI.

STatuimus quòd Salcicciarij iurare teneantur ſinguli in manibus D. Iudicis victualium iuxta ſolitũ de iuſte,& recte facien.ſalciccias, & obſeruādo ſtatuta ſua,& Communis Mutinæ,& obediendo D.Iudici victualium,& pro quolibet iuramento habeat notarius ſoldos duos tantum,& non vltra,& dictos Salcicciarios Dominus Iudex victualium,puniat,caſtiget,& iuſtitiam faciat.

De Salciccia. RVB. LXXII.

STatuimus quòd duæ ſortes ſalcicciæ, ſeu Lucanicæ fiant per ipſos Salcicciarios,vna quæ vocatur la Roſſa, alia vero la Gialla, & conficiantur tantum

de bona carne porcina, non morboſa, vel aliqua infirmitate defuncta, & non de alia carne, & illa, quæ vocatur la gialla fiat de bonis ſpeciebus, & croco, caſeo, & ouis ad arbitrium boni viri. Item ſtatuimus quòd dicti Salcicciarij non poſſint quoquo modo vendere, vel vendi facere de carnibus recentibus porcorum vel alterius ſortis ſub pœna libr.v. a contrafacien. auferen. toties quoties contrafactum fuerit, & applican. pro dimidia Cameræ Ducali, & pro alia dimidia D. Iudici victualium, demptis, & exceptis requæſtis, quas poſſint impune vendere ad oculum, & non ad pondus ſub pœna ſupradicta applicanda vt ſupra. Declarantes eas eſſe requæſtas, teſtas porcorum, pedes, gambuccios, oſſa, codegas, interiora, ventrem, budellas, ſonzias, coradas, lunzias, & quas requæſtas vendi permittimus per dictos Salcicciarios in beccarijs, & extra beccarias, & vbilibet vbi faciunt eorum exercitium, & tenent eorum apothecas abſq; aliqua contradictione D. Iudicis victualium, & Maſſariorum artis beccariorum.

¶ De lætamine, & immunditijs tollendis per beccarios. RVB. LXXIII.

STatuimus quòd omnes, & ſinguli beccarij compelli poſſint, & valeãt per Spectabilem D. Iudicem victualium ad tollendum, & exportandum extra Ciuitatem Mut. lætamen, & omnes immunditias, quæ in dies fieri contingẽt in beccarijs, & extra eas occaſione beccariæ intra tempus ſtatuendum per ipſum D. Iudicem ſub pœna arbitrio ipſius D. Iudicis imponenda, dummodo non excedat in puniendo eos ſummam ſol.xx. applican. pro dimidio Cameræ Ducali, & pro alio dimidio ipſi D. Iudici.

¶ De Piſcatoribus. RVB. LXXIIII.

STatuimus quòd omnes Piſcatores, ſeu venditores piſcium ad pondus in Ciuitate Mutinæ, vel burgis teneantur iurare in manibus D. Iudicis victualium videlicet in principio cuiuſlibet ſemeſtris, quòd bona fide, ac legaliter exercebunt artem, ſeu exercitium prædictum, & minime contrauenient ſtatutis, & ordinationibus Illuſt. Dominorum Conſeruatorum Mut. & quòd vendent piſces iuxta taxam, ſeu limitationes pretij dictorum piſcium factas per dictos Illuſt. Dominos Conſeruatores, nec vendent aliquos piſces putridos, nec tenebunt piſces in viuarijs niſi in nauigio. Nec poſſint inter ſe facere ſectas, vel conuenticulas pro vendendo dictos piſces ſub pœna in prædictis, & quolibet prædictorum libr. trium pro qualibet contrafactione, & pro qualibet vice applican. pro tertia parte Cameræ Ducali, & pro alia tertia parte inuentori, vel accuſatori, & pro alia tertia communi Mut. Et ſimiliter ſub eadem pœna dicti vendentes non poſſint vendere piſces extra locum deputatum per Illuſt. Dominos Conſeruatores.

¶ De non reuendendo piſces. RVB. LXXV.

PRo maxima vtilitate, & abundantia Ciuitatis Mut. ſtatuimus quòd nemini liceat, aut licitum ſit quoquo modo, vel quæſito colore piſces captos in Ciuitate, vel diſtrictu reuendere in Ciuitate Mutinæ, vel burgis ſub pœna amiſſionis piſcium diſtribuendorum pro tertia parte inuentori, ſeu accuſatori, pro alia tertia Donnicellis S. Geminiani, & pro alia tertia parte Monialibus Corporis Chriſti, & nihilominus incurrat pœnã ſold. quadraginta ꝑ qualibet

vice

vice applican. vt in præcedenti proximo ſtatuto continetur ſed tantum liceat eis vendere, qui eos piſcauerint, & cœperint in ciuitate, vel diſtrictu, & teneantur venditores tenere piſces mortuos ſeparatos a viuis in eorum ſcaffis, ſeu banchis ſub pœna applican. vt ſupra.

¶ De vendentibus piſces ad oculum. RVB. LXXVI.

STatutum eſt quòd quilibet vendens ad oculum piſces cuiuſcunq; qualitatis in ciuitate Mutinæ, vel burgis teneatur ſtare in pedibus, & non ſedere quouſq; vendiderit dictos piſces ſub pœna ſold.x. applican. pro dimidio Cameræ Ducali, & pro alio dimidio inuentori.

¶ De piſcibus palam tenendis. RVB. LXXVII.

QVilibet vendens, ſeu vendere volens piſces quoſcunq; teneatur illos tenere publice, & palam in piſcarijs, & locis conſuetis ad vendendum, & demonſtrare ipſos piſces cuilibet petenti, & emere volenti, & vendere quos emere volens petierit ſub pœna ſold.x. pro quolibet, & qualibet vice, qua contrafactum fuerit in prædictis, & quolibet prædictorum applicanda, vt in proxime præcedenti ſtatuto.

¶ De Tabernarijs. RVB. LXXVIII.

STatuimus quòd quilibet Tabernarius teneatur iurare in manibus D. Iudicis victualium quolibet anno in calendis Ianuarij de bene, & legaliter exercẽdo artem ſuam, & quòd bene tractabunt hoſpites ſuos, nec eis, vel contra eos fraudes aliquas facient, vel fieri facient, & quòd tenebunt menſuras iuſtas ſub pœna libr.v. Mutinæ applican. pro tertia parte Cameræ Ducali Mut. & ꝑ alia tertia parte inuentori, vel accuſatori, & pro alia tertia parte Communi Mut. Et teneantur ſingulis annis in calendis dicti mẽſis Ianuarij præſtare idoneum fideiuſſorem D. Iudici victualium, qui ſe obliget principaliter, & in ſolidum ꝑ omnibus, in quibus ipſe Tabernarius tenebitur occaſione dictæ ſuæ artis, & ſeu exercitij ſub pœna libr. trium applican. vt ſupra. Et teneantur etiam dicti Tabernarij pro facto ſuæ familiæ de pertinentibus ad hoſpitium.

¶ De bene tractando hoſpites. RVB. LXXVIIII.

OMnes, & ſinguli Tabernarij Ciuitatis, & diſtrictus Mutinæ teneãtur, & debeant bene, & legaliter tractare omnes, & quoſcunq;, qui hoſpitabuntur in eorum hoſpitijs, vel tabernis, nec fraudem aliquã contra eos facere, & teneãtur ipſis aduenis dare bona, & condecentia cibaria, & non corrupta, ſeu marcida, & maxime bonum vinum non adaquatum, & vt vulgo dicitur vino inacquato, niſi dixerint ipſi hoſpiti vinum ipſum fore, & eſſe adaquatum ſub pœna in prædictis, & quolibet prædictorum libr. trium, & minus arbitrio D. Iudicis victualium applican. pro dimidia accuſatori, ſeu inuentori, & pro alia dimidia Cameræ Ducali quoties fuerit contrafactum. Et ſimiliter equis dare teneãtur de bono fœno, & ſpelta prout conuentum fuerit.

¶ De pœna vendentis vinum ad minutum cum menſura non iuſta. RVB. LXXX.

NVlla perſona vendere poſſit in Ciuitate, vel diſtrictu Mutinæ vinum ad minutum niſi cum menſura iuſta, & bullata per officialem bonæ opinionis ſub pœna ſoldorum viginti Mutinæ pro qualibet vice applicanda pro di-

midia

midia Cameræ,& pro alia dimidia inuentori,ſeu accuſatori, & vlterius cadat in pœnas compræhenſas in alijs noſtris ſtatutis.

¶ Quod Tabernarij tenere debeant menſuras iuſtas. RVB. LXXXI.

STatuimus quòd Tabernarij,ſeu hoſpites debeant tenere boccalia,præbēdas & alias menſuras bullatas,& iuſtas,& cum dictis menſuris iuſtis, & bullatis dare vnicuiq; ſuum alias cadant in pœnas de quibus in ſtatuto ſub Rub. De pœna vendentium cum falſis menſuris.

¶ De pœna portantium vuas in Ciuitatem. RVB. LXXXII.

VT euitentur multæ rubariæ, quæ in dies committuntur tempore vuarum in ipſis vuis,& pro euidēti vtilitate ipſius Ciuitat. ſtatuimus quòd nulla perſona,quæ non habet terras proprias,vel conductas,poſſit , aut valeat portare per ſe,vel alium vuas, neq; nuces cuiuſcunq; generis in Ciuitatem Mutinæ,vel burgos ſub pœna ſold.xx. pro qualibet vice applicanda inuentori,pro dimidio & pro alio dimidio Cameræ,& amiſſionis ipſarum vuarum,vel nucum. Et vbi ēt dictæ vuæ,vel nuces eſſent collectæ ex terris proprijs,vel conductis, vel eas portaret de voluntate Domini,non poſſit eas portare in Ciuitatem, vel burgos ante feſtum S.Mariæ de menſe Septemb.excepta Iuliatica,tremarina, & muſcatule,vel niſi portaret in bozio appenſo ad caſtellatam plenam muſto.

¶ De portatoribus vini,& eorum mercede. RVB. LXXXIII.

POrtatores vini teneantur habere ſolia ſua,ſeu menſuras ſuas bullatas, & iuſtas,prout continetur in ſtatuto ſub Rub. De menſura vini,& quilibet portator pro portatura vini per Ciuitatem Mut. habeat quatrenos quatuor, & per burgos quatrenos ſex tantum, & tenere debeāt toualeam albam ſuper ſolium cum vinum portāt,& quilibet contrafaciens cadat in pœnam ſold.x. Mut. pro qualibet vice. Et quilibet denuntiare poſſit , & habeat dimidium pœnæ vltra pœnas in ſtatutis noſtris contentas. Et pro venditura vini non poſſit recipere niſi denarios ſex pro quolibet quartario vini.

¶ De Mercede Gerulorum. RVB. LXXXIIII.

STatuimus quòd nullus Gerulus,ſeu Fachinus , ſeu alius quilibet portator quocunq; nomine nuncupetur,poſſit, aut valeat accipere etiam a ſponte dātibus niſi denarios octo pro qualibet ſalma,ſeu portatura per Ciuitatem, quantacunq; ſit via a burgis vero intra ciuitatem,vel a Ciuitate in burgos ſold. vnum tantum,& non vltra. Pro portatura autem bladorum ſuper granario accipere poſſit denarios tres,& non vltra pro quolibet ſacco duorum ſtariorum ſaltem, & ſi fuerint duo,vel plures ad portandum ſalmam, ſeu pondus aliquod accipere poſſint tantum pro quolibet quantum ſupra eſt taxatum cum diminutione tamen quartæ partis pro quolibet vt ſupra ſub pœna in prædictis , & quolibet prædictorum amiſſionis mercedis,& ſol.v. pro quolibet, & qualibet vice applicanda Cameræ Ducali. Item volumus ipſos gerulos,ſeu baiulantes teneri,& obligatos eſſe exorto incendio in aliqua parte Ciuitatis,ſeu burgorum ſtatim currere ad dictum incendium exortum cum ſuis ſolijs,& alijs neceſſarijs ad extinguendum ignem ſolitis haberi communiter per fachinos ſub pœna ſol.xx. pro quolibet,& qualibet vice,qua fuerit contrafactum , pro dimidia Cameræ, &

pro

pro alia dimidia accuſatori. Et ipſi fachini,ſeu quilibet portator, ſeu baiulans teneatur ad requiſitionem cuiuſcunq; ire ad portandum ſalmam condecētem, & cogi poſſit,& debeat per D. Iudicem victualium ſub pœna prædicta applican. vt ſupra.

¶ De Raſtellinis. RVB. LXXXV.

RAſtellini,qui euacuant caſtellatas vuarum,habeant,& habere poſſint ſex denarios pro euacuatura cuiuſlibet caſtellatæ vuarum,& non vltra, ſub pœna amiſſionis mercedis,& ſold. trium applican. Cameræ Ducali.

¶ De carraterijs a manibus. RVB. LXXXVI.

OMnes carraterij,qui ſolent carretis a manibus trahere pondera,ſeu ſalmas, habere poſſint quantum ſupra eſt ſtatutum,& taxatum pro mercede gerulorum in ſtatuto ſub Rubrica. De mercede Gerulorum,ſub pœna,de qua in dicto ſtatuto.

¶ De non tenendis porcis per ciuitatem. RVB. LXXXVII.

STatuimus quòd nemini liceat habere,aut tenere porcos,ſeu porcas aliquas, qui,ſeu quæ vadant per ciuitatem,vel extra domos,ſed tantum poſſint teneri intra domos,etiam ſi eſſent porci ſub nomine Diui Antonij, ſub pœna ſol.xx. pro quolibet,& qualibet vice applicanda pro dimidio Cameræ Ducali, & pro alio dimido accuſatori,ſeu inuentori,& ſi monitus per Iudicem, ſeu nuntium perſeuerauerit eos tenere per Ciuitatem,poſſint libere capi per Iudicem,& diſtribui inter pauperes Chriſti.

¶ De non filando per venditrices ſuper rebus venalibus. RVB. LXXXVIII.

PRohibemus quòd nulla perſona poſſit filare,nec douanare tempore,quo tenet in plateis,vel alibi ad vendendum panem,ſiue butyrum,ſeu recoctā,ſiue alias res,vel fructus,qui imbrattari poſſunt ſub pœna ſold.v.& amiſſionis dictarum rerum applican. pro tertia parte pauperibus Conuertitis Ciuitatis Mutinæ,pro alia tertia parte inuentori,& pro alia tertia Cameræ Ducali.

¶ De Hortolanis. RVB. LXXXIX.

PRohibemus pro ornamento Ciuitatis aliquam perſonam poſſe vendere herbas,ſeu alia olera in plateis communis Mut. nec in buccis plateæ,& quantū ipſæ buccæ ſe extendunt,ſub pœna ſol.v. applicanda ærario Ducali pro dimidio,& pro alio dimidio Inuentori.

¶ De non eundo obuiam portantibus , ſeu deferentibus victualia ad Ciuitatem. RVB LXXXX.

STatuimus quòd nulla perſona poſſit aliquo tempore feriato,vel non feriato diebus ſabbati,vel alijs diebus ire obuiam extra ciuitatem intra duo milliaria a Ciuitate alicui terrigenæ, vel forenſi portanti aliquam ſpeciem victualiū verſus Ciuitatem pro emendo,comprando,& contractando aliquod genus victualium,& minus ipſa victualia emere,vel emi facere ſub pœna libr. trium, & amiſſionis rerum emptarum applicanda pro dimidia inuentori, & pro alia dimidia Donnicellis S.Geminiani , & nihilominus contrafaciens amittat res emptas contra formam præſentis ſtatuti,quas applicamus D. Iudici victualiū, & eius notarijs,& nuntio.

¶ De

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА

¶ De mercede Magiſtrorum lignaminum, & Muratorum RVB. LXXXXI.

STatuimus quod quilibet magiſter muri, & lignaminis, & copertorum domorum, vel ſecator lignaminum habeat, & percipere poſſit pro mercede ſua pro opera cuiuslibet diei incipiendo laborerium ſuum in principio diei uſq; ad horam uigeſimam tertiam cum dimidio a calendis Aprilis uſq; ad calẽdas Nouembris, & laborando arbitrio boni uiri, ſol. duodecim expenſis ipſorum operariorum, uel ſol. octo, & expenſas conſuetas a conducente. A calendis uero Nouembris uſq; ad calendas Aprilis ſol. decem expenſis ipſius operantis, uel ſol. ſeptem, & expenſas ab ipſo conducente. Manuales autem, ſeu garzoni habere poſſint a calendis Aprilis uſq; ad calendas Nouembris ſol. octo expenſis ſuis laborando ut ſupra, uel ſoldos quinq; expenſis conducentis. A calendis uero Nouembris uſq; ad calendas Aprilis ſoldos ſex expenſis ſuis, uel ſoldos quatuor expenſis conducentis. Et ultra prædictam taxam non poſſint aliquid accipere etiam a ſponte dante ſub pœna ſoldorum uiginti pro qualibet vice applicanda pro dimidia Cameræ, & pro alia dimidia accuſatori, & amittat mercedem, quæ ſit ipſius conducentis, & credatur accuſatori cum iuramento. Et ſupradicti magiſtri murorum, & lignaminum pro æſtimatione in ſcriptis, uel ſine ſcriptis facta habere non poſſint ultra ſol. uiginti pro quolibet, & pro qualibet relatione, & æſtimatione, ſed minus arbitrio D. Iudicis, corã quo facta fuerit relatio. Et quia aliquando eſt neceſſarium in multis caſibus, & maxime quãdo contenditur de aliquibus ſeruitutibus, habere opinionem, ſeu iudicium magiſtrorum a muris, ſeu a lignamine, ideo decernimus quod ſupraſcripti magiſtri pro qualibet uice, qua fuerint conducti ſuper aliqua differentia, pro eorũ ſalario, & mercede non poſſint habere ultra ſoldos decem, ſed bene minus arbitrio D. Iudicis, coram quo lis pendebit. Et prædicti manuales pro modio calcinæ ſmorzatæ ſoldum unum, & calcinæ criuellatæ ſoldum unum, & pro impaſtatura ſol. unum, & non ultra etiam a ſponte dare uolẽtibus ſub pœna ſol. decem, & amiſſionis mercedis pro qualibet uice qua contrafecerint. Et nullus ex prædictis magiſtris, uel manualibus poſſit recuſare quin præſtet operas ſuas cuilibet petenti pro mercede prædicta ſub pœna librarum trium a quolibet recuſante auferenda, & applicanda pro dimidio Cameræ Ducali, & pro alio dimidio accuſatori pro qualibet uice, qua contrafactum fuerit.

¶ De Menſura Quartorum, & Stangarum. RVB. LXXXII.

ORdinamus quod quilibet uendens ligna ad menſuram uidelicet ad quartum teneatur facere ipſa quarta ad minus longitudinis brachiorũ quinq; & altitudinis, & latitudinis brachiorum duorum cum dimidio ſub pœna librarum quinque pro quolibet quarto applicãda pro dimidio Cameræ, & pro alio dimidio accuſatori. Stanghæ uero ad comburendum, quæ uenduntur, ſint, & eſſe debeant ad minus brachiorum trium cum dimidio, & competentis groſſiciei, & ulterius etiam contrafaciens amittat ligna applicanda. D. Iudici.

¶ Quod quilibet poſſit laborare de lignamine. RVB. LXXXXIII.

STatuimus quod quælibet perſona poſſit, & ualeat libere, & impune extra Ciuitatem, & burgos Mut. laborare de lignamine, & de arte marãgonariæ,

&

& ſimiliter huiuſmodi laboreria ſua ad ipſam Ciuitatem ad vendẽdum, & contractandum portare, & portari facere nihil ſoluendo dictæ arti, nec etiam pro luminaria, non obſtãte quòd non ſint deſcripti in dicta arte. Declarãteſq; quod voltatores, & ſeu cappelletti, qui aptant tantum tegulas domorum, & ædificiorum, poſſint, & valeant idẽ facere, & exercere in dicta Ciuitate, & burgis, ac in toto comitatu Mut. libere, & licite etiã nihil ſoluendo dictæ arti Marangonorum, nec pro luminaria, etiam ſi ponerent pro reparatione aliquas tempias nouas in opere, non obſtantibus ſtatutis, & alijs in contrarium facientibus. Vide Reform. lib. c. 8. Rub. 29.

¶ De lignis non extrahendis extra diſtrictum. RVB. LXXXXIIII.

NVllus audeat, vel præſumat extrahere, ſeu extrahi facere lignamina aliqua ab igne extra diſtrictum Ciuitatis Mut. ſub pœna libr. trium pro qualibet vice, & amiſſionis ipſorum lignorum applican. pro dimidio accuſatori, ſeu inuentori, & pro alio Cameræ.

¶ De mercede ſecatoris herbarum, ſeu fœni. RVB. LXXXXV.

NVllus ſecator herbæ audeat accipere pro qualibet die, qua ſecuerit, ꝓ ſua mercede vltra ſex ſoldos Mutinæ expenſis conducentis, & nouem ſol. Mut. expenſis ſecatoris. Et ſi ſecuerit ad bubulcam non poſſit accipere pro bubulca vltra ſol. quatuor Mut. expẽſis conductoris, & ſol. ſex expenſis ſecatoris ſub pœna ſol xx. Mut. pro quolibet contrafaciente, & qualibet vice, & quilibet poſſit accuſare, & denuntiare, & habeat medietatem condemnationis, & alia medietas applicetur Fiſco, & teneatur in credentia.

¶ De mercede Meſſoris bladorum. RVB. LXXXXVI.

MEſſor, ſeu meſſores bladorum non poſſint accipere pro ſalario, & mercede cuiuſlibet diei ſuis expenſis vltra ſoldos octo Mutinæ, expenſis vero conducentis quinq; ſoldos Mut. ſi fuerit maſculus, ſi vero fuerit fœmina ſol. iiij. ſub pœna ſol. xx. pro quolibet, & qualibet vice applican. vt ſupra in præcedenti proximo ſtatuto.

¶ De mercede Triturantium. RVB. LXXXXVII.

TRituratores bladorum non poſſint accipere pro eorum mercede ad expenſas conducentis pro quolibet die, & pro quolibet trituratore vltra ſold. v. & ſoldos octo expenſis ipſius triturantis ſub pœna ſold. viginti pro qualibet vice applican. vt ſupra.

¶ De Mercede carreggiatorum. RVB. LXXXXVIII.

CArreggiatores de quolibet milliario tegularũ, vel laterũ conductorũ a fornacibus exiſtentibus in ſuburbijs intra, & per totam ẽt Ciuitatẽ Mut. non poſſit accipere vltra ſol. duodecim a calẽdis Aprilis vſq; ad calẽdas Nouẽb. a calendis vero Nouẽb vſq; ad calendas Aprilis ſol. xv. Pro quolibet aũt carreggio faciendo a portu Mut. pro quibuſcunq; alijs rebus in Ciuitatẽ, & ẽt per totã ipſam ciuitatẽ ſol. quatuor a dictis calendis Aprilis vſq; ad principiũ Nouemb. & ſol. v. a calendis Nouẽb. vſq; ad principiũ Aprilis accipere poſſint, & non vltra, & qui contrafecerit condemnetur pro qualibet vice in xx ſol. Mut. cuius pœnæ medietas ſit denuntiantis, & alia medietas Cameræ applicetur, & credatur iuramento ſoluentis cum vno teſte. Et cogantur ad carreggiandum pro dictis mercedibus conſueti carreggiatores ſub pœna ſupradicta applican. vt ſupra.

¶ Quod

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

¶ Quod Bubulcus non vadat ſuper plauſtro. RVB. LXXXXIX.

NVllus Bubulcus vadat per Ciuitatem ſuper plauſtro,& ſi iuerit ſoluat ſol. quinq; pro qualibet vice,& teneatur ire ante boues per Ciuitatem tenendo manum ad temonem ſub dicta pœna Cameræ Ducali applican. pro dimidia,inuentori vero pro alia dimidia.

¶ Quod plauſtra non conducantur in plateam. RVB. C.

NVllus poſſit conducere plauſtra aliqua in plateam communis Mut.abſq; licentia D. Iudicis victualium ſub pœna ſold.v.pro qualibet vice,& quolibet contrafaciente,cuius medietas ſit inuentoris,& alia medietas Cameræ.

¶ De non currendo cum equo per Ciuitatem. RVB. CI.

QVia multoties ex curſu equorum compertum eſt aliquos,& maxime pueros fuiſſe oppreſſos,& enecatos,propterea ſtatutum eſt quòd nullus poſſit currere per Ciuitatem Mut.cum equo,niſi faciendo monſtram cauſa vendēdi,& niſi cucurrerit prope faſcinas ſub pœna ſol.xx.pro quolibet,& qualibet vice applicanda,vt in præcedenti ſtatuto.

¶ De vecturis equorum. RVB. CII.

NEmo accipere poſſit pro vectura equi,ſeu muli vltra ſold.x. pro prima die, pro alijs vero diebus quotquot fuerint pro quolibet die vltra ſol.octo ēt ſi plus fuerit ei promiſſum,& ēt a ſponte dantibus ſub pœna libr. trium pro quolibet contrafaciente,& qualibet vice applican.pro dimidio accuſatori, & pro alio dimidio Cam.& vlterius vecturam amittat,quæ,ſi ſoluta fuerit,repeti poſſit p ſoluentē.Et ſi occurreret quòd conductor teneret equū per xx. dies continuos ſoluat vecturā ad rationē ſupraſcriptā pro diebus viginti,& ſit in eius electione,ſi tenuerit vltra dictū tēpus,ſoluere æſtimationē equi ſeu muli, & vecturas xx dierum prædictorum in rationem prædictam, pro vecturis vero decurſis poſt dictum tempus xx.dierum,ſi voluerit ſoluere æſtimationem prædictam minime quidem teneatur ad vecturas,nec ad eas cogi poſſit,ne contingat vnū teneri pro vecturis vltra æſtimationem equi , & præſenti ſtatuto renunciare non poſſit etiam cum iuramento, quod ſi interuenerit ſimulatum, & dolo extortum præſumatur virtute præſentis ſtatuti.

¶ De Mareſcalchis,& eorum mercede. RVB. CIII.

MAreſcalchi habeant,& percipere poſſint ad plus pro ferratura pedis vnius ronzini,vel muli cum omnibus neceſſarijs ad ferrandum vnum pedē ſoldos duos,pro ferratura vero pedis vnius equi,qui vulgo dicitur piatto , ſoldos duos cum dimidio, pro ferratura vnius dextrerij ſol.tres pro quolibet pede cū omnibus neceſſarijs.Pro remettitura vero ronzini,equi piatto,vel dextrerij accipere poſſint tertiam partem eius,quod ſupra taxatum eſt.Pro ferratura autē bouis pro ſingulo boue abſq; ramponis ſol.quatuor,& cū ramponis ſol quinq;, & pro remettitura bouis pro ſingulo pede ſoldum unum , & duos quatrinos, & ſi quis contrafecerit puniatur in viginti ſold.Mutinæ pro quolibet, & qualibet vice,qua contrafecerit,& quilibet poſſit accuſare,& denuntiare, & habeat medietatē pœnæ,& credatur eius ſacramento cum vno teſte, & alia medietas ſit Cameræ. Et ipſi mareſcalchi equorum,& boum,vel aliorum animalium teneantur habere conchas,in quibus cadat ſanguis animalium cum ſalaſſantur,

& ta-

& talem ſanguinem in canale proijciant ſub pœna ſoldorum uiginti pro quolibet contrafaciēte, & pro qualibet uice. Prohibentes quod de cætero nullus mareſcalchus in die Sancti Stephani ſalaſſare audeat, uel præſumat aliquas beſtias ſub pœna ſol. uiginti ab eis auferenda, & applicanda pro dimidia Cameræ Ducali,& pro alia accuſanti. Teneantur etiam dicti mareſcalchi habere porticum ſuarum apothecarum ſalegatum de lapidibus coctis pro quanto capit dicta apotheca ſub pœna ſupradicta applicanda, ut ſupra.

¶ De Candelis,uel Duplerijs de cera. RVB. CIIII.

STatuimus quod nullus aromatarius,neq; alia perſona terrigena, uel forenſis de cætero audeat,uel præſumat facere,uel fieri facere aliquas candelas, ſeu dupleria de cera alba,ſeu rubea, niſi factæ, ſeu facta fuerint de bona, & nitida cera ſine aliquo mancamento,uel immiſtione alicuius alterius maneriei,ac de ſtupino boni bombicis tantum,& non de filo in totum, uel in aliqua etiam minima parte , nec in cera ipſa immiſcere aliquod non immiſcendum, ſub pœna in prædictis,& quolibet prædictorum librarum quinque pro quolibet contrafaciente, & qualibet uice applicanda pro dimidia Cameræ Ducali, & pro alia dimidia accuſatori, ſeu inuentori.

¶ De Candelis de Sepo RVB. CV.

NVlla perſona poſſit facere,uel fieri facere cauſa uendendi aliquas candelas de ſepo niſi cum bono, & nouo ſtupino a bombice tantum , & de bono ſepo non immiſcendo aliquam graſſiam aliam ſub pœna prædicta applicā. ut ſupra,& expulſionis de arte. Et teneantur,& obligati ſint tenere ſemper, & continue palam,& in publico decem libras candelarum de ſepo,quæ ſint eiuſdem qualitatis,& dare unicuiq; emere uolenti. Pretium autem dictarum candelarum pro qualibet libra ſit,& eſſe debeat ſoldorum duorum, & unius quadrantis,& non ultra accipere poſſit etiam a ſponte dare uolentibus. Et ſimiliter teneantur facere dicti candelarij candelas ad ſufficientiam pro uſu Ciuitatis ad arbitrium. D. Iudicis uictualium, & prædicti etiam teneantur iurare in manibus dicti.D.Iudicis de obſeruando,& obſeruari faciendo ſupraſcripta omnia ſub pœna in prædictis,& quolibet prædictorum ſoldorum decem pro quolibet,& qualibet uice applican.ut ſupra. Et.D.Iudex uictualium teneatur facere diligentem inquiſitionem de prædictis, & pro quolibet iuramento habeat notarius ſol. duos ab ipſo iurante.

¶ De non faciendo aliquam artem,uel mercatum,uel aliquam turpitudinem in Eccleſia,uel prope Eccleſiam Cathedralem. RVB. CVI.

PRohibemus aliquam artem exerceri poſſe in ſacrato Eccleſiæ maioris, nec aliquem mercatum fieri poſſe in eo, uel in Eccleſia, & minus aliquam turpitudinem circa Eccleſiam ſub pœna uiginti ſoldorum applicandorum ipſi maiori Eccleſiæ.Et ſi aliquid fiat uerbo, uel facto per aliquam perſonam in dicta Eccleſia quod ſit turpe,uel inhoneſtum,uel non conueniens cultui diuino, Poteſtas,uel D.Iudex uictualium eis occurere debeat eos plectendo arbitrio ſuo inſpecta conditione perſonarum, & delicti qualitate

¶ De Pellibus non ſquaſſandis per Pelliparios. RVB. CVII

PRohibemus quod Pelliparij poſſint,aut ualeant ſquaſſare, battere, ſeu per-

cutere

cutere cauſa ſquaſſandi pelles, vel pelliccias in Ciuitate Mutinæ, & in quacūq; parte Ciuitatis, niſi intra domos proprias, vel extra domum pulſatis, ſeu ſonatis duabus horis noctis vſq; ad campanam pro Aue Maria diei ſub pœna ſoldorum triginta pro qualibet vice applican. pro dimidio Cameræ, & pro alio dimidio inuentori, ſeu accuſatori.

De non tenendo, vel battendo culcitras in platea. RVB. CVIII.

STatuimus quòd nullus ſtationarius, vel reuenditor, vel alius quiuis audeat, vel præſumat battere, vel tenere in platea Communis Mut. nec in ſacrato Sancti Geminiani iuxta plateam aliquam culcitram, vel plumaceum, vel aliquas pennas de oca, vel gallina ſub pœna amiſſionis dictarum pennarum, culcitrarum, vel plumaceorum.

De Calceolarijs. RVB. CVIIII.

VOlumus Maſſarios Calceolariorum debere iurare in manibus D. Iudicis victualium in calendis Ianuarij de exercendo & exerceri faciendo per ſe, & alios de dicta arte fideliter, & legaliter ipſam artem, ſeu exercitium ſuum & de obſeruando ſtatuta, & ordinamēta Ciuitatis Mut. & maxime D. Iudicis victualium loquentia de eorum arte, & pro dicto iuramento ſoluant notario Iudicis victualium ſol. duos Mut. & quòd ipſi Maſſarij condemnabunt, & condemnationes facient de omnibus contrafacientibus.

De ſcarpis, & alijs calceamentis. RVB. CX.

TEneantur Calceolarij Ciuitatis Mut. facere, ſeu fieri facere ſcarpas, & alia calceamenta, ſeu laboreria ſua de bono coramiue, & non marcido, vel magagnato, & quòd ſit bene adaptatum, & bene vt dicitur adobatum, & quòd coramen, cum quo facient aliqua calceamenta, debeat eſſe adaptatum, & bene conciatum tota perfectione ſua per menſes ſex, antequam dictum coramē ponatur in opere, vel ex eo faciant calceamenta. Et non poſſint facere ſoleas de fianchis, nec de ſpatolarijs, ſed tantummodo de ſchenis boum, & vachetarum tantum, & non de coraminibus aliarum beſtiarum ſub pœna in prædictis, & quolibet prædictorum librarum trium pro qualibet vice, & pro quolibet contrafaciente applicā. pro dimidio accuſatori, vel inuentori, & pro alio dimidio Cameræ Ducali. Et Dominus Iudex victualium debeat quolibet menſe perquirere per apothecas calceolariorum, ſi in eorum apothecis habeant laboreria contra formam præſentis ſtatuti, vel aliter non bona ad arbitrium boni viri, & poſſit punire, & condemnare quoſcunq; committentes fraudes in dicto exercitio, & incidere, & comburere, ſeu comburi facere coramina, & laboreria non bona arbitrio ſuo.

De Chartularijs, & eorum laborerijs. RVB. CXI.

STatuimus quòd nullus chartularius, ſeu pellacanus poſſit facere ſocietatem cum aliquo calceolario, nec econtra, nec aliquis chartularius poſſit exercere artem chartulariæ, & calceolariæ vno, & eodē tempore, nec calceolarius artem calceolariæ, & chartulariæ eodem tempore, nec poſſit aliquis chartularius aliquod coramen tingere, vel vngere niſi ſit prius adobatum, & cuſcitum, nec poſſit in concerijs coraminum vel alia materia, vel concerio, niſi vallania, & fo-

& folia ſub pœna librarum quinque applican. pro dimidio Cameræ Ducali, & pro alio dimidio inuentori, vel accuſatori. Et D. Iudex victualium teneatur ſaltem ſemel in menſe vna cum Maſſario ipſius artis, ſi ſibi videbitur, & etiam ſine, perquirere an fiat fraus aliqua in dictis conceriis, & contrafiat præſenti ſtatuto, & aliis ſtatutis artis prædictæ. Et non poſſit eſſe Maſſarius aliquis dictæ artis, qui exerceat mercaturam coraminis, & qui manibus propriis non adaptet coramina, & ſi aliter facta fuerit electio dicti Maſſarij ipſo iure non valeat.

De animalibus non excoriandis ſuper foueis, nec aliis locis publicis. RVB. CXII.

STatutum eſt quod nullus excoriet cadauera aliquarum beſtiarum ſuper foueis, nec in aliis locis publicis Ciuitatis Mutinæ, nec proiiciat carnes, uel aliquid aliud in dictis locis publicis, vel alibi, ex quo poſſit generari in publico fœtor, & qui contrafecerit incurrat in pœnam ſoldorum quadraginta applican. pro dimidio Cameræ Ducali, & pro alio accuſatori.

De non proiiciendo aliquid in ſtratis publicis. RVB. CXIII.

STatuimus, & ordinamus quod nulla perſona de die, vel de nocte audeat, vel præſumat proiicere aquam, vel aliquid aliud turpe in aliquam ſtratam publicam Ciuitatis Mut. ſub pœna ſol decem pro qualibet vice applican. pro dimidio Cameræ Ducali, & pro alio dimidio inuentori. Ad cuius pœnæ ſolutionē teneatur paterfamilias illius habitationis, ex qua facta fuit illa proiectio, uel deiectio, & credatur ſacramento accuſantis, ſeu inuentoris, cum uno teſte, & quilibet poſſit accuſare, vel denuntiare. Et ſi facta deiectione, vel effuſione aliquis læſus fuerit incontinenti condemnetur ad emēdationem damni ipſi effundens, vel deiiciens, & in libris duabus applican. Cameræ.

De non lauãdo pro Tinctores in canali Claro ante nonas. RVR. CXIIII.

STatuimus quod Tinctores non poſſint, nec debeant lauare pannos, lanas, telas, ſericeum, filum, nec genus alicuius rei tinctæ, in canali Claro ante nonas pulſatas, & minus ante dictum tempus poſſint euacuare calderias, & tinas ſuas, & ex eis euacuatum proiicere in dictum canale ad effectum, vt ciues poſſint in dicto canali lauare bucatas ſuas, & non impediantur propter aquas tinctas per ipſos tinctores. Et ſi quis contrafecerit puniatur in ſol. viginti pro qualibet vice, qua contrafactum fuerit applican. Cameræ Ducali pro dimidio, & D. Iudex uictualium pro alio dimidio.

De canalibus cauandis, & terraceo exportando. RVB. CXV.

STatuimus quod omnia canalia extra Ciuitatem Mut. venientia, & labentia ad ipſam Ciuitatem debeant per dominos molendinorum, ſeu eorum conductores in ſolidum cauari, & remundari, & reparari iuxta ſolitum eorum ſumptibus, & expenſis, & ad id cogi poſſint, & debeāt per. D. Iudicem victualium captis pignoribus, & mulcta indicta vſq; in libras tres, quarum dimidium applicetur Cameræ Ducali, & aliud dimidium applicetur ipſi D. Iudici. Et dicta reparatio, & cauamentū dictorū canaliū fiat, & fieri debeat ad modū altitudinis, & baſſitudinis locorū ita vt aquæ ipſæ labentes p dicta canalia, non noceant, vel nocere valeāt agris, fundis, prædijs, aut vijs publicis, ſed contineātur aquæ intra lectos ipſorū canaliū. Intra vero Ciuitat. Mut. teneantur ſimiliter ipſi Dñi molen-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

molendinorum,& conductores in ſolidum dicta canalia cauare,reparare,& re mundare eorũ proprijs expenſis,& ſumptibus iuxta altitudinẽ,& baſſitudinẽ locorũ,& ad proportionẽ eorũ,& iuxta morã,& ſignũ marmoreũ hoc modo videlicet,quòd dominus molendini vnius teneatur reparare,& cauare, & cauatũ,& reparatum tenere canale a ſuo molẽdino inferius vſq; ad aliud immediate ſequens molendinum,& ad id cogi poſſit,& valeat per D. Iudicem modo quo ſupra. Declarantes quòd vbi contigerit,vel opus ſit reparare,cauare, vel remũdare dicta canalia,ſi terraceum,quod ex dictis canalibus euacuatur, non poteſt alio deferri per operarios Dñi domorũ exiſtentium iuxta dicta canalia teneantur aperire domos prædictas,ſeu oſtia domorũ,vt in ipſis domibus dictũ terraceum,ſeu lutum poſſit deferri,ſeu proijci,& ad id domini, ſeu habitatores domorum cogi poſſint ꝑ D. Iudicem ſub pœna prædicta. Declarãtes quòd terraceũ ſic euacuatum exportetur,& exportari debeat per ipſos Dños,ſeu habitatores domorũ in quibus proiectũ fuerit. Et ſimiliter Dñi,ſeu habitatores habẽtes domos iuxta dicta canalia ẽt mediãte via teneãtur ad dictã exportationẽ ꝑ rata ſua,& pro quanto extendit ſe domus ſua ſuis ſumptibus proprijs,& non ipſius molinarij,vel domini,ſeu conductoris molendinorum. Vbi aũt dictum terraceum,ſeu lutum fuerit delatũ in loca publica cinquãtinæ ipſæ,vel capellæ expenſis hominum teneantur ad dictã impenſam exportationis pro rata ſibi contingente,& pro quanto ſe extendit publicum. Et quæ dicta ſunt ſupra intelligantur & procedant ſaluis tamen diſpoſitis in ſtatuto De Canali claro, & in alijs ſtatutis. Prohibentes quòd nullus poſſit proijcere aliquod immundũ, trabẽ,faſces,vel aliã materiã in dictis canalibus ſub pœna prædicta applican. vt ſupra.

¶ De plateolis diſgombrandis. RVB. CXVI.

DOminus Iudex victualium omnino, & omnibus iuris remedijs prouideat quòd omnes plateolæ,quæ vadũt de vna contrata in aliam contratam,ſint,& ſtare habeant apertæ,& ſine aliquo itinerantibus impedimento. Et quicunq; impediuerit,vel ingombrauerit,vel ingombrari fecerit aliquam plateolam,vel viazolum aliquo modo puniatur,& puniri debeat pœna libr. trium applicãda pro dimidio Ducali Cameræ,& pro alio dimidio denuntianti,ſeu accuſanti,& eò deficiente Domino Iudici,& nihilominus incontinenti cogatur tollere dicta impedimenta,& Iudex multum inquirere habeat in prædictis.

¶ De Vinaceis non tenendis ſub porticu. RVB. CXVII.

QVia temporibus,quibus vina conficiuntur,vinacea extrahuntur ex tinacijs,& portantur,ſeu deferuntur ſub porticibus,vel vijs publicis in maximum dedecus Ciuitatis,quia iter impeditur,& muſcini intrant ora hominum,vel excæcant oculos,propterea ſtatuimus quòd aliquis non poſſit tenere,vel habere vinacea prædicta ſub porticibus prædictis,vel vijs publicis ſub pœna ſold. xx. applican. vt in præcedenti ſtatuto.

¶ De lætamine ſgombrando. RVB. CXVIII.

STatuimus quòd lætamina,quæ de cætero fient in Ciuitate Mut. & exponentur in vijs publicis,vel porticibus debeant leuari, & conduci extra Ciuitatẽ Mut. ꝑ dños lætaminũ intra x. dies continuos,ſi fuerint expoſita in dictis locis a fine mẽſis April. vſq; & ꝑ totũ menſẽ Octob. a dicto aũt mẽſe Octobr. vſq; & per

totũ menſẽ Aprilis ad arbitriũ D. Iudicis victualiũ ſub pœna in prædictis libr. duarũ monetæ Mut. applican. Cameræ Ducali ꝑ dimidia,& ꝑ alia dimidia ipſi D. Iudici,& nihilominus illico cogantur ipſi Dñi exportare dicta lætamina.

¶ De non tenendis impedimentis in vijs publicis,vel porticibus. RVB. CXIX.

STatuimus quòd viæ publicæ,& porticus ſint,& eſſe debeant aperti, & abſq; aliquo impedimento tranſeuntibus de die,vel de nocte ita vt nec aliquod lignum,ſeu trabs ſub porticibus teneri poſſit, & minus ſcaffæ aliquæ, per quas iter quoquo modo impediatur,vel via fiat anguſtior. Volumus enim quòd omnia de medio tollantur,& quod D. Iudex omni cũ diligentia, & cura prouideat quòd porticus ſint aperti continue,& continuato tempore,nec ibidem aliquid fiat,vel operetur ꝑ aliquos marangonos,fabros,vel alios operantes, per quod quoquo modo iter impediatur ſub pœna contrafacienti libr. trium pro qualibet vice applican. pro dimidio Cameræ Ducali,& pro alio dimidio denuntianti,& eo deficiente Domino Iudici,notarijs,& nuntio victualium.

¶ De vijs publicis non occupandis,vel anguſtandis. RVB. CXX.

NVllus occupet,aut anguſtet,vel claudat aliquã ſtratã,ſeu viã publicam,vel vicinalẽ,vel aliqua alia loca publica Coĩs Mut. in totũ,vel in partem,& qui contrafecerit ſoluat libr. xx. pro qualibet vice applican. ꝑ dimidio Cameræ Ducali,& pro alio dimidio denuntiãti,& eo deficiẽte D. Iudici victualiũ,& nihilominus oĩa reducantur in priſtinum ſtatum,& obſtacula remoueantur, & non currat aliqua præſcriptio ẽt mille annorũ Communi Mut. quin recupare poſſit rẽ,ſeu ſtratã,vel viam occupatam in totũ,vel in partem. Et Capitanei cinquãtinarũ,& Maſſarij Villarum teneantur denuntiare contrafacientes Syndico Ill. Communitatis Ciuitatis Mut. ſeu D. Iudici victualium intra quinq; dies poſt attentationẽ occupationis,vel ipſam occupationẽ ſub pœna libr. v. applican. vt ſupra. Qui D. Iudex victualium ſtatim,& incontinenti intra biduum remoueri faciat,& in priſtinum ſtatum reduci rem occupatam, vel anguſtatam ſub illis pœnis prout ſibi videbitur procedendo manu regia, & ſi opus adhuc factum non erit prohibere quominus fiat ſub pœnis prædictis.

¶ De podiolis. RVB. CXXI.

STatuimus quòd oẽs,& ſinguli poſſint,& valeãt in qualibet parte,ſeu contrata Ciuitatis Mut. quocunq; nomine cenſeatur,fabricare,ſeu fabricari facere de & ſuper ſtratis,& vijs publicis quoſlibet podiolos, ſeu porticalia tendentia ab vna domo propria ipſius ædificantis ad aliam domum ex oppoſito ſimiliter propriam ipſius ædificantis abſq; aliqua vicinorum contradictione, vel officialium prohibitione,& intereſſe etiam publico non attento, præterquam ſup via Claudia,rua magna,canali Claro,& Magno,contrata plopæ, & rua muri, in quibus locis prohibemus fieri,ſeu ædificari poſſe quoquo modo dictos podiolos etiam valde altos,ſeu ſublimes,niſi tamen in dictis locis,ſeu contratis vel earum aliqua de præſenti adeſſe reperirentur aliqui ex dictis podiolis, tali enim caſu volumus eos ſic remanere,& reparari poſſe.

¶ De Clauſendis domorum. RVB. CXXII.

PRohibemus clauſendas domorum, ſeu in domibus verſus vicinum, vel publicum poſſe,vel debere fieri de milicarijs,palea,vel arellis, vel alia ſi

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

mīu materia,ſed tantum de lapidibus bene coctis, ſub pœna operis deſtruēdi, & reficiendi,& libr.trium,& minus arbitrio D. Iudicis applican. pro dimidio Cameræ Ducali,& pro alio dimidio accuſatori.

¶ De columbis non capiendis,& trapola non tenenda. RVB. CXXIII.

PRohibemus colūbos aliquos capi poſſe,vel debere in Ciuitate, vel diſtrictu Mut.ab aliqua perſona habente,ſeu non habente columbariam,& vt tollatur occaſio capiendi columbos prohibemus trapolam, ſeu retia aliqua ad columbos capiendos teneri poſſe per aliquos triganerios, vel aliquas alias perſonas in Ciuitate,vel diſtrictu Mut.cum fune,vel corda,& qui in prædictis contrafecerit puniatur in libr.v.ꝑ qualibet vice applican pro dimidio Ducali Cameræ,& pro alio dimidio inuentori.Et præſumatur cœpiſſe columbos, qui eos habuerit in domibus ſuis,vel columbarijs,& D.Iudex prouidere habeat,& punire eos omnes,qui tenent,vel habent dictas trapolas,vel retia in prædicta pœna ad effectum,vt columbi poſſint libere volare,& reuolare,& vt redditus ipſorum columborum creſcat in ciuitate,& diſtrictu Mutinæ. Et ſimiliter teneri non poſſit per aliquos terra ſalata ſuper tegulis ad columbos capiendos,vt præſumitur,ſub pœna prædicta applican.vt ſupra.

¶ De laborerijs non faciendis tempore meſſium, & vindemiarum. RVB. CXXIIII.

COmmunia,& homines villarum,& diſtrictus Mut.non compellantur, nec compelli poſſint per Prætorem, vel aliquem Iudicem aquarum deſubtus, vel deſuper ad laboreria ſtratarum,aggerum,cauamentorum, vel ad aliquod aliud laborerium tempore feriarum meſſium, & vindemiarum niſi magna vigēte neceſſitate arbitrio Illuſt. DD. Conſeruatorū non obſtante aliquo ſtatuto vel conſuetudine in contrarium faciente.

¶ De Veneratione Veneris Sancti. RVB. CXXV.

AD reuerentiam D.N.Ieſu Chriſti ſtatuimus quòd nulla perſona in Ciuitate,vel ſuburbijs in die Veneris Sancti,vſq; ad horam nonam audeat,vel præſumat in publico laborare,nec apothecā aliquam apertam tenere, ſed ipſā diē vſq; ad horam nonam prædictā vti feſtum ſolemne celebrare, & obſeruare ſub pœna ſol.x.applican.pauperibus Chriſti.

¶ De feſtis obſeruandis. RVB. CXXVI.

DOminus Iudex victualium obſeruari faciat per omnes operarios, artifices habentes,vel non habentes ſtationes in Ciuitate Mutinæ omnes, & ſingulos dies feſtos ex præcepto S.Matris Eccleſiæ,vel Domini Epiſcopi, in quibus generaliter ꝑ omnes ceſſatur ab opere,ſeu laborerio ſub pœna libr.trium a quolibet,& ꝑ qualibet vice auferenda, & applicanda ꝑ dimidio mulieribus Conuertitis,& ꝑ alio dimidio pauperibus verecundis exceptis tamen aromatarijs, quibus ſit licitum tenere duas eorum apothecas apertas iuxta eorum morem, & conſuetudinem vſq;,& poſt veſperas. Quibus finitis liceat poſtea omnibus ſuas apothecas apertas tenere modo ſolito,& vendere in eorum apothecis, & exceptis his,qui habitant cum tota familia in aliquibus ſtationibus non habentibus aditum ex alio loco,quam ex apotheca,quibus ſit licitum aperire oſtium apothecæ tantum pro dicto aditu,& exceptis cauponibus,qui tenere valeant

aperta eorū hoſpitia.In alijs vero quibuſcunq; diebus ēt ſi eſſent feſtæ Iudicis dicti operarij,& artiſices tenere poſſint eorum apothecas apertas ad totā ſcaffam vel dimidiā ſcaffam prout ipſis libuerit,& in eis laborare, vendere, & emere abſq; metu alicuius pœnæ etiam exiſtente tota ſcaffa,ſeu oſtio aperto non obſtātibus dictis feſtis,quæ vocātur le feſte del Giudice quas feſtas in totū tollimus, & abolemus,cum parum ſit laborare ad mediā ſcaffam,vel ad totam ſcaffam.

¶ De banchis, & diſchis non tenendis ante apothecas. RVB. CXXVII.

STatuimus,& ordinamus nemini licere habere,vel tenere ante ſtationes, vel apothecas in Ciuitate Mut.exiſtentes diſcum,vel bancham,vel ſcaffam,aut aliud obſtaculum protendentes,ſeu protendens ſe verſus ſtratam,ſeu porticū vltra ſpatium brachiorum duorum ad plus,& minus etiam arbitrio D.Iudicis ſub pœna ſol.viginti applican.Cameræ Ducali pro dimidio,& pro alio dimidio inuentori,& amiſſionis banchæ,ſeu alterius obſtaculi pro qualibet vice, qua fuerit contrafactum.

¶ De ſtratis ſalegandis. RVB. CXXVIII.

ORdinamus ad vtilitatem publicam quòd D.Iudex victualium debeat,& teneatur manutenere Ciuitatem Mut.bene ſalegatam,& vbi ſit opus refectione teneatur reſalegare facere,ad quam ſalegationem,ſeu reſalegationem compellere teneatur omnes,& quoſcunq; ciues,& alios,ad quos ſalegare ſtratas ſpectat iuxta formam ſtatuti ſub Rub.Qui teneantur ad impenſas pontium, ſtratarum,canalectarum,manu regia,& de facto,ſub pœna ſold.xx & minus arbitrio ſuo imponenda contrafacientibus,ſeu inobedientibus. Et D.Iudex diligētiam,ac curam præſtare teneatur quòd omnino talia exequantur pro decore ciuitatis,& vtilitate habitantium in ea,ſub pœna ipſi Iudici libr.x.applican.in totum Cameræ Ducali.Et quòd omnes ſtratæ Ciuitatis, & burgorum ſint liuellatæ tali modo,quòd dictæ ſtratæ maneant magis baſſæ,quam porticus, & dictæ ſtratæ habeant liuellum,vt poſſint ſcolari ad loca conſueta,vt ipſa Ciuitas, & burgi ſtent purgati.Et quilibet debeat alzare,cauare, & abbaſſare dictas ſtratas prout oportuerit,& ita ſimiliter cauare,& extollere porticus dictæ ciuitatis & burgorum ſecundum liuellum deſignatum per ipſum D.Iudicem victualiū, vel deputandos per eum,vel Dominos Conſeruatores ſub pœnis,& mulctis ab ipſo Iudice imponendis.

¶ De ſtratis publicis exeuntibus infra circas Ciuitatis Mut.glareandis. RVB. CXXVIIII.

TEneatur Iudex victualium ſub vinculo iuramenti aſſumpti in principio ſui officij ſub pœna librarum vigintiquinq; ſibi auferen.in ſuo ſyndicatu,& applican.pro dimidio Fiſco Domini,& pro alio dimidio Sororibus Corporis Chriſti ſingulis quibuſq; annis curare cum effectu,quòd vna ſaltem via, ſeu ſtrata exiſtens infra circas prædictas glareetur,& glarea ſalegetur, & ſalegari debeat quantum capit circa illius viæ,ſeu ſtratæ,videlicet quantum ſe extendit ſua iuriſdictio.Et omnino facere quòd foſſata,quæ ſunt a latere talis viæ bene cauentur,& via extollatur,ſeu alzetur, & poſtea ſupra imponatur glarea ita quod tempore hyemali poſſit iri ſuper huiuſmodi ſtratis commode cum bobus,plauſtris,equis,& equitantibus. Et ad prædicta facienda cogere debeat omnes,&

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

quoſcunq; exemptos, & non exemptos mulctando, & cogendo ſingulos ſub illis pœnis, & mulctis, quæ ſibi expedientes videbuntur, & omnes villæ teneantur conferre pro ſtratis, quibus eunt quando veniunt ad Ciuitatem, & etiam laborantes cum brachijs, & tales viæ ſint, & manuteneantur latitudinis ad minus brachiorum vigintiduorum, auferentes omnia obſtacula, & impedimenta. Ad ſtratam autem Claudiam conferre teneantur omnes, & ſingulæ villæ indiſtincte ſiue vtantur tali ſtrata, ſeu via, vel non. Et ipſis vijs glareatis, & leuatis vt ſupra teneatur Iudex ipſe curare cum effectu quòd ſic ſtratæ ipſæ glareatæ manuteneantur, & conſeruentur glareando de anno in annum, vbi opus fuerit, vel neceſſarium. Et hoc ſtatutum teneatur ipſe D. Iudex obſeruare, & obſeruari facere ſub pœna prædicta applican. vt ſupra.

¶ De pontibus faciendis, & quorum expenſis. RVB. CXXX.

STatuimus, & ordinamus quòd Iudex victualiũ, & alij Iudices aquarũ teneantur ſingulis quibuſlibet annis diligentiam, & curam adhibere vt pontes, qui expediẽtes fuerint ſuper ſtratis publicis fiãt, & fieri debeãt de lapidibus, & calce, & non de ligno, & facti manuteneãtur ſub pœna libr. xxv. a quolibet contrafaciente auferenda, & Cameræ Ducali pro dimidio applicanda, & pro alio dimidio pauperibus verecundis. Et ad ſtratæ Claudiæ pontes, ſeu regales teneatur expenſis ſuis Ill. Communitas Mut. tantum, ad alios vero pontes, ſi fuerint in ciuitate teneantur ſuis expenſis cinquantinæ ſeu habitantes in cinquãtinis, in quibus pontes fieri, ſeu reparari contigerit. Pontes vero extra Ciuitatẽ fiant, ſeu fieri, & reparari debeant per illos homines, & villas, per quos, ſeu quas ſolitum eſt dictos pontes fieri, vel reparari. Inſuper etiam teneantur Iudices ipſi, & quilibet ipſorum reſpectiue talia obſeruare facere, & adimplere, & obſeruari facere ad requiſitionem cuiuſlibet ciuis, vel diſtrictualis ſub pœna prædicta, vt ſupra applicanda. Et ad hæc omnia, & ſingula poſſint ipſi Iudices omnes, & ſingulos exemptos, vel non exemptos compellere ſub illis pœnis, & mulctis, quæ ſibi expedientes videbuntur.

¶ De vijs conſeruandis. RVB. CXXXI.

NVlla perſona poſſit aliquam viam publicam aſtringere, vel in ipſa aliquod impedimentum, vel obſtaculum ponere, vel facere ſub pœna infraſcripta. Et ſimiliter non poſſint dictam viam publicam ſcauezare, ſeu intercidere etiã ad finem irrigãdi, niſi prius ibi fecerint pontem lapideum latitudinis ad minus brachiorum octo ſub pœna librarum decem applicanda pro dimidio accuſatori, vel inuentori, & pro alio dimidio Cameræ Ducali, & vlterius cuilibet licitum ſit ipſam inciſionem atterrare. Inſuper etiam Iudex poſſit, & valeat talem contrafacientem compellere vltra pœnã prædictam ad faciendũ talem pontẽ, & ſeu ad reducendum viam ipſam ad priſtinum ſtatum, & qualitatem.

¶ Qui teneantur ad impenſas pontium, ſtratarum fontium, & canalectarum huiuſmodi. RVB. CXXXII.

QVia ſæpiſſime eſt alias dubitatum, & altercatum, quorũ expenſis pontes, ſtratæ publicæ, fontes publici, & huiuſmodi fieri, conſtrui, reſtaurari, ſeu refici debeãt, ad tollendas huiuſmodi dubitationes, quæ ẽt in poſterũ oriri poſſent, ſtatuimus quòd oĩa, & ſingula onera, & grauamina, quæ in poſterum imponi

poni contigerit ratione alicuius operis faciendi in aliqua cinquantina, vel burgis Ciuitatis Mutinæ. Et ſi quidem dictum opus ſit tale, quòd reſpiciat utilitatẽ perpetuam, ſeu ſit longo tempore duraturũ, ut pontẽ facere, ſeu reparare, fontes conſtruere, ſeu reſtaurare, ſtratas ſalegare, ſeu reficere, canalectas euacuare & alia huiuſmodi, tunc impenſa huiuſmodi operis faciendi fiat, & fieri debeat per dominos, & patronos domorũ, & caſamentorũ exiſtentium in cinquantina, uel burgo, in qua, ſeu quo fiat, uel fieri contingat huiuſmodi opus, & non ꝑ habitatores in dicta cinquantina, vel burgis ad penſionem. Si vero opus faciendum reſpiciat vtilitatem momẽtaneam, & breui tempore duraturam, vt ſcopare ſtratam, conferre ad annales præſtationes eccleſiarum, & alia huiuſmodi, impenſa dicti operis faciendi fiat, & ſubeatur per habitantes ad penſionem in dicta cinquantina, vel burgis, in quo, ſeu qua occurererret tale opus. At ſi fuerit collecta, vel impoſta ordinaria, ſeu extraordinaria, quæ obueniat ex alia cauſa, quam operis faciendi, puta pro mutuo aliquo faciendo Communitati, tunc huiuſmodi impoſta, ſeu collecta ſubeatur per habitatores etiam ad penſionem in dicta cinquantina, uel burgo, in qua ſeu quo tempore collectæ impoſitæ habitabunt, & in dicta cinquantina, uel burgo intelligantur, & cenſeantur appræhenſi, & deſcripti ad prædicta. Declarantes quod ſi in eadem domo habitaret aliqua perſona, quæ alias faceret per ſe familiam ſed aliqua ratione habitaret in eadem domo, ut eſt pupillus, qui in domo tutoris, uel gubernatoris habitaret, licet non faciat familiam ſeparatam, tunc quoad prædicta habeãtur pro pluribus habitantibus. Volentes etiã, & ſtatuentes quod impenſa ipſa, quæ venit deſcribenda ut ſupra ratione alicuius operis, diſtribuatur, ac taxa fiat per D. Iudicem victualiũ, & duos eligendos per homines dictæ cinquãtinæ, vel eorum maiorem partem iuxta facultates ipſorum de dictis cinquantina, vel burgis, & a taxatione prædictorũ appellari non poſſit, & minus peti poſſit, vt taxa emendetur, vel corrigatur aliqua ratione, vel cauſa, vel vt dictũ opus faciẽdũ ponatur ad incantum, vt in ſtat. ſub Rub. de andronis, & canalectis cauandis.

¶ De Fontibus, & Puteis manutenendis. RVB. CXXXIII.

CVm circa refectionem, reparationem, & remundationem Fontium, & Puteorum Ciuitatis Mut. multæ orirentur differẽtiæ, altercationes, contentiones, ac rixæ, adeo quod ob ipſas contẽtiones oẽs fontes, & putei dictæ Ciuitatis reducentur inutiles, niſi ſuꝑ prædictis ꝓuideatur, maxime cũ ſuper ipſorũ fontiũ, & puteorũ refectione, reparatione, ac remũdatione nulla clara appareat ꝓuiſio. Iccirco volentes, rixas, altercationes, contẽtiones, & contradictiones, quæ ꝓ prædictis, & prædictorũ occaſione in futurũ oriri poſſent, remouere, & reſecare declaramus quòd oẽs ꝑſonæ tã ciues, q̃ forenſes, & comitatini cuiuſcũq; conditionis fuerint, habẽtes, & quæ in futurũ habebũt in ciuitate Mut. aliquas domos, ſiue tegetes conferre teneãt, & ſoluere, ac refectionẽ, reparationẽ, reaptationẽ, & remundationẽ illius fontis, vel putei, cui magis erit ꝓpinqua domus, vel teges, menſurando cũ pertica, ſeu cũ filo ab hoſtio anteriori domus, vel tegetis, eundo ꝑ rectã viã, & commodiorẽ vſq; ad fontẽ, vel puteũ, q reaptaretur, repararetur, vel remũdaretur. Et ſi eſſet aliqua ꝑſona, quæ haberet plures domos, ſiue tegetes ſic magis propinquas fonti, vel puteo reaptando, vel cui pro

prædictis aliqua fieret expenſa, pro vna quaq; domo, & tegete conferre teneatur, & ſoluere, & cogi poſſit nulla contradictione obſtante. Si vero aliqua perſona, quæ haberet domū, in qua habitaret a latere anteriori, magis propinquam vni fonti, vel puteo, & a parte poſteriori haberet tegetē, vel ſtabulum, ſiue aliā domum contiguā, & affixā ſuæ domui anteriori, in qua teneret beſtias, & magis eſſet propinqua alteri fonti, ſiue puteo, quam eſſet domus anterior, quòd conferre teneatur, & ſoluere debeat pro domo anteriori expenſis occurrētibus fonti, vel puteo, cui magis ꝓpinquior erit a latere anteriori, & ꝑ tegete, ſtabulo, ſiue domo poſteriori ad vſum beſtiarum deputatis alteri fonti, vel puteo, cui magis proximus erit a latere poſteriori, menſurando ab oſtio tegetis, ſiue ſtabuli, & eundo ꝑ viam rectam vſq; ad fontē, vel puteum, qui reficeretur, repararetur, vel remundaretur. Si autē aliqua perſona emeret poſt publicationem præsētis prouiſionis, & declarationis in ciuitate Mut. vnam domum, vel plures contiguas domui ſuæ habitationis, quæ domus emptæ eſſent magis proximæ fonti, ſiue puteo, quam eſſet domus habitationis emptoris, videlicet quod domus emptoris magis eſſet proxima alteti fonti, vel puteo, quam eſſet domus empta, & de omnibus faceret, ſeu fieret vna domus, quòd ꝑ vna ſola domo tm̄ ſoluere, & conferre teneatur, & debeat fonti, vel puteo magis ꝓpinquo, menſurādo vt ſupra. Si autem ſic diuiſas teneret, & in vna quaq; domo haberet ſcalā, vel aliter ipſam, vel ipſas non deuaſtaret, tunc conferre teneatur, & debeat ad expenſas faciendas, & occurrendas fonti, vel puteo, cui ante emptionem factam tenebātur domini domorum venditarum, & quod dictum eſt de domibus, idem intelligatur etiam de tegetibus, & ſtabulis. Si vero aliqua perſona de vna domo duas faceret, vel plures, ita quòd ī vna quaq; domo poſſit habitari de ꝑ ſe, & vna ipſarū domorū eſſet magis proxima vni fonti, vel puteo, quòd ꝑ vna quaq; domo conferre, & ſoluere teneatur, & debeat fonti, vel puteo, cui magis proxima erit domus, menſurando vt ſupra. Et quòd Iudex victualium ciuitatis Mut. qui pro tempore erit ſingulo anno teneatur, & debeat reaptare, remūdare, & reparare fontes, & puteos, q reparatione, & remundatione indigebunt expēſis illorū, qui ex forma prouiſionis præſentis obligati apparebunt. Pro quibus omnibus exequendis, & executioni mandandis capitaneus cinquantinæ, in qua fuerit fons, ſiue puteus reparandus, reficiendus, remundandus, aut reaptandus ad requiſitionem Iudicis prædicti teneatur, & debeat eligere tres bonos viros ad contributionem, & ſolutionē expenſarū faciendarum fonti, ſiue puteo reaptando, reficiendo, vel remūdando obligatos, qui dictum fontem reparari, reaptari & remundari faciant expenſis omnium ad expenſas obligatorum, & expenſas factas & occurrendas prædictorum occaſione videre, diuidere, examinare, & imponere habeant, & ipſas exigere prout & ſecundum quòd ipſis electis videbitur. Et quòd dictus D. Iudex teneatur, poſſit, & debeat ad petitionē eorū qui electi fuerint ad reaptādum, reficiendū, vel remundādum aliquē fontē, vel puteū, cogere & grauare realiter, & perſonaliter omni exceptione remota, ēt nulla data dilatione quālibet perſonā ſoluere recuſantē ratā ſibi tangentem, & impoſitā per electos ſub pœna lib. quinq; ab ipſo Iudice de facto auferenda, ſi prædicta executioni mandare neglexerit, vel omiſerit, cuius pœnæ medietas applicetur

came-

ræ Ducali, & alia medietas cameræ communis Mut. Declarantes fontes, & puteos, de quibus ſupradicta prouiſio loquitur, eſſe infraſcriptos tantū, & ſi qui alij reperirentur de præſenti, de quibus non ſit facta mentio ſpecialis, habeantur pro non exiſtentibus in rerum natura, & primo videlicet.

Fons poſitus in cinquantina Pompoſiæ in contrata dicta la Cerca iuxta ripā canalis Circæ ab vno, viam communem, ſeu contratæ.

Et alius fons in dicta cinquantina, & contrata verſus S. Marcum iuxta faſcinas, ſeu terraleum ciuitatis mediante canalecta, & viam contratæ.

Et alius fons in dicta cinquantina in contrata Maraldi magni iuxta viā, ſeu ſtratam contratæ, & viazolū ꝑ quē itur ad aliam contratā dictā Maraldi parui.

Et alius fons in dicta cinquantina Pompoſiæ, & in contrata nuncupata contrata Pompoſiæ, & circa medium dictæ contratæ, confinat via contratæ, viazolus, & quædam cloaca, ſeu canalecta.

Alius fons in cinquantina Ganaceti exiſtens inter contratam S. Michaelis, & contratam Ganaceti nuncupatus la budriana iuxta dictas contratas.

Alius fons in cinquantina S. Michaelis ſuꝑ ſtrata Claudia iuxta ſacratū S. Michaelis, ſtratam Claudiam, & ſtratam contratæ, vulgariter nuncupatus la fontana di S. Michele.

Et alius fons in eadē cinquātina, & in contrata S. Michaelis circa mediū prædictæ contratæ iuxta ſtratā contratæ, & viazolū, ꝑ quē itur ī contratā Ganaceti.

Et alius fons in eadem cinquantina in contrata appellata la contrada guarda porci iuxta viam, ſtratam contratæ, & canalectam.

Alius fons in cinquantina S. Agathæ in contrata poſt eccleſiā S. Agathæ prædictæ iuxta ſtratā contratæ, & viazolum ſtrictū circa medium dictæ contratæ.

Alius fons in cinquantina Blaſij nuncupatus la fontana d'Abyſſo iuxta flumen Circæ, & canale Abyſſi, & viam communis.

Alius fons in cinquantina S. Georgij nuncupatus la fontana raſa iuxta circū circa vias publicas.

Alius fons in cinquātina ruæ magnæ in contrata ꝑ quā itur a dicto fonte raſo recto tramite ad eccleſiam S. Margaritæ iuxta vias publicas a duobus.

Alius fons in cinquantina S. Laurentij inter contratam S. Margaritæ, & aliā contratam a ſero, & iuxta canale Modonellæ.

Et fons, ſeu puteus in cinquantina S. Sylueſtri in plateale S. Ioann. Baptiſtæ de Cantono, qui alias dicebatur puteus magnus.

Et alius fons in cinquantina prædicta S Sylueſtri nuncupatus la fontana di S. Vincentio iuxta ripam canalis Magni, & ſtratam contratæ.

Et alius puteus in cinquantina S. Vincentij exiſtens in medio ſtratæ.

Alius fons in cinquantina plopæ penes eccleſiam S. Mariæ de monte Carmelo iuxta ſtratam Claudiam, & ſtratam contratæ.

Et puteus in cinquantina prædicta plopæ vulgariter nūcupatus il pozzo de Gallucci iuxta contratam faſcinæ, ſeu terralei, & vias publicas a duobus.

Alius puteus in cinquantina S. Petri vocatus vulgariter il pozzo de Cuſini iuxta vias, & cloacam.

Et alius fons in cinquantina prædicta in contrata plopæ iuxta ſtratam con-

 tratæ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА

ſtratæ,& iuxta iura S.Mariæ Aſſidum,ſeu fratrum Trinitatis.

Et alius fons in cinquātina prædicta in contrata,per quam itur a puteo Galluciorum recta linea ad canale Magnum in ſtrata prædicta.

Alius fons in cinquantina Aſini in capite canalis Magni prope ripam canalis prædicti,& penes viam.

Alius fons in cinquantina S.Petri ſuper canali Magno,iuxta ripam dicti canalis,& ſtratam contratæ,qui fons eſt medius inter ſuprascriptum proximū fontem,& infraſcriptum.

Et alius fons in cinquantina plopæ ſuper canali prædicto penes ſtratā Claudiam,& in medio viæ contratæ.

Alius fons in cinquantina S.Laurentij, & in contrata S. Laurētij prædicti in medio dictæ contratæ vulgariter appellatus la fontana di S.Lorenzo.

Alius fons in cinquantina Caſtellarij in triuio,quo itur ad Donnicellas S.Geminiani prope canalinum appellatus la fontana dalla Balla.

Et alius fons in cinquantina Aſini nuncupatus fons Aſini prope canalinum prædictum,& vias a duobus,& prope moniales S.Geminiani.

Et alius fons in via,& cinquantina Fratrum minorum iuxta ſtratam contratæ,& iura horti eccleſiæ S.Franciſci.

Et alius fons in cinquantina S.Pauli ſuper canali Claro in capite ſuperiori dicti canalis iuxta dictum canale,& ſtratam.

Et alius fons in cinquantina S.Saluatoris intra viam Beccariarum nouarū,& viam tranſeuntes ante carceres Communis.

Et alius fons in cinquantina S.Geminiani ſuper Canali claro in capite verſus plateas communis iuxta vias circum circa.

Et alius fons in cinquātina s.Iacobi ante hoſpitale Ieſu iuxta ſtratas a duob⁹.

Et alius fons in cinquantina prædicta in contrata appellata la rua fredda iuxta ſtratam contratæ,& porticum.

Et etiam alius fons in cinquantina prædicta S. Iacobi iuxta iura eccleſiæ S. Iacobi,& S.Barnabæ,& iuxta canale Situlæ,& ſtratas contratæ.

Et alius fons in cinquantina S.Geminiani vulgariter detta lá fontana da caſa di Zuccari prope canale Situlæ.

Et alius fons in cinquantina S.Barnabæ ex oppoſito eccleſiæ S.Brigidæ,& S. Ioſephi iuxta ſtradellum,& flumen Circæ.

Et alius fons in cinquantina S.Blaſij in rua muri iuxta ſtratam contratæ prædictæ,& viazolum,quo itur ad eccleſiam S.Auguſtini.

Et alius fons in cinquantina prædicta in contrata S.Blaſij iuxta ſtratam contratæ,& ſtallas Nobilium de Rangonis de retro.

Et alius fons in cinquantina S.Euphemiæ appellatus la fontana di S.Euphemia iuxta ſtratam contratæ,& iura eccleſiæ prædictæ.

Et ſi contigerit alios fontes,ſeu puteos in poſterum denuo conſtrui,ſeu fieri adhuc omnes illi ; qui prius tenebantur iuxta formam præſentis prouiſionis ad reparationem,& reſtaurationem fontium,ſeu puteorum, de quibus, & prout in præſenti prouiſione continetur,poſſint,& debeant cogi, & compelli ad expenſas reparationum, & reſtaurationum fontium, ſeu puteorum reſpe-

ctiue nominatorum in præſenti ſtatuto per Dominum Iudicem, vt prius poterant,non obſtante quòd nouus fons,ſeu puteus alius denuo fuerit factus, ne per nouam alterius putei conſtructionem antiquis fontibus, ſeu puteis nominatis vt ſupra fiat aliquod præiudicium.

¶De turpitudine non facienda circa fontes. RVB. CXXXIIII.

NVlla perſona lauet pannos aliquos laneos,& lineos,vel canapis,nec budellas,vel carnes,nec aliquid aliud in aliquo fonte,ſeu puteo, nec etiam intra muros,vel ſalègatum fontis,vel putei exiſtentium in ciuitate Mut.& vbi muri, vel ſalegatum non extarent, tunc non poſſit prædictorum aliquid fieri prope aliquem fontem,vel puteum per brachia ſex ad minus, & ſimiliter non poſſit aliquid turpe ponere in aliquo fonte,vel puteo, nec abbeuerare aliquam beſtiam in aliquo dictorum fontium,vel puteorum,& qui in aliquo prædictorum contrafecerit cadat in pœnam ſold.xx.pro quolibet,& qualibet vice applican. pro dimidio Cameræ,& pro alio dimidio inuentori.

¶De mercede pilantium porcos. RVB. CXXXV.

STatuimus quòd pilatores porcorum ciuitatis, vel diſtrictus Mutinæ ſolum habeant,& habere poſſint ſoldum vnum,& denarios ſex pro mercede ſua pilaturæ,& conciaturæ cuiuſcunq; porci magni,vel parui,& non vltra,etiā a ſponte dare volentibus ſub pœna ſold.xx pro quolibet porco, pro quo accipient plus quam ſupradictum eſt,applicanda pro dimidio Cameræ Ducali, & pro alio dimidio accuſatori.

¶De mercede canapes laborantium ciuibus. RVB. CXXXVI.

STatuimus quòd nullus caneparolus ciuitatis,vel diſtrictus Mut. poſſit habere vltra ſold.tres pro quolibet pondere canapis traditæ,& adhuc non laboratæ & ſonziā conuenientē ad dictā canapem laborandā,ſi habuerit ipſe caneparolus expenſas a domino canapis,ſi vero expenſas victus non habuerit poſſit percipere ſoldos ſex in totum, & ſimiliter ſonziam conuenientem pro laboratura canapis,& non vltra,aliquo modo,ratione,vel cauſa,ſub pœna lib.vnius applicanda pro dimidio Cameræ Ducali,& pro alio dimidio accuſatori.

¶De non emendo per tabernarios,hoſpites,& reuenderolos ante nonam infraſcriptas res. RVB. CXXXVII.

NVllus tabernarius,hoſpes,vel reuenderolus audeat,vel præſumat per ſe,vel alium emere, ſeu emi facere ante nonam pulſatam in platea Communis Mutinæ,nec per ipſam ciuitatem aliquos capponos gallinas,pulaſtros, vel pullos columbinos,perdices,phaſanos,ocas,& pauarinos,vel alias volucres,agnos caprettos,lepores,nec oua,& caſeum, & qui contrafecerit cadat in penā ſold. xx.applican.pro dimidio Cameræ Ducali,& pro alio dimidio inuentori, & vbi inuentor,ſeu accuſator nou extaret D.Iudici victualium, & nihilominus contrafaciens amittat etiam res emptas contra formam præſentis ſtatuti, quas Iudex diſtribuere debeat inter pauperes Chriſti,vel ipſum D.Iudicem, & notarios,& nuntium.

¶De non emendo per beccarios caprettos,agnos,vel porcos ante nonas pulſatas. RVB. CXXXVIII.

NVllus beccarius audeat,vel præſumat emere,vel emi facere aliquos agnos,

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І.І. МЕЧНИКОВА

vel caprettos in ciuitate Mutinæ ante nonas pulſatas ſub pœna in ſtatuto præcedenti contenta applicanda etiam vt in eo.

¶ De reuenditoribus prohibitis emere aliquam graſſiam ante nonam. RVB. CXXXVIIII.

NVlla perſona terrigena, vel forenſis ſolita tunc reuendere res infraſcriptas, ſeu aliquam earum, audeat, vel præſumat emere, vel emi facere aliquã graſſiam, nec aliquos fructus ad vſum hominis, nec filum filatum, nec aliquam telã nec canapem, nec linum a portantibus in ciuitatem, nec intra circas Mutinæ ante pulſatas nonas aliquo modo, & ratione, vel cauſa ſub pœna ſold. xx. ꝓ qualibet vice a contrafaciente auferenda, & applicanda vt ſupra, & amiſſionis rerũ emptarum contra formam præſentis ſtatuti applicanda, vt in ſtatutó ſub Rub. De non emendo per tabernarios.

¶ De reuenditoribus bladorum. RVB. CXXXX.

PRo communi vtilitate ciuitatis, & totius populi Mutinæ, & vt fertilitas, & graſſia remaneat in ipſa ciuitate, ſtatuimus, & ordinamus, quòd aliquis fornarius panem venalem faciens habitans extra dictam ciuitatem, & diſtrictum ciuitatis Mutinæ, nec aliquis de dicta ciuitate, vel diſtrictu prædicto ſolitus tunc reuendere blada, ſeu farinas poſſit, vel valeat emere aliquod triticum, vel ſpeltam, vel aliud grani genus in dicta ciuitate, vel diſtrictu Mutinæ ſine licentia D. Iudicis Victualium ſub pœna amiſſionis bladæ, & librarum x. applican. Cameræ Ducali pro dimidia, & pro alia dimidia accuſatori ſeu inuentori, exceptis tamen Fornarijs panem venalem facientibus in dicta ciuitate vel diſtrictu qui poſſint emere frumentum, fabam, vel viciam pro pane faciendo pro vſu ciuitatis, & pro vendendis farinis habita tamen licẽtia a Domino Iudice Victualium de vendendis dictis farinis, & non aliter, nec alio modo. Declarantes ſtatutum victualium ſub Rubrica. De reuenditoribus non habere locum in iſtis bladis.

¶ Pro euitandis incendijs. RVB. CXLI.

AD euitanda diſcrimina, & pericula ignis, quæ quotidie euenire, & contingere poſſent prouiderunt, & deliberauerunt quòd omnes, & ſingulæ perſonæ tam ciues, quam forenſes, & comitatini, & eccleſiaſtici, quam ſeculares habẽtes aliquas domos in ciuitate Mutinæ, vel burgis eiuſdem, quæ non habeant caminos, & focularias ad faciendum ignem in eorum domibus, teneantur, & debeant facere, & fieri facere in eorum domibus, in quibus non habent caminos & focularias cum cappa bona, & ſufficienti, & cum canna, quæ vadat ſupra tectum domus ſuæ per duo brachia eleuata, & ſi quis aliam habuerit, & tenuerit cadat in pœnam pro quolibet camino non reperto habere cannam exeuntem vt ſupra, & pro qualibet domo non habente caminum, & foculariam vt ſupra libr. trium pro dimidia applican. cameræ Ducali, & pro alia dimidia Cameræ Communis Mutinæ, & quòd nulla perſona cuiuſcunq; conditionis, aut ſtatus fuerit audeat, vel præſumat de cætero ire de die, vel de nocte cum lumine ad aliquod ſtabulum, ſiue ad aliquam tegetem, in quo, vel in qua habuerit ſtramen, niſi illud lumen portauerit in vno caminello, & qui contrafecerit incidat in pœnam pro qualibet vice ſold. xx. Mutinæ, cuius pœnæ medietas applicetur

Cameræ

Cameræ Ducali, & alia medietas ſit inuentoris, ſiue denuntiantis, vel accuſatoris. Declarantes dominum, vel patronum, ſiue patrem, aut adminiſtratorem illius perſonæ, quæ reperta fuerit ire cum lumine contra formam præſentis prouiſionis teneri ad ſolutionem condemnationis, & pœnæ prædictæ. Et ſimiliter hoſpitatorem, & conductorem hoſpitij, & tabernarium, & conductorem tabernæ teneri pro omnibus repertis in hoſpitio, vel taberna cum lumine contra formam præſentis prouiſionis, & quòd D. Iudex Victualium ciuitatis Mutinæ qui pro tempore fuerit, teneatur, & debeat de prædictis inquirere, & inquiſitionem ſolemnem facere, & repertos culpabiles contrafacientes condemnare ſecundũ modum, & formam præſentis prouiſionis, & quòd D. Iudex habeat, & habere poſſit a quolibet reperto non habere caminum, nec foculariam prout ſuperius dictum eſt vltra condemnationem prædictã ſoldos duos Mut. pro qualibet libra condemnationis. Et quòd nulla perſona cuiuſcunq; conditionis habitans in ciuitate Mut. vel burgis eiuſdem audeat, vel præſumat facere, nec accẽdere ignem in aliqua domo, nec in aliquo loco, vbi non habuerit caminum, & foculariam ſecundum modum prædictum ſub pœna libr. trium Mut. a quolibet contrafaciente auferen. & applican. vt ſupra. Et quòd licitum ſit cuicunq; perſonæ accuſare, & denuntiare quoſcunq; contrafacientes, & lucrabitur medietatem condemnationis, & tenebitur in ſecreto, ſi eidem placuerit.

¶ De Ferrarijs. RVB. CXLII.

STatuimus, & ordinamus quòd nullus Ferrarius poſſit tenere apothecã, ſeu fucinam aliquam ſine camino, & cappa ſub pœna libr. trium pro qualibet vice, qua inuentus fuerit contrafeciſſe, cuius medietas ſit cameræ Duc. & alia medietas accuſatoris ſeu inuentoris. Et Ferrarius non poſſit pro mercede ſua accipere vltra denarios ſex pro qualibet libra, & ad rationem libræ pro laborerijs groſſis, pro minutis vero vltra denarios x. ſub pœna amiſſionis laborerij, & pretij. Inſuper nullus Ferrarius poſſit, vel audeat imponere ſignum alterius ferrarij ſuper ſuo laborerio ſub pœna libr. trium applicand. pro dimidio Cameræ Ducali, & pro alio dimidio accuſatori. Et in prædictis ſit Iudex, ipſe Iudex Victualium, qui in prædictis cognoſcat, procedat, & terminet ſola facti veritate inſpecta, & ſignum remaneat illi, qui primo tale ſignum fecerat, vel hæredibus ſuis.

¶ De carbone non exportando extra Ducatum. RVB. CXLIII.

NVlla perſona audeat, vel præſumat per ſe, vel alium portare, vel extrahere, vel portari facere extra Ducatum Mutinæ aliquam quantitatem carbonis ſub pœna libr x. applican. pro dimidio Cameræ Ducali & pro alio dimidio accuſatori, vel inuentori & amiſſionis carbonis, nauis, vel currus, vel beſtiæ, aut rei, ſuper qua conduceretur, vel portaretur talis carbo, & quilibet poſſit accuſare, & denuntiare.

¶ De recocta, & butyro. RVB. CXLIIII.

STatuimus quòd vendentes butyrum debeant vendere libram butyri quadrantibus decem a calendis Maij per totum menſem Octobris, & a calendis Nouembris vſq; ad calendas Ianuarij bologninis duobus, & non vltra, & a calẽdis Ianuarij vſq; ad quadrageſimam prout taxabitur per Dominos Conſer-

uatores

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

uatores ciuitatis Mut. Recoctam vero quocunq; tempore vendere teneantur
ad libram,& pro qualibet libra denarijs ſex tantum, & non vltra ſub pœna in
prædictis,& quolibet prædictorum pro qualibet vice ſol. xx. & rei,applican.ꝑ
tertia parte Cameræ Ducali,pro tertia inuentori,& pro alia tertia D.Iudici,no
tarijs,& nuntio eius,& ſcutellæ,in quibus reponuntur recoctæ, quando vendũ
tur,debeant eſſe in fundo perforatæ ſub pœna prædicta applican.vt ſupra.

De infirmis S Lazari. RVB. CXXXXV.

NVllus tabernarius,vel hoſpitator,nullaq; alia perſona teneat,vel tenere au
deat aliquam perſonam leproſam,ſeu lazarinam in domo ſuæ habitationis
nullaq; perſona leproſa ſtare poſſit,nec debeat in ciuitate Mut. vel in burgos
venire,vel accedere aliquo tempore ſub pœna in prædictis, & in quolibet præ-
dictorum ſol.xx.pro qualibet vice,& pro quolibet contrafaciente applican.pro
dimidio Cameræ Ducali,& pro alio dimidio inuentori.

Quod D.Iudex Victualium cogere debeat omnes operarios operari pro
mercedibus taxatis in præſentibus ſtat. RVB. CXLVI.

STatuimus quòd quilibet operarius, ſeu artifex in ciuitate,vel diſtrictu Mut.
teneatur,& debeat operari,ſeu operas ſuas præſtare pro mercedibus taxatis
in præſentibus ſtatutis noſtris,vel taxandis arbitrio D.Iudicis vt infra,nec recu
ſare poſſit quoquo modo præſtare operas pro dictis mercedibus cuicunq; ſibi
operas præſtare volenti,& petenti ſub pœna amiſſionis operarũ, quas omnino
præſtare cogatur,& ſol.xx applican.vt in præcedenti ſtatuto.Et ſic D.Iudex Vi
ctualium cogere debeat quemlibet operarium ad præſtandum operas petitas
pro mercedibus prædictis,& ipſi operarij non poſſint accipere vltra quam taxa
tum eſt per præſentia ſtatuta etiam a ſponte dare volẽtibus ſub pœnis compræ
henſis in dictis ſtatutis.Et vbi eorum mercedes non eſſent taxatæ ex forma præ
ſentium ſtatutorum ipſe Iudex eas taxare valeat arbitrio ſuo, non obſtantibus
in prædictis aliquibus conuẽtionibus,& ſtatutis artium aliquarum,quibus om-
nibus derogamus,& derogatum eſſe volumus.

De rebus non emendis a Filijsfamilias,vel famulis,vel pediſequis,vel alijs
perſonis ſuſpectis. RVB. CXLVII

STatuimus,& ordinamus pro bono publico quòd nulla perſona cuiuſcunq;
conditionis ſit audeat,vel præſumat emere aliquod ferramentum,vel veſtẽ,
vel camiſciam,vel aliquod genus maſſaritiæ,vel quòd poſſit eſſe ad vſum maſſa
ritiæ ab aliquo Filiofamilias,vel famulo,vel pediſequa, vel aliqua alia perſona
ſuſpecta ſine conſenſu,vel licentia patris,vel aui, vel patroni ſub pœna lib. triũ
applican.pro dimidio Cameræ Ducali,& pro alio dimidio accuſatori, & vltra
prædictam pœnam teneatur ad reſtitutionem rei emptæ abſq; reſtitutione pre
tij,excepto niſi Filiusfamilias eſſet mercator,vel habitaret ſeorſum a patre.

De immunitate venientium ad faciendum pignolatum in ciuitate Mutinæ.
RVB CXLVIII.

STatuimus,& ordinamus pro euidenti vtilitate totius ciuitatis, & Ducatus
Mut.quòd quilibet exercens artem pignolati in texendo,vel fabricando ſit,
& eſſe debeat vnà cum tota familia immunis,& exemptus ab omnibus,& ſingu
lis collectis,factionibus,& grauaminibꝰ Communis Mut.& cinquãtinarũ,rea-
libus,

libus,& perſonalibus perpetuo,& quãdiu ipſam curam,& artem faciendi,& cu
rãdi pignolati fecerit,exercuerit,& habuerit in dicta ciuitate Mut. vel burgis,
ac etiam tanquam ciues Mutinæ tractentur,& habeantur.

De modulis tegularum,& lapidum,& eorum pretio. RVB. CXLVIIII.

STatuitur quòd fornaſarij obligati ſint habere,& tenere modulos tegularum,
& laterũ ferratos,& bullatos per officialẽ bonæ opinionis, & quòd laboreria
ipſa ſint cocta arbitrio boni viri,& latitudinis,& altitudinis,& longitudinis mẽ
ſuræ,ſeu formæ,quæ apparet,& extat in pariete eccleſiæ cathedralis Mut. ver-
ſus plateam,ſeu palatiũ Iuris ad hunc finem ibi factæ,& ſculptæ,ſub pœna lib x
applican.pro dimidio Cameræ Ducali,& pro alio dimidio inuentori,ſeu accu-
ſatori ꝑ qualibet vice,qua inuentus fuerit aliquis fornaſarius contraueniſſe,&
pro qualibet contrafactione.Pretium vero dictorum laboreriorum, & calcis,
ſeu calcinæ ſtatuatur, & ordinetur ſingulis annis in principio menſis Maij per
Dños Conſeruatores Mut. a qua taxatione pretij prædicti ipſi fornaſarij non
poſſint quoquo modo reclamare,vel querelare,vel appellare, vel corrigi, aut
emendari petere.Et pro tali pretio taxato de anno in annum teneatur quilibet
fornaſarius talia laboreria,& calcem,ſeu calcinam dare,vẽdere,& tradere,ſub
pœna ſol.xx.pro quolibet contrafaciente,& pro qualibet vice, qua fuerit nega
tum,vel contrafactum applican.vt ſupra,& amiſſionis rei venditæ, vel petitæ,
& negatæ vendi vt ſupra.Et in prædictis D. Iudex Victualium teneatur facere
diligentem inquiſitionem,vt prædicta obſeruentur,alias ſi negligens fuerit,te-
neatur ad pœnas prædictas reſpectiue in ſuo ſyndicatu applican.vt ſupra.

De Olearijs. RVB. CL.

AD honorem ciuitatis ſtatuimus quòd nulla perſona poſſit,vel debeat per ſe
vel alium exercere artem conficiendi oleum nucum,ſeu fieri facere oleum
nucum in aliqua domo poſita ſuper ſtrata Claudia in ciuitate Mut. vel prope
dictam ſtratam ita quòd fœtor illius olei poſſit ſentiri per exiſtentes ſup ſtrata
Claudia ſub pœna libr.trium pro qualibet perſona contrafaciente,& pro qua-
libet vice applican.pro dimidio Cameræ Ducali,& pro alio dimidio accuſatori
ſeu inuentori.Et pro mercede olei laborati ipſi olearij non poſſint, nec debeãt
accipere vltra ſold.vnum cum dimidio pro quolibet pondere libr xxv.nucleo
rum ſub pœna ſold.xx.pro qualibet vice,& pro quolibet contrafaciente appli
can.vt ſupra,& amiſſionis mercedis.

De Cimatoribus pannorum. RVB. CLI.

ORdinamus quòd cimatores pannorum ciuitatis Mut.accipere poſſint dena
rios duos,& non vltra pro quolibet brachio panni baſſi cimati, & pro bra-
chio panni alti cimati accipere poſſint denarios quatuor,& non vltra.Et teneã
tur cimare cuilibet volenti, & intra quintam diem cimatum dare petenti ſub
pœna in prædictis ſol.v.pro quolibet brachio,& quilibet poſſit accuſare, & de-
nuntiare,& habere medietatem pœnæ,& alia medietas ſpectet ad Ducalem ca
meram,& credatur ſacramento accuſantis,ſeu denuntiantis.

De mundatoribus bladorum. RVB. CLII.

NVllus Mundator bladorum audeat, vel præſumat accipere pro mun-
datura cuiuſuis ſtarij frumenti, ſeu alterius bladi mundati ad duos criuel-
los

los ita quod macinari poſſit vltra denarios quatuor Mut. & ſi mūdati non cauſa macinandi, ſed cauſa refreſcandi, & ſpolueriʒandi dictum bladum non poſſit accipere pro quolibet ſtario bladi ſic refreſcati, ſeu ſpolueriʒati vltra duos denarios. Et teneantur mundare cuilibet petenti ſub dicta mercede, nec poſſit vltra accipere etiam a ſponte dare volentibus ſub pœna decem ſol. pro quolibet contrafaciente, & qualibet vice. Et quilibet poſſit accuſare, ſeu denuntiare contrafacientes, & credatur eius ſacramento, & habeat medietatem pœnæ & alia medietas ſpectet ad Ducalem Cameram.

De Andronis, ſeu canalectis cauandis. RVB. CLIII.

VT mali odores arceātur, & ſucceſſiue ſanitas conſeruetur in ciuitate Mut. ſtatuimus quod ſingulæ andronæ, ſeu canalectæ ciuitatis Mut. debeāt oīno ſingulis quatuor annis, & ſic in ſingulum quadriēnium ad plus cauari, & fieri lauari per. D. Iudicem Victualium expenſis eorum prout diſponit ſtatutū ſub Rub. Qui teneantur ad impenſas pontium, ſtratarum, fontium, & canalectarū Et vbi cauamenta, ſeu purgamenta prædicta fieri contigerit taxa impenſæ dicti cauamenti, ſeu purgationis fieri debeat per. D. Iudicem Victualium cum interuentu duorum deputatorum ab habentibus ædificia ſua ſuper dictis andronis, ſeu canalectis faciēdis, & ad id cogi poſſint per D. Iudicē captis pignoribus, & multa indicta ſub pœna in prædictis, & quolibet prædictorum tam Iudici non exequenti ut ſupra, quā parti contrafacienti librarū triū ſingulis vicibus applican. pro dimidio cameræ Ducali, & pro alio dimidio operi, ſeu cauamēto dictarū canalectarū. Et quilibet habens ædificia iuxta dictas canalectas, ſeu andronas teneatur aperire oſtia verſus dictas canalectas exiſtētia, & permittere quod immunditiæ ꝓ rata terreni ſui proiiciātur in domos ſuas, ſi alio commode proiici non valeant ſub pœna recuſanti, vel reſiſtenti libræ vnius applican. pro dimidio cameræ Ducali, & pro alio dimidio ipſi Iudici Declarantes quod huiuſmodi cauamenta, ſeu purgationes ponantur ad incantum, & tres fiāt incantus per. D. Iudicē Victualiū, & deliberentur ei qui meliorē conditionē obtulerit ꝓ dicto cauamēto faciēdo, niſi habētes ædificia ſup dictis canalectis, ſeu andronis voluerint facere dicta cauamēta, ſeu purgationes quod facere poſſint. Et D. Iudex nihil habere poſſit, & minus eius notarii, vel nūtius.

¶ Quod canalectæ caput habere debeant. RVB. CLIIII.

STatuimus quòd oēs, & ſingulæ canalectæ ciuitatis Mut. habere debeant exitus ſuos ſolitos, & conſuetos, & vbi obturati eſſent, vel nunquam habuiſſent exitus conuenientes D. Iudex Victualium poſſit & valeat exitum facere, ſeu fieri facere, & cogere quoſlibet ædificia vt ſupra habentes ad exitus prædictos faciendos ſub pœna vnius ducati ipſi Iudici negligenti, & ſimiliter parti recuſanti applican. vt in præcedenti ſtatuto. Fiant autem dicti exitus cum illo minori diſpendio, & incommodo ciuium quam poſſibile eſt.

¶ De andronis hominum S. Petri, & portæ Albareti lauandis de aqua molendini a Sonzia. RVB. CLV.

STatuimus quòd canalectæ, ſeu andronæ hominum Sancti Petri, & habitantium in dicta cinquantina, vel alijs circumuicinis, & portæ Albareti lauari poſſint de aqua molendini a Sonzia, ſeu canalis magni, nec conductores dicti

molen-

molēdini poſſint impedire volētes lauare dictas ſuas canalectas cū dicta aqua ſub pœna ipſi conductori ſcuti vnius quoties īpediuerit, vel recuſauerit vt ſupra.

¶ De officio Capitaneorum cinquantinarum. RVB. CLVI.

STatuimus quòd quælibet cinquantina ciuitatis, & burgorum ciuitatis Mut. habeat, & habere debeat capitaneum ſuum cinquantinæ, & eligatur, & fiat per Ill. Dños Conſeruatores dictæ ciuitatis, & quilibet habeat ꝓ ſuo ſalario annuo libr. xv. quod ſoluatur, & ſolui debeat cuilibet eorum per Illuſt. Communitatem Mut. in fine anni, & ponatur hæc impenſa in bulletta ordinaria, & ſoluatur omnino per Theſaurerium dictæ Communitatis. Teneatur autem quilibet dictorum capitaneorum denuntiare maleficia prout in ſtatuto. De maleficijs denuntiandis, in libro maleficiorum, & tenere res pro currendo ad incēdia vt in ſequenti ſtatuto, & alia facere, quæ incumbunt, & ſolita ſunt incumbere officio dictorum capitaneorum, & maxime quando pulſatur campana pro habendis dictis capitaneis teneantur omnes, & ſinguli currere ad palatium communis ad videndum quid agendum occurrat.

¶ Quod capitanei cinquantinarum teneantur currere ad incendia, & de rebus quas habere debeant pro dictis incendijs. RVB. CLVII.

STatuimus quòd omnes, & ſinguli Capitanei cinquantinarum ciuitatis Mut. teneantur, & debeant currere ad quodlibet incendium extortū in quacunq; parte ciuitatis de die, vel de nocte cum rebus, & inſtrumentis infraſcriptis ad effectum, vt remoueāt, & extinguāt, & extinguere poſſint ignē exortum in quacunq; re, vel parte ciuitatis ſub pœna ipſi capitaneo libr. x. pro quolibet, & qualibet vice applican. pro dimidio Cameræ Duc. & pro alio dimidio paſſo incendium. Res autem, quas quilibet capitaneus habere debet ab Ill. Com. Mut. ad effectum prædictum ſunt infraſcriptæ videlicet, vnus maſtellus, duæ ſitulæ ligneæ ferratæ, duo graffii ferrei, vna ſcala, & vna ſecuris, quas habere debeant, & conſequi, ab Ill. Com. Mutinæ vt prædiximus, & Iudex Victualium teneatur diligentem, & ſolemnem curam facere ſaltem bis in anno de ſingulis dictis rebus quæ exiſtere debeant penes ipſos capitaneos vt ſupra, ſub pœna ipſi Iudici ſol. viginti Cameræ Ducali applican. in totum.

¶ De non macerando in dugarijs, vel alijs ſcolatorijs. RVB. CLVIII.

STatuimus quòd nullus ciuis, vel comitatinus, vel alia quælibet perſona audeat, vel præſumat macerare canapes, linum, vel aliam rem in dugarijs, vel ſcolatorijs, nec penes vias publicas diſtrictus Mut. nec macerum, ſeu aliqua alia impedimenta occaſione prædictorū facere, vel fieri facere in dugarijs prædictis, vel alijs ſcolatorijs, & vijs publicis vt ſupra, ſub pœna lib. x. applican. pro dimidio Cameræ Ducali, & pro alio dimidio inuentori. Et nihilominus contrafaciens amittat canapem, ſeu linum, & ille dicatur contrafeciſſe, cuius canapis ſeu linum fuerit, quam canapem, ſeu linum in caſu prædicto applicamus inuētori, & Iudici, & paterfamilias teneatur pro omnibus de ſua familia.

¶ De non emendo per reuenditores lignamina aliqua ab opere, vel circulos ante nonas pulſatas. RVB. CLVIIII.

STatuimus quòd nulla perſona reuendere ſolita poſſit, aut valeat emere, ſeu emi facere ꝑ aliquē quouis quæſito colore in ciuitate Mut. nec extra a duo-

bus

bus milliarijs,& citra, aliqua lignamina ab opere, aut circulos, perticas, ſcalas, vel ſtorias ante nonas communis pulſatas ſub pœna in prædictis, & quolibet prædictorum lib. trium ab ipſo emptore, & etiam ab emente eius nomine inſolidum exigenda, & applican. pro dimidio Cameræ Ducali, & pro alio dimidio accuſatori, ſeu inuentori. Et nihilominus res emptæ vt ſupra contra formam præſentis ſtatuti amittantur & amiſſæ eſſe intelligantur ipſo iure, & applicentur Iudici, eius notarijs, & nuntio.

¶ De mercede Circulatorum. RVB. CLX.

STatuimus quòd quilibet Circulator non poſſit, aut valeat accipere pro quolibet circulo aptato ad vegetem cum ſaligis dicti circulatoris, ſi circulus fuerit vetus, vltra denarium vnum, ſi vero ſit nouus vltra vnum quadrantẽ. Pro circulo autem aptato ad tinacium accipiat, vel accipere poſſit ſecundum quòd arbitrabitur D. Iudex Victualium, ſi fuerit quæſtio inter circulatorem, & Dominum ſub pœna in prædictis & quolibet prædictorum ſold. xx. applican. vt ſupra in præcedenti ſtatuto, nec vltra accipere poſſit etiam a ſponte dare volentibus ſub eadem pœna, nec teneãtur dicti circulatores pro ſic circulando aliquod ſoluere arti marangonorum pro luminaria, nec aliter etiam ſi tunc fuerint deſcripti in dicta arte non obſtantibus ſtatutis aliquibus.

¶ De mercede Nautarum nauigij Mutinæ. RVB. CLXI.

STatuimus etiam, & declaramus mercedem nautarum a ciuitate Mut. vſq; ad caſtrũ Finalis Ducatus Mut. pro qualibet perſona in naui conducta fore, & eſſe de ſold. v. monetæ Mut. tãtum, & non vltra, computata etiam ſarcinula, quam dictæ perſonæ in naui portatæ deferrẽt in dicta naui. A dicto vero caſtro Finalis ad ciuitatẽ Ferrariæ fore, & eſſe debere de ſoldis duobus *tantum* monetæ currentis in Mut. computata ẽt dicta ſarcinula Declarantes quòd ſi contingeret nauem fore, & eſſe impeditã aliquo caſu ita vt opus ſit, vel bobus, vel alijs iumentis pro trahendo nauem, id totum, quòd ſoluendum erit dicta ex cauſa, ſoluatur per ipſos nautas, & non per ipſas perſonas in naui portatas modo aliquo, ratione, vel cauſa. Et vltra prædicta non poſſint ipſi nautæ quicquam accipere aliqua occaſione, vel munere, ẽt a ſponte dare volentibus, & idem obſeruetur, & eadem merces debeatur dictis nautis in redeundo a ciuitate Ferrariæ, vſq; ad dictum caſtrũ, & a dicto caſtro vſq; ad ciuitatem Mut. ſub pœna in prædictis, & quolibet prædictorum libræ vnius applican. pro dimidio Cameræ Ducali & pro alio dimidio damnum paſſo pro qualibet perſona, a qua de pluri aliquid accipient vltra formam præſentis ſtatuti.

¶ De mercede Nautarum tranſitus Situlæ. RVB. CLXII.

VOlentes prouidere extorſionibus, ac violentijs vt ita dicamus, quæ in dies committuntur per nautas pedagij Situlæ maxime apud Marzaleam, & caſtrum Herberiæ, ex quibus in dies audiuntur maximæ querelæ tam incolarum, quam forenſium, & ẽt montanorum. Propterea declaramus dictum pedagium fore, & eſſe liberum & immune ab omni onere, vel ſolutione illis, qui voluerint ꝑ ſe ipſos pedibus, vel equo trãſire ꝑ flumẽ Situlæ prædictæ, ſuper quo flumine nolumus imponi aliquod grauamẽ. Quia tñ fuit huc vſq; toleratũ quòd aliquæ perſonæ poſſint ibi tenere naues ꝑ dicto tranſitu, & eſt conueniens vt ipſæ tales

les

les perſonæ percipiant debitã ſuã mercedẽ, non tñ excorient viatores, vel equeſtres ꝓpterea præſenti ſtatuto taxamus, & ordinamus eorũ mercedem fore, & eſſe infraſcriptã, nec vltra quicq̃; accipe poſſint quouis quæſito colore, vel prætextu ẽt muneris, vel gratificationis. Declarãtes quod ꝑ præſens ſtatutũ, uel eius occaſione non accreſcat, uel accreſcere intelligat̃ aliquod ius alicui ꝑſonæ plus quã habeãt de præsẽti in dicto pedagio, nec ſupponere dictũ flumẽ alicui oneri, quinimmo volumus in perpetuũ obſeruari, & manuteneri dictũ flumẽ in ſua ſolita, & conſueta libertate tranſeundi per aquas abſq; aliqua ſolutione.

¶ Prima che i detti paſſatori non poſſano pigliare da qualunque ſuddito del Sereniſſimo Signor Duca di Ferrara paſſando in naue col cauallo per ciaſcuna volta nel tempo delle acque groſſe, per le quali ſia couerto la maggior parte della giara, che ſoldi due, & ſenza cauallo ſoldo vno, & coſi s'intenda per ciaſcuno capo di beſtia bouina.

E da qualunque foreſtiero a cauallo per detti tempi ſoldi tre, & denari ſei, & ſenza cauallo ſoldo uno, & denari otto.

Et ꝑ ciaſchedun mulo de muli foreſtieri caricato compreſo il mulatiero ſol. v.

Et per ciaſchedun mulo voto col baſto ſoldi tre, & denari ſei.

Et per ciaſchedun mulo del dominio del predetto Sereniſſimo Signor Duca caricato compreſo il mulatiero ſoldi quattro.

Et ꝑ ciaſchedun mulo uoto col baſto, del detto dominio ſol. tre, & denari ſei.

Et da qualunque carradore col ſuo carro e buoi caricato paſſando in naue come e detto ſol. dieci, & col carro voto ſoldi ſette.

Et ſe foſſe foreſtiero poſſa torre il terzo di piu, compreſo il biolcho carro, e buoi paſſando ſempre in naue, & non altrimenti, volendo però che ſiano obligati detti paſſatori a paſſar qualũque gli ricercherà riceuuta la mercede predetta.

Item che gli huomini da Rubera, & da Marzaglia ſiano trattati come ſono ſtati trattati per il paſſato, & che non ſe gli poſſa innouare coſa alcuna.

Et quando le acque del detto fiume ſaranno baſſe, cioe che la maggiore parte della giara ſara ſcouerta, che detti paſſatori non poſſano pigliare dalli predetti che paſſeranno in naue, come e detto di ſopra ſe non la metà delle ſopraſcritte taſſe come di ſopra ſi contiene.

Et per tempo di notte le predette mercedi ſieno duplicate, hauendo ſempre riſpetto al tempo predetto. Et non poſſano pigliare i detti paſſatori coſa alcuna da alcuno ſtipendiario, ufficiale, trombetta, cauallaro, ne corriero del Sereniſſimo Signor Duca, ò dell'Illuſtre Communità di Modona, & queſto quando anderanno per biſogno di Sua Altezza, ò di detta Communità, ò ſuoi vfficij, ma ſieno tenuti di paſſare gli altri che li ricercherãno riceuuta la debita mercede, come è detto. Et ſieno obligati i detti paſſatori per il tempo, che le acque ſaranno baſſe, & che le naui non potrãno paſſare, mãtenere li pedagni di legno per li pedoni ſopra dette acque del detto fiume ſenza pagamẽto alcuno.

Et i detti paſſatori ſiano tenuti, & obligati per il tẽpo che ſarãno oſſeruate dette taſſe à non pigliare coſa alcuna contra gli ſopraſcritti ordini ſotto pena di lire cinque, nella quale ſarà ſubito caduto ciaſcuno delli famegli delli paſſatori che hauerà contrafatto, & ꝑ ciaſcuna volta che contrafarà, & di lire dieci nella

quale

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА

quale ſubito caderanno i patroni che haueranno tolerato li ſuoi famigli pigliare di piu, applicandole ſenza alcuna dichiaratione alla Ducale Camera di Modona, & di reſtituire il doppio più di quello che haueranno tolto alli viandãti, lamentandoſi, & più ſecondo l'arbitrio dell'Illuſtre Ducale Maſſaro di Modona, che per il tempo ſarà, hauendo ſempre riſpetto alla conditione delle perſone che ſi lamentarãnno, & ſe foſſe corriero à piedi, ò à cauallo di qualunque Signore ſieno obligati paſſarlo ſubito coſi di dì, come di notte, & per ogni tẽpo ſotto pena all'arbitrio di S. Altezza.

¶ De capacitate caſtellatarum. RVB. CLXIII.

DEclaramus ad tolendas difficultates quæ oriri poſſent inter ementes, & vendentes caſtellatas vuarum, quòd quælibet caſtellata intelligàtur, & eſſe debeat capacitatis quartariorum ſeptem iuſtorum, & media caſtellata ſit capacitatis quartariorum trium cum dimidio, & ſecundum hanc menſuram intelligatur contractus de caſtellatis, vel medijs caſtellatis. Prohibentes cuicunq; tam terrigenæ, quam forenſi, ne audeat facere, aut fieri facere, vel conducere caſtellatam, vel mediam caſtellatam, quæ non ſit ad menſuram, de qua ſupra, ſub pœna libr. trium applican. pro dimidia Cameræ Duc. & pro alia dimidia accuſatori, ſeu inuentori quoties fuerit contrafactum, & circa hoc Iudex Victualium diligenter inquirat.

¶ Quod de curribus intrantibus in ciuitatem non poſſit aliquid accipi. RVB. CLXIIII.

AD extirpanum abuſum, & corruptellam potius, quàm conſuetudinem introductã in præiudiciũ ciuium, & pauperũ ſtatuimus quòd nullus capitaneus, cuſtos, officialis, ſtipendiarius, aut famulus ad portas ciuitatis Mut. vel burgorum audeat, vel præſumat arripere, vel arripi facere, accipere, vel accipi facere de curribus, ſeu carrettis, baroccijs, aut quibuſcunq; vehiculis, vel inſtrumentis ad conducendũ res quaſcunq; intrantes in ciuitatẽ Mut. lignas, vuas, vinũ, poma, fœnũ, paleã, aut aliquã aliã rem in modica, vel magna quãtitate, quæ conduceretur ſuper curribus, carrettis, barocijs, vel alijs inſtrumentis in ciuitatẽ Mut. ſub pœna reſtituendi incontinenti ablata, ſeu eorum pretiũ domino rei, & lib. v. pro quolibet, & qualibet vice, cuius tertia pars ſit accuſatoris, vel inuentoris, tertia Ducalis Cameræ, & alia tertia pars Iudicis Victualium. Qui ſub vinculo iuramẽti teneatur contra omnes contrafacientes inquirere, & eos punire, & condemnare ſine aliqua exceptione, & cum omni cura, & diligentia nullo fori, vel alio quocunq; priuilegio attento, de quibus rebus ablatis ſtetur, & ſtari debeat iuramento bubulcorum, & aliorum, qui conducebant res prædictas, ſiue in magna, ſiue in modica fuerint quantitate ablatæ res prædictæ.

¶ Quod Hortulanæ non dimittant immunditias in plateis. RVB. CLXV.

STatuimus quòd omnes hortulanæ, vel alij vendentes herbas, vel alias res, occaſione quarum poſſint immunditiæ dimitti in locis publicis, teneãtur & debeant eodem die exportare, & ſeu exportari facere omnes ſuas immunditias herbarum, vel aliarum rerum ex ipſis rebus cauſa vendendi factas, aut deſcendentes, ſub pœna ſold. v. Cameræ Ducali Mutinæ applican.

¶ Quod

¶ Quod latrinæ, & ſecchiarij, aut cloacæ non diſcurrant in viam publicam. RVB. CLXVI.

STatuimus, & ordinamus quòd nulla perſona audeat tenere aliquas latrinas, cloacas, vel ſecchiarios in domo ſua, vel infra domum ſuam, vel ſupra publicum per modum, quo putredo, vel immunditia labi, vel diſcurrere poſſit in viã publicam, & ſi contrafecerit cadat in pœnam ſoldorum viginti applican. Cameræ Ducali pro dimidia, & pro alia dimidia D. Iudici Victualium. Et nihilominus compelli debeat per D. Iudicem prædictum ad reaptandũ, & reficiẽ ita & taliter quòd putredo, & immunditia exire, & labi non poſſint in viã publicã.

¶ De non perdendo res per contrafacientem. RVB. CLXVII.

STatuimus quòd in omnibus præſentibus ſtatutis bona, ſeu res contrafacientis non intelligantur, nec ſint perditæ, nec Iudici, ſeu notarijs, vel nuntio applicentur niſi in caſibus, in quibus hoc expreſsè cautũ repiatur in dictis ſtatutis.

¶ De pœna fieri facientibus. RVB. CLXVIII.

STatuimus quòd omnia ſtatuta præſentis voluminis loquentia in faciente extendantur, & proprie vendicent ſibi locum etiam in pœnalibus in fieri faciente, ſeu auxilium, vel opem dante.

¶ Quod genus maſculinum concipiat fœmininum. RVB. CLXIX.

STatuimus quòd in omnibus, & ſingulis partibus horum ſtatutorum noſtrorum maſculinũ genus ẽt in pœnalibus concipiat fœmininũ, & non econtra.

¶ De applicatioue pœnarum. RVB. CLXX.

STatuimus, & ordinamus quòd vbi in aliqua parte ſtatutorum noſtrorum imponeretur pœna pecuniaria, & expreſſum, ſeu cautum minime reperiretur cui, ſeu quibus pœna applicetur, ſeu applicari debeat, tunc ſemper pœna ipſa applicetur, & applicata eſſe intelligatur ipſo iure Cameræ Ducali pro dimidio & pro alio dimidio accuſatori, ſeu inuentori.

¶ Quod Forenſes ſubiiciantur pœnis præſentium ſtatutorum. RVB. CLXXI.

STatuimus quod præſentia ſtatuta noſtra in omnibus ſuis partibus, vbi pœna adaptari poteſt, locum habeant in Forenſibus, qui habitauerint per trienium, tunc cenſeantur compræhenſi, & compræhendantur in dictis ſtatutis, etiam pœnalibus, nec poſſint aliquam allegare ignorantiam.

¶ HERCVLES DVX.

HERCVLES Secundus, Ferrariæ, Mutinæ, & Regij Dux Quartus, Carnutum primus, Marchio Eſtenſis, Rodigij, & Giſordij Comes, Carpi Princeps. Prouinciarum Carfignanæ, Frignani, & Romandiolæ, Comacliq;, & Montis Arguti Dñs &c. Cum per fideliſſimam noſtram Ciuitatis Mutinæ Communitatem exhibiti nobis fuerint quinq; Statutorum libri, quorum primus eſt de Officiis, ſecundus cauſarum Ciuilium, Tertius cauſarum Criminalium, Quartus Damnorum datorum. Quintus

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені М. ГОРЬКОВА

tus rerum pertinentium ad Victualia, & per eandem humiliter Nobis ſuppli catum fuerit, vt dicta ſtatuta ſibi approbare, & confirmare dignaremur. Quo maturius hac in re procederemus, vt in cæteris conſueuimus, diligenter ea oĩa examinari, conſiderariq; per Conſiliarios noſtros Iuſtitiæ mandauimus, qui uiſis, lectis, & accurate perlibratis dictis ſtatutis, ac omnibus, & ſingulis in eis contentis, Nobis retulerunt ea ipſa authoritate noſtra confirmanda eſſe, cum maturo conſilio conſiderata, digeſta, & conſtituta ſint. Nos ergo pro ipſius noſtræ Ciuitatis Mutinæ, erga nos, & ſtatum noſtrum fide, atq; obſeruantia, ut eius commodo, & utilitati conſuleremus, perlibenti animo præſentium noſtrarum patentium literarum tenore, & Decreti ſerie ex certa ſcientia, animo deliberato, ac de noſtræ poteſtatis plenitudine, omniq; alio meliori modo, via ure, & forma, quibus magis, melius, & firmius poſſumus, prædictos quinque ſtatutorum libros, cum appoſtilis per ſupradictos Conſiliarios noſtros Iuſtitiæ ad ea appoſitis antedictæ fideliſſimæ Communitati noſtræ Mutinæ, approbamus, confirmamus, validamus, & quatenus opus ſit denuo concedimus, & impartimur. Decernentes omnia, & ſingula in eis contenta, rata, firma, ſtabilia, & perpetuis temporibus inuiolata eſſe debere, dummodo iuriſdictioni, ſtatui, & honori noſtro non ſint contraria. In oppoſitum facientibus quibuſcunq; non attentis. Et in præmiſſorum fidem has noſtras Patentes Literas, & Decretum fieri, regiſtrari, noſtriq; maioris ſigilli appenſione communiri iuſſimus.

Dat. Ferrariæ in Ducali noſtra Cãcellaria anno Salutis. Milleſimo Quingẽteſimo quadrageſimo ſexto, Indictione quarta, die vero vigeſimo mẽſis Martij.

Lanfrancus.
Agypſo.

Alexander Guarinus.

LAVS DEO.

Finis Statutorum Ill. Ciuitatis Mutinæ.

БИБЛИОТ. ИМПЕРАТ. НОВОРОС. УНИВЕРСИТЕТА



MVTINAE.

Apud Paulum Gadaldinum. M. D. LXXXX.

26. 610.

БИБЛИОТ. ИМПЕРАТ. НОВОРОС. УНИВЕРСИТЕТА

155
508

REFORMATIONES STATVTORVM NOVORVM INCLYTAE CIVITATIS MVTINAE.

Procemium Reformationum Statutorum Nouorum Ciuitatis Mutinæ. RVB. I.

REformationes omnium Statutorum nouorum ciuitatis Mutinæ factæ per D.D. conſeruatores, & Adiũctos dictæ ciuitatis in pleno, & generali Conſilio, præhabita ſuperinde matura conſultatione, ac deliberatione, tum ex relatione Dominorum electorum ad ipſa reuidenda ſtatuta, tum etiam ex pluribus ſuffragiis inter ipſos. D.D. Conſeruatores, & Adiũctos ſolemniter, & nemine eorum diſcrepanre obtentis, ſic temporum qualitatibus, ac caſuum varietatibus exigentibus-

Quas quidẽ reformationes ſic correctas, additas, & emẽdatas præfati. D.D. Conſeruatores, & Adiuncti humiliter, & deuote ſupplicantes ad Illu. D.N. Ducẽ Confirmãdas, & approbãdas (Excellentiæ ſuæ gratia) trãſmitti curarunt, ac eas ſic per celſitudinem ſuam confirmatas ſuis in locis congruis aptatas ab omnibus ſubinde prælibata Illu. D. S. (eius gratia) per viam ſolemnis ſtatuti perpetuo, & inuiolabiliter obſeruari faciat. Caſſatis tamen, annullatis, ac non obſtantibus ipſis nouis ſtatutis in ipſis duntaxat partibus in contrarium ad infraſcriptas reformationes facientibus, cæteris quoq; alijs nouis ſtatutis his reformationibus non contrarijs (præter alia quædam nondum correcta) in ſuo robore permanentibus, & permanſuris.

De Ambaſciatoribus, & eorum ſalario. RVB. II.

PRimo nanq; circa ſtatutum de Ambaſciatoribus in primo volumine De offi. ſub Rub. XLV. in. §. Et prædicti legati, dictum. §. vſq; in finem caſſarunt, & remouerunt, illum que correxerũt uſq; in finem hoc modo ſcilicet. Et prædicti legati, quamcitius poterunt, debeant ſuã legationem expedire, & domum reuerti, & ipſi legati pro ſalario, & expenſis omnibus tam uictus, q; equorum, nauium, & familiæ eorum, habeant ſi fuerint Doctores Iu. de Collegio tamen. D.D. Aduocatorũ ciuitatis Mutinæ, vel de ordine equeſtri, libras quatuor monetæ Mutinæ ſingulis diebus, ſi autem non fuerint huius gradus, vel conditionis, habeat unuſquiſq; ſoldos quinquaginta monetæ prædictæ ſingulis diebus.

Additiones, & reformationes feriarum. RVB. III.

ITem circa ſtatutum primum in ordine, De feriis, in ſecundo volumine

ciuilium,& Rubrica prima,addiderunt infraſcriptas ferias Sanctorum ſuis diebus videlicet. Dies tertiadecima Iunii propter feſtum Sancti Antonii de Padua. Dies duodecima Auguſti propter feſtum Sanctæ Claræ virginis. Dies quinta eiuſdem menſis propter feſtum Sancti Dominici. Dies vigeſima quinta Noue. propter feſtũ S. Catherinæ virginis, & mart. Declarauerunt&q; etiam, & voluerunt de cætero ferias vindemiarum obſeruari debere ſingulo quoq; anno in perpetuum a die xxiiii. Auguſti vſq; & per totum menſem ſeptembris incluſiue.

De modo citandi,& in ius uocandi. Rub. IIII.

ITem circa ſtatutum in dicto ſecundo uolumine ciuilium: De modo citandi,& in ius uocandi, ſub Rub. tertia, addiderunt in fine dicti ſtatuti hos infraſcriptos duos. § videlicet.

Quod ſi contigerit quempiam citari,& in ius uocari, ſemper fieri debeãt a nuntiis relationes citationum die ſaltem præcedenti illum diem, quo citatus debet comparere, ne quis poſsit decipi,& aliter, uel alio tempore factæ citationes non valeant, nec quis citatus fuiſſe intelligatur, Et vbi ſtatutum ipſum diſponit,& loquitur de ſoldis.xx. intelligatur.& dicat de ſoldis,xxxx.& ſic uſq; ad illam ſummam citationes oretenus fieri poſsint, & debeant, abinde uero ſupra in ſcriptis.

Et ſi contigerit citari aliquem diſtrictualem, ſaluis præmiſsis, & habitantem extra ciuitatem,& burgos Mutinæ citari poſsit ad eligen. locum in ciuitate Mutinæ per binas citationes ad domum ſuæ vltimæ habitationis, audientibus tamen familia,& habitatotibus dictæ domus ipſius citati, ſi perſonaliter haberi non poterit, quod ſi perſonaliter inuentus fuerit, uolumus unicam ſufficere citationem, ubi de cætero citari debeat uſq; ad ſententiam excluſiue cum comminatione quod ipſo non eligente locum in dicta ciuitate Mutinæ ſcalæ palatii eligentur, & confirmabuntur pro loco legitimo ad citationes mittendas in tota cauſa uſq; ad ſententiam excluſiue, ad ſententiam uero proferendam citari debeant citandi ut ſupra ad domum ſuæ habitationis, uel perſonaliter,& non ad loca electa in eorum contumatiam.

De curatore dando ad lites. RVB. V.

ITem circa ſtatutum De dando litis curatore in principio, ubi loquitur de affinibus ſub Rub. nona citandis ad prouiden. pupillis,& minoribus, ac alijs de quibus in ſtatuto, de curatore ad litem, ibi loquatur,& intelligatur de agnatis,& cognatis, aut proximioribus attinentibus illi, cui de curatore prouidendum ſit.

De temporibus appellationum. RVB. VI

ITem circa ſtatutum, De temporibus appellationum ſub Rub. L. in prædicto libro ciuilium, ſtatuerunt,& ordinarunt quod, ubi dicit quod appellatio interpoſita ab interlocutoriis terminetur iuxta tempora præfixa in ſtatuto De appellationibus ab interlocutoria, intelligatur remittere lectorem, ad.§. Quo uero ad tempor a appellationũ ab interlocutoriis in vltima facie dicti ſtatuti.

A qui-

A quibus ſententiis non liceat appellare. RVB. VII.

ITem in alio ſtatuto ciuilium ſub Rub. LII. a quibus ſententiis non liceat appellare, vbi dicit quod ab executione iuris, vel facti poſsit appellari, facto tamen depoſito, quia ibi non eſt prouiſum de forma circa inſtãtiam. Statuerunt,& determinauerunt ipſam appellationem ſic interpoſitam facto depoſito habere inſtantiam appellationis ab interlocutoriis iuxta formã Statuti ſub Rub. L. De temporibus appellationum in. §. Quo vero ad tempora appellationum.

De reſtitutione in integrum. RVB. VIII.

ITem circa Statutum in volumine ciuilium De in integrum reſtitutione Rub. LVI. in.§. Declarantes, linea xxx. vbi ait tunc reſtitutio ipſa, ibi addiderunt hoc verbum ſcilicet, concedatur, quia ibi deficiebat.

De ſeptuagenario non capiendo. RVB. IX.

ITem circa Statutum in dicto ſecundo volumine ſub Rub. LVIII. Vbi & quando,& qui capi non poſsint, corrigendo dictum Statutum in illa parte ubi dicit, quod ſexagenarius capi non poſsit, dicat ſeptuagenarius, quia voluerunt ſexagenarium poſſe capi uſq; ad annum ſeptuageſimum excluſiue.

De ſatisdatione a non ſubiectis præſtanda.

RVB. X.

ITem circa Statutum in dicto ſecundo volumine Rub. LXXII. De ſatisdatione a non ſubiectis præſtanda, illud correxerunt aduerbiũ, non, in linea quinta dicti ſtatuti, vbi dicit quoquo modo audiri non debeat, voluerunt quod dicat, quoquomodo audiri debeat, quoniam in principio ſtatuti dicit nulla perſona,& ſic nulla,& non duæ erant negatiuæ affirmatiuam facientes contra mentem ſtatuti, & eodem modo tollatur dictio, non, appoſita in ſtatuto. XLV. primi voluminis in linea quinta.

De ſportulis. RVB. XI.

ITem circa Statutum De ſportulis in libro primo officiorum ſub Rub. LXXV. illud remouerunt in.§. vltimo, quantum ſit ſolum, & duntaxat pro mercede officialium ſe conferentium ſuper aliquo facto, quoniam caſſando,& annullando dictum.§. in illa parte, voluerunt, & ſic ſtatuerunt eorum mercedem fore dictis iudicibus ſe transferentibus ſuper facto iuxta tradita in ſtatuto, De ſalario Iudicum,& conſultorum, ſub Rubrica XCVI. in, §. vltimo in fine.

De ſalariis Aduocatorum. RVB. XII.

ITem circa Statutum De ſalariis Aduocatorũ in fine ſub Rub. XCVIII. in volumine Ciuilium, vbi dicit,& nullus poſsit habere in eadem cauſa vltra duos Aduocatos, addiderunt, ſtatuerunt,& ordinarunt, quod ſi plures aduocati interuenirent in eadem cauſa ſiue ciuili, ſiue criminali, de ſalario ſibi pro vno Aduocato taxato ſtare debeãt contenti, nec vltra quo quo modo taxari poſsit niſi pro vno tantum Aduocato. Quod quidem ſalarium pro ſolo Aduocato ſic vt ſupra taxato diuidi debeat inter ipſos Aduocatos, qui interuenerunt in dicta cauſa, quotquot fuerint, & non

aliter,

aliter, nec alio modo obſeruari debeat, & ſi ſecus factum fuerit, id totum vi, & dolo extortum intelligatur, & debeat.

De locatione, vel alienatione apothecæ prohibita. RVB. XIII.

ITem circa Statutum, De alienatione, vel locatione apothecæ prohibita ſub Rub. C. in dicto ſecundo volumine ciuilium, ſtatuerunt, correxerunt, & ordinarunt, ne uideatur, nec ſit ſublata dominis, & patronis libertas de rebus ſuis propriis diſponendi, & vt quilibet in re ſua ſit arbiter, & moderator, quod liceat, & licitum ſit patronis, & dominis domos, & apothecas ſuas ad eorum libitum vendere, & locare non obſtãte ſtatuto prædicto, ipſumq́; ſtatutum vltra dictam prohibitionem ſublatã in infraſcriptis partibus etiam correxerunt vt infra.

Et primo vbi loquitur quod locator apothecæ teneatur expectare conductorem ipſius apothecæ per tres menſes a die datæ licẽtiæ, & interpellationis, voluerunt, & determinauerunt quod dictus locator teneatur expectare conductorem apothecæ per menſes ſex. Quo vero ad domos vbi loquitur de vno menſe, reduxerunt, & correxerunt ad tres menſes a die datæ licentiæ, & interpellationis ſibi factæ firmo tamen ſemper manente ſtatuto, De rebus communibus niſi certo modo non alienandis ſub Rub. CXVI. cui per præſens ſtatutũ, & reformationem in aliqua ſui parte non ſit derogatum.

De rebus Communibus niſi certo modo non alienandis. RVB. XIIII.

QVod etiam Statutum, De rebus communibus ut ſupra correxerunt in. §. ſi vero aliqua perſona haberet domum, voluerunt addi, & addiderunt, vel apothecam, & etiam in alio. §. in eodem ſtatuto, & eam domũ addiderunt aut apothecam, & in alio. §. in fine dicti ſtatuti, vbi loquitur & in domibus, addiderunt, & in apothecis, etiam in alio loco in eodem. §. & vnus haberet domum, addiderunt, vel apothecam confinantem. Et ad maiorem declarationem dictorum ſtatutorum, De alienatione, vel locatione apothecæ, & de rebus communibus ut ſupra in fine dictorum ſtatutorum addiderunt, & addita eſſe voluerunt hæc verba videlicet, & quæ dicta ſunt de domibus intelligantur, & de apothecis ſub dictis domibus poſitis, & ſuper dictas apothecas exiſtentibus viciſsitudinarie.

De Clauſendis domorum. RVB. XV.

ITem quoad Statutum ſub Rub. CXXVI. In dicto ſecundo volumine Ciuilium, De clauſendis domorum, vbi in fine loquitur, quod non poſſint deſtrui clauſendæ, etiam ſi non eſſent in totum illius, cuius domus deſtruitur, caſſarunt, & annullarunt illud aduerbium, non, & dicat etiam ſi eſſent, & in fine, ubi dicit cuius domus deſtruitur, addiderunt, niſi ad finem melius clauſendas ipſas reficiendi continuo, & ut diſponitur in quinto volumine ſtatuti Rub. CXXII.

Da laboratoribus Terrarum. RVB. XVI.

ITem ad Statutum ſub Rub. CXXVII. Qualiter teneantur laboratores, ſeu mezadri laborare terras, vbi dicit, ipſi autem laboratores prædicta obſeruantes dimidium omnium fructuũ etiam in ſtipulis exiſtentium

habeant ſingulis annis, etiam in vltimo, quo diſcedent, addiderunt iſta verba ibi, & non aliter, nec alio modo, ſed illo caſu, ſi non obſeruauerint tradita in eo ſtatuto, non percipiãt vuas natas in ſtipulis illius ãni vltimi, quo diſcedent, volente domino. Et prædicta procedãt, & locum habeãt dummodo in inſtrumento laboraturæ fiat ſpetialis mentio de contentis in hoc capitulo.

De beſtiis tenendis per laboratores. RVB. XVII.

ITem circa Statutum ſub Rub. CXXX. De beſtiis tenendis per laboratores, ubi ait, & non ab aliqua alia perſona, etiam ſi eſſent propriæ, & hoc intelligatur quoties. Corrigendo ipſum ſtatutum addiderunt unum aduerbium, non, ita ut dicat, & hoc non intelligatur quoties.

De probationibus in cauſa mezadriæ.
RVB. XVIII.

ITem quoad Statutum ſub Rub. CXXXVIIII. De probationibus in cauſa mezadriæ, vbi ait, finita autem mezadria, corrigendo illud addiderunt hæc verba vt infra videlicet.

Finita mezadria, ſi patronus tacuerit per biẽnium, poſtq̃ diſceſſerint a laborerio dicti laboratores, quo non petierit credita ſua, ſi ipſe colonus iurauerit ſatisfeciſſe, nil petere poſsit, & delerũt illa verba ſcilicet, ſeruetur ſtatutum poſitum ſub Rubrica De creditore, & patrono, qui tacuerit per certum tempus, quia tale ſtatutum in volumine non reperitur.

De Mulieribus bona mariti tenentibus pro dote, & qualiter contra eas ſubueniatur creditoribus.
RVB. XIX.

ITem prædicti. D. D. Conſeruatores ſtatuerunt, & determinarunt ſolẽmniter, & ita mandarunt infraſcriptum ſtatutum, quod erat in volumine ſtatutorum veterum, & præſentibus omiſſum ſub Rub. LVII. De mulieribus bona mariti poſsidentibus pro dote, & qualiter contra eas ſubueniatur creditoribus, regiſtrari, & incorporari in præſenti volumine ſtatutorum nouorum de verbo ad verbum, prout iacet in veteri, ac de cætero obſeruetur in omnibus, & per omnia in quibuscunq́; ſuis partibus, prout hactenus obſeruatum fuit in veteribus ſtatutis, tenor cuius talis eſt.

MVlieres, quæ occaſione dotis, vel ſimplicis donationis, uel propter nuptias, vel obligationis eiusdẽ pecuniæ, tenẽt bona mariti, vel ſoceri, vel eius, qui dotem recepit, quæ ſunt, vel quæ fuerunt, vel quæ habita fuerant á marito, ſeu ſocero, vel ab illo, qui ipſam dotẽ recepit compellantur, poſtulante creditore, vel hærede mariti, ſeu eius, qui dotem recepit, totum, quod eſt ultra dotem, & donationem ſimplicem, & expenſas per eam legitime factas, creditori, vel creditoribus mariti, vel ſoceri, vel eius, qui dotem recepit, aut eorum, & cuiuslibet eorum hæredũ reſtituere, facta æſtimatione per Iudicem de bonis prædictis, ſecundum quantitatem dotis, & donationis, in qua æſtimatione fructus percepti ab vxore non computentur. Et ſi creditores, vel hæredes mariti, vel ſoceri, vel eius

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

qui dotem recepit,a quibus ipſa mulier habuit ipſa bona, voluerint ipſi mulieri ſatisfacere de dote,donatione ſimplici,& expenſis legitime factis & æſtimatione melioramenti, totum illud,quod habuit de bonis prædictis,exceptis fructibus perceptis, teneatur creditori, vel hæredi mariti, vel ſoceri,vel alteri qui dotem receperit,reſtituere, & præmiſſa vendicet ſibi locum,vbi mulier dicta bona non acceperit in ſolutum. Aeſtimatio vero rerum prædictarum fiat mulieri per aliquos bonos viros, & idoneos qui teneantur bona fide,& ſine fraude æſtimare ſacramento eorum,& ſecundum æſtimationem ipſorum fiat ſatisfactio dotis,& donationis ſimplicis,& expenſarum,& reſiduũ teneatur reſtituere ut ſupra legitur, quod locum habeat etiam in hæredibus vxoris,vel habentibus cauſam ab ea.

De Teſtamen.& Contrac.Carceratorum,
ac relictis ad pias cauſas.
RVB. XX.

ITem,& pariter prædicti Domini Conſeruatores,& Adiuncti mandarũt regiſtrari,& incorporari in volumine ſtatutorum nouorum ſtatutum in ueteri volumine poſitum ſub Rubrica.LXXXVI. De Teſtamentis carceratorum de verbo ad verbum prout iacet ibidem, in his præſentibus omiſſum,addendo etiam dicto ſtatuto,quod ubi loquitur de fabrica Sãcti Geminiani,loquatur,& dicat,pro dimidia fabricæ Sancti Geminiani & pro altera dimidia pauperibus uerecũdis ciuitatis Mutinæ. Cuius quidem ſtatuti tenor eſt.

TEſtamenta,& cæteræ ultimæ voluntates, & omnes contractus facti,& faciendi a carceratis exiſtentibus in carceribus Communis Mutinæ, etiam ſi ante,vel poſt,fuerint damnati ad mortem,ualeant,& ſint rata, ſi aliter fuerint ſolemniter facta. in teſtamentis,& vltimis uoluntatibus ſi relictum fuerit pro anima nec fuerit ſpecifice dictum cui ſoluatur, decimum illius ſit laborerii Sãcti Geminiani, quod locum habeat in clericis, laicis,& foreſteriis,& in omni vltima voluntate facta in Ciuitate Mutinæ & Epiſcopatu,a quocunq; facta fuerit.Et ſi aliquis in ſuo vltimo teſtamẽto aliquid relinquat laborerio Sancti Geminiani;Poteſtas, & alii officiales Communis Mutinæ teneantur illud facere ſoluere Maſſarolo fabricæ Sancti Geminiani,qui teneatur illud,quod percepit occaſione prædicta, expendere in fabrica Sancti Geminiani ad omnem voluntatem Capituli Canonicorum Mutinæ de bonis ipſius defuncti infra menſem, poſtq̃ ei fuerit denuntiatum,ſub pœna vigintiquinq; librarum Mutinæ applicanda fabricæ prædictæ.

Et Notarii,qui fuerint rogati de teſtamentis alicuius, dum teſtamentũ ordinabitur,teneantur recordari teſtatori,quod relinquat aliquid pro anima ſua fabricæ Sancti Geminiani,& pauperibus Chriſti, quæ legata teneantur ipſi Notarii denuntiare dicto Maſſarolo infra octo dies,ſub pœna decem ſoldorum applicanda dictæ fabricæ.

De vxore defuncta cognita in matrimonio RVB. XXI

ITem circa Statutum in ſecundo volumine poſitum ſub Rub. CXLIIII.

De vxore defuncta cognita in matrimonio addendo hæc verba ſtatuerũt Quod in præmiſsis contentis in dicto ſtatuto non comprehendantur,nec comprehendi debeant mulieres forenſes nuptæ,uel nubendæ in ciuitate Mutinæ, quia volumus maritos ipſarum mulierum lucrari de dotibus ſuis illam partem,vel totum,quam, & quod lucrantur alii mariti ab eis mulieribus in terris,& locis dictarum mulierũ virtute eorũ ſtatutorum.

Quod deficientibus ſtatutis Mutinæ ad ius Commune
recurratur. RVB. XXII.

ITem & prædicti Domini Conſeruatores,& Adiuncti regiſtrari mandarunt,& commiſerunt in præſentibus reformationibus ſtatutorum nouorũ litteras Illu.D.N.Ducis emanatas de anno.M.D.XXXVI.Quibus cautum eſt,vt defficientibus ſtatutis Mutinæ non recurratur ad ſtatuta Ferrariæ,ſed ſeruetur ius commune, & alia prout in dictis litteris. Quarum quidem litterarum tenor eſt.

HERCVLES DVX FER.

MEſſer Battiſtino egli e venuto a noi M. Andrea Manzuolo mandato da quelli noſtri Conſeruatori di Modona, & ſotto le ſue lettere di credenza ci ha ſupplicato,che noi vogliamo riuocare,& annullare quella noſtra generale determinatione fatta per noi l'anno paſſato, che doue mancaſſero, o foſſero diffettiui in alcuna parte gli ſtatuti della Citta noſtra di Modona,ſi doueſſe hauere ricorſo alli ſtatuti di Ferrara, & come piu difuſamente appare in vna noſtra lettera regiſtrata nel principio delli predetti ſtatuti di Ferrara.

Oltre di queſto ci ha ſupplicato, che per abbreuiatione delle liti vogliamo confirmare,& ualidare gli due quì anneſsi ſtatuti, annullãdo gli due altri,che ſono ſotto le medeſime Rubriche.

Et appreſſo ancho che noi vogliamo concedere a queſta noſtra dilettiſsima Communita di poter battere,& far battere monete d'oro, & d'argento per quel modo,& con quell'ordine, che ſi battono nella Cecca noſtra di Ferrara,& con li medeſimi capitoli,& conceſsioni oſſeruate alla detta noſtra Cecca,li quali ui mandiamo qui alligati.

Noi uditi che habbiamo queſte ſue dimande per la naturale inclinatione che hauemo in generale,& in particolare a tutta quella noſtra Communita di Modona,& per l'oſſeruanza, & fedelta, che ſappiamo che ella ci porta,ſiamo ſtati contenti di rimandare in dietro eſſo. M. Andrea loro agente ben ſodisfato di quanto ci ha ſupplicando richieſto.

Et coſi in uirtu di queſta noſtra, la quale voi farete regiſtrare ad perpetuam rei memoriam, quanto ſia per la detta noſtra Citta di Modona, & ſuo diſtretto,& contado,riuochiamo, & annulliamo quella noſtra conſtitutione,che doue mancaſſero, o foſſero diffettiui gli ſtatuti delli altri noſtri luoghi,& Cittadi,ſi faceſſe ricorſo a quelli di Ferrara. Anzi vogliamo che quelli di Modona ſieno ad vnguem inuiolabiliter oſſeruati, come ſe mai non haueſsimo fatta la detta determinatione.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Et appreſſo confirmiamo,& validiamo gli detti due anneſſi ſtatuti con le appoſtille,& del modo,che ue gli mandiamo, & vogliamo che ſieno poſti in oſſeruanza come leggi, annullando gli altri due poſti ſotto le medeſime rubriche. Et concediamo ancho in virtu di queſta noſtra lche la detta noſtra Communità di Modona poſſa battere, & far battere monete d'oro,& d'argento per quel modo,& con quelle conceſsioni, che ſi battono nella Cecca di Ferrara ſecondo il tenore proprio delli capitoli,che ſerãno qui alligati,liquali concediamo alla Cecca di Modona. Circa che vi dichiamo che facciate buona prouiſione, perche non ſi ſpendano monete toſe,ne sfogliate,ne cattiue, il che tutto farete intendere a quelli noſtri Conſeruatori,& farete mettere in oſſeruanza,che coſi è di noſtra ſcienza, & voluntà,State ſano. Ferrariæ xxi. Februarii. M.D.XXXVI.

Proſper.

A tergo. Mag. Dño Baptiſtino Strozzæ
Gubernatori noſtro Mutinæ.

De debitoribus non grauandis diebus Sanctis Paſcalibus.
RVB. XXIII.

ITem prædicti Magnifici Domini Conſeruatores, & Adiuncti ad laudẽ & honorem Dei,& ad ſalutem animarum omnium ciuium,diſtrictualium,& habitantium in ciuitate,& diſtrictu Mutinæ tale fecerũt,& condiderunt ſtatutum ſuæ Excellentiæ gratia confirmandum huiuſmodi ſub tenore.

QVoniam nobis curæ eſt erga proximum non tantum in temporalibus,verum etiam in ſpiritualibus bonam adhibere diligentiam, ac eum charitate proſequi,ideo ſtatuimus,& ordinamus,quod quibuscunq; debitoribus tam ciuibus,& diſtrictualibus q̃ȝ quomodolibet commorantibus in ciuitate, & diſtrictu Mutinæ,liceat,& licitũ ſit ſingulis quibusq; annis in perpetuum a Dominica Palmarum cuiuslibet anni vſq;, & per totam octauam Paſchæ reſurrectionis D.N.Ieſu Chriſti licite,tuto,& libere ad eorum placitum,& voluntatem,venire,ſtare,morari,& habitare, ire, & redire,tempore prædicto durante,per ciuitatem,& ad ciuitatem Mutinæ,& eius diſtrictum abſq; aliqua alicuius Iudicis,vel officialis, & executoris moleſtia,impedimento,vel grauamine, reali vel perſonali,pro quocunque eorum debito ex ciuili cauſa proueniente etiam cameræ Ducal. & non aliter,nec poſsint quoquo modo capi vel grauari realiter vel perſonaliter,& tam pro ſuſpecto,quam ſi contra eos forent ſeruata ſeruãda. Quibus quidem debitoribus ut ſupra pro dicto tempore uirtute præſentis ſtatuti ſit,& eſſe intelligatur conceſſum liberum,amplum, & ampliſsimũ ſaluũ conductũ,& hoc ut iſto breui tẽpore, nec aliqua detineãtur excuſatione, poſsint, & valeãt ſaluti animæ uacare, ac eccleſiaſtica Sacramenta iuxta præcepta S.M.E. gratia Illuſtriſsimi Domini Noſtri Ducis, aſſumere. Declarãtes quod nullo modo huic ſtatuto poſsit renũciari etiã per inſtrumentum iuratum,quod eo caſu intelligatur per uim,& dolo extortum,& nihilominus,ſi contra præmiſſa aliquid factum,attentatũ, exe-

cutumue

cutúmue fuerit,ipſo iure,& facto ſit nullum,irritum,& inane, ſub pœna librarum quinquaginta monetæ Mutineñ. ab eo auףereñ. ad cuius inſtantiam debitores ipſi grauati fuerint vt ſupra, & applicanda pro dimidia Cameræ Ducali,& pro alia dimidia dicto grauato, & hoc ſtatutum ſit, & eſſe debeat truncum,præciſum,& præciſe obſeruari debeat.

De non ſubiiciendo aliquem tormentis,& de auctoritate Domini
Prætoris in Criminalibus, RVB. XXIIII.

ITem circa Statutum in libro Criminalium,De non ſubiiciendo aliquẽ tormentis, & de indiciis Rubrica. XXI. prædicti Magnifici Domini Conſeruatores,& Adiũcti ordinarunt,& mandarunt in fine dicti ſtatuti regiſtrari litteras Ducales circa indicia, & authoritatem Domini Prætoris,quæ obſeruentur non obſtante dicto ſtatuto de voluntate. D.N.Ducis,firmo manente dicto ſtatuto in aliis omnibus ſuis partibus non contrariis dictis litteris tenoris,de quo infra. uz.

HERCVLES DVX FER.

SPectati fideles noſtri cariſsimi. Eſſendoci peruenuto a notitia che, per gli ſtatuti di quella noſtra fideliſsima Communita di Modona nuouamente fatti, e di ſorte riſtretta, & anguſtata la facolta al noſtro Podeſta di detta città di procedere nelli criminali, che facilmente molti delitti poſſono rimanere impuniti, coſa che ad eſſa noſtra cittade ſaria ſenza dubbio perencioſa. Et volendo noi ſopra ciò di conueniente, & opportuno rimedio prouedere col mezzo della preſente noſtra lettera, la quale vogliamo che habbia forza di legge,& di ſtatuto inuiolabile.

Statuimo & ordiniamo che'l prædetto Podeſta di detta noſtra cittade,pigliate l'informationi ex officio ſuo,etiam auanti che ſia formata l'inquiſitione,poſſa procedere alla cattura,inquiſitione, & tortura contra alli delinquenti con quelli indicii, & preſontioni, che a lui parerà ſecondo la ſua conſciẽtia, & ſenza eſſere tenuto di dare copia de tali indicii,ouero preſontioni all'incolpato,ne ad altri,ſenon come a lui parerà,ſenza altra dichiaratione,ouero pronuntia ſopra tali indicii,& del medeſimo modo & forma,che ſi contiene nelle noſtre lettere Ducali regiſtrate nelli ſtatuti uecchi di detta noſtra cittade,& ſecondo che e ſtato oſſeruato de gli altri noſtri Podeſta paſſati,alla forma delle quali lettere, & oſſeruanza di eſſe ci rimettiamo, non oſtante prouiſione,o altra coſa diſponente in contrario. Et pero ui commãdiamo a fare regiſtrare la preſente noſtra nel uolume delli ſtatuti di detta noſtra cittade a perpetua memoria, & che per l'auenire ſia inuiolabilmente oſſeruato quanto ſi contiene in eſſa. Bene valete. Regii xxvi. Nouembris. M.D.XLVII. Alexander.

A tergo. Spectatis fidelibus noſtris cariſsi. Dominis
Conſeruatoribus ciuitatis noſtræ Mutinæ.

De emendatione incendii facienda per uillas,& de ordine
ſuperinde ſeruando. RVB. XXV.

ITem circa Statutum in libro tertio criminalium ſub Rub. LVI. De emendatione incendii facienda per uillas in. §. & ſi contigerit, vbi lo-

quitur

quitur quod damnum emendari debeat,& partiri per capita habitantiũ in villis circumuicinis ab annis.XVI.ſupra, addiderunt, & correxerunt vt infra. uz.

Quod Domini Conſeruatores, & Domini Adiuncti, qui pro tempore erunt,ciuitatis Mutinæ,ſi requiſiti fuerint, debeant eligere tres probos viros,& honeſtos ciues Mutin. non poſsidentes bona ſtabilia in villis in ſtatuto nominatis tale damnum ſoluere debentibus de numero tamen prædictorum Dominorum Conſeruatorum, ſiue Dominorum Adiunctorum pro tempore exiſtentium,non attinentium uſque in quartum gradum incluſiue de iure canonico connumeran. illi cui incendium occurrerit. Et qui electi,ſeu eligendi eorum electionem minime recuſare poſſint,immo ad acceptãdum cogi,& compelli debeant per iuſdicentes Mutinæ,ſub pena infraſcripta ab ipſis Iudicibus auferenda, & Cameræ Ducali applicanda,& ſe informare habeant de cauſa damni prædicti, & de damno dato,& referre clare,& aperte ipſis Dominis Conſeruatoribus pro tempore exiſtentibus debeant,an damnum veniat emendandũ, vel non, per ipſas uillas,& ſi relatum fuerit per eos ipſum damnum emendan. fore ſecundum eorum conſcientiam per uillas,de quibus in ſtatuto,conſyderata quantitate perſonarum,& quantitate damni,& aliis,quæ ſibi ipſis videbuntur conſyderanda,medio tamen eorum iuramento ſuam referre habeant æſtimationem dicti damni in ſcriptis ipſis Dominis Conſeruatoribus.Quæ omnia fieri debeant per ipſos ſic electos intra duos menſes ad plus,a die acceptationis eorum electionis ſic ut ſupra faciendæ, cum illo tamen moderamine, quod ſibi ſic electis uel eligendis videbitur eorum arbitrio,ſub pœna librarũ quinquaginta monetæ Mutinæ, ab ipſis *electis* auferenda,& pro dimidia Fiſco applicanda,& pro altera dimidia Communitati Mutinæ,ſi ſuam intra tempora prædicta non retulerint æſtimationem,parte tamen in dicto termino inſtante,abſq; ulla impenſa,& ſalario dictorum electorum,& litigii ſoluendo,vel ſoluenda,ſi acciderit, per Magnificam Communitatem Mutinæ. Et illa æſtimatio ſic, ut præmittitur,facta,ſit pro vera probatione damni,& pro uera ipſius damni quantitate,prout ipſi ſic electi,vel maior pars eorum retulerint.Quorũ quidem relationi ſtetur,& ſtari debeat omnino,& ab huiuſmodi relatione minime appellari,querelari,vel de nullitate dici,vel in integrũ reſtitutio peti etiam ex capite enormis læſionis,vel alias quomodolibet,nec officium Iudicis implorari poſsit,vel ualeat,ſed præſens ſtatutum ſit truncum,& præciſum,& præciſe obſeruari debeat,nec non ad omnem inſtantiam damni paſsi cum effectu dicta relatio exequatur, & executioni mandetur per omnes,& quoſcunque iuſdicentes ciuitatis Mutinæ, quibuſcunq; in contrarium facientibus non obſtantibus,contra uillas in dicto ſtatuto nominatas,exceptionibus omnibus,& aliis cauillationibus,& cautelis quibuſcunque remotis, præter exceptionem ſolutionis, & ſatisfactionis damni prædicti, feriis quibuſcunque non obſtantibus, præterquam in honorem DEI. ſub pœna prædicta ab ipſis Iudicibus auferend. ſi in ali-

quo præmiſſornm defecerint,pro dimidia Fiſco,& pro altera dimidia Communitati Mutinæ applicanda. Item & addiderunt verbum hoc ſcilicet,abſolutionis,in Dictomet ſtatuto in.§.Et de his teneantur.D.prætor,ac Iudex Maleficiorum cognoſcere diebus etiam feriatis,præterq̃ in honorem DEI,ſummarie,& expedire ipſam cauſam,ſeu cauſas abſolutionis intra tempus,cætera vero in dicto ſtatuto contenta firma maneant.

De Calculatoribus. RVB. XXVI.

ITem circa Statutũ De Calculatoribus Rub. XXI in libro ciuilium addiderunt,& correxerunt ut infra videlicet.

Addentes dictò ſtatuto ſtatuimus, & ordinamus quod calculator ex forma ſtatuti prædicti eligendus ad calculandum ſuper peremptione inſtãtiæ,& termini probatorii,vel reprobatorii, vel aliorum quorumcunque tam in cauſa principali, & appellationis,quã in aliis quibuſcunque cauſis,ſuum referre calculum intra tempora a ſtatuto præfixa,ſimpliciter,& ſine aliqua difficultate,uel conditione teneatur,& debeat, ſed tantum deciſiue,an inſtantia fuerit perempta nec ne,& an terminus probatorius uel reprobatorius ſit lapſus nec ne,& vt ſupra in quacunq; cauſa,& inſtantia ut ſupra dictum eſt,ne amplius ſuper prædictis diſputari poſsit, habito tamen prius per ipſum calculatorem colloquio cum D.Iusdicente, arbitro, vel arbitratore,coram quibus verteretur lis,aut cauſa de quocunque dubio ſibi occurrente, remotis deinceps uerbis illis in dictis calculis faciendis huiusmodi tenoris videlicet,quotieſcunq;,ſi & quatenus,& omnibus aliis verbis calculum ipſum dubium reddentibus. Cui quidem relationi claræ,& apertæ ut ſupra,omnino & cum effectu ſtari debeat, remota omni appell.& null.dictione,& integrum reſtitutione etiam ex capite minoris ætatis.Caſſaruntq; etiam pœnam impoſitam in dicto ſtatuto parti opponenti de lapſu,vel non lapſu inſtantiæ,ſeu termini probatorii, vel reprobatorii ut ſupra,quia faciliter per partes ignorari poteſt de curſu inſtantiæ,& termini probatorii, vel reprobatorii vt ſupra. Cætera autem prædictis minime contraria,ſeu repugnantia in dicto ſtatuto contenta firma manere habeant.

De officio penſatorum Macinæ.
RVB. XXVII.

ITem circa Statutum in volumine victualium Rubrica XVII. De officio penſatorum bladorum in:§ Quod teneantur notarii iurare in manibus.D.Iudicis Victualiũ, correxerunt illud ſtatutum in illa parte hoc modo videlicet.

Quod hoc iuramentum per dictos. D. Notarios penſatores fieri debeat de cætero in manibus. D.D. Conſeruatorum pro tempore exiſtentium, pro ut omnes alii officiales,etiam Iuſdicentes ex forma ſtatutorum in manibus eorum Dominorum Conſeruatorum iurare tenentur, cætera vero firma maneant ut in eo.

De For-

De Fornariis panem venalem facientibus.
RVB. XXVIII.

ITem circa Statutum De Fornariis facientibus panem venalem, Rub. LV. in dicto volumine in. §. Volumus. n. dictum panem fabricari debere iuxta dictum calmerium ſub pœna ſol. quinq; pro qualibet terria, ſeu manu dicti panis. Quam pœnam dictorum ſol. quinq; reduxerunt ad ſoldum vnum pro qualibet terria panis. Cætera autem in eo ſtatuto contenta tranſeant iuxta dicti ſtatuti diſpoſitionem.

De obedientia, & honorantia ſoluenda per laborantes de lignamine in arte lignaminis introire nolentes. RVB. XXIX.

ITem circa Statutum in dicto volumine ſub Rub. XCIII. Quod quilibet poſsit laborare de lignamine, corrigendo ipſum ſtatutū ne ſit contrarium ſtatutis artis fabrorum lignaminum.

Voluerunt, ſtatuerunt, & ordinarunt, quod omnes laboratores de lignamine in ciuitate, vel diſtrictu Mutinæ, qui non poſſunt, vel nolunt introire in dicta arte, cogi poſsint per maſſarios, vel homines dictæ artis, ad ſolutionem ſoldorum decem reſpectu habitantium in ciuitate, reſpectu autem diſtrictualium ad ſolutionem ſoldorum, quinq; ſingulo quoq; anno tantum, & non ultra, ipſi arti pro obedientia, & honorantia in ſuccurſum expenſarum dictæ arti in dies occurrentium. Cætera in dicto ſtatuto contenta firma perdurent.

De operibus ad laboreria deſuper præſtandis ſuper æſtimo rurali ad pecunias diuiden.
RVB. XXX.

ITem prædicti Domini Conſeruatores, & Adiuncti ſuper æſtimo rurali villarum deſuper, tale fecerunt ſtatutum vt infra, gratia ſuæ Excellentiæ confirmandum, ſub infraſcripta Rubrica uidelicet.

De æſtimo rurali uillarum deſuper RVB. CV. in libro officiorum.

AD ſuccurren. ne aliquis defraudetur, quoniam compertum eſt quod ad factiones quottidie occurentes ſuper dicto æſtimo grauantur habentes ut puta libras decem, prout grauantur habentes libras centum de dicto æſtimo rurali in villis deſuper, & ut æqualitas in grauamine, & oneribus in dies occurrentibus ſeruetur, quoniam iuſtū eſt quod qui maius habet commodum, maius & incommodum habere debeat, & ut facilius in reficiendis aggeribus & aliis in dies occurrentibus onera ſupportentur & ut citius operæ inueniantur.

Statuerunt, & ordinarunt quod de cætero facta deſcriptione operū de quolibet laborerio faciendo in uillis deſuper iuxta importantiam laborerii per dominū Iudicem aquarū deſuper, quod omnem deſcriptionem referre habeat Dominis Conſeruatoribus pro tempore exiſtentibus de laborerio faciendo. Et ſi dicti Domini Conſeruatores cognouerint, & determinauerint illa facienda eſſe laboreria, committere habeant Domino Syndico ratiocinatori pro tempore exiſtenti, ut ſuper æſtimo uillarū prædictarum

dictarum faciat, & per eum fieri debeat partita pro importantia dicti laborerii, partiendo dictam importantiam laborerii prædicti faciendi ad pecunias, & per æs, & per libram, ſuper æſtimo rurali prædicto in rationem, & ad rationem centenarii, decinæ, & libræ dicti æſtimi. Quam exigi & exequi cum effectu poſsit, & valeat dictus Dominus Iudex aquarum deſuper ab omnibus æſtimatis in dicto æſtimo indifferēter, & eos cogere poſsit ad ſolutionem dictæ impoſtæ captis pignoribus, & pecuniam exactam erogare in tot operibus pagatoriis. Hoc tamen addito quod, ſi aliquis æſtimatus voluerit francare portionem ſibi tangentem, ad dictum laborerium admittatur, dummodo ſit aptus ad laboran. arbitrio Domini Iudicis, qui tamen recuſari non poſsit, niſi fuerit in puerili ætate, ſenili & infirmitate aliqua impeditus, & conſtitutus reſpectiue.

HER. DVX.

ERCVLES Secundus Ferrariæ, Mutinæ, & Regii Dux Quartus, Carnutum primus, Marchio Eſteñ. Rodigii, & Giſordii Comes, Carpi Priñ. Prouinciarum Carfignanæ, Frignani, & Romandiolæ, Comaclią; & Montis Arguti Dñs. Miſerunt ad Nos Sp. Conſeruatores, & Adiuncti Ciuitatis noſtræ Mutinæ, anteſcriptas Reformationes nuper per eos ſolemniter factas in pleno, & generali Conſilio ad omnia ſtatuta noua eiuſdem noſtræ Ciuitatis, humiliterq; Nobis ſupplicari fecerūt ut eas approbare, & confirmare velimus. Nos autem cognita eorum relatione, per quos dictas Reformationes diligenter, & accurate perpendi, atq; examinari iuſsimus, ad bonum, & utilitatem publicam eas pertinere, prudenterq; admodum inſtitutas eſſe, libenti animo dictorū Sp. Conſeruatorum, & Adiunctorum uotis, ac petitionibus aſſenſi ſumus.

Tenore igitur præſentium noſtrarum patentium litterarum, & Decreti ſerie, ex certa ſcientia, & animo deliberato, ac de noſtra poteſtatis plenitudine, omniq; alio meliori modo, via, iure, & forma, quibus magis, melius, & efficacius poſſumus, eas ipſas Reformationes, & in eis contēta omnia, & ſingula, prout iacent de verbo ad verbum, approbamus, confirmamus validamus, & perpetuis temporibus rata, firma, & ſtabilia eſſe uolumus, & iubemus, mandamuſq; inuiolabiliter prorſus obſeruari. Quibuſcunq; contrariis non attentis, ſub indignationis noſtræ pœna, & alia quàuis noſtro arbitrio imponenda. In quorū fidem, & robur præſentes noſtras litteras, & decretum fieri, regiſtrari, noſtriq; maioris Sigilli appenſione communiri iuſsimus. Datum Ferrariæ in noſtra Ducali Cancellaria die. X. Februarii. M. D. L.

Alexander Guarinus.

In

In Milleſimo a natiuitate Domini noſtri Ieſu Chriſti quingenteſimo-
quinquageſimo, Indictione, octaua die uigeſimonono
menſis Martii in tertiis.

PVblicatæ fuerunt ſupraſcriptæ Reformationes breuiter ſub tenore ea
rum Rubricarum de vna in vna ſono tubarum præmiſſo per Nicola-
um de longis, & Franciſcum de Serna publicos præcones Mutin. coram
Magnifico Co. & Clariſſimo Iuris vtriuſq; Conſulto Domino Bartholo-
meo Mirolio de Monte Ceſtino Marchionatus Montis Ferrati digniſſimo
Prætore Mutin pro Illuſtriſſimo Domino noſtro exiſtente, & ſedente in
Sala Palatii Communis Mutinæ ad Tribunal Iuris ad inſtantiam Mag.
Iu. Con. D. Io. Baptiſtæ Taſſoni hon. Prioris Mag. D.D. Conſeruatorum
Ciuitatis Mutinæ, nec non & Spect. Il. Doc. D. Philippi Vignolæ Cauſidi
ci Mutin. & Syndici ad cauſas Mag. Communitatis Mutinæ, Ibi præſen-
tium, & ſic inſtantium, & fieri petentium inchoanda obſeruantia eorum
poſt octauam Reſurrectionis Domini noſtri, præter ſtatutum De debito-
ribus non grauandis in feſtis Paſcalibus Rub. XXIII. quod obſeruari ſta-
tim debeat, me Andrea Manzolo Cancellario Mag. Communitatis legen
te, & publicante in forma. Præſentibus teſtibus Mag. Iu. Con. Domino
Ferranto Caſtaldo, Ser Orpheo Sedazario, Ser Marco Caula, & Ser Io.
Martino de Vecchis notariis Mutin.

LITTERAE GRATIAE
CAPITVLA, STATVTA, ORDINATIONES AD BENEFICIVM MAGNIFICAE COMMVNITATIS MVTINAE.

IN CHRISTI nomine amen. Anno à natiuitate eiuſ-
dem M. D. L. V. Indictione. XIII. die vero ſecundo
menſis Septembris.

Coram Magnifico Comite, & Equite, ac I. V. Doct.
D. Ioanne Maria Criſpo digniſſ. Ciuitatis Mutinæ,
eiusq; Diſtrictus Ducali Prætore exiſtente, & pro Tri-
bunali ſedente Mutinæ, in Camera Audientiæ Magni
ficorum Dominorum Conſeruatorum, ibi in ſua ſolita Sede, & loco in
conſilio, quem locum ad infraſcripta elegit, & ita fore, & eſſe pronuncia
uit omni meliori modo, &c.

Mag. Co. & Eq. ac. I. V. Doct. Mutin. D. Io. Caſteluitreus generalis Syn-
dicus Mag. Communitatis Mutinæ de commiſſione Magnificorum Do-
minorum Conſeruatorum dictæ Ciuitatis uz.

Mag D. Iul. Cæſaris Caſtaldi, Mag. D. Lodo. Caſteluitrei I. V. Doctorum
Mag. Eq. D. Gaſparis Ferrarii. D. Barth. Fontanæ D. Barth. Maſetti D.
Franciſci Bellincini q. D. Catelani. D. Iac. q. D. Alberti Valentini. D.
Fontanæ de Fontanis. D. Annibalis Caualarini. D Bartho. Grilinzoni. D.
Petri-

Petripauli Superchii. D Antonii Liuizani: ibidem præſentiū, & ita man-
dantium, inſtitit per præfatum Dominum Prætorem committi publica
ri, ad eorundem Dominorum Conſeruatorum præſentiam, nec non mul
torum Doctorum, Procuratorum, & Notariorum, ac aliorum Ciuium
dictæ Ciuitatis, quaſdā Litteras Illuſtriſſimi, & Excelentiſſ. D. N. DVCIS
circa cauſas ciuiles, & criminales per Magnificos D. Prætorem, & Domi-
num Iudicem Appellationum cognoſcendas de cætero, & terminandas,
ac quædam alia Capitula, & Conceſſiones, Statuta, & Prouiſiones, pro
vtilitate totius Ciuitatis Mutinæ, tenoris infraſcripti.

¶ Qui Mag. D. Prætor exiſtens, & ſedens ubi ſupra, commiſit per Sp. D.
Franciſcum Calorium Cancellarium dictæ Mag. Communitatis ibidem
& in eius, & prædictorum omnium præſentia, ſono Tubæ præmiſſo, di-
ctas Litteras, Statuta, Prouiſiones, & capitula publicari in forma conſue
ta. Et ita in executione prædictæ commiſſionis dictus D, Franciſcus Calo
rius, ſono Tubæ præmiſſo per Franciſcum de Longis publicum Tubici-
nem, dictas Litteras, Capitula, conceſſiones, & Statuta legit, & publica-
uit, alta, & intelligibili uoce, præſentibus ibidem ſupradictis Doctoribus
Procuratoribus, Notariis, & alijs Ciuibus.

Et inter cæteros præſente Mag. I. V. Doct. D. Philippo Vignola, quem
præfati Mag. D. D. Conſeruatores rogarūt, vt, ꝑ communi vtilitate ſupra
dictas Litteras, Gratias, Capitula, Statuta, & Conceſſiones imprimi fa-
cere velit. qui D. Philippus, vt bonū decet ciuem, obtulit ſe paratiſſimū
quamprimum obtemperare voluntati D. D. Conſeruatorum, &c.

¶ Præſentibus quoque teſtibus rogatis &c. uz, Ser Paulo, q. Eximij art.
& medic. Doct. D. Io. Baptiſtæ de Fortetijs, & Ser Leonello q. D. Geminia
ni de Zauariſiis, & Franciſco q. Io. de Sernis Tubicine.

¶ Ego Thadeus q. Egregii viri D. Hieronymi Zandorii Ciuis Mut. pu-
blicus Apoſtolica, Imperiali, & Communis Mutinæ autoritatibus Nota-
rius, & dictæ Mag. Communitatis alter Cācellarius prædictis, dū ſic vt ſu
pra agerentur, & fierent, interfui, & ea rogatus ſcribere ſcripſi, publicaui,
& authenticaui, ſigno, & nomine meis conſuetis.

HERCVLES DVX FERRARIAE. &c.

MEſſer Ferrāte: voi vederete quello, che ſi contiene nella ſuppli
catione, che introcluſa vi mandiamo, delli noſtri Conſerua-
tori di Modona. Volemo, che ſi oſſerui, & eſſequiſca quanto
noi concedemo loro in virtu del noſtro Reſcritto ad eſſa an-
notato, & ſtate ſano.

Ferrariæ. xxix. Auguſti. M. D. LIII.

A tergo. Gubernatori noſtro Mutinæ. &c.

Illuſtriſſimo, & Eccellentiſſimo S. Duca Singulariſſimo:

A Voſtra Eccel. ſupplicano gli ſuoi fideliſſimi ſeruitori Conſeruatori del
la ſua Città di Modona, che quella ſi degni concedere alli detti Conſer-
uatori quali per tempo ſaranno, di potere pronuntiare, & declarare Fe
rie

rie Repentine, quandocunque accadera in propoſito, in quocunque foro da eſſer oſſeruate, per beneficio, & commodo della Citta, & ſanità de corpi, & ſecondo gli conſtara a loro eſſer espediente, per eſſer coſa ſtata omiſſa dalli Statuti nuoui della Citta ſua, per inauertenza forſe, per conoſcer loro a propoſito, & diſpoſto, ſi come s'oſſerua a Ferrara per il Giudice de xii Sauii, & queſto di gratia ſingolare, hauendo il tutto per ſufficientemente eſpreſſo coſi o altrimente, non oſtante coſa alcuna altra contraria, & hoc de gratia, ſi come, e detto.

Et ita concedit Illuſtriſsimus D. DVX vt petitur.

Alex. Guarinus. xxix. Aug. M. D. LIII.

Hercules Dux Ferrariæ. &c.

SPectabiles fideles noſtri dilectiſsimi. Hauemo hauuto per mano di meſſer Gioan Battiſta Taſſone, & di meſſer Siſmondo Morano voſtri ambaſciatori li Capitoli, che ci hauete mandati, inſieme con la lettera uoſtra credētiale nelle perſone loro. Et in riſpoſta non ci occorre altro da dire, ſe non che li hauemo veduti, & uditi volentieri, & appreſſo fatti eſpedire del modo, che vederete per li noſtri Reſcritti ad eſsi Capitoli annotati, che qui incluſi vi rimettemo, & li quali volemo che per ciaſcuno di quelli, a chi pertiene, ſieno oſſeruati, & eſſequiti ſecondo la continenza loro. Però quando vi piacerà, & verrà commodo, li potrete eshibire, ſtate ſani.

Ferrariæ. xxix. Octobris M. D. LIIII.

A tego ſpectabilibus fidelibus noſtris dilectiſsimis Dominis Conſeruatoribus Ciuitatis noſtræ Mutinæ.

Capitoli delle dimande, che fa a ſua Eccelentia la Communità della ſua Citta di Modona, per mezzo de ſuoi Ambaſciadori tralaſciati il primo, & il ſecondo Capitolo.

¶ Terzo che ſua Eccell. ordini, che i predetti Gouernatori, che ſaranno pro tempore, ne ſuoi Conſultori, non poſſano pigliare Sportule, alli ſuoi Cittadini, ne diſtrittuali di Modona, nelle cauſe ciuili, ne criminali, ſe non ſpecialmente delegate da ſua Eccell. ſi come piu uolte e ſtato ordinato per S. Ec. & ſecondo che diſpongono i Statuti della Citta predetta

¶ Illuſtriſsimus Dominus noſter Dux mandat ſeruari Statuta, & Ordinationes alias æditas, & confirmatas per eius Eccellentiam.

Baptiſta Sarrachus. 29. Octobris. 1554.

¶ Quarto che S. Ecc. ordini, & diſponga, che i notai, & Canceglieri del predetto Signor Gouernatore circa i loro pagamenti, & mercedi di ſcritture da Cittadini di Modona, & da diſtrittuali non poſſano eſsigere ſe non queltanto, che diſpone la Taſſa delli Notai di Modona, & quella inuiolabilmente habbiano da oſſeruare, ſi come altre volte e ſtato ordinato per ſuoi Eccellentiſsimi Anteceſſori.

¶ Quinto, che ſua Eccell. non permetta, che i predetti Gouernatori ri-

ſcotano per le prigioni del Caſtello piu di quello, che altre volte e ſtato taſſato per li ſuoi Eccellentiſsimi Anteceſſori. Et ſimilmēte che non poſſano riſcotere ne prigione, ne qual ſi voglia altra ſpeſa da coloro, che ſarāno trouati innocenti. Et che nelli criminali non vi ſia altro Cauagliero, che quel del podeſtà.

Illuſtriſsimus Dominus noſter Dux mandat, quod in Ciuitate Mutinæ non ſit alius Eques, niſi Eques D. Poteſtatis Mutin. prout hactenus obſeruatum fuit. Et circa reliqua contenta in hoc quinto, & antecedenti Capitulo, Excellentia eius prouidebit in eius aduentu ad ipſam Ciuitatem Mutinæ.

Baptiſta Sarrachus. 29. Octobris. 1554.

DIchiarando, che non s'intende giamai per le ſopradette dimande di voler prohibire, che i predetti Signori Gouernatori non ſi poſſano intromettere in tutte le cauſe per componerle, & accordarle, anzi deſideriamo, che ſue Signorie vogliano pigliarſi cura di far queſto a commune beneficio di tutta la Città.

Franceſco Camorano Cancell. di Commiſsione. &c.

Hercules Dux Ferrariæ. &c.

COnte Clemente. Qui alligati vi rimettiamo cinque Statuti, li quali ci ha fatto eshibire quella noſtra Communità di Modona, ſupplicandoci per la confirmatione loro. Et perche, parendoci che ſieno ſopra coſe giuſte & ragioneuoli, noi gli hauemo approbati, & confirmati, come vederete, vi dicemo con la preſente che prouediate, che ſi oſſerui, & eſſequiſca quanto ſi contiene nel reſcritto noſtro annotato alli detti Statuti, li quali reſtituirete alli agenti della predetta noſtra Communitade. & ſtate ſano. Fareteli publicare ad ogni ſua requiſitione, accioche paſsino a notitia vniuerſale.

Ferrariæ. 2 Auguſti. 1555.

Sarrachus.

A Tergo. Gubernatori noſtro Mutinæ.

De Nuntiatione noui operis,

Rubrica.

STatuimus, & ordinamus, quod ſi is, cui nuntiatum fuerit nouum opus comparuerit, & inſtiterit nuntiationem, & ſeu præceptum nuntiationis reuocari. Et Nuntiante præſente, vel citato obtulerit fideiuſsionem de demoliendo, & ſecundum iuris formā, & diſpoſitionem, & Nuntians non contradixerit, ſiue etiam contradixerit, & Nuntiatio ipſa fuerit euidenter, & notorie iniuſta, (In quo Iudicis conſcientiam oneramus) tunc præſtita dicta fideiuſsione, nuntiatio, & ſeu præceptum Nuntiationis reuocetur, & poſsit nuntiatus procedere in opere, ſaluis tamen iuribus partium, & prout de iure communi huiusmodi in caſu diſponitur. Et præ-

miſsis ſaluis, ſi Nuntians experiri voluerit de iuribus ſuis, tunc porrecto per eum legitime libello, & ſeu qualiquali petitione ſua, omnes dilationes, & tempora quæ ſeruantur, & ſeruari debēt in cauſis ordinariis, iuxta tradita in Statuto, De in ius vocatis, & venientibus, dimidiatæ, & dimidiata eſſe intelligātur ipſo iure ex diſpoſitione præſentis Statuti, & dicta cauſa cognoſcatur, & decidatur intra dicta tempora ſic vt ſupra dimidiata, alioquin Inſtantia pereat.

Si vero Nuntians contradixerit, dicens, hodie conſtat, hodie agatur, vel alia ſimilia, ſiue æquipollentia verba, & nuntiatio tanquam notorie in iuſta, & calumnioſa non fuerit reuocata ut ſupra, tunc nuntiatio firma maneat, & ſuperſederi debeat in opere, donec cognitum, & deciſum fuerit de iuribus partium. Teneatur tamen ipſe nuntians ſuam producere petitionem intra quinque dies continuos, parte altera præſente, vel legitime citata, ſi nuntiatio facta fuerit in Ciuitate, vel Burgis Mutinæ. Si vero facta fuerit extra dictam Ciuitatem, & Burgos, teneatur nuntians porrigere dictam petitionem intra ſeptem dies continuos, alioquin nuntiatio euaneſcat, & pro non facta habeatur, & poſsit nuntiatus procedere in opere, ac ſi nuntiatio ei facta non fuiſſet. Et nihilominus ſi iterum, vel pluries eidem nouum opus nuntiaretur, tunc eis nuntiationibus non obſtantibus, poſsit in opere procedere, dummodo ſatisdēt de demoliendo, & prout ius commune circa formam huiusmodi ſatiſdationis diſponit.

Et vbi Nuntians intra terminos prædictos reſpectiue ſuam produxerit petitionem, Statutus eſſe intelligatur nunciato terminus duorum dierū continuorum ad reſpondendum dictæ petitioni, quo termino duorum dierum elapſo, reſeruatis omnibus exceptionibus tā dilatoriis, ac peremptoriis, quam mixtis, ac cuiuſcunque qualitatis in fine litis, immediate virtute præſentis Statuti intelligatur ſtatutus eſſe partibus terminus ſeptē dierum continuorum ad probandum, & probatum habendum, per omnem modum, & genus probationum. Et ſi in termino probatorio nullæ per teſtes factæ fuerint probationes, eo caſu nullus aſsignetur, nec aſsignatus eſſe intelligatur terminus ad reprobādum; immo ipſo iure concluſum ſit in cauſa virtute præſentis Statuti. Si vero in termino probatorio per aliquam partium examinati fuerint aliqui teſtes, tunc finito dicto termino probatorio, ſtatutus ſit terminus quinque dierum continuorum proxime ſequentium ad reprobandum, & reprobatum habendum per omnē modū, & genus reqroqationum. Et finito termino reprobatorio, teneatur nuntians præſentare proceſsum Iudici cauſæ, ad finem ferendæ ſententiæ, intra terminum ſex dierum continuorum proxime ſequentiū, alioquin inſtantia ipſi nuntianti pereat. Et dictam præſentationem poſsit etiā facere ipſe nuntiatus quandocunque intra dictum terminum ſex dierum.

Et ipſa præſentatione facta, teneatur Iudex cauſæ ſuam ferre ſententiam claram, & apertam, & non in confuſo, nec per relationem ad acta, intra terminum ſeptem dierum continuorum alioquin inſtantia pereat.

Niſi

Niſi Conſilium Sapientis ab aliqua partium petitum fuerit, quo caſu id fiat, quod in Statutis noſtris eſt ordinatum. Eo addito, quod dictum conſilium peti non poſsit, niſi intra duos primos dies dictorum ſeptem dierum datorum ad ſententiam ferendam. Et in omnibus caſibus præſentis Statuti teneatur Conſultor pñtare conſilium ſuum intra quinque dies continuos, alioquin cauſa reuertatur ad ipſum Iudicem, qui ipſam terminet, perinde ac ſi dictum conſilium petitum non fuiſſet.

Et ſi in caſibus præſentis Statuti aliquis etiam tertius ratione ſui intereſſe appellare, ſeu de nullitate dicere voluerit, teneatur appellare, ſeu de nullitate dicere intra duos dies continuos a die ſcientiæ latæ ſententiæ & deinde libellum appellatorium, & ſeu appellationem loco libelli producere intra dies quinque continuos. Et dicta appellationis, ſeu nullitatis causa eādem habeat inſtantiam, & in ea omnia ſeruentur, quæ ſeruantur in prima inſtantia, & prout ſupra in præſenti Statuto in .§. Et vbi nuntians intra terminum, &c. eſt ordinatum, & diſpoſitum, ſingula ſingulis congrue, & reſpectiue referendo. Et in euentum, quo nuntiatus reportaret ſententiam in ſuum fauorem in prima inſtantia, tunc præſtita fideiuſſione de demoliendo vt ſupra, poſsit in opere procedere, non obſtante appellatione ex aduerſo interpoſita, ſeu interponenda.

Et in omnibus caſibus in præſenti Statuto comprænenſis, & ſimiliter in Interdicto, Quod Vi, aut Clam, & in aliis quibuſque Interdictis, teneatur Iudex cuiuſcunque inſtantiæ procedere ſummarie, ſimpliciter, de plano, ſine ſtrepitu, & figura Iudicii. Seruatis nihilominus dilationibus, & temporibus, ac aliis, de quibus in præſenti Statuto. Et non obſtātibus aliquibus Feriis, etiam repentinis, præterquam inductis in honorē Dei. Singula ſemper ſingulis congrue, & reſpectiue referendo, & vt res patitur.

De temporibus Appellationum, Rubrica.

STatuimus, & ordinamus, quod in omnibus caſibus, in quibus ſiue de iure communi, ſiue ex Statutorum diſpoſitione, ſiue ex forma delegationis, & commiſsionis, ſiue reſcripti, procedi poteſt ſummarie, & ſine Iudicii figura, tunc ſi contigerit per aliquam partium appellari, quo ad dilationes, & tempora, ac inſtantiam dictarum appellationum, ſeruentur & ſeruari debeant quæcunque tradita ſunt in Statuto ſub titulo, de temporibus appellationum, in ea parte, in qua loquitur, & diſponit De temporibus, ac inſtantia appellationum ab interlocutoris meris, ſiue habentibus vim definitiuæ, quæ omnia hic pro expreſsis habeantur fictione præſentis Statuti. Niſi aliter per aliud Statutū in appellationibus ſpetialiter eſſet prouiſum, quia tunc volumus ſpetiale Statutum in caſu ſuo obſeruari. Et diſpoſita in præſenti Statuto locum habeant, non obſtante Statuto ſub Rubrica De in ius vocatis, & venientibus, in .§. Declaramus etiā quod ſi contigerit aliquam cām &c. cui etiā quo ad primā inſtantiā in hac parte derogamus. Diſponentes quod tradita in Statuto ſub titulo, De inſtantia Cauſarū, in quibus non porrigitur libellus, &c. locū habeant etiā

in

in cauſis delegatis cum clauſula, ſine figura iudicii, cæteris tamen traditis in dicto .§. Declaramus etiam, &c. firmis manentibus.

Prouiſio ſuper clauſula obligationis bonorum, & pacto Precarii, & Conſtituti poſſeſſorii, & pacto Exequtiuo non extenſis.
Rubrica.

PRouiſum eſt, & ordinatum, quod in quibuſcunque inſtrumentis tam factis, quam faciendis, in quibus fuerit Clauſula obligationis bonorũ non extenſa, ſed abbreuiata, ſeu cæterata, ac pactum Precarii, ſeu Conſtituti poſſeſſorii, vel pactum Exequtiuum non extenſum, ſed Cæteratum, ſemper dicta clauſula, & pacta non extenſa pro extenſis habeantur fictione præſentis Statuti, prout & quemadmodum huiuſmodi clauſula, & pacta extenſa, ac expreſſa ſunt in proxime ſequenti prouiſione, & Statuto, mutatis nominibus, & aliis mutandis, ſingula ſingulis congrue, & reſpectiue referendo. Forma autem dictæ prouiſionis, & Statuti talis eſt. uz.

¶ Pro quibus omnibus, & ſingulis in præſenti inſtrumento contentis, & quolibet eorum obſeruandis, firmis, & ratis habendis, & tenendis, & pro dicta pœna ſicut ſupra ſoluenda, dictus Titius obligauit, & hypothecauit dicto Seio creditori vt ſupra recipienti, & ſtipulanti ſe ipſum, & hæredes, & ſucceſſores ſuos, & omnia, & ſingula bona ſua præſentia, & futura, iura, nomina, & actiones. &c.

¶ Et quæ bona omnia ipſe Titius ſe Precario iure, uice, & nomine dicti Seii poſsidere conſtituit, ita quod eueniente termino ſolutionis, ſi ſolutio ipſa ad terminos reſpectiue prædictos, ut præfertur, facta non fuerit, tunc, & eo caſu, & ex nunc prout ex tunc, & e contra, liceat, & licitum ſit dicto Seio, & poſsit ſua propria authoritate, abſque Iudicis vel officialis licentia, authoritate, vel mandato, aut curiæ proclamatione, reuocato, vel non reuocato dicto Precario, ipſorum bonorum, & quorum ex eis elegerit, & voluerit tenutam ingredi, & corporalem appræhendere poſſeſsionem, & ipſa bona accipere, tenere, occupare, vendere, alienare, alteri obligare, & apud ſe, ſi voluerit, iuſto precio tunc æſtimanda retinere, & tam pro vera ſorte, quam expenſis, damnis, & intereſſe inde per eundẽ patiendis, & ſe in eiuſdem bonis pro prædictis omnibus, & ſingulis indemnem, & penitus ſine damno conſeruare, nulla iuris, & Statutorum ſolemnitate ſeruata. Fructus vero, & introitus, quos interim ipſe Seius ex ipſis bonis percipiet, ſibi non computentur in ſorte, nec in aliquo pagamento, pacto ſic de prædictis omnibus, & ſingulis inter eoſdem contrahentes ſolemniter appoſito, & ſtipulato, &c.

Declaratio, & ſuppletio ad Statutum ſubtitulo de Reuocatione Precarii. &c.

INſuper quia Statutum ſub Rubrica; De reuocatione Precarii &c. tantum loquitur, & diſponit, quando in inſtrumento alicuius obligationis contineatur ſimplex pactum Precarii, propterea addentes dicto Statuto, & ipſum declarantes, & ſupplentes, Statuimus, quod diſpoſita in dicto

dicto Statuto loco habeant, & procedant, quandocunque in Inſtrumento obligationis alicuius contineatur pactũ precarii, vel conſtituti poſſeſſorii, cum bonorum obligatione, & facultate ingrediendi poſſeſsionem bonorum debitoris, & vendendi, vel penes ſe retinendi pro iuſto precio. Et diſpoſita in dicto Statuto locum ſibi vendicent, non ſolum quando in Inſtrumento contineretur ſimplex pactum Precarii, vel ſimplex pactum Conſtituti, ſed etiam quando ſimul contineretur utrumque pactum, & Precarii, & Conſtituti. Et vbi in Inſtrumento contineretur ſimplex pactũ Conſtituti, vel pactum Precarii & Conſtituti ſimul, tunc in vtroque dictorum caſuum (etiam abſque alia Precarii reuocatione) poſsit creditor ingredi tenutam, & corporalem bonorum debitoris poſſeſsionem, & ad alia procedere, de quibus in dicto Statuto, ſeruatis diſpoſitis in ipſo Statuto, ſingula ſingulis congrue; & reſpectiue referendo, & adaptando, prout melius fieri poteſt.

De diſtractione rei immobilis obligatæ. Rubrica.

SI quis fuerit in mora ſoluendi creditori ſuo, & creditor corporaliter (& non per Conſtitutum, aut Precarium) poſsideat rem immobilem ſibi a debitore pro credito ſuo ſiue in ſpecie, ſiue in genere obligatam, & hypothecatam. Et pro ſatisfactione crediti ſui velit diſtrahere dictã rem ſibi obligatam, poſsit hoc facere interpellato debitore, & ſeruata forma, de qua in Statuto ſub Rubrica, De Licitatione, & venditione pignorum, in ea parte, in qua Statutũ prædictũ loquitur de creditore hñte penes ſe aliquod pignus rei mobilis datæ a debitore. Eo addito, quod prius fiant æſtimatio, & licitationes dictæ rei diſtrahendæ ſecundum formam traditam in Statuto ſub Tit. de primo, & ſecundo Decreto contra non contumacem. Et ſi non fuerit inuentus emptor dictæ rei immobilis, ſiue etiam mobilis pignori datæ creditori per debitorem, tũc teneatur Iudex ad creditoris inſtãtiam ipſi creditori dictã rem ſiue immobilem, ſiue mobilem in ſolutum adiudicare, ſm̃ æſtimacionem factam, & ſm̃ formam traditam in dicto Statuto ſub titulo, De primo, & ſecundo Decreto contra non contumacem, quatenus adaptari poteſt, & prout res patitur. Et poſt lapſũ tẽpus interpellationis faciẽdæ per creditorẽ, de qua in ſupradicto Statuto ſub titulo, De Licitatione, &c. creditor vlterius debitorem expectare non teneatur, & ad diſtractionem, & ad venditionem, & ad alia, de quibus ſupra procedi poſsit, aliquibus in contrariũ facientibus non obſtantibus. Volumus tamen quod per diſpoſita in præſenti Statuto nullo modo derogetur aliquibus contentis in Statuto ſub Rubrica, De iuribus, & actionibus non cedendis.

Illuſtriſsimus, & Excellentiſsimus D. N. DVX ex certa ſcientia, & de plenitudine ſuæ poteſtatis approbat & confirmat ſupraſcripta quinque Statuta in præſentibus Foliis deſcripta, uz.

Primum ſub Rubrica De operis noui nunciatione.

Secundum ſub Rubrica, de temporibus appellationum.

Tertium ſub Rubrica, Prouiſio ſuper clauſula obligationis bonorum

 & pacto

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

& pacto Precarii, & Conſtituti poſſeſſorii, & pacto Executiuo non
extenſis.

Quartum ſub Rubrica, Declaratio, & Suppletio ad Statutum ſub Titu-
lo, de Reuocatione Precarii.

Quintum ſub Rubrica, De Diſtractione rei immobilis obligatæ.

Et mandat ipſa Statuta, & quodlibet eorum inuiolabiliter obſerua
ri in omnibus, & per omnia, prout in eis diſponitur, & ſcriptũ eſt.

Baptiſta Sarrachus. II. Auguſti. M. D. LV.

M. D. LV. Indictione XIII. Die XIII. Auguſti, in Tertiis.

¶ Mag. I. V. Doct. D. Io. Maria Criſpus de Monte Ferrato Prætor Ciui-
tatis Mutinæ pro Illuſtriſsimo, & Excellen. D. D. N. Duce Ferrariæ &c.
exiſtens, ac pro Tribunali ſedens Mutinæ in Palatio Iuridico Communis
Mutinæ, ad ſolitum Iuris Tribunal, inſtante Sp. I. perito D. Antonio
Prignano Syndico, & Procuratore Mag. Communitatis Mutinæ, man-
dauit per Nicolaum de Longis publicum Præconem prædictæ Commu-
nitatis, ſono Tubæ præmiſſo, & alta voce publicari ſupradicta Statuta.
Qui Nicolaus Præco in executione prædictæ commiſsionis prædicta Sta
tuta ſono Tubæ præmiſſo, me Cancellario infraſcripto dictante, publica-
uit alta voce.

Præſentibus ibidem. D. Franciſco Pelliciario, & D. Guilielmo Villano
Notariis Mutinæ teſtibus, &c.

Ego Franciſcus Calorius ciuis, & Notarius Mutinæ, ac Cancellarius præ
dictæ Magnificæ Communitatis rogatus fui &c.

Hercules Dux Ferrariæ. &c.

SPectabiles fideles noſtri dilectiſsimi. E ſtato qui a Noi meſſer Pie
tro Foſchiero voſtro Ambaſciatore, & in nome voſtro ci ha ricer-
cato d'alcune coſe. lo hauemo veduto, vdito, & eſpedito volentieri. Et in
riſpoſta della petitione per lui fattaci, Quanto alla prima parte, che e,
che ſiano conoſciute, & deciſe le cauſe per quel noſtro Podeſta, & non
per lo Gouernatore, ſecondo che dite che diſpongono li ſtatuti. Vi dicia
mo, che da eſſo proprio Gouernatore, intenderete la determinatione,
che ci hauemo fatto ſopra, perche a lui ne hauemo ſcritto copioſamente
Quanto alla ſeconda, che e, che'l Maſſaro habbia da giudicare col con-
ſulto del Giudice delle Appellationi, ſi come ci hauuete fatto dire che
ſempre ſi e oſſeruato, per lettere delli fattori noſtri generali intenderete
quanto circa cio ſi e ordinato. Quánto alla terza che a Carpi, Rubiera,
& Saſſuolo ſiano fatte Gride ſotto grauiſsime pene, che niuno ardiſca di
rompere, ne di guaſtare le chiuſe di Secchia, hauemo ſcritto alli Vfficia
li delli detti luochi, che le facciano fare in opportuna forma, & le lettere
ſopra cio con lui porta il predetto voſtro Ambaſciatore. Quãto alla quar-
ta che e, che ſcriuiamo quello che hauemo determinato ſopra la eſſecu-
tione della sñtia della deciſione dell'acqua di Secchia, tra voi, & Reggia-
ni, hauemo ſcritto alla noſtra cõmunita di Reggio, che ci referiſca qñto

le pare d'hauere da referirci intorno ad eſſa eſſecutione, accio che poſsia
mo determinarci ſopra. Et coſi hauuta che haueremo tal'relatione, ve
lo faremo intendere. Alla quinta che parla del Signor Donno Alfonſo,
non accade dire altro. Ma alla ſeſta, che dimanda, che ſi come gli altri vo
ſtri Vfficiali hanno portato ſempre le armi, & coſi li deputati, & deſigna
tori delle Cornelle, eſſendo dè primi Cittadini della Città, le poſſano por
tare, Vi diciamo, che ci contentiamo, che le portino, & coſi ne diamo lor
licenza che le portino, caſo pero, che non ſieno, come confidiamo, perſo-
ne ſcandaloſe. Alla ſettima, & vltima, che parla della iſpeditione della
ſupplica delli Canobii, non occorre dir altro. ſtate ſani.

Ferrariæ vii. Auguſti. M. D. L V.

Alexander.

A tergo. Spectabilibus Fidelibus noſtris Dilectiſsimis Dominis Conſerua
toribus Ciuitatis noſtræ Mutinæ.

IN Chriſti nomine amen. Anno a Natiuitate eiuſdem milleſimo
quingenteſimo quinquageſimo quinto, Indictione tertiadecima
die vero trigeſimo primo vltimo menſis Auguſti.

¶ Coram Mag. Com. ac Iu. V. Do: D. Io. Maria Criſpo dignis. Ciuitatis
eiuſq; diſtr. Mutinæ Ducali Prætore, Exiſtente, & pro tribunali ſedente
Mutinæ, & in Palatio Iuris Com. Mutinæ, & in Camera audieñ. Mag. D.
D. Conſer. dictæ Ciuitat. Quẽ locũ ad infraſcri. tm̃ ſpecia. ſibi elegit, &c.

COmparuit Mag. D. Io. Caſteluetrius Co. & Eq. ac Iu. V. Doc.
Mut. Generalis Syndicus Mag. Com. Mut. & debita cum reuerẽ
tia noĩe Mag. Com. Mutin. exhibuit ipſi D. Poteſtati quaſdam lit
teras Ducales Mag. D: Gubernatori Mutinæ directiuas ad cauſas Ciuiles
& Criminales facientes, per eius E. Mag. D. Prætori, & D. Iud. appellati.
remiſſas, vt de cætero per eos cognoſcãtur, & prout in ipſis litteris teno
ris infraſcripti, inſtãs committi fieri transũptũ Authenticum per publicos
Notarios Mutin. ad perpetuam rei memoriã, & pro intereſſe Mag. Com-
muni. Mutinæ, & totius Ciuitatis, ac Diſtrictus eiuſdem.

¶ Qui D. Prætor viſis ipſis litteris, lectis, & intellectis, authenticis cum
Sigillo. S. E. & manu D. Iacobi Azzaioli eius Cancellarii, commiſit per
me Thadæum Notarium infraſcriptũ fieri Tranſumptum Authenticũ
cũ ipſo Originali collationatum, & authenticari, vna cũ infraſcriptis egre
giis Notariis Mutin. D. Io. Laurentio Villano. D. Nicolao Dragheto D.
Bartholomæo Paganello. D. Petroioan. Seraphino de Ballotis. D. Bar-
tholomæo Pazano. D. Hieronymo de vecchis, & D. Marſilio de Sigitiis,
Quibus pariter præſentibus, & audientibus præfatus. D. Prætor commi
ſit, vt vna cum me Notar. infraſcripto ipſum Tranſumptum auſcultent,
& ſi cum Originali ipſo concordare inuenerint, vna mecũ ipſi ſe ſubſcri-
bant in authentica forma. Et ſic facta Copia per me Thadæum dicta-
rum litterarum, & cum ſupradictis, & infraſcriptis ſeptem Notariis dili-
genter collationata, ad præſentiam præfati D. Poteſtatis, ac teſtium infra

ſcriptorum,& concordante cum ipſo Originali,dicto Tranſumpto ſe ſub
ſcripſerunt,& authenticarunt. Cui quidem Tranſumpto ſic collationa
to,& concordăti cum ipſo Originali ut ſupra, præfatus D. Prætor ut ſu
pra exiſtens ſuam, & qua fungitur, authoritatem interpoſuit,& Decre-
tum, ac omni meliori modo, quo potuit,& poteſt, pronunciauit, & de-
clarauit ad inſtantiam præfati D.Syndici dicto nomine,fidem dicto Tră-
ſumpto fuiſſe,& eſſe adhibendam,prout,& ſicut ſuo vero, & authentico
Originali dicta fides præſtanda venit,in iudicio, & extra, omni meliori
modo. &c.

Tenor autem dictarum litterarum Tranſumptarum eſt. uz.

Hercules Dux Ferrariæ.&c.

CONte Clemente.Quella noſtra dilettiſs. Communita di Modo-
na ci ha fatto ricercare piu uolte,che voleſsimo prouedere, che
le cauſe Ciuili,& Criminali foſſero conoſciute per li Giudici or-
dinarii di quella Citta. Onde per torre via ancho le diſpute, che ogni
qual di ſi fanno intorno a cio,Vi diciamo,& ordiniamo, che quanto ſia
per le Cauſe Ciuili,da mo inănti voi non v'intromettiate in modo alcuno
nelle Cauſe, ch'hanno da eſſere conoſciute per quello Podeſta. Eccetto
che nelle Cauſe de pupilli,vedoue,poueri,perſone miſerabili, de doti,&
d'alimenti,le quali vogliamo,che poſſano eſſere conoſciute,& terminate
ꝑ voi, & ăcho vogliamo, che poſsiate intrometterui in accordare,& fare
che ſenza ꝓceſſo ſieno eſpedite,& terminate tutte quelle differĕze,che ha
ueranno ricorſo a uoi. Et ſimilmente ogn'altra Cauſa de Potenti con per
ſone deboli,& qualunque occorreſſe per publico bene, & quieto viuere
di quella noſtra Cittade, che foſſe conoſciuta, & deciſa per voi.Inten-
dendo però ſempre,che dette Cauſe quando foſſero comminciate dinan
zi ad uno tribunale,sì debbano ancho iui finire,come comporta la giuſti
tia.Quăto ſia ꝑ le cauſe Criminali, vogliamo che il detto noſtro Podeſta
ne ſia cognitore,& determinatore,con l'interuenimento del Giudice del
Maleficio,ſecondo gli Statuti,& ordini d'eſſa noſtra Cittade. Non inten
dendo pero di prohibire,che voi non poſsiate procedere,multare,& pu-
nire qualunque perſona che foſſe diſobediente a noſtri ordini,e Gride,ſi
come hăno fatto i uoſtri preeceſſori,con queſto pero, che doue ui biſognaſ
ſe conſultore,detti Podeſta e Giudice s'intendano eſſer voſtri Conſultori
Ordinarii,non intendĕdo pero di pregiudicare in conto alcuno al uoſtro
Conſultore nelle Cauſe Ciuili. Di piu vogliamo, che poſsiate interueni
re,& eſſer preſente alli eſſamini, che ſi faranno in dette Cauſe Criminali
quando ui pareſſe,che o per importanza della coſa, o per qual'altra ſi
uoglia cauſa gli foſſe biſogno dell'authorita uoſtra. Et tutto queſto in-
tendiamo ancho per li Soldati, quali in eſſa noſtra Citta dimoreranno,
quando ſaranno incolpati di furti, uiolenze,& ſimili altri obbrobrioſi de
litti.E ben uero,che per ferite,homicidii, & riſſe, vogliamo,che uoi ſiate
Giudice de Soldati con gli ſopranominati Conſultori, ſe ui biſognerano,
non

non intendendo pero,che in alcuno caſo habbino da eſſer preſi ſenza vo
ſtra ſaputa Et q̄ſto,che hora ſcriuemo a voi,vogliamo,che s'intenda eſſer
detto,& ordinato per voi,& voſtri Succeſſori per l'auenire,che di tempo
in tempo ſaranno Gouernatori di quella noſtra Città, & coſi ſia intiera-
mente oſſeruato,& tanto eſſequite. State ſano.

Ferrariæ VII. Auguſti. M. D. L V.

Alexander.

A tergo Gubernatori noſtro Mutinæ.

¶ Ego Thadæus fq. egregij viri D. Hieronymi Zandorii Ciuis Mutin.
pub.Apoſtol.Imper.& Commun. Mutin.auctorit.Notarius prædictum
Sumptum ſupradictarum litterarum Ducal. per ipſum Illuſtriſs. D.
Ducem noſtrum dicto D.Gubernatori noſtro tranſmiſſarũ manu D. Iac.
Azzaioli S E.Cancell.& Sigillo eius Sigillatarum ex ſuo Authentico ſa-
no,& integro,de commiſsione præfati Mag.D.Poteſtatis ibidem præſen-
tis,& ſedentis,ſumpſi,& exemplaui fideliter,& prout in dicto authenti-
co inueni nihilo addito,diminuto,vel mutato.Ipſumque Exemplum co-
ram præfato D.Prætore, vna cum prædictis, & infraſcriptis præſtantibus
Notariis D.Ioan Lauren.Villano D.Nic.Dragheto D. Bart. Paganello
D.Petro Ioan.Seraphino de Ballotis D.Marſilio Sigitio D.Bart. Pazano,
& D Hieronymo de Vecchis diligenter auſcultaui Et quia ipſum Exem-
plum cum Originali auſcultatum concordare inueni una cum ſupraſcri
ptis & infraſcriptis D. Notariis, & quia ipſe D. Poteſtas dicto Sum-
pto auctoritatem ſuam,& Decretum interpoſuit, & ipſi adhibendam fi-
dem pronunciauit in Iuditio,& extra,ſicuti vero Originali, ideo in fidem
præmiſſorum hic me ſubſcripſi,& authenticaui, ſigno, & nomine meis
conſuetis appoſitis,dicta die,hora,& loco.&c.

¶ Ego Ioannes Laurentius fq. D.Iacobi de Villanis Ciuis Mutinæ. pub.
Apoſtolica,& Imperiali auctoritate Notarius ſupradictum Sumptum de
litteris Ducalibus per dictum D.Thadæum Zandorium ex dicto & de di
cto ſuo Originali ſigillato in cæra alba Sigillo Ducali a me uiſo, & le-
cto ſcriptum,& exemplatum de commiſsione Mag. D. Poteſtatis Muti-
næ,vna cum dicto D. Thadæo,& infraſcriptis Dominis Nicolao Draghe-
to,Bartholomæo Paganello,Petro Ian.Seraphino de Ballotis, Bartholo
mæo Pazano,Hieronymo de vecchis, & Marſilio de Sigitiis, Ciuibus, &
Notariis Mutin. & coram præfato D. Poteſtate ſedente ubi ſupra, fide-
liter cum dicto ſuo Originali auſcultaui de verbo ad verbũ. E quia ſum-
ptum cũ dicto ſuo Originali concordat,prout ita inueni, & inuenimus,
dictæ interpoſitioni Decreti, auctoritatis, & pronunciationi prædicti
D.Poteſtatis interfui,ideo de eius mandato in præmiſſorum fidem per-
petuam me ſubſcripſi,& authenticaui, ſigno,& nomine meis conſuetis.

¶ Ego Nicolaus fq. Ser Aſcanii de Draghetis Ciuis Mutinæ, publicus
Apoſtolica,& Imperiali auctoritate Notarius ſupradictum Sũptum de
litteris Ducalibus per dictum D.Thadæum Zandorium ex dicto, & de
dicto

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА

dicto ſuo Originali ſigillato in cæra alba Sigillo Ducali a me viſo, & lecto ſcriptum, & Exemplatum de commiſsione Mag. D. Poteſtatis Mutinæ vna cum dicto D. Thadeo, & D Ioan. Laurentio Villano, & infraſcriptis Dominis Bartholomæo Paganello, Petro Ioan. Ballota, Barth. Pazano, Hieronymo de Vecchis, & Marſilio de Sigitiis, Ciuibus, & Notariis Mutinæ, & coram prædicto Domino Poteſtate ſedente ubi ſupra, fideliter cum dicto ſuo Originali auſcultaui de verbo ad uerbum. Et quia Sumptum cum dicto ſuo Originali concordat, prout ita inueni, & inuenimus dictæ interpoſitioni Decreti, auctoritatis, & pronuntiationi prædicti D. Poteſtatis interfui, ideo de eius mandato in præmiſſorum fidem hic me ſubſcripſi, ſignum nomenque meum appoſui conſuetum.

¶ Ego Bartholomæus fq. Antonii de Paganellis Mu. Ciuis, publicus Apoſtolica, & Imperiali, ac Commun. Mutinæ auctorit. Notarius ſupraſcriptum Sumptum de litteris Ducalibus, per ſupraſcriptum D. Thadæum ex dicto ſuo Originali ſigillato in cæra alba Sigillo Ducali a me uiſo, & lecto, ſcriptum, & Exemplatum, de commiſsione Mag. D. Poteſtatis Mutinæ, una cum dicto D. Thadæo D. Ioan. Laurentio Villano, D. Nicolao Drag. & infraſcriptis D. Pet. Io. Ballota, Bart. Pazano, Hiero. de Vecchis, Marſilio de Segitiis, Ciuibus, & Notariis Mut.. & coram prædicto D. Poteſtate, & Mag, D. D. Conſeruatoribus cum dicto ſuo Originali auſcultaui de uerbo ad verbum. Et quia præſens Sumptum cum dicto Originali auſcultatum concordat, prout ita inuenimus, dictæ interpoſitioni Decreti, auctoritatis, & pronuntiationi prædicti D. Poteſtatis interfui, ideo de eius mandato in præmiſſorum fidem perpetuam me ſubſcripſi, & ſignum & nomen meum appoſui conſuetum.

¶ Ego Petrus Ioannes fq. D. Balthaſſaris de Seraphinis *alias* de Ballotis Ciuis Mutinæ, publicus Apoſtolica, & Imperiali, ac Commun. Mutinæ auctorit. Notarius ſupraſcriptum Sumptum de litteris Ducalibus per dictum D. Thadæum Zandorium ex dicto ſuo Originali ſigillato in cæra alba Sigillo Ducali a me uiſo, & lecto ſcriptum, & exemplatum, de commiſsione Mag. D. Poteſtatis Mutinæ vna cum dicto D. Thadæo, ſupraſcriptis, & infraſcriptis Dominis Ioanne Laurentio de Villanis, Nicolao Dragheto, Bartholomæo Paganello, Bartholomæo Pazano, Hieronymo de Vecchis, & Marſilio de Sigitiis, Ciuibus, & Notariis Mutinæ, & corã prædicto D. Poteſtate ſedente ubi ſupra, fideliter cum dicto ſuo Originali auſcultaui de verbo ad verbum, Et quia Sumptum cum dicto ſuo Originali concordat, prout ita inueni, & inuenimus dictæ interpoſitioni Decreti, auctoritatis & pronuntiationi prædicti D. Poteſtatis interfui, ideo de eius mandato in præmiſſorum fidem perpetuam me ſubſcripſi, & authenticaui, ſigno, & nomine meis conſuetis.

¶ Ego Barrholomæus Pazanus D. Antonii filius Ciuis Mutinæ, publicus Apoſtolica, & Imperiali, ac Communis Mutinæ auctorita. Notarius ſupradictum Sumptum de litteris Ducalibus per dictum D. Thadæum Zandorium ex dicto, & de dicto ſuo Originali ſigillato in cæra alba Sigillo Ducali

lo Ducali a me viſo, & lecto ſcriptum, & Exemplatum de commiſsione Mag. D. Poteſtatis Mutinæ vna cum dicto D. Thadeo, & D Ioan. Laurentio Villano, D. Nicolao Dragheto. D. Bartholomæo Paganello, Petro Ioan. Ballota, Barth. Pazano, Hieronymo de Vecchis, & Marſilio de Sigitiis, Ciuibus, & Notariis Mutinæ, & coram prædicto Domino Poteſtate ſedente ubi ſupra, fideliter cum dicto ſuo Originali auſcultaui de verbo ad uerbum. Et quia Sumptum cum dicto ſuo Originali concordat, prout ita inueni, & inuenimus dictæ interpoſitioni Decreti, auctoritatis, & pronuntiationi prædicti D Poteſtatis interfui, ideo de eius mandato in præmiſſorum fidem hic me ſubſcripſi, ſignum nomenque meum appoſui conſuetum.

¶ Ego Hieronymus fq D. Io. Martini de Vecchis, Ciuis Mutinæ, publi. Apoſtolica, & Imperiali ac Communis Muti. auctoritate Notarius, ſupradictum Sumptum de litteris Ducalibus per dictum D. Thadæum Zandorium ex dicto & de dicto ſuo Originali ſigillato in cæra alba Sigillo Ducali a me uiſo, & lecto ſcriptum, & exemplatum de commiſsione Mag. D. Poteſtatis Mutinæ, vna cum dicto D. Thadæo, ſupraſcriptis, & infraſcriptis Dominis Ioanne Laurentio de Villanis, Nicolao Dragheto, Bartholomæo Paganello, Petro Ian. Seraphino de Ballotis, Bartholomæo Pazano, & Marſilio de Sigitiis, Ciuibus, & Notariis Mutin. & coram præfato D. Poteſtate ſedente ubi ſupra, fideliter cum dicto ſuo Originali auſcultaui de verbo ad verbũ. Et quia Sumptum cũ dicto ſuo Originali concordat, prout ita inueni, & inuenimus dictæ interpoſitioni Decreti, auctoritatis, & pronunciationi prædicti D. Poteſtatis interfui, ideo de eius mandato in præmiſſorum fidem perpetuam me ſubſcripſi, & authenticaui, ſigno, & nomine meis conſuetis, dictis hora, & loco.

¶ Ego Marſilius fq. Ser Nicolai Sigitii, Ciuis Mutinæ, publicus Apoſtolica, & Imperiali ac Communis Mutinæ auctoritate Notarius ſupradictum Sũptum de litteris Ducalibus per dictum D. Thadæũ Zandoriũ ex dicto ſuo Originali ſigillato in cæra alba Sigillo Ducali a me uiſo, & lecto, ſcriptum, & Exemplatum, de commiſsione Mag. D. Poteſtatis Mutinæ, una cum dicto D. Thadæo D. Ioan. Laurentio Villano, D. Nicolao Drag. & Domino Pet. Io. Ballota, Bartholo. Pazano, Hiero. de Vecchis, Ciuibus, & Notariis Mutin. & coram prædicto Domino Poteſtate, & Magnific. D. D. Conſeruatoribus cum dicto ſuo Originali auſcultaui de uerbo ad verbum. Et quia præſens Sumptum cum dicto Originali auſcultatum concordat, prout ita inuenimus, dictæ interpoſitioni Decreti, auctoritatis, & pronuntiationi prædicti D. Poteſtatis interfui, ideo de eius mandato in præmiſſorum fidem perpetuam me ſubſcripſi, & ſignum & nomen meum appoſui conſuetum. dicta die hora, & loco.

¶ Acta fuere hæc omnia ſupradicta vbi ſupra, coram præfato D. Prætore exiſtente, & ſedente ubi ſupra ac authorante, & pronunciante ut ſupra, & ad præſentiam ſupradictorum Notariorum ſe ſubſcribentiũ ipſi Tranſumpto, præſentibus teſtibus rogatis, habitis, & vocatis, vz, Mag.

I. V. Doct.

I. V. Doct. D. Petro filio Spect. D. Thomæ de Foſcheriis, & D. Ioan. Baptiſta fq. Ser. Iacobi de Villanis, & D. Gaſpare alias dicto Borlo q. D. Alberti de Petrazanis, Ciuibus, & habitatoribus Mutinæ.

¶ Et Ego idem Thadæus Zandorius Notarius qui ſupra, rogatus fui de prædictis, publicaui, & authenticaui, Signo, & nomine meis conſuetis appoſitis.

Prorogatio iuriſdictionis Iudicis ad Minora.

Illuſtriſsimo & Eccellentiſsimo Sig.

SVpplicano à V. E. li fideliſsimi ſudditi, & ſeruitori di quella li Conſeruatori della Mag. Communità di Modona, che ſi voglia degnare d'approuare, & confermare l'infraſcritto ordine, & Statuto, quai eſsi hanno fatto a beneficio vniuerſale di detta fideliſsima Città.

Statuimus quod Iudex quindecim librarum ſiue ad Minora poſsit cognoſcere, & decidere quaſcunque cauſas ciuiles vſque ad ſummam, & quantitatem librarum vigin tiquinque incluſiue eis modo, & forma de quibus in Statuto ſub Rubrica. De officio Iudicis quindecim librarum, & ſeruatis ſolemnitatibus, & dilationibus, & aliis de quibus in Statuto ſub Rub. De inſtantia, & modo procedendi ſingula ſingulis congrue referendo, Declarãdo quod illæ probationes de quibus in ſtatuto prædicto à libris octo uſque ad quindecim ſufficiant etiam à quindecim vſque ad vigintiquinq; eiſdem modo, & forma, & ut ibi. Volumus tamẽ quod poſsit appellari, & de nullitate dici, & reſtitutio in integrum peti à ſententiis latis per Dominum Iudicem excedentibus ſummam vel precium vel intereſſe *librarum* quindecim monet. Muti. & prout in Statuto *ſub Rubr.* A quibus ſententiis non liceat appellare.

Declaramus etiam, quod in dictis cauſis excedentibus ſummã librarũ quindecim, poſsint interuenire procuratores, prout in aliis Cauſis. Salarium autem dicti D. Iudicis ſit, & eſſe debeat librarum octo ſingulo menſe, & id conſequi debeat à Magnifica Communitate, & ponatur in bulleta ordinaria.

Illuſtriſsimus Dominus noſter Dux concedit, & diſpenſat, ut petitur & ita ſcribatur.

Lutius Paganutius xxiii. Februarii. M:D.LXI.

Die 26. Aprilis 1561. hora Iuris, in Sabbato.

Publicata fuit per Nicolaum de Longis præconem publicum communis Mutinæ, me Sigismundo Bambaſio Cancellario Magnificæ Communitatis Mutinæ dictante ſupradicta prouiſio, & declaratum, & notificatum fuit obſeruantiam dictæ prouiſionis incipi debere, & ita incipiat in Calendis Maij proximi ſedente pro tribunali hora Iuris Magnifico Do. Prætore Ciuitatis Mutinæ, & Ius reddente ante dictum tribunal, necnon ad Arrengheriam Palatii Iuridici Communis Mutinæ ſono tubæ præmiſſo, & alta voce multis, & multis perſonis ibi aſtantibus, & audientibus, por ut idem Nicolaus retulit publicaſſe ex parte Magnificorum D. D.Con-

D.D. Conſeruatorũ, & legiſſe prouiſionem ipſam & vulgarizaſſe eam de verbo ad verbum.

Præſentibus in dictis locis ſemper, & continue teſtibus ad prædicta ſpecialiter uocatis, & rogatis videlicet Magnifico Equite D. Ioanne Villanoua D. Nicolao filio dicti D. Ioannis Notario & D. Ioanne Maria de Barberiis Cancellario perpetuo prædictæ Magnificæ Communitatis ciuibus, & habitatoribus Mutinæ.

Ego Sigismundus Bambaſius Notarius, & Cancellarius ad præſens dictæ Communitatis rogatus fui, ſcripſi, & dictaui dicto tubicini dum eam publicaret.

Prouiſione, che gli Originali, Proceſsi, Teſtimonii, & Teſtamenti & Codicilli, & Inſtromenti, & ſcritture di qualunque ſorte rogate da publici Notai di Modona non ſi poſſano accommodare a chi ſi ſia.

NEL Libro della Ducale Cancellaria del Sereniſsimo Sig. Duca di Ferrara intitolato Libro de regiſtri de Capitoli delle Communità dell'Anno M. D. LVIIII. coperto di carta di pecora con cinque correggie; & fibia, ſi ritroua a carte 114. b. ſino à 115. b. L'infraſcritta Supplicatione della Magnifica Communità di Modona, con il reſcritto à quella annotato ſotto il di VII di Settembre dell'Anno. M. D. LXXV Inſieme con vna Prouiſione fatta da eſſa Communità, & relatione dell'Illuſt. Signor Gouernatore di Modona, & confirmatione di S. A. ſecondo la dimanda della predetta Communità, ſotto li XXX. d'Ottobre dell'Anno iſteſſo, con la Littera ordinaria ſopraciò al ſudetto Signor Gouernatore.

Sereniſsimo Prencipe: La Communità di Modona ſuddita, & ſerua di V. A. Supplica quella, che per ſua innata bontà, & corteſia, & per beneficio di quella Città ſua di Modona, ſi degni di confirmare lo introcluſo Statuto, & prouiſione, & hoc de gratia, Non obſtantibus. &c. Hauendo il tutto per ſofficientemente eſpreſſo.

Ad Gubernatorem Mutinæ quod circa narrata ſe informet, & Domino referat.

Io. Baptiſta Pigna VII. Septembris M. D. LXXV.

Marſilio Seghizzo Ambaſciatore della Communita di Modona.

Prouiſione che gli originali Proceſsi, teſtimoni, & teſtamenti, & codicilli & inſtromenti, & ſcriture di qualunque ſorte rogate da publici Notai di Modona non ſi poſſano accommodare à chi ſi ſia.

COnoſcendoſi ſe bene per vn'altra Prouiſione regiſtrata nelle reformationi delle Taſſe, & mercedi de Notai di Modona publicata l'Anno M. D. LIII. ſotto il di XXIII. d'Agoſto era prohibito a Notai, l'accommodare gli Originali di qualunque ſue ſcritture, fatte, & rogate in

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМ. МЕЧНИКОВА

in giudicio, & fuori alle parti, ouero ad vna di eſſe parti, & meno a gli Auocati, Procuratori, & Giudici, che nondimeno era nata da vn tempo in qua corrottela di accommodare i detti Originali, & in ſpetialità de i proceſsi, con pericolo di perderſi, & dare occaſione à coloro, à i quali s'accommodauano di commettere falſità, in grandiſsimo danno, & pregiudicio, coſi de i Notai, come del terzo, oltre al dishonore, che à i detti Notai poteua da cio riſultare, Et tale abuſo, o dalla poca pena appoſta à i Notai in detta prouiſione, o da qual'altra ſi vog'ia cauſa ſuccedeſſe. Hanno per tãto i Signori Conſeruatori, inſieme coi Maſſari de i Notai per obuiare a i ſuddetti diſordini, & commune vtilitade, & ſalute di tutti, formata, conchiuſa, & ſtabilita la infraſcritta, & preſente Prouiſione, la quale vogliono, che habbia forza di legge, & habbia da eſſere inuiolabilmente oſſeruata cioè,

Che alcuno de i Notai di Modona non poſſa, ne debba, ò ardiſca nell'auenire, accommodare a neſſuna delle parti intereſſate, ſe bene vi foſſe il conſenſo di tutte le parti intereſſate, ne ad alcuna altra perſona, ne ad Auocati, Procuratori, o Giudice, Originali de Proceſsi, Teſtimoni, Teſtamenti, & Codicilli, Inſtromenti, ne di qualunque alcune altre ſcritture Originali, coſi da loro Notai rogate, come da altri, che foſſero in poter loro, o per eſſergli ſtate conceſſe a rileuare, o per altro qual ſi voglia modo, o via, ſotto pena di eſſere priui della Dignità del Notariato, & di eſſere tenuti à i danni della parte, che haueſſe intereſſe nelli detti Originali, li quali foſſero a ſuo pregiudicio accommodati, & di incorrere ipſo iure nella pena di lire venticinque di Moneta corrente in Modona, da eſſere applicata per *la metà alla* Ducale Camera, & per l'altra al Collegio *de i* Notai, nelqual caſo ſi ſtarà al giuramento della parte intereſſata, & d'vn Teſtimonio degno di fede, & acciò detta prouiſione ſi habbia piu ageuolmẽte ad'oſſeruare, Si dichiara ſin'hora, che ogni Sentenza, Laudo, Dichiaratione, ò Pronuntia che ſarà data, & fondata ſopra tale Originale, ſia ipſo iure nulla in giudicio, & fuori non poſſa apportare ragione alcuna à colui, in fauore di chi foſſe data.

Sereniſsimo Signor & patron mio colendiſsimo.

RImetto à V.A. la ſupplica della Communita di Modona, ſopra la quale ſono informato eſſere accaduto, che per il dare gli Originali fuori, hora ſi ſono ſmarriti, hora ſono ſtati vitiati, con danno altrui, & occaſione di ſcandali maggiori, come ſi contiene nella prouiſione compilata in detta Communità, che è quanto mi occorre riferire a V.A. in queſto fatto, allaquale riuerentemente m'inchino & dono in gratia.

Di Modona il XXIX. di Settembre M.D.LXXV.

De V.A. Sereniſsima.

Diuotiſsimo ſeruitore.

Antonio Beuilacqui.

Et ita confirmat Dominus vt petitur

Ludouicus Taſſonus de mandato die XXX Octobris. M.D.LXXV.

Calmiero del pane venale di Modona, ordinato, & ſtabilito dagli Ill. Sig. Conſeruatori, col conſenſo dell'Illuſtriſs. Sig. il Sig. Conte Ferrante Eſtenſe Taſſone Gouernatore Digniſsimo per ſua Altezza Sereniſsima di eſſa Città di Modona.

L'Anno del Signore. M. D. L X X X I. Adi X X Febraio.

QVESTO è il Calmiero del Pane da oſſeruarſi per tempi che verrãno dalli Fornari della Città di Modona nel panificio. In eſſecutione della ſententia data per l'Illuſtriſſimo Sig. il Sign. Conte Ferrante Eſtẽſe Taſſone Ducale Gouernatore digniſsimo & c. L'anno 1576. Et conforme all'Inſtromento dell'accordo. & tranſattione paſſata fra la Illuſtre Communità di Modona, & detti Fornari cõ l'interuento, & autorità del prefatto Illuſtriſsimo Signor Gouernatore l'anno 1578. raccolto, riformato, & ſtabilito per Pompeo Manzuoli, Filippo Magni, due del numero degli Illuſt. Sig. Conſeruatori con lo interuento di Frãceſco Maria Boſelli uno del numero degli Illuſt. Signori Confirmati, di ordine degli Ill. Signori Conſeruatori, come appare ne gli atti del conſiglio.

Il tenore della quale ſentenza è queſto videlicet.

In Dei nomine amen.

NOS Ferdinandus Eſtenſis Taſſonus Ferrarienſis Comes. & c. Ciuitatis, & diſtrictus Mutinę pro Sereniſſimo Principe, & Domino noſtro Domino Alfonſo Secundo Eſtenſe Dei gratia Ferrariæ, Mutinæ & Regii, Duce & c. generalis Gubernator, &c. & in hac parte Iudex commiſſarius Ducalis ab eius Altitudine ſpecialiter electus, & deputatus

Cognitor, & deciſor litis cauſæ, & quæſtionis coram nobis, & officio noſtro, & tãquam Iudice Commiſſario Ducali antedicto verſæ, & uertentis, per, & inter Fornarios, & eorum artem fornariorum Ciuitatis Mutinæ mediante Domino Marſilio Sighitio cauſidico Mutinenſi eorum procuratore ex una, & Illu. Communitatem Mut. mediante D. Antonio Mãfredino eius Syndico, & procuratore ex altera in actis curię noſtræ notarii infraſcripti.

Volentes ad expeditionem huiuſmodi litis, & cauſæ rite recte ac legitime, & iure medio deuenire.

Viſa commiſsione Ducali, una cum ſupplicatione & inſtantia dictorum Fornariorum.

Et uiſis reſpõſionib. & oppoſitionib. ex aduerſo factis

Viſis teſtibus hincinde examinatis, & uiſis iuribus per ambas partes in ipſa cauſa productis ac auditis partium ipſarum iuribus, & allegationibus.

Et denique uiſis, ac conſideratis omnibus quę per nos uidenda, & conſideranda fuere.

Viſo tandem ac audito conſilio Illuſtris Iuris utriuſque Doctoris D. Sigismundi de Beccariis Iudicis appellationum, & maleficiorum Ciuitatis Mut. & ordinarii conſultoris noſtri.

Viſaque monitione per nos facta pro præſenti die & hora ad noſtram ſententiam audiendam.

Chriſti Seruatoris noſtri nomine repetito eiuſq; glorioſæ matris ſemper Virginis Mariæ Beatorumque Apoſtolorum Petri, & Pauli, ac Sanctiſsimi Geminiani huius Ciuit. Mut. Protectoris & Patroni, totiuſque cœleſtis curiæ triumphantis nominibus, pro ſuffragio humiliter imploratis.

Sedẽtes pro tribunali in caſtello dictæ Ciuit. Mut. reſidẽtia noſtra, & in camera noſtrę ſolitæ audiẽtiæ pro iure reddendo ſuper quadam tabula lignea ibidem exiſtente quem locum, & quam ſedem pro noſtris idoneis congruis, & honeſtis loco ſede, & tribunali ad infraſcriptam noſtram ſententiam proferendã & conſilium aperiendum elegimus, & deputauimus, & quatenus opus ſit de nouo eligimus, & confirmamus, & ſic fore, ac eſſe pronunciamus, iuramento prius per nos corporaliter in forma aſſumpto manu tactis ſcripturis ad Sancta Dei Euangelia in & ſuper animam dicti conſultoris noſtri de rite recte, & iure medio iudicando, & ſententiando in præſenti cauſa talem inter dictas partes damus, & proferimus ſententiam iuxta dicti, & infraſcripti conſultoris noſtri conſilium per nos recluſum ſub tenore infraſcripto uidelicet.

Tenor conſilii, & ſententiæ eſt uidelicet,

A tergo, Illuſtriſ. D. Gubernatori Mut. D. meo obſeruandiſsimo,

Illuſtriſ. D. Gubernator D. obſeruandiſsime:

In cauſa inter Ill. Communitatẽ Mut. & artem Fornariorum eiusdem inclitæ Ciuitatis mediantibus partium Clariſsimis procuratoribus, ac Syndicis reſpectiuẽ, uiſis actis atque toto proceſſu, & maturẽ cõſideratis omnibus conſiderandis dico, & conſulo partes Illuſtriſ. Dominationis Veſtræ fore ac eſſe in ſententiando in hunc qui ſequitur modum,

Chriſti nomine repetito, Iurantes,

Quia dicimus pronunciamus, & ſententiamus antedictum Calmerium panis uenalis regulandũ, modificandum, & reformandum fuiſſe ac eſſe prout inherentes Ducali reſcripto ſic fieri iubemus. Mandãtes Illu. DD. Conſeruatoribus, ut ad finem hunc modificandi ipſi eligant duos probos integros, ac intelligentes uiros qui bene computatis, ac conſideratis omnibus circa augumentum habito reſpectu ad tẽpora præterita expensarũ faciendarũ per Fornarios in futurum, & cocturæ panis, atque aliis cõſiderabilibus ad beneficium pauperum ac aliorũ panes ementium conſtituant rite calmerium quod ſic conſtitutum, & reformatum in hac inclita Ciuitate, & eius diſtrictu inuiolabiliter obſeruetur, nõ obſtãtibus hincinde dictis deductis oppoſitis, & allegatis quæ minus obſtetiſſe, ac obſtare declaramus atque abſoluẽtes ambas partes ab expenſis præſentis cauſæ uti non temere se opponentes ita dicimus iudicamus, atque conuenieus eſſe declaramus omni meliori modo.

Illuſtriſ. Dominationi Veſtræ Seruitor.

Sigiſmũdus Beccarius Iudex atque Conſultor.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМ. І.І. МЕЧНИКОВА

Lata data,& in his ſcriptis ſentẽtialiter promulgata fuit ſupradicta præſens ſententia per prædictum Illuſtriſs. D. Comitem Ferdinãdũ Eſtenſem Taſſonum nobilem Ferrarienſem Ducalem generalẽ dictæ Ciuitatis digniſsimum Gubernatorem exiſtentẽ in Caſtello dictæ Ciuit. Mut. Dominationis ſuæ reſidẽtia & in camera ſuæ audi. ntiæ,& ut ſupra ſedentem iuxta dicti Illu. Iuris utriusque Doctoris D. Sigiſmundi de Beccariis honorandi Iudicis appellationum, & maleficiorum dictæ Ciuitatis Mut. & dominationis ſuæ ordinarium conſultorem conſilium per dominationem ſuã, ut ſupra recluſum Iuramẽto prius per Dominationẽ ſuã corporaliter in forma aſſumpto, in & ſuper animam dicti D. Conſultoris ſui manu tactis ſcripturis ad Sancta Dei Euangelia de ritẽ rectẽ, & legitimẽ ac iure medio ſententiando,& iudicando in præſenti cauſa.

Lectaque,& alta uoce publicata per me Benedictũ Bartholamaſium ciuem,& notarium publicum Mutinę curię Dñationis ſuæ ſcribã de mãdato eiuſdem.

Currentibus annis a natiuitate Domini noſtri Ieſu Chriſti milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo ſexto indictione quarta die uero uigeſimo ſeptimo menſis octobris in tertiis hora iuris.

Pręſente ſpectabili cauſidico Mutinensi D. Marſilio Sighitio Procuratore,& eo nomine dictorũ Fornariorum,& prædictam ſententiam in parte,& partibus acceptante.

Pręſente ſpectabili cauſidico Mutinenſi D. Antonio Manfredino Syndico,& procuratore dictæ Illu. Cõitatis Mut. & prædictam ſententiã acceptante in parte,& partibus fauorabilibus, in reliquis uero contra non conſentiente,& de nullitate proteſtante, & appellante uiua uoce ſaluo ſibi iure latius appellandi in ſcriptis,

Præſentibus teſtibus ad prædicta ſpecialiter habitis uocatis,& rogatis uidelicet. Mag. D. Paulo Silua Cancellario in gubernio Mut. D. Ludouico Ruberto, ac D. Paulo Bacelerio ciuibus notariis Muti. teſtibus notis, & aliis,

Ego Benedictus Bartholamaſius olim ſpectabilis viri D. Ioãnis filius ciuis Mut. publicus apoſtolica, & Imperiali, ac Communis Mut. autoritatibus notarius ac notarius curiæ,& officii prædicti. Illuſt. D. Gubernatoris prędictis interfui eaque rogatus ſcripſi publicaui,& autenticaui ſigno,& nomine meis conſuetis.

Il tenore del quale inſtromento ẽ queſto uidelicet.

In Chriſti nomine amen Anno a natiuitate eiuſdem 1578. indict. 6. die uero 29. menſis Martii,

CVm ſit quod de anno 1576. pendente lite, inter Illu Cõitatẽ Mut. ex una, & artem Fornariorũ ex altera, ſuper modificatione, & reformatione calmerii panis uenalis lata fuiſſet ſentẽtia per Illuſt. D. Gubernatorem tanquã iudicem delegatum ã Ser. D. Duce noſtro in hac cauſa, & ut de prædictis omnibus conſtat ex actis D. Benedicti Bartholamaſii notarii Mut. ad quæ omnia quatenus opus ſit, relatio habeatur,& in executione cuius ſententię pendente appellatione pro parte Illu. Communitatis, Illuſt. DD Conſeruatores tunc temporis elegerunt Mag. D. Iulium Fontanellum, D. Io. Mariam Liuizanum & poſtea Mag. D. Alexandrum Scanarolũ, & D. Franciſcũ Mariam de Boſellis ad faciendum ſcandaleum pro calmerio prædicto reformando, qua reformatione per ipſos reſpectiuẽ facta infraſcripri Maſſarii artis prædictæ aliquo modo noluerunt eam acceptare, ultra alias eorum prætẽſiones, allegando ipſos uelle interuenire ad dictam reformationem,& ſcandaleũ & ſic inſtabant tam coram Illu. D. Gubernatore, quã Illu. DD. Conſeruatoribus,

Qui Illu. DD. Conſeruatores cupientes expedire hoc negotium,& rem gratam facere ſupraſcriptis Fornariis denuo elegerunt Illus. D. Bartholameum Calorium D. Io. Caſtaldum. D. Vgulinum de Lenis, & D. Io. Andream de Grilinzonibus ciues Mutin. ad reformandum,& regulandum prędictum calmeriũ eis modo,& forma, de quibus in prædicta ſententia, cum interuentu tamen,& pręſentia unius ex Fornariis artis prædictę. Qui Illu DD. ſicut ſupra electi facto ſcandaleo per Magiſtrum Iacobum de Pedratiis piſtorem Regienſem in pręſentia unius ex prędictis Fornariis, poſt multa colloquia,& uarias contentiones habitas cum infraſcriptis Maſſariis,& præſertim cum D Georgio de Ghibertonis ſuper eorum prætenſionibus, tandem diebus elapſis, interueniente prędicto Illu. D. Gubernatore concorditer prædictæ partes in camera audientiæ prædicti Illu. D. deuenerunt ad infraſcriptam modificationẽ, & reformationem tenoris infraſcripti uidelicet.

Tenor calmerii reformati eſt, uidelicet.

IL Calmiero uecchio, & p lo adietro uſato ſi riforma, che per ciaſcuno ſtaio, ſi difalca ſoldi uno di quattrini, che ſono ſoldi due di quattrini per ſacco che s'agiungono alle ſpeſe, auuertendo però, che ſi come il ſacco del formento douea peſare netto lib. ducento cinquanta ſette, quando torna dal molino, coſi hora dourà peſare lib. ducento cinquantaotto, oncie noue laſciandoſi a fauore de Fornari la giunta che ſi dà, nel reſto quanto al fiore della farina, remozuoli,& remoli, peſo del pane,& ogni altra coſa, reſta il calmiero fermo,& nel ſuo ualore.

Et quoniam de prædictis omnibus dixerunt, non apparere inſtrumentum, nec ſcripturam aliquã, &c.

Iccirco conſtituti perſonaliter coram me notario,& teſtibus infraſcriptis, Magiſter Bernardinus de Zampalochis,& Magi. Bernardinus de Curlis Maſſarii artis Fornariorum, nec non,& D. Io. Baptiſta de Ceruellis agentes, tam eorum propriis nominibus, quã uti procuratores,& mandatarii totius artis prædictæ, ut de eorum procuræ mandato conſtat rogato Do. Paulo Mazzono notario ad quod &c. omni meliori modo quo potuerunt ſponte aſſeruerunt, & confeſſi ſunt ſupraſcriptum Calmerium fuiſſe factum,& reformatum de eorum conſenſu & uoluntate ut ſupra, mediante autoritate ſupraſcripti Illuſt. D. Gubernatoris,& propterea tanquam iuſtum acceptarunt,& approbarunt, acceptant,& approbant omni meliori modo,&c.

Nec non agentes modis,& nominibus quibus ſupra,

pra, promiſerunt ſupra ſcriptis Ill. D. Bartholomeo Calorio, D Ioa. de Caſtaldis D. Vgolino de Lenis,& D. Io. Andreæ Grilenzono pręſentibus. & acceptãtibus, ac Ill. D. Ioan de Caſellis ſindico generali præ dictę Ill Communitatis, & mihi Cancellario infraſcripto acceptantibus pro ipsa Ill. Communitate,& pro omnibus aliis quorum intereſt & c. ſupraſcriptũ calmerium,& omnia in eo contenta inuiolabiliter obſeruare,& in aliquo non contrauenire ſub obligatione,& hypotheca omnium, & quorũcunque bonorum, tã prædictorũ maſſariorum,& D. Ioã Baptiſtę quam ſuorum principalium reſpectiue mobilium, & immobilium præſentium, & futurorum & c.

Renunciantes in prædictis omnibus,& ſingulis expreſſe exceptioni doli mali, actionis in factum, cõdictionis indebiti ſine vel ex iniuſta cauſa, vis, metus, fraudis, fori, priuilegio,& feriis omnibus, ac diebus feriatis, præſentibus, & futuris,& generaliter omni alii legum iuris vſus, conſuetudinis,& ſtatutorum auxilio, & beneficio, ipſis, & cuilibet ipſorum quomodolibet competenti, ſeu competituro.

Et pro maiori pręmiſſorum robore, ſupraſcripti Magiſter Bernardinus Zãpaloca, Magiſter Bernardinus Curlus Maſſarii, & D. Ioa. Babtiſta de Ceruellis, ſponte manibus corporaliter tactis ſcripturis, in animas eorum proprias,& principalium ſuorum reſpectiue, iurarunt ad ſancta Dei Euangelia prædicta omnia eſſe vera,& ea attendere velle, ſub iam dictis obligationibus,& pœna periurii, & c.

Rogantes me notarium, & Cancellarium infraſcriptum, vt de prædictis omnibus ſim rogatus, & publicum conficiam inſtrumentum.

Actum Mutinæ in camera conſiliorum præſentibus ibidem D. Nicolao filio quondam D. Petri de Cellis, Ill. D. Aurelio filio quondam D. Franciſci de Moranis,& D. Io Baptiſta filio quondam Geminiani de Feſtaſiis notario ciuibus & habitatoribus Mut. teſtibus ad prædicta omnia ſpecialiter adhibitis, uocatis & rogatis,&c.

Ego Rubertus filius quo. ſpect. uiri D. Franciſci de Pellitiariis ciuis publicus Apoſtolica, Imperiali ac communis Mut. auctoritate notarius, alter ex cancellariis Ill. Cõitatis Mut. ſupraſcriptis omnibus, & ſingulis interfui, eaque rogatus ſcripſi, publicaui,& autẽticaui ſigno,& nomine meis conſuetis,&c.

Inherendo dunque alla detta ſentenza,& inſtromento,& pigliando eſsi il modo, & la regola del preſente calmiero, ſono uenuti a dargli la forma infraſcritta uidelicet.

PRIMO.

Si'è poſto,& fermato che il ſacco calmierale del formento di quattro mine mondato,& macinato, trattane la molitura del munaio, a 3 per cento peſi lib. ducento cinquanta otto,& oncie noue, ſi come uiene eſpreſſo,& dichiarato nel detto inſtromento.

SECONDO.

Che il remolo che eſce del detto ſacco di farina peſi lib. quarantacinque, il quale s'appreccia li due terzi di un denaro per ciaſcun bolognino che uenga apprecciato il sacco del formento poſto in opera per il fornaio il quale remolo ſi laſcia ad eſſo fornaio, per detto precio à conto delle ſpeſe della ſua fattura, & del ſuo guadagno conforme al calmiero vecchio del quale ſi parlerà nel capitolo quinto. Et come appare nel ſoprascritto inſtromento.

TERZO.

Che il remozuolo che eſce del detto sacco di farina peſi lib. trentacinque il quale s'appreccia denaro uno,& un'ottauo di denaro per ciascuno bolognino che uenga apprecciato il sacco del formento come diſopra, il quale remozuolo parimente ſi lascia al Fornaio a conto delle ſpeſe della fattura, & del ſuo guadagno per detto precio. Et queſto ancho ſecondo la diſpoſitione del Calmiero uecchio,& del detto inſtromento.

QVARTO.

Che la farina affiorata buratata a burato fino tratto ne il remolo, & remozuolo d'un ſacco calmierale reſti lib. cento ſettantaotto, oncie noue la quale con la conueniente impaſtatura fatta in pane bianco di paſta ſalda, ben cotto,& ben cuſtodito creſca in ragione di ſedici per cento che in tutto ſaranno libre ducento ſette, oncie quattro di pane della qualità ſoprascritta, da compartirſi in tiere da quattrini otto l'una, & queſto ancho è conforme al calmiero uecchio,& all'inſtromento.

QVINTO.

Che per ogni ſpeſa, che uada a fare un ſacco di farina in pane, cominciando dalla mondatura del formento, ſino al pane uenduto, cõputato il guadagno del fornaio,& la mercede del uẽditore del pane, ſi taſſano bolognini uentiſei, ſi come uiene dichiarato nell'ultimo calmiero uecchio, che fin qui ſi è oſſeruato che è quello che fu riformato da M. Alberto Fontana,& da M Tomaso Pazzano. Et e l'iſteſso del quale s'e fatta mentione nel ſopradetto inſtromento.

SESTO.

Per ogni augumento che il fornaio habbia preteſo per adietro o poſſa pretẽdere di preſẽte, o per l'auenire per conto di dette ſpeſe, guadagno, & mercedi gli e conceduto che eſſo fornaio habbia a pagare ſempre lo ſtaio del formẽto calmierale un bolognino meno di quello che ſi trouerà espreſſo, & ordinato nella tariffa del panificio, che per ogni ſacco, sono bolognini due, i quali in effetto s'aggiungono alli bolognini 26. del calmiero uecchio, & cedono ad utile del fornaio & come ancho e ſtipolato,& accettato nel detto inſtromento.

Et a piu facile intelligenza di quanto detto habbiamo, maſſime per le perſone che non hanno coſi intiera cognitione di ſimili conti,& per gli ufficiali a quali ſta a fare oſſeruare gli ordini,& ancho per cõmodità di fornari iſteſsi, ſi e ordinata,& calculara la ſeguente tariffa del panificio senza deuiare punto da i termini ſoprascritti, come a leggenti ſi farà ben chiaro,& manifeſto.

Cal.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА

CALMIERO

CAlmiero da oſſeruarſi dall'Arte de Fornai della Città di Modona nella fattura del pane uenale tratto dallo Accordo ſeguito tra gli Illuſtri Signori Conſeruatori di eſſa Città,& Huomini di detta arte come appare per iſtromento ſtipulato, tra eſsi l'anno 1578. il dì 28. Marzo rogato M. Roberto Pellizzaro.

Fu ſtabilito il detto accordo,che il ſacco del frumento di ſtara due ritorni,in mano del Fornaio macinato,& netto da molitura.lib.258.& oncie.9.

Che di detto ſacco di frumento fatto in farina ne eſca remolo lib.45. Remozuolo. lib.35.

Fiore di farina abburattata a buratto fino lib. 177.

Il reſtante della farina che è lib.1.& on.9. habbia da eſſere del fornaio per giũta fatta alle ſpeſe,& mercedi di eſſo fornaio piu di quel,che era ſolito darglisi.& oltre a due bolognini,che ſi diffalcano del prezzo del calmiero uecchio,p ciaſcuno ſacco di frumento,& ſi accreſcono a dette ſpeſe,& mercedi.

Secondo la riforma fatta nouamente, d'ordine,delli Illuſtri Sig. Conſeruatori, col conſenſo dell'Illuſtriſsimo Sig.Gouernator di Modona,

Se ſol.26.din.6,lo ſtaio ual.il ſacco	L. 2. 13. 0	La tiera del pane on.45. tiere 54.	
per ſpeſe,& mercede	L. 1. 8. 0	à ſol.1.din.4.	L. 3. 12.10
		pel remolo	L. 0. 3. 0
	L. 4. 1. 0	pel remozuolo	L. 0. 5. 0
			L. 4. 1. 0
Se ſol.32.lo ſtaio ual.il ſacco	L. 3. 4. 0	La tiera del pane on.40. tiere 61	
per ſpeſe,& mercede	L. 1. 8. 0	on.3 a ſol.1.din.4.	L. 4. 2. 8
		pel remolo	L. 0. 3. 8
	L. 4. 12. 0	pel remozuolo	L. 0. 6. 4
			L. 4. 12. 0
Se ſol.39. lo ſtaio ual.il ſacco.	L. 3. 18. 0	La tiera del pane on.35.tiere 70	
per ſpeſe,& mercede	L. 1. 8. 0	à ſol.1.din.4.	L. 4. 13. 8
		pel remolo	L. 0. 4. 6
	L. 5. 6. 0	pel remozuolo	L. 0. 7. 0
			L. 5. 5 8
Se ſol.42. lo ſtaio ual.il ſacco	L. 4. 4. 0	La tiera del pane on.33. tiere 74	
per ſpeſe & mercede	L. 1. 8. 0	on.22.a ſol.1.din.4	L. 4. 19. 4
		pel remolo	L. 0. 4. 10
	L. 5. 12. 0	Pel remozuolo	L. 0. 8. 0
			L. 5. 12. 2
Se ſol.46.lo ſtaio ual.il ſacco	L. 4. 12. 0	La tiera del pane on.31.tiere 79.	
per ſpeſe,& mercede	L. 1. 8. 0	a ſol.1.din.4	L. 5. 5. 9
		pel remolo	L. 0. 5. 2
	L. 6. 0. 0	pel remozuolo	L. 0. 8. 9
			L. 5. 19 8
Se ſol.50. lo ſtaio ual.il ſacco	L. 5. 0. 0	La tiera del pane on.29.tiere 84	
per ſpeſe,& mercede	L. 1. 8. 0	a ſol.1.din.4.	L. 5. 13. 0
		pel remolo	L. 0. 5. 8
	L. 6. 8. 0	pel remozuolo	L. 0. 9. 6
			L. 6. 8. 2
Se ſol.55.lo ſtaio ual.il ſacco	L. 5. 10. 0	La tiera del pane on.27. tiere 92	
per ſpeſe,& mercede	L. 1. 8. 0	on.3 à ſol.1.din.4	L. 6. 1. 6
		pel remolo	L. 0. 6. 2
	L. 6. 18. 0	pel remozuolo	L. 0. 10. 6
			L. 6. 18. 2
Se ſol.61.lo ſtaio ual.il ſacco	L. 6. 2. 0	La tiera del pane on.25.tiere 98	
per ſpeſe,& mercede,	L. 1. 8. 0	à ſol.1.din.4	L. 6. 12. 2
		pel remolo	L. 0. 7. 0
	L. 7. 10. 0	pel remozuolo	L. 0. 11. 7
			L. 7. 9. 9
Se ſol.67.din.6.lo ſtaio.ual.il ſacco	L. 6. 15. 0	La tiera del pane on.23.tiere 106.	
per ſpeſe,& mercede	L. 1. 8. 0	on.22.a ſo.1.din.4	L. 7. 1. 6
		pel.remolo	L. 0. 7. 8
	L. 8. 3. 0	pel remozuolo	L 0. 12. 10
			L. 8. 3. 0
Se ſol.71.lo ſtaio ual.il ſacco,	L. 7. 2. 0	La tiera del pane on.22.tiere 111.	
per ſpeſe,& mercede	L. 1. 8. 0	on.18.a ſol.din.4	L. 7. 9. 0
		pel remolo	L. 0. 8. 0
	L. 8. 10. 0	pel remozuolo.	L. 0. 13. 0
			L. 8. 10. 0

DEL PANE.

Se ſol.75.d.6. lo ſtaio ual.il ſacco.	L. 7. 11. 0	La Tiera del pane on. 21. Tiere. 117.	
Per ſpeſe,& mercede	L. 1. 8 0	on.3.a ſol.1.din.4.	L. 7. 16 2
		pel Remolo	L. 0. 8. 7
	L. 9. 8. 0	pel Remozuolo	L. 0. 14. 5
			L. 8. 19. 2
Se ſol.80. lo ſtaio ual.il ſacco.	L. 8. 0. 0	La tiera del pane on.20.tiere. 123	
per ſpeſe,& mercede	L. 1. 8. 0	à ſol.1.di.4.	L. 8. 4. 0
		pel remolo	L. 0. 9. 0
	L. 9. 8. 0	pel remozuolo	L. 0. 15. 2
			L. 9. 8. 2
Se ſol.85. lo ſtaio ual.il ſaccò.	L. 8. 10. 0	La tiera del pane on.19.tiere 129.	
per ſpeſe,& mercede	L. 1. 8. 0	à ſol.1.din.4.	L. 8. 12. 0
		pel remolo	L. 0. 9. 7
	L. 9. 18. 0	pel remozuolo	L. 0 16. 2
			L. 9. 17. 9
Se ſol.91. lo ſtaio ual.il ſacco	L. 9. 2. 0	La tiera del pane on.18.tiere. 136	
per ſpeſe,& mercede	L. 1. 8. 0	a ſol.1.din.4.	L. 9. 2. 0
		pel remolo	L. 0. 10 0
	L. 10. 10. 0	pel remozuolo	L. 0. 17. 6
			L. 0. 9. 6
Se ſol.97. lo ſtaio ual.il ſacco	L. 9. 14 0	La tiera del pane on.17. tiere 144.	
per ſpeſe,& mercede	L. 1. 8. 0	à ſol.1.din.4.	L. 9. 12.10
		pel remolo	L. 0. 10 11
	L. 11. 2. 0	pel remozuolo	L. 0. 18 4
			L. 11. 2. 1
Se ſol. 104.lo ſtaio ual.il ſacco	L. 10. 8. 0	La tiera del pane on. 16, tiere 153	
per ſpeſe,& mercede	L. 1. 8. 0	a ſol.1.din.4	L 10. 4 0
		pel remolo.	L. 0. 11. 8
	L. 11. 16. 0	pel remozuolo.	L 0 19. 8
			L. 11. 15. 4
Se ſol. 112.lo ſtaio ual.il ſacco	L. 11. 4 0	La tiera del pane on 15.tiere 164.	
per ſpeſe,& mercede	L. 1. 8. 0	a ſol.1.din.4	L. 10. 18 8
		pel remolo	L. 0. 12 7
	L. 12. 12. 0	pel remozuolo	L. 1. 1 2
			L. 12. 12. 5
Se ſol..121. lo ſtaio ual.il ſacco.	L. 12. 2. 0	La tiera del pane on.14.tiere 175.	
per ſpeſe,& mercede	L. 1. 8. 0	a ſol.1 din.4	L. 11. 14 2
		pel remolo	L. 0. 13 7
	L. 13. 10. 0	pel remozuolo	L. 1. 2 10
			L. 13. 10. 7
Se ſol. 132 lo ſtaio ual.il ſacco	L. 13. 4. 0	La tiera del pane on.13.tiere 189.	
per ſpeſe,& mercede.	L. 1. 8. 0	on.3 a ſol.1.din.4	L. 12. 12. 5
		pel remolo.	L. 0. 14. 8
	L. 14. 12. 0	pel remozuolo	L. 1. 4 11
			L. 14. 12. 0
Se ſol.144.lo ſtaio ual.il ſacco	L. 14. 8. 0	La tiera del pane on.12.tiere 205	
per ſpeſe,& mercede.	L. 1. 8. 0	a ſol.1.din.4	L. 13. 13. 4
		pel remolo	L. 0, 16. 2
	L. 15. 16. 0	pel remozuolo	L. 1. 7 3
			L. 15. 16. 9
Se ſol.158. d.6.il ſtaio.ual.il ſacco.	L. 15. 17 0	La tiera del pane on.11.tiere 223	
Per ſpeſe,& mercede.	L. 1. 8 0	a ſol.1.din.4	L. 14. 18. 0
		pel remolo	L. 0. 17. 9
	L. 17. 5. 0	pel remozuolo	L. 1. 9. 10
			L. 17. 5. 7
Se ſol.176. lo ſtaio ual.il ſacco.	L. 17. 12. 0	La tiera del pane on.10.tiere 246	
Per ſpeſe,& mercede.	L. 1. 8. 0	a ſol.1.din.4	L. 19. 8. 0
		pel remolo	L. 0. 19. 8
	L. 19. 0. 0	pel remozuolo	L. 1. 13. 2
			L. 19. 0. 10

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

CALMIERO

Se ſol. 97. d. 6. lo ſtaio ual, il ſacco,	L. 19. 15. 0	La Tiera del pane on. 9. Tiere. 273.	
Per ſpeſe, & mercede	L. 1. 8 0	a ſol. 1. din. 4.	L. 18. 4 5
		pel Remolo	L. 1. 2. 1
	L. 21. 3. 0	pel Remozuolo	L. 1. 17. 2
			L. 21. 3. 8
ſe ſol. 224, di. 6. lo ſtaio ual, il ſacco	L. 22. 9. 0	La riera del pane on 8. riere. 307	
per ſpeſe, & mercede	L. 1. 8. 0	à ſol. 1. di. 4.	L. 20. 10. 0
		pel remolo	L. 1. 5. 1
	L. 23. 17. 0	pel remozuolo	L. 2. 2. 3
			L. 23. 17. 4
Se ſol. 259. lo ſtaio ual. il ſacco.	L. 25. 18. 0	La riera del pane on. 7. riere 351.	
per ſpeſe, & mercede	L. 1. 8. 0	à ſol. 1. din. 4.	L. 23. 8. 7
		pel remolo	L. 1. 8. 10
	L. 27. 6. 0	pel remozuolo	L. 2 8. 7
			L. 27. 6. 0
Se ſol. 305. lo ſtaio ual. il ſacco	L. 30. 10. 0	La riera del pane on. 6. riere. 410	
per ſpeſe, & mercede	L. 1. 8. 0	a ſol. 1. din. 4.	L. 27. 6. 8
		pel remolo	L. 1. 13 11
	L. 31. 18. 0	pel remozuolo	L. 2. 17. 2
			L. 31. 17. 9
A L. 16. 14. lo ſtaio ual, il ſacco	L. 33. 9. 0	La riera del pane on. 5. e meza tiere 448.	
per ſpeſe, & mercede	L. 1. 8. 0	a ſol. 1. din. 4.	L. 29. 17. 4
		pel remolo	L. 1. 17. 2
	L. 34. 17. 0	pel remozuolo	L. 3. 2. 8
			L. 34. 17. 2
A L. 18. 9. 6. lo ſtaio ual. il ſacco	L. 36. 19. 0		
per ſpeſe, & mercede	L. 1. 8. 0	Da on. 5. tiere 492. e tre quarti	L. 32. 16. 9
		pel remolo.	L. 2. 1. 0
	L. 38. 7. 0	pel remozuolo.	L. 3. 9. 3
			L. 38. 7. 0
A L. 20. 12. lo ſtaio ual, il ſacco	L. 41. 4. 0		
per ſpeſe, & mercede	L. 1. 8. 0	Di on. 4. e meza. tiere 547. e ū ter.	L. 36. 9. 9
		pel remolo	L. 2. 5 9
	L. 42. 12. 0	pel remozuolo	L. 3. 17. 3
			L. 42. 12. 9
A L. 23. 6. lo ſtaio ual. il ſacco.	L. 46. 12. 0		
per ipeſe, & mercede	L. 1. 8. 0	Di on 4. tiere 615. e un ter.	L. 41. 1. 0
		pel remolo	L. 2. 11. 10
	L. 48. 0. 0	pel remozuolo	L. 4. 7. 4
			L. 48. 0. 2

Se lo ſtaio del formento ual.			La riera del pane dourà eſſere		Se lo ſtaio del formento ual.			La riera del pane dourà eſſere	
L. 1.	6.	6	on.	45	L. 5	12	0	on.	15
L. 1	12	0	on.	40	L 6	1	0	on.	14
L. 1	19	0	on.	35	L 6	12	0	on.	13
L. 2	2	0	on.	33	L 7	4	0	on.	12
L. 2	6	0	on.	31	L 7	18	0	on.	11
L. 2	10	0	on.	29	L 8	16	0	on.	10
L. 2	15	0	on.	27	L 9	17	6	on	9
L. 3	1	0	on.	25	L 11	4	6	on.	8
L. 3	7	0	on.	23	L 12	19	0	on.	7
L. 3	11	0	on.	22	L 15	5	0	on.	6
L. 3	15	0	on.	21	L 16	14	6	on.	5. e m.
L. 4	0	0	on.	20	L 18	9	6	on.	5
L. 4	5	0	on.	19	L 20	12	0	on.	4. e m.
L. 4	11	0	on.	18	L 23	6	0	on.	4
L. 4	17	0	on.	17					
L. 5	4	0	on	16					

IL FINE.

TAXATIONES MERCEDVM NOTARIORVM CIVITATIS MVTINAE, ET EORVM STATVTORVM REFORMATIONES.

ANNO M. D. LIII.

Collegium Notariorum Mutinæ ad Lectorem.

LAudandi ſunt qui pro Republica laborant, præſertim vero Notarij publici. Illi quidem animum, & corpus ſimul exer- cent, & vſibus omnium expoſiti monumenta in æuum dura tura conſcribunt. Quapropter non debent ſcripturarū ſua- rum mercede fraudari, ſed potius honore, & beneficijs cu- mulari. Extabant olim vetuſtiſſima quædam Collegij ſtatu- ta, extabāt pariter in veteri volumine ſtatutorum ciuitatis, Taxationes mercedum ſuarum, quæ obſeruatione dignæ tunc eſſe videbantur. Deinde vero Anno M. D. XLVII. ædita fuerunt noua ſtatuta Mutinæ, in qui- bus antiquæ taxationes, quaſi ad verbum traductæ ſunt, ſed temporibus noſtris eas nōn ſufficere putauimus. Placuit igitur toti Collegio præcipua quædam ſtatutá ſibi condere, & taxationes antea factas reformare, & augere, ſed nec il- læ quidem tribus annis iam proxime lapſis, populo placuerūt aſſerentibus non nullis eas enormes, & graues eſſe, ac moderamine indigere anno M. D. LII. quo hæc ſcripſimus matura conſultatione habita ab III. DD Conſeruatoribus Mu- tinæ, ſimul, & D. Maſſarijs Collegij electi fuerunt duo nobiles, & ſingulari fide, integritate, ac peritia viri præditi, qui omni ſuo officio in Rempublicā vſi fue- runt, & adhibitis ſecum nonnullis de Collegio idoneis, ea omnia reformarunt, correxerunt, addiderunt, & æquitatem maximam im omnibus ſeruarunt, id quod Reipublicæ, & præcipue Notarijs ipſis gratiſſimum fuit. Nos vero exiſti- mauimus quicquid ſic factum, & elaboratum fuit, inuiolabile, & perpetuū fo- re ſi Sereniſs. Princeps, & benigniſſimus D. noſter D. Hercules Eſtenſis ſecūdus, Dux Ferrariæ, Mutinæ, & Regij, &c. hos labores auctoritate ſua approbabit, & ſupremam Altitudinis ſuæ manum imponet. Vale.

Taxationes, & Reformationes mercedum Notariorum Mutinæ, & eorum Col- legij ſtatutorum correctiones quædam recenter æditæ, anno a Nati- uitate Domini Noſtri IESV CHRISTI milleſimo quingenteſimo quinquageſimo tertio, Indi- ctione vndecima, & die XXIII. Iunij.

Tempore Magnificorum Virorum eiuſdem Collegij Maſſariorum.
D. Io. Andreæ de Manzolis Iur. vtr. Doctoris, & Equitis.
D. Antonij de Pazanis.
D Franciſci de Taſſonis. } Pub. Notariorum Mutinæ, &c.
D. Petri Pauli de Superchijs.

Spectab. cauſidici D. Andreæ de Barocijs Syndici, & omnium officialium pro tempore Iacopino Lancilotto publico Notario adiuuante, & ſcribente.

De mercedibus Ciuilium.

PRo qualibet citatione miſſa in ſcriptis cum relatione ſimul, taxamus ipſis Notarijs mercedem vnius ſoldi mo. cur. ſol. i.

Pro quolibet actu ante admiſſionem Iudicis, den. ſex. den. vi.

Pro quolibet præſente actoris, & ſimiliter rei, poſt admiſſionē Iudicis denarios tres. den. iij.

Pro qualibet fideiuſſione data de iudicio ſiſti, & iudicatū ſolui, ſol. duos. ſol. ij.

Pro conſeruatione indemnitatis fideiuſſoris de iudicio præfato ſiſti ſoldos duos. ſol. ij.

Pro qualibet notificatione, interpellatione, & preſtatione in ſcriptis ſimul miſſis ſoldos duos. ſol. ij.

Et ſi cum copia iurium ſoldum vnum pro qualibet faciata ſecundum taxationem copiarum, vt infra ſoldum vnum. ſol. i.

Pro quolibet termino ad opponen. & contradicendum aſſignato, ſiue a ſtatuto, ſiue a Iudice denarios ſex. den. vi.

Pro quolibet termino aſſignato ad probandum, vel reprobandum, dato a ſtatuto ſoldum vnum. ſol. i.

Dato vero a Iudice, vel extra ſtatutum ſoldos duos. ſol. ij.

Pro quolibet mandato ad cauſas tantum pro originali ſol. tres. ſol. iij.

Et pro authentico ſoldos quinq;. ſol. v.

Pro admiſſione cuiuſcunq; Iudicis, cum decreto copiæ, den. ſex. den. vi.

Pro qualibet fideiuſſione præſtita a capto, vel a debitore ex cauſa ſequeſtri remouendi, ſiue ab aliquo præſtita pro abſente ſoldos decem. ſol. x.

Pro conſeruatione fideiuſſoris indemnitatis ſoldos duos. ſol. ij.

Pro qualibet poſitione a ponente denarios duos. den. ij.

A reſpondente vero denarium vnum. den. i.

Intelligatur autem poſitio vnicam ſubſtantiam continēs, etiam ſi haberet plura capitula, vel plura Item, &c.

Pro qualibet inductione teſtium etiam plurium cum iuramento delato a iudice ſoldum vnum. ſol. i.

Pro qualibet publicatione teſtium facta pro vtraq; parte ſol. vnum. ſol. i.

Pro vna parte tantum denarios ſex. den. vi.

Pro qualibet productione proceſſus, & iurium, cum iuramento in ſupplementum aſſumpto denarios ſex. den. vi.

Pro qualibet electione, & confirmatione taxatorum, æſtimatorū examinatorū, & ſimilium etiam cum iuramento eis dato a Iudice ſol. duos. ſol. ij.

Pro qualibet relatione oretenus facta a prædictis ſic electis reſpectiue ſol. vnū.

Si autem in ſcriptis ſol. duos. ſol. ij.

Pro mercede taxatorum, calculatorum, æſtimatorū, & ſimilium, relinquimus taxandum arbitrio Illuſt. D. Poteſtatis, vna cum Syndico Collegij Notariorum.

Pro qualibet taxatione proceſſus cauſæ ſummariæ, vel executiuæ, cuiuſcunq; quan-

quantitatis ſit facta a Notario cauſæ, vel alio, taxamus a parte eligente dañ. ſol. ſex. ſol. vi.

Pro qualibet taxatione proceſſus cauſæ ordinariæ in qua facta ſint acta multiplicata, & longa, a parte eligente dañ. ſol. octo. ſol. viij.

Si autem creuit adeo proceſſus, vt vna dies vix poſſit taxari a parte eligente ſoldos quatuordecim. ſol. xiiij.

Pro qualibet notificatione facta conſultoribus, & arbitris, & acceptationibus ſuis ab vtraq; parte ſoldos tres. ſol. iij.

Pro qualibet conuentione facta per Procuratores in proceſſu, quæ aliunde pēdeat quam á ſtatuto, ſold. vnum pro parte in totum. ſol. i.

Pro vicibus a Iudice datis Notario ad facien. quidpiam deñ. ſex. den. vi.

Pro qualibet præſentatione conſilij conſultoris, ſoldos duos. ſol. ij.

Pro qualibet citatione forſan odioſa, remittenda ad partes Italiæ, quæ fieret pſonaliter per Notarium ſi res, & ſubſtantia facti, veriſimiliter eſſet modica computata mercede relationis, vel literarum atteſtantium citationem eſſe factam ſold. viginti. ſol. xx.

Si autem res eſſet magni momenti, quantacunq; ſit illa magnitudo Notarius non poſſit habere plus ſol. quadraginta. ſol. xxxx.

Pro copijs proceſſuum, & ſcripturarum quarumcunq;, pro qualibet faciata triginta linearum, & decem dictionum per ſingulas lineas. ſol. vnū. ſol. i.

Si aūt defuerint duæ lineæ tantūmodo deñ. octo pro qualibet faciata. den. viij.

Et ſi plures quam duæ lineæ defuerint facta computatione redigātur ad numerum triginta linearum, & decem dictionum, pro qualibet linea, & tunc ſoluatur vt ſupra, & non aliter, nec alio modo.

Pro quolibet calculo temporis facto in cauſa ordinaria ſol. quinq;. ſol. v.

In cauſa vero executiua, vel ſummaria ſol. quatuor. ſol. iiij.

Si autem cauſa ſit diu agitata, & contineat diuerſa acta, & ſit difficile, & longū calculare ſoldos decem. ſol. x.

Et ſi immenſus erit labor adeo, vt vna dies vix perito ſufficiat ad calculandum actor, & reus, ambo ſi conſenſerint, ſoluant ſol. viginti. ſol. xx.

Pro qualibet fideiuſſione de demoliendo opere ſold. duos. ſol. ij.

Pro qualibet pmiſſione de conſeruādo aliquē indēnē in iudicio ſol. duos. ſol. ij.

Pro quolibet examine teſtium facto in ſcriptis, pro qualibet faciata ſecundum ordinem linearum, & dictionum præſcriptum ſol. vnum. ſol. i.

Pro mercede examinatoris examinantis, & dictantis Notario, pro qualibet faciata ſm̄ ordinem linearum, & dictionum præſcriptum ſoldū vnum. ſol. i.

Pro quolibet præcepto iudicialiter facto confitenti, & in confeſſum dimidium eius quod erit in diffinitiua ſententia taxatum, vt infra.

Pro quolibet præcepto pœnali in ſcriptis facto, cum clauſula, & ſi de prædictis &c. vel ſeruatis ſeruandis, ſimiliter pro quolibet ſequeſtro, & quolibet grauamine, vel licentia in ſcriptis de grauando ſoldos duos. ſol. ij.

Pro quolibet præcepto in ſcriptis facto abſq; tn̄ clauſulis illis ſold. vnū. ſol. i.

Pro qualibet ſuſpenſione cauſæ animo concordandi, pro vtraq; parte ſoldos duos. ſol. ij.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Pro qualibet reuocatione ſuſpenſionis prædictæ ſoldos duos. ſol. ij.
Pro qualibet monitione facta a Iudice ad audien. ſuā voluntatē, cū ſuſpēſione, vel ſine, & cū tempus currere, vel non currere, in totum ſoldos duos. ſol. ij.
Pro qualibet præſentatione proceſſus ad finem ferendæ ſententiæ ſol. vnū. ſol. i.
Pro qualibet aſſignatione termini ad ſoluendum, vel ad eſſendum in concordia non præcedente ſententia, taxamus dimidium eius, quod pro ſententia diffinitiua, taxatum eſt infra.
Præcedente autem ſententia ſoldos quinque. ſol. v.
Pro qualibet ſñia interlocutoria lata ſine conſilio ſapientis ſold. tres. ſol. iij.
Cum conſilio autem ſoldos decem. ſol. x.
Pro qualibet ſñia, qua pronuntiatū ſit inſtantiā peremptam, vel partes abſoluātur ab obſeruatione iudicij cum conſilio, vel ſine ſol. viginti. ſol. xx.
Pro quolibet originali ſententiæ diffinitiuæ, infra quantitatem, vel valorem librar. quinquaginta lata cum conſilio, vel ſine ſoldos decem. ſol. x.
A libris L. excluſiue, vſq; ad libras centum incluſiue ſoldos viginti. ſol. xx.
A libris centum excluſiue per ſingula centenaria librarum, vſq; ad libras quingentas incluſiue ſoldos decem. ſol. x.
A libris quingentis vlterius pro ſingulis centenis ſoldos quinq;. ſol. v.
Pro copia vero authētica taxamus dimidium eius, quod taxatum eſt ſupra pro originali ſententia, ad quod ſoluendum teneantur omnes illi, de quorum intereſſe tractatur, exceptis tamen ijs in quorum fauorem lata ſit dicta ſententia, qui debeant ſoluere Notario totam mercedem pro originali, & copia ſupra taxatam modo quo dictum eſt. ſol. L.
Reſpectu autem forenſium (non compræhendendo tamen eos quorum appellationes deuoluuntur iure ordinario ad Iudicem appellationum *Mutinæ*) taxamus ordinarium dictum pro ſententijs, & copijs, & etiam vltra, ſecūdum quantitatē contentam in ſententia ſoldos duos pro ſingulis centenis.
Pro qualibet ſententia non continente quantitatem explicitam, ſiue valorem relinquimus arbitrio, & iudicio taxatoris electi, vel eligendi, ſed non excedat libras tres in totum. lib. iij.
Pro ſubhaſtationibus, incantibus redactis in ſcriptis, & factis ad tribunal iuris, ad ſcalas Palatij, & ad arengheriam ſimul, & ſemel, pro qualibet vice ſoldos tres. ſol. iij.
Pro qualibet oblatione in incantibus facta ab offerente ſoldos duos. ſol. ij.
Pro qualibet reuocatione precarij, vſq; ad lib. quinquaginta incluſiue facta iuxta formam ſtatuti ſoldos ſeptem. ſol. vij.
A libris quinquaginta excluſiue vſq; ad centum incluſiue ſol. decem. ſol. x.
A libris centum excluſiue vltra ꝑ quolibet centenario ſoldos duos. ſol. ij.
Et ad ſummum quantacunq; ſit quantitas ſoldos viginti. ſol. xx.
Pro qualibet ſententia ad iudicationis in ſolutum, taxamus, vt dictum eſt pro ſententijs diffinitiuis.
Pro deliberatione plus offerenti in incantibus facta, taxamus tertiū eius, quod de Inſtrumentis emptionum infra dicitur, ſi tamen illemet Notarius ſit rogatus de Inſtrumento conſequenti.

Si ve-

Si vero alius ſit rogatus de Inſtrumento prædicto, dimidium eius, quod pro Inſtrumentis emptionum taxamus.
Pro Literis, Citatorijs, & Dimiſſorijs quibuſcunq; ſol. quatuor. ſol. iiij.
Pro inſtru. Legalitatis, reſpectu Ciuium, & diſtrictualium ſol. quatuor. ſol. iiij.
Reſpectu autem non Ciuium, & non diſtrictualium ſol. ſeptem. ſol. vij.
Pro mercede Notarij ſtantis ad venditionem pignorum, vſq; ad exactionē libr. centum ex ipſis pignoribus factam, vltra mercedem ſuarum ſcripturarū ſoldos decem. ſol. x.
Et vltra libras centum pro qualibet libra denarios duos. den. ij.
Pro mercede Notarij euntis ex cauſa officij ſui, extra Palatium iuris, per Ciuitatem, pro qualibet vice ſoldos duos. ſol. ij.
Per ſuburbia vero ſoldos tres. ſol. iij.
Extra circas autem, per diſtrictum, vel ducatum Mutinæ ꝑ conficiēdo aliquo Inſtrumento, vel aliqua Scriptura ſingulis diebus ſol. decem. ſol. x.
Itē & impenſā victus ſui, & equi, & vecturæ ipſius equi, & deinde ēt habeat Notarius mercedem ſcripturarum ſuarum, ſm̄ formā præſentium ſtatutorum.
Pro qualibet appellatione interpoſita viua voce ſold. vnum. ſol. i.
Interpoſita vero in ſcriptis ſoldos tres. ſol. iij.
Interpoſita autem coram honeſtis perſonis tam pro originali, quam authētico in totum ſoldos octo. ſol. viij.
Pro Inſtrumento Appellationis, leuato in authentica forma ſol. octo. ſol. viij.
Pro qualibet inſtantia, & commiſſione inhibitionis, & inhibitione ſoldos quatuor. ſol. iiij.
Pro qualibet ſententia qua ſit pronūtiatum appellationem deſertā, vel non deuoluere, vel non eſſe deferendū, cum conſilio, vel ſine lata ſold. viginti. ſol. xx
Si autem ſententia in cauſa appellationis lata non contineat quantitatē explicitam, taxetur congruenter, ſed non excedat libras tres in totum, ſicut dictū eſt de ſententijs in prima inſtantia latis. lib. iij.
Pro qualibet relatione Nuntij, referentis ſe, pignora accepiſſe, vel pignora fuiſſe vetita, vel debitorem pariter detinuiſſe ſold. vnum. ſol. i.
Pro qualibet datione curatoris, vel tutoris in litem ſold. ſex. ſol. vi.
Pro qualibet datione curatoris, vel tutoris, reſpectu bonorum quando præcedunt informationes ſoldos viginti. ſol. xx.
Pro quolibet mandato ad negotia facto ſoldos quindecim. ſol. xv.
Et vltra etiam pro quocunq; capitulo in eo ſoldos quatuor. ſol. iiij.
Intelligatur autem, & ſit dictum hoc de mandatis reſpectu illorum qui ſunt de diſtrictu, & ducatu Mutinæ, reſpectu vero Forenſium, taxamus prout in eorum terris, & locis, taxantur Inſtrumenta Forenſibus.
Pro quolibet Inſtrumento tenutæ datæ a tribus petijs terræ incluſiue infra, pro qualibet earum ſoldos octo. ſol. viij.
Et ſimiliter intelligatur a tribus domibus infra, vltra vero ſoldos quadraginta in totum, & non poſſit excedere. lib. ij.
Pro quolibet decreto iudicis interpoſito in inſtrumento, reſpectu alicuius minoris, ſoldos octo. ſol. viij.

 Re-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Reſpectu etiam mulieris ſoldos octo. ſol. viij.
Reſpectu etiam ſeptuagenarij ſoldos octo. ſol. viij.
Pro qualibet datione curatoris ad actem ſoldos octo. ſol. viij.
Pro actis factis coram arbitro, vel arbitris, taxamus prout de actis ciuilibus, dictum eſt.

Quo vero ad compromiſſum, & laudum ſimul taxamus prout de Inſtrumento emptionis infra dictum eſt, habito reſpectu valoris, contentorum in laudo, dummodo merces non excedat libras viginti in totum.

Pro quolibet compromiſſo, ſeparatim a laudo, ſi non ſequatur laudum ſoldos octo, ſi fiat etiam, per vtranq; partem. ſol. viij.

Si vero ſequatur laudum, rogato alio Notario, cogatur rogatus de laudo, dare tertiam partē mercedis pro laudo conſequutæ, alij Notario rogato de compromiſſo, in qua tertia computentur illi octo, eidem taxati, vt ſupra.

¶ De mercedibus criminalium damnorum datorum, & Victualium.

PRo Notarijs deputatis ad criminalia, damna data, & victualia, taxamus, & reformamus pauca quædam ex ijs quæ ſunt deſcripta in ſtatuto nouo Ciuitatis, quibus exceptis reliqua omnia hic regiſtrari fecimus de verbo ad verbum, ne lectorem fatigemus incaſſum.

Pro qualibet deſcriptione pro maleficio, facta in ciuitate, vel ſuburbijs, de rebus & bonis mobilibus, taxamus pro quolibet centenario librarum ſoldos quinq;. ſol. v.

Dummodo (ſit quanta eſſe velit æſtimatio bonorum) merces non excedat libr. duodecim. lib. xij.

Pro qualibet fideiuſſione ex cauſa maleficij præſtita in iudicio, & conſeruatione indemnitatis ſoldos quatuor. ſol. iiij.

Ex cauſa vero damni dati, cum copia etiam accuſationis datæ in autentica forma per Notarium, cui obuenit in diſtributione officium damnorum datorū ſoldos quinq;. ſol. v.

Et data fideiuſſione intelligatur poſitum accuſationi fuiſſe pendet, etiam ſi per Notarium poſitum non fuiſſet.

Pro qualibet accuſatione damni dati, ſimpliciter leuata in auctentica forma a Notario Præſidente accuſationibus ſoldos tres non vltra. ſol. iij.

Pro viatico Notarij in Criminalibus ſi iuerit extra ſuburbia, taxamus prout in ciuilibus, ſed huiuſmodi mercedem habeat de bonis delinquentis, ſi ſit vere culpabilis. Et ſi acciperetur tenuta, vel fieret deſcriptio de bonis immobilibus habeat mercedem a Fiſco, dante de bonis delinquentis culpabilis, vt ſupra.

¶ Hæc ſunt verba ſtatuti noui ciuitatis.

Habeant Notarij ad maleficia deputati, vel deputandi, de proceſſibus, & ſcripturis ad dictum officium ſpectantibus, per eos faciendis infraſcripta ſalaria, & non vltra, ſub pœna ſold. cētum Mutinæ, arti Collegij Notariorum applic. & quilibet poſſit accuſare.

De proceſſu inquiſitionum, denuntiationum, & accuſationum, computato ſalario ſatiſdationis ſi acciderit ſatiſdare ſtando iuri, & de iudicatum ſoluendo, vel

vel de ſe præſentando (qui proceſſus non contineat effuſionem ſanguinis, vel mortem alicuius) quotquot in ipſo proceſſu compræhendantur, pro quolibet ſoldos octo. ſol. viij.

De proceſſu vero continente effuſionem ſanguinis, membri abſciſſionem, vel
fractionem, aut furtum, de quo non ſequeretur pœna mortis computato ſa-
lario ſatiſdationis, vt ſupra, pro quolibet inquiſito, vel accuſato ſoldos duo-
decim. ſol. xij.

De proceſſu pignoris vetiti ſi ſequuta fuerit renuntiatio ſoldum vnum pro quo
libet rb eo ad cuius inſtantiam talis fuerit accuſatus. ſol. i.

E quod Notarij non poſſint, nec teneantur recipere aliquam accuſationem pi-
gnoris vetiti, niſi primo fuerit ſolutum ſibi a prædicto, ad cuius inſtantiam fa
cta fuerit dicta accuſatio de dicto ſoldo, & ſi ſequeretur condemnatio ſold.
duos ab eo ad cuius inſtantiam facta fuerit accuſatio, & aliter accuſatio ali-
qua pignoris vetiti fieri non poſſit quas pecunias condemnatus, vel condem
nandus reficere teneatur ei ad cuius inſtantiam condemnatus fuerit ſoldos
duos. ſol. ij.

De proceſſu vero continente mortem alicuius, vel aliquorum ſcutum vnum
auri pro ſingula perſona nominata in ipſo proceſſu, computata etiam ſentē-
tia. lib. iiij.

Dicti vero Notarij nihil habere, vel percipere poſſint ab aliquibus inquiſitis ab
ſolutis, ſiue abſoluendis per ſententiam, ſiue relaxarētur a carceribus, & con
demnati non fuiſſent ſiue ex officio, ſiue per denuntiationem, ſiue per quere
lam maſſariorum villarum, vel capitaneorum cinquantinarum.

Si vero contigerit in futurum aliquem Notarium Maleficiorum ire in diſtri-
ctum Mutinæ occaſione alicuius maleficij quòd dictus Notarius a Maſſario,
ſiue communi dictæ villæ pro dicta andata aliqd petere, vel habere non poſ
ſit, ſed ſibi ſolum ſolui, & ſatisfieri debeat in bonis delinquentis, & eius mer
ces ſit prout taxatum eſt infra per præſens ſtatutū. Dicti vero Notarij malefi-
ciorum nihil recipere, vel petere poſſint ab aliquo accuſato pro aliquibus
accuſis, ſiue denuntijs ſingularium perſonarum cuiuſcunq; generis ſint ipſæ
accuſæ niſi ab accuſante, excepto tamē quòd ſi accuſatus veniret ad defen-
ſionem, tunc pro ſcripturis ipſius accuſati ſibi tantum ſolui facere poſſit. Et
ſi ſequuta fuerit condemnatio talis accuſati, & condemnati ipſe condemna-
tus teneatur reficere expenſas accuſanti. Et quòd Notarij deputati, ſeu de-
putandi ad officium tertij Iudicis pro accuſationibus factis, vel faciendis co
ram prædicto D. tertio Iudice cuiuſcunq; generis ſint habere debeant, & poſ
ſint ſoldum vnum tantum pro quolibet accuſato, & pro qualibet accuſatio-
ne, & non vltra. ſol. i.

Et ſi proceſſum fuerit ſuper ipſa accuſatione petere, & percipere poſſint ſala-
rium ordinatum per noſtra ſtatuta in cauſis ciuilibus, & de repertura, ſeu cā
cellatione cuiuſlibet condemnationis non excedentis ſummam librarū de-
cem ſoldum vnum. ſol. i.
Si vero excederet ſummam libr. x. vſq; ad centum ſoldos duos. ſol. ij.
Si vero excederet ſummam librarum centum cuiuſcunq; condemnationis, etiā
ſi

Ac16.11
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

ſi mortem perſonæ contineret de qualibet ſoldos tres. ſol. iij.

De qualibet accuſatione, inquiſitione, inuentione, ſeu denuntiatione, & de qualibet perſona, ſi non fuerit condemnata ſoldum vnum tantum, & non vltra. ſol. i.

Si vero fuerit condemnata ſoldos duos. ſol. ij

Si vero aliquis ſe defendere vellet, ab eo petere, & exigere poſſint ſalarium taxatum iuxta formam ſtatuti in cauſis ciuilibus, & de quolibet laborerio ciuitatis Mutinæ, vel burgorum, tam cinquantinarum, quam vicinantiarum, & communis, ſeu ſingularium perſonarum habere, & petere poſſint ſoldum vnum. ſol. i.

Et quòd Notarij ad ciuilia deputati poſſint, & debeant ſalaria ſcripturarũ, quas fecerint, conſequi ab eo ad cuius inſtantiam ſcripturas fecerint & ad inſtantiã creditorũ pignorari faciant debitores tantũ, & ſibi ab ipſis creditoribus pro ipſis pignorationibus ſatisfieri faciãt, & nihil habere, vel recipere poſſint a debitoribus, & præcepta ipſarũ pignorationũ ipſis creditoribus petẽtibus dare teneanť, qui creditores a debitoribus recupare poſſint expẽſas factas.

Hactenus verba ſtatuti noui Mutinæ.

¶ De mercedibus Inſtrumentorum, & vltimarum voluntatum.

PRo mercede autem Inſtrumentorum, videlicet venditionis, emptionis, donationis, dationis in feudum, promiſſionis de vendendo, & retrouendendo, dotis, mutui, depoſiti, ceſſionis abſolutionis, ſocietatis, diuiſionis, & aditionis hæreditatis cum ſuo inuentario ſolemniter facto, ſi contineant valorem infra libr. vigintiquinq; incluſiue pro quolibet eorum taxamus ſoldos ſeptem. ſol. vij.

A libris vigintiquinque vſque ad quinquaginta incluſiue ſoldos duodecim. ſol. xij.

A libris quinquaginta vſq; ad centum incluſiue ſoldos viginti. lib. i.

A libris centum vſq; ad ducentas incluſiue vltra ſoldos viginti pro primo centenario ſoldos decem. ſol. x.

A libris ducentis vltra pro quolibet centenario ſoldos quinq;. ſol. v.

Pro quolibet Inſtrumento locationis terrarum, domorum, beſtiarum, & diſcipulorum ad ſummam ſoldos triginta. ſol. xxx.

Et ſi præterea interueniat aliquod capitulum ſold. quinq;, & non vltra. ſol. v.

Pro quolibet Inſtrumento actoriæ, curæ, aditionis hæreditatis, & proteſtationis ſoldos octo. ſol. viij.

Pro quolibet Inſtrumento emancipationis ſoldos viginti. lib. i.

Pro quolibet Inſtrumento adoptionis ſoldos viginti. lib. i.

Pro quolibet Inſtrumento creationis Notarij abſq; priuilegio Co. Palatini ſold. decem. ſol. x.

Pro copia vero priuilegij ſoldos quindecim. ſol. xv.

Pro quolibet Inſtrumẽto legitimationis naturalium, & ſimiliũ perſonarum ad ſummum ſold. quadraginta abſq; copia priuilegij Co. Palatini. lib. ij.

Cum copia vero ſoldos quadraginta ſeptem in totum. ſol. xxxxvij.

Pro quolibet Inſtrumento Syndici, ad ſummum ſoldos viginti. lib. i.

Pro

Pro quolibet Inſtrumento diuiſionis, taxamus vt ſupra dictum eſt de Inſtrumento emptionis, & venditionis, ſed merces non excedat libras viginti in totum. lib. xx.

Pro quolibet Inſtrumento depoſiti facto in actis, & ſiue ſit in magna, ſiue parua quantitate pecuniæ, vel rerum, ſi dabitur cum copia proceſſus ſoldos decem. ſol. x.

Si vero petatur leuari extra proceſſum in publica forma, taxamus ſecundum valorem in eo contentum, prout de inſtrumento depoſiti, & emptionis ſupra dictum eſt.

Si in Inſtrumento, vel inſtrumentis vltra formam, & ſubſtantiam ſuam, erit aliqua narratio, vel fideiuſſio, vel pacta, & alia, pro quolibet illorum capitulorum ſoldos quinq;. ſol. v.

Pro quolibet inuentario ſimpliciter facto ab hærede, vel vſufructuario, vſq; ad primum centenarium librarum, ſiue valorem correſpondentem ſoldos viginti. lib. i.

A libris centum vltra, pro ſingulis centenarijs, ſoldos quinq;. ſol. v.

Dummodo in tantum non excedat libras quatuor. lib. iiii.

Si vero ſit inuentarium factũ a tutore, vel a curatore ſold triginta. ſol. xxx.

Pro inſtrumentis emphyteoſis, & liuelli, taxamus prout de inſtrumẽto emptionis dictum eſt habito reſpectu ad æſtimationem vtilis dominii tantum.

Pro ſingulis inſtrumentis innominatis, & non ſpecificatis, taxamus prout de inſtrumento emptionis dictum eſt.

Pro qualibet deſcriptione bonorum iudicialiter facta in ciuili cauſa, taxamus dimidium ordinariæ mercedis dictæ de inſtrumento emptionis, habito reſpectu ad quantitatem, & valorem bonorum in deſcriptione contentorum.

Pro quolibet inſtrumento pacis ſi non interuenerit ſanguis ſine fideiuſſione ſoldos decem. ſol. x.

Si interuenerit ſanguis ſoldos viginti. ſol. xx.

Si interuenerit mors ſoldos trigintaquinq;. ſol. xxxv.

Pro qualibet fideiuſſione in illis inſtrumentis ſoldos quinq;. ſol. v.

Pro quolibet Inſtrumento treuguæ cum fideiuſſione ſol. quindecim. ſol. xv.

¶ Pro quolibet teſtamento ſi ſubſtantia teſtatoris non excedat libras quinquaginta, taxamus ſoldos decem. ſol. x.

A libris quinquaginta excluſiue vſq; ad centum incluſiue ſol. viginti. lib. i.

A libris centum vltra ſoldos decem pro ſingulis centenarijs. ſol. x.

Sed quantacunq; ſit ſubſtantia teſtatoris merces non poſſit excedere libras decem. lib. x.

Pro ſingulis codicillis ſimiliter taxamus, prout de teſtamentis dictum eſt, pro quantitate ſubſtantiæ in eis contentæ, ſi tamen tales codicilli non fuerint reuocati, ſi autem fuerint reuocati pro illis taxamus duplum rogitus, quem rogitum volumus eſſe ſol. octo pro ſingulis reuocatis. ſol. viii.

Et ſi plura teſtamenta facta fuiſſent ab vno, & eodem teſtatore, ſoluatur tantũ tertia pars eius mercedis, quæ ſupra taxata eſt pro illo ſcilicet teſtamento, quod ab aliquo leuari petitum fuerit.

Et ſi

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Et ſi illudmet teſtamentum alias leuatum iterum a teſtatore, vel ab hærede leuari petatur, & leuetur, ſoluatur dimidium mercedis ſuæ ſupra taxatæ.

Hæres autem alicuius teſtatoris non compellatur, nec compelli poſſit ad leuandum aliquod teſtamentum niſi ſit teſtatoris vltimum, & ſi non ſit vltimū poſſit cogi tantummodo ad ſoluendum dūplum rogitus, quem rogitū taxamus ſoldos quindecim. ſol. xv.

Nec etiam compelli poſſit ad leuandum codicillos reuocatos, ſed non reuocatos tantum, & pro reuocatis, vel non reuocatis reſpectiue, ordinamus vt ſupra de mercede pro illis taxata dictum eſt.

Et quæ de teſtamentis diximus, intelligantur dicta reſpectu eius Notarij, qui non ſit rogatus de vltimo, quoniam ſi fuerit rogatus de vltimo, volumus eū poſſe conſequi ſoldos decem tantum pro quolibet teſtamento non vltimo. ſol. x.

Pro ſimplici reuocatione cuiuſcunq; teſtamenti, taxamus ſecundum ordinem de teſtamentis ſupra dictum, habito reſpectu ad valorem contentum in illis teſtamētis reuocatis, ſed non excedat ſummam ſold. quadraginta. lib. ij.

Pro ſimplici reuocatione quorumcunq; codicillorum, taxamus ſecundum ordinem de codicillis ſupra dictum, habito reſpectu ad valorem contentum in codicillis reuocatis, dummodo non excedat ſummam libr. triū. lib. iij.

Pro qualibet ratificatione cuiuſcunq; contractus, vel inſtrumenti, ſi quantitas ſit explicita, taxamus tertiam partem mercedis, quæ deberetur pro inſtrumento ratificato, ſi non ſit explicita ad ſummam ſoldos quadraginta, & minus etiam arbitrio D. Syndici Palatij, inſpecta quantitate, & qualitate rei ratificatæ.

Pro qualibet conſeruatione indemnitatis, ſimiliter vt ſupra proxime dictū eſt.

Declaramus autem quòd forenſes, id eſt qui non ſunt de diſtrictu, nec Ducatu Mutinæ, quo ad acta fori, & ſcripturas factas in iudicio, vltra mercedem ſupra taxatam, ſoluere debeant ipſis Notarijs tertiam partem talis mercedis, de pluri.

Et in numero forenſium nequaquam compræhendantur illi, quorum appellationes iure ordinario deuoluuntur ad Iudicem appellationum Mutinæ, qui omnes pro ciuibus habeantur, reliqui vero non.

Quo autem ad mercedem Inſtrumentorum, & vltimarum voluntatum ſoluere debeant mercedem, qualem, & quantam in eorum ciuitatibus, & locis ſoluere debent Mutinenſes, ſiue forenſes.

Notarij poſſint cogere partes, quarum intereſt, & de quarum vtilitate agitur ad leuan. ſua inſtrumenta, teſtamenta, & vltimas voluntates, & ad faciēdum ſibi ipſis ſatisfieri de mercede prætaxata, quotieſcunq; ipſis Notarijs placuerit, quod locū habeat in præteritis, præſentibus, & futuris, ſi tñ illa documēta ſint perpetuo duratura, & non ad modicū tempus; & ſi ad modicū tēpus cogere quidem ſed non percipere, niſi rogitus mercedem, quem ex nunc taxamus ſoldos quatuor vſq; ad ſeptem inſpecta qualitate rei arbitrio Syndici Collegij: cuius conſcientiam oneramus, & cogere infra ſpatium vnius anni, poſt lapſum temporis in documento præfixi, & non vltra annum.

Et quo

Et quo ad acta fori, ſcripturas iudiciales, & ſententias, nequaquam poſſint cogere ad leuandum, nec ſibi ipſis ſatisfaciendum de aliqua mercede, poſt lapſum vnius anni a die litis finitæ in qualibet ſua inſtātia, quia tunc volumus præſumi eis fuiſſe ſatisfactum fictione præſentis ſtatuti.

Et in omnibus caſibus nequaquam poſſint cogere alium pro alio, ſed illum, vel illos de quorum intereſſe agitur, & quorum nomine facta fuerint Inſtrumenta, documenta, & ſcripturæ.

Declaramus autē circa Inſtrumenta perpetuo duratura, & vltimas voluntates, quòd ſi illæ ſemel fuerint leuatæ, vel leuata in authentica forma, & iterū ab aliquo volente leuari petantur, Notarius habeat ſolum dimidium mercedis debitæ ex ordine ſupraſcripto, & ſic cogere poſſit petentes ad eam ſoluen. ſi tamen petentes erunt ciues, vel diſtrictuales ſin minus ſuam totam, & integram mercedem.

Præterea quia fruſtra leges eſſent poſitæ niſi obſeruarentur, præcipimus Notarijs inuiolabiliter, ne vltra taxationes prædictas quicquam minimū poſſint, nec debeāt, etiam a ſponte dare volentibus accipere ſub prætextu etiam remunerationis ſub pœna dupli eius quod acceperint, applicanda pro dimidia collegio Notariorum, & pro altera Cameræ Ducali Mutinæ, & acceptū indebite reſtituant.

Præcipimus quoq; ne vllo pacto debeant originalia, quarumcunq; ſcripturarū ſuarum factarum in iudicio, & extra accommodare parti, vel partibus, nec procuratoribus, nec aduocatis, nec Iudici, ſed tantummodo ea oſtendere, ſi ipſis Notarijs libuerit, & non aliter ſub pœna libr. quinq; monetæ Mutinæ etiam applicanda, vt ſupra, proxime dictum eſt.

Ne autem quandoq; contingat aliquem Notarium ductum nimia auiditate lucri committere aliquid contra ſuum proprium honorem, & totius Collegij inuiolabiliter præcipimus ne quiſquam exercens officium iuris, vel appellationis poſſit petere, nec conſequi per ſe, vel Collegam mercedem vllam ſcripturarum ſuarum in iudicium & extra factarum, ſi de lucro, & emolumēto vel commodo earum, vel cauſæ, aut litis in eis agitatæ, participat, aut communicet, vel pactū de quota habeat cum procuratore, vel aduocato in actis ſuis, vel Collegæ litem illam agitante. Idq; probatum eſſe concludenter volumus ſi euidenter ſic conſtabit per duos teſtes fidedignos, & iuramentum eius contra quem agitabitur, quo probato Notarius participans loco pœnæ intelligatur eſſe, & ſit per duos annos continuos ab officio ſuo, & ab omnibus alijs officijs Notariorum, & Ill. Communitatis Mutinæ, ſuſpenſus, & excluſus, & etiam vltra illud tempus ad beneplacitum D. Maſſariorum Collegij Notariorum inſpecta qualitate facti.

Circa ſtatutum Notariorum diſponens de Inſtrumentis regiſtrañ. in memorialibus Mutinæ, ſub Rubrica X. Volumus loco eius ſeruari ſtatutum nouum ciuitatis Mutinæ de verbo ad verbum ſub Rubrica XCIIII. de Inſtrumentis ponendis in memorialibus, caſſato penitus ipſo Notariorum ſtatuto.

Circa ſtatutum de ſchedis, & protocolis Notariorum defunctorum, Rubrica XXIII. corrigendo addimus quod incæpta Notariorum Defunctorū concedan-

cedantur a DD. iuſdicentibus in conſilio generali hæredibus, ſi extabunt ſin minus ſufficientibus viris de agnatione defuncti, vel præſentandis ab hæredibus, caſu quo ipſi hæredes non eſſent habiles, vel ab hominibus de agnatione nullis hæredibus exiſtentibus firmo manente dicto ſtatuto in reliquis ſuis partibus.

Circa ſtatutum Notariorum, de documentis per alium exemplandis Rubrica XIIII. addatur quòd (ex quo ordinatum eſt inſtrumenta, & ſcripturas publicas, datas per Notarium rogatum de illis, alij Notario ad exēplan. per vtrūq; Notariū m ſubſcribi, & authenticari debere). Si qua tamen hucuſq; facta inuenientur, quæ ſint ſubſcripta ſolummodo Notarij manu de eis rogati permaneant, & nullo præiudicio ſuam firmitatem, & robur obtineant id quod habeat locum in præteritis.

Miſerabiles perſonæ pro Inſtrumentis, & ſcripturis ſuis quibuſcunq; pro eis factis, vel ipſis neceſſarijs ſoluant Notario de eis rogato, mercedem, qualem, & quantam iudicabit D. Poteſtas Mutinæ ſufficere, qui etiam iudicabit, nunquid tales perſonæ ſint miſerabiles, nec ne, & eius iudicio ſtabitur omnino.

Et prædicta omnia ſic taxata, reformata, & ordine ſuo digeſta, volumus inuiolabiliter, & indiſtincte obſeruari, & perpetuum robur obtinere firmis ſemper remanentibus, reliquis omnibus ſtatutis nouis ipſius Collegij æditis anno M.D.XLVIII. die XV. Decembris ſed caſſatis, & annullatis penitus omnibus & ſingulis ſtatutis, & maxime omnibus ſtatutis tam ſpecialibus, quam generalibus, & prouiſionibus, & conſtitutionibus hucuſq; factis quomodolibet in quantum ſint contraria præſentibus reformationibus noſtris, & omni conſuetudine antiqua, vel noua qualitercunq; obſtante penitus ſublata.

Vlterius mandamus prædicta omnia ſtatuta, & prouiſiones Collegij Notariorum, quæ non fuerint correcta regiſtrari debere in præſenti volumine ſtatuti, & reformationum, cum additionibus, & moderamine de quibus ſupra.

F I N I S, Laus Deo.



M V T I N AE.

Apud Paulum Gadaldinum. M. D. XC.

26.611

21. ... aprile 1802. — No 1611

INSTRUZIONI

AL REVERENDO

SACERDOTE SAGRISTANO

DELLA

CHIESA VOTIVA.



IN MODENA,

Per gli Eredi di Bartolomeo Soliani Stampatori Ducali.

Con licenza de' Superiori.

1766.

155
509

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА